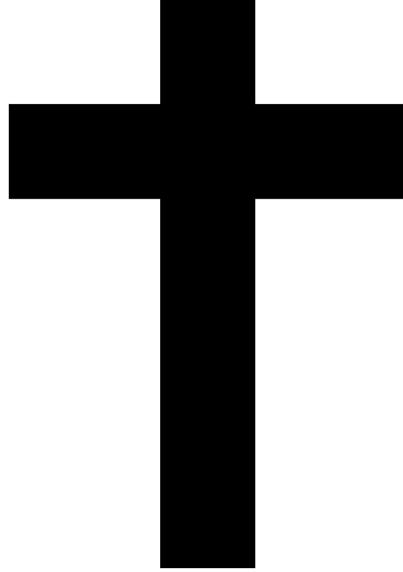

Gu ñio'ki'ñ gu Dios
na bhaan tu a'ga
guch xoi'kam

New Testament in Tepehuan, Southeastern (MX:stp:Tepehuan,
Southeastern)

Gu ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'ga guch xoi'kam
New Testament in Tepehuan, Southeastern (MX:stp:Tepehuan, Southeastern)

copyright © 2007 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tepehuan, Southeastern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tepehuán del sureste [stp], Mexico

Copyright Information

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tepehuan, Southeastern

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-05-05

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
0f8d31b9-5dd5-5a02-bb46-c2fd0a544e81

Contents

MATEO	1
MAARKOS	77
LUUKAS	124
JUAN	200
GU NOONBI'Ñ GUCH	
XOI'KAM	260
ROOMA KAM	332
1 KORIINTO KAM	365
2 KORIINTO KAM	396
GALAASIA KAM	415
EPEESO KAM	428
PILIIPOS KAM	440
KOLOOSAS KAM	448
1 TESALOONIKA KAM	456
2 TESALOONIKA KAM	462
1 TIMOTEO	466
2 TIMOTEO	475
TIITO	481
PILIMOON	485
ISRAEL KAM	487
SANTIAGO	516
1 PEEGRO	527
2 PEEGRO	540
1 JUAN	547
2 JUAN	557
3 JUAN	559
JUUDAS	561
NAT JAX TH TH GU JUAN	565

**GUX BHAI'M
KAI'CHDHAM NI'OOK NA
BHAAN TU A'GA GUCH
XOI'KAM NAT TU
UA'NAK GU
MATEO**

*Gu bopxi'ñ guch Xoi'kam
(Lk. 3:23-38)*

¹ Gu Dabii gio gu Abraam jir di' pix am gu bopxi'ñ guch Xoi'kam. Ja'pni ja'k moo tu tu'ii':

² Gu Abraam maa'n tu mar kat na Isaak tii'gich. Mi' dhir ba' moo gu Isaak maa'n jup tu mar kat na Jakob jup tii'gich. Mi' dhir ba' moo gu Jakob ji'kchip tu maamar kat, maadit jir di' gui' na Judaa tii'gich. ³ Mi' dhir ba' gu Judaa gook jup tu maamar kat, maa'n Paaris tii'gich, gu jumai ba' Saara, gu ja naan ba' Tamaar jup tii'gich. Ba' gu Paaris maa'n jup tu mar kat, Isroom jup tii'gich. Mi' dhir ba' gu Isroom maa'n jup tu mar kat, Araam jup tii'gich. ⁴ Mi' dhir ba' gu Araam maa'n jup tu mar kat, Aminadaa jup tii'gich. Mi' dhir ba' gu Aminadaa maa'n jup tu mar kat, Nasoon jup tii'gich. Mi' dhir ba' gu Nasoon maa'n jup tu mar kat, Salomoon jup tii'gich. ⁵ Ba' gu Salomoon mi' dhir maa'n jup tu mar kat na Boos jup tii'gich, gu di'ii'n ba' Raab jup tii'gich. Ba' gu Boos mi' dhir maa'n jup tu mar kat, Obed jup tii'gich, gu di'ii'n ba' Rut jup tii'gich. Mi' dhir ba' gu Obed maa'n jup tu mar kat, Isayii jup tii'gich. ⁶ Mi' dhir ba' gu Isayii maa'n jup tu mar kat na pui' tii'gich Dabii. Mi' dhir ba' gu Dabii maa'n jup tu mar kat na Salomoon jup tii'gich, gui' nar di'ii'n gui' na bi'pi' dir jir binga'n kat gu Uriiyas.

⁷ Ba' gu Salomoon mi' dhir maa'n jup tu mar kat, Roboam jup tii'gich. Mi' dhir ba' gu Roboam maa'n jup tu mar kat, Abiiyas jup tii'gich. Mi' dhir ba' gu Abiiyas maa'n jup tu mar kat, Asaa jup tii'gich. ⁸ Mi' dhir ba' gu Asaa maa'n jup tu mar kat, Josapaat jup tii'gich. Mi' dhir ba' gu Josapaat maa'n

jup tu mar kat, Joraam jup tii'gich. Mi' dhir ba' gu Joraam maa'n jup tu mar kat, Usiiyas jup tii'gich. ⁹ Mi' dhir ba' gu Usiiyas maa'n jup tu mar kat, Jotaam jup tii'gich. Mi' dhir ba' gu Jotaam maa'n jup tu mar kat, Akaas jup tii'gich. Mi' dhir ba' gu Akaas maa'n jup tu mar kat, Esekiiyas jup tii'gich. ¹⁰ Mi' dhir ba' gu Esekiiyas maa'n jup tu mar kat na Manasees jup tii'gich. Mi' dhir ba' gu Manasees maa'n jup tu mar kat, Amoon jup tii'gich. Mi' dhir ba' gu Amoon maa'n jup tu mar kat, Josiiyas jup tii'gich. ¹¹ Mi' dhir ba' gu Josiiyas ji'kchip tu maamar kat jano' na mit pai' dhuuk ja u'uuk gu Israel kam ja'tkam mu ja'k Babiloonia. Ba' maadit Jekoniyyas tii'gich gui' ji' nam jir maamra'n kat.

¹² Ba' mikkat gatuuk nam pai' dhuuk mu ja'k xi oi'ñkat Babiloonia, maa'n jup tu mar kat gu Jekoniyyas na Salatial jup tii'gich. Mi' dhir ba' gu Salatial maa'n jup tu mar kat, Robabeel jup tii'gich. ¹³ Mi' dhir ba' gu Robabeel maa'n jup tu mar kat, Abiot jup tii'gich. Mi' dhir ba' gu Abiot maa'n jup tu mar kat, Eliakiim jup tii'gich. Mi' dhir ba' gu Eliakiim maa'n jup tu mar kat, Asoor jup tii'gich. ¹⁴ Mi' dhir ba' gu Asoor maa'n jup tu mar kat, Sadook jup tii'gich. Mi' dhir ba' gu Sadook maa'n jup tu mar kat, Akiim jup tii'gich. Mi' dhir ba' gu Akiim maa'n jup tu mar kat, Eliob jup tii'gich. ¹⁵ Mi' dhir ba' gu Eliob maa'n jup tu mar kat, Eliasaar jup tii'gich. Mi' dhir ba' gu Eliasaar maa'n jup tu mar kat, Mataan jup tii'gich. Mi' dhir ba' gu Mataan maa'n jup tu mar kat, Jakob jup tii'gich. ¹⁶ Mi' dhir ba' gu Jakob maa'n jup tu mar kat na Josee jup tii'gich, gui' nar binga'n kat gu Mariiya gui' nar di'ii'n guch Xoi'kam gui' na Jesus tii', gui' na saak Dios pu'ni bha jootsa' jix dhaam dir.

¹⁷ Ba' jano' dir nat pai' dhuuk maaxir gu Abraam, mambhiix daman maakob ai mit gu ja'tkam nat ba'p ba maaxir gu Dabii. Gio ba' mi' dhir gatuuk ja'kbui' aixkam jup ai mit na mit maaxir jano' dir nat pai'

dhuuk gu Dabii maaxir mi' juugit na mit pai' dhuuk ja u'uuk gu Israel kam ja'tkam mu ja'k Babiloonia. Gio ba' mi' dhir jano' nam pai' dhuuk mu ja'k xi oi'ñkat Babiloonia gu Israel kam ja'tkam, ja'kbui'p ai mit mambhiix daman maakob na mit maaxir gu ja'tkam mi' juugit nat pai' dhuuk maaxir guch Xoi'kam gui' na saak Dios pu'ni bha jootsa' jix dhaam dir.

*Nat jax ja'k maaxir guch Xoi'kam
(Lk. 2:1-7)*

¹⁸ Ja'pni ja'k jum duu guch Xoi'kam jano' nat pai' dhuuk maaxir. Gu di'ii'n Mariiya tu taanda' am na sap bii'ma'n tu kiicha' maa'n gu chio'ñ na pui' tii' Josee, gu' ji na gu' bii'pi' dir nat chakui bii'ma'n tu kiicha, diilh pix bar alhi'ch kii'kam ka' gu Mariiya, sia kum tii chakuir jum bipnagim, na gu' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' nat pui' ja'k bhaan jum tajaa na ba' diilh pix ba tigia' maa'n gu alhii. ¹⁹ Gu' ba' na gu' gu Josee jup jir jix bhai'kam ka', gui' na bii'ma'n jix chu kiicham ka' gu Mariiya, pui' bam aagit nam jix xi'lhim xim ji'dilhkadai git cham tu' bhaan ji chu a'gat, na gu'x joi'gi'n gu Mariiya, ba' cham aa' na ba ji iattulhdha' ja bui gu g'e'gerkam jum aa'ndam, nam ba' cham tu chi'nia' nam mu'aa'. ²⁰ Ba' pui' bam aagik na moo mai' ba bua' git gu Mariiya, gu' ji nat gu' ba tii maa'n gu nobii'ñ guch Gi'kora' tii'tki' bhaan na sap jup titda:

—Aapi' Josee nap jir boxii'ñ gu Dabii, cha'p jax jum aagit bii'ma'n xi chu kiichai gu Mariiya, na gu' gu alhii gui' na tigia', dhi' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' pix nat pui' ja'k tu duu nat bhaan jum tajaa. ²¹ Ba' gui' ji' gu alhii na tigia' gu Mariiya, Jesus jap tii'tgi', na gu' dhi' ya ja'p ua'ñchuda' gu ja ua'tulhdhara' gu Israel kam ja'tkam. Pui' ku ba'r am na pu'ni ja'k tii'nka'.

²² Ba' dhi' pu'ni ja'k tum duu jano' nat tum kuugalh gu pui' nat jax ja'k ti'ii'k bijik guch Gi'kora' nat bhaan jim ua'rgidhak maadit gui' nam bijik

bhaankam tu a'gimik, nat pui' ja'k tu ua'nak na ja'pnim kai'ch:

²³ Diilh pix ba tigia' gu alhii maa'n gu ubii tiyaa.

Emanoil jam ba' tii'tgi'.

Ba' dhi' ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch: Jich a'm ti nii'ñ gu Dios.

²⁴ Ba' nat pai' dhuuk ba ñi'ña gu Josee, cham jax ji chi'ii'k bhai'p ji bhii gu Mariiya na jax ba titda gu nobii'ñ gu Dios. ²⁵ Ku gu' chakui maap jix bhai' tu oi'ñcha mit ji ja'p na moo na jax no'm jir jum bipnagim. Dai gatuuk nat pai' dhuuk ba tii gu alhii gu Mariiya na mit ba' maap ba tu oi'ñcha. Ba' gu Josee, Jesus tii't gu alhii nat jax chia na tii'tgi' gu nobii'ñ gu Dios.

2

*Nam ba tii'mpu' guch Xoi'kam gui'
nam jix maatit ja nii'ñdha' gu chiichia'*

¹ Ba' gu Jesus bhammi maaxir na pai' pui' ti tii' Beleen gui' na bhaan bipio' gu Judea dibii'r, ba' jano' maaxir na pai' dhuuk jir g'e'kam ka' gu Eroodis na ji'x jir Judea. Ba' jano' ji'kchi bhammip ba ji bubua mit Jerusaleen gui' nam mu ja'k oi'ñka' xia'lhbui, gui' nam jix maatit ja nii'ñdha' gu chiichia', na mit mui' ba tii'gim guch Xoi'kam nat ba maaxir. ² Ba' bhai' ba ti tikka am na sap pa ja'k jax chu'ii', jup kai'ch am:

—¿Pa ja'k jax chu'ii' guch Xoi'kam gui' nat ba maaxir, gui' na saak jir ja g'e'kam tuk ka' gu ya' kam dhi Israel? Maa'n tii chich gu g'e' chi'ii' na pui'r jum duukam nat ya' pai' ba maaxir guch Xoi'kam. Pui' ku chich ba' aach moo bhai' xi jii na chich bhai' bha tu daa'ñim bui'ñor.

³ Ba' gampai' ji dhuu gu Eroodis nat pui' ji' ja kai, panaas kut giilhim jix buam jum ilh, gio gu jai' nam ji'k bhai' oi'dha' Jerusaleen ba pui' ip. ⁴ Ba' ba ja bai gu Eroodis gu ja g'e'gerkam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' bui'ñor gu Dios, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ba' bhai' ba ja tikka na pai' ba'

pui' maaxilhia' guch Xoi'kam gui' na saak Dios bha jootsa' jix dhaam dir.

⁵ Ba' gui'p titda am:

—Dho mi' dho saak na pai'r Beleen gui' na bhaan bipio' ya' dhi Judea dibii'r, na gu' pui'm kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' nat pai' tu ua'nak maadit gui' nam bijik bhaankamu'n tu a'gimik, na ja'pnim kai'ch:

⁶ Ba' aapi'm na pim ji'k mi' oi'dha' na pai' pui' ti tii' Beleen, gui' na bhaan bipio' gu Judea dibii'r, cham tu' gampai' bipio' pim, sia ku gu' jai' kap ti gɛ'gɛ'r jir kikcham ya' dhi Judea, na gu' mi' aapi'm jam bui maa'n maaxilhia' gui' nar gɛ'kam ka' ja bui guñ ja'tkam tuk Israel kam.

⁷ Ba' ba ja bai ip gu Eroodis gui' nam jix maatit nii'ñdha' gu chiichia', ba' mu ja'p dilhkob jix xi'lhim ba ja tikka nam pai' ba' duuk mu pai' pu nii'ñ gu gɛ' chi'ii' na bhaan jix maati' nat ba maaxir guch Xoi'kam. ⁸ Ba' daipu' nat xi ja tikkak mui' xi ja joot mu ja'k Beleen, jup ja titda:

—Ea na pim mu jimia' mu Beleen. Mi ja'p japim nai' tu gaa'ngimii' tigia' gu alhii gui' na pui'r jich Xoi'kam. Ba' no' pimit mi' pai' tii, ya' pim xiñ aa'ñdhidhat na pim pai' dhuuk gio ja'k jup ba suulhgia' na pai' silh jup tui'ka', nañ ba' aañ mui'p jimia' nañ tu daa'ñmira' buiñor.

⁹ Ba' gui' daipu' nat jax pu'ñi xi ja tii'n gu Eroodis, pu jii mit. Ba' gamai' gu bii'x boi nam mu jiiim, bii'pi' gamai' ba jim gu gɛ' chi'ii' bha ja'p jix dhaam, gui' na mit bii'pi' dir mummii' ja'k tii ja ki'aam na bha ja'p daa jix dhaam, ba' mui' pu jim bha ja'p jix dhaam gammiji nam jax jiiim gu bii'x boi. Ba' na mit pai' dhuuk ba ai mummii' Beleen, bhai' pix ja'p ji dhaibu gu gɛ' chi'ii' silh mi' na pai'p tu'ii' gu alhii gui' nar jich Xoi'kam. ¹⁰ Ba' joidham jix bhai'm ilh jamit gui' nam jix maatit ja nii'ñdha' gu chiichia' na mit ba tii gu gɛ' chi'ii' nat bhai' pix ja'p ji dhaibu, nam gu'x maat na mi' bap tu'ii' guch Xoi'kam. ¹¹ Ba' na mit mui'

ji baap miji ba'k chir, mi' pix ji chii mit gu alhii na mi ja'p daa, gio gu di'ii'n. Ba' nam jax jiiim, ja o'lhia ki'n gu'kik bhai' ji chu daani mit buiñor gu alhii gui' nar jich Xoi'kam, gio na mit xi chu kukpio'kak mi ja'p xi chu dalhxi gui' na mi' tu jim gui' nax dha'ram tu namii'k, pui' na jax gu di'oor, gio gui' na joidham uub, gio ba' gui' na ki'n tum kubhionda'. ¹² Gatuuk ba' dai na mit mi ja'p ba tibia. Ba' ba ti tii'tki mit na sap cham bhaai' nam mu ja'k ka jiiimda' buiñor gu Eroodis, na gu'x bhaam buiñor gu alhii gui' nar jich Xoi'kam. Ba' maakam ja'k bhii mit na mit pai' dhuuk ba jii mu ja'k ja ki'aam.

Gu Josee na mai' ba dai'ñña' mu ja'k Ejipto na bhika' guch Xoi'kam nam ba' cham mu'aa'

¹³ Ba' gatuuk na mit pai' dhuuk ba jii gui' nam jix maatit ja nii'ñdha' gu chiichia', ba tii gu Josee maa'n gu nobii'ñ gu Dios tii'tki' bhaan, ba'p titda:

—Xi bamii' Josee, jix kii' bim duuñ kup mai' dai'ñña' mu ja'k Ejipto, xi bhii'ji ap dhi alhii, gio gu di'ii'n jap bii'x jup xi baidhai. Mummii'p ba' moo pix daaka', aañ diilh bam aagi'ñdha' na pai' dhuuk jix bhaai'n ka' nap gio bhai'p ba jimia', na gu' ya' gu Eroodis bha jimda' jia na bha gaa'mira' dhi alhii na ba' ya' mu'aa'.

¹⁴ Ba' nat pai' dhuuk ba ñiña' gu Josee, pu tukaa'ñ cha'm mi' bhii nat mai' ba mii mu ja'k Ejipto, xi bhii'k gu alhii gio gu di'ii'n bii'x jup xi baidhak. ¹⁵ Mu ja'k ba' pu daaka' na ji'x duakat gu Eroodis. Ba' dhi' pu'ñi ja'k jum kuugalh gu pui' nat jax ja'k ti'ii'k gu Gɛ'kam jich Gi'kora' bhaan jim ua'rgidhak maadit gui' nam bijik bhaankam tu a'gimik, nat pui' ja'k tu ua'nak na ja'pnim kai'ch: “Mummii' dir Ejipto ñich bha ja'k bai guñ mar.”

Gu Eroodis na ba ja chiña' gu san-daaru'x chugi'ñ nam ja kooda' gu a'aalh, katti sap maadit jir di' ka' git guch Xoi'kam

¹⁶ Ba' nat pai' dhuuk pui' ba ti kai gu Eroodis na mit maakam ja'k pix ba

bhii gui' nam jix maatit ja nii'ndha' gu chiichia', giilhim bhai' ji bhaam, na gu' tii ka ja nirat nam saak gio bhai' bhiiya' git nam bhai' xi aa'ndhidha' git na pai'p tu'ii' guch Xoi'kam. Ba' mu ja joot gu sandaarui'x chugi'ñ mu Beleen nam sap ja kooda' bix gu a'aalh nam ji'k mi' jai'ch ka', sia gui' nam mu ja'p oi'ñka' ju'ndharan. Ba' dai gui' nam ji'k jix io'm jir a'lhich tu chia nam ja kooda', gio gui' nam ji'k gook oidha' ba bia', na ji'x ilhii'ñ na bar gè' guch Xoi'kam jano' dir nam pai' dhuuk tu aagi'ñ na mit tii gu gè' chi'ii' gui' nam jix maatit ja nii'ndha' gu chiichia'.¹⁷ Ba' dhi' pu'ñi ja'k jum kuugalh gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Jeremiiyas gui' na bijik bhaankamu'n tu a'gimik na ja'pnim kai'ch:

¹⁸ Mu na pai' pui' ti tii' Ramaa pix giilhim tim tii nat bhai' ji chum susuani,

panaas kum giilhim jix buam jum aagit gè'gèr ki'n suan,
gu' bak gu Rakeel na suak na mit ba ja koi gu maamra'n.

Ba' cham ji'x ti jijikgir na gu' giilhim jix buam jum aa',
nam gu' ba ko'iix gu maamra'n na xi ja nii'ñ.

¹⁹ Ba' gatuuk nat pai' dhuuk ba muu gu Eroodis gio buiñor jup bam maax gu Josee gu nobii'ñ gu Dios na mu ja'k ka daa Egipto, ba'p titda:

²⁰ —Xi bamii' Josee. Xib ba' bax bhaai' nap giop ba jimia' bhammi ja'k Israel, xi bhiji ap dhi alhii gio dhi di'ii'n jap bix jup xi baidhai, na mit gu' ba koi gui' nam jaroi' kax bhaamkidhat dhi alhii.

²¹ Ba' gu Josee nat jax jup bam pu jii ip bhammi ja'k Israel, xi bhik gu alhii, gio gu di'ii'n bix jup xi baidhak.

²² Gu' ji na gu' nat chakui bhammi ai, pui' ba ti kai na gu Arkelao bhai'p bar gè'kam na ji'x jir Judea, gui' nar maraa'n gu Eroodis kat. Ba' pui' cham mui' ka ai gu Josee, na gu'x ihhi'ñ. Ba' gio buiñor jup bam maax gu nobii'ñ gu Dios titki' bhaan, ba' pui' titda na mu ja'k bhiiya' Galilea.

Ba' gu Josee pu silh bhii ip mu ja'k na pai' tu aagi'ñ.²³ Ba' nat jax mummy ai, mi' dhir mu ja'k jup bhii na pui' ti tii' Nasareet. Ba' dhi' pu'ñi ja'k jum kuugalh gu pui' na mit jax ja'k tu ua'nak gui' nam bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios, na saak guch Xoi'kam pui' ja'k jix mat ka' am gu ja'tkam: Jesusus Nasareet kam.

3

Gu Juan ja'tkam bopkondam na ba tu ja a'gidha' gu ja'tkam maa'n kap na pai'r gampix jix chu gak kir

(Mr. 1:1-8; Lk. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Ba' jano' mu ja'p gampix jix chu gak kir gui' na bhaan bipio' gu Judea dibii'r, pix ba kai'ñka' gu Juan ja'tkam bopkondam na oirit tu ja a'gi'ndha' gu ja'tkam,² jup ja titdada':

—Ya' mam ai na pai' dhuuk maaxik jum maaxdha' gu Dios aapi'm jam bui. Mi' pim sap pui' ba jimia' na jax jix aa'.

³ Ba' gu Juan ja'tkam bopkondam jir di' na aagit jup kai'ch gu Isaiiyas gui' na bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios nat pui' ja'k tu ua'nak na ja'pnim kai'ch:

Maa'n gu maa'nkam mu ja'p gampix jix chu gak kir pix oirit ba tu ja a'gi'ndha' gu ja'tkam,

jup ja titdada':

“Gor jix kii' bim duuñ,

ja'p pik bhai' bar jimdam gu Gè'kam. Mi' pim sap pui' ba jimia' na jax jix aa'.”

⁴ Ba' gu Juan gu tii'dhar ga'n, kameeyo bapoo jir jup duiñxim ka', gio gu bhisparu'n jir jo' ka' ip. Gio ba' gu koi'dhar ga'n, gu sosoi ip na ja da'ngit ja kua'da' gio ba' gu miibat gui' na mu ja'p gampix jix jai'ch ka'.

⁵ Ba' mui' ja'tkam mi' aajidha' am mi' na pai' oirida' gu Juan nam jix kaim ka' na jax tu a'gada', pui' na jax gu Jerusaleen kam, gio ba' gui' nam mu ja'p jup oi'ñka' bix kap gui' na dhi' pix bhaan jup bipio' gu Judea dibii'r, gio ba' gui' nam ji'k mi ja'p amuub jup oi'dha' na pai'r Jordaan Ak.⁶ Ba'

pui' ba titdada' am gu Juan nam sap cham ka aa' nam pui' ja'k tu jimda' na jax bixpi' dir nam bix aixim jum ua'tulhi'ndha', ba' gu Juan dai na xi ja bopkonda' suudai' ki'n mi' na pai'r Jorjaan Ak.

⁷ Ba' jano' mui' mi'p ba ai mit gui' nam pariseos jum titi'nda' gio ba' gui' nam saduseos jum jum titi'nda' nam pui'p xim bopkonamtu'. Ba'p ja titda gu Juan:

—¿Jaroo jam aagi'n na cham xiim jam tulhiinchuda' gu Dios ku pim ba' ga'm ba jiim na pim jix aa' nañ jam bopkonda' na ba' cham jam tulhiinchuda'? Giilhim gu' na pim jix bhaa'mna' ja'p na gu kooko'. ⁸ Gu' dhi' jam a'm jum aa' ji na pim ya' dir ja'p ja'k jix kii'p jum duukam bap tu buada' na ba' bhaan jix maati' ka' na pim silhkam mi' pui' ba jiim na jax jix aa' gu Dios. ⁹ Cha'pim jax jum aa'nda': “Aach matgim jich a'm ti nai'n ji gu Dios, nach gu'r bopxi'n gu Abraam.” Jax dhuu na gu' gu Dios sia gu'ni joodai jix bhaai' na pui' ja duña' nam jir bopxi'n ka' gu Abraam, aapi'm ba' ja'p xi jam dui no' pimit cham mi' pui' jii na jax jix aa'. ¹⁰ Ba' amuub ba kaat gu baiñdhas gui' na ki'n jum i'kia' gu takaa'n gu i'ix, na gu' gu jax chu'm i'ix no' cham kii' tu i'bhainchar, jix bhaai' nam iiki mu baas buaji bhai' xi miidha'. ¹¹ Ba' aañ nañ xib ya' tu bopkon, jir suudai' ki'n pix, ja'ppix na bhaan jix maati' ka' nam ji'k mi' pui' jimiim na jax jix aa' gu Dios. Ba' gui' na gatuuk bha jim, gui' dho gi gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ji na ki'n jam bopkonda', gio ba' na bix miidha' gu jam ua'tulhdhara' ja'p tu'm na gu tai ki'n. Ba' gui'x io'm bixchu'x aichu'n na pu tu duña', cham tu' pui' na jax aañ. Pu cham ji'x jir jupaabkamun iñ dho moo nam iam tu' suuska'n mui' ba ui'dhika' git. ¹² Ba' na pai' dhuuk bha jimda', pu ua'ka' gui' na ki'n jilhidha' gu tiriik, ba' xi kii'mpigai dai ba ulña' gui' na ji'k jix kii', gu tanaara' ba' mu ja'k xi ñu'aa' na pai' cham ji'xkat tuutki gu tai.

Gu Jesus na bam bakuana' (Mr. 1:9-11; Lk. 3:21-22)

¹³ Ba' jano' ji' na mummi gampix jix chu gak kir oirit ja bopkon gu Juan gu ja'tkam, mi' dhir mui' ma jii Galilea gu Jesus nat ba chiañim ip na pui'p bakuana'. ¹⁴ Ba' nat pai' dhuuk mummi ba ai, ja'kbui' kat bhai' bax aa' gu Juan na bakuana' gu Jesus, jup titda:

—Gu' aañ pui' ihii'n ji nap aap ja'kbui' kat jii bakuana', gu' aap ja'kbui' kat bhai' bañ chiañim nañ jum bakuana'.

¹⁵ Ba'p titda gu Jesus:

—Dho gu'r am kat dho jia, gu' pix ji na gu'ch a'm jum aa' nach pui' ja'k tu kuugalhdha' na jax tu ua'ñix gu ñio'ki'n gu Dios.

Ba' pui' cham jax ka tii gu Juan, dai nat ba bakua gu Jesus. ¹⁶ Ba' nat jax mi' dhir gamai' ji buus gu Jesus suudai' chir, panaas kut joidham bhai' jim kukpio' gux dhaam, ba' ba tii gu Jesus nat maaxik bhammi dir bhai' ji chim gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ja'p tu'm na gu gioda'. ¹⁷ Mi' dhir ba' bhai' ji chum ñio bhammi dir jix dhaam, jup tum kai'ch:

—Dhi'ñir di' guñ mar nañ jix io'm jix dha', na ñich gu' pu bijik dir bhaan ti tii.

4

Gu ja'ook na tix mai'chim ka' gu Jesus

(Mr. 1:12-13; Lk. 4:1-13)

¹ Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui' ja'k xi jurtuda gu Jesus na mu jimia' mummi gampix jix chu gak kir na sap ba' mi' mai'chia' git gu ja'ook.

² Ba' mam saabu gook oo'm tanooh gio gook oo'm tukaa' nat pu cham tu' juu, ba' gatuuk jix io'm tii bax bhio'.

³ Ba' mi' ba ai gu ja'ook na tii bax mai'chim, jup titda:

—Eap pui' xi ja tii'n dhi joodai na paan jup jum duña' no'p baabui' silhkam Dios jir Maraa'n.

⁴ Ba'p titda gu Jesus:

—Jax dhui nap jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' na pai' tu ua'ñix na cham tu' dai tu' koi' ki'n dua gu maa'nkam, gu' ja'pji sia ji no' mi' pui' jim na ji'k jax jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios.

⁵ Ba' gatuuk ma baidhak gu ja'ook gu Jesus bhammi Jerusaleen na tii ilhdhat na ma mai'chia' git. Ba' bhijimmi daam dir kuugaran gu gè' chiop xi chisaa'ñdhak bhai' na pai'x io'm jix chu xidhuu ka', ⁶ jup titda ba' bhai' xi kiasak kookba'n:

—Eap ya' dir mui' xi chuudaiñ no' pich moo baabui' cham muu, na ba'x maati' ka' no'p baabui' moo silhkam Dios jir Maraa'n. Na gu'p jum kai'ch mi' u'uan ta'm na tu ua'ñix na ja'pni mui' jim kiksa:

Gu Dios bham joochxidha' gu noonbi'ñ nam ba'm nuuk-
daidha',

gio nam jum noonob am tu daagii tè'kob jum ua'ka' nap ba' cham jodai cha'm jutbui ilhia'.

⁷ Ba'p titda ip gio gu Jesus:

—Jax dhui na moo ja'pniip jum kai'ch ip mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios na ja'pni mui' jim kiksa: “Cham jir am nap ma-mai'chikda' gu Gè'kam jich Gi'kora', na gu'x io'm jix xidhuu.”

⁸ Ba' gatuuk maakam ja'k tiip baidhak gu ja'ook gu Jesus maa'n kap na pai' tè'kob jir oidha' ta'm, ba' bhammi kookba'n xi kiasak mu ja'p nai' xi chu joojoi'ñchuda biix kap na ji'x jir oi'ñga'n na ba' ti tigia' na ji'k tu' nai' ja'p jix chu jai'ch. ⁹ Mi' dhir ba' moop titda:

—Dhi' biix nap ji'k tu' mu ja'p nii'ñ nax chu jai'ch, dhi' biix jir aañ ga'n. Ba' aañ biix tum makia' no' pich mi'ñi ja'p jum o'lhia ki'n xi kikbok bhai' xiñ dhaani.

¹⁰ Gu' ji na gu'p titda pix gu Jesus:

—Mu bi jim ja'ook. Cha'p tu' ki'n kañ juanda'. Na gu'p jum kai'ch ip mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios na ja'pni mui' jim kiksa: “Xi chu daanit ap buiñor gu Dios gui' nar gè'kam.

Ba' dai gui' buiñor jap pix tu daanda', cham tu' jumai buiñor ip.”

¹¹ Ba' pui' ma jii gu ja'ook, nat gu' cham ji'xkat ma'iich gu Jesus. Ba' mi' ba ai mit gu noonbi'ñ gu Dios nam ba' palhbuidha' gu Jesus gu tu' na a'miram jum aa'nda'.

Gu Jesus na tu ja a'gidha' gu ja'tkam

(Mr. 1:14-15; Lk. 4:14-15)

¹² Ba' nat pai' dhuuk pui' ba ti kai gu Jesus na mit ba kuu gu Juan ja'tkam bopkondam, pu jii mu ja'k Nasareet gui' na bhaan bipio' gu Galilea dibii.

¹³ Ba' mi' dhir mu ja'k jup bhii na pai' pui' ti tii' Kapernaum gui' na mummi bipio' na pai' gè'gèr susda'ka' gu suudai', mi' na pai' jax bhaan bipio' gu ja dirba' gu bopxi'ñ gu Sabuloon gio ba' gu Neptalii. ¹⁴ Ba dhi' pu'ñi ja'k jum kuugalh gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Isaiiyas gui' na bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios na ja'pnim kai'ch:

¹⁵ Ba' mummi na pai' jax ti dirba' gu Sabuloon, gio ba' mi' na pai' jax jup ti dirba' gu Neptalii,

mummi na pai' baasi'n dir ja'k bipio' mi' na pai'r Joraaan Ak, mummi nam pai' oi'dha' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam.

¹⁶ Gu ja'tkam gui' na ja'p ji buusan nam jix chu tukgam tir ka oipot na pai'x chu muuki', ampix ja a'm ton gui' na ja'p ji buusan nax chu maax.

¹⁷ Ba' jano' dir mi' ji' dir bhai' ji chibgai gu Jesus nat bhai' ji chu ja a'gi gu ja'tkam, jup ja titdada':

—Ya' mam aiñ jaaduñ na pai' dhuuk saak maaxik jum maaxdha' gu Dios aapi'm jam bui. Ba' dai na jam a'm jum aa' na pim mi' pui' ba jimia' na jax jix aa'.

Gu Jesus na ba ja baidhika' maakob gu boptop bhiadam nam sap kaichgida'

(Mr. 1:16-20; Lk. 5:1-11)

¹⁸ Ba' na mu ja'p ka jim gu Jesus biix ju'ñdharan gu gè' suudai' gui' na Galilea bhaan bipio', ba' mi' ba ja tii

gook gu ja'tkam daim sispidhim nam mu ja'p buppaim suudai' chir maa'n gu gɛ' asaak nam mi' tu bhibhia gu boptop. Ba' maadit dhi' ji' Simoon tii', gui' nam Peegro ki'n jup jix mat ka', gu jumai' ba' Anrees jup tii'. ¹⁹ Ba' ba ja baidhim gu Jesusus nam sap kaichgida', jup ja titda:

—Aañ pui' ilhii'ñ jiñ jaaduñ na pim xib dir ja'p ja'k bañ kaichgida' na pim ba' bar ja'tkam bhiadam ka', na pim tu ja a'gidha' gux bhaim kai'chdham ñi'ook. Ba' gui' nam ji'k ti'ji'ñdha', pui' ji buusnia' na pim ba ja bhia' ja'p na gu boptop.

²⁰ Ba' gui' cham jax ji chi'ik jup ma oi mit. Mi' pui' pup tu tu'ii' gu gɛ'gɛr ja a'sak gui' nam ki'n ka tu bhiadat gu boptop.

²¹ Ba' gammiji gu biix ju'ñdharan gu gɛ' suudai' nam gamai' jiiim, jai' mi'p ba ja tii' gu Jesusus gook gu ja'tkam nam pui'p jir jum sispidhim. Ba' maadit jir di' gu Jakoobo, gu jumai ba'r Juan, gui' nam jir maamra'n gu Sebedeo. Ba' bhaim gɛ' kanuub ta'm ji dharaat jix bhaim ka ja bua am gu gɛ'gɛr ja a'sak gui' nam ki'n tu bhiada' gu boptop. Ba' gu Jesusus pui'p ba ja titda nat jax ja tiidak ja baidhak gu jai'. ²² Ba' gui' pui' cham jax ji chi'ik jup ma oi mit. Mi' pui' pup tu'ii' ip gu gɛ' ja kanuub gui' nam bhaan ka tu bhiadat gu boptop, dai ba' gu ja taat mi' pup oiri.

Gu Jesusus na mui' kap ba tu ja a'gidha' gu ja'tkam
(Lk. 6:17-19)

²³ Ba' mi' dhir biix kap nai' ji chu a'ga gu Jesusus na ji'x bhaan bipio' gu Galilea dibir mu ja'p nam pai' jax tu daanda' gu dai Israel kam ja'tkam, na ja aa'ñdhidha' gux bhaim kai'chdham ñi'ook nam jax ja'k duuji buiñor aaya' gu Dios, gio ba' na xi ja dudua'ñdhidhat gui' nam ji'k jix kako'k ka' na biix aixim tu'm ja ɛ'ka' gu ko'kdai'. ²⁴ Ba' pix ja'x pui' tu a'gada' am gu ja'tkam biix na ji'x bhaan bipio' gu Siiria dibir na gu Jesusus mu pai' pix oirit jix

ki'p jum duukam jup tu bua. Ba' jai' dhit na biix aixim tu'm ja ɛ'ka' gu ko'kdai', mui' ma ja u'uuk jamit mummi na pai' oirida' gu Jesusus na mit ba chiañim na ja dudua'ñdha', pui' na jax gui' nam jix ñanaanbi' ka' na ja a'm jup tui'ngida' gu cham kiki' i'ii'mda', gio ba' jai' gui' nam ampix tu kaammukda', gio ba' jai' gui' nam jix mama'mkulhi' ka'. Ba' biix ja dudua'ñ gu Jesusus. ²⁵ Ba' mu ja'p na jax jimda' gu Jesusus, mui' ja'tkam pix chibip kattu'nda' am nam oi'ñchu'nda', pui' na jax gu mi' kam Galilea, gio ba' jai' gu Dekapolis kam, gio ba' gu Jerusaleen kam, gio ba' gui' nam mu ja'p jup oi'ñka' na pai' jax bhaan bipio' gu Judea dibir, gio ba' gui' nam baasi'n dir jup oi'ñka' mi' na pai'r Jordaan Ak, na pai' xia'lhbui ja'k bipio' gui' gu dibir.

5

Gu Jesusus na oidha' ta'm jimii ba tu ja a'gidha' gui' nam kaichu'
(Lk. 6:20-23)

¹ Ba' na nai' xi ja ñii'ñ gu Jesusus gu ja'tkam nam jix io'm nammi xi ju' nam mui' mi'p tu'ii', ba' maa'n kap oidha' ta'm xi jimik bha ja'p ji dhaibo. Ba' gu noonbi'ñ mui' ji ai mit amuub, ² ba' gu Jesusus bhaim ji chu ja a'gi, jup ja titda:

³ —Ja'p moo joidham jix bhaim tu ja jim gui' nam ji'k jix maat na ja a'm jum aa' nam mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' gu Dios, na gu' gammiji ja a'm ti niidhidha'.

⁴ Ja'p moo joidham jix bhaim tu ja jim gui' nam ji'k jix buam jum aa', nam gu'x maat na gu Dios gammiji ja guguuxi'ñdha'.

⁵ Ja'p moo joidham jix bhaim tu ja jim gui' nam ji'k cham gɛ'gɛrkam jum taat, na gu' gu Dios ja makia' gui' nat tu' ja iimchuda.

⁶ Ja'p moo joidham jix bhaim tu ja jim gui' nam ji'k ja'p ji buan nam jix bhio' gu ja i'ii'mda' am bhaan, nam jix aa' nam gammiji mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' gu Dios, na gu' pui'

tu duña' na pui' ji buusnia' nam jax ilhii'ñdha'.

⁷ 'Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jim gui' nam ji'k jix chu joi'gi'n, na gu' gu Dios pui'x joi'mdaip ja tigia'.

⁸ 'Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jim gui' nam ji'k cham u'ua'tulhdhix gu ja jujur am bhaan, nam gu'x maat nar tu'p tu'm da' gu Dios.

⁹ 'Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jim gui' nam ji'k gammijir jix bhabhai'kam ka', na gu' gu Dios pui' ja iim nam jir maamra'n.

¹⁰ 'Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jim gui' nam giilhim jum tulhiin nam jix ja bhaamki'ñ gu ja'tkam nam mi' pui' jiiim na jax jix aa' gu Dios, na gu' gammiji ja a'm ba ti niidhidha'.

¹¹ 'Ja'p moo joidham jix bhai' tu jam jimia' no' pim cham jax jum aa' nam pai' dhuuk giilhim jam titdada' gu ja'tkam, piam no'm buam pix jam bua, piam no'm bix aixim jam iat-tulhi'ñ nam xi jam bhaamkidhat na pim ti jügi'ñ aañ jiiñ bui. ¹² Ba' aapi'm cham jax jum aa'nda' sia kum cham jam kügalhi'ñ gu ja'tkam, jix bhai' pim pix jum taat ka', na pim gu' mai'chia' gux dha'ram namkim bhammix dhaam. Na gu' sia gui' nam ji'k bijik ya ja'p bhaankam jup tu a'gimik gu Dios pu'ñi cham jup ja kügalh jamit gu ja'tkam, dai na mit bix aixim ja buimik ja koi nam cham ja kaim ka' nam tii tu ja aagi'ñdha' na jax ja'k jix aa' gu Dios.

Gu Jesus na bhaan ji ua'rgidhai tu a'ga' gu on gio gux chu maax (Mr. 9:50; Lk. 14:34-35)

¹³ 'Ba' aapi'm ja'p ji buan ya' dhi oi'nga'n na jax gu on. No' gu on mi' jotmoda' cham ka onkak, ¿jax japim dui ilhii'ñ na giop ka onkalhia'? Aañ pu kai'ch na cham ji'xkat ka onkalhia', pu cham tu' ka bhai' ka' dho ba', dai na mu ja'p xim nu'aa' diirap. Mi' dho gu' pu küyasa' am gu ja'tkam nam mi ja'p oipoda'.

¹⁴ 'Gio ba' moo ja'pnip ji buan japim ya' dhi oi'nga'n na jax gux chu maax, na gu' na pim jax bax maat jia pai' jax

chu'm oidha' ta'm no' daa'ñxim jir gè' kiicham, na gu' mik dir ja'p bhammix chu maax ka', ba' cham ji'xkat jum ixchu'. ¹⁵ Ni na cham jaroi' jai'ch gu maa'nkam na xi miichdhai gu kañdhiir miiji ja'p pai' xi chaa'bidha' tu' ki'n, gu' ja'ppi na bhammi ja'p xi küsa' ji tøkob na ba'x chu maax ka' mi' nam pai'p tui'ka' gui' nam mi' darka'. ¹⁶ Ba' aapi'm pu'ñi ja'k jup ji buan, jam a'm jum aa' na pim jir jix bhabhai'kam ka' ja bui gu ja'tkam nam ba' ji jam tüggi jai' bhai'p ji chu dañia' buiñor guñ Gi'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii'.

Gu Jesus na ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' nat bhai' pix tu kuugalhdham na jax tu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios

¹⁷ 'Aañ cham tu' pu kai'ñkam bha jii ji nañ ya' ja soo'mchulhdha' gu ja'tkam gu pui' nat jax ja'k ja chianik gu Moisees nam mi' pui' jiiimda' gio gu pui' na mit jax ja'k ja aa'ñdhak gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, gu' aañ ji ba'r di' na ñich bhai' ba tu kuugalhdham na mit jax tu daasak. ¹⁸ Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam titda, no' gux dhaam ka pup jai'ch gio dhi dibir, chakui dho ji'xdhat jum pataasa' gu pui' nat jax ja'k ja tüdak gu Moisees nam mi' pui' jiiimda' gu ja'tkam, jano' ji ba' na pai' dhuuk bix ba tum kuugalhdha'. ¹⁹ Ba' no' jaroi' cham tu' ka'm ni'ñ gu pui' nat jax ja'k ja tüdak gu Moisees nam mi' pui' jiiimda' gu ja'tkam, sia ku moo mi' pai' maa'n kap tii cham pik jum aa', gio no' cham ja aagi'ñ gu ja'tkam nam ba' tu' ka'm ni'ñdha', dho gu' palhiip jup jum duukam bhaan ji bi'ya' dho jix dhaam ja'k buiñor gu Dios. Ba' gu jaroi' no' tu' ka'm ni'ñ, gio no' xi ja aagi'ñ gu ja'tkam nam tu' ka'm ni'ñdha', dho gu' gè'p jum duukam bhaan ji chu bi'ya' dho jix dhaam ja'k buiñor gu Dios. ²⁰ Ba' aañ pu jam titda, no' pim cham ja bhai'bchichu' gui' nam sap jix maat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios gio gui' nam pariseos jum tüti'nda', no' pim gu' cham mi' pui' jiiim na jax jix aa' gu Dios, dho gu' pu

cham ji'xkat aaya' pim dhox dhaam na pai' daa gu Dios.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ñ gui' nam kaichu' na cham jir am nam jix ja bhaamki'ñdha' gu ja'tkam (Lk. 12:57-59)

²¹ 'Na gu' na pim jax bax maat jia gu pui' na mit jax ja'k tu ja daaxd-hak gu jam bopxi kat nam ja'pni ja titda: "Cha'p ja koo'nda' gu ja'tkam, na gu' gu jaroi' na pu'ñi ja koo'nda' gu ja'tkam, giilhim tulhiiñchuda' gu Dios, na gu' bam ua'tulhdha'." ²² Ba' aañ ya' pu jam titda na sia ji nar ua'tulhdhara' gu jaroi' no'x bhaam pix buiñor gu jax chu'm ja'nni'ñ, piam no' giilhim titda na jax cham jir am. Pui' pix bax bhaai' nam daagii mu bhika' buiñor gu jax chu'm gè'kam nam ba' mi' maap jum jumpadai tu a'gidha'. Piam no'x bhaamut jax titda gu ja'nni'ñ na cham juraa'n bia', dho gu' pu jimia' dho mu ja'k na pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'.

²³ 'Ba' no' aapi'm maadit bax chu makgirxidham gu Dios, no' pich gu' ampik ba ti'ñcho nam buix bhaam gu jax chu'm jum jaduun, ²⁴ jum aa' nap bii'pi' mu jimii xi chu a'gi'ñmirai na ba' cham ka bhaam ka'm bui. Gatuuk jap ba' mi' è'èji ba tu makgirxidha' gu Dios.

²⁵ 'Piam ku gu' no' jaroi' ba xim iattulhdham buiñor gu jax chu'm gè'kam, jum aa' nap bii'pi' dir pu ba tu a'gidha' na ba' cham kam iattulhdha'. Na gu' no't pu mummi bam aich buiñor gu gè'kam, dho gu' dai dho na ba ja chiñia' gu sandaarui'x chugi'ñ nam jum kuupa'. ²⁶ Ba' aañ ya' pum titda nap cham ji'xkat buusnia' mi' pai' nam jum kuupa' no' pich cham tu namki nam ji'k bham taanda'.

Gu Jesusus na pui' ba ti'ya' na cham jir am nam jix bhai' ja titdada' gu u'uub gui' nam ti bipna'

²⁷ 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jup jum tii ip na pim jax bax maat jiñ jaaduñ: "Cha'p jix bhai' ja titdada'

gu u'uub gui' nam ti bipna', na gu'r ua'tulhdhara' buiñor gu Dios."

²⁸ 'Ba' aañ ya' pu jam titda na sia ji nar ua'tulhdhara' gu jaroi' no' tii ti bii'na' no'x joidhat nii'ñ gu jax chu'm jumai ubii, na gu' pui' ji buusnia' na pu bii'ma'n ba bo'ya' sia kut pui' pix jum aa.

²⁹ 'Ba' no'p gu' gu jax chu'm jum bui ki'n jum ua'tulhi'ñ, jir am nap jupnai baas bua'. Cham jax bua sia kup maap dir pix ba tu bui, na gu' cham jir am no' mit binkam mu ja'k xim bua nap pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. ³⁰ Piam ku gu' gu jax chu'm jum nob ki'n jum ua'tulhi'ñ ap, jir am ip nap iiki baas bua'. Cham jax bua sia kup maap dir pix tu nob, na gu' cham jir am no' mit binkam mu ja'k xim bua nap pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'.

Gu Jesusus na pui' ba ti'ya' na cham jir am nam mai' ja iabuda' gu ja bipna' gui' nam kaichu'

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lk. 16:18)

³¹ 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jup jum tii ip na tu aagix ka': "Gu jaroi' no't mai' ba bua gu binga'n, jum aa' na bii'pi' xi chu ua'nai makia' na ba' bhaan jix maatit ka' nam cham kar jum bipnagim ka'." ³² Ba' aañ ya' pu jam titda na cham jir am na mai' bua' gu jaroi' gu binga'n no't cham jumai bii'ma'n tii. Ba' gu ubii no't jumai tii xi oi gu chio'ñ, dho gu' dai na bam ua'tulhdha' buiñor gu Dios, gio gu chio'ñ ba pui' ip no't tii jumai bhai'p ji bhii gu ubii no' jumai ti bii'na'.

Gu Jesusus na pui' ba ti'ya' na cham jir am gu jaroi' buiñor tu da'nsada' gu Dios jax ñax tu duñiim ka'

³³ 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jup ja tiidak jamit gu jam bopxi kat: "Moop mi' pui' xi dhuñiidhat nap jax ja'k tu daasa' buiñor gu Dios nap tu duñia'."

³⁴ Ba' aañ ya' pu jam titda na cham jir am na pim tu da'ñxi'ñdha' gu Dios na pim pu tu duñia' gu tu', na gu' giilhim jix xijai, cham pik jaroi' mi' pui' xi dhuñia'. Cha'pim jax kai'chdha' na gux dhaam bhaan jix maati' ka' na

pim pui' tu duñia', na gu' cham jir am, na gu' dhi'r di' na bhaan daa guñ Gi'kora'. ³⁵ Ni dhi oi'ñga'n ku pim bha aa'nda' na bhaan jix maati' ka' na pim pui' tu duñia', na gu' dhi' ya ja'p bhaan ti kaisap guñ Gi'kora'. Ni bhai' Jerusaleen ku pim cham bhai' tu aa'nda' na bhaan jix maati' ka', na gu' bhai'r kia'mi'ñ guñ Gi'kora'. ³⁶ Ni sia gu aapi'm dñilh jam mo' ku pim cham bha aa'nda', na pim gu' cham maat na pim jax dhui jix chuap duñia' gu jam kuup piam jix chuk, nim maa'n kuup dho moo kux bhaai' na pim maakam tu'm jup duñia'. ³⁷ Ba' no' pim jax kai'ch na jii', pur maa'n ip na pim jax ti'ya', cham tu' na pim gatuuk maakam jup ba kai'chdha'. Piam no' pim jax kai'ch na cham, pur maa'n ip na pim jax ti'ya'. Na gu' no' pim bñx aixim kai'ch, dhi' gux buam jum duukam pix pui' ja'k jix aa'nda'.

Gu Jesus na pui' ba ti'ya' na cham jir am na jaroi' pui'p dooda' jax no't dooda gu jumai
(Lk. 6:29-30)

³⁸ 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jup jum tii ip na pim jax bax maat jiñ jaaduñ: "Gu jaroi' no't jum bui am jum gii', jir am nap aap pui' bhai'p gii'bia' bui'ran. Piam ku gu' no't jum chiñ am jum gii', jir am ip nap aap pui' bhai'p gii'bia' chiñi'ran." ³⁹ Ba' aañ ya' pu jam titda na cham jir am na pim pui' bhai'p gii'bia' gu jaroi' no't jam gii', gu' ja'pji na pim pix am jix bhai' titdada' ji. Pui' na jax no't jum kaam am jum gii', ja'p dir jap mu ja'k jup xi dhaa'ñdha' ku bham gii'bia'. ⁴⁰ Piam kut gu' jaroi'm iattulh buiñor gu jax chu'm gè'kam, no' gu' bham taan gum kutuun nap makia', aap bñx mu ja'k jup xi bhidha' gu daam dir kam jum kutuun. ⁴¹ Piam no't gu' jaroi' jam chia na pim bhidhika' jix juugit gu tu', aapi'm jix io'm gama ja'k pup xi aichulhdha'. ⁴² Piam ku gu' jaroi' tu' jam taan, aapi'm cham jax ji chi'ji xi makia', cham tu' na pim dai mi'p ka ji ñiokbo'. Piam ku gu' no' tu'm

taiñbui'ñ, aapi'm cham jax ji chi'ji xi chaiñbuidha'.

Gu Jesus na pui' ba ja tñda' gui' nam kaichu' nam jix bhai' pix ja titdada' gui' nam jik jix ja bhaamki'ñdha'
(Lk. 6:27-28, 32-36)

⁴³ 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jup jum tii ip na tu aagix ka' na pim jax bax maat jiñ jaaduñ: "Dai gui' nam cham jam bhaamki'ñdha' pim jix bhai' ja titdada', gui' ba' nam xi jam bhaamki'ñ cham." ⁴⁴ Ku ba' gu' aañ ya' pu jam titda ji na cham jir am gu dhi' pu'ñi ja'k na pim tu jimda', gu' ja'pji na pim ja'kbui' kat pix am jix bhai' ja titdada' ji gui' nam jik xi jam bhaamki'ñdha'. Gio ba' pui' na jax gui' nam jik xi jam koodak ka', aapi'm ja a'mkam pix xi chu ja daañxida' buiñor gu Dios. ⁴⁵ Ba' dhi' pu'ñi ja'k jir maamra'n ka' pim guñ Gi'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii', na gu' gui' pu'ñir jix bhai'kam jia, bñx maa'n na jax ja ilhi'ñ gu ja'tkam. Tii' na bñx ja bi'ñxi'ñ ki'n gu tanoolh gui' nam jix u'ua'tulhdhix gio gui' nam cham u'ua'tulhdhix, gio na bñx ja dukxi'ñ ip, cham tu' jik pix. ⁴⁶ Na gu' no' pim aapi'm dai gui'x bhai' ja titda nam jik cham jam bhaamki'ñdha', dho gu' pu cham jam a'm ti niidhidha' dho guñ Gi'kora', na pim gu' ja'p pix ba ji buanda' na jax gui' nam jir tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm gè'kam Rooma kam. ⁴⁷ Piam ku gu' no' pim dai gu jam jaaduñ pix ja ñio'ki'ñ, dho gu' pu cham dho jam a'm ti niidhidha' dho guñ Gi'kora', na pim gu' ja'p pix ba ji buanda' na jax gui' nam cham tu' ka'm ni'ñ gu Dios. ⁴⁸ Ba' dhi' pu'ñi ja'k jam a'm jum aa' na pim gammijir jix bhabhai'kam ka', ja'p na jax guñ Gi'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii' na gammijir jix bhai'kam.

6

Gu Jesus na pui' ba ja tñda' gui' nam kaichu' na cham jir am nam maaxik ja ni'ñchudat gu ja'tkam tu ja

maakda' gu tu' na ja a'm jum aa'nda' gui' nam cham tu' bia'

1 'Cha'pim maaxik ja nii'ñchudat gu ja'tkam tu ja maakda' gu tu' gui' nam ji'k cham tu' bia'. Na gu' no' pim pu'ñi ja'k tu jim, cham ji'xkat jam makia' guñ Gi'kora' jix dhaam ja'k gux dha'ram namkim. 2 Ba' na pim pai' dhuuk tu ja maakda' gu tu' gui' nam cham tu' bia', cha'pim jaroi' aagi'ñdha' na pimit tu' ja on-bai', na gu' dhi' gui' nam sap pik ba' tu' ka'm nii'ñ gu Dios na pu'ñi ja'k ja ko'raar nam mu ja'p pui' ba tu a'gidha' na pai' jax tum daanda' gio ba' mu ja'p irban gu gè' kiicham nam pai' oipoda' gu ja'tkam, sap nam ba' pui' ja bia'ka' gu ja'tkam nam joidham jir jix bhabhai'kam. Ba' aañ ya' pu jam titda na daipu' dhi' ki'n bar ja namki' gu pui' nam ji'k jax tu jim, cham tu' ka mai'chia' am jix dhaam ja'k gux dha'ram namkim buiñor gu Dios. 3 Gu' ba' na pim pai' dhuuk tu ja maakda' gu tu' gui' nam cham tu' bia', cha'pim jaroi' aagi'ñdha', ni gu jax chu'm mia'n jam bhai' kai'chdham tuk dho moo. 4 Gu' ja'pji jix ixchuixim ji na pim tu ja maakda', na ba' gu' guñ Gi'kora' maaxik jam makia' gu tu' na jam a'm jum aa'nda' na pu'ñi ji jam tiigi na pim jix ixchuixim jix bhai' tu bua.

Gu Jesus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' nam jax ja'k tu daanda' buiñor gu Dios

(Lk. 11:2-4)

5 'Gio na pim pai' dhuuk tu daanda' buiñor gu Dios, cha'pim pui' ja'k tu daanda' na jax gui' nam sap pik ba' tu' ka'm nii'ñ gu Dios, na ja ko'raar nam gu'kat tu daanda' mu ja'p na pai' jax tum daanda' gio ba' mu ja'p irban gu gè' kiicham nam pai' oipoda' gu ja'tkam, nam sap ba' xi ja nii'ñdha' nam sap pik ba' tu daanda' buiñor gu Dios. Ba' aañ ya' pu jam titdañ jaaduñ na daipu' dhi' ki'n bar ja namki' ka' gu pui' nam ji'k jax tu jim, cham tu' ka mai'chia' am jix dhaam ja'k gux dha'ram namkim buiñor gu Dios.

6 Ba' no' jaroi' aapi'm maadit bax chu daañim, jum aa' nap mu pai' dilhkoob xim kuupai jax chu'm ba'k chir na ba' cham jaroi'm nii'ñdha' nap tu daanda' buiñor gu Dios. Ba' no' pu'ñim nii'ñ guñ Gi'kora' nap jix ixchuixim tu daan, jum makia' dho jix dhaam ja'k gux dha'ram namkim.

7 'Ba' na pim pai' dhuuk tu daanda', cha'pim pix pui' ji kai'chdha' jax ña pim ja'k tu daanda', na gu' dhi' gui' nam cham tu' ka'm nii'ñ gu Dios na pu'ñi ja'k ja ko'raar nam tu daanda', nam gu' ja'p jum aa'nda' na pu'ñi ja'k jix io'm jix bhai' ja kaaya' git gu Dios.

8 Ba' aapi'm cham pui' ja'k tu daanda' nam jax ja'k tu daan gui'am. Jax dhu na gu' guñ Gi'kora' pu biipi' dir jix bhai' bax maat ka' na tu' jam a'm jum aa'nda', sia ku pimit chakui pu ti.

9 Ba' ja'p japim kai'chdha' na pim pai' dhuuk tu daanda' buiñor gu Dios:

Aapi' Gè'kam jich Gi'kora' nap jix dhaam jup tu'ii',

nap jix io'm jir jix uañ,

10 iam jap ja mattuda' gu ja'tkam ya' dhi oi'ñga'n nam jax ja'k duuji mi' pui' jimia' nap jax jix aa',

ba' gammiji ja a'm ba ti niidhidha' ap. Pui' tiich aa' ich ip nap git pui' joidham jix bhai'm duukam jup tu buada' ya ja'p dhi oi'ñga'n bhaan,

ja'p nap jax jix bhai'm duukam jup tu bua jix dhaam ja'k.

Ku gu' aap diih ji no'p moo pui'p jix aa'nda' git,

aach pui' pix tiip jum kai'chu'n ji.

11 Gio ba' dhich chutku' nam tu' ki'n jup dudua,

aap gammiji nabap tanoolh xi ja maakidhat nam ba' ki'n jum guguuxi'ñdha'.

12 Gio ba' nap iam tuch uañi'ñka' ip nach ji'x mach ua'tulhdha' aap jum bui,

nach gu' aach pui'p tu ja uañi'ñ gui' nam pui'p jum ua'tulhi'ñ aach jich bui.

13 Gio ba' nap gammiji jich a'm ti niidhidha' na ba' cham

jich mai'chia' gux buam jum duukam.

Ja'pni daipu'.

¹⁴ 'Na gu' no' pim pu'ñi tu ja uañi'ñ gui' nam jum ua'tulhi'ñ aapi'm jam bui, dho gu' pui' dhop tu jam uañi'ñka' guñ Gi'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii'. ¹⁵ Gu' no' pim cham tu ja uañi'ñ gui' nam jum ua'tulhi'ñ aapi'm jam bui, dho gu' pui' dho cham jup tu jam uañi'ñka' guñ Gi'kora'.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' na jax ja'k jir am nam jum saabda'

¹⁶ 'Gio ba' moo ja'p jañ jup xi jam tìdam jiñ jaaduñ na pim cham tu' pui' ja'k tui'ka' na pim pai' dhuuk jum saabda' na jax gui' nam sap pik ba' tu' ka'm ni'ñ gu Dios, na ja ko'raarda' nam ja'p tui'ka' no'm jum saab na jax no'm jix buam jum aa', nam sap ba' xi ja ni'ñdha' gu ja'tkam nam jum saab. Ba' aañ ya' pu jam tìda na daipu' dhi' ki'n bar ja namki' gu pui' nam ji'k jax tu jim. ¹⁷ Ba' no' pim aapi'm pai' dhuuk ba xim saabum, jum aa' na pim jix bhai' xim ikoimdhai, gio ba' na pim jix bhai' xim dui, ¹⁸ nam ba' cham machia' gu ja'tkam na pim jum saab, gu' ja'pji daipu' guñ Gi'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii' na ba'x mat ka' na pim jum saab. Ba' na pu'ñi jam ni'ñdha' na pim jix ixchuixim jum saab, jam makia' dho jix dhaam ja'k gux dha'ram namkim.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' nar am nam daix dhaam ja'k jir jix chutumñigam ka'

(Lk. 12:33-34)

¹⁹ 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jañ jup xi chu jam a'gidham jiñ jaaduñ, na pim cham tu jumpadidha' gu tu'x dha'ram namkim ya' dhi oi'nga'n bhaan, nam gu' ya ja'p jix jai'ch gui' nam xi chu xibua na ba' mi' dhir cham tu' ka bhaai'ñ ka', gio nam jix jai'ch gu i'xkum. ²⁰ Jix dhaam ja'k dho gi gu'r am ji na pim jir jix chutumñigam ka', nam gu' cham jai'ch gui' nam pu'ñi xi chu xibua, gio nam cham jai'ch gu i'xkum. ²¹ Na gu'

pai' na pim tu bia'ka' gu tu'x dha'ram namkim, mi' ja'k jup jujurtika' pim.

Gu Jesusus na bhaan ba tu a'ga' gu buupui na ja'p ji buusan na jax gu tu' no' gè' tanoor

(Lk. 11:34-36)

²² 'Ba' gu jam buupui ja'p ji buan na jax gu kañdhiir no' miim, na joidham gè' tanoorda' na nammix chu maax ka'. Ba' no' gu jam buupui joidham jix kiki', no' gu' cham ji'x jam øø gu buupui ko'k, dho gu' joidham dho jix bhai'x chu maax ka' na pim nai' xi chi ni'ñdha'. ²³ Gu' ji no' gu' gu jam buupui cham kiki', no' gu' jam øø gu buupui ko'k, dho gu' pu cham tu maax ka' dho na pim nai' ti xi chi ni'ñdha', ba' pu cham bhaai'ñ ka' dho na pim pai' ja'k bhiiya', na gu' ja'p ji buusanda' na pim jix chu tukgam kir oipoda'.

Gu Jesusus na pui' ba tì'ya' na dai gu Dios pix buiñor jix bhai' nach tu daanda', cham tu' nach ji'x gu tuumiñ bhaan jup jujurtika'

(Lk. 16:13)

²⁴ 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jañ jup xi jam tìdam jiñ jaaduñ, na pim dai gu Dios pix buiñor tu daanda', cha'pim gu tuumiñ bhaan jup jujurtika'. Na gu' na pim jax bax maat na cham tu' jaroi' jai'ch gu maa'nkam na gook kap tu juañ, na gu' jumai pix jix bhai'p tì'ya' gu gè'kam, gio gu tujuandam jumai pix jix bhai'p tu juañxidha', gio mikkat jumai ip. Mi' pum buada', pu cham ji'xkat jax chu'm jix bhai' tu juañxidha'. Ba' aapi'm pu'ñip ji buanda' no' pim ti buiñor tu daan gu Dios gio no' pim ji'x tuumiñ bhaan jup jujurtik.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' na gammiji ja a'm ti ni'ñ gu Dios

(Lk. 12:22-31)

²⁵ 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jañ jup xi jam tìdam ip jiñ jaaduñ, na pim cham jax jum aa'nda' sia ku pim cham ka bia' na pim tu' jugia', piam no' pim cham ka bia' na pim tu' i'ya', ni ku pim cham jax jum aa'nda' na pim tu'

tí'ya' no't ma saaski gu jam jajannulh. Na gu' cham pik jum aa' gu jajannulh gio gu koi', gu' gui' ji nax io'm jum aa' na pim mi' pui' duñiidha' na jax ja'k jix kii' ka'm nii'ñ gu Dios. ²⁶ Gu' matgim gu tu' na pim jugia', diilh jam makia' ji guñ Gi'kora'. ¿Jax japim gi ja nii'ñ gu'ñi u'ji' nam bha ja'p nini' jix dhaam? Jaiñ nam cham pai' ti isdat tu kua', ni nam cham pai' tu ba'pkichat mijí nammí ji chí kúis gu tu' nam kua', na gu' tu ja maak guñ Gi'kora' gui' nat ya' ja do'ñcho dhi oi'ñga'n bhaan. Gu' gi ba' aapi'm nax io'm xi jam da' na pim jir ja'tkam, matgim jam makia' ji gu tu' na jam a'm jum aa'nda'. ²⁷ Gio na gu' cham ji'xkat jaroi' ja'kbui' oidha' duaka' na ji'k ti xi ilhiil'ñdha' diilh, sia chi moo ti bix juraa'n ki'n pui'm aa' na ja'kbui' oi'dha' duaka' git, na gu' cham jaroi' ji'xkat diilh jup duñia' gu ii'mda'.

²⁸ 'Ba' cha'pim jax jum aa'nda' sia ku cham ka jai'ch na pim tu' tí'ya' no't ma saaski gu jam jajannulh, na gu' diilh jam makia' guñ Gi'kora'. ¿Jax japim gi nii'ñ gu'ñi yooxi' na mi'ñi ja'p tuut? Diilh pix na joidham tu'm ba yoota' no' bar gè'gèr, cham tu' nam gu' ka jip tu duñia' gu ja tí'aa, piam kum gu' mu pai' ka ji chu juanpu' nam ba' joidham jix a'bhar ma tim tí'dha'. ²⁹ Jax dhui na gu'r sai' pix na pim jax ba nii'ñ, ni kut iam pu'ñi joidham tu'm jix a'bhar tim tí'dhak gu Salomoon gui' na bijik jir gè'kam kat. Sia ku moo ti gux io'm jix a'bhar jajannulh xi chim tí'tii'ñdha', matgim gu yooxi' jix io'm ji nax a'bhar. ³⁰ Gu Dios dho mi ja'p ja i'xcha gux a'bhar yooxi'. Ba' no't ba yoo, ja'p ji buusnia' na joidham jix a'bhar ba tu ja tí'dha'. Tiir sai' pix gu' na pim jax ba nii'ñ, dai ji na gu' cham mui' juruuxi'ñ. Ji'k gook tanoolh pix juruñdha' piam ji'k baik, jumai buimgidhak jix gak mi ja'p tuutka'. ¿Gu ba' aapi'm cham pu'ñi joidham jix a'bhar jup tu jam tí'dha' aa guñ Gi'kora' no' pim bix jam jujur ki'n ti jii'gi'ñ buiñor? ³¹ Gu' ja'pji na pim cham jax jum aa'nda' ji jii'ñ jaaduñ sia

ku cham ka jai'ch na pim tu' jugia'. Cha'pim jax kai'chdha': “¿Tu'ch ba' jugia' chí?” Piam ku gu' no' cham ka jai'ch na pim tu' i'ya', cha'pim jax kai'chdha': “¿Tu'ch ba' ka i'ya' chí?” Piam ku gu' na pim tu' tí'ya' no't ma saaski gu jam jajannulh, aapi'm sia cham jax jum aa'nda'. ³² Na gu' diilh jix maat gu Dios na jax dhuuji jam makia' gu tu' na jam a'm jum aa'nda'. Na gu' no' pim jix buam jum aa', cham jir am, na gu' dhi' gui' nam cham maat gui' na jaroi' tu maak gu tu' nañ a'm jum aa'nda' nam ba' pu'ñi ja'k tu jim. Mi' cham ka bhaai'n ka' nam jax jum duñia' no'm cham ka bia' gu tu' nam jugia'. ³³ Dai pix ji na pim gammiji mi' pui' jii'mda' na jax jix aa' guñ Gi'kora' na ba' jam makiidha' gu tu' na jam a'm jum aagidha'. ³⁴ Cha'pim tu' bhaan jax jum aa'nda', dai gu Dios japim pix buiñor jix biiñak ka' gammiji nabap tanoolh na ba' jam a'm ti niidhidha'.

7

Gu Jesus na pui' ba tí'ya' nach cham tu' ki'n juanda' gu jaroi' sia kut jix buam jich dhui

(Lk. 6:37-38, 41-42)

¹ Gio ba' moo ja'pni ja'k jañ jup xi jam tídam jiiñ jaaduñ, na pim cham juanda' gu jaroi' sia kut jix buam jum duukam jup tu duu jam bui. Tu uañi'ñka' pim pix. ² Na gu' no' pim cham tu uañi'ñ gu jaroi', gu Dios pui' cham jup tu jam uañdha'. Ja'xbui' pui'p jam tída' na pim jax tída' gu jaroi'. ³ Aapi'm jax jix ñii'ñdha' gu jax chu'm jam jaduñ no't palhiip buupuiram suulh gu tanaara', aapi'm diilh gu' pu cham nii'ñdha' ji na gè'gèr iam bha bitka' jam buupui am. ⁴ Ba' cham jir am na pim jax tída': “Bha ja'k jiiñ jaduñ kuñ xim boosgidha' dhi tanaara' na bha biit jum buupui am”, no' pim gu' aapi'm diilh pu cham nii'ñ na gè'gèr iam bha biit jam buupui am. ⁵ Biipi'm aa' na pim xi boosgai na pim ba'x bhái' nii'ñdha' na pim jup boosgidha' gu jax chu'm jam jaduñ.

6 'Cham jir am na pim ja aagi'ñdha' gux ki'p jum duukam gui' nam ja'p ji buan na jax gu go'ngox nam gi-ilhim jix bhaa'mna', nam ba' cham bhaakui ta'tak jup jam dooda', ni gui' nam ja'p ji buan na jax gu tatooxkolh ku pim cham jax ja titdada'.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' nam sap tu daanda' jix dhaam ja'k

(Lk. 11:9-13; 6:31)

7 'Gio ba' moo ja'pniñ jup xi jam tiddam jiñ jaaduñ na pim tu daanda' buiñor guñ Gi'kora'. Ba' gu tu' na pim mu taanda', jam makia' dho, gio gu tu' na pim jix maachim ka', machia' pim dho, na gu' gui' diilh jam makia' gu matda'. Na gu' dhi' ja'pni ji buusan jia na jax no'ñ mu pai' kiicham paxiaraim nañ mui' xi chu ñio'kdha', na gu' bañ kupio'kdha' gu ki'ñgob gu kiokam, mi' dhir ba' dai na bañ chiñia' nañ mu ja'k ba bakia'.
8 Ba' pu'ñi ja'k ji buusan no' pim tu' taan guñ Gi'kora' soi'm ilhdhat, jam makia' dho, na gu'x chu joi'gi'n. Gio gu tu' no' pim jix maachim, machia' pim dho, na gu' gui' diilh jam makia' gu matda'. Na gu' dhi' kai'ñkam ja'p ji buusan jia na jax no'ñ mu tu ñio'ki'ñ ki'ñgob, dai na bañ kupio'kdha' gu kiokam, mi' dhir ba' bañ chiñia' nañ mu ja'k ba bakia'.

9 'Na gu' na pim jax bax maat jia na cham jaroi' jai'ch gu maa'nkam na jodai pix mu makia' gu maraa'n no' tu' taan nar jum kua'dam. 10 Piam ku gu' no' tu' batoop taan, ¿ka' ko' aa pix mui' ba daagi'ñka'? ¿Jia na gu' cham jaroi' jai'ch na pu'ñi ja'k tu bua? Nam gu' biix pix jix ja da' gu ja maamar. 11 Dho jaña nam jax joidham jix bhai' tu ja maakda' gu ja maamar gu ja'tkam, sia kum gu' cham tu' ka'm ti nai'ñ. Gu' gi ba' guñ Gi'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii' na joidham jir jix bhai'kam, matgim bha jam joochxidha' ji gux ki'p jum duukam no' pim taan.

12 'Ba' pu'ñi jam a'm jum aa' na pim jix bhai' ja buada' gu ja'tkam, sia kum

mu dir bha ja'k cham bhai' jam bua, na gu' pu'ñi ja'k tu aagix ja bui gu ya' kam dhi Israel, na mit gu' pui' ja'k tu ua'nak gui' nam bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios.

Gu Jesusus na pui' ba ti'ya' na gu ilhi'ch ki'ñgob bhaan mu tum bapki nañ ba' aaya' buiñor gu Dios

(Lk. 13:24)

13 'Ba' no' pim jix aa' jiñ jaaduñ na pim buiñor aaya' gu Dios, jum aa' na pim gu ilhi'ch ki'ñgob ka'm bhaan mu baapkia' na pim ba' aaya' buiñor gui'. Na gu' jumaip jix jai'ch jia gu ki'ñgob gui' nax io'm jir gè' na bhaan mu ja'k jup tum bapki na pai' gammijir tu tulhiñara', gio ba' maa'n jup jix jai'ch ip gu komarak gu boi, na dhi' pix jir di' na bhaan mu tim bhibhi mu ja'k. Ba' mui' gu ja'tkam dhi' ka'm bhaan mu baapkim am gu gè' ki'ñgob mu ja'k na pai' mai'x chi gi'xi'. 14 Ba'r ilhi'ch gu ki'ñgob gui' na bhaan mu tum bapki mu ja'k na pai' gammiji cham jir tu tulhiñara', gio gu boi jir irdi'ch gui' na bhaan mu tim bhibhi. Ba' cham pik jaroi' xim guguuxi'ñ na dhi' ka'm bhiya'.

Gu Jesusus na bhaan ji ua'rgidhai ba tu a'ga' maa'n gu i'ix gui' na tu i'bhai'ñchar

(Lk. 6:43-44)

15 'Moo pim cham ja kəkəkəda' gui' nam sap pik ba' bhaankamu'n tu a'gada' gu Dios, na ja ko'raarda' nam ja'p xim buada' nam panaas cham bhaa'mna' ja'p na gu kakasnir, gu' gu ja jujur am bhaan giilhim ji nam jix buam tomaat ja'p na jax gu sisi' gux bhaa'mnagim. 16 Na gu'x maati' ka' jia nam jax ja'k tu jimda' na pim xi ja nii'ñdha'. Na gu' na pim jax bax maat na cham jax chu'm jai'ch gu i'ix nax maikak tu i'bhai'ñchar na moo gatuuk jix maimdagim jup ba iibhai'ñcha', ni gu jax chu'm i'ix gui' na pux maimdagim tu i'bhai'ñchar ku moo joidham jix maikak jup ba iibhai'ñcha' gatuuk. 17 Na gu' gui' nar jix ki' i'ix ka', joidham pux maikak tu i'bhai'ñcharda', gio gui' na cham

kii' ka' gu i'ix, pu maa'n na jax jix maimdagim jup tu i'bhainchara'.
 18 Ba' pu maa'n na jax jix maikak tu i'bhainchara' gux kii' i'ix, gio gui' na pux maimdagim jup tu i'bhainchara' gu i'ix, pu maa'n ip na jax chu'm tu i'bhainchara'.
 19 Ba' gu jax chu'm i'ix no' pu'ni cham kii' tu i'bhainchara', jir am nam soifchi mu baas buaji bhain xi kixdha' gu tai.
 20 Ba' pu'ni ja'k jup ji buan am gui' nam sap pik ba' bhaankamu'n tu a'gada' gu Dios, jix maati' ka' nam jax ja'k tu jimda' na pim xi ja ni'ndha'.

Gu Jesus na pui' ba ti'ya' nam cham tu' bix aaya' gu ja'tkam buiñor gu Dios

(Lk. 13:25-27)

21 Ba' cham tu' bix aaya' am buiñor gu Dios gui' nam pui'n chitdada' nañ aañ jir gɛ'kam, gu' ja'pji dai ji gui' nam ji'k mi' pui' jimia' na jax jix aa' guñ Gi'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii'.
 22 Mui' pui'n chiida' am jano' na pai' dhuuk ba tum kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n, jup kai'chdha' am: "Aach jum a'mkam tu a'gimik aapi' Gɛ'kam jich Gi'kora', gio nach jum a'mkam mai' ja jootsaimik gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gu ja'tkam, gio ba' nach jum a'mkam joidham jix bhain xi chu buimik nam tu' cham pai' niidhat gu ja'tkam."
 23 Ba' aañ ya' dir mu ja'k jup ja tiida': "Chaam ji nañ jam maat. Mu pim baas oipoda', na pim gu' cham tu' ka'm ti ni'ñ."

Gu Jesus na bhaanji ua'rgidhai ba tu a'ga' maa'n gu maa'nkam gux chu matda' kam gio ba' gui' na cham tu matda' ka'

(Lk. 6:47-49; Mr. 1:22)

24 Ba' gu jaroi' no't jiñ kɛk mi' pui' ba jii gu dhi' pui' nañ jax kai'ch, ja'p ji buusnia' na jax gu jaroi' no'x chu matda' na mi' kiisa' gu ba'ki'ñ na pai'r ai' cha'm.
 25 Ba' na pai' dhuuk jibih ki'n bhain ji dhuuduya' gio na mui' ji milhia' gu suudai', pu cham ji'xkat ilhia' gu ba'aak, na gu'x bhain mi' kika' bhaan gu ai'.
 26 Gu' ba' gu jaroi' no't cham mi' pui' jii gu dhi' pui'

nañ jax kai'ch, dhi' ja'p jup ji buusnia' na jax gu jaroi' na cham tu matda' ka' na mi' kiisa' gu ba'ki'ñ na pai'x chu moik bhaan gu o'ya.
 27 Ba' na pai' dhuuk jibih ki'n bhain ji dhuuduya' gio na mui' ji milhia' gu suudai', pu maa'n na jax ilhia' gu ba'aak, na gu'x chu moik ka' mi' na pai' kika' bhaan gu o'ya.

28 Ba' nat pai' dhuuk timo gu Jesus na pu'ni xi chu ja a'gidhimik, bix mi' pui' pup tu'ii' am gu ja'tkam, na mit gu'x io'm joidham kai.
 29 Na gu' joidham jix bhain xi bua na tu a'ga, cham tu' pui' na jax gui' nam sap pik ba'x maat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios nam pui' tiip tu ja a'gi'ndha'.

8

Gu Jesus na ba dua'ndha' gui' na tootolhidhat bha gakiidha' gu tukga'n
(Mr. 1:40-45; Lk. 5:12-16)

1 Ba' nat pai' dhuuk ba jii gu Jesus bhain dhir oidha' ta'm, mui' ja'tkam pix chibip kattu' am nam oi'ñchu'.
 2 Ba' maa'n mi' ba ai buiñor gu Jesus gui' na tootolhidhat bha gakiidha' gu tukga'n, ba' mi ja'p bipi' dir o'lhian ki'n xi kikkok jup titda:

—Aañ ja'p ti soi' bham tiidam jiñ jaduun no'p moo pui'p ilhii'ndha' git nap iam jiñ dhua'ndha' git nañ ɛɛ dhi ko'kdai'.

3 Ba' gu Jesus bhain xi dhaagik jup titda:

—Ea, jum dua'ndha' iñ dho.

Ba' mi' jotmoda' jix kii'p jum duu gui' na tootolhidhat bhain ka gakiidhat gu tukga'n. Mi' dhir ba' moop titda ip gio gu Jesus:

—Jaña, bax kii' ap dhoñ jaduun. Cha'p jax kam aa'nda'.

4 Ba' xi soo'mchulhdhak ip na sap cham jaroi' aagi'ndha' nat dua'ñ, jup titda:

—Dai nap moo cham jaroi' aagi'ndha' na ñich aañ jum dua'ñ. Dai nap silh jimia' pix mu na pai'r chiop na pai' daa gui' na ja palhbui'ñ gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, na ba'm tigia' nap bax kii'. Xi chikkada' ap. Ba' no' jax

kai'ch nap bax kii', dho gu' dai dho nap tu makgirta' na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees nam ba' bax mat ka' gu ja'tkam na pich ba dua na kam eekat gu ko'kdai'.

Gu Jesusus na ba dua'ndha' gu tujuandam tugi'ñ gu ja g'e'kam tuk gu sandaarui'x gu Rooma kam

(Lk. 7:1-10)

⁵ Ba' nat jax mummì ai gu Jesusus na pai'r Kapernaum, mi' ba ai buiñor maa'n gu ja g'e'kam tuk gu sandaarui'x Rooma kam. Ba' soi' ba titda gu Jesusus, ⁶ jup titda:

—Aañ ja'p tii soi' bham tiddam jiñ jaduun' no'p moo pui'p ilhii'ndha' git nap iam dua'ndha' git guñ chujuandam tuk nax io'm jix ka'ook. Pu cham bhaai' na bamgia', na gu'x io'm jix chu ko'k.

⁷ Ba' gu Jesusus jup titda:

—Ea, mu jimia' iñ dho nañ dhua'ndhara'.

⁸ Ba' gio mui'p ji ñio gu ja g'e'kam tuk gu sandaarui'x, jup kai'ch:

—Gu' pix ji nañ gu' cham jir jum jupaabkam jiñ jaduun' nap iam mu bakia' git jiñ ki'aam, nap gu' aap jix io'm jir g'e'kam. Ku ba' gu' aañ jix maat ji na dai no' pich pui' ba tii sia ya' dir, pu dodhia' guñ chujuandam tuk. ⁹ Nañ gu' aañ cham g'e'kam jiñ chaat, nañ gu' bita'n jup tu'ii' ja bui gu g'e'g'e'kam na mit ya'ñ dhai. Gui' pix mu ja'k jup ja kaichu' iñ. Ba' pui'p ja bia' iñ ji'kchi gu sandaarui'x nañ pui'p tu ja chian, ba' xiñ k'e'e' am. No'ñ jaroi' maadit mu pai' jootos, mu jimia' cham jax ji chi'ji. Piam no'ñ mu pai' dhir bai'ñ, mu jimia' ip. Bix guñ chujuandam tuk mi' pui' duñiidha' am nañ tu' ja chianda'.

¹⁰ Ba' mi' pui' pup tu'ii' gu Jesusus nat pu'ñi kai gu ja g'e'kam tuk gu sandaarui'x. Mi' dhir ba' moop ja titda gu ja'tkam gui' nam oi'ñchu':

—Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam titdañ jaaduñ na cham jaroi' jai'ch gu Israel kam na ja'xbui' pui' bix juraa'n ki'n jix biiñak buiñor gu Dios na jax dhiñ jaduun'. ¹¹ Ba' aañ pu kai'ch nam mui' ka jai'chdihlia' mu ja'k na

pai' dhir jir xia'lhbui gui' nam pu'ñix biiñak ka' buiñor gu Dios, gio ba' jai' mu dir ja'k jurnip. Ba' gatuuk na pai' dhuuk ba tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, maap ba daraibu' am gu Abraam, gio ba' gu Isaak, gio ba' gu Jakob, nam ba tu jugia' gu koi' jix dhaam ja'k na tu ja makia' gu Dios. ¹² Gu' ba' gu Israel kam ja'tkam nam tii aagix nam buiñor aaya' git gu Dios, mu ja'p pix ji bi'ya' am dirap dir na pai' giilhim jix chu tukgam, ba' tii bhai' ji susuañia' am nam giilhim jix buam jum aa'nda' na mit cham mi' pui' jii na jax jix aa' gu Dios.

¹³ Mi' dhir ba' moop titda gu ja g'e'kam tuk gu sandaarui'x:

—Ea ku gi na moo pui' tu tui'ka' nap jax kai'ch jiñ jaduun'. Ba jimia' ap jum ki'aam ja'k cham jax jim aagit.

Ba' moo jano' pu dua gu tujuandam tugi'ñ, jix kii'p jum duu.

Gu Jesusus na ba dua'ndha' gu daada'n gu Peggio

(Mr. 1:29-31; Lk. 4:38-39)

¹⁴ Ba' gatuuk ma paxiaram gu Jesusus mu ja'p na pai' kioka' gu Peggio. Ba' mi' pix ji chi' gu daada'n nam bakxidhat mi ja'p bo' na e'e' gu toiñdhi'. ¹⁵ Ba' amuub xi e'e' mi' xi dhaa nobi'ran. Ba' jotmoda' jix bhai' ji chu tatdat, jix kii' dho gu'p jum duu na ka eekat gu toiñdhi'. Mi' dhir dho gu' dai nat bamgik ba tu ja onbai'.

Gu Jesusus na ba ja dudua'ndha' gux kako'kkam

(Mr. 1:32-34; Lk. 4:40-41)

¹⁶ Ba' ja'xpix nat ba ji chuk, jix io'm mui' mi' ba aichulh jamit gu Jesusus gu ja'tkam gui' nam ampix pui'x ñanaanbi' ka' na pui' ja'k ja duuka' gu cham kiki' i'ii'mda' na ja a'm jup tui'ka', gio ba' jai' gui' nam ja'ppix jix kako'k ka'. Ba' gu Jesusus pix ja'x jup ji ja dudua'ñ, pu bix jix kiki'p jum duu mit. ¹⁷ Ba' dhi' pu'ñi ja'k jum kuugalh gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Isaiiyas gui' na bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam na ja'pnim kai'ch: “Pu

bix bhaan ji chu bii gu ko'kdai' na kach eekat."

Nam tix aa'nda' gu ja'tkam nam kaichgida' gu Jesusus

(Lk. 9:57-62)

¹⁸ Ba' na mi ja'p nai' xi ja nii'n gu Jesusus nam jix io'm mui' mi' ba'p tu'ii' gu ja'tkam, nam gu' pix mi' ji aajim, ba ja baidhim gui' nam kaichu' nam sap baasi'n dir ja'k bhiiya' gu jumai ju'ndharan gu g'e' suudai'. ¹⁹ Ba' jotmoda' maa'n mi' ba ai gui' na sap jix mat ka' gu nio'ki'n gu Dios, ba'p titda:

—Aañ ja'p ilhii'n jiñ jaduun' nañ aañ bix jup bam kaichgida' pai' nap ja'k oilhidha'.

²⁰ Ba' gu Jesusus jup titda:

—Jax dhui na gu' aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora' ya' dhi oi'nga'n bhaan, pu cham pai' bhaai' nañ git joidham xiñ jüpi'nka', cham pui' na jax gu kaxio, na gu' silh jimia' mu pai' nar chiob ka' no' bax kooxim. Gio gu u'ii' na gu' pui'p tu kos ka', dai na ba koxia' na pai' dhuuk ilhii'ndha'.

²¹ Ba' maa'n mi' dhir ja'p mui'p ji nio gui' nam kaichu', jup kai'ch:

—Aañ dho pui'p ilhii'n jiñ jaduun' nañ gammiji bam kaichgida'. Dai nap ka xiñ ñira' nañ ka xi yaaspai guñ chaat no't ba muu.

²² Ba' gu Jesusus jup titda:

—Aap moo cham tu' bhaan jim tukgidhat xiñ kaichgida'. Matgim gu ja'tkam gammiji ko'iidhat jum yaas-paidha' am ji.

Gu Jesusus na ba ñiokdha' gu jibihl gio gu suudai'

(Mr. 4:35-41; Lk. 8:22-25)

²³ Ba' gatuuk na mi' pui' ji' xi chu ja a'gidhimik gu Jesusus gu ja'tkam pu jii, dai nat jax bha tis bhaan gu g'e' kanuub, ba' bix jup oi'nchu' am gu noonbi'n. ²⁴ Ba' nammí gama ja'k irban gu g'e' suudai' nam ba jiiim, ba koi gu Jesusus. Ba' jotmoda' pix jix io'm bhai' jib, bhai' ji gu'nguki gu suudai', pix bhai' ba jim tu'aim kanuub ta'm. ²⁵ Ba' gu noonbi'n mu jimik ba ñiñichu'n am gu Jesusus, jup titda am:

—Xi ñiñia jich jaduun'! ;Ya' chich ba ji bha'ik! ;lam xich palhbui'n nach ba' cham bhai'ko'!

²⁶ Ba' ñiñiak jup ja titda gu Jesusus:

—¿Kux moo ja'p chakui bix jam ju-jur ki'n jix biiñak japim aa aañ jiñ bui ku pim ba' moo ja'p jup bax chot-dontu'?

Ba' pui' xi chi'ik bamgik xi ñiok gu jibihl gio gu suudai'. Ba' mi' jotmoda' nai' ampix ji chu juu, pu cham pai' ka jibir, ni gu suudai' ku ka gu'nguk.

²⁷ Ba' gu noonbi'n mi' pui' pup tui'dhi' am, dai nam jup jum ti titdaim jix dhu'npi'n ki'n:

—Ja'p moor g'e'kam ji bak jia dhich jaduun' na ba' gam jibihl gio suudai' jix jügi'n!

Gu Jesusus na ba ja dudua'ndha' gook gu ja'tkam na ja a'm kap tui'ngida' gu cham kikii' i'ii'mda'

(Mr. 5:1-20; Lk. 8:26-39)

²⁸ Ba' pui' jim buidhat bhammi dir ba ai mit jumai ju'ndharan gu g'e' suudai' gui' na Gadaara dibir bhaan bipio'. Ba' bhai' dhir ja'p mui' ba boopo' am gook gu ja'tkam nam jix ñanaanbi'chu', nam pui' ja'k ja duuka' gu cham kikii' i'ii'mda' na ja a'm jup tui'ngida', ba' mi ja'p ji guguu mit na pai'p tu'ii' gu Jesusus. Mu dir ja'k xi boopo' am nam pai'm yassapda' gu koi'nga'n, nam gu' mi'x joi'ndha' nam oipoda', gio pui'x dha'npakat ip. Ba' cham jaroi' mi ja'p bhíbhida' nam gu'x ja íbhi'ndha', nam gu' giilhim jix bhaa'mna' ka'. ²⁹ Ba' g'e' ki'n jiiñkit jup titda am gu Jesusus:

—Aapi' Jesusus nap jir Maraa'n gu Dios, chakuip jich chulhiiñchu'nda', nat gu' chakuim ai jano' nap pai' dhuuk jich chulhiiñchuda'!

³⁰ Ba' mui' gu tatooxkolh amuub bha ja'p jup tum bipia'. ³¹ Ba' soi' ba titda am gu cham kikii' i'ii'mda' gu Jesusus na sap bhammi ja'k ka xi ja jootsa' nam ja a'm ka xi baapkia' gu tatooxkolh, nam ba' cham jimia' mu ja'k nam pai' giilhim jum tulhiiña'.

³² Ba' gu Jesusus bhammi ja'k jup xi ja joot. Ba' gu cham kikii' i'ii'mda' jotmoda' bhai' dhir bubuakik bhammi

ja'k pu baap jamit. Ba' gu tatooxkolh bhai' dhir ji boop jamit nai' gu a'nsap, pu mijimmi ji baap jamit suudai' chir, pu koi mit dho gu' bhai'kuk.

³³ Ba' gui' nam bhai' ka tu bipia'dat gu tatooxkolh, totdonik pu jiboi'ññor jamit mu ja'k na pai' mui' daa'ñxim jir kikcham ka', ba' ba ja aagi'ñ am gu ja'tkam na mit jax jum duu gu tatooxkolh gio gu gook gu ja'tkam na mit dudua nam kax ñanaanbi' kat na ja a'm jup tui'ngit gu cham kiki' i'ii'mda'. ³⁴ Ba' bix gu ja'tkam nam ji'k mi' maap oi'ñka', mui' ma jii mit na mit mu tiigim gu Jesusus. Ba' mu ji øøk soi' ba titda am na sap ba jimia' mi' dhir, nam gu'x iibhidhat ni'ñ.

9

Gu Jesusus na ba dua'ñdha' maa'n gux ma'mkulhi'

(Mr. 2:1-12; Lk. 5:17-26)

¹ Ba' gu Jesusus pu jii ip nat jax bha tis bhaan gu gø' kanuub gui' na pu bhaan jim na mi ja'p sø' amuub suudai' jugii'ñ, ba' silh pu bhii bhammi dir ja'k na pai' kioka'. ² Ba' cham ji'x miikim na mit maa'n mi' ba aichulh gux ma'mkulhi' bhaan gu bakxidhara'. Ba' gu Jesusus nat ba ja tii nam buiñor jix biiñaktu' gui' nam mu ua', jup titda gux ko'kkam:

—Cha'p jax kam aa'nda' jiñ jaduun. Ba uañchudhix ji matgim gum ua'tulhdhara'.

³ Ba' ji'kchi mi'p tu'ii' am ip gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ba'p jum aa' am ja jujur am bhaan: “Jax ba' ilhdhat jup kai'ch? Jaxxbui' aa sap tii gø'kam jup xim ilhii'ñ na jax gu Dios?” ⁴ Gu' ji na gu' gu Jesusus jix bhai'x maat nam jax jum aa' gu ja jujur am bhaan, ba'p ja titda:

—Ni ji'x iam kur pui' na pim jax jum aa' gu jam jujur am bhaan.

⁵ Na gu' cham pik xijai jia no'ñ jax kai'ch: “Ba uañchudhix ji matgim gum ua'tulhdhara'”, na gu' cham maati' ka' no' moo pui' ji chu buusnia' ka' ba' gu' cham. Gu' ji no'ñ jax kai'ch: “Xi bamii', munip ja'p ba oirida'”, dho gi gu'x xijai ji, na gu'x maati' ka' no't

cham pui' ji chu buus. ⁶ Ku ba' gu' aañ xib ya' dua'ñdha' ji dhiñ jaduun nax ma'mkulhi' na pim ba'x mat ka' nañ aañ jir gø'kam nat bhañ joot gu Dios jix dhaam dir nañ ba' ya' uañchuda' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam.

Ba' pui' xi chi'ik jup titda gux ma'mkulhi':

—Xi bamii'ñ jaduun. Ba jimia' ap jum ki'aam ja'k bhiji ap dhim bakxidhara'.

⁷ Ba'x kii' bhai' ji bam gui' na kax ma'mkulhi' kat nat jax pu tii'n gu Jesusus. Mi' dhir ba' dai nat ba jii xi bhik gu bakxidharu'n, mi' ba buus ja saagi'ñ gu ja'tkam, gaammiji ji dhuu.

⁸ Ba' bix mi' pui' pup tu'ii' am gu ja'tkam na mit pui' ji' ti tii, na mit gu' bax chooto'n. Mi' dhir ba' dai na mit ma tu daani buiñor gu Dios, nam gu' cham ji'xkat jaroi' pui' niidhat na tu duduadhi'ñ.

Gu Jesusus na ba baidhika' gu Mateo (Mr. 2:13-17; Lk. 5:27-32)

⁹ Ba' ja'xpix nat mi' dhir buusnik ba jii gu Jesusus, na mu ja'p ka jim, mi' ba tii maa'n gu maa'nkam, Mateo tiigim, gui' nar tuumiñ tutaandam tugi'ñ ka' gux io'm gø'kam Rooma kam, na mi' daakat pix ji dhaagim gu tuumiñ gui' nam ji'k mi' chu namkidhim. Ba' gu Jesusus mia'n xi øøk jup titda:

—Aañ pui' ilhii'ñ jiñ jaduun nap xib dir gammiji bañ kaichgida'.

Ba' gu Mateo nat jax jup kikbo pix mi'p daibu cham jax ji chi'ik, gammiji pix jiiim am.

¹⁰ Ba' mikkat mu ja'k daakat jup ba tu kua' gu Jesusus na pai' kio gu Mateo ja bii'm gu noonbi'ñ, gio ba' mui' gui' nam jir tuumiñ tutaandam tugi'ñ ka' gux io'm gø'kam Rooma kam, gio ba' jai' gui' nam cham tu' ka'm ti ni'ñdha' gu ja'tkam. ¹¹ Ba' gui' nam pariseos jum tiiti'nda', am jix bhaak am na mit pui' ji' tii gu Jesusus, ba'p ja titda am gu noonbi'ñ:

—Jax ku ba' ja bii'm tu kua' dhi jam gø'kam tuk dhi' nam jir tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm gø'kam Rooma kam, gio dhi jai' ja'tkam nam

cham tu' ka'm ti nii'ñ? Giilhim nam jix u'ua'tulhdhix.

¹² Ba'p ja titda gu Jesusus, na gu' ja kəpə nam jax kai'ch:

—Dho na gu' dhi' ja'pni ji buusan jia na jax gu ja'tkam no'm jix kiki', na gu' cham tu' ja a'm jum aa'nda' na jaroi' ja dudua'ñdha', gu' gui' ji nam jix kako'k ka' na ba' ja a'm jum aa'nda' na jaroi' ja dudua'ñdha'. ¹³ Pu kagit na pim moo mu pai' jimai xi chu jiñkuidha' mi' na pai' tu ua'ñix, mi' dhir japim ba' xim ga'ngada' na jax kai'ñkam pui'm kai'ch mi' na pai' ja'pni tu ua'ñix: “Gu' aañ nañ jix aa' ji na pim jix chu joi'gi'nda', cham tu' na dai na pim tuñ makgirxi'ñdha' gu sasoi'.” Ba' aañ na ñich bha jii ya' dhi oi'ñga'n bhaan, cham tu' pu kai'ñkam bha jii ñich nañ ba' ja baidhika' gui' nam pui'm aa' nam tu' ka'm ti nii'ñ, gu' gui' ji nam jix u'ua'tulhdhix na ñich bha ja baidham.

Gu Jesusus nam ba tikkada' na sap jax kum ba' cham jum saabda' gu ja'tkam tugi'ñ

(Mr. 2:18-22; Lk. 5:33-39)

¹⁴ Ba' mi' ba ai mit gui' nam kaichgida' gu Juan ja'tkam bopkon-dam, ba' bhai' ba tikka am gu Jesusus na sap jax kum ba' cham jum saabda' gu ja'tkam tugi'ñ, jup titda am:

—¿Jax kum ba' cham jum saabda' dhim ja'tkam tuk? Nach ba' aach gammijich xaabda', gio gu pariseos ba pui' ip.

¹⁵ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho na gu' dhi' ja'pni ji buusan jia na jax gu jaroi' no' mu pai' ba xim tii'mom, nam gu' cham jix jum saabum jum ilhii'ñdha' gu ja'tkam mi' jotmoda', nam gu'x chu nak ka' gu koi'. Mi' dhir ba' no't ba jii gui' na mi' xim tii'mui nam dho gi ba' xim saabum bam ilhii'ñdha' ji gu ja'tkam.

¹⁶ 'Cham jaroi' jai'ch gu maa'nkam na alhi'ch iiki' gu xibkam jan-nulh bhai' ja'k daaxdha' bhaan gu kilhii'ñga'n, na gu' maa'n na jax sarnia' bix xikoolh dhir na pai' dhuuk bhai' ji so'lhka' gu xibkam

jannulh, mi' dhir dho gi ba' gu'x io'm bam duñia' ji, cham pui' kia' na jax bii'pi' dir. ¹⁷ Ni gu biiñ gux o'jo' ku cham mim tua'ba bhaan gu kiklihi'ñga'n jajo' bopko, na gu' pu xi xipñia' no't jax dhuukat mim tua gux o'jo', bar tu' kub ka' ba' gu biiñ na bam nu'aa', gio gu jajo' bopko ba pui' ip na gu' ba saaskia', pu cham tu' ka bhain' ka'. Pui' ku ba'm aa' na xixiibkam jajo' bopko bhaan jum tu'aidha' gu biiñ gux o'jo' na ba' cham jax jum duñia'.

Gu Jairo na ba baidhidha' gu Jesusus na dua'ñdhara' gu maraa'n

(Mr. 5:21-43; Lk. 8:40-56)

¹⁸ Ba' na mi' ka tu' ja a'gi'ñ gu Jesusus gu ja'tkam, mi' ba ai maadit gui' nam jir ja gə'gərkam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam. Ba' mi' ja'p o'lhia'n ki'n ji kikbok soi' ba titda gu Jesusus, jup kai'ch:

—Aañ ja'p tii soi' bham tii'dam jiñ jaduun' no'p moo pui'p ilhii'ñdha' git nap mu jimia' git jiñ ki'aam nap dua'ñdhara' guñ maraax nat ma muu xib kia'pix.

¹⁹ Ba' gu Jesusus nat jax kikbo cham jax ji chi'ik pix mi'p daibu ja bii'm gu noonbi'ñ. ²⁰ Ba' maa'n gatuuk dir mui'p ja oi'ñchu' gu ubii na mambhix daman gook oidha' bax ka'ook ka' na ampix mirda' gu i'ra'n. Ba' gatuuk dir mia'n xi eek bhai' xi dhaa ju'ñdharan gu jannulhi'ñ gu Jesusus gui' na daam dir tii'chu', ²¹ na gu' ja'p jum aa': “Dai no'ñ ba dagia' git pix sia ju'ñdharan gu jannulhi'ñ gui' na daam dir tii'chu', pu dodhia' iñ.” ²² Ba' gu Jesusus ja'k xi gii'sik jup titda gu ubii:

—Cha'p jax kam aa'nda'ñ jaduun'. Pu ba dua pich ji matgim, nap gu' aañ jiñ bui bax biiñak.

Ba' mi' jotmoda' joidham jix bhai' bhai' ji chu tatdat gu ubii nat jax pu tii'n gu Jesusus, jix kii' dhop jum duu na ka mirdat gu i'ra'n.

²³ Ba' nat pai' dhuuk mu ba ai gu Jesusus mu na pai' kio gu Jairo, jix io'm tum suan, gio gu sasabdam nam

mi'p tu'ii' nam bax yaaspapuk gu alhii tiiyax na mi' muukix. ²⁴ Ba' gu Jesuus jup ja titda:

—Ea na pim alhio ka xi bubuakia'ñ jaaduñ, na gu' cham tu' muukix jia dhi alhii tiiyax, gu' mi' pix ji na koos.

Ba' gui' dai na mit xi a'sik. ²⁵ Ba' bii'x xi ja bubuaxdhak gu Jesuus, diil' ba' miji ji baa na pai' kaat gu alhii tiiyax. Ba' mi' pix xi dhaa nobi'ran, pu joidham jix kii' bhai' ji bam. ²⁶ Ba' bii'x kap nai' pui' ba tim tii na jix' bhaan bipio' gui' gu dibii' gu dhi' pui' nat jax tum duu.

Gu Jesuus na ba ja dudua'ñdha' gook gu ja'tkam nam cham ñiñña ka'

²⁷ Ba' nat jax kia'pix mi' dhir gamai' ji buus gu Jesuus, gook gu ja'tkam cham ñiñña kam gatuuk dir mui' ba jiñkuidhim am, jup titdaim am:

—¡Aapi'ch jaduun nap jir boxii'ñ gu Dabii, iam jap xich joi'mdai xich chigii' xich dhudua'ñdhai nach cham ñiñña!

²⁸ Ba' nammi gama ja'k nat miji ba baa jumai ba'k chir gu Jesuus, mui' ji ai mit mia'n gui' nam cham ñiñña ka', ba' bhai' ba ja tikka gu Jesuus no'm sap moo ti jügi'ñ nax bhaai' na ja dudua'ñdha' nam cham ñiñña. Ba' gui'p titda am nam sap ti jügi'ñ. ²⁹ Ba' gu Jesuus bhai' xi ja daagik ja buupui am jup ja titda:

—Ea ku gi na moo pui' tu tui'ka' na pim jax kai'ch jiñ jaaduñ, na pim gu' aañ jiñ bui bax biiñak.

³⁰ Ba' mi' jotmoda' bhai' ji ñiññaia mit nat jax pu ja tii'n gu Jesuus, jix kiki' dho gu'p jum duu mit. Ba' xi ja soo'mchulhdhak nam sap cham jaroi' aagi'ñdha' nat ja dudua'ñ, jup ja titda:

—Dai na pim moo cham jaroi' aagi'ñdha' na ñich jam dudua'ñ.

³¹ Gu' ji na gu' moo jano' na mit jax mi' dhir bubua, mi ja'p pix ja'x pui' tu ja a'gi'ñ am gu ja'tkam. Bii'x pui' bax chu maat am nam jik mi ja'p oi'dha' bhaan gui' gu dibii'.

Gu Jesuus na ba dua'ñdha' maa'n gu maa'nkam na cham tu ñiokda'

³² Ba' moo jano' na mit jax kia'pix mi' dhir gamai' ji bubua gui' nam cham ñiñña kat, jikchi gu ja'tkam mi' ba aichulh jamit gu Jesuus maa'n gu maa'nkam na cham tu ñiokda', na pui' ja'k duuka' maa'n gu cham kii' ii'mda' na bhaan jup tui'ka'. ³³ Ba' gu Jesuus pu mai' joot gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan gu maa'nkam. Ba' jotmoda' bhai' ji chu ñiokcha, jix kii' dho gu'p jum duu. Ba' mi' pui' pup tu'ii' am gu ja'tkam na mit pui' ji' ti tii, dai nam jup jum ti titda:

—Mooch pik ja'p cham jixkat pui' ti niidhat ji ya' dhi Israel nach jax ti nii'ñ xib.

³⁴ Gu' ba' gui' nam pariseos jup jum tii'ti'nda' jup kai'ch am ip:

—Ja g'e'kam tuk dho gu cham kiki' i'ii'mda' na bhaan jup tui'dhi' dhi maa'nkam, pui' ku ba'x bhaai' na mai' ja jootos gu bipnaga'n tuutu'm cham kiki' i'ii'mda'.

Gu Jesuus nax joi'mdat ja nii'ñdha' gu ja'tkam

³⁵ Ba' bii'x kap ai gu Jesuus mu ja'p na pai' jax i'lhich daa'ñxim jir kikcham ka', gio ba' mu ja'p na pai' jax jidil' jup jir kikcham ka', tu ja a'gidhidha' gu Israel kam ja'tkam mu ja'p nam pai' jax tu daanda', na ja aa'ñdhidha' nam jax ja'k mi' pui' jimia' na ba' ja a'm ba ti niidhidha' gu Dios, gio ba' na xi ja dudua'ñdhidhat gux kako'kkam na bii'x aixim tu'm ja e'ka' gu ko'kdai'. ³⁶ Ba'x joi'mdat ja niidhidha' gu Jesuus gu ja'tkam mu ja'p na pai' jax a'jidha', na gu' sap cham bhaai'n ka' nam jax xim buada', gio na cham jaroi' jai'ch na ja guguuxdha'. Ja'p ji buusan am na jax gu kakasnir no' cham jaroi' ja bipia'.

³⁷ Ba' pui' xim aagit jup ja titda gui' nam kaichu':

—Umri moo g'e'r gaa tir ya ja'p, gu' ba' gu ordam jir gook alh am. Nam gu'r mui' gui' nam tix kaim gu ñio'ki'ñ gu Dios, gu' ba' gui' nam tu a'ga, jir gook alh am. ³⁸ Ba' jam a'm jum aa' na pim pu tii'da' gu Dios gui' na ja'p ji buusan na ya' tu gaa, na jai' bhai'p ja jootsa' gui' nam ya ja'p

tu ja a'gidha' gu ja'tkam gux bhaim kai'chdham ñio'ki'ñ.

10

Gu Jesusus na ba ja aaga' mambhix daaman gook gui' nam jir noonbi'ñ ka' (Mr. 3:13-19; Lk. 6:12-16)

¹ Ba' ba ja bai gu Jesusus gu mambhix daman gook gu noonbi'ñ, ba' pui' ba ja titda na sap bax bhaai' nam pui' mai'p ba ja jootosda' gu cham kikii' i'ii'mda' ja a'm dir gu ja'tkam gui' nam ampix pui'x ñanaanbi' ka', gio sap ba' bax bhaai'n ka' ip nam pui'p ba ja dudua'dhi'ñdha' gux kako'kkam gui' na bhix aixim tu'm ja eeka' gu ko'kdai'.

² Ba' dhi' nam jir jaroi' dha' gu noonbi'ñ gu Jesusus: Moo gu Simoon gui' nam Peegro ki'n jup jix mat ka', gio ba' gu ja'nni'ñ Anrees. Gio ba' moo gu Jakoobo ip, gio ba' gu ja'nni'ñ Juan, gui' nam jir maamra'n gu Sebedeo. ³ Gio ba' moo gu Piliip ip, gio ba' gu Bartolomee, gio ba' moo gu Tomaas ip. Gio ba' gu Mateo gui' na bhipi' dir jir tuumiñ tutaandam tugi'ñ kat gux io'm g'kam Rooma kam. Gio ba' moo gu jumai na pui'p tii' Jakoobo gui' na Alpeo jir maraa'n, gio ba' moo gu Tadeo ip. ⁴ Gio ba' moo gu jumai na pui'p tii' Simoon gui' na bhipi' dir ka ja kaichgida' gui' nam Kananiistas jum tii'ti'nda'. Gio ba' moo gu Juudas Iskarioti ip gui' na gatuuk ja aa'ñdhara' gu g'g'erkam jum aa'ndam na pai' oirida' gu Jesusus nam ba' daagii tu chiñia' nam mu'aa'.

Gu Jesusus na nai' ba ja jootsa' gu noonbi'ñ nam tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam gu ñio'ki'ñ gu Dios

(Mr. 6:7-13; Lk. 9:1-6)

⁵ Ba' mu ja'p nai' ba ja jootos gu Jesusus gu mambhix daman gook gu noonbi'ñ nam sap tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam gu ñio'ki'ñ gu Dios, jup ja titda:

—Chakui pim mu ja'k jimmida' ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, ni mu ja'k ja bui gui' nam jir Samaaria kam. ⁶ Nai' ja'p ji na

pim jimia' ja bui gui' nam jir Israel kam ja'tkam, gui' nam ja'p ji buan na jax gu kakasnir nam mai' suulhgix. ⁷ Xi ja aagi'ñdha' pim nat bam ai nam pai' dhuuk machia' nam jax ja'k mi' pui' jimia' na ba' ja a'm ba ti niidhidha' gu Dios. ⁸ Gio ba' na pim xi ja dudua'ñdhidhat ip gux kako'kkam pui' na jax gui' na tootolhidhat bha gakiidha' gu ja tutku'. Gio gui' nam ba ko'iix ka' pim sia xi ja dudua'ñdhidhat. Gio ba' gu cham kikii' i'ii'mda' na pim mai' ja jootsaidha' ja a'm dir gu ja'tkam gui' nam ampix pui'x ñanaanbi' ka'. Ba' na pim pai' dhuuk pu'ñi xi ja dudua'ñdhidhat, cha'pim bha ja taanda' gu tuumiñ, na gu' dhi' na pim tu' ki'n ja dudua'ñdha', dhi' pui' pix jam maa jia gu Dios.

⁹ Ba' cham jum aa' na pim ua'ka' gu tuumiñ gux uam totbikdam, ni gux chooto totbikdam, piam gui' nax chido' totbikda'. ¹⁰ Nix chu' asaak dho moo ku pim kusbioda', gio gu jam sussak pu daipu' ip na pim jax ja aa'ntu'nda', cham tu' na pim gu' jai'p ja ua'ka' na pim mu pai' ba aada' no't ma juu. Ni gu oxia ku pim ua'ka' na pim ki'n oxiakkidha', na gu' gu jaroi' na pu'ñi tu juanda' bhaankam gu Dios, pu bhix tu makiidha' am mu ja'p na jax a'jidha' gu tu' na a'miram jum aagidha'.

¹¹ Ba' mu pai' jax chu'm kiicham na pim aaya' na pai' mui' maap daa'ñxim jir kikcham ka', mi ja'p japim nai' xi gaaga' gu jaroi' nar jix bhai'kam ka', mi' pim ba' xi juruuñdhai buiñor na pim ji'x juugit tii'mo' na pim tu ja a'gidhimii gu ja'tkam gui' nam mi ja'p oi'ñka'. ¹² Ba' na pim jax mui' ji baapkia' mi' pai' jax chu'm kiicham, xi chu ja daa'ñxidhai pim mui' xi ja ñio'kdha' gui' nam mi' oi'ñka'. ¹³ Ba' no' mit jix kigalh gu pui' na pim jax ti'ya', dho gu' pui' dho ji chu buusnia' na pim jax ja'k tu ja daa'ñxidha'. Piam no' mit gu' cham kigalh gu pui' na pim jax ti'ya', dho gu' pu cham dho pui' ji chu buusnia'. ¹⁴ Piam ku gu' no' ni ji'x kum cham jam kigalhi'ñ, gio no'm pu cham jam kaim, pu jimia'

pim mi' dhir maakam ja'k, dai na pim mi ja'p xi xiixkai gu jam tooton nat ji'x mi' bam tii gu dibiiir na ba' bhaan jix maati' ka' na mit cham jam kiigalh. ¹⁵ Ba' aañ ya' pu jam titda nax io'm cham bhai' tu ja jimia' dhi' dhi ja'tkam jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n bhaan, nam gu' giilhim jum tulhiina', cham tu' pui' na jax gu Sodooma kam gio gu Gomorra kam.

Gu Jesus na ba ja aagi'ndha' gu noonbi'ñ nam jax ja dooda' nam ka tu a'gada' gu ñio'ki'ñ gu Dios

¹⁶ 'Ba' aañ mui' xi jam jootsa' ja'p na kakasnir mu ja'p ja bui gui' nam ja'pji buan na jax gu sisi' nam giilhim jix bhaa'mna'. Ba' jam a'm jum aa' na pim jix chu matda' ka' na pim jax dhuim palhbuidha' ja'p na jax gu kooko' gui' nam jix chu mamatda', gio ba' na pim cham bhakkuda' ja'p na gu giokda' nam cham bhaa'mna'. ¹⁷ Moo pim cham jax jum aa'nda', nam gu' jam da'ngii jam ui'ka' ji ja bui gu g'e'gerkam jum aa'ndam, gio ba' nam jam gi'bia' mu ja'p nam pai' jax tu daanda'. ¹⁸ Gio ba' gux io'm g'e'gerkam ja buim jup jam ui'ka' no'm xi ilhii'ñ. Ba' dhi pu'ñi ja'k jiñ a'mkam tu ja a'gidha' pim gu g'e'gerkam jum aa'ndam gio ba' gui' nam cham tu' ka'm ni'ñ gu Dios. ¹⁹ Ba' nam pai' dhuuk mu ba jam aichdha' ja bui gu g'e'gerkam, cha'pim jax jum aa'nda' na pim jax ja'k ti'ya', na gu' jam makia' jia gu matda' gu Dios na pim jax ja'k ti'ya' na pim pai' dhuuk mui' ji chu a'ga'. ²⁰ Ba' cham tu' aapi'm mu tu a'ga', gu' gui' jix Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n guñ Gi'kora' na jam makia' gu matda'.

²¹ 'Ba' gui' nam ji'k ti jii'ndha' aañ jiñ bui, bhai' ji ja bhaamkidha' am gu ja jaaduñ. Pui' na jax gu ja maamar no' mit ti jii'ñ aañ jiñ bui, gu ja tataat jam bhai'p ji ja bhaamkidha'. Piam ku gu' no' mit gu ja tataat jiñ bui ti jii'ñ, gu ja maamar jam bhai'p ji ja bhaamkidha', ja kooda' am dho gu' no'm xi ilhii'ñ. ²² Ba' bix pix xi jam

bhaamki'ndha' am gu ja'tkam na pim ji'k ti jii'ñ aañ jiñ bui. Ku ba' gu' gu jaroi' no' gammiji cham jax jim aagit pu ti jii'ñ aañ jiñ bui, jix bhai' tu jimia' ji, na gu' jimia' jix dhaam ja'k na pai' dhuuk mukia'. ²³ Ba' nam pai' dhuuk bhai' ji jam o'bhai'ndha' mu pai' jax chu'm g'e'kiicham, aapi'm mi' dhir pu ji jimia' maakam ja'k jumai g'e'kiicham, na gu' aañ nañ xib bhaankamu'n ya' oiri' guñ Gi'kora', cham xiim gio bhai'p jim iñ, aapi'm chakui bix tii'mo' na pim tu a'gimii na ji'k kap jir kikcham ya' dhi Israel.

²⁴ 'Na gu' na pim jax bax maat jiñ jaaduñ, na cham jaroi' jai'ch gu maa'nkam na moo ja'xbui'p xim taat na jax gu jax chu'm g'e'kam tugi'ñ, ni na cham jai'ch gu tujuandam na moo ja'xbui' pui'p xim ilhii'ndha' na jax gui' na mi' bui'ñor tujuanda'. ²⁵ Gu' dai ji na ke'ejidha' pix na jax ja'k ti'daidha' gui' na kaichgida', cham tu' na gu' mi' bii'p' kat g'e'kam jup bam taat ka', gio gu tujuandam na jax ja'k ti'daidha' pix ip gu g'e'kam tugi'ñ, mi' pui' duñiidha'. Gio pui' na jax gu kiokam no'm jax titda na ja'ook bhaan jup tu'ii', çcham aa pim ilhii'ñ nam giilhim jix buam ja titdada' gui' nam ji'k maap mi' oi'ñka'? Ba' aapi'm pu'ñip jam titdada' am gu ja'tkam na pim ti jii'ñ aañ jiñ bui.

Gu Jesus na pui' ba ja ti'da' gu noonbi'ñ na dai gu Dios jix bhaai' nam jix ñbhi'ndha'

(Lk. 12:2-9)

²⁶ 'Ba' aañ ya' pu jam titda na pim cham ja ñbhi'ndha' gu ja'tkam, na gu' pui' pix cham ji'xkat jup jum ixchu' gu tu' na jax jum kai'chdha' ya' dhi oi'nga'n bhaan, pu maa'n nam jax machia' gu ja'tkam. ²⁷ Ba' nañ jax jam titdada' gux ixchuixim, aapi'm maaxik bhaami ja'p ba'bhak dhaam xi gu'kai g'e'ki'n pu ja ti'da' gu ja'tkam. ²⁸ Cha'pim ja ñbhidhat gui' nam xi jam koodam ka', na gu' dai gu jam tutku' nam jam kooda', gu' gu jam i'ii'mda' pu cham ji nam jax ja dooda', na gu' pu cham bhaai' nam jax dhui

ja kooda'. Gu' gui' ji Dios na pim ba'x ñbhi'ñdha', na gu'x bhaai' na mu ja'k ja jootsa' gu jam i'ii'mda' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha' no' xi ñhii'ñ.

²⁹ 'Na gu' na pim jax bax maat jia, nam panaas cham mui' namiik gu u'ji' gui' nam mu ja'p jum ga'ra. No't jaroi' ji'k maakob tumñix ka'm ja saba'lh, mui' ja aichdha'. Ku gu' bix ja niidhat jup tu'ii' ji guñ Gi'kora', sia kum gu' tii cham mui' namiik. ³⁰⁻³¹ Ba' aapi'm jix io'm jix dha'ram jam ñhii'ñ gu Dios, cham tu' pui' na jax gu u'ji'. Bix sia jam kuup jix maat na ji'k aix, sia ku gu' tiix bii alh. Ba' aañ ya' pu jam titda na pim cham jax jum aa'nda' sia kum giilhim jam titda gu ja'tkam, na gu' jam a'm ti ñii'ñ jia gu Dios.

Gu Jesus na pui' ba ja tñda' gu noonbi'ñ nar am nam ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam silhkam kaichu'

(Lk. 12:8-9)

³² 'Ba' no'm ba jam tikka gu ja'tkam no' pim moo silhkam ti jügi'ñ aañ jiñ bui, ba' no' pimit cham jax ji chi'ñk jup xi ja aagi'ñ nar silhkam, dho gu' aañ pui' dhop aagi'ñdha' guñ Gi'kora' nax dhaam jup tu'ii' na pim maaxik silhkam jiñ bui ti jügi'ñ na ba' jam a'm ti niidhidha'. ³³ Gu' ji no' pim gu'x ja ñbhidhat cham ja aagi'ñ na pim ti jügi'ñ aañ jiñ bui, dho gu' aañ pui' pix jup tñda' dho guñ Gi'kora' nax dhaam jup tu'ii' na pim maaxik pu cham ti jügi'ñ aañ jiñ bui.

Gu Jesus na pui' ba ti'ya' nat cham tu' pu kai'ñkam bha jii na ba' ya' maa'n ñi'ook jup ja duñia' gu ja'tkam

(Lk. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ 'Cha'pim jax jum aa'nda' jiñ jaaduñ na ñich aañ panaas pu kai'ñkam bha jii ya' dhi oi'ñga'n bhaan nañ ba' ya' maa'n ñi'ook jup ja duñia' gu ja'tkam nam ka xim bhabhaakui'ñdha', gu' ja'kbui' kat ja'p ji buus ji na ñich bha ja kookdhichdham. ³⁵ Na gu' jai' dhit no'm tii ba ti jügi'ñ aañ jiñ bui, bhai' ji ja bhaamkidha' am gu ja maamar,

piam gu ja maamar gu ja gi'kora'm bhai'p ji ja bhaamkidha', jai' ba' gu ja kaka'mda'm bhai'p ji ja bhaamkidha' gu ja dadaa'n. ³⁶ Dñilh dho gu' daim oi'dhagim nam cham maa'n ñi'ook jup duuka'.

³⁷ 'Ba' gu jaroi' no' aañ jiñ bui tii ti jügi'ñ, no' gu' dai gu taata'n pix jix io'm jix dhaan, dhi' ja'p ji buusan na pu cham ti jügi'ñ aañ jiñ bui, na gu' cham pik jiñ buix biiñak ka'. Piam mu dir bha ja'k gu ja gi'kora' no'm dai gu ja maamar pix jix io'm jix ja da', pui' ja'p jup ji buusan nam pu cham ti jügi'ñdha' aañ jiñ bui. ³⁸ Gio gu jaroi' no't dai ba ji choo'n no'm bax mu'aam na ti jügi'ñ aañ jiñ bui, pui' ja'p jup ji buusanda' na pu cham ti jügi'ñdha' aañ jiñ bui. ³⁹ Na gu' gu jaroi' no' tiix aa' na gammijix bhai' tu jimda' ya' maaxik bhaan, gatuuk cham bhai' tu jimia', na gu' jimia' mu ja'k na pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. Gu' cham ji no' gu' cham tu' ji kəkəkədat gammiji pu ti jügi'ñ aañ jiñ bui sia ku mit ma mua, dai na ba jimia' pix jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora'.

Gu Jesus na bhaan ba tu a'ga' gux dha'ram namkim

(Mr. 9:41)

⁴⁰ 'Ba' gu jaroi' no't jix bhai' jam tñdak jix bhai' ba jam duu, dhi' ja'p ji buusnia' nat aañ jix bhai' bañ dhuu. Piam ku gu' no't aañ jiñ bui ti jii'ñdhak jix bhai' ba jam duu, dhi' ja'p jup ji buusnia' nat gui'x bhai' ba duu nat jaroi' bhañ joot jix dhaam dir. ⁴¹ Ba' gu jaroi' na pu'ñix bhai' tñdaix bhai' ba duñia' gui' na bhaankam tu a'gada' gu Dios, no' gu'x maat pix nat Dios bha joot, dho gu' pu chu'm dhop mai'chia' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios na jax chu'm mai'chia' gui' na bhaankamu'n tu a'gada' gu Dios. Piam pui' na jax gu jaroi' no'r jix bhai'kam, no't jaroi'x bhai' tñdak jix bhai' ba duu, dho gu' pu chu'm dhop mai'chia' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios na jax chu'm mai'chia' gui' nar jix bhai'kam ka'. ⁴² Ba' gu jaroi' no't pu'ñix bhai' tñdak jix bhai' ba duu

maadit gui' nam pu'ñi ti jügi'ñdha' aañ jiñ bui, sia tu' suudai' pix no't ba toi', dhi' ki'n ba mai'chia' gux dha'ram namkim jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora', aañ moo ya' pu jam titda.

11

Gu Juan ja'tkam bopkondam na ja jootsa' jikchi gu ja'tkam tugi'ñ nam titkapu' gu Jesus no'r di' guch Xoi'kam gui' na saak bha jootsa' gu Dios jix dhaam dir

(Lk. 7:18-35)

¹ Ba' nat pai' dhuuk tii'mo gu Jesus na tu ja a'gidhimik gu mambhiix daman gook noonbi'ñ, pu jii mu ja'p na pai' ilhich jir kikcham ka' gui' na dhi' pix bhaan jup bipio' gu dibii'r.

² Ba' bhammi na pai' kuupka' gu Juan ja'tkam bopkondam, pui' ba ti kai na mu pai' pix oirit jix kii'p jum duukam jup tu bua gu Jesus. Ba' mui' ma ja joot jikchi gu ja'tkam tugi'ñ gui' nam kaichgida' ³ nam sap titkapu' no' sap moor di' guch Xoi'kam gui' na saak bha jootsa' gu Dios jix dhaam dir, piam ku gu' sap no' jax kai'ch nar jumai nam ba' niirada' gui'.

⁴ Ba' mummi jiidat pui'p ba titdaim am gu Jesus. Ba' gui' cham ja aagi'ñ mi' jotmoda', dai nat xim jotma'ñ pix nat mi ja'p nai' xi ja dudua'ñ gux kako'kkam. Mi' dhir ba' moop ja titda:

—Ea na pim aa'ñdhapu' gu Juan ja'tkam bopkondam gu pui' na pimit jax bañ chi na ñich ja dudua'ñ dhiñ jaaduñ nam kax kako'k kat, gio ba' pui' na pimit jax bañ kai nañ ja aagi'ñ nam jax ja'k duñia' nam ba' jimia' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios. ⁵ Ja'p japim tii'da' na ñich tu ja tii'ñchoda gui' nam cham ñiñña kat, gio ba' gui' na tootolhidhat ka gakiidhat gu ja tutku' na ñich bii'x jup ja dudua'ñ. Gio ba' gui' nam kax mama'mkulhi' kat nam pu cham tu oipot, bii'x japim jup xi aagi'ñdha' na ñich ja dudua'ñ, gio ba' jai' gui' nam cham te ke'ket. Gio ba' jai' gui' nam ba ko'iix kat na ñich bii'x jup ja baapmi' ja dudua'ñdhak. Gio

ba' nañ tu ja a'gi'ñdha' gux bhaim kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios gui' nam cham tu' bia' nam gampai' tu'm, nam soi' pix jum ilhii'ñ, nañ ja aagi'ñdha' nam jax ja'k duñia' nam ba' jimia' jix dhaam ja'k buiñor. ⁶ Ja'p moo joidham jix bhaim tu jimia' gu jaroi' no' pu gammiji ti jügi'ñ aañ jiñ bui.

⁷ Ba' pu jii mit gu ja'tkam tugi'ñ gu Juan ja'tkam bopkondam daipu' nat pu'ñi xi ja tii'n gu Jesus. Mi' dhir ba' moop ja titda gu Jesus gu ja'tkam gui' nam jik mi'p tu'ii':

—¿Tu' pimit mu tii'mpuk mummi gampix jix chu gak kir jano' na pimit pai' dhuuk mu jimik? ¿Gu junbo' aa na mi' joidham jum bua na bhaim xi jibii'r? ⁸ ¿Ka' tu' ji pimit mu tii'mpuk na pimit ba' moom dikoo'ñ na pimit mu jii? ¿Ka' jaroi' aa mi oiri' ji chim tii'dhat gu jajannulh jix a'bhar jix dha'ram namkim? Moo chi gu' cham ji, na gu' na pim jax bax maat bo jia na gui' nam pu chu'm tim tii'ñka', dai mummix joi'ñdha' am nam darka' ja bui gux io'm ge'gerkam jum aa'ndam. ⁹ Moo chi gu' gui' ji na pimit mu tii'gim gui' nax io'm jix bhaim xi buada' na tu a'gada', cham tu' pui' na jax gui' nam bijik bhaankamu'n jup tu a'gimik gu Dios. ¹⁰ Gui' dho Juan ja'tkam bopkondam jañ aagat jup kai'ch, na gu' dhi' aagat jup kai'ch guñ Gi'kora' mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ na ja'pnim kai'ch:

Jumaiñ bii'pi' mu jootsa' na ba' ba ja mattuda' gu ja'tkam nap jootom mui' ba jim.

¹¹ Ba' gu Juan ja'tkam bopkondam, aañ ge'kam ki'n bia' ja bui gu ja'tkam, nat gu' ge'kam ki'n bhaan ti tii' guñ Gi'kora'. Ku ba' gu' gu jaroi' no' mi' pui' ba jim na jax jix aa' guñ Gi'kora', pui' pix ge'kam ki'n jup bia'ka' iñ ji, na gu' ja'xbui' pui' bhaan jup ba ti niidhidha' guñ Gi'kora'.

¹² 'Ba' tii'x mu'aam ka' am gu ja'tkam gu Juan ja'tkam bopkondam jano' dir nat pai' dhuuk ya ai, nam gu' tii' cham kaim ka' na tii' ja aagi'ñdha' nam jax ja'k duñia' na ba' ja a'm ba ti niidhidha' git gu Dios, gu' ji nam

gu' dai xix bhaakut. ¹³ Ba' pu'ñi tii pu tu ja a'gi'ñdha' am gu ja'tkam gui' nam bijik bhaankam jup tu a'gimik gu Dios na jax ja'k tu ja a'gidhimik gu Juan ja'tkam bopkondam, gio ba' na mit tii tu ua'nak gu ñio'ki'ñ gu Dios nam ba' jiñkuidhai mi' pui' ba jimia' git, gu' ji nam gu' ba pui' pix cham jup ti jügi'ñdha'. ¹⁴ Ba' gu Juan ja'tkam bopkondam jir di' pix gu Eliiyas gui' na bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, na gu' pui' ja'k tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios na saak pu'ñi gio ya'p ba aaya'. ¹⁵ Moo pim jix bhai' xim ga'ngada' na jax jir jum duukam gu dhi' pui' nañ jax jam titda na pim ba' mi' pui' jimia' no' pim ti jügi'ñ nar silhkam.

¹⁶ ¿Tu'ñ git bhaan ji ua'rgidhai tu jam aagidha' nam jax ja'k ji buan gu ja'tkam gui' nam xib jix jai'ch? Ja'p ji buan am dho na jax gu a'aalh no' mit mui' maap xim daagik mu pai' ma titim jax chu'm giotir. Ba' no' mit jai' bha ja'p ji dharaibuk ma tu saas, ba' nam pai' dhuuk xi saasbichui jup ja titda' am gu jai' ja bipna' a'aalh: ¹⁷ “Ni ji'x ku pimit iam ti ñi na chich tii ma tu saas, ni ku pimit xi susuan na tii joi'mdam jum kai'chit gu saasab.” ¹⁸ Pu'ñi ja'k ji buan am gu ja'tkam gui' nam xib jix jai'ch. Tii' na gu' gu Juan ja'tkam bopkondam nat tii ya' xi øk ja bui, pui' ai'chux jamit na ja'ook bhaan jup tui'ñgida', sia ku gu' gammiji tiim saabda' gio na tii cham pai' dhuuk io'da' gu biiñ. ¹⁹ Gio ba' aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora', maakam jup jiñ ai'chux jamit, sia kuñ gu' tii cham pai' dhuuk jiñ xaabda'. Pui' kai'chdha' am nañ sap giilhim gø' tu kua' gio sap nañ giilhim jix i'muk, jix ja oi'ñ iñ sap gui' nam cham tu' ka'm ti nii'ñ gio gui' nam jir tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm gø'kam Rooma kam. Ku ba' gu' gu Dios pix mattuda' ji gu jaroi' na tu' silhkam jix maachim ka' nañ jir tu'p tu'm da'.

Nam cham mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios gu Korasiñ oi'ñkam gio gu Betsaida kam
(Lk. 10:13-15)

²⁰ Ba' bhaan bhai'p ji chu a'ga gu Jesusook kap na pai' mui' maap daa'ñxim jir kikcham ka', mi' nat pai' pik jix io'm mui'x kii'p jum duukam jup tu duu, gu' ji na mit gu' cham mi' pui' jii na jax jix aa' gu Dios. Ba'p kai'ch:

²¹ —Ja'p moo cham bhai' tu jam jimia' aapi'm na pim Korasiñ oi'dha' gio ba' aapi'm na pim Betsaida ja'k jup oi'dha', na pimit gu' cham mi' pui' jii na jax jix aa' guñ Gi'kora'! Tii ñich jam nii'ñchudat joidham jix kii'p jum duukam jup tu duu jam bui na pim tu' cham pai' dhuuk niidhat. Iam chi na pimit gu' tiigik mi' pui' ba jii. Na gu' no'ñ mu ja'k Tiuro pui' joidham jix bhai'm duukam jup tu duñia' git, gio mu ja'k na pai' Sidoon jup ti tii', moo jano' git nam ti jii'ñdhai gu ja'tkam buiñor guñ Gi'kora' mi' pui' ba jimia' na jax jix aa', ba' dai nam ba tim tii'dha' git gu jajannulh jix xaasak, ni kum bar tu batbiadam ka' git, gio nam mu ja'p pix ba daraaka' git na pai' jax kaat gu matai, ba' dhi' bhaan jix maati' ka' git nam jix io'm soi' bam ilhi'ñ. ²² Ba' xib tu' na jax chui'ka', jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, na pai' dhuuk guñ Gi'kora' ja aagi'ñdha' bix gu ja'tkam nam ji'k tu' jax buimii, aapi'm giilhim jam tulhiiñchuda', cham tu' pui' na jax gu Sidoon kam ja'tkam gio gu Tiuro kam. ²³ Ba' aapi'm na pim Kapernaum oi'dha', ¿ja'p jum aa' pim aa na pim aaya' jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora'? Matgim mu ja'k ji na xi jam jootsa' jix io'm tuukab ja'k na pai' gø' ti di', na pimit gu' cham mi' pui' jii na jax jix aa'. Na gu' no'ñ mu ja'k Sodooma pui' joidham jix kii'p jum duukam jup tu duñia' git, moo jano' git nam ti jii'ñdhai mi' pui' jimia' na jax jix aa' guñ Gi'kora', xib dho pui' mi'r kiicham ka' git. ²⁴ Ba' aañ ya' pu jam titda na jano' na pai' dhuuk ja aagi'ñdha' guñ Gi'kora' bix gu ja'tkam nam tu' jax buimii, aapi'm giilhim jam tulhiiñchuda', cham tu' pui' na jax gu Sodooma kam kat.

Gu Jesusus na ba ja a'gi'ndha' gu ja'tkam nam jax ja'k duña' nam ba' cham kam tulhiña'
(Lk. 10:21-22)

²⁵ Ba' mi' pui' xi kai'chimik gu Jesusus, bhai' ji chu daani jix dhaam ja'k, jup kai'ch:

—Taxchaab ba'ñ Gi'kora' nap jir Gè'kam jix dhaam gio ya' dhi oi'nga'n bhaan, na pich gu' ba ja mattuda gu ja'tkam gui' nam cham gè'gèrkam jum ilhii'ñ na tu'r jix bhai'm duukam. Ja'p xi ja duuk japich gui' nam pui'm aa' nam panaas jix io'm jix maat gum ñi'ook, na gu' dai nam bhaan pix gè'gèrkam jum ilhii'ñ. ²⁶ Pui' dhoñ Gi'kora', pui' ja'k jix aa' ap.

²⁷ Mi' dhir ba' moo ja'pni bhai'p ji chu ja a'gi gu ja'tkam, jup ja titda:

—Aañ bhañ joot guñ Gi'kora' jix dhaam dir nañ ba' bhaankam ya ja'p ja aagi'ndha' gu ja'tkam na tu'r jix bhai'm duukam. Ba' diilh pix jix maat guñ Gi'kora' nañ jir tu'p tu'm da', nañ gu'r Maraa'n, gio aañ ya' dir mu ja'k diilh pix jup jix maat ip guñ Gi'kora' nar tu'p tu'm da'. Ku ba' gu' gu jaroi' no' moo ja'p tu' silhkam ki'n jix maachim nach jir tu'p tu'm da' gook dit guñ Gi'kora', aañi' dho aagi'ndha'. ²⁸ Bañ kaichgida' pim biix na pim ji'k jix xijaim tu jim, aañ jam aagi'ndha' na pim jax ja'k duña' na pim ba' cham pui' ja'k ka tu jimda'. ²⁹ Mi' pim pui' xi jimia nañ jax jam titda, cha'pim dai gè'gèrkam jum taat ka', ja'p na jax aañ nañ gu' gampai'ñ ilhii'ñ, cham tu' gè'kam jiñ chaat iñ. Ba' aapi'm pu'ñi ja'k jam a'm jup jum aa' na pim mi' pui' jimia' na pim ba'x bhai'm taat ka'. ³⁰ Ba' dhi' pui' nañ jax ja'k jam aagi'ñ na pim jiñ kaichgida', cham tu' pui'x xijai na pim mi' pui' jimia'.

12

Gu ja'tkam tugi'ñ gu Jesusus nam tu kaipgaidhat tu ko'iidha' gu tiriik sia ku jano' tii aagix na cham tum juanda'
(Mr. 2:23-28; Lk. 6:1-5)

¹ Ba' maa'nnim na pai' dhuuk aagix ka' na cham tum juanda' ja bui gu dai

Israel kam ja'tkam, ma jii gu Jesusus, moo mi' buusnichu' na pai' ti ix ka' gu tiriik. Ba' gu ja'tkam tugi'ñ na ja biim mu jim, tu kaipgaidhat tu ko'iim am gu tiriik, nam gu' bax bhio'. ² Gu' ba' nam gu' jai' mui'p jiiim jia gui' nam pariseos jum tiiti'nda', ba' am jix bhaaktu' am nam ja nii'ñ nam pui' ji' tu buim gu ja'tkam tugi'ñ gu Jesusus, ba'p titda am:

—¿Jax kum ba' tu kaipgaidhat tu ko'iim gu tiriik dhim ja'tkam tuk? ¿Kux cham maat am aa na xib aagix na cham tum juanda'?

³ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—¿Kux aapi'm cham ji'xkat tu jiñkui'ñ aa mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios nat jax tu duu gu Dabii gio gu ja'tkam tugi'ñ jano' nam pai' dhuuk ba ua'maim? ⁴ Na mit tu juu bo gu paan gux xidhuu kam gui' na mi' tikiix kat gè' chiop na saak dai gui'x bhaai' nam kua'da' gui' nam mi' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, cham tu' gu tu' ja'ppix ja'tkam. ⁵ Gio ba' mi' nat pai'p tu ua'nak ip gu Moisees nap jum kai'ch ip na saak gui' nam bhai' gè' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, saak cham tu'm ua'tulhi'ñdha' am sia kum pu tu jano' na pai' dhuuk aagix na cham tum juanda' git. ⁶ Ba' aañ ya' pu jam titda na maadit ya oiri nax io'm jum aa' na pim tu' ka'm nii'ñdha', cham tu' pui' na pim jax tu' ka'm ti nii'ñ bhai' gè' chiop. ⁷ Cham dho bak maatit kèkè' pim jia gu pui' na jax ja'k tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios na ja'pnim kai'ch: “Gu' aañ nañ jix aa' ji na pim jix chu joi'g'nda', cham tu' na pim jax jum aa'nda' nañ aañ jix aa' na pim dai na pim tuñ makgixi'ñdha' pix gu tu' sasoi', dhi' ki'n mi' pui' ba jiiim japim nañ jax jix aa'.” Na gu' no' pim jix maatit kèkè' git gu dhi' pui' ji' na jax ja'k jum kai'ch, cham tu' pui' kai'chdha' pim git nam jum ua'tulhi'ñ dhiñ ja'tkam tuk, sia kum gu' tii cham tu'm ua'tulhi'ñ. ⁸ Ba' aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora' ya' pu jam

titda na cham jax bua gu tu' no'ñ jax jix dhuñim jano' na pai' dhuuk aagix na tii cham tum juanda' git.

Gu Jesusus na ba dua'ñdha' maa'n gu maa'nkam nax muuk ka' maap dir gu nobii'ñ

(Mr. 3:1-6; Lk. 6:6-11)

⁹ Ba' na mi' ji' pui' xi chu ja a'gidhimik gu Jesusus gu ja'tkam, ma jii maa'n kap mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam. ¹⁰ Ba' moo maa'n mi'p jai'ch ka' gu maa'nkam na maap dir jix muuk ka' gu nobii'ñ. Ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios gio ba' gui' nam pariseos jum tii'nda', ba tikka' am gu Jesusus no' sap jix bhaai' na dua'ñdha' gu maa'nkam gui' na maap dir jix muuk gu nobii'ñ jano' na pai' dhuuk aagix na cham tum juanda', sap ba' no' jax kai'ch nax bhaai' na dua'ñdha', dhi' bhaan jix bhai' bhiiya' am nam iattulhdhai tu chiñia' nam mu'aa'.

¹¹ Gu' ji na gu'p ja titda gu Jesusus:

—¿Kux aapi'm jaroo maadit moo daas na mi' pix xi ñii'ñdha' gu soiga'n no't mi' pai' ba gi' jax chu'm ti di'n kir, no' gu' jano' pik na pai' dhuuk aagix na cham tum juanda'? ¿Cham aa gu' moo jano' mu jimii xi bhiaji ap, cham tu' nap gu' mi' pix xi ñii'ñdha'? ¹² Gu' gi ba' dhi' nar maa'nkam, ¿cham aa gu'x io'm jum aa' nañ jix bhai' dhuñia', cham tu' pui' na jax gu tu' soi'? Ja'ppi na moo pu cham jax bua ji no'ñ jax jix dhuñim gux bhai'm duukam, sia ku cham tum juan.

¹³ Ba' pui' xi chi'ñik jup titda gui' nax muuk ka' gu nobii'ñ:

—Ea nap xi silhña' dhim nob jiñ jaduñ.

Ba' gui' ja'p jup xi silh, jix kii'p jum duu mi' jotmoda' ja'p na jax gu ja'p dir kam nobii'ñ, panaas ku moo pu cham pai' muuk kat. ¹⁴ Ba' gu pariseos bhaakuk mi' dhir pu jii mit, ba' ba tu a'ga mit nam jax ja'k duñia' nam ba' tu chiñia' nam mu'aa' gu Jesusus.

Na jax ja'k jix maati' na gu Jesusus jir di' guch Xoi'kam

¹⁵ Gu' ji nat gu' pu jii gu Jesusus nat jax pui' ti kai nam bax mu'aam, ba' mui' ja'tkam pix chu'p jum duu mit na mit ba oi. Ba' gammiji kikcham na jax a'jim, xi ja dudua'ñdhidhat bii'x gux kako'k kam nam ji'k mi ja'p jix jai'ch ka'. ¹⁶ Ba' xi ja soo'mchulhdhidhat nam sap cham jaroi' aagi'ñdha' nat jaroi' ja dudua'ñ. ¹⁷ Ba' dhi' pu'ñi ja'k tum kuugalh gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Isaiiyas gui' na bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios, na ja'pnim kai'ch:

¹⁸ Dhi'ñi jir di' guñ mar na ñich bhaan ti tii,

ba'x io'm jix dha' iñ gio nañ jix bhai'ñ chaat buiñor.

Ba' tajaanxidha' iñ gux Dhuudu' kam jix Uañ jiñ Ii'mda',

mi' dhir ba' dai na ba tu ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam jax ja'k duñia' na ba'x bhai' tu ja jimia'.

¹⁹ Ba' cham pai' dhuuk jaroi' kokda', ni na cham pai' dhuuk am g'e' ki'n jiñkui'ñdha' gu jaroi',

ni mu ja'p dho moo na pai' jax g'e' daa'ñxim jir kiicham ka' ku cham pai' pix am jaroi' k'e'ke' na am bhaamda' ki'n tu a'gada'.

²⁰ Gio ba' na bii'x pix jix ja kii'galhi'ñdha' gu ja'tkam,

cham tu' jaroi' maadit gampai' bia'ka'.

Gio na gammiji pu tu ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam jax ja'k duñia' na ba'x bhai' tu ja jimia'.

²¹ Ba' bii'x na ji'x jir oi'ñga'n bax mat ka' am nax bhaai' nam dai gui' buiñor pix jix biiñak ka' nam ba' jimia' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios.

Gu Jesusus nam pui' ba ai'chuxdha' gu ja'tkam na ja'ook bhaan ti ñiidhim
(Mr. 3:19-30; Lk. 11:14-23; 12:10)

²² Ba' ja'xpix mi' ba ai'chulh jamit gu Jesusus maa'n gu maa'nkam na bhaan jup tui'ñgida' gu cham kii' ii'mda' na pui' ja'k duuka' na cham ñia ka' gio na cham tu ñiokda'. Ba' cham jax ji chi'ñik jup xi dhua'ñ gu Jesusus, jix kii' dho gu'p jum duu, ba tu

ñiok gio na bax ñia. ²³ Ba' gu ja'tkam na mit pui' jì ti tii, mi' pui' pup tu'ii' am, dai nam jup kai'ch:

—¿Dhi' aa chi ba' saak bar di' guch Xoi'kam gui' na saak bha jimda' git, nar boxii'ñ ka' gu Dabii'?

²⁴ Ba' gui' nam pariseos jum tii'ti'nda' na mit pui' jì ja kai nam kai'ch, jup ja titda am:

—Chaam tu' ji nar pui' na pim jax ilhii'ñ. Ja'pji ja gè'kam tuk ji gu cham kikii' i'ii'mda' na bhaan jup tui'dhi' dhi maa'nkam. Pui' kum ba'x jii'gi'ñdha' na mai' ja jootosda' gu bipnaga'n tuutu'm cham kikii' i'ii'mda' ja a'm dir gu ja'tkam.

²⁵ Ba'p ja titda gu Jesus, na gu'x bhax maat nam jax jum aagit jup kai'ch:

—Matgim cham tu' ji nar pui' na pim jax ilhii'ñ jiñ jaaduñ. Jax dhui na gu' gu ja gè'kam tuk gu cham kikii' i'ii'mda' ja'p pax ji buusan na jax pai' gè' kiicham no'm cham maa'n ñi'ook jup duuk gu tu' no'm tii jax jix dhuñiik. Piam pai' no' palhiip jir kiicham piam ku gu' gu dai maap jum oi'dhagim, no'm cham maa'n ñi'ook jup duuk, dho pu cham tu' dho jax ji dhuñia' am, nam gu' daix bhaak ka'. ²⁶ Ba' pu'ñi ja'k jup ji buusan gu ja gè'kam tuk gu cham kikii' i'ii'mda' no't tii bhax ji bhaam ja bui gu bipnaga'n tuutu'm cham kikii' i'ii'mda', nam gu' cham maa'n ñi'ook kap duuka' nam gu' ba bhaaku' buiñor. ²⁷ Gu' ba' aapi'm na pim pui' kai'ch na pui' aañ jiñ a'm jup tui'dhi' gu ja gè'kam tuk gu cham kikii' i'ii'mda', ¿aapi'm ba' moo pu'ñi ip aa gu jam ja'tkam tuk gui' nam jam kaichu', pu'ñi aa ja gè'kam tuk gu cham kikii' i'ii'mda' ja a'm jup tui'dhi', nam ba'x ja jii'gi'ñdha' nam pu'ñi mai' ja jootosda' gu cham kikii' i'ii'mda' ja a'm dir gu ja'tkam? ¿Piam aa na gu' cham? Na gu' pu'ñi pax ja'k ji buusnia' nañ jax ba kai'ch. ²⁸ Gu' aañ matgim gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n ji gu Dios nañ a'm jup tui'dhi', pui' ku ba'x bhaai' nañ mai' ja jootos gu cham kikii' i'ii'mda' ja a'm

dir gu ja'tkam, na pim ba' ba machia' na dhi' ja'p jir jup duukam nat ya' bam ai na pim pai' dhuuk machia' na pim jax ja'k duñia' na ba' gammiji jam a'm ba ti nii'ñdha' gu Dios.

²⁹ 'Na gu' cham jir am gu jaroi' na mu baaki ba'kiram ti iixdha' gu bixchuga'n gu maa'nkam jix oogim no'm gu' gook dit maa'n ñi'ook jup duuk. Dai no'm cham maa'n ñi'ook jup duuk na ba'x bhaai' na xi buuprai ti ixdha' gu bixchuga'n.

³⁰ 'Gio pui' na jax gu ja'tkam jì'k gook no'm mu pai' tu or no'm cham maa'n ñi'ook jup duuk. Ba' maa'n no' bix gaamuim gui' na jì'k oraidha', dhi' ja'p ji buusnia' na tu ja a'gidha' gu ja'tkam nañ jax ja'k ilhii'ñdha' aañ. Gu' ba' gu jumai no' mai' xi iabuidhat gui' na jì'k tiip oraidha', dhi' ja'p jup ji buusnia' na cham jì'xkat pui' tu ja a'gidha' gu ja'tkam nañ aañ jax jup ilhii'ñdha', gu' ja'kbui' kat maakam xi ja iatgi'ñdha' ji na dñil jax jup ilhii'ñdha'. Dhi' ba' ja'p jup ji buusanda' na cham maa'n ñi'ook jup duuk aañ jiñ bui.

³¹ 'Ba' aañ ya' pu jam titda na gu Dios jix bhaai' na tu ja uañdha' gu ja'tkam bix nam jì'k jax jix u'ua'tulhdhix ka' no'm soi'm ilhii'ñ buiñor. Piam no'm gu' gampai' pax bia' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios, no' gu' tii ja mattu'n nam jix u'ua'tulhdhix, dho gu' pu cham dho tu ja uañdha' gu Dios gu ja ua'tulhdhara', nam gu' cham soi'm ilhii'ñdha' buiñor. ³² Ba' no'm gu' gampai' pax jiñ bia' aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora', siax bhaai' na tu ja uañdha' gu Dios gu ja ua'tulhdhara' no'm soi'm ilhii'ñ buiñor. Gu' ba' no'm gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios gampai' pax bia', dho gi' gu' pu cham jì'xkat tu ja uañdha' ji gu Dios gu ja ua'tulhdhara' sia pik nar jax ka' git, nam gu' cham soi'm ilhii'ñdha' buiñor.

Gu Jesus na bhaan ji ua'rgidhai ba tu a'ga' maa'n gu i'ix na cham kii' i'bhaxi'ñcha' no' mit cham bhax moikxi (Lk. 6:43-45)

33 'No' pimit jix bhai' moikxi gu jax chu'm jam i'ix, joidham jix kii' i'bhain'cha' dho. Piam ku gu' no' pimit cham bhai' moikxi, cham kii' i'bhain'cha' dho. 34 Ba' aapi'm pu'ni ip no' pim gu' cham jir kiki' ja'tkam, cham bhaai' na pim jax dhuix bhai' tu niokda' na jax ja'k jir am ka', na gu' dai pui' ja'k jam chii' am dir busnidha' na pim jax ja'k jum aa'nda' gu jam jujur am bhaan. 35 Na gu' gu jaroi' no' diih pur jix bhai'kam, joidham jix bhai' tu niokda', na gu' dai pui' ja'k jum aa'nda' jura'ran bhaan. Gu' ba' gu jaroi' no' pu diih cham jir kii' maa'nkam, giilhim jix buam tu niokda', na gu' dai pui' ja'k jup jum aa'nda' jura'ran bhaan. 36 Ba' aai' na pu jam titda na bix matgilhia' jix dhaam ja'k na pim j'k jax jix buam tu niokda', jano' na pai' dhuuk gu' Gi'kora' ja aagi'ndha' bix gu ja'tkam nam j'k tu' jax buimii' ya' dhi oi'nga'n bhaan. 37 Na gu' no' pimit cham soi'm ilh bui'na' na ba' tu jam ua'ndha' gu jam ua'tulhdhara', dai na pim pix am ti'fchoka' na jam aa'ndhai giilhim jam tulhii'chuda', no' pimit cham ja'p xi dhuuk gu dhi' pui' na pim jax jix buam tu niokda'.

Gu ja'tkam gui' nam cham tu' ka'm ti'ni'ndha' nam tiix aa'nda' nax bhai'm duukam jup tu du'nia' gu Jesus ja ni'fchudat

(Mr. 8:12; Lk. 11:29-32)

38 Ba' jai' dhit gui' nam pariseos jum titi'nda' gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ni'oki'ni' gu Dios, ba chian am gu Jesus na sap maa'n jup tu du'nia' jix bhai'm duukam ja ni'fchudat. Jup titda am:

—Eap jix bhai'm duukam xip duu' nach tu' cham pai' dhuuk ni'ni'.

39 Gu' ji na gu'p kai'ch gu Jesus:

—Tiix aa' am dhi ja'tkam nam cham tu' ka'm ti'ni'ni' na jix bhai'm duukam jup tu du'nia' ja ni'fchudat nam tu' cham pai' dhuuk pu chu'm ni'ni', gu' ji na gu' aai' cham tu' pui' tu du'nia', nam gu' cham tu' mi' pui' jimiik kat jup kai'ch na jax jix aa' gu' Gi'kora'. Dai gatuuk nam jii'

chigia' na'ni' pui' ja'k jup jii' dhu'nia' nat jax jum duu' bii'k gu Jonaas. 40 Ba' pu'ni nat jax jum duu' gu Jonaas nat baik tanoolh jup duu' gio baik tukaa' na miji pu jim irban dir gu ge' ba-toop, ba' aai' pu'ni ip nat bhai' joot gu' Gi'kora', baik tanoolh gio baik tukaa'ni' mi' pu yaasapka' dibii' bita'. 41 Ba' jano' na pai' dhuuk tum kuu-galhdha' na ja aagi'ndha' gu' Gi'kora' bix gu ja'tkam nam tu' jax buimii' ya' dhi oi'nga'n bhaan, gui' nam Niinibe oi'ni'kat xi gu'kii' pu ti'ya' am na pim maaxik pu cham tu' ka'm ti'ni'ni'. Na gu' gu Niinibe oi'ni'kam kat moo jano' cham jax ji chii'k mi' pui' jii' mit na jax jix aa' gu' Gi'kora' na pai' dhuuk pui' ba tu ja a'gi'ni' gu Jonaas. Ba' aai' na'ni' xib ya' oiri aapi'm jam bui, jix io'm jir ge'kam i'ni', cham tu' pui' na jax gu Jonaas. 42 Gio gui' na bii'k jix io'm jup jir ge'kam kat gu ubii na muni ja'k kiokat jurnip, pui'p xi kikboi pui' xi chii'ya' na pim maaxik pu cham tu' ka'm ti'ni'ni'. Na gu' gui' j' gu ubii jum dikoo'ni' nat mik dir bha jii nat bha kaim gu Salomoon gui' na ya'r ge'kam kat, na pui' te'ke'ke' nax io'm jix chu matda' ka'. Ba' aai' na'ni' xib ya' oiri aapi'm jam bui, jix io'm jix chu matda' i'ni', cham tu' pui' na jax gu Salomoon.

Gu Jesus na bhaan ba tu a'ga' maa'n gu cham kii' ii'mda'

(Lk. 11:24-26)

43 'Gu cham kii' ii'mda' no't ba buus bhaan dir gu maa'nkam, ba jimia' mummii' ja'p pai' gampix jix chu gak kir, tu gaagidha' na pa ja'k jix bhaai' na kiicha'. Ba' no't cham pai' ji chii' nar joidham na kiicha', jup jum aa'nda': 44 "Gi no' nich moo gio mui'p jii mummii' na'ni' pai' kiokat." Ba' na gio bhaan jup ba bakia' gu maa'nkam, joidham ti'gia', na gu' ja'p ti' ilhii'ndha' na cham ka tu tanaara' ka' no' bax kii' gu maa'nkam. 45 Ba' xi dhai'ni'na' na jai'p ja bai'ni'mira' gu bipnaga'n tutu'm cham kiki' i'ii'mda' j'k xijum gook pup aixim gui' nam giilhim xi chu xibua. Ba' nam pai' dhuuk gio

maap bhai'p ba baapkia' bhaan gu maa'nkam, giilhim bhai' jim naan-bicha' dho gi ji ba', cham tu' pui' kia' na jax bii'pi' dir. Ba' pu'ñi ja'k jup tu ja jimia' gu ja'tkam gui' nam ji'k cham tu' ka'm ti ni'i'ñdha'.

Gu jajaa'nni'ñ gio gu di'ñi' gu Jesusus nam mi' ba aaya' na pai' ka oir'ida' (Mr. 3:31-35; Lk. 8:19-21)

⁴⁶ Ba' na pui' mi' ka tu ja a'gi'ñchu' gu Jesusus gu ja'tkam, mi' ba ai mit gu jajaa'nni'ñ gio gu di'ñi' nam jix chu a'gidhamtu', ba' mummì ja'p dīrap dir pix ji guguu mit. ⁴⁷ Ba' maadit mu ba aa'ñdhim gu Jesusus, jup titda:

—Muni mit ba ai gum jaaduñ gio gum naan. Mui'p sap xi jimda' nam tum a'gidha'.

⁴⁸ Ba'p titda gu Jesusus gui' na mi' pui' ji' kai'ch:

—Jax dhui nañ aañ cham tu' pui' ilhii'ñ nam dai gui'r jiñ jaaduñ gio na dai gui'r jiñ ñaan.

⁴⁹ Ba' nobii'ñ ki'n mui' xi ja aa' gui' nam kaichu' nam mi ja'p daraa, jup kai'ch ba':

—Gu' bix ji sia dhi'ñi nam ji'k jiñ kaichu' nañ pui' ja ilhii'ñ nam jir jiñ jaaduñ gio nam jir jiñ ñaan. ⁵⁰ Na gu' gu jaroi' na pu'ñi mi' pui' ba jimda' na jax jix aa' guñ Gi'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii', dhi' pui' ji busanda' na bar jiñ jaaduñ ka' gio na bar jiñ ñaan ka'.

13

Na jax jum duñia' gu tiriik na tu gi'i'ñdha' maa'n gu maa'nkam (Mr. 4:1-9; Lk. 8:4-8)

¹ Ba' moo jano' pu jii gu Jesusus mi' dhir kiicham mu ja'k na pai' gē' suu'nka' gu suudai', ba' mi ja'p ju'ñdharan daakat bam jii'pi'ñ. ² Ba' cham ji'x miikim na mit jix io'm mui' mi' mam jumaap gu ja'tkam, alh nammi ba xi ju' am. Ba' pui' bhai' ma tis gu Jesusus bhaan gu gē' kanuub na mi ja'p jup sē' amuub suudai' jugi'ñ, ³ bhai' ba' ji dhaakat ma tu ja a'gi' gu ja'tkam bixchu' bhaan ji chu

ua'rgidhak na tu' ya ja'p jix chu jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan, jup ja titda:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam ma tu gii'ñdham gu tiriik. ⁴ Ba' nat pai' dhuuk mui' ji chu gii', jai' mu ja'k suulh na pai' pix am boi ba katka' na mi ja'p tum oipoda' gu tu', ba' maa'n na mit jax jugio gu u'ji' nam mi ja'p nini'da'. ⁵ Ba' jai' nat ja'p ja'k iam jup suulh na pai'r ai' cha'm nax komaal-him jir dibix, dhi' dho gi gu' tii jotmoda' bubua ji, nat gu' daaman jum yaas. ⁶ Gu' ji na gu' nat pai' dhuuk bhaan mi' ji chotnorimi, maa'n nat jax gaa, nat gu' cham tuukab takta. ⁷ Ba' jai' nat ja'p ja'k iam jup suulh na pai' tuutka' gu tu'x bii u'uux jix jo'ii', maa'n nat jax bhai'bich, jix u'uam mi' pup tuut gu tiriik, ba' pu cham tu' ka bhai'. ⁸ Ba' jai' nat ja'p ja'k iam jup suulh na pai'x ki' gu dibix, dhi' dho gi gu' joidham jix bhai'm duu ji. Alh ja'p sa'sbar xim kaip, ji'ma'n moom kaip maa'n oo'm daman mambhix, jai' ba' baik oo'm, jai' jix chamaam oo'm, mi' pix pui'. ⁹ Moo pim jix bhai' xim ga'ngada' na pim ji'k jiñ kēē na jax jir jum duukam gu dhi' pui' nañ jax jam titda.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' na jax jir jum duukam gu tiriik nat tu gii' gu maa'nkam (Mr. 4:10-12; Lk. 8:9-10)

¹⁰ Ba' pui' ba titda am gu noonbi'ñ gu Jesusus na sap ja aagi'ñdha' na jax kai'ñkam pui' ja'k tu ja a'gi'ñ gu ja'tkam na bhaan ji chu ua'rgidhat gu tu' na ya'x chu jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan. ¹¹ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Matgim aapi'm saalh ka jam mat-tuda' ji gu Dios na pim jax ja'k duñia' na ba' gammiji jam a'm ba ti niidhidha', na pim gu' bañ kaichu'. ¹² Na gu' gu jaroi' no' pu'ñi ti jii'gi'ñ, jix io'm ba mattuda' guñ Gi'kora', ba'x io'm bax mat ka', cham tu' pui' na jax bii'pi' dir. Ba' gu jaroi' no' cham maachim, sia ku tii palhii'p am jix maat, saalh pui' dho cham ka ti'ñchoka', mikkat pu cham ka mat ka'. ¹³ Pui' kuñ ba' aañ pu'ñi pix ja'k tu ja

a'gi'ñ gu ja'tkam bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhat na tu' ya ja'p jix chu jai'ch dhi oi'nga'n bhaan, na gu' sia kum tiiñ nii'ñ gux bhai'm duukam nañ jup tu bua, pu cham maati' nii'ñdha' am, gio ba' no'm tiiñ kəə nañ jax tu ja a'gi'ñdha', pu cham maati' jup jiñ kəəkə' am. ¹⁴ Ba' dhi' ja bui pui' ba tum kuugalh nat jax tu ua'nak gu Isaiiyas gui' na bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios na ja'pnim kai'ch:

No'm tii tə kəə,
cham maati' kaaya' am,
gio no'm tii jax ti nii'ñ,
cham maati' tigia' am na jax jir jum duukam ka'.

¹⁵ Nam gu' diilh cham maati' tə kəəkə' dhi' dhi ja'tkam,
panaas ba' ku ja'p ji buusanda' nam pu cham ñiñña ka' gio nam pu cham tə kəəkə',
gu' na ba' jax dhui pix cham bhaai'n ka' nam jix maati' tə kəəkə',
gio na cham bhaai'n ka' nam jix maati' ti nii'ñdha',
nam ba' cham maati' mi' pui' jimia' nañ jax jix aa',
ba' aañ cham tu'p jiñ buixi'ñdha' ja bui.

¹⁶ Ku gu' aapi'm jix bhai' tu jam jim ji, na pim gu'x maati' tə kəə gio na pim jix maati' ti nii'ñ. ¹⁷ Tu' silhkam ki'n jañ pu jam titda nam mui' gui' nam bhaankam tu a'gimik gu Dios gio gui' nam ja'ppix jir jix bhabhai'kam kat, pu chu'm tiip jix chi tīgik kat am na pim jax ti nii'ñ gu xib, gu' ji na mit gu' cham pu chu'm ti tii, gio nam pu chu'm tiip jix chi kaik kat na pim aapi'm jax tə kəə gu xib, gu' ji na mit gu' cham pu chu'm ti kai.

Gu Jesus nax bhai' ba tu aa'nda' na jax jir jum duukam gu tiriik nat tu gii' gu maa'nkam

(Mr. 4:13-20; Lk. 8:11-15)

¹⁸ 'Ea na pim jix bhai' xiñ kaaya'ñ jaaduñ nañ jam aagi'ñdha' na jax jir jum duukam gu tiriik nat tu gii' gu maa'nkam. ¹⁹ Ja'p jañ dho kai'ñkam jup kai'ch: Gu ja'tkam no' mit tii kai gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na jax ja'k ja a'm ba ti ñidhidha'

git, no' mit gu' cham maati' kai, dhi' ja'p ji buusnia' na jax gu tiriik nat mi' suulh boi cha'm na pai'x chu kabaak. Ba' na pai' dhuuk mi' ji tə tii gu ja'ook, maakam xi jurtuda', mi' pu cham tu' bhaan ka tii'ñchoka'. ²⁰ Gu' ba' gui' nat mi' ja'k jup suulh na pai'x komaalhim jir dibii' nar ai' cha'm, dhi' gui' nam jotmoda' tii ti jii'ñdha' jix bhai'm ilhdhai, ²¹ gu' ji nam gu' pui' ji bubuakia' na jax gu tiriik nat cham tuukab takta. Ba' no' tu' jax ba ja duiñchu', mummə pui' giop suulh-gia' am, nam gu' cham bix ja jujur ki'n ti jii'ñdha'. ²² Ba' gui' nat mi' ja'k jup suulh na pai' tuutka' gu tu'x bii u'uux jix jo'ii', dhi' gui' nam pui' tii joidham jup kaaya', gu' ji na gu' bhai' ji ja tukgidha' gu tu' na ya'x chu jai'ch dhi oi'nga'n bhaan. Tu' nam pix bax joi'ñdha' nam bia'ka' jix dha'ram namkim, piam ku tu' nam pix jax bax dhuñim ka' na tu' cham jum aagidha'. ²³ Ba' gui' nat mi' ja'k jup suulh na pai' joidham jix kii' gu dibii' nat jum kaip jix chamaam oo'm, gio jai' baik oo'm, gio ba' jai' maa'n oo'm daman mambhix, dhi' gui' nam bix ja jujur ki'n ti jii'ñdhai mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' guñ Gi'kora', ba' cham ji'xkat ja'k ka suulh-gia' am, nam gu' gamməji buiñor bax biñak ka'.

Gu Jesus na tu a'ga' gio bhaan jup ji ua'rgidhai gu tiriik

²⁴ Ba' gio bhaan jup ji ua'rgidhak gu tiriik bhai' ji chu ja a'gi gu Jesus gu ja'tkam, jup ja titda:

—Gu jaroi' na bhaan ti ñidhidha' gu Dios ja'p ji buusnia' na jax gu jaroi' no't mu pai' tu gii' gu tiriik pai' na tu ga'mbhar ka'. ²⁵ Ba' no't gu' moo jano' pu gui' gu tukaa' bhaan na pai' dhuuk bix ka tum kookos ka', mi' ji tək gui' nax bhaamki'ñ daam dir mi'p xi gi'ñdhak ba jii gu sai' gu kai'ñ gui' na cham bhai' bua gu tiriik. ²⁶ Ba' nat pai' dhuuk bhai' ji bubua gu tiriik, gatuuk dir bhai'p ji bubuakia' gu sai' gui' na cham bhai' bua. ²⁷ Ba' na mit pai' dhuuk ba tii gui' nam mi' tu juanda', mu jimik ba aagi'ñ am

gui' nat mi' tu gii' gu tiriik, jup titda am: "Aapi'ch jaduun, gu tiriik na pich mu tu gii', ¿sai' binkam aa pich mi' ii na ba' jai' mi'p tuut na cham bhai' bua gu tiriik? ¿Ka' jaroo ji chi mi' ii?" ²⁸ Ba' gui' na mi' tu gaa jup kai'ch: "Jaroi' dho na xiñ bhaamki'ñ nat ba' mi' ii dhi' pu chu'm." Ba' gu tujuandam tugi'ñ ba tikka am, jup titda am: "¿Cham jir am aa no' chich boopnik mu baas iabu?" ²⁹ Ba' gui' na mi' tu gaa jup kai'ch: "Cham ji nar am, na gu' na pim pai' dhuuk bhai' ji boopnia', bix bhai'p jim takbona' gu tiriik. ³⁰ Mi' pui' ji na ba gi'lhia' binkam, gatuuk ba' nañ pai' dhuuk ba ji chu oraa' nañ ba' tu chiñia' nam a'lhio'k buuprai miidha', dai gu tiriik jañ ba' tu chiñia' nam ulhña' mi' na pai'm ulhiis."

Gu Jesus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gui' na mostaasa jum tii'ti'

(Mr. 4:30-32; Lk. 13:18-19)

³¹ Ba' jumai bhaan ji ua'rgidhak gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesus gu ja'tkam, jup ja titda:

—Ja'pni ja'k jup ji buusan gu jaroi' no' bhaan ba ti niidhim gu Dios, na jax gu jaroi' no't mu pai' ii gu mostaasa kai. ³² Cham jax chu'm ja'xbui'x jai'ch dho gu kaichuk na ji'x jir ilhi'ch gui', ku gu' no' ñich mi ja'p xi ii, joidham gè' gi'gi'r ji, cham tu' ja'xbui' na ji'x jup ti gi'gi'r gu jai' i'ix gui' na pui'p jir jum isdam. Jix bhai' nam bha ja'p maamragaran tu kakos ka' gu u'ji'.

Gu Jesus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gui' na ki'n jappukar gu paan

(Lk. 13:20-21)

³³ Ba' ja'pni ja'k bhaan ji ua'rgidhak gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesus gu ja'tkam, jup ja titda:

—Ja'pni ja'k jup ji buusan ip gu jaroi' no' bhaan ba ti niidhim gu Dios, na jax gu jax chu'm ubii no't ba jip duu gu paan na palh'ip binda' gui' na ki'n jappukar, sia ku gu' tiir gè' gu tui'.

Najaxja'k bhaan ji chu ua'rgidhimik gu Jesus na tu ja a'gidhimik gu ja'tkam

(Mr. 4:33-34)

³⁴ Ba' dhi' pu'ñi ja'k tu ja a'gidhimik gu Jesus gu ja'tkam bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhimik na tu' ya ja'p jix chu jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan. Dai pu'ñi ja'k pix tu ja a'gi'ñdha' nam ba'x maatit kaaya'. ³⁵ Ba' dhi' pu'ñi ja'k jum kuugalh gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak maadit gui' nam bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios, na ja'pni kai'ch:

Aañ bix aixim bhaan ji chu ua'rgidhai tu a'ga' na tu'x maax dhi oi'ñga'n bhaan, ba' dhi' bhaan pix tu a'gat jup kai'chdha' iñ gui' nam tu' cham maat gu ja'tkam jano' dir nat jax jup duu gu Dios dhi oi'ñga'n.

Gu Jesus nax io'm jix bhai' ba tu aa'nda' na jax jir jum duukam gu sai' gui' na cham bhai' bua gu tiriik

³⁶ Ba' mi' dhir ba jii gu Jesus xi ja ñio'kdhak gu ja'tkam, nammi ja'k gama ja'k ji baa ba'k chir. Ba' gui' nam kaichgida' mia'n xi eek pui' ba titda am na sap ja aagi'ñdha' na jax jir jum duukam gu sai' gui' na cham bhai' bua gu tiriik nat ba' pui' bhai'p ji bubua mi' na pai'm gii' gu tiriik. ³⁷ Ba' gu Jesus jup ja titda:

—Dho gu tiriik giigi'ñdham, dhi' aañ diilh jiñ aagat jup kai'ch, aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora'. ³⁸ Gu' ba' gu gaabhar, dhi' gu oi'ñga'n jañ aagat jup kai'ch, gio ba' gu tiriik, dhi' gui' na ji'k ja a'm ba ti niidhidha' gu Dios jañ ja aagit jup kai'ch. Gu' ba' gu sai' gui' na cham bhai' bua gu tiriik, dhi' gu ja'tkam gui' nam cham tu' ka'm ti ni'ñ jañ ja aagit jup kai'ch. ³⁹ Gu' ba' gui' nat mi'p ii gu sai' gui' na cham bhai' bua gu tiriik, dhi' gu ja'ook jañ aagat jup kai'ch. Gio ba' gu maa'nkam gui' na tu oraa', dhi' jano' tu aagit jup kai'ch iñ na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n bhaan. Ba' gui' nañ jup ja

aa' nam jix bhai' dhui ba ulhña' gui' na ji'k jum oraa' gu tiriik, dhi' gu noonbi'ñ guñ Gi'kora' nañ ja aagit jup kai'ch ip. ⁴⁰ Ba' pui' na jax gu sai' nam maap xi jumpadai bhai' xi kixdha' gu tai, pu'ñi ja'k jup tum duña' jano' na pai' dhuuk tum kuugaldha' ya' dhi oi'ñga'n bhaan. ⁴¹ Ba' aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora', nai' ja jootsa' iñ gu noonbi'ñ nam maap ja jumpada' gui' nam ji'k ja chianda' gu jai' ja'tkam nam pu tu duña' gu tu' nar jix buam jum duukam, gio ba' bix nam ji'k jix buam tu buada'. ⁴² Mi' dhir ba' dai nam mu ja'k xi ja iabu' na pai' gammiji cham tutki gu tai, ba' mi' pu ti suanda' am gammiji na giilhim tiix buam tu tatda'ka' na ja miidhidha' gu tai. ⁴³ Gu' ba' gui' nam ji'k gammiji mi' pui' jiidat na jax jix aa' guñ Gi'kora', joidham tu'm jix a'bhar totbikdam jup jum duña' am jano' nam pai' dhuuk buiñor bap tui'ka', ja'p tu'm jum maaxi'ñdha' am na jax gu tanoolh. Moo pim jix bhaxim ga'ngada' na pim ji'k jiñ kex na jax jir jum duukam gu dhi' pui' nañ jax jam titda.

Gu Jesus na bhaan ji ua'rgidhai tu a'ga' maa'n gux dha'ram namkim no' mi' pai' ixchuix

⁴⁴ Ba' gu jaroi' no' bhaan ti niidhim gu Dios, ja'p ji buusan na jax gu jaroi' no't mu pai' ba ti gux dha'ram namkim na mu pai' ixchuix ka' jax chu'm dirbaganan gu jaroi'. Ba' jotmoda' gio mi'p xi ixchui xi dhai'ñña' na tu ga'rara' gu bixchuga'n na ji'k tu' bia'ka' na ba' ki'n ba saba'da' gu dibii' mi' na pai' ixchuix ka' gux dha'ram namkim.

Gu Jesus na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gux a'bhar jodai jix dha'ram namkim

⁴⁵ 'Gu jaroi' no' bhaan ti niidhim gu Dios, ja'p ji buusan na jax maa'n gu maa'nkam no' mu ja'p pai' jimdat tu saba'daim gu jodai gux a'bhar jix dha'ram namkim. ⁴⁶ Ba' no't maa'n mi' pai' ba ti gux io'm jix dha'ram namkim, xi dhai'ñña' na tu ga'rara'

gu bixchuga'n na ji'k tu' bia'ka' na ba' ki'n ba saba'da' gu joodaix abhaar jix dha'ram namkim, na ba' mi' dhir ja'p ja'k ga'ra' jix dha'ram iam.

Gu Jesus na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu gex asaak gui' nam ki'n jum bhia gu boptop

⁴⁷ 'Gio ja'pni ja'k jup ji busaak gu jaroi' no' bhaan ti niidhim gu Dios, na jax gu ja'tkam no'm mu pai' tu bhia gu boptop, no' mit mui' xi bua suudai' chir gu gex asaak nam bix aixim tu'm mim gaamu' gu boptop. ⁴⁸ Ba' nam pai' dhuuk suuduya' gu boptop bhaan gu gex asaak, ba bhika' am gui' nam mi' tu bhiada' mu ja'p ju'ñdharan gu gex suudai'. Ba' mi' ja'p daraibui xi gaamuimi am baalh cha'm dai gui' na ji'k jix ki' gu boptop, gu' ba' gui' na ji'k cham tu' bhai' ka', mumi pai' baas xi iabui am. ⁴⁹ Ba' pu'ñi ja'k jup tum duña' jano' na pai' dhuuk tum kuugaldha' ya' dhi oi'ñga'n bhaan. Nai' ja'p ji jimia' am gu noonbi'ñ guñ Gi'kora' nam ja boosgapu' gui' nam ji'k cham tu' ka'm ti ni'ñdha' mi' dhir ja bui gui' nam tu' ka'm ti ni'ñ. ⁵⁰ Mi' dhir ba' dai nam mu ja'k xi ja iabu' na pai' gammiji cham tutki gu tai, ba' mi' pu ti suanda' am gammiji na giilhim jix buam tu tatda'ka' na ja miidhidha' gu tai.

Na jax jir jum duukam gu jaroi' no' mi' pai' tu bia' gu bixchuga'n

⁵¹ Mi' dhir ba' moo bhaxi' ba ja tikka gu Jesus, jup ja titda:

—Jix maatit aa pimit kai gu dhi' pui' na ñich jax tu jam a'gi?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Jix maatit jachich dho kai.

⁵² Ba' gio mui'p ji ñio gu Jesus, jup ja titda:

—No' maadit gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' pui' ba jii na jax pik ja'k bhaan ba ti niidhidha', ja'p ji buusanda' na jax gu jaroi' no' mi' pai' tu bia' gu bixchuga'n, na gu' bix pix joidham ti ni'ñdha', sia ku jai' tiir kiklhi'ñga'n.

Gu Jesusus nam cham k#galhdha' gu Nasareet oi'ñkam

(Mr. 6:1-6; Lk. 4:16-30)

⁵³ Ba' pu jii gu Jesusus nat pai' dhuuk t#imo na mi' pu'ñi xi chu ja a'gidhimik gu ja'tkam bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhimik na tu' ya ja'p jix chu jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan, ⁵⁴ mummi ja'k ba' ba ai nat pai' pik ja'k gi'ñr. Ba' mi' bhai'p ji chu a'ga mi' nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam gui' nam mi' oi'ñka' jano' na pai' dhuuk aagix ka' na cham tum juanda'. Ba' mi' pui' pup tu'ii' am na mit ba kai na joidham jix bhai' xi bua na tu a'ga, ba'p jum ti titda am:

—¿Paa chi ba' ji chum mamtuxd-hak pui' pik joidham jix bhai' xi bua na xi chu a'ga dhich jaduun? ¿Jax moo duukat jix aichu'n nap tu bua gux bhai'm duukam? ⁵⁵ ¿Cham aa pin jir di' nar maraa'n gui' na u'uux tu jiidat jup tu buada' gu bixchu', na Mariiya jir di'ñi'n, nam jir jum ja-jaa'nnim gu Jakoobo, gio gu Josee, gio gu Simoon, gio ba' gu Juudas? ⁵⁶ Gio gu u'uub jajaa'nni'ñ, ¿cham ja pin ya' tu oi'dha' am aach jich bui? ¿Gu' jax ji chi ba' duukat jix chu matda' dhich jaduun?

⁵⁷ Ba' pui' xi kai'chimik mi' pui' cham tu' kap jum buixi'ñ am. Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Gu jaroi' na tu a'gada' bhaankam gu Dios, cham k#galhi'ñdha' am gu ja'tkam mi' nar pai' kam ka', sia ji gu' gu mi' kia'mi'ñ kam. Dai no'r maakam ja'k kam nam ba' bix kap jix k#galhi'ñdha'.

⁵⁸ Ba' cham tu' mui'x bhai'm duukam jup tu duu gu Jesusus mi' na pai'r Nasareet, nam gu' cham ti jii'gi'ñ gu mi' kam no' moop jir di' guch Xoi'kam.

14

Gu Eroodis na ba tu chiñia' nam ikia' gu ma'oo'n gu Juan ja'tkam bopkondam

(Mr. 6:14-29; Lk. 9:7-9)

¹ Ba' jano' pui' ba ti kai gu Eroodis gui' na mi'r g#'kam ka' Galilea na mu

pai' pix oirit tu ja a'gi'ñ gu Jesusus gu ja'tkam. ² Ba'p ja titda gui' nam maap mi'r g#'g#rkam ka':

—¿Jir di' dho bak jia gu Juan ja'tkam bopkondam nat duadik giop ba bam mu dir koi'ñga'n tir? Pui' ku ba' pui' joidham jix bhai'm duukam jup tu bua.

³ Gu' nax choo'nnit jup kai'ch gu Eroodis, nat gu' bii'pi' dir tu chia nam daagii kuupa' gu Juan buuphixim ki'n gu bapaiñum titropiñ, nat tu'm da'p duu gu Erodiyas gui' nar binga'n kat gu Piliip ja'nni'ñ gu Eroodis, gu' ji nat gu' bhai' ji chi ñx. ⁴ Ba' na pui' ti xi chitdada' gu Juan gu Eroodis na cham jir am na bii'ma'n tu kioka' gu Erodiyas na gu' ja'nni'ñ jir binga'n, gu' ji nat gu' dai bhai' ji bhaam.

⁵ Ba' cham bhaai'n ka' na jax dhui tu chiñia' gu Eroodis nam mu'aa' gu Juan na gu'x ja ñbhi'ñdha' gu ja'tkam, nam gu' bix pix jix bhai'x mat ka' na gu Juan bhaankamu'n tu a'gada' gu Dios. ⁶ Gu' ji na gu' nat pai' dhuuk jum ai nar pai' dhuuk kam gu Eroodis, ma tu chia nam tu bhaidha' gu koi' nam ba' tu jugia'. Ba' nam mi' ka tu kua', mi' ba ai gu tiyaa maraa'n gu Erodiyas, ba' mi ja'p ma ti ñi ja ñi'ñchudat gu ja'tkam nam mi'p tu'ii'. Ba' iam ko'raaro gu Eroodis gu pui' nat jax ja'k ti ñi, ⁷ ba' pui' ba titda na makia' na tu' ilhii'ñdha'. ⁸ Ba' gu tiyaa xi mii nat tikkam gu di'ñi'n na tu' bha tañia', ba' ja'xpix gio mi'p ba ai, jup titda ba' gu Eroodis:

—Dho aañ jix aa' nap jiiñ makia' jooxia' ta'm gu ma'oo'n gu Juan ja'tkam bopkondam.

⁹ Ba' nai' soi' jim duu gu Eroodis, giilhim jix buam jum ilh. Gu' ji nat gu' moo pui'p ba tii'n mi' ja kaixdhat gui' nam ji'k mi'p tu'ii' na makia' na tu' ilhii'ñdha', ¹⁰ ba' pui' ma tu joot nam ikpu' gu ma'oo'n gu Juan mu na pai' kuupka'. ¹¹ Ba' ja'xpix mi' ba aich jamit jooxia' ta'm, mi' xi maa mit gu tiyaa. Mi' dhir ba' gu tiyaa mu ja'k jup xi bhidhak gu di'ñi'n.

12 Ba' na mit pui' ba ti kai gu ja'tkam tugi'ñ gu Juan na mit ba mua, mui' ma jii mit na mit bhiim gu tukga'n nam ba' yaaspa'. Mi' dhir ba' mu ja'k jup bhi' mit na pai' oiri gu Jesus na mit aa'ñdham na mit ba mua gu Juan ja'tkam bopkondam.

Gu Jesus na mui'dhalhdhai gu paan tu ja makia' mui' gu ja'tkam

(Mr. 6:30-44; Lk. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

13 Ba' pu jii gu Jesus nat pai' dhuuk pui' ba ti kai na mit ba mua gu Juan ja'tkam bopkondam, baasi'n dir ja'k pu bhi' na pai'r gampix ka' na cham jaroi' oirida', dai nat jax bha tis bhaan gu gɛ' kanuub na mi ja'p jup sɛ' amuub suudai' jugii'ñ. Ba' na mit ba maat gu ja'tkam gui' nam mi ja'p oi'ñka' jidilh kikcham nat pa ja'k bhi' gu Jesus, bhammi dir ja'p gakoolh jamit ji bhiik bix dibir ta'm bhammi dir ba dar bhipi' dir. 14 Ba' nat pai' dhuuk bhammi dir ba ai gu Jesus, nat jax mui' ji chim bhai' dhir bhaan gu gɛ' kanuub, bhai' pix ji ja' tii gu ja'tkam nam jix io'm mui' nammi ju' nam bhai'p tu'ii' ju'ñdharan gu gɛ' suudai'. Ba'x joi'mdak ba ja' tii, ba' bhai' ji ja' dudua'ñ gux kako'kkam gui' nam ja' ua'. 15 Ba' ja'xpix nat pai' dhuuk ba ji jur, mu jimik jup titda am gu Jesus gu noonbi'ñ:

—Ya' ba ji jur jich jaduun. ¿Jax jach jich dhuña', na gu' ya ja'p jir gampix? ¿Cham jir am aa nap ba ja' jootsa' dhi ja'tkam kum ba jimia' mu ja'p pai' nar kikcham kum ba tu taañpu' gu tu' nam jugia'?

16 Ba' gu Jesus jup ja' titda:

—Yaa' pim dho ka tu ja' makia' aapi'm, ¿tu' gi pik ip? Cham jum aa' nam moop jimia'.

17 Ba' gui'p kai'ch am:

—¿Tu'ch gip ja' makia', nach gu' cham tu' ua' gu tu' koi'? Dai siamri jik jix chamaam gu paan muni pai' pix ua' maadit, gio ba' gook gu boptop.

18 Ba'p ja' titda gu Jesus:

—Dhi' dho ki'n ba kokba'n am. ¡Ka gor bhañ u'ii'ñ!

19 Ba' xi ja' chia gu ja'tkam nam mi ja'p xi dharaibu' sai' dhaam, ba' xi dhaagik gu paan jix dhaam ja'k xi chi tiigik xi chu taxchaabgi buiñor gu Dios. Mi' dhir ba' dai nat pix ta'tak mui' ji ja' maa gu noonbi'ñ, gui' ba' mi' dhir pix mu ja'k jup ji ja' maa mit gu ja'tkam. 20 Ba' bix tu juu mit nam jik mi'p tu'ii', sia kum gu'x io'm tir mui', tu koi'mik am nam jix ilhii'ñ. Jai' mit pu cham ka jugio. Pui' mit giop ma tu jumaap nat jik bii, mambhix daman gook bapaalh dho moo giop suusu'n gu paan. 21 Ba' bix dhi' na mit jik mi' tu juu gu ja'tkam, aix am jix chamaam mambhix jix cha'tmam oo'm (5000) gu dai chichio'ñ, gu u'uub gu' cham aagix kam ji gam a'aalh.

Gu Jesus na joidham suudai' dhaam pix jimda'

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

22 Mi' dhir ba' dai nat ba ja' chia gu Jesus gu noonbi'ñ nam bha tiisdia' bhaan gu gɛ' kanuub, bhipi' ba' gamai' xi ja' joot nam bhammi dir ba aaya' baasi'n dir ja'k jumai ju'ñdharan gu gɛ' suudai'. Diih ba' mi' pup oiri, na gu' mi ja'p ka tabuimgi'ñ gu mui' ja'tkam nam mi'p tu'ii'. 23 Ja'xpix ba' nat pai' dhuuk bix xi ja' tabuimgidhak, pu jii maa'n kap na pai'r oidha' ta'm bhammi na pai' cham jaroi' oirida' nat ba tu daañim buiñor guch Gi'kora'. Diih ba' bhai' pu tu daan, sia ku bax chukgam. 24 Ba' gu noonbi'ñ jiiim am gammiji bix suudai' dhaam bhaan gu gɛ' kanuub. Ba' na mit jix io'm mik ba bhi' nammi pai' na bar irban gu gɛ' suudai', jix io'm bhai' ji jib mu dir ja'k nam pai' ja'k jiiim, ba' bhai' ji gi'nduki gu suudai', nai' tɛ'kob ba baapmigim gu gɛ' kanuub. 25 Ba' nammi na pai' bar katukgab, mui' ma jii gu Jesus, bhammi dir pix chu'm duu nai' gu bix a'nsap, mummi ba' ba ai ip gio ju'ñdharan na pai' gɛ' suu'nka' gu suudai'. Mi' dhir ba' gamai' bix suudai' dhaam pix chu'm duu nat ba jii mu ja'k nam pai' jiiim gu noonbi'ñ bhaan gu gɛ' kanuub. 26 Ba' nat mi

ja'p jupaaban ji bhii nam pai' jiiim gu noonbi'ñ, ba tii mit gu Jesus na mi ja'p ba jim suudai' dhaam. Ba'x chotdonit gè'gèr ki'n ba jiiñ jamit, jup kai'ch am:

—iKani gu tu' mi ja'p ba jim!

²⁷ Gu' ji nat gu' jotmoda' mu ñio gu Jesus, jup ja titda:

—Cha'pim totdon ka'. Aañi' pix jup tui'dhi'.

²⁸ Ba' mui' ji ñio gu Peegro, jup kai'ch:

—No'p baabui' silhkam aap jir di'ñ jaduun, pui'p xi chi'ya' nañ aañ ya' dir mui' xi jimia' biiix suudai' dhaam mi' nap pai' dhir bha jim.

²⁹ Ba' gu Jesus jup titda:

—Dho kap bhai' xi jim.

Ba' gu Peegro nat jax jup tim bhai' dhir bhaan gu gè' kanuub, gamai' pix chu'p jum duu biiix suudai' dhaam mu ja'k na pai' dhir bha jim gu Jesus. ³⁰ Gu' ji nat gu' gama ja'k bhai' ji choo'n, na gu'x iibhidhat nii'ñ gu suudai' na bha silh gu'nguk. Ba' mi' gamai' ba ji baa gu Peegro, jup titda gu Jesus gè' ki'n:

—iXiñ dhaa'ñ jaduun!

³¹ Ba' gu Jesus jotmoda' xi dhaa ip, jup titda ba':

—¿Jax ku pich ba' dai ba ji choo'n? ¿Moo chaku biiix jum jur ki'n ti jügi'ñ ap aa aañ jiñ bui?

³² Ba' ja'xpix bhai' ba tiitis jamit bhaan gu gè' kanuub, ba' jotmoda' nai' pix ji kikbo gu jibiih na jix io'm bhai' ka jibiirdat. ³³ Ba' gui' nam ji'k bha jiiim bhaan gu gè' kanuub, jotmoda' mi ja'p ja o'lhia ki'n gu'kik jup titda am gu Jesus:

—Tu' silhkam ji bak aap jir di' gu Dios gu Maraa'n.

Gu Jesus na ba ja dudua'ñdha' gux kako'k kam Genesareet kam
(Mr. 6:53-56)

³⁴ Ba' ja'xpix bhammi dir ba tiitis jamit na pai' Genesareet bhaan bipio' gu dibiiir. ³⁵ Ba' gu ja'tkam gui' nam bhai' oi'ñka' jix maatit tii mit na maadit jir di' gu Jesus, ba' jotmoda' nai' xi boop jamit mijj ja'p kikcham gui' na dhi' pix bhaan jup bipio' gu

dibiiir na mit tu aagam nat bhai' ba ai gu Jesus. Ba' cham ji'x miiikim jix io'm mui' bhai' ba aichulh jamit gu Jesus gux kako'k kam, ³⁶ ba' soi' ba titdaim am nam sap palhiiip bhai' xi dhagia' gu jannulhi'ñ nam ba' ba duduaadha'. Ba' na mit pai' dhuuk bhai' xi dhaa, pu dudua mit, biiix jamit dho gu'x kiki'p jum duu.

15

Gu Jesus na ba tu aa'nda' na tu'r ua'tulhdhara' ja bui gu ja'tkam

(Mr. 7:1-23)

¹ Ba' jano' ji'kchi mi'p ba ji bubua mit buiiñor gu Jesus bhammi dir ja'k Jerusaleen gui' nam pariseos jum tiiti'nda' gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ba'x bhaakut bhai' ba tikka am gu Jesus, jup kai'ch am:

² —¿Jax kum ba' cham mi' pui' ka jiiim dhim ja'tkam tuk gu pui' nam jax ja'k tu jimdat guch bopxi kat? Tii' na mit cham mui' kim jum ikoimdhak ba ji chu juu.

³ Ba'p ja titda gu Jesus:

—Dho pui' na jax aapi'm na pim gu' cham mi' pui' jiiim na jax ja'k tu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios, dai diih na pim jax ilhii'ñ na pim ba' pu tu bua. Gu' na jax pik ja'k jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios, pu cham ji na pim mi' pui' jiiim. ⁴ Pui' na jax maa'n kap na ja'pni tii tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios: “Tu' ka'm jap niidhat gum taat gio gum naan.” Gio ba' moo ja'pnip jum kai'ch ip: “Gu jaroi' na cham tu' ka'm nii'ñdha' gu taata'n gio gu di'ii'n, am ti'ñchoka' na joodai ki'n mai'yaxix kam muukix ka'.” ⁵⁻⁶ Gu' ji na pim gu' aapi'm maakam ja titdada' gu ja'tkam na jax cham pui' ja'k tu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios, na pim pui' ja titdada' na cham kam aa' gu jaroi' na palhbui'ñdha' gu taata'n piam gu di'ii'n, dai sap na ja'pni pix xi chiidai: “Ja'p moo cham jax kax bhaai' ji gu' nañ jax dhuim palhbuidha', na ñich gu' pui' ba tii'n gu Dios nañ biiix mu tu'aa' chiop gu tu' nañ ji'k bia'ka'. Cham jax kax bhaai' nañ jax dhuim

taiñbuidha', sia ku ja'p moo tiim a'm jum aa'." Jaiñ na pim gu' maakam ja aagi'ñdha' gu ja'tkam, gu' ba' gu pui' na jax pik ja'k tu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios, bix ja'p xi dhuukat japim, diih japim ba' pu tu bua na pim jax ilhii'ñ.

⁷ Bak gu'r pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Isaiiyas gui' na bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios na aapi'm jam aagit jup kai'ch, na ja'pnim kai'ch:

⁸ Dhi ja'tkam pui' tii xi kai'chdha' am nam sap aañ jiñ bui tu daan, gu' ji nam gu' cham tu' aañ jiñ bui jujurtikat jup kai'chdha'.

⁹ ¿Tu'm gi mi'p tigia' sia kum bix aixim tii tu jim? Na gu' dai nam jax pix ja'k ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam ba' pu tu bua.

¹⁰ Ba' pui' xi chi'ik bix maap xi ja jumpadak gu ja'tkam gu Jesus, jup ja titda:

—Ka na pim moox bhai' xiñ kaaya'ñ jaaduñ nañ jax jam tiida'.

¹¹ Jax dhui na moo cham tu' xidhuu gu tu' koi' no' moo tu kua' pix gu jaroi'. Gu' ji no' giilhim kai'ch na jax cham jir am na ba' pui'm kai'ch nax xidhuu, na gu'r ua'tulhdhara'.

¹² Ba' gui' nam ji'k kaichu' mia'n xi eek jup titda am gu Jesus:

—¿Jix maat ap aa na mit giilhim bhaak gu pariseos na mit jum kai gu dhi' pui' ji' na pich jax tu a'ga?

¹³ Ba'p ja titda gu Jesus:

—¿Dho jax gip bua? Na gu' gu i'ix gui' nat cham ya i'xcha guñ Gi'kora', jix bhaai' na takbonai mu baas bua'.

¹⁴ Cha'pim jax jum aagit ja ni'ñdha' dhi' dhi' ja'tkam, nam gu' dhi' ja'p pix ji buan na jax gu cham niñña kam nam ja bai'ñchu' gu jai' cham niñña kam. Ba' gu jax chu'm cham ñia kam no' tii bai'ñchu' gu jumai cham ñia kam, maap jam dho mi' pai' suulhgia' jax chu'm ti di'n kir.

¹⁵ Ba' gu Pegro pui' ba titda gu Jesus na sap ja aagi'ñdha' na jax jir jum duukam gu pui' nat jax ja'k tu ja a'gi bipi' dir. ¹⁶ Ba'p ja titda gu Jesus:

—¿Kux aapi'm aa pui' cham maatit jup jiñ kex nañ jax kai'ñkam jup

kai'ch? ¹⁷ Ja'p jañ dho kai'ñkam jup kai'ch: Na cham xidhuu gu tu' koi' no' moo tu kua' pix gu jaroi', na gu' silh bhaya' bookaran ja'k, mi' dhir gatuuk dai na giop ba buusnia'. ¹⁸ Gu' ja'pji no' giilhim kai'ch ji gu maa'nkam na jax cham jir am na ba' pui'm kai'ch nax xidhuu, na gu'r ua'tulhdhara'. ¹⁹ Na gu' ja jujur am dir bhaan gu ja'tkam nam gigi'lhi'ñ gux buam jum duukam, pui' na jax gu ja'tkam nam jix ja koodam ka', gio gui' nam jai' ja bia'ka' gu u'uub sia kum tii ti bipna', gio gui' nam jir ganai' pix ka', gio ba' gui' nam ti ixi'ñdha', gio ba' gui' nam iatda', gio gui' nam giilhim ja titdada' gu ja'tkam na jax cham jir am. ²⁰ Dhi' ji' na ba' pui'm kai'ch nax xidhuu, na gu'r ua'tulhdhara' no'm pu tu bua. Gu' gu koi' pix no'm tu kua', chaam ji nax xidhuu, sia ku mit cham mui' kim jum ikoimdhak tu juu.

Gu ubii na buiñor jix buiñak ka' gu Jesus sia ku cham jir Israel kam

(Mr. 7:24-30)

²¹ Mi' dhir ba' ma jii gu Jesus mu ja'k na pai' bhaan bipio' gu Tiuro dibir gio ba' gui' na bhaan jup bipio' gu Sidoon. ²² Ba' maa'n mi' ba jimchu' gu ubii gui' na pur mi' kam ka', ba' soi'm ilhdhat suakit jup titda gex ki'n gu Jesus:

—Aapi'ñ jaduun nap jir boxii'ñ gu Dabii, iam jap jix joi'mdai xiñ chigii xi dhua'ñdharai guñ maraax na ampix pui'x ñaanbi' ka' na bhaan jup tu'ii' gu cham kii' ii'mda'.

²³ Ba' gu Jesus cham tu'p jum buixi'ñ sia ku jax kai'ch gu ubii. Ba'p titda am gu noonbi'ñ:

—Mu xi jootos dhi ubii ku mu ba jimia'. Bha ja'k jix oodam kai'ch.

²⁴ Ba'p ja titda gu Jesus:

—Dho gu' aañ gu Dios bhañ joot ji nañ bha ja gaa'mira' dai gui' nam ji'k jir Israel kam ja'tkam nam ja'p ji buan na jax gu kakasnir no'm mai' suulhgix.

²⁵ Gu' ji nat gu' gu ubii jix io'm mia'n xi eek mi' ja'p o'lhia'n ki'n xi kikbok jup titda gu Jesus:

—No' pich gi moo iam dua'ñ guñ maraax.

²⁶ Gu' ji na gu'p titda pix gu Jesusus:

—Ja'pji na gu' cham jir am no' ñich tiip xi dhua'ñ gum maraax jiñ jaduun, na gu' bii'pi' aagix gu Israel kam ja'tkam nañ jix bhai' ja duña'. Na gu' no' ñich aap bii'pi' jix bhai'm duu, ja'p ji buusnia' na jax gu a'aalh no'm mu pai' ka tu kua' gu tu' no' ñich mi' dhir ja boppoidhak mu ja'k xi ja maa gu go'ngox.

²⁷ Ba'p kai'ch ip gio gu ubii:

—Dho gu'r pui' dat dho jia tiñ jaduun, gu' pix ji nañ gu' aañ soi'ñ ilhii'ñ. ¿Cham aa gu' cham jax jup bua no'p moo xiñ joi'mdaip jiñ chigia' git? Na gu' ja'p ji buusnia' na jax gu go'ngox no'm mi' pai' ti titib gu biimñiga'n gu koi' na iigisda' nam tu kua'da' gui' nam jaro'r ja go'ngoxi' ka'.

²⁸ Ba'p titda ip gio gu Jesusus:

—Aa gu' moo ja'p tu' silhkam soi'm ilhii'ñ ap ji jiañ jaduun. Ea ku gi na moo pui' tu tui'ka' nap jax kai'ch.

Ba' moo jano' nat jax pui' ji' ti gu Jesusus, jix kii'p jum duu gu tiyax, pu dua na kax ñaanbi' kat na bhaan jup tui'ñgit gu cham kii' ii'mda'.

Gu Jesusus na ba ja dudua'ñdha' mui' gux kako'k kam

²⁹ Ba' mi' dhir giop ba jii gu Jesusus mu ja'k ju'ñdharan na pai' gè' suu'nka' gu suudai' na Galilea bhaan bipio'. Ba' maa'n kap oidha' daam xi jimik bha ja'p bam jii'pi'ñ. ³⁰ Ba' cham ji'x miikim mui' gu ja'tkam pix ja'x ji ai mit mi' na pai'p tu'ii' ji ja ua'dat am gux kako'k kam, pui' na jax gui' nam jix mama'mkulhi' ka' nam cham tu oipoda', gio gui' nam cham ñiñña ka', gio ba' gui' nam jix mumuuk tu noonob ka', gio gui' nam cham tu ñiokda', gio ba' jai' mui' gui' na bix aixim tu'm ja eeka' gu ko'kdai'. Ba' bix ja dudua'ñ gu Jesusus, jix kiki' mit jup jum duu. ³¹ Ba' gu ja'tkam nam ji'k mi'p tu'ii', mi' pui' pup tu'ii' am na mit ja ti na mit bhai' ji chu ñiokcha gui' nam cham tu ñiokdat, gio gui' nam jix muuk tu noonob kat na

mit jix kiki'p jum duu, gio gui' nam jix mama'mkulhi' kat nam cham tu oipodat, gio gui' nam cham ñiñña kat. Ba' bix dhit bhai' ji chu daani mit buiñor gu Dios, nam gu'x bhai'm taat gu dhi' pui' ji' na mit jax ti ti.

Gu Jesusus na mui'dhalhdhai gu koi' tu ja makia' ip gio mui' gu ja'tkam

(Mr. 8:1-10)

³² Ba' ba ja bai gu Jesusus gu noonbi'ñ, jup ja titda:

—Jix joi'mdat ja nii'ñ iñ dhi ja'tkam, na gu' cham jai'ch nam tu'ka jugia', na mit gu' baik tanoolh ya' ba juruun aañ jiñ bui. Gio gu' cham jup jir am no' ñich tiip xi ja joot nam ba jimia' ja ki'aam ja'k, nam gu' mu pai' tu kaamui mi' pup bitka' boi cha'm.

³³ Ba'p titda am gu noonbi'ñ:

—¿Dho tu'ch gip ja makia' aach ya', nach gu' cham gè' ua' gu koi'? Gio gu' ya ja'p jir gampix, ¿paach gip tu taña'? Gio gu'r mui' am dhi ja'tkam, cham tu' tu'r gook alh am.

³⁴ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—¿Gu' aapi'm ji'k pix ua' gu paan na pim saak ua'?

Ba' gui'p titda am:

—Dho xijum gook dho pix, gio ba' ji'kchi ip gu boptop.

³⁵ Ba' xi ja chia nam pu ja tiida' gu ja'tkam nam mi ja'p xi dharaibu'.

³⁶ Mi' dhir ba' dai nat xi dhaagik gu xijum gook gu paan gio ba' gu boptop, jix dhaam ja'k xi chi tiigik xi chu taxchaabgi buiñor gu Dios. Mi' dhir ba' dai nat pix mui' ji ja maa ta'tak gu noonbi'ñ, gui' ba' mi' dhir mu ja'k pix mui'p ji ja maa mit gu ja'tkam.

³⁷ Ba' bix tu juu mit nam ji'k mi'p tu'ii' sia kum jix io'm tiir mui', tu koi'mik am nam ji'x ilhii'ñ, jai' mit pu cham ka jugio. Ba' pui' giop ma tu jumaap jamit gu ta'tak ga'n nat bii, xijum gook bapaalh dho moo giop suusu'n.

³⁸ Ba' bix dhi' na mit ji'k mi' tu juu gu ja'tkam, aixim am maakob mambhix jix cha'tmam oo'm (4000) gu dai chichio'ñ, gu u'uub gu' cham aagix kam ji gam a'aalh. ³⁹ Ba' daipu' nat mi' pui' xi chu ja maakak gu Jesusus gu mui'

ja'tkam, pu jii xi ja ñio'kdhak, dai nat jax bha tis bhaan gu gɛ' kanuub na mi ja'p jup sɛ' amuub suudai' jugii'ñ, silh bhii mu ja'k na pai' bhaan bipio' gu Magdaala dibiiir.

16

Gu pariseos nam tiix mai'chim ka' gu Jesus no't sap moo baabui' silhkam Dios bha joot

(Mr. 8:11-13; Lk. 12:54-56)

¹ Ba' ji'kchi mummip ba ji bubua mit buiñor gu Jesus gui' nam pariseos jum tiiti'nda' gio ba' gui' nam saduseos jup jum tiiti'nda'. Ba' tii bax aa' am na ja nii'ñchudat jup duñia' git gu tu' nar jix bhai'm duukam, gu' nam jax dhui pix jix mai'chim no't sap moo baabui' silhkam Dios bha joot. ² Gu' ji na gu'p ja titda pix gu Jesus:

—¿Gu' jax dhuukat jix mat ka' pim na jax chu'm oidha' jimiidha' na pim ba' gu'p kai'chdha' pai'ji jax chu'm jurnik: “Xib moox kii' oidha' jimiim, tii' na gu'x bi'm maaxi'ñ gux dhaam?” ³ Gio ba' moop kai'chdha' pim ip pai'ji jax chu'm kabuimuk: “Xib moo cham kii' oidha' jimiim. Jaiñ na gu'x bi'm maaxi'ñ gux dhaam gio nax chibaa'.” ¿Gu' ba' cham pu'ñix maatit jup jiñ ñii'ñ japim aa' aañ nañ jir tu'p tu'm da'? Tii' na pim ba' gu'x maatit nii'ñdha' gu tu' na jax chu'm oidha' jimiidha'. ⁴ Pu chuutu'm gu ja'tkam nam cham tu' ka'm ti nii'ñ, aañ cham tu' ja tii'ñchuda' gux kii'p jum duukam, sia kum bhai' tii' aa'. Dai gatuuk nam jiñ chigia' nañ iampix pui' ja'k jup jiñ dhuñia' na jax gu Jon-aas.

Ba' daipu' xi ja tiidak pu jii.

Gu Jesus na ba ja aagi'ñdha' gu noonbi'ñ nam cham ja kɛkɛɛda' gui' nam pariseos jum tiiti'nda' gio gui' nam saduseos jup jum tiiti'nda'

(Mr. 8:14-21)

⁵ Ba' na mit pai' dhuuk mi' dhir ba jii baasi'n dir ja'k jumai ju'ñdharan gu gɛ' suudai', cham ka ti'ñcho am gu paan gu noonbi'ñ gu Jesus nam git xi gaamui nam mu pai' ba jugia'. ⁶ Ba'

tu ja a'gidhim gu Jesus gu noonbi'ñ, jup ja titdaim:

—Moo pim cham ja kɛkɛɛda' gui' nam pariseos jum tiiti'nda' gio gui' nam saduseos jup jum tiiti'nda', nam gu' joidham jix bhai' xi buada' nam tu a'gada', ja'p ji buusan na jax gui' na ki'n jappukar gu paan na giilhim jix chu ia'ñdhara'.

⁷ Ba' gu noonbi'ñ gu Jesus dai paan bhaan jup tu a'gim am, jup kai'chim am:

—Bak gu' cham bhai' xi gaamuk jachich gu paan nach mu pai' ba jugia' git.

⁸ Ba' ba ja kai gu Jesus nam jax kai'chim, ba'p ja titda:

—¿Jax ku pim ba' moox buam jup bam aa'ntu' gu tu' paan na pim cham ua'? ¿Moo chakui bii'x jam jujur ki'n ti jii'gi'ñ japim aa' aañ jiñ bui nañ aañ jir gɛ'kam? ⁹ ¿Chakui aa pim maatit jiñ ñii'ñ nañ jir tu'p tu'm da'? ¿Cham aa pim ti'ñcho na ñich aañ mui'dhalh gu paan gux chamaam na ñich tu ja maa gu mui' ja'tkam aixkam jix chamaam mambhix jix cha'tmam oo'm? Na mit jai' cham ka jugio bo na pimit ba' aapi'm giop ma tu jumaap bapaalh cha'm. ¿Cham aa pim ti'ñcho na pimit ji'k ja susdui'? ¹⁰ Gio ba' gatuuk na ñich giop mui'dhalh gu xijum gook gu paan na ñich giop tu ja maa bo gu ja'tkam gu maakob mambhix jix cha'tmam oo'm aixkam, ba' jai' pui' cham jup ka jugio mit, ba' aapi'm giop ma tu jumaap bapaalh cha'm. ¿Cham aa pim ti'ñcho na pimit ji'k giop ja susdui'? ¹¹ ¿Gu' jax ji ku pim ba' cham maatit jiñ kɛɛ nañ aañ cham tu' paan aagidhat jup kai'chim? Gu' ja'pji gui' nam pariseos jum tiiti'nda' ji gio ba' gui' nam saduseos jup jum tiiti'nda' nañ ja aagit jup kai'chim na pim cham mi ja kɛkɛɛda', nam gu' joidham jix bhai' xi buada' nam pai' dhuuk tu a'gada', ja'p ji buusan na jax gui' na ki'n jappukar gu paan na giilhim jix chu ia'ñdhara'.

¹² Ba'x maatit ba kai mit gu Jesus na cham tu' gui' aagit jup kai'ch na ki'n jappukar gu paan, gu' ja'pji gui' ji

nam pariseos jum t̃iti'nda' gio ba' gui' nam saduseos jup jum t̃iti'nda' na ja aagidhat jup kai'chim nam cham ja k̃k̃k̃k̃eda' gu pui' nam jax ja'k tu a'gada'.

Gu Peegro na pui' ba t̃iya' na gu Jesus jir di' guch Xoi'kam
(Mr. 8:27-30; Lk. 9:18-21)

¹³ Ba' mi' d̃hir giop ba jii gu Jesus mu ja'k na pai' Sesarea Piliipo ti t̃igim bhaan bipio' gu d̃b̃ir. Ba' ba ja tikka gu noonbi'ñ, jup ja titda:

—¿Jax jam kai'chdha' gu ja'tkam? ¿Jaroo sap da' iñ aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora'? ¿Tu'ñ sap jir jup tu'm da'?

¹⁴ Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho ji'ma'n jup kai'chdha' am nap sap aap jir di' gu Juan ja'tkam bopkondam. Jai' ba'p kai'chdha' am ip nap sap aap jir di' gu Eliiyas gui' nat saak pui' maaxik duakam jii jix dhaam ja'k. Jai'p ba'p kai'chdha' am ip nap sap aap jir di' gu Jeremiyas, gio ba' moo ji'x jup kai'chdha' am ip nap sap aap maadit jir di' gui' nam bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios.

¹⁵ Ba' d̃ilh jup xi ja tikka gu noonbi'ñ gu Jesus, jup ja titda:

—¿Aapi'm gi, xiñ maat japim aa nañ jir tu'p tu'm da'?

¹⁶ Ba' mui' ji ñio gu Simoon gui' nam Peegro ki'n jup jix mat ka', jup kai'ch:

—Dho aapi' dhor di' guch Xoi'kam gui' na saak bha jootsa' git gu Dios.

¹⁷ Ba'p titda gu Jesus:

—Ja'p moo joidham jix bhai' tum jii Simoon aap nap jir maraa'n gu Jonaas, nat gu' cham tu' jaroi' ya' kam dhi oi'ñga'n jum aa'ñ gu dhi' pui' na pich jax ja'k t̃i nañ jir tu'p tu'm da' aañ, gu' guñ Gi'kora' ji gui' nax dhaam jup tu'ii' nat jum aa'ñ.

¹⁸ Ba' xib aañ pum titda, aap nap Peegro ki'n jup t̃i', na ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch nap jir jodai, aap ya' ka ja silhka'nda' gui' nam ji'k jiñ bui ti j̃igi'ñ gu ja'tkam nam ba' gammiji mi' pui' j̃imda' nañ jax tu jam a'gi'ñ. Ba' dhi' ja'p ji buusnia' nañ jodai cha'm ba k̃isa' guñ chiop. Ba' cham ji'xkat jax dhooda' gux buam jum duukam,

sia ku jax t̃i ilhii'ñdha' git. ¹⁹ Jum makia' iñ gui' na bhaan jix maati' ka' na b̃ix jum a'm ji chu bi'ya' gu tu' nap jax jix dhuñim ka', jix dhaam dir jañ ya' tum aichulhdha'. Ba' jax ñap t̃i'idha' ya' dhi oi'ñga'n, pui'p tu tui'ka' jix dhaam ja'k, gio gu tu' nap jax jix dhuñim ka', pui' ja'k jup tu tui'ka' jix dhaam ja'k.

²⁰ Mi' d̃hir ba' dai nat xi ja soo'mchulhdhak gu Jesus gu noonbi'ñ nam sap chakui jaroi' aagi'ñdha' na dhi'r di' guch Xoi'kam gui' na saak bha jootsa' git gu Dios.

Gu Jesus na ba tu aa'nda' nam mu'aa'

(Mr. 8:31-9:1; Lk. 9:22-27)

²¹ Ba' ba ja aagi'ñ gu Jesus gu noonbi'ñ na sap bhammi ja'k jim Jerusaleen, sap ba' no't bhammi ba ai, tu chiñia' am nam tulhiiñchudai mu'aa' gu ja g̃'g̃erkam tuk gu Israel kam ja'tkam, gio gu ja g̃'g̃erkam tuk gui' nam bhai' g̃' chiop ja palh-bui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios. Ku ba' gu' sap baik tanoolh ki'n duadii mi' ji na jax ba oirida'. ²² Ba' gu Peegro mu ja'p d̃ilhkob xi baakuk jup titda gu Jesus na sap cham jir am gu pui' na jax kai'ch, jup titda:

—Chaam ji nar am gu pui' nap jax kai'ch jiñ jaduñ. Jax dhui na moo cham pui' aa' gu Dios.

²³ Gu' ji nat gu' jotmoda' ku' xi k̃ikbok gu Jesus jup titda:

—Moop cham tu' ki'n jiñ juanda' toobilhik, nap gu' cham pui' ilhii'ñ na jax jix aa' gu Dios, dai nam jax pix ja'k ilhii'ñ gu ja'tkam.

²⁴ Mi' d̃hir ba' moop ja titda b̃ix gu noonbi'ñ gu Jesus:

—No' jaroi'x aa' na gammiji bañ kaichgida', jum aa' na ja'p xi dhu-uji na d̃ilh jax ilhii'ñdha', dai na pix bhaan ji bamgia', cham jax bua sia kum jix mu'aam. ²⁵ Na gu' gu jaroi' no' t̃ix aa' na git jix bhai' tu jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, cham bhai' tu jimia' gatuuk. Gu' cham ji no' gu' cham tu' ji k̃k̃k̃k̃edat gammijiñ kaichu'

sia ku mit ma mua, na gu'x bhai' tu jimia' mi' dhir ja'p ja'k. ²⁶ ¿Tu' gi mi'p tigia' gu jaroi' sia ku tii bixchu' tu bia' gu tu' na ya' dhi oi'nga'n jix chu jai'ch? Na gu' cham ji'xkat palhbuidha' na tisdia' jix dhaam ja'k no't jotmoda' am xi muu. ²⁷ Na gu' aañ nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'nga'n bhaan, jix io'm gɛ'kam ki'n bha jimda' iñ, na gu'ñ a'm ti niidhidha' guñ Gi'kora', sia gu noonbi'ñ jam jiñ biiim jiidma'. Ba' ya' ja makia' iñ bix gu ja'tkam gu tu' nar ja mai'chik ka' bix ji'ma'n nam tu' jax buimii ya' dhi oi'nga'n bhaan, no'm mi' pui' jiidmat na jax jix aa' gu Dios piam ku gu' cham. ²⁸ Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam titdañ jaaduñ na pim ji'k ya'p tu'ii' gu xib, na pim jai' dhit pui kapup duduaka' nañ gio ya' ɛ'ɛ'ji bar gɛ'kam ka' dhi oi'nga'n bhaan, aañ nañ bhaankam ya' oiri guñ Gi'kora'.

17

Gu Jesus na maakam tu'm jup jum duña' gu buibsa'n gio gu jajannulhi'ñ (Mr. 9:2-13; Lk. 9:28-36)

¹ Ba' gatuuk ji'k xijum maa'n jurni'ñ ki'n ma jii gu Jesus maa'n kap na pai'r oidha' ta'm nax io'm jir tɛ'kob, xi ja baidhak baik gu noonbi'ñ, moo gu Peegro, gio gu Jakoobo, gio ba' gu Juan ja'nni'ñ dhi' ji' dhi Jakoobo. ² Ba' na mit pai' dhuuk bhijimmi ba tii'tis daam dir gu oidha', jotmoda' maakam tu'm jup jum duu gu buibsa'n gu Jesus, ja'p tu'm jum maaxi'ñ na jax gu tanoolh, gio gu jajannulhi'ñ joidham jix chooto totbikdam jup jum duu, ja'p tu'm jum maaxi'ñ na jax gu tu' no' miichdix na joidham tanoorda'. ³ Ba' ba ja tii mit gu noonbi'ñ gu Jesus gook gu ja'tkam na mit mi' bam maax, maa'n jir di' gu Moisees, maa'n ba'r Eliiyas. Ba' mi' gu'kat tu a'gi'ñ am gu Jesus nam mui' xi chi nii'ñ. ⁴ Ba' gu Peegro jotmoda' cham jum matda' ir mui' ba ñio, jup titda gu Jesus:

—Umri moor am jiñ jaduun nach kapbhai' ya'p tu'ii' aap jum bui. Ji'ma'n jach jam tuttuidha' gu o'nam, maa'n moor aap ga'n ka', maa'n ba'r Moisees ga'n ka', maa'n ba'r Eliiyas ga'n ka'.

⁵ Ba' na mi' pui' ka kai'ch gu Peegro, jotmoda' bhai' ji chibgir, jix chutuap tum duu mi' nam pai'p tu'ii'. Ba' bhiji dir ja'p tibiaa'ñ cha'm bhai' ji chum ñio, jup tum kai'ch:

—Dhi Jesus aañ jir jiñ mar, ba'x io'm jix dha' iñ. Aañi' ya' dir mu joot na pim ba' mi' pui' xi jimii na jax jam tii'da'.

⁶ Ba' na mit jax pui' ti kai gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, mi ja'p ja o'lhia ki'n pu guguu mit na mit bax chooto'n, diirap xi chu siisap gu ja moom. ⁷ Ba' gu Jesus ja'xpix mu jimik mi' xi ja joiñdhak jup ja titda:

—Xi baapmi' gor. Cha'pim totdon ka'.

⁸ Ba' na mit pai' dhuuk gio mui'p ji chi tii, cham pai' tu jai'ch am gu ja'tkam gui' nam mi' ka gu'kat, dai diilh gu Jesus mi ja'p kii'k.

⁹ Ba' giop ba jii mit bhai' dhir oidha' ta'm. Ba' nammi pai' a'nsap nam ba juurkichu', jup ja titda gu Jesus nam sap chakui jaroi' aagi'ñdha' gu pui' na mit jax ti tii, jup kai'ch:

—Moo pim chakui jaroi' aagi'ñdha' gu dhi' pui' na pimit jax ti tii. Dai no' ñich muukik giop ba dua na pim ba' ba tu aa'nda'.

¹⁰ Ba' moo ja'pni bhai'p ba tikka am gu Jesus gu noonbi'ñ, jup kai'ch am:

—¿Jax kum ba'p kai'chdha' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios na gu Eliiyas biipi' ya' aaya' na ba' guch Xoi'kam ya'p ba aaya'?

¹¹ Ba'p ja titda gu Jesus:

—Dho gu'r pui' dho na biipi' ya' aaya' gu Eliiyas na ya' ja silhkada' gu ja'tkam na ba' mi' dhir ya'p ba aaya' guch Xoi'kam. ¹² Ku ba' gu' ja'p moo gu tu'x matgim nañ ya' jam aagi'ñdha', matgim gu Eliiyas ya' ba ai ji, gu' ji na mit gu' cham ji'xkat maat gu ja'tkam no' moop jir di', dai na mit tu' pix ilh. Ba' aañ nañ xib ya'

oiri aapi'm jam bui nat bhañ joot guñ Gi'kora', pu'ñi tu' pix jup jiñ ilhdha' am gu ja'tkam.

¹³ Bax maatit ba kai mit gu Jesus gu noonbi'ñ na gu Juan ja'tkam bopkondam aagit jup kai'ch nar di' gu Eliiyas.

Gu Jesus na ba dua'ñdha' maa'n gu biapma' na kax ñaanbi' ka' na bhaan jup tui'ñgida' gu cham kii' ii'mda'

(Mr. 9:14-29; Lk. 9:37-43)

¹⁴ Ba' na mit pai' dhuuk mummi ba ai nam pai' daraa gu mui' ja'tkam, maa'n mi' dhir ja'p mui' ji ai buiñor gu Jesus, ba' mi ja'p o'lhia'n ki'n xi kikbok soi' ba titda, jup kai'ch:

¹⁵ —Aañ ja'p tii kai'chidhat jiñ jaduun nap git iam dua'ñdha' dhiñ alhii chuk na giilhim jum tulhiiñ na tu kaammukda'. Ji'x tai chir ba gixia' piam suudai' chir. ¹⁶ Tii ñich ya ja aichulh dhi' nam jum kaichu', gu' ji na mit gu' cham ji'xkat dua'ñ, na gu' chix xijai jax ña ja'k.

¹⁷ Ba'p kai'ch gu Jesus:

—¿Moo ja'p chakui bix jam jujur ki'n jix biiñak japim aa buiñor gu Dios? ¿Ji'x jañ ba' ya' pu oirit jup jam aagi'ñdha'? Bhai' gor jiñ bai'ñxi'ñbop gux ko'kkam ya'ni ja'k.

¹⁸ Ba' gui' xi bai'ñpuk mi'p ba aichulh jamit. Ba' ba ñiok gu Jesus gu cham kii' ii'mda' na bhaan jup tui'dhi' gu biapma', jup titda:

—Mup buusnia' bhai' dhir bhaan dhi biapma'. Cha'p bhai' pu tui'ñgida'.

Ba'x kii'p jum duu gu biapma' mi' jotmoda' nat jax pu tii'n gu Jesus.

¹⁹ Ba' gatuuk mu ja'p dilhkob ba tikka am gu Jesus gui' nam kaichu', jup titda am:

—¿Jax ba'r jum duukam chi ku chich ba' aach cham ji'xkat mai' joot gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan gu biapma'?

²⁰ Ba'p ja titda gu Jesus:

—Dho na pim cham bix jam jujur ki'n ti jii'gi'ñ dho buiñor guñ Gi'kora'. Na gu' no' pim bix jam jujur ki'n ti jii'gi'ñdha' git buiñor, sia ku pim gu'

panaas cham tu' bhaigim tu'ii', ja'p na jax gu mostaasa kai na panaas cham tu' bhaigim tu'ii', aañ pu jam titda na sia dhi oidha' jix bhaai' na pim pu tii'da' na maakam ja'k jimia', pui' dho ji chu buusnia' no' pim moo tu' silhkam ti jii'gi'ñ buiñor guñ Gi'kora'. ²¹ Ba' gu pu chuutu'm cham kiki' i'ii'mda', saabuix kam jum aa' na ba'x bhaai'n ka' nañ mai' ja jootosda', gio ba' nañ gammiji xi tu daanit buiñor gu Dios.

Gu Jesus na gio pui'p ba ti'ya' nam mu'aa'

(Mr. 9:30-32; Lk. 9:43-45)

²² Ba' nam pui maap mi' ka oipo na pai' bhaan bipio' gu Galilea dibii'r, jup ja titda gu Jesus gu noonbi'ñ:

—Jum aaya' nam pai' dhuuk jiñ dhagia' gui' nam jiñ o'bhagi'ñ aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora'. ²³ Mi' dhir ba' dai nam ba tu chiñia' nam jiñ mu'aa', ku ba' gu' aañ baik tanoolh ki'n ya' ji nañ jax ba oirida'.

Ba' bhai'x buam jim ilh jamit gu noonbi'ñ na mit pui' ji' kai gu Jesus.

Nam jaroi' aagix nam tu namki'ñdha' gui' na ji'k bhaan bipio'da' gu gè' chiop

²⁴ Ba' nat pai' dhuuk mummi ja'k jup ba ai gu Jesus na pai'r Kaper-naum ja biim gui' nam kaichu', mi' ba ji bubua mit buiñor gu Peegro gui' nam tu taanda' gu tuumiñ na ji'k aagix nam tu maakda' bhammi gè' chiop. Ba' ja'pni bhai' ba tikka am:

—¿Tu namki'ñ aa gui' na pim kaichu' na ji'k bhaan bipio' gu gè' chiop?

²⁵ Ba'p ja titda gu Peegro:

—Tu namki'ñ ji matgim.

Ba' xi mii nat tikkam gu Jesus na jax ja'k jix bhai' gu dhi' pui'. Ba' na kia'pix mui' ji baakim miji ba'k chir, biipi' kat bhai' ba ñio gu Jesus, jup kai'ch:

—¿Aap jax ilhii'ñ Simoon ja bui gux io'm gè'gè'rkam jum aa'ndam nam jix jai'ch ya' dhi oi'ñga'n bhaan? ¿Jaroom aagix nam ja namki'ñdha', gu diilh ja ja'tkam tuk aa, ka' gu jai' aa momkoraan kam no'm ja daam kii'k?

26 Ba'p kai'ch gu Peegro:
—Dho gui' dho nam jir momkoran kam.

Ba'p titda ip gio gu Jesusus:
—Jir pui' dho nap jax kai'ch, gu' ba' gui' nam jir ja ja'tkam tuk tii cham tu' aagix nam ja namki'ndha' git. 27 Ba' aach pu'ni ip, tii cham tu' aagix nach tu namki'ndha' git, nach gu' pui'p jir ja ja'tkam tuk. Ku ba' gu' ea nap mu jimia' mumm; na pai' g'e' suu'n gu suudai' xi bhiji ap gu bhai'chdhakar, mup ba' xi bua' suudai' chir. Ba' gu jax chu'm na biipi' mi' sa'ya' gu batoop, maa'n tigia' ap gu tuumiñ na mi jimda' chiñi'ran, aixkam na jik jum aa' nach ki'n tu namkidha' aap gio aañ. Ba' xi bhiji ap ki'n mu xi ja namki'nmira' gui' nam pui' bham taan nam ba' cham tu' ki'n kachjuanda'.

18

Gu Jesusus na pui' ba ti'ya' nam aa' na gampai'm ilhii'ndha' gu jaroi' na ba'r g'e'kam ka' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios

(Mr. 9:33-37; Lk. 9:46-48)

1 Ba' moo ja'pni bhai'p ba tikka am gu Jesusus gu noonbi'ñ, jup titda am:

—¿Jaroo chi ba'x io'm jir g'e'kam ka' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios?

2 Ba' xi bai'ñmirak gu Jesusus maa'n gu alhii mi ja'p ja saagi'ñ xi kisak 3 jup ja titda:

—Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam titda, gu jaroi' no' cham pui'm ilhii'ñ na jax dhi'ni alhii, cham jixkat jimia' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios. 4 Ba' gu jaroi' na pui'm ilhii'ndha' na jax gu alhii na soi'm ilhii'ndha', dhi' ji' ji na bar g'e'kam ka' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios. 5 Gu' ba' gu jaroi' no't jix bhai' ba duu gu jax chu'm alhii aañ jiñ a'mkam ja'p na jax dhi'ni nañ ya' daa', ja'p ji buusnia' nat aañ jix bhai' bañ dhuu.

Gu Jesusus na pui' ba ti'ya' na cham tu jimchu'n gu ua'tulhdhara'

(Mr. 9:42-48; Lk. 17:1-2)

6 Ba' gu jaroi' no't maakam iatgidhak jix buam ba tu mamtux gu jax

chu'm alhii pui' na jax dhi'ni nañ ya' daa', no' gu' tii ka ti jii'ndhat aañ jiñ bui, jir am kat nam kuxboran bulhdhai gu mattur mu nui'ña' mu pai' na g'e' suu'nka' gu suudai'. 7 Ja'p moox buam iam ja bui gu ja'tkam, nam gu' gammiji jai'ch ka' ja bui gui' nam ja baidhidha' nam jix buam jum duukam jup tu duiñpu'. Ku ba' gu' gu jaroi' na pu'ni ja baidhidha' gu ja'tkam nam jum u'ua'tulhdhapu', gi-ilhim joi'mdam jum duña' ji gatuuk na pai' dhuuk tulhiiñchuda' gu Dios.

8 'Gu' ba' no'p gu' aap gum nob ki'n jum ua'tulhi'ñ piam gum toon ki'n, jix bhai' nap iiki mu baas bua' nap ba' cham gammiji ki'n pup jum ua'tulhi'ndha', cham jax bua sia kup maap dir cham tu nobtu' piam kup cham tu toontu' nap pai' dhuuk ba aaya' jix dhaam. Na gu' xi' cham jir am no' mit gu' binkam mu ja'k xim bua na pai' gammiji cham tutki gu tai nap mi' pup jum tulhiiñdha' gammiji, sia kup biix gook tii xi chu noonobtu' piam kup biix gook tii tu toontu'. 9 Piam ku gu' no'p gu' maap dir gum buupui ki'n jup jum ua'tulhi'ñ, jix bhai' ip pui' nap jupnai mu baas bua' nap ba' cham gammiji ki'n pup jum ua'tulhi'ndha'. Na gu' xi' cham jir am no' mit binkam mu ja'k xim bua na pai' gammiji cham tutki gu tai nap mi' pup jum tulhiiñdha' gammiji. Gu' cham ji no'p maap dir pix tu buupuichu' nap pai' dhuuk ba aaya' jix dhaam, cham jax bua, na gu'x bhai' ba tum jimia'.

Gu Jesusus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu kakasnr bipia'dam

(Lk. 15:3-7)

10 Ba' aañ ya' pu jam titdañ jaaduñ na pim cham tu' pix ja ilhii'ndha' gu a'aalh ja'p na jax dhi'ni nañ ya' daa', ni jax chu'm dho moo, nam gu' dhi' ja a'm ti nidhat jup tu'ii' jia gu noonbi'ñ guñ Gi'kora' gui' nam jix dhaam jup tu'ii' buiñor. 11 Nat gu' aañ pu kai'ñkam bhañ joot jia guñ Gi'kora'

ya' dhi oi'ñga'n bhaan nañ ya' ja palhbuidha' nañ ja boosga' gui' nam ji'k mu ja'k bhichu' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiindha'.

¹² '¿Jax japim ilhdhat jiñ kəə? Pui' na jax maa'n gu maa'nkam no' ja bia' gu kakasnir ji'k maa'n jix chamaam oo'm aix kam. Gu' ba' no't gu' jax dhuukat maa'n mai' ma bua mu pai' gampix no' ka tu bipia', ¿cham japim ilhii'ñ na mi' ka xi ja do'ñchoi gu jai' xi dhai'ñña' na tu gaa'mira'? ¹³ Ba' na pai' dhuuk tigia', jix io'm jix dha'dam dagia', cham tu' pui' ilhii'ñdha' na jax gu jai' na mu pai' xi ja do'ñchoi. ¹⁴ Ba' pu'ñi ip guñ Gi'kora' nax dhaam jup tu'ii', cham aa' na jaroi' maadit mai' gixia' dhi' dhi' a'aalh.

Gu Jesus na pui' ba ti'ya' na cham jir am nam jix bhaak ka' gu ja'tkam ja bui gu jai'

(Lk. 17:3)

¹⁵ 'Gu' ba' no' jax dhuukat aapi'm maadit tu' jax ma jam duiñ gu jax chu'm jam jaduun, jix bhai' nap mu ja'p dilhkob xi baabui xi chu a'gidha' na cham bhai' na pui' tu buada'. Ba' no' jax kai'ch na cham pui' ka tu buada', dho gu' pui' dho na pim jax jix bhai' ba kai'chdha' na jax bəpi' dir. ¹⁶ Piam ku gu' no't gu' jax dhuukat cham jum kai gu pui' nap jax tu a'gidha', jir am nap jumaip xi bai'ñmirai gu jaroi' piam ji'k gook na pim ba' baik dit tu a'gidha', katti iam jam kəəji mi' pui' ba jimia'. ¹⁷ Piam ku gu' maa'n nat jax cham jam kai, dho gu' jai'p dho giop xi ja bai'ñmirai bəix nam ji'k ti'jigi'ñdha' aañ jiñ bui na pim ba' mui' dhit tu a'gidha'. Ba' no' gu' maa'n nat jax cham jam kai, dho gu' pui'p dho cham ka juanda', dai nappui' pix ba bia'ka' na jax gui' nam cham ti'jigi'ñ aañ jiñ bui, piam pui' na jax gui' nam jir tuumiñ tu taandam tugi'ñ gux io'm gə'kam Rooma kam nam cham tu' ka'm ti'niñ.

¹⁸ 'Ba' jax ña pim jix aa'nda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, pui' ja'k jup tu tui'ka' jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora', aañ moo ya' pu jam titda. Piam

na pim jax ti'iidha' gio na pim tu' cham aa'nda' na pui' tu tui'ka' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, pui' ja'k jup tu tui'ka' jix dhaam ja'k.

¹⁹ 'Ba' no' pimit ji'k gook maap xi chu a'gak ma tu daani buiñor guñ Gi'kora', jam makia' dho na pim tu' taanda', aañ moo ya' pu jam titda. ²⁰ Na gu' no'm ji'k gook piam ji'k baik mi' pai' tu daan gu ja'tkam aañ jiñ bui, aañ mi'p tui'ñgida' ja bui.

²¹ Ba' gu Piegro mu jimik amuub bhai' ba tikka gu Jesus, jup titda:

—¿Gu' ba' ji'kim jix bhai' nañ pu tiida' gu jax chu'm jiñ jaduun no't tu' jax jiñ duiñ nañ pui' pix ka tu uañi'ñka', ji'k xijum gookim aa?

²² Ba' gu Jesus jup titda:

—Ja'pji mui' kim ji nax bhai' nap pu tiida' nap pui' pix ka tu uañi'ñka', cham tu' gu tu' xijum gookim pix, gu' ja'pji ji'k baik oo'm daman mambhəix ja'kbui' kim ji.

Gu Jesus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gui' nam palhbui'ñdha' gu jax chu'm gə'kam gu tu' na jax buada'

²³ 'Ba' gu jaroi' no' bhaan ba ti'niidhim gu Dios, ja'p ji buusan na jax maa'n gu jax chu'm gə'kam no't mu pai' ba ji chu ja'kilh nam ji'k ua'tu'nda' gui' nam ji'k palhbui'ñdha' gu tu' na jax buada'. ²⁴ Ba' nat jax kia'pix mui' ji chu ja'kilh, ba ti' na maa'n jix io'm mui' tuumiñ ua'tu'n. ²⁵ Ba' ba tu chia nam daagi ga'ra' bəima'n gu binga'n, gio gu maamra'n, gio ba' na ji'k tu' bia'ka', nam sap ba' pui' pix tujuandam ki'n ji bi'ya' cham ji namkidhat na sap ba' pu'ñi ja'k cham ka ua'tu'nda', na gu' cham bia'ka' na tu' ki'n tu namkidha' dhi' dhi' maa'nkam. ²⁶ Gu' ji nat gu' jotmoda' mi ja'p o'lhia'n ki'n xi kikbok bhai' soi' ji chi'n gu gə'kam gui' ji' gu maa'nkam na mui' tuumiñ ua'tu'nda', jup titda: “Ka tuñ uañi'ñka' ap jiñ jaduun. Aañ matgim jum namkidha' ji bəix nañ ji'k jum ua'tu'n.” ²⁷ Ba' gu gə'kam jix joi'mdak ma kai, pui' cham ka juan

sia ku ua'tu'n, dai nat ba tu chia nam giop do'ñcho'. ²⁸ Gu' ji na gu' moo jano' nat jax mi' dhir buus gui' ji' gu maa'nkam na tu ua'tu'ndat, maa'n mi ja'p jup ba tii gui' nam maap tu juanda' na palhii'p jup ua'tu'nda'. Ba' bhai' pu ji dhaa kuxboran, bhai' xi bhii'chu'ntu' jup xi chitdat: "Bhai'p jiiñ ñamkidha' gui' nap jiiñ ua'tu'n." ²⁹ Ba' pui' tiip xi chum uañ buiñor gui' na mi'x bhaam, jup titda: "Ka tuñ uañi'ñka' ap jiiñ jaduñ. Aañ matgim jum namkidha' ji bix nañ ji'k jum ua'tu'n." ³⁰ Gu' ji na gu' cham pui' ilhii'ñ gui' na mi'x bhaam, ja'ppi na bha taan ji na ji'k ua'tu'n. Tu chia dho gu' nam kuupa' na sap ba' namkidha'. ³¹ Ba' na mit pui' ji' tii nat tu dooda gui' nam pui'p jir tujuandam tugi'ñ ka' gu gè'kam, giilhim jix buam jum ilh jamit, ba' mu jimik ba aagi'ñ am gu gè'kam. ³² Ba' gu gè'kam mu tu joochxi na mu jimda' buiñor. Ba' nat pai' dhuuk mi' ba ai, jup titda: "Ja'p moo alh jix buam tomaat ap. Tii' aa na ñich aañ cham jax jum dooda nap jix io'm mui' tuumiñ jiiñ ua'tu'ndat, na ñich gu'x joi'mdak jum kai na pich bhai' soi' jiiñ chii'n. ³³ ¿Moo cham bhaai' aa nap pu'ñix joi'mdaip kaaya' gui' na pui'm ua'tu'n na ñich aañ jax xim joi'mdak jum kai nap soi' bañ chitda?" ³⁴ Ba' bhaamuk tu chia gu gè'kam nam tulhii'ñchuda' na ba' namkidha' ip gio gui' nat ji'k pui' tii ba tii'dak na cham ka namkidha' git.

³⁵ Ba' mi' pix juugit tu a'ga gu Jesus gu dhi' pu'ñi ja'k. Mi' dhir ba' moop ja titda:

—Ba' aapi'm pu'ñip jam dooda' guñ Gi'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii' no' pim cham tu ja uañi'ñ gu jam jaaduñ bix jam jujur ki'n.

19

Gu Jesus na pui' ba t'ya' na cham jir am nam mai' ja iabuda' gu ja bipna' gu ja'tkam

(Mr. 10:1-12; Lk. 16:18)

¹ Ba' gatuuk na mi' pui' ji' xi chu ja a'gidhimik gu Jesus gu noonbi'ñ,

pu jii mi' dhir na pai' bhaan bipio' gu Galilea dibii'r, mu ja'k jup bhii' na pai' bhaan jup bipio' gu Judea dibii'r, maa'n kap na pai' iampix xia'lhbui ja'k bipio' mi' na pai' bhix gu Jordaan Ak. ² Ba' cham ji'x mii'kim jix io'm mui' mi' mam jumaap jamit gu ja'tkam ji ja ua'dat am gux kako'kkam, ba' gu Jesus cham jax ji chi'ik pix ja'x jup ji ja dudua'ñ. Bix jamit dho gu'x kii'p jum duu.

³ Ba' moo ji'kchi mi'p ba ai mit gui' nam pariseos jum tii'ti'nda', ba' bhai' ba tikka am gu Jesus nam mi' pix jix mai'chim no' sap moo jax kai'ch na cham jir am nam ba' pui' ja'k iattulhdhai tu chi'nia' nam mu'aa', jup titda am:

—¿Jix bhaai' aa gu jaroi' no' cham ka joi'ñ gu binga'n na mai' xi buaji jumai bhai'p ji bhii'ya', ka' gu' cham aa?

⁴ Ba'p ja titda gu Jesus:

—¿Kux aapi'm aa cham ji'xkat tu jiiñkui'ñ mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam nap jum kai'ch nat guñ Gi'kora' pu kai'ñkam jup duu gu chio'ñ gio gu ubii nam ba' gammiji maap tu oi'ñka'? ⁵ Gio ba' moo ja'pnip jum kai'ch ip: "Ba' dilhkob ja'k ba tu kiicha' gu chio'ñ na pai' dhuuk bhii'ya' gu ubii, cham tu' mi' ka tu kioka' nam pai' oi'ñka' gu gi'korga'n. Ba' dhi gook ja'p ji buan am nam jir maa'n maa'nkam ka' pix gu chio'ñ gio gu ubii." ⁶ Pui' kuñ ba'p kai'ch nam cham tu' kar gooka'n ka', gu' maa'n pix ji. Ba' cham jir am na jaroi' ja'p xi dhuuji gu pui' nat jax ja'k duu gu Dios nam gammiji maap tu oi'ñka' gu chio'ñ gio gu ubii.

⁷ Ba'p kai'ch am gui' nam pariseos jum tii'ti'nda':

—¿Gu' jax ji nat ba' gu Moisees pui' ja'k ja chianik gu bijik dir kam na sap jix bhaai' gu jaroi' na palhii'p xi chu ua'nai mi' xi makia' gu binga'n na ba' mi' dhir bhaan jix maati' ka' nam cham kar jum bipnagim ka'?

⁸ Ba'p ja titda ip gio gu Jesus:

—Dho na gu' nam jax bar tuutu'm ka' ja'p na jax aapi'm nam cham

maatit tɛ kɛkɛ' ni ji'x, na gu'x kaapak ka' gu ja jujur, cham aa'nda' am nam mi' pui' jimia' na jax jir am. Pui' kut ba' pu'ni ja'k ja chianik gu Moisees nax bhaai' gu jaroi' na mai' bua' gu binga'n, gu' biipi' dir cham tu' pui' ja'k tu jimdat am ji. ⁹ Ku gu' ja'p moo gu tu'x matgim nañ ya' jam aagi'ndha', ja'pji na cham jir am ji na mai' bua' gu jaroi' gu binga'n no't cham biipi' jumai bima'n ti na bo'ka'. Na gu' no't jumai ti bhai' ji bhii gu chio'n gu ubii, cham tu' pui' ka ji buanda' am nam jir jum bipnagim, nam gu' ja'p pix ba tu jimda' panaas na jax gui' nam jir ganai' pix.

¹⁰ Ba' gu noonbi'n gu Jesus jup titda am:

—Dho bak gu'r am kat ji na pu cham jaroi' maadit bhii'nda' gu ubii, na gu' no't jaroi' pu'ni ma ti na jumai bima'n bo'ka' gu binga'n, cham jir am na gio mai'p ba bua'.

¹¹ Ba'p ja titda gu Jesus:

—Jax dhui nam gu' cham tu' biix gu ja'tkam jix maat no'r am nam ti bipna' ka' piam ku gu' cham, dai ji'k pix ji gui' nat pu pui' ja'k ja a'm ti ti gu Dios nam ba'x maat. ¹² Ba' jai'p jix jai'ch am gu ja'tkam nam diilh jir pu chu'm nam cham ti bipna' ka', jai' ba' nam ja'p pix cham ja do'nchoka', jai' ba' ja'p kai'nkam cham jup ti bipna' ka' am nam gammiji mi' pui' duiñchu'nda' na jax ja'k jix aa' gu Dios. Aapi'm ba' diilh jix bhai' xim gaagidha' na pim jax ja'k tu't tu oi'nka'.

Gu Jesus na ja a'mkam ba tu dañia' gu a'alh jix dhaam ja'k buiñor guch Gi'kora'

(Mr. 10:13-16; Lk. 18:15-17)

¹³ Ba' moo ja'xpix gu ja'tkam mi'p ba aichulh jamit gu Jesus gu ja a'aal chuk nam jix aa' na bhai' xi ja daagii tu ja daañxidha' jix dhaam ja'k buiñor guch Gi'kora'. Gu' ji nam gu' cham aa' gu noonbi'n, dai na mit bhai' ji ja ñiok, jup ja titda am nam sap cham mu ja'k ja ua'da' gu ja a'aal chuk. ¹⁴ Gu' ji na gu' cham pui' ilhii'n gu Jesus, jup ja titda:

—Cha'pim ja ñioki'ndha' dhich jaaduñ nam bha ja ua' gu ja a'aal chuk, na gu' dhi' pik jix io'm ja a'm ti nii'n gu Dios.

¹⁵ Ba' bhai' xi ja daagik ma tu daani buiñor guch Gi'kora'. Mi' dhir ba' dai nat ba jii.

Gu biapma' jix chumñigam na ba tikkada' gu Jesus na jax ja'k jix bhai' na tui'ngida' na ba' jimia' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios

(Mr. 10:17-31; Lk. 18:18-30)

¹⁶ Ba' moo maa'n mi'p ba ai gu biapma' mi' na pai' oiri gu Jesus, ba' ja'pni bhai' ba tikka:

—Aañ ja'p tu'm bham tikkam jiñ jaduun nañ ja'p tɛ kɛɛ nap jir jix bhai'kam, nañ tiix maachim nap jiñ aagi'ndha' git nañ tu'x kai'p jum duukam pu duñia' nañ ba' jimia' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios.

¹⁷ Ba'p titda gu Jesus:

—¿Gu' jax duukat jap jix maat jiñ jaduun nañ jir jix bhai'kam? Na gu' jumaip jix jai'ch jia gui' na pui'p jir jix bhai'kam, gui' dhoñ Gi'kora' nax dhaam jup tu'ii'. Ba' no'p jix aa' nap jimia' buiñor, jum aa' nap biipi' mi' pui' jimia' na jax jum kai'ch gu ñio'ki'n mi' na pai' tu ua'ñix.

¹⁸ Ba'p kai'ch gu biapma':

—¿Jax gi ja'k tu ua'ñix?

Ba' gu Jesus jup xi aagi'n jup titda:

—Dho mi' na pai' ja'pnim kai'ch: “Cha'p ja koo'nda' gu ja'tkam. Gio nap cham mai' xi buaji gum biina' jumai bhai' ji bhiiya' gu ubii. Gio nap cham nai' ti ñixi'ndha'. Gio nap cham nai' ja iatgi'ndha' gu ja'tkam, ni jaroi' dho moo. ¹⁹ Gio ba' nap tu' ka'm niidhat gum taat gio gum naan. Gio ba' nap biix pix jix ja joi'gi'nda' gu ja'tkam sia nar jaroi' ka' git, ja'p nap jax xim joi'gi'nda' aap diilh.”

²⁰ Ba'p kai'ch ip gio gu biapma':

—Dho gu' aañ biix mi' pui' ti duiñchu' ji gu dhi' pui' nap ji'k jax kai'ch jiñ jaduun. ¿Chi gu' moo cham ji jia?

²¹ Ba'p titda ip gio gu Jesus:

—Dho gu' maa'n kam bi'iix ji nap pu tu duñia', pui' na jax gui' nap ji'k tu' bia' nap tu ga'rai ja makia' gu tuumiñ gui' nam cham bia' nam pai' dhir u'ji ki'n tu saba'da'. Ba' dhi' pu'ñi ja'k jir jix chumñigam ka' ap jix dhaam ja'k. Mi' dhir ba' dai nap gammiji bañ kaichgida' cham tu' bhaan jim tukgidhat.

²² Ba' giilhim bhai'x buam jim ilh gu biapma' nat pui' ji' kai gu Jesus, jix buam jum aagit pix ba jii, na gu' tii cham aa' na tu ga'ra' gu bixchu' na tu bia', na gu' giilhim jir jix chumñigam ka'.

²³ Ba'p ja titda gu Jesus gu noonbi'ñ:

—Dho jaña nam jax jix xijaim ilhii'ñ gux chutumñigam nam mi' pui' jimia' na jax jix aa' guñ Gi'kora' na ba' ja a'm ba ti niidhidha' git. ²⁴ Gu kameeyo chi iam cham xijaim jup ilhii'ñ ji na buupuiram baaki gu soomkar ja'p dir ja'k buusnia', cham tu' pui' na jax gux chutumñigam nam giilhim jix xijaim ilhii'ñ nam mi' pui' jimia' na jax jix aa' guñ Gi'kora', nam gu' dai mu ja'k bhaan jix chutkagix ka' gu tu' nam bia'ka'.

²⁵ Ba' gu noonbi'ñ mi' pui' pup tu'ii' am na mit pui' ji' kai, cham bhaai' nam jax xim duñia', dai nam jup jum ti titda diilh:

—Dho bak gu' cham ji'xkat jaroi' aaya' ji buiñor gu Dios, na gu' bak pui' giilhim jix xijai nañ mi' pui' jimia' na jax jix aa'.

²⁶ Ba'p ja titda gu Jesus mui' xi ja tiigik:

—Jax dhui na cham tu' xijai kam ilhii'ñ gu Dios gu tu' nam jix xijai kam ilhii'ñdha' gu ja'tkam ya' dhi oi'ñga'n bhaan.

²⁷ Ba' gu Peegro mi' dhir ja'p mui'p ji ñio, jup kai'ch:

—¿Aach ba' tu' mai'chia' jix dhaam ja'k, na chich gu' cham tu' kap jich buix gu tu' nach bia'kat jano' dir na chich pai' dhuuk jum kai?

²⁸ Ba' gu Jesus jup ja titda bix nam ji'k jir gu noonbi'ñ:

—Dho gu' dai dho na pim jiñ bixm ba daraibu' mambhix kap daman gook bhai' nañ pai' ba daibu' aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora' nañ pai' dhir nai'r gè'kam ka', na joidham jix chu abhaar, jano' na pai' dhuuk jum aaya' na bix xixiibkam jup tum duñia' gu tu'. Ba' ba ja aagi'ñdha' pim gu ja bopxi gu mambhix daman gook maamra'n gu Israel nam tu' jax buimii ya' dhi oi'ñga'n bhaan. ²⁹ Gu' ba' gu jaroi' no't cham tu'p jim buixd-hak gammiji bañ kaichu', na cham bhaan ka titi'ñchoka' gu ba'ki'ñ, piam gu sipidhi'ñ, piam gu taata'n, piam gu di'ii'n, piam gu maamra'n, piam gu dirbaga'n, cham jax bua dho, na gu'x io'm mui' bhaan ba tu bi'ya' gatuuk, gio na pu jimia' jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora'. ³⁰ Gu' ba' gui' nam xib jir gè'gèrkam ya' dhi oi'ñga'n bhaan, kam aaya' gatuuk nam jir cham tu' ka', gu' ba' gui' nam xib jir ja'ppix ja'tkam ya' dhi oi'ñga'n bhaan, gatuuk gè'gèrkam ki'n ji bi'ya' am jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora'.

20

Gu Jesus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gu tujuandam nam maa'n nam ji'k ja namkidha' sia ku mit jai' gatuuk ka tu jua

¹ 'Ba' gu jaroi' no' bhaan ba ti niidhim gu Dios, ja'p ji buusan na jax gu jaroi' no' mu pai' ti i'ix gu bhaidha'. Ba' no' bar am na pai' dhuuk tu u'ya', kapbhuimuk ba ja umua'ñdhara' gu tujuandam nam tu u'ya' gu bhaidha'. ² Ba' na pai' dhuuk ba ja tigia', xi ja aagi'ñdha' na ji'k ja namkidha' gu maa'n tanoolh, ba' xi ja baidhai mi' xi ja chiñia' nam ti i'kia' gu bhaidha' na pai' ti i'ix ka'. ³ Ba' moo ja'xpix tè'kob pa' duuk iam, gio jai'p ma ja umua'ñdham gu tujuandam, ba' ba ja ti ip ji'kchi nam mummu ja'p pix daraa irban gu gè'kiicham nam cham tu' jax bua. ⁴ Ba' pui'p ba ja titda, jup kai'ch: “Aañ bha jam umua'ñdham jiñ jaaduñ na pim jiñ palhbuidha' na pim ti i'kia'

gu bhaidha' mu nañ pai' ti i'ix.” Ba' gui' cham jax ji chi'ik jup ma oi mit na mit tu juanam. ⁵ Ba' nat mi' xi ja do'ñchok, ja'xpix jix dhaam duuk jai' giop ma ja umua'ñdham. Ba' pui'p ba ja titda nat pai' dhuuk ba ja tii nat jax ja tii dak ja baidhak gu jai'. Ba' xi ja baidhak mu xi ja do'ñchok ip. Mi' dhir ba' ja'xpix mia ji dhuniik, gio jai'p ma ja umua'ñdham. Ba' ba ja tii ip jai', ba' pui'p ba ja titda nat jax ja tii dak ja baidhak gu jai'. Ba' pui'p xi ja baidhak mu xi ja do'ñchok ip. ⁶ Mikkat ba' nat jix io'm ba ji jur, jai' giop ma ja umua'ñdham mu ja'p irban gu g'e' kiicham. Ba' ba ja tii ip jai' nam mi' pix ja'p daraa nam cham tu' jax bua. Ba' ba ja tikka' na sap jax kum ba' cham tu juan, jup ja titda: “¿Jax ku pim ba' cham tu juan jiñ jaaduñ? Ya' pix pu daraa japim bix chanoolh.” ⁷ Ba' gui'p kai'ch am: “Dho na cham jaroi'ch umuagi'ñ dho.” Ba' gui'p ja titda ip gio: “Dho gu' aañ bha jam umua'ñdham dho na pim jiñ palhbuidha' na pim tu u'ya' gu bhaidha' mu nañ pai' ti i'ix.” Ba' gui' cham jax ji chi'ik jup ma oi mit na mit tu juanam. ⁸ Ba' gatuuk nat pai' dhuuk ba ji chuk, jup titda gu tujuandam tugi'ñ gui' na mi' ti i'ix ka' gu bhaidha': “Eap ba' xib bhai' xi ja bai'ñ gui' na mit jich palhbui na mit ti i'ki gu bhaidha', mi'p xi ja namkidha'. Bii'p bhai' ji ja namkidha' gui' na mit ji'k jix io'm gatuuk ya' ai, mu ja'k jap ji chiimo' ja bui gui' na mit ji'k kabuimuk dir bhai' ji chu jua.” ⁹ Ba' moo mi' ba ai mit gui' na mit ji'k jix io'm jurnik ka tu jua, ba' mi' xi ja namki mit. Ba' maa'n na mit ji'k ja namki na ji'k tum namki'ñdha' gu maa'n tanoolh sia ku mit tii palhiip pix tu jua. ¹⁰ Ba' moo ja'xpix mi'p ba ai mit gui' na mit kabuimuk dir bhai' ji chu jua. Ba' tii ilhdhat am nam mui' pa' ja namkidha' git, gu' ji na mit gu' ja'kbui' pix jup ja namki na ji'k tum namki'ñdha' gu maa'n tanoolh. ¹¹ Ba' gatuuk na mit bix xi ja namki, bhai' ji ñiokbo mit buiñor gui' na mi' ti i'ix ka' gu bhaidha', ¹² jup titda am: “¿Jax ku pich ba' dhi' ja'kbui' pix jup ja namki

na pich ji'k jich ñamki aach? ¿Cham bhaai' aa nap mui' pa'ch ñamkidha' git aach, na chich gu' bix chanoolh jich chulhii na chich tu jua, gio na bhax chatoiñ? Gu' dhi' tii palhiip pix tu jua mit, na mit gu' jurnik ya' ka ai.” ¹³ Ba'p kai'ch gui' na mi' ti i'ix ka' gu bhaidha': “Aañ cham pai' jax kai'ch jiñ jaaduñ nañ cham bix jam namkidha', nañ gu' pu jam aagi'ñ nañ pu ja'kbui' pix jam namkidha' gu maa'n tanoolh. ¹⁴ Ja'pji na pim cham jax ji kai'chit xi gaamui dhi tuumiñ na ñich jam maa, na gu' dhi' aañ diilh jup jix maat na ñich ba' ja'kbui'p ja namki na ñich ji'k jam namki aapi'm. ¹⁵ Na gu' diilh jir jiñ chumñi' siañ jax bua. ¿Ka' pim ji xiñ jigam aa nañ jir jix bhai'kam ja bui dhi jaaduñ?”

¹⁶ Ba' mi' pix juugit tu a'ga gu Jesus gu dhi' pu'ñi ja'k, mi' dhir ba' moop ja titda:

—Ba' pu'ñi ja'k jup tu ja jimia' gui' nam xib jir g'e'gerkam ya' dhi oi'ñga'n bhaan, gatuuk cham tu' ki'n ji bi'ya' am. Gu' ba' gui' nam xib jir cham tu', gatuuk g'e'gerkam ki'n jup ji bi'ya' am jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora'.

Na bar baikim ka' na gio pui'p ba ti'ya' gu Jesus nam mu'aa'

(Mr. 10:32-34; Lk. 18:31-34)

¹⁷ Ba' na pai' dhuuk gamai' ba jimchu' gu Jesus bhammi ja'k Jerusaleen, mu ja'p xi ja boosgak dilhkob gu mambhix daman gook noonbi'ñ, jup ja titda:

¹⁸ —Xib jach ba' moo ba jiiimchu' bhammi ja'k Jerusaleen nach jax ya' ba jiiim gu xib. Ba' aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora', jiñ dhagia' am gui' nam xiñ bhaamki'ñ gu ja'tkam, mi' dhir ba' dai nam jiñ bhiika' mu ja'k nam pai' darka' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios gio ba' gui' nam jir ja g'e'gerkam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios. Ba' maap xim daagi' ja chiñia' am gu jai' ja'tkam nam cham jir Israel kam nam jiñ mu'aa'. ¹⁹ Ba' gui' bix aixim xiñ buimii kuruus ta'm jiñ

sissapai xiñ mu'aa' am. Ku ba' gu' aañ baik tanoolh ki'n ya' ji nañ jax ba oirida', nañ gu' duadii giop bamgia' mi' dhir koi'nga'n tir.

Gu binga'n gu Sebedeo na tiix aa'nda' nam sonpan darka' git gu maamra'n na pai' daaka' gu Jesusus (Mr. 10:35-45)

²⁰ Ba' gu binga'n gu Sebedeo xi ja baidhak gu maamra'n mui' ji ai mi' na pai'p tu'ii' gu Jesusus, ba' mi ja'p o'lhia'n ki'n xi kikbok soi' jim duu.

²¹ Ba' gu Jesusus xi chikka na tu' ba'x aagit mi' soi' ba tu'ii', ba' gui'p kai'ch: —Dho nañ pui' tii' ilhii'ñ dho nap pui' xi ch'ya' git nam jum sanoop darka' dhiñ maamar jano' nap pai' dhuuk g'e'kam ki'n ba daaka', maa'n kii'n dir ja'k nap chiña' na daaka', maa'n ba' o'nsop dir ja'k.

²² Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Matgim giilhim jix xijai ji na ba' pui' tu tui'ka' gu dhi' pui' na pim jax ilhii'ñ, na gu' biipim aa' na pim giilhim jum tulhiiña', ja'p na jax aañ. ¿Ka' pim jix ñakoo' aa na pim jum tulhiiña'?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Jix ñakoo' ich ji matgim.

²³ Ba'p ja titda ip gio gu Jesusus:

—Dho gu'r am dho no' pim gu'x ñakoo' na pim jum tulhiiña'. Ku ba' gu' aañ cham jax jam tida' ji na moo pui' tu tui'ka' gu dhi' na pim tu' bhaan tu a'ga, na pui' maa'n kii'n dir ja'k jiñ xanoop daaka', gu jumai ba' o'nsop dir ja'k. Na gu' dai jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n bhaan na ba'x maati' ka' na jaroi' bhai' ji aaga' guñ Gi'kora'.

²⁴ Ba' gu jai' mambhix noonbi'ñ gu Jesusus am bhaak jamit ja bui gu jai' gook nam pui'p jir noonbi'ñ nam jir jum sispidhim na mit pui' ji' ja kai.

²⁵ Gu' ji nat gu' gu Jesusus jotmoda' maap xi ja jumpadak jup ja titda:

—Jax dhui na cham jir am na pim moo ki'n jup bax bhaak na pim jix aagit na pim jir g'e'g'erkam ka'. Na gu' dhi' ja'p pix ba ji buusan na jax gui' nam cham tu' ka'm ti ni'ñ, pui' na

jax gui' nam jix kakai' ki'n dadarri nam xi' g'e'g'erkam jum taat ka' ja bui gu ja ja'tkam tuk, sia ji gu' no'm jir miamdaga'n pix, g'e'g'erkam bam taat ka' am. ²⁶ Gu' aapi'm matgim cham jir am ji na pim moo pui' ja'k jup tu jimda' na jax gui' am. Gu' matgim no' pim moo baabui'x aa' na pim jir g'e'g'erkam ka', jum aa' ji na pim soi'm duukat ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam sia nar jaroi' ka' git. ²⁷ Ba' no' pu'ñi aapi'm maadit jix aa' na pim jir g'e'g'erkam ka', jum aa' na pim pui'm ilhii'ñdha' na jax gui' nam pui' pix tu juanda' nam cham ja namki'ñdha'. ²⁸ Na gu' sia aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora', cham tu' g'e'kam jiñ ilhii'ñ iñ, na ñich gu' cham tu' pu kai'ñkam bha jii ya' dhi oi'nga'n bhaan nam ba' ya'ñ palhbui'ñdha' gu ja'tkam tu' na pix ki'n. Gu' ja'pji na ñich ja'kbui' kat bha ja palhbuidham ji nañ ja a'mkam mukia' na ba' mi' dhir ba tu namkix ka' gu ja ua'tulhdhara'.

Gu Jesusus na ba ja dudua'ñdha' gook gu ja'tkam nam cham ñiñña' ka' (Mr. 10:46-52; Lk. 18:35-43)

²⁹ Ba' nat pai' dhuuk mi' dhir gamai' ji jii gu Jesusus na pai'r Jerikoo ja biim gu noonbi'ñ, mui' ja'tkam pix chu'p jum duu mit na mit ba oi. ³⁰ Ba' palhiip gama ja'k nam ba bhiichu', mi' ba daraa am boi jugii'ñ gook gu ja'tkam nam cham ñiñña' ka'. Ba' na mit pui' ba ti kai na gu Jesusus mi ja'p jim mui' ja biim, mui' ji jiñkui mit, jup titda am:

—¡Aapi' jich jaduun nap jir boxii'ñ gu Dabii, iam jap xich joi'mdai jich chigia'!

³¹ Ba' gu ja'tkam nam mui'p oi'ñchu' gu Jesusus, am jix bhaaktu' am, jup ja titda am nam sap cham ñiokat darka'. Gu' ji na mit gu' gui'x io'm ba xi jii nam g'e' ki'n mu jiiñak, jup kai'ch am: —¡Aapi' jich jaduun nap jir boxii'ñ gu Dabii, iam jap xich joi'mdai jich chigia'!

³² Ba' gu Jesusus mi' gan ji kikbo, dai na mui' pup ti ni'ñ mu nam pai' dhir bha jiiñak gu ja'tkam gui' nam cham ñiñña' ka', ba' xi ja bai nam mu jimia'.

Ba' na mit pai' dhuuk mi' ba ai, jup ja titda:

—¿Tu'ni aa jam duuk jiñ jaaduñ na pim ba' bhañ jiñkui'ñ?

³³ Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho nach pui' tii ilhii'ñ dho nap xich dhudua'ñdhai git nach cham ñiñña.

³⁴ Ba' gu Jesusus cham jax ji chi'ik jix ja joi'mdak jup xi ja dudua'ñdhak, dai nat bhai' pix xi ja daa ja buupui am, pux kiki'p jum duu mit mi' jotmoda'. Mi' dhir ba' dai na mit jai'p ma oi mu ja'k na pai' jim.

21

Gu Jesusus na Jerusaleen ba aaya'

(Mr. 11:1-11; Lk. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Ba' bhammi amuub ba ai gu Jesusus na pai'r Jerusaleen, maa'n kap na pai' pui' ti tii' Betpajee, sonpan gu oidha' gui' nam Oliibus ki'n jup jix mat ka' gu ja'tkam. Ba' ba ja jootos gook gu noonbi'ñ nam tii'ildhapu' maa'n gu bhuru'x, ² jup ja titda:

—Ea na pim mu jimia' bhammini na pai' pix ji'dilh jir kikcham na pim jiñ chi'ildhapu' maa'n gu bhuru'x. Mi' moo bulhka' na pim jax ya' dir mu aajidha'. Ba' dai na pim jax xi buplhio'kai bhai' pu tii'mirika', bix sia gu maraa'n. ³ Gu' ba' no' gu' jaroi' ampik ba jam tikka na pim jax dhuña' gu bhuru'x, ja'p japim tii'da': “Dho gu Gø'kam nat bhach joot. Cham maat ich na tu' mi bhiiñora', ku ba' gu' sap ja'xñi gio ya'p bam aichulhdha' ji.”

⁴ Ba' dhi' pu'ñi ja'k tum kuugalh gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak maadit gui' nam bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios na ja'pnim kai'ch:

⁵ Xi ja aagi'ñ gor gu Sion oi'ñkam na soi' jim duiñchugit bhuru'x cha'm mui' ba jim gu ja gø'kam tuk.

Jir bhi'ññordam gu bhuru'x na bhaan jim.

⁶⁻⁷ Ba' gu noonbi'ñ cham jax ji chi'ik mui'p ma jii mit mu nat pai' ja joot gu Jesusus. Ba' pui' ji chu buus na jax ja titda, mi' bulh gu bhuru'x na

pai' tu ja aagi'ñ, ba' gui' dai na mit jax buplhio' xi chi'mirak jamit binkam gu maraa'n. Ba' mu ja aichdhak bhai' xi ja bakxi mit gu ja kuktun, ba' gu Jesusus maa'n bhai' xi dhaibuk gamai' pix chu'm duu bix boi. ⁸ Ba' gu ja'tkam joidham jix bhai' jim taatugit bii'pi' dir bapoi'dhat ja kookosidhat mi' ja iabuim am boi cha'm gu ja kuktun, nam gu'x io'm mui' mu jiiim nam oi'ñchu' gu Jesusus, gam jai' gu tua jaaja' nam omsaidhat mi' iabuim mi' na pai' jax bhijim gu Jesusus. ⁹ Ba' nam pui' xi chu buidhat pix jiiñak bittu am bix gui' nam ji'k bii'pi' dir jiiim gio gui' nam gatuuk dir jup jiiim, jup kai'chim am:

—¿Taxchaab ba' guch Gi'kora' nat bhai' bach joochxi gu boxii'ñ gu Dabii gui' na bijik ya'r gø'kam kat!

¹⁰ Ba' ja'xpix nat pai' dhuuk bhammi ba ai gu Jesusus na pai'r Jerusaleen, cham maat am gu bhai' oi'ñkam nar jaroi' dha'. Nai' tiim ti tikka am, jup kai'ch am:

—¿Jaroo chi ba' da' dhi maa'nkam?

¹¹ Ba' jai' dhit jup kai'ch am:

—Dho dhi' dhor di' gu Jesusus gui' na bhaankamu'n tu a'ga gu Dios, gui' na mummii kio Nasareet gui' na mi' bipio' na pai' jax jir Galilea.

Gu Jesusus na ja'k ba ja jootsa' gui' nam bhai' ka tu ga'rada' gø'chiop

(Mr. 11:15-19; Lk. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Ba' ja'xpix mu ja'k jup ba ai gu Jesusus na pai'r gø'chiop, ba' mi' pix ji ja tii gu ja'tkam nam jix io'm mui' miji tu ga'ra gu bixchu'. Ba' bix mi' dhir ja'k ji ja aadi nam ji'k bhai' ka tu ga'ra gio gui' nam bhai' ka tu saba'n, ja ia'lhxichulh gu ja memees gui' nam bhai' bhaan ka tua' gu tuumiñ nam bhai' ja pataaxi'ñ gu ja'tkam ki'n gu jai' tuumiñ, gio ba' gui' nam giokda' bhaan bhai'p ka ja kuup nam bhai' ka ja ga'ra, bix jup ja ia'lhxichulh.

¹³ Ba'p ja titda pui' xi ja doodak:

—¿Kux cham maat japim aa nap jum kai'ch gu ñio'ki'ñ guñ Gi'kora' mi' na pai' tu ua'ñix: “Dhi chiop nat mi'm

kii, mi' dhir jix bhaai' nam bha tuñ a'gi'ñdha' gu ja'tkam soi' jim ilhdhat"? Aapi'm gu' ya ja'p tu'ii' na jax pai' no'm jum jumpa'n gu i'xkum.

¹⁴ Ba' na pui bhai' ka oiri gu Jesus na pai'r gɛ' chiop, bhai' ba ai mit ji'kchi gu ja'tkam nam cham ñiñña' ka' gio ba' jai' gui' nam jix mama'mkulhi' ka', ba' soi' ba titda am na ja dudua'ñdha'. Ba' gui' cham jax ji chi'ik jix ja joi'mdak jup xi ja dudua'ñ, jix kiki' mit jup jum duu. ¹⁵ Ba' giilhim bhai' ji bhaak jamit gu ja gɛ'gɛ'rkam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, na mit tii gu Jesus nat ja dudua'ñ gux kako'k kam. Gio gu' gu a'aalh mi' dhir ja'p pɛ'x jiiñak jup biit am nam jix bhai'm taat buiñor gu Jesus, jup kai'ch am: "Taxchaab ba' guch Gi'kora' nat bhai' bach joochxi gu boxii'ñ gu Dabii gui' na bijik ya'r gɛ'kam kat." ¹⁶ Ba'p titda am gu Jesus gu gɛ'gɛ'rkam jum aa'ndam:

—Ja'p xi ja tii'n nam cham ñiokda' dhi a'aalh. Moo ja'p ja kɛɛ ap pɛ'x nam jax kai'ch.

Ba'p ja titda gu Jesus:

—Dho jax gip bua siam jax kai'ch, na gu' pui'm kai'ch gu ñio'ki'ñ guñ Gi'kora' mi' na pai' tu ua'ñix na saak siax bhaai' gu a'aalh nam tu daanda' buiñor gu Dios, sia gui' nam ka xio'da'. ¿Cham aa pim ji'xkat tu jiñkui'ñ mi' na pai' pu'ñim kai'ch?

¹⁷ Ba' daipu' xi ja tiidak gu Jesus mi' dhir pu jii mu ja'k na pai'r Betaania, mi' ba' gan ji chibia.

Gu iigix na ba gokia' na ñiokdha' gu Jesus

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Ba' kabuimuk nat giop ba xia', ma jii ip gio gu Jesus bhammi ja'k gɛ' kiicham. Ba' na gamai' ka jimchu', am jix bhioгим ba tu tatdatu'. ¹⁹ Ba' ba tii na mu ja'p kii'k boi jugii'ñ maa'n gu iigix, ba' mui' ma jii nat tii'gim. Ba' na bha ja'p tii xi ñini'ñ, pu nim maa'n kut tii gu iibhai'ñga'n, ba'p kai'ch:

—Alh moo cham ji'xkat ka iibhai'ñcha' dhi iigix.

Ba' moo jano' nat jax pu tii'n, pu mi' nai' ji gaa gu iigix. ²⁰ Ba' mi' pui' pup tu'ii' am gu noonbi'ñ na mit pui' ji' ti tii, ja'xpɛ'x ba' ba tikka am gu Jesus nat jax dhuukat nai' ji gaa gu iigix nat jax pu tii'n na cham ka iibhai'ñcha', jup titda am:

—¿Jax chi kut ba' moo jotmoda' nai' ji gaa dhi iigix na pich jax pu tii'n na cham ka iibhai'ñcha'?

²¹ Ba'p ja titda gu Jesus:

—Dho na bhaan jix maati' ka' na cham tu' daipu' pu'ñix bhaai' na pim pu tu duñia' no' pim jix biiñak buiñor guñ Gi'kora', gu' ja'pji sia ji gu'ñi oidha' no' pim jax titda: "Eap ya' dir ja'k jim muni ja'k na pai' gɛ' suu'n gu suudai'", dho gu' pui' dho ji chu buusnia' no' pim biix jam jujur ki'n ti jii'gi'ñ na pui' ji chu buusnia' na pim jax ti'ya'. ²² Gu' ba' pu'ñi ip no' pim biix jam jujur ki'n jix biiñak buiñor guñ Gi'kora', jam makia' dho tu' na pim taanda'.

Gu Jesus nam tii ba tikkada' na jax kai'ñkam pui' tu bua bhai' gɛ' chiop
(Mr. 11:27-33; Lk. 20:1-8)

²³ Ba' gio mi'p ba ai gu Jesus na pai'r gɛ' chiop. Ba' na mi' ka tu ja a'gi'ñ gu ja'tkam, mi' ba ai mit gu ja gɛ'gɛ'rkam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gui' nam jir ja gɛ'gɛ'rkam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam. Ba' bhai' ba tikka am, jup titda am:

—¿Jax jap ba' kai'ñkam ya' pu tu bua? ¿Jaroom chianik bham joot nap ya' pu tu duñia' nap diih jax ilhii'ñ?

²⁴⁻²⁵ Ba' gu Jesus jup ja titda:

—Dho ea nañ aañ maa'n jup xi jam tikka' gu tu'x buadam na jax jir jum duukam. ¿Jaroo bha joot saak gu Juan na ja bopkona' gu ja'tkam? ¿Dios aa, ka' diih aa mit chia gu ja'tkam na ja bopkona'? Ea gor xiñ aagi'ñ nañ ba' aañ jup jam aagi'ñdha'.

Ba' gui' dai na mit ba jim ti tikka diih, jup kai'ch am:

—¿Jax jach ja'k tida? Na gu' no'ch jax kai'ch nat gu Dios bha joot gu Juan, pui' dho ji chi'ya': “¿Gu' jax ji ku pimit ba' cham mi' pui' jii na jax tii pup tu jam a'gidhimik?”²⁶ Gio no' chich jax tiip xi chii'n na mit diilh chia gu ja'tkam na ja bopkona', bhaakuim dhoch ma'yasai joodai ki'n jich kooda', nam gu' bix pix ti jügi'n na gu Juan bhaankam tu a'gimik gu Dios.

²⁷ Ba' pui' cham bhaai' nam jax tida', dai nam jup tida pix:

—Chaam ji nach maat nat jaroi' bha joot gu Juan.

Ba'p ja tida gu Jesusus:

—Dho bak aan pui' cham jup jam aagi'ndha' ku gi nat jaroi' bhañ joot nañ ba' ya' pui' tu bua.

Gu Jesusus na bhaan ji ua'rgidhai ba tu a'ga' maa'n gu maa'nkam na mu pai' ja jootsa' gook gu maamra'n nam tu juanpu'

²⁸ Ba' moo mi' dhir ja'pni bhai'p ba ja tikka gu Jesusus, jup kai'ch:

—¿Aapi'm jax ilhdhat kex? Pui' na jax maa'n gu maa'nkam no' gook tu maamar, ba' no' maa'n jax tida: “Ea nap mu jimia' mu gaa tir nap tu juanmira'.”²⁹ Ba' no' gu' jax kai'ch pix gu maraa'n: “Aañ cham. Aan moox oo'n. Cham pai' jimiim jii ilhii'n iñ.” Ba' na pui' xi kai'chimik ja'xpix siamri dikoo ma jii.³⁰ Gu' ba' gu jumai pui'p ba tida ip, gui' dho gi gu'x bhai'm taatit jup kai'ch ji: “Ea ku gi nañ moo mu jimia'.” Ba' daipu' xi chi'ik pu cham mui' ba ji jii, pu cham ji'xkat dho gu' mu jii mu nat pai' joot gu taata'n.

³¹ Ba' mi' dhir jup ja tida gu Jesusus:

—¿Jax chu'm gu gook jii mu nat pai' joot gu taata'n nam tu juanpu'?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho gui' nat jax bii'p dir pu tii'n dho.

Ba'p ja tida ip gio gu Jesusus:

—Dho aapi'm pu'ñip ji buusan na jax gui' nat pu cham jii mu nat pai' joot gu taata'n. Gu' ba' dhi' ja'p jir jum duukam nam bii'p jimia' jix dhaam ja'k bui'or gu Dios gui' nam

jir tuumiñ tutaandam tugi'n gux io'm g'kam Rooma kam, gio gu u'uub gui' nam jir ganai' pix ka'. Gu' ba' aapi'm cham, sia ku pim pui' tii xi ilhii'n na pim aapi'm bii'p jimia' git jix dhaam ja'k,³² na pimit gu' cham mi' pui' jii na jax tii pup tu jam a'gidhimik gu Juan ja'tkam bopkondam, dai na pimit tu' pix ilh. Gu' gu tuumiñ tutaandam tugi'n gux io'm g'kam Rooma kam, sia kum giilhim tiix u'ua'tulhdhix, gio gu u'uub gui' nam jir ganai' pix ka', moo jano' soi' jim ilhdhak mi' pui' jii mit nat jax tu ja a'gi gu Juan. Gu' aapi'm pu cham mi' pui' jii ji, sia ku pimit tii kai nat jax tu a'ga gio na pimit jax tii nat joidham jix bhai' tu duu.

Gu Jesusus na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gu tujuandam na mit buam pix tu dooda

(Mr. 12:1-12; Lk. 20:9-19)

³³ Mi' dhir ba' moo ja'pni bhaan ji ua'rgidhak bhai'p ji chu a'ga gu Jesusus, jup ja tida:

—Kani na pim moo jumaip xiñ kaaya' nañ tu' bhaan jup tu jam a'gidha'. Maa'nnim maa'n gu maa'nkam tu darsak gu uubas gio ba' nat tu kuu mi' nat ji'x juugit tu darai. Mi' dhir ba' moo tu echkai ip mi' na pai'x bhai'n ka' nam ba kai'da', gio ba' nat mi' kii ip maa'n gu t'eb bhi'n'bak na ba' bhai' dhir bhaan daakat nai' ti ni'ndha' na tu nuuka'nda'.

Gu' ji na gu' moo ampik jup bar jimdam mik ja'k. Ba' mi' ka xi ja do'nchok ji'kchi gu ja'tkam nam mi' ka tu juanda' pu jii ba'.³⁴ Ba' nat pai' dhuuk ba bhai' gu uubas, mui' ba ja joot gu tujuandam tugi'n mu nat pai' ka xi ja do'nchok gu jai' tujuandam tugi'n nam ua'pu' gui' na ji'k bhaan bipio'.³⁵ Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk tii mu ba ai gu tujuandam gui' nat mu ja joot, dai na mit bhai' ji ja da'ngi, ja gibii'mik am, jai' mit pu ja koi, jai' ba' dai na mit joodai ki'n xi ja ma'yasak gio pui' mijip xi ja joot.³⁶ Ba' gatuuk jai' mui' tiip ja joot, mui' pa' iam, cham tu' ja'kbui' nat ji'k mu ja joot bii'p dir, gu' ji na gu' maa'n na mit jax ja dooda.

37 'Gu' ba' mikkat na cham ka jai'ch na jaroi' mui' ka jootsa', dai gu maraa'n pix ba bii gui' nax io'm jix dha'da'. Ba' pui' mui'p ma joot jup xi chi'ik: "Dhi' dho gi gu' chi jigi'ndha' am ji, nam gu'x maat na aañ jir jiñ mar." 38 Gu' ji nat gu' cham pui' ji chu buus nat pai' dhuuk mu tiip ba ai gu maraa'n. Jup kai'ch am diih jix dhu'npin' ki'n gu tujuandam: "Dhi' moo bhaan ji chu bi'ya' bix na jik tu' ya'x chu jai'ch no't ba muu gu taata'n. Ja'ppi nar am ji nach mu'aa' na ba' aach jich a'm ji chu bi'ya' kapbhai' nat diih ya' ka ai." 39 Ba' pui' xi chi'ik bhai' ji dhaa mit, baas dir ja'p koraar bixhi' mit xi baidhak xi mu'aak.

40 'Gu' ba' aapi'm jax ilhiin' na ja dooda' dhi' dhi' tujuandam na mit buam pix tu dooda na pai' dhuuk mi' aaya' gui' nat mi' tu darsak gu uubas?

41 Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho gu' ja kooda' dho jia, jai' ba' mi' ja iabu' gu tujuandam, nam ba' mi' dhir ba maakidha' gui' na jik bhaan bipio'da' na pai' dhuuk bax bhai' ka' gu uubas.

42 Ba'p ja titda ip gio gu Jesusus:

—¿Cham aa pim jixkat tu jinkuin' gu ñio'kiñ gu Dios mi' na pai' tu ua'ñix na ja'pnim kai'ch:

Gu jodai na mit mai' xi buak gu bhibhin'bakchadam,

gu' ji nat gu' gio mi'p dai guch Gi'kora' na ba' bhaan darka' gu jai' joodai,

na gu' pui' ja'k jix aa',

ba' aañ joidham jix bhai'ñ chaat buiñor gu dhi' pui' nat jax tu duu?

43 Ba' aapi'm pu'ñip ji buusan na jax gu bhibhin'bakchadam na mit mai' xi buak gu jodai gux ki', ba' cham jixkat aaya' pim jix dhaam ja'k buiñor gu Dios. Dai gui' nam jik mi' pui' jium na jax jix aa' nam ba' jimia' buiñor. 44 Ba' aañ ya' pu jam titda na pu ta'tak jup jum duñia' gu jaroi' no't bhaan jutbuk ia dhi' dhix ki' jodai. Piam ku gu' no't jax dhuukat bhaan gi' gu jaroi' no' mi' pai' ka oiri, pu matai dhop jum duñia'.

45 Ba' tiix dhaagik am gu Jesusus gu g'g'erkam jum aa'ndam, nam gu'x maat na dhi' ja aagit jup kai'ch nat tu a'ga bhaan ji ua'rgidhak gu tujuandam na mit buam pix tu dooda. 46 Gu' ji nam gu' moop jix ja bixhi'ñ gu ja'tkam, nam gu' bix pix jix bhai'x mat ka' na gu Jesusus silhkam Dios bhaankamu'n tu a'gada'. Ba' pui' cham jixkat jax dhooa mit gu mi' jotmoda'.

22

Gu Jesusus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu maa'nkam nam timo'

1 Ba' gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesusus gu ja'tkam bhaan ji ua'rgidhak maa'n gu maa'nkam nam timo', jup ja titda:

2 —Ba' na jax ja'k ja a'm ti niidhidha' gu Dios gu ja'tkam, ja'p ji buusan na jax maa'n gu g'kam no' mu pai' ba xim timom gu maraa'n, 3 na ba ja jootsa' gu tujuandam tugi'ñ nam ja bai'ñpu' gu ja'tkam nam tu jugia' gu koi'. Gu' ji na gu' ni jix kum cham aa' nam pai' dhuuk mu ja'p pui' tii ba ja titdaim, pui' mit giop ba jii gu tujuandam tugi'ñ gu g'kam. 4 Ba' gatuuk jai' gio mui' tiip ja joot jup xi ja tidak: "Ea na pim aapi'm mui'p jimia' na pim ja bai'ñpu' gu ja'tkam nam ya'ni tu jugia' gu koi'. Ja'p japim ja tida' na ya' bax chu bhai, na nich gu' tu chia gu tutuur gux dhudua kam nam ja koodai tu jidhoora' gu bakaax." 5 Gu' ji na mit gu' sia cham aa gu ja'tkam nam mu tu koi'po' nam pai' dhuuk mu ja'p pui' tii ba ja titdaim gu tujuandam tugi'ñ gu g'kam. Maa'n dai nat mu ja'k ji dhuu na pai' tu ga'mbhar, maa'n ba' mu ja'k jup ji dhuu na pai' tu juanda'.

6 Gu jai' ba' dai na mit bhai' ji ja da'ngi' gu tujuandam tugi'ñ gu g'kam, ja giiimik jamit mi' ja'p xi ja koodak. 7 Ba' gu g'kam giilhim bhai' ji bhaam na mit ja koi' gu tujuandam tugi'ñ. Mu ja joot dho gu' gu sandaarui'x chugi'ñ nam pui'p ja kooda' gui' na mit jup tu dooda, gio nam pup xi ja

mimiidha' gu ja ba'bhak. ⁸ Mi' dhir ba' moop ja titda gu jai' tujuandam tugi'n: "Dho gu' ya' tii bax chu bhai dho dhi koi', gu' ji na mit gu' cham aa gui' na ñich mui' tii tu ja joochxi nam bha tu koi'po' git. ⁹ Ea na pim aapi'm mui'p jimia' mu ja'p irban gu g'e' kiicham na pim ja bai'ñpu' gu ja'tkam nam ya'ni tu jugia'. Bix japim bha ja baidhika' na pim ji'k mi ja'p ja tigia'." ¹⁰ Ba' mui'p ma jii mit gu tujuandam tugi'n gu g'e'kam mu ja'p irban gu g'e' kiicham, ba' bix ja baidhak jamit na mit ji'k mi ja'p ja tii, sia gui' nam giilhim jix buam tomaat ka' gio gui' nam jir jix bhabhai'kam ka'. Suu'n jamit miji ba'k chir mi' na pai'r koi'cham ka'.

¹¹ 'Ba' ja'xpix nat pai' dhuuk mi' ba baa gu g'e'kam, ba tii na maa'n cham pu chu'm ti tii'chu' na jax chu'm tim titi' na ba'x bhaai'n ka' nañ mu bakia' mi' pai' no' pu'ñir koi'cham ka'. ¹² Ba'p titda: "Jax japich dhuuk ya baañ jaduun? Nap moo cham pu chu'm ti tii'chu' na jax chu'm tim titi' na ba'x bhaai'n ka' nañ mu bakia' mi' pai' no' pu'ñir koi'cham ka'." Ba' cham ñiok gui' na mi' pui' titda. ¹³ Ba'p ja titda gu g'e'kam gui' nam mi' tu bhijim gu koi': "Ea gor bu-uprak gu tootna'n gio gu noonbi'ñ mu buañ dhirap dhi maa'nkam mi' na pai' giilhim jix chukgam na tii suakda' na giilhim jix buam jum aa'nda'." ¹⁴ Ba' pu'ñi tiip jix aa' gu Dios nam git mui' ti jii'ñdhai gu ja'tkam mi' pui' jimia' na jax jix aa', gu' ji na gu' ji'k pix nam ba'x aa' nam mi' pui' jimia'.

Gu Jesus na pui' ba tida' nar am nam gook kap tu namki'ndha' gu ja'tkam

(Mr. 12:13-17; Lk. 20:20-26)

¹⁵ Ba' bhaakuk mi' dhir pu jii mit gui' nam pariseos jum titi'nda'. Ba' tii bix maap xim jumpadak ma tu a'ga mit nam jax dhuu mai'chia' git gu Jesus na pu ti'ya' git na jax cham pui' ja'k tu aagix ka' nam ba' pui' ji chi'ji iattulhdhai tu chi'nia' nam mu'aa'. ¹⁶ Ba' mui' tii ja joot jamit ji'kchi gu ja ja'tkam tuk ja bim gu Eroodis gu

ja'tkam tugi'n nam sap tikkapu' gu Jesus, katti sap iam maakam pix ti'ya' git na jax cham pui' ja'k tu aagix ka' nam ba' pui' ji chi'ji iattulhdhai tu chi'nia' nam mu'aa'. Ba'p titda am mu ji eek:

—Jiñ jaduun, aach ti jigi'ñ nap silhkam jup kai'chdha' nap pai' dhuuk tu ja a'gi'ndha' gu ja'tkam, jir silhkam nap jax ja titdada' na pui' ja'k jix aa' gu Dios, gio na maa'n nap jax ja ilhi'ñ gu ja'tkam sia nar jaroi' ka' git. ¹⁷ Ba' aach ja'p tu'm bham tikkam jich jaduun, jir am aa nach namki'ndha' gux io'm g'e'kam Rooma kam Seesar tiigim na ji'k aagix nach namki'ndha', ka' cham aa?

¹⁸ Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Jesus nam jax kai'ñkam jup titda, ba'p ja titda:

—Jax ku pim ba' moo ja'p tii xiñ mai'chim jiñ jaaduñ? ¹⁹ Ea gor maa'n bhañ chaiñbui'ñ gu tuumiñ gui' na ki'n tum namki'ñ na ji'k aagix nam namki'ndha' gux io'm g'e'kam Rooma kam.

Ba' gui' maa'n jup xi bhidham jamit gu tuumiñ. ²⁰ Ba' gu Jesus xi dhaagik mi' xi chigik jup ja titda:

—Jaroo da' dhi' na ya' jupñix bhaan dhi tuumiñ, gio na jaroi' mi' ua'ñix na jax chi'?

²¹ Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho gux io'm g'e'kam Rooma kam dho.

Ba'p ja titda ip gio gu Jesus:

—Dho pim xi maakidhat ku gi gux io'm g'e'kam Rooma kam na ji'k bhaan jup bipio'da', gio gu Dios japim jup xi maakidhat na ji'k bhaan jup bipio'da'.

²² Ba' pu cham ka ñio mit gui' nam mi' tikka, dai nam mi' pui' pup tu'ii' ji'x juugit. Mi' dhir ba' dai na mit ba jii cham jax ji chi'ik.

Gu Jesus nam tii ba tikkada' gu saduseos nam jax ja'k tu ja jimda' gu koi'ñga'n nam pai' dhuuk gio mu pai'p ba oipoda'

(Mr. 12:18-27; Lk. 20:27-40)

²³ Ba' moo jano' mi'p ba ai mit ip gui' nam saduseos jum titi'nda', gui'

nam cham ti jüigi'ndha' nam gio mu pai'p ba oipoda' gui' nam jik' ba ko'iix ka' gu ja tutku' am bhaan. Ba' bhai' ba tikka am gu Jesusus, jup titda am:

²⁴ —Aach bhai' ma jii jich jaduun na chich bham tikkam gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees, na sap no't maa'n ba muu gu maa'nkam, no't diih mi' ji bii gu binga'n, no' cham maa'n bhaan tu mar kat, jix bhai' na bhai' ji bhüya' gu sipdhi'n gui' na mia'n oi'ndha' na ba' bhaan ba tu mar ka', na ba' ja'p ji buusnia' nar dhi' ka' gu xio'gi'n gui' na ba mukia'. ²⁵ Gu' ji nam gu' moo ja'pnip tu a'gada' gu ja'tkam nam sap mu pai' oi'nikat xijum gook gu ja'tkam daim sipidhim. Sap ba' moo tii ba ti bhüna' kat gui' nar bhüpi' kam, gu' ji nat sap gu' am xi muu, pu cham sap maa'n bhaan tu mar kat gu ubii. Sap ba' gu sipdhi'n gui' na mia'n oi'n gui' nat ba muu, tiix bhai' ba tiidak gu nuuchixi'n. ²⁶ Gu' ji nat sap gu' pui' am jup xi muu, pui' sap cham maa'n jup tüigik jamit gu alhii. Gio gu ti'iraab kam sap pui' tiix bhai'p ba tiidak ip, gu' ji nat sap gu' pui' am jup xi muu. Pu bhüx dho sap koi mit gu xijum gook tii pup bhübhüjimik, pu cham sap jaroi' maadit bhaan tüigik gu alhii. ²⁷ Mikkat sap bhüx am jup xi muu gu ubii. ²⁸ Gu' ba' gu xijum gook gu ja'tkam nam tii pup bhübhüjimik gu ubii, jax chu'm ba' pik gio bhai'p ji bhüya' jano' nam pai' dhuuk saak gio mu pai'p ba oipoda' sia ku mit tii ba koi gu ja tutku' am bhaan?

²⁹ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho jax dhuu na pim gu' cham maat gu pui' na jax tu ua'nix gu ñio'ki'n gu Dios, ni na pim jix maat na jax jir gø'kam na pu tu duña' na jax ilhii'ndha'. ³⁰ Gu' matgim gui' nam jik' ko'iim nam gio mu pai'p ba oipoda', cham tu' bhaan ka titi'ndhoka' am ji, na gu' dai ya' dhi oi'nga'n bhaan nam ba'x aa'nda' nam ti bipna' ka'. Gu' no'm maakam ja'k ba oipo, ja'ppix ba ji buanda' am ji na jax gu noonbi'n guñ Gi'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii'.

³¹ Gio gu'x bhai'x maati' nam bhai'

pai' aajim maa'n kap gui' nam jik' ko'iim gu ja tutku' am bhaan, na gu' pui'm kai'ch bo gu ñio'ki'n gu Dios mi' na pai' tu ua'nix bhaan gu u'uan. ¿Cham aa pim jixkat tu jüikui'n? Na ja'pnim kai'ch bo: ³² “Aañ jir di' gu Dios tugi'n gu Abraam, gio ba' gu Isaak, gio ba' gu Jakob.” Cham tu' na jax kai'ch: “Aañ jir ja Dios tuk kat”, gu' ja'ppi na pui'm kai'ch ji na pui' ja Dios tuk ji. Dhi' bhaan jix maati' nam pui mu pai' oipo dhi' dhi ja'tkam, sia ku mit ba koi gu ja tutku' am bhaan.

³³ Ba' pu cham ka ñio mit bhüx gu ja'tkam, dai nam mi' pui' pup tu'ii' na mit pu'ni kai gu Jesusus, na gu' joidham jix bhai' xi bua na tu a'ga.

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' na jax chu'm jix io'm jum aa' nañ mi' pui' duiñchu'nda' na jik' jax tu ua'nix gu ñio'ki'n gu Dios

(Mr. 12:28-34)

³⁴ Ba' gu pariseos maap xim jumpadak giop ma tu a'ga mit na mit pai' dhuuk pui' ba ti kai nat maa'n nat jax ja ma'iich gu Jesusus gu saduseos.

³⁵ Ba' maadit gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios mu jimik amuub na pai'p tu'ii' gu Jesusus, mi ja'p ji kikbok bhai' ba tikka, gu' na mi' pix tiix mai'chim ku ba'p kai'ch, jup titda:

³⁶ —¿Jax chu'm pik jix io'm jum aa' nañ mi' pui' duiñchu'nda' na jik' jax tu ua'nix gu ñio'ki'n gu Dios?

³⁷ Ba'p titda gu Jesusus:

—Dho mi' na pai' ja'pnim kai'ch: “Bhüx jum jur ki'n jap tu daanda' buiñor guch Gi'kora', gio nap jix jum taat.” ³⁸ Dhi' jü' ji na bhüpi' kat jix io'm jum aa' nap mi' pui' duiñchu'nda'. ³⁹ Gatuuk ba' moo mi' na pai' ja'pnip jum kai'ch: “Jix ja joi'gi'nda' ap bhüx gu ja'tkam sia nar jaroi' ka' git, ja'p nap jax xim joi'gi'nda' aap diih.” ⁴⁰ Na gu' dhi' bhüx na jik' jax tu ua'nix gu ñio'ki'n gu Dios, dai dhi' pik dhi gok kap nax io'm bhaan tum a'gada', gio gui' nam bijik bhaankam jup tu a'gimik gu Dios, dai dhi' bhaan jup tu ja a'gi'ndha' am gu ja'tkam.

Gu Jesusus na ba ja tikka' gu pariseos na jaroi'r boxii'n guch Xoi'kam

(Mr. 12:35-37; Lk. 20:41-44)

⁴¹ Ba' nam pui mi' kap tu'ii' gu pariseos, ⁴² ba ja tikka gu Jesusus na sap jaroi'r boxii'n guch Xoi'kam, jup ja titda:

—¿Aapi'm jaroo ilhii'n jiñ jaaduñ nar boxii'n guch Xoi'kam?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho saak gu Dabii dho.

⁴³ Ba'p ja titda ip gio gu Jesusus:

—¿Gu' jax ji na ba' gu' diilh gu Dabii nat pui' ja'k jurtuda gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui' ja'k iim guch Xoi'kam nar gè'kam tugi'n? Mi' pai' na tu ua'nix bhaan gu u'uan na ja'pni kai'ch gu Dabii:

⁴⁴ Jup titda gu Dios guñ gè'kam tuk:

“Ya'ni kii'n dir jiñ xanoop jap ka xi dhaibu' nañ ka xi ja tulhii'nchuda' gui' nam xim bhaamki'n, nam ba' soi' bam ilhdha' aap jum bui.”

⁴⁵ ¿Gu' ba' jax dhuukat pui' Dabii jir boxii'n ji guch Xoi'kam na ba' gu' diilh gu Dabii pui' ja'k iim nar gè'kam tugi'n guch Xoi'kam?

⁴⁶ Ba' pu cham jaroi' ka ñio, dai nam mi' pix pui' pup tu'ii'. Jano' dir ba' pu cham jaroi' tu' ka tikkada' gu Jesusus, nam gu'x maat na maa'n na jax ja mai'chia'.

23

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' nam buam pix tu jim gu pariseos gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios
(Mr. 12:38-40; Lk. 11:37-54; 20:45-47)

¹ Mi' dhir ba' moop ja titda gu Jesusus gu ja'tkam gio gu noonbi'n, jup kai'ch:

² —Gui' nam sap pik ba' ti xix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios gio gui' nam pariseos jum tiiti'nda', gammiji bhaan tu a'gada' am gu pui' na jax ja'k tu aagix mi' nat pai' tu ua'nak gu Moisees. ³ Ba' aapi'm cham jax ji kai'chit tu' ka'm xi ja niidhat nam jax jam titdada', dai ji na pim gu' cham

pui' ja'k jup tu jimda' nam jax ja'k tu jim diilh, na gu' jax ñam xi chi'ji maakam tu buidha' am nam diilh jax ilhii'ndha'. ⁴ Giilhim jix xijaim ja chi-anda' am gu ja'tkam nam mi' pui' jimia', sia kum gu' diilh pu cham mi' pui' jiidat jup kai'chdha', ni palhiip dho moo. ⁵ Ja'p pix ba' dai nam bhaan pix gè'gèrkam jum taat ka' nam sap pik ba' panaas mi' pui' xi jiiim nam xi ja ni'i'ndha' gu ja'tkam, gu' pu paa gi mi' pui'p jiidma' am gu tu' silhkam. Gio na ja ko'raarda' ip nam bha ja'p ja kokobtai' am xi ja buupratu'nda' gu bapket gui' na mi' tu ua'nix gu ñio'ki'n gu Dios, piam bha ja'p ja noonob am. Gio nam tètèb tim ti'i'ñka' gui' na am tu bhabha'salh ka' gu jajannulh. ⁶ Gio no' mu pai' tum kua', jix aa'nda' am ip nam jix kiki' a'toxkar ta'm xi dharka', gio mu ja'p na pai' jax tum daanda', jix aa'nda' am ip nam biipi' dir xi dharka'. ⁷ Gio nam jix aa'nda' ip nam soi'm duukat ja ñio'ki'ndha' gu ja'tkam mu ja'p irban gu gè' kiicham, gio nam jix aa'nda' ip nam pui' ja tiiti'nda' nam jir jix chu mamatdagim.

⁸ 'Ba' aapi'm cham pui' ja'k jup tu jimda' nam jax ja'k tu jim gui'am. Cha'pim jix aa'nda' nam pui' jam tiiti'nda' gu ja'tkam na pim jir jix chu mamatdagim, na pim gu' aapi'm ja'p ba ji buan na pim jir jum jaa'nnim. Ba' maa'n pix jix jai'ch gui' nax dhaam jup tu'ii' na jam buir jix chu matdagim. ⁹ Gio na pim cham jaroi' pui' tiiti'nda' ya' dhi oi'nga'n nar jam gi'kora', na gu' maa'n pix jix jai'ch gui' nax dhaam jup tu'ii' nar jam Gi'kora'. ¹⁰ Ni na pim cham pui'm aa'nda' nam git gè'gèrkam jam bia'ka' gu ja'tkam, na gu' aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora' nañ ba'r jam gè'kam tuk. ¹¹ Ba' no' jaroi' aapi'm maadit jix aa' nar gè'kam ka', jum aa' nax bhai' ja buada' gu ja'tkam sia nar jaroi' ka' git. ¹² Na gu' gu jaroi' no' dai gè'kam jum taat, pu cham tu' dho tu' ki'n ji bi'ya', gu' no' gammiji soi'm ilhii'n, dho gi gu' gè'kam ki'n ji bi'ya' ji.

¹³ 'Gu' ba' aapi'm na pim ji'k sap pik ba' tiip xix maat gu ñio'ki'n gu

Dios gio aapi'm na pim pariseos jum ttiiti', cham bhai' tu jam jimia' na pim gu' cham silhkam ja aagi'ñ gu ja'tkam nam jax ja'k mi' pui' jimia' na ba' ja a'm ba ti niidhidha' git gu Dios, ni aapi'm diilh dho moo ku pim mi' pui' jiiim, ni na pim cham aa' nam mi' pui' jimia' jai' dhit gu ja'tkam gui' nam ji'k mi' pui' tii xix jimiik.

14 'Jam aagi'ñ iñ moo na cham bhai' tu jam jimia' aapi'm na pim sap pik ba' tii xix maat gu ñio'ki'ñ gu Dios gio aapi'm na pim pariseos jum ttiiti', na pim gu' ja xi'ñdha' gu ja ba'bhak gu di'dilhdhim u'uub, ba' giilhim mik tu daanda' pim pui' xi chu bua't na ba' jax dhui cham maati' ka' git na pim tu' jax buada'. Ku ba' gu' kam aaya' ji na pim pai' dhuuk giilhim jum tulhiiña'.

15 'Cham bhai' tu jam jimia' moo aapi'm na pim sap pik ba' tii xix maat gu ñio'ki'ñ gu Dios gio aapi'm na pim pariseos jum ttiiti', na pim gu' mu ja'p nai' jiiimdat ja chiñiidha' gu ja'tkam nam mi' pui' jimia' na pim jax ja'k tu jim aapi'm diilh. Gu' ba' no't jaroi' maadi' mi' pui' ba jii na pim jax ja aagi'ñdha', aapi'm jix io'm maakam xi chiñia' na mi' pui' jimda' sia ku jax cham pui' aa' gu Dios, gu' na ba' jax dhui mu ja'k bhaya' na pai' cham tutki gu tai na ba' giilhim jum tulhiiña', cham tu' pui' na jax aapi'm.

16 'Cham bhai' tu jam jimia' moo aapi'm na pim sap pik ba' tii xix maat gu ñio'ki'ñ gu Dios gio aapi'm na pim pariseos jum ttiiti', na pim gu' pui' kai'chdha' na cham jax bua sia kut cham pui' duu gu jaroi' no't pui' xi chi'ñik na gu gè' chiop bhaan jix maati' ka' na pui' tu duñia' jax ña ja'k jix chu duñiim ka' buiñor gu Dios. Gu' sap ba' no' jax kai'ch na gu di'oor gui' na miji jai'ch ka' miji irban dir gu gè' chiop bhaan jix maati' ka' na pui' tu duñia', dhi' dho gi gu' sap pik ba'x io'm jum aa' ji na pui' tu duñia' sia nar jax ka' git. 17 Cham jam jur bia' pim dho jia ku pim ba' pui' kai'chdha', ja'p ji buan japim na pim cham ñiñña. Jax dhui na moox io'm jum aa' gu gè' chiop, cham tu' pix gu di'oor na

miji jai'ch ka' irban dir. 18 Gio na pim jup kai'chdha' ip na sap pik ba' cham jax bua no't cham pui' tu duu gu jaroi' jax ña ja'k tu daasa' buiñor gu Dios na pu tu duñia', sia kut gu' pui' xi chi'ñik na bhaan jix maati' ka' git gui' na bhaan bha tum makgixi'ñ gu Dios. Gu' sap ba' no' gu' jax kai'ch na sap pik ba' bhaan jix maati' ka' gui' na ji'k bhaan bipio'da' gu Dios gu tu' gui' na bhai' bitka' bhaan gui' na bha tum makgixi'ñ, na sap pik ba' dho gi gu'x io'm jum aa' ji na pu duñia' sia nar jax ka' git. 19 Ba' aapi'm jiiñ jaaduñ na pim ja'p ji buan na pim cham ñiñña, jax dhui nax io'm jum aa' gui' na bhaan bha tum makgixi'ñ gu Dios, cham tu' pik gui' nam bha makgirta'. 20 Na gu' gu jaroi' no't pui' tii na bhaan jix maati' ka' gui' na bhaan tum makgixi'ñ gu Dios na tu' silhkam pui' tu duñia' jax ña ja'k jix chu duñiim ka', cham tu' dai gui' aagit jup kai'chdha' na bhaan bha tum makgixi'ñ, gu' ja'ppi bix ji sia na aagit jup kai'chdha' gui' na ji'k tu' bha ti bitka' bhaan. 21 Piam gu jaroi' no' jax kai'ch na gu gè' chiop bhaan jix maati' ka' na silhkam pui' tu duñia' jax ña ja'k jix chu duñiim ka' buiñor gu Dios, cham tu' dai gu gè' chiop aagit jup kai'chdha', gu' ja'ppi sia bix ji gu Dios gui' na bhaan mi' ti ni'ñdha'. 22 Piam gu jaroi' no' jax kai'ch na gux dhaan bhaan jix maati' ka' na pui' tu duñia' jax ña ja'k jix chu duñiim ka' buiñor gu Dios, sia bix aagit jup kai'chdha' bhammi na pai'r gè'kam gu Dios.

23 'Ba' cham bhai' tu jam jimia' aapi'm na pim sap pik ba' tii xix maat gu ñio'ki'ñ gu Dios gio aapi'm na pim pariseos jum ttiiti', na pim gu' cham bix mi' pui' duiñchu' na ji'k jax jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios, dai gui' na ji'k bhaan bipio'da' gu tu' gu Dios na pim ba' mi' aichdhidha' gè' chiop. Gu' gu jai' bi'iix ji na pim pu duñia', pui' na jax na pim silhkam tu a'gada', gio na pim jix chu joi'gi'nda', gio na pim bix jam jujur ki'n buiñor jix biñak ka' gu Dios. Dhi' ji' ji na bix jum

aa' na pim mi' pui' duiñchu'nda', gio gu jai' na jax tu daaxix ba pui' ip. ²⁴ Ba' aapi'm na pim cham silhkam tu a'gada', jix ñii'ñ japim gu jaroi' no' am jum ua'tulhi'ñ, gu' aapi'm dñlh pu cham jum ñii'ñdha' na pim giilhim jum ua'tulhi'ñ.

²⁵ 'Cham bhai' tu jam jimia' moo aapi'm na pim sap pik ba' tii xix maat gu ñio'ki'ñ gu Dios gio aapi'm na pim pariseos jum tñiti', na pim gu' dai daam ñir xi ja bopkonat gu jam bapaas gio gu jam jajooxia'. Aapi'm jañ dho jam aagit jup kai'ch na pim giilhim jix u'ua'tulhdhix, na pim gu' tu ja ñixi'ñdha' gu ja'tkam gam na pim bñix aixim tu buada' na jax cham kii' ka'm ñii'ñ gu Dios. ²⁶ Gu' dhi'm aa' ji na pim sia bñix irban ñir ja'k ja bopkonda' gu jam bapaas na ba' pu'ñi ja'k jix kiki' ka' sia daam ñir ja'k.

²⁷ 'Cham bhai' tu jam jimia' moo aapi'm na pim sap pik ba' tii xix maat gu ñio'ki'ñ gu Dios gio aapi'm na pim pariseos jum tñiti', na pim gu' ja'p ji buan na jax mu nam pai'm yassap gu ja'tkam, na daam ñir joidham jix chua ki'n xi mamxidhix ka' na ba'x abhaar ka', gu' irban ñir ja'k jix io'm mui' mi chi bitka' ji gu kokkoidha' ja a'oo gam bixchu' gu tu' na cham kiki' na mix chu jai'ch ka'. ²⁸ Ba' aapi'm pu'ñi ja'k jup tu jim, panaas ku pim joidham jir jix bhabhai'kam ka' ja bui gu ja'tkam, gu' gu jam jujur am bhaan ni ji'x ji iam kur pui', gio na pim giilhim jix buam tomaat.

²⁹ 'Cham bhai' tu jam jimia' moo aapi'm na pim sap pik ba' tii xix maat gu ñio'ki'ñ gu Dios gio aapi'm na pim pariseos jum tñiti', na gu' jam ko'raar na pim jix bhai' tu buada' mi' nam pai' yassap gui' nam bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, am tu yooxma'nda' pim ji gu' mi' nam pai' jax yassapka' gui' nam ji'k jir jix bhabhai'kam kat. ³⁰ Jup kai'chdha' pim ba' moo: "Jir am kat no'ch git aach jano' bñix mi'p oipoda' git na mit pai' dhuuk gu bijik ñir kam ja koi dhi' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios. Aach ja a'mkam nokia' git ji

nam ba' cham ja kooda' git." ³¹ Gu' ji na gu' sia ku pim pu'ñi tii kai'ch, jax dhui na gu'x bhai'x maati' na pim aapi'm jir ja bopxi gui' na mit ja koi, ³² gio na pim pui' ja'k tu kuugalhdhim na mit jax ja'k bhai' ji chibgai gu jam bopxi kat nam buam pix tu buada' na jax cham pui' aa'nda' gu Dios.

³³ 'Jax japim dui ilhii'ñ na pim cham mu ja'k bhñya' na pai' gammiji cham tutki gu tai na pim mi' pup jum tulhiiñdha' gammiji? Na pim gu' giilhim jix bhaa'mna' ja'p na kooko'. ³⁴ Ba' aañ bhai' ka jam joochxidha' gui' nam bhaankam tu a'gada' gu Dios, gio ba' jai' gui' nam jix chu matda' ka', gio ba' jai' gui' nam bñix aixim jup jix chu mat ka'. Ba' aapi'm ja da'ngii ja kooda', jai' ba' na pim kukrus ta'm ja sissapai ja kooda' ip pui', gio ba' jai' na pim ja gi'bia' mu ja'p na pai' jax tum daanda', jai' ba' na pim mu ja'p nai' ba ja gaagidha' na pai' jax ji'dñlh ñllich jir kikcham ka'. ³⁵ Ba' aapi'm jam a'm ji jimia' na ja a'mkam gu jam bopxi kat jam tulhiiñchuda' gu Dios, na ba' pu'ñi ja'k bñix tu namkix ka' na mit ji'k ja koi gui' nam jir jix bhabhai'kam kat na bhai' tii ja jootosda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan nam ba' ya ja'p bhaankam tu a'ga'. Mummy ñir bhai' ji jam kusbidha' na mit pai' dhuuk mua gu Abeel, mi' juugit na mit pai' dhuuk jup mua gu Sakariiyas maraa'n gu Berekiyas gui' na mit mi' saa'ñdhan mua na pai' kii' gui' na bhaan mi chum makgixi'ñ gu Dios, mi' na pai' kii' gu bhi'ñbak na mi chum daanda'. ³⁶ Jam aagi'ñ iñ moo na aapi'm jam a'm ji jimia' na ja a'mkam gu jam bopxi kat jam tulhiiñchuda' gu Dios aapi'm na pim xib ya' dudua.

Gu Jesus nax buam bam aa'nda' ja a'mkam gu Jerusaleen oi'ñkam (Lk. 13:34-35)

³⁷ Ba' bhai' joi'mdara' ji ai gu Jesus ja a'mkam gu Jerusaleen oi'ñkam, jup kai'ch:

—Aapi'm Jerusaleen oi'ñkam na pim ja koo'n gui' na bhai' tii jam

joochxi'ñdha' gu Dios nam ba' ya ja'p tu jam a'gidha' bhaankamu'n, gu' ji na pim gu' aapi'm joodai ki'n ma'yasimii mu'aa' gu jaroi' no't pu'ñi chu'm bhai' tii ba ji buus aapi'm jam bui. Ba' aañ tii pup xi jam aa'ñdhimik na jax ja'k jam a'm ba ti niidhidha' git gu Dios, ja'p na jax gu pippilh no' ja bai'ñ gu ja naan nam mu ja'k xi boopoya', gu' ji na pimit gu' diilh cham aa. ³⁸ Ba' aañ ya' pu jam titda na cham ya' ka ti nii'ñdha' gu Dios ya' na pim pai' oi'dha'. ³⁹ Gio nañ gu' aañ jup ba jimia' nañ pai' dhir jup jim, ba' cham pai' kañ chigia' pim. Dai jano' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda' na pim ba' giop bañ chigia', na pim pai' dhuuk jup ti'ya': "Ja'p moo joidham iam na bhai' ba jim gui' nat bhach joochxi guch Gi'kora'."

24

Gu Jesusus na pui' ba ti'ya' nam iara' gu gè' chiop

(Mr. 13:1-2; Lk. 21:5-6)

¹ Ba' gatuuk na mi' pu'ñi xi chu a'gimik gu Jesusus, ba buus mi' dhir gè' chiop. Ba' nat gamai' ba ji jii, mi ja'p amuub ji èk jup titda am gu noonbi'ñ na sap joidham jix abhaar gu gè' chiop na jax ja'k tu't bha bhi'ñbakchix. ² Ba'p ja titda gu Jesusus:

—¿Jia na joidham jix abhaar na pim jax ba nii'ñ? Ku ba' gu' kam aaya' ji na pai' dhuuk am xim iara', pu nip pai' maa'n kap ku tukdhixim bi'ya' dhi joodai, aañ moo ya' pu jam titda.

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' na jax ba tum buidha' na pai' dhuuk bar mia'n ka' nam timo' dhi oi'ñga'n

(Mr. 13:3-23; Lk. 21:7-24; 17:22-24)

³ Ba' nam mi' pui' xi chu a'gimik, moo silh bhii mit baasi'n dir ja'k oidha' ta'm bhai' nam pai' Oliibus ki'n jix chu mat ka' gu ja'tkam. Ba' jimdat bha ja'p ji dhaibu gu Jesusus, ba' gu noonbi'ñ mui' ji ai mit nam diilh jix chikkam, jup titda am:

—¿Paa ba' pik duuk pui' ba jim iara' gu gè' chiop, gio na jax ba tum buidha' na pai' dhuuk bar mia'n ka'

nam timo' dhi oi'ñga'n, gio nap pai' dhuuk aap saak gio bhai'p ba jimda'?

⁴⁻⁵ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho gu' dai nam mui' ya' ba aaya' dho gui' nam pui' kai'chidha' nam sap aañ jir gui' ka'. Moo pim cham mi ja kèkèda' nam cham jam iatgidha'. Nam gu'p kai'chidha': "Aañ jir di' guch Xoi'kam." Ba' mui' ja'tkam pui' ja titdaimii ja iatgidha' am. ⁶ Gio ba' na pim pui' ba tē kèkè na ba jigialhcha' ya ja'p gio ba' jai' kap, ku ba' gu' aapi'm cham totdon ka' ji. Na gu' dhi' bii'pi'm aa' na pui' tum duñia' na ba' pik moo bam timo' dhi oi'ñga'n, ku gu' chakuir jano' ka' ji na pai' pik duuk jum timo'. ⁷ Na gu' bii'pi' ka xim kuugalhdha' nam bhai' ji bhaaku' gu gè'gèrkam jum aa'ndam ja bii'm gu ja ja'tkam tuk nam ja kokda' gu jai' gè'gèrkam gui' nam jumai momkoran ja'k jup tui'ka'. Gio ba' na mui' kap bhio'gi' ba jimia', gio ba' jai' kap na ba joñia' dhi oi'ñga'n. ⁸ Ku ba' gu' dhi' na bhaan pix jix maati' ka' ji na ba miamlhidha' na pai' dhuuk pik tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n bhaan.

⁹ Ba' aapi'm na pim ji'k ti jii'gi'ñdha' aañ jiiñ bui, jam da'ngii jam ui'ka' am nam jam tulhiiñchuda', gio ba' nam jam kooda' no'm xi ilhii'ñ, gio ba' nam bii'x cham jam kii'galhi'ñdha' gu ja'tkam no' pim aañ jiiñ bui ti jii'gi'ñ. ¹⁰ Mui' dho gu' cham ka ti jii'gi'ñdha' am jano' aañ jiiñ bui na pai' dhuuk pui' tum duñia', dai nam diilh bhai' jim bhabhaakuidha', ja kooda' am jai' dhit. ¹¹ Gio ba' nam mui' ya' ba aaya' gui' nam sap pik ba' Dios bhaankamu'n tu a'gidha', ba' mui' ja'tkam ja iatgidha' am. ¹² Gio nam bii'x pix giilhim jix buam ba tomaat ka' gu ja'tkam, cham tu' jaroi' kar jix bhai'kam ka' jano'. ¹³ Ku ba' gu' gu jaroi' no' moo cham tu' bhaan jax jim aagit pu ti jii'gi'ñ aañ jiiñ bui, cham tu' kam tulhiiña' ji gatuuk, na gu' pu jimia' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios. ¹⁴ Ba' dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga na jax ja'k bhaan ti niidhidha' gu Dios gu jaroi', dhi' bii'x

kap na jix oi'nga'n pui' ba tum a'ga' nam ba' bix kaaya' gu ja'tkam nam jik jix jai'ch, na ba' mi' dhir dho gi ba' am xim timo' ji dhi oi'nga'n.

15 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jup tum duña' nat jax tu ua'nak gu Danial gui' na bijk bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios nap jum kai'ch na sap jano' na pai' dhuuk pik ba jim timo' dhi oi'nga'n, maa'n ya' ba aaya' gu maa'nkam giilhim jix bhangim, ba' mijji baaki gē' chiop pu tu dooda' na jax ilhii'ndha'. jMoo pim xi chi'ñchokat dhi' pui' na jik jax tu ua'ñix na pim jik tu jikui'ndha! 16 Ba' gui' nam jik ya ja'p amuub ka oipoda' na pai' jax jir Judea, jum aa' nam ba ji boi'ngia' mu ja'p u'xchir na ba' cham jax ja dooda'. 17 Pui' na jax gu jaroi' no' bhai' pai' ka daa ba'k dhaam, jir am na bhai' dhir timni pu jimiññolhia', cham tu' na mijip ka bapkida' ba'k chir na ba' tu' xi bhiji. 18 Piam no' jaroi' mu pai' ka oiri gampix, jir am na mi' dhir pu jimiññolhia', cham tu' na tu' jajannulhi'ñ jai'p ka xi chu ua'rai na ba' pik ba jimiññolhia'. 19 Ja'p moo joi'mdam jum duña' am gu u'uub gui' nam a'aalh ki'n cham bhaim taat ka' jano', gio gui' nam ilhi'ch xio'dam ka tu maamar ka' ba pui' ip. 20 Ba' aañ ya' pu jam titda na pim gammiji tu daanda' buiñor gu Dios, na ba' cham jano' pik pui' tum duña' na pai' dhuuk jix io'm jix jipi'ñ ka', piam na pai' dhuuk aagix na cham tum juanda'. 21 Na gu' jano' na pai' dhuuk pui' tum duña', giilhim jir tulhiiñara' ka' jia, cham tu' pui' na mit jax jum tulhiiñak ba bubua gu jai' jano' dir nat gu Dios jup duu dhi oi'nga'n ya' juugit, gu' ja'p jix io'm ji na pui' tum duña' na ba' pik pu bar daipu' ka'. Mi' dhir ba' cham jixkat pai' dhuuk gio pui'p ka tum duña' gatuuk, na gu' pu bix ba tum kuugalhdha'. 22 Nat gu' moo pu pui' ti ip gu Dios na sap jano' na pai' dhuuk ba ji chum kuugalhdha', cham tu' mik jir tulhiiñara' ka', na gu'x ja joi'gi'n gui' nam jik ti jigi'ndha' buiñor, pui' ku ba' cham aa' nam mik

ya' oipot giilhim jum tulhiiñdha'. Na gu' no' cham tu daasa' git na jix juugit jir tulhiiñara' ka', pu bix jam dho git ko'ya', na gu' cham jaroi' nakoo' na giilhim jum tulhiiña'.

23 'Gu' ba' jano' na pai' dhuuk bar mia'n ka' na pai' dhuuk tum kuugalhdha', no' jaroi' jax ba jam titda: "Muni ba ai guch Xoi'kam. Maik gor jach kaipu'", piam no' jax kai'ch: "Muni dhaa guch Xoi'kam", aapi'm cham jigi'ndha', na gu' cham tu' silhkam aañ jir di' ka'. 24 Nam gu' kai'ñkam mui'ka jai'chdhihia' jia gui' nam sap pik ba' Dios bhaankamu'n jup xi chu a'gidha'. Ba' pui'x bhai'p xi chu buidha' am gui' na tu'r jix kip jum duukam ka', gu' nam jax dhuipix ja iatgidha' ji gu ja'tkam, sia ji gu' gui' nam jik ti jigi'ndha' aañ jin bui, jai' dhit mu ja'k jup ji ja kaaya' am. 25 Mooñ pu ba jam aagi'ñ xib dir na pim ba' moox mat ka'. 26 Piam no' jaroi' jax ba jam titda: "Maik gor jach kaipu' guch Xoi'kam. Muni sap pai' oiri gampix jix chu gak kir", aapi'm moo cham mi kekeeda', na gu' cham tu' silhkam aañ jir di' ka' jia kai'ñkam. Piam no' jax jam titda: "Muni o'ñchix guch Xoi'kam. Maik gor jach kaipu'", aapi'm moo sia cham mu jimida', na gu' kai'ñkam cham tu' aañ jir di' ka'. 27 Na gu' aañ nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'nga'n bhaan, aañ nañ xib bhaankam ya' oiri guñ Gi'kora', ja'p jin dhuña' in na jax gu duuk na bpgia', na bhammini dhir xia'lhui bhai' pu bhaya', mummini ja'k ji aaya' na pai'r jurnip. Dhi' bhaan jix maati' ka' nañ aañ jir di' ka'. 28 Na gu' na pim jax bax maat bo jia na jax gu nunnui no'm bhai' pai' pix xikoolh jiiim, na gu' bhai' tu muukix ka'. Ba' aañ pu'ni ip nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda', dhi' bhaan jix mat ka' pim nañ aañ jir di' ka' no't bhai' ba tim bpgi.

Na jax tum duña' jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam (Mr. 13:24-37; Lk. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

29 'Ba' gatuuk na pai' dhuuk pu'ñi bix xi chum tulhiñaimi, nai' ji chukia' gu tanoolh gio gu masaa'n, jix chukgam jup tum duña'. Gio gu chiichia' na bhai' ji ii'ñxia' bhammi dir jix dhaam, gio nax io'm nai' ji gi'ndukia' dhix dhaam. 30 Ba' gu ja'tkam giilhim totdoni bhai' ji susuaña' am. Mi' dhir ba' dai nam bañ chigia' aañ nañ xib bhaankamu'n ya' oiri guñ Gi'kora' nañ jix io'm gè'kam ki'n bhai' ba jimda' bhammi dir jix dhaam bhaan gu tibiaa', gio na gè' joidham nammi tum tonnichu'nda'. 31 Mi' dhir ba' dai na gè' ki'n ba tum kuichdha', ba' aañ jotmoda' nai' ja jootsa' gu noonbi'ñ guñ Gi'kora' mu ja'p na ji'x jir oi'ñga'n na ji'x juugit ju' kam tu'ii' dhix dhaam, nam ba' bix maap ja jumpada' gui' nam ji'k ti jügi'ñdha' aañ jiñ bui.

32 'Ba' dhi ja'p ji buusnia' na jax gu i'ix na pai' dhuuk bhai' ji i'puña' na joidham pix ti'ñgilhidha' gu jaaga'n. Dhi' bhaan jix maati' ka' na bar mia'n ka' na pai' dhuuk ba ji chi'ngia'. Moo pim xi chi'ñchokat dhi' pui' nañ jax jam titda. 33 Na gu' no' pu'ñi joidham ba tum buim nañ jax ba tu jam a'gi'ñ, dhi' bhaan jix maati' ka' na bar mia'n ka' jano' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, aañ nañ xib bhaankam ya' oiri guñ Gi'kora'. 34 Ba' dhi' bix na pui' ka xi chum kuugalhdhai nam ba' mi' dhir am xi ko'ya' bix gu ja'tkam nam ji'k ka duduaka' jano'. 35 Ba' cham ji'xkat jugia' dhiñ ñi'ook, dai dhi oi'ñga'n dho gi gu'm tiamo' ji gio dhix dhaam.

36 'Ba' dhi' pui' nañ jax ba tu jam a'gi'ñ, cham maati' na pai' pik duuk pui' tum duña', na gu' dai diilh guñ Gi'kora' nax maat nat pai' dhuuk tu dai na pui' tu duña'. Sia gu noonbi'ñ gui' nam jix dhaam jup tu'ii' pu cham maat am, ni sia aañ nañ jir Maraa'n cham maat iñ, dai gui' diilh ji na ba'x maat.

37 'Ba' jano' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, aañ nañ xib ya' oiri bhaankam guñ

Gi'kora', pu'ñi ja'k jup tum duña' nat jax tum duu jano' na pai' dhuuk gu Noee tii pup tu ja a'gidhimik gu ja'tkam na tii ja aagi'ñdha' na jax ja dooda' gu Dios, gu' ji na mit gu' cham ji'xkat kai. 38 Dai nam xi chu kua'dat gè'gè'kam jum taat ka', gio nam jix maik ka', gio nam jum titmodat tu oi'ñchaidha' jano' juugit nat pai' dhuuk tisaa'ñ gu Dios gu suudai', nat pai' dhuuk bha tis gu Noee bhaan gu gè'kanuub gui' nat jup duu. 39 Ni ji'x kum cham pum aagit gu ja'tkam na jax jup tum duña', na gu' jotmoda' pix nat bhai' ji dhuu'n nam cham pum aa', ba' pu bix koi mit bhai'kuk. Ba' pu'ñip tum duña' jano' nañ pai' dhuuk aañ gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, aañ nañ xib bhaankam ya' oiri guñ Gi'kora'. 40 Ba' jano' gook gu ja'tkam mu ja'p ka oipoda' am gampix, ba' maa'n am xi baidhai iñ, gu jumai ba' mi' pup oirida'. 41 Gio ja'p ja'k gook gu u'uub maap jup ka tu tua'da' am, maa'n am jup xi baidhai iñ, gu jumai ba' mi' pup bi'ya'.

42 'Ba' aapi'm gammiji cham kooksit darka', na gu' cham maati' nañ pai' dhuuk bha jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan. 43 Na gu' dhi' ja'pni jia na jax gu jaroi' no' moox maat na jax chu'm tukaa' mi bakia' kia'mi'ñ gu ixkum, na gu' ti ni'ñdha' bix chukaa' na tu nuuka'nda' na ba' cham mi' baakii ti ixdha' gu tu' na mi' bia'ka'. 44 Ba' pu'ñi ip aapi'm, jum aa' na pim gammiji cham kooksit darka', na gu' aañ nañ xib bhaankam ya' oiri guñ Gi'kora', pu'ñiñ jotmoda' pix ya' ba aaya' na pim pai' dhuuk cham ilhi'ñdha'.

Gu Jesus na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gux kii' tujuandam gio ba' maa'n gui' na cham bhai' tu juanda' ip

(Lk. 12:41-48)

45 'Ba' gui' na jaroi'r jix kii' tujuandam ka' gio nax chu matda' ka', pui' na jax maa'n gu jax chu'm gè'kam no' ampik mu pai' bar jimdam, na

mi' ka xi dho'ñchoi maa'n gu tujuandam tugi'ñ na bhaankam mi' ka tu ja maakda' gui' nam mi' pup bi'ya' kia'mi'ñ na ji'x juugit gio mi'p aaya'.⁴⁶ Ja'p moo joidham jix bhai' tu jimia' gu tujuandam no' mi' pui' tu duiñchu' na jax xi chiani' gu gɛ'kam tugi'ñ na pai' dhuuk ba tigia' na gio mi'p ba aaya'.⁴⁷ Ba' aañ ya' pu jam titda na gu gɛ'kam tugi'ñ joidham jix bhai'm ilhdhai pui' ja'k tu'm ki'n ba daasa' na bi'x ba tu nuukxi'ñdha' gu tu' na ji'k bia'ka'.⁴⁸ Gu' ji no' gu' dhi' dhi' tujuandam buam pi'x tomaat na jax cham jir am, no' gu' jax jum aa' na cham ob mi' aaya' gu gɛ'kam tugi'ñ,⁴⁹ ba' dai na bhai' ji ja gibichpaga' gu jai' tujuandam, gio ba' na bhai' ji maimu' ja bi'm gu jai' maikkam, gio na xi chu kua'dat na ji'x ilhii'ñdha'.⁵⁰ Ba' na pai' dhuuk cham pum aa'nda', jotmoda' mi' pi'x ba kiika' gu gɛ'kam tugi'ñ,⁵¹ dho gu' giilhim tulhiiñchuda' dho, pui' xi chidai na pui' pi'x ja'k jup tu jimia' na jax gui' nam cham tu' ka'm ti nai'ñ gu ja'tkam. Ba' giilhim tiix buam jum aa'nda'.

25

Gu Jesus na ba tu a'ga' ja a'm ji ua'rgidhai ji'k mambhix gu u'uub titiya

¹ Ba' no' ja a'm ba ti niidhim gu Dios gu ja'tkam, ja'p ji buusan na jax ji'k mambhix gu titiya no' mit xi chi bi'ñdhak mi' pai' dhir gamai' ji jii, no' mit ba namkim maa'n gu biapma' na mi' aaya' na mi'm tiimo'.² Ba' jai' ji'k jix chamaam gui' ji' gu titiya ampix pui' cham tu mamatda' ka' am, dai ba' gu jai'x chamaam joidham jup jix chu mamatda' ka' am.³ Ba' gui' nam cham tu mamatda' ka' gu titiya, cham jai' pup xi bhik jamit gui' nam mi ja toi'dha' gui' nam ki'n ti bi'ñdhatu' no't am xi juum, pu daipu' gui' na ji'x mi jimchu'.⁴ Gu' ba' gui' nam ji'k jix chu mamatda' ka' gu titiya, dhi' dho gi gu' jai'p xi chu'aak jamit ji gui' nam mi ja toi'dha' no't ba ji chutki gui'

nam ki'n ti bi'ñdhatu', gio ba' jai' na mi' pu jimchu'.⁵ Gu' ba' nat gu' cham ob mi'p ji ai gu biapma' gui' na mi'm tiimo', mi' pui' ma kookoi mit gu titiya nam ti ti nira.⁶ Nammix io'm iraab tukaa' nat ba' pui' ba tim ti, jup tum kai'ch: "Xib ba' bhai' ba jim gu biapma' gui' na ya'm tiimo'. Mui' gor xi ñamkibop."⁷ Ba' gu titiya jotmoda' na mit jax baapam jix bhai' ba ja duu mit gui' nam ki'n ti bi'ñdhatu'.⁸ Ba' gu jai'x chamaam titiya jup ja titda am gui' nam jix chu mamatda' ka' gu titiya: "Alhi'ch japim jich choi'dha' dhi' na ki'n mimiimtu' dhi' nach ki'n ti bi'ñdhatu'. Jaiñ nat gu' ba ji chutki dhi' nach aach ja ua'."⁹ Ba'p ja titda am gui' nam jix chu mamatda' ka' gu titiya: "Chaam ji nach jam toi'dha', na gu' ja'p moo diilh jich a'm kam aa'. Mu ja'p japim xi chu taañpui na pai' jax jum ga'ra na ba' pu'ni ja'k bi'x dhit cham jich a'm jum aa'nda'."¹⁰ Ba' na mit mu ja'k ka tu taañim na pai' jax jum ga'rada', mi' ja'k ba ai gu biapma' gui' na mi'm tiimo'. Ba' gui' nam ji'k mi'p tu'ii' gu titiya, gui' nam jix matda' na mit jax ja'k duu na ba' cham tutkia' gui' nam ki'n ti bi'ñdhatu', biima'n mui' ji baap jamit mu ja'k ba'k chir mi' na pai'r koi'cham ka'. Mi' dhir ba' dai nat jix bhai' bhai' xim kuu gu ki'ngob.¹¹ Ba' ja'xpix mi' ti ba ai mit gu titiya gui' na mit tu taañpuk gui' nam mi ja toi'dha' gui' nam ki'n ti bi'ñdhatu', gu' ji nat gu' pux bhai' bhai' bam kuu gu ki'ngob. Jax gi dhui mui' ka baapkia' am? Ba' ti mui' ba tu soon am jup xi kai'chit: "Jich kupio'ki'ñ jich jaduun kuch aach mui'p xi baapkia'!"¹² Gu' ji na gu' gui' miji dir jup ja titda: "Jax dhui na gu' cham jax kax bhaai' na pim bha baapkia', na pimit gu' mik dir ba suulh."¹³ Ba' aapi'm pu'ni cham kooksit darka' —jup ja titda gu Jesus—, na pim gu' pu'ni cham mat ka' nañ pai' dhuuk bha jimda' ya' dhi oi'nga'n bhaan aañ nañ xib bhaankam ya' oiri guñ Gi'kora'.

Gu Jesus na ba tu a'ga' bhaan ji

ua'rgidhai gu tuumiñ

¹⁴ Mi' dhir ba' ja'pni ja'k gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesus gu ja'tkam bhaan ji ua'rgidhak gu tuumiñ, jup ja titda:

—Gio ba' moo ja'pni ja'k jup ji buusan ip no' ja a'm ti niidhim gu Dios gu ja'tkam na jax maa'n gu maa'nkam no' mik ja'k bar jimdam jumai momkoran, no't ja baidhak gu tujuandam tugi'ñ xi ja maakak gu tuumiñ pui' ba ja titda nam ki'n tu juana' na gui' ka jimia'.

¹⁵ 'Maadit mi' xi maa jix chamaam mambhix jix cha'tmam oo'm gu bapainum tuumiñ, gu jumai ba' gook mambhix jix cha'tmam oo'm mi'p xi maa ip, maa'n ba' maa'n mambhix jix cha'tmam oo'm pix maa, na gu' na jax ja ni'ñ nam jax jix chu jujuanara' bix ji'ma'n. ¹⁶ Ba' gui' na mit jix chamaam mambhix jix cha'tmam oo'm maa gu bapainum tuumiñ ki'n bhai' ji chu jua, ba' ja'kbui' aixim mi' pu buusai' na mit ji'k mi' xi dho'ñchidhak, ba'x io'm mui' bap jum duu gu tumñiga'n gui' nat mi' do'ñchidhak. ¹⁷ Gio ba' gui' na mit gook jix chamaam mambhix jix cha'tmam oo'm jup maa, pui' ki'n bhai'p ji chu jua ip, ba' ja'kbui' aixkam mi'p buusai' na mit ji'k mi' xi dho'ñchidhak. ¹⁸ Gu' ba' gui' na mit maa'n mambhix jix cha'tmam oo'm maa, dai nat xi u'uuk mu ja'p dibir bita' xi chi di'rak miji xi baapai, pu cham dho gu' ki'n ji chu jua gu tumñiga'n gu gè'kam tugi'ñ.

¹⁹ 'Ba' mikkat jix io'm mui' jurni'ñ ki'n gio mi'p ba ai gu ja gè'kam tuk dhi' dhi tujuandam, ba' giop ba tu ja joochxi nam sap mu ua'tulhi'ñdha' gu tumñiga'n na ba' tu ja'kilhdha' na mit ji'k mi' ba buusai' nam ki'n tu juan. ²⁰ Ba' moo bi'pi' mi' ba ai gui' nat jix chamaam mambhix jix cha'tmam oo'm mi' xi dho'ñchidhak gu bapainum tuumiñ, ba' mi ja'p ji kimbok jup titda gu gè'kam tugi'ñ: “Pin jix chamaam mambhix jix cha'tmam oo'm ya' xiñ dho'ñchidhak japich jia jiñ jaduun. Dho jaña, ja'kbui' aixim jañich pup mui'dhalh na pich ji'k

ya' xiñ dho'ñchidhak.” ²¹ Ba'p kai'ch gu gè'kam tugi'ñ: “¡Aa gu' moo ja'p joidham jir jix ki' tujuandam ap ji jia! Ea nañ moo gè'kam ki'n jum daasa'. Jabaak bha ja'k ba'k chir nach ba' maap ya' joidham jix bhai'ch chaat ka'.” ²² Mi' dhir ba' moo mi'p ba ai gu jumai tujuandam tugi'ñ gui' nat gook mambhix jix cha'tmam oo'm mi' xi maakak gu bapainum tuumiñ, ba' mi ja'p ji kimbok pui'p ba titda ip gu gè'kam tugi'ñ, jup kai'ch: “Pin gook mambhix jix cha'tmam oo'm ya' xiñ dho'ñchidhak japich jia jiñ jaduun dhi bapainum tuumiñ. Dho jaña, ja'kbui' aixim jañich pup mui'dhalh na pich ji'k ya' xiñ dho'ñchidhak.” ²³ Ba'p titda gu gè'kam tugi'ñ: “¡Aa gu' moo ja'p joidham jir jix ki' tujuandam ap ji jia! Ea nañ moo gè'kam ki'n jum daasa'. Jabaak bha ja'k ba'k chir kuch ya'ni maap joidham jix bhai'ch chaat ka'.” ²⁴⁻²⁵ Ba' ja'xpix mi'p ba ai gu jumai tujuandam tugi'ñ gui' nat mambhix jix cha'tmam oo'm pix mi' xi dho'ñchidhak gu bapainum tuumiñ, ba' pui' mi ja'p ji kimbok pui'p ba titda gu gè'kam tugi'ñ, jup kai'ch: “Ya'ni ba' gum tumñi' jiñ jaduun. Cham jañich moo ki'n ji chu jua, nañ gu' xim iibhi'ñ, nañ gu'x maat nap giilhim jix bhanaa' sia palhip pix tu', pu duña' ap jax no' pich ba ilh, sia kum gu' ti cham pu kai'ch gu ja'tkam. Pui' ku ñich ba' aañ mi ja'p xi chi di'rak dibir ta'm miji xi baapai dhim tumñi' na ba' cham mai' suulhia'.” ²⁶⁻²⁷ Ba'p titda gu gè'kam tugi'ñ na mi' pui' titda: “Dho bak cham jir ki' tujuandam ap aañ nañ pai' jax kai'ch. ¿Moo cham bhai' aa nap muñ dho'ñchidha' git nam pai' mumui'dhalhi'ñ gu tuumiñ, na ba' mi' mui'dhidha' git nap ba' mi' dhir giop xi ua'rai ya' bañ do'ñxidha' git mui' pa' iam? Jaiñ nap gu' moo pui' tiix maat nañ pui' giilhim jix bhanaa' sia palhip pix tu', gio nañ pu tu duña' nañ jax ilhi'ñdha', sia kum ti cham pu kai'ch gu ja'tkam.” ²⁸ Ba' pui' xi chi'ik jup ja titda gui' nam mi ja'p jup guguuk: “Ea gor bha boosgi'ñ dhi tuumiñ na mi' dhaa', mu

ja'k japim makia' dhi' nat mambhix ja'kbui' aixkam pup mui'dhalh. ²⁹ Na gu' gu jaroi' na pu'ñi joidham jix bhai' tu juanda', nam gu' dai dhi' pix ba ji umuagi'ñdha' gu ja'tkam. Gu' ji no't gu' gu palhup jup jum duukam cham mi' pui' duu no't mit tii umua', dho dhi' bhaan jam dho cham ka nini'ñdha' gu ja'tkam. ³⁰ Gu' ba' dhiñ chujuandam tuk nat cham pu dhuu nañ jax tii ilhdhat, ea gor daagik mu buañ dñrap mi' na pai' giilhim jix chukgam, mi' na pai' tii suakda' na giilhim jix buam jum aa'nda'."

Gu Jesus na ba tu aa'nda' na jax ja'k tu ja jimia' gu ja'tkam jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan

³¹ Mi' dhir ba' moo ja'pni bhai'p ji chu ja a'gi ip gio gu Jesus gu ja'tkam, jup ja titda:

—Ba' aañ nañ xib bhaankam ya' oiri guñ Gi'kora', jano' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan ja bñm gu noonbi'ñ guñ Gi'kora', joidham mik ja'p tum tonnichu'nda'. Mi' dhir ba' dai nañ bhai' ba daibu' bhai' nañ pai' dhir nai'r gè'kam ka', na pai' joidham jix chu abhaar. ³² Ba' bñx gu ja'tkam nam ji'k jix jai'ch ka' ya' dhi oi'ñga'n bhaan mi' bam jumpada' am aañ jiñ bui, ba' aañ xi ja chiñia' nam jai' dilhkob ja'k xi gu'kuya', ja'p na jax ja'k tu buada' gu bipia'dam no't dilhkob ja'k xi ja sai gu dai kakasnir gio ja'p ja'k ip gu dai kakarbax. ³³ Ba' aañ pu'ñip tu duñia', xi ja chiñia' iñ gui' nam ja'p ji buanda' na jax gu kakasnir nam mi' dhir ja'k xi gu'kuya' kii'n dir ja'k mi' nañ pai' daaka', gu' ba' gui' nam ji'k ja'p jup ji buanda' na jax gu kakarbax, mi' dhir ja'k o'nsop dir ja'k jañ jup xi ja chiñia' nam gu'kuya' mi' nañ pai' daaka'. ³⁴ Ba' gui' nam ji'k kii'n dir ja'k gu'kuya' jup ja tñda' iñ: “Gor ja øø bha ja'k aapi'm nat ji'k jam a'm ti tii guñ Gi'kora'. Ya' pim ba' oi'ñka' na pai' jax jir gè'kam, ya' na pim pai' pu iimchudhix jano' dir nat pai' dhuuk jup duu gu Dios dhi oi'ñga'n. ³⁵ Na pimit gu' joidham

jix bhai' dhuu na pimit tuñ onbai' jano' nañ pai' dhuuk ba uamaidhat, gio na pimit jiñ choi' gu suudai' jano' nañ pai' dhuuk ba tonmoidhat, gio na pimit jiñ chibiaptuda nañ mu ja'p ka paxiaraim aapi'm jam bui, ³⁶ gio ba' na pimit tuñ onbai' gu jajannulh jano' nañ pai' dhuuk cham ka bia' nañ tu' ti'ya', gio na pimit muñ chigim jano' nat pai' dhuuk ma tuñ ai gio na mit mañ kuu.” ³⁷ Ba' bñx dhi' ji' nam ji'k pu'ñir jix bhabhai'kam ka' jup jiñ chñda' am: “¿Paa chi ba' duuk pui' mu pai' tum onbai' chich jich jaduun nap pui' ba uamaidhat, nach gu' moo cham pai' dhuuk mu pai'm niidhat, dai xib na chich ba' ya' bam tii, gio na chich pui'm toi' gu suudai' nap pui' ba tonmoidhat, ³⁸ gio ba' na chich pui'm tibiaptuda nap pui' mu ja'p ka jim aach jich bui, gio ba' na chich pui' tum onbai' gu jajannulh nap cham ka bia' kat nap tu' ti'ya', ³⁹ gio na chich pui' mum tñgim mu pai' nat ma tum ai gio na mit jum kuu?” ⁴⁰ Ba' aañ jup ja tñda' ip gio: “Dho gu' aañ gui' ji nañ ja aagit jup kai'ch nam gampai'm ilhii'ñdha' gui' nam jiñ bui ti jñgi'ñdha' na pimit pu'ñix bhai' ja duu, pui' kuñ ba'p kai'ch na pimit aañ jix bhai'ñ dhuu. Na gu' dhi' pui' na pimit jax tu duu, dhi' aañ jiñ a'mkam na pimit pui' tu duu.”

⁴¹ 'Gu' ba' gui' nam o'nsop dir ja'k jup gu'kuya' jup ja tñda' iñ ip: “Ba' aapi'm na pim cham tu' ka'm ti ni'ñ, na pim cham tu joi'gi'n, mu pim jimia' mu na pai' gammiji cham tutki gu tai, mi' na mit pai'p duiñ gu ja'ook na ba' mi'm tulhiña' ja bñm gu noonbi'ñ jix io'm, ja bñm ba' aapi'm na pim cham tu' ka'm ti ni'ñ. ⁴² Na pimit gu' cham tuñ onbai' jano' nañ pai' dhuuk tii ba uaim, gio na pimit cham jiñ choi' gu suudai' jano' nañ pai' dhuuk tii ba tonmoim, ⁴³ gio na pimit cham jiñ chibiaptuda jano' na ñich pai' dhuuk mu ja'p tii bhii aapi'm jam bui, gio na pimit cham tuñ onbai' gu jajannulh jano' nañ pai' dhuuk cham ka bia' nañ tu' ti'ya', gio na pimit cham muñ chigim jano' nat pai' dhuuk ma tuñ

ai gio na mit mañ kuu.” ⁴⁴ Ba' gui' mu dir bha ja'k jup jiñ chüda' am ip: “Dho jax dhuip tum onbai'ñdha' ich, nach gu' cham ji'xkat pai' dhuuk mu pai'm niidhat na jax xib na chich ya' bam tii. ¿Jax gi dhuip tum onbai'ñdha' ich pai' nap duuk mu pai' tii pui' ba uamaim, gio na chich pui' cham jum toi' gu sudai' nap pui' tii ba tonmoim, gio na chich pui' cham jum tibiaptuda nap pui' mu ja'p pai' tii paxiaraim aach jich bui, gio na chich pui' cham jum onbai' gu jajannulh nap pui' cham ka bia' nap tu' t'ya', gio na chich pui' cham mum tügim nat ma tum ai gio na mit jum kuu?” ⁴⁵ Ba' aañ jup ja tüda' ip gio: “Dho gu' aañ gui' ji nañ ja aagit jup kai'ch nam gampai'm ilhii'ñdha' nam aañ jiñ bui tii jügi'ñdha' na pimit cham pu'ñix bhai' ja duu, pui' kuñ ba'p kai'ch na pimit cham bhai'ñ dhuu aañ. Na gu' no' pim pu'ñi jix bhai' ja duñia' git, dhi' pui' ji buusnia' git na pim aañ jiñ a'mkam jix bhai' ja duñia' git.” ⁴⁶ Ba' bix dhi' nam ji'k pu'ñi buam pix tomaat ka', mu ja'k bhüya' am na pai' gammiji cham tutki gu tai, mi' nam pai' pup jum tulhiiñdha' gammiji. Gu' ba' gui' nam ji'k jup jir jix bhabhai'kam, mu ja'k jup bhüya' am nam pai' joidham gammiji jix bhai' bam taat ka'.

26

Nam ba tu a'ga' gu gë'gërkam jum aa'ndam nam jax ja'k duñia' nam dagia' gu Jesus

(Mr. 14:1-2; Lk. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Ba' gatuuk na mi' pu'ñi xi chu a'gimik gu Jesus jup ja titda gu noonbi'ñ:

² —Xib moo gook tanoolh pix ba bii na pai' dhuuk jir piasta ka' bhaan Paaskua ta'm, na pim jax bax maat jiñ jaaduñ. Ba' aañ nañ xib bhaankam ya' oiri guñ Gi'kora', ampix jiñ dhagia' am gui' nam jiñ o'bhagi'ñ, gio ba' nam tu chiñia' nam jiñ xissapa' kuruus ta'm.

³⁻⁴ Ba' jano' ji' na pui' ji' tu a'ga gu Jesus, bix maap bam jumaap jamit

gui' nam ji'k o'bhagi'ñdha', pui' na jax gu ja gë'gërkam tuk gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gu ja gë'gërkam tuk ip gui' nam bhai' gë' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios. Ba' ma tu a'ga mit mi' na pai' daaka' gu Kaipaas gui' nax io'm jir ja gë'kam tuk ka', ba' pui' ja'k maa'n ñi'ook jup duu mit nam jax ja'k duñia' nam dagia' gu Jesus, gio nam jax ja'k iattulhdhai tu chiñia' nam mu'aa'. ⁵ Ku gu'p kai'ch am ip ji nam sap chakui juanda' jano' na pai' dhuuk jir piasta ka', na ka xi buusnia' sap nam ba' ba dagia', jup kai'ch am:

—Dai ji nach gu' chakui juanda' jano' na pai' dhuuk jir piasta ka'. Na ka xi buusnia' nach ba' ba dagia', nam ba' cham bhai' ji bhaaku' gu ja'tkam.

Gu ubii na bhai' ba toi'dha' mo'ran gu Jesus gui' na joidham uub

(Mr. 14:3-9; Jn. 12 :1-8)

⁶ Ba' mu ja'k Betaania daakat jup ba tu kua' gu Jesus buiñor gu Simoon gui' nam pui' ja'k jup jix mat ka' gu ja'tkam na tootolhidhat bha gakiidha' gu tukga'n. ⁷ Ba' cham ji'x miikim mi' ba ai maa'n gu ubii ji ua'dat maa'n gu alhi'ch ja'aa na mi jimchu' gui' na joidham uub nax io'm jix dha'ram namik. Ba' na jax jim xi kupio'kak bhai' xi choi' mo'ran gu Jesus na mi' daakat ka tu kua'. ⁸ Ba' gu noonbi'ñ am bhaak jamit na mit pui' ji' tii, jup kai'ch am:

—¿Cham jir tu' kub aa dhi' na joidham uub nat ya' ba nua dhi ubii?

⁹ Aixim nat mu ga'rak ja maa gu tumiñ gui' nam cham bia' nam pai' dhir u'ji ki'n tu saba'da'.

¹⁰ Gu' ji nat gu' ba ja kai gu Jesus nam jax kai'ch, ba'p ja titda:

—Cha'pim tu' ki'n juanda' dhiñ jaduun, nat gu' dhi'x bhai' ba duu nat bhai' bañ choi' dhi' na joidham uub. ¹¹ Matgim gu' dhi' na pim jaroi' ja aa' nam pui' cham bia' gu tumiñ na pai' dhir u'ji ki'n tu saba'da', dhi' gammiji pix ya'x jai'ch ka' am ji aapi'm jam bui. Gu' aañ dai xib ji

nañ ya' oiri aapi'm jam bui, nañ gu' aañ bar boi cha'm kam. ¹² Pui' kut ba' bhai' bañ choi' dhiñ jaduun dhi' na joidham uub, na ba' cham xijai ka' nam jiñ yaaspa' nam pai' dhuuk jiñ mu'aa'. ¹³ Ba' aañ tu' silhkam ki'n ya' pu jam titdañ jaaduñ, na pai' dhuuk tum a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook mu ja'p pai', bix jai' mi'p xim a'gada' dhiñ jaduun nat jax tu duu nat bhañ choi' dhi' na joidham uub.

Gu Juudas na maaxik bax kiasam ka' gu Jesusu

(Mr. 14:10-11; Lk. 22:3-6)

¹⁴ Ba' maadit gui' nam jir mambhix daman gook noonbi'ñ gu Jesusu gui' nam Juudas Iskarioti ki'n jix mat ka' gu ja'tkam, xi mi' nat ja tikkam gu ja g'e'g'erkam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, ¹⁵ jup ja titda mu ji e'ek:

—¿Ji'k japim jiñ ñamkidha' no' ñich jam aa'ñ na pai'r am ka' na pim dagia' gu Jesusu?

Ba' gui' mi' xi aagi'ñ am nam makia' maa'n oo'm daman mambhix gu bapaiñum tuumiñ jix chooto tot-bikdam. ¹⁶ Ba' jano' dir pix am niidhidha' gu Juudas gu Jesusu na pai' ja'k jax jimda' na ba' giop xi ja aa'ñdhara' gu g'e'g'erkam jum aa'ndam no't mi' pai' ti' na oiri na pai'r am ka' nam dagia'.

Gu noonbi'ñ guch Xoi'kam nam ba tu bhaidha' gu koi' nam ba tu jugia' jurnik ja'k

(Mr. 14:12-25; Lk. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1Co. 11:23-26)

¹⁷ Ba' nat pai' dhuuk kia'pix mui' ba jim bhii na pai' dhuuk jir piasta ka', jano' na pai' dhuuk jum kua'da' gu paan gui' na cham binka' gui' na ki'n jappukar, ba tikka am gu Jesusu gu noonbi'ñ na sap pa ja'k jix aa' nam tu bhaidha' gu koi', jup titda am:

—¿Paap ja'k jix aa'ch jaduun nach tu bhaidha' gu koi' nach ba' tu jugia' xib nat kapbhai' ya' bam ai gu piasta bhaan Paaskua ta'm?

¹⁸ Ba' gui'p ja titda:

—Dho bhai' dho g'e' kiicham na pai' kio maa'n gui' nañ jix maat. Ka na pim mu jimia' na pim pu ti'npu' na pim bhai' tu bhaidha' gu koi'. Ja'p japim tiida': “Aach ja'p jich chiidak bhach joot gu G'e'kam nap sap ya' pai' maa'n kap ka taiñbuidha' gum ba'aak pai' nax chu bhaai'ñ ka' nach sap ba' ya' tu bhaidha' gu koi' na tu jugia' na bha jimda' ja'xñi ja bii'm gu noonbi'ñ, nat gu' ya' bam ai gu piasta bhaan Paaskua ta'm.”

¹⁹ Ba' gui' cham jax ji chi'ik mui'p ma jii mit na jax ja titda gu Jesusu, pui' dho ji chu buus na jax kai'ch. Ba' gui' dai na mit ba tu bhai'ñ gu koi' mi' na mit pai'm taiñbui gu ba'aak.

²⁰ Ba' ja'xpix nat pai' dhuuk ba jur, mi' ba ai gu Jesusu ja bii'm gu noonbi'ñ, ba' mi ja'p ji dharaibuk ma tu juu mit. ²¹ Ba' nam mi' ka tu kua', jup ja titda gu Jesusu gu noonbi'ñ:

—Xib dhi tukaa' maadit aapi'm maaxik jiñ kiasa' nam jiñ dhagia' gui' nam jiñ o'bhagi'ñ.

²² Ba' nai' soi' jim duu mit gu noonbi'ñ nat pui' ji' xi ja ti'ñ gu Jesusu. Ba' gatuuk jix bhai' bhai' ba tikka am na sap jaroi' pik jir di' na maaxik kiasa', jup titda am:

—¿Jaroo chi ba' moo pui' pik maaxik jum kiasa'ñ jaduun? ¿Ka' ba' moo aañi' aa chi?

Gio gu jumai pui'p kai'ch ip:

—¿Ka' moo aañi' aa chi?

Gio gu jai' bix nam ji'k jir noonbi'ñ maa'n nam jax kai'ch.

²³ Ba' gu Jesusu jup ja titda:

—Dho gu' maa'n pix ji gu' na maaxik jiñ kiasa', maadit dhi' nach ji'k maap ti sissi bhaan dhi jooxia'. Dhi'r di' ka' na maaxik jiñ kiasa'. ²⁴ Ku ba' gu' dhi' na mi' pix pui' ba jim ji na jax dhuu pix pui' ja'k tum kuugalhdha' na mit jax tu ua'nak gui' nam bijik ya ja'p bhaankam tu a'gimik gu Dios nam aañ jiñ aagit jup kai'chdha' nam saak pu'ñi bañ dhoda' aañ nañ xib bhaankam ya' oiri guñ Gi'kora'. Ba' gui' na jaroi' maaxik jiñ kiasa', giilhim jum tulhiiña'. Jir am kat na moo pu

cham jai'ch ka' git na ba' cham pu'ñim ua'tulhdhai bam tulhiiña'.

²⁵ Ba' gu Juudas gui' na maaxik kïisa' gu Jesusus, jai' pui' xi kai'ch nam jax kai'ch gu jai' noonbi'ñ gu Jesusus na sap ba' jax dhui bhaan cham xi maati' ka' git na tu' jax dhuñia', jup titda gu Jesusus:

—¿Ka' moo aañi' aa chi pui' pik maaxik jum kïisa'ñ jaduun'?

Ba'p titda gu Jesusus:

—Dho aapi' dhor di' nap jax ba kai'ch jiñ jaduun'.

²⁶ Ba' nam pui' mi' daraat ka tu kua', jotmoda' nat jax dhaa gu Jesusus maa'n gu paan, xi chu taxchaabgidhak buiñor gu Dios mui' xi ja maa gu noonbi'ñ ta'tak jaisak, jup ja titda:

—Dhi'ñi pim mui'p xi jugia', na gu' dhi'r jiñ chuuku'.

²⁷ Gio ba' moo maa'n mi' dhir ja'p bhai' ji bhii ip gu alhi'ch ja'aa na mi suu'ntu' gu biiñ gui' na uubas k'i'n jup duñiix, ba' pui'p xi chu taxchaabgidhak buiñor gu Dios mu ja'k xi ja maa nam bha i'ya', jup ja titda:

—Dhi'ñi pim mui'p xi i'ya', ²⁸ na gu' dhi'r jiñ i'ñir na ba' bhaan jix maati' ka' na xib dir ja'p ja'k maakam ba tu aagix ka' na jax jix aa' guñ Gi'kora', na milhia' guñ i'ñir na ba' pu'ñi ja'k tu namkix ka' bix gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam. ²⁹ Ba' cham pai' dhuuk giop ka i'ya' iñ dhi ja'p tu'm gu uubas baraa', nañ gu' aañ bar boi cha'm kam. Dai jano' nach pai' dhuuk gio maap bap tui'ka'x dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora' nañ ba' giop ba i'ya', ku ba' gu' gux uañ ji gu uubas baraa', cham tu' dhi' ja'p tu'm.

Gu Jesusus na ba aagi'ñdha' gu Peegro na gatuuk pu t'ya' na cham tu' kaichu'

(Mr. 14:26-31; Lk. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Ba' gatuuk nam mi' xi chu laalagimik buiñor gu Dios, ma jii mit bhammi ja'k oidha' ta'm bhai' nam pai' Oliibus k'i'n jix chu mat ka' gu ja'tkam. ³¹ Gu' ji na gu' gama ja'k nam ba jiiimchu', jup ja titda gu Jesusus gu noonbi'ñ:

—Ja'xñi tukaa' pu bix ji boi'ñgia' pim nam pai' dhuuk jiñ dhagia' gui' nam jiñ o'bhagi'ñ nam tu chiñia' nam jiñ mu'aa'. Na gu' pui' ja'k jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' na pai' tu ua'ñix na ja'pni mui' jim kiksa: “Mu'aa' iñ gu bipia'dam, ba' gu kakasnir nai' pix ta'tak boopoya' am.” ³² Ku ba' gu' aañ nañ pai' dhuuk duadii giop ba bamgia' mi' dhir koi'ñga'n tir, bii'pi' kat mumm'i ba oirida' iñ ji Galilea na pim ba' aapi'm gatuuk mup ba aaya'.

³³ Ba'p kai'ch gu Peegro:

—¿Cham aa gu' aañ moo chakui pik jup jimiiññolhia'ñ jaduun'? ¿Dai chi dhi jai' jia no'm jiboi'ñgia'? Aañ dho gi gu' cham ji.

³⁴ Ba'p titda gu Jesusus:

—Pui'p dho kai'ch gu xib, nat gu' chakui tu' jax jum duu. Gu' ja'xñi tukaa' pui' ji na ji chu buusnia' nañ jax jam titda, pui' na jax aap na kia'pix maa'nnim ba jiiñkia' gu takaarui', aap baikim pui' ba t'ya' nap cham tu'ñ kaichu'.

³⁵ Gu' ji na gu' xi kik gu Peegro na pui' kai'ch, jup titda gu Jesusus:

—Aañ dho gi gu' pu t'ya' dho gi ji nañ jum kaichu'ñ jaduun'. Cham jax bua sia ku mit jum bindak jiñ mua.

Ba' bix sia gu jai' noonbi'ñ pui'p xi kai'ch am.

Gu Jesusus na mi' ji eji Getsemanii ba tu daanda' buiñor guch Gi'kora'

(Mr. 14:32-42; Lk. 22:39-46)

³⁶ Ba' mi' pix ji ai mit na pai' Getsemanii ti tii'. Ba' gu Jesusus jup ja titda gu noonbi'ñ:

—Aapi'm moo ya'ni pix kañ ñiirada'ñ jaaduñ. Aañ moo bha'ñi ka jimia' nañ tu daanmira' buiñor guñ Gi'kora'.

³⁷ Ba' gammiji pix chu'm duu dai gu Peegro xi baidhak, gio ba' gu Jakoobo, gio ba' gu Juan. Ba' baasi'n na mit ba ai, bhai' gampai' jim duu gu Jesusus nam bhai' xi ni'ñ gu noonbi'ñ gui' na ja bai'ñchu', panaas kux buam bam aa'. ³⁸ Ba'p ja titda:

—Aañ moo cham pui' ka tu tatda' ji, bax chaat iñ nam jiñ mu'aa'. Ba'

aañ pui' ilhii'ñ na pim aapi'm ya' pix jup kañ ñirada', aañ moo bha'ñi ka tu daanmira' buiñor guñ Gi'kora'. Dai na pim moo jai' xi chu daanda' ja'p na jax aañ, cha'pim koksoda'.

³⁹ Ba' palhiip baasi'n iam xi jimik mi ja'p o'lhia'n ki'n xi kikbok jix io'm xi dhumaartik na dñrap xi chu siisap gu ma'oo'n bhai' ji chu daani buiñor guch Gi'kora', jup kai'ch:

—Aapi'ñ Gi'kora' nap jix dhaam jup tu'ii', jiñ palhbuidha' ap nam ba' cham jiñ mu'aa' gui' nam jiñ o'bhagi'ñ, na gu' dhi' ja'p ji buusnia' nañ i'ya' gu tu' na giilhim jix xibu'. Ku gu' cham tu' ji na moo pui' tu tui'ka' nañ jax kai'ch aañ, gu' ja'ppi nap jax ilhii'ñdha' ji aap jiñ Gi'kora'.

⁴⁰ Ba' daipu' pu'ñi ja'k xi chu daanik ba jii ip gio gu Jesus mu ja'k nam pai' pup dar gu noonbi'ñ. Ba' nat mu ba ai, kookos am. Ba'p titda gu Peegro:

—¿Moo cham bhaai' aa na pim tiñi'ñdha' sia ji'x juugit na ñich jam chianik na pim jai' xi chu daanda' ja'p na jax aañ? ⁴¹ Gu' pim ji tiñi'ñdha' ji, cha'pim koksoda'. Tu daanda' pim na ba' cham jam mai'chia' gu ja'ook. Na pim gu' aapi'm dñlh tiix aa' jia na pim mi' pui' jii'mda' git na jax jix aa' guñ Gi'kora', gu' pix ji na pim gu' giilhim jix xijaim ilhii'ñ na pim jum tulhii'ña'.

⁴² Ba' daipu' xi ja tñdak gio mu ja'k jup ji dhuu nat ba tu daañim ip gio. Ba' maa'n na jax kai'ch na tu daan na jax biipi' dir, jup kai'ch:

—Aapi'ñ Gi'kora' nap jix dhaam jup tu'ii', jiñ palhbuidha' ap nam ba' cham jiñ mu'aa' gui' nam jiñ o'bhagi'ñ, na gu' dhi' ja'p ji buusnia' nañ i'ya' gu tu' na giilhim jix xibu'. Ku ba' gu' cham tu' ji na moo pui' tu tui'ka' nañ jax kai'ch aañ, gu' ja'ppi nap jax ilhii'ñdha' ji aap jiñ Gi'kora'.

⁴³ Ba' daipu' nat pu'ñi ja'k xi chu daanik giop ba jii mu ja'k nam pai' pup daraa gu noonbi'ñ. Ba' maa'n nam jax kookos nat gio mi'p ba ai, na gu' giilhim jix buam tu tatda' nam jix kookxik. ⁴⁴ Ba' gui' mi' pix xi ja tñgik giop ba jii nat ba tu daañim ip gio buiñor gu Dios, ba' maa'n na jax

kai'ch nat jax ja'k tu daañmirak biipi' dir. ⁴⁵ Mi' dñir ba' giop ba jii mu ja'k na pai' gu noonbi'ñ, ba'p ja titda mu ji ðk:

—¿Jir maa'n aa na pim jax kookos? ¿Moo ja'p jix momgon japim aa? Aañ nañ xib bhaankam ya' oiri guñ Gi'kora', ya' bam ai nam pai' dhuuk jiñ mu'aa' gui' nam cham tu' ka'm ni'ñ. ⁴⁶ Muni dñir bhai' ba jim mui' ja bñm gui' na maaxik jiñ kiisa'. Xi baapmi' gor jach mui' xi ñamkia'.

Gu Jesus nam daagi ba bñika'
(Mr. 14:43-50; Lk. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Ba' na mi' pui' ka ja titda gu Jesus gu noonbi'ñ, mi' ba ai gu Juudas gui' na maadit jir di' gu mambñix daman gook gu noonbi'ñ, ji ja baidhat mui' gu ja'tkam kukxir ji chu ua'kat gam u'uux jix kaapak na mit mui' ba daagim gu Jesus, na mit mu ja joot gu ja g'g'erkam tuk gui' nam bhai' g' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gu jai' ja g'g'erkam tuk gu Israel kam ja'tkam. ⁴⁸ Ba' biipi' dir pu xi ja aa'ñdhak gu Juudas nam baas dir bhai' ka jii'm, jup ja titda:

—Gui' nañ jaroi' mi' xi ñio'kdha', dhi' ji'r di' ka' gu Jesus. Moo pim mi' pu dagia', jix bhai' pim buuprai pu bñika'.

⁴⁹ Ba' pui'm duu ip jia, na jax jim gu Juudas pix jix bhai' kai'chim, jup titda gu Jesus:

—¿Aach bha ja'k ip jiñ jaduun'!
Gio ba' nat mi' xi ñio'ki pui' xi chñdak. ⁵⁰ Ba'p titda gu Jesus:
—¿Pu'ñi ja'k japich maaxik bañ kiñ jaduun'?

Ba' gui' na ja bai'ñchu' gu Juudas mi' pu daa mit gu Jesus.

⁵¹ Ba' maadit gui' nam kaichu' gu Jesus, jotmoda' nat jax baabu gu kuxiir bhai' pu soñiich naakaran maadit gui' na mit mi' ba daa gu Jesus, gui' nar tujuandam tugi'ñ ka' gux io'm ja g'kam tuk gui' nam bhai' g' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor

gu Dios. ⁵² Gu' ji nat gu' jotmoda' soo'mchulh gu Jesusus, jup titda:

—Pui' pix ka tui'ka'ñ jaduun. Cha'p juanda'. Xi ulhña' ap dhim kuxiir. Na gu' gu jaroi' na pu chu'm ki'n tu kokdada', pu chu'm ki'n jup mu'aa' am jia. ⁵³ ¿Cham maat ap aa na aañ jix bhái' nañ pu tida' git guñ Gi'kora' na bhañ joochxidha' mui' gu noonbi'ñ nam ba'ñ a'mkam tu kokda' git? ⁵⁴ Gu' ji na gu' dhi' mi' pix pui' ba jim na jax dhui' pix jum kuugalhdha' na mit jax ja'k tu ua'nak gui' nam bijik bhaankam ya ja'p tu a'gimik gu Dios nam aañ jiñ aagit jup kai'chdha' nam saak pu'ñi bañ dhoda'. Pui' kuñ ba'p jum titda nap cham ja juanda' dhi' na mit ya' bañ dhaa.

⁵⁵ Mi' dhir ba' moop ja titda gui' na mit mi' ba daa:

—¿Gu' aapi'm jax ku pim ba' bixchu' kukxir ji chu ua'kat bha ja'k jium gam u'uux jix kaapak? ¿Tu' ixkum jiñ ilhii'ñ japim aa? ¿Moo cham bhaai' aa na pim bhammi puñ dhagia' git gè' chiop nañ moo bhái' pu oirit tu jam a'gi'ñdha' gammiji nabap tanoolh? ⁵⁶ Ku ba' gu' na gu' dhi' mi' pix pui' ba jim na jax dhuim kuugalhdha' gu pui' na mit jax ja'k tu ua'nak gui' nam bijik ya ja'p bhaankam tu a'gimik gu Dios nam aañ jix aagit jup kai'chdha' na pim saak pu'ñiñ dhaagii tu chiñia' nam jiñ mu'aa'.

Ba' gu noonbi'ñ gu Jesusus dñih mi' xi buak pu jiboi'ññor jamit.

Gu Jesusus nam mu ja'k ba aichdha' na pai' tum a'gada'

(Mr. 14:53-65; Lk. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Ba' mu ba aich jamit gu Jesusus mi' na pai' daaka' gu Kaipaas gui' nax io'm jir ja gè'kam tuk ka' gui' nam bhái' gè' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios. Ba' bix mi'p tu'ii' am gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, gio ba' gu jai' ja gè'gèrkam tuk gu Israel kam ja'tkam. ⁵⁸ Ba' bñpi' dir na mit chakui mu aich gu Jesusus mu na pai' gu Kaipaas, gatuuk dir

jum a'oo'ñchoidhat mui'p jimchu' gu Peegro, na gu'x ja ñbhi'ñ nam dagia'. Ba' mi' pix ji ai nam pai' tu naadat juuka' gu o'rosiiris tugi'ñ gu Kaipaas, na gu' tiix chigim gu Jesusus nam jax ba' ba ji dhoda'.

⁵⁹⁻⁶⁰ Ba' bix gu ja gè'gèrkam tuk gui' nam bhái' gè' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gu jai' gè'gèrkam jum aa'ndam nam mi'p tu'ii', bhái' ji chu a'ga mit nam jax ja'k dui tu chiñia' nam mu'aa' gu Jesusus. Gu' ji na mit gu' bix aixim pix bhái' ji chi, jai' maakam jup kai'ch am, gio jai' maakam ip, nam gu' cham ji'xkat pai' dhuuk ñii'ñ na mu pai' pix jix buam jum duukam jup tu bua gu Jesusus. Mui' mi' tiip tu'ii' am ip jai' gui' nam pui' tiip iattulhi'ñ. Mikkat jai' gook mi'p ba ai mit ip gu ja'tkam, pui' mi ja'p gu'kik bhái' tiip ji iattulh jamit, ⁶¹ jup kai'ch am:

—Dho gu' aach mi' pai' pui' kèè' ji dhi maa'nkam nap kai'ch: “Alh jañ moo iara' dhi gè' chiop ga'n gu Dios, baik tanoolh ki'n jañ ba' moo gio ya'p kisa'.”

⁶² Ba' gu Kaipaas xi kikbok ba tikka gu Jesusus, jup titda:

—¿Jax jap ilhdhat ja kèè' dhi ja'tkam? ¿Jir pui' aa nam jax kai'ch, ka' cham aa?

⁶³ Gu' ji na gu' cham ñiok gu Jesusus, mi' pix pu tu'ii'. Ba'p titda ip gio gu Kaipaas:

—Tu' silhkam ki'n jañ ya' pum titda buiñor gu Dios nap jich aagi'ñdha' no'p moo silhkam aap jir di' guch Xoi'kam gu Dios gu Maraa'n gui' na saak bha jootsa' git jix dhaam dir.

⁶⁴ Mi' dho gi gu' mui' ji ñio ji gu Jesusus, jup kai'ch:

—Jir pui' dho nap jax kai'ch jiñ jaduun. Aañ jir di'. Ka na pim moo bañ chigia' gatuuk aañ nañ xib bhaankamu'n ya' oiri guñ Gi'kora', nañ bhammi sonpan ki'n dir ja'k ba daaka' buiñor gui' na jaroi' bixchu'x chu aichu'n na pu tu duñia', gio ba' na pim bañ chigia' ip jano' nañ

pai' dhuuk gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'nga'n bhaan gu tibiaa'.

⁶⁵ Ba' gu Kaipaas xi saassa gu kutu-una'n na sap ba' bhaan jix maati' ka' na giilhim cham jir am gu pui' nat jax ja'k ti gu Jesusus. Jup ja titda ba' gu ja'tkam gui' nam ji'k mi'p tu'ii':

—Dho jaña na jax kai'ch dhi maa'nkam. ¿Jaroch ba'p ka niira na tu aa'nda' na tu' bhaan kuiñcha bia', na chich gu' diilh jich ñaanak ki'n ba kai nat ya' bam ua'tulh buiñor gu Dios? ¿Cham aa gu' giilhim jir ua'tulhdhara' gu dhi' pui' nat jax ja'k ti? ⁶⁶ ¿Ka' cham aar pui'ñ jaaduñ?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Jir pui' ji matgim, ja'pji na pim mu tu chiñia' nam mu mu'aa' dhi maa'nkam, na gu' giilhim bax ua'tulhdhix.

⁶⁷ Ba' pui' xi chi'ik bhai' ji dhaa mit, jai' mit bhai' ji xixbuidhim buib-saran, jai' ba' na mit bhai' xi bulhdhak gu jannulh buupuiram bhai' xeegib, ⁶⁸ jup titda am ba' moo:

—Eap xich aagi'ñ na jaroi' bham gib no'p baabui' silhkam aap jir di' guch Xoi'kam gui' na saak Dios bha jootsa' jix dhaam dir.

Gu Peegro na pui' ba ti'ya' na cham tu' kaichu' gu Jesusus

(Mr. 14:66-72; Lk. 22:56-62; Jn. 18 :15-18, 25-27)

⁶⁹ Ba' gu Peegro mi' daakat juuka' mi' nam pai' tu naadat juuka' gu o'rosiiris. Ba' ja'xpix maa'n mi' ba ai gu ubii nar tujuandam tugi'ñ gu Kaipaas, ba' bhai' xi ñiidhimik jup titda:

—Aap dho maadit jir di' jia gui' nam kaichu' gu Jesusus Galilea kam.

⁷⁰ Gu' ji na gu' cham tu aa' gu Peegro, dai nap kai'ch pix:

—Chaam tu' ji matgim jiñ jaduñ. Pu cham maat iñ gu jaroi' nap aa'.

⁷¹ Ba' jotmoda' nat jax kikbo gu Peegro mi ja'p bhii, gama ja'k ki'ngob ji kikbo. Gu ba' na gu' mi ja'p tum oipo jia gu ja'tkam, jumai mi'p ba ti na mi' kiik. Ba' bhai' xi ñiidhimik jup ja titda gu jai' nam mi ja'p jup oipo:

—Gu'ñi dho bak maadit jup jir di' gui' nam kaichu' gu Jesusus Nasareet kam.

⁷² Gu' ji na gu' maa'n na jax kai'ch gu Peegro, jup kai'ch:

—Chaam tu' ji matgim jiñ jaduñ. Aañ diilh ji nañ jup oilhim. Pu cham maat iñ gu jaroi' nap aa'.

⁷³ Ba' ja'xpix jup titda am ip jai' gu Peegro gui' nam mi'p tu'ii', jup kai'ch am:

—Aap dho maadit jir di' gui' nam kaichu' gu Jesusus. Ti' nap ba' moo ja'p pui' tu ñiok nam jax tu ñiok gu mu kam nar pai' kam gui'.

⁷⁴ Gu' ji na gu' xi kiik gu Peegro na pui' kai'ch na cham maat gu Jesusus, jup ja titda:

—Chaam tu' ji matgim jiñ jaaduñ. Pu cham maat iñ gu jaroi' na pim aa'.

Ba' na mi' pui' ka kai'ch gu Peegro, ba kai gu takaarui' nat maa'n ba jiiñ. ⁷⁵ Ba' jotmoda' bhai' pup ti'ñcho na bak pin bñipi' dir jup titda gu Jesusus: “Kia'pix maa'n ba jiiñkia' gu takaarui' nap aap baikim pui' ba ti'ya' nap cham tu'ñ kaichu'.” Ba' giilhim bhai'x buam ji chu tatdat gu Peegro, baas dir ja'p xi buusnik ma susua.

27

Gu Jesusus nam mu ba aichulhdha' gux kai' Pilaato

(Mr. 15:1; Lk. 23:1-2; Jn. 18 :28-32)

¹ Ba' buimgidhak nat pai' dhuuk ba xia', bñix maap bam jumaap jamit gu ja gè'gèrkam tuk gui' nam bhai' gè' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gu jai' ja gè'gèrkam tuk gu Israel kam ja'tkam. Ba' pui' ja'k ma tu a'ga mit nam sap tu chiñia' nam mu'aa' gu Jesusus. ² Ba' ba tu chia mit nam buuphia' gu Jesusus, mi' dñir ba' dai na mit mui' ba baidhak buiñor gux kai' Pilaato gui' na mi'r nobii'ñ gux io'm gè'kam Rooma kam.

Gu Juudas nax buam jum ilhdhai ba mukia'

³ Ba' gu Juudas gui' nat maaxik kai gu Jesusus, giilhim jix buam bhai' jim ilh na xi ñii'ñ gu Jesusus na mit

ba bhik. Ba' giop xi u'uuk gu bapainum tuumiñ jix chooto totbikdam gui' na mit biipi' dir maa, xi mi nat ja do'ñchidham gu ja g'e'g'er kam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gu jai' ja g'e'g'er kam tuk gu Israel kam ja'tkam.
 4 Ba'p ja titda mu ji e'ek:

—Aañ tak g'e'kam ki'n mañ ua'tulh buiñor gu Dios na ñich maaxik jam kix gu Jesus na pim ba' tu chiñia' nam mu'aa', sia ku gu' ti cham tu' jax bua gu tu' nar jix buam jum duukam.

Ba' gui'p titda am:

—¿Cham aa gu' dhi' aap diih jir jum kuiñcha, cham tu' aach?

5 Ba' gu Juudas mi ja'p xi iabuk gu tuumiñ miji g'e' chiop ba jii nat bam sai'chdham mu ja'p gampix, pu muu dho gu'.

6 Ba' gu g'e'g'er kam jum aa'ndam maap xi jumpadak giop xi u'uuk jamit gu tuumiñ, jup kai'ch am ba':

—Cham kar am nach gio mi'p tu'aa' dhi tuumiñ mi' na pai'm tua'ba na jik bhaan bipio' gu Dios, na gu' cham ka ki', na gu' ki'n ba tu namkix gui' nach jaroi' tu chiñia' nam mu'aa'.

7 Ba' pui' ja'k maa'n ñi'ook jup duu mit nam sap dibir ki'n saba'da' mi' na pai' pui' ti tii' Bhi'ñ Kaat, nam sap ba' mi' ja yassapda' gu jai' ja'tkam nam cham jir mi' kam ka' gui' nam mi ja'p ko'da' ja bui. 8 Ba' mi' na mit pai' saba'lh gu dibir, jix I'rma' Dibir pup ti tii' am gu ja'tkam, sia gu xib maa'n nam jax ti tii'. 9 Ba' dhi' mi' pix pui' ba jim na jax dhuim kuugalhdha' gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Jeremiyas gui' na bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios na ja'pnim kai'ch: "Ba' giop xi u'uuk jamit gu bapainum tuumiñ gui' na mit ti ja maakak gu Israel kam ja'tkam, 10 ba' dibir ki'n saba'lh jamit mi' na pai' pui' ti tii' Bhi'ñ Kaat pui' nat jax jiiñ chia guñ Gi'kora'."

Gu Jesus nam mu ba aichdha' buiñor gux kai' Pilaato

(Mr. 15:2-5; Lk. 23:3-5; Jn. 18 :33-38)

11 Ba' mu ba aich jamit gu Jesus buiñor gux kai' Pilaato gui' na mi'r g'e'kam ka'. Ba' bhai' ba tikka gu Jesus, jup titda:

—¿Aapi' aar di' nap saak jir ja g'e'kam tuk gu ya' kam dhi Israel?

Ba'p titda gu Jesus:

—Jir pui' dho nap jax kai'ch jiiñ jaduun. Aañ jir di'.

12 Ba' gu g'e'g'er kam jum aa'ndam bix aixim bhai' ji iattulh jamit gu Jesus, gu' ji na gu' gui' cham ñiok sia kum jax kai'ch. 13 Ba'p titda gu Pilaato:

—¿Jir pui' aa ba' nam jax kai'ch dhi ja'tkam nap ba' moo ja'p cham ñiok?

14 Gu' ji na gu' sia cham ñiok gu Jesus. Ba' mi' pu cham maat gu Pilaato na jax dhuñia' na ti xim ga'nga.

Gu Pilaato na ba ja chiñia' gu sandaarui'x chugi'ñ nam kuruus ta'm sis-sapa' gu Jesus

(Mr. 15:6-20; Lk. 23:13-25; Jn. 18 :38-19:16)

15 Ba' gu Pilaato jix joi'ñdha' ip na maa'n ba ji dho'ñcho' gui' nam mi kuupka' nabap maa'n oidha' na pai' dhuuk jum aajidha' gu piasta bhaan Paaskua ta'm, jax ñam tu'm jix aa'nda' gu ja'tkam. 16 Ba' jano' maa'n mi'p kuupka' gu maa'nkam Jesus Barrabaas tiigim. 17 Ba' gu Pilaato bhai' ba ja tikka gu ja'tkam gui' nam jik mi'x bhaak, jup ja titda:

—Aañ pui' ihii'ñ nañ maa'n do'ñcho' dhi' nam jik ya' kuup dhi ja'tkam. ¿Jaroo pim jix aa', gui' aa na Jesus Barrabaas tii', ka' gui' aa jumai na pui'p tii' Jesus gui' nam jich Xoi'kam jup tii'?

18 Ba' gu Pilaato, guch Xoi'kam pik na tiix aagit jup kai'ch na do'ñcho' git, na gu'x bhai'x maat na ja'p pix nam jix bhaamki'ñ na mit ba' mi aichulh, cham tu' na moo gu tu' nat jax dhuu nar jix buam jum duukam.

19 Ba' moo jano' na pui' mi' ka daa gu Pilaato mi' na pai'r g'e'kam ka',

mui' ba tu joochxi gu binga'n nam sap jup tiida' na cham juanda' gu Jesus, nat gu' sap pui' ti tiki tukaa' na cham bhai' tu jimia' no't tu chia nam mu'aa'.

²⁰ Gu' ji na gu' gu g'gerkam jum aa'ndam bix pui' ja'k ba ja tii'n jamit gu ja'tkam nam sap gu Jesus Barrabaas tigm bhai' ji aaga' na do'fcho' gu Pilaato na pai' dhuuk gio bhai'p ji ja tikka', dai sap ba' gu Jesus gui' nar jich Xoi'kam tu chinia' nam mu'aa'. ²¹ Ba' pui'm duu dho, nat pai' dhuuk gio bhai'p ji ja tikka' gu Pilaato, jup ja titda:

—¿Gu' jaroo pim bax aa' nañ do'fcho'?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho gu Barrabaas dho.

²² Ba'p ja titda gu Pilaato:

—¿Gu' dhi' gi ba' Jesus nam jich Xoi'kam titi', jax jañ dhuña'?

Ba' gui'p kai'ch am ip gio:

—Dho nap tu chinia' dho nam kurus ta'm sissapa'.

²³ Ba'p kai'ch ip gio gu Pilaato:

—¿Gu' tu' gi moo g'kam ki'n jix buam jum duukam jax jam duiñ ku pim ba' moo ja'p jup jix bhaamki'ñ?

Gu' ji nam gu' gui' cham tu' k'k'k', dai nam jup kai'ch g' ki'n:

—¿Tu chian kum mu sissapa' kurus ta'm!

²⁴ Ba' ba tu joot gu Pilaato nam alhi'ch bhii'ñpu' gu suudai' na ba' ki'n jum ikoimda' na bhaan jix maati' ka' na cham tu'r kuiñcha'n ka' na tu chinia' nam mu'aa' gu Jesus, jup ja titda ba':

—Aapi'm diilh jir jam kuiñcha ka' nam mu'aa' dhi Jesus, cham tu' aañ.

²⁵ Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho cham jax bua dho sia ku aach jir jich kuiñcha ka' ja bim guch maamar.

²⁶ Ba' ba ja chia gu Pilaato gu sandaarui'x chugl'ñ nam do'fcho' gu Barrabaas, dai ba' gu Jesus xi chu chia nam gibii'p gio nam sissappu' kurus ta'm.

²⁷ Ba' pui'p tu buim am gu sandaarui'x nat jax ja chia gu Pilaato, ba baidhak jamit gu Jesus maa'n kap

na pai' g'e'x chi gi'ir. Ba' bix maap ba ja jumaap jamit gu jai' sandaarui'x gui' nam ji'k miji ja'p jup tu'ii' nam sap ba' tigia' nam jax dhooda' gu Jesus. ²⁸ Ba' jax ña mit pix bhai' ji buimi, jumai mit ba tii' gu janulh jix ñakaabma' xi chu kookoxdhak jamit gu diilh jajannulhi'ñ. ²⁹ Gio ba' gu tu'x jo'ii' xi xikoolhkadak jamit bhai' xi dhaax mo'ran ja'p na kuruun, gio ba' maa'n gu oxia mit mi'p xi dhaa'ñchuda nobi'ran. Gio ba' na mit mi ja'p ja o'lhia ki'n xi gu'kik jax ñam pix titda, jup kai'ch am:

—¿Ja'p moo joidham jix bhai'ch chaat ich na ya'p tu'ii' dhi ja g'kam tuk gu ya' kam dhi Israel!

³⁰ Gio ba' nam bhai' xi xixbui'ñ pui' xi chitdat, gio nam bha gib mo'ran ki'n gu oxia gui' na mit mi' xi dhaa'ñchudak. ³¹ Ba' gatuuk nam pu'ñi bix aixim xi buimik giop xi kuañdhak jamit gu janulh gux ñakaabma', gu diilh jajannulhi'ñ jamit ba' giop xi chi tii'dhak. Mi' dhir ba' dai na mit ba baidhak bhammi ja'k nam pai' sissapa' kurus ta'm.

Gu Jesus nam kurus ta'm ba sissapa'

(Mr. 15:21-32; Lk. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Ba' nam gama ja'k ba bai'ñchu' gu Jesus na pai' bar dirap dir mi' gu g'e' kiicham, mi' ba ja nam maa'n gu maa'nkam Simoon tigm nar mu ja'k kam ka' Sireene. Ba' gu sandaarui'x mi' dhir ja'k buak gamai' chia mit na mootika' gu kurus, nat gu' ba magoo gu Jesus na tii mooto'.

³³ Ba' na mit bhammi ba ai oidha' ta'm bhai' na pai' pui' ti tii' Golgota, na ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch: Kakoi' Mo' Daa, ³⁴ ba' bhai' tii i'chu'n am gu Jesus gu uubas baraa' na sap ba' ki'n cham pik tu taat ka' git nam sissapa', gu' ji nat gu' ba dii nar tu' da', ba' cham bha ii.

³⁵ Ba' gatuuk na mit pai' dhuuk bhai' xi sissapak bhaan gu kurus, xim mamai'chik jamit gu sandaarui'x a'lhio'k xi chu u'uuk gu jajannulhi'ñ. Pui' ji chu buus nat jax tum ua'nak

bijik, nap jum kai'ch: "A'lhiok jamit xi chu u'uuk guñ jajannulh."

³⁶ Mi' dhir ba' dai nam mi ja'p daraat ba tu nuuka'n nam ba' cham mu aaya' gu ja'tkam. ³⁷ Ba' amuub daam dir ja'p na pai' mo'tik gu Jesus, maa'n bha siis jamit gux komaalhik taa'mla na gè'gèr ki'n bha tu ua'ñix na bhaan jix maati' na jax kai'ñkam bhai' sissap gu Jesus, jup jum kai'ch: "Dhi'ñir di' gu Jesus gui' nar ja gè'kam tuk gu ya' kam dhi Israel."

³⁸ Ba' gook bixxik dir jup ja sissapa mit gu i'xkum jai' kukrus ta'm, maa'n ki'n dir ja'k, jumai ba' o'nsop dir ja'k. ³⁹ Ba' gui' nam ji'k mi ja'p amuub buan gu ja'tkam, jax ñam pix xi chitdaidhat gu Jesus, ⁴⁰ jup kai'chdha' am:

—Jaña nap jax chu'ii! Nap saak iara' gu gè' chiop, gio nap saak baik tanoolh ki'n gio jumai bhai'p kisa'. Eap xi chimiiñ bhai' dhir bhaan dhi kuruus nach xim ni'ñdha' no'p baabui' moo silhkam Dios jir Maraa'n, ka' ba' gu' nap pui' pix kai'chdha'.

⁴¹ Sia ji gu' jai' gu gè'gèrkam jum aa'ndam gui' na mit tu chia nam sissapa', jai' pui'p xi chitda am gu Jesus, jup kai'ch am:

⁴² —¿Gu' ba' moo cham jup bhai' ji jia na diilh bhai' dhir ji chimña' bhaan dhi kuruus, nat ba' gu' gu jai' ja'tkam jix bhai' ja duu? No' baabui' pui' silhkam jir ja gè'kam tuk gu ya' kam dhi Israel. ⁴³ Na gu'p kai'chdha' na saak Dios jir Maraa'n, nat gu' sap pik ba' bhaan ti tii nar jix kii' maa'nkam. ¿Cham bhaai' aa na bha jimii bhai' dhir ji chibaañdha' gu Dios no' baabui' moo silhkam jix io'm jix dha' na jax ba kai'chdha'?

⁴⁴ Bixx ji gu' sia jai' pui'p xi chitda am gu i'xkum gui' nam mi' dhir ja'p bixxik dir jup sissap jai' kukrus ta'm.

Gu Jesus na ba mukia'

(Mr. 15:33-41; Lk. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Ba' nat jix dhaam ba ji dhuu, nai' ji chum tukgamta, pu cham ka tu

maax, nammi jix io'm mia ji dhuniik nat ba' gio bhai'p jix chu maaxir.

⁴⁶ Ba' jotmoda' gè' ki'n ba jiiñ gu Jesus, jup kai'ch:

—Elii, Elii, ¿lama sabaktani? —na ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch: Aapi' Dios jiñ Gi'kora', panaas kup cham jiñ a'm ka ti niidhim.

⁴⁷ Ba'p kai'ch am jai' dhit gui' na mit kai nam ji'k mi'p tu'ii':

—Kani na ti bai'ñ gu Eliiyas gui' na bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios.

⁴⁸ Ba' maadit jotmoda' xi mii nat bhim maa'n gux moik ja'p tu'm na tok, ba' xi ba'nnidhak ki'n gu uubas baraa' gux ji'ik uux cha'm xi buraak kuugaran mui' xi ñamkich chiñi'ran gu Jesus na sap ba' xio'pna' git na ki'n kapup xi dhuatgida' git ji'x juugit.

⁴⁹ Gu' ji na mit gu' xi soo'mchulh gu jai' nam mi'p tu'ii', jup titda am:

—Cha'p juanda'. Ya'ch pix ka ti niirada', ea no't moo ya' ba ji ai gu Eliiyas na tibiaañdha' bhai' dhir bhaan dhi kuruus.

⁵⁰ Ba' gio gè' ki'n jup xi jiiñkik gu Jesus dho gi ba' nai' ji muu ji. ⁵¹ Ba' gu jannulh gui' na bhai' gè' chiop se'ka', daam dir mui' pu sar silh irban. Gio ba' nat jix io'm bhai' ji gi'nduki gu oi'ñga'n, jai' pu jaiki gu joodai, ta'tak mi ja'p pup daraa. ⁵² Gio ba' na mit duuadik pu baapam gu koi'ñga'n mi' dhir nam pai' yassapkat gui' na mit ji'k ti jii'ñdhak ba ko'ik buiñor gu Dios. ⁵³ Ba' nat pai' dhuuk duadik giop bam gu Jesus mi' dhir koi'ñga'n tir, maap mui' ji ai mit bhai' gè' ki-icham na pai'r Jerusaleen, ba' mui' ja'tkam ja tii mit.

⁵⁴ Ba' gu ja gè'kam tuk gu sandaarui'x ja bim gui' nam maap mi' tu nuuka'n, giilhim bhai' ji chooto'n jamit nat pai' dhuuk bhai' ji gi'nduki gu oi'ñga'n gio na bixx aixim tum bua nam nai' xi chi ni'ñ, ba'p kai'ch am:

—Bak ji gu' moo silhkam Dios jir Maraa'n ji dhich jaduun na chich ya' ba mua.

⁵⁵ Ba' mui' gu u'uub mik pa' gu'kat mui'p ti ni'ñ am, gui' na mit mummi

dir Galilea mui' pu oi nam palh-bui'ñchu'nda' gu Jesus tu' na pix ki'n, ⁵⁶ na maadit jir di' gu Mariiya Magdaleena, gio ba' gu jumai Mariiya gui' nar di'ñi'n gu Jakoo bo gio gu Josee, gio ba' gu jumai gui' nar ja naan gu Sebedeo gu maamra'n.

Gu Jesus nam ba yaaspa'

(Mr. 15:42-47; Lk. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Ba' mikkat nat pai' dhuuk ba ji chuk, mi' ba ai maa'n gu maa'nkam nar jix chumñigam ka' Josee tiigim, nar mu ja'k kam ka' Arimatea, na maadit jir di' gui' na pui'p kaichu' gu Jesus. ⁵⁸ Ba' dhi' ji' dhi Josee mui' ma jii buiñor gux kai' Pilaato nat tikkam no' moox bhaai' nam tibiaañhai yaaspa' gu Jesus. Ba' pix cham jax jup ti gux kai' Pilaato na pai' dhuuk pui' ba titda. ⁵⁹ Ba' gu Josee mu jimik ba tibiaañ gu Jesus bhai' dhir bhaan gu kuruus, mi' dhir ba' dai nat ba bhiib ki'n gu g'el jannulh jix dha'ram namkim. ⁶⁰ Mi' dhir ba' dai nat mu ba tikaam gai di'n kir mi' nat pai' kia'pix tu chia nam ti di'ra' jix moik ai' cha'm, nat chakui jaroi' maadit mi'm ja'bsu gu tukga'n. Ba' mijji xi chikaak maa'n g'el jodai ki'n bhai' xi kuupak ba jii. ⁶¹ Ba' bix jup jiiim am gu Mariiya Magdaleena gio gu jumai Mariiya, ba' mi' pup daraa am mi' na pai' dhir mu tum bapki mi' na mit pai' ti gu Jesus.

Gu sandaarui'x nam mi' ti tu nuuka'nda' na pai' yaasapka' gu Jesus

⁶² Ba' buimgidhak na pai' dhuuk aagix ka' na cham tum juanda', gio mui'p ma jii mit gu g'el g'erkam jum aa'ndam ja biiim gu pariseos na mit ñio'kdham gux kai' Pilaato, ⁶³⁻⁶⁴ jup titda am mu ji e'ek:

—Aach moo gio bhai'p ma jii jich jaduun na chich bhai' pui'm tiddam nap ja chiñia' gum sandaarui'x chuk nam mi' ka tu nuuka'nda' mi' nat pai'm ti gu tukga'n gu Jesus gui' na nai' ja iatgi'ñdha' gu ja'tkam, na chich gu' ba ti'ñcho na bak pin jup kai'ch

na sap baik tanoolh ki'n duadii giop bamgia' mi' dhir koi'ñga'n tir. Pui' kuch ba'p kai'ch nap ka tu chiñia' nam mi' tu nuuka'nda' sia gu baik tanoolh pix juugit nam ba' cham tukaa' mi' ji e'ejji gu noonbi'ñ xi bhiji gu tukga'n pui' ba ti'ya' nat giop dua. Na gu'x io'm bhai' jim gi'lhda' nam nai' pui' ji ja iatgidha' gu ja'tkam, cham tu' pui' na jax biiipi' dir.

⁶⁵ Ba' gu Pilaato pix cham jax jup tij, dai nat xi ja chia nam ja baidhai gu sandaarui'x chugi'ñ ja biiim mu xi chu nuukdapu' mu na pai' yaasap gu Jesus. ⁶⁶ Ba' gui' dai na mit xi ja baidhak mu jii na mit tu nuukdam. Ba' mu ji e'ek jix io'm jix bhai' bhai' xi kuu mit gu ki'ñgob, gio ba' na mit bhai' pup xi matgilh na bhaan jix maati' ka' na cham bhai' na jaroi' mu ja'k bapki'ka'. Mi' dhir ba' giop ba jii mit pui' xi chu duuk, dai ba' gu sandaarui'x jamit mi' xi ja chianik nam tu nuuka'nda'.

28

Gu Jesus na duadii giop ba bamgia' mi' dhir na pai' ka yaasapka'

(Mr. 16:1-8; Lk. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Ba' na bar jumai buimgidhak nat kia'pix ba ji chu maaxir, nat pai' dhuuk ba buus jano' na pai' dhuuk aagix ka' na cham tum juanda', nat kia'pix mui' ba jim bhi' gu maa'n simaan, mui' ma jii gu Mariiya Magdaleena gio gu jumai Mariiya na mit ba ti tiigim mu na mit pai' yaas gu Jesus. ² Ba' na mit chakui mu ai, jotmoda' jix io'm bhai' ji chum gi'nduki mi' na mit pai' yaas gu Jesus. Bak gu' gu nobii'ñ guch Gi'kora' nat mi' ba ai jix dhaam dir, ba' mui' ji ai mu ja'k na pai'r ki'ñgob, ba' daagik ja'p ja'k xi nu'ya gu g'el jodai gui' na ki'n bha kuup, ba' mi' ja'p xi chikaak daam dir bhaan bhai' ji dhaibu. ³ Ba' gu buibsa'n jix chua totbikdam jum maaxi'ñ ja'p tu'm na jax gu duuk na bipgia', gio ba' gu jajannulhi'ñ pui'x chooto ip, ja'p tu'm jum maaxi'ñ na jax gu jabook kib. ⁴ Ba' gu sandaarui'x gui' nam mi' ka tu nuuka'n,

giilhim jix chooto'n jamit na mit tii gu nobii'n guch Gi'kora' nat mi' bam maax, ba' ji gi'bokik mi ja'p nai' ji ia'ri mit, mi ja'p pup biit am na mit ba tu kaam. ⁵ Ba' na mit pai' dhuuk mummi ba ai gu u'uub mi' na pai' ka yaasapkat gu Jesusus, jup ja titda gu nobii'n guch Gi'kora':

—Cha'pim totdon ka'n jaaduñ. Aañ jix maat jia na pimit gu Jesusus bhai' ba gaagam gui' na mit kuruus ta'm sissapa. ⁶ Xib cham tu' ya' kap tu'ii', nat gu' duadik giop bam pui' na jax ba jam titda biipi' dir. Ka gor miji ti xi chi tii' na cham tu jai'ch mi' na mit pai' ka tikaak. ⁷ Ba' gu xib dai na jam a'm jum aa' na pim xi boopoya' na pim ja aa'ndhapu' gu noonbi'n, ja'p japim ja tiida': “Jup jich chitda gu nobii'n guch Gi'kora' nat sap duadik giop bam gu Jesusus, sap ba' biipi' kat mummi ba oirida' na pai' Galilea dibiiir bhaan bipio', mummi sap ba' tigia' pim.” Ba' aañ dhi' pu kai'nkam pix bha jii na nich bha jam ti'ñoixdham gu dhi' pu'ni.

⁸ Ba' gu u'uub jotmoda' na mit jax bubua miji dir na pai' ka yaaspich gu Jesusus, xi boop jamit na mit ja aa'ndham gu noonbi'n ji gi'bokidhat nam gu' pui'p jix chotdontu', ku gu'x bhaim taattu' am ji. ⁹ Ba' gamai' gu bix boi nam mui' ka boopo', mi ja'p biipi' dir jim maaxdhak gu Jesusus mui' xi ja ñio'ki. Ba' gui' amuub xi eek mi ja'p ja o'lhia ki'n xi gu'kik mi' xi komkik jamit gu tootna'n bhai' ji chu daani buiñor. ¹⁰ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Cha'pim totdon ka'n jaaduñ, nat gu' pu cham tu' jax jum duu. Cha'pim jax jum aagit xi boopoya' na pim pu ja tii'npu' gu jai'n jaaduñ gui' nam pui'p jiñ kaichu' nam mu jimia' Galilea nam ba' mummiñ chigia'.

Gu sandaarui'x nam ba ja aagi'ndha' gu g'e'gerkam jum aa'ndam nat jax jum duu gu Jesusus

¹¹ Ba' na mit chakui ai gu u'uub mu na mit pai' ja'k ba ja aa'ndham gu noonbi'n gu Jesusus, jikchi gu

sandaarui'x kia'pix jum titii'nchok mi' dhir baapmigik xi boop jamit bhammi ja'k g'e' kiicham na mit ja aa'ndham gu ja g'e'gerkam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop ja palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios. ¹² Ba' gui' mi' dhir jotmoda' xi boop jamit ip na mit ja aa'ndha' gu jai' ja g'e'gerkam tuk gu Israel kam ja'tkam. Ba' bix maap xim jumpadak maa'n ñi'look bap duu mit nam sap mui' tuumiñ ja namkidhai ja soo'mchulhdha' gu sandaarui'x nam cham tu aa'nda' nat giop dua gu Jesusus. ¹³ Ba' pui' ba ja titda am gatuuk, jup kai'ch am:

—Aapi'm moo ja'p ja tiida' gu ja'tkam na mit diilh gu noonbi'n gu Jesusus jam ix gu tukga'n tukaa' na pim pai' dhuuk ka kookos. ¹⁴ Gu' ba' no't jax dhuukat ma maat gux kai' Pilaato gu dhi' pui' nach jax jam titda, aach pu tiida' na cham tu' aapi'm jir jam kuiñcha na ba' cham jax jam dooda'.

¹⁵ Ba' gu sandaarui'x pui'p tu duu mit nam jax ja titda gu g'e'gerkam jum aa'ndam, dai na mit xi gaamuk gu tuumiñ gui' na mit ja maa. Ba' gammiji mi' pui' pup tu daa'ñchu' am gu Israel kam ja'tkam, sia gu xib pui' pui' kai'chdha' am nat sap cham tu' giop dua guch Xoi'kam.

Gu Jesusus na nai' ba ja jootsa' gu noonbi'n nam tu a'gapu' gux bhaim kai'chdham ñi'ook

(Mr. 16:14-18; Lk. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Ba' gu noonbi'n gu Jesusus mui' ma jii mit ip mummi Galilea, maa'n kap na pai'r oidha' ta'm mi' na pai' tu ja aagi'ñ nam tigia'. ¹⁷ Ba' jotmoda' pix mi ja'p bam maax ja bui, ba' gui' mi ja'p ja o'lhia ki'n xi gu'kik bhai' ji chu daani mit buiñor, sia kum gu' jai' cham pik ti jügi'ñ no' moo silhkam jir di' gu Jesusus ka' ba' gu' cham. ¹⁸ Ba' gu Jesusus amuub xi eek jup ja titda:

—Guñ Gi'kora' g'e'kam ki'n jiñ dhai jix dhaam ja'k gio ya' dhi oi'ñga'n bhaan. ¹⁹ Ba' xib dai na jam a'm jum aa' na pim nai' xi chu ja a'gi'ñpu' gu

ja'tkam b#ix kap na ji'x oi'ñga'n nam ti
ji'ñdhai aañ jiñ bui mi' pui' jimia' nañ
jax jix aa', gio ba' na pim xi ja bop-
konidhat bhaankam guñ Gi'kora', gio
ba' aañ nañ jir Maraa'n, gio ba'
gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ip.
²⁰ Gio ba' na pim xi ja aa'ñdhidhat ip
nam tu' ka'm xi niidhat gu pui' na ñich
jax ja'k jam aa'ñ aapi'm na pim mi'
pui' jiiimda'. Ba' aañ gammiji nabap
tanoolh jam buip tui'ñgida' siat ba'
am xim tiimo dhi oi'ñga'n.

**GUX BHAI'M
KAI'CHDHAM ÑI'OOK NA
BHAAN TU A'GA GUCH
XOI'KAM NAT TU
UA'NAK GU
MAARKOS**

Gu Jesusus na mi' ba aaya' na pai' ja bopkonda' gu Juan gu ja'tkam (Mt. 3:1-12; Lk. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Ja'pni ja'k bhai' jim tibgai dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, Maraa'n gu Dios, ² nat tu ua'nak bijik gu Isaiiyas jano' nat pai' dhuuk bha ñio'kdhak gu Dios, na sap jup titda guch Gi'kora' gu Maraa'n:

Jumaiñ biipi' mu jootsa' na ba' ba ja mattuda' gu ja'tkam nap jootom mui' ba jim.

³ Na mu ja'p pix ba tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam gampix jix chu gak kir nap ja titdada':

“Gor jix kii' bim duuñ.

Ja'p pik bhai' bar jimdam gu Gø'kam. Mi' pim sap pui' ba jimia' na jax jix aa'”

⁴ Ba' pui'p jum duu ip, mummu ja'p pix ba oirida' gu Juan na pai'r gampix jix chu gak kir, ja bopkonda' gu ja'tkam pui' xi ja titdat na sap jir am nam xim bopkonai mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' guch Gi'kora', na sap ba'x ja joi'mdai ba uañchuda' gu ja ua'tulhdhara'. ⁵ Ba' mui' ja'tkam mi' aajidha' am gu bhammi dir kam Jerusaleen na pai'r gø' kiicham, gio ba' jai' mui' kap dir na ji'x Judea dibiiir bhaan bipio', nam jix kaim ka', na gu' giilhim joidham jix bhai' xi buada' na tu a'gada'. Ba' gui' nam ji'k ti jiiigi'ñdha' na silhkam jir pui' na jax tu ja a'gi'ñdha', pui' ba titdada' am nam sap cham ka aa' nam jix ua'tulhdhix ka'. Ba' gu Juan dai na xi ja bopkonda' mi' na pai' mirda' gu suudai' Jordaan Ak.

⁶ Ba' gu Juan gu ti'dharga'n, kameeyo gu bapoo'n jir jup duiñxim

ka', gio ba' gu bhisparu'n jir jo' ka' ip. Ba' na pai' dhuuk bax bhio'n ka', dai gu sossoi na tu da'ngit tu kua'da' gio ba' gu miibat gu gampix kam. ⁷ Ba' na tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam jup ja titdada':

—Gatuuk dir bha jim gui' nax io'm jir gø'kam, cham tu' pui' na jax aañ, na ni ji'x kuñ cham jir jupaabkamu'n nañ dhumartii tu' suska'n jup ba kookoxdha' git. ⁸ Ba' aañ xib suudai' ki'n pix ka jam bopkon, gu' ba' gui' na pai' dhuuk ya' aaya', pui'p ji buusnia' na jam bopkona', na gu' ba jam tajaan'dha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios.

Gu Jesusus na ba chiñia' gu Juan na bakuana'

(Mt. 3:13-17; Lk. 3:21-22)

⁹ Ba' jano' mui'p ma jii gu Jesusus mummu dir Nasareet na pai' Galilea dibiiir bhaan bipio'. Ba' mummu ba ji buus Jordaan Ak mi' na pai' oirit ja bopkon gu Juan gu ja'tkam, ba' mi' pui' ba titda ip na sap bakuana'.

¹⁰ Ba' nat pai' dhuuk mui' ji buus mi' dhir suudai' chir gu Jesusus na ba bakuañixchu', ba tii nat bhai' jim kupio' gux dhaam, gio ba' nat bhai' ji chim gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ja'p tu'm na gioda', ba' nai' ji jaa bhai' bhaan. ¹¹ Gio ba' nat ba kai nat bhai' ba tum a'ga bhammi dir jix dhaam, jup tum kai'ch:

—Aap jir di' nap jir jiñ mar nañ xim kii'galhi'ñ, gio nañ gø'kam ki'n jix bhai'ñ chaat aap jum bui.

Gu ja'ook na tiix mai'chim ka' gu Jesusus

(Mt. 4:1-11; Lk. 4:1-13)

¹² Ba' gatuuk mi' dhir ma jii gu Jesusus mummu ja'k maa'n kap na pai'r gampix, nat gu' pui' ja'k jurtuda gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'.

¹³ Ba' mi' juruuñ maa'n masaa'n daman mambhiix tanoolh, miji ja'p pu oirida' diilh na pai' cham jaroi' oirida'. Dai gu tu' ji'ngiarum na mi ja'p tum oipoda', gio ba' guch Gi'kora' gu noonbi'ñ nam guguuxi'ñdha'. Ba' mi' ba ai gu ja'ook na ilhdhat na moo

mi' mai'chia' g'it, gu' ji nat gu' cham jax dhooda.

Gu Jesusus na kia'pix ba ji chu ja a'gidha' gu ja'tkam

(Mt. 4:12-17; Lk. 4:14-15)

¹⁴ Ba' mikkat na mit pai' dhuuk ba kuu gu Juan, ma jii gu Jesusus bhammi ja'k Galilea nat ba tu ja a'gidham gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios. ¹⁵ Ba'p ja titdada' bhammi ja'p ji oir'it:

—Ya' mam aiñ jaaduñ na pai' dhuuk tu daaxix na maaxik jum maaxdha' gu Dios aapi'm jam bui, na pim ba' bax mat ka' nax chu joi'gi'n sia kux io'm jir g'e'kam. Ba' dai na jam a'm bam aa' na pim mi' pui' ba jimia' na jax jix aa', gio ba' na pim ti jii'ñdha' na bhai' ji chu jam a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ.

Gu Jesusus na ba ja baidhika' maakob gu boptop bhiadam

(Mt. 4:18-22; Lk. 5:1-11)

¹⁶ Ba' ma jii gu Jesusus mummu ja'p ju'ñdharan na pai' g'e' suu'nka' gu sudai' gui' na Galilea dib'ir bhaan bi-pio'. Ba' mi' ba ja ti' gook gu bop-top bhibhiadam daim sipidhim nam mi' ja'p buppaim sudai' chir maa'n gu g'e' asaak. Maa'n Simoon tiigim, jumai ba' Anrees. ¹⁷ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Aañ pui' ilhii'ñ jiñ jaaduñ na pim xib dir gammiji bañ kaichgida', na pim ba' jai'ñ palhbuidha' nañ tu ja a'gidha' gu ja'tkam. Bar ja'tkam bhibhiadam ka' pim pix ba', cham tu' bop-top bhibhiadam kia', na gu' gui' nam ji'k ba ti jii'ñdha' na pim ji'k jax tu ja a'gidha', dhi' ja'p ji buusnia' na pim ba ja bhia'.

¹⁸ Ba' gui'p ma oi mit cham jax ji chi'ik. Mi' xi iabok jamit gu ja a'sak.

¹⁹ Ba' palh'ip gama ja'k iam xi jii mit biix ju'ñdharan, mi'p ba ja ti' mit gu Jakoobo gio gu Juan, maamra'n gu Sebedeo, nam mi' daraat kanuub ta'm ka ja jiisom gu ja a'sak gui' nam ki'n tu bhibhia gu boptop. ²⁰ Ba' pui'p ba ja titda nat jax ja tiidak ja baidhak gui' na ja biim ba jim. Ba' gui' pui'

cham jax ji chi'ik ma oi mit ip, mi' xi buak jamit gu ja taat Sebedeo ja biim gu tujuandam tugi'ñ.

Gu Jesusus na ba dua'ñdha' maa'n gu maa'nkam na kax ñaanbi' ka'

(Lk. 4:31-37)

²¹ Moo mit mummu ja'k bhii Kaper-naum na pai'r kikcham na ba' moo bam aaya' na pai' dhuuk cham ka tum juanda'. Ba' jano' nat pai' bam ai, mui' ma jii gu Jesusus mu nam pai' tu chiopi' gu Israel kam ja'tkam. Ba' mi' baakik bhai' ji chu ja a'gi. ²² Alh ni jaroi' ku ñiok, mi' pui' pup tu'ii' am na mit ba kai, na gu'x io'm bhai' xi bua na xi chu a'ga, cham tu' pui' na jax gui' nam jup kai'chdha' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios. ²³ Ba' maa'n mi'p oir'ida' gu maa'nkam na ampix jix ñaanbi' ka', na bhaan baax ka' gu cham kii' ii'mda'. Ba' na mi' ka tu ja a'gi'ñ gu Jesusus gu ja'tkam, mi' baakik chiop g'e' ki'n mui' ba ñio gux ñaanbigim, na gu' pui' ja'k jurtu'ntu' gu cham kii' ii'mda', jup kai'ch:

²⁴ —¿Jax japich bhai' bach dhoodam Jesusus Nasareet kam? ¿Ka'p ti bhai' bach koodam aa? ¿Aañ jix maat jia nap aap jir di' gu Dios gu maaxik duakam!

²⁵ Gu' ji na gu' maa'n nat jax ñiok gu Jesusus, jup titda:

—¿Cha'p ñiokda' cham kii' ii'mda' nap naanbichu'n dhiñ jaduun! ¿Mup buusnia' bhai' dhir bhaan! ¿Cha'p bhai' pu tui'ngida'!

²⁶ Ba'x io'm xi bhii gu maa'nkam nat pai' ba ji buus gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan. G'e' xi jii'nkik nat ba' pik ba buus. ²⁷ Ba' dappaam mi' pui' pup tu'ii' am dho gi ji ba'x io'm gu ja'tkam, dai nam nai' tim ti tikka'n diih jix dhu'np'i'ñ ki'n, jup kai'ch am:

—¿Jax ba'r jum duukam chi dhi' pui'? Gi nach cham ji'xkat pai' dhuuk pui' chi niidhat na jax tu buim dhi Jesusus. Ti' na sia gu cham kiki' i'ii'mda' tu' pix ja ilhii'ñ, jix jigi'ñ am.

²⁸ Ba' cham miikim na mit biix pui' ba ti kai gu ja'tkam na ji'x jir Galilea na ji'k jax tu buim gu Jesusus.

Gu Jesusus na ba dua'ñdha' gu daada'n gu Simoon Peggro

(Mt. 8:14-15; Lk. 4:38-39)

²⁹ Ba' ja'xpix nat ba buus gu Jesusus mi' dhir chiop, na xi chu ja a'gidhimik gu ja'tkam, silh jii mummu gama ja'k nam pai' tu ba'aak gu Simoon gio gu Anrees. Ba' bix jai' xi jiiim am gu Jakoobo gio gu Juan. ³⁰ Ba' gu daada'n gu Simoon mijii ka bo' ba'k chir jum bakxidhat na e'e gu toiñdhi'. Ba' nat jax mu ai gu Jesusus, ba aagi'ñ am gu mi' oi'ñkam nax ka'ook. ³¹ Ba' mui' ji ai gu Jesusus mi' na pai' bo', ba' daagik nobi'ran xi bamii'. Jix kii' bhai' ji bam mi' jotmoda' pix, ba' dai nat ba tu ja onbai'.

Gu Jesusus na ba ja dudua'ñdha' mui' gux kako'kkam

(Mt. 8:16-17; Lk. 4:40-41)

³² Ba' nat pai' ba bhi'ñ gu tanoolh, na pui' bax dhidimpu', mui' ja'tkam pix ja'x ji ai mit mi' ba'aak kii'k na pai' daa gu Jesusus ji ja baidhat gux kako'kkam, jai' gui' nam ampix jix ñanaanbi' ka' na ja a'm jup tui'ka' gu cham kiki' i'ii'mda'. ³³ Giilhim mui' mit mi' mam jumaap ki'ñgob gu mi ja'p oi'ñkam na ji'x jir kiicham. ³⁴ Ba' pix ja'x ji ja dudua'ñ gu Jesusus gux kako'kkam, na gu' mi ja'p moo bix aixim tu'm jup t'e e'eka' gu ko'kdai'. Jai' gui' nam ampix jix ñanaanbi' ka', bix ja'k ja joot gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir. Pu cham ja do'ñcho nam jax bha tu a'ga gu cham kiki' i'ii'mda', na gu'x bhai'x maat na no't jax dhuuk xi ja do'ñcho nam bha tu a'ga', mi' maaxik ba kii'sa' am nar tu'p tu'm da'.

Gu Jesusus na ba jimia' mu ja'p na ji'x jir Galilea na tu ja a'gi'ñmira' gu ja'tkam

(Lk. 4:42-44)

³⁵ Ba' bijik ba bam gu Jesusus na kapup jix chukgam, ba' ma jii nammi gama ja'k na pai'r gampix. Mi' ba' bhai' ji chu a'ga jix dhaam ja'k buiñor guch Gi'kora'. ³⁶ Ba' ja'xpix nat pai'x bhai' ba xia', mui'p ma gaagam gu Simoon bamgik ja biiim gui' nam takaab dir maap jii mit gu Jesusus.

³⁷ Ba' nammi pix ji chii mit na pai' ka oiri, ba'p titda am:

—Bhammi tiim ga'nga' am mui' gu ja'tkam.

³⁸ Gu' ji na gu'p ja titda gu Jesusus:

—Gatuuk jach dho gio bhai'p aaya', na gu' ka tum aagim. Maik gor kia' mijini ja'p na jax jir kikcham, sia dai ya ja'p mia'n kia', nam ba' gu' bix jup jix mat ka' gu ja'tkam nañ ji'k jax tu a'ga, na ñich gu' pu kai'ñkam bha jii.

³⁹ Bhai' ba' pu oirida' na ji'x jir Galilea na tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam bha ja'p nam jax tu chichiopi'. Gio ba' na ja'k ja jootsaim gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gui' nam jix ñanaanbi' ka'.

Gu Jesusus na ba dua'ñdha' maa'n gux ko'kkam na tootolhidhat bha gakiidha' gu tukga'n

(Mt. 8:1-4; Lk. 5:12-16)

⁴⁰ Ba' maa'nnim mu ba ai maa'n gux ko'kkam na pai' oirida' gu Jesusus, na tootolhidhat bha gakiidha' gu tukga'n. Ba' mi' o'lhia'n ki'n ji kikkuk biipi' dir jup titda:

—Aañ ja'pni moo soi' bham tiidam jiiñ jaduun nañ ja'p t'e k'e'e nap bixchu'x aichu'n nach chu' cham pai' ni'ñ, nap iam jiiñ dhua'ñdha' no'p moo pui'p ilhii'ñdha' git.

⁴¹ Ba'x joi'mdak ba tii gu Jesusus, ba'p titda bhai' xi dhaagik:

—Jir am dho, nañ gu' pu kai'ñkam ya oiri. Jaiñ, ba dua pich. Cha'p jax kam aa'nda'.

⁴² Ba' dai nat pui' ji' xi chii'n, jotmoda'x bhai' bhai' ji chu taatdat. Jix kii'p jum duu, pu cham pai' ka tu ko'k.

⁴³ Ba' gu Jesusus tii xi soo'mchulhdhak ba joot na cham tu aa'nda' nat jax dhuuk dua, jup titda:

⁴⁴ —Dai nap moo cham jaroi' aagi'ñdha' na ñich aañ jum dua'ñ. Dai nap silh jimia' bhammi na pai' daa gui' na jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, na ba'm tigia' na pich ba dua. Xi chikkada' ap. No' jax kai'ch nap bax kii', dai nap tu makgirtai titikia' na jax ja'k aagix nat tu ua'nak gu Moisees, nam ba' bax mat ka' gu

ja'tkam nat ba buus gu ko'kdai' dhi' nap ki'n kax ka'ook kat.

⁴⁵ Gu' ji na gu' gui' moo jano' nat jax jii, pi'x ja'x ja aagi'n gu ja'tkam. Giilhim bi'x pui' bax chu maat am. Ba' pui' mi' pup oiri' gu Jesus gampix, mi'ji ja'p tibiappuda', na gu' cham ka aa' na maaxik bhammi' ja'p oirida' g'e'g'er kikcham. Ku gu' pui' pi'x mui' mi'p aajidha' am ji na pai' oirida'.

2

Gu Jesus na ba dua'ndha' maa'n gux ma'mkulhi'

(Mt. 9:1-8; Lk. 5:17-26)

¹ Ba' gatuuk ji'kchi jurni'n ki'n gio mi'p ba ai gu Jesus Kapernaum. Mi' pai' maa'n kiicham pi'x ba kaidha' na tibiap. ² Ba' jotmoda' pi'x ja'x ji ai mit gu ja'tkam, giilhim mui' mi' mam jumaap jamit. Jix kabkam suu'n jamit mi'ji ba'k chir, pu cham jir buusan mi ki'ngob, na gu' mi' dhir dirap dir nammi' ja'p jup xi ju' am. Gu Jesus ba' dai na tu ja a'gi'ndhu'. ³ Ba' ja'xpix maa'n mi' ba aich jamit gux io'm jix ma'mkulhi' maakob dit. ⁴ Ba' ilhdhat am nam jii mit mi'ji pu baapkia' git ba'k chir na pai'p tu'ii' gu Jesus, gu' ji na gu' cham bhaai', nam gu' giilhim jix kabkam suuda' gu ja'tkam. Pui' mit alhi'ch ma diga'ar gu ba'aak daam dir na mit ba' mu tisaa'ndhak bhai' dhir mu tibiañ bakxidhar ta'm mi'ji na pai'p tu'ii' gu Jesus. ⁵ Ba' nat ba ja tii gu Jesus nam buiñor jix biiñaktu', jup titda gux ma'mkulhi':

—Cha'p jax kam aa'nda'n jaduun'. Ba uañchudhix ji matgam gum ua'tulhdhara', na ñich gu' aañ pui' ba tii.

⁶ Ba' ji'kchi mi'p daraa am gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios, ba'p jum aa' am ja jujur am bhaan: ⁷ “Jax ba' ilhdhat jup kai'ch? Jax bui' aa sap tii g'e'kam jup xim ilhii'n na gu Dios? Jaroo gip ba uañchuda gu tu' ua'tulhdhara' gu jaroi' ya' kam pu chu'm ip jix ua'tulhdhix kam? Dios dho gi jii' ji.” ⁸ Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Jesus jura'ran bhaan nam jax jum aa', ba'p ja titda:

—Ni ji'x iam kur pui' na pim jax jum aa' gu jam jujur am bhaan. ⁹ Na gu' cham pik xijai no'ñ jax kai'ch: “Ba uañchudhix ji matgam gum ua'tulhdhara'”, na gu' cham maati' ka' no' moo pui' ji buusnia' piam ku gu' cham. Gu' ji no'ñ jax kai'ch: “Xi bamii', munip ja'p ba oirida' bhii'ji gum bakxidhara'”, dho gi gu'x xijai ji, na gu'x maati' ka' no't cham pui' ji buus. ¹⁰ Ku ba' gu' aañ xib ya' dua'ndha' ji dhiñ jaduun' nax ma'mkulhi' na pim bax mat ka' na aañ nat bhañ joot gu Dios, jir g'e'kam iñ nañ ba' ya' tu uañchuda' gu ua'tulhdhara' ya' dhi oi'nga'n.

Ba'p titda gux ma'mkulhi' pui' xi chi'ik:

¹¹ —Aapi'n jaduun' nap jix ma'mkulhi', xi bamii'. Ba jimia' ap jum ki'aam, bhii'ji ap dhim bakxidhara'.

¹² Ba'x kii' bhai' ji bam gui' na kax ma'mkulhi' kat nat jax pu tii'n gu Jesus. Ba' dai nat ba jii xi bhik gu bakxidharu'n, mui' ba buus ja saagi'n gu ja'tkam gaammiji ji dhuu. Ba' mi' pui' pup tu'ii' am bi'x, mi' dhir ba' ma tu daani mit buiñor gu Dios, jup kai'ch am:

—iMooch pik cham ji'xkat pui' ti niidhat ji jich Gi'kora'!

Gu Jesus na ba baidhika' ip gu Lebii

(Mt. 9:9-13; Lk. 5:27-32)

¹³ Ba' mikkat gio'p ma jii gu Jesus mummu ja'p ju'ndharan na pai' g'e' suu'nka' gu suudai'. Ba' mui' ja'tkam mi' mam jumaap jamit na pai' ka oiri, ba' xi chu ja a'gidhimik. ¹⁴ Ba' ja'xpix nat giop ba jii, nat nammi' ba ji bhii' jupaaban na pai' tum namki'n no'ñ g'e' tu bhiiñor, mi' pi'x ji chi' gu Lebii, maraa'n gu Alpeo, gui' nar tuumiñ tu taandam tugi'n ka' gux io'm g'e'kam Rooma kam, Seesar tiigim, na mi' daakat pi'x ji dhaagim gu tuumiñ gui' nam mi' tu namkidhim. Ba' mui' ji ai gu Jesus, mi' ja'p amuub xi kibuk jup titda:

—Aañ pui' ilhii'n jiiñ jaduun' nap xib dir gammiji bañ kaichgida'.

Ba' gui' nat jax kikkbuk pix chu'p jum duu cham jax ji ch'iik, gammiji pix ko'kmar jiim am.

Gu Jesusus na ja b̄im ba tu jugia' gui' nam cham tu' ka'm ti n̄i'ndha' gu ja'tkam

15 Ba' gatuuk ma ja baidhak gu Lebii gu ja'tkam mummu kia'mi'ñ nam mi' tu jugia' buiñor. Moo jimchu' gu Jesusus gio gu ja'tkam tugi'ñ, gio jai' gui' nam jir tuumiñ tutaandam tugi'ñ ka' gux io'm ḡ'kam Rooma kam Seesar tiigim, gio gui' nam pui' ja bia'ka' gu ḡ'ḡerkam jum aa'ndam nam sap cham tu' ka'm ti n̄i'ñ. Ba' gu Jesusus jix bhaim taatit bhaim ji chu juu ja b̄im, nam gu' mui' ba kaichu'. 16 Ba' jikchi gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios gio gui' nam pariseos jum tiiti'nda', am bhaak jamit na mit tii gu Jesusus na ja b̄im tu kua' gui' nam jir tuumiñ tutaandam tugi'ñ ka' gux io'm ḡ'kam Rooma kam, Seesar tiigim, gio gui' nam pui' ja bia'ka' nam sap cham tu' ka'm ti n̄i'ñ. Ba' ja'p ja'k xi ja boosgak jamit gu ja'tkam tugi'ñ gu Jesusus, jup ja titda am:

—Jax ku ba' ja b̄im tu kua' dhi jam ḡ'kam tuk dhi tuumiñ tutaandam gio dhi' nam cham tu' ka'm ti n̄i'ñ?

17 Gu' ji na gu' ja k̄e gu Jesusus nam jax kai'ch, ba'p ja titda:

—Dho na gu' dhi' ja'pni jia na jax gu ja'tkam no'm jix kiki', na gu' cham ja a'm jum aa'nda' na jaroi' ja duduadhi'ndha', na gu' dai nam ḡ'ḡerkam jum taat ka'. Gu' gui' ji nam jik jix kako'k ka' na ba' ja a'm jum aa'nda', nam gu' soi'm ilhii'ndha' nam jix dhuduadhim ka'. Ba' aañ na ñich bha jii ya' dhi oi'ñga'n bhaan, cham tu' pu kai'ñkam bha jii ñich nañ ba' ja baidhika' gui' nam ḡ'ḡerkam jum taat, nam pui'm aa' nam tu' ka'm ti n̄i'ñ, gu' ja'pji gui' ji nam jik bax maat nam jix u'ua'tulhdhix, nam gu' soi'm ilhii'ñ buiñor gu Dios. Dhi' jii ji nañ ba' ja baidhika'.

Gu Jesusus nam ba tikka' na sap jax kum ba' cham jum saabda' gu ja'tkam tugi'ñ

(Mt. 9:14-17; Lk. 5:33-39)

18 Ba' maa'nnim jikchi gu ja'tkam mui' ma tikkam jamit gu Jesusus na sap jax kum ba' cham jixkat pai' dhuuk ja n̄i'ñ nam jum saab gu ja'tkam tugi'ñ. Na gu' gui' nam kaichu' gu Juan gio gui' nam pariseos jum tiiti'nda', gammiji pix ja n̄i'ndha' am nam jum saabda'. Ba'p titda am mummu eek:

—Jax ku ba' aap gum ja'tkam tuk cham jixkat pai' dhuuk ja n̄i'ñ ich nam jum saab?

19 Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho na gu' dhi' ja'pni ji buusan jia na jax no' jaroi' mu pai' ba xim tiim, nam gu' cham jum saabum jum ilhii'ndha' gu jajaa'nni'ñ, nam gu'x chu nak ka' gu koi'. Ba' pu'ñip ji buusan ja bui dhiñ ja'tkam tuk, cham jum saabum jum ilhii'ñ am gu xib, nam gu'x bhaim taat nañ ya' kap tu'ii' ja bui. 20 Ku gu' kam aajim ji nam pai' dhuuk jii dhagia' gui' nam boiñ bhichdha', jano' dho gi ba' bam saabu' am ji.

21 'Na gu' dhi' ja'pni ji buusan jia na jax gu jaroi' no't alhi'ch iikik gu xibkam jannulh tii xi dhaax gu tiidharga'n no'r kilhii'ñga'n. Maa'n na jax giop sarnia' b̄ix xikoolh dhir, na gu' bhaim ji so'lhka' gu xibkam jannulh na pai' dhuuk xi bakuana'.

22 Piam ja'p na jax gu biiñ, nam gu' xixiibkam jajo' bopko bhaan tu aidha' gu buusai'ñdham, na gu' no'r kikhii'ñga'n, maa'n na jax xixiipnia', pu b̄ix jum nu'aa' dho gu', na gu' giilhim jix o'jo' ka'. Pui' kum ba' xixiibkam jajo' bopko ta'm bhaan tu aidha' gu biiñ gui' na kia'pix buusnidha'.

Gu Jesusus gu ja'tkam tugi'ñ nam tu kaipgaidhat tu ko'iidha' gu muraan ga'n gu tiriik

(Mt. 12:1-8; Lk. 6:1-5)

23 Ba' maa'nnim na pai' dhuuk cham tum juanda', ma jii gu Jesusus nammi gama ja'k maa'n kap, moo mi'

buusnichu' na pai' ti ix gu tiriik. Ba' gu ja'tkam tugi'ñ na ja biiim jimchu', xi u'iidhat gu muraa'n ga'n xi kaip-gaidhat tu ko'iim am. ²⁴ Ba' pix am bhaak jamit ji'kchi gui' nam pariseos jum tii'ti'nda', na mit gu' ja tii nam ka tu u'iim gu tiriik muraada'. Ba' mu boopok jup titda am gu Jesus:

—¿Jax kum ba' pui' tu buim dhim ja'tkam tuk? ¿Kux cham maat am aa na xib cham tum juan?

²⁵ Ba'p ja titda gu Jesus:

—¿Kux aapi'm cham ji'xkat tu jiñkui'ñ aa mi' u'uan ta'm nat jax tu duu gu Dabii gio gu ja'tkam tugi'ñ jano' maa'nnim nam pai' dhuuk ba ua'maim? ²⁶ Na mit tu juu bo gu paan gui' na mi' tikiix kat gø' chiop, nat ja maa gu Abiatar gui' na mi'r ja gø'kam tuk ka' jano' gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, na saak dai gui'x bhaai'n ka' nam kua'da' git.

²⁷ Ja'pni ba' moop ja titda jia:

—Pui' kuñ ba' aañ cham pai' jax ja titda dhiñ ja'tkam tuk, sia kuñ ja nai'ñ nam jax tu buim. Na gu' na pai' dhuuk cham tum juanda', dai nañ jiñ jii'pi'ñka' no'ñ jix aa' cham jax ji kai'chit. Piam kuñ gu' tu' jax jup jix dhuñiim, ¿jax gip bua? Na gu' dhi tanoolh cham tu' jax kai'ñkam pui' ja'k jum duu nañ bixchu' jix chu xidhuutu'n ka'. ²⁸ Na gu' pur cham tu' gu pui' na pim jax ja'k tii xi ilhii'ñ aapi'm. Aañ' ji nañ jix maat, nat gu' pu kai'ñkam bhañ joot guñ Gi'kora' nañ ba' ya' ja aagi'ñdha' gu ja'tkam biiix nam ji'k tu' jax buada', sia na pai' dhuuk cham tum juanda'.

3

Gu Jesus na ba dua'ñdha' maa'n gu maa'nkam nax muuk ka' gu nobii'ñ (Mt. 12:9-14; Lk. 6:6-11)

¹ Ba' mikkat nat giop bam ai na pai' dhuuk cham tum juanda', gio mui'p ma jii gu Jesus maa'n kap nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, ba' jimdat miji ji baa. Ba' maa'n mijip daa gu maa'nkam nax muuk ka' gu

nobii'ñ. ² Ba' pix niidhim am gu Jesus gui' nam pariseos jum tii'ti'nda', ea no't sap moo ba ji dhua'ñ gui' nax muuk ka' gu nobii'ñ, na sap ba' dhi' bhaan jix bhaai'n ka' nam jax ti'ya' nam iattulhdha'. Na gu' jano' aagix ka' na cham tum juanda', nam cham tu' jax buada' gu ja'tkam. ³ Ba' mui' ba bai'ñ gu Jesus gui' nax muuk ka' gu nobii'ñ, jup titda:

—Eap bhai' xi jim jiñ jaduun. Ya'ni ja'p jap xi kikbu' amuub.

⁴ Ba' pui' xi chiidak jup ja titda ip gu jai' gui' nam mi'x bhaamut nai'ñ:

—¿Jax pin jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' na pai' tu ua'ñix? ¿Tu' pin jix bhaai' nach jax buada' na pai' dhuuk cham tum juanda', nach jix bhai' tu buada' aa pin, ka' pin nach jix buam tu buada' aa? Pui' na jax gu jaroi' no'x io'm jix ka'ook, ¿jax ja'k jum aagidha', nañ dhua'ñdha' aa, ka' nañ mi' pix xi ñii'ñdha' aa no' mi ja'p ba mumki jiñ chaagiob?

Alh pu ni jaroi' ku ñiok, mi' pix pu tu'ii' am. ⁵ Ba' nai' xi ja nai'ñ gu Jesus biiix xikoolh gu ja'tkam jix buam jum ilhdhat, ji'x tii am jix bhaamum jum ilhii'ñ, na gu' ni ji'x ku ja jujur am baapak na jax tii tu ja a'gi'ñ. Ba'p titda ip gio gu maa'nkam gui' nax muuk ka' gu nobii'ñ:

—Eap xi silhiiñ dhim nob jiñ jaduun.

Ba' gui' ja'p jup xi silh, jix kii'p jum duu na ja'p xi joiñi'ñ, panaas ku moo pu cham pai'x muuk kat. ⁶ Ba' bhaakuk jotmoda' jii mit gui' nam pariseos jum tii'ti'nda' bhammi ja'k ja bui gu ja'tkam tugi'ñ gu Eroodis gui' na sap jir gø'kam ka', nam sap ba' bhai' xi chu a'gai maap nam jax ja'k duuji mu'aa' gu Jesus.

Gu Jesus na ba ja dudua'ñdha' mui' gux kako'kkam mummu ju'ñdharan na pai' gø' suu'nka' gu suudai' gui' na Galilea bhaan bipio' gu dibii'

⁷ Gu' ji nat gu' ba jii gu Jesus ja biiim gu ja'tkam tugi'ñ mummu ja'k na pai' gø' suu'nka' gu suudai' na Galilea bhaan bipio' gu dibii'. Ba'

mui' ja'tkam pix chu'p tui'dhi' am nam mu oi'ñchu', moo gu Galilea oi'ñkam gio gu Judea kam. ⁸ Gio jai'm mui'p jimchu' gu bhammi dir ja'k kam Jerusaleen, gio gu Idumea kam, jai' gu baasi'n dir ja'k kam xia'lhbui na pai' bhix gu Jordaan Ak, gio gui' nam bhix xikoolh oi'dha' mummu na pai' gè'gèr jir kikcham na pai' Tiuro ti tii' gio ja'p ja'k na pai' Sidoon ti tii', nam gu' pui' tɛ kɛɛ na gè'gèr jup jum duu'nkam jix bhai' tu buim gu Jesus. ⁹ Ba'p ja titda gu Jesus gu ja'tkam tugi'ñ nam sap maa'n jix io'm ju'ñdharan ja'k xi buusaichulhdha' gu kanuub, na sap ba' bhaan bha tisdia' nam cham mi' ki'spa' gu ja'tkam no' mi' pix ja'p kiik diirap. ¹⁰ Nam gu' giilhim mui' pix ji aajim gux kako'kkam, gio nam gu' alh na ji'x ki'n nam amuub jix aik na pai'p tu'ii', pix am jum tutki'ñ am, aa'nda' git nam jax pik jum duña', nam gu' pui' tɛ kɛɛ nat mui' ba ja dudua'ñ. ¹¹ Ba' ji'ma'n mi'p oipo am gu ja'tkam na ja a'm jup tui'ñgida' gu cham kiki' i'ii'mda' na ja naanbichu'nka'. Ba' nam jax tigia' gu Jesus, mi' ja o'lhia ki'n ji gu'nguk am bhüpi' dir, ba' gè' ki'n mui' pu nokia' gu maa'nkam, na gu' pui' ja'k jurtu'nda' gu cham kii' ii'mda', jup ti'ya':

—Aap jir di' nap jir Maraa'n gu Dios.

¹² Gu' ji na gu' pu ja sosbhichulhi'ñ gu Jesus nam mui' tii' ji ñokia' nam sap cham mi' maaxik kisa' nar tu'p tu'm da'.

Gu Jesus na ba ja aaga' mambhix daman gook gu ja'tkam tugi'ñ nam jir noonbi'ñ ka'

(Mt. 10:1-4; Lk. 6:12-16)

¹³ Ba' gatuuk ma jii gu Jesus maa'n kap na pai'r oidha' ta'm, xi ja baidhak ji'kchi gu ja'tkam tugi'ñ na jax chu'm jix aa' diilh na ja biim jimda', ba' gui' ma oi mit ip. ¹⁴ Ba' na mit pai' dhuuk bhammi tütis oidha' daam, bhai' ji ja aa nam jax chu'm bar noonbi'ñ ka' gammiji, mambhix daman gook moo aich. Dhi' sap ba' bhaankamu'n nai' ja jootsa' nam tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam gu ñio'ki'ñ gu

Dios, ¹⁵ gio nap ja titda nam pui'p ba ja duduadhi'ñdha' gux kako'kkam, gio nam mai' ja jootosda' gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gu ja'tkam gui' nam jix ñanaanbi' ka'. ¹⁶ Ba' gu Simoon maadit jir di' na bar nobii'ñ, gui' na gook ki'n jix mat ka' gu Jesus, Simoon Peegro tütii'nda'. ¹⁷ Mi' dhir ba' moo gu Jakoobo gio gu Juan, daim sispidhim, maamra'n gu Sebedeo, gui' nax joi'ñdha' na Boarnerjes ja tütii'nda' gu Jesus, na ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch: Jix bhaa'mnagim. ¹⁸ Gio ba' mi' dhir moo gu Anrees, Piliip, Bartolomee, Mateo, Tomaas, gio gu jumai Jakoobo, maraa'n gu Alpeo, gio gu Tadeo, gio ba' gu jumai Simoon, gui' na ja kaichgida' gui' nam kananiistas jum tütii'nda', ¹⁹ gio ba' gu Juudas Iskariote, gui' na gatuuk ja aa'ñdharan gu gè'gèrkam jum aa'ndam na pai' oirida' gu Jesus nam ba' boi bhüchdha'.

Gu Jesus gu jajaa'nni'ñ nam ja'p jum aa'nda' na cham juraa'n ka bia'ka' (Mt. 12:22-32; Lk. 11:14-23; 12:10)

Ba' gatuuk na mit ja'k suulhgik bhammi dir na mit pai' jimik, gio mi'p ji ai mit nam pai'x joi'ñdha' nam tibiappuda'. ²⁰ Ba' cham ji'x miikim gio pix ja'x jup ji ai mit gu ja'tkam, giilhim mui' mi' mam jumaap jamit, pu cham jax jix bhaai' na tu jugia' gu Jesus ni gu noonbi'ñ, na gu' dai nam tii' ja palhbui'ñchu' gux kako'kkam. ²¹ Ba' pui' ba ti kai mit gu jajaa'nni'ñ gu Jesus na cham bhaai' na jax tu jugia'. Ba' bhai' ma jii mit mummu dir nam pai' oi'dha' na mit bhai' ba baidham, nam gu' ja'p jum aa' na cham juraa'n ka bia'.

Gu Jesus nam maakam ba ai'chuxdha' gu ja'tkam na sap jajo'k gu ja gè'kam tuk bhaan jup tui'ñgida'

²² Gu' ba' gu Jerusaleen kam na mit mi'p ai gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, maakam jup ai'chuxi'ñ am gu Jesus, jup kai'ch am na sap jajo'k gu ja gè'kam tuk bhaan jup tui'dhi', pui' sap kum ba'x jügi'ñ gu cham kiki' i'ii'mda' na mai'

ja jootos ja a'm dir gu ja'tkam jix ñanaanbigim. ²³ Gu' ji na gu'x maat gu Jesus nam jax kai'ch, ba' maap ja jumpadak bhai' ji chu ja a'gi bhaan ji chu ua'rgidhidhat gu tu' na ya' dhi oi'ña'n jix chu jai'ch nam sap ba'x maatit kaaya'. Jup ja titda jia:

—Ni ji'x iam kur pui' na pim jax kai'ch. Jax dhui na cham ji'xkat mai' ja jootsa' gu ja'ook gɛ'kam jum aa'ndam gu biima'n tuutu'm jajo'k, nam gu' maa'n ii'mda'p duuk. Na gu' no't maadit tii mai' xi joot, ja'p ji buusnia' na diilh mai'm jootsa'. ²⁴ Na gu' dhi' ja'pni na jax gu dai gɛ'gɛ'kam jix kakai' no'm cham maa'n ñi'ook jup duuk, no'm ji'ma'n tu' tii jax jix dhuñiim na jax ja'k jir joidham, no'm gu' jai' maakam jup kai'chim, mi' pu cham tu' jax ji dhuuji mam pataasa' am. ²⁵ Piam ja'p na jax gu ja'tkam no'm jir maap jum oi'dhagim no'm daim kokda, nam gu' mi' pui' xi kai'chimii gammiji pɛ'x ta'tak jimia'. ²⁶ Pu'ñip jum duña' gɛ't gu ja'ook gɛ'kam jum aa'ndam no' jax dhuukat bhai' ji bhaamu' gɛ't ja bui gu biima'n tuutu'm jajo'k, na gu' mi' pɛ'x ja'p ji bi'ya' gɛ't ba', cham ka nini'i'ñdha' am gɛ't gu noonbi'ñ, nam gu' ba bhaaku' gɛ't buiñor.

²⁷ 'Gu' matgam gu ja'ook gɛ'kam jum aa'ndam cham aa' ji na jaroi' tu' ki'n ja juanda' gu biima'n tuutu'm jajo'k. Na gu' dhi' ja'pni ji buusan na jax maa'n gu maa'nkam jix oogim jix bhangim no' mi' pai' kio, nam bi'x pɛ'x jix ñbhi'ñdha' gu ja'tkam nam amuub aaya', sia kum tiix chi ñxdham gu bi'xchuga'n. Dai gu jaroi' no'x maat nax io'm jix oo' na ba' mu jimii xi buuprai bha ja'p xi dhaasai na ba' ba ti ñxdha' gu bi'xchuga'n. Ba' aañ xib pu'ñip ji buusan na jax gui' nax io'm jix oo', na gu' pur cham tu' aañ jiñ bui gu ja'ook gɛ'kam jum aa'ndam, pu ni ji'x dho moo kur jiñ jupaabkam.

²⁸ 'Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam tii'da', bi'x na ji'k ja'tkam jix bhaai' na jax ja'k duuji uañchudhix ka' gu ja ua'tulhdhara', sia kum giilhim jix buam tu ñiok, dai na bi'pi'm aa' nam

soi'm ilhdha' buiñor guñ Gi'kora'. ²⁹ Gu' ba' gui' nam ji'k jix ki'ñ'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', dai nam pɛ'x am ti'ñchuka' nam gammijim tulhiña', na gu' cham ji'xkat ka oña' gu ja ua'tulhdhara'.

³⁰ Ba' dhi' na pui' ji' ja titda, na mi' pɛ'x ja aagi'ñ na gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' bhaan jup tui'dhi', cham tu' na tu' jajo'k gu ja gɛ'kam tuk nam jax ai'chuxi'ñ gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios.

Nam mi' ba aaya' gu Jesus gu jaa'nni'ñ gio gu di'ñ'n

(Mt. 12:46-50; Lk. 8:19-21)

³¹ Ba' ja'xpɛ'x mi' ba ai mit dho gi ji ba' gu jajaa'nni'ñ gu Jesus gio gu di'ñ'n, mummu ja'p ji guguu mit gama ja'k, na gu' cham bhai' nam jax mia'n aaya', nam gu' giilhim mui' mi jumpax gu ja'tkam bi'x xikoolh dhir mi' na pai'p tu'ii'. Ba' miji xi chu joochxi mit na sap mu jimda'. ³² Ba' pui'p ba titda am gui' nam mi ja'p mia'n daraa bi'x xikoolh dhir:

—Mi' sap pai' ba ai mit gum jaaduñ gio gum naan, sap jum gaagim am.

³³ Ba'p ja titda gu Jesus:

—Jax japim ba' ilhdhat pui' kai'ch? Jax dhui nañ aañ cham tu' pui' ilhii'ñ nam dai gui'r jiñ jaaduñ gio guñ ñaan.

³⁴ Ba' pui' xi chi'ñik nai' xi ja tiigik gui' nam mi ja'p daraa bi'x xikoolh dhir, jup ja titda:

—Na gu' aapi'm jai' dhit na pim ya' daraa, pui'p bar jiñ jaaduñ japim.

³⁵ Na gu' gu jaroi' no' mi' pui' ba jimchu' na jax jix aa' gu Dios, dhi' bar jiñ jaduñ ka' gio nar jiñ ñaan ka'.

4

Gu Jesus na bhaan ji ua'rgidhai tu a'ga' gu tiriik giigi'ñdham

(Mt. 13:1-9; Lk. 8:4-8)

¹ Ba' mikkat ji'kchi jurni'ñ ki'n gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesus gu ja'tkam, mummu gɛ'k ju'ñdharan na pai' gɛ' suu'n gu suudai' na Galilea bhaan bipio' gu di'ñir. Ba' gook alh mi' ka jumpax am nat jax bhai' ji chu a'ga, gu' ji na gu' cham ji'x miikim

giilhim mui' mi' mam jumaap jamit. Pui' bhai' ma tis kanuub ta'm, na gu' mi ja'p amuub jup sɛ' suudai' jugi'ñ. Bhai' ba' ji dhaakat bha tu ja a'gi'ñ gu mui' ja'tkam nam mi'p tu'ii' dɛrap. ² Bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhat na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch nam sap ba'x maatit kaaya'. Ba' maa'n ja'pni moo mui' ji kii nat mui' ji chu a'ga:

³ —Ea na pim moo bix jam jujur ki'n xiñ kaaya' nañ jax jam tiida'. Maa'nnim maa'n gu maa'nkam xi chu moikdak mummu pai'p ka jii, jikchi moo xi jur na mi' pix katka' gu moikda'n. Gu' ji na gu' mi ja'p tum oipoda', jotmoda' pix am boi ba kaat mi moika'n tir. ⁴ Ba' gatuuk nat mui' ji chu gii' gu tiriik, maa'n na mit jax jugio gu u'ji' nam mi ja'p nini' gui' nat mi' suulh na pai' pix am boi ba kaat, na gu' maaxik pix dharaat, na gu' bax chu kabaak. ⁵ Ba' jai' ja'p ja'k ai' cha'm jup suulh ip na pai'x komaalhim jir dibir. Dhi dho gi gu' tii jotmoda' bubua ji, nat gu' daaman jum yaas. ⁶ Gu' ji na gu' maa'n nat jax mi'ñ gu tanoolh nat bhaan mi' ji chotnorimi, nat gu' cham tuukab takta, dai nat ba gaa pix. ⁷ Ba' jai' nat ja'p ja'k jup suulh na pai'x joi'ñdha' na tuutka' gu tu'x bii u'uux jix jo'ii', ba' pui' tii bhai'p ji bubua. Gu' ji na gu' jotmoda' bhai'p ji i'pu gu u'uux jix jo'ii', maa'n nat jax bhai'bich, jix u'uam mi' pup tuut gu tiriik, pu cham tu' ka bhaai'. ⁸ Ba' gu jai' nat ja'p iam jup suulh na pai'x kii' gu dibir, dhi' dho gi gu' joidham jix bhai'm duu ji, alh ja'p sa'sbar jum kaip. Ji'ma'n moom kaip maa'n oo'm daman mambhix, jai' baik oo'm, jai' jix chamaam oo'm, mi' pix pui'.

⁹ Ba' mi' dhir na pui' ji' xi chu ja a'gidhimik, jup ja titda ip gio:

—Mi' pim pui' ba jimia' ji'k na pim jix maatit jiñ kɛɛ.

Gu Jesus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' na jax jir jum duukam gu tiriik nat tu gii' gu maa'nkam (Mt. 13:10-17; Lk. 8:9-10)

¹⁰ Ba' ja'xpix na mit pai' ba jii gu mui' ja'tkam gui' na mi' tu ja a'gidhimik gu Jesus, ba tikka'n am gu mambhix daman gook gu noonbi'ñ gio gu jai' gui' nam pui'p kaichu' na sap ja aagi'ñdha' na tu' aagit jup kai'ch gu tu' tiriik giigi'ñdham. ¹¹ Ba'p ja titda gu Jesus:

—Matgam aapi'm saalh ka maachim ji na jax ja'k jix bhaai' na jam a'm ti nii'ñdha' gu Dios, na pim gu' bañ kaichu'. Gu' ba' gui' nam ji'k cham jiñ kaim nañ bhaankam tu a'ga guñ Gi'kora', pu'ni pix ja'k jañ tu ja a'gi'ñdha' bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhat ya' kam dhi oi'ñga'n.

¹² Na ba' sia kum tiiñ ñii'ñ nañ jax tu buada', pu cham maatit ji ñii'ñdha' am, piam no'm tiiñ kɛɛ nañ jax tu ja a'gi'ñdha', pu cham maatit jiñ kɛɛka' am. Ja'pni dhuuji ba' matgilhia' nam pu cham aa' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios, ba' dai nam pix am ti'ñchuka' na ja tulhiiñchuda' gu ja ua'tulhdhara'.

Nax bhai' ba tu aaga' gu Jesus na jax kai'ñkam jup jum kai'ch gu tiriik giigi'ñdham

(Mt. 13:18-23; Lk. 8:11-15)

¹³ Mi' dhir ba'p ja titda ip gio:

—¿Cham aa pim maatit jiñ kɛɛ? ¿Jax japim ba' duuji jix maatit jup kaaya' gu jai' nañ pai' dhuuk giop tu ja a'gidha' gu ja'tkam bhaan ji chu ua'rgidhai gu tu' ya' kam dhi oi'ñga'n?

¹⁴ Ja'pniñ dho kai'ñkam jup kai'ch: Gu jaro'i na tu ja a'gidha' gu ñio'ki'ñ gu Dios gu ja'tkam, ja'p ji buusnia' na jax no't ba tu gii' gu tiriik. ¹⁵ Ba' ji'ma'n no' mit cham bix ja jujur ki'n kai sia kum ji'x tii kapup xi chi'ñchutgit palhiip, na pai' dhuuk mi' ɛɛji gu ja'ook maakam xi jurtuda', mi' pu cham tu' kap jum buixi'ñdha'. Dhi ja'p ji buusnia' na jax gu tiriik gui' nat boi cha'm suulh. ¹⁶ Gu' ba' gui' nam jotmoda' ti jii'ñdha' jix bhai'm ilhdhai, dhi' ja'p ji buusnia' na jax gui' nat mi' suulh na pai'x komaalhim jir dibir nar ai' cha'm nat tii jotmoda' bubua, dai nat cham tuukab takta.

17 Ba' maa'n nam jax gio mummu pui'p suulhgia' no' tu' ba ja duiñchu', nam gu' palhɨp pɨx nɨrda', na gu' mi' pɨx tu ja mamai'chikda' no'm baabui' moo tu' silhkam ti jɨgi'ñ buiñor guñ Gi'kora'. 18 Gio gu jai' gui' nam pui' ti joidham jup kaaya', dhi' ja'p ji buusnia' na jax gui' nat mi' suulh na pai'x joi'ñdha' na tuutka' gu tu'x bii u'ux jix jo'ii'. 19 Na gu' no' mit ti ba ti jɨi'ñ, bhai' ji ja tukgidha' gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch. Tu' nam pɨx bax joi'ñdha' nam bia'ka' jix dha'ram namkim, piam ku tu' nam pɨx jax bax dhuñiik ka' na tu' cham jum aagidha', nam jax dhui pɨx mi' bhaan jim iatat cham mi' pui' ka tui'ñgida' na jax jix aa' guñ Gi'kora'. Ba' cham tu' pui' ka' kia', na gu' nai' pɨx ji jugiidha' gux Ua'ñ Ii'mda'. 20 Ba' gui' nam bɨx ja jujur ki'n ti jɨi'ñdha', mi' pui' ba jimia' am na jax ja'k jix aa' guñ Gi'kora', cham ji'xkat ja'k ka suulhgia' am, nam gu' gammiji buiñor bax biiñak ka'. Dhi' ja'p ji buusnia' na gui' nat mi' suulh na pai' joidham jix kɨi' gu dibɨr, nat jum kaip maa'n oo'm daman mambhɨx, gio jai' ja'p na jax gui' nat baik oo'm jum kaip, piam ja'p na jax gui' nat jix chamaam oo'm jum kaip.

Gu Jesus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu kañdhiir miimdam (Lk. 8:16-18)

21 Ja'pni ba' moop ja titda:

—¿Jaroo pim nɨi'ñ nat xi miichdhak gu kañdhiir miji ja'p pai' xi kii tu' ki'n xi chaa'bidhak no'x chukgam? ¿Piam aa na cham? Jax dhui na gu' cham tu maax ka' no' miji pai' taa'bidhix, dai no' tɛ'kob kɨik tu' ka'm na ba'x bhai'x chu maax ka'. 22 Ba' xib pu'ñi pɨx ilhii'ñ am gu mui' ja'tkam, nam gu' cham maatit jiñ kɛɛ nañ jax kai'ñkam jup ja titda. Ja'p jum aa' am nañ iam pɨx jix ixchuixim tu a'ga, gu' ti cham ji. Ku ba' gu' kam aaya' ji nam pai' dhuuk bɨx ka machia' na jax jir jum duukam. 23 Mi' pim pui' ba jimia' ji'k na pim jix maatit jiñ kɛɛ.

24 Ba' mi' dhir nat pui' ji' xi chi'ñik, jup ja titda ip gio:

—Jix bhai' pim moo xim ga'ngada' na pim jax ja'k duuji jix maatit kaaya' no'ñ pu'ñi pai' tu a'ga ja'p na xib. Na gu' no' pim moo soi'm ilhdhat jix maachik, dɨilh pɨx bhai' ji machia' pim, na gu' xi jam joi'mdai ba jam mattuda' gu Dios na jax jir jum duukam ka'. 25 Gu' ba' gui' nam ji'k cham soi'm ilhii'ñdha', no'm cham maachik, mi' pɨx ganai' jix ooda' am, panaas kum ja'p jix xija'im ilhii'ñdha', nam gu' cham biiñak ka' buiñor guñ Gi'kora'.

Na cham mat ka' gu isdam na jax ja'k bhai' ji gi'lhia' gu tu' ixchuk

26 Ja'pni ba' moop ja titda mi' na pai' tu ja a'gidhimik gu Jesus gu ja'tkam:

—Iam pɨx pui' ji buusan na pai' dhuuk ja a'm ba ti nɨi'ñdha' gu Dios gui' nam ji'k buiñor bax biiñak ka', ja'pni na jax gu jaroi' no't ba ti i' gu ixchukga'n, no' mi' pai' bia'kat.

27 Na mi' pɨx xi isai, mi' dhir dai na ka nɨrda' ji'k tanoolh, dɨilh bha bubuakia', tukaa'ñ cha'm piam tataab, pai' na pɨx dhuuk cham daaxix kam. Mi' pɨx ba tuutka' na pai' dhuuk ba tigia' gu isdam, pu cham mat ka' na jax ja'k bhai' jim duñia' na jax kia'pɨx bhai' ji bubuakia', piam na jax bua't gi'lhidha'. 28 Na gu' mi' no't ba bubua dibɨr ta'm dir, mi' dhir dai na bhai' ji sa'sarka' gu jaaga'n, gio na ba muraa'nta', gio na ba kaicha', suuduya' bhai' na ji'x jir muraa'nga'n ka'. 29 Ba' na pai' bax kabaak ka', dai na jiikai xi kaipgai ba' ulhña'.

Gu Jesus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gui' na mostaasa jum tɨiti' (Mt. 13:31-32; Lk. 13:18-19)

30 Ba' mi' dhir gio mui'p ji chu ja a'gi gu Jesus gu ja'tkam, jup ja titda:

—¿Tu'ñ git bhaan ji ua'rgidhai jam aa'ñdha' na jax ja'k duuji ja a'm ti nɨi'ñdha' gu Dios gui' nam buiñor bax biiñak ka'? 31 Ja'pni dho ji buusan na jax gu mostaasa kai nar ilhi'ch alh, pu ni jax chu'm kaichuk kur ja'xbui'.

32 Ku ba' gu' no' ñich mi ja'p xi ii, giilhim gø'p jum duñia' ji na pai' dhuuk bhai' ji buusnia', jix io'm tø'kob tu jimmi, cham jax chu'm ja'xbui' tu jimmi gu jai' na pui'p jir jum isdam. Joidham xi boorak jup jum bua, gu u'ji' ja ko'raar nam bha tu kakos ka'.

Gu Jesus na bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhimik tu ja a'gidhimik gu ja'tkam

(Mt. 13:34-35)

33 Ja'pni ja'k ba' tu ja a'gidhimik gu Jesus gu mui' ja'tkam bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhimik na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch. Nam pai' cham ka kaim nat ba' cham ka tu a'ga. 34 Pu cham maa'nnim tu ja a'gi nat cham tu' bhaan ji chu ua'rgidhak, gu' ja'pji pu bix nat jix juugit tu a'ga na bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhimik. Ku ba' gu'x bhai' ja aagi'ñ ji dai gui' nam jik kaichu' na jax jir jum duukam.

Gu Jesus na ba ñiokdha' gu jibihl gio gu suudai'

(Mt. 8:23-27; Lk. 8:22-25)

35 Ba' moo jano' jurnik nat pai' ba ji dhidimpu, jup ja titda gu Jesus gu noonbi'ñ:

—Maik gor jach jimia' bhammi baasi'n dir ja'k dhi gø' suudai'.

36 Ba' gamai' ji jii mit bix suudai' dhaam pu gui' gu kanuub ta'm na bhai' dhir bhaan daakat bha tu ja a'gidhimik gu Jesus, dai na mit jax xi ja tabuimgidhak gu mui' ja'tkam. Ba' gatuuk dir mui'p ji jii mit gu jai' gui' nam pui'p kaichu' pui' kaknub ta'm ip. 37 Ba' na mit nammi ba ji bhii irban, giilhim jix io'm bhai' ji jib, gio nat bhai' ji gu'nguki gu suudai', pix bhai' jim tu'aim kanuub ta'm. 38 Ba' gu Jesus mi' dhir ja'p kuu' dir gu kanuub kooxchu' jim mo'xdhat. Ba' ma ñiñiich jamit gu noonbi'ñ, jup titda am:

—Aapi'ñ jaduun, jibi ñiñia! jTii' na jax jum bua gu suudai'! ¿Cha'ch ba' ya' bhai'ku'?

39 Ba' gu Jesus bamgik ba ñiok gu jibihl, jup titda:

—jCha'p bha ja'k buam jum buada'!

Gio ba' gu suudai' jup titda ip:

—jCha'p joiñat suu'nka'!

Ba' jotmoda' nai' ampix ji chu juu, pu cham pai' ka jibiiir. 40 Ba' mi' dhir jup ja titda gu noonbi'ñ:

—¿Jax ku pim ba' ja'p xi' pik jup jix chotdon? ¿Moo chakui bix jam jujur ki'n jix biiñak japim aa aañ jiiñ bui?

41 Ba' mi' pui' pup tu'dhi' am, ja'x moo xi miikim pa', na gu' cham bhai' nam jax ti'ya'. Dai nam jup kai'chim jix dhu'npi'ñ ki'n:

—jJa'p moor gø'kam ji bak jia dhich jaduun na ba' gam jibihl gio suudai' jix jii'gi'ñ!

5

Gu Jesus na mai' ja jootsa' mui' gu cham kiki' i'ii'mda' bhai' dhir bhaan maa'n gu maa'nkam

(Mt. 8:28-34; Lk. 8:26-39)

1 Ba' bhammi dir ba ai mit na pai' giop bar ju'ñdharan, Gadaara ti tiigim.

2 Ba' nat jax mui' ji chim gu Jesus bhai' dhir kanuub ta'm, ba tii na mu ja'p ba jim maa'n gu maa'nkam na cham kii' tu ii'mda', ampix jix ñaanbi' ka'. Mu dir ja'k jim nam pai'm yassap gu koi'ñga'n, 3 na gu' pui' ti ilhii'ñdha' nar kia'mi'ñ pai' no'm jum yassap gu koi'ñga'n. Pu cham bhaai'n ka' ip moo nam jax dhui buuplhia' sia tu' baiñum tirbiñ ki'n, na gu' giilhim jix oo' ka'.

4 Pai'ji ti ma buuplhia' am baiñum tirbiñ ki'n sia tootnaran, gu' ji na gu' maa'n na jax i'kida', ba' pui' cham ka juanda' am. 5 Ba' nabap tanoolh gio nabap tukaa' mummu ja'p oirit jiiñakda' u'xchir gio nam pai' jax jum yassap gu koi'ñga'n, gio na diihl jum ko'ktolhdhidha' joodai ki'n. 6 Ba' nat ba tii na mu ja'p oiri gu Jesus, jotmoda' mu miraak mi' o'lhia'n ki'n ji kikbu bii'pi' dir, 7 jup titda gø' ki'n:

—¿Jax japich bhai' bañ dhoodam Jesus nap jir Maraa'n gu Dios gux io'm Gø'kam? Cha'p tu' ki'n jiiñ juanda'. Ka tuñ uañi'ñka' ap gu xib.

8 Gu' nax choo'nnit na ba' pui' kai'ch, nat gu' maa'nnim pu ba ñiok gu Jesus, jup titda:

—Mu buusaiñ cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan dhiñ jaduun.

⁹ Ba' ba tikka'n gu Jesus gux ñaanbigim, jup titda:

—¿Jax jap tii'?

—Lejion jañ dho tii' —jup kai'ch gux ñaanbigim—, nach gu'r mui' gu cham kiki' i'ii'mda'.

¹⁰ Ba' soi'm duuk gio bhai'p ji ñio mit gu cham kiki' i'ii'mda' bhai' dhir bhaan gux ñaanbigim nam jup kai'ch na sap chakui mu ja'k ja jootosda' mu pai' nam giilhim jum tulhiiña'. ¹¹ Ba' ampik mia'n oipot jup ka tu kob am mui' gu tatooxkolh bha ja'p juurap oidha' ta'm. ¹² Ba'p titda am gu cham kiki' i'ii'mda' gu Jesus:

—Bhammini gu'ñi tatooxkolh bhaan jap ka xich jootsa' nach ja a'm ka xi baapkipu'.

¹³ Ba' siamri pui' ma ja tii'n gu Jesus nax bhaai' nam bhammi ja'k ka xi baapkipu'. Ba' gu cham kiki' i'ii'mda' jotmoda' bubuakik bhai' dhir bhaan gu maa'nkam bhammi ja'k pu baapkim jamit. Ba' bhai' dhir ji boop jamit gu tatooxkolh na mit jax bha baap ja a'm, bha ja'p bhii mit gu bix a'nsap, boopok mijimmi pu baap jamit na pai' gè' suu'nka' gu suudai', mi' mit pu koi dappaam bhai'kuk. Gook mambhix jix cha'tmam oo'm kat am gu tatooxkolh.

¹⁴ Ba' gui' nam ka ja bipia'dat gu tatooxkolh, totdonik pu jiboi'ññor jamit na mit ja aa'ñdham gu ja'tkam gu mummu gè' kiicham oi'ñkam, gio gui' nam mu ja'p oi'dha' ji'dilh mi'mik. Ba' bhai' ma jii mit ip na mit bha ti tiggim no' baabui' moor silhkam na jax tum kai'ch. ¹⁵ Ba' na mit mi' ba ai na pai'p tu'ii' gu Jesus, mi' pix ji chii mit nax kii' juraa'n bia'kam mi ja'p daa gui' nam mui' bhaan kap tui'ñgit gu cham kiki' i'ii'mda', bam ti'ii'ñ, na gu' gammiji jix dhaapkat mu ja'p ka oirida'. Ba' giilhim bhai' ji chooto'n jamit. ¹⁶ Ba' gu jai' gui' nam ji'k niil'ñ nat jax ja'k dua'ñ gu maa'nkam gui' na kax ñaanbi' kat, gio na mit jax dhuuk koi gu mui' gu tatooxkolh, mi' dhir jup ba

ja aagi'ñdha' am gui' nam ji'k kia'pix mi' aajidha'. ¹⁷ Mi' dhir ba' bix na ji'k ja'tkam nam mi'p tu'ii' soi'm duuk jup titda am gu Jesus na ba jimia' mi' dhir.

¹⁸ Ba' nat jax bha tis kanuub ta'm ba jii ip. Ba' tiix oidhamit gui' nat dua'ñ na kax ñaanbi' kat, ¹⁹ gu' ji na gu' cham aa' gu Jesus, dai nat jup xi chidak:

—Ja'p ji nap ba jimia'ñ jaduun jum ki'aam ja bui' gum jaaduñ. Ja aagi'ñdha' ap nat maadit jix joi'mdak jum tiggik jum dua'ñ gui' na bhaankam ya oiri gu Dios.

²⁰ Ba' ma jii ip gu maa'nkam nat tu aagam nat jax dhuuk dua'ñ gu Jesus, mu ja'p ji bhii mui' kap na Dekaapolis bhaan bipio'. Ba' bix nat ji'k kap ai, mi' pui' pup tui'ka' am na ba ja aagi'ñdha'.

Gu Jairo na ba umuagi'ñdha' gu Jesus na dua'ñdhara' gu mara'an
(Mt. 9:18-26; Lk. 8:40-56)

²¹ Ba' nat gio bhammi dir jup ba tis gu Jesus baasi'n dir ja'k mi' na pai' gè' suu'nka' gu suudai', giilhim mui' mi' mam jumaap jamit ip gio gu ja'tkam, ba' mi' pup oiri ju'ñdharan. ²² Ba' mi' ba ai maa'n gu maa'nkam Jairo tiggim gui' na mi'r gè'kam ka' maa'n kap nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam. Ba' mi' o'lhia'n ki'n ji kikbu bii'pi' dir gu Jesus, ²³ ba'p titda soi'm ilhdhat:

—Aañ ja'p tii kai'chit jiñ jaduun nap iam mu jimia' git jiñ ki'aam nap dua'ñdhara' guñ maraax, umri moo ba muukim. Aañ jix maat na dai no' pich xi dhaa, pu dodhia'.

²⁴ Ba' gu Jesus cham jax ji chi'ik mui'p ma oi.

Gu ubii na pu dodhia' na bhai' pix xi dhagia' gu jannulhi'ñ gu Jesus

Ba' mui' ja'tkam pix chu'p tui'dhi' am, pix am kiki'spaim am. ²⁵ Ba' maa'n mui'p jimchu' gu ubii na mambhix daman gook oidha' bax ka'ook. Nat pai' dhuuk ai gu masaa'n, pui' ja'k pu bii, cham ka duduarda', gammiji pix ba mirda' gu i'ra'n.

²⁶ Mui' ko'kdai' mamtim tii ba ja

umua', pui' na jax ba tu'ii'. Bix tii ba tu ga'ra gu tu' na bia'kat na tiix dhuadhim ka', gu' ji na gu' jix io'm bhai' ji bhimbhida'. ²⁷ Gu' ji na gu' pui' ba tē kēē gu ubii na tu dudua'ndhim gu Jesus, ba' xi' mui' xi jimchu' mi' ja'tkam tir na mia'n jix bhim na pai' jax jimchu'. Ba' mia'n bhik bhai' xi dhaa gu jannulhi'n, ²⁸ na gu' pui' pix kai'nkam ba' xi' mui' xi jii nap jum aa': "Dai pix no' nich ba daa gu jannulhi'n gu Jesus, pu dodhia' in." ²⁹ Ba' jotmoda' pu kikbu gu i'ra'n, gio nat jix bhai' bhai' ji chu tatdat na kax chu ko'k kat. ³⁰ Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Jesus nat maadit ba dua'n gu jaroi' nat jax bha dhaa jannulhiran, na gu'x io'm jir gē'kam. Ba' ja'k gisik jup ja titda gu ja'tkam:

—¿Jaroo bhañ dhaa jiñ jannulh am?

³¹ Ba'p titda am gu noonbi'n:

—¿Jaroo bhañ dhaa jiñ jannulh am sap! ¿Jax jap gi dhuip machia'? Na gu' mui' ja'tkam ya tum jii'mchu', pix am jum kiki'spaim am.

³² Gu' ji na gu' gu Jesus jix bhai' gan xi ja ni'n, panaas ku cham xi maat nat jaroi' bha dhaa. ³³ Ba' gu ubii jix choo'nnit gi'bukidhat mi' o'lhia'n ki'n ji kikbu bi'pi' dir gu Jesus, na gu'x maat na dhi' aagit jup kai'ch. Ba' bix ba aagi'n nat jax kai'nkam bha dhaa jannulhiran.

³⁴ Ba'p titda gu Jesus:

—Pu ba dua pich ji matgam jiñ jaduun, nap gu' aañ jiñ bui bax biiñak. Ba jimia' ap, cha'p jax kam aa'nda'. Cham tu' ja'k ka gixia' gu ko'kdai' nam ēēkat.

Gu Jesus na ba dua'ndha' gu maraa'n gu Jairo

³⁵ Ba' na mi' ka tu a'gichu' gu Jesus, mi' ba ji bubua mit ji'kchi gu ja'tkam mummu kam nar pai' kam gu Jairo, ba'p titda am:

—Ba muu ji matgam gum mar. ¿Jax gip kax bhaai' sia kup mui' tii ba bai'nchu' dhi gē'kam?

³⁶ Gu' ji na gu' gu Jesus ja kēē nam pui' ji' titda gu Jairo, ba'p titda:

—Aap moo cham jax jum aa'nda'. Diih jup kai'ch am ji matgam. Aañ jiñ bui pix jap jix biiñak ka'.

³⁷ Ba' mi' cham ka aa' gu Jesus na ja bim ka jimda' gu mui' ja'tkam. Dai gu Peegro, gio gu Jakoobo, gio ba' gu Juan sipdhi'n gu Jakoobo, xi ja baidhak mu ja'k ji dhuu na pai' kio gu Jairo. ³⁸ Ba' na mit mummu ba ai, giilhim tum kai'ch, gē' ki'n tum suan, gio nam giilhim jix buam jum aa' nat ba muu gu tiyax. ³⁹ Ba' gu Jesus mu baakik ba'k chir jup ja titda:

—¿Tu' ma jam duu jiñ jaaduñ na pim ba' moo ja'p giilhim kai'ch? Gē'gēr suan japim. Jax dhui na cham tu' muukix gu tiyax, matgam mi' pix ji na koos.

⁴⁰ Ba' dai na mit xi a'sik nat pui' ji' xi ja ti'n, nam gu' cham jii'gi'n, ja'p jum aa' am na pix ja'p kai'ch. Ba'p ja titda nam sap ka xi bubuakia' mi' dhir ba'k chir. Ba' gui' pix jup ji bubua mit, dai ba' gu taata'n gio gu di'ii'n gu tiyax mi' ji bii mit, gio ba' gu noonbi'n gui' na pu ja bim jimchu'. Ba' mui' ji ai mit mi' na pai' kaat gu mukdha'. ⁴¹ Ba' gu Jesus nobi'ran xi dhaagik jup titda:

—Talita kumi —na ja'p kai'nkam jup jum kai'ch: Xi bamii' tiyax.

⁴² Ba' nat jax pu ti'n, bhai' ji bam gu tiyax, mi ja'p pix gan ba oiri na gu' bar gē', mambhix daman gook oidha' bia'kam. Ba' mi' pui' pup tum tu'ii' na mit pui' ti tii, am cham bhaai' nam jax jum duñia', nam gu'x io'm jix bhai'm taat. ⁴³ Ba' xi ja soo'mchuldhak gu Jesus nam sap cham jaroi' aagi'ndha' nat jax dhuuk dua'n gu tiyax, dai nat xi chianik gu diidi'n na ba tu makia'.

6

Gu Jesus nam cham kigaldha' mummu Nasareet
(Mt. 13:53-58; Lk. 4:16-30)

¹ Ba' giop ba jii gu Jesus ja bim gu noonbi'n mummu ja'k Nasareet nar pai' kam. ² Ba' nat bam ai na pai' dhuuk cham tum juanda', mui' ma jii maa'n kap mu nam pai' tu daanda' gu

Israel kam ja'tkam. Ba' mi' ~~ek~~ bhai' ji chu ja a'gi gui' nam ji'k mi'p tu'ii'. Bix mi' pui' pup tu'ii' am na mit kai, na gu' giilhim jix bhai' xi bua na xi chu a'ga. Ba'p kai'ch am diih:

—¿Paa ba' ji chum mamtuxdhak pui' pik joidham jix bhai' xi bua? ¿Jax moo duukat jix aix na jax ti'ya'? Tii' na gu' bixchu' pix nar jix bhai'm duukam jup tu buim. ³ ¿Cham aar di' gui' na u'uux ka tu jibda' na bixchu' kap tu buada', na Mariiya jir di'ii'n, nam jir jum sispidhim gu Jakoobo gio gu Josee gio gu Juudas gio ba' gu Simoon? Gio gu u'uub sispidhi'n, ¿cham aa pin ya' tu bipna' am?

Mi' pui' xi kai'chimik gan ji ii mit, nam gu' ja'ppix maa'nkam ilhii'n. ⁴ Gu' ji na gu'p ja titda gu Jesusus:

—Cham dho jigi'ndha' am gu mia'n jum oi'dhagim gu jaroi' no' tii xi chu ja a'gi'n bhaankam gu ñio'ki'n gu Dios, gu' chi ba' pik no'm jir jum jaja'nnim. Dai no'm jir mik kam nam ba' siamri jigi'ndha'.

⁵ Ba' mi' xi ja dudua'ndhak ji'kchi gux kako'kkam, dai na bhai' pix xi ja da'ngi, pu duduar am. Cham pai' moo maa'n jup duu gu tu' nax io'm jix bhai'r jum duukam, na gu' ampix jix chum bhaak. ⁶ Gampai' ji dhuu gu Jesusus, na gu' ni ji'x kum buiñor jix biiñak gu mi' oi'ñkam. Pui' ma jii mi' dhir mummu ja'p jai' kap, na ji'x jir mia'n pa', na pai' jax jir kikcham, na tu ja a'gidhim gu ja'tkam.

Gu Jesusus na nai' ba ja jootsa' gu noonbi'n nam tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam (Mt. 10:5-15; Lk. 9:1-6)

⁷ Ba' maa'nnim maa'n kap maap ja jumpadak gu mambhix daman gook gu noonbi'n gu Jesusus, nai' ja joot go'gok nam jai' nai'p xi chu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam. Jup ja titda na sap ja palhbuidha' guch Gi'kora', na ba'x bhaai'n ka' nam bhaankamu'n mai' ja jootsaidha' gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gu ja'tkam gui' nam ji'k jix ñanaanbi' ka'. ⁸ Gio ba' nap ja titda na cham bhaai' nam kusbioda' tu' asaak, nich chu' koi' kum ua'da', nich chu' tuumiñ, dai

uux tapoorak nam ki'n oxiakkidha'.

⁹ Gio gu ja sussak daipu' nam jax aa'ntu'nda', gio gu ja jajannulh pu daipu' nam jax ti tiichgida', cham bhaai' sap nam jai'p tu ua'da'.

¹⁰ Ja'pni ba' moop ja titda:

—Pai' kikcham na pim aaya', no' ampik maadit jam tibiapputu'n gu jaroi', mi' pim xi juruun'dhai, na pim pai' timu' tu ja a'gidhimii gu mi' oi'ñkam na pim ba' giop ba jimia'.

¹¹ Piam ku pimit gu' mi' pik ai nam pai' cham jam kigalhi'ndha', nam cham ji'x jam kaim ka', pu jimia' pim maakam ja'k, dai na pim xi xi-ixkai gu dibir mi jam tooton am na pim jax gamai' ji jimia', na ba' bhaan jix maati' ka' na mit cham jam kigalh. Tu' silhkam ki'n jañ ya' jam aagi'ndha', cha'pim jax jum aa'nda' sia kum jai' cham jam kaim. Na gu' jano' na pai' dhuuk jum aaya' na tum kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n nam ba' pui' tii bam aa'nda', nam gu' giilhim jum tulhiiña' jix io'm, cham tu' pui' na gu Sodooma kam gio gu Gomorra kam.

¹² Ba' gui' ma jii mit ip nai' ja'p na jax jir kikcham na mit tu ja a'gidham gu ja'tkam, jup ja titdaim am nam sap mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' guch Gi'kora'. ¹³ Gio ba' na mit mui' mai' ja joot gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gux ñanaanbigim, gam na mit mui' ja dudua'ñ gux kako'kkam, dai nam bhai' pix xi ja julhii'ndhim gu tu' joidham jix xuu'ngi'.

Na mit jax dhuuk mua gu Juan ja'tkam bopkondam

(Mt. 14:1-12; Lk. 9:7-9)

¹⁴ Ba' gu Eroodis gui' nar g'e'kam ka' pui' ba ti kai na mu pai' oirit jix bhai' tu bua gu Jesusus, nam gu' pix ja'x pui' tu a'ga gu ja'tkam. Ba'p kai'chdha':

—Dhi' bak gu Juan ja'tkam bopkondam gio duadik jup ba buus mu dir koi'nga'n tir, pui' ku ba'x io'm jix bhai' ba tu buim gu tu' nax bhai'r jum duukam.

¹⁵ Jai'p kai'chdha' am:

—Ja'pji Eliiyas ji chi, gui' nat saak maaxik tis jix dhaam ja'k.

Jai' maakam jup kai'chdha' am:

—Ja'pji chi maadit pix jir di' gui' nam bijik ya ja'p bhaankam tu a'gimik gu Dios.

¹⁶ Ba'p kai'ch gu Eroodis na pui' ba tɛ kɛɛ nam pui' ji' kai'chdha':

—Ja'pji Juan ji nat gio duadik jup ba buus mu dir koi'nga'n tir, gui' na nich tu chia na mit ii gu ma'oo'n.

¹⁷ Ba' giilhim bax choodon pui' xi kai'chit, nat gu' dhi' tu'm da'p duu na mit pai' dhuuk daa gu Juan jano' nat baiñum tirbiñ ki'n buuprak tu chia nam mu kuuppu' nam pai'm kukpa gu ja'tkam, na mit gook dit maapjim daagik gu binga'n Erodiyas tii gim, gui' na bii pi' dir kar binga'n kat gu Piliip nam jir jum sispidhim gu Eroodis, gu' ji nat gu' bhai' ji ix, sia kum tir jum sispidhim. ¹⁸ Ba'p titdada' gu Juan:

—Cham jir am nap bii ma'n tu kioka' dhi ubii jiiñ jaduun, na gu' moo mia'n jir jum jaduun ga'n.

¹⁹ Ba' giilhim bhai' ji bhaam gu Herodiiyas buiñor gu Juan nat pui' ti kai na sap pui' ji' kai'chdha', tiix chu chiañim ka' nam mu'aa'. ²⁰ Gu' ji na gu' soo'mcholhi'ñka' gu Eroodis, na gu'x iibhi'ñdha', na gu'x mat ka' na bhaan ti nai'ñdha' guch Gi'kora' gu Juan, na gu' gammiji tu' ka'm ti nai'ñdha', gio na gu'x io'm jix bhai' xi buada' na xi chu a'gi'ñdha'. Ba' joidham kɛɛkɛ' gu Eroodis, sia ku tii cham pik maatit kɛɛka' na jax kai'ñkam jup titdada', pui' ku ba' cham aa' nam mu'aa', pui' pix tii ka xi kuu. ²¹ Gu' ji na gu' moo jano' pik bhai'p jir koi'cham kat nat bhai' tu chia gu Eroodis nat tum bhai'ñ gu koi' nat sap jum ai gu oidharga'n. Ba' ma tu juu ja bii m gu o'rosiiris tugi'ñ, gio gu sandaarui'x chugi'ñ, gio jai' gu Galilea kam gui' nam pui'p jir gɛ'gɛrkam jum aa'ndam ka'. Ba'x bhai' pix jum ilh gu Herodiiyas, na gu' bax maat nat noonbiran ba gii gu ki'darga'n. Ba' dai na mit xi chu a'gak gook dit gu tiyaa maraa'n nam jax ja'k duuji jix bhai' biiya' gu Eroodis na ba' mi' bhaan jim tukgidhai aaga' na tu

chiñia' nam boi bhii'chdha' gu Juan.

²² Ba' mi' dhir ja'xpix nam mi' ka tu kua', mi' ba baa gu tiyaa, ba' mi ja'p ma chi nai ja nai'ñchudat gu ja'tkam. Alh iam ko'raaru gu Eroodis pui' nat jax ja'k ti nai, gio gui' nam mi'p tu'ii' bii ma'n ba pui' ip. Ba'p titda gu Eroodis:

—¿Tu'm a'm jum aa'? Ya'ñ dhop tu'ii' no'p tu'x aa' nañ jum makia'.

²³ Jix bhai' moo xi chitda na ba' jii gi'ñdha', jup titda:

—Ja'p ji moox gi'm jañ ya' pum titda. Jum makia' iñ dho nap tu' ilhii'ñdha', sia dibii' jañ dhom makia' irban juugit gui' na ji'x bhaan bipio' ya' nach pai'p tu'ii'. Cham jax bua, nañ gu' bii x ja daa' gu ja'tkam.

²⁴ Ba' xi mii gu tiyaa nat tikkam gu di'ii'n, jup titda mu ɛɛk:

—Jup jiiñ chitda gu ya' kiokam na sap jiiñ makia' nañ tu'x aa'nda'. ¿Tu'ñ bha tañia'?

Ba'p titda gu di'ii'n:

—Ja'p jap titda' na iiki bham makia' gu ma'oo'n gu Juan ja'tkam bopkondam.

²⁵ Ba' jotmoda' gio mijip xi mii gu tiyaa mu na pai' daa gu Eroodis, ba' mu ɛɛk jup titda:

—Aañ jix aa' nap jiiñ makia' jooxia' ta'm gu ma'oo'n gu Juan ja'tkam bopkondam, xib ip moo.

²⁶ Ba' nai' soi' jim duu gu Eroodis, giilhim jix buam jum ilh. Gu' ji nat gu' moo pui'p ba tii'n mi' ja kaichdhat gui' nam ji'k mi'p tu'ii' na makia' na tu' ilhii'ñdha'. ²⁷ Ba' pui' tiix buam jim aagit mui' ma joot maa'n gu sandaarui'x chugi'ñ na iikdhara' gu ma'oo'n gu Juan. ²⁸ Ba' mui'p ma jii maa'n gu sandaarui'x nat iikim gu ma'oo'n. Ba' ja'xpix mi' ba aich, mi' xi maa gu tiyaa. Mi' dhir ba' gu tiyaa mu ja'k jup xi bhidhak gu di'ii'n. ²⁹ Ba' pui' ba ti kai mit gu noonbi'ñ gu Juan na mit ba mua, ba' mui' ma jii mit na mit bii m gu tukga'n nam yaaspa'.

Gu Jesus na mui'dhalhdhai gu paan tu ja makia' gu mui' ja'tkam

(Mt. 14:13-21; Lk. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Ba' gio maap jup bam jumaap jamit gu noonbi'ñ gu Jesus na mit ja'k suulhgik mu ja'p pai' nam jax oipimik, ba' ba aagi'ñ am na mit ji'k tu'x bhai' tu duu, gio nam jax ja'k ja titdaim gu ja'tkam nam tu ja a'gidhim. ³¹ Ba'p ja titda gu Jesus:

—Maik gor pai' na cham jaroi' oiri na pim ba'm jipdha'.

Nam gu' giilhim mui' ja'tkam mi'p oipo, jai' jimiim am, jai'm mi'p aajim, pu cham bhai' nam jax tu jugia'. ³² Ba' diilh dai na mit jax bha tiitis kanuub ta'm na mi ja'p jup se' suudai' jugii'ñ, pu cham xi chu tabuimgidhak pu jii mit jotmoda' baasi'n dir ja'k na pai'r gampix. ³³ Gu' ji na mit gu' sia ja tii mui' jai' dhit, jix maatit tii mit na biix gu Jesus bhammi pix daichu' nam mui' xi chi nai'ñ. Ba' bhiji ja'p pu boop jamit biix ju'ñdharan gu suudai', biipi' kat bhammi dir bap tu'ii' am na mit ba' gui' bhammi dir jup ba ai. Ja'x xikoor jumpax am, nam gu' jano' pik mui' mi'p oipo jai' kap dir, sia mik dir kam. ³⁴ Ba' nat mui' ji chim gu Jesus bhai' dhir kanuub ta'm, nammija'p xi ju' am gu ja'tkam nat ba ja tii. Ba'x ja joi'mdat ja tii, nam gu' sap ja'p ji buusan na jax gu kakasnir no' cham jaroi' ja bipia'. Ba' bhai' ji chu ja a'gi biix aixim na jax ja'k jir am nam tui'ñgida'. ³⁵ Ba' ja'xpix jurnidhak mu ja'p ba baabu mit gu noonbi'ñ gu Jesus, jup titda am:

—¿Jax jach jich dhuñia'? Tii' nat ya' pix ba ji jur. ¿Cham aach ba jimia' nach ba tu koi'po'? Na gu' ya' cham bhaai' nach pai' tu jugia', na gu' ya'r gampix. ³⁶ Dai nap xi ja jootsai dhi jaaduñ kum ba tu taañpu' gu koi' miji ja'p pai' na jax jir kikcham, nam gu' cham tu' ua' gu tu' nam jugia', gio na gu' ya' cham bhaai' nam pai' tu saba'da'.

³⁷ Ba'p ja titda gu Jesus:

—Yaa' pim dho ka tu ja makia' aapi'm. ¿Tu' gi pik?

Ba'p kai'ch am ip gio:

—Jax dhui na gu' sia kut maadit tii ma chu jua ji'k xijum baik masaa'n, pu cham ja aix nam tu jugia' siat

tii ma chu saba'lh biix ka'm na ji'k mai'chia' gu tuumiñ.

³⁸ Ba' ba ja chia nam ja tikka' no'm sap cham jai' dhit iam ua' gu koi', jup ja titda:

—Ea gor xi ja tikka no'm iam jai' dhit ua' gu koi'.

Ba' gui' miji ja'p jup xi ja tikkapuk jup titda am gu Jesus:

—Muni tii ua' maadit, dai nar gook alh, jix chamaam gu paan gio ba' gook gu boptop.

³⁹ —Dhii' dho ba ja kokba'ñchu'n —jup kai'ch gu Jesus.

Ba'p ja titda gu noonbi'ñ nam sap xi ja chiñia' nam mi ja'p xi dharaibu' xi'xkor gu ja'tkam sai' dhaam na joidham jix chi tiidu'. ⁴⁰ Ba' pui'p xi ja tii'n jamit, ba' mi ja'p jup ji dharaibu mit xi'xkor. Ji'kchi kap moo gui' na mit maap daraibu nam aix jix chamaam oo'm, jai' kap ba' gook oo'm daman mambhiix, mi' pix pui'. ⁴¹ Ba' gu Jesus nat jax dhaa gux chamaam gu paan gio gu gook gu boptop, jix dhaam ja'k xi chi tiigik xi chu taxchaabgidhak pix mui' ji ja maa gu noonbi'ñ ta'takjaisaidhat, ba' gui' mi' dhir nai'p ji ja maa mit gu ja'tkam. Na mit pai' biix xi ja maakak gu paan, gio gu boptop nai'p ji ja maa mit. ⁴² Biix chu juu mit nam ji'k mi'p tu'ii', tu koi'mik am nam ji'x ilhii'ñ. ⁴³ Jai' mit pu cham ka ju-gio, pui' mit ma chu jumaap ip gio, mambhiix daman gook bapaalh jamit ja susdui', ku gu' binkam ji gu boptop, cham tu' moo dai gu paan. ⁴⁴ Alh moo mui' ja'tkam na mit mi' tu juu, jix chamaam mambhiix jix cha'tmam oo'm (5000) aixim gu chichio'ñ, gu u'uub gu' cham daaxix kam ji gam a'alh.

Gu Jesus na joidham suudai' dhaam pix jimda'

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Mi' dhir ba' nat jax ja chia gu Jesus nam bha tisdia' kanuub ta'm gu noonbi'ñ, miji xi ja joot biipi' kat nam ba jimia' Betsaida ja'k. Ba' gui' mi' ji bii, na gu' mi ja'p ka ja

tabuimgi'ñ gu mui' ja'tkam. ⁴⁶ Ba' ja'xpix nat pai' bix xi ja tabuimgidhak, pu jii bhijimmi pai' oidha' daam nat tu a'gam jix dhaam ja'k buiñor guch Gi'kora'. ⁴⁷ Ba' kia'pix irban ba ji bhik jamit gu noonbi'ñ nat ba tuk, gu Jesus pui bhammip tu'ii' oidha' daam. ⁴⁸ Ba' na bhammi dir mui' xi chi nii'ñ, ba ja tii nam mummu tii ti bhii, cham ka jimmi gu kanuub, nat gu' giilhim jix io'm bhai' ji jib mu dir ja'k nam pai' ja'k tii ka jii mit. Ba' nammi na pai' bar katukgab, mui' ma jii gu Jesus, bhammi dir pix tu tui'dhi' bix a'nsap, mi' ba ai ip gio na pai' gè' suu'nka' gu suudai'. Mi' dhir ba' bix suudai' dhaam pix chu'm duu, ja'p gai dhir pa' moo bhichu' nam pai'p tu'ii' gu noonbi'ñ kanuub ta'm. Ba' nat mi ja'p jupaaban ji bhii, ⁴⁹ gè'gèr ba jiiñ jamit jix xusuañim na mit ba tii na mi ja'p ba jimchu' suudai' dhaam. Ja'p jum aa' am na tu' mi' bax ja naa. ⁵⁰ Giilhim jix chotdonit mui' ba ti nii'ñ am, gu' ji nat gu' jotmoda' bha ñio, jup ja titda:

—¡Cha'pim totdon ka! ¡Aañi' pix jup tui'dhi'!

⁵¹ Ba' mui' ji ai. Ba' nat jax bha tis kanuub ta'm, nai' ji kikbu gu jibilh. Ba' gui' mi' pui' pup tu'ii' am, nam gu' giilhim jix juraapgix, ⁵² nam gu' chakui maat no'r gè'kam gu Jesus, sia kum tii nii'ñ nat mui'dhalh gux chamaam gu paan, nam gu' cham bix ja jujur ki'n xim ga'nga na jax jir jum duukam.

Gu Jesus na ja dudua'ñdha' gux kako'kkam mu Genesareet (Mt. 14:34-36)

⁵³ Ba' ja'xpix bhammi dir ba tiitis jamit ju'ñdharan na pai' Genesareet ti tii', mia'n Betsaida. Ba' bha ja'p xi buraak jamit gu kanuub ⁵⁴ mui' ji chitit. Gu' ji nam gu' ampik mui'p ti nii'ñ gu ja'tkam, jix maatit tii mit na maadit jir di' gu Jesus. ⁵⁵ Jotmoda' mit nai' xi chu aagam miji ja'p na jax jix chum kako'k, gio jai' na mit mui' ji ja u'uuk na pai' oiri gu Jesus. ⁵⁶ Ba' nat miji ja'p xi jii na jax jir kikcham, pup xim ja booso' am gux

kako'kkam miji dir ja'p ba'pki chir, ba' soi' titdada' am na sap sia palhiip nam bhai' xi dhagia' ju'ñdharan gu jannulhi'ñ, pu duduadhia' am. Pui' ba'p ji buus, pu dudua mit bix gui' na mit ji'k daa gu jannulhi'ñ sia gu palhiip.

7

Gu Jesus nap kai'ch na cham jir am nam jax tu jimdat gu bijik dir kam (Mt. 15:1-20)

¹ Ba' jano' na mi' ka oiri gu Jesus, mi' ba ai mit bhammi dir ja'k Jerusaleen gui' nam pariseos jum tiiti'nda' gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios. ² Ba' moo ampik jup ba ji chu juu mit gu ja'tkam tugi'ñ gu Jesus, ba' ba ja tii mit na mit jai' dhit cham mui'kim jum i'koim, na gu' sap jix xidhuu ka' no' cham mui'kim ikoimdhix gu jaroi'. ³ Na gu' gui' nam pariseos jum tiiti'nda' gio gu jai' Israel kam ja'tkam, pui' mi' pui' tu daa'ñchu' am nam jax ja'k tu jimdat gu bijik dir kam kat, na sap no'm cham mui'kim ikoimdhix, cham jir am nam gan tu kua'da', nam gu' sap jum ua'tulhdha'. ⁴ Gio jai' cham daaxix kam, pui' na jax gu jaroi' no't jii pai' na bixchu' tum ga'ra, jum aa'nda' sap na mui'kim batbia' ja'k gisii, na gu' sap jix xidhuu na tu jugia' no't jax dhuuk cham mui'kim batbia. Gio gam gu tu' na bhaan tu io'da' na mui'kim ja bopkonda', gio gu bhi'mkar, gio ba' gu tu' na bhaan dadarrida' na pai' dhuuk ba ji chu jugia'. ⁵ Mi' dhir ba' bhai' ji chikka mit gu Jesus gui' nam pariseos jum tiiti'nda' gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, jup titda am:
—¡Jax kum ba' dhim ja'tkam tuk cham mi' pui' ka jimchu' nam jax tu jimdat guch bopxikat? Tii' nam cham mui'kim jum i'koimdhat tu kua'.

⁶ Ba'p ja titda gu Jesus:

—Dho pui' na jax aapi'm na pim gu' cham tu' mi' pui' jiiim na pim jax ja'k tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam nam tui'ñgida'. Bak gu'r pui' nat jax tu ua'nak mi' u'uan ta'm gu Isaiiyas

gui' nat mui'kim bha ñio'kdhak guñ
Gi'kora', nap jum kai'ch:

Dhi ja'tkam pui' xi kai'ch am nam sap
tu' ka'm jiñ ñii'ñ,

gu' ji na gu' gu ja jujur mik ja'k jup
tu'ii' aañ jiñ bui.

7 ¿Tu'm gi mi'p tigia' siam bix aixim
tu daan?

Nam gu' cham tu' mi' pui' jiiim nañ jax
jix aa',

gio na gu' nam ji'k jax tu ja a'gi'ñdha'
gu ja'tkam,

diih pix nam jax ilhii'ñdha'.

8 'Jix matgam dho —jup kai'ch gu
Jesuus—, na pim gu' ja'p xi dhuukat
na jax jix aa' gu Dios. Dai na pim mi'
pui' tu daa'ñchu' nam jax tu jimdat
gu bijik dir kam kat nam mui'kim
ja bopkondat gu tu' nam bhaan tu
io'da', gio jai' cham aagix kam ku pim
pu tu buim.

9 'Gu' ba' na jax jix aa' gu Dios,
tu' pix ilhii'ñ japim. Dai na pim mu
ja'k jix chutkagix na pim jax ilhii'ñ
diih. 10 ¿Moo ja'p cham jam a'm baa-
pak aa? Gi nat ja'pni tu ua'nak bo
gu Moisees nap jum kai'ch mi' u'uan
ta'm: “Tu' ka'm jap niidhat gum taat
gio gum naan.” Gio ba' moo ja'pnip
jum kai'ch ip: “Gu jaroi' na cham
tu' ka'm ni'ñdha' gu taata'n piam gu
di'ñn, pix am ti'ñchoka' na joodai ki'n
ma'yaxix kam muukix ka'.” 11 Gu'
ji na gu' aapi'm jix io'm maakam ba
xi buim, ja'p jum aa' pim nar am na
ja'p tida' gu jaroi' gu taata'n piam
gu di'ñn: “Pui' ba ti'ñn jañich gu Dios
nañ bix mu tu tu'aa' chiop nañ ji'k tu
bia'. Cham ka bhaai' nañ jax dhuim
taiñbuidha', sia ku ja'p moo tiim a'm
jum aa'.” 12 Dai no't pu'ñi ba ti'ñn gu
taata'n piam gu di'ñn, aapi'm pui' ba
ti'ya' na mi' pui' ba jimchu' na jax jix
aa' guñ Gi'kora', ja'p moo silhkam xi
kai'chdha' pim. 13 Ba xi jii pimit na
pim bix aixim tu bua bhaan jim iatat
nam jax tu jimdat gu bijik dir kam.
Gu' ba' na jax jix aa' gu Dios, gampai'
pix bia' pim, panaas ku pu cham tu'
bhai', gio jai' cham aagix kam ku pim
pu tu buim.

*Gu Jesuus nap kai'ch na cham xid-
huu gu jax chu'm koi'*

14 Ba' gu Jesuus maap ja jumpadak
gu mui' ja'tkam jup ja tida:

—Ka na pim moox bhai' xiñ kaaya'
bix na pim ji'k ya'p tu'ii' nañ jax jam
tida'. 15 Jax dhuu na gu' cham tu'
xidhuu no' moo tu kua' pix gu jaroi',
gu' ji no'x bhaamut nai' titi'ñcho,
piam ku jax ña pix jum aa' na jax
cham jir am na ba'x xidhuu, na gu'r
ua'tulhdhara'. 16 Mi' pim pui' ba
jimia' ji'k na pim jix maatit jiñ kèè.

17 Ba' mi' pui' xi ja tidaimek pu jii
mummu na pai' tibiapka'. Ba' nat mu
ba ai, ba tikka am gu noonbi'ñ na jax
kai'ñkam jup kai'ch gu pui' na jax ja
tida gu mui' ja'tkam. 18 Ba'p ja tida:

—¿Aapi'm aa pui' cham maatit jup
tè kèè? Ja'p jañ dho kai'ch na cham tu'
xidhuu no' moo tu kua' pix gu jaroi',
19 na gu' silh bookaran ja'k bhiiya' gu
koi', mi' dhir dai na giop ba buusnia',
cham tu' na jura'ran ja'k baapki mi'x
buam ba jurtu'nka'.

Ba' dhi' na pui' ji' kai'ch gu Jesuus,
ja'p kai'ñkam jup kai'ch na sap cham
tu' xidhuu gu tu' koi', pu ni jax chu'm.

20 Ba' ja'pnip ja tida:

—Gu' ji no'x bhaamut nai' titi'ñchu
gu jaroi' piam ku jax ña pix jum
aa' nax buam jir jum duukam na
ba'x xidhuu, na gu'r ua'tulhdhara'.
21 Na gu' kai'ñkam ja jujur am dir
gu ja'tkam na bhai' jim gigi'lhi'ñ gux
buam jum duukam, jax ñam pix bam
aa'nda', ja'p na jax gui' nam jai' jix
bhai' ja tidadada' gu u'uub sia kum
tii ti bipna', gio gu u'uub ba pui' ip.
Gio gui' nam cham tiimui'x ka', siam
tii maap tu oi'dha'. Gio gui' nam
ja'tkam ja koo'nda'. 22 Gio gui' nam ti
ñxi'ñdha'. Gio gui' nam jix bhaamut
ni'ñdha' gu jaroi' no' tu' bia', nam
jai' pui'p jix aagit. Gio gui' nam jax
ñam pix tu buada' na jax cham jir am.
Gio gui' nam iatda'. Gio gui' nam
jotmoda' pix jix bhai' tida' gu ubii,
mi' dhir jumai ip. Gio gui' nam jix
chi jügak ka'. Gio gui' nam giilhim tu
ñiok. Gio gui' nam jix buam ja a'gada'
gu ja'tkam. Gio gui' nam gè'gèrkam

jum taat ka'. Gio gui' nam bix aixim tu buada', panaas kum cham ja jujur bia'ka'. ²³ Bix dhi'ni na ji'k jix buam jir jum duu'nkam, ja jujur am dir jum gigi'lhi'ni gu ja'tkam. Dhi' ji na ba' pui'm kai'ch nax xidhuu, na gu' giilhim jir ua'tulhdhara'.

Maa'n gu ubii na cham jir Israel kam na umua'ndha' gu Jesus na dua'ndha' gu maraa'n
(Mt. 15:21-28)

²⁴ Mi' dhir ba' ma jii gu Jesus mummu maa'n kap, mia'n pix iam na pai' g'e'r kiicham Tiuro ti tii'gim. Ba' mi' nat pai' ai, ti cham pai' jimmida' na ti cham aagit na jaroi'x mat ka' na pa ja'k jax chui'ka'. Gu' ji nat gu' cham pui' ji chu buus, moo jano' pui' ba tim ti. ²⁵ Mi' ba jimchu' maa'n gu ubii nat jax pui' ti kai, na sap cham kii' tu ii'mda' ka' maa'n gu maraa'n, ampix pui'x naanbi' ka', ba' mi' o'lhia'n ki'n ji kikbu biipi' dir gu Jesus. ²⁶ Gui' gu ubii cham tu'r Israel kam ka', pur mi' kam ka' Peniisia, na Siiria bhaan bipio' gui' gu dibii'r. Ba' soi' xi chitda, jup titda na sap iam mai' jootsa' gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan gu tiyax. ²⁷ Gu' ji na gu'p titda gu Jesus:

—Ea nañ biipi' ka xi ja palhbuidha' gu Israel kam ja'tkam nañ ba' aap jup bam palhbuidha'. Na gu' no' nich aap biipi'm palhbui, ja'p ji buusnia' na jax gu a'aalh no'm ka tu kua' gu tu' koi' no' nich mi' dhir ja boppoidhak mu xi ja maa gu go'ngox.

²⁸ Ba'p kai'ch gu ubii:

—Dho gu' pui' dat do jia ti, gu' ji nañ gu' aañ soi'ni ilhii'ni. ¿Cham aa gu' cham jax jup bua no'p moo xich joi'mdai jich palhbuidha' git? Na gu' ja'p ji buusnia' na jax no'm ti tiitib gu go'ngox gu biimuñga'n na iigisda' pai' nam tu kua'da' gu a'aalh.

²⁹ Ba'p titda gu Jesus:

—Ja'pji moo silhkam jia nap soi'm ilhii'ni jin jaduun. Ba buus ji matgam gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan gum maraax. Cha'p jax kam aa'nda', ba jimia' ap.

³⁰ Ba' ba jii ip gu ubii. Nat pai' dhuuk mu ai kia'mi'ni, jix kii' mi ja'p bo'm bakxidhat gu tiyax, pu ba buus gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan na ki'n kax naanbi' kat.

Gu Jesus na ba dua'ndha' maa'n gui' na cham te k'ek'ek' gio na cham tu niokda'

³¹ Ba' mi' na pai' daakat gu Jesus mia'n g'e' kiicham Tiuro ti tii'gim, mi' dhir giop ma jii, moo bhai' buus na pai' Sidoon ti ti, na pui'p jir g'e' kiicham. Bhai' dhir ja'p gakoolh bhik mummu ba buus na pai' Dekapolis bhaan bipio' gu dibii'r. Mu ji ai mia'n na pai' g'e' suu'nka' gu suudai', na Galilea bhaan ba bipio'. ³² Ba' mi' ba bai'ni'chu' am gu ja'tkam maa'n gux ko'kkam na cham te k'ek'ek' gio na cham tu niokda', ba' soi' titda am na sap palhiip bhai' xi dhagia' na ba' dodhia'. ³³ Ba' gu Jesus ja'p ja'k xi baidhak diilhkob palhiip bhiji xi kii'mpi naankaran, gio ba' nat xi xixbuidhak gu nobii'ni palhiip bhai' xi dhaa niiran. ³⁴ Gio ba' nat jax jix dhaam ja'k xi chi tii'gik ii'mdaga'n xi buak jup kai'ch:

—iEpaata! —na ja'p kai'nikam jup jum kai'ch: iXim kukpio'k!

³⁵ Ba' joidham bhai' jim kukpio' gu naanka'n gui' na cham te k'ek'ek', gio gu niini'n pu dua ip, jix bhai' ba tu a'ga. ³⁶ Ba'p ja titda gu Jesus gui' nam mi'p tu'ii' nam sap cham jaroi' aagi'ndha' nat jax dhuuk dua'ni, gu' ji nam gu' gui' moo jano' nai' pix ja'x pui' tu ja a'gi'ni, sia kut ti xi ja soo'mcholhdhak. ³⁷ Ba' gu ja'tkam gui' nam pui' tu ja a'gi'ndha' mi' pui' pup tui'ka' am, ja'xpix dai nam jup kai'chdha':

—iJoidham dho bak jia! Jaiñ na gu' pui' ja dudua'ndhim gui' nam cham te k'ek'ek' gio gui' nam cham tu niok.

8

Gu Jesus na mui'dhalhdhai gu koi' giop tu ja makia' mui' gu ja'tkam
(Mt. 15:32-39)

¹ Ba' mi' na pai' ka oiri gu Jesus, gio mui' mi'p ma ai mit gu

ja'tkam. Ba' baik jurni'ñ ki'n ma juu gu koi' nam tu ua'dat. Ba' maap xi ja jumpadak gu noonbi'ñ, jup ja titda:

² —Jix joi'mdat ja nii'ñ iñ dhi ja'tkam, na mit gu' baik tanoolh ya' ba ji juruuñ. Cham ka tu ua' am gu tu' nam jugia'. ³ Na gu' no' ñich pui' cham tu ja maakak ba ja joot ja ki'aam ja'k, mu pai' ua'ma' am boi cha'm, nam gu' jai' mik dir tu jim.

⁴ Ba'p titda am gu noonbi'ñ:

—¿Jax gi dhui jaroi'p ba tu ja maa, na gu' ya'r gampix? ¿Paach gip tu saba'da' gu tu' nach ja makia'?

⁵ Ba' ba ja tikka'n, jup ja titda:

—¿Gu' ji'k japim pix ua' gu paan na pim saak ua'?

Ba' gui'p titda am:

—Xijum gook dho pix.

⁶ —Dhi'ch dho ta'tak jaisai ja makia' —jup kai'ch gu Jesusus.

Mi' dhir ba'p ja titda nam sap xi ja chiñia' gu ja'tkam nam xi dharaibu'. Ba' gui' pui'p xi ja tii'n jamit, ba' pix mi ja'p jup ji dharaibu mit. Ba' gu Jesusus nat jax dhaa gu xijum gook gu paan xi chu taxchaabgidhak pix mui' ji ja maa gu noonbi'ñ ta'tak jaisaidhat, ba' gui' mi' dhir pix nai'p ji ja maa mit gu ja'tkam. ⁷ Gio ba' gu boptop ji'kchip ua'dat am. Nat jax jup daa, pui'p xi chu taxchaabgidhak pix mui'p ji ja maa gu noonbi'ñ, mi' dhir ba' gui' pix nai'p ji ja maa mit ip gu ja'tkam. ⁸ Dappaam tu juu mit, tu koi'mik am nam ji'x ilhi'iñ. Jai' mit pu cham ka jugio, pui' mit ma chu jumaap, xijum gook bapaalh susda gu ta'tak ga'n nat bii. ⁹ Maakob mambhix jix cha'tmam oo'm (4000) aix am gu ja'tkam na mit mi' tu juu. Mi' dhir ba' dai nat jax xi ja tabuimgidhak, ¹⁰ nat jax bha tis bhaan gu kanuub, pu jii ja biim gu noonbi'ñ baasi'n dir ja'k maa'n kap na pai' Dalmanuuta bhaan bipio' gui' gu dibir.

Gu pariseos nam jix aa'nda' na maa'n jup duñia' gux bhaim duukam gu Jesusus ja nii'ñchudat
(Mt. 16:1-4; Lk. 12:54-56)

¹¹ Ba' na mit bhammi dir ba ttitis, bhai'p ba ai mit gui' nam pariseos jum ttitinda'. Ba' pix am bhakku am buiñor gu Jesusus, bhax aa' am na sap jup duñia' gu tu' nar jix bhaim duukam ja nii'ñchudat, na sap ba' bhaan matgilhia' no't baabui' silhkam bha joot guch Gi'kora'. ¹² Gu' ji na gu' gu Jesusus cham aa', dai nat jix buam jum aagit ii'mdaga'n xi buak jup ja titda:

—¿Jax ku pim ba'x aa' nañ jup duñia' maa'n gu tu' nar jix bhaim duukam? Na pim gu' gammiji pu nii'ñdha'. Aañ pu kai'ch tu' silhkam ki'n nañ cham tu'p duñia' dai aapi'm jam nii'ñchudat, na pim gu' cham ji'xkat ti jii'ñdha' aañ jiiñ bui, sia kuñ jix bhaim tii tu bua.

¹³ Daipu' xi ja tiddak nat jax bha tis kanuub ta'm, pu jii ip gio baasi'n dir ja'k mi' na pai' gø' suu'nka' gu suudai'.

Na cham jir am pui' nam jax ja'k tu a'gada' gu pariseos gio gu Eroodis
(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Ja'p moo cham jup ka ti'ñchu' am nam xi chu gaamui git gu tu' nam tu jugia' gu noonbi'ñ gu Jesusus, maa'n pix bha ua' am gu paan kanuub ta'm.

¹⁵ Ba' nammi gama ja'k nam ba jiiim-chu', jup ja titda gu Jesusus:

—Moo pim cham ja kekøøda' gui' nam pariseos jum ttitinda' gio gui' nam kaichu' gu Eroodis. Nam gu' ja'p ji buusan na jax gui' na ki'n jappukar gu paan, giilhim jix chu ia'ñdhara'.

¹⁶ Ba' bhaim jim ti tikka mit diilh jix dhu'npi'ñ ki'n, jup kai'ch am:

—¿Jax ba' ku ba'p kai'ch? Gu' bak nach cham ka ti'ñchu' gu paan nach bha ui'ka'.

¹⁷ Gu' ji na gu'x bhaim maat gu Jesusus nam jax kai'ch, jup ja titda ip gio:

—¿Jax ku pim ba' dai gu tu' paan bhaan tu a'gim na pim cham ua'? Nañ gu' aañ cham tu' tu' koi' aagit jup kai'chim. ¿Moo ja'p cham maatit tø kekøø pim aa? ¿Moo ja'p jix kaapak ji jia gu jam jujur! ¹⁸ ¿Ka' pim ji cham tu buupui aa, ka' cham tu naanak japim aa? ¿Kux moo ja'p cham titi'ñchura'

pim aa? ¹⁹ ¿Ji'k japim it bapaalh ja susdui' gu paan gu ta'takga'n nat bii jano' na ñich mui'dhalhdhak tu ja maa gux chamaam mambhix jix cha'tmam oo'm gu ja'tkam?

Ba' gui'p titda am:

—Mambhix daman gook bapaalh dho.

²⁰ —Jano' gi na ñich pai' dhuuk mui'dhalh gu xijum gook gu paan, na ñich tu ja maa gu maakob mambhix jix cha'tmam oo'm, ¿ji'k japim it bapaalh ja susdui'?

Ba' gui'p titda am:

—Xijum gook bapaalh dho.

²¹ Ba'p ja titda:

—¿Gu' jax ji ku pim ba' moo ja'p cham maatit tē kēē, ni ku pim xim ga'nga na jax jir jum duukam? Nañ gu' aañ cham tu' tu' koi' a'gidhat jup kai'chim, ja'pji gui' nam pariseos jum tiiti' gio gui' nam kaichu' gu Eroodis nañ ja aagit jup kai'chim, na cham jir am nam jax ja'k tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam.

Gu Jesus na ba dua'ñdha' maa'n gu maa'nkam Betsaida kam

²² Ba' mi' dhir mui' ma jii gu Jesus mummy na pai'r gē' kiicham, Betsaida ti tūgim. Ba' mi' ba bai'ñchu' am maa'n gu maa'nkam na cham ñia ka', ba' soi' ba titda am na sap palhūp bhai' xi dhagia' na ba' dodhia'. ²³ Ba' gu Jesus am xi ñobchik gammiji pix chu'm duu, nammī baas ju'ñdharan xi baabuk palhūp bhai' xi julh gu chiñbur ga'n buupuiran gio nat palhūp bhai' xi dhaa, ba' xi chikka no' sap moo bax chu maax na nai' xi chi ñi'ñ. ²⁴ Ba'p kai'ch gu cham ñia kam nai' xi chi ñiidhat:

—Bax chu maax pa' dho. Ja'p tu'm jum maaxi'ñ am gu ja'tkam na gu tutua.

²⁵ Ba' gio bhai'p xi dhaa buupuiran, jix bhai' bhai' ji ñiata, pu dua, sap joidham jix bhai'x chu maax na nai' xi chi ñi'ñ. ²⁶ Mi' dhir ba' dai nat ba joot kia'mi'ñ ja'k, jup titda:

—Ba jimia' ap jum ki'aam ja'k. Gakoolh jap moo bhūya' mi' dhi gē'

kiicham nam cham bam tikkada' gu mi' oi'ñkam na pich jax dhuuk dua.

Gu Peegro na ba tu aa'nda' na gu Jesus jir di' guch Xoi'kam

(Mt. 16:13-20; Lk. 9:18-21)

²⁷ Ba' mikkat giop ma jii gu Jesus ja biim gu noonbi'ñ mummy ja'k ji'kchi kap na pai'r kikcham, mia'n gē' kiicham na Sesarea Piliipo ti ti'. Ba' nam nammī ka jimchu' bix boi, ba ja tikka, jup ja titda:

—¿Jax jam kai'chdha' gu ja'tkam? ¿Jaroo sap da' iñ? ¿Tu'ñ sap jir jup tu'm da'?

²⁸ Ba' gui'p titda am:

—Dho ji'ma'n jup kai'chdha' am nap sap aap jir di' gu Juan gui' na ja'tkam ja bopkondat. Jai' ba'p kai'chdha' am ip nap sap aap jir di' gu Eliiyas, gui' nat saak maaxik jii jix dhaam ja'k. Gio ba' jai'p kai'chdha' am ip nap sap aap maadit jir di' gui' nam bijik ya ja'p bhaankam tu a'gimik guch Gi'kora'.

²⁹ Ba' diilh jup xi ja tikka gu Jesus, jup ja titda:

—Aapi'm gi, ¿xiñ maat japim aa nañ jir tu'p tu'm da'?

Ba' mui' ji ñio gu Peegro, jup kai'ch:

—Dho aapi' dhor di' guch Xoi'kam gui' na saak bha jootsa' git guch Gi'kora'.

³⁰ Ba' xi ja soo'mcholhdhak nam sap cham jaroi' aagi'ñdha', diilh jam sap pix pui'x chu mat ka'.

Gu Jesus na ba tu aa'nda' nam ba mu'aa'

(Mt. 16:21-28; Lk. 9:22-27)

³¹ Mi' dhir ba' gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesus gu noonbi'ñ, jup ja titda:

—Giilhim kañ chulhiña' iñ, ku ba' gu' cham jax bua ji, nat gu' pu kai'ñkam bhañ joot guñ Gi'kora'. Cham jiñ kūgalhdha' am gui' nam jir ja gē'gē'kam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam, gio gu ja gē'gē'kam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, tu chiña' am

nam jiñ mu'aa'. Ku ba' gu' aañ baik tanoolh ki'n yaa' ji nañ jax ba oirida'.

³² Dhi' pui' dho gi gu'x bhai' ja aagi'ñ ji, cham tu' pai' tu' bhaan ji ua'rgidhat. Ba' gu' Peegro ja'p ja'k dilhkob xi baabuk jup titda na sap cham jir am gu' pui' na jax kai'ch. ³³ Gu' ji na gu' gu' Jesusus jotmoda' kuu' kikbu, mu' ja'k ti niidhat nam pai' pup daraa gu' jai' gu' noonbi'ñ, jup titda:

—iCha'p tu' ki'n jiñ juanda' toobol-hik! Nap gu' cham pui' ilhii'ñ na jax jix aa' gu' Dios. Pui' pix ja'k ilhii'ñ ap nam jax ilhii'ñ gu' ja'tkam.

³⁴ Ba' maap xi ja' jumpadak gu' noonbi'ñ gio gu' ja'tkam, jup ja' titda:

—No' jaroi'x aa' na gammiji bañ kaichgida', jum aa' na ja'p xidhui na dilh jax ilhii'ñdha', dai na pix bhaan ji bamgia', cham jax bua sia kum jix mu'aam. ³⁵ Na gu' gu' jaroi' no' ti bañ kaichgit, no't dai mi' ba ji choo'n no'm bax mu'aam, cham bhai' ka tu jimia', na gu' cham ji'xdha' ka tisdia' jix dhaam ja'k. Gu' cham ji no' gu' cham tu' ji kekēdat gammijiñ kaichu', no' mi' pui' xi jimchu' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guñ Gi'kora', jix bhai' dho tu jimia', na gu' pu jimia'x dhaam ja'k, sia ku mit ba mua. ³⁶ ¿Tu' gix bhai' sia ku jaroi' bixchu' tu bia' gu' tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch? Na gu' pui' pix cham jup palhbuidha' na jax dhui tisdia' jix dhaam ja'k, ³⁷ gu' ji na soi'm duujim uana' no'x aa' na cham jum tulhiiña'. Na gu' cham jum aa' na mu pai' tu namki'ñdha', dai na pu titda' guñ Gi'kora' jix dhaam ja'k na uana' gu' ua'tulhdhar ga'n. ³⁸ Gu' ba' gu' jaroi' no' jax dhuukat ti ba ti jii'gi'ñ jiñ bui, aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora', no' gu' daix xi'ir nañ a'mkam tu ja a'gidha' gu' ja'tkam gui' nam chakui ti jii'gi'ñdha' nam jix ua'tulhdhix ka', pix am ti'ñchuka' nañ cham baidhika' jix dhaam ja'k, jano' nañ pai' dhuuk bhammi dir gio ya'p ba aaya' ya' dhi oi'ñga'n ja bii'm gu' noonbi'ñ guñ Gi'kora', nam ba' ampix machia' bii'x gu' ja'tkam nañ jir gē'kam.

9

¹ Ja'pni ba' moop ja' titda:

—Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam titda', jai' dhit na pim ji'k ya'p tu'ii' xib, ka tigia' pim na pim tu' cham pai' ni'ñ na ba' bhaan matgilhia' nañ aañ ja'xbui'p jir gē'kam na jax gu' Dios, ba' bhaankam bhañ joot nañ ya' ja'p jup tui'ñgida' ja bui gui' nam ji'k jix biiñak ka' buiñor na ba' cham tu' ja duña'.

Gu' Dios na ba tu mattuda' nar gē'kam gu' Jesusus
(Mt. 17:1-13; Lk. 9:28-36)

² Ba' gatuuk xijum maa'n jurni'ñ ki'n ma jii gu' Jesusus ja bii'm baik gu' noonbi'ñ, moo gu' Peegro, gio gu' Jakoobo, gio ba' gu' Juan, bhammi mit ba titis maa'n gu' gē' oidha' ta'm. Ba' bhai' jotmoda' maakam tu'm bhai'p jim duu, ³ bhai' ji chotbiki gu' jajan-nulhi'ñ, jix chuaap jum duu, ni na cham ja'p jix chua na jax gu' jabook kib no' bhaan mi chanoor. Ja'p jix io'm jix chua ji, na moo sia ku dilh pux chua gu' jannulh, cham ji'xkat pu chu'm oña', siat mui'kim tiim bakua. ⁴ Ba' bhai' bam maax gu' Eliiyas gio gu' Moisees, bixxik dir guguukat tu a'gi'ñ am gu' Jesusus na mit ba ti gu' noonbi'ñ. ⁵ Ba' mui' ji ñio gu' Peegro, jup kai'ch:

—iUmri moor am na pich bhach baidhak jiñ jaduun nach ya'p tui'ka' jum bii'm! Xib ba' tu' na jax chui'ka', ji'ma'n jach jam o'namdha', maa'n jir aap ga'n ka', jumai ba'r Moisees ga'n ka', jumai ba'r Eliiyas ga'n ka'.

⁶ Cham jum matda'ir pui' ba ti gu' Peegro, na gu' giilhim jix juraapgix, gio gu' jai' ba pui' ip. ⁷ Ba' jotmoda' bhai' ji chi'ika dai mi' nam pai'p tu'ii', silh bhai' jim gi'ilh gu' tibiaa' na pai' dhir bha tanoor. Ba' bhijimmi dir tibiaa'ñ chir bhai' ji chum ñio, jup tum kai'ch:

—Dhi'r jiñ mar na pim ba' moox mat ka'. Mi' pim pui' xi chui'ñgit na jax jam titdaidha'.

⁸ Ba' jotmoda' mu' ti ti mit na pai'p tu'ii' gu' Jesusus, cham pai' ka tu jai'ch am gui' nam bii'ma'n mi' ka gu'kat. Dilh pix mi' ba kii'k. ⁹ Mi' dhir ba'

dai na mit giop ba jii. Ba' bhammi dir a'nsap nam bhai' ba juurkim, jup ja titda gu Jesusus:

—Moo pim chakui jaroi' aagi'ndha' gu xib pui' na pimit jax ti ti. Jano' ba' nañ pai' dhuuk muukii ya' nañ jax ba oirida' aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora'.

¹⁰ Ba' gui' cham jaroi'p aagi'ndha' am, diilh pix pui'x chu mat ka' am. Dai nam tiim ti tikka'nda' diilh na sap jax kai'nkam jup ja titda na pui' muukii mi' na jax ba oirida'. ¹¹ Mi' dhir ba' moop ba tikka am, jup titda am:

—Jax kum ba'p kai'chdha' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios na pui' bii'pi' ya' aaya' gu Eliiyas na ba' guch Xoi'kam ya'p ba aaya'?

¹² Ba'p ja titda:

—Jir pui' dho, na gu' pui'm kai'ch mi u'uan ta'm gu ñio'ki'ñ gu Dios. Bii'pi' bha jimia' gu Eliiyas na ba' ya' ba ja mattuda' gu ja'tkam na bhai' ba jim gui' na bha jootsa' guñ Gi'kora'. Dai ji na gu' giilhim jum tulhiiña', ja'ppix maa'nkam ilhdha' am gu ja'tkam, na gu' pui' ja'k jup jum kai'ch mi u'uan ta'm. ¹³ Ku ba' gu' ja'p moo gu tu'x matgam ba tum kuugalh ji, nat gu' ya' ti ai gu Eliiyas, gu' ji na mit gu' tu' pix ilh gu ja'tkam pui' na jax jup jum kai'ch mi u'uan ta'm gu ñio'ki'ñ gu Dios. Juan ja'tkam bopkondam jañ aagit jup kai'ch na pui' ji buusan na jax gu Eliiyas.

Gu Jesusus na mai' jootsa' maa'n gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan maa'n gu biapma'

(Mt. 17:14-21; Lk. 9:37-43)

¹⁴ Ba' ja'xpix nat mummu ba ai gu Jesusus ja bii'm gu baik gu noonbi'ñ, mi' na mit pai' pup bii gu jai' noonbi'ñ, ba ja ti nam ja'x xikoor guguuk gu ja'tkam xikoolh dhir, mi' ñiokbotu' am ja bii'm gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, nam gu' mi'p oipo. ¹⁵ Ba' gu ja'tkam na mit ba ti gu Jesusus na mi' amuub ba aajim, joidham jix bhai'm ilh jamit. Jotmoda' mit mu boop, baas jamit namkik ba ñio'ki. ¹⁶ Ba' nat mi' ba ai na pai' pix tu' tum kai'ch, ba ja

tikka gu noonbi'ñ nam tu' a'gat pix tu' kai'ch, jup ja titda:

—¿Tu' pim ba' ki'n ñiokbo ja bii'm dhi jaaduñ?

¹⁷ Ba' mi' dhir ja'p bhai' ji ñio maadit gu jaroi', jup kai'ch:

—Aañi' dhoñ a'm jup tu tu'ii' jiñ jaduñ na ñich bhai' ma baidhak guñ mar nap kapbhai' yiji pai' pix kaidha' nap oiri, nap git iam mai' jootsa' gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan na ki'n cham tu ñiok. ¹⁸ Pai'ji jix io'm ba xi bhaya', jotmoda' iari' bhai' jim totbhiopa', gio na bhai' ji choksolhia' gu chiñii'ñ, gio ba' na kio'ñcho'nda' gu taatmu'n. Ja'p ba' moox gak pix ba'. Ti ñich ba ja umua' dhiñ jaaduñ dhi' nam jum kaichu' nam mai' jootsa' git, gu' ji na gu' chix xijai, jax ña ja'k.

¹⁹ Ba'p ja titda gu Jesusus bix nam ji'k mi'p tu'ii':

—Jax ku pim ba' moo ja'p cham ji'x buiñor jix biiñak guñ Gi'kora'? ¿Ji'x jañ ba' ya ja'p oirit jup tu jam aagi'ndha'? Bhai' gor xiñ bai'ñxi'ñbup gux ko'kkam.

²⁰ Ba' ma bai'ñxidham jamit. Ba' nam amuub ba bai'ñchu', bhai' jim bhaamtuda gu cham kii' ii'mda' nat ba ti gu Jesusus na mi'p tu'ii'. Ba xi bhii gu biapma', mi ja'p nai' ji ia, giilhim bhai' jim totbhiopa, gio nat bhai' ji choksogir gu chiñii'ñ. ²¹ Ba' xi chikka gu Jesusus gu taata'n gu biapma', jup titda:

—¿Paa duuk dir pui' bam bua?

Ba' gui'p kai'ch:

—Alhi'ch dhi'm dir do. ²² Pai'ji pu'ñi bhai' jim bhammutu'nda' gu cham kii' ii'mda' na jax xib, mi' ba gixia' tai chir dhiñ mar piam pai' suudai' chir. Ja'p moo tiip mumua'da' dho, kux ba' gu joidham aa. Pui' kuñ ba' sol'm titdañ jaduñ no'p moo pui'p ilhii'ndha' git nap xich joi'mdai mach palhbuidha'.

²³ Ba'p titda gu Jesusus:

—Dho gu' no'p gu' bax biiñak ka' buiñor guñ Gi'kora', xib dho pui' ji chu buusnia', na gu' gui' cham tu' xijaichu'n.

24 Ba' gu taata'n gu biapma' xi'kam mu ñio ip gio, jup kai'ch:

—Dho gu' aañ chiix biiñak ji panaas, gu' chi moo chakuir pui' ji jia. Aa' nap mañ aa'ñdha'ñ jaduun nañ ba'x bhai' machia' nañ jax ja'k jix io'm bax biiñak ka' buiñor.

25 Ba' pix ji aajim am gu ja'tkam na ja ni'ñ gu Jesus, ba' xim jotma'ñ nat mai' joot gu cham kii' ii'mda', jup titda:

—Aapi' cham kii' ii'mda' nap mi' naanbichu'n dhiñ jaduun na ba' cham tu ñio gio na cham tɛ kɛɛ, mu buusaiñ bhai' dhir bhaan. Cha'p ba' gio bhai'p ka bap'kida'.

26 Ba' panaas kut jix io'm ba xi bhii gu biapma' nat pai' dhuuk ba ji buus gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan, panaas kut nai' ji muu. Ba' xeejjiñkik gu cham kii' ii'mda' nat ba' pik ba buus. Ba' jai' dhit jup kai'ch am gu ja'tkam:

—Pu muukik jup jum duu ji dhi'.

27 Gu' ji na gu' gu Jesus nat jax nobi'ran daa, xi bamii'. Joidham bhai' ji bam, jix kii'p jum duu.

28 Ba' mikkat nat gio mummup ba ai gu Jesus na pai' tibiapka', ba tikka am gu noonbi'ñ, jup titda am:

—¿Jax ku chich ba' aach cham jax dhoda gu cham kii' ii'mda' nach tiip titda na buusnia' git bhai' dhir bhaan gu biapma'?

29 Ba'p ja titda gu Jesus:

—Dho na gu' gui' pu chu'm gu cham kii' ii'mda', saabuix kam jum aa', gio nañ gammiji xi chu a'gat jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora' na ba'x bhaai'n ka' nañ mai' jootsa'.

Gu Jesus na gio pui'p ba ti'ya' nam mu'aa'

(Mt. 17:22-23; Lk. 9:43-45)

30 Mi' dhir ba' giop ma jii mit, mummu mit ba bubua na pai' Galilea bhaan bipio' gu dibir. Ba' ti cham aagit gu Jesus na jaroi'x mat ka' na mi' buusnichu', 31 na gu'p ja titdaim gu noonbi'ñ:

—Aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora', jum aaya' gu tanoolh nañ mi' pix ji buusnia' nam pai'ñ o'bhagi'ñdha' gu

ja'tkam gɛ'gɛ'kam jum aa'ndam. Mi' puñ dhaagii tu chiñia' am nam jiñ mu'aa', ku ba' gu' aañ baik tanoolh ki'n yaa' ji nañ jax ba oirida'.

32 Gu' ji na mit gu' cham maatit kai na jax kai'ñkam jup ja titda. Tii xix chikkam ka' am, gu' ji nam gu'x iibhi'ñdha'.

Gu Jesus na ba tu aa'nda' nam jaroi' jir gɛ'gɛ'kam ka'

(Mt. 18:1-5; Lk. 9:46-48)

33 Ba' mummu ba ai mit gɛ' kiicham na pai' Kapernaum ti tii'. Ba' nam mi' ka daraa nam pai' tibiapka', ba ja tikka gu Jesus gu ja'tkam tugi'ñ nam tu' a'gim bhiji bix boi nam pai' dhuuk bha jimchu', jup ja titda:

—¿Tu' pim ba' a'gim bhiji bix boi nach bha jim na pim ba'x dhu'npi'ñ ki'n pix chu' kai'chim?

34 Pu cham jaroi' ñio, nam gu'x xi'ir, nam gu'm ti tikkaim na jaroi' jix io'm jir gɛ'kam gui' nam ji'k bha jiiimchu' dai gui' nam ji'k kaichu'. 35 Ba' maap ja jumpadak gu mambhix daman gook gu noonbi'ñ, mi ja'p ji dhaibuk jup ja titda:

—No' jaroi'x aa' nax io'm jir gɛ'kam ka', jum aa' na soi'm ilhii'ñdha' gio na ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam, sia nar jaroi'.

36 Ba' maa'n gu alhii nat jax nobchik mi ja'p ba kii's ja saagi'ñ. Mi' dhir ba' xi dhaagik jup ja titda:

37 —No't jaroi'x bhai' ba duu maa'n gu alhii jiñ a'mkam ja'p na dhi'ñi nañ ya' daa', pui' ji buusnia' nat aañ jix bhai' bañ dhuu. Ku ba' gu' cham tu' ji na moo dai aañ nax bhai'ñ dhuñia', gu' ja'pji bix ji sia guñ Gi'kora' gui' nat bhañ joot.

Gu jaroi' na mi' pui' ba tu da'ñchu'nda' na jax gu ja'tkam tugi'ñ guch Xoi'kam

(Lk. 9:49-50; Mt. 10:42)

38 Ba' bhai' ji ñio gu Juan, jup kai'ch:

—Aañ chi xim tikkam na chich maa'n tii gu maa'nkam nam a'mkam mai' ja jootos gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gu ja'tkam. Aach ba' xi

soo'mcholhdhak, na gu' cham jich biiim oiri.

³⁹ Ba'p kai'ch gu Jesusus:

—¿Jax ku pimit ba'p soo'mchulh? Na gu' cham ji'xkat jiñ a'mkam jix bhai' tu duñia' gu jaroi' no' cham ti jiiigi'ñ aañ jiñ bui. ⁴⁰ Na gu' gu jaroi' no' cham jix buam jich a'ga, mi' pui' tu da'ñchu'nda' na jax aach. ⁴¹ Ba' gu jaroi' no't tu jam maa gu koi', piam sia dai suudai' no't jam toi', no'x maat na pim jiñ kaichu', tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam tiiida', dhi' bhaan ba ti nii'ñdha' guñ Gi'kora'.

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' na cham tu jimchu'n gu ua'tulhdhara'
(Mt. 18:6-9; Lk. 17:1-2)

⁴² 'Gu' ba' gu jaroi' no't maakam iatgidhak jix buam ba tu mamtux maadit gu alhii pui' na dhi'ñi, no' gu' ti ka ti jiiigi'ñdhat aañ jiñ bui, piam sia kur gè' maa'nkam no't kia'pix ba ji chi jii'ñdhak, aañ pu jam titda na dhi' ba' pui'm kai'ch na cham jir kii'. Dhi' ba' pui' pix bax bhaigit nam bha bulhdhai gu mattur kuxburan mijimmi pai' bua' suudai' chir, na ba' cham gammiji pup jum ua'tulhdhidha', gio nam ba' cham mi' ji kèèji gu jai' mi' bhai'p jim ua'tulhdha'. ⁴³ Gu' ba' no't jax dhuuk mam ua'tulh gu jaroi', no't gu' gu nobii'ñ chu'm da'p duu, pui' pix bax bhai' na tu chiñia' nam iikdha' na ba' cham pix ba jim ua'tulhdhidha'. Na gu' cham jax bua sia ku maa'n pix tu nob, no' ti jiiigi'ñ buiñor guñ Gi'kora', cham tu'm tulhiiña' no't bam ja'bsu gu tukga'n, pu jimia'x dhaam ja'k. Gu' gi ba' no' gu' cham ti jiiigi'ñ, sia ku ti biiix gook jix kiki' gu noonbi'ñ, mu ja'k pu bhiiya' dhox chu tukgam kir na pai'r tulhiiñara' gammiji, na pai' cham tutki gu tai, ⁴⁴ mu na pai' ja'p ji buusan na jax pai' ju'ñdharan gu gè' kiicham na tum nu'aidha' gu tanaarada', nam giilhim mui' mi bitka' bo gu botpoda' nam tu kua'da' gu tu' dibaalhga'n na mi chu suulhgidha', gio ba' na gammiji ti miijidha' dai mi', na gu' mim kuusdaidha'. ⁴⁵ Piam ku gu'

no't jax dhuuk mam ua'tulh gu jaroi', no't gu' gu toona'n tu'm da'p duu, pui' pix bax bhai' ip na tu chiñia' nam iikdha' na ba' cham pix ba jim ua'tulhdhidha'. Na gu' cham jax bua sia ku maa'n pix chu toon, no' ti jiiigi'ñ buiñor guñ Gi'kora', cham tu'm tulhiiña' no't bam ja'bsu gu tukga'n, pu jimia'x dhaam ja'k. Gu' gi ba' no' gu' cham ti jiiigi'ñ, sia ku ti biiix gook jix kiki' gu tootna'n, mu ja'k dho pu bhiiya' jix chu tukgam kir na pai'r tulhiiñara' gammiji, na pai' cham tutki gu tai, ⁴⁶ mu na pai' ja'p ji buusan na jax pai' ju'ñdharan gu gè' kiicham na tum nu'aidha' gu tanaarada', nam giilhim mui' mi bitka' bo gu botpoda' nam tu kua'da' gu dibaalhga'n na mi chu suulhgidha', gio ba' na gammiji ti miijidha' dai mi', na gu' mim kuusdaidha'. ⁴⁷ Piam ku gu' no't jax dhuuk mam ua'tulh gu jaroi', no't gu' gu bui'ñ tu'm da'p duu, pui' pix jup bax bhai' ip na tu chiñia' nam jupñidha' na ba' cham pix ba jim ua'tulhdhidha'. Na gu' cham jax bua sia ku maa'n pix tu bui, no' ti jiiigi'ñ buiñor guñ Gi'kora', cham tu'm tulhiiña' no't bam ja'bsu gu tukga'n, pu jimia'x dhaam ja'k. Gu' gi ba' no' gu' cham ti jiiigi'ñ, sia ku ti biiix gook jix kiki' gu buupui'ñ, mu ja'k dho pu bhiiya' jix chu tukgam kir na pai'r tulhiiñara' gammiji, na pai' cham tutki gu tai, ⁴⁸ mu na pai' ja'p ji buusan na jax pai' ju'ñdharan gu gè' kiicham na tum nu'aidha' gu tanaarada', nam giilhim mui' mi bitka' bo gu botpoda' nam tu kua'da' gu tu' dibaalhga'n na mi chu suulhgidha', gio ba' na gammiji ti miijidha' dai mi', na gu' mim kuusdaidha'.

⁴⁹ 'Gu' ba' gui' nam ji'k jiñ kaichgida', jax ña pix ba tu tataka' pai'ji, panaas ku tu' na pix jax ba ja duñia', ja'p ji na jax dhui ja ti'ñchuixi'ñka' nam ba'x io'm mui' xim biiñkada' buiñor guñ Gi'kora'. Ba' dhi' iampix ja'pniñ ja'k ua'rgidhat jup kai'ch na jax gu bijik dir kam nam tu makgirtarda' na ba' ja uañdhidha' gu Dios gu ja ua'tulhdhara', biiipi'm

mi' xi buidhai gø' gu on nam ba' ba miidha'. Ba' gu xib gui' nam ji'k jix aa'nda' na oñia' gu ja ua'tulhdhara', ja a'm jum aa' nam jix io'm xim biiñkada' aañ jiñ bui na ba' ja'p ji buusnia' na jax gu makgir gu bijik dir kam kat, cham tu' kam aa' nam moo pui'p tu buidha' kia'. ⁵⁰ Na gu' gui' nam ji'k mi' pui' ba jimchu'nda', no'm cham tu' bhaan jim banoosat tu oi'dha', dhi' ja'pni ja'k ji busaak na jax gu koi' no' ampix jix onkak. Gu' ba' no' mit gu' dai mi' bixchu' bhaan ba jim banoosa, no'm gu' cham pui' ilhiiñ gu jai', dhi' ja'p ji buusnia' na jax gu on gui' nar jai' pa' no't maa'nnim ba ba'n, na cham tu' ka bhain ka', na gu' cham pui' ka onkak ka'.

10

Gu Jesusus nap kai'ch na cham bhain nam mai' ja iabuda' gu ja'tkam gu ja bipna'

(Mt. 19:1-12; Lk. 16:18)

¹ Ba' giop ma jii gu Jesusus mi' dhir Kapernaum mummu ja'k maa'n kap na pai' Judea bhaan bipio' gui' gu dibir. Mikkat ba' baasi'n dir ja'k gu Jordaan Ak xi jii, iampix xialhbui ja'k, na pai' maakam ja'k ba bipio' gui' gu dibir. Ba' mui' bhain mam jumaap jamit gu ja'tkam, ba' bhain xi chu ja a'gidhimik, pui' na jax ba tu ja a'giñdha' gammiji na jax ja'k jix bhain nam tuiñgida'. ² Ba' moo bhain'p ba ai mit gui' nam pariseos jum titi'nda', ba' ba tikka'n am gu Jesusus no' sap jix bhaai' gu jaroi' no' cham ka joiñ gu binga'n na mai' xi buaji jumai xi bhiji. Nam mi' pix mamti, ee jax pik sap ti'ya'. ³ Ba' xi ja tikka ip gu Jesusus, jup ja titda:

—¿Jax gi ja'k jum kai'ch mi u'uan ta'm nat tu ua'nak gu Moisees?

Tiix maat, gu' ji na gu' pix jap ja titda. ⁴ Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho saak dai na palhip tum ua'na' u'uan ta'm na bhaan jix maati' ka' nam cham tu' kar jum bipnagim ka'.

⁵ Ba'p ja titda ip gio gu Jesusus:

—¿Jax japim ba' ilhdhat køø gu pui' nat tu ua'nak? ¿Panaas kur joidham aa? Ja'pni dho kai'ñkam pui' ja'k tu ua'na, na gu' giilhim jix kaapak ka' gu ja jujur gu bijik dir kam, cham ji'xkat mi' pui' jii mit na jax tii pik tu ja a'gidhimik. Ba' aapi'm alh ja'p moox ja oi'ñ. ⁶ Gu' matgam ja'piani ja'k na aagix jano' dir nat pai' dhuuk jup duu gu Dios dhi oi'ñga'n, na gu' pui' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ mi u'uan ta'm nap jum kai'ch: “Gook pix ya ja do'ñcho gu ja'tkam, maa'n chio'ñ gio maa'n ubii.” ⁷ Gio ba' moo ja'pnip jum kai'ch ip: “Na pai' dhuuk ba ti bhina' ka' gu jaroi' maadit, jix bhain na maakam ja'k ba tu kiicha' biima'n gu binga'n, cham tu' mi' ka kioka' nam pai' oi'ñka' gu gi'korga'n. ⁸ Ba' maa'n ii'mda'p duuka' am gook dit daim bipnagim.” Ba' dhi' ja'pnir jum duukam, na ba' ja'p ji buusnia' na bar maa'n maa'nkam ka', sia kum jir gook. ⁹ Na gu' gu Dios cham tu' aa' gu pui' ja'k nam xim u'ji gatuuk giop bam jidilhkada'.

¹⁰ Ba' na mit pai' dhuuk gio mummup ba ai nam pai' tibiapka', ba tikka am gu noonbi'ñ na jax kai'ñkam jup ja titda gu pariseos mi' na pai' xi chu ja a'gidhimik. ¹¹ Ba'x bhain' xi ja aagi'ñ gu Jesusus, jup ja titda:

—Ja'pniñ dho kai'ñkam jup kai'ch, na gu jaroi' no't mai' xi buak gu binga'n jumai bhain' tiip ji bhain, cham tu' pui' ka ja bia'ka' guñ Gi'kora' nam jir jum bipnagim ka', pui' pix bar tuutu'm ka' am gu' buiñor na jax gui' nam jir ganai' pix ka'. ¹² Gio gu ubii no't mai' xi buak gu binga'n jumai tiip xi oi, cham tu' pui'p ka ja bia'ka' guñ Gi'kora' nam jir jum bipnagim ka', pui' pix ja'k jup ba ji buusanda' buiñor nañ jax ba kai'ch.

Gu Jesusus na ja a'mkam tu a'ga' gu a'aalh jix dhaam ja'k buiñor guch Gi'kora'

(Mt. 19:13-15; Lk. 18:15-17)

¹³ Mi' dhir ba' mikkat mi' ba ai mit gu ja'tkam na pai'p tu'ii' gu Jesusus, ji ja ua'dat am gu ja a'aalh chuk na sap ba' bhix ji'ma'n xi ja daagi tu a'ga' ja

a'mkam jix dhaam ja'k buiñor guch Gi'kora'. Gu' ji nam gu' gu noonbi'ñ cham aa', ba ja ñiok jamit, jup ja titda am na cham bhai' nam mu ja'k ja ua'da'. ¹⁴ Gu' ji nat gu' gu Jesusus ba ja kai gu noonbi'ñ nam ja ñioki'ñ gu ja'tkam nam pix ji aajim, ba'x buam jum ilh, ji'x chii pix am jix bhaamum jum i'lh'i'ñ, ba'p ja titda:

—Cha'pim ja ñioki'ñdha' dhi jaaduñ nam bha ja ua' gu ja a'aalh chuk, na gu' no'm soi'm ilhii'ñ gu ja'tkam, ja a'm ti ñii'ñdha' gu Dios. Nam gu' ja'p ji buusanda' na jax gu a'aalh no'm chakui tu' bhaan titii'ñchu nax buam jir jum duukam. ¹⁵ Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam tida', gu jaroi' no'x aa' na bhaan ti ñiidhidha' gu Dios, jum aa' na soi'm duuka' gio na soi'm ilhii'ñdha' gammiji. Ba' dhi' ja'p ji busaak na jax gu alhii no'x chi kēē nam tu' chianda'.

¹⁶ Daipu' xi ja tiddak, mi' dhir ba' dai na jax ja da'ngi gu a'aalh, mui' xi chu a'ga ja a'mkam jix dhaam ja'k.

Maa'n gu biapma' jix chumñigam na ba tikkada' gu Jesusus na jax ja'k jix bhai' na tui'ñgida'

(Mt. 19:16-30; Lk. 18:18-30)

¹⁷ Ba' maa'nnim nat ba jii gu Jesusus, nammi gama ja'k ba ai mirdat maa'n gu biapma'x chumñigam, ba' mi ja'p o'lhia'n ki'n xi kikkuk biipi' dir jup kai'ch:

—Aañ ja'p tē kēē nap joidham jir jix bhai'kam jiñ jaduun. Ba' bhai' ma mii ñich na ñich bham tikkam na jax ja'k jix bhai' nañ duuji mi' pui' jimia' na saak jax jax aa' guch Gi'kora' nañ ba' buiñor bap tui'ka', na ba' gammiji jiñ a'm ba ti ñii'ñdha'.

¹⁸ Ba'p titda gu Jesusus:

—Jax jap duukat jix maat nañ jir jix bhai'kam jiñ jaduun? Na gu' ju maip jix jai'ch gui' na ja'xbui' pui'p jir jix bhai'kam na jax aañ, gui' dhoñ Gi'kora' nax dhaam jup tu'ii'. Gui' ji' ji na ba'm baidhika' jix dhaam ja'k, ¹⁹ no'p dho ji mi' pui' jimia' na jax tu ua'ñix mi u'uan ta'm gu ñio'ki'ñ nap jum kai'ch: “Cha'p jai'x bhai' ka ja titdada' gu u'uub nap pai' dhuuk ba

ti biina' ka'. Gio nap cham ja koo'nda' gu ja'tkam. Gio nap cham ti ñixi'ñdha'. Gio nap cham iatda'. Gio nap tu' ka'm ti ñii'ñdha', pui' na jax gum taat nap moo tu' ka'm xi ñiidhat gio gum naan.”

²⁰ Ba'p kai'ch ip gio gu biapma':

—Dho gu' aañ moo tii cham pai' dhuuk mu pai' jax tu bua ji na ñich dhir bhai'ñ jur ji bhii. Biix jañ mi' pui' jimchu' nap jax ba kai'ch.

²¹ Ba'x joi'mdat ba tii gu Jesusus, na gu'x maat nar pui' na jax kai'ch. Ba'p titda:

—Maa'n ka bi'iix ji matgam nam a'm jum aa' nap mi' pui' jimia', nap biix tu ga'ra' gui' nap ji'k tu' bia', ja makia' ap ba' gu tuumiñ gui' nam alh cham bhai' nam pai' dhir u'ji tu' ki'n tu saba'da'. Na gu' cham jax bua no'p bañ kaichu' sia pich pui' ji bii gu xib, na gu'x dhaam ja'k pui' nap jax bar jix chumñigam ka'.

²² Ba' gampai' jim duu gu biapma' nat pui' ji' xi chii'n. Giilhim jix buam jum aagit ba jii, na gu' dai mu ja'k bhaan jix chukgix, na gu' giilhim jir jix chumñigam ka'.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ñdha' gu ja'tkam tugi'ñ na giilhim jix xijai nam ti jii'ñdha' buiñor gu Dios gux chumñigam

²³ Ba' gu Jesusus bhai' xi ja tii'gik gu ja'tkam tugi'ñ nam mi ja'p guguuk biix xikoolh dhir, jup ja titda:

—Jax japim ilhdhat ti ñii'ñ jiñ jaaduñ? Tii' na jax jix xijai na ti jii'ñdha' buiñor gu Dios gu jaroi' no'r jix chumñigam.

²⁴ Ba' mi' pui' pup tu'ii' am nat pui' ji' xi ja tii'n. Ba'x bhai' xi ja aagi'ñ, jup ja titda:

—Ja'pniñ dho kai'ñkam jup kai'ch jiñ jaaduñ. Giilhim jix xijaim ilhii'ñdha' na bhaan titii'ñchuka' gu Dios gu jaroi' no'r jix chumñigam, na gu' dai mu ja'k bhaan jix chukgix ka' gu tu' na tu bia'ka'. ²⁵ Na gu' ja'p ji busaak na jax gu soomkar na alhi'ch alh tu bui. Jax dhui mu baakii ja'p dir ja'k ji buusnia' gu tu' no' giilhim jir

gê', ja'p na jax gu kameeyo? Pu'ñip ji buusan gu jaroi' no'r jix chumñigam.

26 Jix io'm mi' pui' pup tu'ii' am gu ja'tkam tugi'ñ nat gio pui' ji'p xi ja tii'n. Nai' tiim ti tikka am diih, jup kai'ch am:

—Dho bak gu' cham ji'xkat jaroi' tisdia' jix dhaam ja'k, na gu' bak pui' giilhim jix xijai nañ gammiji bhaan titii'ñchoka' na jax ja'k jix bhair' jum duukam.

27 Ba' gu Jesus bhair' xi ja tiigik jup ja titda ip gio:

—Dho gu' gu ja'tkam giilhim jix xijaim ilhii'ñ am dho. Gu' gu Dios buiñor pur cham tu', na gu' bixchu'x bhaai' nap tu duña'.

28 Ba' bhair' ji ñio gu Peegro, jup kai'ch:

—Dho gu' aach chi' bix ja'p xi dhuuk ji gu tu' palhip nach bia'kat na chich pai' dhuuk dir bhair' ji chi' jii'ñ aap jum bui.

29 Ba'p kai'ch gu Jesus:

—Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam tida', gu jaroi' no't ja'p xi dhuuk gu tu' na tu bia'ka', pui' na jax gu ba'pki'ñ, piam gu xiixio'gi'ñ, piam gu sispidhi'ñ, piam gu taata'n, piam gu di'ii'n, piam gu binga'n, piam gu maamra'n, piam gu dippir pai' nar ga'n ka', no't aañ jiñ bui ba ti jii'ñ na ba' mi' dhir dai nañ a'mkam ba tu a'gada' gux bhair'm kai'chdham ñi'ook, 30 jix io'm mui' tu makia' guñ Gi'kora', jix chamaam oo'm pup. Cham tu' ja'kbui' na ji'k ja'p xi dhuu ji, gu' ja'pji mui' ji na ja'k iabuidha' gu ba'bhak, gio gu xiixio'gi'ñ, gio gu sispidhi'ñ, gio gu diidi'n, gio gu maamra'n, gio gu dippir, sia ku gu'x buam tu tatdaka' pai'ji. Ku ba' gu' na pai' dhuuk ja'bsuñia' gu tukga'n, pu jimia' ji jix dhaam ja'k. 31 Gio ba' jano' na pai' dhuuk jum aaya' na tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, gui' nam xib jir gê'gêrkam jum aa'ndam, ja'ppix ja'tkam ji bi'ya' am, gu' ba' gui' nam xib panaas jir ja'ppix ja'tkam, bar gê'gêrkam ka' am jano'.

Gu Jesus na gio pui'p ba ti'ya' nam mu'aa'

(Mt. 20:17-19; Lk. 18:31-34)

32 Ba' nam bhammi ba tiisdim nam Jerusaleen ja'k ba jiim, bhipi' jimchu' gu Jesus, gatuuk dir ba' mui'p jiimchu' am gu ja'tkam tugi'ñ. Mi' pix pu tui'dhi' am, cham tum ñiokim, jix chotduntu' am, nam gu'x maat nam bhair' o'bhagi'ñ. Ba'x io'm baasi'n ja'p xi ja boosgak diihkob dai gu mambhix daman gook gu noonbi'ñ ba ja aagi'ñ nam jax dhoda', 33 jup ja titda:

—Ba aajim ich jia Jerusaleen na pim jax ba ti nii'ñ. Moo mam ai na pai' dhuuk tu daaxix nam jiñ dhagia' gu ja gê'gêrkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio gui' nam sap jix maat gu ñio'ki'ñ gu Dios, ba' ja chiñia' am nam jiñ mu'aa' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. 34 Ba' gui' jax ñam pix jiñ buimii, jiñ gi'biimii am, gio nam bhañ xixbuidhimii. Ja'pnim jiñ buimiiñ mu'aa', ku ba' gu' aañ baik tanoolh ki'n yaa' ji nañ jax ba oirida'.

Gu Jakoobo gio gu Juan nam ba tikka' gu Jesus no' ja aa'ñdha' nam jax ilhii'ñdha'

(Mt. 20:20-28)

35 Ba' gu Jakoobo gio gu Juan, maamra'n gu Sebedeo, moop ba tikka am gu Jesus nam jax ilhii'ñ, jup titda am:

—Aach ti xim tikkam jich jaduun no'p moo cham jax ti'ji jich aa'ñdha' git nach aach jax jup ilhii'ñ.

36 Ba' xi ja tikka gu Jesus, jup ja titda:

—¿Jax gi ja'k ilhii'ñ japim jiñ jaaduñ? ¿Tu' pim jix aa' nañ jax dhuñia' aapi'm jam bui?

37 Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho nach ja'p ti ilhdhat nap bixxik dir jich dharsa' jum sanoop nap pai' daaka' aap jich jaduun, maa'n ki'n dir, jumai ba' o'nsop dir, jano' na pai' dhuuk saak maaxik bax maati' ka' nap jix io'm jir gê'kam.

38 Ba'p ja titda gu Jesus:

—¿Kux ilhii'ñ japim aa na cham xijaiñ jaaduñ ku pim ba' bixxik dir jix aa' na pim daraibu' jiñ xanop? ¿Katti no' pim gu'x ñakoo' jia na pim tu i'ya' gux xibu' nam aañ jax chu'm jiñ ichdha', gio nam jam bopkona' ki'n gui' nam aañ jax chu'm ki'n jiñ bakuana'? Ja'p jañ kai'ñkam jup kai'ch nar tulhiiñara' na pim ba' ba mai'chia' na pim jax jix aa'.

³⁹ Ba' gui'p kai'ch am:

—Jix ñakoo' ich dho.

Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho ea na pim pix am ti nirda' ku gi nam jam ichdha' gux xibu', gio nam jam bopkona' pui' nam jax ja'k jiñ bakuana' aañ. ⁴⁰ Gu' ba' dhi' na pim tu'ñ chikka na pim bixxik dir jix aa' na pim daraibu' jiñ xanop, maa'n ki'ñ dir, gio jumai o'nsop dir, cham maati' ji gu xib. Gu' jano' ji na pai' dhuuk tum kuugalhdha' na ba' bax maati' ka' na jaroi' bhai' ji ja aaga' guñ Gi'kora'.

⁴¹ Ba' gu jai' gu mambhix gu noonbi'ñ gu Jesusus am bhaak jamit ja bui gu gook, Jakoobo gio gu Juan, nam ja kex nam pui' ji' kai'ch. ⁴² Gu' ji nat gu' gu Jesusus jotmoda' maap xi ja jumpadak jup ja titda:

—Jax dhui na cham jir am na pim moo ki'n jup bax bhaak na pim jix aagit na pim jir gexkam ka'. Na gu' dhi' ja'p pix ba ji buusan na jax gui' nam cham tu' ka'm ti nii'ñ, pui' na jax gui' nam jix kakai' ki'n dadarri, nam dai giilhim gexkam jum taat ka', sia ji gu' gui' nam miamdaga'n ki'n dadarri. ⁴³ Gu' matgam no' pim aapi'm jix aa' na pim jir gexkam ka', jum aa' ji na pim soi'm duukat ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam, sia nar jaroi', ⁴⁴ sia pik jax ka' git. No' pix maadit jix aa' ji gu jaroi' nar gexkam ka', jum aa' moo na soi'm duuka' gio nar jix bhai'kam ka', panaas ku moo pu cham jir gexkam ka' git. ⁴⁵ Tii pik aañ nañ jix io'm jir gexkam, cham pai' iam jax jiñ aa' iñ nañ pix am cham ja nini'ñdha' gui' nam alh gam-pai' tuutu'm. Na ñich gu' cham tu' pu kai'ñkam bha jii nañ ya' exji dai

gexkam bañ chaat ka', nañ moo pix chu' ja titdada' bix na ji'k ja'tkam nam mi' pui' jimia' nañ jax ilhii'ñdha'. Gu' ja'pji nañ jix ja joi'gi'n na ñich ba' bhai' ma jii nañ ba' ya' maaxik jiñ kiisa' nam boiñ bhichdha', na ba' tu namkix ka' gu ja ua'tulhdhara' buiñor guñ Gi'kora'.

Gu Jesusus na ba dua'ñdha' maa'n gu cham ñia kam Bartimeo tügim (Mt. 20:29-34; Lk. 18:35-43)

⁴⁶ Ba' bhammi ba ai mit na pai'r kikcham Jerikoo ti tügim, alhiom bhai' xi oipimik. Ba' ja'xpix nat gamai' ji jii gu Jesusus ja bii'm gu noonbi'ñ gio jai' mui' gu ja'tkam, baasi'n ju'ñdharan nam ba bubuakim, bha ja'p daakat tu taan gu tuumiñ maa'n gu cham ñia kam Bartimeo tügim. ⁴⁷ Ba' nat ba maat na dhi' gu Jesusus Nasareet kam mu jim, gex ki'n ba jiiñak, jup kai'ch:

—Aapi' Gexkam Jesusus nap jir boxii'ñ gu Dabii, iam jap xiñ dhua'ñdhai no'p moo xiñ joi'gi'nda' git.

⁴⁸ Ba' pix am bhaak jamit gu ja'tkam buiñor, jup titda am na sap cham ñiokat daaka'. Gu' ji nat gu' gui'x io'm ba xi jii na gex ki'n mu jiiñak, jup kai'ch:

—Aapi' nap jir boxii'ñ gu Dabii, iam jap xiñ dhua'ñdhai no'p moo xiñ joi'gi'nda' git.

⁴⁹ Ba' mi' pup kik gu Jesusus nat kai na mu pai' dhir bha jiiñkai'ñ gu jaroi', ba' mi'ji xi chu joot nam bai'ñxi'ñpu'. Ba' mui'p ma boop jamit gu ja'tkam, jup titda am mu exk:

—Cha'p jax kam aa'nda'ñ jaduun. Bha tum joochxi gu Gexkam nap jaroi' jiiñkai'ñ. Xib jach jum nobchi' mum aichdha'.

⁵⁰ Ba' gui' jotmoda' nat jax jum ti'bhio', mi ja'p xi buak gu sa'ua'n kikbuk ga'm pix chu'm duu ja bii'm gui' nam bha nobchichu'. Bhai' mit ba aich nat pai' dhir mu tu joochxi gu Jesusus, ⁵¹ ba' xi chikka gu Jesusus, jup titda:

—¿Tu'ni aam duuk jiñ jaduun nap ba' bhañ jiiñkai'ñ?

Ba' gui'p kai'ch:

—Dho nañ ja'p tii ilhdhat no'p moo pui'p ilhii'ndha' git nap iam xiñ dhua'ndhai git nañ cham ñia.

⁵² Ba'p titda gu Jesusus:

—Bax kii' ap ji matgam, nap gu' aañ jiñ bui bax biiñak. Cha'p jax kam aa'nda'.

Ba' dai nat pui' ji' xi chii'n, bhai' ji chi tii' gui' na cham ñia kat, jix kii' dho gu'p jum duu. Mi' dhir ba' dai nat ba oi bhammi ja'k nat pai' ba jii gu Jesusus ja bii'm gu jai'.

11

Gu Jesusus na Jerusaleen ja'k ba aaya'

(Mt. 21:1-11; Lk. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Ba' bhammi ba ai mit na pai' Betpajee ti tii', bhai' na pai' ja'p iam Betaania ti tii' ip, sonpan maa'n gu oidha' nam Oliibus ki'n jix chu mat ka', nam ba' pik moo ba aaya' Jerusaleen. Ba' bii'pi' miji xi ja joot gu Jesusus gook gu noonbi'ñ. ² Jup ja titda:

—Aañ ja'p tii kai'chit jiñ jaaduñ na pim mu jimia' muni na pai'r kikcham na pim jiñ chii'milhdhapu' maa'n gu jigiaram bhuru'x na chakuir jum ulhisdam. Mi' moo bulhka' na pim jax ya' dir mu aajidha', dai na pim jax bulhio'kai bha tii'mirika'. ³ No' moo jaroi' ba jam tikka, no' jax jam titda: “Jax japim ba' duñia' dhi bhuru'x ku pimit ba' gamai' ba ji chii'mirak?”, ja'p japim tii'da': “Bhach joot gu Gè'kam. Tu' chi na mi bhiiñora'. Ku gu' sap gio ya'p aichdha' ji ja'xñi.”

⁴ Ba' gui' mui' ma jii mit, pui' dho ji buus. Nam jax kia'pix mu aajim, mi' bulh maa'n gu bhuru'x mia'n ki'ñgob maa'n gu ba'aak. Ba' na mit jax bulhio', ga'mpix chu' dooda mit. ⁵ Ba' jai' dhit nam ja ñii'ñ, ba ja tikka am, jup ja titda am:

—Jax japim ba' duñia' dhi bhuru'x ku pimit ba' gamai' ba ji chii'mirak cham ji aa'ñdhak gui' nar jaroi' ga'n?

⁶ Ba' gui' dai na mit pui' xi ja tii'dak nat jax mu ja tii'n gu Jesusus nam ti'ya', ba' pui' cham ka ja tikka mit. ⁷ Ba'

mummu ba aichulh jamit. Ba' pui' bhai' bax dhaibum kat gu Jesusus, gu' ji na gu' gu noonbi'ñ siamri bhai' xi bakxi mit gu tèt'èb ja kuktun, gui' nam daam dir ja tii'chu'nda', nat ba' bhai' xi dhaibuk gamai' ji jii. ⁸ Ba' gu ja'tkam tugi'ñ bii'pi' dir boopok mi' ba tu iabu mit gu jaaja' na pai' jax bhii'chu'. Ba' gu jai' mui' ja'tkam na mit ji ja tii'gik, pup xiim mi chu iabu mit ip tu o'msak gu jaaja', jai' gu tèt'èb ja kuktun. ⁹ Ba' jai' bii'pi' jii mit jai' gatuuk dir pix jiiñak bii't am, jup kai'chim am:

—jTaxchaab ba' guch Gi'kora' nat bhai' bach joochxi nach jaroi' ñii'rat! ¹⁰ jTaxchaab ba' guch Gi'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii'! Na gu' dhi'r di' nat ya' ba ai nat bha joot, dhi' ya' bar gè'kam ka' ja'p na jax gu Dabii. Iam git ba' moo gammiji bhaan ti ñii'ndha' guch Gi'kora'.

¹¹ Ba' bhai' ba ai gu Jesusus Jerusaleen. Jimdat mijimmi ji baa gè' chiop, alhio miji ja'p xi oilhimik bii'x xikoolh na ti ñiidhim na tu' jax jum bua. Mi' dhir ba' dai nat ba jii Betaania ja'k ja bii'm gu mambhii'x daman gook gu noonbi'ñ, nat gu' pu ba jur.

Gu Jesusus na ba ñiokdha' maa'n gu iigix

(Mt. 21:18-19)

¹² Ba' buimgidhak na mit ba jii mi' dhir Betaania, Jerusaleen ja'k ip gio, chi gu' am jix bhio'gim tu tatda' gu Jesusus. ¹³ Ba' na nai' gan xi chi ñiidhim, ba tii na mu ja'p pix kii'k maa'n gu iigix joidham xiboora'k jix jaagam, jix iibhaidha' kam tu'ii'. Ba' mui' ma jii gu Jesusus nat tii'gim, gu' ji na gu' pu nim maa'n ku bha dhaa na bha ja'p tii xi ñini'ñ, bak gu' jano' pik cham jup iibhai'ch. ¹⁴ Ba'p titda ja kaixdhat gu noonbi'ñ:

—jAlh jap moo cham ji'xkat ka iibhai'ñcha' xib dir ja'p ja'k!

Gu Jesusus na bii'x ja'k jootsa' bhai' dhir gè' chiop gui' nam mi' tu ga'rada'

(Mt. 21:12-17; Lk. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

15 Ba' gatuuk na mit pai' dhuuk bhammi ba ai Jerusaleen, miji ji baakik gu Jesusus irban dir gu gɛ' chiop, bix ja'k ja joot mu ja'p dirap gui' nam bhai' ka tu ga'rat gu bixchu', gio gui' nam bhai' tu saba'n. Gio ba' gui' nam bhai' ja pataaxi'ñ gu tumiñ gu ja'tkam, ja ia'lhxichulh gu ja memees. Gio ba' gui' nam bhai' ka tu ga'ra gu giokda', pu bix jup ja ia'lhxichulh gu ja a'toxkar, miji ja'p pɪx ja'x tu da'nsa. 16 Gio nat cham ka ja do'ñcho na jaroi' bixchu' tu ua'dat mu ja'k jimda' irban dir gu gɛ' chiop, 17 dai na tu ja a'gi'ñ mi oirit, jup ja titda:

—Jax ku pim ba' ya' pu tu bua? Na pim gu'x maat gu ñio'ki'ñ gu Dios na mi' tu ua'ñix u'uan ta'm nap jum kai'ch: “Dhi' dhi chiop nat mi' bam ki, mi' dhir jix bhaai' nam bha tuñ a'gi'ñdha' soi'm ilhdhat bix na ji'k ja'tkam, sia nam jir pa ja'k kam.” Ja'pni bo nam kai'ch, ¿cham maat japim? Aapi'm gu' ya ja'p tu duuk na pai' chiob nam jum jumpa'n gu i'xkum.

18 Ba' giilhim bhaak jamit gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios gio gu ja gɛ'gɛ'rkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios. Maap jim daagik ma chu a'ga mit nam jax dhuuji tu chiñia' nam mu'aa', nam gu'x ñbhidhat jix jigam, na gu' joidham jix bhai' xi bua na xi chu a'ga. Mi' pɪx pui' ba tu'ii' am na ji'k ja'tkam, 19 gu' ji na gu' ja'xpɪx nat pai' dhuuk ba tuk, pu jii gu Jesusus mi' dhir gɛ' kiicham.

Na ba gokia' gu iigix gui' nat bɪpi' dir ñiok gu Jesusus
(Mt. 21:20-22)

20 Ba' buimgidhak jix dha'npam ji chu maaxirik gio mui'p ba jii am Jerusaleen ja'k. Ba ti mit nax gak mi kik gu iigix na joidham jix chidu' mi' ka kikak takaab dir, bix chakaa'n jix gak. 21 Ba' ba ti'ñchu gu Peegro nat bak pin ñiok gu Jesusus, ba'p titda:

—Kagit jiñ jaduun nat ba gaa dhi iigix na pich ñiok takaab. Attiiru dho moox gak sia gu takaa'n.

22 Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho pu'ñi ku pim jix io'm mui' xim biiñkada' buiñor gu Dios. 23 Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam tiida', no' jaroi' jax titda dhi oidha': “Ja'k jim ya' dir, mup jimia' na pai' gɛ' suu'n gu suudai'”, no' moo ja'p tu' silhkam jix biiñak bix juraa'n ki'n, no' moo pɪx pum aa' nar pui' ka' na jax ti'ya', pui' dho ji chu buusnia', kux ba' cham ip. 24 Aañ moo jam aagi'ñ no' pim tu' ya' dir mu taan guñ Gi'kora' jix dhaam ja'k soi'm ilhdhat, no' pim moo pɪx pum aa' nar pui' ka' na pim jax tiida', pui' dho ji buusnia'. 25 Ba' na pim pai' dhuuk tu a'gada' jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora', no' pim ampik ti'ñchu na pim jix bhaamut nai'ñ gu jaroi', cha'pim bhaamut ka ti'ñchuka', tu uañi'ñka' pim pɪx na ba' guñ Gi'kora' pui'p tu jam uañi'ñka' gu jam ua'tulhdhara'. 26 Na gu' no' pim aapi'm daix bhaamut ñidhat ti'ñchu gu jaroi', no' pim cham tu uañi'ñ, guñ Gi'kora' nax dhaam jup tu'ii' pui' cham jup tu jam uañi'ñka' gu jam ua'tulhdhara'.

Nam ba tikka' gu Jesusus na jax jir jum duukam nat ba' pui' tu dooda mi' gɛ' chiop

(Mt. 21:23-27; Lk. 20:1-8)

27 Ba' gio mi'p ba ai mit Jerusaleen. Ba' na miji ja'p ka oiri gu Jesusus gɛ' chiop, mi' ba ai mit gu ja gɛ'gɛ'rkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, gio jai' gui' nam jir ja gɛ'gɛ'rkam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam. Ba' mi ja'p soo'mdhak 28 ba tikka am, jup titda am:

—Jax jap ba' kai'ñkam ya' pu tu bua? Jaroom chianik bham joot nap ya' pu tu dooda' nap jax ilhii'ñ?

29 Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho bak aañ maa'n jup jam tikka' gu tu'x buadam na jax jir jum duukam, no' pim moox maat na pim

jiñ aagi'ñdha' nañ ba' aañ jup jam aagi'ñdha'. ³⁰ ¿Jaroo bha jootsak gu Juan nat ja bopko gu ja'tkam? ¿Dios aa, ka' dñlh aa mit chia gu ja'tkam? Ea gor xiñ aagi'ñ.

³¹ Ba' dai na mit ba jim ti tikka dñlh, jup kai'ch am:

—¿Jax ja'k jach tñda'? Na gu' no'ch jax titda nat Dios bha joot, pui' ji chi'ya': “¿Gi jax ji na pimit ba' cham ti jii'ñ na jax ti tu jam a'gidhimik?”

³² Cham dho bhai' jia no' chich pui' ja'k tñ'n. Na gu' no'ch jax jup titda na mit dñlh chia gu ja'tkam, pui' cham jup jir am.

Cham aa' am nam tu aaga', nam gu'x bhai'x maat nam mui' ja'tkam ti jügi'ñ na gu Juan bhaankam tu a'gimik gu Dios. ³³ Mi' pui' cham ka bhai' nam jax ti'ya', dai na mit jup xi chñdak gu Jesusus:

—Cham ji nach maat nat jaroi' bha joot gu Juan.

Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho bak gu' aañ pui' cham jup jam aagi'ñdha' nat jaroi' bhañ joot.

12

Gu Jesusus na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gu tujuandam nam buam pix tu dooda'

(Mt. 21:33-46; Lk. 20:9-19)

¹ Mi' dñir ba' gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesusus bhaan ji ua'rgidhak maa'n gu i'xchadam, jup ja titda:

—Maa'n gu maa'nkam tu darsak gu uubas, gio ba' nat tu kuu mi' nat ji'x juugit tu darai. Mi' dñir ba' moop ti kü'mpi na pai'x bhaai'n ka' nam ba kü'ñdha', gio ba' nat mi kü maa'n gu tēb bhi'ñbak na ba' bhai' dñir bhaan nai' ti ni'ñdha' na tu nuuka'nda'. Gu' ji na gu' moo ampik jup bar jimdam mik ja'k, ba' mi' xi ja do'ñchok ji'kchi gu ja'tkam nam mi' ka tu juanda', pu jii ba'.

² Ba' nat pai' dhuuk ba bhai gu uubas, mui' ti joot maa'n gu tujuandam tugi'ñ mi' nat pai' ka xi ja do'ñchok gu jai' tujuandam tugi'ñ, na sap mu ua'ra' gui' na ji'k bhaan bipio'.

³ Gu' ji na gu' nat jax mi' ai, dai na

mit bhai' ji dhaa gui' nam mi' tu juan, gibichpagak pui' miji xi joot jamit ip gio. ⁴ Jumai ba' mui'p joot. Dho gi ba' joodai ki'n ma'yaasa mit ji, giilhim ko'ktolh jamit gu ma'oo'n, gio nam bñx aixim titdaimik nam jax ilhii'ñ, pui' mit mijip xi joot. ⁵ Ba' jumai mui' tiip joot. Dho gi ba' pu mua mit ji. Jai' ba' mui' tiip ja joot gatuuk. Pui' mit jup ja dooda, jai' mit ja ko'ktolh pix, jai' mit pu ja koi.

⁶ Ba' mikkat na cham jaroi' ka jai'ch na mu jootsa', dai gu maraa'n pix ba bii gui' nax io'm jix dha'da', pui' mui'p ma joot jup xi chi'ñik: “Dhi' dho gi gu' jii'ñdha' am ji, nam gu'x maat na aañ jir jiñ mar.” ⁷ Gu' ji na gu' nat pai' dhuuk ti mi' ba ai, jup kai'ch am dñlh jix dhu'npi'ñ ki'n gu tujuandam: “Dhi' moo bhaan ji chu bi'ya' bñx gu tu' na ji'k ya'x chu jai'ch no't ba muu gu taata'n. Jir am nach mu'aa', kapbhai' nat dñlh ya' ka ai na ba' aach jich a'm ji chu bi'ya'.” ⁸ Ba' pui' xi chi'ñik bhai' ji dhaa mit, pu mua mit dho, baas ñir ja'p koraar bñbhi' mit xi buak.

⁹ Ba' nat pai' xi chñmuk na pu'ñi xi chu ja a'gidhimik gu Jesusus, ba' moop xi ja tikka, jup ja titda:

—¿Jax japim ba' ilhii'ñ na ja dooda' gu kiokam? ¿Cham aa na mi' tēji pui'p ja kooda', jai' ba' mi ja iabu' gu tujuandam? ¹⁰ ¿Kux cham tu jiiñkai'ñdha' pim aa gu ñio'ki'ñ gu Dios mi u'uan ta'm? Nap jum kai'ch:

Gu jodai na mit ti mai' xi buak gu bñbhi'ñbakchadam, xib dhi' pik bhaan jix oo' bñx gu jai'.

¹¹ Ba'x bhai'ch chaat ich nat pui' ji' tu duu guch Gi'kora'.

¹² Ba' tiix dhaagik am gu Jesusus gu gē'gērkam jum aa'ndam, nam gu'x maat na dhi' ja aagit jup kai'ch nat tu a'ga bhaan ji ua'rgidhak gu i'xchadam. Gu' ji nam gu'x ja bñbhi'ñ gu mui' ja'tkam, pui' cham juan am, dai na mit ma jii pix.

Gu Jesusus na puja tñda' gu pariseos nar am nam gook kap tu namki'ñdha'
(Mt. 22:15-22; Lk. 20:20-26)

13 Ba' mikkat gu gɛ'gɛrkam jum aa'ndam mu joochxi mit gu Jesus jikchi gui' nam pariseos jum tii'ti'nda' gio jikchi ip gu Eroodis gu ja'tkam tugi'n nam sap tikkapu', sap ba' no't moo jax ji chii na cham jir am gu tu' nam tikka', bax bhaai'n ka' nam jax dhuuji iattulhdha'. 14 Ba' mu ɛɛk jup titda am:

—Aach bhai' ma jiich jaduun nap jich aagi'ndha' no'r am nach aach jax ilhii'n, nach gu'x maat nap aap silhkam jup kai'chdha' nap pai' dhuuk tu a'gada', gio nap cham jax ti ilhii'n sia kum giilhim jum a'ga, nap gu' bhaankam tu a'ga na jax jix aa' gu Dios, cham tu' nam jax ja'k ilhii'n gu ja'tkam. Tii' nap gu' moo cham jaroi' ihhi'n, sia ku tiir gɛ'kam. Ba' ja'p tu'm jachich bham tikkam: ɁJir am aa nach namki'ndha' gux io'm gɛ'kam Rooma kam Seesar tiigim gui' na jik aagix nach tu namki'ndha', ka' cham aa? Dhi' pix ki'n jachich moo bhai' xi jii, no'r am nach namki'ndha' piam ku gu' cham.

15 Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Jesus nam cham mi' pui' jiiimchu' nam jax tu ja a'gi'ndha' gu ja'tkam. Ba'p ja titda:

—ɁJax ku ba' ja'p moo jam ko'raar aapi'm na pim iatda'? Ea gor maa'n bhhibup gu tuumiñ nañ xi chigia' na jax jir tu'm da'.

16 Ba' maa'n bhii'npuk mi' xi maa mit. Ba' mi' xi chigik jup ja titda:

—ɁJaroo da' dhi' na ya' jupñix?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho gu Seesar gux io'm gɛ'kam Rooma kam.

Ba'p ja titda ip gio:

—Dhi' gi na ya' tu ua'ñix, Ɂjax jum kai'ch?

Ba' gui'p kai'ch am ip gio:

—Dho dhi' na jax chii'.

17 Ba'p ja titda:

—Dho pim xi maakidhat ku gi gu Seesar na pui'r jam gɛ'kam tuk na jik bhaan bipio'da', gio gu Dios japim jup xi maakidhat na jik bhaan jup bipio'da'.

Ba' mi' pui' pup tu'ii' am nat pui' ji' xi ja tii'n, na gu' joidham jix bhai' xi bua na xi chu a'ga. Cham jaroi' pui' kɛɛkɛt am.

Nam ba tikka' gu Jesus gui' nam cham ti jii'gi'ndha' no'm gio mu pai'p ba oipoda' gui' na baja'bsuñia' gu ja tutku' (Mt. 22:23-33; Lk. 20:27-40)

18 Ba' moo mi'p ba ai mit jikchi gui' nam saduseos jum tii'ti'nda', nam cham ti jii'gi'ndha' no'r silhkam nam gio mu pai'p ba oipoda' gui' na ba ja'bsuñia' gu ja tutku'. Ba' bhai' ji chu a'gi mit gu Jesus, jup titda am:

19 —Aach bhai' ma jiich jaduun na chich bham tikkam ja'p tu'm na cham jir jich jujur. Nach gu' aach mi' pui' tu daa'ñchu' nat jax tu ua'nak gu Moisees na sap no't maa'n ba muu gu maa'nkam, no't diil mi' ji bii gu binga'n, no' cham maa'n bhaan tu mar kat, jix bhai' na bhai' ji bhiiya' gu sipdhi'n na mia'n oi'ndha' na ba' bhaan ba tu mar ka', na ba' ja'p ji buusnia' nar di' ka' gu xio'gi'n na mukia'. 20 Gu' ji nam gu' moo ja'pnip tu a'gada' gu ja'tkam, sap mu pai' oi'ñkat am xijum gook gu ja'tkam daim sispidhim. Sap ba' tii ba ti biina' kat gui' nar biipi' kam, gu' ji nat gu' sap am xi muu, pu cham sap maa'n bhaan tu mar kat gu ubii. 21 Sap ba' gu sipdhi'n na mia'n oi'ñ ip gui' nat ba muu, tiix bhai' ba tiidak ip gu nuuchixi'n, gu' ji nat gu' sap pui' am jup xi muu, pui' sap cham maa'n jup tiigik jamit gu alhii. Gio gu ti'irab kam sap miji dir tiip jimii, bhai' sap tiix bhai'p ji chii'n, pui' sap pix jup jum duu. 22 Biix sap pu koi mit gu xijum gook ti pik bhiihimik, pu cham dho sap moo maadit bhaan tiigik gu alhii. Mikkat sap pui' am jup xi muu gu ubii. 23 ɁGu' ba' jax chu'm pik gio bhai'p ji bhiiya' jano' nam saak pai' dhuuk gio mu pai'p ba oipoda', sia kut tii bam ja'bsu gu ja tutku'? Jaiñ nam gu' pui'r xijum gook ja'tkam kat.

24 Ba'p ja titda gu Jesus:

—ɁJix maat japim aa na pim pai' jax chu't jup kai'ch? ɁKux gu' ilhii'n

japim aa na pui' kai'ñkam jup jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' na pai' tu ua'ñix? Cham tu'r pui' ip ji siamri. Gu' matgam gu Dios tu' na pix jix aichu'n ji, gu' ji na pim gu' aapi'm cham maat. ²⁵ Na gu' gui' nat ji'k bam ja'bsu gu ja tutku', cham tu' bhaan ka titi'ñchuka' am gu pui' ja'k jano' nam pai' dhuuk gio maakam ja'k jup ba oipoda', nam pai' chakui tu mat ka' gu xib. Nam gu' ja'p ji buusanda' na jax gu noonbi'ñ gu Dios nam bhammip tu'ii' jix dhaam, cham tu' nam jup kax aa'nda' nam ti b'ipna' ka' na jax ya' maaxik. ²⁶ Gu' dhi' na pim jax ja'k tii xi ilhii'ñ na pim cham ti jii'gi'ñ nam maakam ja'k ba oipoda', cham tu'r pui' ji, na gu' diilh pix na pim pui'm aa', cham pai' pui' tu ua'ñix. ¿Kux cham ji'xkat tu jiñkai'ñ japim aa mi u'uan ta'm nat pai' tu ua'na gu Moises jano' nat pai' dhuuk bha ñio'kdhak gu Dios? Nap titda bhaan jim ua'rgidhak gux bii u'ux: “Aañ jir di' pix gu Dios nam jax jiñ bui bax biiñak gu jam bopxi kat Abraam, gio gu Isaak, gio ba' gu Jakob.” Ja'pni bo nam kai'ch, ¿moo cham jup ti'ñchu pim? ²⁷ Ja'p jum aa' pim na cham tu' bhaan ka ti niidhidha' gu Dios gu ja'tkam no't bam ja'bsu gu ja tutku'. Matgam jir maa'n ji na jax ja a'm ti niidhidha', na gu' pui' nam jax buiñor bax biiñaktu'nda' na jax maaxik nam ya' oipoda'. Ja'p dho moo cham maat japim na pim pai' jax chu't jup kai'ch, ni palhiip ku iam jir pui' na pim jax tii xi ilhii'ñ.

Gu Jesus na ba tu aa'nda' na jax ja'k jix io'm jum aa' nam tui'ñgida' gu ja'tkam

(Mt. 22:34-40)

²⁸ Ba' maa'n gui' na sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios mi ja'p kikat jup tɛ kɛɛ nam jax kai'ch, ba' joidham kai pui' na jax ja'k tu a'ga gu Jesus. Ba'x io'm mia'n xi kikkuk xi chikka, jup titda:

—¿Jax ba' tu'm pik jix io'm jum aa' nañ mi' pui' jimda' na jax jix aa' guch Gi'kora' na jax tu ua'ñix mi u'uan ta'm?

²⁹ Ba'p titda gu Jesus:

—¿Na jax chu'm jix io'm jum aa' aa na ji'k mi' tu ua'ñix? Gui' dho na ja'pni kai'ch: “Gor xi chi kai Israel kam ja'tkam, maa'n pix jix jai'ch gu Dios nax io'm jir gɛ'kam. ³⁰ Tu daanda' pim bix jam jujur ki'n jix dhaam ja'k na pai'p tu'ii', gio bix na ji'x jam i'ii'mda' ki'n. Dai gui' pim pix ti'ñchuka' gammiji, mui' pim xim biiñkada' na pim ji'x pup jum taat.” Dhi' ja'pni moo b'ip' kat jum aa' nam tui'ñgida' gu ja'tkam. ³¹ Gio ba' gu jumai na iampix pui' ja'k jup tu ua'ñix nap jum kai'ch: “Moo pim xim ga'ngada' na tu' ja a'm jum aa'nda' gu jai', panaas ku moo aapi'm jam a'm jum aa'nda'.” Ja'pni ja'k jum kai'ch. Dhi' ji' dhi' gook na jax jum kai'ch moox io'm jum aa', sia pik jax ka' git.

³² Ba'p kai'ch gui' na sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios:

—Umri moor pui' nap jax kai'ch jiñ jaduun na maa'n pix jix jai'ch gu Dios nax io'm jir gɛ'kam, cham tu' jumaip jix jai'ch. ³³ Jir am dho nach tu daanda' bix jich jujur ki'n na ji'k ja'tkam jix dhaam ja'k, gio bix na ji'x jich i'ii'mda' ki'n. Dai gui'ch pix ti'ñchuka' gammiji, gio nach mui' xich biiñkada' nach ji'x pup jich chaat. Gio nach xich ga'ngada' na tu' ja a'm jum aa'nda' gu jai', panaas ku moo aach jich a'm jum aa'nda'. Moo dho gu'x io'm jix bhai' ji busaak gu pui' ja'k, gui' bak gu' cham pik tu' bhai' ji nañ mu pai' tu makgirtat ti tikkada'.

³⁴ Ba' gu Jesus na gu'x maat na iampix mi' pui' jimchu' na jax tu ua'ñix, ba' mui' xi guguux, jup titda:

—Alhi'ch pix bam aagit jiñ jaduun nap buiñor bap tui'ka' gu Dios na ba' gammiji jum a'm ba ti nii'ñdha'.

Mi' pui' cham jaro' tu' ka tikka'n, nam gu' bax xi'irgi'ñ, na gu'x io'm jix matda' na jax ja'k ti'ya'.

Gu Jesus na ba ja tikka' gu gɛ'gɛ'kam jum aa'ndam

(Mt. 22:41-46; Lk. 20:41-44)

³⁵ Ba' gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesus gu ja'tkam pu mi' pui' irban dir

gu gɛ' chiop, xi ja tikka'n na sap jax jir jum duukam na ba' pui' Dabii jir boxi'ñ. Jup ja titda:

—ǂJax kum ba'p kai'chdha' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios na guch Xoi'kam Dabii jir boxi'ñ?

³⁶ ǂGu' jax ku ba' gu Dabii pui'p kai'ch nax io'm jir gɛ'kam guch Xoi'kam? Ja'pni bo nat tu ua'na jano' nat pai' dhuuk pui' ja'k jurtuda gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', nap jum kai'ch:

Jup titda gu Dios guñ Gɛ'kam tuk gui' nar jich Xoi'kam:

“Ya'niñ xanoop jap xi dhaibu' nañ aañ ka xi ja tulhiiñchuda' gui' nam xim bhaamki'ñ nam ba' soi'm ilhdha' aap jum bui.”

³⁷ ǂGu' jax jam ba' duukat pui' ja'k iimchu'n na pui'r boxi'ñ, na ba' gu' gu Dabii jup kai'ch nar Gɛ'kam tugi'ñ guch Xoi'kam?

Alh iam tiix xi'ir am gui' nam mi' gɛ'gɛ'kam jum taat, nam gu' jano' mui' ja'tkam mi'p tu'ii' nam kɛɛ na joidham tu a'ga gu Jesusus. Ba' pu cham ka bhaai' nam jax tiida'.

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' nam jax ja'k tu jim gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios

(Mt. 23:1-36; Lk. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Mi' dhir ba' maakam bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesusus, jup ja titda:

—Moo pim cham ja kɛkɛdat gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, na gu' ja'p moo ja ko'raarda' bo nam nai' jiiimda' tɛ'tɛb ji chim tiidhat nam sap ba' gɛ'gɛ'kam ja ilhii'ñdha' gu ja'tkam. Gio nam jix aa'nda' nam tu' ka'm ja niil'ñdha', jum aa'nda' sap na xi kuanai gu bonma'n na ja ñio'kdha' gu jaroi' mu ja'p nam jax jiiimda'. ³⁹ Gio nam jix joi'ñdha' nam ja'xbui' pui'p xim taat ka' na jax gu gɛ'gɛ'kam jum aa'ndam. Jai' mijimmip xi dharka' am nam pai' darka' mu ja'p nam pai' jax tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, piam pai' nam jax tu piastatda'. ⁴⁰ Gio ba' nam jix joi'ñ nam ja iatgidhat ja boosgi'ñdha' gu ja bixchu' gu u'uub di'dilhdhim. Mi' dhir ba' mik tu

ñiokidha' am nam pai' dhuuk ba ji chu nokia', na ba' jax dhui cham maati' ka' nam tu' jax buada'. Ku gu' dhi' kam tulhiiña' am ji ja'p jix io'm jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' nam ba' mi' xi aaya'.

Gu ubii na cham jir jix chumñigam na mi chu'aa' gu tuumiñ chiop

(Lk. 21:1-4)

⁴¹ Ba' ja'xpix mijì daakat gɛ' chiop jup ba ja nii'ñ gu Jesusus gu ja'tkam nam pix mi' ji chu'aim gu tuumiñ na pai'm tua'ba. Jai' moo mui' mi chu'aim am, nam gu'r jix chutumñigam. ⁴² Ba' moo mi'p ba ai maa'n gu ubii na cham jir tu bia'kam ka' gio nat muu gu binga'n, ba' mi'p xi chua gook gu tuumiñ na cham pik tu' bhaigim tu'ii'. ⁴³ Ba' gu Jesusus maap xi ja jumpadak gu noonbi'ñ, jup ja titda:

—Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam tiida', dhi ubii na cham jir jix chumñigam nat gook pix mi chua gu tuumiñ, ja'p ji buusan nat jix io'm mui' mi chua, nat gu' soi'm ilhdhak mi chua. Gu' ba' gu jai' na mit panaas mui' mi' ti xi chua, pur cham tu', ⁴⁴ na gu' gui' na ji'k cham ja a'm kam aa' nam ba' mi chu'aim. Gu' gu ubii bix mi' pu tua na ji'k ua'dat, sia ku gu' daipu' bia'kat na ki'n ka tu saba'da' git.

13

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' nam iara' gu gɛ' chiop

(Mt. 24:1-2; Lk. 21:5-6)

¹ Ba' ja'xpix nat ba buus gu Jesusus mijì dir gɛ' chiop, jup titda maadit gu nobii'ñ:

—ǂKagit na jax joidham tu'm dhi bhi'ñbak jiñ jaduun! Jupaa-ban sobkoñxim gu joodai bha bhi'ñbakchix.

² Ba'p titda gu Jesusus:

—Ya' dho pui' ka tu'ii' gu xib nap nii'ñ. Ku gu' dhi' kam aaya' ji na pai' dhuuk jum iara', pu cham pai' maa'n kap tukdhixim bi'ya' gu joodai.

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' na jax ja'k ba tum buidha' na bar mia'n ka' nam t#mu' dhi oi'nga'n

(Mt. 24:3-28; Lk. 21:7-24; 17:22-24)

³ Mi' dhir ba' pu jii mit amuub baasi'n dir ja'p oidha' ta'm nam Olibus ki'n jix chu mat ka', na silh jix chu maax bhai' dhir g'e' chiop. Ba' gu Jesusus bhammi' tisdik mi ja'p ji dhaibu. Ba' gu Piegro gio gu Jakooobo gio gu Juan gio ba' gu Anrees, mui' ji ai mit mu na pai' daa, ba' ba tikka am jix dhu'npi'n ki'n, ⁴ jup titda am:

—Aach ja'p tu'm tiix maachim jich jaduun no'p moo cham jax ji chi'jich aagi'ndha' git. ¿Paa ba' duuk pui'm iara' saak gu'ni g'e' chiop nap jax ba kai'ch biipi'? ¿Jax ja'k ba tum buidha' na bhaan jix maati' ka' na bar mia'n nam iara'?

⁵ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho dai na pim ti niidhat oipoda' na cham jaroi' jam iatgidha'. ⁶ Nam gu' mui' ya' aaya' nam pui' ja titdaidha' gu ja'tkam nam aañ jir gui' ka', jup kai'chidha' am: “Aañ jir di' guch Xoi'kam.” Ba' giilhim mui' ja iatgidha' am.

⁷ Gu' no' moo bar mia'n, pui' ba ti kaaya' pim ji na jigialhcha' mi' pai' na pim jup tui'ka' piam maakam ja'k. Ku ba' gu' aapi'm cham jax jum aa'nda' ji, na gu' dhi' pui' ji chu buusnia' sia pik jax ka' git, giilhim jix buam tum buidha', ku gu' chakuir dhi' ka' ji na pai' dhuuk pik tum kuugalhdha'. ⁸ Biix aixim ka xi chum duña' ji matgam. Bhai' ji bhaaku' am gu ja'tkam g'e'g'er kikcham dir ja bui gu jai' na pui'p jir g'e'g'er kikcham ka', jum kokda' am, jum mama'yasa' am. Gio na joña' dhi oi'nga'n mui' kap, gio ba' na bhio'gi' jimia'. Ku gu' dhi' na bhaan pix ba pup xi chum tulhi'ndha' ji, na bhaan jix maati' ka' na ba tum kuugalhdhidha'.

Gu Jesusus nap kai'ch nam ja o'bhai'ndha' gui' nam ji'k ti jügi'ndha' bui'nor

⁹ Ja'pni ba' moop ja titda:

—Moo pim cham jum o'joldhat ti jügi'ndha' aañ jiñ bui. Nam gu' jam

da'ngi' jam u'ji jam gi'bia' gu tutpill mu ja'p nam pai' jax tu chichiopi' ka'. Gio nam mu jam ui'ka' nam pai' darka' gux kakai' gio jai' ja bui gu g'e'g'er kam jum aa'ndam, mi'm ba' bhai' ji jam tikka' no'r silhkam na pim ti jügi'ndha' aañ jiñ bui. ¹⁰ Ba' nam pai' biix ka xi kaaya' na ji'k ja'tkam ya' dhi oi'nga'n gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na ba' pik moo ba tum kuugalhdha'. ¹¹ Ba' na pim pai' dhuuk mu suulhia' nam pai' darka' gu g'e'g'er kam jum aa'ndam, cha'pim jax jum aa'nda' na panaas ku cham ka bhaai'n ka' na pim jax ti'ya', ni ku pim jax jum aa'nda': “¿Jax jañ ba' ja'k ti'ya' chi?” Matgam diilh pix ya' dir ja'p ji buusnia' ji gu ñi'ook, na gu' jam a'm jup tui'ngida' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Gui' pix jup tu dui'ndha'nda', cham tu' aapi'm diilh, panaas ku gui' pik tu a'gidha', na gu' jam maakidha' gu matda' na pai' dhuuk ba xi chum aagidha'. ¹² Ja'p na pai' jigialhi' chir jup tum tui'ka' dho gu' panaas, na gu' biix pix jix chum bhaak ka' gui' nam ji'k cham ti jügi'ndha' aañ jiñ bui. Diilh jum i'iattulhdha' am gu ja'tkam siam sipidhim, jai' gu ja maamar nam bhai' ji ja bhaamkidhai ja iattulhdha' no'm ba ti jügi'ñ aañ jiñ bui, jai' gu ja tataat nam ja iattulhdha' nam ba'x bhai' ja bhüya' gu g'e'g'er kam jum aa'ndam nam ja kooda' no'm xi ilhi'ñ. ¹³ Biix na ji'k ja'tkam gui' nam cham tu' ka'm ti ni'ndha', cham ja kaim ka' am gio nam cham ja niidham ka' gui' nam ji'k ba ti jügi'ndha' aañ jiñ bui. Ku ba' gu' gu jaroi' na cham jim o'joldhat gammiji ti jügi'ndha', cham jax bua ji sia mit ma mua, na gu'x dhaam ja'k bhüya'.

Gu Jesusus na bhaan tu a'ga' maa'n gu maa'nkam na giilhim jir jix bhangim

¹⁴ Ja'pni moop tum duña' nat jax tu ua'nak gu Danial, gui' na bijik ya ja'p bhaankam tu a'gimik guñ Gi'kora', nap jum kai'ch na jano' na pai' dhuuk

pik ba ji chum kuugalhdha', ya' ba aaya' maa'n gu maa'nkam giilhim jix bhangim, ïbhidham tu buidha' nam ba tigia' gu ja'tkam. Bhai' baaki gè' chiop pu tu dooda' na jax ìlhii'ndha'. —Moo pim t'ñchukat dhi'ñi na jax ya' tu ua'ñix, aapi'm na pim j'k tu jiñkai'ndha'—. Ba' aañ pu kai'ch na gui' nam j'k ya ja'p mia'n jup tui'ka' jano', pui' na jax ya' dhi Judea, jir am nam ba ji boi'ngia' mu ja'p pai' oi'dha' ta'm na ba' cham ja tulhiiñchuda'.
 15 Piam no' jaroi' bhai' pai' ka daa ba'k dhaam, jir am na bhai' dhir timni pu jimiiññolhia', cham tu' na mijip ka bapkida' irban dir na ba' tu' xi bhiji. 16 Piam no' jaroi' mu pai' ka oiri ga'ran, jir am na mi' dhir pu jimiiññolhia', cham tu' na tu' jajan-nulhi'ñ jai'p ka xi chu ua'rai kia'mi'ñ na ba' pik ba jimiiññolhia'. 17 Ja'p moo joi'mdam tum duña' ji jano', kux ba' gu' pui' aa! Nam gu' giilhim jum tulhiiña' gu u'uub gui' nam a'aalh ki'n cham bhai'm taat ka', gio jai' nam ìlhich ka tu maamar ka' xio'dam. 18 Ba' aañ pu kai'ch na pim gammiji tu a'gada'x dhaam ja'k buiñor gu Dios na ba' cham jano' pik pui' tum duña' na pai' dhuuk jix jipi'ñ ka'. 19 Na gu' jano' na pai' dhuuk pui' tum duña', giilhim jir tulhiiñara' ka' jix io'm, cham tu' pui' na mit jax jum tulhiiñak gu jai' bijik, jano' nat dir jup duu gu Dios dhi oi'ñga'n. Gu' ja'pji jix io'm ji na ba' pik bar daipu' ka', cham jixkat pui' ka tum duña' gatuuk, na gu' ba tum kuugalhdha'. 20 Nat gu' pui' pu tii ip gu Dios na jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha', cham mik jir tulhiiñara' ka', na gu'x ja joi'gi'n gui' nam j'k ba ti jügi'ñ buiñor, cham aa' nam mik ya' oipot giilhim jum tulhiiñdha'. No' gu' cham tu daasa' git na jix juugit jir tulhiiñara' ka', bix jam dho pu ko'ya' git. ¿Jaroo gip jix ñakoo' na giilhim jum tulhiiñdha'?

21 'Ba' jano' na pai' dhuuk bar mia'n ka' na tum kuugalhdha', no' jaroi' jax jam titda: “Muni dhaa guch Xoi'kam. Maik gor jach kaipu’”, piam no' jax kai'ch: “Muni ba ai

guch Xoi'kam”, cha'pim jügi'ñdha'.
 22 Nam gu' mui' jai'chdhilhia' gui' nam pui' xi kai'chidha': “Aañ jir di' guch Xoi'kam”, gio jai' nam pui' xi kai'chidha' na maadit jir di' ka' gui' nam bijik ya ja'p bhaankam tu a'gimik guñ Gi'kora'. Pui'x bhai'p xi chu buidha' am gui' nax bhai'r jum duukam ka', nam jax dhuu pix ja iatgidha' gu ja'tkam, sia gui' nam j'k ti jügi'ñdha' aañ jiñ bui. No'm gu' cham pik bix ja jujur ki'n jix biiñak, jix bhai' ja bhaya' dho gu'. 23 Ba' aañ pu kai'ch na pim cham ja kekøødat, nam gu' tu iatgidhidha' pix. Mooñ ba jam aagi'ñ xib dir.

Na jax ja'k tum duña' na gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam

(Mt. 24:29-35, 42-44; Lk. 21:25-36)

24 'Mi' dhir ba' na xi chum tulhiiñai, dai na bhai' ji chum tukgamta'. Cham jixkat ka tonnia' ki'n gu tanoolh, ni na cham jixkat ka masbagia'.
 25 Gio gu chiichia' nam bhai' ji ii'ñxia', na gu' giilhim jix io'm gi'ndukia' gux dhaam. 26 Ba' aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora', bañ chigia' pim nañ bhijimmini dhir bhai' ji buusnia' tibaa'ñ chir, nam ba' ba machia' bix na j'k ja'tkam nañ aañ pui'p jir gø'kam na jax guñ Gi'kora'. 27 Ba' nai' ja jootsa' iñ gu noonbi'ñ guñ Gi'kora' na jix jir oi'ñga'n, pui' na jax mummuni ja'p na pai' am ju'kam tu'ii' dhix dhaam, nam ba' ja jumpada' gu ja'tkam gui' nam j'k ti jügi'ñdha' aañ jiñ bui.

28 '¿Cham jixkat ni'ñ japim aa gu iigix na pai' dhuuk bhai' ji iipoña', na joidham pix tii'ngilhidha' gu jaaga'n? Dhi' na bhaan jix maati' ka' no't ba ji chaa'm, na pai' dhuuk ba ji chu juuka'. 29 Ba' iam pix pu'ñip ji buusnia' dhi' pui' nañ j'k jax ba kai'ch. Pix am t'ñchuka' pim no't ba jim tii'mu dhi oi'ñga'n, bax maati' ka' na bar mia'n ka' nañ bha jimda'. 30 Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam tii'da, bii'pi' pu'ñi xi chum duuji nam ba' pik ba ko'ya' dappaam gu ja'tkam gui' nam j'k ka duduaka' jano'. 31 Dai dhi oi'ñga'n

nam t̄imu' gio gux dhaam, gu' guñ ñi'ook cham jì'xkat jum t̄imu' jì.

³² 'Ku ba' gu' dhi' cham maati' jì na pai' dhuuk p̄ik pui' tum duñia', na gu' dai d̄iilh guñ Gi'kora' nat tu dai na pui' tum duñia'. Cham maat am gu noonbi'ñ, sia kum bhammip tu'ii'x dhaam, ni aañ kuñ cham maat nañ jir Maraa'n, dai gui' d̄iilh nax maat.

³³ 'Ba' gu' xib tu' na jax chui'ka', aañ pu kai'ch na pim gammijì tu a'gada' jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora', cha'pim jì'x mik buppada', na pim gu' cham maat na pai' dhuuk tu daaxix. Gu' dhi' jotmoda' p̄ix pui' tum duñia' cham jum ìlhdham. ³⁴ Na gu' dhi' ja'p jì buusnia' na jax gu jaroi' no't ka paxiaram mu pai' ja'k mik, no't mi' ka xi ja do'ñchok jai' gu ja'tkam nam mi' ka tu juanda', dai na xi ja chiani' nam jax ja'k tu juanda', pui' na jax mi' na pai' tuutka' gu ba'pki'ñ, na gu' maa'n mi'p xi chiani' na ka tu nuuka'nda'. Ba' gui' dai na p̄ix am ti n̄irka' na pai' dhuuk gio mi'p aaya', na gu' bhai' jì o'bhai'ñdha' no' mi' p̄ix cham tu jai'ch. ³⁵ Ba' aapi'm pu'ñi ip, p̄ix am ti n̄irka' pim, na pim gu' cham maat nañ pai' dhuuk ya' aaya', no' jaxjì jì dh̄id̄impugidhak, piam irab tukaa', piam ku gu' katukgab na pai' dhuuk ba jiiñkia' gu takaarui', piam ku gu'x dha'npam jì chu maaxirik. ³⁶ Mooñ ba jam aagi'ñ xib ñir na pim ti'ñchukat. Cha'pim moo kooksit darka', nañ gu' jotmoda' ya' p̄ix jì buusnia' cham jum ìlhdham. ³⁷ B̄ix dhi'ñi pui' nañ jì'k jax jam titda aapi'm, dappaam na jì'k ja'tkam jañ jup ja titdat jup kai'ch: Nam cham kooksit darka', gammijì p̄ix ti'ñchuka' am nañ jax ba kai'ch.

14

Nam ba tu a'ga' gu ḡe'ḡerkam jum aa'ndam nam jax ja'k duuji mu'aa' gu Jesus

(Mt. 26:1-5; Lk. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Ba' nat gook tanoolh p̄ix ba jì bii na ba' moo bam aaya' na bar piasta ka' bhaan Paaskua ta'm, gio jumai na

mia'n oi'ñ nam pai' dhuuk jix basdak tu kua'da' gu paan gakh̄i'ñchix kam, iampix ja'p tu'm na ariin timkalh. Ba' jano' gu ja ḡe'ḡerkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, t̄i moom ga'nga' am nam jax ja'k duuji iatgidhai tu chiñia' nam mu'aa' gu Jesus. Aa'nda' git am nam ba dagia', ² gu' jì na gu' sap cham jax jix bhaai', na gu' kar piasta ka'. Ba' ja'pni p̄ix ka xi chi'ñik jamit:

—Mooch chakui juanda' na kar piasta ka', no't ba buus ba'. Na gu' no' chich xib daagik mi ja'p pai' jax ba buim ja nii'ñchudat gu ja'tkam, giilhim bhai' jì bhaaku' am jich bui.

Gu ubii na bha toi'dha' mo'ran gu Jesus gui' na joidham uub

(Mt. 26:6-13; Jn. 12 :1-8)

³ Ba' ja'xp̄ix gu Jesus jim̄ik mummup ba tu kua' Betaania, na pai' kio gu Simoon gui' na tootolhidhat ka gakiidhat gu tukga'n. Ba' moo mi'p ba ai maa'n gu ubii ua'dat maa'n gu ìlhi'ch jix moik gu jodai ja'aachix kam, nam alabaastro ki'n jix mat ka', na mi suu'ntu' gu osbhaga'n gui' nam nardo ki'n jix mat ka' nax dha'ram nam̄ik, na joidham uub. Ba' nat jax kukpio'kak bhai' xi choi' mo'ran gu Jesus, pu b̄ix ip moo nat bha toi'. ⁴ Ba' jì'kchi gu ja'tkam nam mi'p tu'ii' bhai' jì bhaak jamit, jup kai'ch am:

—¿Jax ba'm aagit pui' tu bua dhi ubii? T̄i' nat b̄ix xi dhoodak dhi' na tu'x dha'ram namkit. ⁵ ¿Cham bhai' aa na tu chiñia' git nam ga'ra' nam ba' ja makia' git gui' nam alh cham jir tu bia' kam, nam attiiru cham bia' nam tu' ki'n tu saba'da'? Jaiñ na gu' ja'kbui' busaakdat gu tuumiñ na jax no' ñich maa'n oidha' ba tu jua.

Ba' pui' jì' xi kai'chimik am bhai' jì ñiok jamit gu ubii, ⁶ gu' jì nat gu' jotmoda' ja soo'mcholh gu Jesus, jup ja titda:

—Cha'pim tu' ki'n juanda' dhiñ jaduun, na pim gu' cham maat nat jax

kai'ñkam bhañ juulh dhi' na pimit tu' bhaan ba ji chu a'ga. ⁷ Gu' matgam gu jaaduñ na pim ja aa', gammiji ya' jam buip tui'ka' am ji, xi ja maakat japim dho nam alh ki'n jup xia'ñdhidha'. Gu' aañ nañ bar boi cha'm kam ⁸ nat ba' bhai' bañ choi' dhi ubii dhi' na joidham uub, na ba' cham xijai ka', dai nam bañ yaaspa'. ⁹ Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam tida', na pai' dhuuk bhai' ji chum a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook ya' dhi oi'ña'n, bix jup jum a'gidha' dhi ubii na ba' bhaan jix maati' ka' nat jix bhai' dhuu nat bhañ choi' dhi osbhaga'n gu nardo na joidham uub.

Gu Juudas na maaxik kisa' gu Jesus nam mu'aa'
(Mt. 26:14-16; Lk. 22:3-6)

¹⁰ Ba' maadit gu mambhix daman gook gu noonbi'ñ, gui' na Juudas Iskariote tii'ka', xi mii nat ja aa'ñdham gu ja g'e'gerkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, na ba' maaxik kisa' nam boi bhichdha' gu Jesus. ¹¹ Ba' joidham jix bhai'm ilh jamit na ba ja aagi'ñ, jup titda am nam mui' namkidha' na mu ja baidhika' gu ja o'rosiiris tuk na pai' silh oirida' gu Jesus. Ba' gu Juudas ba jim gaa na jax ja'k jix bhai' ji buusnia' nam jix bhai' bhaya', nam ba' cham xijaichdha' nam daagi boi bhichdha'.

Nam ba tu bhaidha' gu koi' bhaan Paaskua ta'm gu ja'tkam tugi'ñ gu Jesus
(Mt. 26:17-29; Lk. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1Co. 11:23-26)

¹² Ba' buimgidhak bii'pi' dir na ba' moo mui' jim kisa' ja'xpix na pai' dhuuk kasnir bakaax tum jugia', gio ba' gu jumai na mia'n oi'ñ nam jix basdak tu kua'da' gu paan gakhidhi'ñchix kam, ba' moop ba tikka am gu noonbi'ñ gu Jesus, jup titda am:

—¿Paap ja'k jix aa' nach jimii tu bhaidha' nach tu jugia' ja'xñi nat ya' bam ai gu piasta bhaan Paaskua ta'm?

¹³ Ba' gu Jesus gook miji xi ja joot bhammi g'e' kiicham, jup ja titda:

—Aañ ja'p ti kai'chit na pim mu jimia' aapi'm gook bhammi g'e' kiicham. Bhai' pim tigia' maa'n gu chio'ñ nar tujuandam na mi ja'p ba tu bai'ntu'nda' maa'n gu bai'ñdhakar ta'm. Ba' aapi'm mui' xi oidha' gatuuk dir, pix niidhidha' pim na mummu ji aaya' kiicham. ¹⁴ Ba' aapi'm cham xi'irdat mui' xi aaya', ja'p japim tida' gu mi' kiokam: “Aach ja'p jich chidak bhach joot gu G'e'kam nap sap taiñbuidha' maa'n kap gum ba'aak pai' na tu bio', na sap ya' tu jugia' ja bii'm gu noonbi'ñ nat bam ai gu piasta bhaan Paaskua ta'm.” ¹⁵ Ba' gui' tu jam tii'ñchuda' bhiji ja'p t'e'kob, na pai' ti kii'mpigix gio na g'e'x chu bhai'. Bhai' pim ba' tu bhaidha' nach tu jugia' ja'xñi.

¹⁶ Ba' mui'p ma jii mit gu gook gu noonbi'ñ, bhammi mit ba ai g'e' kiicham. Pui' dho ji chu buus na ji'k jax ja titda gu Jesus. Cham xijaich jamit, dai na mit xi chu bhaidhak gu koi' nam tu jugia'. Ja'xpix ba' giop ka xi jii mit mummu nat pai' dhir bha ja joot.

Gu Jesus na ba ja aagi'ñdha' gu noonbi'ñ na maadit maaxik kisa' nam boi bhichdha'

¹⁷ Ba' ji chukgik mi' ba ai gu Jesus ja bii'm gu mambhix daman gook gu noonbi'ñ. ¹⁸ Mi' ba' bhai' ji chu juu mit. Ba' nam mi' daraat ka tu kua', jup ja titda:

—Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam tida', maadit aapi'm na pim ya'p tu'ii', maaxik jiñ kisa' ja bui gu g'e'gerkam jum aa'ndam nam boiñ bhichdha'.

¹⁹ Ba' gui' gampai' ji dhuu mit, ba' pix bhai' ji chikka mit ji'ma'n, jup titda am:

—¿Aañi' aa chi?

Gio gu jumai:

—¿Ka' aañi' aa chi?

²⁰ Ba'p ja titda gu Jesus:

—Maa'n pix ji gu' aapi'm mambhix daman gook na pim ya'p tu'ii', nach ji'k maap ya ti sissi dhi jooxia' ta'm

nañ jax chu'm ka'm tu kua' aañ. ²¹ Jir am kat na pu cham jai'ch ka' git gu jaroi' na maaxik jiñ kúsa' nam boiñ bhíichdha'. Tíix joi'gi'ñ iñ, na gu' gi-ilhim jum tulhiiña' maaxik xiñ kúisai. Ku ba' gu' dhi' mi' píx pui' ba jimda' ji, na bhaan píx jum kuugalhdha' na jax jum kai'ch mi u'uan ta'm gu ñio'ki'ñ gu Dios, na pu'ñi ja'k jiñ dhooda' am aañ nat bhañ joot.

Gu Jesusus na ba tu daasa' na jax ja'k aagix ka' nam ba' bhaan tí'ñchuka' gui' nam ji'k ti jügi'ñdha' buiñor na ja a'mkam mukia'

²² Ba' mi' pui' nam tu kua', nat jax dhaa ip gio gu Jesusus jai' gu paan, xi chu taxchaabgidhak jix dhaam ja'k ta'tak xi jaisaidhat píx mui' ji ja maa gu noonbi'ñ, jup ja titda:

—Dhi'ñi pim pup mui' xi jugia', na gu' dhi'r jiñ chuuku'.

²³ Gio ba' maa'n mi' dhir ja'p bhai'p ji bhii gu alhi'ch ja'aa na mi suu'ntu' gu biiñ gui' na uubas ki'n jup duñiix, ba' mu ja'k xi ja maakak xi ja chia nam i'ya'. Ba' gui' bhai'p xi ii mit ji'ma'n kaam. ²⁴ Na mit xi i'chuk ba'p ja titda:

—Dhi' na pimit tu ii, dhi'r jiñ i'hir na ki'n xib dir maakam aagix ka' na jax ja'k jix aa' guñ Gi'kora' nam mi' pui' jiidma' gu ja'tkam, na gu' ka milhia' guñ i'hir na ba' tu namkix ka' gu ja ua'tulhdhara', na ba'x bhai' tu ja jimia'. ²⁵ Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam tíida', daipu' dhi maa'n kaam nañ xi io'ji dhi uubas baraa' gu xib, nañ gu' moo bar boi cha'm kam. Jano' ba' na pai' dhuuk ba tum kuugalhdha' nañ ba' giop ba i'ya' jix dhaam ja'k, ku gu' gux uañ ji, cham tu' dhi' pu chu'm.

Gu Jesusus na ba aagi'ñdha' gu Peegro na pui' tí'ya' gatuuk na cham tu' kaichu'

(Mt. 26:30-35; Lk. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Mi' dhir ba' maa'n xi laalagik tii ma jii mit bhammi ja'k oidha' ta'm, nam pai' Oliibus ki'n jix chu mat ka'.

²⁷ Gu' ji na gu' na mit baas ba ji bhii, jup ja titda gu Jesusus:

—Ya' moo mam ai nam kuugalhdha' na jax tu ua'ñix mi u'uan ta'm nap jum kai'ch: “Mu'aa' am gu bipia'dam, ba' gu kakasnir jum ji'dilhkadai píx cha'tak boopoya' am ji'ma'n.” Ba' dhi' na pui' ji' tu ua'ñix, aapi'm jam aagit pui' ja'k jum kai'ch, na pim pu jiboi'ñgia' xib dhi tukaa' nam bañ dhagia' gui' nam bha ja jootsa' gu gè'gèrkam jum aa'ndam. Na gu' cham tu' dai nam jiñ kuupa' píx, gu' ja'ppi nam pu tu chiña' nam jiñ mu'aa'. ²⁸ Ku ba' gu' aañ gatuuk yaa' ji nañ jax ba oirida'. Kagit nañ bii'pi' mu ba oirida' Galilea na pim ba' aapi'm mup ba aaya'.

²⁹ Ba'p kai'ch gu Peegro:

—Aañ dho gi chakui jimiiññolhia' ji, sia mit dhi jai' jiboi'ññor. Cham jax bua sia ku mit jum bindak jiñ dhaa.

³⁰ Ba'p titda gu Jesusus:

—Tu' silhkam ki'n jañ ya' pum tíida' na gookim ka jiiñkia' gu takaarui' xib dhi tukaa', aap baikim pui' ba tí'ya' nap cham jiñ kaichu'.

³¹ Gu' ji na gu' xi kúik gu Peegro, jup kai'ch:

—Aañ dho gi pu tí'ya' ji nañ jum kaichu', cham jax bua sia mit jum bindak jiñ mua.

Ba' bii'x pui'p ji chii mit gu jai' noonbi'ñ.

Gu Jesusus na mi' e'ji Getsamanii tu a'ga' jix dhaam ja'k buiñor guch Gi'kora'

(Mt. 26:36-46; Lk. 22:39-46)

³² Ba' mi' píx ji ai mit na pai' Getsamanii tí'ii', ba'p ja titda ip gio gu Jesusus:

—Ya'ni pim ka darka'. Aañ bha'ñi ka tu a'gara' jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora'.

³³ Ba' baasi'n iam xi jimii'k baik píx xi ja baidhak gu noonbi'ñ, dai gu Peegro, gio gu Jakoobo, gio ba' gu Juan. Ba' gampai' jim duu nam bhai' xi ñii'ñ, panaas kux buam jum aa',

³⁴ ba'p ja titda:

—Aañ moo cham pui' ka tu tatda' ji, bax chaat iñ nam mia'n ba jiiim gui' nam boiñ bhíichdha'. Aañ ja'p ilhii'ñ na pim ya' píx kañ ñiirda' ip aapi'm,

dai na pim moo cham kooksoda', ti nai'ndha' pim.

³⁵ Ba'x io'm baasi'n iam xi jimik mi ja'p o'lhia'n ki'n xi kikbuk xi dhumartik, dirap na xi chu siisap gu ma'oo'n. Ba' mui' ji chu a'ga jix dhaam ja'k buiñor guch Gi'kora', na tikka'n no' sap jix bhaai' na palhbuidha' nam ba' cham boi bhichdha', ³⁶ jup kai'ch:

—Aapi'n Gi'kora' nap jix dhaam jup tu'ii', nap bixchu'x bhaai' nap pu tu duña', xiñ palhbui'n nam cham boiñ bhichdha', na gu' dhi' ja'p ji buusan na jax gu tu' na giilhim jix xibu' nañ tu i'ya'. Piam jap xiñ guguuxdha' nañ ba' cham jax jiñ aa'nda' no'p gu'x aa' nam kuugalhdha' nap aap jax ilhi'iñ. Ku gu' aañ cham tu' ji nañ moo cham aagit jup kai'ch.

³⁷ Ba' ja'xpix nat ja'k gii mi' nat pai' xi ja chianik nam ka darka' gu baik gu noonbi'n, mi' pix kookos am nat ba ja ti. Ba'p titda gu Jesus gu Peegro:

—Simoon, ¿moo ja'p jix kooxim ap aa? Ti nai'ndha' ap. Moo pich chi moo jano' koi na nich jax jii. ¿Ka'p ji siamri ji'x xi chi niidhimik aa? ³⁸ Gu' pim ji ti nai'ndha' ji, gio na pim tu a'gada' jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora' na ba' cham jam mai'chia' gu ja'ook. Pui' dho pix ti xi chu tatda' jia na pim nakga' git na pim jum tulhiña' na jax aañ, gu' ji na pim gu' cham nakoo'.

³⁹ Ba' dai nat xi ja niññichdhak gio mu ja'k jup ji dhuu nat tu a'gam jix dhaam ja'k, jir maa'n na jax kai'chim nat jax ja'k tu a'ga biipi' dir. ⁴⁰ Ba' ja'xpix nat gio ja'k jup gii, kookos am nat giop ba ja ti, pu cham niok am na ti xi chu ja a'gi'n, nam gu' giilhim jix kookxik. ⁴¹ Ba' na bar baikim nat xi chu a'garak jix dhaam ja'k nat gio mi'p ba ai, maa'n nam jax kookos nat ba ja ti, ba'p ja titda:

—¿Kux ba' moo ja'p jix kookxik japim aa? Gi nañ jup jam titda na pim ti nai'ndha' nañ ji'x ka tu daan. Xib na gu' cham kam aa' na pim ti nai'ndha', nat gu' bam ai na pai' dhuuk tu daaxix na aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora' boi bañ bhichdha'

am gui' nam cham tu' ka'm ti nai'n. ⁴² Mummuni dhir bhai' ba jimchu' mui' ja bim gui' nañ jaroi' jam aagi'n biipi' na maaxik jiñ kiisa'. Maik gor jach mui' xi ñamkia'.

Gu Jesus nam daagi ba bhika'
(Mt. 26:47-56; Lk. 22:47-53; Jn. 18 :2-11)

⁴³ Ba' na pui' ji' ka ja titda gu Jesus gu noonbi'n, mi' ba ai ji gu' gu Juudas, gui' na maadit jir di' gu mambhix daman gook gu noonbi'n, ja bim mui' gu ja'tkam kukxir ji chu ua'dat am, jai' gu u'uux jix kaapak, na mit bha ja joot gu ja g'e'g'erkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios, gio ba' gui' nam jir ja g'e'g'erkam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam. ⁴⁴ Ba' gu Juudas biipi' dir xi ja aa'ndhak nam baas dir ka jiiim na jax ja'k duña' nam ba' ba machia' na jax chu'm jir di' ka', jup ja titda:

—Gui' nañ jaroi' mi' xi ñio'kdha', dhi'r di' ka'. Ba' aapi'm jotmoda' mi' pu dagia', jix bhai' pim buuprai pu bhika'.

⁴⁵ Pui' dhom duu. Na mit jax mi' ai, pix jix bhai' kai'chim gu Juudas, jup titda gu Jesus:

—Aach bha ja'k ip jiñ jaduun.

Gio ba' nat mi' xi ñio'ki. ⁴⁶ Ba' gui' jotmoda' mi' pu daa mit, buuprak gamai' pu bhich jamit.

⁴⁷ Ba' maa'n gu maa'nkam tugi'n gu Jesus, nat jax baabuk gu kuxiru'n bhai' ti soñiich maadit gui' na mit mu ja joot gu ja g'e'g'erkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios. Gu' ji nat gu' cham ai, nat gu' ja'p xi ñira, dai naaka'n pix ai palhiip.

⁴⁸ Ba'p ja titda gu Jesus gui' na mit ba daa:

—¿Jax ku pim ba' bixchu' kukxir tu ua'dat bha ja'k jiiim gam u'ux jix kaapak? ¿Tu' ixkum jiñ ilhi'iñ japim aa? ⁴⁹ ¿Jax ku pimit ba' cham mummu puñ dhaa g'e' chiop nañ moo mi' pu oirit tu jam a'gi'ndha' nabap tanoolh? Ka' ba' na gu' dhi' na bhaan pix jum

kuugalhdha' na jax jum kai'ch mi u'uau ta'm gu ñio'ki'ñ gu Dios.

⁵⁰ Ba' diih mi' xi buak jamit gu Jesus gu noonbi'ñ pu jiboi'ññor.

Na ba jimiññolhia' maa'n gu bi-apma'

⁵¹ Ba' nam nammi gama ja'k ba ua' buuphixim gu Jesus, gatuuk dir mui' ka jimchu' maa'n gu bi-apma' dai tēb kutuun ji chii'chgit. Ba' o'bhai'ñdhak tii daa mit, ⁵² gu' ji na mit gu' cham bhai' daa, kutuunaran pix daa mit. Jum jupnak pu jimiiññor jix dhaapkat.

Gu Jesus nam mu ba aichdha' na pai' tum a'ga'

(Mt. 26:57-68; Lk. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Ba' mummu ba aich jamit gu Jesus na pai' kioka' gui' nax io'm jir ja gē'kam tuk ka' gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios. Ba' bix maap bam jumaap jamit gu jai' gui' nam cham pik jir ja gē'gē'kam tuk ka', gio ba' gui' nam jir ja gē'gē'kam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios. ⁵⁴ Ba' gu Peegro gatuuk mi'p ba ai, na gu' gatuuk dir pix mui' ji jim jix choo'nnit. Mi' dhir ja'p diirap pix ji dhaibu mi' na pai' miim gu tai, nam pai' tu naadat juuka' gu o'rosiiris.

⁵⁵ Ba' gu gē'gē'kam tiim ti tikka'n am nam jax ja'k duuji iattulhdhai tu chiñia' nam mu'aa' gu Jesus, gu' ji nam gu' cham ji'xkat nii'ñ na mu pai' giilhim tu buim, ni nam pai' dhuuk pui' tē kēē. Mi' dho gu' pu cham bhaai' nam jax ti'ya'. ⁵⁶ Ba' jai' dhit tii xi iattulhi'ñ am, gu' ji nam gu' pui' pix cham jup ja jūgi'ñ, na gu' maa'n maakam jup kai'chdha', gio gu jumai maakam ip. Mi' pui' cham ka nokia', mi' dhir jumai bhai' tiip ji chu a'ga'. ⁵⁷ Jai' gu'ngukit tii xi iattulhi'ñ am, jup kai'ch am:

⁵⁸ —Dho gu' aach mi' pai' pui' kai' ji nap kai'ch: “Alh jañ moo ka iara' dhi gē' chiop ja'tkam jup ja duiñ, baik tanoolh ki'n jañ ba' gio jumai ya'p

kiisa', dhi' ba' Dios bap jir duñii'ñ ka', cham tu' tu' ja'tkam.”

⁵⁹ Ni gu pui' kum cham maa'n ñi'ook jup bua, sia kum panaas tii silhkam kam xi kai'ch.

⁶⁰ Ba' gux io'm ja gē'kam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, xi kikkuk xi ja soo'mchulhdhak nam sap cham ñiokda', ba' ba tikka gu Jesus, jup titda:

—¿Jax jap ilhdhat ja kēē dhi jaaduñ? ¿Jir silhkam aa nam jax kai'ch, ka'm ji iat aa? Eap xi chu a'ga nach xim kēēka'.

⁶¹ Gu' ji na gu' cham ñiok gu Jesus, mi' pix pu daa. Ba' giop xi chikka jix bhai' pix, jup titda:

—¿Jir silhkam aa nap saak aap jir di' guch Xoi'kam, nap saak jir Maraa'n gu Dios gux io'm Gē'kam?

⁶² Mi' dho gi ba' bhai' ji ñio ji gu Jesus, jup kai'ch:

—Aañi' dhor di'. Kani na pim bañ chigia' nañ bhijimmini dhir bhai' ji buusnia' tibaa'ñ chir gatuuk nañ bhammix dhaam xi dhaakat sonpan gu Dios ki'n dir.

⁶³ Ba' gux io'm ja gē'kam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, ais saassa gu jannulhi'ñ na sap ba' bhaan jix maati' ka' na cham jir am pui' nat jax tii gu Jesus, jup kai'ch ba':

—¿Dho jaña! ¿Jarooch ba'p ka niira nax bhai' tu aa'nda'? Tii' nat diih ya' maaxik bam kii. ⁶⁴ ¿Jax japimit gi ilhdhat kai? ¿Cham aa pim ilhii'ñ na giilhim jir ua'tulhdhara' gu pui' nat jax tii, na moo ja'xbui' gē'kam jup xim taat na jax gu Dios?

Ba' bix bhai' ji bhaak jamit nam ji'k mi'p tu'ii', pui' ji chii mit na sap pui' pix bax bhaai' nam tu chiñia' nam mu'aa'.

⁶⁵ Ba' bhai' ji dhaa mit pui' xi chi'ik. Jai' mit bhai' ji xixbuidhimii, jai' na mit bhai' xi bulhdhak gu jannulh bu-upuiran bhai' xi gib, gio ba' nam xi chikka, jup titda am:

—¿Jaroo bham gi'?' Eap xich aagi'ñ.

Mi' dhir ba' gu o'rosiiris jai' bhai'p ji gi'biimi mit buibsaran.

Gu Peegro na pui' ba ti'ya' na cham tu' kaichu' gu Jesus

(Mt. 26:69-75; Lk. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Ba' gu Peegro na mi' ka daa cham joiñat, bhiji dir ja'p timnik tɛ'kob mi' ba ai maa'n gu tiyaa na mi'r tujuandam ka'. ⁶⁷ Ba' mi' pi'x ji chi' gu Peegro na mi' daakat ka juuka' taikob, ba' bhai' xi ñiidhimik jup titda:

—¿Aap aa maadit jir di' nap kaichu' gu Jesus Nasareet kam?

⁶⁸ Gu' ji na gu' gu Peegro cham tu aa', dai nap kai'ch:

—Cham. Aa'ñ diilh ji nañ jup oilhim jiñ jaduun. Pu ni nañ jix maat gu jaroi' nap aagit jup kai'ch.

Ba' mi' dhir jimik gama ja'k jup ba kii'k ki'ñgob. Ba' mi' kii'kat jix buam jum aa', ba' moo maa'nnim ba jiiñ gu takarui'. ⁶⁹ Ba' gu tiyaa mui' xi ñiidhimik ip gio, jup ja titda gui' nam mi'p tu'ii':

—Gu'ñi dho bak maadit jir di' na kaichu' gu Jesus.

⁷⁰ Gu' ji na gu' gu Peegro jir maa'n na jax kai'ch. Ba' ja'xpix bhai'p ji chikka mit gui' nam ji'k mi'p tu'ii', jup titda am:

—¿Ja'p aa moor silhkam nap cham tu' maadit jir di' gui' nam kaichu' gu Jesus Nasareet kam? Chi moo tii kaichu' ap ji, gu' ji nap gu' cham tu aagam. Jax dhu' na pim gu'r mia'n jum oi'dhagim. ¿Ka' cham aa aap jir Galilea kam? Tii' nap ba' moo ja'p pui' tu ñiok nam jax tu ñiok gu mu kam.

⁷¹ Gu' ji na gu' xi kii'k gu Peegro, dai nat bhai' pi'x ji bhaam nam tiix bhai' pi'x xi chikka. Bii'x aixim ja titda na jax ilhii'ñ, jup kai'ch no' gu' sap cham jir pui' na jax kai'ch, ku gammiji pu dooda' ku gi gu Dios na jax ilhii'ñdha'. Ja'pni moo kai'ch:

—No' gu' cham jir pui' ku gi nañ jax jam titda, ku puñ dhoo'da' ku gi gu Dios na jax ilhii'ñdha', nañ gu' aañ tii ba jam aagi'ñ nañ diilh jup oilhim. Gio pu cham jup ñii'ñ iñ na jax chu'm

ti ñii'ñ gu jaroi' na pim miji pai' aa'. ¿Jax japim ba' duukat pui' ja'k ilhii'ñ nañ aañ kaichu'?

⁷² Ba' daipu' xi ja tiidak gio mi ja'p gampai'p jim duu. Ba' giop ba jiiñ gu takarui', bar gookim nat giop ba jiiñ. Ba' bhai' pup ti'ñcho gu Peegro na bak pin pu'ñi titda gu Jesus biipi' dir: “Gookim ka jiiñkia' gu takarui' nap aap baikim pui' ba ti'ya' nap cham jiñ kaichu'.” Ba' bhai' ji susua, nat gu' giilhim bhai'x buam ji chu tatdat na pui' xim aa'.

15

Gu Jesus nam mu ba aichdha' na pai' gu Pilaato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lk. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Ba' buimgidhak nat jax pi'x bhai' ji chu maaxir, gu ja gɛ'gɛ'rkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gui' nam jir ja gɛ'gɛ'rkam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, xi chu a'gak jamit nam jax ja'k duuji tu chiñia' nam boi bhüichdha' gu Jesus. Ba' ja'xpix na mit pai' maa'n ñi'ook xip duuk, dai na mit mui' ba bhüik jix bhai' buuphixim mu na pai' daa gux kai' Pilaato. ² Ba' gu Pilaato xi chikka'n gu Jesus na mit jax mu aichulh, jup titda:

—¿Aapi' aar di' nap saak jir ja gɛ'kam tuk ya' dhi Israel kam ja'tkam?

Ba'p titda gu Jesus:

—Jir pui' dho nap jax kai'ch jiñ jaduun.

³ Ba' gu ja gɛ'gɛ'rkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, bii'x aixim tii iattulhi'ñ am gu Jesus. ⁴ Ba' gio bhai'p ji chikka gu Pilaato, jup titda:

—Jir silhkam chi moo pui' nam jax kai'ch nam bii'x aixim jum iattulhi'ñ dhi ja'tkam. Tii' nap ba' cham ñiok.

¿Pui' aap ba' cham tu' bhaan jum palhbuidha'? Ti' nam jax kai'ch dhi ja'tkam.

⁵ Gu' ji nat gu' cham ka ñio gu Jesus nat gio tiip xi chikka. Ba' mi' pu cham maat gu Pilaato na jax dhuñia' na tii xim ga'nga.

Gu Pilaato na ba tu chiñia' nam sissappu' kuruus ta'm gu Jesus

(Mt. 27:15-31; Lk. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Ba' ja'pni ja'k moop tu jimda' gux kai' Pilaato: Nabap oidha' na pai' dhuuk jum aajidha' gu piasta bhaan Paaskua ta'm, maa'n dado'ñcho' gu maa'nkam gui' nam ji'k kuupka', dai na gu' gu jaroi' na ilhii'ñdha' nam cham pik bhaamki'ñdha' gu ja'tkam.

⁷ Ba' jano' maadit mi'p kuupka' gu maa'nkam Barrabaas tiigim, gui' na bix jimdat biipi' dir na mit pai' dhuuk ja koi ji'kchi gu ja'tkam na mit ja kokda gu g'e'gerkam. ⁸ Mi' dhir ba' mi'm jumpadak gu ja'tkam jup titda am gux kai' Pilaato, na sap jix bhaai' na do'ñcho' maadit gui' nam mi'ji kuup nam pai'm kukpa gu ja'tkam.

⁹ Ba'p ja titda gu Pilaato:

—Aañ ja'p ilhii'ñ nañ do'ñcho' dhi Jesus, na gu'p kai'ch nar jam g'e'kam tuk bix aapi'm ya' dhi Israel. ¿Jir am aa, ka' cham aa? ¿Jax japim ilhii'ñ aapi'm?

¹⁰ Ba' dhi' na pui' ji' ja titda gu Pilaato na mi' pix mamti, ee jax pik ti'ya' am. Na gu'x maat na gu ja g'e'gerkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, nam jix bhaamkidhat jamit ba' mu aichulh gu Jesus na sap ba' mi' dhir ja chiñia' gu sandaarui'x chugi'ñ nam mu'aa', nam gu' giilhim jix jügam. ¹¹ Gu' ji na gu' gui' pu biipi' dir ba ja iatgi mit gu ja'tkam, jup ja titda am nam sap pui' ti'ya' na cham dado'ñchoda' gu Jesus, Barrabaas jamit ja chia nam bhai' ji aaga' na do'ñcho'. ¹² Ba' xi ja tikka'n gu Pilaato nax bhai'x maachim no'm sap cham iam jax ti'ya' na do'ñcho' gu Jesus, jup ja titda:

—¿Jax japim ba' ja'k ilhii'ñ nañ tu chiñia' nam dooda' dhi Jesus? Na gu' kai'ñkam pui' kai'ch nar jam g'e'kam tuk bix aapi'm ya' dhi Israel.

¹³ Ba' gu ja'tkam pix jiiñak suulh jamit, jup titda am g'e' ki'n:

—¿Mu ja chian gum sandaarui'x chuk kum sissappu' kuruus ta'm!

¹⁴ Ba' gio tii mui'p ka xi ñio gu Pilaato, jup ja titda:

—¿Tu' gi moo jax dhuu mu pai' ku pim ba' moo ja'p jix ki'ñ'n?

Gu' ji nam gu' gu ja'tkam cham t'e' k'e'e'. Jix io'm g'e' ki'n pui' ba xi chitda am:

—¿Mu ja chian gum sandaarui'x chuk kum sissappu' kuruus ta'm!

¹⁵ Ba' pui' ma do'ñcho gu Pilaato gu Barrabaas nam ba' cham bhaaku' gu ja'tkam, nam gu' dhi' bhax aa'. Mi' dhir ba' pui' ma ja chia gu sandaarui'x chugi'ñ nam gi'bia' chipliin ki'n gu Jesus nam ba' mi' dhir ba sissappu' kuruus ta'm.

Gu sandaarui'x nam bix aixim dooda' gu Jesus

¹⁶ Ba' gu sandaarui'x chugi'ñ gu Pilaato na mit pai' xi gibiimik gu Jesus, mu ja'k jup bhiik jamit g'e' bhi'ñbak chir, mi' na pai' g'e'x chi gi'ñir, nax bhaai' na mi ja'p tum oipoda' gu ja'tkam bix xikoolh. Ba' gu sandaarui'x gui' na mit gi' gu Jesus, bix bhai' ji ja bai mit gu jai' sandaarui'x nam mi ja'p jup tu'ii', ¹⁷ ba' xi chi ti'dhak jamit jix ñakaabma', gio na mit bhai' xi dhaaxdhak gu joi' kuruuñchix kam mo'ran. ¹⁸ Giilhim bhai' ji chitdaimi, jup titda am:

—¿Gammiji aap tii ilhdhat nap jir ja g'e'kam tuk ka' git gu ja'tkam ya' dhi Israel?

¹⁹ Gio na mit bhai' ji gibiimi mo'ran maa'n gu uux tapoorak ki'n, gio nam bha xixbui'ñ. Gio ba' nam ja o'lhia ki'n gu'ngukit biipi' dir pix am tum uañi'ñ, tu' ka'm ni'ñ am chi sap panaas, gu' ja'ppi nam mi' pix xi'rappu. ²⁰ Ba' ja'xpix nam mi' pui' xi buimik, giop xi chu kookoxchuldhak jamit gux ñakaabma' na mit biipi' dir ti tii', dhih jajannulhi'ñ jamit

ba' xi chi tii'dhak ip gio, na mit ba' moo baabuk miji dir gɛ' bhi'ñbak chir ba bhik na mit ba sissapam kuruus ta'm.

Nam ba sissapa' gu Jesusus kuruus ta'm

(Mt. 27:32-44; Lk. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ Ba' nam baasi'n ba ua' gu Jesusus na mit ba sissapam, maa'n bhai' ka jimchu' gu maa'nkam Sireene kam Simoon tiigim, nar taata'n gu Alijaanru gio ba' gu Ruupu, sap mu pai' dhir ja'k jimchu' gampix. Ba' gu sandaarui'x bhai' dhir ja'k buak gamai' chia mit na mootika' gu kuruus, nat gu' ba magoo gu Jesusus.

²² Ba' bhammi ba aich jamit gu Jesusus na pai' Golgota ti tii', na ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch: Kakoi' Mo' Daa. ²³ Ba' jikchi gu ja'tkam bhammi ɛk ti maak am gu uubas baraa', binkam gu osbhaga'n gu u'uux gui' nam mirra ki'n jix mat ka', na sap ba' ki'n cham pik tu ko'k ka', na gu' cham pik tu taat ka' gu tukga'n, gu' ji na gu' cham aa' na i'ya' gu Jesusus. ²⁴ Ba' gu sandaarui'x xi chu kookoxchulhdhak jamit gu jajannulhi'ñ, na mit ba' bhai' ba sissapa kuruus ta'm. Mi' dhir ba' dai na mit xim mamai'chik a'lhiok xi chu u'uuk.

²⁵ Bhammini ja'p moo tɛ'kob pa' ba ji dhuu na mit pai' dhuuk bhammi sissapa. ²⁶ Ba' daam dir iam na pai' mo'tik gu Jesusus, maa'n bhai'p siis jamit gu taa'mla alhi'ch komaarak pa', gɛ'gɛr ki'n bha tu ua'ñix na sap ba' bhaan jix maati' ka' na mit tu' ki'n jup dooda. Ba' ja'pnim kai'ch gui' na bha tu ua'ñix: "Dhi'ñi jir di' gui' nar ja gɛ'kam tuk bix gu ja'tkam ya' dhi Israel." ²⁷ Ba' gook i'xkum jamit bima'n bhai' sissapa bixxik dir jai' kukrus ta'm. ²⁸ Ba' dhi' nat pui' ji' tum duu, nat jax dhuuk pix jum kuugalh gu ñio'ki'ñ gu Dios na jax tu ua'ñix mi u'uan ta'm nap jum kai'ch na guch Xoi'kam tu' pix ilhdha' am gu ja'tkam, pui' na jax gu jaroi' no' cham tu' ka'm ti ñi'ñ.

²⁹ Ba' jai' dhit gu ja'tkam mi ja'p amuub buanit giilhim titdaidha' am bhai' xi ñiidhidhat, am gagai buppaidha' am gu ja moom. Ja'pnim moo titda:

—Jaña nap jax chu'ii' aap nap saak iarai gu gɛ' chiop baik tanoolh ki'n gio jumai bhai'p kiisa'. ³⁰ Eap xi chimiiñ bhai' dhir dhi kuruus ta'm nach xim ñi'ñdha' no'p baabui' moox io'm jir gɛ'kam.

³¹ Ba' gu ja gɛ'gɛr kam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ba xi jii mit ip nam giilhim a'ga gu Jesusus, jup kai'ch am gɛ' ki'n ja kaixdhat:

—Gi jax ji nat ba' gu' gu jai' ja'tkam ja palhbui, diilh ba' moo ja'p cham jup bhai' ji jia na jax dhuim palhbuidha' xib na bhai' sissap. ³² No' git jich ñi'ñchudat bhai' dhir bhai' ji chimña' dhi' na saak jir jich Xoi'kam, na saak jir jich gɛ'kam tuk bix aach ya' dhi Israel, dho gi gu' bix ti jii'ñdha'ch git ji buiñor.

Ba' gui' nam bhai' bima'n sissap pix am jup bhakku' am buiñor, jax ñam pix chitda.

Gu Jesusus na ba mukia'

(Mt. 27:45-56; Lk. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Ba' nat jix dhaam ba ji dhuu, bhai' ji chum tukgamta, pu cham pai' ka tu maax ja'p na jax no'r tukaa', attiuru pui' mia ba ji dhuu nat ba' giop ba tu maaxir. ³⁴ Ba' nat jax kia'pix gio bhai'p ji chu maaxir, gɛ' ki'n jup kai'ch gu Jesusus:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabaktani? —na ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch: Dios jiiñ Gi'kora', ¿jax kup ba' cham jiiñ a'm ka ti ñiidhim? Tii' na mit jax jiiñ dhooda.

³⁵ Ba'p kai'ch am gui' nam mi'p tu'ii' nam kɛɛ:

—Ka git na tii bai'ñ gu Eliiyas gui' nat bijik ya ja'p bhaankam tu a'gimik gu Dios.

³⁶ Ba' maadit gui' nam mi'p tu'ii' jup kai'ch:

—Ea nach n̄rada' gu Eliiyas no' bha jim na tibiaāndha'.

Na gu' ja'p jum aa' na dhi' baiñ gu Jesus nat gɛ' ki'n tu a'ga. Ba' pui' xi chi'ik, jotmoda' xi ba'nnidhak maa'n gux moik ja'p na tok ki'n gu uubas barga'n jix ji'ik, uux cha'm xi ixkunak mui' xi maa chiñi'ran gu Jesus na sap ba' xio'pna' na ki'n kapup xi dhuatgida'. ³⁷ Gu' ji nat gu' nai' ji muu, dai nat gɛ' ki'n xi jiiñkik. ³⁸ Ba' nat jax muu gu Jesus, gu jannulh gu gɛ'x kabook na mu sɛ'ka' irban dir gu gɛ' chiop, pu irban sar. Daam dir dir mui' ji sar, mijimmi ji chim. ³⁹ Ba' gui' nar ja mo' ka' gu sandaarui'x niiñ nat gɛ' ki'n xi jiiñkik gu Jesus nat ba muu, ba'p kai'ch:

—Bak ji gu' silhkam ji na Dios jir Maraa'n kat dhi jaduun na ba' saak pui' kai'ch nar gɛ'kam.

⁴⁰ Ba' jai' gu u'uub mik pa' guguukat mui'p niiñ am. Maadit moor di' gui' na Mariiya Magdalena tii', gio gu jumai Mariiya, gui' nar ja naan gu Josee gio gu Jakoobo, gui' nam gatuuk kam ki'n jix mat ka', gio ba' jumai ip gu ubii Salomee tii'gim. ⁴¹ Ba' dhi' dhi u'uub jir di' am gui' nam gammiji bix jup xi jiidma' mu ja'p Galilea, na pai' jax tu ja a'gidhidha' gu Jesus gu ja'tkam, nam palhbuidhidha' nam mu bhidhidha' na tu'm aagidha'. Gio jai' mui' gu u'uub nam mi'p tu'ii', gui' na mit bha oi ip jano' nat jax bha ai Jerusaleen.

Nam ba yaaspa' gu Jesus
(Mt. 27:57-61; Lk. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Ba' mikkat nat pai' ba tuk nam ba' moox kii' bam duña' gu Israel kam ja'tkam, na gu' buimgidhak cham ka tum juanda', ⁴³ mi' ba ai maa'n gu maa'nkam Arimatea kam, Josee tii'gim. Dhi' maadit jir ja gɛ'kam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam. Jir jix bhai'kam ka', na gu' pui' tiip n̄rada' guch Xoi'kam na pai' dhuuk ya' aaya' dhi oi'nga'n. Ba' juraa'n xi dhaasak mui' ma jii na pai' daa gux

kai' Pilaato, nat tikkam no'x bhai' na tibiaāndhai yaaspara' gu Jesus. ⁴⁴ Ba' bhammi ɛɛk pui' ba titda. Mi' pui' pup tu'ii' gu Pilaato, na gu' cham ilhdhat no' jotmoda' mukia' git. Ba' ba baiñ gui' nar ja mo' ka' gu sandaarui'x, nat mi' ai ba' xi chikka no'r silhkam nat ba muu gu Jesus. ⁴⁵ Ba' gui'p kai'ch nar silhkam. Ba'p titda gu Pilaato gu Josee nax bhaai' na tibiaāndhai ba bhika'. ⁴⁶ Ba' gu Josee xi saba'dak maa'n gɛ' gu jannulh jix dha'ram namkim, ki'n xi bhiibgak mummu tikaam jamit gai di'n kir, mu nat pai' tim digaar biip' dir jix moik ai' cha'm, gio ba' na mit bhai' xi kuupak maa'n gu gɛ' jodai ki'n. ⁴⁷ Ba' gu Mariiya Magdalena, gio gu jumai Mariiya gui' nam jax maap ba jiidma', niiñ am na mit pai' tii' gu tukga'n gu Jesus.

16

Gu Jesus na gio mi'p ba oirida' gatuuk maaxik sia ku mit mua
(Mt. 28:1-10; Lk. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Ba' mikkat nat ba buus gu tanoolh na cham tum juanat, gu Mariiya Magdalena, gio gu jumai Mariiya gui' nar di'ii'n gu Jakoobo, gio ba' gu jumai gu ubii gui' na Salomee tii', ba tu saba'lh jamit gui' na joidham uub nam sap mu juulhdhapu' gu tukga'n gu Jesus mu na pai' kaat, na sap ba' cham giilhim uub ka' na bhai' ji dhibaa'. ² Ba' tumiiñku ta'm jix ki'nkob nat kia'pix bhai' ba ji chon, mui' ma jii mit mummu di'n kir, nam gu' ja'p jum aa' na pui mu kaat gu Jesus. ³ Ba' nam nammi gama ja'k ba jiidchu', jup kai'chim am:

—Jarooch ba' umua'ñdha' na ja'k daasa' gu jodai gui' na ki'n bha kuup? Nach gu' aach cham nakoo' nach jax dhui ja'k daasa'.

⁴ Gu' ji na gu' na mit mu ba ai, mi' pix kupio'kix, ja'p gai dhir pix dhaa gu jodai gu gɛ' na ki'n bha kuupich. ⁵ Ba' gui' dai na mit jiidmit pu baap bhiji di'n kir, ba' mijii' pix ji chi' mit na daa maa'n gu biapma' tɛb kutuun am jix chua, kii' dir daa mi' na pai'

kaatit gu Jesusus. Ku gu' cham tu'r maa'nkam ji, ja'pji gu nobii'ñ guch Gi'kora' jix dhaam kam. Ba' giilhim jix chooto'n jamit, ⁶ gu' ji nat gu' jotmoda' bha ñio, jup ja titda:

—Cha'pim totdon ka'. ¿Jesusus Nasa-reet kam aa pimit tii gio bhai'p ba tii'gim, gui' na mit bas takaab bhammi sissapa kuruus ta'm? Ba' jii ji bo, nat gu' giop ba dua. Cham tu' ka muukix. Ka gor mi' xi chi tii' na pai' kaatit na cham pai' tu jai'ch. ⁷ Cham tu' ji na pim jix buam jum aagit yiji ka ti nini'ñdha' di'n kir, ja'pji dai na pim ja aa'ñdhapu' gu noonbi'ñ, pui' na jax gu Peegro. Ja'p japim tii'da' nat giop ba dua gu Jesusus, mummu ja'k japim ba tigia' Galilea na ba oirida', pui' na jax ba jam titda bii'pi' dir nam ba' moo daagii ba mu'aa'.

⁸ Ba' gui' bubuakik pu jiboi'ññor jamit gi'bukidhat, na mit gu' giilhim jix chooto'n. Pu cham jaroi' aagi'ñ am na mit jax ti tii, nam gu' daix juraapgixchu'.

Gu Jesusus na mi' bam maaxdha' ja bui baik gu ja'tkam tugi'ñ
(Jn. 20:11-18; Lk. 24:13-35)

⁹ Ba' ja'xpix cham mi'kim mu bam maax gu Jesusus bui'ñor gu Mariiya Magdalena, gui' nat xijum gook mai' joochxi gu cham kiki' i'ii'mda' bhai' dhir bhaan na ki'n jix ñaanbi' kat. ¹⁰ Mi' dhir ba' xi mi' nat ja aa'ñdham gu jai' gui' nam pui'p ti jii'gi'ñ bui'ñor gu Jesusus mu nam pai' daraat suan nam jix buam jum aa' nat sap muu. ¹¹ Ba' mu e'ek tii ba ja aagi'ñ nat giop ba dua. Tiip ja titda nat maaxik tii, pu cham jii'gi'ñ am.

¹² Ba' xio'm ja'xpix mummu ja'k jup bam maax gu Jesusus ja bui gook gu ja'tkam tugi'ñ nam mu ja'p ka jii'm-chu' bix boi. Dai na maakam tu'm, cham ob maatit tii mit. ¹³ Ba' gui' tiip xi boop jamit na mit ja aa'ñdham gu jai'. Pui' cham jup jii'gi'ñ am.

Gu Jesusus na mi'm maaxdhai ja bui gu mambhix daman maa'n gu

noonbi'ñ ba tu ja a'gidha'

(Mt. 28:16-20; Lk. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Ba' mikkat mummu bam maax dho gi ji ba' gu Jesusus ja bui gu mambhix daman maa'n gu noonbi'ñ, mu nam pai' daraat ka tu kua'. Ba' pix am ja ñioki'ñ, tu' sap ku ba' moo ja'p jix kaapak gu ja jujur nam ba' cham ja jii'gi'ñ nam tii ja aagi'ñ gui' na mit bii'pi' dir tii nat giop ba dua. ¹⁵ Mi' dhir ba'p ja titda:

—Ba' xib dir tu' na jax chui'ka', nai' pim xi jimia' jii'ñ jaaduñ na ji'x oi'ñga'n na pim tu ja a'gi'ñpu' jii'ñ a'mkam dappaam na ji'k ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. ¹⁶ Ba' gui' nam ji'k ti jii'ñdhai bam bopkona', dai nam ba jimia' jix dhaam ja'k. Gu' ba' gui' nam ji'k cham ti jii'gi'ñdha', pix am ti'ñchuka' am nam gammijim tul-hii'ña'. ¹⁷ Gam gui' nam tu' silhkam ti jii'gi'ñdha' aañ jii'ñ bui, ja makia' iñ gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' nam ba' ki'n mai' ja jootsa' jii'ñ a'mkam gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gu ja'tkam, gio ba' nam ki'n tu a'gada' jai' gu ñi'ook na ba' bhaan jix maati' ka' nañ aañ ja a'm ti ñiidhidha'. ¹⁸ Gio ba' na cham ji'xkat ia'ñdha' no't tu' ko' ba kii maadit. Piam no't jax dhuuk juu gu pa'ch, cham tu' maimtuda'. Gio ba' nam ja duduadhi'ñdha' gux kako'kkam, dai nam bhai' pix xi ja da'ngida', pu duduarda' am.

Gu Jesusus na ba tisdia' jix dhaam ja'k

(Lk. 24:50-53)

¹⁹ Ba' daipu' na jax pui' ji' xi chu ja a'gidhimik gu Jesusus, pu jii'x dhaam ja'k, ba' bhammi ji dhaibu kii'n dir sonpan gu Dios. ²⁰ Ba' gu noonbi'ñ nai'p ji jii mit na mit tu ja a'gidham gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na jax ba' ba tum a'gichu' sia gu xib. Jix bhai' dho tu buimik am gu tu' nax bhai'r jum duukam, na gu' guch Xoi'kam pix jup tu dui'ñchu' na jax ba ja titda bii'pi' dir nat ba' moo ba jii jix dhaam ja'k.

**GUX BHAI'M
KAI'CHDHAM NI'OOK NA
BHAAN TU A'GA GUCH
XOI'KAM NAT TU
UA'NAK GU
LUUKAS**

Gu Luukas na bax chu ua'ñxidham ka' gu Tiopil

1 Mui' dhit gu ja'tkam tu u'uantu' am nam tu daasaim na ji'k tu' jax buimik guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimik aach jich bui. 2 Pui' ja'k tu daasaim am nam jax ja aagi'ñ gui' na mit maaxik ja buupui ki'n ti tii nammii dir nat jax bhai' ji oilhimik guch Xoi'kam, nat gu' dhi' ba' ja a'm bii nam nai' pui' tu ja a'gidha' gu ja'tkam, pui' kuch ba' aach pui'p bax chu maat jai' dhit. 3 Gu' ba' aañ jup mañ guguux nañ tum ua'ñxidha' aap jiñ jaduun Tiopil nañ kapbhai' bax maat nat jax tu duuk guch Xoi'kam gio nat jax pik ja'k jum duu dñlh, na ñich gu'x bhai' xi chi tikkaimik. 4 Pu'ñi ja'k jap dho gi ba' gu'x io'm jix bhai' pui' bax chu mat ka' ji nam jax jup tum a'gi'ñ jai' dhit.

Gu nobii'ñ gu Dios na ba aagi'ñdha' gu Sakariiyas na ba maaxilhia' gu maraa'n Juan ja'tkam bopkondam

5 Jano' na gu Eroodis bhair' gè'kam ka' na ji'x Judea bhaan bipio' gu dibii'r, maa'n jano'p jix jai'ch ka' gu maa'nkam Sakariiyas tiigim na ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam bhammi gè' chiop. Ji'k jam maap jim daagit dai pu chuutu'm Abi-iyas jum tii'ti'nda', nam gu'r bopxi'ñ ka' gu Abiyyas. Ba' Isabeel tii'nka' gu binga'n gu Sakariiyas, dhi'r boxii'ñ ka' ip gu Aroon. 6 Ba' daim bipnagim mi' pui' jii'mda' am na jax jix aa' gu Dios, mi' pui' tu dui'ñchu'nda' am na jax tu aagix ka', nam gu' tu' ka'm nai'ñdha' gu Dios. Sia bii'x gu ja'tkam jai'p jix mat ka' am nam tu' ka'm ti nai'ñdha', cham ba' pai' jaro'i tu' ki'n

jax ja titdada'. 7 Ba' cham jup tu maa-mar ka' am, na gu' gu Isabeel cham jir ai'ñ ka' gu a'aalh, ku gu' bar jagi'gir ka' am ji.

8 Ba' maa'nnim giop mam ai na pai' dhuuk mu jimia' gu Sakariiyas bhammi gè' chiop nam gio maap jup jum jumpada' gui' nam ji'k maap jum daa'nka' dai pu chuutu'm. 9 Ba' bhammi na mit bii'x maap xim jumpadak, bii'pi' mit xim mamai'chik na ba' bhaan matgilhia' nam tu' jax dhuñia' bii'x ji'ma'n, nam gu' pui' ja'k pu buada' gammiji nam bii'pi' xim mamai'chi. Ba' bhaan ji bii gu Sakariiyas na bhiji tu kubhiona' na pai'x chu xidhuu ki'n gui' na joidham uub. 10 Ba' na pai' bhiji ba tu kubhion gu Sakariiyas, gu ja'tkam mi' dhir ja'k tu daañchu' am nam pai' pum jumpa'nda' gammiji, na gu' tuukab ja'k bipio' na pai'x chu xidhuu. 11 Ba' jotmoda' maa'n mi' bam maax gu nobii'ñ gu Dios na pai' ka tu kubhion gu Sakariiyas, kii'n dir ja'k jum maax mi' na pai' kii'k gu gè' kubhioñkar. 12 Ba' giilhim jix choo'n nat ba tii, cham ka bhaai' na jax jum duñia', dai na bhai' pup nai'ñ. 13 Ba'p kai'ch gu nobii'ñ gu Dios:

—Cha'p toodon ka' Sakariiyas, na ñich gu' aañ bhai' pix jum aa'ñdham nat gu Dios jum kai na pich jax pui' tii'n. Ba' tigia' maa'n gu alhii gum bii'na', Juan jap ba' tiitga' na pai' dhuuk maaxilhia'. 14 Aap gè'kam ki'n jix bhai'm ilhdha' jano' na pai' dhuuk maaxilhia', sia mui' gu ja'tkam pui'x bhai'p jum ilhdha' am ja'p na jax aap, 15 na gu' gu jam alhii chuk ya'r gè'kam ka' bhaankam gu Dios. Gio cham ji'xdha' i'ya' gu jax chu'm bii'ñ, gio na pu bii'pi' dir bhaan bam tajaana' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios na iraab dir kap tui'ñgida' gu di'ii'n na ba' mi' dhir ba maaxilhia'. 16 Dai ba' na bhai' ji chu ja a'gidha' gu Israel kam ja'tkam nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios gui' na pur ja Dios tuk bijik dir. 17 Dhi' ba' ja'p ji buusnia' na bii'pi' ya

ja'p ba tu boi'nta' na ba' cham ka xijai ka' na ya' bhiiya' gux io'm Gø'kam na cham xiim bhai'p jim gatuuk dir. Na gu' ampik maa'n ñi'ook bap ja duña' gu ja'tkam nam ka xim bhabhaakui'ñdha', pui' na jax no'm ja bui kax bhaak gu ja maamar, piam ku gu' mu dir bha ja'k gu ja maamar ja bui kax bhaak am gu ja tataat. Sia bii'x gui' nam jix bhaak ka' pix nam cham ji aagit nam mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios na ja jikg'it dai mi' ja tuttu' na pai'x bhai' ba tu ja jimda'. Gu Juan bhaan tajaanixchu'nda' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios, pu chu'm ip na jax chu'm bhaan tajaanixchu'ndat bijik gu Eliiyas gui' na bhaankamu'n gu Dios ya ja'p tu ja a'gidhimik gu ja'tkam. Gam na bixchu'x bhaai'n ka' gu tu' na jax dhuña', na ni jaroi' ku cham jixdha' pu duña' gu diih pix, na gu' sia pu chu'm bhaan jup tajaanix ka' na jax chu'm Eliiyas bhaan jup tajaanix kat bijik.

¹⁸ Ba'p kai'ch gu Sakariiyas:

—¿Siamri chi ba'r silhkam aa na pui' tigia' gu alhii guñ biina'? Jax dhui nach gu' moo xi' pik jup bar jagi'gir.

¹⁹ Ba' gu nobii'ñ gu Dios jup titda:

—Ja'pji nañ gu' aañ silhkam ya' pui'm titda, cham tu'p jax jum aa'nda' nañ pui' pix kai'ch. Jir nobii'ñ iñ gu' aañ gu Dios. Aañ jir di' nañ Gabriel tii'. Gui' pix bhañ joot nañ ya'm aagi'ñdha' na jax jix bhai' kai'ch. ²⁰ Gu' xib ba' tu' na jax chui'ka', nap gu' cham jiiñ jii'gi'ñ, cham ka tu' ñiokda' ap jano' juugit na pai' dhuuk maaxilhia' gu jam alhii chuk.

Ba' pu jii gu nobii'ñ gu Dios pui' xi chidak gu Sakariiyas.

²¹ Gu' ba' gu ja'tkam gui' nam baas dir ja'p jup ka tu daanit, tii pix gan bam juan am na cham pai' dhir ka buusnim gu Sakariiyas. Tii bam ti tikka am na sap jax kut ba' ba miikim.

²² Mikkat ba' siamri bhiji dir ba ji buus. Pu cham bhaai' na jax dhui tu a'ga', dai gu noonbi'ñ ki'n pix ja'p tii tu bua na tu ja a'gi'ñ. Ba' gu ja'tkam jotmoda' pui'm aa mit ip nat jax ji nat

ti tii bhiji na ka baax na pai'x io'm jix chu xidhuu kut ba' pui'm duu, cham tu' gu ja'p pix. Pui' ba' cham tu ñiokda' gu Sakariiyas, dai noonbi'ñ ki'n pix ja'p tu buada' na pai' dhuuk tu a'gada'.

²³ Ba' nat pai' dhuuk jum ai na ji'k tanoolh tu daaxix ka' nam bhai' juruñdha' gø' chiop nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, ba jii ip gio mu kia'mi'ñ gu Sakariiyas. ²⁴ Ba' ji'k jurni'ñ ki'n bar alhi'ch kii'kam gu binga'n Isabeel, dai ba' nat cham pai' ka paxiarax chamaam masaa'n nat dir pui' jim duu. Ba'p jum aa'nda': ²⁵ “Gu Dios pix jup tu duu nañ ba' bar alhi'ch kii'kam, na gu' dhi' pu'ñi ja'k ba' cham gampai' kañ ilhii'ñdha' am gu ja'tkam no'ñ maa'n ba tu mar.”

Gu nobii'ñ gu Dios na ba aagi'ñdha' gu Mariiya na ba maaxilhia' gu Jesus

²⁶ Ba' na pai' xijum maa'n masaa'n ba ua' nar alhi'ch kii'kam gu Isabeel, gu Dios gio mu ja'k jup joot gu nobii'ñ Gabriel na pai' Nasareet ti tii', na Galilea bhaan bipio' gui' gu dibir. ²⁷ Mu joot na paxiartu'nmira' maa'n gu ubii tiyaa Mariiya tii'gim, gui' nat pui' ba tii'n maa'n gu biapma' Josee tii'gim na biima'n jum tii'mo' nam maap tu oi'ñcha'. Gu Josee jir boxii'ñ ka' gu Dabii gui' nax io'm jir gø'kam kat bijik. ²⁸ Ba' mummii ba ji buus na pai'p tu'ii' gu Mariiya, jotmoda' bha ja'p bam maax mi ba'k chir. Ba'p titda:

—Aañ bha ja'k ip jiiñ jaduun. Aañ bham aa'ñdham nat gu Dios gø'kam ki'n jum a'm ba ti tii na cham jax chu'm ubii ja'xbui' pui' gø'kam bhaan ti niniidhat.

²⁹ Ba' giilhim jix choo'n gu Mariiya nat ba tii, gio nat gampai' ji dhuu pui' nat jax ja'k tii'dak ñio'ki. Mi' jotmoda' tii xim ga'nga na jax jir jum duukam.

³⁰ Ba'p titda ip gio gu nobii'ñ gu Dios:

—Cha'p jax jum aa'nda' Mariiya. Jix bhai'p pix bam taat ka', nat gu' gø'kam ki'n jum a'm ba ti tii gu Dios.

³¹ Ba' tigia' ap maa'n gu alhii chio'ñ, xib dir jap mui' jir alhi'ch kii'kam ka'.

Jesuus jap ba' tütga' na pai' dhuuk maaxilhia'. ³² Dhi' jix io'm jir gë'kam ka' ya' dhi oi'ñga'n, na gu' gu Dios pix diilh gë'kam ki'n daasa' na jax gu boxii'ñ Dabii nat pui' gë'kam ki'n jup daasak bijik. Ba' maraa'n gu Gë'kam Dios ki'n jix mat ka' am gu ja'tkam. ³³ Ba' gammiji pup jir ja gë'kam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam, cham ji'xkat jum tiimo' nar gë'kam ka'.

³⁴ Ba' gu Mariiya xi chikka gu nobii'ñ gu Dios, jup titda:

—¿Jax jañ ba' dui tigia' gu alhii, nañ gu' aañ chakui chio'ñ biima'n daa?

³⁵ Ba' gu nobii'ñ gu Dios jup titda:

—Dho na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' jum a'm jum tajaana' nar ikgiga'n gu Gë'kam Dios, na gu' dhi' ja'p ji buusan na jax gu tibiaa' na ti ikgi'. Gu Dios pix diilh jup tu duñia', na gu'x io'm jir gë'kam, bixchu'x bhaai' na pu tu duñia'. Pui' kum ba' Gë'kam Dios maraa'n ki'n machia' gu ja'tkam dhi' dhi alhii chio'ñ jano' na pai' dhuuk maaxirii ya' ba oirida', na gu' gam nax uañ ki'n ya oirida'. ³⁶ Gio gu Isabeel na pim iam pix jir jum jajaa'nnim, pui'p bar alhi'ch kikkam, xijum maa'n masaa'n ba ua' na dir pui' ba tu'ii', sia ku gu' panaas ti bar jagi', gam nam jup a'gada' gu ja'tkam na cham jir ai'ñ gu a'aalh. ³⁷ Jax dhui na gu' gu Dios cham tu' xijai kam ilhii'ñ gu tu' na jax dhuñia'.

³⁸ Ba'p kai'ch gu Mariiya:

—Ea na pui' tu duñia' gu Dios nap jax jiñ chitda, nañ gu' aañ jir tjuandam tugi'ñ pix.

Ba' pu jii gu nobii'ñ gu Dios nat pui' xi chidak gu Mariiya.

Gu Mariiya na mui' bajimia' na pai' kio gu Isabeel

³⁹ Ba' jano' xim jotma'ñ nat mu jii gu Mariiya maa'n kap na pai' mui' daa'ñxim jir kikcham gam na gë'r jukgam, Judea bhaan bipio' gui' gu dibii'. ⁴⁰ Mu jii nat paxiartudam gu Isabeel nam iam pix jir jum jajaa'nnim gook dit, na gu' bhammi kioka' gu Sakariiyas. Ba' bhammi nat eek gu

Mariiya, mu baakik ba'k chir mui' xi ñio'ki gu Isabeel. ⁴¹ Ba' nat kai gu Isabeel nat mu tu ñio'ki gu Mariiya, jotmoda' joi gu alhii na iraab dir ua'. Ba' mi' jotmoda' joidham jix bhai' bhai' jim ilh gu Isabeel, nat gu' gë' bhaan bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios. ⁴² Ba'p kai'ch gë' ki'n:

—¡Aa gu' gë'kam ki'n bhaan ti naidhim ji jia gu Dios gum alhii chuk nap jum iraab dir ua'! Ja'p moox bhai' tum jii, na gu' cham jax chu'm ubii ja'xbui' pui' gë'kam ki'n bhaan ti naidhat na jax aap. ⁴³ ¿Aañ ba' jax jup jiñ ilhii'ñ nat ba' ja'kbui' kat bhai'p jiñ chigim gu di'ñ guñ Gë'kam tuk? ⁴⁴ Na gu' na ñich jum kai na pich bha tu ñio'ki, jotmoda' joi guñ alhii chuk nañ jiñ iraab dir ua' nat jix bhai'm ilh. ⁴⁵ ¡Ja'p moo joidham jix bhai'm duu na pich bix jum jur ki'n ti ji'ñ na pui' tum duñia' na jax jum titda guch Gë'kam tuk!

Gu Mariiya na tu a'ga' na jax jir tu'm kam gu Dios

⁴⁶ Ba'p kai'ch ip gu Mariiya:

Dho gu' aañ jiñ ii'mda' bhaan gë'kamtu'n ji gu Dios,

⁴⁷ nañ gu'x bhai'ñ chaat nat ba uana guñ ua'tulhdhara',

⁴⁸ gam nat gë'kam ki'n jiñ a'm ti ti nañ ti gampai' tu'm aañ nañ jir tjuandam tugi'ñ.

Ba' xib dir gammiji ja'k pui' pup jiñ chitdada' am gu ja'tkam nat joidham jix bhai' tuñ jii.

⁴⁹ Bixchu' gë'gër jup tum duu'nkam jiñ bui bap tu duu gu' gu Dios na bixchu'x bhaai' na pu tu duñia',

na gu' giilhim jir jix uañ gui' na pui' ti' Dios.

⁵⁰ Na gu'x ja joi'mdat ja a'm ti naidhidha' gu Dios gui' nam mi' pui' jii'mda' na jax jix aa'.

⁵¹ Jix io'm jir gë'kam gu', bixchu'x bhaai' na pu tu duñia' na jax ilhii'ñdha'.

Tii' nat mik ja bui'ñchulh nam jax kam aa'nda' gui' nam ja'p pix gë'gërkam jum taat ka'.

⁵² Gam nat bhammi ðir ji ja tiiþxi gui' nam g 'g rkam ki'n ka daraat, pu cham tu' ki'n ji bii mit.

Gui' ba' nam jir cham tu' dat, g 'g rkam ki'n xi ja darsak.

⁵³ Gio gui' nam giilhim kar jix chutum igam kat, pui' gammiji xi ja joot xi chu ja boos-gidhak gu ja bixchu', tu ja maa ba' gui' nam soi' tu'ii' nam cham tu' bia' ni ji'x.

⁵⁴ Nat gu' ba' ti' cho nat bam ai nat pai' dhuuk tu dai nax ja joi'mdaix bhai' ja du ia' gu Israel kam ja'tkam,

na gu'r ja'tkam tugi' n gio nam jir tu-juandam tugi' n.

⁵⁵ Pui' pu xi ja t dak ji gu' bijik guch bopxi kat, pui' na jax gu Abraam maadit jir di' nat pui' t dak.

⁵⁶ Pu' ni ja'k ba' ti' ip gu Mariiya. Mi' juruu n ji gu' ji'k baik masaa'n bui or gu Isabeel nat ba' ba jii ip gio mu ja'k kia'mi' n.

Na ba maaxilhia' gu Juan ja'tkam bopkondam

⁵⁷ Ba' nat pai' dhuuk jum ai gu tanoolh, ba maaxir gu maraa'n gu Isabeel. ⁵⁸ Ba' gu jajaa'nni' n gio gui' nam cham jax iim nam ja'p pi'x jix ja mat ka', ba maat jamit nat ba tii gu alhii, ba maat jamit sia nat gu Dios pi'x jix joi'mdak tii'gik maa gu alhii. Ba' mi'  ek jup titda am nat joidham jix bhai' tu jii. ⁵⁹ Ba' nat pai' aich gu xijum baik tanoolh gu alhii, dai na mit ba tii' gio na mit matgilh nar Israel kam. Ba' jai' dhit tii'x aagit am na git pui'p tii'nka' na jax gu taata'n Sakariiyas. ⁶⁰ Gu' ji nat gu' cham aa gu di' n, jup kai'ch pi'x:

—Juan ji na n jix aa' na tii'nka' dhi n alhii chuk.

⁶¹ Ba' tii'p titda am gui':

—Jax dhui na cham jax chu'm iam pui' tii' na pim ji'k jir jum jajaa'nnim.

⁶² Ba' gu taata'n ba tikka am ip na jax ja'k jup jix aa' na tii'nka' gu maraa'n, ja noonob ki'n ja'p ba buixi' n am nam tikka. ⁶³ Ba' xi ja taa nam bha bh idha' maa'n gu uux

komaarak sobko xim alhi'ch pa' na bhaan mi dhaasa' na jax ja'k jix aa' na tii'nka'. Ba' ja'pni mi' xi dhai: “Juan jach tii'tga' dhi n alhii chuk.” Ba' gui' gampai' ji dhuu'n jamit, nam gu' cham ilhdhat na jai' pui' ja'k jup ilhii' n na jax gu binga'n. ⁶⁴ Ba' mi' jotmoda' bhai' ji chu  iokcha ip gio gu Sakariiyas, jix bhai'm taatit xi g 'kamtu'n gu Dios jix dhaam ja'k.

⁶⁵ Ba' giilhim jix chooto'n jamit gui' nam mi'p tu'ii', gio nai' ja'p pi'x pui' tim tii nat jax tum duu na ji'x jir ju-jukgam na Judea dib r bhaan bipio'. ⁶⁶ Ba'p jum aa'nda' am gui' nam pui' t  k  k :

— Tu' chi ba'r jup tu'm da' ka' gu alhii nat mu pai' pu maaxir?

Na gu' b x aixim joidham jix bhai' tu buada' gu Dios bui or gu alhii nam xi ch  k  , dhi' bhaan ba' tii xim ga'ngada' am na tu'r jup tu'm da' ka'.

Na tu a'ga' gu Sakariiyas na jax jir tu'm kam gu Dios

⁶⁷ Ba' gux Dhuudu' kam jix Ua n Ii'mda' g ' bhaan bam tajaa gu Sakariiyas, taata'n gu alhii, ba' bhai' ji chu a'ga na jax jir tu'm kam gu Dios, jup kai'ch:

⁶⁸ Ja'p moor jix bhai'kam ji tu' silhkam ki'n gu G 'kam Dios!

Tii' nat moo bha jii ya' ja bui gu ja'tkam tugi' n Israel kam na ba' ya' ja ua dha' gu ja ua'tulhdhara'.

⁶⁹ Bhach joochxi maa'n gui' na bixchu'x bhaai' na pu tu du ia'. Dhi' ba'ch boosga' mi' d r bhaan gu boi nach bhaan mu ja'k ka jiim nach pai' gammiji mi' pup jich chulhii dha'.

Maadit jir di' gu boxii' n gu Dabii gui' na Dios jir tujuandam tugi' n kat bijik.

⁷⁰ Pui' pu xi ja t dak ji gu' gu Dios gui' nam bijik bhaankamu'n jix u'ua n ki'n ya ja'p tu ja a'gidhimik gu ja'tkam,

⁷¹ na sap pu' ni ka daasaim na pai' dhuuk jich palhbuidha' nam cham kach juanda' b x gui' nam xich bhaamki' n.

72 Jum aaya' sap na pai' dhuuk gɛ'kam ki'n jix joi'mdai ja tigia' bix guch bopxi kat, cham sap ba' ji'xkat mik bua' pui' na jax ja titda.

73 Guch boxii Abraam maadit jir di' nat pui' tiidak gu Dios,

74 na sap pu'ñich palhbuidha' nam cham kach juanda' gui' nam xich bhaamki'ñ nach ba' mi' dhir cham tu' bhaan ka totdonit dai gui' bar tujuan-dam tugi'ñ ka',

75 nach cham tu' bhaan kach ua'tulhdhat mi' pui' ba jiidma' na jax jix aa' gammiji nach ji'x ya duduaka' dhi tutku' bhaan, na ba' bhammi dir bha ja'k pui'ch a'm jup ti niidhidha'.

76 Ba' aap jiñ chio'ñ, jup ti'ya' am gu ja'tkam nap aap maadit jir di' gui' nam bijik ya ja'p tu a'gimik bhaankam gu Dios gui' nax io'm jir gɛ'kam, nap gu' aap biipi' ya ja'p ba tu ja a'gidha' gu ja'tkam na ba' mi' dhir ya'p ba aaya' gux io'm gɛ'kam,

ja'p ji buusnia' nap biipi' ya' ba tu boi'nta'.

77 Nap gu' ba ja mattuda' gu ja'tkam tugi'ñ na jax ja'k jix bhaai' nam dui cham mu ja'k ka bhiiya' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha',

na gu' ba ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara'.

78 Nat gu' gu Dios jich Gi'kora' gɛ'kam ki'n ba xich joi'gilh, ya' bach aichulh jix dhaam dir maa'n gui' na gɛ' maimtu'.

Dhi' ja'p ji buus jich bui nat kia'pix bhai' ba tu kobxi gu tanoolh xia'lhui dhir.

79 Ba' bix jich a'm tonnia', sia gui' nam jix io'm jix chu tukgam tir jup tu'ii'.

Joidham bax chu maax ka' nach ti niidhidha' nach jax ja'k joidham jix bhai'ch chaatit mi' pui' jiidma' na jax jix aa' gu Dios.

80 Pu'ñi ja'k ba' tu a'ga gu Sakari-iyas. Ba' pix ji gi'lhidha' gu alhii, ti

bhijidha' na jax jir tu tu'm kam ya' dhi oi'ñga'n. Ba' nax io'm pa' bar gɛ' ka', mu ja'p pix ba oirida' gampix jix chu gak kir. Jix io'm mikkat nat ba' nai' ji chu ja a'gi gu Israel kam ja'tkam.

2

Na ba maaxilhia' gu Jesuus (Mt. 1:18-25)

1 Jano' gu Augusto Seesar bix kap jir gɛ'kam ka' na ji'k Rooma bhaan bipio' gu dippir, ba' dhi' ja chia nam jum daasa' bix gu ja'tkam nam ji'k dhi' bhaan tu oi'dha'. 2 Jano' kia'pix jir maa'nnim ka' nam jum daasa', nam gu' cham pai' dhuuk jum da'nsat biipi' dir. Jano' gu Sireenio jir jix kai' ka' ip mi' ja'k na pai' Siiria bhaan bipio' gu dibir. 3 Ba' pui' ja'k duu gu Augusto Seesar nam aa'nda' na mi'm daasa' gu jaroi' nar pai' kam ka' gu bijik dir kam boxii'ñ. 4 Pu'ñi duuk ba' gu Josee ma jii mi' dhir Nasareet na Galilea bhaan bipio' gu dibir, bhammi ja'k bhii Beleen na pai' Judea bhaan bipio' ip gui' gu dibir, nat gu' bhai' maaxir gu boxii'ñ Dabii nar gɛ'kam kat bijik. 5 Sia gu Mariiya bix jup xi baidhak nam gook dit jum daasa', gui' nat pui' ba ti'ñ na biima'n jum timo' nam maap tu oi'ñcha'. Ku gu' pu bar dakoo pix tu'n da' ji ba' gu Mariiya ki'n gu alhii. 6 Ba' jano' pik jup mam ai gu tanoolh na pai' dhuuk maaxilhia' gu alhii nam bhai' ka oipo Beleen. 7 Cham jup ja ai gu' miji na pai' tim tibiappu na git mi' dodhia' gu Mariiya, na mit gu' suu'n gu ja'tkam na mit mui' bham jumaap. Mu ja'k jamit ba' jii nam pai' kuupka' bix aixim tu'm gu sasoi'. Mi' ba' dua gu Mariiya ki'n gu biipi' kam maraa'n, jajannulh ki'n xi bhiibgak bhai' xi boo'n bhaan gui' nam sasoi' mi tu kua'.

Gu nobii'ñ gu Dios na ba ja aagi'ñdha' gu kakasnir bipia'dam nat ba maaxir guch Xoi'kam

8 Ba' ji'kchi gu ja'tkam bhammi baasi'n dir ja'p jup tibiapka' am

gampix nam bhai' darkat tu bipia'da' gu ja kakasnira' nam ja bia'ka'. ⁹ Ba' cham pum aa' am nat jotmoda' gɛ' nammi ja'p ba tu maaxir mi' bix xikoolh nam pai'p tu'ii', gu' gu nobii'n gu Dios nat mi' bam maax ja bui nat gɛ' ton nam ba' bhaan machia' na dhi'r di' gui' na bhaankam oiri gu Dios. Gu' gui' giilhim jix chooto'n jamit. ¹⁰ Ba' gu nobii'n gu Dios jup ja titda:

—Cha'pim totdon ka'. Aa'n jam ua'tulhi'n ji maa'n gu ni'ook na pim bhaan joidham jix bhai'm ilhdha', sia bix gu ja'tkam pui'x bhai'p jum ilhdha' am nam pai' dhuuk machia'. ¹¹ Ja'pni'n tu'm jam ua'tulhi'n: Maa'n bha'n dhi'r maaxir gu alhi xib dhi tukaa' na pai' kiokat bijik gu Dabii. Dhi'r di' gui' na pim nira na saak bha jootsa' gu Dios ya' dhi oi'nga'n na jam palhbuidha'. ¹² Kani gor ti tii'mbop na bha ja'p bo'ka' bhaan gui' nam sasoi' mi tu kua' jajannulh bhi-ibgixim ki'n.

¹³ Ba' jotmoda'x io'm mui' bhai' bam maax jamit gu noonbi'n gu Dios nat jax pix mi' ji timo nat tu a'ga gu maa'n, ba'p kai'ch am bix dhi't nam gɛ'kamtu'n gu Dios:

¹⁴ Aach jix bhai'ch chaatit gɛ'kamtu'n gu Dios nach ji'k mia'n jup tu'ii' bui'or!

Nat gu'x joi'mdak jix bhai' ba ja duu gu ja'tkam ya' kam dhi oi'nga'n,

dai ba' na ja a'm ba ti niidhidha' gui' nam ji'k mi' pui' jiidma' na jax jix aa'.

¹⁵ Ba' na mit pai' jix dhaam ja'k gu noonbi'n gu Dios, gu kakasnir bipia'dam jup jum ti titda am:

—Each mu jiiim Beleen nach tii'mpo' gu alhi nat pui' maaxir na jax jich chitda guch Gi'kora'.

¹⁶ Ba' na mit jax guguu mi' bhii mit na mit tii'gim. Muumi mit ba ji bubua na pai'p tu'ii' gu Mariiya gio gu Josee, gu alhi bha ja'p bo' bhaan gui' nam sasoi' mi tu kua'. ¹⁷ Ba' na mit pai'x bhai' xi chigik gu alhi gu kakasnir bipia'dam, ba ja aagi'n am gui' nam

ji'k mi'p tu'ii' nar tu'p tu'm da' ka' gu alhi, xi ja aagi'n am na maa'n gu nobii'n gu Dios pui' ja titda. ¹⁸ Ba' gui' mi' pui' pup tu'ii' am nam ba ja aagi'n nar tu'p tu'm da' ka'. ¹⁹ Gu Mariiya ba' dai jura'ram jup xim ga'nga tii na jax jir jum duukam pui' nam ji'k jax kai'ch gu kakasnir bipia'dam. ²⁰ Ba' ba jii mit ip gio gu kakasnir bipia'dam xi gɛ'kamtudidhat gu Dios, xi laalagidhat am ji'x gu alabaa'n, jix bhai'm taattu' am gu' na mit pui' ti tii na jax ja aagi'n gu nobii'n gu Dios.

Nam mui' ba bhika' gu Jesusu gɛ'chiop

²¹ Ba' nat pai' aich gu xijum baik tanoolh gu alhi, dai na mit ba tii gio na mit matgilh nar Israel kam. Jesusu jamit tii na jax ja'k pu aagi'n gu nobii'n gu Dios gu Mariiya bi'pi' dir na ba' moo bar alhi'ch kiikam ka'.

²² Ba' pui' ja'k jup tu aagix ka' nat tu ua'nak gu Moisees bhaankamu'n gu Dios, nam cham pai' buanda' ji'k tanoolh gu u'uub mi' dhi'r ja ki'aam no' mit pu'ni kia'pix dudua a'aalh ki'n. Pui' duu ip ba' gu Mariiya, cham pai' buus ji'k tanoolh. Nat pai' xi aichdhak na ji'k aagix ka' na mit ba' ba bhik gu alhi bhammi Jerusaleen, bhai' na pai' kiika' gu gɛ'chiop nam ba' bhai' dhi'r iimchuxdha' gu Dios. ²³ Na gu' sia pui' ja'k jup tu aagix ka' nat pui'p tu ua'nak gu Moisees bhaankamu'n gu Dios. Ja'pniim kai'ch: "Iimchuxdhidha' pim gu Dios gu a'aalh chichio'n gui' nam bi'pi' maaxilhidha'." ²⁴ Pu'ni ba' kai'nikam mu bhik jamit bhammi Jerusaleen. Ba' sia pui' ja'k jup tu aagix ka' nam aa'nda' nam tu makgirxidha' gu Dios gu u'uub no' mit pu'ni kia'pix ja tii gu a'aalh, jup jum kai'ch na sap sia tu' gio'nda' gook piam gook gu joojoi.

²⁵ Ba' maa'n gu maa'nkam bhai'p kioka' Jerusaleen, Simeon tii'gim, na mi' pui' jiidma' na jax jix aa' gu Dios, gammiji tu daanda'. Ba' jai' pui' tiip ti niirada' na pai' ba' duuk pui'x ja joi'mdai ja palhbuidha' gu Dios

gu Israel kam ja'tkam nam ja tul-hiĩnchu'nda' gu jai' ja'tkam maakam dir ja'k kam. Ba' na gu' bhaan jup tui'ngida' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda', ²⁶ gui' pix pui' jurtu'nka' na chakui mukia' na ya' ba aaya' guch Xoi'kam na Dios bha jootsa'. ²⁷ Ba' gui' pix jix Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' pui' jurтуда na mu jimia' gè' chiop, mummi ba ji buus. Maap pix mi' ji aajim am gu Jesus gu gi'korga'n na mit mi' pui'p ba tu duñiim na jax tu aagix. ²⁸ Ba' xi dhaagik gu Simeon gu alhii ma tu a'gax dhaam ja'k bui'nor gu Dios, jup kai'ch:

²⁹ Taxchaab dho ba'ch Gi'kora' na pich bhai' bach joochxi gui' nap saak pui' bha jootsa' na pich jax ja tiidak guch bopxi bijik.

Ba' aañ xib cham tu' bhaan jax kañ aa' sia pich ba' bañ dho'ñcho nañ ba mukia' nañ jir jum tu-juandam tuk,

³⁰ na ñich gu' ya' ba tiĩn buupui ki'n gui' na ya' ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara' gu Israel kam ja'tkam.

³¹ Xib japich ba' mui' ba ji kii nap jax jix aa' diilh jich Gi'kora' nap tu duñia' xi ja ni'ñchudat biix gu ja'tkam nam jik jix jai'ch ya' dhi oi'ñga'n.

³² Na gu' dhi' ba'r di' gui' na joidham gè' tanoor na ja bi'ñxidha' biix gu ja'tkam nam jik jix jai'ch, ba' mi' dhir dai nam pix jix bhai' ba ja aa'nda' gum ja'tkam tuk Israel kam na pich jix bhai' ba ja duu.

³³ Ba' gu Josee gio gu Mariiya gam-pai' ji dhuu'n jamit nat gu ja mar bhaan tu a'ga gu Simeon jix dhaam ja'k, mi' pix pui' pup tu'ii' am. ³⁴ Ba' biix gook xi chu ja daañxidhak gu Simeon na sap ba'x bhai' tu ja jimda'. Mi' dhir ba' moop titda dai gu Mari-ya:

—Kani nap xiñ kaaya' nañ jax jum tiida'. Dhi alhii bhammi dir bha ja joochxi gu Dios gu Israel kam ja'tkam. Jai' mi' pui' jimia' am na jax

ja tiida', jai' ba' cham. Jix io'm jir mui' ka' am gui' nam cham mi' pui' jimia', ³⁵ sia kum gu' tiix maatit kaaya' na jax kai'ñkam jup ja tiida', gu' pix ji nam gu' diilh jix bhaamut kaaya', dhi' ba' bhaan jix maati' ka' nam diilh cham aa'nda'. Aap ba' giilhim jix buam jum aa'nda' ti, ja'p tu tatdaka' panaas na jaroi' kuxiir ki'n bham sissida'.

³⁶ Ba' maa'n gu ubii jagi' bhai'p oirida' Aana tiigim na bhaankamu'n gu Dios tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam nam jax ja'k mi' pui' jiidma'. Gu taata'n Panuel tiigich, maadit jir di' kat gui' nam Aseer jir bopxi'ñ. Ba' dhi Aana alhii pa' oidhak maa'n gu chio'ñ, gu' ji na mit gu' xijum gook oidha' pix maap tu oi'ñcha, ma muu ip gu binga'n. ³⁷ Diilh ba' pup oiri nat dir diilh bii, maakob oo'm daman maakob oidha' bap duu jano' dir. Gu' ba' mi' pix ja'k ji ai chiop na pai' ba' pup jir tujuandam tugi'ñ gu Dios, cham pai' maakam ja'k ka buus. Gammiji tu juanda' mi' dhi chiop nabap tanoolh gio nabap tukaa', gam nam saabda', gio na tu daanda'. ³⁸ Ba' gui' ji' Aana jai' mi'p ba ji buus na pai' gu gi'korga'n gu Jesus, jai' ba'p ma taxchaabgi gu Dios jix dhaam ja'k. Mi' dhir ba' nai' pui'p ba ja titdaim gui' nam pui'p tiñira na pai' ba' duuk pui'x ja joi'mdai ja palhbuidha' gu Dios gu Israel kam ja'tkam, pui' ja titdaim nat ya' ba ai gui' nam jaroi' niira.

Gu Mariiya gio gu Josee nam ba jimia' ip gio mu ja'k Nasareet

³⁹ Ba' na mit biix pui' xi chu duuk gu gi'korga'n gu Jesus na jax ja'k aagix na tu ua'ñix gu ñioki'ñ gu Dios, giop ba jii mit mu ja'k Nasareet nam pai' oi'dha', na pai' Galilea bhaan bi-pio' gui' gu dibir. ⁴⁰ Ba' gu alhii pix ji gi'lhidha', jix io'm bax chi bhii'ñ ka' gio nax io'm bax oo' ka', gam nax bhai'm taat ka', na gu' bhaan ti niidhidha' gu Dios.

Gu Jesus na mi' daaka' gè' chiop

⁴¹ Ba' gu gi'korga'n gu Jesus mui' pu jimmida' am bhammi Jerusaleen

nabap oidha' na pai' dhuuk jum aa-jidha' bhaan Paaskua ta'm. ⁴² Ba' nammi nat giop bam ai, gio mit mui'p ma jii, bix jamit xi baidhak gu Jesusus, na gu' mambhix daman gook oidha' ba bia'ka'. ⁴³ Ba' nat pai' buus gu bhaan Paaskua ta'm, gio ja'k jup ba suulhgichu' am mu ja'k ja ki'aam, gu' ji nat gu' bak gu Jesusus bhammi pup bii Jerusaleen. Pu cham maat am gu gi'korga'n no't bhammi pai'p bii, ⁴⁴ ja'p jum aa'ntu' am gu' na mi' pai' ja saagi'n jim gu ja'tkam nam giilhim mui' mu jii. Maa'n tanoolh gu' pu ba jii mit na mit ba' nai' ti ba ji gaa mi ja'p ja bui gu jajaa'nni'n gio mi ja'p ja bui gui' nam ji'k jix ja maat. ⁴⁵ Cham pai' ti mit. Ba' gio mi' dhir ja'k jup ma suulh jamit na mit gaagam bhammi Jerusaleen.

⁴⁶ Nammi baik tanoolh ki'n ba' ka tii mit bhai' g'e' chiop na ja saagi'n daa gui' nam sap jix mat ka' gu nio'ki'n gu Dios, ja k'e'e' nam aagi'n gu nio'ki'n gu Dios na bha ja tikka. ⁴⁷ Ba' ji'x gampai' ji dhu'ntikda' am bix gui' nam ji'k mi'p tu'ii' nam sap cham pai' dhuuk jax chu'm alhii pui' k'e'k'e't nax io'm jix chu maat. ⁴⁸ Ba' na mit ba tii gu gi'korga'n na pai' daakat pix chu' kai'ch, gampai' ji dhuu'n jamit ip sia, nam gu' cham ji'xkat pai' dhuuk pui' niidhat gu jax chu'm alhii na jax ja'k tu jim gu Jesusus. Ba'p titda gu di'ii'n:

—¿Jax ba'n chio'n ku pich ba'ch o'nxi? Nai'ch chiim gaa'n'chu' gook dit dhim taat jix buam jich aa'ntugit.

⁴⁹ Ba' gu Jesusus jup ja titda:

—¿Jax ku pim ba' moop jiñ ga'nga? Na gu' aañ jiñ a'm jum aa' nañ machia' na jax jir tu'm kam guñ Gi'kora'. Jum aa' nañ ya'p tui'ka' na pai' ba'kchudhix.

⁵⁰ Pu cham maatit kai mit gu gi'korga'n nat jax kai'nkam jup ja tii'n.

⁵¹ Ku gu' pu ja oi ji ba' gu Jesusus mu ja'k Nasareet pui' xi ja tiidak, na gu'x ja k'e'k'e' tu' nam chianda'. Ba' pui' pix jum aa'nda' jura'ram bhaan gu di'ii'n na jax ba'r jum duukam na jax ja'k tu jim gu Jesusus, tiim ga'ngada'.

⁵² Ba'x chi bhii'n kam gi'lhidha' gu

Jesusus, gam nax bhai'm taat ka', na gu' bhaan ti niidhidha' gu Dios, gio gu ja'tkam joidham pix jix bhai' aa'nda' am.

3

Gu Juan naja bopkonda' gu ja'tkam (Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Ba' jumaip bar g'e'kam ka' bix kap na ji'k Rooma bhaan bipio' gu dippii, Tibeerio ba tii'nka' gui' na bar g'e'kam ka'. Mambhix daman jix chamaam oidha' bhai' pu bap duu na ba' gu Poonsio Pilaato mi'p bar jix kai' ka' dai mi' na ji'x Judea bhaan bipio' gu dibii'r. Mu ja'k Galilea ba' Eroodis tiigim mi'p jir jix kai' ka' jano'. Mu ja'k Iturea ba' gio Trakoniite, maa'n Piliip tiigim mi'p jir jix kai' ka' dhi gok kap, jir jum jajaa'nnim ka' am gook dit gu Eroodis. Ba' mu ja'k na pai' Abiliinia ti tii', maa'n Lisaanias tiigim mi'p jir jix kai' ka'. ² Gu' ba' maa'n Anaas tiigim gio jumai Kaipaa's, jix io'm jir ja g'e'g'e'kam tuk ka' am gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Dhi' ji' ba' bix nam g'e'g'e'kam ki'n ka darka', gu Dios mummi ja'k ba tu a'gi gu Juan gui' na Sakariiyas jir maraa'n. Mummi tu a'gi gampix jix chu gak kir na pai'x joi'ndha' na oirida', jup titda na ampix bax bhaai' na pai' dhuuk jir am na ba tu ja a'gi'nmira' gu ja'tkam mu ja'p nam pai' jax tu oi'dha'. ³ Ba' gui' ma jii ip nat tu ja a'gidham, mu ja'p ji bhii bix ju'ndharam gu Jordaan Ak g'e' na mi' bhix, jup ja titdaidha' nam soi'm ilhdhai bam bopkona' na ba' dhi' bhaan jix maati' ka' na mit mi' pui' ba jii na jax jix aa' gu Dios, ba' dai na ba ua'ñchudhix ka' gu ja ua'tulhdhara'. ⁴ Ba' pui' ji chu buus na jax jum kai'ch mi' nat pai' tu ua'nak bijik gu Isaiiyas gui' nat bhaankamu'n gu Dios tu ja a'gidhak gu ja'tkam. Jup jum kai'ch: Maa'n gu maa'nkam mu ja'p gampix jix chu gak kir ji jimdat jup ja titdaim g'e' ki'n gu ja'tkam:

“Gor jix kii' bim duuñ,
bar mia'n na bhai' ba jim gu G'e'kam.

Mi' pim sap pui' ba jimia' na jax jix aa'.

⁵ Na pim gu' ja'p pix tu'ii' na jax gu boi no' giilhim g'e'ger jix kakolhbik gam no'x ñoonolh na jax ja'k cham bhai' tum oiri.

Jam a'm jum aa' ba' na pim mi' pui' jimia' na ba' tim kii'mpiga' jam i'ii'mda' ir bhaan nax chu buichik.

⁶ Na gu' maaxik ya aaya' gui' na Dios bha jootsa',

bix dhit tigia' am gu ja'tkam.

Dhi' ba' ya' ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara' nam bix aixim tu'm ki'n jix u'ua'tulhdhix."

⁷ Mi' ba' Jordaan Ak ja bopkonda' gu Juan gu ja'tkam. Mui' pix mi' ji aajidha' am nam xim bopkon-
amtu'nda'. Ba'p ja titdada' gu Juan:

—¿Jaroo ba' moox bhai'p ba duu na ba jam aagi'ñ na pim jax ja'k dui cham jum tulhiiña', na cham xiim bam aajim na tu tulhiiñchuda' gu Dios ku pim ba' ga'm ba jiim? Ja'p ji buusan gu' na pim jir kooko' gux bhaa'mnagim na pim cham mi' pui' jiim na jax jix aa' gu Dios. ⁸ Ku gu' no' pim silhkam cham aa' na pim jum tulhiiña', jum aa' ji na pim pui' ja'k ba tu jimda' na jax ja'k bhaan jix maati' ka' na pim soi' bam ilhii'ñ buiñor gu Dios na ba' gui' xi jam joi'mda' ip. Cha'pim jax jum aa'nda' na pui' pix jup xi jam joi'mda' na pim chi panaas xir bopxi'ñ gu Abraam. Jax dhui na gu' gu Dios sia joodai bopxichuda' gu Abraam no't xi ilh, no' pim aapi'm cham mi' pui' tu daa'ñchu' na jax ja'k tu daa'ñchugit bijik gu Abraam. Na gu' tu' na pix jix bhaai' na pu duña' gu Dios na jax ja'k ilhii'ñdha' gu tu', na gu'r g'e'kam. ⁹ Gio gu' ja'p ji buusan na pim aapi'm jir i'ix gui' nam i'bhai'ñchardat jix maikak bhebe. Ba' no' maadit cham kiki' i'bhai'ñchar, piyam ku pu cham tu i'bhai'ñchar, amuub dho ba kaat gu baiñdhas na ki'n jum iarai xim bi-imsai maap xim jumpadai mi' xim kixdha' gu tai ku mu jagia', daman pup bix takaa'n xim boosgai bhai'

xim iabu' na ba' cham jai' bhai'p ka i'punda'.

¹⁰ Ba' gu ja'tkam nam mi'p tu'ii' bhai' ba tikka am, jup titda am:

—¿Gu' jax jach ba' ja'k xi chu buada' nach ba' cham jich chulhiiña' jich jaduun?

¹¹ Ba' gu Juan jup ja titda:

—Dho na pim jix ja joi'mdai ja tigia' gu ja'tkam gui' nam gampai' tu'ii' nam cham tu' bia'. Ji'ma'n japim ja makia' gu jam jajannulh no' pim go'gok ja bia'. Gio no' pim jaroi' nii'ñ na uamaim, xi onbai'ñdha' pim gu koi' no' pim aapi'm bia'.

¹² Ba' gu tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm g'e'kam Rooma kam ji'k mi'p ai mit nam pui'p xim bopkonam. Ba' pui' bhai'p ba tikka am gu Juan, jup titda am:

—¿Aach gi, jax ja'k jup xi chu buada' jich jaduun na ba' pui' cham jup jich chulhiiñchuda' gu Dios?

¹³ Ba' gu Juan jup ja titda:

—Dho na pim cham ja'p pix ja chianda' gu ja'tkam nam mui' tu namki'ñdha' na pim jix aagit na jai' jam a'm bi'iidha', daipu' ji na ji'k pix aagix nam tu namki'ñdha'.

¹⁴ Ba' ji'k ip gu sandaarui'x mi' dhir ja'p bhai'p ba tikka am, jup titda am:

—¿Aach gi, jax ja'k jach jup xi chu buada' na ba' pui' cham jup jich chulhiiñchuda' gu Dios?

Ba' gu Juan jup ja titda:

—Dho na pim cham jaroi' ja'p pix bha taanda' gu namki' no' pim jix maat nat cham tu' jax dhuu, ni ku pim cham tu' ki'n ji iattulhdhai mu pai' ba kiksaidha' na pim tañiidha'. Ja'kbui' pim pix ki'n jix bhai'm taat ka' na pim ji'k mai'chik.

¹⁵ Ba' gu ja'tkam am nai' ti nii'ñdha' am nam ja'p jim aagit na tu' pik jax ba ji dhuña' gu Juan nam cham pai' dhuuk pu chu'm nii'ñdha', xim ti tikkat am no' sap ba'r di' guch Xoi'kam nat bhai' ba joot gu Dios gui' na pui' saak bha jootsa', ka' ba' gu'r jumai. ¹⁶ Gu' ji na gu' bix jup ja titda gu Juan nam ji'k mi'p tu'ii':

—Aañ xib dai suudai' ki'n pix nañ ya'ka jam bopkon na pim jax jiñ ñii'ñ, matgim maa'n gatuuk ñir bhai'p jim ji gui' nax io'm jir gë'kam, cham tu' pui' na aañ. Cham ji'x iam jir ju-paabkamu'n iñ nañ git tu' suuska'n jup xi kookoxchulhdha'. Gui' dho gi gu' jam bopkona' ji ki'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gio tai ki'n, na gu'x io'm bixchu'x bhai' na pu tu duña' na jax ilhii'ñdha'. ¹⁷ Gio gu' sia ja'p jup ji buusan japim na gu tiriik. Ba' pu ua' gui' na ki'n jam jilhbida' na pim jix chanaara', ja'p ja'k dilhkob ji bi'ya' gux kii', gio gu tanaara' ja'p ja'k ip. Ba' dai gux kii' ulhña' maa'n kap na pai' dai gu tiriik jum ulhiis, gu tanaara' ba' miidha' na pu cham ji'xkat ka tukia' gu tai.

¹⁸ Pu'ñi ja'k ba' ja titdada' gu Juan gu ja'tkam na tu ja a'gi'ñdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, gam biix aixim nam jax ja'k jum guguuxdha' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios. ¹⁹ Ba' gu Juan jikchi kim jup ñiok gux kai' Eroodis na sap cham jir am nat gan bhii gu Erodi-iyas, sia ku tiir binga'n gu sipdhi'ñ Piliip. Biix pui'p xi chitdada' na jik tu'x buam tu buada'. ²⁰ Gu' ji nat gu'x bhaamut pix kai gu Eroodis, dai nat ba tu chia nam kuupa' na sap gan buam titda, alhi'ch pup xim ua'tulh.

Gu Jesus nat tu chia nam bakuana'

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Ba' ja'pnip tum duu jano' na mit chakui kuupak gu Juan na mummii oirit Jorjaan Ak ka ja bopkonda' gu ja'tkam. Biix gu Jesus chia ip na mi' bakuana'. Mi' nat xim bakuanak mui' ji chu daani buiñor gu Dios jix dhaam ja'k. Mi' dhir ba' joidham bhai' jim kupio' gux dhaam mi' pui' na ka tu daan. ²² Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' maaxik bhammi ñir bhai' ji chim ja'p tu'm na gu gioda'. Gio ba' nat bhammi ñir bhai' ba tum a'ga, jup tum kai'ch:

—Aap jir di' guñ mar nañ joidham jix io'm xim da', na ñich gu' gë'kam ki'n jum a'm ti ti dai aap.

Gu bijik ñir kam bopxi'ñ gu Jesus (Mt. 1:1-17)

²³ Ba' nai' ji chu ja a'gi gu Jesus gu ja'tkam na ba bia'ka' jik maa'n oo'm daman mambhiix oidha'. Ba' pui' ilhii'ñdha' am gu ja'tkam nar taata'n ka' gu Josee, gio mi' dhir gu Josee, Elii jup jir taata'n kat. ²⁴ Gio mi' dhir gu Elii, Matat jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Matat, Lebi jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Lebi, Melki jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Melki, Jana jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Jana, Josee jup jir taata'n kat. ²⁵ Gio mi' dhir gu Josee, Matatiiyas jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Matatiiyas, Amoos jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Amoos, Naum jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Naum, Elsi jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Elsi, Nagai jup jir taata'n kat. ²⁶ Gio mi' dhir gu Nagai, Maat jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Maat, Matatiiyas jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Matatiiyas, Semei jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Semei, Josee jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Josee, Judaa jup jir taata'n kat. ²⁷ Gio mi' dhir gu Judaa, Joanan jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Joanan, Reesa jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Reesa, Sorobabeel jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Sorobabeel, Salatiel jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Salatiel, Neeri jup jir taata'n kat. ²⁸ Gio mi' dhir gu Neeri, Melki jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Melki, Aadi jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Aadi, Kosam jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Kosam, Elmadam jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Elmadam, Er jup jir taata'n kat. ²⁹ Gio mi' dhir gu Er, Josue jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Josue, Elieser jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Elieser, Jorim jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Jorim, Matat jup jir taata'n kat. ³⁰ Gio mi' dhir gu Matat, Lebi jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Lebi, Simeon jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Simeon, Judaa jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Judaa, Josee jup jir taata'n

kat. Gio mi' dhir gu Josee, Jonaan jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Jonaan, Eliakiim jup jir taata'n kat. ³¹ Gio mi' dhir gu Eliakiim, Melea jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Melea, Mainaan jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Mainaan, Matata jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Matata, Nataan jup jir taata'n kat. ³² Gio mi' dhir gu Nataan, Dabii jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Dabii, Isayii jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Isayii, Obed jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Obed, Boos jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Boos, Salmoon jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Salmoon, Nasoon jup jir taata'n kat. ³³ Gio mi' dhir gu Nasoon, Aminadab jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Aminadab, Aram jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Aram, Arni jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Arni, Esrom jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Esrom, Paaris jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Paaris, Judaa jup jir taata'n kat. ³⁴ Gio mi' dhir gu Judaa, Jakob jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Jakob, Isaak jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Isaak, Abraam jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Abraam, Taree jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Taree, Nakor jup jir taata'n kat. ³⁵ Gio mi' dhir gu Nakor, Serug jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Serug, Ragau jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Ragau, Peleg jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Peleg, Eber jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Eber, Sala jup jir taata'n kat. ³⁶ Gio mi' dhir gu Sala, Kainaan jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Kainaan, Arpajad jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Arpajad, Sem jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Sem, Noee jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Noee, Lamek jup jir taata'n kat. ³⁷ Gio mi' dhir gu Lamek, Matusaleen jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Matusaleen, Enok jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Enok, Jared jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Jared, Mahalaleel jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Mahalaleel, Kainaan jup jir taata'n

kat. ³⁸ Gio mi' dhir gu Kainaan, Enoos jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Enoos, Set jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Set, Adaan jup jir taata'n kat. Ba' mi' dhir gu Adaan, gu Dios jup bar taata'n, nat gu' dhi' bii'pi' ya do'ñcho gu Dios dhi oi'ñga'n bhaan.

4

Gu ja'ook na tiix mai'chim ka' gu Jesus

(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Ba' mi' Jorjaan Ak nat jum bakua gu Jesus, gø' bhaan jum taja gu Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Mi' dhir ba' pu silh mu ja'k bhii maa'n kap gampix jix chu gak kir na pai' pu cham jaroi' oiri, na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pix nat pui' jur-tuda. ² Pu kai'ñkam pix mu ja'k bhii nat mi'm saabum gook oo'm tanoolh gam gu bix chukaa', pu cham tu' nat juu. Ba' nat pai' pu ba aich gu ja'kbui' tanoolh gio gu bix chukaa' nam saab, gu ja'ook mi' ba ai. Tii ilhdhat na mi' mai'chia' git na kapbhai' mi' kax bhio', ³ jup titda:

—No'p silhkam aap Dios jir maraa'n, eap ja'p tii'n dhi jodai na paan jup jum duña' no't moo pui'm duu.

⁴ Ba' gu Jesus jup titda:

—Jax dhui nap jum kai'ch mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam nax io'm jum aa' na mi' pui' jimda' gu maa'nkam na jax jix aa' gu Dios na ba'x bhai' tu jimda', cham tu' gu tu' koi' ki'n.

⁵ Mi' dhir ba' maa'n oidha' kuu' am xi baidhak xi chu joojoi'ñchuda bix kap na ji'x gø'ger jir kikcham na ji'x jir oi'ñga'n. ⁶ Ba'p titda:

—Jiñ a'm jup tu tu'ii' bix dhi' nap ji'k tu' nai'ñ, pu bijik dir jiñ a'm tu bii nat dir ya' ji tum kikchamta dhi oi'ñga'n bhaan. Ba' aañ ya' dir ja'p ja'k pui'p jix bhaai' nañ tu makia' gu jaroi' nañ ilhii'ñdha', ⁷ pui' na jax aap tum makia' iñ no' pich mi'ñi ja'p jum o'lhia ki'n kikbok pui' xi chii nañ aañ jir gø'kam. Bix jum a'm ji chu bi'ya'.

⁸ Ba' gu Jesus jup titda:

—Jax dhui na gu'p jum kai'ch ip mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam na dai gu Dios jix bhai' nach gɛ'kamtu'nda', cham tu' jumai. Dai gui' pɪx jach jir tujuandam tugi'ñ ka'.

⁹ Ba' bhammi ja'k jup baidhak Jerusaleen bhai' na pai' kɪk gu gɛ' chiop, kuugaram xi kɪsak jup titda:

—Eap ya' dir mu tuudaiñ no' silhkam jum a'm ti niidhim gu Dios nap saak pui'r maraa'n. ¹⁰ Gio gu'p jum kai'ch mi' pai' na mit tu ua'nak gu bijik dir kam:

Gu Dios bha ja jootsa' gu noonbi'ñ nam jum nuukdaidha' gammiji na cham tu'm duñia'.

¹¹ Tɛ'kob jum bapmi'ñdhidha' am nap ba' cham mi' pai' jax chu'm jodai cha'm jutbui ilhia'.

¹² Ba' gu Jesus jup titda:

—Jax dhui nap jum kai'ch ip sia mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam nax xidhuu no' jaroi' mamai'chik gu Dios, na gu'r gɛ'kam.

¹³ Ba' cham ka bhaai' gu ja'ook na jax dhui ka mai'chia' gu Jesus, pui' ma jii ip gio. Ku gu' gatuuk gio tiip mai'chia' ji.

Na kia'pɪx ba ji chu ja a'gidha' gu Jesus gu ja'tkam mi' Galilea

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Ba' gu Jesus giop ba jii mu ja'k Galilea, pu maa'n na jax gɛ' bhaan tajaanixchu'nda' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda', gam na bixchu' bax chu bhaai' na pu tu duñia' gu tu' na jax ilhii'ñdha'. Ba' bix na jix Galilea dibɪr bhaan bipio' pɪx ja'x pui' kai'chdha' am gu ja'tkam na mu pai' joidham jix bhai' tu bua gu Jesus. ¹⁵ Mi ja'p ba' pu tu ja a'gi'ñdha' chichiop gu Israel kam ja'tkam nam pai' jax jum jumpa'nda' nam tu daanda' buiñor gu Dios. Ba' joidham kɛ'kɛ' am, pɪx jix bhai' aa'nda' am.

Gu Jesus nam cham kɪgalhdha' gu ja'tkam mi' Nasareet

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Mi' dhir ba' mu ja'k ba ai gu Jesus Nasareet na pai' gi'lhix. Ba' nat giop bam ai nam pai' dhuuk cham tu

juanda' dai gu Israel kam ja'tkam, mu ba ai chiop nam pai'm jumpa'nda' ip nam tu daanda' gu mi' kam. Ba' xi chia mit na kikboi xi ja jiñkaixdha' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ¹⁷ xi maa mit gu u'uan gui' nat Isaiyas tu ua'nak, gui' na bijik bhaankam gu Dios tu ja a'gidhimik gu ja'tkam. Ba' nat bhai' ji silh, ba tɪ mi' na pai' ja'pnim kai'ch:

¹⁸ Gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mdaga'n gu Dios jiñ a'm tajaanix,

nat gu' dɪlh gu Dios jiñ a'm ti tɪgik jiñ tajaan nañ ba' ya ja'p tu ja a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gui' nam soi' tu'ii' nam cham tu' bia' ni jix,

gio gui' nam jix kuup jañ xi ja do'ñchoi xi ja chiñia' nam jix bhai'm taatit mu ja'p ba oipoda',

gio gui' nam cham ñiñña ka' nañ tu ja tɪ'ñchoda'.

Bix gui' nam jix jum tulhiiñ jañ jix bhai' ja duñia',

¹⁹ xi ja aagi'ñdha' iñ nat ampɪx jum ai oidha' nat jix joi'mdak ja a'm ba ti tɪ gu Dios.

²⁰ Ba' nat tɪmok gu Jesus nat ja jiñkaix, giop xi ñansapak gu u'uan mu ja'k xi maakak gui' na mi'r tujuandam chiop mi ja'p ji dhaibu ip gio. Gu' ji nam gu' bha ti ni'ñ gu ja'tkam nam ti nira na ja aagi'ñdha' na jax kai'ñkam jup jum kai'ch mi' nat pai' ja jiñkaix. ²¹ Ba'p ja titda gu Jesus:

—Dhi' na pimit jix kai na ñich jam jiñkaix gu ñio'ki'ñ gu Dios, xib ya' pui' ba tu tui'dhi'.

²² Ba' pɪx jix bhai'm taat am bix gu ja'tkam nam mi'p tu'ii' nam joidham kɛ' na tu a'ga gu Jesus, pɪx jup jum ti titda am:

—¿Dhi' aa gu Josee gu maraa'n?

²³ Ba' gu Jesus jup ja titda ip gio:

—Ja'p japim dho chiñ chɪda' nam jax kai'chdha' ya' gu ja'tkam na saak jix bhaai' na dɪlh xim dua'ñdhai no' bax ka'ook gu jaroi' nax maatit ja duduadhi'ñdha' gu ja'tkam. Gam chi ja'pni: “Pui' na chich jax ti kai na pich

joidham jix bhai' tu duu mu Kaper-naum, pui'p jup xi chu duñia' ya'm dirba' am na pich pai' gi'ir."

²⁴Mui' xi chu ja a'gi'ñchu' gu Jesusus, jup ja titda:

—Jax dhui nam gu' cham jii'gi'ñdha' gu ja'tkam gu jaro'i' no' tii bhaankam gu Dios tu ja a'gi'ñ gu ñio'ki'ñ no'r mi' kam, aañ moo ya' pu jam titda. ²⁵Jax japim gix maat jano' na gu Eliiyas ya' xi oilhimik na pui' bhaankam jup tu a'gimik gu Dios, maa'nnim bo nat ya' giilhim bhiogi' ma jii bix kap na ji'x jir Israel, cham duu'n baik oidha' daman taak. Mui'x jai'ch ka' am gu' tii gu di'dilhdhim u'uub ya' dhi Israel, ²⁶gu' pix ji nat gu' gu Dios mummi ja'k joot gu Eliiyas na pai' Sarepta ti tii', na mia'n bipio' gama ja'k na pai' Sidoon jup ti tii' nax io'm mui' pa' daa'ñxim jir kikcham, na gu' mi'x jai'ch ka' maa'n gu ubii dilhdhim. Tii' na gu'r maakam ja'k kam gu dilhdhim ubii nat buiñor joot gu Dios gu Eliiyas, cham tu' iam jir Israel kam. ²⁷Gio jano' na gu Eliseo pui' bhaankamu'n gu Dios ya'p tu ja a'gidhimik gu ja'tkam, jano' giilhim ma tu ai gui' na tootolhidhat gakiidha' gu ja tutku' gu ja'tkam bix kap ya' na ji'x jir Israel. Tii' nat gu' gu Namaan pix dua'ñ nar mummi ja'k kam Siiria, ni kut iam maadit gu ya' kam Israel dua'ñ.

²⁸Ba' na mit pui' kai, giilhim bhai' ji bhaak jamit bix gui' nam ji'k mi'p tu'ii'. ²⁹Daagik jamit xi buusaidhak dñrap bhai' bhich gu tai' na pai' tai'gim jir kikcham, nammi baas dir ja'p amuub kookba'n ba aichdhidhat am na pai'x babaa' nam sap ba' mi' dhir mijimmi xi ñui'ñña' git. ³⁰Gu' ji nat gu' gu Jesusus mi' buus ja saagi'ñ, gaammiji ji dhuu.

Gu Jesusus na ba dua'ñdha' maa'n gu maa'nkam na kax ñaanbi' ka' (Mr. 1:21-28)

³¹Mu ja'k ba' pu bhii gu Jesusus Kapernaum na pai' Galilea bhaan bipio' gu dibñr, ba' mi' pu tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam chiop jano' nam pai' dhuuk cham tu juanda' dai gu

Israel kam ja'tkam. ³²Ba' joidham kexkex' am, na gu'x gi'm tu ja a'gi'ñdha', cham tu' jaaxmada' ki'n.

³³Ba' mi' dhi chiop maa'n mi'x jai'ch ka' gu maa'nkam na bhaan jup tui'ñgida' gu cham kii' ii'mda', ampix pui'x ñaanbi' ka'. Ba' gex' ki'n bhai' dhir ja'p mui' ba jiiñ na ka tu a'ga gu Jesusus, jup kai'ch:

³⁴—¿Jax japich bhai' bach dhoodam Jesusus Nasareet kam? ¿Nap ya'ch kooda' aa? Cham ji nap pui'ch buada'. Jix maat iñ gu' nap aap jir jix uañ nap bhaankam ya oiri' gu Dios.

³⁵Gu' ji nat gu' gu Jesusus pu ñiok, jup titda:

—¿Cha'p ñiokda' cham kii' ii'mda' nap bhai' bhaan baaxchugit naanbichu'n dhiñ jaduun! Mup buusnia' bhai' dhir, cha'p bhai' pu tui'ñgida'.

Ba' mi ja'p ji ia gu maa'nkam ja taagiob gui' nam mi'p tu'ii', nat gu' gu cham kii' ii'mda' pui' xi dhoodak nat ba' pik ba buus bhai' dhir bhaan. Gio ba' bhai'p ji bam gu maa'nkam, dai na bax kii', cham tu' ka naanbi'. ³⁶Ba' gu ja'tkam giilhim bax chotdon am bix nam ji'k mi'p tu'ii' nam jax ti ni'ñ, pix jup jum ti titda am diilh:

—¿Aa gu'x io'm jir gex'kam ji bak jia dhich jaduun nam ba' gam cham kiki' i'ii'mda' jix jii'gi'ñ na ja ñioki'ñ!

³⁷Ba' nai' pix ja'x pui' tum kai'chdha' na ji'x jir Galilea na mu pai' joidham tu buada' gu Jesusus.

Gu Jesusus na ba dua'ñdha' gu daada'n gu Simoon Peegro (Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸Ba' mi' dhir nat buusnik chiop gu Jesusus, silh jii gama ja'k na pai' tu ba'aak gu Simoon Peegro. Gu' ji na gu' jano' pik jup jix ka'ook toiñdhi' ki'n gu daada'n gu Simoon Peegro, miji bo' ba'm bakxidhat ba'k chir. Ba' bix dhit soi' ba titda am gu Jesusus gui' nam mi oi'dha' na iam dua'ñdha'.

³⁹Ba' mui' ji ai ip gu Jesusus amuub na pai' bo', ba' bñpi' xi mugia'tik nat ba' mi' dhir xi ñiok gu ko'kdai' na toiñdhichu'n. Jix kii'p jum duu gu

daada'n gu Simoon, mi' dhir dai nat bangik ba tu ja onbai'.

Gu Jesus na mui' ja dudua'ndha' gu ja'tkam

(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Ba' nat pai' pu ba jur, nat ampix bhiji ji bhi'n gu tanoolh, mui' gu ja'tkam pix mi' ji ai mit na pai' gu Jesus ji ja baidhat gux kako'kkam bix aixim tu'm na ja eeka' na ba' ja dudua'ndha'. Ba' gu Jesus pix jup ji ja dudua'n, dai na bhai' pix xi ja da'ngim. ⁴¹ Mui' mit mi'p ja aich gui' nam ampix jix nanaanbi' ka' na ja a'm jup tui'ngida' gu cham kiki' i'ii'mda'. Ba'p titdada' am gu Jesus g'e' ki'n:

—Aap jir di' gu maraa'n gu Dios.

Gu' ji na gu' maa'n na jax niokdhai pu mai' jootsa' gu Jesus bhai' dhir bhaan gu maa'nkam, na gu' dhi' pix na pui' jurtu'nka' na ba' mi' dhir pui'p kai'chdha'. Jix maat am gu' nar di' gui' na bhaankam ya oiri gu Dios.

Gu Jesus na nai' tu ja a'gidhidha' gu ja'tkam

(Mr. 1:35-39)

⁴² Ba' cham jaroi' ji aa'ndhak gu Jesus kapbhukum ba jii mi' dhir na pai' mui' daa'nxim jir kikcham, nammi ja'k bhii maa'n kap na pai' cham jaroi' oiri. Gu' ji na mit gu' nai' ji ga'ngimi gu ja'tkam na mit pai' dhuuk tii na cham tu jai'ch, mummi ba ji bubua mit na pai' ka oiri. Ba' tiix aagit am nam git gio ja'k jup bua', gu' ji na gu' cham aa' gu Jesus, ⁴³ jup ja titda:

—Jax dhui nat gu' aañ pu kai'nkam bhañ joot gu Dios nañ bix kap ja aa'ndha' gu ja'tkam nat jix ja joi'mdak ja a'm ba ti tii, sia ku gu'x io'm jir g'e'kam.

⁴⁴ Ba' nai' ja'p pu tu ja a'gi'ndha' gu Jesus gu Israel kam ja'tkam bix kap chichiop nam pai'm jumpa'nda' nam tu daanda'.

5

Gu Simoon Pegro gio gook ja bim nam mui' ja bhia' gu boptop

(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Ba' mummi ja'k Genesareet jup ba tu ja a'gi'n gu Jesus gu ja'tkam, ju'ndharam gu g'e' suudai' Galilea kam. Giilhim mui' mim jumaap jamit gu ja'tkam nam jix kaim na jax tu a'ga gu nio'ki'n gu Dios, ba ki'sap pix ba'. ² Ba' ba ja tii gook gu kaknub jup tuutu'm na mu ja'p nangia' suudai' jugii'n, na mit gu' titmigik mi ja'p jup ka ja bopkon gu g'e'ger a'sak gu boptop bhibiadam. ³ Ba' gui' na Simoon Pegro jir kanuub ga'n bhaan xi chisdik jup titda na palhiip kuu' xi jimiichdha' mi' dhir ju'ndharam, bhai' ba' dir daakat bha tu ja a'gi'n gu ja'tkam mui' nam mi'p tu'ii'. ⁴ Ba' nat pai' tiimok na tu a'gimik, jup titda gu Simoon Pegro:

—Ea nap mummini ja'k xi jimiichdha' dhi kanuub na pai'x io'm jix chuuk gu suudai', mi' pim ba' xi iabu' dhi g'e'ger jam a'sak nam mim iicha' gu boptop.

⁵ Ba'p kai'ch gu Simoon Pegro:

—Jax dhui nam cham jai'ch gu bop-top ya ja'p jiiñ jaduun. Aach bix chukaa' ya ja'p tii pu ja iabuim dhi g'e'ger a'sak, nim maa'n ku chich bhia. Ka' ba' nap gu' aap pui' ba kai'ch jiiñ jaduun, ea nach mu ja iabupu' dhich a'sak.

⁶ Ba' mui' xi ja iabuk jamit gio bhai' tiip ji ja boosolh. Giilhim jix biipit, nam gu' mui' mi jiiim gu bop-top, pix am kikkrunim gu a'sak nam mu ja baissinim. ⁷ Ba' cham bha aajim gu dai maa'n ka'm gu kanuub, ma ja bañio'ra mit gui' nam mummi ju'ndharam oipo nam mu bhika' gu ja kanuub nam jai' tu iicha'. Jupaaban jamit xi ja ju'n gu boptop bhaan gu gook kaknub ta'm, pix jix baapkimtu' nam mu ja'k ba ja ua' ju'ndharam. ⁸ Ba' gu Simoon Pegro mi ja'p o'lhia'n ki'n xi kikbok jup titda gu Jesus:

—Cham jir am nañ jum bim oirida'n jaduun, nañ gu' aañ giilhim jix ua'tulhdhix.

⁹ Jix choo'n gu' gu Simoon Pegro ja bim gui' nam gammiji maap pu tu bhibiada' bhaan gu kanuub ga'n,

nam gu' cham ji'xkat ja'kbui' ja bhi-
adat gu boptop. ¹⁰ Sia gui' mit jup
jix chooto'n na mit ja bai nam jai'
tu iicha', na Jakoobo tii' gio jumai
Juan, jir maamra'n maa'n Sebedeo
tügim. Gu Jakoobo gio gu Juan maap
gu Simoon Peegro nai' pu tu bhibhi-
ijidha' am bhaan gu diilh ja ka'knubi'.
Ba' gu Jesus jup titda:

—Cha'p ka toodon ka', nap gu' aap
xib dir ja'p ja'k dai gu ja'tkam pix ba
ja bhiada' ja'p na gu boptop.

¹¹ Ba' biix gui' nam ji'k maap tu
bhiadat gu boptop, mi ja'p xi ja tu'aak
jamit gu ja kaknub suudai' jugii'n pu
oi gu Jesus. Cham jamit tu' kap jum
buix nam bhaan ka tu juanat.

*Gu Jesus na ba dua'ndha' maa'n
gui' na tootolhidhat gakiidha' gu
tukga'n*

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Maa'nnim gu Jesus maa'n kap
ka oiri na pai' mui' pa' daa'nxim jir
kikcham. Mi ja'p ba jim maa'n gux
ko'kkam na eeka' gui' na tootolhidhat
gakiidha' gu tukga'n. Ba' nat ba tii' na
mi ja'p ba jim gu Jesus, mu miraak
bäpi' dir mi o'lhia'n ki'n ba kikbo,
diirap xi chu siispich gu kobaa'n na
soi'm ilhii'n na dua'ndha', jup titda:

—Aapi'n jaduun, iam jap ji'n
dhua'ndha' nañ jix ka'ook no'p iam
pui'p ilhii'ndha' git.

¹³ Ba' gu Jesus jix joi'mdak tii,
bhai' xi dhaagik jup titda:

—Jum dua'ndha' iñ ji matgim, cha'p
jax jum aa'nda'. Jaña, bam dua'n
jañich.

Ba'x kii'p jum duu mi' jotmoda',
daipu' nat xi chii'n gu Jesus, pu
cham pai' matgir gui' na ki'n kax
ka'ook kat. ¹⁴ Ba' xi soo'mchulhdhak
gu Jesus na cham jaroi' aagi'ndha'
nat dua'n, jup titda:

—Cha'p jaroi' aagi'ndha' na ñich
aañ jum dua'n. Silh jap pix jimia' mu
chiop na pai' daa gui' na ja a'mkam tu
daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, na
ba'm tigia' na pich ba dua. Ba' no' jax
kai'ch nap bax kii', ti tikia' ap na jax
ja'k aagix nat tu ua'nak gu Moisees

nam ba' bhaan machia' gu ja'tkam na
cham tu' kam eek gu ko'kdai' dhi' na
jax chu'm jum eekat.

¹⁵ Ba' sia ku pu'ni tii xi ja sos-
bhichulhi'ndhat gu Jesus gui' na
ja duduadhi'ndha' nam cham jaroi'
aagi'ndha' nat jaroi' ja dudua'n, pix
na ja'p ji kai'ndchaidha' cham matgim
na ji'k jax joidham tu buada'. Pix
ji mui'dhidha'm ba' gu ja'tkam nam
pai' dhuuk mim jumpa'nda' na pai'p
tui'ka' gu Jesus nam jix kaim ka' na
tu a'gada', gio jai' nam jix dhuduad-
hik ka' nam jix kako'k ka'. ¹⁶ Ku'
gu' ba jimia' ji gu Jesus mummi ja'p
gampix na pai' cham jaroi' oiri'nda' na
ba tu daa'nmira' buiñor gu Dios.

*Gu Jesus na dua'ndha' maa'n gux
ma'mkulhi'*

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Ba' ji'k jurni'n ki'n maakam ja'k
jup ba tu ja a'gi'n gu Jesus gu
ja'tkam. Mui' mi'p tu'ii' am gui' nam
sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios
gio gui' nam pariseos jum titi'nda',
mui' kap dir mi ai mit gu' gu ja'tkam
na ji'x jir Galilea gio na ji'x jir Judea
dir, sia Jerusaleen dir jamit mi'p xi
ai. Ba' gu Jesus jix maati' ka' na
biix aixim jix bhaai'n ka' na pu tu
duña' na jax ilhii'ndha', na gu' ja dud-
uadhi'ndha' gux kako'kkam. ¹⁸ Ba'
ji'kchi gu ja'tkam mijii' dir ja'p ba aich
jamit maa'n gux io'm jix ma'mkulhi'
baxkidhar ta'm. Tiim sap jii mit
bhiji pu baasa' git ba'k chir na pai'p
tu'ii' gu Jesus na dua'ndha', ¹⁹ gu' ji
na gu' pu cham jir jim bha ki'ngob,
nam gu' giilhim jix kabkam suuda'
gu ja'tkam. Ba' pui' mit alhi'ch ma
digaar gu ba'aak daam dir na mit ba'
mu tisaa'ndhak bhai' dhir mu tibiaañ
baxkidhar ta'm mijii' na pai'p tu'ii' gu
Jesus. ²⁰ Ba' nat ba ja tii gu Jesus
nam buiñor jix biiñaktu', jup titda gux
ma'mkulhi':

—Ba uañchudhix ji matgim gum
ua'tulhdhara'n jaduun, na ñich gu'
aañ pui' ba tii.

²¹ Ba' gui' nam sap jix mat ka' gu
ñio'ki'n gu Dios gio gui' nam pariseos

jum t̄iti'nda', jup jum aa' am ja jur am bhaan: “¿Jax ba'm ilhdhat pui' kai'ch dhi maa'nkam? ¿Dios aam ilhii'ñ? ¿Jax gi dhuip ba uañchuda' gu ua'tulhdhara' gu jaroi' ya' kam pu chu'm ip jix ua'tulhdhix kam? Dios dho gi j̄i' ji.”

²² Gu' ji na gu'x maat gu Jesus nam jax jum aa', ba'p ja titda:

—¿Jax ku pim ba' pui'm aa' jam jur am bhaan? ²³ Jax dhuina cham tu' xijai no'ñ jax kai'ch: “Ba uañchudhix ji matgim gum ua'tulhdhara'”, na gu' cham maati' ka' no' moo pui' ji busnia' piam ku gu' cham. Gu' ji no'ñ jax kai'ch: “Xi bamii', munip ja'p ba oirida'”, dho gi gu'x xijai ji, na gu'x maati' ka' no't cham pui' ji buus.

²⁴ Ku ba' gu' aañ xib ya' dua'ñdha' ji dhiñ jaduun nax ma'mkulhi' na pim ba' bhaan machia' nach gook dit maap jich k̄ek̄e gu Dios, gio na bixchu'x bhaai' nañ pu tu duña' nañ jax ilhii'ñdha'. Jix bhaai' ba' nañ tu uañdha' gu ua'tulhdhara' ya' dhi oi'ñga'n.

Ba'p titda gux ma'mkulhi' pui' xi chi'ik:

—Aapi'ñ jaduun nap jix ma'mkulhi', xi bamii', ba jimia' ap jum ki'aam bh̄iji dhim bakxidhara'.

²⁵ Ba'x k̄i' bhai' ji bam gui' na kax ma'mkulhi' kat nat jax pu t̄i'n gu Jesus, xi bh̄ik gu bakxidharu'n gamai' ba buus ja saagi'ñ gu ja'tkam gaammiji ji dhuu xi taxchaabgidhidhat gu Dios. ²⁶ Ba' giilhim jix chooto'n jamit b̄ix, mi' pui' pup tu'ii' am. Jup kai'ch am soi'm ilhdhat buiñor gu Dios:

—Xib jachich dho gi ba' ma ti t̄i ji nach tu' cham pai' dhuuk pu chu'm ti niidhat.

Gu Jesus na ba baidhika' gu Lebi
(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Ba' ja'xpix nat mi' dhir buusnik gu Jesus, mummi gama ja'k ja'p jup ba jim maa'n kap na pai' daakat pix ji iichaim gu tuumiñ maa'n Lebi t̄igim, na gu' maadit jir di' gu tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm ḡ'kam

Rooma kam. Ba' gu Jesus mi ja'p mia'n xi ḡ'k jup titda:

—Jiñ jaduun, maik, bañ kaichgida' ap.

²⁸ Ba' gu Lebi nat jax kikbo pix mia'n bh̄i ip gu Jesus cham tu'p jim buixdhak gui' na mi' bhaan ka tu jua-nat, mi' pui' pup tu tu'ii'.

²⁹ Mikkat ba' ma tu piastata mu kia'mi'ñ gu Lebi nax bhai'm taat na ba kaichu' gu Jesus. Mui' ja bai gui' nam jir tuumiñ tutaandam tugi'ñ ka' gux io'm ḡ'kam Rooma kam, gio jai' mui' gu ja'ppix ja'tkam. Ba' nam b̄ix mi' maap daraat ka tu kua' b̄ima'n gu Jesus, ³⁰ bax bhaak am gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios gio gui' nam pariseos jum t̄iti'nda' na mit ba ja t̄i, jup ja titda am gui' nam kaichu' gu Jesus:

—¿Jax ku pim ba' gan ja b̄im tu kua' dhi tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm ḡ'kam Rooma kam gio dhi jai' ja'tkam nam cham tu' ka'm ti ni'ñ? Giilhim jix u'ua'tulhdhix am.

³¹ Ba' gu Jesus jup ja titda:

—Dho na gu' dhi' ja'pni na jax gu ja'tkam no'm jix kik̄i', na gu' cham jum aa'nda' na jaroi' ja dududadi'ñdha', gu' gui' ji nam jix kako'k ka' na ba'm aa'nda' na jaroi'x bhai' ja dui ja dudua'ñdha'. ³² Ba' aañ pu'ñi ip na ñich bha jii ya' dhi oi'ñga'n, cham tu' pu kai'ñkam bha jii ñich nañ ja baidhika' gui' nam pui'm aa' nam panaas cham tu' bhaan u'ua'tulhdhix, gu' gui' ji nam soi'm ilhdhai machia' nam jix ua'tulhdhix nam ba' mi' dhir pui' ba t̄ida' gu Dios na ja uañdha'. Dhi' ji' ji pu chu'm gu ja'tkam nañ ja baidhika'.

Nam pui' ba t̄ida' gu Jesus nam cham jum saabda' gu ja'tkam tugi'ñ
(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Ba' ja'pnip titda am gu Jesus:

—Jax kum ba' cham j̄'x jum saabum jum ilhii'ñdha' dhim ja'tkam tuk. Gammiji ja ni'ñdha' ich nabap tanoolh nam tu kua'da' gam nam tu ichgida' gu tu' nar jum io'dam. Matgim gui' nam pariseos jir ja

ja'tkam tuk gio gui' na Juan ja'tkam bopkondam jup jir ja'tkam tugi'ñ, gammiji ji nam jum saabda' gio nam gammiji tu daanda'.

³⁴ Ba' gu Jesus jup ja titda:

—Dho na gu' dhi' ja'pni na jax gu jaroi' no' mi' pai'm titmo nam cham ji'x jum saabum jum ilhii'ñdha' gu ja'tkam mi' jotmoda', nam gu'x chu nak ka' gu koi'. ³⁵ Gio na gu' cham tu' gammiji mi oirit jum titmot tu ja maakda', daipu' ji maa'nnim na biix maa'n jimdam mi' pu tu ja makia', nam gu' ba baidhika' na xi chu ja maakai. Mi' dhir dho gi ba' gu' cham jax ka bua ji sia mit ba' bam saabu, na gu' bar cham tu' ka'. Pu'ñi ip ba' dhiñ ja'tkam tuk, cham jum saabum am gu xib, nam gu'x bhai'm taat nañ ya' kap tu'ii' ja bui.

³⁶ Ba' bhaan ji ua'rgidhak maa'n gu jannulh xi ja aagi'ñ nam sap ba'x maatit kaaya', jup ja titda:

—¿Paa pim nii'ñ gu maa'nkam nat taak iikik gu xibkam kutuuna'n mu ja'k daax bhaan gu kilhi'ñga'n kutuuna'n? Pu nip pai' dho jia. Jax dhui na gu' cham abhaar ka' no' taak dir jir xibkam gio no' taak dir jir kilhi'ñga'n, tu' kub pix ba' na xi chui'dha' gu xibkam kutuuna'n. ³⁷ Ni gu biiñ gux o'jo' ku cham jaroi' bhaan tua'ba gu kilhi'ñga'n jajoo', pu xixiipña' gu' no't jax dhuuk bhaan tua, na gu' cham ka kaapak ka', tu' kub ba' gu biiñ nam nu'aa' gio gu jajoo' na ba xixiipña'. ³⁸ Pui' kum ba' xixiibkam jajoo' bhaan tu aidha' gu biiñ gux o'jo' gui' nam biiñ cha'm tu juaan na ba' cham xixiipña'. ³⁹ Gio gu' gu jaroi' no' pu gammiji io' gu biiñ gux o'jo', cham tu' joidham diikda' gu kuuga'n no' tiip xi io', na gu' cham pui' mat ka'. Jup kai'chdha' gu' no' jaroi' tii xi maak: “Cham ji na i'oob dhi kuuga'n, gux o'jo' ji nañ joidham diik.”

6

Gu ja'tkam tugi'ñ gu Jesus nam tu kaipgaidhat gu muraa'n ga'n gu tiriik

tu ko'iidha' jano' pik na pai' dhuuk cham tum juanda'

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Maa'nnim bhaan gu tanoolh cha'm nam pai' dhuuk cham tu juanda' dai gu Israel kam ja'tkam, maa'n kap ka jim gu Jesus ja biim gui' nam kaichu' na pai' ti ix gu tiriik. Gu' ba' dai gui' nam kaichu' xi u'iidhat am gu tiriik xi kaipgaidhat tu ko'iim. ² Ba' ji'k jup jiiim am gui' nam pariseos jum titi'nda', bax bhaak am ja bui na mit ja tii, jup ja titda am:

—¿Jax ku pim ba' gan ti i'kidhat tu kaipgaidhat tu ko'iim dhi tiriik? ¿Kux cham maat japim aa na xib cham tum juaan?

³ Ba' gu Jesus jup ja titda:

—¿Kux aapi'm cham ji'xkat tu jiñkai'ñ aa mi u'uan ta'm na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam na bhaan tu a'ga nat jax tu duu gu Dabii ja biim gu ja'tkam tugi'ñ maa'nnim nam pai' dhuuk ba ua'maim? ⁴ Na mit saak tu juu bo gu paan jix xidhuu kam gui' na chiop tikiix kat. Tii daipu'x bhaai' nam kua'da' gui' nam ja a'mkam tu daanda' buiñor gu Dios gu Israel kam ja'tkam, cham tu' gu ja'ppix ja'tkam.

⁵ Mi' dhir ba'p ja titda:

—Gio gu' aañ jir gè'kam nañ bhaankam ya oiri' gu Dios, jix maat iñ ba' na tu'x bhaai' nañ pu buada' gio na tu' cham na pai' dhuuk pu'ñi cham tum juanda'. Pui' kuñ ba' cham pai' jax ja titda dhiñ ja'tkam tuk sia kuñ ja nii'ñ nam jax tu buim.

Gu Jesus na ba dua'ñdha' gu nobii'ñ maa'n gu maa'nkam jano' pik na pai' dhuuk cham tum juanda'

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Ba' nat giop jum ai gu tanoolh nam pai' dhuuk cham tu juanda' dai gu Israel kam ja'tkam, mu ba ai ip gio chiop gu Jesus, mi' ba' bhai' ji chu ja a'gi gu ja'tkam gu ñio'ki'ñ gu Dios. Ba' maa'n mi'p jix jai'ch ka' gu maa'nkam na ki'n dir jix muuk ka' gu nobii'ñ. ⁷ Ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios gio gui' nam pariseos jum titi'nda', pix am ti niira am no't sap moo ba ji dhua'ñ gu

Jesuus sia ku tii cham tum juan. Sap ba' no't dua'ñ, dai nam ba iattulhdha' ja bui gu ja gɛ'gɛrkam tuk. ⁸ Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Jesuus nam jax jum aa', ba'p titda gui' nax muuk ka' gu nobii'ñ:

—Aapi'ñ jaduun nax muuk gum nob, bhai' xi jim, ya'nip ja'p xi kikbo' bii'pi' dir.

Ba' gui' nat jax jup kikbo, mu jimik mi'p ba kik. ⁹ Mi' dhir ba'p ja titda gu Jesuus dai gui' nam mi'x mai'chim:

—Jiñ aagi'ñdha' pim nañ maa'n ñi'ook jam tikka'. ¿Tu' daix bhaai' nañ jax buada' na pai' dhuuk pu'ñi cham tum juanda'? ¿Nañ jix bhai' tu buada' aa, ka' nañ jix buam tu buada' aa? ¿Gu jaroi' aañ xi ñi'ñdha' pix sia ku jax jix io'm jix ka'ook, piam ku mi ja'p ba mumkiñ chaagiob? ¿Cham aa nañ jix bhai' dui dua'ñdha'?

¹⁰ Cham ñiok am gui'. Ba' bix nai' xi ja tiigik gu Jesuus nam ji'k mi'p tu'ii' na ba' mi' dhir jup titda gui' nax muuk ka' gu nobii'ñ:

—Eap xi silhiñ dhim nob.

Ba' gui' xi silh ip, jix kii'p jum duu, panaas ku pu cham pai' muuk kat. ¹¹ Ba' bhai' ji bhaak jamit gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios gio gui' nam pariseos jum tii'nda'. Tii ma tu a'ga mit na jax ja'k jix bhaai' nam dooda' gu Jesuus.

Gu Jesuus na ja aaga' mambhix daman gook gu ja'tkam tugi'ñ nam jir noonbi'ñ ka'

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Ba' mi' dhir ji'k jurni'ñ ki'n maa'n kap jup jii oidha' daam gu Jesuus nat tu daañim buiñor gu Dios jix dhaam ja'k. Bix chukaa' tu daani, bhai' pu xi'aa'ñ. ¹³ Ba' nat pai' ton, maap xi ja jumpadak bix gui' nam kaichu' pix ji ja aa gui' nam ji'k jir noonbi'ñ ka', mambhix daman gook ja aich. ¹⁴ Gu Simoon maadit jir di' nat aa nar nobii'ñ ka', gui' na gook ki'n jix mat ka' gu Jesuus, Simoon Peegro tii'nda'. Mi' dhir ba' gu Anrees jup aa, gui' nam jir jum jajaa'nnim gu Simoon Peegro. Mi' dhir ba' gu Jakoobo. Mi' dhir gu Juan. Mi' dhir gu Piliip. Mi'

dhir gu Bartolomee. ¹⁵ Mi' dhir gu Mateo. Mi' dhir gu Tomaas. Mi' dhir gu jumai Jakoobo, maraa'n gu Alpeo. Mi' dhir gu jumai Simoon ip, gui' na ja kaichgida' gui' nam kananiistas jum tii'nda'. ¹⁶ Mi' dhir gu Juudas, maraa'n gu Jakoobo. Mi' dhir gu Juudas Iskariote, gui' nat gatuuk iattulh gu Jesuus nat ja aa'ñ gu gɛ'gɛrkam na pai' oiri.

Gu Jesuus na tu ja a'gi'ñdha' mui' gu ja'tkam

(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Ba' bhai' dhir ja bii' giop ba jii gu Jesuus oidha' daam gui' nat noonbi'ñ ki'n xi ja darsak gio gu jai' nam ja'p pix kaichu'. Gama ja'k ba' ji ai bitaa'n maa'n kap na pai'x gio', nam gu' mi'p daraa gu jai' ja'tkam nam pui'p kaichu', gam jai' kap dir na ji'x jir Judea nam mi'p tu'ii' mui' gu ja'tkam, pui' na jax gu Jerusaleen kam, gio mu dir ja'k kam ju'ñdharam gu gɛ' suudai' na pai' Tiirro ti tii', gio jai' gama ja'k kam iam na pai' Sidoon jup ti tii' na pui'p jir ju'ñdharam gu gɛ' suudai'. Pu kai'ñkam pix mi ai mit nam jix kaim gu Jesuus na tu a'ga, gam jai' nam jix aa' na ja dudua'ñdha' nam jix kako'ktu'. ¹⁸ Ba' gu ja'tkam gui' nam ampix jix ñanaanbi'chu'nda' na ja a'm jup tui'ngida' gu cham kikii' i'ii'mda', pu bix ja dudua'ñdhidha' gu Jesuus, pu mai' ja jootsaidha' gu cham kikii' i'ii'mda'. ¹⁹ Ba' nam ñi'ñdha' gux kako'kkam na pix ji ja dudua'ñdhidha' gu Jesuus gu jai'x kako'kkam, pix jum tutki'ñdha' am nam bhax dhaagik ka', na gu' sia kut jaroi' bhai' pix xi dhaa, pu maa'n jimdam dodhia', na gu' jax ña pix ja'k jix bhaai' na pu dui dua'ñdha' gu jaroi' gu Jesuus, na gu'r gɛ'kam.

Gu Jesuus na ba tu aa'nda' na jax ja'k tu ja jimia' gatuuk gui' nam tu' ka'm ti tigia' gio gui' nam ji'k cham

(Mt. 5:1-12)

²⁰ Ba'p ja titda gu Jesuus mui' xi ja tiigik dai gui' nam ji'k kaichu':

—Aapi'm na pim cham tu' bia' ni ji'x, joidham jix bhai' tu jam jim,

na gu' pu'ñi chu'm gu ja'tkam nax ja joi'mdat jam a'm ti niidhidha' gu Dios, sia ku jax jix io'm jir gø'kam.

²¹ 'Cha'pim jax jum aa'nda' sia ku pim panaas xib ua'maim, na gu' bam aajim na pim pai' dhuuk kokbada'.

'Joidham jix bhai' tu jam jimia' gatuuk sia ku pim gu' xib suan, na pim gu' gatuuk joidham jix bhai'm taatit ba jïmda'.

²² 'Joidham jix bhai' tu jam jimia' sia no'm gu ja'tkam xi jam bhaamki'ñ, sia mit chi mi' pai' dhir ji jam joot jax chu'm chiop piam jax chu'm kiicham, piam kum ja'p pix jix bhaamut jam nii'ñ sia gu mik dir pu kai'ñkam pix na pim jiñ bui ti jügi'ñ aañ nañ bhaankam ya oiri gu Dios dhi oi'ñga'n bhaan. ²³ Aapi'm jix bhai' pix jum taat ka' no'm pui' jam bua, na gu' no' pim'it nakoo, gø'p jum duukam tu mai'chia' pim jix dhaam. Nam gu' pu'ñip ja buimik gu bijik dir kam jich bopxi kat nam bhaankam tu a'gimik gu Dios, dhi' pu chu'm gu ja'tkam jam pu'ñip ja tulhiiñchudimik.

²⁴ 'Ba' aapi'm na pim xib giilhim jir jix chutumñigam, cham bhai' tu jam jimia' gatuuk, na pim gu' pu ya'x bhai' bam taat ki'n gu tuumiñ na pim ji bia'kat.

²⁵ 'Cham bhai' tu jam jimia' na pim dai aapi'm jix kokba'n, gatuuk ua'ma' pim gu'.

'Gam na pim jix bhai'm taatit jïm xib, cham bhai' tu jam jimia' sia, gatuuk jix buam jum aagit ba suanda' pim.

²⁶ 'Sia cham bhai' tu jam jimia' na pim jix bhai'm taatit pix gø'gø'rkam jum taat ka' no'm tu' ka'm jam ilhdhat pix jix bhai' kai'ch jam bui mui' gu ja'tkam. Pu'ñip ja buimik am gu' bijik gu ja'tkam gui' nam sap pik ba' bhaankam tu a'gada' gu Dios.

Gu Jesus na pui' ba ti'ya' nam jix bhai' pix ja titdada' gui' nam jix bhaak ka' ja bui

(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ 'Ku gu' aañ ya' pu jam titda ji aapi'm na pim ji'k ya'p tu'ii' na pim

jiñ køø, na pim jix bhai' ja titdat gui' nam xi jam bhaamki'ñdha', siam chi diilh tii mu dir bha ja'k xi jam bhaamki'ñ. ²⁸ Xi chu ja daañxidhat japim buiñor gu Dios na ba'x bhai' tu ja jimda', sia kum tiix bhaakut jam a'ga piam kum gu' maaxik giilhim jam titda mi' pai'. ²⁹ No't jaroi' bhai' mam gi'm kaam am, ja'p dir jap mu ja'k jup xi dhaa'ñdha' gu jumaim kaam na bham gi'bia'. Piam no't gu' jaroi' mam ixdhak gux kabook jum kutuun nap daam dir tii'chgida', bïix gux komaalhik jum kutuun nap tuukab tii'chgida'p jotmoda' kuanai mu makia'. ³⁰ Cha'p taanda' gu jaroi' no't tu'm ixdhak. Gio gu jaroi' no' tu' bam taan, cha'p jax ji chi'ji makia'. ³¹ Pui' pim ja'k jix bhai' ja buada' bïix pix gu ja'tkam na pim jax ja'k jix aa'nda' aapi'm diilh nam git jix bhai' jam buada'.

³² 'Na gu' no' pim aapi'm dai gui'x ja joi'gi'n nam jaroi' xi jam joi'gi'nda' aapi'm, ¿jax ba' duip jix maati' ka' na pim aapi'm silhkam tu' ka'm nii'ñ gu Dios? Na gu' sia gui' nam cham tu' ka'm ti nii'ñ nam pui' ja'k tu jim. ³³ Gio no' pim dai gui'x bhai' ja bua nam jaroi'x bhai' jam buada' aapi'm, sia cham maati' ka' na pim aapi'm silhkam tu' ka'm nii'ñ gu Dios, na gu' sia gui' nam cham tu' ka'm ti nii'ñ nam pui' ja'k tu jim. ³⁴ Sia cham maati' ka' na pim aapi'm silhkam tu' ka'm nii'ñ gu Dios no' pim dai gui' ja taiñbui'ñ gu tu' nam jaroi' jam taiñbui'ñdha' ip aapi'm gu tu', na gu' sia gui' nam cham tu' ka'm ti nii'ñ nam pui' ja'k tu jim. ³⁵ Bïix pix ji na pim jix ja joi'gi'nda' gu ja'tkam, jix bhai' pim ja buada' sia gui' nam xi jam bhaamki'ñdha'. Ja taiñbui'ñdha' pim gu tu' nam jum taiñbui'ñdha', cha'pim niirat mu dir bha ja'k nam pui'p duñia'. Pu'ñi ja'k dho gi gu' pui' bam kai'chdha' ji na pim jir maamra'n gu Dios gui' nax dhaam jup tu'ii', na siax ja joi'gi'n gui' nam cham buiñor titii'ñcho gam gui' nam cham tu' ka'm ti nii'ñ. ³⁶ Pu'ñi pim bïix pix jix ja joi'gi'nda' gu ja'tkam ja'p na

jax gu Dios na b̄ix p̄ix jix ja joi'ḡi'n.

Gu Jesus na pui' ba t̄'ya' na cham jir am na jaroi' ja'k buppi'ñdha' gu jumai sia kut jix buam tu duu

(Mt. 7:1-5)

³⁷ 'Cha'pim ja'k buppi'ñdha' gu jaroi' sia kut tu'x buam jam duiñ, tu uañi'ñka' pim p̄ix, na gu' cham j̄i'xkat tu jam uañdha' gu Dios no' pim aapi'm cham tu ja uañi'ñ gu ja'tkam.

³⁸ Gu jaroi' no' tu' ba jam taan, xi iichulhdha' pim cham jax ji ch̄'i'ji na ba' gu Dios pui'p jam maakidha' gu tu' nam aa'nda'. Ja'xbui'p jam iichulhdha' gu Dios na pim j̄i'x iichulhdha' gu jaroi', dai na joidham xiixkixim jix kabkam jimdam gio jupaaban.

³⁹ Ba' gu Jesus b̄ix aixim bhaan ji chu ua'rgidhak gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jax jum buada' ba ja aagi'ñ, jup ja titda:

—¿Paa pim ñi'ñ gu maa'nkam cham ñia kam na bai'ñchu' gu jumai na pui' cham jup ñia ka'? Jia na pu cham pai'. Jax dhui nam gu' b̄ix gook mi' pai' pu suulhgia' jax chu'm ti di'n kir. ⁴⁰ Gio ja'pni ip, gu jaroi' no' tu' bhaan tum mamtuxi'ñ, ja'xbui' p̄ix juugit tu machia' na j̄i'x jix chu mat ka' gu jaroi' na tu mamtuxdha'.

⁴¹ 'Giox ñi'ñdha' pim no't palh̄ip buupuiram ḡi' gu tanaara' gu jax chu'm jam jaduun̄, aapi'm d̄i'lh pu cham ñi'ñ na ḡe'ḡer iam bha biit jam buupui am. ⁴² No' pim gu' aapi'm cham ñi'ñ na ḡe'ḡer iam bha biit gu tanaara' d̄i'lh jam buupui am, cham jir am na pim jax titdada' gu jam jaduun̄: “Bha ja'k jiñ jaduun̄ kuñ xim baabuidha' dhi tanaara' na bha kaat jum buupui am.” Biipi' pim d̄i'lh xi boosgai gu d̄i'lh jam tanaara' jam buupui am dir na pim ba'p ba baabuidha' gu jam jaduun̄.

Gu Jesus na bhaan ba tu a'ga' gu i'ix gui' na tu i'bhai'ñchar

(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ 'Cham jax chu'm jai'ch gu i'ix gui' nam jix maikak i'bhai'ñchar dat bh̄ebh̄e ku mi' dhir jix maimdagim

iibhai'ñchaip ba bhaaya', ni gui' na pux maimdagim i'bhai'ñchar dat bh̄ebh̄e ku mi' dhir jix maikak iibhai'ñchaip ba bhaaya'. ⁴⁴ B̄ix p̄ix jix maati' gu' gu' i'ix nam jax jir tu'm, pui' na gu iigix na gu' cham uupar ta'm jup jum bua, ni gu uubas ku cham kokma' u'uux cha'm nangia'ka'.

⁴⁵ Ja'pniñ dho kai'ñkam jup kai'ch, gu maa'nkam no'r jix k̄i', joidham jix bhai' tu ñiokda', na gu' pui' ja'k jura'ram dir buusnidha'. Gu' ba' gu maa'nkam no' cham jir k̄i', giilhim jix buam tu ñiokda', na gu' pui' ja'k jura'ram dir buusnidha' ip. Na gu' gu jaroi' na jax ja'k jum aa'nda' jura'ram bhaan, pui' ja'k chi'ñi'ram dir buusnidha' ip.

Gu Jesus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gook gu ja'tkam nam tu ba'pkicha'

(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ '¿Jax ku pimit ba' cham mi' pui' ba ji jii nañ jax jam aagi'ñ na pim tui'ñgida'? Aapi'm dai pui' xi kai'chit nañ aañ jir ḡe'kam. ⁴⁷ Kani nañ bhaan ua'rgidhai gook gu ja'tkam jam aa'ñdha' na pim ba'x maatit jiñ kaaya' na jax ja'k ji buusan gu jaroi' no't mi' pui' jii gio gu jaroi' na cham.

⁴⁸ Gui' na mi' pui' jimia' nañ jax tu a'ga, ja'p ji buusnia' na ai' cha'm ti di'ngarsai mi k̄isa' gu ba'ki'ñ. Ba' cham jax jum duñia' sia kut giilhim jix io'm bhai' ji dhuu'n jib̄i'lh k̄i'n, siat chi t̄e'kob xi juu gu suudai'. Ni ku cham palh̄ip iam xi joiñdha', na gu'x bhai' mi k̄ika'. ⁴⁹ Gu' ba' gu jaroi' no't cham mi' pui' jii nañ jax tu a'ga, dhi' ja'p jup ji buusnia' na t̄i' tu ba'kcha' ip, dai na pui' mi ja'p o'yatam gio pui' k̄i'chdhixim. Ba' na pai' dhuuk jix io'm bhai' ji dhuidu' jib̄i'lh k̄i'n, pu maa'n jimdam nammi ja'p xi iabu' gu u'uux, pu bi'ññika' ba' gu suudai' na pai' dhuuk mui' ji dhai'ñña'.

7

Gu Jesus na ba dua'ñdha' gu tu-juandam tugi'ñ gu ḡe'kam sandaarui'x

*Rooma kam**(Mt. 8:5-13)*

¹ Ba' mi' dhir pu jii gu Jesus mu ja'k Kapernaum nat pai' tiimok nat xi chu ja a'gidhimik gu ja'tkam. ² Ba' mi' Kapernaum maa'n jix jai'ch ka' gu gɛ'kam sandaarui'x Rooma kam, giil-him jix io'm ma tu ai gu tujuandam tugi'ñ gui' nax dha'da', dakoo pix ba duatu'. ³ Ba' pui' ba ti kai gu gɛ'kam sandaarui'x na mi' pai' amuub oiri gu Jesus na tu duduadhi'ñ, ba' miji xi ja joot jikchi gu Israel kam ja'tkam gui' nam jix mamatda' gu ñio'ki'ñ gu Dios nam sap soi' tiidai mu baidhika' na dua'ñdha' gu tujuandam tugi'ñ. ⁴ Mummi ba'p ba ji bubua mit na pai' oiri gu Jesus, ba' soi'm duuk jup titda am:

—Iam jap dua'ñdhara' gu tujuandam tugi'ñ gu gɛ'kam sandaarui'x nax ka'ook, soi'ch jum titda nap palhbuidha'. ⁵ Na gu' dhi' dhi sandaarui'x jix ja joi'gi'n gu ja'tkam nam ya ja'p tu oi'dha', pui' na jax gu chiop mi' nach pai'ch jumpadat daan guch Gi'kora', dhi' nat jich chiañxi nam jich kiixdha'.

⁶ Ba' ma ja oi gu Jesus nat ba dua'ñdham gux ko'kkam. Ba' nat ba maat gu gɛ'kam sandaarui'x nam amuub ba jiiim, gui' nam maap jix bhai' kai'chdha' mijip xi ja joot nam bhaankam jup tiida' gu Jesus:

—Amuub pix kia'ñ jaduun, nañ gu cham jir jum jupaabkam nap git iam yiji bakia'ñ ba'gir. ⁷ Pui' ku ñich ba' cham jiñ guguux nañ diilh jum gaa'mirai soi'm tiida' nap dua'ñdha' guñ chujuandam tuk. Mi' dhir jap pix pui' xi chi'ya' na ba dodhia' guñ chujuandam tuk. ⁸ Nañ gu' aañ cham tu' gɛ'kam jiñ chaat, jix maat iñ gu' nañ bitaa'n jup tu'ii' ja bui guñ gɛ'gɛ'kam tuk, daipu' pix jañ ba' pui' tu duñiim nam jax jiñ chidaim. Gio aañ diilh ya' dir ja'p ja'k jañ ja'xbui' pix ki'n jup tu ja chian guñ sandaarui'x chuk nañ jix pix ki'n gɛ'kam daa, xiñ kɛ'kɛ' am ip ba'. Jimia' gu jaroi' maadit no'ñ pai' jootos, piam no'ñ jaroi' maadit mu pai' dhir bai'ñ, mu jimia' ip. Sia

guñ chujuandam tuk no'ñ tu' chian, mi' pui' duñia' ip.

⁹ Ba' gampai' ji dhuu gu Jesus nam pui' ba titda gui' nam maap jix bhai' kai'chdha' gu gɛ'kam sandaarui'x, na gu' sap cham pai' jaroi' jumai ja'xbui' pui'p jix biiñak na jax dhi'. Ba' mui' xi ja tiigik gu ja'tkam nam oi'ñchu' jup ja titda:

—Cham jaroi' iam maadit gu Israel kam ja'xbui' pui'x biiñak buiñor gu Dios na jax dhi sandaarui'x, sia ku gu' tiir Rooma kam, aañ moo ya' pu jam titda.

¹⁰ Ba' mi' dhir ja'k ba giñ ip gio gu Jesus. Dai gui' nam maap jix bhai' kai'chdha' gu gɛ'kam sandaarui'x jamit mu ba ai ip gio, ba' ba tiñ mit nax ki' mi oiri gu tujuandam tugi'ñ na kax ka'ook kat.

Gu Jesus na ba dua'ñdha' maa'n gu alhi' biapma' nam mukxikam ka ua'ka' gu ja'tkam

¹¹ Ba' mi' dhir mu ja'k pu bhii gu Jesus maa'n kap na pai' Naiin ti ti', bix jiiim am sia gui' nam kaichu' gio jai' mui' gu ja'tkam. ¹² Nammi nam amuub ba aajim na pai'r kikcham, gu Jesus ba tiñ maa'n gu mukdha' nam mi ja'p ba ua' bakxidhar ta'm na mit ba yaaspam. Daipu' maa'n tu mar kat maa'n gu dilhdhim ubii nat muu gu binga'n. ¹³ Ba'x joi'mdat ti gu Jesus gu ubii nax buam jum aa'ntugit suakim, jup titda mui' xi ɛ'ɛ' mia'n:

—Cha'p ka suakda'.

¹⁴ Mi' dhir ba' mu ja'k xi ɛ'ɛ' jup xi dhaa gu bakxidharu'n gu maraa'n nam bhaan ua' nam ba' gu'kuya' gui' nam mu ua'. Ba' gui' xi guguu mit ip. Ba'p titda gu mukxikam:

—Alhi' biapma', aapi' nap muukix, xi bamii'.

¹⁵ Ba' bhai' silh ji dhaibu gu alhi' biapma', ba tu a'ga mi dhaakat. Ba' gu Jesus xi aagi'ñ gu di'ii'n na mi ja'p kiik. ¹⁶ Ba'x chooto'n jamit bix gu ja'tkam nam jik mi'p tu'ii' nam tiñi'ñ, xi gɛ'kamtu'n am gu Dios jup ji kai'chit:

—Dhi' bak bhaankam ya oiri gu Dios, gə'kam ki'n bhaan ti niidhim ba'. Ti' na jax bixchu'x bhaai' na pu tu duña'.

Gio ba' ja'pnip kai'ch am:

—Ya' ba ai gu Dios nat bha ja palhbuidham gu ja'tkam tugi'ñ.

¹⁷ Ba' biix gu ja'tkam nam ji'k Judea dibii'r bhaan oi'dha' pui' ti kai mit nat joidham tu duu gu Jesus, sia mit pui' ti kai gui' nam jix io'm gama ja'k ja'p oi'dha' na pai' cham Judea bhaan bipio' gu dibii'r.

Gu Juan ja'tkam bopkondam na mu ja jootsa' gook gu ja'tkam tugi'ñ mu na pai' oirida' gu Jesus

(Mt. 11:2-19)

¹⁸ Ba' gu Juan ja'tkam bopkondam pui' ba ti kai ip nat mu pai' joidham tu duu gu Jesus, nam gu' ba aagi'ñ gui' nam kai'chu' diilh gu Juan. Ba' gook xi ja baidhak ¹⁹ jup ja titda nam mu jimia' na pai' oiri gu Jesus nam tikkapu' no' sap silhkam jir di' gui' na saak bha jootsa' gu Dios jix dhaam dir, piam ku gu' cham sap nam ba' niraada' gui'. ²⁰ Ba' mijip ji dhuu mit, mummi mit ba ji bubua na pai' oiri gu Jesus, ba'p titda am:

—Aach bhach joot gu Juan ja'tkam bopkondam nach jum tikka' no'p sap silhkam aap jir di' gui' na pui' saak bha jimda'x dhaam dir, piam ku gu' cham sap kuch niraada' gui'.

²¹ Ba' cham jax ja titda mi' jotmoda' gu Jesus, dai na xi ja dudua'ndhim pix gu ja'tkam na ka ja eeka' biix aixim tu'm gu ko'kdai', sia gui' nam ampix pui' kax nanaanbi' ka' na ja a'm jup tui'ngida' gu cham kiki' i'ii'mda'. Mui' mi' tu ja ti'ñchoda ip gu cham ñiñña kam. ²² Ba' nat pai' biix xi ja dudua'ndhak, jup ja titda gui' nat Juan mu ja joot:

—Ba jimia' pim ip gio bhammi na pai' gu Juan, aagi'ndha' pim na pimit jiñ chi na ñich ja dudua'ñ gu ja'tkam nam jix kako'k kat, biix japim xi aagi'ndha' na pim ji'k jax tē kēē na ñich chu duu jai' kap. Ja'p japim tiida' na mit dudua gu cham

ñiñña kam, gio gui' na tootolhidhat gakiidha' gu ja tutku', gio gui' nam kax mama'mkulhi' kat, gio gui' nam cham tē kēēkēt. Gio jai' gui' nam ti ba ko'iix kat jañich ja dudua'ndhak jup ja baapmi'. Gio gui' nam cham tu' bia' ni ji'x nañ tu ja a'gi'ñ gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga nam jax ja'k cham kam tulhiiñdha'. ²³ Ja'p moox bhai' ba tu jimda' gu jaro'i' no' pu gammiji ti ji'ñdhat bhaan ba tu daa'ñchu' na dai aañ jix bhaai' nañ palhbuidha' sia tu' na pix bhaan.

²⁴ Ba' daipu' nat xi ja ti'ñ gu Jesus, pu jii mit gui' nat Juan mu ja joot. Mi' dhir ba'p ja titda gu Jesus gu ja'tkam bhaan ji chu a'gat gu Juan ja'tkam bopkondam:

—Jano' na pimit mu jii mummi gampix jix chu gak kir, ¿tu' pimit mu tiigim? ¿Junbo' aa mi' joidham jum bua na bhai' xi jibii'r? ²⁵ ¿Ka' maa'nkam aa mi oiri ji cham tiidhat gu jajannulh jix a'bhax nax dha'ram namik? Moo chi cham. Jax dhu na pim gu'x maat nam mummi ja'p jix joi'ñ nam pai' darka' gux io'm gē'gērkam jum aa'ndam gui' nam pu chu'm tim ti'ii'ñka' nam sap ba' joidham xi chui'ka' nam xi ja ñi'ñdha' gu ja'tkam. ²⁶ ¿Jaroo ji pimit ba' mu tiigim na pimit ba' mu jii? ¿Ka' maadit aa mi oiri gui' na bhaankam tu a'ga gu Dios? Dhi' ji' ji na pimit mu tiigim na pimit ba' mu jii, cham tu' gu tu' na mi' joidham jum bua. Dhi' gē'kam ki'n bhaan ti ti gu Dios, cham tu' pui' na jax gu bijik dir kam nam pui' bhaankam jup tu a'gimik. ²⁷ Gu Juan ja'tkam bopkondam aagit jup kai'ch iñ. Pu dhi' aagit jup kai'ch gu Dios mi' pai' na tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ nap jum kai'ch: “Maa'n jañ biip' mu jootsa' na ba' ampik ba ja mattuda' gu ja'tkam nap jootom mui' ba jim.” ²⁸ Ba' aañ jix io'm gē'kam bia' dhi Juan ja'tkam bopkondam, cham tu' ja'xbui' na ji'x gu jai' ja'tkam. Ku ba' gu' buiñor gu Dios jix io'm jir gē'kam ka' ji gui' nar cham tu' ka', dai pix no' soi'm ilhdhat mi' pui' jim na jax jix aa'.

29 'Na gu' gui' na mit ji'k chia jano' gu Juan na ja bopkona', soi'm ilhdhak jamit chia bñix, sia gui' nam jir tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm gè'kam Rooma kam, na mit gu' ba maat nar mi' pui' ka' jax no't ba tii gu Dios. 30 Dai ba' gui' nam pariseos jum tii'ti'nda' gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, cham kii'galh jamit gu Juan, nam gu' cham ti jii'gi'ñdha' na tii ja aagi'ñdha' na jax ja'k jix joi'mdat ja a'm ba ti ñiidhidha' gu Dios, pu cham chia mit ba' na ja bopkona'.

31 '¿Tu'ñ git bhaan ji ua'rgidhai jam aa'ñdha' nam jax ja'k ji buan gu ja'tkam gui' nam xib jix jai'ch? 32 Ja'pnim dho ji buan na jax gu a'aalh no' mit mui' maap jim daagik ma titbim mi' pai' giotir. Ba' jai' bha ja'p ji daraibui ma tu saasbia' am titrimiax ki'n, ba'p ja tii'da' am gu jai' ja bipna' a'aalh xi saasbichui: "Ni ji'x ku pimit iam ti nii na chich ba tu saas, ni ku pimit susuani na tii joi'mdam jum kai'chit guch xaasab." 33 Pu'ñi ja'k ji buan am gu ja'tkam gui' nam xib jix jai'ch, nam gu' jax ñam pix aichuxdhidha' sia jaroi'. Tii' gu Juan ja'tkam bopkondam pui' aichux jamit na ja'ook bhaan jup tui'dhi', sia ku tii cham ji'xkat gè' tu kua' ni ku cham ji'xkat io' gu jax chu'm biiñ. 34 Ba' aañ na ñich ya'p ai, pui'p jiiñ aichux jamit nañ gè' tu kua' gio nañ gè' io' gu biiñ. Gam sap jir ja bñim tu'm iñ gu tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm gè'kam Rooma kam gio gu jai' ja'tkam nam cham tu' ka'm ti nii'ñ, nañ gu' sap ja bñim oirida', gio nañ ja bñim tu kua'da'. 35 Ku gu' dhi' matgilhia' ji gatuuk na jax kai'ñkam pui' ja'k bua gu Dios, na gu' dhi' nam jax pix ti ñiidhim nam pu kai'chim, cham tu' nam iam xim ga'nga no'x bhai' ji chu buusnia' gatuuk piam ku gu' cham.

Gu Jesus na ba tu koi'ra' buiñor maa'n gu pariseo

36 Ba' gu Jesus ma tu ko'iim buiñor maa'n gu pariseo Simoon tii'gim, nat gu' baidhak na bñima'n tu koi'ra' mu kia'mi'ñ. Ba' na mi' daakat ba tu

kua', 37 maa'n mi' ba baa gu ubii nar ganai' pix ka' ji dhaa'ñchugit maa'n gu alhi'ch jix jaikgam ja'aa, na mi jim suu'ngim gui' na joidham uub. Amuub jup kio gu', pui' ku ba'x maat na mi'p tu'ii' gu Jesus buiñor gu pariseo. 38 Ba' suakidhat mi' ji to-bii'ñchi na pai' tootnatik gu Jesus, xi bopkoñdhak buupui barga'n ki'n giop xi uañdhak kuupa'n ki'n nat ba' mi' dhir mi' xi chiñxidhak mi' xi choi' gui' na joidham uub. 39 Ba'p jum aa' gu pariseo jura'ram bhaan: "No' silhkam baabui' pui' bhaankam ya oiri gu Dios dhi jaduuiñ, ¿cham aa moox mat ka' git na jax jir tu'm dhi ubii na mi dha'ngi tootnaram? Giilhim jix ua'tulhdhix." 40 Ba'p titda gu Jesus na mi' pui' kam aa':

—Simoon, aañ maakam xim tii'dam.

Ba'p kai'ch gui':

—Eap xiñ aagi'ñ jiiñ jaduuiñ.

41 Ba' xi aagi'ñ gu Jesus, jup titda:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam ja taiñbui gu tuumiñ gook gu ja'tkam, maa'n taiñbui jix chamaam jix cha'tmam oo'm, maa'n ba' gook oo'm daman mambhñix. 42 Gu' ji na gu' cham bhaai' nam jax dhui ka namkidha' gatuuk, pui' ba' max ja joi'gilh gui' nat ja taiñbui, jup ja titda na pui' ba tui'ka', cham kam aa' nam namki'ñdha'. ¿Ba' jaroop ilhii'ñ nat jix io'm jix bhai'm ilh gu gook ja'tkam nam tu ua'tdat, gui' aa nax io'm mui' tu ua'tdat, ka' gui' aa na gook alh?

43 Ba'p kai'ch gu pariseo:

—Aañ ilhii'ñ na gui' nax io'm mui' tu ua'tdat.

Ba' gu Jesus jup titda:

—Jir pui' dho nap jax kai'ch.

44 Ba' mi' xi chii'gik gu Jesus gu ubii jup titda ip gio gu pariseo:

—Dhi ubii nap jax ba ni'ñ, buupui barga'n ki'n jiiñ bopkoñ guñ chooton, kuupa'n ki'n ba' xiñ gaki'ñxidhak. Na pich gu' aap cham jiiñ choi' gum suu'ngi' na ñich jax ya ai nañ ki'n xi bopkonai git guñ chooton nañ ba' ya' ba bakia'm ki'aam. 45 Ni ku pich cham tu' ka'm jiiñ chii'dak

jiñ ñio'ki ja'p nap jax ñi'ñ dhi ubii nat pu cham jum jip na mi' puñ chiñxi'ñchu'ñ chooton am nañ ji'x ya' ba daa. ⁴⁶ Ni gu asait ku pich cham jiñ choi' ya'ñ mo' am na jax ja'k jum bua no' jaroi' paxiaraim, dhi ubii ba' dai bañ choi'ñ chooton am dhi' na joidham uub. ⁴⁷ Ba' aañ pum titda na bix ba uañchudhix gu ua'tulhdhar ga'n, sia kut jax gø'm ua'tulh, na gu' pui' nat jax jix bhai' bañ dhuu, dhi' bhaan jix maati' nat soi'm ilhdhak bha jiiñ bui. Xib dir ja'p ja'k ba' dai nax bhai' bam taat ka', na gu' nañ jax bam titda na gu jaroi' no' mui' tu ua'tu'n, giilhim jix bhai'm ilhdha' no' jax titda gu ua'tdam tugi'ñ na pui' ba tui'ka'. Gu jaroi' ba' na pu gook alh tu ua'tu'nda' no't pui'p tii'n gu ua'tdam tugi'ñ na pui' ba tui'ka', palhüp pïx jix bhai' tu tatchia', na gu' pu cham pai' pik jax jum aa'nda' sia ku tu ua'tu'n, na gu'r gook alh ka'.

⁴⁸ Ba'p titda gu ubii pui' xi chi'ik:

—Ba uañchudhix ji matgim gum ua'tulhdhara', aañ ya' pum titda.

⁴⁹ Ba' gu jai' nam mi'p tu'ii' nat pui'p ja bai gu pariseo nam tu jugia', jup jum ti titda am:

—¿Jax ba'm ilhdhat jup kai'ch dhi maa'nkam na ba' gam ua'tulhdhara' xi chu uañchu'n? ¿Dios aam ilhii'ñ?

⁵⁰ Gu' ji na gu' xi chu a'gi'ñchu' gu Jesus gu ubii, jup titda:

—Giop jup ba jimia' cham jax jum aagit jiñ jaduun. Diih jum palhbui pich gu' na pich tu' silhkam buiñor ti jii'ñ na dai aañ jix bhaai' nañ jum palhbuidha'. Ba' cham tu' mu ja'k ka jim ap nap pai' gammiji git mi' pup jum tulhiidha'.

8

Gu u'uub nam palhbui'ñchu'nda' gu Jesus

¹ Ba' ji'k jurni'ñ ki'n nat mi' pui' xi chu duuk gu Jesus, ma tu ja a'gidham ip gu ja'tkam. Nai' ja'p ji bhi na pai' jax mui' daa'ñxim jir kikcham, gio na pai' jax ji'dilh jir kikcham, ja aa'ñdhiim gu ja'tkam na jax ja'k jix bhaai' nam duña' na ba'x

ja joi'mdai ja a'm ti tigia' gu Dios. Bix oi'ñchu' am gu mambhix daman gook gu noonbi'ñ, ² gio ji'kchi gu u'uub gui' nat biipi' dir ja dudua'ñ, nat ja a'm dir mai' ja joot gu cham kiki' i'ii'mda' nam ja a'm jup tui'ñgit. Maadit jir di' gui' na Mariiya tii', nam Magdalena ki'n jup jix mat ka'. Dhi' jix jum gook gu cham kiki' i'ii'mda' bhaan jup tui'ñgit am. ³ Gio ba' jumai Juana tii'gim ip, Kuusa gu binga'n. Gu Kuusa jir di' na ja aa'ñdhat gu tujuandam tugi'ñ gu Eroodis nam jax ja'k tu duñiidha'. Gio ba' jumai Susaana tii'gim jup jimda', gam jai' mui' gu u'uub. Bix gui' gu u'uub tu saba'daidhat gu koi' diih ja tumñi' ki'n tu ja ua'tulhi'ñdha' am bix gui' nam ji'k maap jiidma'.

Gu Jesus na bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu tiriik giigi'ñdham ja aa'ñdha' gu ja'tkam

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Maa'nnim maa'n kap ka oiri gu Jesus na mit mui' mi' mam jumaap gu ja'tkam nam jix chigik, nammi ja'p mik xi juu mit mi' na pai'p tu'ii'. Nai' ja'p dir mi ai mit na pai' jax mui' pa' daa'ñxim jir kikcham. Ba' gu Jesus mui' ji chu ja a'gi bhaan ji ua'rgidhak maa'n gu tiriik giigi'ñdham, ja'pni mui' ji kii:

⁵ —Maa'nnim maa'n gu maa'nkam xi chu moikdak mui' ji chu gii' gu tiriik, ba' jai' mu ja'k ma suulh boi cha'm na mi ja'p amuub bhix. Ba' nai' ji biimki nam kiissapda' gu ja'tkam nam mi bhikhida', mikkat jamit mi øk xi jugiokak gu u'ji'. ⁶ Ba' jai' ja'p ja'k joodai chir suulh ip na pai'x komaalhim kaat gu dibir, ba' nat pai' dhuuk bhai' tii ji bubua, gio nai'p ji gaa, nat gu' cham tuukab takcha. ⁷ Ba' jai' ja'p ja'k suulh ip na pai'x joi'ñdha' na buanda' gux bii u'uux jix jo'ii'. Ba' pui' tii bhai'p ji bubua, gu' ji nat gu' maa'n nat jax bhai'bich gux bii u'uux jix jo'ii' nat bhai'p ji bubua, mi' pu bhai'ku gu tiriik, jix u'uam mi' pup tuut, pu cham ji'xkat gi'rik kaicha. ⁸ Ba' gui'

nat mi' suulh na pai'x kii' gu dibiiir, dhi' dho gi gu' giilhim joidham jix bhai'm duu ji, ji'ma'n jix chamaam oo'm kaichuk xim kaip gu maa'n tiriik.

Ba' mi' dhir nat pui' xi chu ja a'gidhak, jup ja titda gø' ki'n:

—Jix bhai' pim xim ga'ngada' na pim ba'x maatit kaaya' na jax jir jum duukam dhi' na ñich bhaan tu jam a'gi.

Gu Jesusus nam ba tikka' gui' nam kaichu' na jax jir jum duukam nat bhaan ua'rgidhak gu tiriik giigi'ñdham tu a'ga

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Ba' na mit pai' jii gu mui' ja'tkam, ba tikka am gu Jesusus gui' nam kaichu' na jax jir jum duukam gu tiriik giigi'ñdham nat bhaan tu a'ga.

¹⁰ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Jax dhui na gu' aapi'm pux bhai' jam aa'ñdham gu Dios na pim jax ja'k duiñchu'nda' na ba' xi jam joi'mdat jam a'm ti niidhidha', na pim gu' bañ kaichu'. Gu' gui' ji nam ji'k cham jiiñ kaichu' nañ ba' bixchu' bhaan tu ua'rgidhat tu ja a'gi'ñ, nam gu' cham tu' bix ja jujur ki'n jix maachik ka' nañ jax kai'chdha'. Pu cham ba' maatit jiiñ kèkè' am sia kum tiix bhai'ñ kèkè' gu tu' nañ a'gada', ni kum cham ji'xkat machia' nañ pai' dhir jimdat ba' ya oiri, sia kum tiñ ñii'ñ.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' na tu' aagit jup kai'ch nat bhaan ua'rgidhak gu tiriik giigi'ñdham tu a'ga

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ Ba' ba ja aagi'ñ gu Jesusus gui' nam kaichu' na tu' aagit jup kai'ch nat bhaan ua'rgidhak gu tiriik giigi'ñdham tu a'ga. Jup ja titda:

—Ja'pniñ dho kai'ñkam jup kai'ch bii'pi' na ñich bhaan tu a'ga gu tiriik giigi'ñdham. Gu jaroi' no't tu ja a'gi gu ja'tkam gu ñio'ki'ñ gu Dios, dhi' ja'p ji buusnia' na tu gii'ñdha' gu tiriik.

¹² Ba' gui' nat boi cha'm suulh, gui'ñ ja aagit jup kai'ch nam tii kaaya' gu ñio'ki'ñ gu Dios, dai ji na gu' na pai'

dhuuk mi øøji gu ja'ook maakam xi ja jurtuda' nam sap ba' cham ti jii'ñdhai cham kam tulhiiña', mi' ba' pu cham ka ti'ñchoka' am na pin jax jum ti'ya', gio mummi pui'p suulhgia' am ba'.

¹³ Ba' gui' nat joodai chir suulh, gui'ñ ja aagit jup kai'ch ip nam tii joidham kaaya' gu ñio'ki'ñ gu Dios, gu' pix ji nam gu' cham tu' bix ja jujur ki'n ti jii'gi'ñdha' pui' na jax jum kai'chdha', ba' dhi' pui'm kai'ch na mit cham tuukab takcha. Ji'xpix jam tii xi chi jii'gi'ñdha', gu' pix ji na gu' na pai' dhuuk ja mai'chia' gu ja'ook, maa'n nam jax gio mummi pui'p suulhgia'. ¹⁴ Ba' gui' nat mi' suulh na pai' buanda' gux bii u'uux jix jo'ii', gui'ñ ja aagit jup kai'ch ip nam tii joidham kèkè' ti jii'ñdha' na jax jum ti'ya' gu ñio'ki'ñ gu Dios, pix ji nam gu' mikkat saalh jum o'jolhdhai nai' cham tu'p ka jim buixdha' nam pai' dhuuk bhax buam jim ilhdha', nam jix chu aagit nam git bix aixim tu'm xi chu bia'ka' gux dha'ram namkim na ya' dhi oi'ña'n jix chu jai'ch, ba' dhi' pui'm kai'ch na ja bhax'bhaxi ja bhax'ktuda' gux bii u'uux jix jo'ii'. Mi' pu cham tu' kap jum buixdha'm ba' na jax jum ti'ya' gu ñio'ki'ñ gu Dios, giom mummi pui'p suulhgia' na jax bii'pi' dir. ¹⁵ Ba' gui' nat mi' suulh na pai' joidham jix kii' gu dibiiir, gui' ja aagit jup kai'ch iñ nam bix ja jujur ki'n pu gammiji ba ti jii'ñdha' na jax jum ti'ya' gu ñio'ki'ñ gu Dios, cham ji'xkat ja'k ka suulhgia' am ba'. Ba' dhi' pui' bam kai'ch ip nat giilhim joidham jix bhax'm dunaak mui'm oo gu tiriik.

Gu Jesusus na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu kañdhiir

(Mr. 4:21-25)

¹⁶ Ba' ja'pnip ja titda gu Jesusus:

—Aañ cham ji'xkat jaroi' pai' nii'ñ gu maa'nkam na xi miichdhai gu kañdhiir miji ja'p xi ixchu' bopto' bita', piam ku tu' ki'n xi soo'mdhai mi ja'p xi kisa'. Gu' ja'pji bhammi ja'p na pu xi kisa' tøkob na ba'x chu maax ka' nam mi ja'p oipoda' gu ja'tkam. ¹⁷ Gio

gu' cham ji'xkat jum ixchu' gu tu' sia ku tii ixchuix panaas, ni ku cham ji'xkat na moo cham jup matgilhia' sia ku tii cham tu aa' gu jaroi'.

18 'Jix bhai' pim xim ga'ngada' nañ pai' dhuuk pu'ñi bixchu' bhaan tu ua'rgidhat tu a'gada' na pim ba' machia'. Na gu' no' pim tu' silhkam jix maachik kat xim ga'nga, jam makia' gu Dios gu matda' na pim ba'x maatiit kaaya' gu tu'. Gu' ji no' pim gu' pu cham maachik, sia ku pim palhiip tii piix am jix maatiit kəə, sia dho dhi' pu cham ka ti'ñchoka' pim gatuuk.

Gu di'ii'n gio gu jajaa'nni'ñ gu Jesusus nam mi' ba aaya' na pai'p tui'ka' (Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

19 Ba' mi' ba ai gu di'ii'n gu Jesusus gio gu jajaa'nni'ñ na pai'p tu'ii'. Mi' dhir ja'p piix ji ai mit ja biibhi' gu ja'tkam, nam gu' giilhim mui' xikoor mi jumpax, pu cham bhaai' nam jax mia'n aaya' nam tiix chu a'gidham.

20 Ba' maadiit gu maa'nkam mu jimiiik na pai' gu Jesusus, jup titda:

—Mi'ñi dhir ba ai gum naan ja biim gum jaaduñ, xi chum a'gidham am sap.

21 Ba'p titda gu Jesusus:

—Jax dhui na sia gui' nam mi' pui' ba jiiim na jax jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios nañ pui'p ja ilhii'ñ na jax guñ ñaan gio guñ jaaduñ.

Ba' pui' xi chi'iiik mijji xi ja kaim.

Gu Jesusus na ñiokdha' gu jibiihl gio gu suudai'

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

22 Ba' maa'nnim gu Jesusus maa'n kanuub ta'm xi chisdik ji'k ja biim gui' nam kaichu', jup ja titda:

—Maik gor jach jimia' bhammi baasi'n dir dhi gə' suudai'.

Ba' gamai' ji jii mit. 23 Nammi irban gu gə' suudai' na mit ji bhii, ba koi gu Jesusus mu dir ja'k xi jimiiik kuu' dir gu kanuub. Ba' moo jano' bhai' ji jib gam nat tibgirik bhai' ji dhuu'n tirnidam, gam nat bhai' silh ji gu'nguki gu suudai', piix bhai' ba jim tu aim kanuub ta'm. Bax chotdontu' am gui' nam kaichu' nam pui' xim aa'

no't jotmoda' am xi baa gu kanuub. 24 Ba' mu jimiiik ba ñiññichu'n am gu Jesusus, jup titda am:

—Jich jaduun, bi ñiñia. Tii' na jax jum bua gu suudai'. ¿Cha'ch ba' ya' bhai'ku'?

Ba' gu Jesusus bamgik xi ñiok gu jibiihl gio gu suudai', jotmoda' ba' ampix jup ji chu juu, pu cham pai' ka jibiiir. 25 Mi' dhir ba'p ja titda gui' nam kaichu':

—¿Gi na pim saak biix jam jujur ki'n ti jiiigi'ñ aañ jiñ bui? ¿Jax jup jum duu?

Gui' cham ñiok am, dai nam jix chotdon, ji'x bhai'x bhai' jim ilhii'ñ na mit jax tii gu Jesusus nat tu duu, jup jum ti titda am jix dhu'np'i'ñ ki'n:

—Ja'p moor gə'kam ji bak jia dhich jaduun. Tii' na sia jibiihl gio suudai' pui'p jix jiiigi'ñ am nat xi ja ñiok.

Gu Jesusus na mai' ja jootsa' mui' gu cham kiki' i'ii'mda' bhaan dir maa'n gu maa'nkam

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

26 Ba' siamri ma ai mit bhammi dir jumai ju'ñdharam gu gə' suudai' na pai' Geraasa bhaan bipio' gu dibiiir, na Galilea dir silh bhammix chu maax. 27 Ba' nat mui' ji chim gu Jesusus bhai' dhir kanuub ta'm, ba tii maa'n gu maa'nkam jix ñaanbigim nat mummi dir ja'k bhai' ji buus na pai' dhir mui' pa' daa'ñxim jir kikcham, bhaan jup tui'ñgida' am gu cham kiki' i'ii'mda' nam ba' mi' dhir naanbichu'n ka'. Mui' oidha' ba ua'ka' dhi' dhi maa'nkam na nai' piix pu oirida' pui'x dhaapkat. Mi' pik jix joi'ñdha' nam pai'm yassapda' gu koi'ñga'n. Ba' nat amuub ba bhii, 28 ba tii gu Jesusus na mi' kiiik. Ba' jotmoda' mu miraak mi o'lhia'n ki'n biipi' dir ba kikbo, ba'p titda gə' ki'n:

—¿Jax japich bhai' bañ dhooam Jesusus maraa'n gu Gə'kam Dios? Cha'p jiñ chulhiiñchu'nda'. Ka tuñ uañi'ñka' ap gu xib.

29 Na gu' chian gu Jesusus gu cham kii' ii'mda' na mu buusnia' bhai' dhir bhaan gu maa'nkam na ba' pui' tum uañi'ñ. Mui'kim jix io'm ba ji ko'ktulh gu', tii buupurda' am gu ja'tkam ba-paiñum jix kaapak ki'n na ba' cham

nai' pix mirda' git, gu' ji na gu' xi i'kii mi' dhir ji dhai'ñña' ip gio, mummi ja'p ba' pix mĩmlhidha' gampix jix chu gak kir. Gui' pix cham kii' ii'mda' na pui' ja'k duiñchu'nda'. ³⁰ Ba' xi chikka gu Jesusus, jup titda:

—¿Jax jap tii'?

—Lejion dho —jup kai'ch gux ñaanbigim.

Ba' ja'p kai'ñkam jup kai'ch nam gi-
ilhim jir mui' gu cham kiki' i'ii'mda'
nam bhai' baapxichu' bhaan gu
maa'nkam. ³¹ Ba' soi' tii'n jamit bix
dhit gu Jesusus na chakui mu ja'k ja
jootosda' nam pai' gammiji mi' pup
jum tulhiiñdha'. ³² Gu' ba' na gu'
ampik mui' bha ja'p jup tum bipia'
gu tatooxkolh oidha' ta'm, jup titda
am na bhai' ja'k ka xi ja jootsa' nam
ja a'm ka xi baapkia'. Ba' gu Jesusus
bhai' ja'k xi ja joot. ³³ Jotmoda' mit
ba' bubuakik bhai' dhir bhaan gu
maa'nkam bhammi ja'k pu baap. Ba'
bhai' dhir ji boop jamit gu tatooxkolh
nai' gu a'nsap, mijimmi pu suulh
jamit suudai' chir, pu bix koi mit
bhai'kuk.

³⁴ Ba' totdonik bhai' dhir jup ji boop
jamit gui' nam ka tu bipia'dat gu
tatooxkolh, silh boop jamit nammi
gama ja'k na pai' mui' pa' daa'ñxim
jir kikcham na mit ja aa'ñdham gu
ja'tkam, sia gui' nam ji'k ja tiigim gu
ja'tkam pu xi ja aa'ñdhidhat am na
mit jax ti tii. ³⁵ Ba' gui' bhai'p jii
mit ip na mit bha ti tiigim no' sap
moor silhkam nam jax kai'ch, mi'
ba ji bubua mit na pai'p tu'ii' gu Je-
susus. Ba'x kii' juraa'n bia'kam mi ja'p
daa gui' nam mui' bhaan kap tui'ñgit
gu cham kiki' i'ii'mda' na mit ba tii,
gio ba ti tii'dhix gu jajannulh, pui'x
dhaapkat ka oirida' gu'. Ba' giilhim
bhai' ji chooto'n jamit. ³⁶ Ba' gu jai'
gui' na mit ti tii nat jax tum duu nat
ba' pik ba dua gu maa'nkam na kax
ñaanbi' kat, mi' dhir jix bhai'p ba ja
aa'ñdhidha' am gui' nam kia'pix mi
aajidha'. ³⁷ Ba' soi' tiidak ba joot jamit
gu Jesusus bix gui' nam ji'k mi'p tu'ii'
nam Geraasa dibir bhaan oi'dha',
nam gu' bax ibhi'ñ. Ba' gu Jesusus

nat jax bhai'p tis kanuub ta'm ba jii,
gaammiji ji dhuu. ³⁸ Ba' tiix oidhamut
gu maa'nkam gui' na kax ñaanbi' kat,
gu' ji na gu' cham aa' gu Jesusus. Xi
jootsak pix na ba jimia' mu nam pai'
oi'dha' gu jajaa'nni'ñ, jup titda:

³⁹ —Ba jimia'p ji matgim mu nam
pai' oi'dha' gum jaaduñ. Ja aagi'ñdha'
ap nat jax ja'k jix joi'mdak jum tiigik
jix bhai'm duu gu Dios.

Ba' ba jii ip gu maa'nkam nat tu
aagam nat jax ja'k duuk dua'ñ gu
Jesusus. Bix kap ai na ji'x jir kikcham
mi' Geraasa.

*Gu Jairo na ba umua'ñdha' gu Je-
susus na dua'ñdhara' gu maraa'n*

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Ba' nat pai' dhuuk gio bhammi
dir jup ba ai gu Jesusus jumai
ju'ñdharam gu gè' suudai' na pai'
Galilea bhaan bipio' gu dibir, joid-
ham pix jix bhai'm ilh jamit gu
ja'tkam gui' nam bhai' dhir oi'dha',
nam gu' nira na gio bhammi dir
jup tisdia'. ⁴¹ Ba' moo jano' mi'p ba
ai gu maa'nkam Jairo tiigim. Dhi'
maa'n kap jir gè'kam ka' nam pai' tu
chichiopi' dai gu Israel kam ja'tkam.
Ba' o'lhia'n ki'n xi kikbok bii'pi' dir na
pai' gu Jesusus soi' ba titda na sap iam
mu jimia' kia'mi'ñ ⁴² na dua'ñdhara'
gu maraa'n tiyax na dakoo pix ba
duatu'. Daipu' maa'n tu mar gu' sap,
chi ji'k mambhix daman gook oidha'
bia'kam gu tiyax. Ba' ma oi ip gu
Jesusus, bix gu ja'tkam pix chu'p jum
duu mit, pix maap sulhikgim am nam
gamai' jiiim, giilhim mui' am gu'.

⁴³ Maa'n bak ba' mui'p jimchu'
gu ubii na mambhix daman gook
oidha' dir bax ka'ook. Pu cham
ka dua maa'nnim nat ka xi ai gu
masaa'n, gammiji pix pup mirda' gu
i'ra'n. Mui' tii ba ja umua' gu ko'kdai'
mamtim nam jix jai'ch, pu cham
jaroi' maadit iam ba dua'ñ. Gam gu
tu' na bia'kat pu bix tu ga'raimik
na ki'n tii tu umuagi'ñdha' na jaroi'
dua'ñdha'. ⁴⁴ Ba' gatuuk dir mui'
xi ai mia'n na pai' gu Jesusus na
ba' cham tigia', bhai' xi dhaa ba'
ju'ñdharam gux kabook jannulhi'ñ na

daam dir tii'chu'. Ba' jotmoda' mi' pum kii'ndha, pu cham pai' ka mir gu i'ra'n.

⁴⁵ Ba' gu Jesusus nai' ba ja tikka gu ja'tkam nam mu jiiim, jup ja titda:

—¿Jaroo bhañ dhaa?

Gui'p kai'ch am na cham pai' jaroi' da'ngi. Ba' mi' dhir ja'p jup kai'ch gu Peegro:

—¿Kux ba' jaroi' bhai'p jum da'ngim jiñ jaduun? Ja'pji nam jum a'm sulhikgim gu ja'tkam nam jix kobkom ya jiiim.

⁴⁶ Gu' ji na gu' gu Jesusus jix maat nat jaroi' maadit jix ko'kkam bha dhaa, jup kai'ch:

—Ja'pji gu' moo maadit jix ko'kkam nat bhañ dhaa, taat iñ gu' nat jiñ a'm dir buus gui' nañ ki'n bixchu'x bhaai' nañ pu tu duñia'.

⁴⁷ Ba' cham ka bhaai' na jax jum duñia' gu ubii na tii xix ixchu nat dhi' bha dhaa, pui' gi'bokidhat mi o'lhia'n ki'n xi kikbok bii'pi' dir ba aagi'ñ na tu' ki'n jix ka'ooktugit kut ba' bha dhaa, xi aagi'ñ nat cham pai' ka mii gu i'ra'n, dai nat xi dhaa pix gux ka-book jannulhi'ñ. Bii'x xi che' ke'e am gu ja'tkam na mi' pui' kai'ch. ⁴⁸ Ba' gu Jesusus jup titda:

—Pu ba dua pich ji matgim jiñ jaduun, na pich gu' bii'x jum jur ki'n ba ti jii'ñ jiñ bui. Jix bhai'p jum taat-tugit ba jimia'.

⁴⁹ Ba' pui ka tu a'gichu' gu Jesusus nat maa'n mi' ba ai gu maa'nkam, jup titda gu Jairo:

—Cham ji na jax kax bhaai' sia kup mui' tii ba bai'ñchu' dhi g'e'kam, jax dhui nat ba muu gum mar.

⁵⁰ Gu' ji na gu' ke'e gu Jesusus na jax titda, ba'p titda gu Jairo:

—Chaam ji nap jax jum aa'nda'ñ jaduun, dodhia' ji matgim gum mar. Aap ti jii'gi'ndha' pix na dai aañ jix bhaai' nañ jum palhbuidha'.

⁵¹ Ba' mumm'i ba ai mit kia'mi'ñ gu Jairo. Gu Jesusus xi ja chianik gu mui' ja'tkam nam mi' dhir pix ka gu'ka' d'irap. Dai gu Peegro xi baidhak, gio gu Jakoobo, gio gu Juan, gio ba' gu gi'korga'n gu tiyax nat pui'

kia'pix muu, miji ji baap jamit ba' ba'k chir. ⁵² Giilhim tum suan nat muu gu tiyax. Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Cha'pim suanda'. Jax dhui na gu' dhi tiyax mi' pix koos, cham tu' na muukix.

⁵³ Ba' gui' xi a'sik jamit pix, nam gu' cham ti jii'gi'ñ na jax ja titda gu Jesusus, maaxik nii'ñ am gu' nat muu gu tiyax. ⁵⁴ Ba' xi nobchik gu Jesusus jup titda g'e' ki'n:

—Aapi' tiyax, xi bamii'.

⁵⁵ Ba' bhai' ji dhua nat jax pu tii'n gu Jesusus, jix kii' bhai' ji bam. Mi' dhir dai nat xi ja chia gu Jesusus nam tu makia'. ⁵⁶ Ba' cham bhaai' nam jax xim duñia' gu gi'korga'n gu tiyax nam jix bhai'm taat nat ba dua. Xi ja soo'mchulhdhak ip ba' gu Jesusus nam cham jaroi' aagi'ñdha' nat dua'ñ gu ja mar.

9

Gu Jesusus na nai' ba ja jootsa' gu noonbi'ñ nam tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam (Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Maa'nnim gu Jesusus maap xi ja jumpadak gu mambhix daman gook gu noonbi'ñ, xi ja tajaañ ba' gui' na ki'n jix bhaai'n ka' nam ja a'm dir gu ja'tkam mai' ja jootsa' bii'x aixim tu'm gu cham kiki' i'ii'mda', gio ba' nam ja dudua'ñdha' gui' nam ja'p pix jix kako'k ka' bii'x aixim tu'm ki'n.

² Ba' nat xi ja tajaañdhak nai' ba ja jootos nam ja aa'ñdhapu' gu ja'tkam na jax ja'k jix bhaai' nam duñia' na ba'x ja joi'mdat ja a'm ti tigia' gu Dios, gio ba' gux kako'kkam nam ja dudua'ñdhapu', ³ jup ja titda:

—Cham jum aa' na pim tu ua'kat gu koi' mu pai' jii'mda', nix chu' ja'ppix a'sak ku pim tu kusbioda', nix chu' jam o'xia ku pim ja ua'ka', nix chu' tuumiñ ku pim gaamtu'nda'. Gu jam jajannulh pu daipu' pim ti tiichgida' na pim jax ba ti tii'chu'. Cham tu'm aa' gu' na pim bixchu' tu ua'kat mu pai' jii'mda'. ⁴ Ba' gu jaroi' no' pimit buiñor ai na cham jam bhaamki'ñ, pu mi' buiñor japim ji dharkat bii'x tu ja a'gidha' gu mi ja'p oi'ñkam, cham

tu' na pim nai' pix tibiappuidha' jai' kikcham. ⁵ Ba' no'm cham jam kigalhiñ mu pai' jax chu'm kikcham, moo jano' pim pu jimia' mi' dhir, dai na pim ja niñchudat xi xiixkai gu dibir na mi' ba gixia' jam tooton am, nam ba' dhi' bhaan tiñcho' ip gio gatuuk na diih jir ja kuiñcha na mit cham jam kigalh.

⁶ Ba' gui' ma jii mit ip, mu ja'p jamit ji bhii na pai' jax jidilh jir kikcham, nam ja aañdhim gu ja'tkam nam jax ja'k duñia' nam cham mu ja'k bhiiya' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha', gam gux kako'kkam nam xi ja duduañdhidhat.

Gu Eroodis na cham mat ka' nar jaroi' dha' ka' gu Jesus

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Ba' gux kai' Eroodis pui' tē kēkē' ip na mu pai'x bhai' tu buada' gu Jesus. Dai pix ji na gu' cham bhai' mat ka' nar jaroi' pik da' ka', nam gu'p kai'chdha' gu ja'tkam na sap pik ba' panaas jir di' gu Juan ja'tkam bopkondam nat giop buus duadik mu dir na mit pai' yaas. ⁸ Jai'm ba'p kai'chdha' ip na sap dhi'r di' gu Eliiyas gui' na bijik bhaankamu'n gu Dios ya ja'p tu ja a'gidhimik gu ja'tkam gio ya'p ba ai. Jai'm ba'p kai'chdha' ip na sap maadit pix jir di' gui' nam pui' bhaankamu'n gu Dios ya ja'p tu ja a'gidhimik gu ja'tkam bijik, dai nat duadik giop ba buus mu dir nam pai' yassap kat. ⁹ Ba' cham mat ka' gu Eroodis na jaroi' ba' pik jir di' ka', jup kai'chdha' tii:

—Aañi' tu chia nam ikia' gu Juan gu kuxbo'n, ¿gu' ba' paa dir ja'k jup jim gu jaroi' na mu pai' pu bhix aixim jix bhai' tu bua?

Tii ba'm ga'ngada' diih gu Eroodis na jax ja'k dui tigia' maaxik gu Jesus.

Gu Jesus na mui'dhalhdhai gu paan ja makia' gu mui' ja'tkam

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Ba' na mit gio ja'k jup ba suulh gu noonbiñ gu Jesus na mit tu ja a'giñpuk gu ja'tkam, ba aañdhim am

na mit ji'k tu'x bhai' dhuu mu ja'p na mit jax bhii. Ba' mi' dhir dai gui' dilhkob ja'p ja'k jix ixchuixim xi ja boosgak, mi' dhir ba' mu ja'k pu ja baidhak maa'n kap gampix na pai' Betsaida mia'n bipio'. ¹¹ Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk tii gu ja'tkam na cham tu jai'ch gu Jesus, gatuuk dir jamit mui' pu ardi, mummi ba ji bubua mit na pai'p tu'ii'. Ba' cham pai' jax ja titda gu Jesus, dai nat bhai' ji chu ja a'gi na jax ja'k jix bhaai' nam duñia' na ba'x ja joi'mdat ja a'm ti tigia' gu Dios, gam gux kako'kkam nat xi ja duduañdhak.

¹² Ba' ja'xpix nat pai' ba ji jur, mia'n xi kek jamit bhix gu mambhix daman gook gu noonbiñ na pai'p tu'ii' gu Jesus, ba'p titda am:

—Ya' pix ma ji jur jich jaduun. ¿Cham jir am nap ba ja jootsa' dhi jaaduñ kum bam jipdhapu' mu ja'p pai' kikcham? Ba tu taañpu' am gu koi' nam cham ya ua'ma' gampix na pai' cham tu' jai'ch.

¹³ Ba'p ja titda gu Jesus:

—Aapi'm dho ya' ka xi chu ja makia', ¿tu' gi pik?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Jax dhui nach jix chamaam pix ua' gu paan gio gu gook boptop, pu daipu'. Jir mui' am gu' dhi ja'tkam. Jii' ji no'ch jai'p tu taañpu' nach ba' bhix maa'n jimdam tu ja makia' nam ji'k ya'p tu'ii'.

¹⁴ Maaxik giilhim jir mui' am gu' gu ja'tkam nam ji'k mi'p tu'ii', aixkam chi ji'k gook oo'm daman mambhix jix cha'tmam oo'm (5000) dai gu chichioñ, gu' cham aagix ji gu u'uub gam a'aalh. Ba'p ja titda ip gio gu Jesus gu noonbiñ:

—Ea na pim xi ja chiñia' nam xi'xkor daraibu', ji'k go'gok oo'm daman ma'mambhix aixim nam jidilh xi'xkor daraibu'.

¹⁵ Ba' gui'p xi ja chia mit gu ja'tkam nam daraibu' nat jax ja chia gu Jesus. ¹⁶ Mi' dhir ba' xi dhaagik gu Jesus gux chamaam gu paan gio gu gook boptop, jix dhaam ja'k xi chi tiigik xi chu taxchaabgidhak pix mui'

ji ja maa gu noonbi'ñ ta'tak jaisaid-hat. Ba' gui' mi' dhir pix mui'p ji ja maa mit gu ja'tkam nam tu jugia'.¹⁷ Bix tu koi'mik am nam ji'x ilhii'ñ. Jai' mit pu cham ka jugio na mit xi' ba ka koob. Gio ba'p ma jumaap jamit gui' nat bii, mambhix daman gook bapaalh jamit ja susdui'.

Na pui' ba ti'ya' gu Peegro na gu Jesusus jir di' guch Xoi'kam
(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Maa'nnim gu Jesusus maa'n kap dilhkob xi chu dañiimik jix dhaam ja'k buiñor gu Dios na ba' mi' dhir jup ja titda gui' nam kaichu' nam jup oi'ñchu':

—¿Jax jam kai'chdha' gu ja'tkam na pim ja ke'ke'? ¿Jarooñ sap da'? ¿Paañ sap dir ja'k jim?

¹⁹ Ba' maadit jup titda:

—Dho ji'ma'n jup kai'chdha' am nap sap pik ba' panaas aap jir di' gu Juan ja'tkam bopkondam nat giop buus duadik mu dir na mit pai' yaas. Jai'm ba'p kai'chdha' ip nap sap aap jir di' gu Eliiyas gui' na bijik bhaankamu'n gu Dios ya ja'p tu ja a'gidhimik gu ja'tkam gio ya'p ba ai. Jai'm ba'p kai'chdha' ip nap sap maadit pix jir di' gui' nam pui' bhaankamu'n gu Dios ya ja'p jup tu ja a'gidhimik gu ja'tkam bijik, dai nat duadik giop ba buus mu dir nam pai' yassap.

²⁰ Ba' diilh jup xi ja tikka gu Jesusus, jup ja titda:

—Aapi'm gi, ¿xiñ maat japim aa nañ jir jaroi' dha' gio nañ pai' dhir ja'k jim?

Ba'p kai'ch gu Peegro:

—Dho aap jir di' guch Xoi'kam nach jaroi' nñirat na bhach joochxidha' gu Dios jix dhaam dir.

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' nam mu'aa'
(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Ba' gu Jesusus xi ja soo'mchulhdhak nam sap cham jaroi' aagi'ñdha' nar di' guch Xoi'kam, diilh pix sap jix mat ka' am. ²² Ba' pui' xi ja tiidak jup ja titda ip:

—Aañ matgim giilhim kañ chulhiiña' ji gatuuk. Xiñ bhaamkidha' am gu ja g'e'g'erkam tuk gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, gio gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Tu chiña' am nam jiñ mu'aa', ku gu' aañ baik tanoolh ki'n yaa' ji nañ jax ba oirida'.

²³ Ba' ja'xpix mui' ja'tkam jup ba tu ja a'gi'ñ, jup ja titda:

—No' jaroi'x aa' na gammiji bañ kaichgida', jum aa' na cham tu' bhaan kap jum buixi'ñdha' gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch, sia chi moo jax jum tulhiiñaim, na gu' dhi' ba' ja'p ji buusanda' nañ oi'ñchu'nda' ji mootot gu kuruus. ²⁴ Na gu' gu jaroi' no' dai bhaan titi'ñcho gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch, cham ji'xkat palhbuidha' na jax ja'k jix bhai' tu jimia' gatuuk. Gu' ji no' gu' cham tu'p jim buixdhat mi' pui' xi chu duñiim nañ jax jix aa', jix bhai' ji na tu jimia'. ²⁵ ¿Gio gu' tu'p jix bhai' sia ku tii jaroi' bix tu bia' na ji'k tu'x chu jai'ch ya' dhi oi'ñga'n bhaan, no' gu' ja'xpix ba mukia'? Ni ku ji palhbuidhai na jax ja'k jix bhai' tu jimia' buiñor gu Dios. ²⁶ Gio gu jaroi' no'x xi'ir nañ a'mkam tu ja a'gidha' gu ja'tkam, aañ pui'p jix xi'irai cham tu'p jiñ buixdha' buiñor jano' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda' g'e'kam ki'n ja bñim gu noonbi'ñ guñ Gi'kora', jano' nam pai' dhuuk bix machia' gu ja'tkam nañ jax jir g'e'kam. ²⁷ Ba' aañ pu kai'ch na pim aapi'm jai' dhit pui' duduaka' jano' na pai' dhuuk jix bhai' matgilhia' na tu' silhkam jix ja joi'mdat ja a'm ti niil'ñ gu Dios bix gu ja'tkam, chakui pim moo bix ko'ya'.

Na maakam tu'm jup jum duña' gu Jesusus
(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Ba' ji'k jix jum baik tanoolh xip duu mi' na pui' xi chu ja a'gidhimik gu Jesusus gu ja'tkam nat ba' mi' dhir giop jii maa'n kap xi ja baidhak baik gu noonbi'ñ, moo gu Peegro, gio gu Jakoobo, gio ba' gu Juan, maa'n

kap jamit tītis gē' oidha' ta'm. Ba' bhammi na mit ba ai oidha' daam, ja'p ja'k dilhkob xi jimik gu Jesus mui' ji chu daanix dhaam ja'k buiñor gu Dios. ²⁹ Ba' mi' pui' na ka tu daan, jotmoda' maakam tu'm bam maax gu buibsa'n, jix chua totbikdam ba ti nai'n. Sia gu tii'dhar ga'n jix chua totbikdam jup jum duu. ³⁰ Mi' dhir ba' mi' bam maax jamit gook gu ja'tkam bixxik dir na pai'p tu'ii', pui' joidham jix a'bhar jup totnor gu ja tii'dhara', joidham ja'x xikoolh tum tanoor mi' nam ji'x guguuk, jir di' gu Eliiyas gio gu Moisees. ³¹ Aagi'n am ba' gu Jesus nam jax chu't tulhiiñchudai mu'aa' gu ja'tkam bhai' Jerusaleen. ³² Ba' gu Peegro gio gu jai' gook nam maap jiiim, xi chi nai'n am sia kum jax jix kookxik, pui' kum ba' nai'n na joidham jix abhaar tobiik gu Jesus gio gu gook na ja bim jup tu'ii'. ³³ Ba' nat ba ji jii gu Moisees gio gu Eliiyas, jup kai'ch gu Peegro:

—Umrir am jiñ jaduun nach ya' ka xi juruun'dha'. Aach jam o'namdha', maa'n jir aap ga'n ka', maa'n ba'r Moisees ga'n ka', maa'n ba'r Eliiyas ga'n ka'.

Cham jum matda'ir pix pui' tii gu Peegro, pu cham maat na jax kai'ñkam jup kai'ch. ³⁴ Ba' jotmoda' maa'n gu tibiaa' mi' pu ja ii bix na pui' ka kai'ch gu Peegro. Ba' mi' giilhim bhai' ji chooto'n jamit nam irban dir bap tu'ii' gu tibiaa'. ³⁵ Ba' bhai' ba tum ñio bhiji dir, jup tum kai'ch:

—Aañ dhi'r jiñ mar. Gē'kam ki'n bhaan ti tii ñich. Mi' pim pui' xi jiiimit na jax jam tii'daidha'.

³⁶ Ba' nat pai' gio ampix jup ji chu juu, diih mi kik gu Jesus na mit gio mui'p ti tii. Ba' cham pai' jaroi' aagi'n am gu moo jano' pui' na mit jax ti tii, diih pix jix mat ka' am.

Gu Jesus na mai' jootsa' maa'n gu cham kii' ii'mda' bhaan dir maa'n gu biapma'

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Ba' buimgidhak ba jii mit ip gio bhai' dhir oidha' daam. Nammi na

mit jax pix ji juur sonpan gu oidha', mui' gu ja'tkam mi' ba nam jamit gu Jesus. ³⁸ Ba' maadit miji dir ja saagi'n gu mui' ja'tkam bhai' ba jiiñak, jup kai'ch:

—Jiñ jaduun, gi no' pich iam dua'n guñ alhii chuk. Tii' na jax jum bua. Daipu' maa'n tu mar iñ gu'. ³⁹ Bhaan jup tui'dhi' maa'n gu cham kii' ii'mda'. Pai'jix io'm pu'ni ba xi bhaya', bhai' jim totbhiopa', gio na bhai' ji choksolhia' gu chiñii'n, gio ba' na jiiñakda'. Giilhim gē' dho gu' ba ko'ktulh. Cham ji'x busaak bhai' dhir bhaan. ⁴⁰ Aañ ya' tii soi' ja tida dhi' nam jum kaichu' nam iam mai' jootsa' git gu cham kii' ii'mda' na pui' ja'k duuk, gu' ji na gu' chix xijai, ¿jax ña ja'k?

⁴¹ Ba'p kai'ch gu Jesus:

—¿Moo ni ji'x aa ku pim jum guguuxi'ñdha' na pim buiñor jum biiñkada' guñ Gi'kora'? ¿Ji'x jañ ba' ya ja'p oirit jup jam a'gi'ñdha' na pim jax ja'k duñia'? Ea gor bhai' xiñ bai'ñxidhak dhix ko'kkam ya'ni ja'k amuub.

⁴² Ba' nam amuub ba bai'ñchu' gu biapma' na pai' kik gu Jesus, gio mi ja'p nai'p ji ia, nai' xim totbhiopaim, gu cham kii' ii'mda' gu' na pui' ja'k duuk. Gu' ji nat gu' gu Jesus pu ñiok gu cham kii' ii'mda', maa'n jimdam pu buus ba' bhai' dhir bhaan. Ba'x kii' juraa'n bia' kam bhai' ji bam gu biapma'. Mi' dhir ba' mu ja'k xi joochxi gu taata'n na mi ja'p kik. ⁴³ Ba' bix mi' pui' pup tu'ii' am gu ja'tkam nam cham pai' dhuuk pui' ti niidhat nat jax jix bhai'm duukam bap tu duu gu Dios nax io'm jir gē'kam.

Gu Jesus na giop ba tu aa'nda' nam mu'aa', bar gookim ka' ba' dhi' ki'n

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Ba' mi' pui' nam joidham jix bhai'kam taat gu ja'tkam nat jix bhai'm duukam jup tu duu gu Jesus, mi' dhir jup ja tida dai gui' nam ji'k kaichu':

⁴⁴ —Aañ ja'pni xi jam tii'dam jiñ jaaduñ, moo pim cham mik buppada' dhi' nañ jax jam tida'. Aañ

nañ bhaankam ya oiri gu Dios, jum aaya' gu tanoolh nam pai' dhuuk jiñ dhagia' gu ja'tkam gui' nam xiñ bhaamki'ñ.

⁴⁵ Gu' ji na mit gu' pu cham maati' kai na jax kai'ñkam jup kai'ch gu mi' jotmoda' gui' nam kaichu', na gu' gu Dios pix diilh tu soobhi'ñ nam chakui mamtida'. Panaas kum jix iibhi'ñdha' ip gu' gu Jesus nam git jix bhai' xi chikka' na jax kai'ñkam jup kai'ch.

Gu Jesus na ba tu aa'nda' na jax ja'k jum aa' nar tu'm ka' gu jaroi' no'x aa' nar gè'kam ka'

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Ba' maa'nnim ma ji ñiokbo mit ip diilh dai gui' nam ji'k kaichu' gu Jesus, jup kai'ch am na jaroo ba' pik jix io'm jir gè'kam dai gui' nam ji'k kaichu'. ⁴⁷ Gu' ba' gu Jesus na gu'x maat ja jujur am bhaan nam jax xi kai'chimik, maa'n xi ñobchik gu alhii ⁴⁸ jup ja titda:

—No' jaroi' maadi' aapi'm jiñ buix biiñak kat jix bhai' ba duu maa'n gu alhii ja'p na dhi'ñi, dhi' aañ nax bhai'ñ dhuñia'. Gu' ba' gu jaroi' na aañ jix bhai'ñ dhuñia', guñ Gi'kora' nax bhai' duñia' ip nat bhañ joot jix dhaam dir. Ba' dhi' ja'pniñ kai'ñkam jup jam titda na gu jaroi' no'x aa' nar gè'kam ka' ja bui gu jai', jum aa' na cham tu' tu' jim ilhdhat jix bhai' ja buada' gu jai', dhi' ba' pui' bam kai'ch nar gè'kam.

Gu Jesus na pui' ba t'ya' na gu jaroi' no' pui' ja'k jup duiñchu' nam jax ja'k tu duiñchu' diilh, dhi' bhaan jix maati' ka' na ja bëm jup tui'dhi'

(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Ba' gu Juan jup titda gu Jesus:

—Jiñ jaduun, aach maa'n tii gu maa'nkam nam a'mkam mai' ja jootos gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gu ja'tkam. Aach ba' xi soo'mchulhdhak, na gu' cham jich bëm jup tui'dhi'.

⁵⁰ Ba' gu Jesus jup titda:

—¿Jax ku pimit ba'p soo'mchulh? Jax dhui nach bëm jup tui'ñgida' pui'

ji chu't gu jaroi' no' cham bhaamut jich aa'.

Gu Jesus na ja aagi'ñdha' gu Jakoobo gio gu Juan na cham jir am nam jax kai'ch

⁵¹ Ba' na ba miamlhim na pai' dhuuk tu daaxix na giop ji jimia' gu Jesus jix dhaam ja'k, juraa'n ba dai na mu jimia' Jerusaleen. ⁵² Bii'pi' mui' xi ja joot gui' nam kaichu' maa'n kap na pai' ji'dilh jir kikcham na Samaaria bhaan bipio' gui' gu dibii', nam ti tikka' no'x bhaai' nam mi' xi chibiapuidhat. ⁵³ Gu' ji nam gu' cham aa' gu mi oi'ñkam, nam gu'x maat nar Israel kam gu Jesus ku ba' Jerusaleen ja'k jim. ⁵⁴ Ba' gu Jakoobo gio gu Juan jup titda am gu Jesus:

—¿Dho gi aap jax kai'ch jich jaduun no' chich moo pui'p tii na ja a'm tai mi dhuudu' kum bix mu ko'ya' gu mi oi'ñkam? ¿Tu' gi kum ba' cham aa'? Tii' nat gu' gu Eliiyas pui'p tu duu bijik.

⁵⁵ Ba' gu Jesus ja'k gisik jup ja titda:

—Aapi'm diilh pu cham maat no'x kii' ii'mda' jam a'm tajaanix gu pui' na pim jax kai'ch, ka' ba' gu' cham. ⁵⁶ Jax dhui na gu' aañ na ñich bhaankam bha jii gu Dios ya' dhi oi'ñga'n, cham tu' nañ ya' ja tulhiiñchuda' gu ja'tkam, gu' ja'pji nañ ja'kbui' kat ja aagi'ñdha' nam jax ja'k duñia' nam ba' cham jum tulhiiña'.

Ba' mi' dhir pu maakam ja'k bhii mit na pui' ji'dilh jup jir kikcham nam ba' mi' xi chibiapuidhat.

Gu ja'tkam nam tiix aa'nda' nam gammiji ba kaichgida' gu Jesus

(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Ba' gamai' nam jiiimchu' bix boi, maa'n mi' dhir ja'p jup titda gu maa'nkam gu Jesus:

—Aañ jai' tiip jix aa' nañ git jup jum kaichgida'ñ jaduun nañ ba' git jai'p xi jimda' pai' nap ja'k oilhidha'.

⁵⁸ Ba' gu Jesus jup titda:

—Jax dhui na aañ nañ bhaankam ya oiri gu Dios, pu cham pai' bhaai' nañ joidham xiñ jii'pdha' git, cham

pui' na gu kaxio na silh jimia' mu pai' na chio' na ba kooxmira' pai' na duuk jix kooxim ka', piam pai' na gu u'ii' na silh jimia' pai' na tu kos ka' na pai' dhuuk jup jix kooxim ka'.

⁵⁹ Ba' dñlh gu Jesus ja'p ja'k jup titda jumai:

—Aañ ja'p ilhiiñ jiiñ jaduun nap bañ kaichgida' xib dir ja'p ja'k.

Ba'p kai'ch gui':

—Dho ea nañ ka xi yaaspai guñ chaat no't ba muu nañ ba' mi' dñir bam kaichgida' gammiji.

⁶⁰ Ba' gu Jesus jup titda:

—Ja'pji nap nai' xi ja aa'ñdhara' gu ja'tkam na jax ja'k jix bhaai' nam duña' na ba'x joi'mdat ja a'm ti tigia' gu Dios, cha'p tu' bhaan jup jim buixdhat gu ja'tkam gui' nam ja'p ji buan nam ko'iix. Matgim dhi' ya' pum yaaspaidha'm ji dai koi'ñga'n.

⁶¹ Ba' jumai mi' dñir ja'p jup titda ip gu Jesus:

—Aañ dho gi gu'x aa' ji nañ tu' silhkam bam kaichgida', jix aa' iñ nañ jai'p xi jimda' pai' nap ja'k jimda'. Dai pix ji nañ ka xi ja tabuimgi'ñmirai bñix guñ jaaduñ muñ ki'aam, mi' dñir dho gi ba' gu' bar cham tu' ka' ji.

⁶² Ba' gu Jesus jup titda:

—¿Aap paa duuk nii'ñ gu maa'nkam gui' na tu juantu'nda' jaraar ta'm na kuu' ja'k ti niidhim? Pu'ñi dhop ji buusan gu jaroi' no' dai bhaan titi'ñcho gu tu' na gatuuk dir bi'iidha', pu cham tu' ba' bhaai'n ka' na jax dñui mi' pui' jimia' na jax jix aa' guñ Gi'kora'.

10

Gu Jesus na bñpi' mui' ba ja jootsa' baik oo'm daman mambñix gook gui' nam kaichu'

¹ Ba' mikkat baik oo'm daman mambñix gook maap xi ja jumpadak gu Jesus gui' nam kaichu', go'gok ba' miji xi ja joot bñpi' nam tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam gammiji na pai' jax mui' pa' daa'ñxim jir kikcham na pai' bhñya'. ² Jup xi ja tiidak bñpi' dir nat ba' moo ba ja joot:

—Ge'ger dhor ga'n tir ya ja'p na pim jax bax maat, gu' pix ji nam gu' gu ordam jir gook alh. Jum aa' ba' na pim soi' titdada' guñ Gi'kora' na ya' tu gaa na jai' bhai'p ja jootsa' gu ordam nam ba' ya' tu oraa'. ³ Ku gu' ea na pim aapi'm ka xi chu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam. Xim nuukdat japim na cham tu' jam duña', na pim gu' ja'p ji bubuakia' na jax gu kakasnir nam mi' pik aaya' nam pai'x jai'ch ka' gu sisii'. ⁴ Cham jum aa' na pim gaamtu'nda' tu' tuumiñ, nix chu' asaak ku pim kusbioda'. Gu jam sussak pu daipu' na pim jax ja aa'ntu'nda'. Gu jaroi' no't ampik mu pai' jam nam boi cha'm, daipu' na pim xi niokdhai maa'n na pim jimda', cha'pim tu' a'gi'ñdha'. ⁵ Pai' jax chu'm kiicham na pim jix aik ka', ja'p japim ti'ya' na pim ja ñio'kdha' gu mi oi'ñkam: “Moo git xi jam joi'mdat jam a'm ti niidhidha' gu Dios.” ⁶ Ba' no'm gu' joidham jir jix bhabhai'kam gu mi oi'ñkam, gammiji dho pui'x joi'mdat ja a'm ti niidhidha' gu Dios, gu' ji no' gu' cham, cham dho ja a'm ti niidhidha'. ⁷ Cha'pim nai' pix tibiappuidha' kikcham, mi' ji na pim juruunñdha' pai' nam jam aichdha'x bhai' jam tiidai. Na pim pai' bñix xi chu ja a'gidhai gu ja'tkam gui' nam mi ja'p jup oi'ñka' na pim ba' ba jimia' mi' dñir. Gio gu koi', mi' pui' tu kua'da' pim tu' nam jam maakda', gio gu suudai' mi' jam toi'dhidha' am, na gu' na pim jax bax maat gu jaroi' no' tu' bhaan tu juan, mi buusnidha' gu mai'chik ga'n. ⁸ Ba' mu pai' mui' kam tir na pim aaya', na mui' pa' daa'ñxim jir kikcham ka', no' mit joidham jam tiidak ma tu jam onbai' gu ja'tkam, aapi'm xi chu jugai' gu tu' nam jam bhiiidha'. ⁹ Gux kako'kkam japim jup xi ja dudua'ñdhai no'm ampik mi'p jix jai'ch. Ja'p japim ja tiida' bñix gu ja'tkam: “Ya' ma miamri na pim pai' dhuuk ampix machia' na pim jax ja'k duña' na ba' xi jam joi'mdai jam a'm ba ti niidhidha' gu Dios.” ¹⁰ Ba' no' pimit mi' pik ai kikcham nam pai' cham jam kñgalhi'ñdha' gu ja'tkam,

ja'p japim xi ja tiidai pu jimia' mi' dhir: ¹¹ “Jam nii'ñchudat jach ya' xi ixkai dhi dib'ir nat ji'x ya' bam bhi'iis jich chooton am gu ya' jam ki'aam kam, ba' dhi' bhaan jix maati' ka' na pimit cham ji'x jich k'igalh. Dai ba' nach ja'p pix xi jam tiidam nat bak ya' mam ai na pim pai' dhuuk ampix machia' na pim jax ja'k duñia' na ba' xi jam joi'mdai jam a'm ba ti niidhidha' gu Dios.” ¹² Ba' aañ ya' pu jam titda nax io'm cham bhai' tu ja jimia' dhi' dhi ja'tkam jano' na pai' dhuuk jum aaya' na tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, cham tu' pui' na gu Sodooma kam ja'tkam.

Nam cham mi' pui' jiidma' gu ja'tkam Korasiin oi'ñkam gio Betsaida (Mt. 11:20-24)

¹³ Ba'x buam jum aagit ba ja aa' gu Jesus gu Korasiin oi'ñkam gio gu Betsaida kam, jup kai'ch:

—Aañ jix buam jiñ aa' ja bui gu Korasiin oi'ñkam gio gu Betsaida kam, na mit gu' cham mi' pui' jii na jax jix aa' guñ Gi'kora'. Tii ñich jix bhai' tu duu ja nii'ñchudat nam jax ja'k cham pai' dhuuk pui' ti niidhat. No'ñ git Tiuro gio Sidoon pui'x bhai' tu duñia' sia kum cham jir Israel kam, moo jano' git soi'm ilhdhai mi' pui' ba jimia' am. Jajannulh jix xaasak jam git pu tim ti'dha', ni kum ka batbiada', ja'kbui' kat jam matai bhai' xim buidhidha' na bhaan jix maati' ka' nam silhkam soi'm ilhii'ñ. ¹⁴ Ba' tu' na jax chui'ka', jix io'm tulhiiñara' tir suulhgia' am jano' na pai' dhuuk jum aaya' gu tanoolh na ja aagi'ñdha' guñ Gi'kora' b'ix gu ja'tkam nam ji'k tu' jax xi buimii ya' dhi oi'ñga'n, cham tu' pui' na gu Sidoon oi'ñkam gio Tiuro. ¹⁵ Gu' ba' gu Kapernaum oi'ñkam, ja'p jum aa' am nam jix dhaam ja'k jiiim buiñor guñ Gi'kora'. Matgim mijimmi ja'k ji nam ja iabu'x io'm tuukab na pai' g'e' ti di'.

¹⁶ 'Ba' aapi'm nañ jam jootos na pim tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam, gu jaroi' no' joidham cham jax ji kai'chit jam k'e'e' na pim tu a'gi'ñdha', dhi' aañ na

joidham jiñ k'e'e'e'. Gu' ba' gu jaroi' na cham jam kaim ka', dhi' aañ na cham jiñ kaim ka' ip. Ku gu' cham tu' ji na dai aañ na cham jiñ kaim ka', gu' ja'pji sia guñ Gi'kora' nat bhañ joot ya' dhi oi'ñga'n.

Nam ja'k ba suulhgia' gu baik oo'm daman mambh'ix gook gui' nam kaichu' gu Jesus

¹⁷ Ba' gio pix ja'x jup ji ai mit gu baik oo'm daman mambh'ix gook gui' nam kaichu' gu Jesus na mit ja'k ba suulh na mit tu ja a'gi'ñpuk gu ja'tkam. Jix bhai'm taattugit ba aagi'ñ am na mit tu' joidham tu duu mu ja'p, jup titda am:

—Jich jaduun, giilhim xich jügi'ñ am gu cham k'iki' i'ii'mda' nach jum a'mkam mai' ja jootos ja a'm dir gu ja'tkam! Jotmoda' pu buan am!

¹⁸ Ba'p ja titda gu Jesus:

—Dho na gu' aañ cham tu'r jiñ jupaabkam gu ja'ook, pui' ku ba' xiñ jügi'ñ. Tii ñich gu' nat bha ji buax dhaam dir guñ Gi'kora' jano' nat pai' dhuuk giilhim jum ua'tulh buiñor, ja'p jum duu na jax gu duuk no't bipgi. ¹⁹ Pui' ku ñich ba' aañ jam tajaan gui' na pim ki'n jum palhbuidhidha' na cham tu' tu' jam duñia', siat chi moo tu' naksir cham tu jimchu'ndam jam kii, piam jax chu'm jumai ko'x maimdagim. ²⁰ Dai pix ji na pim gu' cham dhi' ki'n jix bhai'p bam taat ka', gu' ja'pji na pim ba ua'ñix u'uan ta'm jix dhaam na pim jax chii' na pim ki'n jix bhai'm taat ka', na gu' dai gui' nam ba ua'ñix ka'x dhaam na ja baidhika' gu Dios na pai'p tu'ii'.

Nax bhai'm taat ka' gu Jesus (Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Ba' mi' jotmoda'x bhai' bhai' jim ilh gu Jesus, nat gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pix pui' ja'k duu na bhaan tajaanix. Ba'p kai'ch:

—Aañ jix bhai'ñ chaat jum buiñ Gi'kora', aap nap jir g'e'kam jix dhaam gio ya' dhi oi'ñga'n, na pich gu' ba ja mattuda gu ja'tkam gui' nam gampai' tu'm na pich tu' ja ixchuix gux mamatdagim jum aa'ndam. Ba'

aañ jix bhai'ñ chaat jiñ Gi'kora', nap gu' pui' ja'k jix aa'.

²² Ba'p ja titda gui' nam mi'p tu'ii':

—Aañ bix tuñ maa guñ Gi'kora' na jik tu'x chu jai'ch, na gu' dai aañ jix bhai' xiñ maat nañ jir tu'p tu'm da', nañ gu'r maraa'n. Gio aañ ya' dir mu ja'k dai aañ diih pix jup jix maat guñ Gi'kora' nar tu'p tu'm da'. Gu' ba' gu jaroi' no'x maachim nach jir tu'p tu'm da' gook dit, aañi' dho aagi'ñdha'.

²³ Ba' mu ja'k xi ja tiigik jup ja titda dai gui' nam kaichu':

—Joidham no'm bix pui'p ti tigia' git gu ja'tkam na pim aapi'm jik tu' joidham jix bhai'm duukam ti niñ nañ jup tu bua. ²⁴ Na gu' gui' nam bhaankamu'n gu Dios ya ja'p tu ja a'gidhimik gu ja'tkam bijik, gio gux io'm gē'gērkam kat Israel kam, pui' ti joidham tu'm jup jix chi tiigik kat am na pim aapi'm jax joidham tu'm ti niñ xib, gu' ji na mit gu' cham pu chu'm ti ti. Sia pui' joidham tu'm jup jix chi kaik kat am ti na pim aapi'm jax joidham tu'm tē kēē xib, gu' ji na mit gu' cham pu chu'm ti kai.

Gu Jesus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu maa'nkam Samaaria kam

²⁵ Ba' maadit gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios mu jimik bhai' ba tikka gu Jesus, na mi' pix jix maachim no' sap moo pui' pix jup ji bua na jax ilhi'ñ diih. Jup titda:

—Jiñ jaduñ, aañ ja'p tu'm bham tikkam nap iam jiñ aagi'ñdha' git nañ ja'p tē kēē nap bixchu' pix jix maat. ¿Tu'ñ jax dhuñia' nañ ba' gammiji buiñor bap tui'ka' gu Dios?

²⁶ Ba' gu Jesus jup titda:

—¿Dho jax gim kai'ch nap tu jiñkai'ñdha' mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios na mit tu ua'nak gu bijik dir kam na tu' pik jix io'm jum aa' nach pu duñia'?

²⁷ Ba'p kai'ch:

—Dho sap nach gammiji tu' ka'm niñ'ñdha' gu Dios, gio nach gammiji ti'ñchoka' bix jich jujur ki'n gio na jix jich i'ii'mda' ki'n, bix nach jix

pup jich chaat. Gio sap ba' nach jix joi'mdai tiigix bhai' dhuñia' gu jaroi' no' tu' bhaan jum tulhiñ, panaas ku sap moo aach pix jir gui' ka'.

²⁸ Ba' gu Jesus jup titda:

—Dho pu'ñi pix nap duñia'ñ jaduñ nap ba' gammiji buiñor bap tui'ka' gu Dios.

²⁹ Gu' ji nat gu' gio bhai'p ka xi chikka gui' na sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios na sap ba' cham jax jum aa'nda' gu Jesus na ja'p pix bha tikka sia kux maat, jup titda:

—Dho ja'ppi nañ cham maat na jax chu'm ja'tkam ba' ja aagit jup kai'ch gui' nañ pui'x ja joi'mdaix bhai' ja duñia' no'm tu' bhaan jum tulhiñ.

³⁰ Ba' gu Jesus mui' ji chu a'ga bhaan ji ua'rgidhak maa'n gu maa'nkam, jup kai'ch:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam Jerusaleen kam ti ma paxiaram mu ja'k Jerikoo. Gu' ji na mit gu' gama ja'k daagik gibiimik gux i'xkum, ti pup mukxikam jamit mi ja'p xi buak boi cha'm, xi chi ixdhak jamit ba' bix gui' na jik tu' tu ua'kat. Daman gu jajannulhi'ñ pup jamit xi chu kookoxchulhdhak xi chu u'uuk na ka ti ti'chgit, pui'x dhaapkat jamit mi' xi buak. ³¹ Ba' ampik mi'p bhichu' maadit gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Ba' ba ti na mi' kaat, ni jix kut iam jix joi'mdat ti. Mi' dhir ja'p gakooll xi bhik maa'n na jimchu'.

³² Ba' ja'xpix mui'p ba jimchu' maadit gui' nam jir tujuandam mu ja'p chichiop nam pai' tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Ba' pui'p ba ti na mi' kaat boi cha'm, gu' pix ji nat gu' pui' cham joi'mdat jup ti sia, mi' dhir ja'p gakooll xi bhik pui' maa'n na jimchu' ip. ³³ Ba' siamri maa'n gu maa'nkam Samaaria kam mi ja'p jup ka jim dhi' ka'm gu boi. Dhi' dho gi gu'x joi'mdak ti ji na mi' soi' tu'ii',

³⁴ mui' pu ji ai mia'n. Ba' xi chu juulh na pai' jax jix ko'ktulhdhix gu tukga'n, gio nat xi chu bhii'bg jajanulh saaski' ki'n. Ba' bhai' xi dhaasak bhaan gu bhuru'x na ua' ba bhik

maa'n kap na pai' tim tibiappu, ba' xi chu namkidhak miji ba boo'n. Mi' ba' pu daakat nuuka'n bix chukaa'.
³⁵ Ba' buimgidhak gu Samaaria kam maa'nkam jup titda gui' nar ga'n mi' na pai' tim tibiappu: "Ya'p kañ ñi'ñxi'ñka' dhiñ jaduun na mi' bo', jix bhai'p ka buada'. Ya'ni gook gu tumiñ nap ki'n saba'ñxidha' gu tu' no' bam aa'. No' pich jax dhuuk jai' diilh jum tumñi' ki'n tu namki gu tu', aañ ja'k jum iabuidha' nañ gio ya'p buusnia' nañ ja'k ba gixchu'nda'." ³⁶ Dho jaña, ¿jax chu'm dhi baik ja'tkam na mit mi' bubuax joi'mdak tiigik jix bhai' dhuu gu maa'nkam na mi' tulhiñix boi cha'm?

³⁷ Ba' gui' na sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios jup kai'ch:

—Dho gu Samaaria kam.

Ba' gu Jesus jup titda:

—Dho pu'jani pix ja'k jum aa' nap duña'ñ jaduun, jix bhai'p ja buada' bix pix gu ja'tkam, sia moo nar pai' kam ka' git.

Gu Jesus na mi' ba aaya' kia'mi'ñ gu Maarta gio gu Mariiya

³⁸ Ba' pui' xi chu a'gidhat jimchu' gu Jesus. Nammi gama ja'k maa'n kap ba ai na pai' jumai ji'dilh jup jir kikcham. Ba' maa'n mi' kioka' gu ubii Maarta tiigim, joidham cham jax ji chi'ñk aich na sap mi' xi chibiapui.
³⁹ Ba' maa'n ti siipi'ñ ka' gu Maarta, Mariiya tiigim. Dhi Mariiya mi ja'p ji dhaibuk amuub kēē na tu a'ga gu Jesus. ⁴⁰ Ba' gu Maarta bha ja'p jix bhai' tu bua bix aixim gu tu'. Ba' na gu' cham palhbui'ñ gu sipdhi'ñ, mu jimik amuub jup titda gu Jesus:

—No' pich mi' dhir iam ja'p tii'n dhiñ xiku' na jai' xiñ palhbuidha' nañ tu'x bua. Mi' pix pu daa. ¿Ka'p ji cham joi'mdat jiñ ñii'ñ aañ jaduun?

⁴¹ Ba' gu Jesus jup titda:

—¿Jax kup ba' moo bhaan jix buam jup jum aa' Maarta gu tu' nap bix aixim ji chu bua't? ⁴² Jax dhui na maa'n pix jix io'm jum aa' nap pu duña', nap ya'ni ja'p daibui xiñ kaaya' na jax dhi Mariiya. Dhi' ji' ji

nax io'm jum aa'. Ba' cham jir am nañ mui'p bam joochxi'ñdha' dhi Mariiya, nat gu' dhi' ya' ba ai na pai' pik jum aa'.

11

Gu Jesus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' nam jax ja'k tu daanda' buiñor gu Dios

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹ Maa'nnim maa'n kap xi jimik gu Jesus ma tu daani jix dhaam ja'k buiñor gu Dios, bix jam jup oi'ñchu' gui' nam kaichu'. Ba' nat timok na xi chu dañimik, maadit mi' dhir ja'p jup titda gui' nam kaichu':

—Jich aagi'ñdha' ap jich jaduun nach jax ja'k tu daanda'x dhaam ja'k buiñor gu Dios, ja'p nat jax gu Juan ja'tkam bopkondam jup ja aa'ñdhak gui' nam kaichgit.

² Ba'p ja titda gu Jesus:

—Dho ja'p japim kai'chdha' na pim pai' dhuuk tu daanda' buiñor gu Dios: Aapi'ch Gi'kora' nap jix dhaam jup tu'ii', aap nap gammijix uañ ki'n pur jum tiitgidam ka'.

Iam jap ja'xbui' pui'p xi chu buada' ya' dhi oi'ñga'n ja'p nap jax tu buada'x dhaam ja'k.

Ku gu' aap ji no'p diilh pui'p ilhii'ñdha' git,

aach pui' pix soi'm kaichu'n ji.

³ Gio dhich chuuku' na tu' ki'n jup dua,

gammijip xi maakidhat nabap tanoolh na ba' ki'n jix bhai' tu tatda ka'.

⁴ Gio ba' nap iam tuch uañi'ñka' nach ji'x mach ua'tulhdha' jum bui, pui' nach jax jup tu ja uañi'ñ aach gui' nam jup jum ua'tulhi'ñ jich bui.

Gammijip iam jich a'm ti niidhidha' na cham jich mai'chi' gu ja'ook jumai boi bhaan jich bhichdha' na pai' mai'x chi giixi'.

⁵ Ba' ja'pnip ja titda gu Jesus:

—Kani nañ jam aagi'ñdha' na jax pik ja'k tu tu'ii' dhi'. No' maadit

aapi'm na pim ji'k ya'p tu'ii', iraab tukaa' mui' ba tu soon jum ki'aam gu jaroi' na mi' dhir ja'p jup kioka', no' gu' jax jum titda: "Jiñ jaduun, iam gook jiñ chaiñbui'ñ gu paan ⁶ nañ onbai'ñdha' maa'n guñ jaduun nat mik dir mi ai. Giilhim sap bax bhio'ntu', aañ gu' pu cham bia' gu tu' nañ iam onbai'ñdha' git." ⁷ Ba' no'p gu' aap miji dir jup titda: "Kux cham jir gè' tukaa' aa ku pich ba' moo bhai'p bañ ñiñiichdham. Bha siisap ip gu' gu ki'ñgob, gio ya' ja saagi'ñ bo' iñ guñ a'aal chuk. Cham dho ba' jax jix bhaai' nañ bamgia', dampan ji ba' no' giop ba xi chum aagim." ⁸ Gu' ji no' gu' pix ji kūsaim na soi' kai'ch nam taan, ma ji bamgia'p ji matgim nap tu makmira' bix gu tu' na aa'nda'. Ku gu' aañ ya' pu jam titda ji na cham tu' na moo nap jix mat ka' kup ba' tu makia', gu' ja'pji na pix ji kūsaidha' na soi' kai'chdha' kup ba' tu makia'. ⁹ Ba' aañ pui'p jam titda, gu tu' na pim taanda' guñ Gi'kora', jam makia' dho. Piam gu tu' na pim ga'ngada', jam aagi'ñdha' ip. Gio no' pim pix ji kūsaim na pim bha tu soon ki'ñgob, jam kupio'kdha' ip. ¹⁰ Na gu' na pim jax bax maat gu jaroi' no' pix ji kūsaim na tu taan gu tu', makia' am. Piam no' tu' ga'nga, tigia' ip. Gio no' pix bhai' ji chu soon bhai'pai' ki'ñgob, kupio'kdha'm ip.

¹¹ '¿Aapi'm daas aa na pim jodai makia' gu jax chu'm jam mar no' paan jam taan? ¿Piam ku pim gu' ko' mui' ba maak no' batoop jam taan? ¹² ¿Piam ku pim gu' naksir mui' ba daagi'ñ no' lankiyyus jam taan? ¹³ ¿Jia na pim gu' bix pix jir jix bhabhai'kam ja bui gu jam maamar, sia ku pim jax jir jix u'ua'tulhdhix kam ja'tkam? ¿Guñ Gi'kora' gi ba' na giilhim jir jix bhai'kam nax dhaam jup tu'ii'? Tajaañdha' ji matgim gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu jaroi' na taanda'.

Nam pui' ai'chuxdha' gu Jesus na gu ja gè'kam tuk gu cham kiki' i'ii'mda'

bhaan jup tui'dhi'

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

¹⁴ Maa'nnim gu Jesus maa'n mai' ba jootos gu cham kii' ii'mda' bhaan dir maa'n gu maa'nkam na bhaan jup tui'dhi'. Cham tu ñiokda' dhi' dhi maa'nkam, na gu' gu cham kii' ii'mda' pix na pui' duuka'. Ba' joidham bhai' ji chu ñiokcha gu maa'nkam nat pai' ba buus gu cham kii' ii'mda' bhaan dir. Ba'x bhai'm ilh jamit jai' gu ja'tkam na mit pui' ti tii. ¹⁵ Jai' ba'p kai'ch am:

—Ja gè'kam tuk ji gu cham kiki' i'ii'mda' na bhaan jup tui'dhi' dhi', pui' nam ba'x jügi'ñ.

¹⁶ Ba' jai'p titda am na sap xip duña' gu tu' nam cham pai' dhuuk pu chu'm nii'ñ, nam jax dhui mi' pix jix mai'chim no' sap moo bixchu'x aichu'n na pu tu duña'. ¹⁷ Gu' ji na gu'x maat gu Jesus nam jax jum aagit jup titda, siax maat nam jax ai'chuxi'ñ gu jai'. Ba'p ja titda bix:

—Gu jax chu'm gè'kam no' cham maa'n ñi'ook jup duuk ja bui bix gui' nam maap tu juanda', cham ji'xkat tu' jax dhuña' am, nam gu' jai' maakam kai'chdha', gio jai' maakam ip. Mikkat mi' pix pu bhaakui mam kooda' am diilh. ¹⁸ Pu'ñip jum duña' gu ja gè'kam tuk gu cham kiki' i'ii'mda' no't jax dhuuk bhai' ji bhaam ja bui gu tujuandam tugi'ñ, nam gu' cham maa'n ñi'ook kap duuka'. Ja'p jañ kai'ñkam jup kai'ch na ni ji'x kur pui' na pim jax jiñ ai'chuxi'ñ jai' dhit. Jup kai'ch japim nañ a'm jup tui'dhi' gu ja gè'kam tuk gu cham kiki' i'ii'mda' nam ba' xiñ jügi'ñ. ¹⁹ ¿Aapi'm ba' pui' ja gè'kam tuk gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm jup tui'dhi' aa gui' nam jam kaichu' nam ba'x ja jügi'ñ nam mai' ja jootos ja a'm dir gu ja'tkam? ¿Jia na gu' cham? Pu dhi' bhaan jix maati' na cham ji'x jir pui' na pim jax jiñ ai'chuxi'ñ. ²⁰ Matgim aañ gu Dios ji nañ bhaankam ya oirit mai' ja jootos gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gu ja'tkam. Gu Dios pix diilh jiñ a'm ti niidhim, pui' kum ba' xiñ jügi'ñ. Ba'

dhi' bhaan jup jix maati' nat bam ai na pim pai' dhuuk ampix machia' na pim jax ja'k duña' na ba'x joi'mdat jam a'm ba ti niidhidha' gu Dios.

21 'Gu ja'ook ja'pni ja'k jup ji buusan na jax maa'n gu maa'nkam jix oogim na mu pai' tu bia'ka' gu bixchuga'n jax chu'm ba'k chir. Ba' mi' tu nuuka'nda' ji dhaagit gui' na ki'n jum palhbuidha' no' jaroi' bax chi ñxdham, sia ku gu'p jix oo'. 22 Gu' ji no't gu'x dhupii'ñ mu ai gu jumai maa'nkam nax io'm jix oo' ka', cham tu' pui' na gui', mi' dho daagii xi ñxdhai gu tu' na ka daa'nka' na git ki'n jum palhbuidha', pui' ba' xi gi'biimii gammiji xi ardimia'. Gu bixchuga'n ba' bix bhaan ji chu bi'ya' na mijii ka tu bia'ka' ba'k chir.

23 'Na gu' gu jaroi' no' cham pui'p ilhii'ñ nañ aañ jax ilhii'ñdha', dhi' bhaan jix maati' ka' na xiñ bhaamki'ñdha'. Gio gu jaroi' no' cham jiñ palhbui'ñ nañ tu jumpa'nda', dhi' bhaan jix maati' ka' ip na ja'kbui' kat ti ji'dilhka'nda'.

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' na jax jum buada' gu cham kii' ii'mda' (Mt. 12:43-45)

24 'Gu cham kii' ii'mda' no't bhaan dir ba buus gu maa'nkam, ba jimia' mummi ja'p gampix jix chu gak kir na tu gaa'mira' na pai' kiicha'. Ba' no't cham pai' ti tii nar joidham, jup jum aa'nda': "Gi no' ñich giop jii bhammi nañ pai' kiokat, na gu' cham pai'r joidham ya ja'p." 25 Ba' joidham ti tigia' na gio bhammip ba bakia' bhaan gu maa'nkam, jix chi kii' ka', joidham tu boxkix ka', na gu' pui' ji buusanda' no'x kii' gu maa'nkam. 26 Ba' xi dhai'ñña' na ja bai'ñmira' ji'k xijum gook pup gu bipnaga'n cham kikii' i'ii'mda', nam jix io'm xi chu xi buada', maap jam ba' bhai' ba baapkia'. Mi' dhir dho gi ba' gu'x io'm bam duña' ji gu maa'nkam, cham tu' pui' na biipi' dir.

Gu Jesusus na ba aagi'ñdha' maa'n gu ubii na sia jaroi' na pix jix bhai' ba

tu jimda' no' mi' pui' ba jim na jax jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios

27 Ba' na mi' pui' ka tu a'ga gu Jesusus, maa'n gu ubii mijii dir ja'p ja saagi'ñ gu ja'tkam jup titda gø' ki'n:

—Moo git joidham jix bhai' tu jimda' gum naan na pich bhaan dir maaxir, gio nat magoonik bam gi'ñilh.

28 Ba' gu Jesusus jup titda:

—Ja'pji sia ji gui' nam køøji mi' pui' ba jiiimda' na jax jum kai'chdha' gu ñio'ki'ñ gu Dios na pui' gammijix bhai'p ba tu ja jimda'.

Nam pui' ba tida' gu Jesusus gu ja'tkam gui' nam cham tu' ka'm ti ñii'ñ nap duña' na tu'r jix bhai'm duukam nam cham pai' ñii'ñdha'

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

29 Ba' giilhim mui' pix ja'x ji aajim am gu ja'tkam mi' na pai'p tu'ii' gu Jesusus, nammi ja'p ba xi ju' am. Ba'p ja titda:

—Jai' dhit gu jaaduñ nam ya'p tu'ii' tiix aa' am nañ sap tu' jax xi dhuña' nam cham pai' dhuuk pu chu'm ñii'ñ, gu' ji na gu' cham tu' pu chu'm ja a'm jum aa', nam gu' giilhim jix u'ua'tulhdhix. Ku gu' aañ jir dhi' pu chu'm ka' ji nam jax chu'm jix aa' nam tigia', pui'ñ jup jiñ dhuña' nat jax jum duu bijik gu Jonaas. 30 Gu ja'tkam Niinibe oi'ñkam bhaan dir maat jamit gu Jonaas na bax ja tulhiiñchudam gu Dios. Aañ ba' pu'ñi ip ya' ja bui xib gu ja'tkam, aañ pix jiñ a'm dir machia' am na jax ja'k cham ja tulhiiñchuda' gu Dios gatuuk ja'p na jax jano' gu Jonaas. 31 Jano' na pai' dhuuk jum aaya' na guñ Gi'kora' ja aagi'ñdha' bix gu ja'tkam nam ji'k tu' jax buimii ya' dhi oi'ñga'n, gu ubii gui' na bijik jix io'm jir gø'kam kat mi' dhir ja'k jurnip, jano' xi kikboi pui' ti'ya' na pim cham tu'r kikii' ja'tkam, na pimit gu' cham mi' pui' jii na maadit tii pu ya' jam aa'ñdhimik na pim pai' oi'dha' na pim jax ja'k mi' pui' jimia'. Gu' gui' gu ubii mik dir jum dikoo'ñ nat bha jii nat bha kaim gu gø'kam Salomoon na giilhim jix chu matda' ka'. Ku gu' gui' na maadit xib ya oiri,

jix io'm jix chu maat ji gio nax io'm jir gɛ'kam, cham tu' pui' na jax jano' gu Salomoon. ³² Sia gu ja'tkam Niinibe oi'ñkam xi gu'ki' pui'p ti'ya' am jano' na pim maaxik cham jir kiki' ja'tkam. Na gu' gu ja'tkam Niinibe oi'ñkam moo jano' pu soi'm ilh jamit bui'ñor gu Dios nat jax pui' tu ja a'gi gu Jonaas na cham bhai' tu ja jim. Ba' gui' na maadit xib ya oiri, jix io'm bhaan ti niidhim gu Dios, cham tu' pui' na gu Jonaas.

Gu Jesusus na pui' ba ti'ya' na gu buupui ja'p ji buusan na gɛ' tanoor
(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ 'Aañ cham ji'xkat jaroi' pai' nii'ñ gu maa'nkam na xi miichdhai gu kañdhiir miji ja'p xi kiisa' na pai' cham tu maax ka', piam ku tu' ki'n xi chaa'bidha'. Gu' ja'pji bhammi ja'p na pu xi kiisa' tɛ'kob na ba'x chu maax ka' nam mi ja'p oipoda' gu ja'tkam. ³⁴ Dhich buupui pu'ñip ji buusan na jax gu kañdhiir na joidham gɛ' tu maaxi'ñ ka' tukaa' no' bi'ñdhix, nach gu' ki'n ti nii'ñ. Mui' pix pux chum tukgam ka' gu' no' cham kiki' dhich buupui. ³⁵ Ba' aapi'm jix bhai' xim duukat na cham tutkia' dhi jam buupui. ³⁶ Na gu' no' joidham jix kiki', jix bhai' nii'ñdha' pim gu jam tutku' na jax chui'ka'. Pui' na jax gu kañdhiir no'x bhai' miim, na gu'x bhai' tu maaxi'ñ ka', pu cham pai' maa'n kap pix am jix chi iika' ka'.

Gu Jesusus na pui' ba ja ti'da' nam cham bhai' tu jim gu pariseos gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lk. 20:45-47)

³⁷ Ba' nat pai' tiimo na tu a'ga gu Jesusus, maa'n gu pariseo ba baidhak na tu koi'ra' kia'mi'ñ. Ba' gu Jesusus ma oi ip, jimdat mi' ji dhaibuk ba ti niir nam tu bhiidha' na pai' tum kua'. ³⁸ Ba' gu pariseo cham jir juraa'n nat ti nat cham jum ikoim, na gu' panaas nax maat diilh, jum aa' na xim ikoimdhai gu jaroi' no't ba ji chu juu. ³⁹ Ba' gu Jesusus na gu'x maat na cham juraa'n daa gu pariseo, jup titda:

—Ja'p moo tiix u'uañ jum ilhii'ñ japim aapi'm na pim pariseos jum tiiti'. Gu' dai daam dir na pim ti xi ja bopkon gu jam ja jooxia' gio jam bapaas, irban dir ja'k gu' giilhim mi bhi'sap ji gu jam ua'tulhdhara', na pim ti iixi'ñdha' gam biix aixim na pim tu buada' na tu' cham jir ki'. ⁴⁰ Cham jam jur bia' pim dho jia ku pim ba' pui' ja'k tu jim. Jax jum aa' pim aa na cham ti nii'ñ gu Dios jura'ram gu maa'nkam? Jax dhui nat gu' biix jup duu na ji'x jir tuuku', sia irban dir, sia daam dir. ⁴¹ Ba' tu' na jax chui'ka' ya' dir ja'p ja'k, tu' silhkam japim jix ja joi'mdat ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam gui' nam cham tu' bia' ni ji'x. Pu'ñi ja'k dho gi gu' ba oñia' ji sia irban dir ja'k gu jam ua'tulhdhara'.

⁴² 'Tiin jix buam jin aa' jam a'mkam aapi'm na pim pariseos jum tiiti', na pim gu' cham bhai' ja bua gu ja'tkam gui' nam biix aixim bhaan jum tulhiiñ. Aapi'm dai sap pik ba' gammiji mi tu aichdhidha' chiop na ji'k bhaan jup bipio' gu Dios gu tu' na pim ti is, gu' ba' gu ja'tkam cham ja nini'ñ japim sia kum mi ja'p soi' tu'ii' jam taagiob. Dhi' ji ba' pik biipim aa' na pim jix ja joi'mdaix bhai' ja duñia', gatuuk japim ba' pui'p ba duñia' gu tu' nam aa'nda'.

⁴³ 'Gio ba' na pim gɛ'gɛ'kam jum taat ka', biipi' dir japim jix dharaibuktu'nda' na pai' tum daanda', ni ji'x ku pim iam gatuuk dir xix dharaibuktu'nda'. Gam na pim jix aa'nda' nam biix gu ja'tkam tu' ka'm jam niidhat jam ñio'kdhidha' mu ja'p na pim jax jiidma'.

⁴⁴ 'Ja'p pix ji buan japim na jax gu maa'nkam no' bijik dir mi' pai' ba yaasap na cham ka tu maati' ka', siam chi daam dir mi oipo gu ja'tkam. Pu ni kum jix mat ka' no' tu' maa'nkam bita'n jup dibaalhchik.

⁴⁵ Ba' maadit gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' dhir ja'p jup kai'ch:

—Jiin jaduun, aach biix jup jich ia'ñ pui' na pich jax ti, panaas jap sia aach jich aagit jup kai'ch.

⁴⁶ Ba' gu Jesus jup titda:

—Sia dho tiix buam jiñ aa' iñ jam a'mkam aapi'm na pim sap pik ba'x maat gu ñio'ki'ñ gu Dios. Ja'p ji buusan gu' na pim tu ja bhiiñolhdhatu' gu ja'tkam na pim dai gui' ja chianda' nam mi' pui' jiiimda' na jax jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios, gam na pim jax ilhii'ñ dñlh. Aapi'm dñlh gu' pu cham mi' pui' jiiim.

⁴⁷ 'Gio na pim jix bhai' xi chu buada' nam pai' yassap gu bijik dir kam gui' nam ya ja'p tu a'gimik bhaankam gu Dios, gu' gu jam bopxi kat na mit ja koodak mi' ja yaas nam jix bhaanut ja kēēkē' nam tii tu ja a'gi'ñdha' na jax jir mi' pui'. ⁴⁸ Ba' dhi' bhaan jix maati' na pim jix bhai'm taati' am jix bhai' tu bua mi' na mit pai' ja yaas.

⁴⁹ 'Pui' pu tii ji gu' guñ Gi'kora' na giilhim jix chu maat nam sap cham ja kigalhdha' gui' nam pu'ñi bhaankamu'n ya ja'p tu a'ga, jai' ja kooda' am. ⁵⁰ Ba' aapi'm pik jix io'm jam o'bhai'ñdha' gu Dios na pim xib ya oipo na mit ba ja koi gu jam bopxi kat gui' nam bijik bhaankamu'n ya ja'p tu a'gimik. ⁵¹ Nammi dir bhai' ji jam kusbidha' bhaan gu Abel na mit bñpi' mua, ya' juugit na pai' gu Sakariyas, gui' na mit mi' irban mua na pai' kii'k gui' na bhaan tum makgixi'ñ gu Dios, gio gu ba'aak nam pai' dñir tu daan gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Jam aagi'ñ iñ moo na aapi'm jai'p jam o'bhagi'ñ gu Dios na mit tu koi gu jam bopxi kat jano' dir.

⁵² 'Gio gu' aapi'm na pim sap pik ba'x maat gu ñio'ki'ñ gu Dios, ja'p ji buusan na pim aapi'm ua' gui' na ki'n jum kukpio'k mi' pai' na tum mamti na jax ja'k jir am na pim mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' gu Dios, gu' ji na pim gu' cham ja kukpio'ki'ñ gu ja'tkam, ni aapi'm dñlh ku pim mi' baapak.

⁵³ Ba' giilhim bhai' ji bhaak jamit gu pariseos gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios na pui' ja titda gu Jesus. Bix aixim bhai' ba tikka

am maap jim daagik ⁵⁴ nam mi' pix mamai'chik no' sap moo pui'p ilhii'ñ nam jax ilhii'ñ dñlh gu tu', piam ku gu' sap cham, dai nam ba ja aagi'ñdha' gu ja gē'gērkam tuk.

12

Gu Jesus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' nam cham ja jūgi'ñdha' gu pariseos

¹ Ba' giilhim mui' mi' mam jumaap jamit gu ja'tkam na pai'p tu'ii' gu Jesus, nammi ja'p xi ju' am. Giox kabkam ki'sap am jai' miji ja'p, nam gu'x kobkom mi' guguuk. Ba' bñpi' mui' ji chu ja a'gi' gui' nam kaichu', jup ja titda:

—Moo pim cham mia'n ja a'jida' gui' nam pariseos jum tñti'. Giilhim jix kaidha' gu' gu ja ñi'ook, ja'p jir tu'm am na jax gui' na ki'n jap-pukar gu paan, pu cham mi' pui' jiiim am dñlh nam jax ja aagi'ñdha' gu ja'tkam. ² Ku gu' kam aajim ji na pai' dhuuk matgilhia' nam jax jir tu'm, sia kum gu' xib dñlh pix pui'x chu maat. Na gu' cham ji'xkat jum ixchu' gu tu' sia ku tii ixchuix panaas, ni ku cham ji'xkat na moo cham jup matgilhia' sia ku tii cham tu aa' gu jaro'. ³ Ba' aapi'm pu'ñi ip no' pimit tiix ixchuixim mu pai' tu a'ga gu tu', maa'n na jax matgilhia' gatuuk. Sia pimit chi moo tiix kabkam xim kuu-pak mu pai' jax chu'm ba'k chñr, nai' pix ja'x chum jiiñakda' na pui' tum kai'chdha' gatuuk.

Gu Jesus na pui' ba ja tñda' gui' nam kaichu' nam cham ja ñbhi'ñdha' gui' nam tu koo'n

(Mt. 10:28-31)

⁴ 'Ba' ja'p jañ jup xi jam tñdam jiñ jaaduñ na pim cham ja ñbhi'ñdha' gu ja'tkam gui' nam jir tu koo'n kam, cha'pim totdon ka' sia kum xi jam koodak. Na gu' no' mit moop ma jam koi, dai gu jam tutku' nam ja kooda', gu jam i'ii'mda' pu cham nam jax dhooda'. ⁵ Gu Dios ji na pim jix ñbhidhat oipoda', na gu' gui'x bhaai' na xi jam koodai mu ja'k xi chu chiñia'

nam ja iabu' gu jam i'ii'mda' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha' no' pim cham tu' ka'm nii'ñ. Tu' ka'm japim moo niidhat, aañ moo ya' pu jam titda.

⁶ Cham da'ram namiiik am dho gux bii u'ji' nam mu ja'p jum ga'ra, jix chamaam aix am gu gook tumñix cha'm. Gu' ji na gu' gu Dios jix dha'ram ja ilhii'ñ sia kum cham tu' bhaigim tu'm panaas. ⁷ Aapi'm gi ba' na pim jir ja'tkam jam jur bia' kam, ¿ja'p jum aa' pim aa na cham da'ram jam ilhii'ñ gu Dios? Matgim giilhim ji nax dha'ram jam ilhii'ñ, sia jam kuup jix bhai' ja'kilhdhix kam bia' na ji'k bha tuut jam moom am. Ba' cha'pim jax jum aa'nda', na gu'x io'm jix dha'ram jam ilhii'ñ gu Dios, cham tu' pui' na gu u'ji'.

Gu Jesus na pui' ba ja tñda' gui' nam kaichu' nam ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam kaichu'

(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ 'No'm ba jam tikka gu ja'tkam no' pim jiñ kaichu', xi ja aagi'ñdha' pim na pim jiñ kaichu', aañ ba'p ja aagi'ñdha' gu noonbi'ñ guñ Gi'kora' na pim silhkam jiñ kaichu'. ⁹ No' pim cham ja aagi'ñ, aañ pui' pix jup ja tñda' gu noonbi'ñ guñ Gi'kora' na pim pu cham tu' silhkam jiñ kaichu'.

¹⁰ 'Ba' no't jaroi' giilhim jiñ chii'n aañ nañ bhaankam ya oiri gu Dios, jum ua'tulhdha', dai pix ji na gu' giop tu uañdha' gu Dios no't soi'm ilhdhak pu ti na cham pui' ka kai'chdha'. Gu' cham ji'xkat tu uañdha' ji kia' no't gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' giilhim tii'n na jax cham jir am, na gu' dhi' buiñor jix io'm jir ua'tulhdhara' no' jaroi' jaaxmam kai'ch.

¹¹ 'No' mit pai' dhuuk jam da'ngik mu ja'p pai' ba jam tuttuim chi-chiop piam mu ja'p pai'x kakai' ja bui, cha'pim jax jum aa'nda' sia ku panaas cham bhaai' na pim jax ba ji chi'ya' ja bui. ¹² Jax dhui na gu' diilh pix bhai' ji bhaigia' na pim jax ti'ya' no' pim bhaan bap tui'dhi', na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'

jam makia' gu matda' na jam a'm tajaanixchu'nda'.

Gu Jesus na pui' ba ti'ya' na cham jir am no' jaroi' gan jix aa' nar jix chumñigam ka'

¹³ Maadit ba' mijii dir ja'p ja saagi'ñ gu ja'tkam jup titda gu Jesus:

—Jiñ jaduun, mi' dhir jap iam ja'p jiñ chii'ñxidha' guñ xiix na tuñ makia' na ji'k jiñ a'm jup tuñ bipio' gu bixchuga'n guñ chaat kat. Ni ji'x ku xi chuñ maakim.

¹⁴ Ba' gu Jesus jup titda:

—Jax dhui nañ aañ cham tu' gè'kam ki'n daaxix nañ mu pai' ja maakda' gu ja'tkam na ji'k ja a'm tu bipio' gu tu'. ¿Ka' paa pimit duuk pu chu'm ki'n gè'kam jiñ dhai kup ba'x maat na pu chu'm jir jiñ a'mkam?

¹⁵ Ba'p ja titda bix gu ja'tkam nam ji'k mi'p tu'ii':

—Cha'pim dai bixchu'x chu aa'nda' na pim git xi chu bia'ka', na gu' cham tu' gu bix aixim na tu bia'ka' gu jaroi' na ba'x bhai' tu jimda'.

¹⁶ Ba' xi ja aa'ñ bhaan ji ua'rgidhak maa'n gu maa'nkam jix chumñigam nat jax tu jii, jup ja titda:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam giilhim gè' ma ii gu tiriik. Giilhim jir jix chumñigam ka' gu', gè'gèr ja bia'ka' gu dippir. Ba' nammii ji kii nat pai' dhuuk ti bhii gu tiriik. ¹⁷ Ba' cham gè'gèr jup tu ba'bhak ka', i'lhich mi' ja tuttu ka'. Ba'p jum aa' jura'ram bhaan: “¿Paañ ba' ja'k ulhña' dhi jai' tiriik na bi'ya' sia ku ñich jai' mi ulh dhi i'lhich ba'pki chir, na gu' cham bix mi aix?” ¹⁸ Ba' ja'xpix jup jum aa' ip gio: “Ja'pji nañ ja ia'rsai dhi i'lhich ba'bhak gè'gèr mi' ja tuttu' na ba' maa'n jimdam bix mi aaya'. Guñ bixchu'ñ bhai' dhir ja'p gai dhir jup xi chu ulhña'. ¹⁹ Mi' dhir ba' dai nañ bañ jii'pi'ñka', tu kua'da' in jix bhai'ñ chaatit gio nañ jix maim ka'. Mui' oidha' mi biitka' gu' dhi tiriik.” ²⁰ Ba' na mi' pui' kam aa' gu maa'nkam, jup titda gu Dios: “Joidham tii ti ilhii'ñ ap jia. ¿Jaroo ba' bhaan ji chu bi'ya' dhi' nap tu' bhaan tu a'ga? Nap

gu' aap ja'xñi tukaa' cham tu' ka du-aka'. Cham jum jur bia' ap kup ba'p kai'ch." ²¹ Pu'ñi pix ja'k ba' tu jimia' gu jaroi' sia kut ti joidham ti ilhdhak nammi ji chi kii gux dha'ram tu namkim ya' kam dhi oi'ñga'n, pix ji no' cham jir jix chumñigam ip buiñor gu Dios.

Gu Jesus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' na ja a'm ti niidhim gu Dios gui' nam jir maamra'n

(Mt. 6:25-34)

²² Ba' mikkat gu Jesus jup ja titda dai gui' nam kaichu':

—No' pim pai' dhuuk cham ji'x ka bia' gu koi' piam tu' jannulh na pim ti'ya', cha'pim jax jum aa'nda'. ²³ Na gu' cham tu' pik jum aa' gu koi' ni gu jannulh, gu' gui' ji jam i'ii'mda' gio dhi jam tutku' nax io'm jum aa', dhi' pik japim gaa'ñchu'nda' na jax ja'k jix bhai' tu ja jimda'. ²⁴ Gio gu' ja ni'ñ japim gu kokkon. Cham pai' mu pai' or am gu tu' nam kua', nam gu' pu cham ti is. Ni kum pai' tum bipi'ñ jax chu'm ba'k chir, jax dhui nam gu' pu cham tu ba'bhak. Gu' ji na gu' gu Dios tu ja maak nax joi'mdat ja ni'ñ. Dho jaiñ, ¿aapi'm ba' cham jix io'm jup xi jam joi'mdat jix bhai'p jam duñia' aa gu Dios na pim jir ja'tkam? ²⁵ Gio gu' cham ji'xkat ja'kbui' oidha' aichdha' na duaka' gu jaroi' na ji'k ti xi ilhii'ñdha', na gu' cham jaroi' diilh jup bua gu ii'mda', siat chi moo ti bix juraa'n ki'n pui'm aa na ja'kbui' oidha' aichdha' git. ²⁶ Ba' dhi' pu'ñi ip, cham jir am na pim ja'p pix jix chu aa'nda' gu tu' na cham jum aa', na gu' cham ji'xkat jaroi' alhi'ch pup jup duñia' gu ii'mda' na ba' ja'x pup xi dhuaka', sia kut bam ai na pai' dhuuk mukia'.

²⁷ 'Ja ni'ñ japim ip gu yooxi' nam nai' yoot bix aixim tu'm jix a'bhaz. Cham tu' diilh jup tu bua am gu tu' nam ki'n jum a'bhartu'n, ni kut iam pu chu'm jix a'bhaz tim ti'dhak gu Salomoon gui' nax io'm jir g'kam kat bijik, sia ku ti joidham jix bhai' xim duuka'. Gu yooxi' gu' gu Dios na pu

chu'm tu ja ti'ii'ñka', cham tu' diilh. ²⁸ Ba' no' gu yooxi' pui'x a'bhaz tu ja ti'ii'ñ gu Dios sia kur gampix kam gio na buimgidhak bax gak ka', ¿gu Dios aa ba' cham jix a'bhaz jup tu jam ti'dha' na xi jam joi'gi'n na pim jir ja'tkam dudua kam jum jur bia' kam? Tu jam ti'dha' ji matgim, dai ji na pim bix jam jujur ki'n buiñor ti jigi'ñdha'. ²⁹ Ba' cha'pim jax jum aa'nda' sia ku pim cham ka bia' gu tu' na pim jugia', ni gu tu' na pim i'ya' no't ma gaa gu suudai'. ³⁰ Pui'm dho tu'ii' ji gui' nam chakui maat gu Dios, bix dhi' pu chu'm jam bhaan jix buam jum aa'. Gu' matgim aapi'm bax maat ji na jaroi'r jam Gi'kora', gu Dios dho. Gio gu' gui'x mat ka' na tu' jam a'm jum aa'nda'. ³¹ Aapi'm dai ji na pim mi' pui' xi dhuiñchu'nda' na jax jix aa' na ba'x joi'mdat jam a'm ti niidhidha'.

Gu Jesus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' nam jax ja'k jir jix chutumñigam ka'x dhaam ja'k

(Mt. 6:19-21)

³² 'Cha'pim tu' bhaan totdon ka' aapi'm na pim ja'p ji buan na pim jir jiiñ kakasnira', na gu' sia ku pim jir gook alh, guñ Gi'kora' xi jam joi'mdat jam a'm ti niidhim. ³³ Cha'pim jax jim aagit xi ja maakat gu tuumiñ gu ja'tkam gui' nam cham tu' bia' ni ji'x. Xi chu ga'rat japim gu tu' na pim bia' na pim ba' mi' dhir ja maakda'. Na gu' no' pim pu'ñi ja'k duiñchu', aapi'm jum tutumñigamtaidha' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios na pai' gux ixkum cham ji'xkat aaya', ni gu tu' na ti di'nbalhchu'n ku cham ji'xkat aaya'. ³⁴ Na gu' gu jaroi' mu pai' no' bia' gu tuumiñ, dai mummi titii'ñchoka'. Ba' pu'ñi aapi'm no' pimit bam tutumñigamtax dhaam buiñor gu Dios, dai bhammi ja'k japim ba titii'ñchoka'. Dhi' pu'ñi ja'k jum aa' na pim duñia'.

Gu Jesus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' nam gammiji mi' pui' xi jii mit na jax jix aa' gu Dios

³⁵ 'Gammiji pim gaa'ñchu'nda' na pim jax ja'k mi' pui' jii'mda' na jax jix aa' gu Dios. ³⁶ Ja'p japim tui'ka' na

jax gu tujuandam no't gu gɛ'kam xi ja chianik nam mi' darka' kia'mi'ñ nam kupio'kdha' na pai' dhuuk mi aaya' na jax maa'nnim bha tu soosnia' na xim t̄imorai mu pai'. ³⁷⁻³⁸ Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jimia' gu tujuandam no'm ti n̄i'ñ na pai' dhuuk mi aaya' gu ja gɛ'kam tuk, siat iraab tukaa' mi ai, piam katukgab, piam jix dha'npam ji chu maaxirik. Aa'ñ ya' pu jam t̄itda nax bhai'm ilhdhai gu ja gɛ'kam tuk xi ja chiñia' nam daraibu' na ba' tu ja bhiidha' nam tu jugia'. ³⁹ Gio gu' ja'pni'p tu tu'ii', pu cham mat ka' am gu tujuandam na pai' dhuuk mi aaya' gu ja gɛ'kam tuk, ja'p na jax gu jaroi' na gu' pu cham mat ka' na pai' dhuuk mi ɛɛ'ji ti iixdha' gux ixkum kia'mi'ñ, joidham no' gu' pu b̄ipi' dir bax mat ka' git na ba' mi' p̄ix ba tu nuuka'nda' nam cham ti iixdha'. ⁴⁰ Ba' aapi'm pu'ñi, jix bhai' pim jum duuka', mi' pim pui' xi j̄im̄it na jax jix aa' guñ Gi'kora', na gu' cham maati' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jim ya' dhi oi'ñga'n nañ jam baidhika'. Cham jum ilhdham p̄ix ya aaya' iñ gu'.

Gu Jesus na tu a'ga' bhaan ji ja ua'rgidhai gook gu tujuandam

(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Ba' gu Peegro bhai' ba tikka, jup t̄itda:

— Jiñ jaduun, ɛdai aa nach j̄i'k bam kaichu' nap jup jich ch̄itdat jup kai'ch dhi' na pich tu' bhaan tu a'ga? ɛKa' b̄ix aa dhi jai' nam ya'p tu'ii'?

⁴² Ba' gu Jesus jup t̄itda:

— Dho pui' na maa'n gu gɛ'kam ip no't mik ja'k bh̄i na mi' xi dho'ñchoi maa'n gu tujuandam kia'mi'ñ, na mi' ka tu ja maakda' gu maamra'n ganai' jajaa'nni'ñ na pai' dhuuk jum aa-jidha' nam tu kua'da'. ⁴³ Ja'p moo joidham jix bhai' tu jimia' gu tujuandam no't mi' pui' duu na jax chiñia' gu gɛ'kam tugi'ñ, ⁴⁴ na gu' gu gɛ'kam joidham jix bhai'm ilhdhai daasa' na ti n̄i'ñxi'ñka' b̄ix na j̄i'k tu' tu bia'ka', tu' silhkam jañ moo ya' pu jam t̄itda. ⁴⁵ Gu' ji no't gu' gu tujuandam jax jim aa nat pai' dhuuk j̄i' gu gɛ'kam tugi'ñ:

“Kapbhai' nat mik ka j̄i' gu gɛ'kam, aa'ñ ya' xi chu koi'm̄i nañ j̄i'x ilh̄i'ñ, xi maimukim̄i iñ, xi ja gibichpagai iñ dhi oi'ñkam gio dhi'ñ b̄im tuutu'm tujuandam nam ya oipo, gamm̄iji b̄ix aixim nañ jax ilh̄i'ñ jañ pui' xi chu buim̄i.” Ba' pui'p ji chu duu gamm̄iji b̄ix aixim nat jax ilh. ⁴⁶ Na pai' dhuuk mi' p̄ix ba k̄ika' gu gɛ'kam tugi'ñ na cham pum aa'nda', giilhim dhox io'm tulh̄i'ñchuda' bhaamui, ja'xbui' pui'p tulh̄i'ñchuda' na jax gui' nam cham j̄i'x tu' ka'm ti n̄i'ñdha'.

⁴⁷ 'Na gu' gu jax chu'm tujuandam no't t̄i xi aa'ñdhak gu gɛ'kam tugi'ñ na tu' cham jir am na pu buada', gu' ji no't gu' tu' p̄ix ilhdhak pu dhuu, na pai' dhuuk mi ɛɛ'ji gu gɛ'kam tugi'ñ giilhim ḡibiim̄i chipliiñ k̄i'n. ⁴⁸ Ba' gu tujuandam no't pu cham aa'ñdhak gu gɛ'kam tugi'ñ na tu' cham jir am na pu buada', cham tu' mui' ḡi'bia' sia kut pu dhuu gu tu' na cham jir am, na gu' pu cham mat ka'. Gio gu jaroi' no' m̄it b̄ix aixim chia gu tu' na jax dhuñia', b̄ix jum aa' na tu aa'nda' no't jix bhai' mi pu tu duu. Gu' ba' gu jaroi' nam j̄i'k p̄ix tu chiñia' ip, dai ja'kbui' aa'nda' ip na bhaan tu aa'nda' no't jix bhai' mi' pui'p duu.

Gu Jesus na ba tu aa'nda' nat cham tu' pu kai'ñkam bha j̄i' na ya' pui' ja duñia' nam jax ja'k maa'n ñi'ook bap duuka' gu ja'tkam

(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ 'Aa'ñ na ñich bha j̄i' ya' dhi oi'ñga'n, ja'p ji buus na ñich bha tu kuusdam, t̄iñ bax aa' na git ba ti m̄ijidha'. ⁵⁰ Gu' ji na gu' b̄ipi'm aa' nañ jiñ chulh̄i'ña' na ba' pui' ba tum duñia'. T̄ix buam tu tatda' ip ba' nañ ti n̄ira nañ jiñ chulh̄i'ña', aa'nda' git nañ mi' d̄ir ba buusnia'. ⁵¹ Cham tu' ñich pu kai'ñkam bha j̄i' nañ pui' ja duñia' gu ja'tkam nam jix io'm jix bhai' ba kai'chdha', gu' ja'pji nam jix io'm ba xim bhabhaakui'ñdha'. ⁵² Na gu' pui' na jax no'm jix chamaam maap mi' pai' ka tu oi'dha' gu ja'tkam, no'm gu' gook ba ti j̄igi'ñdha' bh̄i' ji bhaaku' am ja bui gu gook. Piam

kum gu' gu baik ti jüigi'ñ jiñ bui, bhai' ji bhaaku' am ip gu gook nam cham jiñ bui ti jüigi'ñdha'. ⁵³ Piam gu ja maamar bax bhaak ka' am ja bui gu ja tataat gio gu ja nanaan, piam ku gu' mu dir bha ja'k bhai' bax ja bhaamki'ñdha' am gu ja maamar. Piam gu ja bha'bhar a'oo', piam gu ja kaka'mda', jax ña pi'x ja'k.

Gu Jesusus na pui' ba ja tüda' gu ja'tkam na jax kum ba' cham maat na jaroi' ja bui oiri nam pui'x maatit ti niil'ñ gio nam jix maatit tu taat

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Mi' dhir ba'p ja titda gu Jesusus bix gu ja'tkam nam ji'k mi'p tu'ii':

—Na pim pai' dhuuk niil'ñdha' gu tibiaa' na bhai' ba tisdia' jurnip dir, bax mat ka' pim na bax kibaarum ka', ba' pui'p ji chu buusnia' na pim jax ilhii'ñdha'. ⁵⁵ Gio no't jix juuk ba jib, bax mat ka' pim ip nax chatoiñdhim ka', ba' pui'p ji chu buusnia'. ⁵⁶ ¿Gu' jax ba'r jum duukam ku pim ba' cham maatit niil'ñ maadit gui' na ya oiri jam bim na pai' dhir ja'k jim gio na jax kai'ñkam ya oiri? ¿Kux cham bhaai' aa na pim pu'ñip jix mat ka' git? Pui' pi'x kai'chdha' pim dho bak.

Gu Jesusus na pui' ba ti'ya' na cham bhai' ka tu jimia' gu jaroi' no't cham bipi' dir pu tii'n na namkidha' gu ua'tdam tugi'ñ

(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ 'Dihl japim mi' pui' xi jimii na jax jix aa' gu Dios, dihl japim xim ga'ngidhat na tu'r jix kii' gio na tu' cham jir kii'. ⁵⁸ Na gu' dhi' ja'pni pi'x tu tu'ii' na jax ya' dhi oi'ñga'n bhaan no' jaroi' mui' tu ua'tu'n, na buuprai ba bhika' gu ua'tdam tugi'ñ na ba kupmira' no' cham namki'ñ. Gu' ji no't gu' bipi' dir pui' ba tii'n gu ua'tdam tugi'ñ na namkidha', nam chakui aaya' na pai' daaka' gu g'e'kam, mi' dhir dho pu ja'k suulhia' am nam jix bhai' maa'n ñi'look xip dui, ba' cham tu' mu ka aaya' am na pai' daaka' gu g'e'kam. Na gu' buiñor gu g'e'kam dai nam xi aa'ñdha' nam jax kai'ñkam ua'tulhi'ñ, pu miji ja'p

xi kuupa', cham tu' na jax jup ka kai'chdha'. ⁵⁹ Cham dho ji'xdha' buusnia' mi' dhir no't cham tu namki nam ji'k bha taanda', aañ moo ya' pu jam titda.

13

Gu Jesusus na pui' ba ja tüda' ji'kchi gu ja'tkam na ja a'm jum aa' nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios

¹ Ba' ji'kchi gu ja'tkam mi'p ba aa'ñdhim am gu Jesusus, nat sap gu Pilaato tu chia bhai' Jerusaleen nam ja kooda' ji'kchi gu ja'tkam Galilea kam, nam bhai' oipot g'e' chiop ka tu makgixi'ñ gu Dios. Sap ba' gu ja i'hir ki'n tum jupsusa bix xikoolh bhai' na pai' tum makgixi'ñ gu Dios, na pai' gu sasoi' gu ja i'hir ki'n jup tum jupsus.

² Ba' gu Jesusus jup ja titda:

—¿Gu' ba' aapi'm ja'p jum aa' aa nam dai gui'x io'm jix u'ua'tulhdhix kat na mit ba ja koi, gu' ba' panaas cham pik gu jai' nam pui' mup oi'dha' Galilea? ³ Matgim bix ji nam pui'x io'm jup jix u'ua'tulhdhix, pui'p ja tulhiiñchuda' gu Dios no' mit cham soi'm ilh buiñor, sia aapi'm no' pimit cham soi'm ilh. ⁴ Gio jano' na mit mambhix daman xijum baik gu ja'tkam koi, nat ja tim gu tēb bhi'ñbak nat ia bhai' Siloe, ¿ja'p jum aa' pim aa nam dai gui'x io'm jup jix u'ua'tulhdhix kat kut ba'p tu ja dooda, gui' ba' panaas cham pik u'ua'tulhdhix am nam bhai'p oi'dha' Jerusaleen? ⁵ Bix ji nam pui'x io'm jup jix u'ua'tulhdhix, sia pui'p ja tulhiiñchuda' gu Dios no' mit cham soi'm ilh buiñor, sia dho aapi'm nañ jax ba kai'ch.

Gu Jesusus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu iigix na cham i'bhai'ñcharda'

⁶ Ba' bhaan ji ua'rgidhak gu Jesusus maa'n gu iigix, jup ja titda:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam tii i'ix ka' maa'n gu iigix mu na pai' ti i'ix ka' gu uubas, gu' ji na gu' cham i'bhai'ñcharda'. Maa'nnim ba' giop ma tügim no' cham iam bax iibhaidha' nat jumai oidha'p ba aich.

Nim maa'n ku bha dhaa na bhai' tii ba nini'iñ. ⁷ Ba'p titda gui' na mi'x bhai' buada' gu uubas: "Iara' ap dhi iigix, na gu' cham i'bhai'ñchar. Silh pix na bha ja'k cham bhai'. Bas maaki'n dir tii bhai' ba nini'iñ iñ no' cham iam bax iibhaidha', pu nim maa'n ku bha daaka', na gu' chi bak cham tu i'bhai'ñchar." ⁸ Ba'p kai'ch gui' na mi'x bhai' buada' gu uubas: "Ea nach dai xib pix dhi oidha' ba nira' no't cham iam ba iibhai'ch. Aañ ka xi moikxidha' gio nañ mi tu buidhimii gu tu' na ki'n jix bhai'm duña'. ⁹ Mi' ba' no't gu' cham ba ji iibhai'ch, dai nañ ba iara'."

Gu Jesusus na ba dua'ñdha' maa'n gu ubii jano' pik na pai' dhuuk cham tum juanda'

¹⁰ Maa'nnim gu Jesusus ma jii maa'n kap nam pai' tu chiopi' ka' gu Israel kam ja'tkam, jano' mu jii nam pai' dhuuk cham tu juanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Ba' mi' bhai' ji chu ja a'gi gui' nam ji'k mi'p tu'ii'. ¹¹ Ba' maa'n mi'x jai'ch ka' gu ubii jagi' na gø'x kaboora'k ka' komi'ram dir. Ampix jix dhumaaram tu oirida', gio na bhaan pix jix ka'ook ka', pu cham bhaai'n ka' na jax jum silhña'. Maa'n gu cham kii' ii'mda' pui' ja'k duuka'. Mambhix daman xijum baik oidha' bap duu na dir pui' ba tu'ii'. ¹² Nat pai' dhuuk tii gu Jesusus na mi ja'p daa, mu ja'k xi baidhak amuub jup titda:

—Xiib ya' dodhia' ap ji matgim jiiñ jaduun dhi' nap tu' ki'n jix ka'ook. Cha'p jax kam aa'nda'.

¹³ Ba' palhii'p bhai' xi dhaa komi'ram. Jotmoda' mi' bhai' jim silh, jix kii'p jum duu. Ba' gu ubii ma taxchaabgi gu Dios jix dhaam ja'k. ¹⁴ Ba' bhai' ji bhaam gui' na mi'r gø'kam ka' chiop nat ba tu dua'ñ gu Jesusus na tii cham tum juan. Jup ja titda bix nam ji'k mi'p tu'ii':

—Jano' pim bha jimmida' na pai' dhuuk tum juanda' no' pim jix dhud-uadhik, cham tu' xib na pai' dhuuk aagix nach cham tu' jax buada'. Tu' ka'm japim xi chi nii'ñdhat.

¹⁵ Ba' gu Jesusus jup titda:

—Pui' pix kai'ch ap ji matgim. ¿Kux aapi'm aa cham ji'xkat i'chdhapu' gu jam bhuru'xi' piam tu' jam tuuru' no' jano' pik giilhim bax chanoom na pai' dhuuk tii cham tum juanda'? ¹⁶ Pu'ñi dhop ji buusan dhiñ jaduun nar boxii'ñ gu Abraam, gu cham kii' ii'mda' pui' ja'k duuka' nax dhumaaram tu oirida'. Mambhix daman xijum baik oidha' ba tulhiiñchuda. ¿Cham aa gu'r am ba' na dodhia' sia na pai' dhuuk cham tum juanda'?

¹⁷ Ba'x xi'iraak mi' pui' pup tu'ii' gui' na mi'r gø'kam ka' chiop nat pui' tii' gu Jesusus, bix gu jai' mit jup jix xi'i'ra nam pui'p kax bhaakut buiñor. Gu jai' ja'ppix ja'tkam nam mi'p tu'ii' dho gi gu' giilhim joidham jix bhai'm ilh jamit ji, nam gu' cham pai' dhuuk pu chu'm ti nii'ñ nat gø'p jum duukam bap tu duu gu Jesusus.

Gu Jesusus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gu kai'ñ gu mostaasa (Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Ba'p ja titda ip gu Jesusus gu ja'tkam:

—¿Tu'ñ git bhaan ji ua'rgidhai jam aa'ñdha' na jax ja'k ji busaak gu jaro'i no't jix joi'mdak bhaan ba ti tii gu Dios? ¹⁹ Ja'pni dho ji busaak na jax gu mostaasa no't jaro'i ii, no't giilhim gø' xiboora'k gi'ñr sia ku gu'r ilhi'ch gu kai'ñ, u'ji'm bhai' xi chu kakoska' maamragaram.

Gu Jesusus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gui' na ki'n jappukar gu paan (Mt. 13:33)

²⁰ Gio ba' ja'pnip ja titda:

—¿Tu'ñ git bhaan ji ua'rgidhai jam aa'ñdha' ip na jax ja'k jup ji busaak gu jaro'i no't jix joi'mdak bhaan ba ti tii gu Dios? ²¹ Ja'pni dho ji busaak ip na jax gui' na ki'n jappukar gu tui' no't jaro'i ba jip duu gu paan, joidham gø' bhai' ji jabka' sia kut tii palhii'p pix mi bui'ñ.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ñdha' gu ja'tkam na gook jix jai'ch gu bapoi (Mt. 7:13-14, 21-23)

22 Ba' pui' xi chu ja a'gidhidhat gu Jesus gu ja'tkam mi ja'p na pai' jax ji'dilh jir kikcham gio na pai' jax mui' pa' daa'ñxim jup jir kikcham, jim-chu' Jerusaleen ja'k. 23 Ba' maadit gu maa'nkam ba tikka, jup titda:

—Jiñ jaduun, ¿jir gook alh ka' am aa gui' nam buiñor ja'k bhiiya' gu Dios, ka' mui' aa?

Ba' gu Jesus jup titda:

24 —Dho daipu' gui' nam ji'k ja jur daasai bhai' bhaan bubuakia' gu ki'ñgob na pai'r ilhi'ch. Aa'ñ jix maat gu' nam mui' bhai' tiix bubuakik ka' bhaan dhi ilhi'ch ki'ñgob, gu' ji nam gu'x xijaim ilhdha'. Ba' aapi'm pu'ñi, jam jur japim xi dhaasai xi gaaga' na pim jax ja'k dui bhai' bhaan bubuakia' dhi' dhi ki'ñgob. 25 Gio gu' cham tu' gammiji bhai' pu kupio'kix ka' dhi' dhi ki'ñgob. Aaya' ji matgim gu tanoolh na pai' dhuuk kuupa' gu kiokam. Cham ji'xkat ka jam kupio'kdha' no' pimit diirap dir ba bii, sia pim chi ti gatuuk mui'p ba tu soon. Gui'p jam tiida' mi'ji dir: “Jax dhui nañ aañ cham jam maat na pim jir jaroi' dha'.” 26 Ba' no' pim gu' jax kai'ch: “Dho aach jir di' nach jum biim tu koi'mik gio nach jum biim tu i'mik, mi ja'p jap oirit pu tuch a'gi'ñdha' nach pai' jax oi'ñka'.”

27 Ba'p jam tiida' ip gio: “Jax dhui nañ gu' ba jam aagi'ñ nañ cham jam maat na pim jir jaroi' dha'. Cha'pim bha ja'k mia'n a'jida', na pim gu' cham jir kiki' ja'tkam.” 28 Ba' giilhim jix buam jum ilhdhai bhai' ji susuañia' pim aapi'm. Ba tigia' pim ip gu' gu Abraam, gio gu Isaak, gio gu Jakob, gio jai' mui' gui' nam bhaankam tu a'gimik gu Dios bijik nam buiñor jup tui'ka', aapi'm gu' pu diirap dir ba bi'ya' na pim pui' xim aa'nda'. 29 Biix kap dir na ji'x oi'ñga'n gu' gu ja'tkam nam buiñor jum jumpada' gu Dios. Dai ip gui' nam ji'k mi' pui' jimia' na jax jix aa' nam buiñor aaya', maap jam ba' tu jugia' biix, gè'r koi'cham ka' joidham. Gio gu' cham tu'r Israel kam ka' am dhi' dhi ja'tkam. 30 Ba' dhi' pik biipi' xi dharka' am jai' dhit

nam xib cham tu' kam jum ilhii'ñ, ba' jai' dhit nam xib tu' kam jum ilhii'ñ, gatuuk dir ja'k daraibu' am.

Gu Jesus nax buam jum aa'nda' ja a'mkam gu Jerusaleen oi'ñkam (Mt. 23:37-39)

31 Ba' ji'kchi gu pariseos jum tiitgidam mi'p ba ji bubua mit na pai' oiri' gu Jesus. Ba'p titda am:

—Cha'p mu ja'k jimda' Jerusaleen, na gu' bhai'm o'bhagi'ñ gu Eroodis na sap jum mu'aa'.

32 Ba' gu Jesus jup ja titda:

—Ja'p jum ilhii'ñ dho gu Eroodis na gu kaxio. Ja'p japim tiida' nañ dai xib gio kabuimuk pix ya ja'p ba ja dudua'ñdha' gu ja'tkam nam jix kako'k, gio jai' nañ ja a'm dir mai' ka xi ja jootsa' gu cham kiki' i'ii'mda' na ja a'm jup tui'dhi'. Maaxdhiñ ba' ba timo', 33 kuñ ji gu' mu ja'k jimda' ji pui' xi chu dudua'ñdhidhat. Xib jañ ji'x bhiiya', gio kabuimuk, gio maaxdhi. Bhammi ja'p jañ ba ji buusnia', na gu' gu jaroi' no' pu'ñi bhaankam tu a'ga gu Dios, jum aa'nda' nam bhai' mu'aa' Jerusaleen, cham tu' maakam ja'k.

34 'Aapi'm ja'tkam Jerusaleen oi'ñkam, ja'p pix na pim ja koo'n gui' nam bhaankam tu a'gada' gu Dios. Ti' jam aa'ñdhidha'm pix na pim jax ja'k duñia' na ba'x bhai' ba tu jam jimda'. Aapi'm ja ma'yasat ja koo'nda' joodai ki'n, gu' gu Dios pix na bhai' ti ja jootosda' nam ba' ya' tu jam a'gidha'. Ja'p na aañ na ñich mui'kim ti ji jam aa'ñ na pim mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios na ba' xi jam joi'mdat jam a'm ba ti ñidhidha' git, gu' ji na pim gu' cham aa'. Dhi' ja'p ji buus na jax gu takaarui' no' ti pup biix xix ja boi'spam kat gu maamra'n no' bax ja naa gu tu', gu' ji nam gu' cham mu ja'k a'jida' diilh. 35 Ba' xib ya' dir ja'p ja'k, cham pai' pim kañ kaaya' nañ pu chu'm tu jam a'gi'ñdha', ni ku pim cham pai' kañ chigia' maaxik. Jano' pim maaxik kañ chigia' na pim pai' dhuuk jup ti'ya': “jir gè'kam gio nax

uañ ki'n kiik dhi' na bhaankam bhai' ba jim gu Dios!"

14

Gu Jesusus na ba dua'ndha' maa'n gu maa'nkam na kax baigik ka'

¹ Maa'nnim nam pai' dhuuk cham tu juanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gu Jesusus tu ko'iim buiñor maa'n gu gɛ'kam pariseo, nat gu' bai na buiñor tu ko'ra'. Ba' sia mi'p daraa am gu jai' pariseos nam jix mai'chim gu Jesusus. ² Maa'n jup bai mit gu' gu maa'nkam na ɛ'ka' gu baigiki' na ja biim jup tu jugia', bhai' dhir ja'p jup daa ba'. ³ Ba' nat ba ti gu Jesusus, ba ja tikka gu pariseos gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios nam mi'p daraa. Jup ja titda:

—¿Jix bhaai' aa nañ xib dua'ndha' dhiñ jaduun nax ka'ook sia ku cham tum juan, ka' gu' cham aa?

⁴ Gui' cham ñiok am, dai nam mi' pix pu tu'ii'. Ba' gu Jesusus mu jimik xi dhua'ndhak gux ko'kkam xi joot na ba jimia' kia'mi'ñ. ⁵ Ba'p ja titda ip gio gu pariseos:

—No't maadit aapi'm tu' jam alhii chuk piam tu' jam tuuru' mu pai' ma gi jax chu'm ti di'n kir jano' pik na pai' dhuuk cham tum juan, ¿mi' pix jap xi ñi'ndha'? ¿Cham aa nap jotmoda' mu dai'ññi baabu'?

⁶ Ba' gui' bhai' pix xi ñi'ñ am, na gu' cham bhaai' nam jax ja'k jup xi chida'.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ndha' gu ja'tkam nam jax ja'k cham jum xi'rappuda' ja bui gu jai' ja'tkam

⁷ Ba' gu ja'tkam gui' nam kia'pix mi aajim nat pui'p ja bai gu gɛ'kam pariseo nam jai' biima'n jup tu jugia', biipi' dir pix ji dharaibuim am amuub na pai' daa na xi ja ñi'ñ gu Jesusus. Ba' xi ja aagi'ñ na cham jir am nam pui' ja'k tu jimda', jup ja titda:

⁸ —No' jaroi' mu pai' bam titmo, ba' pu'ñi ma jam bai na pim buiñor tu jugia', cha'pim amuub dadaarrida' na pai' daaka' gui' na mi'm titmoda', na gu' cham maati' ka' no' aapi'm mi' jam bi'ii'ñka' gu a'toxkar, ka' ba' gu

jai' na palhiip iam jix io'm pa'x ki' ka'm ja ñi'ndha'. ⁹ Mi' dhir dho ji jam jootsa' no' pu'ñi jai' mi' ja bi'ii'ñ no' aapi'm cham pik ki' ka'm jam ñi'ñ. Ba' pui'x xi'rai ja'p ja'k ma jimia' pim na pai' cham pik tu' bhaigim tu tui'ka'. ¹⁰ Gu' ja'pji no' mit pai' dhuuk pu'ñi jam bai na pim tu jugia', nammì dir ju'ndharam japim pix pu ji dharaibuidha' na pai' cham pik tu' bhaigim tu tui'ka'. Mi' ba' diilh no' jax kai'ch gu jaroi' na jam baidha' na pim mu ja'k daraibu' amuub, mu ja'k japim dho ba'p ba jimia'. Ba'x bhaim taatit japim mi'p ba darka' biima'n gio ja biim gu jai' na mi'p ja chiñia', ba' biix pix jix bhai' jam aa'nda' am gu ja'tkam nam mummì dir ja'p darka' na pim biima'n xi chu kua'da' gui' na mi'm titmoda'. ¹¹ Na gu' gu jaroi' no' gampai'm ilhii'ñ, joidham jix ki' ka'm ñi'ndha' am gu ja'tkam, gu' cham tu' ki' ka'm ñi'ndha' am ji no' dai gɛ'kam jum taat.

¹² Ba' nat pui' xi ja tiidak gu Jesusus gu ja'tkam, jup titda ip diilh gu gɛ'kam pariseo nat bai na biima'n tu jugia':

—Gio aap jiñ jaduun nap jir kiokam, nap pai' dhuuk ja bai'ndha' gu ja'tkam nam jum biim tu jugia', cha'p dai gui' ja bai'ndha' nap jaroi' ilhii'ndha' nam pu chu'm ki'n ja'k jup jum buidha', pui' na jax gui' nam jir jix bhabhai'kam ka' jum bui, piam gum jaaduñ, piam gux chutumñigam nam ya ja'p amuub oi'dha' nap pai' kio. ¹³ Gu' gui' ji nap ja baidha' nam cham tu' bia' ni ji'x, gio gui' nam jix mama'mkulhi', gio gui' nam cham ñi'ññia. ¹⁴ Mi' dhir ba' dai nap jix bhai' pix bam taat ka', na gu' ja'k jum buidha' gu Dios jano' nam pai' dhuuk duduadii baapmiglia' gui' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa'nda', sia kum gu' dhi' cham ja'k jum buidha' gu ya' jotmoda'.

Gu Jesusus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai na gɛ'r koi'cham ka'

¹⁵ Ba' maadit gu maa'nkam nat kai gu Jesusus nat koi' bhaan tu a'ga gux dhaam kam, jup kai'ch:

—Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jimia' gui' nam buiñor aaya' gu Dios nax io'm jir gɛ'kam! ¡Bii'ma'n tu jugia' am gu'!

¹⁶ Ba' gu Jesus jup kai'ch:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam jix aa' na tu jugia' jurnik kam mui' ja bii'm gu ja'tkam. Gu tujuandam tugi'ñ miji ja'p xi joot na pu ja tii'nmira' gu ja'tkam nar koi'cham ka'. ¹⁷ Ba' nat pai' dhuuk bam ai nam tu jugia', gio miji ja'p jup xi joot gu tujuandam tugi'ñ na mui' ba ja baidhika' gui' nat bii'pi' dir ba ja aa'ñ nar koi'cham ka', mi' pu ba tu bhiix. ¹⁸ Gu' ji na gu' na mu ja'p tii' pui' ba ja titdaim ip gio, cham ka aa' am. Jup kai'ch gui' nat bii'pi' pui' tii xi chii'n: “Aañ kia'pix alhi'ch saba'lh maa'n kap gu dibii'r. Mu ja'k jañ ba' ka tii'mira'. Ka xi chuñ uañi'ñka' ap nañ cham mu jim.” ¹⁹ Ba' jumai ja'p ja'k pui' tiip ba titdaim, jup kai'ch pix ip: “Aañ kia'pix ja saba'lh gook gu tutuur nañ ki'n tu juana'. Mu ja'k jañ ba' ka matmira' no'm moox o'jo'. Cham jañ ba' moo mu jim, ka xi chuñ uañi'ñka' ap.” ²⁰ Ba' jumai ja'p ja'k pui' tiip ba titdaim, jup kai'ch pix ip: “Ja'p moo xib pik sap muni pai' kañ chii'mo' iñ. Cham jañ ba' moo mu jim, nañ gu' mu ja'k ka bhii'ya'. Ka xi chuñ uañdha' ap.” ²¹ Ba' pui' diilh giop ma jii gu tujuandam tii pup xi ja baidhimik, bhammi ba aa'ñdhim gu gɛ'kam tugi'ñ. Ba' gui' tii ma bhaam nat cham jaroi' mu jii, ba'p titda ip gio: “Dhop xi dhai'ñña' ku gi nap ja bai'ñmira' gui' nam cham tu' bia' ni ji'x miji ja'p nam jix jai'ch dhi gɛ' ki-icham, sia gui' nam jix mama'mkulhi' nam miji ja'p daraa, gio gui' nam cham ñiñña'.” Ba' xi mii ip gu tujuandam nat ja baidham. ²² Ja'xpix ba' gio mi'p ba ai ji ja baidhat, jup titda gu gɛ'kam tugi'ñ: “Ya' ñich ba ja aich gu ja'tkam na pich jiñ joot, gu' ji na gu' gɛ' ka tu bio' ya ba'k chir.” ²³ Ba'p titda gu gɛ'kam tugi'ñ: “Dho giop jup xi dhai'ñña' nap ja bai'ñmira' gui' nam mu ja'p daraa ju'ñdharam dhi gɛ' kiicham. Soi'p xi ja titdada' nam ba' bham oidha'. Bii'x jap am pup ja

baidhai gui' nam mi' pai' darka' boi jugii'ñ. Jix aa' iñ gu' nam suudu' ya' dhiñ ba'kgir. ²⁴ Ni maadit gu' ku ka tu jugia'ñ bii'm gui' na ñich bii'pi' dir tii ja bai, aañ nañ pai' jax kai'ch.”

Gu Jesus na ba ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam jax ja'k duiñchu'nda' no'm ba kaichu'

²⁵ Ba' na gamai' ba jimchu' gu Jesus, mui' gu ja'tkam mu oi'ñchu' am, pix chibii'p kattu' am. Ba' mui' xi ja tii'gik jup ja titda:

²⁶ —No' tu' silhkam jix aa' na jaroi' gammiji bañ kaichgida', jum aa' na bii'x juraa'n ki'n xiñ dhaanda' gammiji. Na gu' no'x io'm jix dhaan gu taata'n, piam gu di'ii'n, piam gu jajaa'nni'ñ, piam gu maamra'n, piam ku gu' diilh jix io'm xim joi'gi'n, cham tu'r am nañ kaichgida'. ²⁷ Gu' cham ji no' gu'x io'm xiñ dhaanit jiñ kaichu', na gu' cham tu' bhaan jup jum buixi'ñdha' gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch, sia chi jax jum tulhiiñ bii'x aixim tu'm ki'n. Dhi' ba' ja'p ji buusanda' na gammijiñ oi'ñchu'nda' ji mootot gu kuruus. ²⁸ Na gu' dhi' ja'pni na jax no' maadit aapi'm mu pai'x kii'sam maa'n gu tɛb bhi'ñbak, çcham aa gu' bii'pi' xi dhaibui xim ga'ngada' ap no' moo aix gu tuumiñ nap ki'n tii'mo'? ²⁹ Nam gu' bhai' jim a'ga' gu ja'tkam no' pich xi chu kookbik dai joodai mi' xi baapsak mi' dhir mi' pui' pup tu'ii'. ³⁰ Jax kai'chdha' am dho gu': “Cham ka aich dho chi gu tuumiñ gu jaduuiñ na ki'n tii'mo' dhi bhi'ñbak kut ba' ja'xbui' pix ji bua.” Tiip ba' bax xi'irda'. ³¹ Piam ja'pni ip, no'm gook gux io'm gɛ'gɛ'rkam ba xim koodak, ba' no' gu' maa'n gook alh ja bia' gu sandaarui'x, gu jumai ba' mui', çcham aa gu' bii'pi' xi dhaibui xim ga'ngada' gui' na gook alh ja bia'ka' gu sandaarui'x, no' ja'kbui' ki'n mamai'chik gu jumai na mui' ja bai'ñchu'nda'? ³² Gu' ba' no' gu' ja'kbui' kat mamai'chik na pui' xim aa', miji dho xi jootsa' gu tujuandam tugi'ñ na aa'ñdhara' gu jumai gɛ'kam na pui' ba tui'ka', nam

chakui maap jum naankia'. Ba' mi' pui' cham tu' kam kokda' am. ³³ Pu'ñi ip ba' aapi'm, jum aa' na pim cham tu' bhaan jujurtika' gu tu' na pim bia'ka' no' pim jix aa' na pim gammiji bañ kaichgida', gio na pim tu' silhkam xiñ dhaanda'.

Gu Jesusus na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gu on

(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ '¿Aapi'm jax ilhii'ñ no' jax dhuukat mi' jotmoda' cham ka onkak gu on no' jaroi' gè' mi' pai' ka bia'? ¿Jax dhui giop ka onkalhia' na ba' gio ki'n jup bax chu io'b ka'? ³⁵ Aañ ja'p kai'ch na pu cham tu' ka bhai'n ka', ni gu i'ix ku ki'n kax joi'ñdha' sia kut tii mi'p xim bui'ñ. Mi' pim pui' ba jimia' ji'k na pim jix maatit jiñ kèè nañ jax kai'ñkam jup kai'ch.

15

Gu Jesusus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu kasnir bipia'dam
(Mt. 18:10-14)

¹ Ba' mui' mi' aajidha' am gu tuumiñ tu taandam tugi'ñ gux io'm gè'kam Rooma kam na pai' oirida' gu Jesusus, nam jix kaim ka' na tu a'gada', sia gu jai' ja'ppix ja'tkam nam cham tu' ka'm ti'ni'ñ. ² Ba' gu pariseos gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' dhir ja'p jix bhaamut a'gichu' am gu Jesusus, jup kai'ch am:

—Jaiñ dhi' na saak mi' pui' jim na jax jix aa' gu Dios, joidham cham jax ji ja ilhdhat ja bii'm tu kua' gux u'ua'tulhdhix kam.

³ Ba' gu Jesusus xi ja aa'ñ bhaan ji ua'rgidhak maa'n gu kasnir bipia'dam, jup ja titda:

⁴ —No' jaroi' maadit aapi'm ja bia' maa'n jix chamaam oo'm gu kakas-nir, ba' ma tu bi'aam japich mummì pai' nax xa'ii', gu' ji no' gu' cham tu jai'ch maa'n nap ba ja nini'ñ mi èèk, ba' aap jix buam jum ilhdhak ma tu gaagam ip gio mi' xi ja kuupak gu jai'. ⁵ Ba' siamri nammi pai' ma tii pich jax chu'm bapaikkam, ba'x bhai'm ilhdhak japich xi io'mdak xi

mootok ba jii ip gio. ⁶ Ba' mu na pich ai kiicham, xi dhai'bus japich na pich ja baidham gu ja'tkam gui' nap ji'k jix ja maat, ba' jax ja titda ap mi' maap ji ja jumpadak: “Aañ maa'n mai' buak gu kasnir na ñich tu bia'rak. Giilhim jañich jix buam jiñ ilh na ñich pai' dhuuk maat na maa'n cham tu jai'ch. Ba' ma tu gaagam jañich, siamri ñich giop tii nammini maa'n kap bapaikkam. Xib jañ ba' giilhim jix bhai'ñ chaat. Dhi' pu kai'ñkam jach ba' ya' maap tu jugia', na pim ba' aapi'm pui'x bhai'p jum taat ka'ñ bii'm nat jix bhai' tuñ jii.” ⁷ Pu'ñi ip dhox dhaam ja'k, giilhim gè'r koi'cham ka' no't jaroi' soi'm ilhdhak pui' ba tii'n gu Dios na ua'ñdha' gu ua'tulhdhar ga'n, nam gu' bii'x jix bhai'm ilhdha' gui' nam jix dhaam jup tu'ii' bui'ñor gu jaroi' na soi'm ilhdha'. Jix io'm jix bhai'm ilhdha' am dhi' bui'ñor, cham tu' pui' na jax gui' nam bii'pi' dir pu soi' bam ilhdha'.

Gu Jesusus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu ubii na mai' bua' gu tuumiñ

⁸ Piam ja'pni ip. No' ji'k mambhix aixim gu bapaiñum tuumiñ bhai' pai' ka bia' maa'n gu ubii, gu' ji no' gu' cham tu' ja'kbui' ka aix na pai' dhuuk tii ba ja'kilhi'ñ, ba'x buam jum ilhdhak nai' ji chu gaa gè' ji chi bi'ñdhak, pix am tu boxkaidhat tu gaagim mi ja'p dhirap gio bhiji ja'p sasoosna'n. Ba' no't gu' siamri ma tii na mi' pai' kaat, ⁹ joidham dhox bhai'm ilhdhai xi dhai'ñña' ip na ja bai'ñmira' gu bipnaga'n u'uub gui' na ji'k jix ja mat ka', pui' na jax gui' nam mi' dhir ja'p amuub oi'ñka'. Ba' no' gu' jax ja titda' mi' maap ji ja jumpadak: “Aañ maa'n mai' buak gu tuumiñ, mambhix aixim jañ bha'ñi ka bia'kat dai bapaiñum. Ba' tu ga'ngimik jañich ma tii dakoo. Xib jañ ba' joidham jix bhai'ñ chaat. Dhi' pu kai'ñkam jach ba' ya' maap tu jugia', na pim ba' aapi'm pui'x bhai'p jum taat ka'ñ bii'm nat jix bhai' tuñ

jii.” ¹⁰ Pu'ñi ip dhox dhaam ja'k, giilhim gø'r koi'cham ka' no't jaroi' soi'm ilhdhak pui' ba tii'n gu Dios na uañdha' gu ua'tulhdhar ga'n. Biix jix bhaim ilhdha' am gu' gu noonbi'ñ guñ Gi'kora'.

Gu Jesusus na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu biapma' na mik ja'k bhiiya'

¹¹ Ba' jumai bhaan jup ji chu ua'rgidhak mui' ji chu ja a'gi gu Jesusus gu ja'tkam, jup ja titda:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam gook tu maamar ka' biipibop. ¹² Gu gatuuk kam jup titda gu taata'n: “Xi chuñ maakai ap jiñ chaat gum bixchu' na ji'k jiñ a'm jup tu bipio'.” Ba' maa'n jimdam biix gook xi chu ja maakak gu ja taat na ji'k ja a'm tu bipio'. ¹³ Ba' ji'k pix jur nat biix xi chu ga'arak gu gatuuk kam nat ji'k tu' tu maa gu taata'n, mik ja'k bhii ba' jumai momkoram xi u'uuk gu tumiñ. Bhammi dir pu jugio biix na ji'k ua'kat, na gu'x maim ka' ganai' biix aixim na tu buada' na jax ilhii'ñdha'. ¹⁴ Ba' jano' pik giilhim bhio'gi' ma jii bhammi dir na ka oiri, gio gu' pu ba juu gu tumñiga'n. Cham ka jai'ch na tu' jugia', dai na ba uamaim pix. ¹⁵ Ba' maa'n gu maa'nkam buiñor ma tu jua na bipi'ñxi'ñdha' gu tatooxkolh na ja bia'ka'. Mummi ja'p chianda' na bipi'ñxi'ñka' na pai' tu ga'mbhar ka' gui' gu maa'nkam. ¹⁶ Tiix ñaakit niil'ñdha' gu tatooxkolh ja koi'dhara' nam ja maakda' mi kiicham, giilhim uamaidha' gu'. Aa'nda' git nam jax tiida' na jai' palhiip jup xi jugia' na ki'n ji'x jup bam guguuxdha', gu' ji nam gu' cham pai' jax jup titdada'. ¹⁷ Ba' mikkat jup jum aa': “Bhammi chi giilhim gø' na ja bipio' gu koi' gu tujuandam tugi'ñ guñ chaat, aañ gu' ya' ja'k giilhim uamaim sia kuñ pui'p jir tujuandam. ¹⁸ Gi no' ñich gio mui'p jii bhammi, ja'p jañ chiida' guñ chaat na ñich mañ ua'tulh buiñor Dios gio buiñor diilh. ¹⁹ Ja'p jañ chiida' na cham pui' kañ iimda' nañ jir maraa'n, na ñich gu' buam pix alhio. Ja'p jañ

chiida' na ja'p pix bañ bia'ka' na jax maadit gu tujuandam tugi'ñ.” ²⁰ Ba' pui'm aagik pix kikbo biix boi nat ba jii bhammi buiñor gu taata'n.

'Ba' yammi dir ja'p mui' ba jim nat ba tii gu taata'n, mu dai'bus nat namkim. Io'mdak xi koom gio nat chiñxi, nat gu'x joi'mdak tii na yammi dir ja'p mui' soi' ba tui'dhi' na mui' ba jim. ²¹ Ba'p kai'ch gu maraa'n: “Jiñ chaat, aañ gø'kam ki'n mañ ua'tulh buiñor gu Dios gio aap jum bui. Cha'p pui' kañ iimda' nañ jir jum mar, na ñich gu' buam pix jum alhio.” ²² Gu' ji na gu' gu taata'n cham pui' ilhii'ñ, jup ja titda gu tujuandam tugi'ñ: “Gor xi chi ti'i'i'ñ dhiñ chio'ñ gu jajannulh gux kiki', xi chu ua'pui pim miji na naangia' ba'k chir. Suusak japim jup xi aa'ñdha', gio maa'n aniyyu pim jup xi dhaaxdha' nobi'ram. ²³ Xi boopoya' pim ip ba' na pim saa'npu' gu tuur jax chu'm nax dhua. Mi' pim ba' xi mu'aa' kuch ya' tu jugia'. ²⁴ Giilhim jix bhai'ñ chaat iñ gu' na ñich giop ba tii dhiñ chio'ñ nat mui' tanoolh mai' gisik, panaas ku muukix kat gio duadik ya'p ba oiri.” Ba' ja'xpix giilhim mi' bar koi'cham.

²⁵ 'Ba' gu biipi' kam maraa'n mummi ja'k jup ka oiri ga'mbhar tir nat gu sipdhi'ñ mi' ja'k ba ai. Miji pix gø' ki'n tum sab na mui' ba jimchu', pu cham maat na jax kai'ñkam miji tum sab, tim niil'chu' kam tum kai'ch. Ba' nax io'm amuub ba jimchu', ²⁶ maa'n gu tujuandam xi baidhak xi chikka na tu' jax jum bua. ²⁷ Ba'p titda: “Dho sap nat giilhim jix bhaim ilh gum taat nat gio ya'p ba ai gum xiku' nat mai' gisik, nat gu' sap jix kii' ya ai. Tu chia ba' nam mu'aa' maa'n gu tuur jix dhuakam nach tu jugia'. Mi' dho ba' bhaajim xib.” ²⁸ Ba' gui' dai nat bhai' ji bhaam. Mummi ja'p mik pix pup kii'. Cham mui' ka ai. Ba' mu jimik gu taata'n tii soi' ba titda na mu aaya'. ²⁹ Jup kai'ch gu maraa'n: “¿Nap ba' aañ cham pui'x bhai'ñ buañ chaat nañ gammiji ya'm palhbui'ñ gu tu' nap jax bua? Tii' nañ tii pix bhaan ji bamgidha' nañ tu juantu'nda', pix

cham jiñ jipdhidha' iñ. Jumai oidha' bap duñia', ya' pui' nañ jax jum biim bap tui'ngida'. Chakui ñich moo pai' dhuuk maa'nnim cham jum kai. Mi' pui' tu duñiidha' iñ gu tu' nap jiñ chianda'. Ni kup cham pai' dhuuk jax kai'ch nap iam tu' karbax xiñ makia' nañ ja biim jup tu jugia' gui' nañ ji'k jup jix ja maat. ³⁰ Gu' dhi' gi ba' gum tumñi' nat xi ja onbai'ñdharak gu oipodam u'uub bhai' ga'm ba jim, mi' xi mui' pich ji gu' gu tuur jix dhuakam sia kup tiix maat nat jax jum alhio.” ³¹ Ba'p kai'ch gu taata'n: “Ba tum iimchudhix ji matgim jiñ chio'ñ nañ ji'k tu' tu bia', biix bar tu aap ga'n, nap gu' maaxik gammiji ya'p tui'ngit jiñ palhbui'ñ gu tu' nañ jax bua. ³² Dai pix ji na gu' xib jich a'm jum aa' nach biix maap jix bhai'ch chaatit tu jugia' nat ya' ba ai gum xiku' nat mui' tanoolh mai' gisik, panaas ku muukix kat gio duadik ya'p ba oiri.”

16

Gu Jesusus na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gui' na iampix gē'kam ki'n daaka' jabui gu jai' tujuandam

¹ Ba' gu Jesusus dñilh jup xi chu ja a'gi dai gui' nam ji'k kaichu' pui' bhaan jup xi chu ua'rgidhak, jup ja titda:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam jix chumñigam maa'n bia'ka' gu tujuandam na mi' dhir jup tu ja chianda' gu jai' tujuandam tugi'ñ. Ba' cham mi' pui' tu duiñchu'nda' dhi' dhi tujuandam na jax chianda' gux chumñigam. Ba' gu jai' tujuandam ba aagi'ñ am gux chumñigam na cham mi' pui' tu duiñchu'. ² Ba' gux chumñigam xi chu joochxi na mu jimda' na tikka' no'r silhkam. Ba' mummip ba ji buus, jup titda: “Jir silhkam aa nap cham mi' pui' duiñchu' nañ jax jum aagi'ñ? Eap tu ua'mir gu u'uan gui' nap bhaan tu daasaim nañ xi chigia' no'p mi' pui' tu duiñchu', piam ku gu' cham kuñ aañ ya' dir jum buusaidha'.” ³ Ba' nat mi' dhir buusnik gamai' ba jimchu' gu tujuandam, jup jum aa'ntu': “JTu'ñ

ba' bhaan ka tu juana', na gu' bañ buusaidha' gu kiokam na ba tigia' guñ u'uan? Cham tu' bhai' iñ gu' nañ tu juana' jaraar ta'm nañ git jup ba ti ixia'. Jix xi'ir iñ ip nañ pui' nai' ja tañiidha' gu ja'tkam gu tuumiñ. ⁴ Ja, bax maat iñ nañ jax ja'k duñia'! Ja'p jañ ja tiida' gui' nam ua'tu'n gu kiokam nam ji'k pix namkidha' nam ba' dhi'x bhai'ñ dhuñia'.” ⁵ Ba' ji'ma'n pix bhai' ji ja bai gui' nam ua'tu'n gux chumñigam. Jup titda gui' nat biipi' mi ai: “Ji'k jap moo ua'tu'n gu kiokam?” ⁶ Ba'p kai'ch gui': “Maa'n jix chamaam oo'm kastaañ dho gu oliibus baraa'.” Ba'p titda: “Dhop mi'ñi ja'p xi dhaibui atoxkor ta'm jumaip duñia' gui' na bhaan jix maati'. Ya'ni gu u'uan. Gook oo'm daman mambhiix kastaañ jap pix mi dhaasa'.” ⁷ Ba' jumai mijip xi chu joochxi na mu jimda', jup titda ip nat mi' ba ai: “JAp ji'k jup ua'tu'n gu kiokam?” Ba'p kai'ch gui': “Maa'n jix chamaam oo'm janee' dho gu tiriik.” Ba'p titda ip: “Dhop mi'ñi ja'p xi dhaibui jumaip duñia' gui' na bhaan jix maati'. Ya'ni gu u'uan. Maakob oo'm janee' pix jap mi dhaasa'.” ⁸ Ba' gux chumñigam gatuuk ba maat nat jix aich nat jax ja'k duu gu tujuandam tugi'ñ kat na ba' cham mu ja'p pix mai' gixix ka'. Maaxik pui' ja'k tu jim am gu' gui' nam cham mi' pui' jiiim na jax jix aa' gu Dios, jix io'm jix aichu'n am nam jax ja'k duñia' gu tu' na dñilh jir jup ja duiñka', cham tu' pui' na gui' nam mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' gu Dios.

⁹ Jir am ip dho na pim mui' mai'chia' gu tuumiñ ya' kam dhi oi'ñga'n nax chu ua'tulhdhix, na pim gu' dhi' ki'n ba' ja mai'chia' jai' gu ja'tkam, nam jaroix bhai' jam tiidai jam aichdha' maa'n kap nam pai' gammiji bhai' pu ba oi'ñka', jano' na gu tuumiñ ya' kam dhi oi'ñga'n cham pai' ka matgilhia'.

¹⁰ Na gu' na pim jax bax maat gu jaroix no't mi' pu tu duu gu tu' palhiip jup jum duukam no' mit chia, dhi' bhaan jix maati' ka' ip na sia gu gē'p

jum duukam mi' pui'p duñia' no' mit chia. Gu' ji no't gu' gu palh#p jup jum duukam cham mi' pu duu, pu dhi' bhaan jup jix maati' ka' na cham mi' pui'p duñia' gu g#p jum duukam.

11 Ba' pu'ñi ip aapi'm no' pim cham mi' pui' duñiim gu tuumiñ na jax ja'k jum aa' na pim duñiidha', dhi' bhaan jix maati' ka' na pim sia cham tu' mi' pui'p duñia' na pai' dhuuk tu jam makia' gu Dios gui' nax dhaam ja'k jix chu jai'ch na cham ji'xkat tu ju'ngi.

12 Piam pui' na jax sia gu jaroi' no' pim cham mi' pui' tu duñiim gu tu' na tii jam chiñia', ¿tu' pim ba'p niirda' nar jam namki' ka'?

13 'Gio gu' na pim jax bax maat na cham jir am na gu jax chu'm tujuandam gok kap tu juanda' maa'n jimdam, na gu' cham tu' bix gook jix bhai' tu ja juañdha', jumai dho pix jup bhaamkidha' gu jaroi' na buiñor tu juanda', mikkat jumai ip, mi' pum buada'. Dhi' ja'p jañ kai'ñkam jup kai'ch na cham bhai' mi' pui' jimda' gu jaroi' na jax jix aa' gu Dios, no' daix chu aa' na git xi chu bia'ka' gux dha'ram namkim na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch.

14 Ba' gu pariseos dai na mit xi a'sik gu Jesus na pui' kai'ch, nam gu' dai tuumiñ jix joojoi'ñdha'. 15 Ba'p ja titda gu Jesus:

—Aapi'm na pim pariseos jum tiiti' sap pik ba' panaas joidham mi' pui' xi jiiim japim na jax jix aa' Dios, gu' ji na gu' dai nam xi jam ni'i'ñdha' pix gu ja'tkam, nam sap ba' pix jix bhai' jam aa'nda'. Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Dios jam jujur am na pim jax pik ja'k jir tu'm, sia ku pim gu' ya' ja bui gu ja'tkam tii pui' xi chu'ii' na pim jir kiki'. Na gu' ya' ja bui gu ja'tkam, sia kum moox kii' ni'i'ñ panaas gu tu', gu Dios cham kii' ni'i'ñdha'.

Gu Jesus na pui' ba ti'ya' nam aa' na pui'm duñiidha' na ji'k jax tu aagix

16 'Gui' nat ji'k Moisees tu ua'nak na jax ja'k tu aagix ka', mi' pix juugit dhi' bhaan tu a'ga mit gui' nam bhaankam ya oipimik gu Dios na pai'

gu Juan ja'tkam bopkondam. Mi' dhir bha ja'k maakam tu'm bhai' ji chum a'ga na jax ja'k tu't jix joi'mdat ja a'm ba ti niidhidha' gu Dios. Ba' dhi' na jax chu'm tum a'ga, bix tiix maachik kat mi' pui'x jimiik am gu ja'tkam.

17 'Ku gu' bix mi' pui'm duiñichu'nda' ji na ji'k jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees bijik, na gu' bix jum aa', cham tu' pui' na dhi dibir gio dhix dhaam na cham pik jum aa' siat chi cham pai' matgir jax chu'm tanoolh.

Gu Jesus na pui' ba ti'ya' na cham tu' pui' ka ja bia'ka' gu Dios nam jir jum bipnagim ka' gu jaroi' no't mai' xi buak gu bipi' kam binga'n jumai bhai'p ji bhi

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

18 'No't jaroi' mai' xi buak gu bipi' kam binga'n jumai bhai'p ji bhi, cham tu' pui' ka ja ilhii'ñdha' gu Dios nam jir jum bipnagim ka'. Gio gu ubii na mai' buix ka' no't jaroi' bhai'p ji bhi, pui' cham tu' pui'p ja ilhii'ñdha' gu Dios nam jir jum bipnagim ka'. Ja'p pix ba ja ilhii'ñdha' na jax gui' nam jir ganai' pix.

Gu Jesus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu maa'nkam jix chumñigam gio maa'n Laasar tiigim na cham tu' bia'ka'

19 'Maa'nnim maa'n gu maa'nkam jix jai'ch ka' giilhim jix chumñigam. Gammiji joidham jix bhai' xim duuka' ki'n gux dha'ram namkim gu jajannulh, gio gammiji nabap tanoolh jix bhai' tu kua'da'. Nammi ji chi kiska' gu koi' gam na joidham xi chu yooxmadhix ka' bha ja'p. 20 Ba' maa'n jup jix jai'ch ka' gu maa'nkam Laasar tiigim na gammijix ka'ook ka' ki'n gu bipri'x na eeka'x kobkom bix na ji'x tukga'n. Pu cham jir tu' bia' kam ka' ip. Dhi' ba' gammiji mi' daaka' ki'ñgob na pai' kioka' gux chumñigam, 21 na tii niirda' na iam ba makia' git sia gui' na bhai' dhir iigisda' na pai' tu kua'da'. Ba' gu go'ngox mi a'jit jup tuspuni'ñdha' am gu Laasar na pai' jax jix bipri'xi' ka'. 22 Ba' maa'nnim ampix muu gu

Laasar pui' xim tulhiiñaimik, baidhak jamit ba'x dhaam ja'k gu noonbi'ñ gu Dios na buiñor bap tui'ka' gu Abraam na pai' joidham jix chu abhaar. Ba' ji'k jurni'ñ ki'n jup ma muu gux chumñigam, dhi' dho gi gu' joidham jix bhai' duiñxim yaas jamit ji, gu' ji nat gu' pu jii mu ja'k na pai'm tulhiiña'. ²³ Ba' giilhim jix buam tu tatda' gux chumñigam na bam tulhiiñ ja biim gui' na mit pui' koi cham mi' pui' ji jimiik na jax jix aa' gu Dios. Ba' mijimmi dir ba tii gu Laasar na biima'n jup tu'ii' gu Abraam. ²⁴ Ba'p kai'ch gè' ki'n: "Jiñ boxii Abraam, iam xiñ palhbui'ñ nañ ya'ñ chulhiiñ tai chir. Xi chiña' ap dhi Laasar na iam xi bargidhai gu dee'n ga'n bhañ juulhdhara'ñ ñiñ am. Giilhim jix buam tu tatda' nañ jix chanoom." ²⁵ Ba'p kai'ch gu Abraam: "Jax dhui nat jix bhai' tum jii aap jiñ boxii nap duakat jum tuuku' bhaan, gu' dhi Laasar jum tulhiiñaimik. Pui' ku ba' xib ya oiriñ biim na pai'x bhai' tu tatda' gammiji, na gu' pu'ñi ja'k jir mai'chik ga'n. Aap ba' mi' ja'k jum a'm bipio' nap pai' ba' bam tulhiiñ. ²⁶ Gio gu' cham bhaai' na jaroi' ya' dir mu ja'k buusnia', ni mu dir bha ja'k, na gu' giilhim gè' irban jix chi'ik. Jumai momkoram jup tu'ii' ap aap, gio aach jumai ka'm ip." ²⁷ Ba'p kai'ch gux chumñigam: "Dho piam jap mu ja'k jootsa' na pai' kio guñ chaat. ²⁸ Mi' dharaa am jix chamaam guñ jaaduñ na ja aagi'ñdha' na jax ja'k jix bhaai' nam dui cham bha ja'k bhaya' ya tai chir nañ pai' bañ chulhiiñ aañ. Giilhim jix buam tu tatda' gu'." ²⁹ Ba' gu Abraam jup titda: "Jax dhui nam bia' gui' nat Moisees tu ua'nak, gio gu jai' nam pui' bhaankamu'n jup tu a'gimik gu Dios. Gui' ka'm tu daa biix na tu'm aa' nam pu duña' nam ba' cham mi' ja'k bhaya'. Dai ji nam ti jii'ñdhai mi' pui' jimia' na jax jum kai'ch." ³⁰ Ba'p kai'ch gux chumñigam: "Pui' dho tii nap jax kai'ch jiñ boxii, dai pix ji nam gu' cham tu' jax ji chi'ji ti jii'ñdha' no't jaroi' muukik gio duadik jup ba tu

ja a'gidhim." ³¹ Ba' gu Abraam jup titda: "Pui' pix ip ji matgim sia kut tu' maa'nkam muukik gio duadik mi ja'p jup ba kiiik, pix ji no'm cham ti jii'gi'ñ nat jax tu ua'nak gu Moisees, gio gu jai' nam bhaankamu'n gu Dios tu ja a'gidhimik gu ja'tkam, nam gu' dailh cham mi' pui' jimiik ka'."

17

Gu Jesus na ba tu aa'nda' na jax ña pix dhuim ua'tulhdha' gu jaroi' (Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Ba'p ja titda ip gio gu Jesus gui' nam kaichu:

—Gammiji pix jix jai'ch ka' am gu ja'tkam nam tu baidhidha' mu ja'k na pai'x chu ua'tulhdhix. Tiiñ jix buam jiñ aa'nda' bhaankam gu jaroi' no't jax dhuukat maadit aapi'm mu ja'k jam bhich na pim kia'pix jiñ bui ba ti jii'gi'ñ, na gu' mi' dhir cham bhai' ka tu jimia' na pui' xi jam doodai. ² Iam chix bhai'p tu jimia' ji nam bii'pi' dir mu pu ba bua' suudai' chir, bha bulhdhai gu gè' mattur na chakui maadit jam iatgidha'. ³ Ba' aapi'm xim nuukdat na cham jaroi' jam iatgidha'.

'No't jax chu'm jam jaduun mam ua'tulh jam bui, xi aagi'ñdha' pim na cham pui' ja'k tu jimda'. Gu' ba' no' gu' jax kai'ch na cham pui' ka tui'ka', aapi'm jup tu uañi'ñka'. ⁴ Sia chi moo xijum gookim gu tanoolh jum ua'tulh jum bui, tu uañi'ñ ka' ap no't ja'kbui' kim pui'p jum tii'n na cham pui' ka tui'ka'.

Gu Jesus na pui' ba ja tii'da' gu noonbi'ñ nam cham iam ja'xbui'x biiñak buiñor gu Dios na ji'x gu kai'ñ gu mostaasa

⁵ Ba' gu noonbi'ñ gu Jesus jup titda am:

—Jich jaduun, jich aagi'ñdha' ap nach jax ja'k jix io'm buiñor jix biiñak ka' gu Dios.

⁶ Ba' gu Jesus jup ja titda:

—Jax dhui na pu ni palhii'p ku pim iam jix biiñak buiñor gu Dios. Kani no' pim sia ja'xbui' buiñor jix biiñak ka' git na ji'x gu kai'ñ gu mostaasa, ba' no' pim jax titda dhi tua na mi'ñi

kik na dilh jum takbunai mummim daasa' na pai' gø' suu'n gu suudai', pui' dhop ji buusnia' git.

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' na jax ja'k tu jimda' gu jaroi' no'r tujuandam

⁷ 'No' jaroi' maadit aapi'm bia' gu tujuandam, ba' no't gu' tu bia'rak gu baak piam kut tu moikdarak, ni kup iam jax tida' na pai' dhuuk mi' ba aaya' kiicham: "Bi chu ju'. Bha'ni bax chu bhai."⁸ Gu' ja'pji ja'kbui' kat nap mi chi'nia' na tu bhaidhai tum makia'. Nap pai'x bhai' xi koi'choi nap ba'p ba chi'nia' na tu jugia'.⁹ Ni kup jup xi taxchaabgi'ndha' nax bhai' tum buixi'ndha'.¹⁰ Ba' aapi'm pu'ni na pim jir tujuandam buiñor gu Dios. Na pim pai' dhuuk timoidha' gu tu' na jam chianda', ja'p japim kai'chdha': "Ni j'x kuch cham jir kiki' tujuandam buiñor gu Dios, nach gu' cham tu' dilh jai' tu' pup jax xi bua, daipu' na jax pix jich chian."

Gu Jesusus na ba ja dudua'ndha' mambhix gui' nam tootolhidhat gakiidha' gu ja tutku'

¹¹ Ba' gu Jesusus na Jerusaleen ja'k jim, mi ja'p a'jim na pai' jax Galilea bhaan bipio' gu dibir gio na pai' jax Samaaria bhaan jup bipio'.¹² Ba' na maa'n kap ba aajim na pai' jidilh jir kikcham, yammir dir ja'p mui' ba ti ni'ni' am mambhix gux kako'kkam na ja øøka' gui' na tootolhidhat gakiidha' gu ja tutku'.¹³ Ba' mui' ba jiiñkai'ni' am gu Jesusus, jup kai'ch am:

—jich dhudua'ndhak jich jaduuni' jiam jap xich joi'mdat xich chigia'!

¹⁴ Ba' nat ba ja ti gu Jesusus, jup ja titda:

—Ja bui pim xi jimia' gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam bhai' gø' chiop, nam jam tigia' na pim bax kiki'.

Ba' nam gamai' ka jii'mchu', joidham jix bhai' bhai' ji chu tatdat, bax kiki' gu ja tutku' nam xim nini'ni'.¹⁵ Ba' maadit mi' dhir pu ja'k gi nat bam ti na bax ki' xi taxchaabgidhidhat gu Dios gø' ki'n. ¹⁶ Silh jii ip gio mu na pai' gu Jesusus, ba' mi' o'lhia'n

ki'n xi kkbok ba taxchaabgi'ni' nat ba dua'ni'. Jir Samaaria kam gu maa'nkam. ¹⁷ Ba'p kai'ch gu Jesusus:

—¿Kux cham tu'r mambhixi'ni' am aa gux kako'kkam na ni'ch ja dudua'ni'? ¿Pu jii mit aa ba' gu xijum maakob?

¹⁸ Dai bak ba' dhi' na cham jir Israel kam bhai' xi jii nat bha taxchaabgidham gu Dios.

¹⁹ Ba'p titda gu maa'nkam pui' xi chi'ik:

—Pu ba dua pich ji matgim jiiñ jaduuni', cha'p jax kam aa'nda', na pich gu' bix jum jur ki'n ti jii'ni' buiñor gu Dios. Ba jimia' ap xi kikboi.

Gu pariseos nam ba tikkada' gu Jesusus na pai' ba' duuk jum aaya' gu tanoolh na gu Dios jix ja joi'mdat ja a'm ti tigia' gu ja'tkam

(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Ba' gu pariseos bhai' ba tikka' am gu Jesusus na pai' ba' duuk jum aaya' gu tanoolh na gu Dios jix ja joi'mdat ja a'm ti tigia' gu ja'tkam. Ba'p ja titda:

—Jax dhuu na pim cham tu' maaxik tigia' na pai' dhuuk gu Dios jix joi'mdat ja a'm ti tigia' gu ja'tkam.

²¹ Cham tu' pim jax ti'ya': "Jaña, mi'ni' ba ai." Piam ja'pni: "Bhai' sap pai' ba ai." Gu' gu Dios pu xib na ya'x joi'mdat ja a'm ba ti niidhim gu ja'tkam.

²² Ba'p ja titda dai gui' nam jik kaichu':

—Aapi'm jax chu'm tanoolh gio tiip ba xiñ chigik ka' maaxik ja'p na jax xib, gu' ji na pim gu' cham pai' kañ chigia'.²³ Jai' dhit bhai' ji jam iatgi'ndha' am gu ja'tkam, jup kai'chdha' am: "Mi'ni' ba ai guch Xoi'kam." Piam moo jax kai'chdha' am: "Muni sap pai' ba ai guch Xoi'kam." Cha'pim mi' ja jigi'ndha', na gu' cham jir silhkam ka'.²⁴ Na gu' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda', ja'p tu't ya aaya' in na jax gu duuk no't bipgi na jotmoda' mui' kap tum tonnia'.²⁵ Ku gu' bipi'm aa' ji nam jiiñ chulhiiñchuda' gu ja'tkam nam xib ya'x jai'ch, nam gu' cham jiiñ kigaldha'.²⁶ Ba' jano' na ba miamlhidha' nañ gio bhai'p jimda',

cham tu'p jum buixi'ñdha' am gu ja'tkam, pu cham jügi'ñdha' am gu jaroi' sia ku tii ja aagi'ñ. Pui' ip na jax jano' nat tis gu suudai', na tii pup ja aa'ñdhimik gu Noee gu ja'tkam na jax tum duñia', ²⁷ gu' ji nam gu' pu cham jügi'ñdha'. Cham tu'p jum buixdhat tu kua'da' am, jix maik ka' am, gio nam jum titmoda'. Jano' ba' tii pix gan ti tii mit nat pai' dhuuk giilhim jix io'm bhai' ji dhuu'n, gu' ji na gu' gu Noee pu irban dir jix bhai' ba' kuupchu' bhaan gu kanuub. Pu koi mit dho gu' bix bhai'kuk. ²⁸ Gio jano' ip na gu Lot, dai gui' mi' pui' jimda' na jax jix aa' gu Dios. Gu jai' ja'tkam cham tu'p jum buixdhat ti isdat tu kua'da' am, sia ku pui' tiip ja aagi'ñdha'. Jix maik ka' am, jai' tu saba'nda' am, jai' tu ga'rada' am, jai' tu ba'pkichaidha' am. ²⁹ Ba' dai tai pix mi' ba duu'n nam cham pum aa', mi' pix pu tum totpok dibir ta'm. Gu Lot gu' pu bii'p' dir ba jimiiñor mi' dhir Sodooma nat chaku' tai duu'n. Ba' pu bix koi mit gui' nam mi oi'ñkat, nim maa'n kut bii. ³⁰ Aa'ñ ba' pu'ñi ip jano' nañ gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'ñga'n, cham tu'p jum buixi'ñdha' am gu ja'tkam sia kum jai' dhit tii ja aagi'ñ. Ya' pix pu bañ maaxdha' iñ nam cham pum aa'nda'.

³¹ Ba' jano' na pai' dhuuk jum aaya' gui' gu tanoolh, no' jaroi' maadit aapi'm bhai' pai' ka daa ba'k dhaam, bhai' dhir jap timni pu jimiiñolhia'. Cha'p miji ka bapkida' ba'k chir nap tu' xi bhiji. Piam no' jaroi' mu ka oiri ga'ram, mi' dhir gammiji ja'k pu jimiiñolhia'. Cham tu' na jax jum aa'nda' na mummi ka xi ñorgira' kia'mi'ñ na ba' pik ba jimiiñolhia'. ³² Jax japim gix maat nat tu dooda bijik gu Lot gu binga'n, pu'ñi dhop tu jam dooda' no' pim dai bhaan titi'ñcho gu jam bixchu'. ³³ Na gu' gu jaroi' no' dai bhaan titi'ñcho gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch, cham j'xkat palhbuidha' na jax ja'k jix bhai' tu jimia' gatuuk. Gu' ji no't gu' cham tu'p jim buixdhak mi' pui' xi chu duu na jax jix aa' gu Dios, jix bhai' ji na tu

jimia'.

³⁴ Ba' no' jano' pik jir tukaa' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda', no'm gook maap mi' pai' ka boobok gu ja'tkam, maa'n pix jañ baidhika', gu jumai ba' mi' pup bi'ya'. ³⁵ Piam no' ñich gu' tataab ja'k ya' ai, no'm gook maap mi' pai' ka tu tua' gu u'uub, maa'n pix jañ jup baidhika', maa'n mi' pup bi'ya'. ³⁶ Piam no'm gook gu ja'tkam mu pai' ka oipo gaa tir, pui' maa'n pix jañ jup baidhika', gu jumai mi' pup bi'ya'.

³⁷ Ba' bhai' ba tikka am gui' nam kaichu', jup titda am:

—Jich jaduun, ya' aa ba' pui' tum duñia', ka' maakam ja'k aa?

Ba' gu Jesus jup ja titda:

—Dho na pim jax bax maat no'm pai' pix xikoolh jiiim gu nunnui na gu' bhai' tu muukix ka', pu'ñip jix maati' ka' jano' na pai' dhuuk pui' ba tum duñiidha'.

18

Gu Jesus na bhaan ji ua'rgidhai tu a'ga' maa'n gu ubii gio maa'n gu g'e'kam

¹ Ba' gu Jesus bhaan ji chu ua'rgidhak maa'n gu ubii gio maa'n gu g'e'kam, ba ja aagi'ñ gui' nam kaichu' na bhaan ja guguuxi'ñ nam cham jim o'joldhat gammiji tu daanda' buiñor gu Dios. ² Jup ja titda:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam maa'n kap jir g'e'kam ka', na pai' mui' pa' daa'ñxim jir kikcham ka'. Cham tu' ka'm ja nii'ñdha' gu ja'tkam dhi' dhi g'e'kam, ni gu Dios ku tu' ka'm nii'ñdha'. ³ Ba' mi'p jix jai'ch ka' maa'n gu diilhdhim ubii nat muu gu binga'n. Dhi' mi' tii a'jida' na pai' daaka' gui' gu g'e'kam na pu titdada' na bhaankam nokia' nam kokdada' gu ja'tkam mu na pai' kio, ⁴⁻⁵ gu' ji na gu' cham tu'p jum buixi'ñdha'. Mui' tanoolh jup duu na cham tu'p jum buixi'ñdha' gu g'e'kam buiñor gu diilhdhim ubii. Ba' maa'nnim jup jum aa': “Gi no' ñich a'mkamun jup ñio dhi ubii ku cham kañ juanda', sia kuñ tii cham tu' ka'm ja nii'ñ gu ja'tkam, ni

gu Dios kuñ tu' ka'm nii'ñ. Jir maa'n na bha ja'k jiñ chooni'ñ.”

⁶ Ba' pui' xi chi'ñik jup ja titda ip gio gui' nam kaichu':

—Dho jaña nat siamri dakoo a'mkam ma ñio gu gɛ'kam gu dɛ̃lhɔm ubii na cham jum jii'pi'ñka' na pu titdada', sia ku gu' tii cham tu' ka'm ti nii'ñ gui' gu gɛ'kam. ⁷ ¿Aapi'm ba' cham pu'ñip jam kaaya' aa jax no' pim titda gu Dios nat jam a'm ti tii na pim jir ja'tkam tugi'ñ ka', no' pim gammiji pui' titda nabap tanoolh gio nabap tukaa'? ¿Ka' gu' ka' ji mii'kidha' aa panaas na ba' pik jix joi'mdat ba jam tigia'? ⁸ Matgim moo jano' ji na jam palhbuidha', cham tu' na gu' mii'kidha', aañ moo ya' pu jam titda. ¿Siamriñ chi ba' gio ya'p ja tigia' aa gu ja'tkam dhi oi'ñga'n bhaan nam jiñ bui' ti jii'gi'ñdha' jano' nañ gio bhai'p jimda'?

Gu Jesus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu pariseo gio maa'n gu tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm gɛ'kam Rooma kam

⁹ Ba' jai' dhit gu ja'tkam gɛ'gɛ'kam jum taat ka' am nam chi sap panaas mi' pui' jiiim na jax jix aa' gu Dios, gu' ba' gampai' ja ilhii'ñdha' am gu jai' ja'tkam. Ba' gu Jesus jumai bhaan jup xi chu ua'rgidhak ba ja aagi'ñ nam ba'x maatit kaaya', jup ja titda:

¹⁰ —Maa'nnim gook gu ja'tkam ma jii mit maa'n kap chiop na mit tu daa'nim jix dhaam ja'k bui'ñor gu Dios. Maa'n jir pariseo, jumai ba' maadit jir di' gui' nam jir tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm gɛ'kam Rooma kam. ¹¹ Ba' gu pariseo pui' kii'kat jix dhaam ja'k xi chi tii'gik mui' ji chu daani bui'ñor gu Dios, jup kai'ch: “Moo taxchaab ba' Gɛ'kam Dios nap jiñ palhbui'ñchu' nañ mi' pui' jim nap jax jix aa'. Cham jañ tu'r jix ixkum na jax jai' gu ja'tkam nam giilhim jix i'xbi', ni kuñ jir pu chu'm na jax jai' nam mai' xi ja iabut gu ja bipna' jai' bhai' ji ja u'. Cham jañ pai' dhuuk jix buam jum duukam jup tu bua. Jum taxchaabgi'ñ iñ ip sia na

pich cham tu' pu chu'm ya'ñ dho'ñcho dhi oi'ñga'n bhaan nañ jir tuumiñ tutaandam tugi'ñ ka' gux io'm gɛ'kam Rooma kam, ja'p na dhi' na bhai' dhir kii'k. Giilhim jix u'ua'tulhdhix am gu' gu pu chuutu'm. ¹² Aañ gookim jiñ xaabda' na giop bam aaya' na pai' dhuuk cham tum juanda'. Gio gu tu' nañ mai'chidha' nañ tu juanda', gammijim maakidha' iñ na ji'k jum a'm jup bipio'.” ¹³ Ba' gu tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm gɛ'kam Rooma kam ja'x mik pa' ji kikbo, ni ku iam xim guguuxi'ñ nax dhaam ja'k xi chi tigia', dai na bhai' xim gibdat bhaastu'n jup kai'ch: “Aapi' Gɛ'kam Dios, xiñ joi'mdaip iam jiñ uañdha' guñ ua'tulhdhara' nañ giilhim jix ua'tulhdhix.” ¹⁴ Ba' aañ ya' pu jam titda nat gu tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm gɛ'kam Rooma kam ba jii kia'mi'ñ uañchudhix kam gu ua'tulhdhar ga'n, gu' ba' gu pariseo cham. Na gu' cham tu' joi'mdat nii'ñdha' gu Dios gu jaroi' no' dai gɛ'kam jum taat, gu' gui' ji na soi'm ilhii'ñdha' na ba'x joi'mdat nii'ñdha'.

Gu Jesus na tu ja daa'ñxidha' gu a'aalh

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Ba' jai' dhit gu ja'tkam mui'p ba aichulhdhim am gu Jesus gu ja a'aalh chuk nam jix aa' na ja a'mkam tu ja daa'ñxidha'. Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk ja tii gu noonbi'ñ gu Jesus, ba ja ñiok jamit pix gu jai' nam mui' tiip ba ja ua'kat gu ja maamar. ¹⁶ Ba' dɛ̃lh gu Jesus xi ja baidhak gu noonbi'ñ jup ja titda:

—Cha'pim ja sosbhichulhi'ñdha' dhi ja'tkam nam bha ja ua' gu ja maamar, na gu' pu'ñi chu'm ja a'm jum aa' gu ja'tkam nam jir tu'm ka' na ba'x joi'mdat ja a'm ti niidhidha' gu Dios. ¹⁷ Cham ji'xkat jaroi' aaya' bui'ñor gu Dios no't cham pui'm ilh na jax gu alhii, aañ moo ya' pu jam titda.

Gu maa'nkam jix chumñigam na ba tikkada' gu Jesus na jax ja'k mi' pui' jimda'

(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

18 Ba' maadit gui' nam jir ja gɛ'gɛrkam tuk gu Israel kam ja'tkam jup titda gu Jesusus:

—Aañ ja'p tu'm xim tikkam jiñ jaduun, aap nap jir jix bhai'kam. ¿Jax ja'k jix bhaai' nañ xi chu duña' nañ ba' mai'chia' nañ jimia' buiñor gu Dios nañ gammiji buiñor bap tui'ka'?

19 Ba'p titda gu Jesusus:

—¿Ja'p kai'ñkam jup kai'ch ap aañ jaduun nañ aañ ja'xbui'p jir jix bhai'kam na gu Dios? Na gu' dai gui' nar jix bhai'kam. 20 Gio gu' gui' nap tu'ñ chikka, jix maat ap na jax tu aagix na tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios nap tu' jax dhuña'. Ja'pni bom kai'ch: “Cha'p nai' pix ja biim boppoda' gu u'uub, daipu' gu jax chu'm nar jum biina' ka'p pu biima'n tu kioka' gammiji nap ji'x duaka'. Gio nap cham ja koo'nda' gum bipna' ja'tkam. Ni kup cham ti ñixi'ñdha'. Ni kup cham iatbi' ka'. Gum taat jap tu' ka'm jup ni'ñdha' gio gum naan.”

21 Ba'p kai'ch gu gɛ'kam:

—Dho bix jañ pui' tii pu tu duiñchu' na ñich dhir bhai'ñ jur ji bhi.

22 Ba'p titda gu Jesusus nat pui' tii:

—Ka bi'iix ji gu' maa'n nap pu duña'. Bix jap tu ga'rai nap ji'k tu' tu bia' ja makia' gu tuumiñ gui' nam cham tu' bia' ni ji'x, bhai'p ba' xi jimia' nap bañ kaichgida'. Pu'ñi ja'k jap ba' bar jix chumñigam ka'x dhaam buiñor gu Dios.

23 Ba' gampai' ji dhuu gu gɛ'kam nat pui' xi chii'n gu Jesusus, jix buam jum ilh, na gu' giilhim jir jix chumñigam ka'. 24 Ba' na bhai' xi ñii'ñ gu Jesusus nat jix buam jum ilh, jup kai'ch:

—Ja'p moox xijaim ilhii'ñ am gux chutumñigam nam mi' pui' jimia' na jax ja'k jix joi'mdat ja a'm ba ti niidhidha' git gu Dios! 25 Gu kameeyo chi iam cham xijaim jup ilhii'ñ ji na bhai' baaki bui'ram gu soomkar ja'p dir ja'k buusnia', cham tu' pui' na gux chutumñigam nam jix xijaim ilhii'ñ nam mi' pui' jimia' na jax ja'k jix joi'mdat ja a'm ba ti niidhidha' git gu Dios.

26 Ba' jai' dhit gui' nam tɛ kɛɛ, jup titda am gu Jesusus:

—jDho bak gu' cham ji'xkat jaroi' buiñor aaya' gu Dios, na gu' pui'x xijai nach mi' pui' jimia' na jax jix aa'!

27 Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Jax dhui na cham tu' xijaim ilhii'ñdha' gu Dios gu tu' nam gu ja'tkam jix xijaim ilhii'ñdha', na gu' bixchu'x bhaai' na pu tu duña'.

28 Ba' gu Peeegro mi' dhir ja'p jup titda:

—Dho pui' na jax aach na chich cham tu' kap jich buix gu tu' nach ka bia'kat jano' na chich pai' dhuuk ti ji'ñdhak jum biim ba jiñ jaduun.

29 Ba'p ja titda bix gu Jesusus:

—No't jaroi' cham tu' bhaan kap jum buix gu taata'n gio gu di'ii'n, piam gu xiixiogi'ñ, piam gu sispidhi'ñ, piam gu binga'n, piam gu maamra'n, piam gu tu' na bia'ka', pui' na gu ba'ki'ñ, ganai' bix aixim, ba' dai nat pix bhaan ji bam na pui' ba tu duñiim na jax ja'k jix joi'mdat bhaan ba ti niidhidha' gu Dios, aañ ya' pu jam titda na cham jax bua. 30 Na gu'x io'm mui' ba tu iimchuxdha' gu Dios pu ya' na ka duaka' dhi oi'nga'n bhaan, cham tu' ja'kbui' na ji'k cham tu' bhaan jup jum buixdha' biipi' dir. Gio daman pup na xi baidhika' jix dhaam na buiñor bap tui'ka' gammiji.

Gu Jesusus na giop ba tu aa'nda' nam mu'aa', bar baikim ka' ba' dhi' ki'n (Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

31 Ba' ja'p ja'k dilhkob xi ja boosgak gu Jesusus dai gu mambhix daman gook gu noonbi'ñ jup ja titda:

—Xib jach ba' silh mui' pu ba jimia' Jerusaleen, bhai' na pai' pui' ba tum duña' ba' na mit ji'k jax tu ua'nak nam aañ jiñ aagit jup kai'ch gui' nam bijik bhaankam ya ja'p tu a'gimik gu Dios. 32 Gu Israel kam ja'tkam jam maaxik jiñ kusa' ja bui gui' nam cham jir Israel kam, gui'm ba' bix aixim jiñ buimii nam jax ilhii'ñ, bhañ xixbuidha' am, jiñ asdam ba' pui' xiñ bua't. 33 Gio nam jiñ gibiimii, mi' dhir jam ampix jiñ mu'aa'. Ku ba' gu' aañ

baik tanoolh ki'n yaa' ji nañ jax ba oirida'.

³⁴ Ba' gu noonbi'n pu ni ji'x ku mit jix maatit kai na jax kai'ñkam jup kai'ch, pu cham maatit kai mit na jax kai'ñkam jup ja titda. Na gu' pui' na jax ja titda gu Jesusus, jix xijai na jaroi'x maatit kaaya' gu mi' jotmoda'.

Gu Jesusus na ba dua'ñdha' maa'n gui' na cham ñia ka'

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Ba' nammi na mia'n ba aajim gu Jesusus na pai' Jerikoo ti tii', maa'n gu maa'nkam cham ñia kam mi ja'p daakat boi jugii'ñ tu taan gu tuumiñ nam onbai'ñdha'. ³⁶ Ba' nat ba ja kai nam mui' mi ja'p pix kai'ch gu ja'tkam nam buan, ba ti tikka na tu' jax jum bua. ³⁷ Ba'p titda am na Jesusus Nasareet kam mi ja'p jim mui' ja bii'm gu ja'tkam. ³⁸ Ba' ba jii'ñak gè' ki'n gu cham ñia kam, jup kai'ch:

—¡Jesusus, boxii'ñ gu Dabii! ¡Iam jap xiñ joi'mdai xiñ chigii xiñ dhua'ñdhai!

³⁹ Ba' gu ja'tkam gui' nam bii'pi' dir jii'm, jup titda am ti na cham ñiokat daaka', gu' ji na gu' gui'x io'm gè' ki'n mui' ba xi jii'ñak, jup kai'ch:

—¡Boxii'ñ gu Dabii! ¡Iam jap xiñ joi'mdai xiñ chigii xiñ dhua'ñdhai!

⁴⁰ Ba' mi' pup kii'k gu Jesusus nat kai, mijì xi chu joot ba' nam mu bai'ñxidhika'. Ba'p titda na mit mi' ba aich:

⁴¹ —¿Tu'ni aañ ki'n jum palh-buidha'ñ jaduun'?

Ba' gui'p kai'ch:

—Dho nañ tiix aa'ñ jaduun' nap jiñ dhudua'ñxidha' dhiñ buupui nañ cham ñia. Tiix chi tii'gim iñ.

⁴² Ba'p titda gu Jesusus:

—Pu bax kiki' ji matgim jiñ jaduun', na pich gu' bii'x jum jur ki'n jiñ bui ba ti jii'ñ.

⁴³ Ba' bhai' ji chi tii' gu cham ñia kam nat pui' xi chi'ñ gu Jesusus, jix kii'p jum duu. Ba' dai nat ba oi gu Jesusus xi taxchaabgidhidhat gu Dios jix dhaam ja'k. Sia pui'p xi taxchaabgidhim am gu Dios gui' na mit ji'k tii' nat dua'ñ gu Jesusus.

19

Gu Sakeo na baidhika' kia'mi'ñ gu Jesusus

¹ Ba' mi' ba ai gu Jesusus na pai' Jerikoo ti tii', mui' ji bhii' rban na pai'r kikcham. ² Ba' maa'n mi'p kioka' gux chumñigam Sakeo tii'gim, dhi' maadit jir di' ka' gui' nam jir ja gè'gè'kam tuk gu tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm gè'kam Rooma kam. ³ Ba' tiix chii'gim gu Jesusus na mi ja'p jim, gu' ji nam gu' giilhim jix kobkom mu jii'm gu ja'tkam. Gio na gu' cham jir tèt ka' gu Sakeo, ja juraab pix ju'nka' gu ja'tkam. Mijì dir ja'p ba' ti mii'mhim ja bii'bhii', gu' ji na gu' cham pai' dhir jir joidham na tigia'. ⁴ Pui' ba' bii'pi' dir dai'ññik maa'n tua ta'm tis na sap ba' bhai' dhir tigia' na mi ja'p ji bu-usnia'. ⁵ Ba' am pup tii' gu Jesusus gu Sakeo na bhai' dhaa tua ta'm nat mi ja'p ji buus, ba'p titda:

—Sakeo, xi chimnik bhai' dhir tua ta'm mai' xiñ baidhak mum ki'aam kuñ mi' xi chibiapui.

⁶ Ba' jotmoda' xi chimnik bhai' dhir tua ta'm gu Sakeo ba baidhak gu Jesusus mu na pai' kio cham jax ji chi'ñik.

⁷ Ba' bhai' ji bhaak jamit bii'x gu ja'tkam nam ji'k jii'm, sap nat gan mi ai gu Jesusus bui'ñor gux ua'tulhdhix kam. ⁸ Ba' gu Sakeo xi kikbok jup titda gu Jesusus:

—Aañ ja'pni ilhii'ñ jiñ jaduun'. Bii'x nañ ji'k tu' tu bia', rban juugit jañ ja makia' gui' nam cham tu' bia' ni ji'x. Gu' ba' no' ñich jaroi' tu' iix, maako-bim ja'kbui'ñ ja'k buidha' ji'k nañ ti iixdha'.

⁹ Ba' gu Jesusus jup titda:

—Pu'jani ja'k jir tu'm ka' am gui' nam tu' silhkam jir bopxi'ñ ka' gu Abraam. Aap ba' xib ya' dir ja'p ja'k cham tu' mu ja'k ka jim nap pai' gammiji git mi' pup jum tul-hii'ñdha'. ¹⁰ Dhi' ji' ji na ñich bha ja gaagam na mit jumai boi bhaan bhii' na pai' mai'x chi gii'xi', aañ na ñich bhaankam bha jii' gu Dios. Ba' gui' nañ ji'k ja tii'gim, gio mi'p ja tuttuim iñ bhaan gu boi na pai' cham mai' ka ti gii'xi'.

Gu Jesusus na bhaan ji ua'rgidhai tu a'ga' gu tuumiñ

¹¹ Ba' gu ja'tkam tɛ kɛɛ am na mi' pui' tu a'ga gu Jesusus. Ba' xi chu ua'rgidhak bhai' ji chu ja a'gi, nam gu' ja'p jum aa' na dai pɪx no't bhammi ba ai gu Jesusus Jerusaleen, dai na gɛ'kam ki'n ba daasa' gu Dios na ba' gɛ'kam ki'n bhai' ji chi silhkada'.

¹² Jup ja titda:

—Maa'nnim maa'n jix jai'ch ka' gu maa'nkam na giilhim jir jix chumñigam ka'. Ba' dhi' dhix chumñigam jumai momkoram dir bai'ñ am nam gɛ'kam ki'n daasa', gio ba' bhai'p jimia' dai nam gɛ'kam ki'n xi dhaasa'. ¹³ Ba' maap xi ja jumpadak mambhɪx gu tujuandam tugi'ñ, xi ja maakak ba' mui' gu tuumiñ bɪx jɪ'ma'n, jup xi ja tɪdak: “Aapi'm ya' ki'n ka tu juanda' dhi tuumiñ. Jix io'm mui' pim ba mui'dhalhdha' nañ gio ja'k jup gɪxia'.” Ba' ba jii pui' xi ja tɪdak.

¹⁴ Ba' gu mi' kam ja'tkam cham jup kɪgalhi'ñdha' am, bɪpi' mit ba' mi'ji xi ja joot jai' nam bhammi pu tɪ'ya' nam cham aa' na dhi'r ja gɛ'kam tuk ka'. ¹⁵ Gu' ji na mit gu' sia pui' gɛ'kam ki'n dai, gio ba' bhɪjɪp ji dhuu. Ba' mi' ɛɛk nai' ji chu ja joochxi bɪx jɪ'ma'n gu tujuandam tugi'ñ na bax maachim na mit jɪ'k mui'dhalh gu tumñiga'n nat mi' ja do'ñchidhak.

¹⁶ Ba'p kai'chim gui' nat bɪpi' mi' ai: “Ya'ni ba' gum tumñi'. Mambhɪx ja'kbui' pup jañich mui'dhalh na pich jɪ'k ya'ñ dho'ñchidhak.”

¹⁷ Ba' gu gɛ'kam jup titda: “ɪAa gu' joidham ji jia! Jir jix kɪ' tujuandam ap dho bak. Ea nañ jum daasa' nap jir jix kai' ka' mambhɪx kap na pai' jax mui' pa' daa'ñxim jir kikcham, na pich gu' mi' pu dhuu gu palhɪp jup jum duukam.” ¹⁸ Ba' jumai nat mi'p ai, jup kai'chim ip: “Ya'ni ba' gum tumñi'. Jix chamaamim ja'kbui' ñich pup mui'dhalh na pich jɪ'k ya'ñ dho'ñchidhak.” ¹⁹ Ba'p titda gu gɛ'kam: “ɪAa gu' joidham ji jia! Jir jix kɪ' tujuandam ap dho bak. Ea nañ jix chamaam kap jum daasa' nap jir jix

kai' ka' na pai' jax mui' pa' daa'ñxim jir kikcham.” ²⁰ Ba' gu jumai nat mi'p ai, jup titda pɪx gu gɛ'kam tugi'ñ: “Ya'ni ba' gum tumñi' na pich ya'ñ dho'ñchidhak. Aañ cham tu' ki'n tu jua. Jannulh cha'm jañich pɪx xi bhɪibgak bha ja'p xi gaamuk nañ pu'ñiñ aa' nañ giop bam makia' no' pich ya' ba ai. ²¹ Nañ gu' xim ɪbhi'ñ nap jɪñ ñiokdha' no' mit mañ ɪx, piam ku ñich dɪlh mai' ma iabu. Nañ gu'x maat nap giilhim jix bhanaa' tu' na pɪx bhaan sia palhɪp jup jum duukam, pu duñia' ap jax no' pich ba ilh, sia kum cham pu kai'ch gu ja'tkam.” ²²⁻²³ Ba' gu gɛ'kam jup titda: “Dho cham tu'r jix kɪ' tujuandam ap aañ nañ pai' jax kai'ch. ɿCham bhaai' aa nap muñ dho'ñchidha' git nam pai' mui'dhalhi'ñ jai' dhɪt gu ja tumñi' nap pui' xiñ ɪbhi'ñ, nap gu' pui'x maat nañ pu tu duñia' pɪx jax no' ñich ba ilh sia kum cham pu kai'ch gu ja'tkam? Siamri gu' jɪ'k jup ba mui'dha' git na ñich jɪ'k juruun’.” ²⁴ Ba' pui' xi chɪdak jup ja titda gu jai' nam mi' ja'p guguuk: “Boosgidhai pim gu tuumiñ mu ja'k makia' gui' nat mambhɪx ja'kbui' pup mui'dhalh.” ²⁵ Ba'p kai'ch am tɪi gui': “ɿJax dhui na dhi' mui' ba bia', mambhɪx ja'kbui' pup na pich jɪ'k ya' do'ñchidhak?” ²⁶ Ba'p ja titda gu gɛ'kam: “Dho na gu' gu jaroi' no't pu'ñi mui'dhalh gu tu' nam chiñia', jix io'm mui' bhaan ji chu bi'ya' gu tu'. Gu' ji no't gu' pu'ñi cham jɪ'x iam xim guguux na mui'dhalhdha' sia gu palhɪp, boosgidhaim dho gu jɪ'k nam tɪi makia' na git ki'n tu juana' mu ja'k makia' gu jaroi' nax io'm jix chu juanar ka', aañ moo ya' pu jam titda.” ²⁷ Bhai' pim jup ja ua'pui mi'ñi ja'p xi ja kooda' gui' nam jɪ'k cham aagit nañ jir gɛ'kam ka'.

Na ba aaya' Jerusaleen gu Jesusus (Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Ba' nat tɪimok gu Jesusus na mi' pui' xi chu a'gimik, ba jii ip gio Jerusaleen ja'k na pai' ja'k jim. ²⁹ Ba' maa'n kap soosna'n ba ai na pai' daa

gu oidha' Oliibostam, na pai' mia'n bipio' na pai' Betpajee ti tii', gio na pai' palhii'p ja'p ja'k Betaania ti tii' ip. Ba' gook gui' nam kaichu' maa'n kap ba ja jootos, ³⁰ jup ja titda:

—Jiñ chii'milhdhapu' pim maa'n gu jigiarum bhuru'x bhammini dhir na pai' pix ji'dilh jir kikcham nach pai' ja'k jiim, chakui jaroi' maa'nnim ulh gui' gu bhuru'x. Bhai' bulhka' na pim jax ya' dir mu aajidha'. Dai na pim jax bulhio'kai bhañ chii'milhdhika'. ³¹ No' jax dhuukat jaroi' ba jam tikka na jax ku pimit ba' bulhio'kak ba ji chii'mirak, ja'p japim tii'da' nat gu Gekam mu jam joot.

³² Ba' miji ji dhuu'n jamit, pui' ji chu buus nat jax ja tii'n gu Jesusus. ³³ Ba ja tii mit gui' nar ja bhuru'xi' nam mi' ka buplhio'k, jup ja titda am:

—¿Jax ku pimit ba' gamai' ba ji chii'mirak dhich bhuru'xi'?

³⁴ Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho gu Gekam nat bhach joot nach mu tii'milhdhika'.

³⁵ Ba' bhai' xi bakxidhak jamit gu tē'tēb ja kuktun nam daam dir ja tii'chu' ba tii'mirak mu na pai' gu Jesusus, dai ba' na mit xi chia na bha daibu'. ³⁶ Ba' na gamai' tu jimchudim, bii'pi' dir ji bapoi'dhat mi' ja iabuim am gu ja'tkam boi cha'm gu tē'tēb ja kuktun nam daam dir ja tii'chu'. ³⁷ Ba' nammi baas dir nam ba' moo gammiji ja'k a'nsap ba jurkia' bhaan gu oidha' Oliibostam, jix bhai'm taattugit pix jiiñak ba kattu' am bii'x gui' nam ji'k kaichu' gu Jesusus, taxchaabgidhim am gu Dios jix bhai'm taattugit nam ti nii'ñdha' na bii'x aixim joidham tu'm jup tu buada' gu Jesusus, nam tu' cham pai' dhuuk pu chu'm ti nii'ñdha'. ³⁸ Jup kai'chim am:

—¿Jix oi'm jir gekam dhi' na bhaankam ya oiri' gu Dios, gam na joidham jix uañ ki'n kii'k! ¿Jix bhai'ch chaatit jach gekamtu'nda' gu Dios jix dhaam nat xich joi'mdak bach chii'!

³⁹ Ba' ji'kchi gu pariseos nam jup jiim, miji dir ja'p ja saagi'ñ gu ja'tkam jup titda am gu Jesusus:

—Jich jaduun, ja ñiokdhaiñ dhim ja'tkam tuk. Jax ñam pix kai'chim.

⁴⁰ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Jax gi dhui nam gu' dhi joodai pix jiiñak jup suulhgia' na mi'ñi ja'p daraa no' ñich tiip xi ja ñiok nam cham ñiokda' dhiñ ja'tkam tuk, aañ moo ya' pu jam titda.

⁴¹ Ba' nat bhammi dir ba tu maaxir Jerusaleen na pai' gē' daa'ñxim jir kikcham, bhai' ji susua gu Jesusus, ⁴² jup xi kai'chit:

—¿Joidham git no'm pu xib dhi tanoolh jix maatit jiñ chigia' nañ jir jaroi' dha' bii'x gu Israel kam ja'tkam nam bhai' oi'dha' Jerusaleen, ba'ñ kēēji git mi' pui' ba jimia' am na jax ja'k jix bhai' tu ja jimia' gatuuk! Gu' ji nam gu' cham maatit tē kēē, ni nam jix maatit ti nii'ñ, ja'p ji buusan nam tu' ki'n taa'bidhix. ⁴³ Jum aajim gu' gu tanoolh na pai' dhuuk cham bhai' tu ja jimia', gu ja sandaarui'x chuk gui' nam jix ja bhaamki'ñ bhai' ji ja xikoolhmada' am, maap jam ji ja soo'mdhai pu bii'x maa'n jimdam ja kooda' nam ji'k bhai' oi'ñka'. ⁴⁴ Dhi ja ba'bhak pu cham ji'k tuukdhixim bi'ya' gu joodai, na gu' gu ja gē'gē'kam tuk gu Israel kam ja'tkam nar ja kuiñcha ka' nam cham aaga' nam mi' pui' jimia' na jax ja'k git jix joi'mdai ja palhbuidha' gu Dios.

Gu Jesusus na mi' dhir ja'k ji ja jootsa' gē' chiop gui' nam bixchu' mi' ka tu ga'rada'

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Ba' mikkat mu ba baa gu Jesusus gē' chiop. Mi' dhir ji ja aadi gui' nam bixchu' mi' ka tu ga'ra irban dir, ⁴⁶ jup xi ja tii'dak:

—¿Jax ku pim ba' ya' pu tu duuk? ¿Kux cham maat japim aa gu ñio'ki'ñ gu Dios na tu ua'ñix nap jum kai'ch: “Dhiñ ba'aak nat mi'm kii, mi' dhir jix bhai' nam jiñ dhaanda' gu ja'tkam soi'm ilhdhat”? Aapi'm gu' ya ja'p tu duuk na mu pai' chiob nam pai'm jumpa'n gux i'xkum.

47 Ba' mi' pu tu ja a'gi'ndha' gu Jesus gu ja'tkam gɛ' chiop gammiji nabap tanoolh. Gu' ba' gu ja gɛ'gɛrkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, gio gu ja'ppix ja gɛ'gɛrkam tuk gu Israel kam ja'tkam, tii maap tu a'gada' am nam tu' bhaan git xi iattulhdhai tu chiñia' nam mu'aa'. 48 Joidham kɛkɛ' am gu' gu ja'tkam na jax tu a'gada' gu Jesus, sia kum gu' gui' tiix bhaamut kɛkɛ'. Jix ja iibhidhat gu ja'tkam ba' cham juanda' am gu Jesus.

20

Nam ba tikka' gu Jesus gu ja gɛ'gɛrkam tuk gu Israel kam ja'tkam na jaroi' ba' bhaankam bix aixim ja aagi'ñ gu ja'tkam na dñlh jax ilhii'ñ
(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

1 Maa'nnim na mi' ka tu ja a'gi'ñ gu Jesus gu ja'tkam gɛ' chiop, na ja aagi'ñ nam jax ja'k duñia' na ba'x joi'mdat ja a'm ti tigia' gu Dios, mi' ba ji bubua mit gu ja gɛ'gɛrkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, gio ba' gu ja'ppix ja gɛ'gɛrkam tuk gu Israel kam ja'tkam. 2 Ba'p titda am:

—¿Jax chu'm gɛ'kam jap bhaankam ya' bix aixim tu bua? ¿Jir pa ja'k kam gui' nat pui' ja'k jum chia?

3 Ba'p ja titda gu Jesus:

—Dho aañ jup jam tikka' no' pim jiñ aagi'ndha' nañ ba' aañ jup jam aagi'ndha'. 4 ¿Jaroo bha joot gu Juan na ja bopkona' gu ja'tkam? ¿Dios aa, ka' ya' pai' dhir aa gu ja'tkam chia mit? Ea gor xiñ aagi'ñ.

5 Ba' bhai' jim ti tikka mit dñlh, jup kai'ch am:

—¿Jax jach ti'ya'? Na gu' no'ch jax kai'ch nat Dios bha joot, pui' ji chi'ya': “¿Gu' jax ji na pim it ba' cham mi' pui' jii na jax tii jam titdaimik?” 6 Gio gu' no'ch jax kai'ch na mit ya' pai' dhir chia gu ja'tkam, bhai' ji bhaaku' am ip jich bui bix gu ja'tkam, nam gu' bix jix bhai'x maat na gu Juan bhaankam

tu a'gimik gu Dios. Jich kooda'm dho gu' joodai ki'n jich ma'yasimii.

7 Ba' pui' ma tii'n jamit nam cham maat nat jaroi' bha joot gu Juan na ja bopkona' gu ja'tkam. 8 Ba'p ja titda gu Jesus:

—Dho aañ pui' cham jup jam aagi'ndha' nat jaroi' bhañ joot, na pim gu' cham jiñ aagi'ñ aapi'm.

Gu Jesus na ba tu a'ga' bhaan ji uar'gidhai gu tujuandam nam jix buam tomaat ka'

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

9 Ba' gu Jesus mui' ji chu ja a'gi bix gu ja'tkam bhaan xi chu uar'gidhak na tu' jax jum buada' ya' dhi oi'ñga'n nam sap ba'x maatit kaaya'. Jup ja titda:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam xi chu darsak gu uubas mik ja'k pu bhii, dai gu tujuandam ji'k mi' xi ja do'ñchok nam mi'x bhai' buixi'ndha' gu i'xi'ñ. 10 Ba' nammi na pai' dhuuk jix maat na bhebbhe' gu uubas,

bhammi dir bhai' tii ba joot jumai gu tujuandam tugi'ñ mi' nat pai' ja do'ñchok gu jai' tujuandam tugi'ñ, nam git mu makia' na ji'k bhaan jup bipio'. Gu' ji na gu' na mi' pui' tii ba ja titdaim, dai na mit bhai' ji dhaa, gibiimik jamit pui' miji xi joot ip gio.

11 Ba' jumai bhammi dir bhai' tiip joot. Pui' mit giilhim jup xi chitdaimik xi gibiimik pui' miji xi joot ip sia.

12 Jumai ba' bhammi dir bhai' tiip joot. Maa'n na mit jax dhoda, xi gibiimik jamit jix i'rsu' mi' dhir jup ji aadi, pu cham tu' mit maa.

13 'Ba'p jum aa' gui' nat tu darai gu uubas: “¿Gi jarooñ ba' mu jootsa' nam ba' cham jax ji chi'ji bha makia' gu uubas na ji'k jiñ a'm jup bipio'? Gi no' ñich mu joot dhi dñlh jiñ mar, kat jam chi iam tu' ka'm tiigi' makia', nam gu'x maat nañ giilhim jix dha'.”

14 Gu' ji na gu' nat pai' dhuuk tii mu ba ai gu maraa'n, jup jum ti titda am dñlh gu tujuandam: “Dhi' dho ba'r di' gui' na bhaan ji chu bi'ya' bix na ji'k ya'x chu jai'ch na pai' dhuuk mukia' gu taata'n. Ja'pji nach ya' mu'aa', kapbhai' nat ya' ba ai. Aach ba'ch a'm

ji chu bi'ya' na ji'k ya'x chu jai'ch."
 15 Ba' pui' xi chi'ik bhai' ji dhaa mit. Nammi gama ja'k ja'p jamit xi bhik xi mu'aak na pai' cham ti ix gu uubas. ¿Aapi'm ba' jax ilhii'ñ na ja dooda' gui' gu tujuandam na mit ba mua gu maraa'n gui' nat mi' tu darsak gu uubas? 16 Mu jimii dho ja koodai jai'p mi' ja iabu' gu tujuandam.

Ba'p kai'ch am gu ja'tkam na pui' kai'ch gu Jesus:

—Iam git moo cham ji'xkat pui' tuch dhooda'!

17 Gu' ji nat gu' gu Jesus jix bhai' mui' xi ja tiggik jup ja titda:

—¿Gu' jax japim ba' ilhdhat kexxi ji gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' na pai' ja'pnim kai'ch?:

Gu jodai gui' na mit ti mai' xi buak gu bhibhi'ñbakchadam nam jup jum aa' na cham tu' bhai', xib dhi' pik bhaan jix o'jo' gu jai' joodai.

18 Jix ñbhidhara' dho dhi jodai. Niidhat japim na pim cham dhi' pik bhaan ia'lhia'. Na gu' no' pimit jax dhuuk bhaan ia'ri, ta'tak mi' ja'p pup darka' pim. Piam no't jax dhuuk jam tim, mataip jam dooda'.

19 Ba' mi' jotmoda' tiix dhaagik am gu Jesus gu ja gexgexkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, gu' ji nam gu'x ja ñbhi'ñ gu ja'tkam, cham juan am ba'. Jix maatit kai mit gu' gu Jesus na gui' pix ja aagit jup kai'ch, nat bhaan tu a'ga gu tujuandam nat mi' xi ja do'ñchok gui' nat xi chu darsak gu uubas, gu' ji nam gu' cham tu'r kiki' tujuandam.

Gu Jesus na pui' ba ja tida' gu ja'tkam nam gok kap tu namki'ñdha'

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

20 Ba' gui' nam jix bhaamki'ñ gu Jesus, jix xi'lhim jamit mui' xi ja joot jai' gu ja'tkam nam xir jix bhabhai'kamtu'nda' buiñor, nam tikka' no' pui'p ilhii'ñ nam jax ilhii'ñ diil. Gu' sap ba' no' cham pui' ja'k kai'ch, dai nam daagii ba bhika' buiñor gux kai'.

21 Jup titda am gui' na mit mu ja joot:

—Aapi'ch jaduun, aach ti jügi'ñ na maaxik jir silhkam pui' nap ji'k jax ja titda gu ja'tkam. Jir mi' pui' na jax jich chian gu Dios nach chui'ñgida', cham pai' pui' ja'k ja aagi'ñ appanaas nap diil jax ilhii'ñ. 22 Ba' ja'p jach tu'm jup xim tikkam: ¿Jir am aa nach namki'ñdha' gux io'm gexkam Seesar Rooma kam na ji'k aagix nach namki'ñdha', ka' cham aa?

23 Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Jesus nam mi' pix mamai'chik, ba'p ja titda:

24 —Ea gor maa'n xiñ chaiñbui'ñ gu tuumiñ. ¿Jax jum kai'ch ya'ni na pai' tu ua'ñix, gio dhi' na ya' jupñix, jir jaroo da'?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho dhi' gux io'm gexkam Seesar na mi' jupñix, ba' dhi' na mi' tu ua'ñix mi' dhaa na jax chii'.

25 Ba'p ja titda gu Jesus:

—Dho pim xi namkidhat gu Seesar na ji'k aagix na pim namki'ñdha', gio gu Dios japim jup xi maakidhat na ji'k bhaan jup bipio'.

26 Ba' cham pai' jax kai mit gu Jesus nam ti mamai'chik nam ba' git dagia', na gu' silhkam jir pui' na jax kai'ch. Gui' dai nam mi' pui' pup tu'ii' nat am ja bui'ñ, pui' ba' cham ka juan am.

Nam mi' ba aaya' na pai' gu Jesus gui' nam cham ti jügi'ñdha' nam gu koi'ñga'n gatuuk gio maakam ja'k jup ba oipoda'

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

27 Ba' ja'xpix ji'kchi mi'p ba ai mit gu saduseos, nam cham ti jügi'ñdha' nam gatuuk gio duduadii maakam ja'k jup aaya' gui' nam ji'k ko'ya' ja tutku' bhaan. Jup titda am gu Jesus mi' xek:

28 —Jich jaduun, aach bha jii na chich bham tikkam no'p iam jich aagi'ñdha' git ja'p tu'm na cham jir jich jur. Gui' nat Moisees tu ua'nak jup jum kai'ch na sap no't maadit muu gu maa'nkam cham maa'n ji chigik gu alhii bhaan gu binga'n, mi' dhir jix bhaai' na bhiji gu sipdhi'ñ na mia'n oi'ñdha' bhaankam tigia' gu

alhi, ba' ja'p ji buusnia' na gu xio'gi'ñ p̄ix jir maraa'n ka'. ²⁹ Ba' ja'p jach jup jix chu maat aach. Maa'nnim maa'n kap oi'ñkat am xijum gook gu ja'tkam daim sispidhim. Ba' gu b̄ipi' kam t̄i ba bh̄ik maa'n gu ubii, gu' ji nat gu' am xi muu cham maa'n ji ch̄igik gu alhi bhaan gui' gu ubii. ³⁰⁻³¹ Ba' gu sipdhi'ñ na mia'n oi'ñ t̄i bh̄ai'p ji bh̄i gui' gu ubii, gu' ji nat gu' pui' jotmoda' am jup xi muu, pu cham maa'n jup t̄i ip sia gu alhi bhaan gui' gu ubii. Ba' gu t̄i'iraab kam t̄i bh̄ai'p ji bh̄i, pui' p̄ix jup jum duu. B̄ix koi mit gu xijum gook t̄i pup bh̄ibh̄imik gui' gu ubii, pu cham jaroi' iam t̄i gu alhi bhaan gui' gu ubii. ³² Mikkat sap pui' am jup xi muu d̄iilh gu ubii. ³³ ¿Jaroo ba' pik jir b̄inga'n ka' jano' nam saak duduadii gio mu pai'p ba oipoda'? Jaiñ nam gu' pui'r xijum gook ja'tkam kat.

³⁴ Ba' gu Jesus jup ja titda:

—Jax dhui na dai ya' dhi oi'ñga'n bhaan nam t̄i bipna' ka' gu chichio'ñ gio gu u'uub, dai nam ka duduaka' ja tutku' bhaan. ³⁵ Gu' matgim gui' nam mi' pui' jim̄i ko'ya' ja tutku' bhaan na jax jix aa' gu Dios, cham tu' bhaan jup ka t̄i'ñchoka'm ji jano' nam pai' dhuuk maakam ja'k aaya', ³⁶ nam gu' ja'p p̄ix bar tu'm ka' na jax gu noonbi'ñ gu Dios. Ni kum cham tu' kar tu ko'dam ka', na gu' gu Dios p̄ix d̄iilh na giop ja dudua'ñdhai ja baidhika' nam buiñor bap tui'ka', ba' gammiji pu bar maamra'n ka'. ³⁷ Gio gu'x bh̄ai'x maati' nam maa'n kap aajim gui' nam ko'iim ja tutku' bhaan nam mi' pui' jim̄i na jax jix aa' gu Dios. Pui'm kai'ch mi u'uan ta'm nat pai' tu ua'nak gu Moisees, na bhaan tu a'ga jano' nat tu a'gidhak gu Dios taip jim duuk bhaan dir gux bii u'uux. Gu Dios jup titda d̄iilh gu Moisees na dhi' p̄ix jir di' gu Dios na jax gammiji pu buiñor bax biiñak gu Abraam gio gu Isaak gio ba' gu Jakob, cham pai' jax kai'ch nam jix biiñak kat p̄ix buiñor. ³⁸ Na gu' maaxik gu Dios cham tu' koi'ñga'n na ja a'm t̄i n̄iidhidha', gu' gui' ji nam duduaka'.

Na gu' gui' cham tu' pui' ilhii'ñ nam jup ko'ya' gui' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa', gu' matgim gui' buiñor b̄ix ji nam dudua.

³⁹ Ba' ji'kchi gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' dh̄ir ja'p jup titda am gu Jesus:

—Jir pui' dho nap jax kai'ch jich jaduun.

⁴⁰ Ba' gui' cham ka juan am, daipu' na mit xi ch̄idak.

Na ba ja tikka' gu Jesus gu ja'tkam na jaroi'r boxii'ñ

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Ba' bh̄ai' ji ja tikka ip gu Jesus gu ja'tkam, jup ja titda:

—¿Jax ku pim ba'p kai'chdha' na guch Xoi'kam jir boxii'ñ gu Dabii?

⁴² Na ba' gu' gu Dabii d̄iilh pui'p kai'ch nar ḡ'kam tugi'ñ guch Xoi'kam. Ja'pnim kai'ch mi Salmos ta'm nat pai' tu ua'nak d̄iilh gu Dabii:

Jup titda gu Dios guñ ḡ'kam tuk:

“Ya'ni k̄i'ñ dir jiñ xanoop jap ka xi dhaibu'

⁴³ nañ aañ ka xi ja mattuda' gui' nam xim bhaamki'ñ

nap aap jir ḡ'kam nam ba'm bui soi'm ilhdha'.”

⁴⁴ ¿Gu' jax ji pim chi ba' duukat pui' iimchu'n na pui'r boxii'ñ, na ba' gu' gu Dabii pui'p kai'ch nar ḡ'kam tugi'ñ guch Xoi'kam?

Na ba tu aa'nda' gu Jesus nam jax ja'k jir tu'm gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lk. 11:37-54)

⁴⁵ Ba' b̄ix t̄e k̄e am gu ja'tkam nam mi'p tu'ii'. Ba'p ja titda gu Jesus dai gui' nam kaichu':

⁴⁶ —Cha'pim ja j̄igi'ñdha' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, nam gu' dhi' ja'pp̄ix ḡ'ḡ'kam jum taat ka'. Jix joojoi'ñdha' am nam t̄e't̄e ji chim t̄i'dhat nai' j̄imda', jix aa'nda' am nam tu' ka'm ja n̄idhat ja ñio'kdhidha' b̄ix gu ja'tkam mu ja'p nam jax j̄imda'. Gio b̄ipi' dir jam jix dharaibuktu'nda' na pai' tum daanda' gio nam pai' jax tu kua'da', ni ji'x kum iam gatuuk dir

xix dharaibuktu'nda'. ⁴⁷ Gam nam tu' bhaan xi ja iatgidhat ja boosgi'ñdha' gu ja ba'bhak gu di'dilhdhim u'uub nam ba ko'iix gu ja bipna', sap ba' mik xi chu daanda' am buiñor gu Dios nam xi ja nii'ñdha' gu ja'tkam, na sap ba' panaas bhaan jix maati' ka' nam cham tu' bhaan u'ua'tulhdhix. Gu' dhi' ji ba' pik jix io'm ja tulhiiñchuda' gu Dios, na gu' cham kii' ka'm nii'ñ gu pui' nam jax ja'k tu jim.

21

Gu tuumiñ na mi tu'aa' chiop gu ubii gui' na cham jir jix chumñigam
(Mr. 12:41-44)

¹ Ba' ja'xpix mi' ja'k jup ba ja nii'ñ gu Jesus gu ja'tkam gui' nam jir jix chutumñigam, nam pix mi' ji chu'aim gu tuumiñ mi' na pai'm tua'ba nam maakim gu Dios na ji'k bhaan jup bipio'. Mui' mi' xi chu'aim am. ² Ba' maa'n jup ba tii gu ubii diilhdhim na ba muukix gu binga'n, pu cham tu' bia' ni ji'x gu tu' na jax gu jai'. Ba' mi'p xi chua gook gu tuumiñ na cham pik tu' bhaigim tuutu'm. ³ Ba'p ja titda gu Jesus bix gui' nam mi'p tu'ii':

—Aañ ya' pu jam titda tu' silhkam ki'n nat dhi ubii jix io'm mui' mi tua gu tuumiñ, sia ku panaas cham tu' bhaigim tu'ii' dhi' nat mi tua. ⁴ Na gu' gui' na mit panaas mui' mi tua, daipu' gui' na ji'k cham kam aa' na mit mi tua. Gu' dhi ubii pu bix mi tua na ji'k bia'kat, ni kut iam jax xim aa na pai' ba' dir u'ji ki'n saba'da' gu tu' na jugia', na gu' cham jir jix chumñigam.

Na ba tu aa'nda' gu Jesus nam iara' gu gè' chiop
(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Ba' ji'kchi gui' nam kaichu' gu Jesus mi ja'p bhaan ba ji chu a'ga mit gu gè' chiop, jup kai'ch am na joidham tu'ii' na joidham tu't sobkoñxim bha bhi'ñbakchix gu joodai. Ba'p ja titda gu Jesus na ja kèè:

⁶ —Ya' dho pui' ka tu tu'ii' xib. Matgim jum aaya' ji gu tanoolh na pu cham pai' maa'n kap tuukdhixim bi'ya' dhi joodai.

Na ba tu aa'nda' gu Jesus na jax ja'k ba tum buidha' no' bar mia'n nam tii'mo' gu oi'ñga'n

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Ba' gui' bhai'p ba tikka am na pui' ja titda gu Jesus, jup titda am:

—Jich jaduun, ¿paa ba' duuk pik pui' tum duñia'? ¿Tu' jax bam buidha' na bhaan bax maati' ka' na bar mia'n?

⁸ Ba'p ja titda gu Jesus:

—Na pai' dhuuk bar mia'n ka' na pui' ba ji chum duñia', mui' pix ya' ba ji gèda' am gui' nam pui' kai'chdha' na sap panaas aañ jir gui' ka' am. Jup kai'chdha' am: “Aañ jir di' guch Xoi'kam. Bam ai nañ pai' dhuuk ya aaya'.” Aapi'm cham ja jügi'ñdha', nam gu' jam iatgi'ñdha'. ⁹ Gio pui' ba ti kaaya' pim na ba jigialhcha'. Aapi'm cham totdon ka', na gu'm aa' na biipi' jigialhcha' na ba' pik bam tii'mo' dhi oi'ñga'n. Ku gu' chakui pik jir di' ka' ji sia kut ba jigialhich.

¹⁰ Mui' xi chu ja a'gi'ñchu' gu Jesus, jup ja titda:

—Maap jam jim daagii dai gè'gèrkam ja biim bix gu ja ja'tkami' mui' ji chu kokda' ja bui gu jai' gè'gèrkam nam jai' momkoram jup tui'ka'. Giilhim ba' bar jigialhi' ka'.

¹¹ Gio ba' na mui' kap diilh pix ba joiñdha' dhi oi'ñga'n. Gam na bhiogi' bhai' ji jimia'. Gio gu ko'kda' na bhai' ji chu aaya'. Gio bha ja'p jix dhaam bix aixim jix ïbhidham jax ña pim pix ba ti nii'ñdha' na pim tu' cham pai' dhuuk pu chu'm ti nii'ñdha'. Gam jai' bix aixim ku pim pui' ti tigia'. Ba' dhi' bhaan jix maati' ka' na ba miamlhidha' na bam tii'mo' dhi oi'ñga'n.

¹² 'Ba' biipi' na ba' moo bhai' ji jigialhcha', aapi'm na pim ji'k ti jügi'ñdha'ñ bui, jam da'ngii jam ui'ka' am gu ja'tkam mu ja'p nam pai' jax tu chichiopi' ka', mi' ba' bhai' ji jam tikka' am na pim jax kai'ñkam mi' pui' tu daa'ñchugit mi' pui' jiiim na jax aañ. Mi' dhir ba' mu ja'p ba jam u'aidha' am nam pai' jax darka' gux kakai' gio jai' ja bui gu gè'gèrkam. ¹³ Ba'

kapbhai' nam bhai' ba jam tikkada', aapi'm xi ja aagi'ndha' na pim jax kai'nkam jiñ kaichu', xi ja aagi'ndha' pim sia nañ jir tu'p tu'm da'. ¹⁴ Ba' no' pim cham maat na pim jax ja'k ti'ya' ja bui gu g'e'g'er kam, cha'pim jax jum aa'ntu'nda', ¹⁵ nañ gu' aañ jam makia' gu matda' na pim jax ja'k ja tida' no' pim bhaan bap tui'dhi'. Diilh pix ya' dir ja'p ji bubuakia' gu ñi'ook na pim jax ja'k ja tida', gui' pu cham ka bhaai'n ka' nam jax jam tida'. ¹⁶ Ku gu' bix pix bhai' ji jam bhaamkidha'm ji gui' nam cham jiñ bui ti jüigi'ndha', sia gu jam tataat no'm cham jiñ bui ti jüigi'n, sia gu mia'n jam jaaduñ, sia gu mik dir kam jam jaaduñ, sia gu jaroi' na pim ti gook dit jix bhai' ka kai'chdha'. Dhi' ba' maaxik jam tuttu' am ja bui gu g'e'g'er kam, ba' jai' dhit jam kooda' am no'm xi ilhii'ñ. ¹⁷ Bix jam xi jam bhaamki'ndha' gu ja'tkam gui' nam cham ti jüigi'ndha' aañ jiñ bui. ¹⁸ Ku ba' gu' cham jax bua ji, na gu' gammiji jam a'm ti niidhidha' gu Dios, nim maa'n jam kuup ku mai' gixix ka' jam mo' am dir. ¹⁹ Ba' cha'pim jax jum aa'ntugit mi' pui' xi chu duñiidha' na jax jix aa' gu Dios sia pui' jim tulhiiñaidhat, na ba' jam baidhika' na pai'p tu'ii'.

²⁰ 'Ba' no' pimit ba ja ti nam bix xikoolh dhir ba daraa gu sandaarui'x ya' Jerusaleen, am ti'ñchoka' pim na cham xiim cham pai' matgilhia' dhi ba'bhak ja bim gui' nam ya' oi'dha', sia ku gu' jax g'e'r kiicham. ²¹ Gu' ba' no'm gu ya' kam mu ja'p ka paxiar jai' kap na pui' Judea bhaan jup bipio' gu dibir, mi' dhir jam ba jiboi'ngia' bhiji ja'p oi'dha' ta'm na jax jix u'xi', cham tu' nam bha ja'k boopoda'. Gio jai' no'm ya' ka oipo Jerusaleen, ya' dir jam bubuaki' ba jiboi'ngia' mu ja'p gampix. Gio jai' no'm mu ja'p ka oipo ja gagaa am, mi' dhir jam gammiji ja'k pu ba jiboi'ngia', cham tu' nam yammip ka xi ñoongii nam ba' pik ba jiboi'ngia'. ²² Bam aaya' gu' gu tanoolh na pai' dhuuk giilhim jix io'm tulhiiñara' ja daam jimia'

bix gu ja'tkam gui' nam cham tu' ka'm ti tigia', ba' pui' ba tum duñia' na jax tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios na mit tu ua'nak gu bijik dir kam. ²³ Ti joi'mdam jum buada' am jano' gu u'uub gui' nam a'aalh ki'n cham bhai'm taat ka', gio gui' nam kia'pix ja tigia' gu a'aalh. Giilhim jix ko'kom jum buada' am bix pix gu Israel kam ja'tkam gui' nam cham mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios, ja daam ba jimia' gu' gu tulhiiñara' dhi' dhi ja'tkam. ²⁴ Ba' jai'm ya' pu xi ja sissii kukxir ki'n, jai'm ba' ja buuprai nai' ba ja u'aidha' jai' momkoram nam pai' jax dar gux io'm g'e'g'er kam. Ba' ya' dhi Jerusaleen gampai' tu dooda' am gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, ku gu' tu ja daaxdha' ip ji gu Dios dhi' dhi ja'tkam nam pai' dhuuk jup ja kooda', cham tu' nam pui' bi'ya'.

Na jax ja'k tum duñia' jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam (Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵ Mui' xi chu ja a'gi'ñchu' gu Jesus, jup ja titda:

—Ba' mi' dhir bix aixim bhai' ji chum duñia' bha ja'p jix dhaam. Gu tanoolh nai' ji chukia', gio gu masaa'n cham ka tu masbagi'ndha', gio gu chiichia' cham pai' bhai' pai' ka darka', gio gu g'e'g'er suudai' na mu ja'p suusu'n ju'ndharam dhi g'e'g'er dippir, g'e'g'er ba tiroonda'. Cham ka bhaai'n ka' nam jax jum duñia' bix gu ja'tkam, giilhim bax chotdon ka' am. ²⁶ Tu kaamui nai' ji ia'lhia' am nam pui' xim aa'nda' na bam timo dhi oi'ñga'n. Bix tu ii'ñxia' gu' dhi' na tu' xib bha ja'p jix maax jix dhaam, panaas ku jaroi' bha tu xiixka'. ²⁷ Ba' mi' dhir aañ nañ bhaankam ya oiri gu Dios, bañ chigia' pim nañ bhammi dir bhai' ba jimda' bhaan maa'n jix chua tibiaa'ñ cha'm giilhim g'e'kam ki'n, joidham am nammi ja'p jix chu maaxchu'nda'. ²⁸ Ba' na pai' dhuuk pu'ñi ba ji chum duñia', cha'pim jix buam jum aa'nda'. Am gan ba ti

niil'ñdha' pim ji, na gu' gu Dios cham xiim ya' ñir ba jam baapmi'ñdha'.

²⁹ Ba' bhaan xi chu ua'rgidhak xi ja aagi'ñ, jup ja titda:

—Na gu' na pim jax bax maat maa'n gu iigix piäm jax chu'm jumai i'ix, ³⁰ no't ii'nsik gu jaaga'n jai' ba i'po, dhi' bhaan jix maati' ka' na cham xiim ba ti'ngia'. ³¹ Ba' pu'ñi ip no' pim bix aixim ba ti'ñi na ba tum bua, dhi' bhaan bax mat ka' pim na cham xiim xi jam joi'mdaix bhai' ba jam duña' gu Dios.

³² 'Puix jai'ch ka' am gu ja'tkam Israel kam jano' na pai' dhuuk pui' tum duña', aañ moo ya' pu jam titda. ³³ Na gu' aañ nañ pai' jax kai'chdha', pui' ji chu buusnichgida', cham tu' pui' na dhi dibii' gio dhix dhaam na jax chu'm tanoolh cham pai' matgilhia'.

³⁴ 'Ba' aapi'm cham tu' bhaan jum tukgi'ñka' gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch na cham tu' mim ninii'ñ. Cha'pim maik ka', dai ji na pim mi' pui' xi jiidma' na jax jix aa' gu Dios na ba' cham ya' pix ³⁵ pu ba jam tulhiñchuda' na pim jum jur bhiiya', ja'p na jax gu tu' na jotmoda' pix tiigi'ñ chir ba gixia' na cham pum aa'nda'. Na gu' pu'ñi ja'k jum duña' am gui' nam cham tu' ka'm tigia' gu Dios, nam gu' dai gam irda' kia'. ³⁶ Gu' aapi'm gammiji tu daanda' ji buiñor gu Dios jix dhaam ja'k na pim ba' cham jum tulhiñna' na jax gu ja'tkam gui' nam cham tu' ka'm tigia' gu Dios, gam na pim ba'x bhai'm taatit baasi'n bañ ñamkia' nañ bhai' ba jimda'.

³⁷ Ba' gu Jesus dai tataab ja'k mi' tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam gè' chiop, jurnik ja'k ba' ba jimia' na ba tibiapmira' baasi'n ja'p oidha' ta'm Oliibostam. ³⁸ Na jax pix ji chonidha'm mi' ba aaya' gu ja'tkam gè' chiop nam jix kaim ka' gu Jesus na tu ja a'gi'ñdha'.

22

Na mui' ba jimia' gu Juudas ja bui gu gè'gè'rkam gui' nam jix bhaamki'ñ gu

Jesuu

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ Ba' bam aajim gu piasta na pai' dhuuk jum kua'da' gu paan jix basdak gakhdi'ñchix kam, gio na pai' dhuuk jup jum kua' gu kasnir bakaax. ² Gu ja gè'gè'rkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ti maap tu a'gada' am nam jax dhui git tu chiña' nam mu'aa' gu Jesus, nam gu'x ja ñbhi'ñdha' gu ja'tkam nam ba' ti cham juanda'.

³ Gu' ji na gu' maadit gu mambhix daman gook gu noonbi'ñ gu Jesus bhaan baa gu ja'ook, gui' na Juudas ti', nam Iskarioti ki'n jup jix mat ka'. ⁴ Xi mi mu nam pai' darka' gu ja gè'gè'rkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam jir o'rosiiris bhai' gè' chiop, ba ja aagi'ñ na sap gui' ja aagi'ñdha' na pai' dhuuk jir am ka' nam daagi tu chiña' nam mu'aa' gu Jesus. ⁵ Ba' gui' giilhim jix bhai'm ilh jamit na pui' ja titda, jup titda am nam namkidha' no't ja aa'ñ. ⁶ Ba' gu Juudas pix jix bhai'p jum ilh nam aagi'ñ gu tuumiñ, ba gaagidha' ba' na pai' dhuuk jir am ka' na ja aa'ñdha' nam dagia' gu Jesus.

Nam ba tu bhai'ñpu' gu noonbi'ñ gu Jesus bhaan Paaskua ta'm

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13 :21-30; 1Co. 11:23-26)

⁷ Ba' nat bam ai na pai' dhuuk jum kua' gu paan jix basdak gakhdi'ñchix kam gio gu kasnir bakaax, ⁸ gu Jesus ba ja jootos gu Peegro gio gu Juan nam tu bhai'ñpu' nam maap tu jugia' jurnik kam, jup ja titda:

—Mu jimia' pim aapi'm gook na pim tu bhai'ñpu' bhai' dhir gè' kiicham nach tu jugia' ja'xñi jurnik nat bam ai dhi piasta bhaan Paaskua ta'm.

⁹ Ba' gui' bhai'p ba tikka am, jup titda am:

—Jax chu'm ba'k chir jap jix aa' nach tu bhaidha'?

10 Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho bhai' na pai' ji aaya' maa'n gu maa'nkam tu bai'ntugit bai'ñdhakar ta'm, ba tigia' pim na ya' dir mui' ba tu bai'ntu'nda' na pim jax mu aajidha' bha kikcham. Mui' pim pu oidha' bhammi juugit maa'n kap kiicham na ji aaya'. 11 Ja'p japim ba' tida' gu kiokam: “Jup kai'ch guch gè'kam tuk nap sap pai' taiñbui'ñ taak dir dhim ba'aak, na mi' tu jugia' ja bhim gu noonbi'ñ ja'xñi jurnik dhi bhaan Paaskua ta'm nat bam ai.” 12 Tu jam tii'ñchoda' ba' bhiji ja'p daam dir na pai' joidham jix chi kii' gio gè'x chi gi'ir. Bhai' pim ba' ba tu bhaidha' nach tu jugia' ja'xñi jurnik.

13 Ba' gamai' bhii mit na mit tu bhaidham. Pui' ji chu buus na jax ja titda gu Jesusus, ba' dai na mit bhai' ji chu bhai'ñ.

14 Ba' ja'xpix jurnik nat bam ai na pai' dhuuk tum kua' gu bhaan Paaskua ta'm, mi' ba ai gu Jesusus ja bhim gu jai' noonbi'ñ nam pai' tu jugia', pix mi ja'p ji dharaibu mit. 15 Mi' dhir ba'p ja titda gu Jesusus bix gu noonbi'ñ:

—Ja'p jañ tii bax aagit na git pu'ñi bam aaya' dhi piasta bhaan Paaskua ta'm nañ ba'x bhai'ñ chaatit jam bhim xi chu jugai daipu' maa'nnim pix ba', nam gu' aañ bañ mu'aa'! 16 Cham jañ pai' dhuuk ob ka tu jugia' joidham jix bhai'ñ chaatit na jax xib. Na pai'm aaya' jano' na pim pai' dhuuk buiñor aaya' guñ Gi'kora' nañ ba' giox bhai'ñ chaatit jam bhim jup ba tu jugia', nach gu' jano' bix maap tu jugia' bima'n guñ Gi'kora'.

17 Ba' xi dhaagik gu alhi'ch ja'aa na mi jim gu biiñ gui' na uubas ki'n jup duñiix, xi chu taxchaabgi buiñor gu Dios jix dhaam ja'k. Mi' dhir ba' mu ja'k xi ja bhii'ñ gu noonbi'ñ jup xi ja tidadak:

—Dhi'ñi pim ji'ma'n kaam xi i'ya' bix. 18 Aañ daipu' xib pix jix bhai'ñ chaatit jam bhim ba i'ya' dhi biiñ. Na pai'm aaya' jano' na pim pai' dhuuk buiñor aaya' guñ Gi'kora' nañ ba' giox bhai'ñ chaatit jam bhim jup ba

i'ya', nach gu' jano' bix maap tu i'ya' bima'n guñ Gi'kora'.

19 Mi' dhir ba' gu paan jix basdak gakhdi'ñchix kam jup xi dhaagik pui'p xi chu taxchaabgi buiñor gu Dios jix dhaam ja'k. Mi' dhir ba' ta'tak jaisak mui' xi ja maa, jup xi ja tidadak:

—Dhi'ñi pim mui'p xi jugia'. Dhi'r jiiñ chuuku' gui' nam mu'aa' gu ja'tkam na ba' jam a'mkam ki'n tu namkix ka' gu jam ua'tulhdhara'. Pui' pim buada' na pim bhaan jiiñ chi'ñchoka' na ñich jam a'mkam tu namki.

20 Ba' na mit xi jugaak gu paan jix basdak gakhdi'ñchix kam, jumai bhai'p ji bhii gu Jesusus gu alhi'ch ja'aa na mi jim gu biiñ gui' na uubas ki'n jup duñiix. Ba' mui' xi ja maa jup xi ja tidadak:

—Dhi biiñ jup jir jiiñ i'ir gui' na milhia' na ki'n jam a'mkam tu namkix ka' gu jam ua'tulhdhara'. Gam na dhi' bhaan pup jix maati' ka' na xib dir maakam pup tu aagix nam jax ja'k buiñor bax biiñak ka' gu Dios gu ja'tkam, cham tu' pui' na jax bijik dir.

21 'Ba' gui' na maaxik jiiñ kiisa' nam jiiñ dhaagiiñ mu'aa', ya'ñ bhim tu kua' xib, 22 na gu'm aa' nañ mi' pui' bhiiya' nat jax kai'ñkam bhañ joot guñ Gi'kora'. Tiix joi'gi'n iñ gui' na maaxik jiiñ kiisa', na gu' cham bhai' tu jimia' na pui'ñ dhoda'.

23 Ba' tii bhai' jim ti tikka mit bix gu noonbi'ñ na jaroi' ba'r di' gui' na maaxik kiisa'.

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' na jax jir tu'm ka' gu jaroi' na ba' pui' bam ilhii'ñdha' nar gè'kam

24 Ba' diilh mi' pix chu' ba ji chi mit ip gu noonbi'ñ gu Jesusus na sap jaroi' ba' pik jix io'm jir gè'kam dai gui' am.

25 Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Cha'pim pui' tu jimda' na jax gu ya' dhi oi'ñga'n kam gu gè'gè'kam nam maa'n kap pix ji dharaat tu ja chianda' nam tu' jax buada' gu ja ja'tkami', ba' cham tu' iam jax jum kai'chdha' na mit diilh gu ja'tkam tu' jax dhuu. Gu' ja'ppi gu ja gè'gè'kam

tuk nam pix jix bhai' kai'chdha' ja bui, nam gu' sap gui'x maatit pui' ja chianda' gu tu'. ²⁶ Gu' matgim no' jaroi' maadit aapi'm jix aa' nar tu' ka' ja bui dhi jai', jum aa' ji na gampai'm ilhii'ndha' ja'p na gu alhii na kia'pix gi'lhidha', piam na tujuandam pix jum ilhii'ndha'. ²⁷ Nam gu' ya' gu ja'tkam pui' ilhii'ndha' na gu jaroi' na daibui ba ti niirada' nam tu bhiidha', dhi' sap ba'r g'e'kam ka' panaas, gu' sap ba' gu jaroi' na mu tu bhiidha', jir tujuandam ka' pix. Gu' matgim aañ cham tu' ji nañ pui' ilhii'ndha', ja'kbui' kat tujuandam ki'n pix ya oiri iñ aañ nañ jax ba' ya' ba jam palhbui'ndha' bix aixim tu'm ki'n.

²⁸ 'Gu' ba' na pim gu' aapi'm gammiji puñ bix jum pui' dhi' sia pui' xich chulhiinaidhat bix aixim bhaan, ²⁹ aañ g'e'g'er kam ki'n jam darsa' bix ji'ma'n jano' na pai' dhuuk jum tii'mo' dhi oi'nga'n. Pui'ndha' g'e'g'er kam ki'n jum jam darsa' ja'p na jax aañ guñ Gi'kora' nat g'e'kam ki'n jiñ dhai. ³⁰ Maa'n kap jañ ba' jam darsa' na pim pai' dhir ja tikka' bix gu Israel kam ja'tkam no' mit mi' pui' jii na jax jix aa' guñ Gi'kora' piam ku gu' cham. Gio ba' na pim jiñ bix tu kua'da' gammiji gio na pim jiñ bix tu io'da' tu' na pim ilhii'ndha'.

Gu Jesus na ba aagi'ndha' gu Simoon Peegro na gatuuk jup ti'ya' na cham tu' kaichu'

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Ba' gu Jesus jup titda ip gu Simoon Peegro:

—Simoon, aañ ja'pni xim tidam. Gu ja'ook jup titda guñ Gi'kora' na sap aapi'm bix ji'ma'n jam mai'chia' tu' bhaan na pim ba' gai suulhgia'. Guñ Gi'kora' ba' pui'p tii'n nar am na sap ba' bhaan machia' no' pim bax ñakoo'. ³² Gu' ji na gu' aañ soi' titdatu' ip guñ Gi'kora' na aap jix io'm jum palhbuidha' nap ba' gatuuk gioñ buip ba ti jii'ndha', sia kup gu' jix tii cham xi chi jii'ndhat jiñ bui. Ba' nap pai' dhuuk gioñ buip ba ti jii'ndha', ja aagi'ndha' ap dhi jai'

nam gammiji bix ja jujur ki'n jiñ bui ti jii'ndha', cham tu' nam ampix jum o'jolhi'ndha'.

³³ Ba'p kai'ch gu Simoon Peegro:

—Jax dhuu nañ bix jiñ jur ki'n jum bui ti jii'ndha'. Pu cham jax jiñ aa' iñ sia ku mit jum bindak jiñ kuu, piam ku mit jum bindak jiñ mua.

³⁴ Ba'p titda gu Jesus:

—Jax dhuu nap moo ja'xni baikim pui' pu ba ti'ya' nap cham jiñ maat na kia'pix maa'nnim ba jii'ndha' gu takaaru'. Pum titdañ moo Peegro.

Na pui' ba ja tida' gu Jesus gu noonbi'ndha' nam ba tu ua'ka' gu tu' nam aa'

³⁵ Mi' dhir ba'p ja titda gu Jesus bix gu noonbi'ndha':

—Jano' na nich pui' jam joot na pim nai' tu ja a'gi'ndha' gu ja'tkam, jano' bo nañ jum jam titda na cham jum aa' na pim ua'da' tu' tuumiñ, nich chu' a'sak, nich chu' jam sussak ku pim jai' ja gaamtu'nda', zia nat gu'x bhai' tu jam jii sia ku pim pui' jii'ndha'?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Matgim jix bhai' ji nat tuch jii.

³⁶ Ba'p ja titda ip gio:

—Dho xib jañ ba' ja'p jum jam titda na pim ba ja kusbio' gu a'sak no' pim ja bia', gio gu tuumiñ japim jum ba gaamu' no' pim bia'. No' jaroi' maadit cham bia' gu kuxiir, xi ga'rai dho gux kabook kutuuna'n maa'n ki'n saba'da'. ³⁷ Nat gu' xib ba' bam ai na pui' ba tum duña' na jax jum kai'ch mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam nap jum kai'ch: “Ja'p pix jamit pui' ja'k xi aichuxdhak mua na sap cham jix tu' ka'm ti ni'ndha', panaas ku pui'p jir tu'm kat na jax gui' nam tu' silhkam cham tu' ka'm ti ni'ndha'.” Na gu' bix na mit jik jax tu ua'nak gu bijik dir kam nam aañ jiñ aagit jum kai'ch, bix pui' ji chu buusnia' sia pik nar jax ka' git.

³⁸ Ba' gui'p kai'ch am:

—Ya'ni biit gook gu kukxir jich jaduun.

Ba'p ja titda gu Jesus:

—Cham tu' ji na pim maatit jiñ ke'e. Cha'pim jax ka kai'chdha'.

Gu Jesusus na mi eji Getsemanii tu dañia' buiñor gu Dios jix dhaam ja'k
(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Ba' mi' dhir buusnik ba jii ip gio gu Jesusus ja biim gu noonbi'ñ mu ja'k sonpan gu oidha' Oliibostam, na pai' pux joi'ñ na a'jida'. ⁴⁰ Ba' na jax pix mi' ji aajim, jup ja titda biix gu noonbi'ñ:

—Xi chu dañia' pim jix dhaam ja'k buiñor gu Dios na cham tu jam mai'chia'.

⁴¹ Ba' diih ja'x xi jimik o'lhia'n ki'n xi kimbok mui'p ji chu daanix dhaam ja'k buiñor gu Dios, ⁴² jup kai'ch:

—Aapi'ñ Gi'kora', xiñ palhbui'ñ nam cham jiñ mu'aa', na gu' dhi' ja'p ji buusan nañ i'ya' gu tu' na giilhim jix xibu'. Ku gu' no'p aap jix aa' ji, aañ pui' pix ti soi'm titda ji.

⁴³ Ba' jotmoda' maa'n mi' bam maax gu nobii'ñ gu Dios nat bha ta-jaañdham gui' na ki'n nakga' gu tul-hiñara'. ⁴⁴ Ba' giilhim jix buam tu tatda' gu Jesusus na bhaan bam ta-jaanaim gui' na ki'n tu nakga', gu' ji na gu' cham jum o'joldhat xi chu daañchu' buiñor gu Dios. Gio i'ñir bhai' ji boorat, g'e'ger mi ja'p ba iigis diirap.

⁴⁵ Ba' mikkat kimbok ba jii ip gio mu nam pai'p tu'ii' gu noonbi'ñ nat ji'x xi chimok na xi chu dañimik. Ba' mi' pix kookos am nat mu ba ai ip gio, ja kookxich gu' nam bhaan jix buam jum aa' nam pui' mu'aa' gu Jesusus.

⁴⁶ Ba'p ja titda:

—iGor xi ñiñña! Jax ku pim ba' dai kookos? Xi baapmigi' pim xi chu dañia' buiñor gu Dios na cham tu jam mai'chia'.

Nam daagi' ba bhika' gu Jesusus
(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18 :2-11)

⁴⁷ Ba' na mi' pui' ka ja titda gu Jesusus gu noonbi'ñ, mi' dhir ja'p mui' ji bubua mit mui' gu ja'tkam. Gu Juudas pik biip' xi jim, gui' na ti maadit jir di' gu mambhix daman gook gu noonbi'ñ. Ba'x io'm amuub xi ek na pai' gu Jesusus bhai' xi chiñxi kaamar. ⁴⁸ Ba'p titda gu Jesusus:

—Juudas, i'pu kai'ñkam aa pich bhañ chiñxi nap maaxik jiñ kiksa nam jiñ dhagia' dhi ja'tkam nam ya' jiim aañ nañ bhaankam ya oiri gu Dios?

⁴⁹ Ba' gu noonbi'ñ gu Jesusus, na gu' cham kar am nam jax ti nai'ñ, jup titda am:

—Jich jaduun, cham jach gu' tu kokda' dhich kukxir ki'n nach ja ua', ka'ch ji gu' cham joiñat gu'ka' aa?

⁵⁰ Ba' maadit nat jax dhaa gu kuxiir bhai' ti soñiich gu tujuandam tugi'ñ gux io'm ja g'e'kam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gu' ji nat gu' dai naaka'n pix ai, mu ja'p ji sai. ⁵¹ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Cha'pim ja juanda'. Bax bhai'.

Ba' pui' xi ja tidak giop xi dhua'ñdhak gu naaka'n gui' na mit soñiich. ⁵² Mi' dhir ba' gu ja g'e'gerkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam jir o'rosiiris bhai' g'e' chiop, gio ba' gu ja g'e'gerkam tuk gu Israel kam ja'tkam, jup ja titda:

—Jax ku pim ba' kukxir ji chu ua'dat bha ja'k jiim gam u'uux jix kaapak? Jir jix ixkum iñ aa panaas?

⁵³ Gio gu' cham bhaai' aa na pim git bhai' puñ dhagia' g'e' chiop nañ moo bhai' oirit pu tu jam a'gi'ñdha' nabap tanoolh na pim git ba' cham pu'ñi yamm' ja'p bañ gaagidha'? Ku gu' dhi' na jax dhui mi' pix pui' ba jim ji, nat gu' xib ba' kam ai na pai' dhuuk jam daam jimia' gux chukgam.

Na pui' ba ti'ya' gu Peegro na cham kaichu' gu Jesusus

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18 :12-18, 25-27)

⁵⁴ Ba' daagik jamit pu bhik gu Jesusus bhammi na pai' kio gux io'm ja g'e'kam tuk biix gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Ba' gu Peegro mik dir mu ja oi'ñchu'.

⁵⁵ Ba' miji irban dir ba tu nai mit gu o'rosiiris, mi ja'p na pai' g'e'x chi gi'ñir, mi'm ba' daraat biix xikoolh ba juuka', biix gu Peegro mi'p ji dhaibu ja sanoop. ⁵⁶ Ba' na mi' ka juuka'

gu Peegro, maa'n gu ubii gui' na mi'r tujuandam ka' mi' dhir ja'p bhai' ba nii'ñ na mamti, ba'p ja titda gui' nam mi'p daraa:

—Dhi'ñi dho bix jup kaichu' gu Jesus.

⁵⁷ Gu' ji na gu' gu Peegro cham tu aa', jup kai'ch:

—¿Jax jap ba' kai'ch? Jax dhui nañ pu cham maat gu jaroi' nap aa'.

⁵⁸ Ba' ja'xpix jumai gu maa'nkam pui' bhai'p xi ñidhimik jup titda:

—Moo chi aap pui'p kaichu' gu Jesus, ¿ka' cham?

Ba'p kai'ch gu Peegro:

—Cham tu' ji matgim jiñ jaduñ. Diih ji nañ jup oilhim.

⁵⁹ Ba' ja'x xi miikim pa' nat jumai gu maa'nkam mi'p ba ai na pai' kiik gu Peegro, ba' pui' bhai'p xi ñidhimik jup ja titda gu jai' nam mi'p tu'ii':

—Jai'p kaichit moo dhi' gu Jesus, jix maati' na jax chu'ii', gio gu'r mu kam Galilea.

⁶⁰ Ba'p kai'ch gu Peegro:

—¿Jax jap ba' kai'ch jiñ jaduñ? Jax dhui nañ moo pu cham maat gu jaroi' nap aa'.

Ba' na pui' ka kai'ch gu Peegro, ba jiiñ gu kilhii takaaru'. ⁶¹ Ba' gu Jesus jotmoda' mu tii gu Peegro. Gu Peegro bhai' pup ti'ñcho na pin biipi' dir jup titda gu Jesus: “Jax dhui nap moo ja'xñi baikim pui' pu ba ti'ya' nap cham jiñ maat na kia'pix maa'nnim ba jiiñkia' gu takaaru'.”

⁶² Ba'x buam jum ilh gu Peegro. Busnik baas dir ja'p dirap ma susua.

Gu Jesus nam jax ñam pix buada'
(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Ba' gu o'rosiiris gui' nam mi' daraat nuuka'n gu Jesus, jax ñam pix bua. Bha gib am, as am ba' pui' xi bua't. ⁶⁴ Xi bupprat am jannulh ki'n gu buupui'ñ nam bha gib, jup titdada' am ba':

—¿Jaroo bham gib?

⁶⁵ Bix aixim na jax aa' kum pu titda gu Jesus.

Nam mu ba aichdha' gu Jesus na pai' tum a'ga

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Ba' buimgidhak nat ba tu maaxir, maap jamit bam jumaap gu ja g'e'g'erkam tuk gu Israel kam ja'tkam, gio gu ja g'e'g'erkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios. Ba bhik jamit ba' gu Jesus mu na pai' tum a'ga, ba' mu aichdhak bhai' ba tikka am, jup titda am:

⁶⁷ —Ea nap jich aagi'ñdha' nach ja'p tu'm xim tikkam. ¿Ja'p aa silhkam aap jir di' guch Xoi'kam?

Ba'p ja titda gu Jesus:

—Jax dhui na pim cham tu'ñ jügi'ñdha' sia kuñ tiip jam aagi'ñ nañ aañ jir di'. ⁶⁸ Gio no'ñ tu' tiip xi jam tikka, sia cham jiñ aagi'ñdha' pim. ⁶⁹ Ku gu' aañ xib dir sonpan ba daaka' ji ki'n dir guñ Gi'kora' na giilhim bixchu'x bhaai' na pu tu duña'.

⁷⁰ Ba'p titda am bix dhit nam ji'k mi'p tu'ii':

—¿Ja'p kai'ñkam jup kai'ch ap aa ba' nap Dios jir Maraa'n?

Ba'p ja titda gu Jesus:

—Dho aañ jir Maraa'n maaxik, gio gu' aapi'm diih pui'p kai'ch.

⁷¹ Ba'p kai'ch am diih gui':

—¿Dho jaiñ! ¿Jaroi' aach pup ka ñira' nach aagi'ñdha' no'x buam kai'ch piam ku gu' cham? Diih chiñi'ñ ki'n ba kai chich gu' na jax kai'ch.

23

Nam mi' ba aichdha' gu Jesus na pai' gu Pilaato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Ba' mi' dhir na mit jax guguu ip gio, ba bhik jamit gu Jesus mummi na pai' gu Pilaato. ² Mu buiñor ba iattulhi'ñ am ba', jup titda am:

—Aach ja'p tu'm ki'n ya'm ua'tulhi'ñ dhi maa'nkam. Mu ja'p oirit ja kokdhichu'n guch ja'tkami', jup ja titda nam sap cham

namki'ndha' gux io'm gɛ'kam Rooma kam. Gio na pui' ja titda na sap jir di' guch Xoi'kam, na ja'p kai'nkam jup ji kai'chit na dhi'r di' gux io'm jich gɛ'kam tuk.

³ Ba' gu Pilaato xi chikka dɪlh gu Jesusus, jup titda:

—¿Aapi' aax io'm jir ja gɛ'kam tuk gu Israel kam ja'tkam?

—Aañ' dho —jup kai'ch gu Jesusus.

⁴ Ba'p ja titda gu Pilaato gu ja gɛ'gɛrkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gu ja'tkam nam ji'k mi'p tu'ii':

—Aañ cham tu' buam kɛɛ dhi maa'nkam pui' na jax kai'ch.

⁵ Ba'x io'm gɛ' ki'n jup kai'ch am gui':

—Ja'ppi aach na cham jich ko'raar na maakam ja mamtuxdhim guch ja'tkami'. Mummi dir bhai' ji kii Galilea, saalh pui' yammi ja'p ba ja iatgidhim Judea.

Nam mu ba aichdha' gu Jesusus na pai' gu Eroodis

⁶ Ba' nat ja kai gu Pilaato na mit Galilea dir bhai' ji chu aa, ba ja tikka no'r Galilea kam gu Jesusus. ⁷ Gui'p xi aagi'ñ am nar Galilea kam. Ba' mu ja'k xi joochxi gu Eroodis, gui' na mur gɛ'kam ka' Galilea. Jano' pik bhai'p oiri Jerusaleen. ⁸ Ba' giilhim jix bhai'm ilh gu Eroodis nat ba tii gu Jesusus, na gu' pui'm aa'nda' na chiñia' na tu' jax xi dhui'ndha'x bhai'm duukam na tu' cham pai' dhuuk pu chu'm nii'ñ na pai' dhuuk pu'ñi tigia'. Pui' tɛ kɛɛkɛ' gu' gu Eroodis na gu Jesusus mu ja'p pai' joidham jix bhai'm duukam jup tu buada', nam tu' cham pai' dhuuk pu chu'm ti nii'ñ gu ja'tkam. ⁹ Bɪx aixim ba' bhai' tii ji tikka, gu' ji nat gu' pu cham ñio gu Jesusus. ¹⁰ Ba' bɪx mi'p tui'dhi' am gu ja gɛ'gɛrkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios. Dhi' pik pup xim taattu' am gu' nam iattulhdhim gu Jesusus. ¹¹ Ba' jax ña pix xi bua't as gu Eroodis gu Jesusus, tu' pix ilhii'ñ.

Sia gu sandaarui'x chugil'ñ jam jai' pui'p xi bua. Xi chii' mit ip ba' gu janulh gux dha'ram namkim nam jax chu'm ja ti ti' gux io'm gɛ'gɛrkam, ma a'si mit ba' xi chii'dhak. Mi' dhir ba' gio mu ja'k jup xi joochxi gu Pilaato. ¹² Ba' jano' gui' gu tanoolh cha'm dir bhai'x bhai' ji chii' mit gu Pilaato gio gu Eroodis, nam gu' bɪpi' dir ka xim bhabhaakui'ndha'.

Nam pui' ba ti'ya' bɪx gu ja'tkam nam mu'aa' gu Jesusus

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18 :39-19:16)

¹³ Ba' gu Pilaato maap xi ja jumpadak gu ja gɛ'gɛrkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam jir ja gɛ'gɛrkam tuk gu Israel kam ja'tkam, ¹⁴ ba'p ja titda:

—Aañ cham tu' tu' bhaan buam kɛɛ dhi maa'nkam na pimit gio ya'p bañ aichulh na pui' mu ja'p pai' oirit ja kokdhichu'n gu jam ja'tkami'. Tii ñich bɪx aixim ba tikka na pim jax jiñ kɛɛ, cham tu'r jix buam panaas aañ jiñ bui na ji'k jax kai'ch. ¹⁵ Sia chi gu Eroodis pui' cham pai' buam jup kai na jax kai'ch, tii' nat gio bhai'p xiñ joochxi. Cham tu' ji matgim na tu' bhaan kui'ñcha bia' nach moo bhaan jup ba ji mu'aa'. ¹⁶ Xi chu chiñia' iñ nam gi'bia' chipliñ ki'n, mi' dhir jañ xi chu chiñia' nam do'ñcho'.

¹⁷ Ba' nabap oidha' na pai' dhuuk pu'ñi aajidha' gu piasta bhaan Paaskua ta'm, maa'n jup dado'ñchoda' gu Pilaato gui' nam kuupka' nam ba' bhaan jix bhai'm taat ka' gu ja'tkam. Gu' ba' gu Pilaato tiix aa' na gu Jesusus do'ñcho', ¹⁸ gu' ji na mit gu' bɪx dhit pix jiiñak gi' gu ja'tkam, jup kai'ch am:

—Tu chiañiñ nam mu'aa' dhi Jesusus, gu Barrabaas jap ba' do'ñcho'.

¹⁹ Gu Barrabaas bhai' kuupka' mua'da' ki'n, gio na ja bintatgit gui' na mit bui'ñor bhaakuk tu kokda gux io'm gɛ'kam Rooma kam bhai' Jerusaleen. ²⁰ Gu' ba' na gu' gu Pilaato tiix dho'ñchom gu Jesusus, tii gio pui'p xi ja tii'n na cham tu' bhaan

kuiñcha bia'. ²¹ Gu' ji nam gu' gui'x io'm gɛ' ki'n ba xi jiiñak, jup kai'ch am:

—Tu chiñia' ap nam sissapa' kuruus ta'm dhi Jesusus!

Gookim mi'mia'n jamit pu tii'n na sap tu chiñia' nam kuruus ta'm sissapa' gu Jesusus.

²² Ba' gio pui' tiip xi ja tii'n gu Pilaato, jup ja titda:

—Jax dhui nat cham tu'x buam duu gu tu' gɛ'kam ki'n kuch moop ba tu chian nam mu'aa'. Xi chu chiñia' iñ nam gii'bia' chipliiñ ki'n, mi' dhir jañ xi chu chiñia' nam do'ñcho'.

²³ Gu' ji nam gu' gui' pix ji kūsaim nam chian na tu chiñia' nam sissapa' kuruus ta'm. Nat pai' pu tii gu Pilaato na pui' tu duñia' nam jax kai'ch na mit ba' cham ka ñio, ²⁴ sia ku gu' tii pup cham xi aagimik nam mu'aa' gu Jesusus. ²⁵ Ba' xi chu chia nam do'ñcho' gu Barrabaas na mua'da' ki'n bhai' kuup, gio na ja bintatgit gui' na mit buiñor bhaakuk tu kokda gux io'm gɛ'kam Rooma kam bhai' Jerusaleen, dai ba' nat xi chu chia nam diilh pu dooda' gu Jesusus nam jax pui'x aa' gu Israel kam ja'tkam.

Gu Jesusus nam sissapa' kuruus ta'm

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Ba' nam gamai' ba ua' gu Jesusus na mit ba sissapam, maa'n gu maa'nkam Simoon tiigim jamit gamai' chia na mootika' gu kuruus oidhat dir gu Jesusus. Jir Sireene kam gui' gu maa'nkam, kia'pix mu pai' dhir jimdat gampix mui' ka aajim.

²⁷ Ba' mui' mu jii'mchu' am gu ja'tkam nam oi'ñchu' gu Jesusus, suañim am gu u'uub nam jix ko'kom niidhim. ²⁸ Ba'p ja titda gu Jesusus bhai' xi ja tiigik:

—Aapi'm u'uub Israel kam, cha'pim jiiñ xuañdhidha' aañ, na gu' aañ jix bhai' tuñ jim. Aapi'm ji diilh na pim jum suañi'ñdha' gio gu jam maamar. ²⁹ Na gu'm aajim gu tanoolh na pim pai' dhuuk jup kai'chdha' tii: “Joidham jix bhai'

tu ja jii gui' na cham jir ja ai gu a'aalh, na mit cham ji'xkat tu xi'iich, ni ku mit cham ji'xkat jum a'lhich chuutkamta.” ³⁰ Ba' mi' dhir biix gu Israel kam ja'tkam tiix aa'nda' am nam git maa'n jimdam ko'ya'. Jup ja titdada' am tii gu oi'dha': “Gor iam bhai'ch a'm xi ia'lh.” ³¹ Na gu' nam jax jiiñ chulhiiñchu'n aañ xib, ja'p pix ji buusan na jax gux baa' ku'aa' na cham miidha' sia ku tii miijim, nañ gu' aañ cham tu' kuiñcha bia'. Gu' gi ba' gui' nam jix u'ua'tulhdhix ka', ¿jax japim ilhii'ñ na tu ja dooda' jano' nam pai' dhuuk jup jum tulhiiña'? Na gu' ja'p ji buusnia' na jax gux gak ku'aa' na maa'n jimdam miia'.

³² Ba' gook pup mui'p ja ua' am gu ja'tkam nam pui'p ja sissapa' maap gu Jesusus kukrus ta'm. Dhi gook ja'tkam iixdhara' ki'n ja kooda' am.

³³ Ba' bhammi na pai' Kakoi' Mo' Daa ti tii', bhai' mit ba sissapa kuruus ta'm gu Jesusus. Ba' gu jai' gook ja'tkam nam jup ja ua', bixxik dir jamit ja sissapa, irban ba' ji bii gu Jesusus. ³⁴ Ba'p kai'ch gu Jesusus:

—Jiñ Gi'kora', chakuip tu'p jum buixi'ñdha' ja bui dhi ja'tkam, nam gu' cham maat no'm jup jum ua'tulhi'ñ jum bui.

Ba' gu sandaarui'x mi ja'p ma titbia mit mi ja'p ji chu darsak amuub gu jajannulhi'ñ gu Jesusus na sap ba' gu jaroil' na tu mai'chia', bhaan ji chu bi'ya'. ³⁵ Gu ja'tkam ba' mu ja'p gu'kat bha ja nai'ñ am gui' nam bhai' sissap. Ba' jai' gu ja gɛ'gɛ'kam tuk gu Israel kam ja'tkam jax ñam pix a'ga gu Jesusus, jup kai'ch am:

—Diilh dho jia xim palhbuidha'. Tii' nat ba' jai' gu ja'tkam bixchu' pix bhaan ja palhbui. ¿Gu' diilh aa ba' cham jup bhaai'? Gio gu' saak jir di' guch Xoi'kam nat bhaan ti tiigik bha joot gu Dios bhammi dir jix dhaam. Bhai' dhir dho ji chimñia' no' baabui'r silhkam.

³⁶ Sia gu sandaarui'x pui' jax ñam pix jup xi bua't as gu Jesusus, bha i'chu'n am gu biiñ jix ji'ik. ³⁷ Gam nam jup xi chitdat:

—¿Gi nap saak aap jix io'm jir ja gɛ'kam tuk gu Israel kam ja'tkam? ¿Kux cham bhaai' aa nap dɪlh bhai' dɪr ji chimñia' na pui' bixchu'x bhaai' nap pu tu duñia'?

³⁸ Ba' bhai' mo'bon gu Jesusus maa'n bha siis jamit gu taa'mla alhi'ch ko-maarak na gɛ'gɛr ki'n bha tu ua'ñix, jup jum kai'ch: “Dhi'ñir di' gux io'm ja gɛ'kam tuk bɪix gu Israel kam ja'tkam.”

³⁹ Ba' maadit gui' nam bixxik dir jup sissap kukrus ta'm, jai' pui'p xi chitda gu Jesusus, jup kai'ch:

—No'p baabui' silhkam aap jir di' guch Xoi'kam nat Dios bham joot, dɪlh jap dho bhai' dɪr ji chimñia', sia aach jap jai'p xich palhbuidha' nach ya'ch chulhiñ.

⁴⁰ Ba' gu jumai na ja'p dir ja'k jup sissap jup titda gu bɪima'n tu'm:

—¿Kux aap moo cham jax jum aa' aa na tiim tulhiiñchu'n gu Dios ja'p na jax aañ? Aach maaxik ya' pui' ba tu'ii' gu' na jax ja'k jich a'm jum aa', na chich gu' maaxik jich ua'tulh na chich pui' ji chu dunaak na tu' cham jir kii'. ⁴¹ Gu' dhiñ jaduunñ tii cham tu' jax dhuu na ya' pui' tu'ii'.

⁴² Mi' dɪr ba'p titda gu Jesusus:

—Aapi' Jesusus, siamrip xiñ chi'ñchoi xiñ baidhai nañ jum bui bap tui'ka' nap pai' dhuuk jix io'm gɛ'kam ki'n ba daibu'.

⁴³ Ba'p titda gu Jesusus:

—Xib jap bhammip tui'ka'ñ bɪim na pai' joidham jix chu abhaar. Aañ ya' pum titda.

Na ba mukia' gu Jesusus

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19 :28-30)

⁴⁴ Ba' jotmoda' bhai' ji chum tukgamta. Kia'pix jix dhaam ba ji dhunaak nat pui' tum duu, nammi ja'p mia ba duu nat pai' dhuuk gio bhai'p ji chu maaxir. ⁴⁵ Dɪlh pix nai' ji chuu gu tanoolh. Ba' gu gɛ'x kabook jannulh na mu sɛ'ka' irban dir gu gɛ' chiop, pu irban sar. ⁴⁶ Ba'p kai'ch gu Jesusus gɛ' ki'n:

—Jiñ Gi'kora', ba bɪika' ap dhiñ ii'mda' kum bui bap tui'ka'.

Ba' pui' xi chi'iiik nai' ji muu.

⁴⁷ Ba' gui' nar ja gɛ'kam tuk ka' bɪix gu sandaarui'x, nii'ñ nat gɛ' ki'n pui' xi chi'iiik ba muu gu Jesusus. Ba' joi'mdara' bhai' ji chum suulh nat pui' kai, ba'p kai'ch soi'm ilhdhat buiñor gu Dios:

—Maaxik cham tu' ji na tii kuiñcha bia'kat dhi jaduunñ.

⁴⁸ Ba' gu mui' ja'tkam na mit mi'p jum duu, jix buam jum ilhdhak ba jii mit bhai' xi gɪbiidhat gu ja bhaasut. ⁴⁹ Dai ba' gui' nam ji'k jix io'm jix kiiigaldhat gu Jesusus mummɪ ja'p gu'kat bhai' pup nii'ñ am, gio jai' gu u'uub na mit mummɪ dir bhai' pu oi Galilea.

Nam ba ulhña' gu tukga'n gu Jesusus
(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19 :38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Ba' maa'n jix jai'ch ka' gu maa'nkam Josee tiigim, jir Arimatea kam na pai' bhaan bipio' gu Judea kam dibɪir. Joidham jir jix bhai'kam ka', na gu' jai' pui' tiip ti nɪrada' na git bam aaya' na gu Dios ja silhkada' bɪix gu ja'tkam ya' dhi oi'ñga'n, nam ba' mi' pui' ba jiiimda' na jax jix aa'. Ba' dhi' jai' maadit jup jir dhi' ka' nar ja gɛ'gɛrkam tuk ka' bɪix gu Israel kam ja'tkam, gu' ji nat gu' cham tu' maa'n ñi'look jup duu ja bui jano' na mit pai' dhuuk tu a'ga nam bax mu'aak gu Jesusus. ⁵² Dhi' ji' ba' Josee mu jimiiik pu tii'n gu Pilaato no'x bhaai' na tibaañdhai ulhñara' gu tukga'n gu Jesusus. Ba' gu Pilaato cham jax ti'iiik jup xi chia. ⁵³ Ba' xi chibaañdhak bhai' dɪr kuruus ta'm ba ulhñam, dai nat xi bhiibgak jannulh ki'n xibkam jix dha'ram namkim. Maa'n kap ba' ulh na pai'x chiobim ja'k ti di', mi' nam pai' pu pui' ja'k ti di'ngaras ai' cha'm nam ba' pu'ñi mi' ja ulhñaidha' gu koi'ñga'n. Dai nat mi' chakui jaroi' maa'nnim mim ulhñak nat pai' bam ulh gu tukga'n gu Jesusus. ⁵⁴ Ba' jano' bam ai ip gu tanoolh nam jix bhai' tu duñia' bɪix gu Israel kam ja'tkam,

na gu' buimgidhak cham tum juanda' gui' ja bui.

⁵⁵ Ba' gu u'uub gui' na mit mummy dir bhai' pu oi gu Jesus Galilea, biix jup jiim am na mit ulhñam gu tukga'n. Nii'ñ am ba' na mit jax ja'k mi tii gio na mit jax chu'm chiob tii. ⁵⁶ Ba' mu dir na mit ja'k suulhgik, jix bhai' mit pu xi dhuuk gui' na joidham uub, nam ba' mu juulhdhapu' tukgaram gu Jesus na jax pix xi buusnia' gu tanoolh na pai' dhuuk cham tum juanda', na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees bhaankamu'n gu Dios. Dai ba' nam jum jii'pi'ñ buimgidhak gu bix chanoolh.

24

Gu Jesus na giop dodhia'

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Ba' kapbhaimuk na pai' dhuuk giop ba tum juan, mu jii mit ip gio gu u'uub mummy nat pai'm tii gu tukga'n gu Jesus. Ka pup jix iika' na mit mu jii, dai na mit xi ja u'uuk gu i'lhich jaja' na mi jim gui' na joidham uub, na mit pu bas takaab dir jix bhai' ba ja duu. ² Ba' na mit mummy ba ai, bhai' pix pu ti di' bhiji na mit pai' tii gu tukga'n gu Jesus, ja'p ja'k dilhkob pix kiiik gu ge' jodai gui' na ki'n bha kuupich. ³ Ba' mui' ji baap jamit miji irban dir. Cham pai' tu jai'ch gu tukga'n gu Jesus na mit ba tii. ⁴ Ba' mi' bhai' ji chooto'n jamit, cham ka bhaai' nam jax jum duña'. Gan jam tii xi chi nii'ñ nat pai' ba' jax jum duu. Ba' mi' pix ja'p ji ja tii mit nam guguuk gook gu ja'tkam jix chooto ti ti' kam tobiikdam. ⁵ Ba' giilhim jix chotdonit nai' ji mumgia mit gui'. Ba'p ja titda am gu gook ja'tkam:

—Jax dhui na cham tu' ya' kap tu'ii' koi'ñga'n tir gui' na pim jaroi' ga'nga. ⁶ Duadik buus ip gio na jax jam titda jano' na mummy kapup oiri Galilea jam biim. ¿Cham aa gu' ti'ñcho pim? ⁷ Jup jam titda bo na saak gui' na bhaankam ya oiri gu Dios dhi oi'ñga'n, jum aaya'

gu tanoolh nam pai' dhuuk daagii mu'aa' maa'n kuruus ta'm gu ja'tkam jix u'ua'tulhdhix kam, saak ba' gio baik tanoolh ki'n ya' na jax ba oirida'.

⁸ Ba' gui' bhai' pup ti'ñcho mit na bak pin pu'ñi ja titda jano' gu Jesus. ⁹ Ba' mi' dhir bubuakik pu jii mit bhammi nam pai' daraa gu mambhiix daman maa'n gu noonbi'ñ gu Jesus, gio gu jai' nam ja'p pix kaichu', bhammi ba ja aa'ñdhim am na mit jax ti tii. ¹⁰ Ba' gui' gu u'uub maadit jir di' gu Mariiya Magdalena, jumai ba'r Juana, gio ba' gu jumai Mariiya nar di'ñi' gu Jakoobo, gio ji'kchi pup gu u'uub jam maap jiim. ¹¹ Gu' ji nam gu' gu noonbi'ñ gu Jesus cham ja jii'gi'ñ nam tii ba ja aagi'ñ na mit jax ti tii, ja'p jum aa' am nam diilh jax ñam pix ba ti nii'ñ.

¹² Gu' ji nat gu' gu Peegro mui' ma dai'bus nat ti tii'gim mummy na mit pai' tii gu tukga'n gu Jesus no' sap moor silhkam nam jax kai'ch gu u'uub piam ku gu' cham. Pui' dho ji chu buus nat mummy ba baa, cham pai' tu jai'ch gu tukga'n gu Jesus, dai jajannulh pix mi biit na ki'n bhi-ibgich. Ba' giop ba jii jix buam jum aa'ntugit bhammi nam pai'm jii'pi'ñ, tii xim ga'ngim nat pai' ba' ja'k jax jum duu gu tukga'n gu Jesus.

Gu Jesus na gook ja bui bam maaxdha' gui' nam kaichgida' nam mu ja'k ka jiiimda' Emauus

(Mr. 16:12-13)

¹³ Ba' pu gui' gu tanoolh cha'm mu ja'k jup ka jiim am Emauus gook gui' nam kaichu' gu Jesus, tii pup chix dhaam ji dhuñiidhak jum a'ji bhai' dhir Jerusaleen. ¹⁴ Gammiji jii mit tu a'gim am na tu' ba' ku mit ba' mua gu ja'tkam gu Jesus. ¹⁵ Ba' mi' pui' nam xi ñiokbuidhat ka tu a'gim, gatuuk dir mui' ji ai gu Jesus, saalh pui' gammiji ko'kmar ba jiim am. ¹⁶ Ba' sia ku mit tii ba tii na gamai' ba jim ja biim, pu cham maatit nii'ñ am no'p jir di', panaas ku tu' ja soobhi'ñ nam ba' cham maatit tigia'. ¹⁷ Ba'p ja titda gu Jesus:

—¿Tu' pim ba' a'gidhat pix nammim kəpəjim jiñ jaaduñ?

Ba' gui' gan ji guguu mit pux buam jim aa'ntugit. ¹⁸ Mi' dhir ba'p kai'ch gui' na Kleopas tii':

—Dai aap dho bak chakui maat jiñ jaduun nat tu' jax jum duu bhai' Jerusaleen sia kup bhai'p xi paxi-araimik.

¹⁹ Ba'p titda gu Jesusus:

—¿Tu' gi jax jum duu?

Ba'p titda am:

—Dho gu Jesusus Nasareet kam kat na bhaankam gu Dios tu ja a'gidhat gu ja'tkam. Bixchu'x bhaaigit na pu tu duña' na ni jaroi' ku cham ji'xkat pu tu duña' sia chi pik jax chu'm gə'kam ka' git, na gu' gui' bhaan ti niidhidhat guch Gi'kora'. ²⁰ Gu' ji na mit gu' cham bhai' dhuu gu ja gə'gə'kam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam aach jir jich gə'gə'kam tuk, daagik tu chia mit nam mu'aa' maa'n kuruus ta'm. ²¹ Aach jup jich aagit ji na gui' ba' pui' saak jir di' ji na ya'r ja gə'kam tuk ka' bix gu Israel kam ja'tkam, na ba'ch palhbuidha' nam cham kach chulhiñchu'nda' gui' nam cham jir ya' kam. Ku gu' baik tanoolh bap duu ji na mit dir jup dooda. ²² Jai' dhit gu u'uub nach bhammi maap jich jii'pi'ñ maakam jup jich i'nkia mit. Bii'pi' kapbhukum na kapup jix iika' mit miji xi boop na mit ti tiigim mummì nat pai'm tii gu tukga'n gu Jesusus. ²³ Jup jich chitda am na mit mu' dir ja'k suulhgik na sap cham tu jai'ch gu tukga'n mu nat pai'm tii. Sap ba' mi' pix ba guguu am gook gu noonbi'ñ gu Dios, ja'p sap kai'ch am na cham tu' muukix gu Jesusus, dua ji sap. ²⁴ Gio jai' dhit gu chichio'ñ nach pui' maap jup tu'ii' mijip xi chi tiigim jamit no' sap baabui'r silhkam nam jax kai'ch gu u'uub. Pui' ji sap na tu'ii' na mit mummì ji bubua nam jax kai'ch gu u'uub. Cham pai' sap tu jai'ch gu tukga'n gu Jesusus.

²⁵ Ba' gu Jesusus jup ja titda:

—Jam a'm jum aa' dho na pim jix bhai' xim ga'ngada' na jax kai'ñkam jup jum kai'ch mi u'uan ta'm na mit tu ua'nak gu bijik dir kam. ²⁶ Na gu' pu pui' ja'k tu ua'ñix bijik dir na sap pu'ñi bii'pi'm tulhiña' gui' na Dios bha jootsa' na ba' mi' dhir giilhim jix io'm gə'kam ki'n ba daibu'.

²⁷ Ba' xi ja aagi'ñ gu Jesusus pui' mo'ram dir xi boosgaidhat na pai' ja'p pui'm kai'ch nam dhi' aagit jup kai'ch na mit tu ua'nak gu bijik dir kam. Mummì dir bhai' ji kii nat pai' gu Moisees tu ua'nak, mi' dhir ba' gu jai' na mit pui'p tu ua'nak nam sia dhi' pix aagit jup kai'ch.

²⁸ Ba' na mit mummì ba ai Emauus, gu Jesusus am bii'pi' mui' xi jii, panaas ku gui' maa'n na jimda' kam xim duu. ²⁹ Gu' ji na mit gu' gui' gio ja'k jup bua, nat gu'p ba jur, jup titda am:

—Jich jaduun, ya'ch ka xi chibiapui maap jix gi'giram. Jix chukgam ji matgim gammiji boi cha'm. Kabuimuk jap ba' giop ba jimia'.

Ba' gu Jesusus cham jax ji chi'ik ba ja oi ip mu nam pai' tibiapu'. ³⁰ Ba' nam mi' ba daraa na pai' tum kua' na mit ba ji chu juu gu jurnik kam, gu Jesusus maa'n xi dhaagit gu paan xi chu taxchaabgidhak buiñor gu Dios irban jaiñak mui' xi ja maa. ³¹ Ba' bhai' pup maat jamit na dhi'r di' gu Jesusus, panaas kut jaroi' ja'k bhi' gui' na ki'n ja soobhi'ñkat nam ba' cham maatit tigia'. Gu' ji nat gu' jotmoda' cham pai' matgir gu Jesusus. ³² Ba' bhai' ji chu a'ga mit dai gook, jup kai'ch am:

—Gu' bak ji pur di' ji gu Jesusus. Pui' ku ba' giilhim joidham jix bhai' tu tatdatu' bii'pi' na mu dir bhach aa'ñdhim na mit jax kai'ñkam pui' tu ua'nak gu bijik dir kam. Jix bhai'x maatit kəpəjim ich na jax jich aa'ñdhim.

³³ Ba' na mit jax guguu mi' bhi' mit ip gio nam pai' dhir jiim, pu cham ka tibia mit. Bhammi mit ba ji bubua Jerusaleen nam pai' daraa gu mambhix daman maa'n gu noonbi'ñ gu Jesusus, gio gu jai' nam ja'p pix kaichu'. ³⁴ Ba' gui' chakui tu aa' am

nam jax jix chu mattu', dai gui' nam bhai' pu daraa jup ja titda am:

—Jir silhkam dho bak nat giop dua guch gɛ'kam tuk. Mu sap pai'm maax buiñor dhi Simoon.

³⁵ Ba' mi' dhir dñlh jup ba tu aa' am nam jax jup jix chu maat, xi ja aagi'ñ am na jax ja titdaim gamai' bñx boi nam jiiim, gio ba' na mit mummix maatit ka tii Emaus na dhi'r di' gu Jesus nat xi ja jaix gu paan.

Gu Jesus na mi' bam maaxdha' ja bui bñx gui' nam kaichida'

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Ba' nam mi' pu chu'm ka tu a'ga, mi' pix bam maax gu Jesus ja saagi'ñ. Ba'p ja titda:

—Aañ bha ja'k ip gor jiñ jaaduñ.

³⁷ Gui' pu cham ñiok am, dai nam giilhim bax chotdon. Ja'p jum aa' am na dai ii'mdaga'n mi ja'p oirit ja i'nkia. ³⁸ Ba'p ja titda gu Jesus:

—¿Jax ku pim ba' giilhim bax chotdon? ¿Cham aa pim ji'x ti jiiigi'ñ na ñich maaxik giop dua? ³⁹ Jax dhui nañ aañ pix jir di' maa'n na jax. Kani gor jix bhai' xiñ chii'. Ya' pui'x maati'ñ ñoonob am gioñ chooton am nañ pai' sissapich. Xiñ dha'ngida' pim ip, kani nam da'ngi dhiñ chuuku'. Matgim pu cham ji nañ jiñ dha'ngida' no'ñ jir ii'mda' pix ka' git, pu cham tatda'ka'ñ git.

⁴⁰ Xi ja ninii'ñchu'n ba' noonbiram gio totnoram na pai' sissapich na pui' xi ja titdat. ⁴¹ Gu' ji nam gu' chakui bhai' ti jiiigi'ñ no' maaxik jir silhkam na jax ja titda piam ku gu' cham. Ku gu' ji'x bhai'x bhai' jim i'lihi'ñ am ji. Ba' xi ja tikka gu koi' no'm cham bia' na sap ba' ja nii'ñchudat tu jugia' nam ba'x io'm ba jiiigi'ñdha' nar di' pix, jup ja titda:

—¿Cha'pim iam bia' tu' koi' nañ xi chu jugia'? Am jix bhio' iñ.

⁴² Ba' maa'n xi maa mit gu batoop gai'xim, panaalhi'x mibta' mit jup xi maa. ⁴³ Ba' ma tu juu gu Jesus ja nii'ñchudat bñx nam ji'k mi'p tu'ii'.

⁴⁴ Ba'p ja titda ip gio nat xi koi'chok:

—Pu'jani na tuñ dhooda' kuñ ba'p jam titdada' nañ mu ja'p jam bñm oirida', nam aaya' gu tanoolh na pai' dhuuk pui' ji chu buusnia' na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees na aañ jiñ aagit jup kai'ch, gio gu jai' na mit pui' bhaankamu'n gu Dios jup tu ua'nak nam sia aañ jiñ aagit jup kai'ch, pui' na mi' Salmos ta'm.

⁴⁵ Ba' dñlh gu Jesus pui' xi chu duu nam jix maatit kaaya' mi ja'p na pai' jax ja aagi'ñ. ⁴⁶ Ba'p ja titda ip gio:

—Bñx nam ji'k aañ jiñ aagit jup kai'ch na mit tu ua'nak gu bijik dir kam, pu pui' ja'k tu dai mit na aañ nañ bhaankam ya oirida' gu Dios dhi oi'ñga'n bhaan, jum aa' nañ pu'ñi muukii giop dodhia' baik tanoolh ki'n na ñich jax bañ dhuu ba'. ⁴⁷ Ba' aapi'm jiñ a'mkam nai' xi chu ja a'gidha' bñx gu ja'tkam nam ji'k jix jai'ch. Ya' dir japim mui' ji kisa' Jerusaleen. Ja'p japim ja titdaidha' nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios na ba' ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara'. ⁴⁸ Pui' pim xi ja titdaidha' na pim ji'k jax jix chu maat na pimit jiñ chii na ñich jiñ dhuu. ⁴⁹ Ku ba' gu' ya' pix ka xi darka' pim ji xib Jerusaleen, nañ gu' bhai' ka jam joochxidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gui' nat jiñ Gi'kora' jam iimchuda na jam tajaan'dha'. Dhi' ba' ki'n bixchu' bax bhaai'n ka' na pim pu tu duña'.

Gu Jesus na ba tisdia'x dhaam ja'k (Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Ba' pui' xi ja tiidak ba ja baidhak nammi gama ja'k na pai' Betaania ti tii'. Ba' mi' bhai' ji tu ja daañxi buiñor ja'k gu Dios xi baapmi'ñdhak gu noonbi'ñ. ⁵¹ Ba' pui' ja a'mkam ji chu dañiidhat gamai' ji bam jix dhaam ja'k, bhijimmi ji bhi'ñ, gui' ba' mi' pup bii mit. ⁵² Ba' gui'p xi dhañiimik am na mit ba'p ba jii ip gio bhammi ja'k Jerusaleen joidham jix bhai'm taattugit. ⁵³ Ba' gammiji nabap tanoolh mi aajidha' am gɛ' chiop nam daanda' gu Dios.

**GUX BHAI'M
KAI'CHDHAM NI'OOK NA
BHAAN TU A'GA GUCH
XOI'KAM NAT TU
UA'NAK GU
JUAN**

Nat maa'nkam jup jum duuk ya' oilhimik guch Xoi'kam na ja'xbui'p jir gɛ'kam na gu Dios

¹ Bijik dir jumai pux jai'ch na ja'xbui'p jir gɛ'kam na gu Dios, nam gook dit maap pum kɛkɛɛ. Ba' gui' mi' dhir bha ja'k jup jich mattu'n na jax jir tu'm kam gu Dios. ² Gui' mit ba' gook dit bap duu gu Dios dhi oi'nga'n, ³ gam biix na ji'k tu' ya'x chu jai'ch. Nix chu' kux jai'ch ya' dhi oi'nga'n bhaan nat cham gui'p duu, na mit gu' pu gook dit maa'n ni'ook xip duuk jup tu duu biix. ⁴ Gu jumai jir di' pix gui' na ja maak gu ii'mda' nam ki'n dudua biix gu ja'tkam. Jir di' pix ip nam ki'n jix chu maax kir ji bi'ya', na gu' gui' na ii'mda' tu maak joidham gɛ' tanoor. ⁵ Sia tu tonni'n mu ja'p ja bui gu ja'tkam nam jix chu tukgam kir jup tu'ii', ba' cham ji'xdha' tu saa' gux chukgam dhi' na joidham gɛ' tanoor.

⁶ Ba' pu kai'nkam pix bha joot gu Dios maa'n gu maa'nkam Juan tiigim, ⁷ na sap ba' ya ja'p ba ja mattuda' gu ja'tkam na jax jir tu'm kam gui' na joidham gɛ' tanoor, nam sap ba' cham xijaichdha' no't ya' ba ai, dai nam ba ti jii'ndha' buiñor biix ja jujur ki'n. ⁸ Ku gu' gu Juan cham tu'r jupaabkamu'n ji, gu' ja'pji nat jax dhuuk pix bhaan matgir ji nat bam ai na pai' dhuuk nai' ji chu a'aga' gui' na joidham gɛ' tanoor. ⁹ Nat ba' biipi' xi chu mattuda gu Juan nat ba' moo mi' dhir diilh nai'p ji chu a'ga' gui' na joidham gɛ' tanoor, nam ba'x chu maax kir ji bi'ya' gu ja'tkam.

¹⁰ Gu' ji na mit gu' cham kiigalh gu ja'tkam nat ya' ti ba ai maaxik maa'nkam jup jum duuk, na mit gu' cham xim gaa ja jujur am bhaan nam

iam ba machia' git na dhi' pix jir di' gui' nat jup duu dhi oi'nga'n gio na ji'k tu'x chu jai'ch bhaan. ¹¹ Ya' ti ai ja bui gu Israel kam ja'tkam nam pai' saak ti jii'ndha' buiñor guch Gi'kora'. Pu cham kiigalh jamit, tu' pix ilh jamit ja jaaxmakar. ¹² Ji'ma'n siamri ti jii'ñ jamit buiñor nam ji'k joidham kɛɛ na jax tu a'ga. Daipui' ba'x joi'ndak xi ja aagi'ñ nam cham tu' mai' ka suulhgix, nam gu' sap bar maamra'n gu Dios. ¹³ Ku gu' na pui' ji' ja titda nam bar maamra'n, cham tu' jax kai'nkam jup ja titda ji na jax gu jaroi' no' mit ba xim ja joojoi gook dit maa'n gu tiyaa nam maap oi'ñchai mikkat ba ja tigia' gu a'aalh nam ja maamar jum tiiti'nda', gu' ja'pji no't jaroi' ba ti jii'ñ buiñor gui' na joidham gɛ' tanoor na ba'r maraa'n ka' gu Dios.

¹⁴ Na gu' maaxik ya' xi oilhimik gui' na joidham gɛ' tanoor maa'nkam jup jum duuk. Jir di' pix gu jumai na ja'xbui'p jir gɛ'kam na guch Gi'kora'. Aach jai' dhit jix bhax maat, nach gu' biima'n oipimik na ji'x juugit ya' oilhimik. Jix bhax tiigik jachich na cham tu'r ja'ppix maa'nkam, nat gu' cham ji'xkat iatda' tu a'gimik, dai na joidham jix chu joi'gi'nda' pix. ¹⁵ Pu dhi' pix niidhat jup kai'ch gu Juan jano' nap ja titda gu ja'tkam:

—Gu'jani nañ aagit jup kai'ch nat muni ba ai, nañ jup jam titda bo na jumai bha jim gatuuk dir na giilhim jir gɛ'kam, na pu ni ji'x kuñ jir jupaabkamu'n. Na gu' gui' bijik dir pux jai'ch, sia kuñ gu' aañ tiir biipi' kam pa' gu ya' maaxik.

Ja'pni bo na ja titda. ¹⁶ Jir silhkam dho na giilhim jir gɛ'kam, pui' ku ba' giilhim jir jix bhax kam gio nax chu joi'gi'n. Jaiñ na gu' aach nach ji'k ba ti jii'ndha' buiñor, gammiji pix jix bhax ba tu tatda' na gu'ch a'm ti niidhim. ¹⁷ No' chakui ya' aaya' git, chakui machia' ich git na jax ja'k jix bhax nach dhuuji jir jix bhax kam ka' gam nach jix chu joi'gi'nda'. Nach gu' cham maatit kɛkɛɛ na jax kai'nkam jup jum kai'chdha' mi u'uan ta'm nat pai' tu ua'nak gu Moisees, daipu'

na jax ja'k jix aa' guch Gi'kora' nach chui'ngida' nach ba' siamri pux maatit pa' kəkəkə'. Jano' ji na pai' dhuuk maaxik ya' xi oilhimik guch Xoi'kam na chich ba' bhai' ji maat na bach aagi'ñ. ¹⁸ No' chakui jich aagi'ñdha' git, pu chakui machia' ich git. Gu' ji nat gu' siamri xich joi'ndak bhai' xich guguuxdharak, sia ku ja'xbui'p jir gəkam na guch Gi'kora', na gu' dūlh gu' Dios cham ji'xkat ya' pai'm maaxdha' maaxik nach git iam jup ba machia' na jax jir tu'm kam.

Gu Juan ja'tkam bopkondam na ba ja mattuda' gu ja'tkam na jax jir tu'm kam guch Xoi'kam

(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lk. 3:15-17)

¹⁹ Ba' gu Judea kam ja'tkam nam bhammi oi'ñka' Jerusaleen, mu ja joot jamit jikchi gui' nam mu ja'p jir gə'gərkam ka' chichiop nam pai' tu daanda', gio jai' gui' nam jir bopxi'ñ gu Lebi' nam jir tutpilh ka', nam sap tikkapu' gu Juan ja'tkam bopkondam nar tu'p tu'm da'. Ba' gui' mu eək jup ba tikka am, jup titda am:

—Aach ja'pnich chidak bhach joot jamit gu gə'gərkam nap sap jich aagi'ñdha' nap jir tu'p tu'm da' na pich ba' ya' pix ba ji kai'ñcha nap ja bopkon gu ja'tkam cham jum ihdham.

²⁰ Ba' gui' cham jax ji ch'ik jup xi ja aagi'ñ, jup ja titda:

—Dho gu' aañ pur cham tu' ji moo gux matgam. Cham tu' na pim jax jum aa'nda' nañ aañ jir di' guch Xoi'kam gui' na saak bha jootsa' guch Gi'kora' jix dhaam dir.

²¹ Ba' giop xi chikka am jix bhai' pix na sap ba' ja aagi'ñdha', jup titda am:

—Ja'p moo gux gi'm jir tu'p tu'm da' ap jiiñ jaduun? ¿Ka' aap aar di' gu Eliiyas gui' na saak bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik guch Gi'kora' nat saak bix tukga'n binkam baidhak jix dhaam ja'k?

Ba' gu Juan jup ja titda:

—Cham tu'r di' iñ, jir jumai iñ ji aañ.

Ba' gio bhai'p ji chikka mit, jup titda am:

—¿Ka' aap aar di' gui' na saak jai'chdhilhia' gatuuk na bhaankamu'n jup tu a'ga' guch Gi'kora' ja'p na jax gu bijik dir kam?

Ba'p ja titda:

—Chaam. Jir jumai iñ ji matgam.

²² Gio mit moop ka xi chikka, jup titda am:

—Gi no'p moop xich aagi'ñ jiiñ jaduun nap jir tu'p tu'm da', nach ba' ja aagi'ñdha' gui' na mit bhach joot nap cham tu' ja'p pix ya' pui' tu bua.

²³ Ba' gui'p ja titda:

—Aañi' dhor di' gui' na saak mu ja'p gampix jix chu gak kir ba tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam nat jax tu ua'nak gu Isaiiyas gui' na bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik guch Gi'kora', nap ja titdaidha' bo saak: “Gor jix kii' bim duun na pim mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' guch Gi'kora'. Bam aajim na pai' dhuuk bha jim. Ja'p ji buusnia' na pim jix bhai' ba ti kii'mpiga' mi' na pai' bhiiya'.”

²⁴ Ba' gui' na mit mu ja joot gu gə'gərkam nam pariseos jum titi'nda', ²⁵ jup titda am ip gio gu Juan:

—Ja'pnich ba' tiip kai'chit jiiñ jaduun nap jich aagi'ñdha' na jax jir jum duukam nap ba' ja bopkon suudai' ki'n dhi ja'tkam, nap pui' saak cham jir di' guch Xoi'kam, ni gu Eliiyas, nix chu' gu jumai na saak jai'chdhilhia'.

²⁶ Ba'p ja titda gu Juan:

—Dho gu' dhi' cham pik tu'm a'ga ji nañ ya' tu bopkon dhi suudai' ki'n, matgam jumai ya' oiri' ji na pim aapi'm chakui maat nar gəkam. Gu' dhi' nañ ya' pui' tu bua na pim bhaan pix machia' ji. ²⁷ Pu kani git na gu' bhai' ka jim gatuuk dir, sia ku gu' gu xib cham pai'm mamxi'ñ. Ku gu' aañ cham tu'r jupaabkamu'n ji nañ iam tu' suuska'n jup ba kookoxdha' git, sia kuñ gu' tii' bii'pi' kam pa' gu ya' maaxik.

²⁸ Ja'pni tum duu mummu mia'n Betaania ja'pni dhir ja'k xia'lhui na pai' bhix gu Jorjaan Ak, na pai' oirit ka ja bopkon gu ja'tkam gu Juan.

Gu Jesus nach a'mkam mukia' sia ku ja'xbui'p jir gɛ'kam na gu Dios

²⁹ Ba' buimgidhak mi' ba ai gu Jesus na pai' ja bopkon suudai' ki'n gu ja'tkam gu Juan. Ba' nat ba tii gu Juan na mui' ba jim gu Jesus, jup ja titda gu ja'tkam:

—Dhi'nir di' na muni dhir bhai' ba jim gui' nat Dios bha joot nach a'mkam mukia' bix na ji'k ja'tkam ya' dhi oi'nga'n, na ba' pu'ni dhuuji tu namkix ka' guch ua'tulhdhara'. Dhi' pui' ji buusan na jax maa'n gux kii' kasnir, na gu'm makgarta' gatuuk. ³⁰ Dhi' pix aagit jup kai'ch in takaab nañ jup jam titda bo: “Jumai bha jim ji matgam gatuuk dir na giilhim jix io'm jir gɛ'kam, cham tu' pui' na aañ, na pu ni ji'x kuñ jir jupaabkamu'n, na gu' gui' bijik dir pux jai'ch, sia kuñ gu' aañ tiir bii'pi' kam pa' gu ya' maaxik.” ³¹ Aañ pui' chakuip maatit jia na jax ba' moo tu'm jir di', pui' ku ñich ba' moo xiñ jotma'n na ñich bha ja bopkonam gu Israel kam ja'tkam, na ba' mi' dhir pu'ni ba matgilhia' na jax chu'm jir di'.

³² Jix bhai' moo xi ja aagi'ñ, jup ja titda:

—Jix maatit jañ moop jam titda, na ñich gu' tii gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nat bhammini dhir bhai' ji chim jix dhaam ja'p tu'm na gioda', bhai' ba' nai' jim tajaan bhaan. ³³ Dhi' ñich ba' bhaan ba maat na dhi'r di', na gu'p jiñ chitda gui' nat bhañ joot nañ ya' ja bopkona' gu ja'tkam: “Gu jaroi' na bhaan timni gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' bhai' jim tajaan, dhi'r di' ka' gui' na ja tajaan dha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gu ja'tkam. Ba' ja'p ji buusnia' na ja bopkona' suudai' ki'n.” ³⁴ Xib jañ dho gi ba' moo bax maat ji na dhi'r di', ba' aañ ya' pu jam titda, na dhi' Dios jir Maraa'n.

Gui' nam bii'pi' ba kaichgida' gu Jesus

³⁵ Ba' buimgidhak na gio mup ba oiri gu Juan ja bii'm gook gui' nam kaichu', ³⁶ ba tii gu Jesus na gama ja'k ja'p ba jimchu'. Ba'p ja titda gui' nam kaichu':

—Dhi'r di' na muni ja'p ba jim gui' nañ jam aagi'ñ takaab na ja'p ji buusan na maa'n gux kii' kasnir nat Dios bha joot nam matgarta' gatuuk jich a'mkam.

³⁷ Ba' gu gook ja'tkam nam kaichu' gu Juan, pu miji xi oi mit gatuuk dir gu Jesus na mit jax kai na pu'ni ji' kai'ch gu Juan. ³⁸ Ba' nammi gama ja'k na ba jimchu' gu Jesus, ba ja tii nam gatuuk dir mu oi'ñ gook gu ja'tkam, ba'p ja titda:

—¿Tu' pim gaagim jiñ jaaduñ?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Cham tu'. Ya' chich pix bham tikkam nap pai' kioñ jaduñ.

³⁹ Ba' gu Jesus jup ja titda:

—Dho mummuni. Pu kani gor maik na pim ba' ti tigia'.

Ba' gui'p ma oi mit mu kia'mi'ñ gu Jesus. Mi'm ba' xi dharaat alhio, na gu' pu pui' ba jurnim, dumaalh pix ba duu na mit mu ai.

⁴⁰ Gui' ji' gook ja'tkam nam kaichgit gu Juan na mit oi gu Jesus, Anrees tii' maa'n nar ja'nni'ñ gu Simoon Peegro. ⁴¹ Ba' xim jotma'n gu Anrees nat gaagam gu ja'nni'ñ Simoon. Ba' nammi gama ja'k tii'gik ba aagi'ñ, jup titda:

—Ampix maat jachich dho gi ji ba' guch Xoi'kam gui' na saak Dios bha jootsa'. Kani maik jach tii'mpu'.

⁴² Ba' mui' ba bai'ñchu' gu Anrees gu ja'nni'ñ Simoon mu na pai' kio gu Jesus na ba' tigia'. Ba' nam jax kia'pix mu ji aajim, jup titda gu Jesus gu Simoon:

—iAa gu' aapi' jip tui'dhi' jia Simoon nap jir maraa'n gu Juan! Xib dir ja'p moo Peegro jup ba tii'ka'. —Peegro ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch: Jodai.

Gu Jesus na ba guguuxdha' gu Piliip gio gu Natanail nam ba kaichgida'

⁴³ Ba' buimgidhak ma jii gu Jesus maa'n kap na pai' Galilea bhaan bi'pio'. Bhammi pix ji chi gu Piliip na oiri. Ba'p titda:

—Bañ kaichgida' ap jiñ jaduñ.

⁴⁴ Gu Piliip jir Betsaida kam nar pai' kam gu Anrees gio gu Peegro. ⁴⁵ Gu Piliip jup ma gaagam gu Natanail, jummi gama ja'k nat ba tii jup titda:

—Ampix maat jachich dho gi ji ba' xib gui' na saak bha jimda' jix dhaam dir nat jax tu ua'nak gu Moisees gio gu jai' nam bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik guch Gi'kora' nam dhi' aagit jup kai'ch. Gu Jesus bak jir di', maraa'n gu Josee Nasareet kam.

⁴⁶ Ba' bhai' ji ñio gu Natanail, jup kai'ch:

—¿Siamri aa chi moo bhai' dhir jup ba ji buusnia' ja bui gu Nasareet kam ja'tkam gu tu' nar jix kii'p jum duukam?

Ba'p titda gu Piliip:

—Dho na ba'. Kani git maik jach tii'mpu' nap ba'ñ jii'gi'ñdha'.

⁴⁷ Ba' nam kia'pix mummu ji aajim, jup ja titda gu Jesus gui' na mi' ja bii'm jup tu'ii' kaixdhat gu Natanail:

—Dhi'jani nat ya'ni ba ai na tu' silhkam jir Israel kam, na jax chu'm jix kii'galhi'ñ guñ Gi'kora', na cham pai' dhuuk iatda' tu a'ga.

⁴⁸ Ba' gu Natanail jup kai'ch:

—¿Jax jap ba' duukat moop jix maat jiiñ jaduun' nañ jax jir tu'm kam, nach gu' chakuich mamaat?

Ba' gu Jesus jup titda:

—Dho nañ gu' aañ pu bii'pi' dir jum nii'ñ jia nap jax mu daa iigix bita' nat ba' dhi Piliip mu epek bhai'p bam baidhak.

⁴⁹ Ba'p kai'ch ip gio gu Natanail:

—Xib jañ dho gi bax maat ji nap aap jir di' gu Maraa'n gu Dios jiiñ jaduun'. Tii' nap gu' jax bixchu'x chu matda'. Aap bak ba' ya' bar g'e'kam ka' ja bui gu Israel kam ja'tkam.

⁵⁰ Ba' gu Jesus jup titda:

—Ku gu' cham tu'r daipu' ji gu xib nañ jax jum titda. Bixchu' ka tigia' ap ji matgam jix bhai'm duukam no'p moo cham oodat xiñ kaichu'. Tii' nap gu' bii'x jum jur ki'n ba ti jii'gi'ñ jiiñ bui na ñich pui' xim tii'n nañ pu bii'pi' dir jum nii'ñ nap mu daa iigix bita'.

⁵¹ Ba' mi' dhir jup ja titda gu Jesus bii'x nam ji'k mi'p tu'ii':

—Tu' silhkam jañ ya' pu jam tii'da', na kam aajim na pim pai' dhuuk ja tigia' gu noonbi'ñ guñ Gi'kora' nam bhijimmini dhir bhai' ji chii'tmi'nda', silh jii'mda' am pai' nañ jup tui'ka' aañ nat bhañ joot, na gu' cham xiim ka kupio'ka' dhix dhaam.

2

Na bar koi'cham ka' mu Kanaa na pai'm tii'mo' maa'n gu maa'nkam

¹ Ba' mi' dhir baik jurni'ñ ki'n dhi' pui', mam tii'mo maa'n gu maa'nkam bii'ma'n gu tiyaa mu Kanaa, na pai' Galilea bhaan bipio' gui' gu dibii'. Ba' bii'x mup oiri gu di'ii'n gu Jesus ² gio diil'h gu Jesus ja bii'm gui' nam kaichu', na mit gu' ja bai nam sap jai' mui' xi jii'mda' nam jai' tu jugia'. ³ Ba' ja'xpix nam ka tu kua', mi ja'p jix buam bam aa' am jai' dhit gu ja'tkam nat ba juum gu biiñ. Ba' gu di'ii'n gu Jesus jup titda palhiip ja'p xi baabuk:

—Cham ka bia' am gu biiñ dhich jaaduñ.

⁴ Ba' gu Jesus jup titda gu di'ii'n:

—Dho jax jach gi pup duun' jiiñ ñaan, nat gu' chakuim ai na pai' dhuuk daaxix nam machia' dhi jaaduñ nañ jir tu'p tu'm da'.

⁵ Ba' gu di'ii'n gu Jesus daipu' xi chii'dak mu ja'k jup ba ja aa'ñdhi'm gu koi' bhiadam, jup ja titda:

—Moo pim alh mi' pui' xi chu duñiidha' na ji'k jax jam tii'daidha' gu'ñiiñ chio'ñ.

⁶ Ba' mi ja'p jup ja bia'ka' am gu oi'ñkam xijum maa'n gu g'e'g'er jaja' nar jix mamoi'k joodai sobkoñxim, na chi gook ka' ba' baik bapai'ñdhakar bhii' gu suudai' bii'x ji'ma'n, gui' nam bhaan tua'ka' gu suudai' nam ki'n jum ikoimi'ñdha' gammiji nam pai' dhuuk ba ji chu jugia', nam gu' pui' ja'k tu jimda' gu Israel kam ja'tkam. ⁷ Ba'p ja titda gu Jesus gu koi' bhiadam:

—Ea gor mi' xi chua' gu suudai' dhi g'e'g'er jaja' ta'm na muni daraa, susdagim moo.

Ba' gui' mi'p xi ja susdui' mit jupaa-ban. ⁸ Ba'p ja titda ip gio:

—Xib japim ba' alhi'ch baxbhai mui' xi choi'dhika' gui' na ya' umua'ndhix na tu ja makia' dhi ja'tkam.

Ba' gui' alhi'ch baxbhak mui'p xi bhidhak jamit. ⁹ Ba' na bhai' xi dhi'nka, jir jix kii' biiñ jix o'jo'. Ku gu' pu cham maat ji no'p jir suudai' kat nat biiñ jup jum duu, dai gu bhiadam nam mi' palhbui'ñ nam ba'x maat nar suudai' kat pix, na mit gu' dhi' tu tua gu suudai', pix ji nam gu' am cham jax kai'ch. Ba' nat xi dhikak nar biiñ, ja'p xi baabuk ¹⁰ jup titda gui' na mi'm titmu:

—¿Kux cham aar am kat nach dhi'ñix kii' biiñ bii'pi' ja toi'dha' git dhi ja'tkam? Gi na gu' pui' ja'k jum bua. No'm jix io'm bax bii'na' nach ba' gu kuuga'n mui'p ba ja toi'dha' git. Jaiñ nap gu' tii pu bia' bak, xib na pich ba' bhai' ba ji bax.

¹¹ Ba' dhi' nat pu'ñix bhai'm duukam jup tu duu gu Jesus, bhaan bhai' ji matgir na ja'xbui'p jir gɛ'kam na guch Gi'kora'. Ba' pu bii'x ja jujur ki'n ti jii'ñ jamit gui' nam kaichu' na mit tii nat jax tu duu.

¹² Ba' mi' dhir ba jii gu Jesus mu ja'k Kapernaum ja bii'm gui' nam kaichu' gam gu jajaa'nni'ñ gio ba' gu di'ii'n, mi' mit xi juruuñdhak ji'k tanoolh.

Gu Jesus na ba ja soo'mchuldha' gu ja'tkam nam cham mi' tu ga'rada' irban dir gu gɛ' chiop

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lk. 19:45-46)

¹³ Ba' na gu' bam aajim nam pai' dhuuk tu piastatda' gu Israel kam ja'tkam bhaan paaskua ta'm nam bhaan ti'ñchoka' jano' nat pai' dhuuk ja palhbui' gu Dios na mit bha bubua mu dir Ejipto, mui' ma jii gu Jesus bhammi Jerusaleen na bhammi ja'k buusaidha' gu bhaan Paaskua ta'm.

¹⁴ Ba' nat bhammi gɛ'k mui' ji baa bhiji gɛ' chiop, miji ja'p pix jiiñak bii' am gu bhui'myax ga'radam, gio gu kakasnir ga'radam, gio ba' gu

giokda' ga'radam. Gio gui' nam tu-umiñ pataasda' mi ja'p pix jax jup daraa am. ¹⁵ Ba' gu Jesus nat jax tirbi maa'n gui' na ki'n tim gib na ja'p tu'm na chipliiñ, ki'n pix cha'tak ja jimchu'n gu bhui'myax ga'radam gio gui' nam kakasnir tu ga'ra. Gio gu tuumiñ pataasdam pu ja ia'lhxichulh gui' nam bhaan ka tua'kat gu ja tu-umñi'. Bii'x ja bubuax miji ja'k diirap. ¹⁶ Gio gu giokda' ga'radam jup ja titda:

—iMu pim ja bubuaxdha' diirap dhi giokda'! ¿Jax gi ku pim ba' yiji pu tu duuk na cham tu' pu kai'ñkam ya' tu ba'aak guñ Gi'kora' na bixchu' yiji tum ga'rada'?

¹⁷ Ba' gui' nam kaichu' gu Jesus ba ti'ñcho mit na bak pin pu'ñi tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' nat pai' tum ua'nak nap jum kai'ch: “Aañ tiix aagat na dai nam ya' dir jum daanda' git pix nappai' tu chiopi'ñ Gi'kora', cham tu' na bii'x aixim ya' tum buada'.”

¹⁸ Ba' gu gɛ'gɛ'kam Israel kam bii'x maap jim daagit jup titda am gu Jesus:

—Eap jix bhai'm duukam xip tu duuñ jich ñii'ñchudat nach ba' moom jii'gii'ñdha' nap silhkam gɛ'kam kat ya' pu tu bua.

¹⁹ Ba' gu Jesus jup ja titda:

—Dho kani gor iaraiñ dhi chiop nañ aañ baik tanoolh ki'n giop kii'sa'.

²⁰ Ba' gui'p kai'ch am:

—jii chi gu' moo baik tanoolh ki'n jup ba kii pich dho gi ji! Mui' ja'tkam jam saak ya' tu juanaimik na mit pai' dhuuk kii dhi chiop ku mit gook oo'm daman xijum maa'n oidha' ki'n ka tiimo. Gu' aap diilh gi ba', ¿paa duuk japich jup ba tiimo?

²¹ Gu' na mit gu' pu cham maatit kai kum ba'p titda. Ja'p jum aa' am na silhkam dhi' aa' gu chiop mi' nam pai' dhir tu daan. Gu' gu chiop na aa' gu Jesus, gu tukga'n ji na aagat jup kai'ch. ²² Sia gui' nam kaichu' pu cham maatit kai mit gu mi' jotmoda'. Mikkat ji nat pai' dhuuk muukik gio duadik jup ba bam na mit ba ti'ñcho na pin pu'ñi ja titda nam duñia'. Mi'

dhir ba' ba ti jiiñ jamit na ji'k jax ja titda, na mit gu' ba maat nar pui' nat jax tum ua'nak bijak gu ñio'kiñ gu Dios.

Gu Jesus nax bhai'x mat ka' nam jax jum aa'nda' gu ja'tkam ja jujur am bhaan

²³ Ba' jano' na bhammi oiri Jerusaleen gu Jesus bhaan Paaskua ta'm na bhai'r piasta, mui' ja'tkam ti xi chi jiiñ jamit buiñor gu bhai' jotmoda' nam niiñ nat jix bhai' tu duu na tu'r jix bhai'm duukam. ²⁴ Gu' ji na gu' cham ja jiiñ gu Jesus, na gu'x bhai'x maat nam pix jap jum bua. ²⁵ Na gu' giilhim jix bhai'x mat ka' nam jax jum aa'nda' gu ja'tkam ja jujur am bhaan, cham jaroi'm aa' na mi' dhir jup aagiñdha' nam jax jir tu'm ka'.

3

Gu Jesus na ba tu a'gidha' gu Nikodeemo

¹ Maa'n gu maa'nkam Nikodeemo tii'gim bhai' kioka' Jerusaleen, na maadit jir di' ka' gu ja g'e'g'erkam tuk gu Israel kam ja'tkam nam pariseos jum tii'ti'nda'. ² Ba' maa'nnim mui' mam dikoo gu Nikodeemo nat mui' ma jii tukaañ cha'm mu na pai' tibiap gu Jesus. Mummu ba ji buus, ba'p titda:

—Bax maat ich jiñ jaduun nat aap Dios bham joot nap ya' tuch a'gidha' nach jax ja'k mi' pui' jii'mda' na jax jix aa', nach gu' cham pai' jaroi' pui' niidhat nax bhai' tu bua na tu'r jix bhai'm duukam no' cham bhaan ti niidhim gu Dios ja'p na jax aap nap bixchu'x aichu'n nap pu tu duña'.

³ Ba' gu Jesus jup titda:

—Tu' silhkam jañ ya' pum tida', na gu jaroi' no' cham xim ga'nga na jax ja'k duuji giop maaxilhia', cham tu' bhaan ti niidhidha' gu Dios.

⁴ Ba'p kai'ch gu Nikodeemo:

—¿Jax gi dhuip kax bhaai' nañ giop maaxilhia' no'ñ pui' bar g'e' maa'nkam? Na gu' cham ka bhaai' nañ jax dhuilhi'ch jup jiñ dhuilhi' miji

baakii irban guñ ñaan giop maaxilhia'.

⁵ Ba'p titda gu Jesus:

—Tu' silhkam jañ ya' pum tida', na gu jaroi' no'x aa' na gammiji bhaan ti niidhidha' gu Dios, bii'pim aa' na xim ga'ngada' na jax ja'k duuji tajaandhix ka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', na ba' mi' dhir ja'p ji buusnia' na ba bakuañix ka' suudai' ki'n.

⁶ Gu' dhi tuuku' na ya' maaxilhia', ya' pur tuuku' ka' ji. Gu' aañ gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ji nañ aagit jup kai'ch, no't bhaan bam taja gu jaroi' no' ba ti jiiñ aañ jiñ bui na ja'p ji buusnia' na giop ba maaxilhia'.

⁷ ¿Giilhim jix xijaim kai'ch iñ aa panaas kup ba' mi' pui' pup tu'ii'? Matgam bix ja a'm jum aa' ji gu ja'tkam nam giop maaxilhia' no'm moo pui'p ilhii'ñdha' git nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' guñ Gi'kora'.

⁸ Dhi' ja'p ji buusan jia na jax gu jibilh nap pu cham mat ka' na pai' dhir bha jibirda' sia ku ya'ni ja'p pix kuu, ni nap jix mat ka' na pa ja'k jax jum duñidha'. Puñip ji buusan gu jaroi' no' ba tajaandhix gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', panaas ku giop ba maaxilhia'.

⁹ Ba' gio bhai'p ji ñio gu Nikodeemo, jup kai'ch:

—Chaam ji nañ maadit jum k'e'e ni ji'x na jax jir jum duukam nap jax kai'ch jiñ jaduun.

¹⁰ Ba' gu Jesus jup titda:

—¿Gi jax jum duu pich jiñ jaduun? Nap saak aap maadit jir di' gu ja g'e'g'erkam tuk gu ja'tkam ya' dhi Israel, na ba' pui' ni ji'x kup jix maadit jiñ k'e'e nañ jax kai'ñkam jup jum titda.

¹¹ Tu' silhkam jañ ya' pum tida', na aañ bix nañ ji'k jax tu a'ga, niidhix kam jup kai'ch iñ, cham tu' nañ jax aajim pix nañ pui' tu a'gim. Mui' dhit jam dhox chu maat nañ aañ cham tu' iatda' tu a'ga, gu' ji na gu' aapi'm na pim ji'k jir g'e'g'erkam ja'p xi dhuukat, ni ji'x ku pim cham jiñ jiiñ. ¹² Tii' na pim gu'p kai'chdha' na pim cham maadit jiñ k'e'e nañ pai' dhuuk ti tu jam a'gi'ñdha' bhaan ji ua'rgidhat gu

tu' nar ya' kam dhi oi'ñga'n. ¿Jax japim ba' duujix maatit jup kaaya' git no'ñ dai gu tu' nar jix dhaam kam bhaan ji ua'rgidhai bhai' ji chu jam a'gidha' git?

¹³ 'Na gu' aañ jix dhaam dir jimdat jup kai'ch na pai' cham jaroi' ti nai'ñ, dai aañ nañ jir bhammi kam nat ba' bhañ joot guñ Gi'kora'. ¹⁴ Jiñ xissapa' am ba' kuruus ta'm ja'p na jax gu ko' gup duñixim nat uux cha'm sissapak bijik gu Moisees mummu na pai' oilhimik gampix ja bñim gu Israel kam ja'tkam. ¹⁵ Na ba' gui' nam ji'k ti jii'gi'ñdha' aañ jiñ bui gammiji ja a'm ba ti niidhidha' guñ Gi'kora', nam ba' cham kam tulhiiña', dai nam ba jimia' jix dhaam ja'k.

Gu Dios nat jix ja joi'gilh gu ja'tkam

¹⁶ Na gu' giilhim tiix ja joi'gi'n gu Dios bñix na ji'k gu ja'tkam, pui' kut ba' bha joot gu dai maa'n maraa'n ya' dhi oi'ñga'n, na sap ba' bñix gui' nam ji'k ti jii'ñdha' buiñor, cham tu' kam tulhiiña' am, dai nam ba jimia' jix dhaam ja'k. ¹⁷ Cham tu' nat jax kai'ñkam bha joot gu Dios gu maraa'n na ya' e'jei ja tulhiiñchuda' gu ja'tkam, gu' ja'pji na ya' tu ja uañdha' ji gu ja ua'tulhdhara' nam ba' pu'ñi duuji cham kam tulhiiña'.

¹⁸ Na ba' gu jaroi' no't ba ti jii'n pu'ñi buiñor gu Maraa'n, cham tu' ka tulhiiñchuda' guch Gi'kora'. Gu' ji no't gu' jax dhuuk cham ti jii'ñ buiñor, dho gi gu' pix am ti'ñchoka' ji na tulhiiñchuda'. ¹⁹ Na gu' giilhim jix io'm jum tulhiiña' gu jaroi' no' cham ti jii'gi'ñ buiñor gui' na joidham g'e' tanoor na ya' ti oiri. Ba' xib gui' nam pu cham ti jii'gi'ñ buiñor, giilhim jamit dho g'e' bam ua'tulh, na gu' dai nam jix joi'ñ nam bñix aixim tu bua na tu'r jix buam jum duukam. ²⁰ Ba' cham kii'galhi'ñ am gui' na joidham g'e' tanoor pui' xi chu bua't. Pu cham pai' mi' pai' gu'nguk am ba' taa'ban nam jix xi'rdat, na gu' pu ja tiida' na cham jir am gu pui' nam ji'k jax tu bua. ²¹ Dai gui' nam ji'k tu' ka'm nai'ñ nam ba' buiñor xip tui'dhi' gui'

na joidham g'e' tanoor. Dhi' ba' bhaan jix maati' nam mi' pui' jii'mchu' na jax jix aa' gu Dios.

Gu Juan na giop ba ja mattuda' gu ja'tkam na jax jir tu'm kam guch Xoi'kam

²² Ba' mi' dhir na pui' ji' xi chu a'gidhimik gu Nikodeemo, ba jii gu Jesus ja bñim gu noonbi'ñ mummu ja'k maa'n kap na pai'x jai'ch gu suudai' na Judea bhaan bipio' gui' gu dibñir. Mi' mit ba' juruuñ ji'k tanoolh nam ja bopkonda' gu ja'tkam gui' nam ji'k ti jii'ñdhidha' na ji'k jax tu ja a'gi'ñdha'. ²³ Gu Juan mummu ja'k Enoon jup ja bopkonda' mia'n na pai' Salim ti ti', na gu' ja'p moo joidham sabaar jup mirda' mummu gu suudai'. Diilh pix ji aajidha' am ji gu' gu ja'tkam nam xim bopkonak ka', nam gu' ti jii'gi'ñdha' na ji'k jax tu ja a'gi'ñdha'.

²⁴ Jano' chakui kuu mit gu Juan.

²⁵ Ba' ji'kchi gui' nam cham kaichu' gu Juan ma ja ñiokbuix jamit gui' nam kaichu' gu Juan nam pui' ji kai'chit na pui' ja'k tu daaxix nam mui'kim jum ikoimi'ñ nam pai' dhuuk ba ji chu jugia'. Cham jum aa' nam moop jum bopkona', nam gu' sap maakam tu jim. ²⁶ Mi' pui' xi kai'chimik mummu ja'k maakam jup ba tu a'gidhim am gu Juan gui' nam kaichu', jup titda am:

—Gui' nap aa' jano' na bhammi dir oiri baasi'n dir gu Jordaan Ak, gui' bo na pich saak bha ja mattudam gu ja'tkam nar tu'p tu'm da', xib pui'p ba ja bopkon gu ja'tkam. Pui' mui'p ba kaichu' am.

²⁷ Ba'p ja titda gu Juan:

—Dho gu' bhaan ti niidhim ji guch Gi'kora' ku ba'p tu bua, cham tu' na moo ja'p pix na mu pai' pui'p ba tu bua diilh pix na jax ilhii'ñ.

²⁸ ¿Kux cham ti'ñcho pim aa nañ jup kai'ch jano': Aañ cham tu'r di' guch Xoi'kam? Matgam aañ bhai' pix jiñ joot ji guch Gi'kora' nañ bñipi' kat ya ja'p ba ja mattuda' gu ja'tkam na cham xiim bha jim. Dhi' dhor di' na pim mu pai' aa'. ²⁹ Ba' aañ xib giilhim jix bhai'ñ chaat nat ya' ba ai. Ja'pniñ

jix bhail'ñ chaat na jax gu jaroi' na umua'ñdhix ka' na bhaankamu'n tu ja maakda' gu ja'tkam na pai' dhuuk bar bhaan ka' na bam tii'mo' gu bi-apma' bii'ma'n gu tiyaa. ³⁰ Gu' ba' gu xib aañ pur cham tu' dho kia', nat gu' bam kuugalh na jax tu daaxix kat nañ jax tu ja a'gidhimik gu ja'tkam. Dai ji nam mui' xim dikoo'ñdha' nam mui' xi kaaya' gui' nar gø'kam nat ya' ba ai. Cham jax bua sia ñich aañ ya' pix ja'p ji bii, nañ gu' aañ cham tu'r jupaabkamu'n.

Gui' nat jix dhaam dir bha jii

³¹ Gui' nat jix dhaam dir bha jii na giilhim jir gø'kam, bii'x jix chu maat na jax tu tu'ii' bhammi. Cham tu' pui' na jax gu ja'tkam nam dai gu tu' ya ja'p kam dhi oi'ñga'n bhaan jim iatat gø'gø'kam jum ilhii'ñdha', gu' gui' ji nat jix dhaam dir bha jii na ba' pui'm tii'ti' nar gø'kam. ³² Na gu' bii'x jix chu maat na ji'k tu' bhammix chu jai'ch jix dhaam nach aach tu' cham maat. Gu' ji nam gu' mui' ja'tkam cham ti jii'gi'ñ, nam gu' ja'p jum aa' na pix jap kai'ch, ³³ nam gu' cham ti jii'gi'ñ na jax kai'ch gu Dios bhaan gu u'uan ta'm na tu ua'ñix. No'm gu' moo ti jii'gi'ñdha' git na jax jum kai'ch, matgam ba ti jii'ñdha'm git ji buiñor gui' nat jix dhaam dir bha jii. ³⁴ Nat gu' pu kai'ñkam bha joot gu Dios maakak gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' gø' cham daaxix kam, na ba' ya' bhaankamu'n tu a'ga'. ³⁵ Ba' na gu'x dha'dat jix kii'galhi'ñ guch Gi'kora' gu Maraa'n, bii'x chu maa na tu' ilhii'ñ. Dai gui' bhaan jup tu tu'ii' gu xib bii'x nach ji'k tu' cham ilhii'ñ aach. ³⁶ Ba' gu jaroi' na ti jii'ñdha' buiñor gu Maraa'n gu Dios, pu baidhika' jix dhaam ja'k na pai'p tu'ii'. Dai gu jaroi' no' cham ti jii'gi'ñ buiñor dho gi gu' cham tu' baidhika' ji, dai na pix am ti'ñchoka' na tulhii'ñchuda'.

4

Gu Jesus na ba taanda' gu suudai' gu ubii Samaaria kam

¹ Ba' ba maat gu Jesus nam pui' ba tø køø gui' nam pariseos jum tii'ti'nda' na amuub oiri, sap jup kai'chdha' am gu ja'tkam: "Pui'p ba ja bopkon gu Jesus gu ja'tkam, dai gui' pix jam ba' mu ja'k ba kaichu' bii'x, gu Juan mi' pix ja'p ji bi'iim." ² Ku gu' pui' pix ilhii'ñ am ji na gu Jesus ja bopkon gu ja'tkam, sia ku gu' ti gu noonbi'ñ pix na ja chian. ³ Ba' pui' ma jii gu Jesus mi' dhir Judea, silh mummu ja'k bhii Galilea.

⁴ Mi' ba' moo buusnichu' na pai' Samaaria ti tii'. ⁵ Ba' mummu ba ai na pai'r kikcham, Sikaar ti tii'gim, na Samaaria dibii'r bhaan bipio', mia'n nat pai' iimchudak gu dibii'r gu Jakob gu maraa'n Josee, ⁶ nat pai' kolhbixdhak gu suudai'. Ba' gu Jesus jimdat mi ja'p jim jii'p na pai' kolhbixdhix gu suudai' na bax magoontu' nat gu' mik ba jii, nat gu' pui'x dhaam ba ji dhuu nat ba' mi' ka bhii. ⁷ Ba' mi' pui' na kam jii'pi'ñ gu Jesus, mi' ba ji buus maa'n gu ubii nat mui' ba bai'gam nar mi' kam Samaaria. Ba' gu Jesus jup titda:

—No' pich mi' dhir iam alhi'ch bhañ baxbhi gu suudai'ñ jaduun na pich kapbhai' ya' ba ai. Mooñ pik ja'p ba tonmoim ji kux ba' pui' aa.

⁸ Gu' na gu' diilh mi'p ka daa gu Jesus na mit ka tu taanim gu koi' gui' nam kaichu' mu gø' kiicham. ⁹ Ba' nam gu' iam pix cham jum kiki'galhi'ñdha' gu Israel kam ja'tkam gio gu Samaaria kam, pui' ku ba'p kai'ch pix gu ubii na ti taan gu suudai' gu Jesus:

—Jax jap ba'm aagit bhai'p bañ chaan gu suudai' nañ jum baxbhidha'? Nap gu' aap jir Israel kam, cham tu'r ya' kam ap Samaaria. Nap gu'x maat nam cham jum kiki'galhi'ñ bo gu Israel kam gio gu ya' oi'ñkam.

¹⁰ Ba' gu Jesus jup titda:

—Aap gu' moo cham jax ji kai'chit alhi'ch xiñ baxbhidha' jiiñ jaduun, nap gu' cham maat nañ jir tu'p tu'm da' aañ nañ ya'm taan gu suudai', ni kup jix maat na tu'm makia' gu Dios no'p moo soi'm ilhdhai ba taanda' git.

Pu kani no' pich aap soi'm ilhdhak jiñ chaa gu suudai', jix kii' ji nañ jum makia' na jax chu'm ki'n jix bhai' ba tum jimda' no' pich ba ii.

¹¹ Ba' gio bhai' ji chu a'ga gu ubii, jup kai'ch:

—¿Tu'p ba' ki'n ilhii'ñ nap baxbha', na gu'r tuukab mijimmi na pai' suu'n dhi suudai'? Téb jum aa' gu tu' nañ ki'n gia'rgidhai mu baasa' gu bai'ñdhakar nañ ba' ba tu bai'gia'. Aap gi ba' nap cham ua' na tu' ki'n, ni nap tu' ka'm baxbha'. ¿Ka' paap gi niidhat jup kai'ch ji gux kii' gu suudai' na pui' ki'n jix bhai' ba tuñ jimda' no' ñich ba ii? ¹² Ja'p moo nap pix jap kai'ch dho jia nap gè'kam tii xim ilhii'ñ nap ilhdhat nañ moop bam kaaya', ja'p na jax guch boxii kat Jakob nach kaichgit, gui' nat ya'ch iimchudak dhi suudai' kolhbixdhak. Na gu' gui' ya' tu ba'ii'ndat ja bii'm gu maamra'n, gam gu sasoiga'n na ya' tu i'chdat. ¿Ka' giilhim gè'kam tu tatda' aa panaas?

¹³ Ba'p titda gu Jesusus:

—Aa gu' matgam dhi suudai' nap aa' aap, cham tu'm a'ga ji, na gu' dhi' cham tu' am tu ju'ngi'ñ, na gu' ja'xpix giop bax chanoom ka' gu jaroi' sia kut tii xi ii. ¹⁴ Gu' gu suudai' nañ aañ jax chu'm tu maak, cham tu' ka tanoom ka' ji gu jaroi' no't ba ii, na gu' gammiji pu bhaan ba ba'punda', na gu' bhaan ba ti niidhidha' guñ Gi'kora' na ba' cham tu' ka tulhiiñchuda', dai na ba baidhika'x dhaam ja'k.

¹⁵ Ba'p kai'ch gu ubii:

—Eap alhi'ch jiñ maak ku gi gu suudai' gu pu chu'm nap pui' tu maak nañ ki'n cham ji'xdha' ka tanoom ka', kat jañ chi iam cham bhai' ka jimmida' nañ bha tu ba'ii'nda' ya'.

¹⁶ Ba'p titda ip gio gu Jesusus:

—Dho eap bai'ñmir gui' nap bii'ma'n daañ jaduun. Xib jañ ya' jam nira bix gook.

¹⁷ Ba'p kai'ch gu ubii:

—Jax dhui nañ aañ cham ti bii'na'. ¿Paañ gi dhir bhai'p baidha'?

Ba' gu Jesusus jup titda:

—Jir pui' dho nap jax kai'ch jiñ jaduun nap pui' cham ti bii'na'. ¹⁸ Na pich gu'x chamaamim mai' ba ja iabu, jumaip pix jix bhai'p ba tii'da' gu maa'nkam gio jumai. Gu' ba' dhi' nap xib oi'ñ, cham tu' dhor jum bii'na'. Jir silhkam dho nap jax kai'ch.

¹⁹ Ba'p kai'ch ip gio gu ubii:

—¿Jax jap duukat jix bhai'x maat jiñ jaduun? Aap ji bak bhaankamu'n jup ba tu a'ga jia guch Gi'kora' ja'p na jax saak gu bijik dir kam nam bhaankamu'n tu a'gimik. ²⁰ Gu'p bak bax aa' nach bhammi ja'k tu daanda' Jerusaleen na pai' saak aagix na pim jax ba kai'chdha' aapi'm na pim ji'k jir Israel kam. Gu' ji na gu' aach mi' pui' tu daa'ñchu' nam jax tu jimdat guch bopxikat nam bha'ñi dhir tu daanda' gu'ñi oidha' daam nach pai' dhir tu daan aach xib.

²¹ Ba'p titda gu Jesusus:

—Ea nap jix bhai' xiñ kaaya' bix jum jur ki'n jiñ jaduun nañ ji'k jax jum tii'da'. Kam aajim na pai' dhuuk cham kam aa'nda' na pim dai bhai' dhir dhi oidha' daam mu daanda' guñ Gi'kora', ni bhammi dir ja'k Jerusaleen. ²² Aapi'm gu' ja'p jum aa' nar am na pim jax tu daan. Chaam tu'r pui' ji matgam, na pim gu' cham maat no' moop jir di' guñ Gi'kora' na pim daan. Gu' aach matgam jix maat ji, gam na pu'ñi bhai' dhir buusnia' ja bui gu Israel kam ja'tkam gui' na uana' gu ja ua'tulhdhara' bix na ji'k ja'tkam. ²³ Ba' xib ya' bam ai nam pai' dhuuk ampix machia' gu ja'tkam nam jax ja'k bix ja jujur ki'n ba tu daanda' buiñor guñ Gi'kora', na gu' ka ja tajaan'dha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na ja guguuxdhatgida' nam gammiji tu daanda' jix dhaam na pai'p tu'ii'. ²⁴ Gu Dios pu cham maax jia, na gu' giilhim jir jix uañ. Ba' bii'pi'm aa' nam buiñor ti jii'ñdha' gu ja'tkam bix ja jujur ki'n na ba' bhai' ji ja mattuda' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nam jax ja'k tu daanda'.

²⁵ Ba' gio bhai'p ji ñio gu ubii, jup kai'ch:

—Dho gu' aach ya' pix tii niira ji guch Xoi'kam na saak bha jimda' na ba' ya' tuch a'gidha' na jax ja'k jix bhai' nach tui'ngida'.

²⁶ Ba' gu Jesus jup titda:

—Aañi' dhor di' nañ ya' tum a'gi'ñ.

²⁷ Ba' moo mi'p ba ai mit gui' nam kaichu' na mit ja'k ba suulh mu dir ja'k na mit tu taanpuk gu koi'. Ba' mi' pui' pup tu'ii' am na mit ba tii gu Jesus na gu ubii biima'n tu a'gichu', ku gu' cham maadit jum guguux ji na moo xi chikka' git nam tu' tu a'ga, na jax tida' git: “¿Tu'p ba' tikka'n dhi ubii?” Piam na jax tida' git: “¿Tu' pim ba' tu a'ga?” ²⁸ Ba' pu cham ji chu bai'gik gu ubii pui' mi ja'p xi dhaasak gu bai'ndhakarun pu jii mummu na pai'r kikcham nat ja aa'ndham gu ja'tkam na ji'k jax titda gu Jesus, jup ja titdaim:

²⁹ —Muni dhaa maa'n gu maa'nkam na pai' tum ba'ii' na giilhim bix jix bhai'x maat nañ jax jiñ bua't oirida'. ¿Cham aa chir di' guch Xoi'kam gui' na saak bha jimda'? Pu ka gor maik jach tii'mpu'.

³⁰ Ba' gu ja'tkam mi' oi'ñkam pix chu'p jum duu mit na mit ba tiigim no' moor silhkam na jax ja titda gu ubii.

³¹ Gu' ba' gui' nam kaichu' gu Jesus, mu ja'k tii tu aagi'ñ am gu koi' soi' titdat jup titda am:

—Ya' jai' bi chu ju'ñ jaduun. ¿Cham bax bhio' ap?

³² Gu' ji na gu' gu Jesus jup ja titda pix:

—Aañ matgam bia' ji nañ tu' jugia' na pim aapi'm cham maat jiñ jaaduñ.

³³ Ba' mi' pu cham bhaai' nam jax ka tida' gui' nam kaichu'. Tiim ti tikka' am diilh, jup kai'ch am:

—¿Jaroo ba' ya' tu aichulh chi gu koi' dhich jaduun ku ba' pui' bia' na tu' jugia'?

³⁴ Gu' ji na gu'x bhai' xi ja aagi'ñ gu Jesus, jup ja titda:

—Matgam cham ji na tu bhio'moda' no'ñ moo tu' silhkam soi'ñ ilhii'ñ ja'p na jax aañ xib, nañ gu' cham pai' iam pix am jix bhio', na gu' dai nañ tiix jotma nañ ba tiimo' git nat jax

jiñ chidak bhañ joot guñ Gi'kora'.

³⁵ Gu'p kai'chdha' am gu ja'tkam na maakob masaa'n ki'n jir o'rabhak ka', gu' ja'pji pu xiib ji na ya' bar bhaan, nat gu' dhi'x bhai' ba kabka. Gu ja'tkam jañ dho ja aagat jup kai'ch na bix ja a'm bam aa' nam kaaya' gu ñio'ki'ñ gu Dios, cham tu' gu tu' na ya ja'p tim is. ³⁶ Na ba' gu' nam pai' dhuuk ba ti jii'ndha' aañ jiñ bui, no' jaro' mu ja'p pai' ba tu ja a'gidhim gu ñio'ki'ñ guñ Gi'kora' jiñ a'mkam, jix bhai' bhai' jim ilhdha' am, nam gu' bhai' ji machia' na ja a'm ba ti niidhidha' guñ Gi'kora' na ba' mi' dhir cham tu' ka ja tulhii'ñchuda', dai na ba ja baidhika'x dhaam ja'k. Gio gu jaro' na tu ja a'gi'ndha', pui'x bhai'p jum taat ka' ja biim. Ba' dhi' iam pix ja'p ji buusan na jax gu jaro' no't g'e' ti ii nax bhai'm taat ka', gio jai' dhit no'm ni'ñ nax bhai' tu kaibhaim, pui'x bhai'p jum taat ka' am, nam gu' jai' mi' ba tu bagiata'. ³⁷ Pui' nam jax ba kai'chdha' ip ya' gu ja'tkam, na saak sia kut diilh mi' pai' ti ii maadit, ja'p ji buusnia' nam mui' ja'tkam jup jum duña' na pai' dhuuk bhai' ji chu oraa'. ³⁸ Ba' aañ xib jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ na pim nai' xi jimia' na pim tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam mu ja'p nam pai' tu ja a'gidhimik gu jai' bijik. Na gu'm aa' nam jai' nai'p xi jimia' nam ja guguuxdha' nam ba' pik moo ba ti jii'ndha' aañ jiñ bui ji'k nam jix aa'nda', na pim ba' pui' ji bubuakia' na gu bagiadnam.

³⁹ Ba' jai' dhit gu ja'tkam mummu pu ti jii'ñ jamit buiñor gu Jesus gu mi' oi'ñkam Samaaria na ba ja aagi'ñ gu ubii, nap ja titda: “Giilhim bix jix bhai'x maat nañ ji'k jax jiñ bua't oirida'.” ⁴⁰ Ba' ja'xpix mi' ba ai mit na pai'p tu'ii' gu Jesus gui' na mit mu tiigim, ba'p titda am na sap mi' xi juruun'dhai ja bui. Gu Jesus ba' mi'p xi juruun'dhak gook tanoolh. ⁴¹ Jix io'm mui' ba ti jii'ñ jamit dho gi ji ba' buiñor nat bhai' ji chu ja a'gi, sia gu jai' bix ba ti jii'ñ jamit gui' nam cham jii'gi'ndhat gu ubii na tii ja aagi'ñ bi'pi' dir na jax titda gu Jesus. ⁴² Ba'p titda

am gu ubii:

—Xib jach dho gi ba ti jii'gi'n̄ ji nar dhi' guch Xoi'kam na ya' uañchuda' guch ua'tulhdhara'. Ku gu' cham tu' ji na moo dai aap nap jup jich chitda na pui'x bhax'x maat nap jax jum buada', ja'pji na chich dñilh ba kai na giilhim joidham xi bua na xi chu a'ga.

Gu Jesus na ba dua'ñdha' gu maraa'n gu nobii'n̄ gu gɛ'kam

⁴³ Mi' dhir ba' nat mi' xi juruuñdhak Samaaria gu Jesus gook tanoolh, giop ba jii mu ja'k Galilea nat pa ja'k ba jii, ⁴⁴ sia ku tiix maat nam cham pik kii'galhi'n̄ na jax ba kai'ch, nam saak cham jii'gi'ñdha' gu jaroi' no'm jir maap jum oi'dhagam, sia kux ja joi'ndat ti ja aagi'n̄ gu ñio'ki'n̄ guch Gi'kora'. ⁴⁵ Ku ba' gu' nat pai' dhuuk mu ai Galilea, siamri pix ja'x jup ji chi jii'n̄ jamit ji gu mi' oi'ñkam, cham tu' na moo pu ni ji'x, nam gu' bii'pi' dir pu ba nii'n̄ nam bhammi oipimik Jerusaleen nat jix bhax'm duukam jup tu duu, na gu' ampik bii'x bhammip oilhimik gu Jesus na bhax'r piasta kat gu bhaan Paaskua ta'm.

⁴⁶ Mi' dhir ba' moo nai' ja'p bhii nammi ja'k Kanaa ti tiigim na pai' maa'n na jax Galilea bhaan bipio', nat pai' bii'pi' dir bii'n̄ jup duu gu suudai'. Ba'x io'm ja'pni ja'k mik na pai' Kapernaum ti tii', mi'x ka'ook gu maraa'n gu nobii'n̄ gu gɛ'kam. ⁴⁷ Ba' pui' ba ti kai gu nobii'n̄ gu gɛ'kam na gio mi'p ba oiri gu Jesus Galilea ja'k gisik mu dir ja'k Judea na xi oilhimik. Ba' mui' ma jii nat gaagam mi' na pai' oiri, mi' ji buusnik soi' ba titdaim na sap iam dua'ñdhara' gu maraa'n na ba muukim nax io'm jix ka'ook. ⁴⁸ Ba'p titda gu Jesus:

—Jax dhui na pim cham ji'xkat ti jii'ñdha' aañ jiiñ bui no'n̄ cham jam nii'ñchudat jup tu bua gu tu' nar jix bhax'm duukam.

⁴⁹ Ba' gu nobii'n̄ gu gɛ'kam jup titda gu Jesus na pui' ka kai'ch:

—Gi no' pich moom guguux jiiñ jaduun̄ nach mui' xi jimii muñ ki'aam

na cham ba mukia' guñ alhii chuk, na gu'x io'm ba xi bhax'chu'.

⁵⁰ Ba' gu Jesus jup titda:

—Bax kii' ji matgam gum alhii chuk jiiñ jaduun̄. Ja'k jap ba gixia' cham jax jim aagit.

Ba' gui' pu jii ip nat jax pu tii'n̄ gu Jesus, na gu'x maat na silhkam jup titda, cham tu' na pix jap kai'ch. ⁵¹ Ba' buimgidhak na nammi ba jimchu' na iam pix ba aajim mu kia'mi'n̄, mi' ba nam jamit gu dñilh tujuandam tugi'n̄, ba' mi' ba aagi'n̄ am nat ba dua gu maraa'n, jup titda am:

—Bax kii' gum alhii chuk jiiñ jaduun̄.

⁵² Ba' gui' xi ja tikka na pai' dhuuk dir bax kii', jup ja titda:

—¿Paa duuk dir bax kii'?

Ba' gui'p titda am:

—Takaab dho mia duuk dir cham ka jibaamuk.

⁵³ Ba' xi chi ti'ñcho gu taata'n gu alhii, jir bhax' ja'p duuk na pai' dhuuk jup titda gu Jesus: “Bax kii' ji matgam gum alhii chuk jiiñ jaduun̄.” Ba' dai nat ba ti jii'n̄ bii'x juraa'n ki'n̄ buiñor, gio gu jajaa'nni'n̄ dappaam jamit pu ti jii'n̄ ip.

⁵⁴ Ba' dhi' nat pui' ji' tu duu gu Jesus nat ja'k gisik mi' ba ai Galilea mu dir ja'k Judea na xi oilhimik, dhi' ki'n̄ ba' bar gookim nat jix bhax'm duukam jup tu duu.

5

Gu Jesus na ba dua'ñdha' maa'n gux ma'mkulhi' bhammi Betesda

¹ Ba' mikkat giop ma jii gu Jesus bhammi ja'k Jerusaleen, nat gu' bam ai nam pai' dhuuk tu piastat gu Israel kam ja'tkam. ² Ba' nat bhammi ba ai ju'ñdharan gu gɛ' kiicham na pai' xikoolh tu kuup, moo bhax' dhir mu baakim nam pai' Kakasnir tu Ki'ñgobi' ki'n̄ jix chu mat ka' gu bhax' oi'ñkam, mi' na pai' dhir bar mia'n gama ja'k na pai' suu'nka' gu suudai' nam ebreo ñi'ook ki'n̄ Betesda ti tii'tinda', mu na pai' joidham bii'x xikoolh dhir ti ikgidhix ka' nax bhaai' nam mi'm jippi'ñdha' gu ja'tkam no'm

mi ja'p oipo. ³ Ba' gu Jesus jimat mi' pax ji ja tii mui' gu cham ñiñña kam, jai'x mama'mkulhi' gam jai' gui' nam jix xoso'solhik ka' nam dikoo pix tu oipoda'. Bix aixim tu'm ki'n jix kako'k kat mi ja'p pax ja'x boobok am nam sap mi' ñira na gu'ngukia' gu suudai'. ⁴ Na gu' pai' ji' gu'ngukda' na sap mi' timiikda' gu nobii'ñ guch Gi'kora', na sap ba' gu jaroi' na bii'pi' mi bakia' na ka gu'ngukda', pu dodhia' gu jax chu'm ko'kdai' na ki'n kax ka'ook ka'. ⁵ Ba' maa'n mi ja'p jup bo' gu maa'nkam na iam pix gook oo'm oidha' ba aichdhim na dir bax ka'ook, gook oidha' pix bam aagit na ba aichdha'. ⁶ Ba'x joi'ndak tii gu Jesus na mi' soi' tu'ii', na gu'x maat nat mui' oidha' bap duu na dir bax ka'ook. Ba'p titda:

—¿Tii aap jix dhuadhim jiñ jaduun?

⁷ Ba' gux ko'kkam bhai' ji ñio, jup kai'ch:

—Tii dho, gu' ji na gu' cham jaroi' jai'ch ka' nañ git iam ba umua'ñdha' na muñ baasa' suudai' chir na pai' dhuuk bhai' ji gu'ngukia', na gu' jumai bii'pi' mi' ba bakia' nañ aañ kia'pix ya' dir mu ji jimia'.

⁸ Ba' gu Jesus jup titda:

—Dho xib ba' bi bamii'ñ jaduun. Muni pa'p ba oirida' tu u'ji dhim bapaxidhara'.

⁹ Ba'x kii' bhai' ji bam gux ko'kkam nat jax pu tii'n gu Jesus, tu baapmi'ñdhak gu bapaxidharu'n mu ja'p xi oiri. Gu' ji na gu' moo jano' pik cham jup tum juanda'. ¹⁰ Ba' pu ñiok jamit gu g'e'g'er kam Israel kam gui' nat dua'ñ gu Jesus na mit ba tii na mi ja'p ba jimchu' tu ua'dat gu bapaxidharu'n, jup titda am:

—¿Jax kup ba' ya' pu tu duiñchu' dhim bapaxidhara'? ¿Kup jix cham maat aa na xib cham tum juan? Jix maat ap na pui' tu daaxix na saak cham jaroi' tu baapmigi'ñdha' sia gu tu' palhi'p jup jum duukam.

¹¹ Ba' gu maa'nkam jup ja titda:

—Jax dhui na cham pai' jax jiñ chitda gui' nat jiñ dhua'ñ no' tu'p jix xidhuu xib na saak cham tum juan.

Dai nap jiñ chitda: “Munip ja'p ba oirida' tu u'ji dhim bapaxidhara'ñ jaduun.”

¹² Ba' bhaakuk jix bhai' bhai' ji chikka mit, jup titda am:

—¿Jaroo ba' da' gu jaroi' na pui'm titda nap pui' mu ja'p ba oirida' tu u'ji gum bapaxidhara'?

¹³ Gu' ji na gu' cham maat gu maa'nkam no'p jir di' gu Jesus nat dua'ñ. Mi' pu cham bhaai' na jax dhuuji ja aagi'ñdha' nam tix bhai' bhai' ba tikka, nat gu' miji ja'p pai' ji dhuu gu Jesus nat jax xi dhua'ñdhak. Pu cham maati' gu' na pa ja'k oiri, na gu' mui' mi ja'p tum oipo. ¹⁴ Mikkat ji na mit ba' giop bam titgi bhammi ja'k g'e' chiop na ba'p titda gu Jesus:

—Xib jap moo tu' ka'm xi chi ñidhat jiñ jaduun na pich kapbhai' ba dua, na ba' cham gio tu'p bam duña' jix io'm jix buam jum duukam no'r maa'n nap jax jum ua'tulhi'ñ.

¹⁵ Mi' ji nat ba' ampix maat gu maa'nkam nar di' gu Jesus gui' nat dua'ñ, mi' dhir dho gu' dai nat ba ja aa'ñdham gu g'e'g'er kam Israel kam.

¹⁶ Ba' gui'x bhai' pix jup jum ilh jamit na ba ja aagi'ñ, dai dho gu' nam bax chu chianik nam mu'aa'. Jotmoda' nai' xi jii mit miji ja'p na mit gaagam na pa ja'k oiri. Ba' nammi gama ja'k ji chiigik ba tikka am na sap jax kut ba' dua'ñ gu maa'nkam, na gu'x maat na jano' cham tum juan. ¹⁷ Ba' gu Jesus jup titda:

—Dho na gu' guñ Gi'kora' cham pai' dhuuk daaxix na cham tu' jax bua no' moo ja'p xi chum aagam ja'p na jax xib. Ba' aañ pu'ñi ip, cham jiñ jii'pi'ñ iñ.

¹⁸ Ba' giilhim jix io'm bhaak jamit nat pui' xi ja tii'n, aa'nda' git nam ba tu chiña' nam mu'aa'. Nam gu' ja'p jum aa' na diilh pix g'e'kam jum taatit cham tu' ka'm ñi'ñ na pai' dhuuk cham tum juanda', nam gu' cham ti jii'gi'ñ na ja'xbui'p jir g'e'kam na gu Dios ku ba' pui' iim nar Gi'korga'n.

Guch Xoi'kam na ja'xbui'p jir g'e'kam na guch Gi'kora'

19 Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Tu' silhkam jañ ya' pu jam tida'n jaaduñ, ni jix kur pui' iam na pim jax jum aa'. Na gu' aañ cham tu'p tu bua gu tu' nar jix bhaim duukam gu aañ diilh pix, sia kuñ jir maraa'n gu Dios, gu' ji no't pui' ba ti guñ Gi'kora' nañ tu' jax duña' nañ ba' aañ mi' dhir pui'p tu duña' bhaankamu'n. Na gu' bix na jik tu' jax buada' guñ Gi'kora', aañ mi' dhir bhaankamu'n pui'p tu duñidha'. 20 Ka git na pim gu' ka tigia' palhip gama ja'k iam na pim tu' cham pai' niiñ, na gu' kap tu duña' guñ Gi'kora' bhaan jim ua'rgidhai aañ jiñ bui, na gu' giilhim xiñ kigalhiñ. Mi' pim dho pui' pup tui'ka' no' pimit ba ti. 21 Ja'p na jax gu' koi'nga'n na gu' ja dudua'ndhat ja baapmigiñ guñ Gi'kora' na ba' mi' dhir ba ja baidhika'x dhaam, ba' aañ xib pu'ni ip, ja dudua'ndhat jañ dho ja baapmigiñ gu' koi'nga'n nañ ba' mi' dhir ba ja baidhika' ip. 22 Na gu' aañ pix bhaankamu'n ya' ja mattuda' gu ja'tkam nam jik mi' pui' jiidma' na jax jix aa' guñ Gi'kora', gio nam jik cham mi' pui' jiidma', cham tu' gui' diilh. 23 Dhi' ba' bhaan jix maati' ka' nañ ja'xbui'p jir g'kam na guñ Gi'kora' nam ba' pu'ni dhuuji tu' ka'm jiñ ñi'ndha' gu ja'tkam. Ba' gu jaroi' no' cham tu' ka'm jiñ ñi'ñ, bix guñ Gi'kora' nat bhañ joot cham tu' ka'm ñi'ndha'.

24 Tu' silhkam jañ ya' pu jam tida', gu jaroi' nax maati' jiñ k' nañ jax kai'nkam jup kai'ch, jir am na mi' pui' ba jimia' gio na ba ti jii'ndha' bui'nor gui' nat bhañ joot, na ba' gammiji bhaan ba ti niidhidha', na ba' mi' dhir cham ka tulhiiñchuda', dai na ba baidhika' jix dhaam ja'k. Na gu' no't pu'ni ba ti jii'ñ gu jaroi', cham jixdha' ka mukia' gu ii'mdagaram bhaan, na gu'x chu maax kir bap tui'ngida'. 25 Tu' silhkam jañ ya' pu jam tida' aañ nañ jir maraa'n gu Dios, kam aaya' nam pai' dhuuk maaxik jiñ chigii kañ kaaya' gu ja'tkam, gui' nam ja'p ji buusan nam ko'iix, nam jix chukgam kir jup tu'ii'. Pu xib

dho gu' ya' bam ai, cham tu' na pai' dhuuk. Ti' nat gu' pix ya' ja'p jim ti. Ba' gui' nam jiñ k' mi' pui' ba jimia', gammiji pu ba duduaka' am gu ja i'ii'mda' am bhaan, 26 na gu' guñ Gi'kora' ja tajaan'i'ñ gu ii'mda' na jax chu'm ilhii'ndha' nam ba' ki'n duduaka'. Aañ ba' bhaankamu'n jix chu maax kir ja'k ja booso' nam ba' gammiji mi' bap tui'ngida' na pai' cham ka tu muuki'. 27 Na gu' bix jiñ a'm jup tu tu'ii' na pim tu' cham ilhii'ñ, pu kai'nkam bhañ joot guñ Gi'kora' nañ bhaankamu'n ya' ja mattuda' gu ja'tkam na jik cham ka ja tulhiiñchuda', dai na ba ja baidhika'x dhaam ja'k, gio gui' na jik pu gammiji ba ja tulhiiñchuda'. 28 ¿Jax ku pim ba' mi' pui' pup tu'ii'? ¿Giilhim jix xijai aa panaas gu pui' nañ jax kai'ch? Matgam kam aajim ji nam pai' dhuuk bix jiñ chigii kañ kaaya' gu koi'nga'n mu ja'p nam jax yassap nat jik bam ja'bsu gu ja tutku'. 29 Nañ gu' ka ja baapmi'ndha' nañ ba' moo ba ja aagi'ndha' na mit jik mi' pui' jii na jax jix aa' guñ Gi'kora' nañ ba' cham ka ja tulhiiñchuda', dai nañ ba ja baidhika' na pai' cham ka tu muuki'. Gu' ba' gui' na mit jik cham tu' ka'm ti guñ Gi'kora', pix am ti'ñchoka' am nañ ja jootsa' mu nam pai' mi' pup jum tulhii'ndha' gammiji.

Na jax ja'k jix maati' nar silhkam na ja'xbui'p jir g'kam guch Xoi'kam na guch Gi'kora'

30 Ja'pni ba' moop ja titda gu Jesusus: —Aañ pix bhaankamu'n guñ Gi'kora' ya' ja mattuda' gu ja'tkam nam jik mi' pui' jiiim na jax jix aa', gio nam jik cham mi' pui' jiiim. Ku gu' cham tu' aañ diilh ji nañ jax ilhii'ndha', gu' ja'pji dai na jax jiñ chidaidha' pix gui' nat bhañ joot. Dhi' ba' bhaan jix maati' ka' nar silhkam nañ jax tu a'ga, 31 na gu' tu' gi kuñ bap tu a'gada' git no'ñ cham bhaankamu'n tu a'gada' git guñ Gi'kora', na gu'r iatda' ka' git pix jia. 32 Ja'pji na gu'x maati' nar silhkam nañ jax tu a'ga, na gu' gui' nat

bhañ joot pui'p jam mattu'n. ¿Cham aa dhi' kat bap jum kai'ch? ³³ Na gu' jano' na pimit mu tu joot nam tikkapu' gu Juan nar tu'p tu'm da', jir silhkam nap kai'ch na bar mia'n nañ bha jim bhaankamu'n guñ Gi'kora'. ³⁴ Ku gu' aañ cham tu'ñ a'm jum aa' ji nañ a'mkamun ñiokda' gu jaroi' ya' kam dhi oi'ña'n. Gu' ji na pim gu' aapi'm cham maat nañ jir gè'kam, gu' ba'm aa' na jaroi' jam mattuda' na pim ba'x chu maax kir bap tui'ñgida', na gu' ba uañchudhix ka' gu jam ua'tulhdhara' no' pim jix aa'nda' git. ³⁵ Ja'p na gu Juan nax chu maax kir jup tui'ñgit jano' nat pai' dhuuk ya ja'p tu mattudak nañ jir gè'kam, na gu' ja'p ji buusanda' na gammiji ti bi'ñdhatgida', pui' nam ba' biix pix joidham kèkè't na jax tu a'gimik. ³⁶ Ku gu' cham tu' ji na dai dhi' bhaan jix maati' na jax tu a'gimik gu Juan, matgam japim ji ba ñi'ñ ji nañ jup tu bua na tu'r jix bhai'm duukam nat jax jiñ chidak bhañ joot guñ Gi'kora'. ¿Cham aa dhi' silhkam kat bap jum kai'ch? ³⁷ Gio na gu' guñ Gi'kora' nat bhañ joot, ti pu jam mattu'nka' ip nañ aañ ja'xbui'p jir gè'kam, sia ku gu' cham tu' moo gu maaxik na ya' pai' jimdat ba tu jam a'gidhim, na gu' giilhim jir jix uañ, pu cham maax gu'. ³⁸ Dai gu u'uan ta'm na bhaan jim ua'rgidhat ti jam aagi'ñ na pim jax ja'k tui'ñgida'. Gu' ji na pim gu' aapi'm ja'p xi dhuukat gu ñio'ki'ñ na pim gu' cham biix jam jujur ki'n ti jii'gi'ñ bui'ñor. Ja'pni dhuukat japim ba' pui' cham jup ti jii'gi'ñ nat gui' bhañ joot, ³⁹ sia ku tii' maa'n na pim tu jii'kui'ñdha' gu ñio'ki'ñ guñ Gi'kora' na pim sap pik ba' tiix maachik na jax ja'k gammiji jam a'm ti ñiidhidha'. Matgam gè' jam a'm kam aa' ji na pim ba'x bhai' ba machia'. Tii' na pim gu' chakui maati' kè' na aañ jiñ aagit jup kai'ch mi u'uan ta'm na tu ua'ñix, ⁴⁰ pui' ku pim ba' cham aa' na pim jii'ñdha' aañ jiñ bui. Gu' no' pim ti jii'gi'ñdha' git, aañ dho jam aagi'ñdha' git na jax ja'k jix bhaai' na pim duña' na ba' gammiji jam a'm ba

ti ñiidhidha' guñ Gi'kora'.

⁴¹ 'Ku gu' aañ cham tu' ji nañ jix aagit pui' jam titda na pim pui'ñ chii'ti'n nañ jir gè'kam. ⁴² Nañ gu'x maat na pim jax jir tuutu'm, pu cham tu' ka'm ñi'ñ japim gu Dios. ⁴³ Gu' aapi'm gu' iatda' ji na pim joidham ilhii'ñ no' jaroi' ya ja'p pai' ba tu a'gim diilh pix na jax ilhii'ñdha', gu' ba' gu jaroi' no' ti silhkam xi chu a'ga, gampai' pix bia'ka' pim. Ja'p na jax aañ xib nañ bhaankamu'n ya ja'p ti ba tu a'ga guñ Gi'kora', tu' pix jiñ ilhii'ñ japim jam jaaxmakar. ⁴⁴ Ja'p jum aa' pim na pim tu' pik mi chigia' na pim diilh xi chu a'gat na pim jax ilhii'ñdha', gu' ba' na jax jix aa' gu Dios ja'p xi dhuukat japim, panaas ku pu cham tu' bhai'. ⁴⁵ Ku ba' gu' kam aaya' ji na pai' dhuuk jam tulhii'ñchuda' guñ Gi'kora', na gu' ka matgilhia' na pim cham tu' ka'm ñi'ñ, na gu' ka aagi'ñdha' gu Moisees na pim cham tu' mi' pui' jii'mchu' nat jax tu ua'nak. Sia kuñ gu' aañ ti cham aagi'ñ, gui' dho gi gu'x bhai' aagi'ñdha' ji. Gu xib pui'm aa' pim na pim panaas mi' pui' tu daa'ñchu' nat jax tu ua'nak. Chaam tu'r pui' ji matgam. ⁴⁶ Gu' no' pim mi' pui' jii'mda' git nat jax tu ua'nak, ba ti jii'ñdha' pim git ji aañ jiñ bui cham jax ji chi'ji. Na gu' gu Moisees aañ jiñ aagit jup kai'ch mi u'uan ta'm nat tu ua'nak na saak pu'ñi jumai bha jimda' nax io'm jir gè'kam ka'. ⁴⁷ Gu' ji na pim gu' ja'p xi dhuukat nat jax tu ua'nak, pui' ku pim ba' cham ti jii'gi'ñ nañ jax ti tu jam a'gi'ñ.

6

Gu Jesusus na mui'dhalhdhai gu koi' tu ja makia' gu mui' ja'tkam

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lk. 9:10-17)

¹ Ba' gatuuk na pui' ji' xi chu a'gimik gu Jesusus, ma jii baasi'n dir ja'k nam pai' gook ki'n jix chu mat ka', suudai' gè' suu'n na Galilea bhaan bipio', gio ba' suudai' gè' suu'n na Tibeeriyas bhaan bipio'. ² Ba' mui' ja'tkam mu oi'ñchu' am, nam gu' biipi' dir ba ñi'ñ nax bhai' tu bua na tu'r jix bhai'm

duukam, pui' na jax gux kako'kkam na ja duduadhi'ñdha'. ³ Ba' gu Jesus jimik bhammi jim jii'p oidha' juraab na pai'x kotbora' ja bii'm gui' nam kaichu'. ⁴ Ba' moo jano' pik jup bar mia'n bhaan Paaskua ta'm nam pai' dhuuk tu piastat gu Israel kam ja'tkam. ⁵ Ba' mui' pix jax ji ai mit gu ja'tkam nat ba ja tii gu Jesus gui' nam gatuuk dir mu jii'mchu'. Ba' gu Jesus xi chikka gu Piliip, jup titda:

—¿Jax jach ba' dui tu ja makia' dhi ja'tkam? ¿Tu'ch ki'n tu saba'da' gu koi' nach ja makia'?

⁶ Ku gu' pix jap titda ji, ea jax pik sap ti'ya', na gu' pux maat gu Jesus na jax dhui tu ja makia'. ⁷ Ba'p kai'ch gu Piliip:

—Dho pu ni jax dhui dho, nach gu' cham mui' ua' gu tuumiñ. ¿Tu'ch gi ki'n jup tu saba'da' gu koi'? Sia ku chich chi moo tii ma chu jua ji'k xijum baik masaa'n, pu cham dho ja aix gu koi', sia ñich chi bix ka'm tu saba'lh nañ ji'k mai'chia' gu tuumiñ.

⁸ Ba' gu jumai mi' dhir ja'p bhai'p ji ñio Anrees tii'gim, na pui'p jir nobii'ñ gu Jesus, nar sipdhi'ñ gu Simoon Peegro, jup kai'ch ip:

⁹ —Muni tii ua' ji maa'n gu alhii jix chamaam gu paan gio gook gu bop-top. ¿Tu' gip ja aix, nam gu' giilhim jir mui' dhi jaaduñ?

¹⁰ Ba' gu Jesus jup ja titda:

—Ea na pim xi ja chiñia' nam bix xi dharaibu'.

Ba' gui' xi ja chia mit ip. Ba' pix mi ja'p jup ji dharaibu mit sai' dhaam gu ja'tkam, na gu' ja'p moo joidham jup jix xa'ii' ka' bhai'. Alh moo siamrir mui' am dho ba' ji gu ja'tkam, jix chamaam mambhix jix cha'tman oo'm (5000) aix am dai gu chichio'ñ, gu u'uub gu' cham daaxix kam ji gam a'aal. ¹¹ Ba' gu Jesus nat jax daa gu paan xi chu taxchaabgidhak jix dhaam ja'k pix mui' ji ja maa gu noonbi'ñ. Ba' gui' mi' dhir pix nai'p ji ja maa mit gu ja'tkam nam mi ja'p pix ja'x dharaa. Gio mi' dhir gu bop-top bix pix mui'p ji ja maa mit. Bix jam tu koi'mik nam ji'x ilhii'ñ.

¹² Ba' ja'xpix na xi ja nii'ñ gu Jesus nam jai' mi ja'p cham ka jugiokkar na mit xi' ba kakoob, jup ja titda gu noonbi'ñ:

—Jumpada' pim gu ta'tak na mit cham jugio jai' dhit miji ja'p, na cham tu' kub mi' mai' gixia'.

¹³ Ba' gui'p ma chu jumaap jamit, mambhix daman gook bapaalh jamit ja susdui' gu ta'tak. Giilhim mui'p jum duu gux chamaan gu paan gio gu gook gu bop-top. ¹⁴ Ba' gu ja'tkam na mit tii nat pui' ji' tu duu gu Jesus, jup kai'ch am:

—Dhi' ji bak jir di' gui' na saak bha jimda' na ya' bhaankamu'n tu a'ga' guch Gi'kora'.

¹⁵ Bix aixim ba ji chii mit, jup kai'ch am na sap jir am nam g'e'kam ki'n daasa' sia ku cham aa'. Gu' ji na gu'x maat gu Jesus nam jax kai'ch, ba' pu jii cham ji ja aa'ñdhak baasi'n ja'k jix io'm oidha' daam na pai' cham jaroi' oiri.

Gu Jesus na joidham suudai' dhaam pix jimda'

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Ba' ja'xpix nat pai' ba ji dhidimpu, ba jii mit gu noonbi'ñ gu Jesus bhai' dhir oidha' juraab na pai'x kotbora'. Mummu mit ba juur na pai' g'e' suu'n gu suudai'. ¹⁷ Mi' dhir na mit jax bha tii'tis kanuub ta'm, gamai' pu bhii mit bix suudai' dhaam silh baasi'n dir ja'k Kapernaum. Jix io'm bax chukgam ji gu'. Gu Jesus pui bhammi pai' pix mai'ch, cham pai' joiñ ba'. ¹⁸ Ba' na mit nammi gama ja'k ba ji bhii, giilhim jix io'm bhai' ji jib, bhai' ji gu'nguki gu suudai'. ¹⁹ Jix io'm gama ja'k irban pix iam na mit ba ji bhii nam pai' cham pum aa', ba tii mit gu Jesus na joidham bix suudai' dhaam pix tu' tui'dhi' na mui' ba jim, amuub ba ji bhii mi' nam pai' jii'mchu'. Gui' giilhim bhai' ji chooto'n jamit, ²⁰ gu' ji nat gu' jotmoda' mu ñio gu Jesus, jup ja titda:

—¿Cha'pim totdon ka!! Aa'ñi' pix jup tui'dhi'.

21 Ba' gu noonbi'ñ jix bhaim ilhdhak jup titda am na bhai' xi chisdia' kanuub ta'm. Ba' gu Jesus bhai'p xi chis, jotmoda' mit pu baasi'n dir ai cham jum ilhdham.

Gu ja'tkam nam ba ga'ngada' gu Jesus

22 Ba' buimgidhak bhammi dir ti naira am gu Jesus gu ja'tkam gui' na mit bhammi dir pup bii baasi'n dir, nam gu' ja niii'ñ na mit diil bhiji ja'k ji dhuu gu noonbi'ñ, cham tu' bix bha tis kanuub ta'm gu Jesus gui' na mit bhaan bha jii. Ba' cham ilhii'ñ am no't gatuuk dir diil bha jii, nam gu' daipu' maa'n mi' ka niidhat na se' suudai' dhaam gu kanuub. 23 Ba' moo ampik jai' gama ja'k jup ba ai mit gu ja'tkam kaknub ta'm nam mu dir ja'k jiiim Tibeeriyas, nar mia'n bhai' dhir oidha' juraab na pai'x kotbora', nat pai' xi chu taxchaabgidhak gu Jesus nat tu ja maa gu ja'tkam. 24 Gu' ba' na gu' cham pai' aajim gu Jesus nam ti naira, ni gu noonbi'ñ kum cham pai' joiñ nam mu namkipu', ba' na mit jax bha tiitis kaknub ta'm, pu jii mit bhammi dir ja'k Kapernaum na mit ba gaagam.

Gu Jesus nap kai'ch nar jix dhaam kam gu koi'

25 Ba' na mit jax bhammi dir tiitis baasi'n dir gu ja'tkam, bhai' pix ja'p ji chii mit gu Jesus, ba'p titda am:

—¿Paa pich dhuuk yammi dir ja'k tis jiñ jaduun? Aach bhammi dir tiim nairaimik.

26 Ba'p ja titda gu Jesus:

—Tu' silhkam jañ ya' pu jam tida' na pim jax kai'ñkam jiñ gaagim jiñ jaaduñ, na pim giop bax bhio' dho. Gu' ni ji'x ji ku pim xim ga'nga na jax jir jum duukam nañ ba' bixchu'x aichu'n nañ pu tu duña' na tu'r jix bhaim duukam, no'ñ jaxji ge'kam kat ba' pul' tu bua, ka' ba' gu' cham.

27 Moo pim cham gam irdat oipoda'ñ jaaduñ. Xim ga'ngada' pim na pim jax ja'k duuji bia'ka' gu koi' na cham tu ju'ngi, cham tu' na pim dai bhaan titii'ñchoka' gu koi' na ampix tu ju'ngi

na ki'n jum guguuxi'ñ dhi jam tutku'. Gu' ja'pji na pim xim ga'ngada' ji na jax ja'k gammiji jam a'm ba ti niidhidha' guñ Gi'kora' na pim ba' ba bia'ka' gu koi' gui' na cham tu ju'ngi. Aañi' dho tu maak no' jaroi' soi'm ilhdhat jiñ chaan, nat gu' pui'ñ chiidak bhañ joot guñ Gi'kora'.

28 Ba' bhai' ji chikka mit, jup titda am:

—¿Jax gi ja'k jix bhaai' nach dhuuji mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios?

29 Ba'p ja titda gu Jesus:

—Dho dai na pim bix jam jujur ki'n ti jii'ñdha' aañ jiñ bui nar silhkam nat gui' bhañ joot.

30 Ba'p titda am ip gio:

—Dho ea nap maa'n jup duña' gu tu' nar jix bhaim duukam jich ñii'ñchudat nach tu' cham pai' niii'ñ, nach ba' ti jii'ñdha' aap jum bui no' baabui'r silhkam nap jax kai'ch.

31 Ja'p na jax jum kai'ch mi u'uan ta'm nat tu ua'nak gu Moises na saak mu pai' oirit gampix ja biiim gu jai'ch bopxikat nabap tanoolh ja maakda' gux dhaam kam gu koi' gui' na saak manaa tii'ka'.

32 Ba'p ja titda gu Jesus:

—Tu' silhkam jañ ya' pu jam tida', matgam dhi' alh ja'p moo pu cham jum a'ga ji na pim aapi'm tu' aa'. Na gu' cham tu' diil gu Moises na ja maakda' gux dhaam kam gu koi', guñ Gi'kora' ji na ja maakda', ku gu'r maa'n ji na jax ju'ngida'. Gu' matgam dhi' nañ aañ xib ya' aa' nañ jax chu'm tu maak bhaankamu'n guñ Gi'kora', jir jix kii' koi' ji na pu cham tu ju'ngi.

33 Ba' gu koi' na Dios tu maak, jir bhammi kam jix dhaam. Aañ ba' ya' ja mattuda' gu ja'tkam na jax ja'k jix bhaai' nam duña' na ba' ja makia' gu Dios gux dhaam kam gu koi' gui' nam ki'n gammiji pu ba duduaka' gu ja i'ii'mda' bhaan.

34 Ba'p titda am:

—Ea nap jich makia' gu tu' pux kii' koi' nap aa'.

35 Ba'p ja titda gu Jesus:

—Aañi' dhor di' gux kii' koi' nar jix dhaam kam. Ba' gu jaroi' no't ba ti

jiiñ aañ jiiñ bui, ja'p ji buusnia' na cham ka bhio'm ka', ni ku cham ka tanoom ka', na gu' gammiji bhaan ba ti niidhidha' guñ Gi'kora'. ³⁶ Ku gu' jai' dhit cham ti jii'gi'ñ japim ji no't gui' bhañ joot, sia kuñ gu' tii jam niiñchudat jup tu bua na tu'r jix bhai'm duukam. ³⁷ Dai gui' nat ji'k pui' ja'k ja jujurtuda guñ Gi'kora' nam ba' siamrim guguuxi'ñ nam ti jii'ñdha' aañ jiiñ bui, ba' aañ mi' dhir ja guguuxdha' cham jax ji chi'ji. ³⁸ Na ñich gu' aañ cham tu' jax kai'ñkam bha jii bhammi dir jix dhaam nañ ya' e'eji bix aixim ba ji chu buimia' nañ jax ilhii'ñ diih, gu' ja'pji nat jax pix jiiñ chi'n ji gui' nat bhañ joot. ³⁹ Na gu' guñ Gi'kora' ja'pni ja'k jix aa', na gui' nat ji'k pui' ja'k ba ja jujurtuda nam ba ti jii'ñdha' aañ jiiñ bui, jix aa' nam gammiji bañ kaichgida', na ba' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, cham ja tulhiiñchuda' iñ, dai nañ pu ja baidhika'x dhaam ja'k. ⁴⁰ Gio ba' ja'pni ja'k moop jix aa' guñ Gi'kora' nat bhañ joot, na bix gui' nam ji'k jix maatit jiiñ k'e'e, no' mit ba ti jii'ñ nar silhkam nañ jax tu a'gada', gammiji ja a'm ba ti niidhidha'. Aañ ba' ja baidhika'x dhaam ja'k na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n.

⁴¹ Ba' pix am bhaak jamit gu g'e'g'er kam Israel kam nap ja titda gu Jesus: "Aañ jir di' gux kii' koi', nañ gu' bhammi dir jim jix dhaam."

⁴² Bhai' ji ñiokbo mit, jup kai'ch am:

—¿Jax ku ba' pui' kai'ch dhi jaduun? ¿Cham aar di' gu Jesus tiigim, maraa'n gu Josee, gio gu di'ii'n jach jup jix maat ip? ¿Jax gi ji ku ba'p jich chitda: "Aañ bhammi dir jim jix dhaam"?

⁴³ Gu' ji na gu' ja k'e'e gu Jesus nam jax kai'ch, ba'p ja titda:

—Moo pim cham tu' bhaan ñiokboda'ñ jaaduñ. ⁴⁴ Na gu' cham ji'xkat ti jii'ñdha' gu jaroi' aañ jiiñ bui no' cham pui' ja'k jurtu'n guñ Gi'kora' nat bhañ joot, nañ ba' aañ mi' dhir baidhika' git jix dhaam ja'k jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi

oi'ñga'n. ⁴⁵ Na gu' pui' ja'k tu ua'ñix mi u'uan ta'm nat pai' tu ua'nak maadit gui' nam bhaankamu'n ya ja'p tu a'gimik guñ Gi'kora' bijik, nap jum kai'ch: "Gu Dios bix ka ja mattuda' na ji'k ja'tkam gu ñio'ki'ñ." Ba' dhi' ja'pni kai'ñkam jup jum kai'ch, na gui' nam ji'k bix ja jujur ki'n jix biiñak ka' buiñor guñ Gi'kora', diih pix bhai'x maatit ji kaaya' am nañ jax tu ja a'gi'ñ.

⁴⁶ 'Ku gu' guñ Gi'kora' cham jaroi' nii'ñ ji gu maaxik, na gu' giilhim jir jix uañ. Dai aañ ji nañ ba' nii'ñ, nañ gu' bhammi dir jim jix dhaam na pai'p tu'ii'. ⁴⁷ Tu' silhkam jañ ya' pu jam tiida', gu jaroi' no't ba ti jii'ñ aañ jiiñ bui, gammiji bhaan ba ti niidhidha' guñ Gi'kora', ⁴⁸ na gu' aañ jir di' gux kii' koi' gux dhaam kam. ⁴⁹ Jir silhkam dho nam tu koi'mik gu manaa gu bijik dir kam jano' nam mummu oipimik gampix, ku gu' pui' pix jup koi' mit ji. ⁵⁰ Gu' aañ gux dhaam kam gu koi' nañ aagit jup kai'ch, pu cham tu ju'ngi ji. Ba' gu jaroi' na tu jugia', cham ka tu mumkida' gu ii'mdagaram bhaan. ⁵¹ Na gu' kai'ñkam aañ pix jir di' gux kii' gu koi' nar jix dhaam kam, na ba' gu jaroi' no't pu'ñi ba tu juu, gammiji ba duaka' gu ii'mdagaram bhaan. Na gu' dhi'ñi dhi koi' nañ aañ tu maak, jir jiiñ chuuku' na ñich bha ja maakim nam tu jugia' bix na ji'k gu ja'tkam, nam ba' ki'n gammiji pu ba duduaka' gu ja i'ii'mda' bhaan.

⁵² Ba' gio bhai'p ji ñio mit gu g'e'g'er kam Israel kam, jup kai'ch am:

—¿Jax ba'm aagit jup kai'ch dhi jaduun? ¿Jax gi dhuip jich makia' gu tukga'n nach tu jugia'?

⁵³ Gu' ji na gu' ja k'e'e gu Jesus na mit giop ba ji ñiokbo, ba'p ja titda:

—Tu' silhkam jañ ya' pu jam tiida', gu jaroi' no't cham tu juu dhiñ chuuku' gio no't cham tu ii guñ i'ii'r, aañ na ñich jix dhaam dir bha jii, cham tu' bhaan ti niidhidha' guñ Gi'kora'. ⁵⁴ Na gu' gu jaroi' no't ba tu juu dhiñ chuuku' gio no't ba tu ii guñ i'ii'r, gammiji bhaan ba ti

niidhidha' guñ Gi'kora', nañ ba' aañ mi' dhir cham tu' ka tulhiiñchuda', dai nañ pu baidhika'x dhaam jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n. ⁵⁵ Na gu' dhiñ chuuku' gio dhiñ i'hir, jir di' pix gux kii' koi'. ⁵⁶ Ba' gu jaroi' no't ba tu juu dhiñ chuuku' gio no't ba tu ii guñ i'hir, maap bach kəkəkəkə' ich gook dit. ⁵⁷ Ba' pui' na jax guñ Gi'kora' na cham tu mumki, aañ pui' cham jup tu mumki, nañ gu' bhammi dir jim jia. Ba' gu jaroi' no't ba tu juu dhiñ chuuku' gio no't ba tu ii guñ i'hir nañ jax ba kai'ch, cham ka tu mumkida' ip gu ii'mdagaram bhaan. ⁵⁸ Aañi' ji nañ ba'r di' gux kii' koi' nañ bhammi dir jim jix dhaam, cham tu' pu chu'm na gu manaa nam jax chu'm koi'mik gu bijik dir kam gu jam bopxikat na mit pui' pix jup koi. Gu' matgam no't jaroi' ba tu juu gu koi' nañ aañ jax chu'm tu maak, gammiji ba duaka' ji gu ii'mdagaram bhaan.

⁵⁹ Ja'pni tu ja a'gi gu Jesus gu' nam mi'p tu'ii' Kapernaum nam pai' tu chiopi' gu Israel kam ja'tkam.

Gu Jesus na ba ja aagi'ndha' gu ja'tkam na jax ja'k jix bhaai' na gammiji ja a'm ti niidhidha' guch Gi'kora'

⁶⁰ Ba' mui' jai' dhit gui' nam kaichu' gu Jesus giilhim jix xijaim ilhii'ñ am gu pui' nat jax tu a'ga, jup kai'ch am:

—¿Jaroo gix maatit jup ba kai, na gu' giilhim jix xijaim kai'ch?

⁶¹ Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Jesus nam giilhim jix xijaim ilhii'ñ na jax tu ja a'gidhimik, ba'p ja titda:

—¿Giilhim jix xijaim kai'ch iñ aa panaas na pim xiñ kəə? ⁶² ¿Jax japim ba'm duña' no' gu' aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora' nañ ya' ka tu a'ga, jotmoda' bha'ñi pu tis jañich bhijimmini ja'k jix dhaam na ñich pai' dhir bha jii? ⁶³ Dhi' moo jam a'm jum aa' ji na pim ti jii'ndha' bix jam jujur ki'n nañ jax jam titda na ba' jam tajaanhdha' guñ Gi'kora' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na pim ba'x mat ka' na jax ja'k jam a'm ti niidhidha'. Na gu' gu diilh pix cham ji'xkat machia' pim,

na gu' dai gu tu' ya' kam dhi oi'nga'n na pim bhaan titi'ñcho. ⁶⁴ Pui' na jax aapi'm jai' dhit na pim gu' cham tu' bix jam jujur ki'n ti jii'gi'ñ aañ jiiñ bui.

Ba' dhi' na pui' ji' kai'ch gu Jesus, na gu' bii'p' pux bhai'x mat ka' nam jax chu'm cham bix ja jujur ki'n ti jii'gi'ndha', ja'p na jax gui' na jaroi' maaxik kiisa' nam boi bhichdha'. ⁶⁵ Mi' dhir ba' giop xi ja ti'ñchoix na jax ba ja titda, jup kai'ch:

—Kai'ñkam cham ji'xkat ti jii'ndha' aañ jiiñ bui gu jaroi' no' cham pui' ja'k jurtu'n guñ Gi'kora'.

⁶⁶ Ba' jano' dir mui' cham ka kaichgida' am gu Jesus gui' nam ka kaichgit, cham pai' ka a'jida' am.

⁶⁷ Mi' dhir ba' ja'xpix na mit diilh mi' ji bii gu mambhix daman gook gu noonbi'ñ gu Jesus, xi ja tikka no'm pui'p bax oo'n nam kaichgida', jup ja titda:

—¿Aapi'm aa pui' cham jup kam guguuxi'ñ na pim jiiñ kaichgida'?

⁶⁸ Ba' bhai' ji ñio gu Simoon Peggio, jup kai'ch:

—¿Paach gi chi ba' ja'k jup bhiiya'? Na gu' cham jaroi' ja'xbui'r gə'kam na jax aap jich jaduun nach aagi'ndha' na jax ja'k gammijich a'm ti niidhidha' guch Gi'kora'. ⁶⁹ Gu' aach dai aap pix bhai' bam niidhim ji, na chich gu' bix jich jujur ki'n ba ti jii'ñ aap jum bui, nach gu' bax maat nap aap jir di' guch Xoi'kam nap jir Maraa'n gu Dios nat bham joot.

⁷⁰ Ba'p ja titda gu Jesus:

—Dho pu kai'ñkam jañich dho jam guguux aapi'm mambhix daman gook na pim jir jiiñ ñoonob ka'. Gu' ji na gu' maadit cham pui' ilhii'ñ, na gu' dai mu ja'k tukgi'ñ gu ja'ook.

⁷¹ Ba' dhi' na pui' ji' kai'ch gu Jesus, gu Juudas Iskariote maraa'n gu Simoon Iskariote na aagit jup kai'ch, na gu' dhi'r di' maadit gu mambhix daman gook gu noonbi'ñ na maaxik kiisa' gatuuk nam boi bhichdha'.

7

Gu jajaa'nni'ñ gu Jesus nam cham ti jii'gi'ndha' buiñor

¹ Bhai' ba' pu oirida' gu Jesus Galilea, cham jimmida' bhammi ja'k Judea, na gu'x maat nam bhai' ga'ngada' gu gɛ'gɛrkam Israel kam nam jix chu chiañik nam mu'aa'. ² Ba' moo jano' pik jup bam aajim nam pai' dhuuk tu o'namtarda' gu Israel kam ja'tkam, nam soi'm ilhdhat tu piastatda' xijum baik tanoolh. ³ Ba'p titda am gu jajaa'nni'ñ gu Jesus:

—¿Gu' aap jax kup ba' ya' oiri? ¿Cham bhai' aa nap mui' xi jimia' bhammi Judea nam ba' gu'p jum nai'ñdha' gu ja'tkam nap ji'k tu' jax bua gui' nam kia'pix bam guguuxi'ñ nam jum kaichgida'? ⁴ Na gu' cham tu' ixchuixim tu a'gada' gu jaroi' no'x aa' nam kaichgida'. Aap dho pik saak jir gɛ'kam ji, dho gu' dhi'm aa' ji nap mu jimia' bix aixim tu duñia' ja nai'ñchudat gu mui' ja'tkam nam ba' ti jii'ñdha' aap jum bui.

⁵ Ba' dhi' nam pui' ji' titda, nam cham ti jii'gi'ñ buiñor sia kum ti mia'n jir jum jajaa'nnim. ⁶ Ba' bhai' ji ñio gu Jesus, jup ja titda:

—Chakuim ai ji matgam na pai' dhuuk tu daaxix nam machia' gu ja'tkam nañ jir gɛ'kam. Gu' pui'ñ ilhii'ñ japim na jax aapi'm na pim mu ja'p pai' xi jimia' pai' na pim duuk ilhii'ñdha'. ⁷ Aañ matgam giilhim xiñ bhaamki'ñ am ji gu ja'tkam nañ xi ja aagi'ñdha' nam jix buam pix tu buada' na jax cham jir am. Gu' no' cham tu' bhaan tu a'ga jaroi' ja'p na jax aapi'm, ¿tu'm gi ki'n bia' nam bhai' ji jam bhaamkidha'? ⁸ Aapi'm diilh mui' xi jimia' bhammi na pai' tum o'namta' no' pim mur jiidam kat jup kai'ch. Aañ ya' pix ka oiri sia bhiji pai' jax tum bua, nat gu' kai'ñkam chakuim ai na pai' dhuuk tu daaxix na matgilhia' nañ jir gɛ'kam.

⁹ Dai pu'ñi pix xi ja tiidak mi' ji bii Galilea.

Gu Jesus na bhammi ba aaya' na pai' tum dar o'nam tir

¹⁰ Ba' diilh bhammi ja'k ji dhuu mit gu jajaa'nni'ñ, gu Jesus ba' gatuuk mui'p ma jii jix ixchuixim na

ba' cham jaroi' mat ka'. ¹¹ Ba' gu gɛ'gɛrkam Israel kam bhammi ja'k ti ga'nga am, jup kai'ch am bha ja'p oipot:

—¿Paa ja'k jax chu'ii' gui' na ja'p moo gɛ'kam jum taat ka'? ¿Cham aa ya' pai' oiri?

¹² Gam gu ja'ppix ja'tkam bha ja'p oipot jum ñiñiokboixi'ñ am. Ji'ma'n jup kai'ch am: “Joidham jir jix bhai'kam.” Jai'm maakam jup ilhii'ñ, jup kai'ch am: “Cham tu', ja'pji na jax dhuu ja iatgi'ñ gu ja'tkam.”

¹³ Ku gu' gu ja'tkam nam a'ga gu Jesus, cham tu' ji nam ji ja kaixdhat gu gɛ'gɛrkam, nam gu'x ja iibhi'ñ.

¹⁴ Ba' na pai' bar irban na bhai' tum dar o'nam tir, bhammi ba ai gu Jesus gɛ' chiop, miji baakik bhai' ji chu ja a'gi gu ja'tkam. ¹⁵ Ba' mi' pui' pup tu'ii' am gu gɛ'gɛrkam na mit kai na giilhim jix bhai' xi bua na xi chu a'ga, ba'p kai'ch am:

—¿Jax ba' duukat bixchu'x chu maat dhi jaduun nach moo cham ji'xkat ya' pai' nai'ñ na tum mam-tuxi'ñ?

¹⁶ Gu' ji na gu' ja kɛɛ gu Jesus nam jax kai'ch, ba'p ja titda:

—Dho gu' cham tu' aañ diilh ji nañ jax ilhii'ñ nañ ya' tu jam a'gi'ñ, gu' matgam gui' ji nat bhañ joot nar ñio'ki'ñ dhi' nañ ji'k jax tu a'ga. ¹⁷ No' jaroi'x maachim na mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios na tui'ngida', ba mattuda' na Dios jir ñio'ki'ñ nañ jax tu a'ga, cham tu' aañ diilh pix nañ jax ilhii'ñ. ¹⁸ Na gu' gu jaroi' no' diilh pix nai' tu a'gim na jax ilhii'ñ, cham tu'r pui' ka', na gu' dai nax aa'nda' nam pix bha niidhidha' gu ja'tkam. Gu' ji no't jumai mu joot, no' mi' pui' tu daa'ñchu' na ba'r silhkam ka' na jax kai'chdha', na gu' bhaankamu'n pix tu a'gidha'.

¹⁹ 'Ja'p na jax gu Moisees nat bhaankamu'n tu ua'nak guñ G'kora' na pim jax ja'k tui'ngida', gu' ji na pim gu' sia gui' ja'p xi dhuukat, cham tu' mi' pui' jiiim japim nat jax tu ua'nak. Gu' ba' aañ pu'ñi ip xib, tu' pix jam

jaaxmakar jiñ ilhii'ñ japim, dai na pim bax chu chiañik nam jiñ mu'aa'.

²⁰ Ba' bhai' ji ñio mit gu ja'tkam, jup kai'ch am:

—Iat ap dho. ¿Jaroo gi pai'p jix chu chiañim nam jum mu'aa'? Ja'pji nam a'm jup tui'dhi' gu ja'ook na ba' jax ña pix ba tu tatda'.

²¹ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—¿Gu' jax ji na ba' jano' na pai' dhuuk cham tum juanda' na ñich xi dhua'ñ maa'n gu jaduun mi' pui' pup tu'ii' pim? ²² ¿Na ba' gu' aapi'm sia ja matgilhi'ñdha' gu a'aal pu' xi kai'chit na cham tum juanda'? Na gu' dai na pim mi' pui' tu daa'ñchu' nam jax tu bua't gu bijik dir kam gu jam bopxikat nat ba' moo gu Moisees jup ba tu ua'na. ²³ ¿Gu' aapi'm ba' cham jum nii'ñ ji jia gu pui' na pim tu buada'? ¿Ilhii'ñ japim aa na cham xidhuu, ka' dai aa gui' nañ tu' jax buada' aañ na ba'x xidhuu na pimit ba' giilhim bhaak jano' na ñich xi dhua'ñ gu jaduun nax ka'ook kat? ²⁴ Niidhix kam ji na pim a'gada' gu tu' no' pim ilhii'ñ na cham jir am, cham tu' na pim kuupit tu a'gada'.

Gu ja'tkam nam tiim ti tikkada' no' gu Jesusus jir di' guch Xoi'kam

²⁵ Ba' jai' dhit gu bhai' kam Jerusaleen jup kai'ch am:

—¿Cham aar di' nam saak ti gaa'ñchu' nam jix chu chiañik nam mu'aa'? ²⁶ Ti' nam ba' cham juan na mi' tu a'gichu'. Moo chi ba ti jügi'ñ am gu g'g'erkam nar di' guch Xoi'kam. ²⁷ ¿Gi jax dhuukat ba'p jix maati' nar pai' kam? ¿Cham aa gu' cham maati' ka' git na pai' dhir buusnia' no'r di' ka' git guch Xoi'kam?

²⁸ Ba' na mi' ka tu a'gichu' g' chiop gu Jesusus, ba ja kai nam jax kai'ch, ba'p ja titda g' ki'n nam ba' biix kaaya':

—Cham tu' ji na pim jiñ maat matgam nañ jir pai' kam, na pim gu' cham maat na ñich jumai bhaankamu'n bha jii, na pim aapi'm cham maat nax bhai' nam buiñor jix biiñak ka' biix na ji'k ja'tkam. ²⁹ Dai

aañ na ñich bhammi dir bha jii na pai'p tu'ii' nat bhañ joot nañ ba'x maat.

³⁰ Ba' jai' dhit cham ja ko'raaru nat pui' ji' xi chi gu Jesusus, aa'nda' git nam mi' pu buuphia', gu' ja'pji na gu' panaas ku alh ja'p cham jax jix bhaai' nam dooda', gu' ja'pji nat chakuim ai na pai' dhuuk daaxix nam dagia'.

³¹ Kum ti gu' pui' pix mui' ja'tkam jup ti jii'ñ ji buiñor, jup kai'ch am:

—¿Jax gi chi ja'k tu buidha' guch Xoi'kam na pai' dhuuk ya aaya'? ¿Cham aa pu'ñi pix na jax ba tu bua dhi jaduun na ji'k tu'r jix bhai'm duukam?

Gu pariseos nam mu ja jootsa' gu tutpilh nam buuprapu' gu Jesusus

³² Ba' ampix ja kai mit gui' nam pariseos jum tiiti'nda' nam mi' ka tu a'ga gui' nam kia'pix am ba ti jügi'ñ buiñor gu Jesusus. Ba' gui' nam jir ja g'g'erkam tuk gui' nam mu ja'p tu juan chichiop gio gu pariseos, maap jum daagik mu ja joot jamit gu tutpilh nam sap buuprapu'. ³³ Gu' ji na gu'p ja titda gu Jesusus na mit mu ba ai nam ti bax buuprak:

—¿Jax japim ba'p jiñ dhuñia', nañ gu' ya' pix buusnichu'? Ja'p pik ba ji jiiñ chi matgam bhammi ja'k buiñor gui' nat bhañ joot, ³⁴ na pim pai' cham kañ chigia' sia pim ti bañ ga'nga. Na gu' giilhim jix xijai na pim jax dhuuji aaya' nañ pai' bap tui'ka'.

³⁵ Ba' ni ji'x ku mit jix maati' kai gu g'g'erkam Israel kam na jax kai'ñkam jup ja titda. Mi ja'p jam tiim ti tikka diilh, jup kai'ch am:

—¿Paa ba' ja'k tu aagat jup kai'ch na jimia' kuch ba' pui' cham ka tigia' sia kuch ti ba ga'nga? ¿Ka' moo bhammi dir ja'k aa bhüya' momkoran nam pai' ja'k oi'dha' gui' nam pui'p tu jim na jax aach ya' kam Israel, gui' nam griago ñi'ook ki'n jup tu a'ga, na ba' jai' bhammi dir ji kiichai bha ja'p nai' ji chu ja a'gidha'? ³⁶ ¿Ka' jax gi kai'ñkam jup kai'ch ji na ba'p jich chitda: “Na pim pai' cham kañ chigia' sia pim ti bañ ga'nga, na gu' giilhim

jix xijai na pim jax dhui aaya' nañ pai' bap tui'ka'?"

Gux kii' gu suudai' gui' na cham ga'ki

³⁷ Ba' jano' nam ba' moo ba tii'mu' nam tu piastat gu Israel kam ja'tkam, mi ja'p kikbuk jup ja titda gu Jesusus ge' ki'n nam ba' bix kaaya':

—No' jaroi'x chanoom, jum aa' na soi'm ilhdhaiñ chañia' gu suudai' na ba' tu i'ya'. ³⁸ Na gu' gu jaroi' no't ba ti jii'ñ aañ jiñ bui, gammiji bhaan ba ba'punda' gux kii' gu suudai' na cham tu ga'ki, na ki'n cham ka tu mumkida' gu ii'mdagaram bhaan, na jax bam kai'ch mi u'uan ta'm nat pai' tum ua'nak bijik.

³⁹ Ba' dhi' na pui' ji' ja titda gu Jesusus, gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na aagat jup kai'ch na bhaan bam tajaana' gu jaroi' no't ba ti jii'ñ buiñor. Na gu' chakui ja a'm tajaaniñ ka' jano', nat gu' chakui muukik giop bam mu dir koi'ñga'n tir gu Jesusus.

Nam ba bhaaku' gu ja'tkam nam cham maa'n ñi'ook jup duuka'

⁴⁰ Ba' jai' dhit miji ja'p sasgidhan jup kai'ch am na mit kai na pui' ji' ja titda gu Jesusus:

—Dhi' dho bak jir di' na saak jai'chdhilhia' na bhaankamu'n jup ba tu a'ga guch Gi'kora' ja'p na jax saak gu bijik dir kam.

⁴¹ Ji'ma'n maakam jup ilhii'ñ am, jup kai'ch am:

—Ja'ppi na pur dhi' guch Xoi'kam.

Gu' ji nam gu' jai' cham ti jii'gi'ñ, jup kai'ch am:

—¿Jax dhui mi' pai' dhir jup ba ji buusnia' Galilea guch Xoi'kam? ⁴² Na gu' pum kai'ch mi u'uan ta'm gu ñio'ki'ñ guch Gi'kora' na saak guch Xoi'kam Beleen maaxilhia' nar pai' kam gu Dabii gui' nar ge'kam kat bijik, gio na saak maadit jax chu'm nar boxii'ñ.

⁴³ Ba' cham maa'n ñi'ook jup bua am nam ti xi chu a'ga, nam gu' jai' ti jii'gi'ñ nar silhkam na gu Jesusus jir di' guch Xoi'kam, jai' gu'x bhaamut pix ke'e am ji, ⁴⁴ dai nam pix am jix

buuprak nam gu' cham kaim gu pui' na jax ja'k tu a'ga. Ku gu' cham jum guguux jamit ji nam buuphia'.

Na giilhim joidham xi buada' gu Jesusus na tu a'gada'

⁴⁵ Ba' pui' gio mi'p ba ai mit gu tutpilh na mit mui' tii ja joot gui' nam jir ja ge'gerkam tuk gui' nam mu ja'p tu juan chichiop gio gui' nam pariseos jum tii'nda', nam sap buuprai mu bhika' git gu Jesusus. Ba'p ja titda am:

—¿Jax ku pim ba' pui' bha ja'k jii'm? ¿Gi nach jup jam titda na pim buuprai bha bhika'?

⁴⁶ Ba'p kai'ch am gu tutpilh:

—Jax dhui na giilhim jix bhai' xi bua na xi chu a'ga. Cham ji'xkat jaroi' pui' ke'e ich.

⁴⁷ Ba'x bhaakut bhai' ji ñio mit gu pariseos, jup kai'ch am:

—¿Aapi'm aap ba jam iatgi? ⁴⁸ ¿Jaroo pim gi nii'ñ na ba ti jii'gi'ñ buiñor gui' nam ji'k jir ge'gerkam piam gu pariseos? ⁴⁹ Dai gui' nam ji'k cham maatit ke'e gu ñio'ki'ñ guch Gi'kora' nat jax tu ua'nak gu Moisees mi u'uan ta'm nam ba' alh ja'p jix kaim gu ja biim tu'm. Ku gu' dhi' cham maati' ji na tu' jax ja duña', na gu' ka ja tulhiiñchuda' guch Gi'kora'.

⁵⁰ Ba' mi' dhir ja'p bhai' ji ñio gu Nikodeemo na pui'p ja kaichgida' gu pariseos, gui' nat maa'nnim tukaa'ñ cha'm mu jimik nat tii'mirak gu Jesusus mu na pai' tibiaput, jup ja titda:

⁵¹ —¿Gu' jax japim ba' tii xi ilhii'ñ na pim dooda' git? Na gu' maakam ja'k tu daaxix mi u'uan ta'm na saak cham bhai' nach pu ti'ya' na cham jir am nat tu' jax dhui gu jaroi' no' cham diil tu aa'.

⁵² Ba' giilhim bhaak jamit nat pui' xi ja tii'n, jup titda am:

—¿Aap jup jix ja oi'ñ aa gu Galilea kam ja'tkam? Jix bhai'p tu jii'kai'ñdha' gu ñio'ki'ñ guch Gi'kora' nap ba'x mat ka' nat chakui jaroi' mi' dhir buus na bhaankamu'n tu a'gimik guch Gi'kora'. ¿Ka' xib ba' moop bax bhaai' aa nat mi' dhir ba ji buus?

Gu ubii nat mai' xi buak gu binga'n jumai oi

⁵³ Mi' ba' pui' xi kai'chimik ma tu kookxim jamit mu ja'p ja kiikia'am.

8

¹ Gu' ba' gu Jesusus jup ba tibiapum baasi'n ja'k oidha' ta'm nam pai' Oliibus ki'n jix chu mat ka', na pai'm jüpi'ñka'. ² Ba' buimgidhak jix dha'npam jix chu maaxirik giop mi'p ba ai gø' chiop. Ja'xpix ba' na mit jix io'm mui' mi' xi ai gu ja'tkam buiñor, mi ja'p ji dhaibuk bhai' ji chu ja a'gi. ³ Gu' ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, gio gui' nam pariseos jum tütü'nda', mu pai' ji chügik jamit maa'n gu ubii na jumai pix ba oi'ñchu' gu maa'nkam, cham tu' gui' nat jaroi' oi büpi' dir. Mi ja'p ba küs am ja saagi'ñ, ⁴ ba'p titda am gu Jesusus:

—Aach bha baidhak dhi'ñi ubii nach ñi'ñ na cham jir am na pui'm bua't oirida'. Na gu' dhi' ti büna', dai nat mai' xi buak jumai ba oi'ñchu' gu maa'nkam. ⁵ Na gu' gu Moisees nat tu ua'nak pui'm kai'ch nach sap ja koo'nda' ja ma'yasat joodai ki'n gu pu chu'm gu u'uub. ¿Aap jax kai'ch, mu'aa'ch aa?

⁶ Ba' dhi' nam pui' ji' titda gu Jesusus nam mi' pix mamti no't sap moo bhai' bhaankamu'n ji ñio, nam ba' ba iattulhdha' ja bui gu gø'gø'rkam Israel kam no't jax dhuuk cham pui' ja'k tii na jax tu daaxix. Gu' ji na gu' cham ñiok gu Jesusus, dai nat gan ji mugia, mi' pix ja'p xi chu u'uan nobii'ñ ki'n dibir ta'm. ⁷ Gu' ji nam gu' küsaim nam tikkatu'. Ba' bhai' xi ja tügik jup ja titda:

—Aa dho bhai' xi mai'ñña' ku gi büpi' gu jaroi' maadit na cham ji'x ua'tulhdhix.

⁸ Mi' dhir ba' pui' xi chi'ñik gio nai'p ji mugia, maa'n na jax tu u'uantu'.

⁹ Gu' ba' na mit kai nat pui' ji' tii gu Jesusus, gampai' ji dhuu mit, nam gu'x maat nam giilhim jix u'ua'tulhdhix. Cham jamit ba' pai' ka tikka, dai na mit pix ji bubuax xi'lhim büpi' kat gui' nam jir jagi'gir. Bix jamit pu bubua,

düih dai gook jamit mi' ji bii gu Jesusus gio gu ubii. ¹⁰ Ba' nat gio bhai'p ji chi tii gu Jesusus, ampix tu ju', nim maa'n maa'nkam ku pai' tu jai'ch gu mui' nam mi' kap tu't, dai düih gu ubii pix mi' kük. Ba'p titda:

—¿Paa mit ja'k bhii gui' nam ya' pix jix baabui'm ka kai'ch nam saak xim bhaamki'ñ? Cham dho bak jax ka xim doodam am jia.

¹¹ Ba'p kai'ch gu ubii:

—Cham dho chi jia.

Ba'p titda gu Jesusus:

—Dho aañ ba pui' ip, cham bia' iñ nañ jax jum tüda'. Ba jimia' ap, dai nap cham kam ua'tulhi'ñdha'.

Gu Jesusus na joidham gø' tanoor ya'dhi oi'ñga'n

¹² Ba' gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesusus gu ja'tkam, jup ja titda:

—Aañ jir di' gui' na joidham gø' tanoor ya' dhi oi'ñga'n. Gu jaroi' na bañ kaichgida', cham tu'x chukgam kir kap tui'ñgida'. Joidham jix chu maax kir ba oirida', na gu' ba machia' na jax ja'k mi' pui' jimda' na jax jix aa' guñ Gi'kora'.

¹³ Ba'p titda am gui' nam pariseos jum tütü'nda':

—Jax dhui na gu' aap düih nap jum a'mkam ñiok. Dhi' cham tu'r pui' ji matgam, na gu'r iatda' ka' no'ñ düih jiñ a'mkam tu a'gim.

¹⁴ Gu' ji na gu'p ja titda gu Jesusus:

—Dho gu' cham jax bua ji sia kuñ düih jiñ a'mkam ñiok, na gu'r pui' nañ ji'k jax kai'ch, nañ gu'x maat na ñich pai' dhir bha jii gio nañ pa ja'k jim. Aapi'm na pim gu' cham maat nañ pai' dhir ja'k jim gio nañ pa ja'k bhüchu'. ¹⁵ Gu' ja'p jum aa' pim na pui' na jax aapi'm na pim pu tu buada' na pim düih jax ilhii'ñdha', cham tu' na jax jix aa' guñ Gi'kora'. Gu' aañ matgam cham tu' pui' ji, ¹⁶ na gu' nañ ji'k jax ilhii'ñ nañ t'iidha' sia nar pai' dhuuk, jir pui' ka', na gu' cham tu' aañ düih jup kai'chidha', gu' matgam guñ Gi'kora' ji nat bhañ joot.

¹⁷ Dho na pim jax bax maat mi u'uan ta'm na tu ua'ñix na saak gu jaroi' no't

tu' jax dhuu jix buam jum duukam, cham ti jügi'ñdha' am gu gø'gørkam no' maa'n dñilh tii xi iattulhi'ñ, dai no'm gook ja'tkam pui' ba kai'ch na ba'.
 18 Ja'p na jax xib nañ dñilh jiñ a'mkam ñiok gio guñ Gi'kora' nat bhañ joot, gook jach dho bap jich bua.

19 Ba'p kai'ch am gu pariseos:

—¿Paa ba' jax chu'ii' gum Gi'kora'?

Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Jax dhui na gu' ni aañ ku pim xiñ maat nañ jir tu'p tu'm da', chi ba' pik jup bax maat japim guñ Gi'kora'. No' pim gu' xiñ maat ka' git aañ, pui' pim dhop jix maat ka' git guñ Gi'kora'.

20 Ja'pni tu ja a'gi gu Jesusus miji gø' chiop mi sonpan ji kikbuk na pai'm tua'ba' gu tuumiñ. Ku gu' cham jaroi' juan ji, nat gu' chakuim ai na pai' dhuuk tu daaxix nam dagia'.

Gu Jesusus nap kai'chdha' nax xijai na aaya' jix dhaam gu jaroi' no' cham ti jügi'ñ buiñor

21 Ba'p ja titda ip gio gu Jesusus:

—Aañ matgam ya' pui' xi kai'chimii ba jimia' ji. Sia ku pim aapi'm tii bañ ga'nga gatuuk, cham pai' kañ chigia' pim. Ya' pim pix pu ko'ya' jix u'ua'tulhdhix kam, na gu' giilhim jix xijai na pim jax dhui aaya' bhammi nañ pai' bap tui'ka'.

22 Ba'p kai'ch am dñilh gu gø'gørkam Israel kam:

—¿Paa ba' ja'k tii xi ilhii'ñ na bhüya' git? ¿Ka' ba' moo xim mu'aam aa chi dñilh ku ba' pui'x xijai nach jax dhuuji aaya' na pai' bap tui'ka'?

23 Gu' ji na gu' ja køø gu Jesusus nam jax kai'ch, ba'p ja titda:

—Na pim gu' aapi'm jir ya' kam dhi dumaalh kiisap bhaan, gu' aañ matgam jir tøkob kam ji. Aapi'm jir ya' kam jia dhi oi'ñga'n bhaan, aañ gu' matgam cham tu'r ya' kam ji. 24 Pui' kuñ ba'p jam titda na pim ya' pu ko'ya' jix u'ua'tulhdhix kam no' pimit cham ti jüñ nañ aañ jir di' nañ bijik dir pux jai'ch bñma'n guñ Gi'kora'. Ya' pup jir bi'xim ka' pim jix u'ua'tulhdhix kam.

25 Ba'p titda am:

—¿Jir tu'p tu'm da' ap gi nap ba' pui' kai'ch nap bijik dir pux jai'ch?

Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho nañ jax ba kai'ch na ñich jax dhir ya' ai. 26 Mui'x jai'ch nañ tu' tu jam a'gidha', na pim gu' cham mi' pui' jüimchu' na jax jir am. Ku gu' cham tu' ji na aañ dñilh nañ jax ilhii'ñ, gu ja'pji na jax jix aa' gui' nat bhañ joot. Ja'pniñ ba' pix tu jam a'gi'ñ, nañ gu' aañ jix maat nar silhkam nat jax jiñ chü'n gui' nat bhañ joot.

27 Gu' ji na mit gu' cham maatit kai na guch Gi'kora' aagit jup kai'ch gu Jesusus. 28 Ba'p ja titda ip gio:

—Jano' ji na pim pai' dhuuk bañ xissapa' kuruus ta'm na pim ba' ba machia' nañ aañ jir di' nañ bijik dir pux jai'ch bñma'n guñ Gi'kora', nañ cham tu' aañ dñilh pix pui' tu bua nañ jax ilhii'ñ, gu' ja'pji na jax pix jiñ chü'daim ji guñ Gi'kora' nañ tu jam a'gi'ñ. 29 Na gu' ya'ni ja'p jiñ xanoop jup tui'dhi' guñ Gi'kora' gui' nat bhañ joot. Cham ji'xkat pai'ñ dho'ñcho' dñilh, nañ gu' aañ mi' pui' xi chu buim na jax ja'k jix aa'.

30 Ba' mui' ja'tkam ti jüñ jamit buiñor nat pai' dhuuk pui' ji' tu ja a'gi gu Jesusus.

Gu ja'tkam na dai mu ja'k ja tukgi'ñka' gu ja ua'tulhdhara'

31 Ba'p ja titda gu Jesusus gui' nam ji'k ba ti jügi'ñ buiñor:

—No' pim mi' pui' jüimchu' nañ ji'k jax tu jam a'gi'ñ, bhaan bax maati' ka' na pim bañ kaichu'. 32 Ba' cham jaroi' jam a'mkam aa'nda' na pim bha ñiidhidha' na jax jam tñdaidha', na pim gu' bax mat ka' na jax ja'k jir am na pim tui'ñgida'.

33 Ba'p kai'ch am:

—¿Jax jap ba' duukat pui'ch chitda na pui' cham jaroi' jich a'mkam aa'nda' nach bha ñiidhidha' na jax jich chü'daidha'? Nach gu' aach pui mi' pui' tu daa'ñchu' na jax tu jimdat guch boxii kat Abraam, cham tu' jaroi' bha ñiidhim ich.

34 Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Tu' silhkam jañ ya' jam aagi'ndha', bix gui' nam ji'k jum ua'tulhi'n, dhi' kat pui' bam kai'ch nam dai pix bha niidhim gu ua'tulhdhara' na mu ja'k ja tukgi'n. ³⁵ Ja'p na jax gu jaroi' no' mi' pai' pix tu juan buiñor maa'n gux chumñigam, na pix bha niidhidha' no' pui' mamka na tu' ka'm tu juana'. No' gu' cham ka mamka, dho gu' dai dho na ba jimia' kia'mi'n. Piam no' gu'r maraa'n, cham pai' jimia' dho, sia ku cham ka jai'ch na tu'm ka'm tu juana', na gu'r mi' kam ka'. ³⁶ Gu' ba' gu xib no' pim moox aa'nda' git na pim cham bhaan kam tutkagi'nka' gu jam ua'tulhdhara', piam na pim ba' cham mu ja'k ka niidhidha', jam a'm jum aa' na pim soi'n chida' aañ nañ jir Maraa'n gu Dios nañ ba' jam boosga' mi' dhir jix chu tukgam kir na pim pai'p tu'ii'. ³⁷ Jix maat iñ dho nar jam boxii kat gu Abraam, ku pim ji gu'x chu chiañik ji nam jiñ mu'aa', na pim gu' cham kaim nañ ji'k jax tu jam a'gi'n. ³⁸ Sia ku ti dai nañ ji'k jax ni'iñ gio na jax jiñ chidaim guñ Gi'kora' nañ tu jam a'gi'n, ja'p xi dhuukat japim pix ji gu', na gu' aapi'm dai mu ja'k kaichu' gu jam taat.

Gu Jesusus nap ja tida' gu g'e'gerkam Israel kam na ja'ook jir ja taat

³⁹ Ba' bhai' ji ñio mit, jup kai'ch am: —¿Jaroo gi ba'p jir jich chaat? Abraam dho.

Ba'p ja titda gu Jesusus:

—No' baabui' Abraam jir jam taat ka' git, mi' pui' jiidma' pim git ji na jax tu jimdat. ⁴⁰ Ti' na pim ba' gu'x chu chiañik nam jiñ mu'aa' sia kuñ ti tu a'gim na jax pix jiñ chidaim gu Dios. Jax dhuu na gu' Abraam cham tu' pui' tomaatit na jax aapi'm. ⁴¹ Na gu' kai'ñkam aapi'm dai na pim mu ja'k kaichgit mi' pui' tu daa'ñchu' jia na jax tu jim gu jam taat.

Ba'p titda am:

—Jix maat ich dho ip na jaroi'r jich chaat, cham tu' nach moor sai' chir kam. Dios dhor jich chaat.

⁴² Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Matgam no' Dios jir jam taat ka' git, xiñ kiigalhi'ndha' pim git ji, na ñich gu' aañ bhammi dir bha jii na pai'p tu'ii'. Cham tu' nañ dailh pix ya ja'p jimdat pui' ba tu jam a'gidhim, gu' ja'pji gu Dios nat bhañ joot. ⁴³ Gu' aapi'm ja'p jum aa' nañ pix jap kai'chim, pui' ku pim ba' cham maatit jiñ kēē nañ jax tu jam a'gi'n, na pim gu' cham xim ga'nga na jax jir jum duukam. ⁴⁴ Na gu' aapi'm ja'ook jir jam taat, ja'p moo gu tu'x matgam, pui' ku pim ba' mu ja'k kaichgit pui'p tu buim na jax jam taidaim. Na gu' gu ja'ook bijik dir pur tu mua'kam nat dir maaxir, cham pai' dhuuk mi' pui' jim na jax jir am, gam na giilhim jix iatbi' tu' na pix bhaan. Cham pai' dhuuk silhkam tu a'ga, dhi'r ma'oo'n gu iatda'. ⁴⁵ Gu' ba' aañ nañ ti silhkam tu a'ga, cham jiñ jigi'n japim. ⁴⁶ ¿Aañ japim paa duuk jiñ ñi'n na ñich tu' jax ba duu na cham jir am, nar ua'tulhdhara'? ¿Piam aa na gu' cham? Nañ gu' aañ silhkam tu a'ga, gu' ji na pim gu' cham ti jigi'n. ⁴⁷ Na gu' cham tu' Dios jir jam Gi'kora', pui' ku pim ba' cham kaim. Gu' matgam gu jaroi' no' moo silhkam Dios jir Gi'korga'n, jix kaim ka' ji gu ñio'ki'n.

Gu Jesusus nap kai'chdha' na pux jai'ch bijik dir na ba' gu Abraam maaxiri' gio cham jup ka jai'ch ka'

⁴⁸ Ba' bhai' ji ñio mit gu g'e'gerkam Israel kam, jup titda am gu Jesusus:

—Xib jachich dho gi ba' ampix jix bhai' maat ji nap jir Samaaria kam gio nam a'm ti niidhim gu ja'ook. Ti' nap jax kai'ch.

⁴⁹ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Ja'pji dai nañ gammiji daan guñ Gi'kora', cham tu' ji na tu' ja'ook jiñ a'm ti niidhim. Gu' ji na pim gu' aapi'm cham tu' ka'm jiñ ñi'n, giilhim pix kai'chdha' pim. ⁵⁰ Ku gu' aañ cham tu' ji nañ jix aagit jup kai'ch na pim jiñ dhaanda', gu' ja'pji guñ Gi'kora' nax aa' na pim jiñ bui tu daanda', na gu' gui' no't jax ba ti, jir pui' ka'. ⁵¹ Tu' silhkam jañ ya' pu jam tida', gu jaroi' no' mi' pui' ba

jimchu' nañ jì'k jax tu a'ga, cham ka tu mumkida'.

⁵² Ba' gio bhai'p ji ñio mit gu gè'gèrkam Israel kam, jup kai'ch am:

—Jaiñ dho pik tu' aa'ch ji na ja'ook jum a'm jup tui'dhi'! Tii' nat ba' gu Abraam muu no' baabui', gio gu jai' nam bhaankamu'n jup tu a'gimik guch Gi'kora'. Pui' pix jup koi mit, gu' aap jax ilhdhat pui'ch chitda nap ba'p kai'ch: “Gu jaroi' no' mi' pui' ba jimchu' nañ jì'k jax tu a'ga, cham ka tu mumkida'.” ⁵³ ¿Giilhim gè'kam tu tatda' aa panaas? Cham tu' pui' na jax guch boxii kat Abraam nat pui' pix jup muu, gam gu jai' nam bhaankamu'n tiip tu a'gimik guch Gi'kora' na mit pui' pix jup koi. Gu' aap chi ba' pik, jii'x jup tii'.

⁵⁴ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Kux ba' no' gu' aañ diilh pix ya ja'p tu a'gada' git nañ pui' kai'chdha' nañ jir gè'kam, ¿tu' gi mi'p jum niniil'ñ? Gu' ja'ppi gu Dios na pim aapi'm jaroi' aa' na pui' tiip jir jam Gi'kora' na pui' ja mattu'n gu ja'tkam nañ ja'xbui'p jir gè'kam na diilh. ⁵⁵ Ku gu' aapi'm cham maat ji nañ jir tu'p tu'm da', na pim gu' cham xim ga'nga na jax ja'k jix aa'. Aañ dho gi gu'x bhai'x maat ji, nañ gu' mi' pui' tu buim na jax pix jiñ chiidaim. No'ñ gu' jax kai'chdha' git nañ cham maat, ja'p dho pix ba ji buusanda' iñ git na jax aapi'm na pim giilhim jix iatbi'. ⁵⁶ Matgam no' pim mi' pui' jiiimda' git na jax jir am, jix bhai'm ilhdha' pim git ji na ñich ya' ba ai, ja'p na gu Abraam nat jix bhai'm ilh nat pai' dhuuk maat nañ pu'ñi gatuuk bha jim.

⁵⁷ Ba'p titda am gu gè'gèrkam Israel kam:

—Jii, saak jap ba' pin cham iatda' tu a'ga! ¿Jax jap ba' duukat jup nii'ñ gu Abraam? Nap gu' chakui jì'k gook oo'm daman mambhix oidha' bia'.

⁵⁸ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Tu' silhkam jañ ya' pu jam tiida', bii'pi' dir pux jai'ch iñ aañ nat ba' gu Abraam ya' maaxirik gio cham jup ka jai'ch.

⁵⁹ Ba' giilhim bhaak jamit nat pui' xi ja tii'n. Jotmoda' tii u'aam jamit gu joodai nam sap ki'n ma'yasai mu'aa' git. Gu' ji nat gu' miji ja'p xi baa ja'tkam tir gu Jesusus, pu jii mi' dhir gè' chiop. Mi ja'p ba buus ja saagi'ñ, gammiji ji dhuu.

9

Gu Jesusus na ba dua'ñdha' maa'n gu maa'nkam na cham ñia ka'

¹ Ba' nammi gama ja'k na ba jimchu' gu Jesusus, ba tii maa'n gu maa'nkam cham ñia kam na mi ja'p daa, na diilh pur pu chu'm nat dir maaxir. ² Ba' xi chikka am gu noonbi'ñ, jup titda am:

—Jiñ jaduun, ¿diilh aam ua'tulh dhi jaduun nat ba' cham ñia kam maaxir, ka' gu gi'korga'n aa?

³ Ba' gu Jesusus jup ja titda:

—Cham tu' ji na tu' ja ua'tulhdhara' gu gi'korga'n pui' dhuuk am dhi', nix chu' gu diilh ua'tulhdharga'n. Ja'ppi nat pui' ja'k pu duu gu Dios na ba' gatuuk dua'ñdha' na bhaan matgilhia' na cham tu' xijaichu'n na pu tu duñaia'. ⁴ Ba'ñ a'm jum aa' nañ xip tu buimii nat jì'k jax jiñ chi'n gui' nat bhañ joot, kapbhai' na kax chu maax, na gu' no' bax chukgam, cham jax kax bhaai'n ka'. ⁵ Na gu' xib nañ maaxik ya' ka oiri dhi oi'ñga'n bhaan, joidham gè' tanoor iñ na ki'n jix chu maax kir bap tui'ñgida' gu jaroi' no' moox aa'nda' git.

⁶ Ba' pui' xi chi'ik mi ja'p xi xixbuk dibii' ta'm palhii'p xi dha'munak bhai' xi juulh buupuiram gu cham ñia kam. ⁷ Mi' dhir ba'p titda:

—Xib jap ba' xim ikoimdhara' gum buibas muni Siloe, na pai' kolhbixdhix gu suudai'. —Siloe ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch nat jumai mu jootsak.

Ba' mam ikoimdham gu cham ñia kam mu na pai' tu aagi'ñ gu Jesusus. Joidham bhai' ji ñiata nat jax jum ikoim, jix kii' mummu ja'k ba ai kia'mi'ñ. ⁸ Ba'p kai'ch am gu mi ja'p oi'ñkam gio gui' nam mu ja'p ka nii'ñdha' na cham ñia kam mi ja'p

daakat ka tu taanda' gu tuumiñ nam onbai'ñdha':

—¿Cham aar di' gu ya'ni kiokam nax joi'ñdha' na mi ja'p daakat ka ja taanda' gu ja'tkam gu tuumiñ?

⁹ Ba' ji'ma'n jup kai'ch am:

—Dhii' dhor di'.

Gu' ji nam gu' jai' cham ti jügi'ñ nar di', jup kai'ch am:

—Jir jumai ji dhi', gu' ji na gu' pu chu'm jup ti ñi'ñ.

Ba' diih jup ba tu aa' gui' na cham ñia kat, jup kai'ch:

—Aañi' dhor di'.

¹⁰ Ba'x bhai' bhai' ji chikka mit, jup titda am:

—¿Gu' jax ba' moo duuk joidham jup ba ji dhudua dhim buupui nap cham ñia kat?

¹¹ Ba' gui'p ja titda:

—Dho maa'n gu jaduun gui' na saak Jesusu ti' nat ja'p jix bhai' dhuu nat jiñ dhua'ñ. Mi ja'p pix xi xixbuk dibir ta'm palhip xi dha'munak ya' xiñ juulhdhak jiñ buupui am jup jiñ chitda: “Xim ikoimdamir ba' xib muni Siloe.” Aañ ba' mu jimik jup xiñ ikoim, pu joidham bhai' ji ñiata ñich.

¹² Ba' giop xi chikka am, jup titda am:

—¿Paa ba' ja'k bhii nach machia' nar jaroi' dha'?

Ba' gui' na cham ñia kat jup ja titda:

—Dho cham maat iñ nat pa ja'k bhii.

Nam pix bhai' ji chikkada' gu pariseos gui' na cham ñia kat nat jax dhuuk dua

¹³ Mi' dhir ba' nam mi' pui' xi kai'chimik, ba baidhak jamit gui' na cham ñia kat bhammi nam pai'p tu'ii' gui' nam pariseos jum titi'nda',

¹⁴ nam gu'x maat na jano' cham tum juanda' nat pai' dhuuk dua'ñ gu Jesusu, nat palhip xi dha'munak gu dibir chiñbarga'n ki'n bhai' xi juulh buupuiram. ¹⁵ Ba' na mit bhammi ba aich ja bui gu pariseos, bhai' ji chikka mit ip nat jax dhuuk dua na cham ñia kat. Ba' gui'p ja titda:

—Dho dai nat palhip xi dha'munak gu dibir ya' xiñ juulh jiñ buupui am

gui' nañ jaroi' ba aa', gio ba' na ñich xiñ ikoimdam, pu joidham bhai' ji ñiata ñich na pim jax bañ ñi'ñ.

¹⁶ Ba' mi' ba ji ñiokbo mit diih gu pariseos, ji'ma'n jup kai'ch am:

—Cham ji nach ilhii'ñ nat Dios bha joot gu jaroi' nat pui' dua'ñ dhich jaduun, na ba' cham tu' ka'm ñi'ñ na pai' dhuuk cham tum juañ.

Jai' maakam bhai'p ji chii mit, jup kai'ch am:

—¿Gu' ba' ilhii'ñ japim aa na gu jax chu'm ja'ppix maa'nkam jix ua'tulhdhix kam pui'p ba tu buada' na tu'r jix bhai'm duukam?

Ba' mi' pui' xi kai'chimik cham maa'n ñi'ook kap duuk am. ¹⁷ Ba' xi chikka am ip gio gui' na cham ñia kat, jup titda am:

—¿Aap gi jax ilhii'ñ jiñ jaduun? ¿Tu' chir jup tu'm da' gu jaroi' nat pui'm dua'ñ nap cham ñiakat?

Ba' gui'p ja titda:

—Aañ ilhii'ñ na dhi' bhaankamu'n jup ba tu a'ga guch Gi'kora' ja'p na jax saak gu bijik dir kam nam bhaankamu'n tu a'gimik.

¹⁸ Gu' ji na gu' gu ge'gerkam Israel kam cham ti jügi'ñ am na dhi'r di' gui' na cham ñia kat, na gu'x kiki' gu buupui'ñ nam bhai' xi ñi'ñ. Pui' mit ma tu ja joochxi gu gi'korga'n nam mu jiidma'. ¹⁹ Ba' gui' mui'p ma jii mit. Ba' na mit bhammi ba ai, ba ja tikka am, jup ja titda am:

—¿Dhi'ñi aar di' gu jam mar nat saak cham ñia kam maaxir na pim jup kai'chdha'? ¿Jax dhuuk dua'?

²⁰ Ba' bhai' ji ñio mit gu gi'korga'n, jup kai'ch am:

—Dho gu' jax gip bia' ich nach ti'ya', nach gu'x maat na dhi'r jich mar nat cham ñia kam maaxir. ²¹ Gu' nat jax dhuuk jum kii'ñdha, cham bhaai' ji nach jax dhuu jax aagi'ñdha'ch jaaduñ, no't jaxji jaroi' dua'ñ nat ba' bhai' jim kigidha gu buupui'ñ, cham jach dho ba' maat. Jix maat ji diih na pim xi chikka' na jam aagi'ñdha', na gu' bar ge' maa'nkam juraa'n bia' kam.

22 Ba' dhi' nam pui' ji' kai'ch gu gi'korga'n, nam jix ja ðbhi'ñ gu gø'gørkam Israel kam, nam gu' bþpi' ðir pu pui' ba tē kēē nam sap jup kai'chdha' nam cham ka do'ñcho' gu jaroi' na mu bakia' nam pai' jax tu daanda' no' jax kai'ch na gu Jesus jir di' guch Xoi'kam. 23 Pui' kum ba'p kai'ch pìx: “Jix maat ji ðiilh na pim xi chikka', na gu' bar gø' maa'nkam juraa'n bia' kam.”

24 Ba' xi baidhak jup titda am ip gio gui' na cham ñia kat:

—Xi chum uañdha' ap buiñor gu Dios na pich ba dua, cham tu' gu jaroi' buiñor nat pui' panaas jum dua'ñ. Nach gu' aach jix maat nat giilhim bam ua'tulh gui' gu maa'nkam.

25 Ba' bhai' ji ñio gui' na cham ñia kat, jup ja titda:

—Aañ cham jup maat ji no'x ua'tulhdhix, daipu' ji nañ jix maat nañ aañ cham ñia kat. Xib jix kiki' guñ buupui nat jiñ dhua'ñ.

26 Ba' gio bhai'p ji chikka mit, jup titda am:

—¿Jax moo duuk jum dua'ñ? ¿Jax bhai' ji chu duu na ba' bax kiki' dhim buupui?

27 Ba' gui'p ja titda ip gio:

—Dho gi nañ gu' ti ba jam aagi'ñ, gu' ji na pim gu' cham jiñ jügi'ñ. ¿Ka' na pim jix aa' aa na pim ti jü'ñdha' buiñor ku pim ba'x aa' nañ pìx mu ðir bhai' ji kiksada' nañ jam aagi'ñdha'?

28 Ba' pìx am bhaak jamit nat pui' xi ja tii'n, giilhim titda am na jax cham jir am kat nam titda', jup kai'ch am:

—Aap chi no'p jix aa' jia nap mu ja'k kaichgida' gum büm tu'm. ¿Jaroo gip jum daa' siap mu kaichu'? Aach nach gu' mi' pui' tu daa'ñchu' nat jax tu ua'nak gu Moisees, 29 nach gu'x maat nat Dios bha ñio'kdhak na ba' bhaankamu'n tu a'gimik. Gu' gui' gu maa'nkam, pu cham maat ich ji na pai' dhir ja'k jimdat ya ja'p pu tu buim.

30 Ba'p ja titda:

—Ja'p moo joidham cham jum ilhdham jup bañ dhua'ñ jia gu jaduun, sia ku pim cham maat na

pai' dhir ja'k jim. Tii' nax kiki' xib guñ buupui. 31 ¿Jax japim ba' duukat maakam ilhii'ñ? ¿Jax dhui moo joidham jup ba ji palhbuidha' gu Dios gu jaroi' no'x ua'tulhdhix, sia ku tii xi ilhii'ñ nap tu duñia' gu tu' nar jix bhai'm duukam? Dai no' tu' ka'm nii'ñ gu Dios gio no' mi' pui' jimchu' na jax jix aa' na ba' pui' ji chu buusnichgida' na jax ilhii'ñdha'.

32 ¿Paa gi dhuuk jaroi' mu pai' pìx ba kaidha' nat ba dua'ñ gu jax chu'm cham ñia kam? 33 Gu' dhi'x maati' ji nat Dios bha joot. ¿Jax dhui pui'p ba tu buidha' git no' ðiilh pìx?

34 Ba' bhai' ji ñio mit gu gø'gørkam, jup titda am:

—¿Gu' aap ba ilhii'ñ aa nap ya' bach aagi'ñdha' nach jax ja'k tui'ñgida' na pich pux ua'tulhdhix kam maaxir?

Pui' xi chüidak gammiji xi joot jamit.

Gui' nam ja'p ji buan nam cham ñiñña

35 Ba' nat pui' ba ti kai gu Jesus na mit mai' joot gui' nat dua'ñ na cham ñia kat, ma gaagam. Nammi gama ja'k tügik jup titda:

—¿Ti jügi'ñ ap aa buiñor gu Maraa'n gu Dios?

36 Ba'p kai'ch gui' na cham ñia kat:

—¿Jaroo gi dha'? No' pich iam jiñ aa'ñ jiñ jaduun nañ ba' ti jü'ñdha' buiñor.

37 Ba' gu Jesus jup titda:

—Aañi' dhor di' nañ ya' tum a'gi'ñ. Xib japich ba' bañ maat.

38 Ba' gui' na cham ñia kat nat jax o'lhia'n ki'n kikbuk jup titda:

—Ti jügi'ñ iñ dho bix jiñ jur ki'n aap jum bui.

39 Ba' mi' dhir jup titda gu Jesus:

—Dho gu' aañ bhai' pìx ja mat-tudam ji gu ja'tkam ya' dhi oi'ñga'n nam jax chu'm mi' pui' jiiim na jax jix aa' guñ Gi'kora' gio gui' nam jax chu'm cham mi' pui' jiiim, nam ba' bhai' ji chi tigia' gui' nam cham ñiñña. Gu' ba' gui' nam pui'm aa' nam jix ñiñña, nai' ji chutkia' gu ja buupui.

⁴⁰ Ba' ji'ma'n gu pariseos nam mi ja'p gu'kat kəpə nat pui' ji' tii gu Jesusus, jup titda am:

—¿Aach jap bix jich aagit jup kai'ch nach cham ñiñña?

⁴¹ Ba' gu Jesusus jup ja titda:

—No' pim aapi'm cham ñiñña ka' git, cham tu' kuiñcha bia'ka' pim git ji ki'n gu jam ua'tulhdhara'. Gu' ji na pim gu'p kai'ch na pim jix ñiñña, giilhim jix u'ua'tulhdhix japim.

10

Gu Jesusus na bhaan ji ua'rgidhai tu a'ga' gu kakasnir bipia'dam

¹ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Tu' silhkam jañ ya' pu jam tida'ñ jaaduñ, gu jaroi' no't cham mi' dhir mu baa na pai' kiidha' gu ja chikiir gu kakasnir, no't gu' ja'p dir ja'k mu baa, dhi'r di' ka' gux ixkum na mi'x chi ñxdham ka' gu kakasnir nam mi kuup. ² Gu' no't mi' dhir ja'k mu baa na pai' kiidha' gu ja chikiir, dho gi gu'r di' ka' ji gu bipia'dam gui' na jaroi' ja nuuka'n, ³ na gu'x maatit ñiñña' gui' na mi' tu nuuka'nda' na pai' kiidha' gu chikiir no'r di' gu bipia'dam, piam ku gu'r jumai. Ba' dai na ba ja kupio'kdha' gu kakasnir no' gu'r dhi', gui' ba' dai na pix ji ja baidha' nam jax chii' bix ji'ma'n gu kakasnir tugi'ñ. Ba' pix mui'p ji bubuakia' am, nam gu'x maatit kaaya' na dhi'r di' gui' na gammiji ja bipia'da'. ⁴ Mi' dhir ba' nam pai' dhuuk bix mu bubuakia', dai na bii'p'i' mui' xi jimia' gu bipia'dam pai' na ja'k jix ja bia'ram ka' na joidham jix xa'ii', gu kakasnir tugi'ñ ba' dai nam gatuuk dir pix mia'n bhaya' nam mu oidha', nam gu'x dhaanda'. ⁵ Dai no'r jumai gu bipia'dam dho gi gu' cham ji'xdha' mu oidha' am dho gi ji sia kut mi' kək tii ja baidhim, piam ku gamai' tii ja sasda'. Pu jiboi'ñña' am dho totdonii nam gu'x ñbhi'ñdha' na cham jir di' ka' gui' na gammiji ja bipia'da', nam gu'x maatit kəkək nar jumai ka' na pai' dhuuk tii xi ja bai'ñdha'.

⁶ Ja'pni tu ja a'gi gu Jesusus gu ja'tkam bhaan ji ua'rgidhak gu kakasnir, gu' ji na mit gu' pu cham maatit kai' na gu ja'tkam ja aagit jup kai'ch, nam pui' ji buan na gu kakasnir.

Gu Jesusus nap kai'chdha' nar di' gux kii' bipia'dam

⁷ Ba'p ja titda ip gio gu Jesusus:

—Tu' silhkam jañ ya' pu jam tida', aañ jir di' gu ki'ngob bhai' nam pai' dhir mu baapak gu kakasnir miji ja'k ja chikiir am. ⁸ Dai gui' na mit bii'p'i' ya' tii ai dho gi gu'r di' am ji gux ixkum nam ilhdad nam ti ñxdha' git gu kakasnir, gu' ji na mit gu' cham jax ja dooda. ⁹ Gu' xib aañ jir di' ji gu ki'ngob bhai' na pai' dhir mu tum bapki miji ja'k irban dir, na ba' gu jaroi' no't jum guguuxdhak bhai' dhir mu baa dhi' bhaan gu ki'ngob, joidham jix bhai' ba tu jimia', na gu' bhaan ba ti ñiidhidha' guñ Gi'kora'. Ja'p ji buusnia' na jax maa'n gu kasnir na buusaidhai miji dir chikiir tir gu bipia'dam ba bia'ra' pai' na joidham jix xa'ii' ka', na ba'x kii' ka' jix dhuakam.

¹⁰ Gu' matgam gui' nañ ja aa' nam ja'p ji buan na gux ixkum na mit bii'p'i' ya' tii ai, ja'p ji buus ji na mit bha ja koodam gu ja'tkam gam na mit bha tu ja ñxdham. Gu' aañ matgam bha jii ji ya' dhi oi'nga'n bhaan nañ ya' ja palhbuidha' gu ja'tkam, nañ ja aagi'ñdha' nam jax ja'k duña' nam ba' xib dir gammiji pu ba duduaka' gu ja i'ii'mda' bhaan, na gu' ja a'm ti ñiidhidha' guñ Gi'kora'. ¹¹ Aañ jir di' pix ip gux kii' bipia'dam nañ gammiji ba ja nuuka'nda' guñ kakasnira', cham jax bua sia ñich pui' ma muu nañ tii pup xi ja palhbuidhimii no't tu' ba ji ja oi. ¹² Cham tu' pui' na jax gu jaroi' no' umua'ñdhix pix na tu bipia'da', siam tiix bhai' namkidhat chian na ja nuuka'nda' gu kakasnir. Bii'p'i' kat dho mi' dhir ji dhai'ñña' no' mui' ba jim gu bhan piam gu sii'. Cham ja joi'ndai mi' xi ja iabui gu kakasnir, na gu' cham jir diilh ga'n ka'. Gu bhan ba' dai na ba ja da'ngia'

ji'k na ilhii'ndha', jai'm pu pai' nam ja'k boopoya' totdoni. ¹³ Na gu' gui' na pu'ni umua'ndhix ka' pix, cham tu' ja'xbui' pui' ja da'da' gu kakasnir na jax gui' na diilh jir kakasnir tugi'n ka'. Pu'ni dho ba' na biipi' kat ba jimiññolhia' no't mi' ba ai gu sii' piam gu bhan. Tu' gi na gu' bhaan pix mai'chikda' gu tuumiñ.

¹⁴ 'Gu' aañ matgam tu' silhkam ji nañ jir jix kii' bipia'dam, cham jum aa' na jaroi'n ñamki'ndha'. Jix bhai'x ja mat ka' iñ ip gui' nam ji'k jir jiñ kakasnira' ka', gio gui' mu dir bha ja'k pui'x bhai'p xiñ mat ka' am. ¹⁵ Ja'p na guñ Gi'kora' nat bhañ joot na gu'x bhai' xiñ maat aañ, gio aañ ya' dir mu ja'k pui'x bhai'p jix maat. Aañ ba' pu'ni bhai'p jix ja mat ka' gui' nam ji'k bañ kaichu' nam ja'p ji buan nam jir jiñ kakasnira', gam nañ jix ja joi'ndat jix ja da'da'. Pui' kuñ ba'ñ guguuxi'ñ nañ mukia' ja a'mkam. ¹⁶ Ku gu' cham tu' daipu' ja'kbui'ni pix am ji gui' nam ja'p ji buan nam jir jiñ kakasnira' nañ ji'k ja bia' xib, jai' pup ka jai'ch am ji matgam gu ja'tkam nam pui'p ji buan nam jir jiñ kakasnira', nam gu' pui'p ba ti jii'ndha' aañ jiñ bui. Dai ji na ñich chakui ya' ja aich jiñ chikiir am, kuñ ji gu' ka ja saa'nmira' ji nañ maap ja biinda' dhi jai'ñ kakasnira'. Maa'n kap jañ ba' pix ba ja kukpada', nañ gu' aañ diilh bar bipia'dam ka' xib dir.

¹⁷ 'Ba' guñ Gi'kora' gè'kam ki'n xiñ dha'dat xiñ kigalhi'ñ nax bhai'm taat nañ aañ diilh boiñ bhichdha' ja a'mkam gu ja'tkam, gio nax maat nañ muukii duadii giop bamgia'. ¹⁸ Ku gu' aañ chakui jaroi'n mu'aa' ji gu diilh pix no'ñ aañ cham aa', gu' ja'pji aañ diilh nañ ba xi chuñ maakim nam boiñ bhichdha'. Mukia' iñ ja a'mkam gu ja'tkam, mi' dhir jañ giop bamgia' duadii, nat gu' pu'ni ja'k jiñ chidak bhañ joot guñ Gi'kora' nañ tu duña'.

¹⁹ Ba' gu gè'gèrkam Israel kam cham maa'n ñi'ook kap duuk am na mit pui' ji' kai na kai'ch gu Jesus, nam gu' jai' dhit tii pix am ti jii'gi'ñ. ²⁰ Jai' gu'x bhaamut pix kèè am ji, jup kai'ch am:

—Cha'pim mi kèè dhi maa'nkam. Naas ku tu'r jix kii'. Bhaan baax ji dhi' gu cham kii' ii'mda'. Tii' na jax pik jix ñaanbim kai'ch.

²¹ Gu' ji nam gu' jai'p kai'ch:

—¿Kux ba' pui' ja'k jup tu a'gada' aa gu jaroi' no' cham kii' ii'mda' bhaan jup tui'dhi'? ¿Cham aa gu' maakam tu a'gada' git no' pui'? ¿Jax ji na ba' gu' dhi' daix bhai'm duukam bhaan tu a'ga, gio na ja duduadhi'ñ gu cham ñiñña kam?

Gu gè'gèrkam Israel kam nam cham kigalhi'ndha' gu Jesus

²² Ba' jano' na pai' dhuuk bax jipdharda', ma tu piastatat jamit gu Israel kam ja'tkam bhammi Jerusaleen, nat gu' giop bam ai nam pai' dhuuk piastatu'n gu gè' chiop bhai' nam pai' dhir tu daan, nam bhaan ti'ñchoka' jano' na mit pai' dhuuk tii'mu na mit kii. ²³ Ba' gu Jesus am pik bhijip ka oiri bhai' na pai' irdi'chim tu kuup biix xikoolh dhir gu gè' chiop na pai' tim jippi'ñ, nam Salomoon ga'n jix mat ka' gu ja'tkam. ²⁴ Ba' gu gè'gèrkam Israel kam mi' ji soo'mdhak bhai' ba tikka am gu Jesus, jup titda am:

—Gi no'p jup bach aagi'ñ no'p aap jir di' guch Xoi'kam na saak bha jimda'. ¿Ji'x jach ba' mik jup ka ti nira' nach ba' pik ba machia'? Kuch cham tu' bhaan ka titii'ñchoka'.

²⁵ Ba' gu Jesus jup ja titda:

—Dho gi nañ gu' tii bijik dir pu chu'm ba tu a'ga, ja'pji na pim gu' aapi'm cham jiñ jii'gi'ñ. Nii'ñ japim ip nañ jix bhai'm duukam jup tu bua bhaankamu'n guñ Gi'kora'. ¿Kux cham aa dhi' pui' kai'ñkam bap jum kai'ch? ²⁶ Gu' ji na pim gu' aapi'm cham ti jii'gi'ñ sia kuñ tii jam nii'ñchudat jup tu bua na tu'r jix bhai'm duukam, na pim gu' cham tu'r dhi' gui' nam ja'p ji buan nam jir jiñ kakasnira'. ²⁷ Gu' matgam gui' ji nam ji'k ti jii'ndha' aañ jiñ bui nam ba' pui' ba ji bubuakia' nam bar jiñ kakasnira', pux maatit jiñ kaaya' am ip no'ñ ba ja bai'ñ, nam gu'x bhai' xiñ mat ka', gio aañ ya' dir mu ja'k

pui'x bhai'p jix ja mat ka', ba' dai nam gammiji bañ kaichgida' mi' pui' jii'it. ²⁸ Aañ ba' mi' dhir xi ja aa'ñdhai xi ja guguuxdha' nam mi' pui' ba jimia' na jax ja'k jix aa' guñ Gi'kora' na ba' ja a'm ba ti ñiidhidha', na ba' cham ka ja tulhiiñchuda' gatuuk. Ba' cham ji'xdha' jaroi' kañ ñixdha' sia ti ñihii'ñdha' git. ²⁹ Na gu'x io'm jir gø'kam guñ Gi'kora', cham ji'xdha' jaroi' ka ñixdha' gu ji'k no' mit jiñ køk nañ jax tu a'ga mi' pui' ba jii na jax jix aa', na gu' ja a'm ba ti ñiidhidha'. ³⁰ Na gu' aañ gio guñ Gi'kora' maa'n ii'mda' pix jup duuk ich gook dit.

³¹ Ba' gu gø'gø'kam Israel kam na mit jax da'ngi gu joodai bax ma'yasak kat am na mit kai na pui' ji' kai'ch.

³² Gu' ji na gu'p ja titda gu Jesus:

—¿Jax ba' ku pim ba' bhai' bañ ñii'ñchu'n gu joodai? Na pim gu' tiiñ ñii'ñ nañ jix bhai'm duukam jup tu bua bhaankamu'n guñ Gi'kora'. ¿Dhi' ki'n aa pim ba' moo ya' ba xiñ ma'yasam?

³³ Ba' gu gø'gø'kam Israel kam jup kai'ch am:

—Ja'ppi na chich jum kai nap maakam pix ba kai'ch nap tii tu a'ga na jax ja'k cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios, nap pui' kai'ch na pim saak gook dit maa'n ii'mda'p duuk gu Dios. Na gu' dhi' panaas pui' kat pix bap jum kai'ch nap jai' Dios jup jum ñihii'ñ, sia kup jir ja'ppix maa'nkam. Cham ji nach jum juanda' git siap jix bhai'm duukam jup tu bua, dai no'p cham pui' ja'k kai'chdha' git.

³⁴ Ba' gu Jesus jup ja titda ip gio:

—¿Kux aapi'm cham ji'xkat tu jiñkai'ñ aa mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios, nap jum kai'ch: “Aapi'm ja'p ba ji bubuakia' na didios”? ³⁵ ¿Cham aa gu' dhi' cham tu' pix jap tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ? Gu' ja'ppi maaxik ji pui' ja tiidak gu Dios gu bijik dir kam jam bopxi kat nam sap pu'ñi ja'p ji bubuakia' nam jir didios ka' gui' nam ji'k silhkam tu' ka'm nii'ñ. ³⁶ Gu' ba' aañ pu'ñi ip xib, mi' pui' xi chu duñiim iñ nat ji'k jax jiñ chidak bhañ joot guñ Gi'kora' ya'

dhi oi'ñga'n bhaan. Gu' ji na pim gu' aapi'm ya' pui'ñ chitda nañ gø'kam ki'n jiñ ua'tulhi'ñ buiñor nañ pui' xi jam titda nañ gui'r maraa'n nat bhañ joot. ³⁷ ¿Kux ba' gu' aañ tu'x bhai'm duukam jup tu buada' git aa no' cham guñ Gi'kora' bhañ jootsa' git? Tu' ku pim ba'p jiñ jii'ñdha' git nañ jax tu a'ga no'ñ cham jix bhai'm duukam jup tu buada' git. ³⁸ Piam no' pim gu' moo ja'p cham ji'x jiñ kaim nañ jax tu a'ga, sia dai dho na pim xi chi ñii'ñdha' gux bhai'm duukam nañ jup tu bua bhaankamu'n guñ Gi'kora' na pim ba' mi' dhir ba machia' na silhkam jiñ buip tui'dhi' nañ ba' bhaankamu'n jix bhai'm duukam jup tu bua, cham tu' gu aañ diñh pix, gam na pim ba' ba machia' nañ aañ ya' dir mu ja'k buiñor jup tui'dhi' ip.

³⁹ Ba' giilhim jix bhaak am na pui' ji' ja titda gu Jesus. Tii aa'nda' git nam mi' pu buuphia', gu' ji nat gu' mi' dhir ja nakoo gu Jesus, pu jii.

⁴⁰ Silh pu bhii bhammi baasi'n dir ja'k na pai'r Jorjaan Ak, ja'pni xia'lhbuu dhir na pai' ja bopkonimik gu ja'tkam gu Juan, bhai' ba' pu oirida'. ⁴¹ Mui' ja'tkam mu jimida' am ji gu' na pai' oirida' gu Jesus nam jix kaim ka' na joidham tu a'gada', jup xi kai'chit am:

—Gu' bak ji moor silhkam ji na jax tu a'gada' gu Juan nap kai'chdha' na saak pu'ñi bha jimda' dhich jaduun na bixchu'x aichu'n. Sia kut gu' diñh gu Juan cham tu' jax dhuuk na tu'r jix bhai'm duukam, ku gu'r silhkam ji na jax tu a'gada'.

⁴² Ba' mui' ti jii'ñ jamit gu mi' oi'ñkam buiñor gu Jesus.

11

Na ba mukia' gu Laasar

¹ Ba' bhammi baasi'n dir na pai' Betaania ti tii', bhai'x ka'ook ka' maa'n gu maa'nkam Laasar tiigim, nar ja'nni'ñ gu Mariiya gio gu Maarta. ² Dhi'r di' pix gu Mariiya nar ja'nni'ñ gu Laasar gui' nat jano' mu ai na pai' ka daa gu Jesus

ji ua'dat gui' na joidham uub nat mi' xi choi'dhak tootnaran gio mi'p xi gakii'ñxi kuupa'n ki'n. ³ Ba' gu Mariiya gio gu sipdhi'ñ Maarta mi'ji xi chu joot jamit nam sap aa'ñdhapu' gu Jesus mu na pai' oiri nax ka'ook gu ja jaduun Laasar. Ba' gui' na mit mu ja joot mummup ba aa'ñdhim am gu Jesus, jup titda am:

—Ma chu ai gui' na pim gook dit maap jix bhai' kai'chdha'ñ jaduun. Jix ka'ook.

⁴ Ba'p kai'ch gu Jesus nam ba aagi'ñ:

—Cham tu' pu mukia' ji matgam guñ jaduun no't moo ja'p jix io'm jup ma ai gui' gu ko'kdai' na jax chu'm e'e. Matgam gu' dhi' na bhaan pix matgilhia' ji na giilhim bixchu'x aichu'n na pu tu duña' gu Dios, gam na bhaan matgilhia' ip nañ aañ ja'xbui'p jir g'e'kam na guñ Gi'kora' nat bhañ joot.

⁵ Ba' sia kux ja joi'ndat jix ja da' gu Jesus gu Mariiya gio gu Maarta gio ba' gu Laasar nam maap jix bhai' kai'chdha', ⁶ cham tu' ob mu jii bhammi nam pai' oi'dha' sia kum tii ba aagi'ñ nax ka'ook gu Laasar. Gook tanoolh mi' kapup xi juruun na pai' jax ba oiri. ⁷ Gatuuk ji na ba' mui'p bar jimdam, jup ja titda gu noonbi'ñ:

—Maik gor ip gio bhammi ja'k Judea na chich pai' dhir bha jii.

⁸ Gu' ji nam gu' am cham aa' gu noonbi'ñ, jup kai'ch am:

—¿Moo cham ja iibhi'ñ ap aa jiñ jaduun gu Israel kam g'e'g'er kam kup ba' moo gio mui'p bar jimdam? Na mit moo bhai' tiip jum ma'yasa joodai ki'n jano' nach bhammi xi oipimik.

⁹ Ba' gu Jesus jup ja titda:

—Dho na gu' dhi' ja'pni jia na jax gu jaroi' no' tataab mu pai' jimchu' na cham jixdha' moo jutbui'p ba ilhia' mu pai', na gu' mu ti niidhidha' na pai' jax ti kiispaidha', na gu'x bhai'x chu maax ka'. ¹⁰ Gu' ji no't gu' ba tuk na mu pai' tii jim, dho gu' dai dho na jutbui'p ba ilhia' piam ku gama ja'k pix ba jimda', na gu' cham tu maax ka' na mui' tii ti niidhidha', na gu'x chukgam ka' no't pix ba bhi'ñ gu tanoolh.

¹¹ Ba' mi' dhir jup ja titda ip gio:

—Mui' tiir jimdam iñ bhammi Betaania nañ ñiñiichdhara' gu Laasar gui' nach maap jix bhai' kai'ch, nat tak am xi koi.

¹² Ba' gu noonbi'ñ jup titda am:

—¿Cham aa gu' diilh ba ñiñia' pai' na duuk buusnia' gu kooxmoda'? Cham jum aa' nap moop ñiñiichdha'ñ jaduun.

¹³ Ba' dhi' na pu'ñi ja titda gu Jesus, ja'p kai'ñkam pui' ja titda nat sap ba muu ji gu Laasar, gu' ji na mit gu' cham maatit kai gu noonbi'ñ, ja'p jum aa' am na silhkam gu kooxmoda' bhaan tu a'ga na jax nañ koosii giop ba ñiñia'. ¹⁴ Ba' silhkam xi ja aagi'ñ gu Jesus, jup ja titda:

—Ja'pji muu ji guch jaduun Laasar kat, ja'p moo gux gi'm nañ ya' jam aagi'ñ. ¹⁵ Ku gu' aañ jix bhai'ñ chaat ji nañ moo ampik cham bhammip tu'ii' nat pai' dhuuk pui'm duu, na pim ba' pu'ñi dhuuji mi' dhir bix jam jujur ki'n ti jii'ñdhai bax biiñak ka' aañ jiñ bui no' pim it ba ti tii nañ tu' jax dhuña'. Pu kanich mu jiim.

¹⁶ Ba' gu Tomaas, gui' nam Gook Dim ki'n jup jix mat ka', jup ja titda gu jai' noonbi'ñ gu Jesus:

—Each mu jiim no'm moo ja'p jix bhaak gu g'e'g'er kam. Bhai'ch dhop ko'iix ka' bima'n dhi Jesus, ¿jax gip bua?

Gu Jesus nap kai'chdha' nar di' gui' na ja dudua'ñdhat ja baapmigi'ñ gu koi'ñga'n

¹⁷ Ba' nat bhammi ba ai Betaania gu Jesus, bha ja'p pix jax pui' tum kai'ch nat sap maakob tanoolh bap duu nat dir jum yaas gu Laasar. ¹⁸ Gu' ba' na gu' bhai' dhir Jerusaleen amuub baasi'n dir ja'p bipio' gu Betaania, ni ku chakui' jix mi'kidha' nañ ba aaya', ¹⁹ ba' mui' pix ji e'eda' am gu Israel kam ja'tkam bhammi dir kia'mi'ñ gu Mariiya gio gu Maarta nam guguuxi'ñdha' nam cham pik moo jax xim aa'nda' nat muu gu ja jaduun Laasar. ²⁰ Ba' nat pui' ba ti kai gu Maarta na mu pai' dhir mui' ba jim gu Jesus, mi'ji xi mi' nat namkim,

gu Mariiya ba' mi' pup daa kiicham.
²¹ Ba'p titda gu Jesusus gama ja'k nat pai' ba nam:

—¡Ee ja! No'p moo ya'p tui'ka' git jiñ jaduun, moo chi chakui pui' tui'ngida' git guñ xiix Laasar. ²² Ku ba' gu' nañ gu' aañ jix maat na gu Dios jum kʰekʰ' nap pai' dhuuk taanda' gu tu', pui' ji chu buusnia' jax no' pich ba tii'n.

²³ Ba' gu Jesusus jup titda:

—Giop dodhia' ji matgam gum xiix. Aap moo cham jax jum aa'nda'.

²⁴ Ba'p kai'ch gu Maarta:

—Aa jii', jano' jia na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n, nam pai' dhuuk duduadii giop baapmigia' bix na ji'k gu koi'nga'n. Jix maat iñ dho.

²⁵ Ba'p titda ip gio gu Jesusus:

—Ja'pji pu xiib ji, nañ gu' ya' bap tu'ii', aañ nañ jaroi' ja dudua'ndhat giop ja baapmigi'ñ gu koi'nga'n. Na gu' gu jaroi' no't pu'ñi jotmoda' ma muu no' ti jii'ndhat aañ jiñ bui, aañ giop bamii'ndha' dua'ndhai, ba' mi' dhir gammiji pu ba duaka' gu ii'mdagaram bhaan. ²⁶ Gu' ba' gu jaroi' no't chakui tu' duu, na ya' kapup oiri dhi oi'nga'n bhaan, no' pui'p ti jii'gi'ñ aañ jiñ bui, cham pai' dhuuk ka mukia', gammiji pu ba duaka' gu ii'mdagaram bhaan, ja'pji no'p ti jii'gi'ndha' git pix nañ jax jum titda.

²⁷ Ba'p kai'ch gu Maarta:

—Ti jii'gi'ñ iñ ji bix nap ji'k jax kai'ch jiñ jaduun, nañ gu' aañ jix maat jia nap aap jir di' guch Xoi'kam, Maraa'n gu Dios, gui' na saak bha jimda' ya' dhi oi'nga'n.

Gu Jesusus na susuakia' mi' na pai' yaasap gu Laasar

²⁸ Ba' daipu' pu'ñi xi chidak gu Jesusus nat jax ja'k gi' bhai' pu bhii ip gio gu Maarta nat baidham gu xio'gi'ñ Mariiya bhammi kiicham. Bhammi ʰek jix dhupii'ñ ba aagi'ñ na ba' cham jaroi' kaaya', jup titda:

—Ya' ba ai ba' xib guch jaduun Jesusus. Muni dhir bhai' ba jim. Bha chu joot nap sap mu jimda'ñ xiix.

²⁹ Ba' moo jano' nat jax pui' ti kai, mi' pu bhii gu Mariiya nat ba namkim gu Jesusus mu na pai' dhir bha jim.

³⁰ Nat gu' chakui mu ai kikcham tir gu Jesusus, gama ja'k pix kam jii'pi'ñ ju'ndharan gu gʰ' kiicham nat pai' nam gu Maarta bii'pi' dir na jax bhai' ka jim. ³¹ Ba' nam gu' mui' mi'p ka daraa gu Israel kam ja'tkam kia'mi'ñ gu Mariiya nam mi' ka guguuxi'ñ na ba' cham pik moo xi'x buam xi chu tatda' ka' nat muu gu ja'nni'ñ, jai' pix mia'n jup bhii mit nat mi' dhir jotmoda' gamai' bhii gu Mariiya, nam gu' ja'p jum aa' nat mummu ba jii di'n kir na pai' yaasap gu ja'nni'ñ, na chi sap ba' mu ʰʰji suakimii na ji'x am jum ju'ndha'.

³² Gu' ba' nat mu ba ai gu Mariiya na pai'm jii'pi'ñ gu Jesusus, mi o'lhia'n ki'n kikbuk bii'pi' dir jup titda soi'm ilhdhat:

—Aach tak moo ya' cham pui' tu'ch doodañ jaduun. Chi gu' moo chakui pui' tui'ngida' git ji guñ xiix no'p ya'p tui'ka' git aap.

³³ Ba' gu Jesusus jai' bhai' joi'ndara'p ji chum suulh na joi'ndam kʰʰ gu Mariiya na suakit mi o'lhia'n ki'n ba kii'k nax buam jum aa', gio gu Israel kam ja'tkam nam mi ja'p gu'kat jai' tiip suan. ³⁴ Ba' xi ja tikka gu Jesusus, jup ja titda:

—¿Paa pimit ba' yaas?

Ba' gui'p xi aagi'ñ am, jup titda am:

—Dho mummuni. Pu kani maik jach ti tii'mpu'ñ jaduun.

³⁵ Ba' nat mu ba ai gu Jesusus na pai' yaasap, bhai' ji susua ip jai'. ³⁶ Ba' kai'ch am gu Israel kam ja'tkam nam ni'ñ na suak:

—Jai' dho bak alh tiix buam jup jum aa', nam gu' chi gook dit maap jix bhai'm daagich.

³⁷ Jai' ba'p kai'ch am:

—Chakui dho chi pui' tui'ngida' git dhi Laasar kat no' ya' oiri'ida' git dhich jaduun, na gu' pu dua'ndha' git jia nat jax bhai' ji chu ai, ja'p na jax gui' na cham ñia kat nat dua'ñ. Aañ ilhii'ñ na moo dhi' pu'ñi git ip, gu' ji na gu' jano' pik cham ya'p oiri.

Na duadii giop bamgia' gu Laasar na ka muukix ka'

³⁸ Ba'r jix moik ai' di'n kir bhiji na mit pai' yaas gu Laasar, jodai komaarak ba' ki'n bha kuup. Ba'x io'm mia'n mui' xi ai gu Jesus bhai' na pai' yaasap gu mukdha', sia pui' ji ñakgat nax buam tu tatda', ³⁹ ba'p kai'ch:

—Ea gor mi' dhir ja'k xi bua dhi komaarak jodai na ki'n bha kuup.

Ba' gu Maarta gui' nar ja'nni'ñ gu Laasar kat, jup kai'ch:

—¿Kux ba' gu' chi giilhim bax uub ji? Na gu' maakob tanoolh ba ua' nat dir jum yaas.

⁴⁰ Ba' gu Jesus jup titda:

—Matgam gu Dios cham tu' xi-jaichu'n ji nax bhai'm duukam jup tu duñia'. Ja'ppi aapi' no'p jix biiñak kat aañ jiñ bui bix jum jur ki'n ti jii'gi'ñ na pui' ji chu buusnia' jax ñap ilhii'ñdha', nañ jax bam titda bo biipi'.

⁴¹ Ba' ja'k xi bua mit ip gu komaarak jodai na ki'n bha kuupich bha gai di'n kir na pai' yaasap gu Laasar. Ba' gu Jesus jix dhaam ja'k xi chi tiigik bhai' ji chu a'ga, jup kai'ch:

—Jum taxchaabgi'ñ iñ jiñ Gi'kora', aap nap bhammi dir bhañ kex dhaam. ⁴² Nañ gu' aañ jix maat nap gammijiñ kexke'ñ Gi'kora' sia nar pai' dhuuk, nañ gu' aañ jum a'mkam pix ya ja'p oiri. Ba' xib jiñ a'm jum aa' nañ jix bhai'm duukam jup tu duñia' ja ni'ñchudat dhi ja'tkam nam kapbhai' mui' ya'p tu'ii', nam ba' machia' na pich aap bhañ joot ya' dhi oi'ñga'n.

⁴³ Ba' pui' xi chi'ik jup titda gu mukdha' gè' ki'n:

—Jiñ jaduun Laasar, xi buusaiñ bhiji dir di'n kir!

⁴⁴ Ba' moo jano' bhiji dir ba ji buus gu Laasar nat jax mu jiñkai gu Jesus, pu pui' na jax ba bhiibgichu' gu tootna'n gio gu noonbi'ñ, gio gu buibsa'n bhai' pu iñixchu' komaarak jannulh ki'n na mit jax dhuuk bhiji pu bai di'n kir. Ba'p ja titda gu Jesus gui' nam mi'p tu'ii':

—Gor xi bhippio'k ku mu ja'p ba' oilhia'.

Nam tii chu a'gada' gu gè'gèrkam na jax dhui mu'aa' gu Jesus

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lk. 22:1-2)

⁴⁵ Ba' mui' jai' dhit ti jii'ñ jamit gu Israel kam ja'tkam buiñor gu Jesus na mit tii nat pui' ji' tu duu, gui' na mit mu dir bha oi kia'mi'ñ gu Mariya nam ampik mi'p ka daraa nam ka guguuxi'ñ. ⁴⁶ Jai' gu' dai ji na mit xi boop na mit ja aa'ñdham gui' nam pariseos jum tiiti'nda' nat jax tu duu gu Jesus. ⁴⁷ Ba' gui' nam jir ja gè'gèrkam tuk ka' gui' nam bhai' gè' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, maap xim daagik gui' nam pariseos jum tiiti'nda' ma tu a'ga mit mu xi jimik nam pai' tu a'gada' gu daix a'aixkam, bix jamit jup xi ja baidhak gu gè'gèrkam jum aa'ndam, jup kai'ch am:

—¿Jax jach ba' duñia' gu maa'nkam? Tii' na gu' oidhim nax bhai'm duukam jup tu bua. ⁴⁸ Nam gu' dhi' bix mu ja'k ji kaaya' gu ja'tkam no'ch mi' pix xi ni'ñ. Ba' gu gè'gèrkam Rooma kam dai nam bhai' ji bhaaku' no' mit ba maat, bha jimim dho gu' ya'ch kooda' bix dappaam maa'n jimdam nach ji'k ya' oi'dha', gio nam jich ialhchulhdha' dhich chiopi'.

⁴⁹ Ba' gu Kaipaas gui' na jano' pik gui' gu oidha' jir ja gè'kam tuk ka' gui' nam bhai' gè' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, jup ja titda:

—¿Aa gu' aapi'm cham maat ji jia na jax ja'k jir am? ⁵⁰ Ni ku pim jax xim aa' panaas nar am na maa'n maa'nkam pix mukia' jich a'mkam bix na ji'k ja'tkam ya' dhi Israel, nam ba' cham bix jich kooda'.

⁵¹ Ku gu' gu Dios ji nat pui' ja'k jurtuda gu Kaipaas na ba' pu'ñi ja titda gu jai' gè'gèrkam, na gu' jano' gui' gu oidha' pui'p jir ja gè'kam tuk ka' gui' nam bhai' gè' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Ba' dhi' na pui' ji' kai'ch, gu Jesus na aagit jup kai'ch na ja a'mkam mukia' gu Israel kam ja'tkam, ⁵² gam sia gu jai' nam mu ja'p oi'dha' bix kap na ji'x oi'ñga'n, ba' ja'p ji buusnia' na bix

maap ba ja jumpada' gui' nam ji'k ti jii'gi'ñ buiñor guch Gi'kora'. ⁵³ Ba' pui' ja'k maa'n ñi'ook jup duu mit nam xi chu a'gimik gu g'e'g'er kam Israel kam nam sap mu'aa' gu Jesus no' mit pai' tii.

⁵⁴ Ba'x ixchuixim pix ba oirida' gu Jesus, na gu'x maat nam jax tu a'ga gu g'e'g'er kam. Ba jii bhai' dhir Judea nammi baas ja'k na pai' Eprain ti tii' na g'e' pa'r kiicham, na amuub bipio' na pai'r gampix jix chu gak kir. Mi' ba' pu oirida' ja biim gu noonbi'ñ nam jax ba oi'ñ.

⁵⁵ Ba' moop ba miamlhim nam pai' dhuuk tu piastatda' bhaan paaskua ta'm gu Israel kam ja'tkam. Mui' pix ba ji e'e am bhammi Jerusaleen mu dir ja'p kam na jax a'lhich jir kikcham, nam sap ba' biipi' dir bhai' soi' bam ilhii'ñdha' ampik nam aaya' nam pai' dhuuk bhai' ji chu piastata' gu bhaan paaskua ta'm. ⁵⁶ Ba' biix nam ji'k pu'ñi bhammi aajim Jerusaleen gu ja'tkam, bha ja'p ti ti tikka' am gu Jesus na pai' ja'k jax chu'ii'. Tiim ti tikkada' am bhiji ji baapki g'e' chiop, jup kai'chdha' am:

—¿Paa chi ba' moo ja'k bhii? ¿Ka' ba' iam ya' aaya' aa chi jano' na pai' dhuuk pik bar piasta ka'? ¿Jax japim ilhii'ñ aapi'm?

⁵⁷ Nam gu' gu ja g'e'g'er kam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam pariseos jum tii'ti'nda', pui' pu ja titda am biix gu ja'tkam na sap no' jaroi' maadit pai' ni'ñ na oiri gu Jesus, jotmoda' ja aagi'ñdha' nam ba' dagia'.

12

Gu ubii na mi choi'dha' gui' na joidham uub tootnaran gu Jesus
(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

¹ Ba' na xijum maa'n tanoolh pix ba bi'chu' na ba' moo bam aaya' gu bhaan Paaskua ta'm, mui' ma jii gu Jesus bhammi Betaania na pai' kio gu Laasar gui' nat dua'ñdhak giop bamii' na ba muukix kat. ² Ba'x bhai'm taatit ma chu bhai'ñ jamit gu

koi' gu jurnik kam nam tu onbai'ñdha' gu Jesus, nam gu'x bhai'm taat nat mi' ba ai. Gu Laasar jai'p ma chu juu biima'n gu Jesus maap ji dharaibuk mi sonpan gui' na bhaan tum kua', gu Marta ba' dai nat pix mui' ji ja bhii'ñ. ³ Ba' gu Mariiya mi' ba ai na pai' daakat tu kua' gu Jesus ji ua'dat gui' na joidham uub nax dha'ram namii'k, ba' mi' xi choi'dhak tootnaran giop xi gakii'ñxi kuupa'n ki'n. Joidham ba tu uub ji gu' miji ba'k chir nam pai' daraa, nat gu' biix kap miji ja'p jim tiimo. ⁴ Ba' gu Juudas Iskariote na maadit jir dhi' gu mambhiix gook gu noonbi'ñ gu Jesus na gatuuk maaxik kiisa' nam boi bhii'chdha', jup kai'ch mi ja'p daakat:

⁵ —iUu gu' alh ja'p moor tu' kub ji ba' dhi'! ¿Cham bhai' aa na alh jum ga'rai ji'k baik jix cha'tmam oo'm aixim ki'n gu tuumiñ mu ja'k ja makia' gui' na alh cham bhai' nam pai' dhir u'ji ki'n tu saba'da'? Na gu' dhi'x dha'ram namii'k, na gu' giilhim joidham uub.

⁶ Ku gu' dhi' na pui' ji' kai'ch gu Juudas, cham tu' ji na moo silhkam jix ja joi'ndat jup kai'ch gui' nam cham tu' bia', ja'ppi na diilh tiix gaamum gu tuumiñ ku ba' tii aa'ndagit nam ga'ra' gui' na joidham uub. Na gu' pui' pu tu buada' na tii umua'ñdhix ka' na kusbioda' gu ja tumñi' gu jai' noonbi'ñ gu Jesus, diilh xi gaamui ji'k na ilhii'ñdha'. ⁷ Ba'p titda gu Jesus:

—Aap moo cham jax kai'chdha' jiñ jaduun. Matgam gu' dhi Mariiya pu pu kai'ñkam ulhiiñ kat ji dhi' na joidham uub na ba' pu'ñi mi' bañ choi'dha'ñ chooton am no' ñich ya' ba ai, nat gu' xib pui' ba ji buus nam bañ yaaspa' gu ja'tkam. ⁸ Gu' gui' nam cham tu' bia', matgam gammiji ya'p tui'ka' am ji jam bui na pim alh jup xi ja palhbuidhat ku gi ki'n gu tu' na ja a'm jum aagaidha', nam gu' cham pai'm ti'ñcho. Gu' aañ matgam ya' pix ja'p bhii'chu' ji dhi oi'ñga'n bhaan, ja'p pik ba ji jiiñ chi gu'.

Gu gɛ'gɛrkam nam bax mu'aak ka' gu Laasar

⁹ Mui' jai' dhit gu Israel kam ja'tkam pui' ba ti kai mit na bhai' dhir oiri Betaania gu Jesusus. Ba' mui' ma jii mit na mit ti tii'gim no' moo silhkam bha oiri, gam na mit bhaan jim iatak nam jix chiigik gu Laasar gui' nat dua'ndhak giop bamii' gu Jesusus na tii ba yaaspich mukxikam. ¹⁰ Ba' giilhim jix bhaak am gu ja gɛ'gɛrkam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, jup kai'ch am nam sap bix mu'aa' gu Laasar bii'ndai gu Jesusus, ¹¹ na gu' sap dhi'r kui'ñcha'n na gan mumki nam ba' mui' jai' dhit gu Israel kam ja'tkam mu ja'k pix ba kaichu' gu Jesusus na mit ji chiigik nat dua'ñ, gui' ba' mi' pix ja'p ji bi'iim am.

Na gɛ'kam ki'n bhammi ba aaya' Jerusaleen gu Jesusus

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lk. 19:28-40)

¹² Mui' ja'tkam bhai'p tu'ii' am ji gu' Jerusaleen nam tu piastat gu bhaan paaskua ta'm. Ba' buimgidhak pui' ba ti kai mit na sap mu ja'k ba jim gu Jesusus bhammi ja'k Jerusaleen. ¹³ Ba' na mit jax i'ki gu ko'kmarak jaaja' miji xi ji dhuu'ñ jamit na mit namkim mu na pai' dhir mui' ba jim jup xi kai'chidhat gɛ' ki'n:

—Ja'p moor jix uañ ji tu' silhkam dhi' na jaroi'r jich gɛ'kam tuk ya' dhi Israel, na jaroi' bhaankamu'n ya ja'p oiri guch Gi'kora'!

¹⁴ Ba' gu Jesusus maa'n xim taiñbuidhak gu bhurru bhai' xi dhaibuk mui'p ba tu jimchudim na mit ba tii gu ja'tkam. Pui' ji chu buus na ji'k jax tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' nat pai' tum ua'nak bijik nap jum kai'ch:

¹⁵ Aapi'm moo cham tu' bhaan jax jum aa'nda' ji Jerusaleen oi'ñkam.

Pu kani git na mi'ñi dhir bhai' ba jimda' gu jam gɛ'kam tuk alhi'ch bhurru ta'm.

¹⁶ Ku gu' gu noonbi'ñ gu Jesusus pu cham maatit kɛ'kɛ' am ji na jax ba'r

jum duukam bix na ji'k jax tu buada', ni kum cham maatit kɛ'kɛ' ip gu' mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam nam dhi' aagit jup kai'ch. Nammi ji nat pai' dhuuk muukik gio duadik jup ba jii'x dhaam na mit ba' bhai'x maatit ji kai na bak bix pui' tu ua'ñix ji tii na ji'k jax tu buimik gu Jesusus, pix ji nam gu' cham maatit kɛ'kɛ'.

¹⁷ Ba' bix gui' na mit ji'k tii gu Jesusus nat dua'ndhak giop bamii' gu Laasar na tii ba yaaspich mukxikam, mu ja'p pix ja'x pui' tu ja a'gi'ñdha' am gu jai' nam chakui maat. ¹⁸ Pui' ku mit ba'x bhai'm ilhdhak mui' xi ñam gu Jesusus mu na pai' dhir mui' ba jim, nam gu' pui' ba tɛ' kɛ' na joidham jix bhai'm duukam jup tu bua. ¹⁹ Gu' gui' nam pariseos jum tii'nda' gu' giilhim jix bhaak am ji, jup jum ti titda' am mi ja'p oipot:

—¡Dho jaiñ na pim jax ti nii'ñ! ¿Jax jachich gip ba dooda siach chi o'bhagi'ñ? Nam gu' giilhim bix pix mu ja'k ba kaichu'.

Nam ba ga'ngada' gu Jesusus ji'kchi gui' nam griago ñi'ook ki'n tu a'ga

²⁰ Ba' ji'kchi bhai'p oipo am Jerusaleen gui' nam griago ñi'ook ki'n tu a'gada' nam pai'p tu'ii' gu mui' ja'tkam, nam bhai' dhir tu daan xi chu piastatdat gu bhaan Paaskua ta'm ja bii'm. ²¹ Ba' dhi' ji' nam griago ki'n tu a'ga, mu ja'p ji chiigik ba tikka am gu Piliip gui' nar Betsaida kam na Galilea dibir bhaan bipio', soi' xi chitda am na ba' ja aagi'ñdha', jup titda am:

—¿Paa ja'k jax chu'ii' gu Jesusus? No' pich iam jich aa'ñ jiñ jaduun. Aach tiix ñio'kdhak ji.

²² Ba' gu Piliip mu jimik ba aa'ñdhim gu Anrees nam tu' tikka gu ja'tkam, gook dit jamit ba' mui' ma jii na mit aa'ñdham gu Jesusus mu na pai'p tu'ii' nam ti tikka gui' nam griago ñi'ook ki'n tu a'ga. ²³ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho nat gu' xib ya' bam ai jia nañ pai' dhuuk muuki giop bamgia' kum ba' ba xiñ maachim nañ jir tu'p

tu'm da' guñ jaaduñ. Ya' bar bhaan gu' nañ pai' dhuuk giop ba jimia'x dhaam na pai'x io'm gɛ'kam ki'n bañ dhaasa' guñ Gi'kora'. ²⁴ Na gu' dhi' ja'pni jia na jax ba' gu kai'ñ gu tiriik, na cham ji'xdha' mui'dha' no' mu pai' pɪx pu ulhñix, gu' dhi'm aa'nda' ji na mu ja'p jum ixia' dibɪr ta'm na ba' mi' dɪr buusni mui' ba kaicha'. Pu'ñi ip ba' aañ, bɪpi'm aa' nañ jiñ chulhiiñai mukia' ja a'mkam gu ja'tkam nam ba' mi' dɪr pu'ñi bhai' ji machia' nañ jir tu'p tu'm da'. ²⁵ Ba' gu jaroi' no' daix aa' na gammijix bhai' tu jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, am tɪ'ñchoka' na cham bhai' tu jimia' gatuuk. Gu' ji no' gu' cham tu' bhaan jax jim aagat tɪ jɪgi'ñ aañ jiñ bui, siat chi bɪx aixim jix buam jum duukam bhai' a'miram ji chu jii, dho gi gu'x bhai' tu jimia' ji gatuuk, nañ gu' pu baidhika'x dhaam na pai' gammijix jikgim bap tui'ka'. ²⁶ Ba' gu jaroi' no'x aa' nañ kaichgit jiñ a'mkam ba tu juanda', jum aa' na bɪx juraa'n ki'n tɪ jɪ'ñdhat mi' pui' xi jimda' nañ jɪ'k jax tu a'ga, na ba' ja'p ji buusnia' na gammijiñ bɪm jup tui'ñgida' sia nar pai' dhuuk, na gu'x kɪgalhdhat bhaan ba tɪ niidhidha' guñ Gi'kora'.

Gu Jesus na ba tu aa'nda' na jootom mukia'

²⁷ Aañ moo cham pui' ka tu tatda' ji xib, ampɪx pui'x buam tu tatda'. Chi na ñich gu' pu kai'ñkam pɪx bha jii ya' dhi oi'ñga'n, cham bhaai' nañ jax jup ba ji chɪda' guñ Gi'kora': "Jiñ palhbuidha' ap jiñ Gi'kora' nam cham jɪ'xkat jax jiñ dhooda' gui' nam xiñ bhaamki'ñ." Jax dhui na ñich gu' pu kai'ñkam bha jii nañ ya' pui' tu kuugalhdha' nat jɪ'k jax jiñ chɪ'n. Gu' ja'pjani nañ tɪda': "Jiñ palhbuidha' ap jiñ Gi'kora' nañ ba' pui' tu kuugalhdha' na pich jɪ'k jax jiñ chɪdak bhañ joot, nam ba' machia' gu ja'tkam nap aap giilhim jir gɛ'kam."

²⁸ Ba' mi' dɪr bhai' ji chu a'ga jix dhaam ja'k jup kai'ch:

—Xiñ palhbuidha' ap jiñ Gi'kora' nañ pui' tu kuugalhdha' na pich

jax jiñ chɪdak bhañ joot, nam ba' machia' gu ja'tkam nap aap giilhim jir gɛ'kam.

Ba' gɛ' ki'n bhai' ba tum ñio bhammɪ dɪr jix dhaam jup tum kai'ch:

—Matgam jañich pu pui' ba duu ji. Gɛ'kam ki'n jix bhai'ñ chaat iñ nap mi' pui' tu kuugalhdhim nañ jax jum titda. Jix io'm jañ jix bhai' bañ chaat ka' no' pich bɪx pui' ba tu kuugalh.

²⁹ Ba' gu ja'tkam nam mi'p tu'ii' na mit kai nat bha tum ñio jix dhaam dɪr, jup kai'ch am nat sap tu' pɪx gɛ' tɪr. Jai' ba' maakam jup tɪ mit, jup kai'ch am:

—Nobii'ñ guch Gi'kora' ji nat bha tu a'gi.

³⁰ Ba'p ja titda gu Jesus:

—Dho aapi'm na bha jam guguxi'ñ dhi' nat bha tu a'ga, cham tu' aañ, na pim sap ba' ya' dɪr ja'p ja'k cham jax kam aa'nda'. ³¹ Nat gu' xib ya' bam ai na pai' dhuuk ja aagi'ñdha' gu Dios bɪx gu ja'tkam nam jɪ'k mi' pui' jimia' na jax jix aa', gio nam jɪ'k cham mi' pui' jimia'. Gio gu ja'ook na ya' tu daam kɪk dhi oi'ñga'n, mi' pɪx ja'p ji bi'ya' xib dɪr. ³² Na gu' aañ nam pai' dhuuk jiñ xissapa' kuruus ta'm, mui' bhai' ji chi jɪ'ñdha' am aañ jiñ bui.

³³ Ba' dhi' pu'ñi ja'k ja titda gu Jesus gu ja'tkam na ja aagi'ñ na jax ja'k jum duuji mukia'. ³⁴ Ba'p titda am gu ja'tkam:

—¿Gi na ba'p jum kai'ch mi u'uan ta'm nach tu jiñkui'ñdha' nat pai' tu ua'nak gu Moisees na saak guch Xoi'kam na Dios bha jootsa', cham pai' dhuuk mukia' no't pu'ñi ya' ba ai? ¿Jax ji kup ba'p kai'ch nam aap jum sissapa' kuruus ta'm? ¿Ka' gui'p jir jumaich Xoi'kam aa na bhaan tu a'ga mi u'uan ta'm na saak cham pai' dhuuk mukia'?

³⁵ Ba' gu Jesus jup ja titda ip gio:

—Aañ pɪx ba jam aagi'ñ iñ jiñ jaaduñ nañ jax jiñ dhuñia' jootom, cham jañ moo pui' pɪx jam titda. Ba' no' pim jix aa' na pim jix chu maax kɪr bap tui'ka', mi' pim pui' ba jimia' nañ jɪ'k jax tu a'ga, na gu' aañ ja'p ji

buusan nañ joidham gɛ' tanoor nañ jix ya' kapup oiri. Cham maat japim gu' na pim pa ja'k bhiichu' na pim gu'x chu tukgam kir jup tu'ii'. ³⁶ Ba ti jii'ndha' pim aañ jiñ bui nañ ya' kap tu'ii' jam bui nañ tu jam bi'ñxi'ñ, na pim ba'ñ biiim bap tui'ka' na pai' joidham jix chu maax.

Ba' mi' na pui' xi chu ja a'gidhimik gu' Jesus, mi' pix ja'p ji bhi, pu jii o'ñchixim. Cham pai' ka ti mit.

Na jax jir jum duukam nam ba' cham ti jii'gi'ñ gu' Israel kam ja'tkam buiñor gu' Jesus na ti tu ja a'gi'ñ

³⁷ Ba' pu cham ti jii'gi'ñ am gu' Israel kam ja'tkam buiñor gu' Jesus sia ku ti ja nii'ñchudat jix bhai'm duukam jup tu bua. ³⁸ Pui' ji chu buus nat jik jax tu ua'nak gu' Isaiiyas gui' na bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu' Dios, nap jum kai'ch:

Cham jixkat jiñ jii'ñ jamit gu' ja'tkam jiñ Gi'kora' nañ alh ti pup tu ja a'gidhimik,
ni sia kuñ chii ja nii'ñchudat jix bhai'm duukam jup tu bua.

³⁹ Gio ba' ja'pnip tu ua'nak gu' Isaiiyas kum ba' cham ti jii'gi'ñ gu' Israel kam ja'tkam buiñor gu' Jesus, na ja'pni mui' ji kiksa:

⁴⁰ Gu' Dios pix jup tu duu ji gu' nam ba' cham maatit ti nii'ndha' sia kum ti ti nii'ñ na tu' jax jum bua,
panaas ku moo kuukup ka' gu' ja bu-upui,

ni nam cham maatit kɛkɛ' na jax jir jum duukam ka' sia kum ti kɛkɛ' na jik jax tum a'ga gu' ñio'ki'ñ, nam jax dui pix cham soi'm ilhdha' buiñor na ba' cham tu ja ua'ndha' gu' ja ua'tulhdhara'.

⁴¹ Pux maat jia gu' Isaiiyas na guch Xoi'kam giilhim jir gɛ'kam, pui' kut ba' pu'ñi ja'k tu ua'nak na dhi' aagit jup kai'ch na jik jax tu duña'.

⁴² Kum ti gu' moo siamri mui' ti jii'ñ ji gu' Israel kam ja'tkam buiñor gu' Jesus, kux gu' iam, gam sia jai' dhit gui' nam jir ja gɛ'gɛ'kam tuk. Dai ji na gu'x ixchuixim pix nam

cham machia' gui' nam pariseos jum tiiti'nda', nam gu'x ja bhi'ñ nam ja iattulhdhai ja bui gu' jai' gɛ'gɛ'kam pu mai' ja ardimia' mi' dhir gɛ' chiop no' mit jax dhuuk maat. ⁴³ Nam gu' kax joojoi'ñ nam mi' pui' jiidma' nam jax ja'k jix kii' ka'm nii'ñ gu' ja'tkam, cham tu' na jax ja'k jix aa' gu' Dios, gam nam kax aa' nam mu dir bha ja'k biiix pix tu' ka'm ja niidhat pix jix bhai' ja titdada' gu' ja'tkam. Gu' no' mit ba maat nam ba kaichu' gu' Jesus, pu maa'n jimdam ja bhaamkidha' am jia.

Gu' Jesus nap kai'chdha' nam jum tulhiiña' gatuuk gui' nam jik cham mi' pui' jimia' na jax tu a'ga

⁴⁴ Ba'p ja titda ip gio gu' Jesus gɛ' ki'n nam ba' kɛkɛ':

—Gu' jaroi' no't ba ti jii'ñ aañ jiñ bui, biiix buiñor ti jii'ñdhaip jum duña' guñ Gi'kora' nat bhañ joot. ⁴⁵ Piam no't jaroi'x bhai' bañ maat nañ jir tu'p tu'm da', biiix gui' nat bhañ joot jup ba machia' nar tu'p tu'm da', cham tu' dai aañ. ⁴⁶ Na ñich gu' aañ bha jii jia ya' dhi oi'ñga'n nañ ya' tu ja bi'ñxidha' gu' ja'tkam nam jix chu tukgam kir jup tu'ii', na gu' aañ ja'p ji buusan nañ joidham gɛ' tanoor, na ba' gu' jaroi' na ba ti jii'ndha' aañ jiñ bui, jix chu maax kir ji bi'ya'. ⁴⁷ Cham tu' nañ aañ ya' ɛɛ'ji pui' xi ja titdaimi nam giilhim jix u'ua'tulhdhix ba ja tulhiiñchuda', gu' ja'pji nañ ja'kbui' kat ya' ja palhbuidha' ji nam jax dhuuji cham jum tulhiiña' gatuuk. Mi' dhir jam ba' diilh jup bam tigia' no' mi' pui' jimia' nañ jik jax tu ja a'gidha', piam ku gu' cham. Diilh ba' bax maat guñ Gi'kora' na jax ja dooda'. ⁴⁸ Piam kum jai' dhit cham jiñ kaim nañ jik jax ti tu a'ga nam cham jiñ kii'galhdhat, cham jax bua dho. ¿Jax jañ gip ja tida' aañ? Jumaix jai'ch ji gu' gui' na pik ja aagi'ndha' nam kuiñcha bia' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, dai na xi ja aa'ndhai na mit silhkam cham mi' pui' jii nañ jik jax tu ja a'gi'ñ xib. ⁴⁹ Nañ gu' aañ cham tu' diilh pix pui' tu a'ga jia gammiji

nañ dñlh jax ilhii'ñ, ja'pji daipu' nat ji'k jax pix jiñ chidak bhañ joot guñ Gi'kora'. ⁵⁰ Na ba' gu jaroi' no't jiñ kèk mi' pui' ba jii nañ ji'k jax tu a'ga, pu baidhika' guñ Gi'kora' jix dhaam ja'k na pai'p tu'ii', na gu' gui' pix jir ñio'ki'ñ dhi' nañ ji'k jax tu jam a'gi'ñ, nat gu' pu'ñi ja'k xiñ aa'ñdhak bhañ joot.

13

Gu Jesus na ba ja bopkoñdha' gu ja tooton gui' nam ji'k kaichu'

¹ Ba' takaab dir na ba' moo bam aaya' gu bhaan Paaskua ta'm nam pai' dhuuk tu piastatda' gu Israel kam ja'tkam, pux bhai' bax maat gu Jesus nat bam ai na pai' dhuuk giop ba jimia'x dhaam buiñor guch Gi'kora' nat pai' dhir bha jii. Cham jax bua sia ku mit dñlh ya' ji bii gui' nam ji'k kaichu', na gu' pui' na jax jix ja joi'ndat bax ja da'da' sia kut ba jii nat jax jix ja joi'gilh ya' dhi oi'ñga'n na ja bñm oilhimik. ² Ba' na mit pai' dhuuk ba ji chu juu gu jurnik kam, gu ja'ook pui' ja'k ba jurtuda gu Juudas Iskariote maraa'n gu Simoon Iskariote na sap maaxik kisa' gu Jesus nam boi bhichdha', dai pui' pix bam aa' mi' dhaakat na tii tu kua'. ³ Gu Jesus pui' pix xim aa' jura'ram bhaan nat bam ai na pai' dhuuk giop ba jimia'x dhaam buiñor gu Dios nat jaroi' bha joot. Pux bhai'x maat gu' na bñx bhaan ji chu bi'ya' sia nar tu', gam na bñx tu daam ba kika' ya' dhi oi'ñga'n. ⁴ Pui' xim aagat ba' moo jotmoda' nat jax kikbo mi' na pai' daakat ka tu kua' gu jurnik kam, bhai' ji kua gu tēb kutuuna'n na daam dir tii'chu', mi ja'p xi dhaasak bhai' ji bhii maa'n gu janulh joidham jix moik. Mi' dhir ba' bha ja'p xi buraak jurban ⁵ bhai' ji ja bopkoñ gu ja tooton gu noonbi'ñ, dai nat jax ja'aa ta'm tua gu suudai', gu jannulh ki'n ba' xi ja gakii'ñxidhidhat gui' nat bha ja'p xi buraak jurban.

⁶ Ba' na pai' dhuuk gu Peegro tiip bax bopkoñdham gu tootna'n, cham aa', jup kai'ch pix:

—¿Aañ aap moo pui' pik ba jiñ bopkoñdha' guñ chooton jiñ jaduun'?

⁷ Ba' gu Jesus jup titda:

—Matgam gu' saalh ka maachim ap jiñ jaduun' na jax jir jum duukam nañ ba' jam bopkoñi'ñ gu jam tooton. Gu xib gu' chakui ji nap maat.

⁸ Ba' gio bhai'p ji ñio gu Peegro, jup kai'ch:

—¿Cham aa gu' aañ moo chakuiñ bopkoñdha' ap tu'ñ chooton? Nap gu' aap giilhim jir gē'kam, cham tu'r jum jupaabkam iñ.

Ba'p titda gu Jesus:

—Dho bak gu' cham tu'ñ bui kap tui'ñgida' ap no'p cham aa' nañ jum bopkoñdha' dhim tooton.

⁹ Ba' gio mui'p ji ñio gu Peegro, jup kai'ch:

—Xiñ bopkoñi'ñ ku giñ jaduun'. Bñx xia dhiñ ñoonob jap jiñ bopkoñdha' gio ba' dhiñ mo'. Aañ jix aa' ji nañ gammijim buip tui'ñgida'.

¹⁰ Ba' gio mui'p ji ñio gu Jesus, jup titda:

—Jax dhui nax kiki' gu jam noonob gio gu jam moom, na pim'it gu' kia'pix batbia. Cham jum aa' nañ jam bopkoñdha', dai ji dhi jam tooton nat ba dirbat na pim ki'n jiim nañ ba' ya' jam bopkoñi'ñ, sia ku pim cham tu' moo bñx jix batbix na pim ji'k jiñ kaichu'.

¹¹ Na gu' pu bax maat gu Jesus na maadit maaxik kisa' nam boi bhichdha'. Pui' ku ba'p ja titda nam cham tu' bñx batbix nam ji'k kaichu'.

¹² Ba' nat pai' bñx ja timo nat ja bopkoñ gu ja tooton, gio mup ji dhaibu sonpan gui' na bhaan tum kua' xi chi'ñik ip gio gu tēb kutuuna'n. Mi' dhir ba'p ja titda:

—¿Jix maat japim aa na jax jir jum duukam na ñich ba' jam bopkoñ gu jam tooton? ¹³ Aañ silhkam dhor gē'kam na pim jax bañ chiti', gio nañ bixchu'x aichu'n. Cham tu'r gama ja'k na pim jax kai'ch jiñ jaaduñ.

¹⁴ Kuñ chi gu' jam bopkoñ ji gu jam tooton sia kuñ giilhim jir gē'kam gam nañ bixchu'x aichu'n nañ pu tu duña' na pim jax bañ ñii'ñ. Aapi'm ba' dñlh ya' dir ja'p ja'k pui'p xim bopkoñdhat

gu jam tooton bix jima'n. ¹⁵ Na pim jax bañ ñii'ñ aañ na ñich jam duu, pu'ñi ja'k japim ba'p tu kuugalhdhidha' aapi'm gammiji ti'ñchokat. ¹⁶ Na gu' dhi' ja'pni jia na jax maa'n gu tujuandam na mi' pui' xi chu duñiidha' na ji'k jax tiidaidha' gui' na buiñor tu juanda', na gu' bita'n jup tui'ka', cham tu' ja'xbui'p jir g'e'kam ka' gu' na jax gui' na mi' buiñor tu juanda'. Gio ba' ja'pni ip na jax gu jax chu'm tujuandam no' mit pai' joot na jimia', mu jimia' dho na gu'x mat ka' jia nar tujuandam ka' pix, cham tu' pui' na jax gui' na mu jootsa'. Aapi'm ba' pu'ñi ip jiñ jaaduñ. ¹⁷ Mi' pim pui' xi chu duñiidhat na pim jax jiñ ñii'ñ nañ jam bua gio nañ tu jam a'gi'ñ no' pim jix maat na jax jir jum duukam, na pim ba'x jijkgim jup tui'ka'.

¹⁸ 'Sia kuñ gu' cham tu' moo bix jup jam titdat jup kai'ch na pim ji'k ya'p tu'ii', nañ gu' aañ jix maat nañ ji'k pix ja daa' gui' nam gammiji bañ kaichgida'. Na gu'm aa' na pui' tum kuugalhdha' nat jax tum ua'nak bijik nap jum kai'ch: "Maadit bhai' jiñ bhaamki gui' na mit ji'k jiñ bim tu juu." ¹⁹ Xib dir jañ pui' ba pup xi jam titdañ jaaduñ na pim ba' ba pup jix mat ka', ampik na pui' tum kuugalhdha', na pim ba'x io'm ba ti jii'gi'ñdha' no't pui' ba tum duu na aañ pix jir di' guch Xoi'kam nañ jax pu bar di' sia bijik dir. ²⁰ Pu ka nañ moo silhkam ya' pu jam tiida', na gu jaroi' no't jix kigalh gu jax chu'm jiñ chujuandam tuk, no' mu ja'p pai' jimdat jiñ a'mkam tu a'gim, ja'p ji busnia' na aañ na xiñ kigalhhdha'. Gu' ba' gu jaroi' na xiñ kigalhhdha' aañ, guñ Gi'kora' nax dhaam jup tu'ii' nax kigalhhdha' ip nat jaroi' bhañ joot.

Gu Jesus na ba tu aa'nda' na sap gu Juudas maaxik kisa' nam boi bhichdha'

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lk. 22:21-23)

²¹ Ba' mi' na pu'ñi xi kai'chimik gu Jesus, bhai' pix joi'ndara' ji chum suulh, jix buam bhai' jim ilh

ii'mdagaram bhaan. Ba'p ja titda gu noonbi'ñ:

—Maadit aapi'm moo maaxik jiñ kisa' nam boiñ bhichdha' gu ja'tkam. Aañ moo ya' pu jam titda.

²² Ba' gu noonbi'ñ bhai' pix xim ninii'ñ am, nam gu' cham maat na jaroi' ba' aagat jup kai'ch na pui' maaxik kisa'. ²³ Ba' maadit gui' nax io'm jix dha'da' gu Jesus mi' dhir ja'p daa sonpan. ²⁴ Ba' gu Peegro ja'p xi dhuiñxi na sap mi' dhir tikka' na jaroi' ba' aagat jup kai'ch na pui' maaxik kisa', na kapbhai' mi sonpan daa. ²⁵ Ba' gui' amuub dir jup ba tikkax dhupii'ñ ki'n, jup titda:

—Jaroo ba' da' gui' na pui' maaxik jum kisa'ñ jaduñ? Jax chu'm jir di'?

²⁶ Ba' gu Jesus jup xi aagi'ñ, jup titda:

—Dho nap pix nii'ñdha' nañ jaroi' ti bi'ñxidhai mu ja'k xi makia' gu timkalh. Dhi'r di' ka'.

Ba' pui' xi chi'ñik, nat jax daa gu timkalh, xi chi bi'ñxidhak mu ja'k xi maa gu Juudas Iskariote, maraa'n gu Simoon Iskariote. ²⁷ Ba' nat kia'pix maa'n bhai' ba kii, bhaan pu baa gu ja'ook. Ba'p titda gu Jesus:

—Xib jap ba' ba jimda' Juudas nap jax pui'x chu duñiim saak, dai na moo jotmoda' git.

²⁸ Ba' pu ni maadit gu bix nam ji'k mi dharaa kut jix maatit kai gu Jesus na jax kai'ñkam pui' titda gu Juudas. ²⁹ Ja'p jum aa' am na jax kai'ñkam jup titda na ba tu taañmira' gu tu' nam tu bhaidha' gu bhaan paaskua ta'm, piam ku na ba ja makia' ji'k gu tuumiñ gui' nam cham tu' bia', nam gu'x maat na gui' umua'ñdhix na kusbioda' gu ja tumñi' bix nam ji'k jir noonbi'ñ gu Jesus. ³⁰ Ba' nat jax pix mi' ji jugio gu timkalh nat maa gu Jesus, mi ja'p pu bhii gu Juudas nat jax kikbo pui' cham jax ji chi'ñik. Bar tukaa' ji ba' gu'.

Gu Jesus na ba tu daasa' nam sap xim ja joi'gi'nda' gui' nam kaichu'

³¹ Ba' mi' dhir jup kai'ch gu Jesus nat pai' pu ba jii gu Juudas:

—Xib dho gi ba' ampix jum ai ji nam pai' dhuuk am xi machia' gu ja'tkam nañ aañ ja'xbui'p jir gɛ'kam na guñ Gi'kora' nat bhañ joot. ³² Na gu' nañ pai' dhuuk duadii giop bambia' mu dir koi'ñga'n tir, dhi' bhaan bax maati' ka' na gui'ñ buip tui'dhi' na giilhim jir gɛ'kam. Pu'ñi duuji ba' ba matgilhia' ip nañ aañ ja'xbui'p jir gɛ'kam na guñ Gi'kora', pui' kuñ ba' bixchu'x aichu'n nañ pu tu duña' bhaankamu'n. ³³ Ba' xib am ti pup ba jir boi cha'm kam iñ jiñ jaaduñ, cham jañ tu' mui' ya' ka juruun'dha' jam bui. Aapi'm chi ba' nai' ti ji chu gaaga' na pim gio ti ba xiñ chügik ka', ji na pim gu' cham pai' kañ chigia', na pim gu' cham ji'xdha' aaya' nañ pai' ja'k bap tui'ka' no' ñich ya' dir ba jii, pui' nañ jax jup ba ja titda jano' gu Israel kam gɛ'gɛ'kam. ³⁴ Dai nañ ja'pni ja'k xi chu daasai aapi'm jam bui na tu aagix ka' xib dir, na pim joidham xim ja joi'ndat jix bhai' kai'chit tu oi'ñka' bix ji'ma'n, ja'p na jax aañ nañ xi jam joi'ndat xi jam da' bix ji'ma'n aapi'm, ³⁵ nam ba' bhai' ji machia' gu ja'tkam na pim aapi'm joidham jir jix bhabhai'kam na pim ji'k bañ kaichu'.

Gu Jesusus nap tida' gu Peegro na sap pu ti'ya' na cham tu' kaichu'
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lk. 22:31-34)

³⁶ Ba' gu Peegro bhai' ba tikka gu Jesusus, jup titda:

—¿Paap gi moo ja'k bhüya'ñ jaduun kuch ba' pui' cham pai' kam tigia'?

Ba'p titda gu Jesusus:

—Dho maakam ja'k dho, na pai' ja'k cham bhaai' nap jax jiñ oidha' gu xib nañ gamai' ji jimia'. Ku ba' gu' aap cham jax jum aa'nda' ji, nap gu' saalhim bhai' pix pui'p bhüya', bhammip jup ba ji buusnia' nañ pai'p tui'ka'.

³⁷ Ba'p kai'ch gu Peegro:

—Pu xiib ji nañ pix mi dhaibu aañ nap pai' dhuuk gamai' ji jimia'ñ jaduun. ¿Kux ba' gu' aañ pai'p bi'ya' dñih? Daas iñ dho nañ mukia' jum a'mkam no'ñ xi ihii'ñ.

³⁸ Ba' gu Jesusus jup titda:

—¿Paap gip daas nap mukia'ñ a'mkam Peegro? Pu ka git nap ja'xñi pu baikim pui' ba ti'ya' nap cham tu'ñ kaichu' na ba' pik moo ba jiiñkia' gu takaaru', aañ moo ya' pum titda.

14

Gu Jesusus nap kai'chdha' na gui'r di' gux ki' boi

¹ Aapi'm moo cham tu' bhaan jax jum aa'nda'ñ jaaduñ, Dios japim pix ti'ñchokat buiñor jix biiñak ka' gammiji, gio ba' aañ jiñ bui ip. ² Matgam bhammi na pai'p tu'ii' guñ Gi'kora', mui' kap jir ba'pki chir ji na pai'x bhaai' na pim oi'ñcha' bix ji'ma'n, aañ moo ya' pu jam titda. ¿Kux ba' gu' aañ pui'p ba jam titdada' git aa gu ja'p pix no' cham jir silhka' ka' git? Chakui ji nañ pui' jam tida' git. Ba' aañ bii'p' mui' xi jimia' xib nañ ba ti ki'mpiga' bha ja'p na pim jax aaya' bix ji'ma'n. ³ Gioñ ba' bhai'p jim nañ ji'x jix bhai' xi chu dui nañ bha jam bai'ñmira' na pim bhammi ja'k ba oi'ñchapu' jiñ bii'p nañ pai' kio, na pim ba' gammiji jiñ bii'p jup tui'ka'. ⁴ Xib japim dho ba' bax maat jiñ jaaduñ na pim jax dhui aaya' nañ pai' ja'k jim, nañ gu' ba jam aagi'ñ.

⁵ Ba' bhai' ji ñio gu Tomaas, jup titda gu Jesusus:

—Pu cham maat ich jax dhui nap pa ja'k bhüchu'ñ jaduun. ¿Jax jachich gi dhuip ba ai gu dñih bhammi pai' nap tu aa', nach gu' cham maat gu boi nach pai' jax ji bhüya'?

⁶ Ba' gu Jesusus jup titda:

—Aañi' dhor di' gux ki' boi na bhaan jum bhübhü jix dhaam ja'k na pai' cham ka tu muuki'. Jum aa' na aañ jiñ bui ti jii'ñdha' gu jaroi' na ba' jimia' jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora'. ⁷ Na gu' no' pim jiñ bui ti jii'ñdhat jix bhai' ba xiñ maat nañ jir tu'p tu'm da' aañ, bix bhai' ji machia' pim na ji'x jir gɛ'kam guñ Gi'kora' bhammi na pai'p tu'ii'. Pui' na jax xib na pim gu' bax maat na ji'x jir gɛ'kam, na pim gu' dñih jam buupui ki'n ba nii'ñ.

⁸ Ba' gu Piliip bhai'p ji ñio, jup titda ip gu Jesusus:

—Eap xich chii'ñchodak gu Dios na jax chu'm ti ñii'ñ jiñ jaduun, nach ba' cham jax jich aagit dai gui' bhaan titii'ñchoka' pix ba'.

⁹ Ba'p titda gu Jesusus:

—¿Kux chakui aap jiñ maat Piliip nañ moo mui' chanoohl jam bñim ba oiri? Gi nañ jup jam titda na gu jaroi' no't jix bhai' bañ maat aañ nañ jir tu'p tu'm da', bñix bhai'p ji machia' nar tu'p tu'm da' guñ Gi'kora'. ¿Jax ji kup ba'p kai'ch nañ pui' jam tii'ñchoda' na jax chu'm ti ñii'ñ? ¹⁰ ¿Ka'p ji cham ti jügi'ñ aa Piliip nañ jup kai'ch nañ aañ buiñor jup tui'dhi' guñ Gi'kora', gio na guñ Gi'kora' mu dir bha ja'k jiñ buip tui'dhi' ip? Jax dhui nañ moop jam titda ip nañ aañ cham tu' pui' tu a'ga gammiji nañ dñlh jax ilhii'ñ pix, daipu' ji na jax pix jiñ chñdaim guñ Gi'kora' nañ buip tui'dhi'. Gui' pix jiñ a'm dir jix bhai'm duukam jup tu bua, nach gu' gook dit maa'n ii'mda'p duuk. ¹¹ ¿Ka' moo ja'p jix xijai aa na pim ti jii'ñdha' na silhkam aañ jiñ buip tui'dhi' guñ Gi'kora', gio nañ aañ ya' dir mu ja'k buiñor jup tui'dhi' ip? Ja'pji na pim ba ti jii'ñdha'ñ jaaduñ, na pim gu' ba ti ñii'ñ nañ joidham jix bhai'm duukam jup tu bua bhaankamu'n, nach gu' kai'ñkam gook dit maa'n ñi'ook jup duuk. ¹² Pu ka nañ moo tu' silhkam ya' jam aagi'ñdha'ñ jaaduñ, na gu jaroi' no' bñix juraa'n k'i'n ti jügi'ñ aañ jiñ bui, pui' bixchu'p bax chu aichu'nda' na pu tu duñia' jix bhai'm duukam ja'p na jax aañ. Jix io'm gè'gèr jix bhai'm duu'nkam ba xip tu buada' no' ñich aañ ba jix dhaam buiñor guñ Gi'kora'. ¹³ Ba' no' ñich pu'ñi ba jii, bhammi dir dai nañ bhai' ba jam joochxi'ñdha' gu tu' na pim ya' dir mu taanda' guñ Gi'kora' aañ jiñ bui jix biiñak kat, na ba' bhaan jix maati' ka' nach silhkam gook dit maa'n ii'mda' pix jup duuk guñ Gi'kora' na giilhim jir gè'kam.

¹⁴ Ti'ñchokat japim moo na pim aañ

jiñ bui pix jix biiñak kat mu taanda' guñ Gi'kora' gu tu' na jam a'm jum aagaidha'. Aañ ba' pu maa'n jimdam bha jam joochxidha', nañ gu'x mat ka' na pim aañ jiñ kaichu'.

Gu Jesusus nap kai'chdha' na bha ja joochxidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gui' nam ji'k ba kaichgida'

¹⁵ 'Gu' ba' xib na pim bañ kaichu', dai na pim mi' pui' xi jii'mit nañ ji'k jax jam titda, no' pim dho ji baabui' silhkam jix aa' na pim tu' ka'm bañ ñii'ñdha' ya' dir ja'p ja'k, piam ku gu' cham. ¹⁶ Aañ ba' bhammi øøji soi' tiida' guñ Gi'kora' na bha jam joochxidha' gui' na gammiji jam buip tui'ñgit jam nuukdaidha' na cham tu' jam duñia', gam na jam guguuxdhatgida', na gu' gui' cham pai' ka jimia' no't pix ya' ba ai, cham pui' na jax aañ nañ bar boi cha'm kam. ¹⁷ Gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'ñ dho aagit jup kai'ch na jam a'm bam tajaana' no't bhai' ba jam joochxi guñ Gi'kora' dai aapi'm na pim ji'k bañ kaichu'. Gui' nam ji'k cham ti jügi'ñ aañ jiñ bui dho gi gu' cham ji'xdha' ja a'm jum tajaana' ji, nam gu' cham mat ka' nar tu'p tu'm da'. Aapi'm na pim gu'x bhai' bax maat nar tu'p tu'm da'. ¹⁸ Ku ba' gu' cham tu' ji nañ moo gammiji pu dñlh ya' xi jam iabui no' ñich ya' dir ba jii, gioñ bhai'p jim ji matgam ya' aapi'm jam bui, pui' nañ jax jam bñim ba oirida'. ¹⁹ Dai gui' nam ji'k cham ti jügi'ñ aañ jiñ bui dho gi gu' pu cham pai' kañ chigia' am ji no' ñich pix ya' dir ba jii. Aapi'm na pim ji'k bañ kaichu' dho gi gu' pux bhai'ñ ñii'ñdha' ji maa'n na jax, nañ gu' jam buip tui'ñgida', gam na pim gammiji pu ba duduka' ya' dir ja'p ja'k gu jam i'ii'mda' bhaan ja'p na jax aañ. ²⁰ Jano' dir nañ pai' dhuuk duadii giop bamgia' mu dir koi'ñga'n tir, jix bhai' ba machia' pim na silhkam jiñ buip tui'dhi' guñ Gi'kora', gio aañ ya' dir mu ja'k buiñor jup tui'dhi' ip. Bñix japim bhai'p ji machia' nañ aañ jam buip tui'dhi' na pim ji'k bañ kaichu' na pim jiñ bui ti

jügi'ñ. ²¹ Na gu' gu jaroi' no't jiñ kēek mi' pui' ba jii nañ jik' jax jam titda, dhi' bhaan bax maati' ka' na silhkam jix aa' na tu' ka'm jiñ ñiidhat ba xiñ kügalhi'ñdha' gammiji, mi' dhir ba'x bhai' bhai' ji machia' nañ jir tu'p tu'm da', gio ba' nax joi'ndat ba tigia' guñ Gi'kora' no' pu'ñi mi' pui' ba jim nañ jik' jax tu a'ga.

²² Ba' gu Juudas gui' na cham tu' Iskariote jum da'nsa bhai' ba tikka gu Jesus, jup titda:

—¿Jax ku ba' cham jup bhaai' nam machia' nap jir tu'p tu'm da' gui' nam cham ti jügi'ñ aap jum bui ku ba' moo dai aach pix jup jix mat ka' nach jik' jum kaichgida'?

²³ Ba' mui' ji ñio gu Jesus, jup titda:

—Dho nam gu' cham jiñ maachim ka' jia, nam gu' cham jiñ kügalhi'ñdha' nam cham ji chi jü'ñdhat ka' aañ jiñ bui. Gu' gui' no' ba ti jügi'ñ aañ jiñ bui ba xiñ maachim ka' ji nañ jir tu'p tum da', pui' ku ba' mi' pui' ba jimda' nañ jik' jax tu a'ga xib, ba' guñ Gi'kora' jix joi'ndat tügii bax kügalhi'ñdha' ip. Ba' mi' dhir dai nach buiñor bap tui'ñgida' gammiji büma'n guñ Gi'kora', ja'p ji buusnia' nach bhai' pu ba oi'ñka' bhaan. ²⁴ Ba' gu jaroi' no' pu'ñi cham jiñ kügalhdhat cham ti jügi'ñ aañ jiñ bui, dhi' bhaan jix maati' ka' na cham jixdha' mi' pui' jimia' nañ jik' jax tu a'ga xib bhaankamu'n guñ Gi'kora'. Na gu' nañ jax ba jam titda bo jia na guñ Gi'kora' jir ñio'ki'ñ dhi' nañ jik' jax tu jam a'gi'ñ, cham tu' aañ düilh nañ jax ilhii'ñ.

²⁵ 'Aañ daipu' pu'ñi ja'k pix xi jam aa'ñdhai nañ jax ba jam titda nañ jix ya' kap tu'ii' jam bui. ²⁶ Gu' no't jiñ a'mkam bhai' ba jam joochxi guñ Gi'kora' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', bixchu' ji na bhai' ji jam mat-tuda' nañ tu' cham jam aagi'ñ xib, gio na gammiji jam t'ñchoxi'ñka' dhi' nañ jik' jax tu jam a'gi'ñ na pim ba' cham mik bua'.

²⁷ 'Ba' aañ dhi' bhaan pui' jam guguuxi'ñ, na pim ba' moo joidham jix jijikgim jup tui'ka' no' ñich aañ ba

jii, na pim ba' cham tu' bhaan jax jim aagat jix chotdon ka'. Cham pui' na jax gui' nam cham ti jügi'ñ aañ jiñ bui nam tu' na pix bhaan jix buam jum aagit jix chotdon ka', jix pix jam tii sap pik ba'x bhai' bam taat ka'.

²⁸ Gio na gu' nañ jax ba jam titdañ jaaduñ nañ jup kai'ch bo nañ alhio pix bhammi xi ñorgirai buiñor guñ Gi'kora' gio ya'p aaya' jam bui nañ jam büm oirida'. Gu' ji na pim gu' aapi'm panaas jix buam bam aa' nañ pui' xi jam titda nañ bar boi cha'm kam. ¿Aa ku pim ji gu' pix jix bhai'm ilhdha' ji nañ ba jam aagi'ñ nañ bar jimdam jix dhaam buiñor guñ Gi'kora' nax io'm jir gē'kam, cham tu' pui' na jax aañ, no' pim baabui' tu' ka'm jiñ ñiidhat ba xiñ dhaan na pim bax maat nañ jir tu'p tu'm da'? ²⁹ Ku ba' gu' dhi' pui' tum duñia' ji kia', sia ku pim gu' ya' cham pik jiñ jügi'ñ. Xib dir jañ moo pui' ba pup xi jam titda na pim ba'ñ jügi'ñdha' no't pui' ba tum kuugalh.

³⁰ 'Xib jañ cham tu' mik ka tu a'ga' aapi'm jam bui, na gu' amuub ba jim-chu' gui' na ya' tu daam kük na jix oi'ñga'n, sia ku gu' tii cham tu'r jiñ jupaabkam. ³¹ Gu' ji na gu'm aa' na pui' tum kuugalhdha' nañ jax ba jam titda, nam ba' machia' gu ja'tkam nañ aañ tu' ka'm ñiidhat mi' pui' jim na jax jix aa' guñ Gi'kora', pui' kuñ ba' büx pui' tu kuugalhdha' nat jik' jax jiñ chüdak bañ joot. Ja'pni dho. Maigor jach ba jiidma'.

15

Gu Jesus nap kai'chdha' na gui' pui' ji buusan na i'ix

¹ 'Aañ pui' ji buusan jia na jax maa'n gu i'ix gui' na jax chu'm jix iib-hai'ñchalhi', guñ Gi'kora' ba' pui'p ji buusan nar i'xchadam, nax bhai' bua gam na mi chui'chxidhat mi bapga na ba' cham gokia'. ² Ba' no' maa'n cham i'bhai'ñchar gu mamraga'n dhi i'ix, iiki mai' bua' guñ Gi'kora'. Piam ku gu' i'bhai'ñchar, dai na ja'p jix bhai' xi kümpiga' dho, gio na xi kuu'mpiga' na ba' joidham xiboorkai jix io'm

mui' ba iibhai'n̄cha'. ³ Aapi'm pu'n̄ip ji buan jiñ jaaduñ na jax gu mamraga'n gu i'ix, na pim gu' ba k̄i'mpigix gu jam jujur am bhaan na pim ba ti j̄igi'n̄ b̄ix nañ j̄i'k jax jam titda. ⁴ Ba' xib ya' dir ja'p ja'k dai na pim p̄ix bhaan ji baapmiglia' na pim gammijiñ buix biiñak ka', ja'p na jax aañ nañ gammiji jam buip tui'dhi', nach ba' pu'n̄i duuji gook dit maa'n ii'mda'p duuka'. Na gu' dhi' ja'pni jia na jax maa'n gu mamraga'n gu i'ix no' ikix kam mummu ja'p pai' p̄ix kaat mik, dai na bhai' p̄ix ji gakia'. No' bha chu daa' ji toonaram gu i'ix na ba' i'bhain̄chara'. Aapi'm ba' pu'n̄ip ji buan jiñ jaaduñ, cham j̄i'xdha' tu' jax dhuñia' pim jix bhai'm duukam gu aapi'm d̄ilh p̄ix no' pim cham aañ jiñ buix biiñak kat. Jum aa'nda' ji gu' na pim b̄ipi'x biiñak ka' aañ jiñ bui na ba' pui' ji chu buusnidha' jax ña pim jix chu duñiik ka'.

⁵ 'Aañ xib pui' ji buusan na jax gu i'ix nañ jax ba kai'ch, aapi'm ba' na pim j̄i'k bañ kaichu' ja'p ji buan na gu mamraga'n. Ba' no' pim moo jax dhuuk gammiji mi' pui' jiimit jix biiñak aañ jiñ bui, aañ gammiji jam buip tui'n̄gida' ip. Ba' mi' d̄ir b̄ixchu' bax chu aichu'nda' pim na pim pu tu duñia' na tu'r jix bhai'm duukam, ku ba' gu' no' pim aañ jiñ buix biiñak kat jup tu bua ji na ba' pui' tum duñia'. No' pim gu' aapi'm d̄ilh p̄ix pui' tiix chu duñiik, dho gi gu' pu cham tu' jax dhuñia' pim ji. ⁶ Piam no' gu' jaroi' maadit cham mi' pui' jimdat jiñ buix biiñak, dho gu' pu cham tu'n̄ dho buiñor kap tui'n̄gida'. Dhi' ba' ja'p ji buusnia' na jax gu i'ix gu mamraga'n no' cham ka i'bhain̄char na ik̄i mu baas bua' gu i'xchadam. Mi' d̄ir na pai' xi gakia', dai na ba midha'.

⁷ 'Gu' no' pim moo mi' pui' jiimit nañ jax tu jam a'gi'n̄ gammijix biiñak kat aañ jiñ bui, jam k̄ek̄et jam maakidha' ji guñ Gi'kora' sia tu' na pim ya' dir mu taanda'. ⁸ Gio na gu' joidham jix bhai'm taat ka' no' pim aapi'm pu'n̄i joidham b̄ix jam jujur k̄i'n jix biiñak kat aañ jiñ buix bhai'm

duukam jup tu bua jiñ a'mkam, aapi'm ba' bar di' ka' gui' nam tu' silhkam bañ kai'chgida'. ⁹ Aañ xi jam joi'ndat xi jam da' jia jiñ jaaduñ na pim j̄i'k bañ kaichu'. Ja'p na jax xiñ dha' aañ guñ Gi'kora', pu'n̄iñ jup xi jam da'da' aapi'm no' pim gammijiñ buix biiñak. ¹⁰ Pu kani git no' pim aapi'm moo mi' pui' jiimit nañ jax ba tu jam a'gi'n̄ p̄ix bhaan ji baapmigim na pim jiñ buix biiñak, xi jam joi'ndat jañ dho xi jam da'da' maa'n na jax, ja'p na jax aañ na gu' xiñ dha' guñ Gi'kora', na gu'x maat nañ mi' pui' xi jim na jax ja'k jix aa' gam nat jax jiñ chiidak bhañ joot.

¹¹ 'Dhi'n̄ p̄ix bhaan jam guguuxi'n̄ jiñ jaaduñ nañ jax ba jam titda, na pim ba' moo gammijix j̄i'kgim p̄ix jup tui'ka' aañ jiñ bui, ni palh̄ip ku pim am tu' bhaan jix buam jum aa'nda'. ¹² Gio ja'pniñ ba' moo tiip kai'chit jiñ jaaduñ na pim siamrix bhai' kai'chit tu oi'n̄ka', gam na pim xim jajoiḡi'nda' b̄ix j̄i'ma'n, cham tu' na pim tu' bhaan xim bhabhaakui'n̄dha'. Pui' ja'k japim jup xi chu jimda' na jax aañ nañ xi jam joi'ndat xi jam da' b̄ix j̄i'ma'n. ¹³ Na gu' dhi' ja'pni jia no'n̄ moo tu' silhkam baabui'x chu joi'gi'n, no' mit ba ji ḡi' piam kum bax mu'aak gui' nach maap jix bhai' kai'chdha', aañ dho mi'ji dir jup ji dhain̄ñia' nañ palhbuidha', cham jax bua sia ku mit mañ mua bhaankamu'n. Dhi' ba' bhaan bax maati' ka' nañ tu' silhkam jix chu joi'gi'n. ¹⁴ Aapi'm ji ba' bar dhi'n̄ jaaduñ gui' nach tu' silhkam maap jix bhai' bach dhaa', na pim gu' mi' pui' ba j̄im nañ j̄i'k jax jam tiidaim. ¹⁵ Cham jañ tu' pui' ka jam bia'ka' na pim jir jiñ chujuandam tuk, nañ gu' b̄ix ba jam aagi'n̄ nañ jax jir tu'm kam aañ gio ba' na jax jir tu'm kam guñ Gi'kora'. Kux ba' no' pim jir jiñ chujuandam tuk ka' git p̄ix, pu cham ji nañ jam aagi'n̄dha' git nañ jax jir tu'm kam, ni nañ j̄i'k tu'x maat, daipu' nañ tu' jam chienda' git palh̄ip tu' mi ja'p, ja'p na jax gu jax chu'm tujuandam, na gu'

pu cham mat ka' na tu' jax jup buada' gui' na mi' buiñor tu juanda'. ¹⁶ Aañ bii'pi' jam tii'gik jam daa jia bii'x ji'ma'n na pim bañ kaichgida' xib, cham tu' na pimit aapi'm bii'pi'ñ chii'gik bhai' jiñ kai. Ba' aañ xib pui' ilhii'ñ na pim nai' xi jimia' bii'x kap na pim jix bhai'm duukam jup tu duiñpu' jiñ a'mkam. Gammiji pim pix bhaan ji baapmigia', na ñich gu' pu chu'm ki'n jam a'm ti tii'gik ba jam daa bii'x ji'ma'n. Ba' guñ Gi'kora' dñlh jam maakidha' jiñ a'mkam gu tu' na jam a'm jum aagaidha' na pim pai' dhuuk mu taanda'. ¹⁷ Ti'ñchokat japim na pim joidham jix bhai' kai'chit tu oi'ñka', cha'pim tu' bhaan jum kokdat, gu' ja'ppi na pim joidham xim jajoi'gi'nda' ji bii'x ji'ma'n.

Gu Jesus nap kai'chdha' nam sap bhai' ji ja bhaamkidha' gu ja'tkam gui' nam kaichu' na mit jax bhaamki dñlh

¹⁸ 'No' mit jax dhuuk cham jiñ kii'galhdhak jiñ bhaamki gu ja'tkam, aapi'm jam bii'x cham jam kii'galhdhai bhai'p ji jam bhaamkidha'. Ti'ñchokat japim moo dhi'. ¹⁹ Na pim gu' aapi'm cham tu' kar ya' kam dhi oi'ñga'n. Jii' ji no' pim pur ya' kam ka' git, dho gu' ya'ni ja'p jam dho pix jix bhai' jam titdada' gu ja'tkam nam cham jiñ bui ti jii'gi'ñ. Gu' ji na ñich gu' aañ ya' eek ba jam umua' na pim ji'k gammiji bañ kaichgida' aañ nam cham jiñ kii'galhi'ñ. Dho' gu' bii'x jam dho ba' bhai' ji jam bhaamkidha' aapi'm nam xi jam ni'ñdha' na pim cham pui' ja'k ka tu jimda' na jax gui' am. ²⁰ ¿Cham aa gu' ti'ñcho pim nañ jup jam titda na gu jax chu'm tujuandam jir keekam ka' pix, cham tu' ja'xbui'p xim taat ka' na jax gui' na mi' buiñor tu juanda'? Gu' ba' xib pu'ñi ip no' mit aañ cham jiñ kii'galh gu ja'tkam, aapi'm jam pui' cham jup jam kii'galhdha', nam gu'x mat ka' na pim aañ jiñ kaichgida'. Piam ku mit gu' jai' dhit cham jax ji chi'ñik mi' pui' ba jii na pim jax tu ja a'gidha' jiñ a'mkam, dhi' ba' ja'p ji buusnia' nam aañ xiñ kii'galhdhaiñ keeki mi' pui' ba jima' nañ jax tu a'ga

xib. ²¹ Pu'ñi ja'k moo tu jam jimia' jiñ jaaduñ na pim ji'k bañ kaichu', jam bhaamkidhai cham jam kii'galhdha' am gu ja'tkam nañ jax ba kai'ch, nam gu' cham mat ka' gui' nat jaroi' bhañ joot. Ja'p jum aa'nda' am nañ dñlh pix jup kai'chdha'.

²² 'Ku ba' gu' dhi' cham maati' ji na tu' ja duñia' no'm cham jiñ jii'gi'ñ nañ jax tii tu ja a'gi'ñ, nam gu' xib dir jix io'm kuiñcha ba bia'ka', na ñich gu' aañ ya' eek tii ba tu ja a'gi. No' aañ chakui ya' aaya' git, dho gi gu' pui' ja bia'ka' git guñ Gi'kora' nam cham u'ua'tulhdhix, na gu' jaroo gi pui'p ba tu ja a'gidha' git dhi' pui' ja'k nañ jax ba ja titda. ²³ Gu' ji na mit gu' bhai' pix cham jiñ kii'galh, jix bhaamut pix kai mit nañ tiip ba ja aagi'ñ. Ku ba' gu' bii'x ji guñ Gi'kora' nam cham kii'galhi'ñ, sia kum gu' ja'p jum aa' nam panaas dai aañ cham jiñ kii'galhi'ñ. ²⁴ Jaiñ nam gu' pui' pix jup xich bhaamki'ñ gook dit guñ Gi'kora', sia kuñ tii ya' oirit ja ni'ñchodat jix bhai'm duukam jup tu bua nam jaroi' cham pai' dhuuk pui' ni'ñ na tu bua. Iam chi na mit gu'p ba ti jii'ñ soi'm ilhdhak na mit bañ chi nañ bixchu'x aichu'n. ¿Gu' paa gi ba' tu'? Ja'kbui' kat jamit dho ba' bhai' ba jiñ o'bhai' ji. Pui' kuñ ba'p kai'ch nam xib dir jix io'm kuiñcha ba bia'. ²⁵ Ku ba' gu' dhi' mi' pix pui' ba jim ji na bhaan pix jum kuugalhdha' na jax jum kai'ch mi u'uan ta'm nat pai' tum ua'nak bijik nap jum kai'ch: "Ja'p pix ji gu' moo na mit bhai' jiñ bhaamki."

²⁶ 'Ku ba' gu' no't ya' ba ai gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nañ bha jam joochxidha' bhaankamu'n guñ Gi'kora', jix io'm bhai' ji jam mattuda' ji nañ ji'k jax jir tu'm kam aañ, na gu' jam a'm tajaani'x ka', gammiji na jam nuukdaidha' gam na jam guguuxdhatgida'. ²⁷ Gio na pim gu' aapi'm dñlh pu bax maat pa' nañ jax jir tu'm kam gam nañ jir tu'p tu'm da', na pim gu' bijik dir jiñ bñm ba oipo na pimit jax jiñ kai. Xib ba' moo dai na pim nai' xi jimia' na pim ja aa'ñdhapu' gu ja'tkam na pim jax jix chu maat nañ

ji'k jax tu jam a'gidhimik.

16

¹ 'Pu xib dir jañ moo xi jam aagi'n bix dhi' pui' na pim ba' gammiji ti jii'ndhat aañ jiñ buix biiñak ka', na pim ba' cham buimuk gu maaxdhi jix oodai cham tu' kap jum buixdha'. ² Nam gu' bhai' ji jam bhaamkidha' jia gui' nam bhai' g'e' chiop ja a'mkam ñiokda' jix dhaam gu ja'tkam, no' mit ba maat na pim aañ jiñ kaichu'. Mai' jam aadimia' am no'm xi ilhii'n mi' dhir jam chichiopi' am na pim jax tu daanda'. Gio gu' kam aaya' ip gu tanoolh nam pai' dhuuk boi jam bhichdha' no' mit moop xi ilh, pui'm xim aagat nam Dios bhaankamu'n pui' jam dooda', nam gu' ja'p jum aa'nda' nam dai gui' mi' pui' jii'm na jax jix aa', aapi'm ba' cham. ³ Gu' ja'pji nam pu cham jich mat ka' ji nach jir tu'p tu'm da' gook dit guñ Gi'kora' kum ba' pui' jam dooda', cham tu' nam moo silhkam xich mat ka'. ⁴ Xib dir jañ moo pu ba jam aagi'n, na ba' no't pui' ba ji chu jam dooda, ba machia' pim nañ cham tu' pix jap jam titda.

Gu Jesus na tu aa'nda' na jax ja'k tu buada' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' no' bhaan ba tajaanix gu jaroi'

'Pui' kuñ ba' cham pai' pui' jam aagi'n dhi' pui' ja'k moo jano' na ñich jax ya' ai, nañ gu'x maat nañ mui' ya' ka xi juruun'dhai jam bui. ⁵ Xib ji nañ ba' pui'p ba jam titda nañ pai' moo bar jimdam dho ji jix dhaam buiñor gui' nat bhañ joot. Gu' ji na gu' ni ji'x ku pim xim guguuxi'n na pim jix bhai' xiñ chikka' nañ pai' ba' moo ja'k silh tu aagit jup kai'ch nañ bhaya', ⁶ na gu' dai na pim jix buam bam aa' nañ ti xi jam aagi'n nañ bar boi cha'm kam. ⁷ Gu' aañ mi'x bhai' jam titda ji. Na gu' no'n ya' pu oiri, cham ji'xdha' bha jimia' gui' nañ aa' na gammiji jam buip tui'ka' na jam nuukdaidha' gio na jam guguuxdhatgida'. Gu' cham no' ñich mu jii, nañ gu' bhammi e'ji bhiji xi jam joochxidha'. ⁸ No't gui' ya' ba ai dho gi

ba' gu' bhai' ji ja mattuda' ji gu ja'ppix ja'tkam nam cham jiñ bui ti jii'gi'n nam silhkam jix u'ua'tulhdhix, nam gu' cham mi' pui' jii'm na jax ja'k jix kii' ka'm nii'n guñ Gi'kora' nañ jax ba tu ja a'gi'n, gio na bhai' ji ja mattuda' na guñ Gi'kora' ja tulhiiñchuda' no' mit jax dhuuk cham tu' ka'm ti. ⁹ Gui' bhai' ji ja mattuda' nar ua'tulhdhara' no'm cham aa' nam ti jii'ndha' aañ jiñ bui. ¹⁰ Nañ gu' aañ ja'xbui'p jir g'e'kam kat ya' oirit ti tu ja a'gi'n na jax ja'k jix kii' ka'm nii'n gu Dios nam tui'ngida'. Dhi' bhaan ba matgilhia' nañ pui'p jir tu'm na guñ Gi'kora', nañ gu' pu jimia'x dhaam buiñor, na pu cham jaroi' pai' kañ chigia'. ¹¹ Bix bhai'p ji ja mattuda' na guñ Gi'kora' jax chu'm tanoolh ja aa'ndhai nam kuiñcha bia' ja tulhiiñchuda' bix nam ji'k cham tu' ka'm tigia', nat gu' xib dir pui' ja'k ba ti na bix daagii tulhiiñchuda' ip gui' na ya' tu daam kii' dhi oi'nga'n na ja iatgi'n.

¹² 'Bix aixim jañ ti xi chu jam a'gidham jiñ jaaduñ, gu' ji na pim chi gu' moo cham ji'xdha' bix jix maait kaaya', sia ku ñich ti pix jup ji bhich. ¹³ Gatuuk ji chi ba' no't ya' ba ai gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na ba'x bhai' ba jam aagi'ndha' dhi' nañ ji'k jax ti xi chu jam a'gidham kat xib. Na gu' gui' gammiji jam buip tui'ngida na jam aa'ndhidha' na pim jax ja'k mi' pui' jii'mda' na jax ja'k jix kii' ka'm nii'n gu Dios. Daipu' pui' jam jurtudidha' na jax pix tii'daidha' guñ Gi'kora', cham tu' na diilh jax ilhii'n, gio ba' na ba jam aagi'ndha' bix na ji'k jax tum duñia' gatuuk. ¹⁴ Ku gu' joidham jix bhai'm taat ka' ji aañ jiñ bui, na gu' bix jix chu mat ka' nañ ji'k tu'x maat aañ, mi' dhir ba' mu ja'k jup jam aagi'ndha' aapi'm. ¹⁵ Ja'p na jax aañ nañ gu' bix jix chu maat na ji'k tu'x maat guñ Gi'kora', pui' kuñ ba'p jam titda na gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' bix jix chu mat ka' nañ ji'k tu'x maat aañ, gio na pui' bixchu'p jix chu aichu'nda'. Mi' dhir mu ja'k jup jam aa'ndhidha' aapi'm na gu' jam buip tui'ngida'.

Gu Jesusus nap ja titdada' gu noonbi'ñ nam sap ji'k tanoolh jix buam xim ilhdhai gio bhai'x bhai'p jim ilhdha'

¹⁶ 'Aañ cham xiim ya' dir pix piidha' gixia', cham japim pai' ob kañ chigia'. Ji'kchi tanoolh ki'n nañ ba' moo gio ya'p ba aaya' jam bui na pim ba' pik moo giop bañ chigia'. Mi' dhir jañ dho gi ba' moo bhai' pu ba bhiiya' ji jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora' nañ gio ja'p jup jimia', dho gi ba' cham ob kañ chigia' pim ji.

¹⁷ Ba' jai' dhit gui' nam kaichu' mi ja'p tiim ti tikka' am, jup kai'ch am:

—¿Jax chi ba' kai'ñkam jup kai'ch gu dhi' pui' na ji'k jax jich chitda, na pui' cham xiim pix piidha' gixia', gio nap kai'ch nach ji'k tanoolh ki'n gio ya'p ba tigia', na ba' pui' mi' dhir moo ba jimia'x dhaam buiñor guch Gi'kora'? ¹⁸ Pu cham maatit kēē ich na jax ba'r jum duukam na pui' cham xiim ya' dir pix piidha' gixia'.

¹⁹ Gu' ji na gu'x maat gu Jesusus nam tiix chikkamut jup kai'ch nam ba' dñilh tiim ti tikka, nam gu' cham jum guguuxi'ñ nam moo bhai' ji chikka'. Ba'p ja titda ip gio gu Jesusus:

—¿Cham aa pim maatit jiñ kēē nañ jax kai'ñkam pui' jam titda nañ cham xiim ya' dir pix piidha' gixia', gio ba' nañ jup kai'ch na pim ji'k tanoolh ki'n gio ya'p bañ chigia'? Na pim ba' panaas ti am xiñ chikkam kam kai'ch. ²⁰ Tu' silhkam jañ dho ya' jam aagi'ñdha'ñ jaaduñ na pim aapi'm giilhim tiix buam jum ilhdhai bhai' ji susuañia' nam pai' dhuuk jam nai'ñchudat mi ja'p pix tu'ñ dhooda' jix bhai'm ilhdai gu ja'tkam nam cham jiñ bui ti jii'gi'ñ nam bañ mua'pu'. Ku ba' gu' ja'xpix giox bhai' bhai'p jim ilhdha' pim ji. ²¹ Ja'p na jax ba' jia maa'n gu ubii no't bam ai na pai' dhuuk tigia' gu alhii, na gu' giilhim jix chu ko'klhia' na bhai' ji maaxilhia'. Mi' dhir gu' ji'k tanoolh jurni'ñ ki'n joidham jix bhai' bhai' jim ilhdha' ji na pui' xim aa'nda' na joidham maa'n ba xi chu mar, panaas ku moo pu cham pai' tu

ko'klhia'. ²² Pu'ñi ip ba' aapi'm, pui' dhox buam ka xi chu tatda' xib na pim bax maat nam jax jiñ dhooda'. No' pimit giop bañ chii gu' joidham ji na pim jix bhai' bhai' jim ilhdha' nañ jax ba jam titda. Cham ji'xdha' jaro'i' ka jam soo'mchuldha' sia chi tii xi jam bhaamki'ñ na pim joidham jix jii'kgim jup tu'ii'.

²³ 'Jano' pim dho gi cham tu' bhaan jax jim aagit tu'p ka xiñ chikkam ka' ji no' ñich gio ya'p ba ai duadik, na gu' dai na pim pu'ñi joidham jix bhai' bam taat ka'. Ba' mi' dhir no' pim tu' ba taan guñ Gi'kora' aañ jiñ buix biiñak kat, jam makia' dho maa'n jimdam jiñ a'mkam. ²⁴ Pui' na jax no' pimit chakui tu' mu taa, bar am dho na pim mui' xi chañia' gu tu' na jam a'm jum aa'. Tu' gi na pim gu' aañ jiñ bui bax biiñak, na pim ba'x io'm gē'kam ki'n jix bhai' bam ilhdha' no't ba jam maa guñ Gi'kora'.

Gu Jesusus nap kai'chdha' na sap gampai'ji bi'ya' gui' naya' tu daam kük dhi oi'ñga'n

²⁵ 'Dai xib jañ pu'ñi ja'k ka tu jam a'gi'ñ bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhat ya' kam dhi oi'ñga'n, na gu' kam aaya' nañ pai' dhuuk silhkam ba jam aagi'ñdha' na jax jir tu'm kam guñ Gi'kora', cham tu'ñ tu' bhaan ji ua'rgidhat ka tu jam a'gi'ñdha' na pim ba'x maatit kaaya'. ²⁶ Cham tu' kam aa'nda' nañ aañ soi' tii'ntu'nda' guñ Gi'kora' na ba' jam makia' gu tu' na pim ya' dir mu taanda', ja'pji no' pim aañ jiñ buix biiñak pix, pu jotmoda' jam makia' gu tu' na pim tañia'. ²⁷ Na gu' pui'p xi jam joi'gi'n jia guñ Gi'kora', na pim gu' tu' ka'm jiñ ñiidhat mi' pui' ba jiiim nañ jax tu a'ga, gam na pim ba ti jii'gi'ñ nañ aañ bhammi' dir jim buiñor nat bhañ joot. ²⁸ Xib jañ dho gio am bhai' ja'k jup ba ti nai'ñ buiñor na ñich pai' dhir bha jii, nat gu' alhio pix bhañ joot ya' dhi oi'ñga'n.

²⁹ Ba'p kai'ch am gui' nam kaichu':

—Xib jach dho gi bix jix maatit kēē ji nap ji'k jax tu a'ga jiñ jaduñ,

nap gu' cham tu' bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhat ka tuch a'gi'n. ³⁰ Ba ti jüigi'n ich ba' xib nap bhammi dir jim buiñor gu Dios. Tii' nap gu' jax joidham bixchu'x chu maat. Jix bhai'x maatit ba kəə ich gu' bix nap ji'k jax tu a'ga. Cham jum aa' nach kam tikkada' nap jich aagi'ñdha' na jax jir jum duukam.

³¹ Ba'p ja titda gu Jesus:

—¿Xib aa pim ba' panaas bix jam jujur ki'n ba ti jüigi'n aañ jiñ bui nañ ba jam aagi'ñ? Moo chi alh cham. ³² Pu ka git na pim xiib ya' dir pix cha'tak boopoya' nam pai' dhuuk bhai' jiñ bhüpu' gui' nam jiñ o'bhagi'n, dülh japim dho ya' xiñ bua ji. Ku ba' gu' guñ Gi'kora' ya'p tui'ñgida' ji na gu'ñ a'm ti niidhim, aapi'm gu' pu pai' ji na pim ja'k boopoya' jix o'ñchixim, sia ku pim gu' xib ya'x baabui'm kai'ch. ³³ Dhi'ñ pix bhaan jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ na pim ba' moo aañ jiñ bui pix jix biiñak kat cham tu' bhaan jax jum aa'nda'. Xi ñakoo'nda' pim siat bix aixim jix buam jum duukam bhai' jam a'm ji chu jii. Aañ japim pix jiñ bui titi'ñchoka', na ñich gu' aañ ba ma'iich gui' na ya' tu daam kiik dhi oi'ñga'n, mi' pix ja'p ji bi'ya' xib dir.

17

Gu Jesus na ja a'mkam tu a'gada' gui' nam kaichu' jix dhaam ja'k

¹ Ba' na pu'ñi xi ja titdaimik gu Jesus gui' nam kaichu', bhai' ji chu a'ga jix dhaam ja'k xi chi tügik, jup kai'ch:

—Aapi'ñ Gi'kora', ya' moo mam ai na pai' dhuuk daaxix nam boiñ bhüchdha' gu ja'tkam. Jiñ palhbuidha' ap nañ jax dhui pui' tu kuu-galhdha' na pich jax jiñ chüdak bhañ joot. Xi ja mattuda' ap dhi ja'tkam nam ba' machia' nap jir tu'p tu'm da' aap gio aañ, gio nam machia' nañ aañ ja'xbui'p jir gə'kam na jax aap jiñ Gi'kora'. ² Na pich pui'ñ chüdak bhañ joot nañ aañ ya' ja a'mkam mukia' dhi ja'tkam, nam ba' mi' dhir pu'ñi bhai' ji machia' nap jir tu'p

tu'm da'. Ba' mi' dhir bax bhaai'n ka' nañ ja baidhika'x dhaam ja'k na pich ji'k pix pu ja dai bijik dir nam pu'ñi jum bui aaya', ³ ku gu' no' mit bam maat jiñ Gi'kora' nap dai aap jir gə'kam na ji'x oi'ñga'n, gio aañ no' mit bañ maat nañ jir tu'p tu'm da' na pich bhañ joot nañ mu ja baidhika'. ⁴ Aañ jum a'mkam ya'x bhai'm duukam bap tu duu jiañ Gi'kora' ja ni'iñchudat gu ja'tkam na pich ji'k jax jiñ chüdak bhañ joot. ⁵ Xib ba' dai nañ ba ti nür nap jiñ bamii'ñdha' mu dir koi'ñga'n tir no' mit bañ yaas, nañ ba' gio mui'p ba jimia' bhammi aap jum bui nap giilhim jir gə'kam, nach ba' gio maap bap tui'ka', nam ba' mi' dhir ba machia' gu ja'tkam nañ aañ ja'xbui'p jir gə'kam na jax aap, sia pu bijik dir na chich ba' mi' dhir bap duu dhi oi'ñga'n.

⁶ 'Bix jañich pui' ba ja mattuda gu ja'tkam nap jax jir tu'm kam jiñ Gi'kora' na pich ji'k pix pu ja dai bijik dir nam pu'ñi bañ kaichgida', nañ ba' mi' dhir pu'ñi ba ja aagi'ñdha' nap jir gə'kam. Ba' xib dai nam mi' pui' ba jiiim nañ jax tu ja a'gi'ñ jum a'mkam, nañ gu' aañ pu kai'ñkam ya' oiri ja bui. ⁷ Bax maat am nañ aañ pui'p jir tu'm kam na jax aap nap giilhim jir gə'kam, pui' kuñ ba' bixchu'x aichu'n nañ pu tu duñia'. ⁸ Nañ gu' ja aagi'ñ bix na pich ji'k jax jiñ chüdak bhañ joot, ba' ba ti jüigi'ñ am bix ja jujur ki'n nañ aañ silhkam bhammi dir jim aap jum bui na pich bhañ joot, gio nam mi' pui' ba jiiim na pich ji'k jax jiñ chia nañ tu ja a'gidha'.

⁹ 'Ba' aañ dhi' ja a'mkam soi'ñ ilhii'ñ nam ji'k bañ kaichu' nam jiñ bui ba ti jüigi'ñ, cham tu' gui' nam cham jiñ kügalhdhat cham jiñ bui ti jüigi'ñ. Na gu' gui' nam ji'k aañ jiñ bui ba ti jüigi'ñ, bix jam aap jum buip ti jüigi'ñ jiñ Gi'kora'. ¹⁰ Na gu' gui' nam ji'k aañ jiñ bui ti jüigi'ñ, jir di' pix am gui' nam aap jum bui ti jüigi'ñ. Na gu' gu tu' no'r aañ ga'n, bix jup jir aap ga'n ka', gio gu tu' no'r aap ga'n jiñ Gi'kora', bix jup jir aañ ga'n ka'. Xib bix bax maat am dhi' nam jiñ kaichu'

nañ aañ jir gɛ'kam kat ya ja'p oiri.

11 'Aap ba' ja a'm ka ti niidhidha'ñ Gi'kora' dhi' nam ji'k bañ kaichu' nam duih ya' ji bi'ya' dhi oi'nga'n bhaan, nañ gu' aañ gio mu ja'k jup ba bhiichu' aap jum bui, nam ba' cham tu' bhaan jax jim aagat maa'n ñi'ook jup duukat gammiji mi' pui' jiumda' nap jax jix aa' aapi' Gɛ'kam nap gi-illhim jix uañ ki'n kii'k, ja'p na jax aach nach maa'n ñi'ook jup duukat maap jich dhaa'. 12 Na gu' aañ nañ ji'x ja bii'm oilhimik, siamri cham tu' maa'n jiñ ñakgak mai' gii ji, nañ gu'x bhai' ja nuukdaidhat gam nañ ja palhbui'ñchu'ndat bii'x aixim bhaan. Dai dho siamri gui' na maaxik jiñ kisa' nam boiñ bhiichdha' na ba' mai' ba gixix, na jax pu pu chu'm ki'n daaxix na ba' bhaan jum kuugalhdha' nat jax tum ua'nak bijik nam dhi' aagat jup kai'ch.

13 'Pu'ñiñ ja'k tii kai'chit jiñ Gi'kora' ja a'mkam dhi' nam ji'k bañ kaichu', nam ba'x jijikgim jup tui'ka' ja'p na jax aañ, xib nañ kapbhai' ya' kap tu'ii' ja bui alhio pix ba' nañ ba' pik moo mui' ba jimia' bhammi nap pai' daa. 14 Nam ba' cham pik moo jax xim aa'nda', nam gu' bii'x pix gu ja'tkam bax ja bhaamki'ñ nam aañ bañ kaichu', gam nam cham pui' ja'k ka tu jim nam jax tu jim duih, nam gu' dai pui' pix ja'k ba tu daa'ñchu' nañ jax ja'k ja aagi'ñ gum ñi'ook na pich ji'k jax jiñ chii'n. 15 Ku gu' cham tu' ji nañ moo jax kai'ñkam jup kai'ch nap pu xib ba ja baidhika' ya' dir dhi oi'nga'n, ja'pji dai nap ka ja nuukdaidha' pix na cham pai' dhir jimdat jup ba ja iatgidha' gux iatkum. 16 Nam gu' dhi' bar jai', cham tu' pui' ja'k ka tu jim am na jax gui' nam cham jiñ bui ti jii'gi'ñ. Dai nam mi' pui' ba tu daa'ñchu' nap ji'k jax jix aa' jiñ Gi'kora', ja'p na jax aañ nañ mi' pui' xi jim nap ji'k jax jix aa'. 17 Aap ba' xi ja niidhat ka ja nuukdaidha', nam gu' ti jii'ñdhat mi' pui' ba jii'm na pich ji'k jax jiñ chii'n nañ tu ja a'gidha', bax maat am na cham tu'r iatda' gum ñi'ook. 18 Ba' dhi' nam ji'k bañ kaichu', nai'

ja joot jañich nam tu ja a'gi'ñpu' gu jai' ja'tkam nam chakui ti jii'gi'ñ aañ jiñ bui. Ja'p na jax aañ na pich bhañ joot nañ ya' tu ja a'gidha' gu ja'tkam dhi oi'nga'n bhaan, pu'ñiñ ja'k jup ja titda dhiñ jaaduñ. 19 Ba' aañ xib pui' xi chu kuugalhdha' na pich ji'k jax jiñ chii'dak bhañ joot jiñ Gi'kora', nam ba'ñ chii'gi' pui' ja'k jup tu kuugalhdha' dhi' nam ji'k bañ kaichu' na ñich nai' ja joot nam tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam, nañ gu' ba ja aagi'ñ nap jax ja'k jix kii' ka'm nai'ñ.

20 'Ku gu' cham tu' ji nañ moo dai dhi' ja a'mkam soi'm titdañ Gi'kora' nam ji'k bañ kaichu' xib, ja'pji sia gui' nam ji'k ti jii'ñdha'ñ bui gatuuk nam pai' dhuuk bhai' ji chu ja a'gidha' dhi' na ñich nai' ja joot nam tu ja a'gi'ñpu'. 21 Aap ba' pui' xi ja niidhat ja nuukdaidha'ñ Gi'kora' nam ba'x bhai' kai'chit bii'x dhit maa'n ñi'ook jup duuka' nam ji'k ba ti jii'gi'ñdha'ch bui, ja'p na jax aach nach maa'n ii'mda'p duukat maa'n ñi'ook pix jup duuk, nam ba' pu'ñi duuji bhai' ji machia' gu jai' ja'tkam nam cham ti jii'gi'ñ na pich silhkam aap bhañ joot nañ ya' ja'p pui' tu ja a'gidha' gum ñi'ook, gam nam ba machia' ip nap aap jiñ buip tui'dhi', gio aañ ya' dir mu ja'k jum buip tui'dhi' ip. 22 Nañ gu' aañ pui'p jix ja joi'gi'n dhi' nam bañ kaichu', pui' ip nap jax xiñ joi'gi'n aap jiñ Gi'kora'. Aañ pu chu'm jix bhai'm duukam jup ja maa na pich jax chu'm jiñ maa aañ, nam ba' ki'n jix bhai' kai'chit maa'n ñi'ook jup duuka' gammiji, ja'p na jax aach nach maa'n ii'mda'p duukat maa'n ñi'ook jup duuk. 23 Ba' pui' tii ilhii'ñ iñ jiñ Gi'kora' nañ gammiji ja buip tui'ñgida' gu ja i'ii'mda' bhaan, ja'p na jax aap nap jiñ buip tui'dhi', nam ba'x jijikgim jup tu't maa'n ii'mda'p duuka' ja'p tu' silhkam, nam ba' bhai' ji machia' dho gi ji ba' gui' nam cham ti jii'gi'ñ na pich aap bhañ joot ya' dhi oi'nga'n nañ pui' tu ja a'gidha' nap ja'xbui'p jix ja joi'gi'n gui' nam ji'k ba ti jii'gi'ñ jiñ bui nap jax xiñ joi'gi'n aañ.

24 'Ba'x aa' iñ jiñ Gi'kora' nam

bix bhammi aaya' gatuuk nañ pai'p tui'ka' gui' na pich jik'k'k' pui' ba ja jujurtuda nam jin' bui ti jid'ndha', nam ba' machia' nañ aañ ja'xbui'p jir g'kam na jax aap jin' Gi'kora', gam nañ bijik dir pux jai'ch na ba' moo dhi oi'nga'n jup ba jai'chdhilhia'. ²⁵ Ba' gui' nam jik'k' cham ti jid'gi'ñ na pich aap bhañ joot, pu cham dhom maat am jin' Gi'kora', nam gu' cham jid'x'dha'm tigia' gu maaxik, nap gu' gilhim jix uañ ki'n kik. Dai gui' nam jik' ba ti jid'gi'ñ na pich aap bhañ joot nam ba' xim maat, ja'p na jax aañ nañ jix bhai' xim maat jin' Gi'kora'. ²⁶ Bix jañ ba ja aagi'ñ nap jax jir tu'm kam jin' Gi'kora' gam nap jir tu'p tu'm da', pui' na pich jik' jax jin' ch'ñ. Gio nañ jup ja titda na sia ku ñich ba jii aañ ya' dir, bha jootsa' iñ jumai nañ a'mkam ya' ja guguuxi'ñdha' gam na ja mattu'nka' nam jax ja'k mi' pui' jiidma' nap jax jix aa', nam ba' mi' dhir ja'p ja'k pui'p jix ja joi'gi'nda' gu jai' ja'p nap jax xiñ joi'gi'n aañ.

18

Nam ba dagia' gu Jesusus

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lk. 22:47-53)

¹ Ba' mi' dhir na pu'ñi xi chu a'gimik gu Jesusus, pu jii ja bhim gui' nam kaichu' nam jax ba oi'ñ, silh pu bhii baasi'n dir ja'k na pai'r akki'n na Sedroon ti tii'. Bhai' mit ji ai na pai' xikoolh tu kuup na bixchu' mi chi i'xchix. ² Ba' gu Juudas gui' na iattulhi'ñ gu Jesusus ja bui gu g'g'erkam, jix bhai'x chu maat mi' nat pai' ai gu Jesusus ja bhim gui' nam kaichu', na gu' pu ba ti ni'ñ bii'pi' dir, na gu' bhai' pux joi'ndha' na a'jida' gu Jesusus na jax bix maap ka ja bai'ñchu'nda' nam jik' kaichu', bix gu Juudas. ³ Gu' ba' pu silh jimchu' gu Juudas ja baidhat gu sandaarui'x gam jai' jik'chi gu ja o'rosiiris tuk gu ja g'g'erkam tuk gui' nam bhai' g' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gam gu ja tujuandam tuk gui' nam pariseos jum tii'ti'nda', ji chu ua'dat am gui' nam ki'n tu kokda,

pix nammi ja'k jix chu maaxchu' nam ti bi'ñdhatu', na gu' bar tukaa'. ⁴ Gu' ji na gu' pux maat gu Jesusus nam jax kai'ñkam mu jiiim gu ja'tkam, na gu' pix pum aa' nam jax dhoo'da'. Ba'p ja titda na mit mi' ba ai:

—¿Jaroo pim gaagim?

⁵ Gui'p kai'ch am:

—Dho gu Jesusus gui' na saak jir Nasareet kam.

Ba' gu Jesusus jup ja titda ip gio:

—Dho aañ jir di'. ¿Tu' git?

Bix mi ja'p eek kik ji gu' gu Juudas Iskarioti ja bhim gu sandaarui'x na mi' maaxik kiksa gu Jesusus nam boi bhichdha'. ⁶ Ba' nat pai' dhuuk jup ja tii'n gu Jesusus: “Aañi' dhor di’”, mui' pu ku' boop jamit gu sandaarui'x gio gu jai', pu ia'ri mit, panaas kut jaroi' mu ja nu'yasa. ⁷ Ba' giop xi ja tikka gu Jesusus, jup ja titda:

—¿Jarooni aa pim ga'nga?

Gui'r maa'n nam jax kai'ch, jup kai'ch am:

—Dho kai'ñkam gu Jesusus gui' na saak jir Nasareet kam.

⁸ Gu Jesusus jup ja titda ip gio:

—Dho kai'ñkam aañ jir di'. Bañ chii pimit ba' xib na pim pui'ñ ga'nga. Dai na pim cham ja juanat dhi' nañ ja bhim jim, na pim gu' saak dai aañ jin' gaagim.

⁹ Dhi' ba' bhaan pui' ba tum kuu-galh na jax pu ba kai'ch bii'pi' dir diilh gu Jesusus, nap kai'ch: “Siamri cham maa'n maadit mai' gi' ji gui' na pich jik' pui' ja'k ja jujurtudañ Gi'kora' nam gammiji bañ kaichgida'.” ¹⁰ Ba' gu Simoon Peegro nat jax baabu gu t'eb kuxiiru'n na baastu', bhai' pu soñiich gu kii'n dir kam naaka'n gui' na Malko tii', nar tujuandam tugi'ñ gu ja g'kam tuk gui' nam bhai' g' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, na gu' bix jup jim ja bhim gu sandaarui'x nat mu joot. ¹¹ Gu' ji na gu'p titda gu Jesusus gu Peegro:

—Pui' pix ka tui'ka'ñ jaduun. Ka xi baasa' ap dhim kuxiir. Aap gu' baabuk ki'n jup ba ikchulh gu naaka'n dhiñ jaduun. ¿Jax jach gi

pup duuñ? Na gu' dhi'm aa' nañ jiñ chulhiña' nat jax jiñ chüdak bhañ joot guñ Gi'kora', sia kuñ aañ tti cham aa'. Na gu' dhi' ja'p ji buusan jia na bhañ i'chdha' guñ Gi'kora' gu tu' na giilhim jix xibu'.

Gu Jesus nam mu ba aichdha' gu sandaarui'x na pai' gu Anaas

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lk. 22:54)

¹² Ba' gui' nar ja mo' gu sandaarui'x xi chu chia nam dagia' gu Jesus. Ba' gu sandaarui'x gio gu ja o'rosiiris tuk gu ja gè'gèrkam tuk gui' nam bhai' gè' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, bhai' ji dhaa mit gu Jesus, ba buupra mit. ¹³ Ba' mi' dhir pu bhik jamit, mummu mit ba aich buiñor gu Anaas nar ooga'n ka' gu Kaipaas gui' na jano' gui' gu oidha' jir ja gè'gèrkam tuk gui' nam bhai' gè' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. ¹⁴ Dhi Kaipaas jir di' pix gui' na bii'pi' dir jup ja titda gu ja gè'gèrkam tuk gu Israel kam ja'tkam nar am na maadit pix mukia' ja a'mkam bix gu ja'tkam.

Gu Peegro na pui' ba ti'ya' na cham tu' kaichu' gu Jesus

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lk. 22:55-57)

¹⁵ Ba' gu Peegro gio jumai bima'n na pui'p kaichu' gu Jesus, gatuuk dir mu ja oi'ñ am na mit ba bhik nam jix chigik, ea jax pik sap dooda' am. Gui' nam maap jiiim gu Peegrona pui'p kaichu' gu Jesus, jix mat ka' gui' nar ja gè'gèrkam tuk gui' nam bhai' gè' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Cham juan am ba' sia kut jai' mup ji baa kia'mi'ñ na mit pai' ji bai gu Jesus. ¹⁶ Gu Peegro ba' mi' pix ji bii dhirap dir, cham tu' mu baa, na gu'x choodon. Ba' gui' nam maap jiiim nax maat gui' nar ja gè'gèrkam tuk gui' nam bhai' gè' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, na pui'p kaichu' gu Jesus, mu xi baakik irban dir gio mui'p ma jii mu nat pai' pup bii gu Peegro nat pu tiidam gu ubii gui' na

mi' tu nuuka'nda' ki'ñgob na sap jup kai'ch gu kiokam nax bhaai' na bix mu bakia' gu Peegro. ¹⁷ Ba' nat mui' ba ji baa gu Peegro miji ba'k chir, bhai' ji ñio gu ubii gui' na mi' tu nuuka'nda' ki'ñgob, jup titda:

—¿Aap aa maadit jir di' gui' nam kaichu' dhi jaduun nat miji ja'k jim bai ba'k chir?

Ba'p kai'ch gu Peegro:

—Chaam. Aañ diilh jup jim ji.

¹⁸ Ba' gu tujuandam gio gu o'rosiiris mi ja'p xi chu naadat juuka' am, na gu' jano' pik ja'k jup jix jii'pi'ñ. Gu' ba' gu Peegro mi' pix jup ji juukgi ja biiim, na gu'x jii'm.

Gu ja gè'kam tuk gui' nam bhai' gè' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam na ba tikkada' gu Jesus na jax jir jum duukam na jax tu a'ga

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lk. 22:66-71)

¹⁹ Ba' gu ja gè'kam tuk gui' nam bhai' gè' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, bhai' ji chikka gu Jesus na sap jax ku ba'x ixchuixim pix tu ja mamtuxi'ñdha' dai gui' nam ji'k kaichu', gio na jax ba' ja'k tu ja a'gi'ñdha'. ²⁰ Ba' gu Jesus jup titda:

—¿Kux chakui aap maat jiñ jaduun nañ moo ya ja'p oirit pu tu ja a'gi'ñdha' nam jax tu chichiopi' bix gu Israel kam ja'tkam? Gio ya'ñ oirit pu tu a'gada' ip dhi gè' chiop nam pai'x io'm mui' ya'm jumpa'nda' gu ja'tkam Israel kam na jax jir silhkam. Aañ cham pai' dhuuk maakam tu ja a'gi'ñ na jax cham jir pui'. ²¹ Jix chu maat am dho gu ja'tkam nañ ji'k jax tu a'ga', nañ gu' ja aagi'ñ, nañ gu' kai'ñkam ya' oirit pu tu ja a'gi'ñdha' jia. Ja'pji gui' nap xi ja tikka'ñ jaduun no'p jix maachim na ñich ji'k jax ba tu a'ga. Jum aagi'ñdha' am dho.

²² Ba' nat pui' ji' xi chi gu Jesus, maadit gui' nam jir o'rosiiris bhai' pu kapia nakpan gu Jesus jup xi chiidak:

—¿Jax kup ba' moo ja'p giilhim pix ji kai'ch nam mi' tum a'gi'ñ? ¿Paa

duuk jañ ba' moo pui' pik jup titda tu' gɛ'kam? Naas kup cham maat na dhi'r ja gɛ'kam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam.

²³ Ba' gu Jesus jup titda gui' nat bha gii':

—¿Moo ja'p xi' gɛ'kam ki'n jix buam ma chii ñich aa na jax cham pui' tum ñiok ku pich ba' moo maa'n bhai'p bañ gii'? Panaas jañ tii ya' pix tu aa' na jax jir am.

²⁴ Ba' mi' dhir mu ja'k xi chu joot gu Anaas nam bhika' gu Jesus buiñor gu Kaipaas gui' na pui'p jir ja gɛ'kam tuk ka' gui' nam bhai' gɛ' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam.

Gu Peegro na gio pui'p ba ti'ya' na cham tu' kaichu' gu Jesus

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lk. 22:58-62)

²⁵ Gu Peegro gu' gam juuka' ji mi taikob ja bim gui' nam mi' tu naa'n. Ba' moo bhai'p ba tikka' am, jup titda am:

—¿Ka' gu' aap maadit jir di' gui' nam kaichu' dhi maa'nkam na mi' buupulh?

Gu' ji na gu' cham tu aa' gu Peegro, jup kai'ch:

—Chaam tu'. Aañ diih ya ja'p oirit jup paxiar ji.

²⁶ Gu' ji na gu' maadit gui' nam jir tujuandam tugi'ñ gu ja gɛ'kam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, nar ja'nni'ñ pix iam gui' nat naakaram soñiich gu Peegro, jup titda:

—Kaichu' ap ji. ¿Nap ba' bim mu oiri bimaa'n na pai' bixchu' ti i'xchix na chich pai' dhir bha bhik no' baabui'?

²⁷ Gu' ji na gu' kik gu Peegro na pui' kai'ch na cham tu' kaichu' gu Jesus. Ba' mi' na pui' ka kai'ch, ba jiiñ gu kihii takaarui'.

Gu Jesus nam mu ja'k ba aichdha' buiñor gu Pilaato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lk. 23:1-5)

²⁸ Ba' mi' na mit xi aichdhak gu Jesus buiñor gu Kaipaas, mu ja'k jamit jup bhik buiñor gux kai' Pilaato Rooma kam. Pux dha'npam ba tu maaxilhim ji gu', kum ti gu' cham mu baap ji bhiji ba'k chir na pai' dhaa gux kai', na gu' jano' pik jup bam aajim nam pai' dhuuk tu piastatda' gu bhaan Paaskua ta'm. Jix xidhuutu'nda' am gu' nam mia'n aaya' gu jaroi' no' pu'ñi cham jir Israel kam, na gu' pui' ja'k tu daaxix ka'. Na gu' sap no' mit mia'n xi ai gu jaroi' no' cham jir Israel kam, ja ia'ñdha' gu ua'tulhdharga'n, ba' cham ka bhaai'n ka' nam jax tu piastata' gu bhaan Paaskua ta'm. ²⁹ Mu dir ja'p jam ba' pix guguuk dirap, ba' diih mui' ma buus gux kai' Pilaato nat ja tikkam, jup ja titda:

—¿Tu' jax dhuu dhi jaduun ku pim ba' yammi ja'p jup ba u'aim?

³⁰ Gui'p kai'ch am:

—Dho gu'ch jix maatit ba' yammi ja'p pui' ba duiñchu' ji na cham jir am na jik tu' jax bua, cham tu' na moo gu' ja'p pix.

³¹ Ba'p ja titda gu Pilaato:

—Aa dho, mu pim xi bhika' ku gi. Aapi'm ba' diih jix maat na pim jax dhoda', no' pim mu'aa' piam ku gu' cham, no't dho ji baabui' tu' jax dhuu nar jix buam jum duukam, ka' pim ji ba' gu' pix bap kai'ch.

Gu' ji nam gu'p kai'ch gu gɛ'gɛ'kam nam ua' gu Jesus:

—Dho ja'pji na gu' pui' ja'k tu daaxix aapi'm jam bui na saak cham bhai' nach mu'aa' gu jaroi' no't tu' jax dhuu aach nach jik jir Israel kam.

³² Ba' dhi' pu'ñi ja'k kai'ch am na jax dhui pix pui'm kuugalhdha' na jax pu ba kai'ch diih gu Jesus nam saak kuruus ta'm sissapa gu ja'tkam nam pai' dhuuk mu'aa', nam gu' pu'ñi ja'k tu jimda' gu Rooma kam ja'tkam, kuruus ta'm jam ja sissapda' gui' nam jix buam tu buada'. ³³ Ba' pui' xi ja tiidak gio miji ja'k jup ji baa ba'k chir gux kai' Pilaato, ba' diih mu ja'k xi baidhak ba tikka gu Jesus, jup titda:

—¿Aapi' aar ja gɛ'kam tuk gu Israel kam ja'tkam?

³⁴ Ba' gu Jesus jup titda:

—¿Jaroo pix am pui' tum a'gi'ñ jiñ jaduun? ¿Jaroi' aa nax bhai' xiñ maat, ka' diih pix aa nap jix maachim kup ba'ñ chikka?

³⁵ Ba'p kai'ch ip gio gu Pilaato:

—Dho ja'pji nañ cham maat ji na tu' ba' kum ba' yammija'p bam u'aim jiñ bui dhim jaaduñ na pim ti maap jir jum oi'dhagam dai Israel kam. Ti' nam gu' jax pik jix bhaamut jum aa' dhi' nam jir ja gɛ'kam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Cham maat iñ dho ba' na tu' ba', nañ gu' cham maat na pim jax jir tuutu'm, nañ gu' aañ cham jir Israel kam.

³⁶ Ba' gu Jesus jup titda:

—Dho nam gu' cham maat jia no'ñ jir gɛ'kam kat jup oilhim, ja'p jum aa' am nañ jir ja'ppix maa'nkam. Gu' aañ tiir gɛ'kam ji, gu' ji na gu' cham tu' gu ya' maaxik bhaan ja bui dhi ja'tkam, na mit gu' cham tu' ya' pai' gɛ'kam ki'n jiñ dhai. Pui' kum ba' cham maat no'ñ jup jir gɛ'kam. ¿Kux ba' gu' ya' pai' pui'p bañ dhuiñchu'nda'm git aa dhi Israel kam ja'tkam no'ñ aañ ya'r gɛ'kam ka' git maaxik? Nañ gu' ja bia'ka' git gui' nam tu kokda'ñ a'mkam, ¿jax jam gip jiñ dhoda' git? Gu' ji nam gu' cham maat no'ñ jup jir gɛ'kam, pui' kum ba' pui'ñ bua.

³⁷ Ba'p titda ip gio gu Pilaato:

—Jir gɛ'kam ap dho bak jia, cham tu'r ja'ppix maa'nkam ap.

Ba' gu Jesus jup kai'ch:

—Dhor gɛ'kam iñ ji kai'ñkam nap jax ba kai'ch. Aañ jix dhaam dir bha jii jia ya' dhi oi'ñga'n nañ ba' ya' maaxiri' ja'p na maa'nkam bhai' ji chu ja a'gidha' gu ja'tkam na jax pik ja'k jir silhkam, nam ba' maatii mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' guñ Gi'kora'. Ba' xib dai gui' nam ji'k pu mi' pui' jiiim na jax jir silhkam xiñ kaim am nañ jax tu a'ga.

³⁸ Ba'p kai'ch ip gio gu Pilaato:

—¿Tu' da' nap ja aagi'ñdha' na jax pik ja'k jir silhkam jiñ jaduun?

Nam bax mu'aak ka' gu Jesus
(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lk. 23:13-25)

Pui' xi chiidak gio mijip ji buus diirap gu Pilaato nam pai'p tu'ii' gu ja'tkam nam iattulhi'ñ gu Jesus. Ba'p ja titda:

—Cham ji nañ ti jügi'ñ nax buam tomaat dhi jaduun na pim ya ja'p u'aim. ¿Jax jach gip ba ji dhoda'?

³⁹ ¿Ka'ch ji do'ñcho' ku ba jimia'? Nagu'r jam gɛ'kam tuk bix na pim ji'k jir Israel kam ja'tkam. Gio na pimit gu' pui' ja'k tu dai aapi'm diih nañ saak maa'n do'ñchoidha' gui' nam kuup na pai' dhuuk pu'ñim aajidha' gu piasta bhaan Paaskua ta'm. ¿Cham aa dhi'ch ba' xi dho'ñcho'?

⁴⁰ Gu' ji nam gu' gui' cham tu' pui' ilhi'ñ, jup kai'ch am gɛ' ki'n:

—Dhi' cham ji. Gu Barrabaas ji nach jix aa' nap do'ñcho' no'p moo maa'n jup jix dho'ñchom.

Gu Barrabaas jix i'xbi' ka' ku mit ba' kuu.

19

¹ Ba' gux kai' Pilaato pui' ma tu chia nam gi'bia' gu Jesus. ² Mi' dhir ba' maadit gu sandaarui'x nat jax ii gu bappandam joi' kuruun xip duuk bhai' eek kix gu Jesus, gio maa'n gu tɛb kutuun jamit jup xi chii' jix chukuum jix bi'. ³ Ba'p titda am mia'n dir bhai' ji ñiidhat:

—Jaña alh na jax xi chu'ii' dhi ja gɛ'kam tuk gu Israel kam ja'tkam.

Bhai' eeg gib am ba' buibsaram pui' xi chitdat.

⁴ Ba' gu Pilaato gio mijip ji buus diirap nat ja tikkam gu ja'tkam nam sap jax ilhi'ñ, jup ja titda:

—Bhai'ñ xi buusaidha' gu jaduun na pimit ya'ñ aichulh. ¿Jax jañ gip ba ji dhoda'? Na gu' panaas ti cham tu' jax tomaat. Cham jup maati' gu' no' moo silhkam tu' jax jam duiñ, ka' ba' gu' ti cham.

⁵ Pui' xi chi'ñk gio mu ja'k jup ji baa gu Pilaato nat baidham gu Jesus. Ba' ja'xpix bhiji dir bhai' ji buusai' mit gu Jesus xi chii'chu' gu tɛb jannulh na mit ti' nax chukuum jix bi', gio gu

bappandam joi' jup xi k̄istu' na mit bha dhaax mo'ram kuruun xip duuk. Ba' mi' dhir jup ja titda gu Pilaato:

—Jaiñ, ya' ba' dhi jam ki'dara'.

⁶ Ba' gu ja g̃'g̃erkam tuk gui' nam bhai' g̃' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gu o'rosiiris p̄ix jiiñak gi' mit na mit ba tii gu Jesus nat mui' ji buus, jup kai'ch am g̃' ki'n:

—iMu tu chianiñ nam sissapa' kuruus ta'm! iCha'p mi' pux joi'gi'nda'!

Ba'p ja titda gux kai' Pilaato:

—Dho pim mu xi bhika' aapi'm. Diih japim ba'x maat no' pim sissapa' kuruus ta'm, no' pim moo ja'p jix bhaamki'ñ. Aa'ñ nañ gu'x maat nat tii cham tu' jax dhuu nar jix buam jum duukam.

⁷ Ba'p kai'ch am ip gio gu Israel kam ja'tkam:

—Ja'pji nach gu' aach mi' pui' tu daa'ñchu' na jax jum kai'ch mich u'uan am na pai' tu daaxix na jax tu aagix aach jich bui nach ji'k jir Israel kam. Na mi' pai' pui'm kai'ch maa'n kap na saak jir ua'tulhdhara' no' jaroi' jax kai'ch nar maraa'n gu Dios. Jaiñ gu' dhi' ja'p p̄ix na pui' kai'ch nar g̃'kam, gio na sap jir maraa'n gu Dios na jax dhuu p̄ix bhaan jum ua'tulhi'ñ. Pui' dho ba' p̄ix bax bhai' nach mu'aa'.

⁸ Ba' giilhim jix io'm bhai' ji choo'n gu Pilaato nat pui' ji' ja kai nam kai'ch gu ja'tkam nam mu jiiñak. ⁹ Ba' gio bhiji ja'k jup xi baidhak ba'k chir gu Jesus, gio ba'p ba tikka, jup titda:

—iGir pa ja'k kam aap jiiñ jaduun ja'p moo gux gi'm? No'p moo silhkam jup xiñ aagi'ñ.

Cham ñiok gu Jesus na tii tikka. Mi' p̄ix pu tu'ii'.

¹⁰ Ba'p titda ip gio gu Pilaato:

—iJax kup ba' cham jiiñ aagi'ñ? iCham maat ap aa nañ aañ jir g̃'kam kat ya' pum titda? Jix bhai' nañ jum do'ñcho' no'ñ xi ilhii'ñ, piam ku gu' nañ tu chiñia' nam jum sissapa' kuruus ta'm. Aap gu' ya' cham jiiñ aagi'ñ nañ tu' tiim tikka.

¹¹ Ba' gio bhai'p ji ñio gu Jesus, jup titda gu Pilaato:

—Pui'p dho kai'ch, nat gu' gu Dios jiiñ Gi'kora' pui' ba tii jia nañ ba' ya' ji' soi' ba tui'ka' jum bui. No' git chakui pu ti'ya' guñ Gi'kora', iJax jap gip jiiñ dhooda' git siap chi pu'ñi kai'chdha' git? Ku ba' gu' aap cham tu' bhaan kuiñcha bia' ji gu xib, gui' ji nat jaroi' maaxik jiiñ kii nat ba' g̃'kam ki'n jum ua'tulh.

¹² Ba' nat pui' ji' giop xi chi'ñ gu Jesus gux kai' Pilaato, cham bhaai' na jax kam duñia', dai na tiim ga'nga na jax pik dui do'ñcho' git gu Jesus. Gu' ji nam gu' gu Israel kam ja'tkam giilhim mu jiiñak, jup kai'ch am:

—No' pich jax dhuuk do'ñcho dhi maa'nkam nach jum chian nap mu'aa', bhaan bax maati' ka' nap bak cham tu' ka'm nii'ñ gu Seesar gux io'm g̃'kam Rooma kam. Na gu' gu jaroi' no' diih g̃'kam jum taat na jax dhi maa'nkam, cham tu' kii' ka'm nii'ñ gu Seesar gux io'm g̃'kam.

¹³ Ba' nat ja kai gu Pilaato nam pui' ji' kai'ch gu ja'tkam, xi chu chia nam buusaidha' gu Jesus mu diirap. Mi' dhir ba' jimiik mu ji dhaibu na pai' dadarr' na pai' dhuuk ja silhka'nda' gu ja'tkam, na Gabaata tim tiiti' gu ebreo ñi'ook ki'n, na ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch na joodai sobkoñxim mi baapax. ¹⁴ Ba' takaab dir na ba' buimgidhak bam aaya' gu piasta bhaan Paaskua ta'm, jup ja titda gu Pilaato gu Israel kam ja'tkam:

—Ya' ba' dhi jam g̃'kam tuk.

¹⁵ Gio p̄ix jiiñak jup tim gi', jup kai'ch am:

—iMu gor mu'aiñ! iSissapa' pim kuruus ta'm!

Ba' gio bhai'p ji ñio gux kai' Pilaato, jup ja titda:

—iKux moo aa nañ ba ji chu chiñia' ba' nam sissapa' kuruus ta'm dhi jam g̃'kam tuk?

Ba'p kai'ch am gui' nam jir ja g̃'g̃erkam tuk gui' nam bhai' g̃' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam:

—Aach daipu' ji gu Seesar nar jich gɛ'kam tuk. Cham tu' jumai ip.

¹⁶ Ba'x choo'nnit pui' ma tii gu Pilaato nam mu bhiji sissapa' kuruus ta'm ku gi gu Jesus nam pui'x bhaamki'ñ. Miji ja'p jamit ba' xi bhik na mit ba sissapam.

Gu Jesus nam ba sissapa' kuruus ta'm

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lk. 23:26-43)

¹⁷ Ba' na mit jax mootoi' gu kuruus gu Jesus, gamai' pix biipi' nu'yasim am na mit ba sissapam baasi'n daam dir na pai' Kakoi' Mo' Daa ti tii', nam Golgota ki'n jup jix chu mat ka' gu ebreo ñi'ook ki'n. ¹⁸ Bhammi na mit aichdhak dho gu' dai na mit ba sissapa kuruus ta'm. Gio jai' gook jamit bixxik dir jup ja sissapa pui' kukrus ta'm ip, irban ba' gu Jesus. ¹⁹ Ba' gux kai' Pilaato nat jax dhaa maa'n gu taa'mla alhi'ch komaarak pa', mi' xi chu ua'na, jup jum kai'ch: “Gu Jesus Nasareet kam, ja gɛ'kam tuk gu Israel kam ja'tkam.” Mi' dhir ba' xi chu chia nam bhammi siispapu' mo'bon gu Jesus na pai' sissap. ²⁰ Mui' gu Israel kam ja'tkam tii mit gu dhi' pui' na jax bha tu ua'ñix mo'bon gu Jesus, na gu' amuub ju'ñdharan gu gɛ' kiicham na mit sissapa kuruus ta'm. Baik ñiiñio'k ki'n bha tu ua'ñix: Griago ñi'ook ki'n, gio ba' ebreo ñi'ook ki'n ip, gio ba' gu latiin ki'n. ²¹ Ba' gu ja gɛ'gɛ'kam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, pix am bhaak jamit na mit ba tii na pu'ñi ja'k bha tu ua'ñix mo'bon gu Jesus. Mu jimik jup titda am gux kai' Pilaato:

—¿Jax ku pich ba' pui' ja'k bha tu ua'na taa'mla ta'm na pui' gu Jesus jir jich gɛ'kam tuk bix nach jik jir Israel kam ja'tkam? Ja'ppi nap siis-bhio'kai gio bhai'p tu ua'na', ja'pni nam kai'chdha': “Dhi'ñir di' gui' na pui'm ihii'ñ na sap jir ja gɛ'kam tuk gu Israel kam ja'tkam.”

²² Gu' ji na gu'p ja titda pix gu Pilaato:

—Puui' ji na bhai' ba tu ua'ñix ka' na ñich jax bhai' ba tu ua'na. ¿Jax gi moop jum duña'?

²³ Ba' gu sandaarui'x na mit sissapa kuruus ta'm gu Jesus, xi chu jumpadak jamit gu jajannulhi'ñ na ti tii'chgít a'lhiok xi chu u'uuk. Ji'k jup tu u'uuk maa'n gio gu jumai, nam gu'r maakoba'n. Gu' ba' gu tɛb kutu-una'n na daam dir tii'chgít gu Jesus, cham bhai' nam jax i'lhiok ui'ka' nam mi' tii xi nii'ñ, na gu' mui' pum daa'. ²⁴ Ba'p jum ti titda am:

—Cham jach saasasda', ja'ppi nach jich mamai'chia', ea jaroi'x pik bhaan ji bi'ya'.

Ba' dhi' bhaan pui' ji chum kuugalh nat jax tum ua'nak bijik nap jum kai'ch: “A'lhiok jamit xi chu u'uuk guñ jajannulh, gio gu tɛb jiñ kutuun jamit xim mamai'chik xi bhik.” Pui' mit dho tu dooda gu sandaarui'x na ji'k jax jum kai'ch.

²⁵ Ba' gu di'ñi'ñ gu Jesus mi ja'p amuub gam kik na pai' sissap kuruus ta'm gu maraa'n, biima'n gu dhixii'ñ Mariiya nar binga'n gu Kleopas, gio ba' gu Mariiya Magdalena. ²⁶ Ba' gu Jesus mi' pix ja'p ji chii na kik gu di'ñi'ñ biima'n maadit gui' nam pui'p kaichu' nax io'm jix dha'da' gu Jesus. Ba'p titda gu di'ñi'ñ:

—Dhiñ jaduñ na mi'm sanoop kik jiñ ñaan, jum mar tu'm ki'n ji buusnia' xib dir.

²⁷ Ba' gui' na kaichu' jup titda ip:

—Xib dir jum naan tu'm ki'n ji buusnia' dhiñ ñaan na mi'm sanoop kik jiñ jaduñ, nap ba' moo xi kua'ñdhat, nañ gu' aañ bar boi cha'm kam.

Ba' gui' am jup xi baidhak gu di'ñi'ñ gu Jesus mu ja'k kia'mi'ñ, na gu' pui' titda gu Jesus.

Na ba mukia' gu Jesus

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lk. 23:44-49)

²⁸ Ba' mi' dhir na gu'x maat gu Jesus nat bix pui' ba tum kuugalh nat ji'k jax tum ua'nak bijik, maa'n kap pix ba bii na pui' tum kuugalhdha', ba'p kai'ch:

—Tix chanoom iñ.

29 Ba' moo ampik mi'p bia' maadit gu kuuga'n gu biiñ jix ji'ik alhi'ch ja'aa ta'm. Ba' dai na mit jax ba'nni gu tok ki'n gu biiñ, uux cha'm xi buraak bhammi xi dhaax chiñi'ram gu Jesus na ba' xio'pna'. 30 Ba' pix muuk sai gu Jesus, na gu'x chanoom. Mi' dhir ba'p kai'ch nat xi i'chok:

—Xib dho gi ba' biiñ pui' ba tu kuugalhdhix ji nat ji'k jax tum ua'nak bijik.

Daipu' xi chi'ik nai' ji mugia, pu muu.

Gu sandaarui'x na ba sixia' jano'maram gu Jesus

31 Ba' takaab dir na ba' moo bam aaya' gu bhaan Paaskua ta'm nam pai' dhuuk tu piastatda' gu Israel kam ja'tkam, mu jimik jup titda am gu Pilaato na sap ja chiñia' gu sandaarui'x chugi'ñ nam ja o'mxichulhdha' gu ja kaakai gui' nam bhammi sissap kukrus ta'm nam ba' jotmoda' ko'ya' kum xi ja yassapai ampik na jurnia', na gu' buimgidhak cham ka tum juanda', dai ji nam ba tu piastatda' gu bhaan Paaskua ta'm, nam gu' cham aa' nam bhai' pu sissap ka' buimgidhak bix chanooh. 32 Ba' gux kai' Pilaato mijip xi ja joot gu sandaarui'x chugi'ñ, ba' gui' mu jimik jup ja o'mxichulh jamit gu ja kaakai dai gu gook nam bixxik dir sissap na pai' gu Jesus. 33 Na gu' ba muukix nam bhai' xi ñii'ñ gu Jesus, pui' mit ba' cham ka o'mxichulh gu kaakai'ñ.

34 Gu' ji nat gu' maadit gu sandaarui'x bhai' ees si jano'maram gu Jesus ki'n gu tɛb uux jix mu'uuk na ua', sia ku ti ba muukix. Ba' bhai' ji mi gu suudai' i'ir binkam. 35 Tiigik moop kai'ch gui' na pui' tu a'ga biiñ dhi' pui', cham tu' na pix jap kai'ch, na gu' mi'p tu'ii' na ti ñii'ñ nat pai' dhuuk pui' tum duu, na pim ba' aapi'm pui'p ti jii'ñdha' nat silhkam pui' tum duu. 36 Ba' gu dhi' pui' nat tum duu, bhaan jum kuugalh nat jax tum ua'nak gu ñio'ki'ñ gu Dios bijik nap jum kai'ch: “Ku gu' cham tu' maa'n a'oo'n omñia' ji nam pai' dhuuk mu'aa'.” 37 Gio ja'p iam nap

jum kai'ch: “Mui' ja'tkam tigia' am nam pai' dhuuk jix ko'kom dooda'.”

Nam ba yaaspa' gu Jesus

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lk. 23:50-56)

38 Ba' mi' dhir nat pu'ni ba muu gu Jesus, gu Josee gui' nar Arimatea kam mui' ma jii buiñor gux kai' Pilaato nat kaim no'x bhaai' na tibiañdhai bhiika' gu tukga'n gu Jesus. Gu Pilaato jup kai'ch nax bhaai'. Gu' na gu' gu Josee pui'p kaichgit gu Jesus, dai nax ixchuixim, na gu'x ja iibhi'ñdha' gu gɛ'gɛ'rkam jum aa'ndam. Ba' mu jimik tibiañdhak xi bhiik gu tukga'n gu Jesus. 39 Gook dit am gu Nikodeemo gui' nat bii'pi' dir tukaa'ñ cha'm mu jimik mu na pai' tibiap gu Jesus nax chu a'gidham. Gu Nikodeemo gɛ' ji kusbiot gui' na joidham uub na mirram tiiti' gio ba' gui' na aaloep jum tiiti'. 40 Ba' mi' dhir dai na mit ba juulh gui' na joidham uub gu tukga'n gu Jesus, gio ba' na mit jix bhai' bhiib jajannulh ki'n nam jax ja'k ba tu jimda' gu Israel kam ja'tkam nam pu'ni ja'k ja bua't ja yassapda' gui' nam ji'k ko'iidha'. 41 Ba' amuub mi' na mit pai' sissapa kuruus ta'm gu Jesus, maa'n kap xikoolh tu kuup ka' na bixchu' mi' ti i'xchix. Mi' irban dir ba' moo maa'n kap jup di'lhix gux moik ai' nam jax chuutu'm kir ja baapas gu koi'ñga'n, dai nat chakui maa'n mijim ja'bsu gu tuuku', mi' pix pui' tui'ka', nat gu' jano' pik chakui maa'n jup muu. 42 Mi' mit ba' ulh gu tukga'n gu Jesus na kapbhai'r amuub, na gu' moo ja'p jup bam aajim nam pai' dhuuk cham ka tu juanda' gu Israel kam ja'tkam. Jotmoda' pix jamit ba' mi' xi yaaspak.

20

Gu Jesus na duadii giop bamgia'

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lk. 24:1-12)

1 Ba' mummu nat pai' buus na pai' dhuuk cham ka tum juanda' na bar tumiñku ta'm, kapbhukum nat jax kia'pix jix dha'npam bhai' ji chu maaxir, gio mui'p ma jii gu Mariiya

Magdaleena mu ai' di'n kir na mit pai' ulh gu tukga'n gu Jesusus. Ba' mu nat ba ai, bhai' pix pu ti di' bhiji di'n kir, mu pix ja'p kaat gu komarak jodai na ki'n bha kuupich. ² Ba' nat jax ja'k gii, dai'bus nat aa'ndham gu Simoon Peegro gio gu jumai gui' nax io'm jix dha'da' gu Jesusus na pui'p kaichu', jup ja titda mu ~~pek~~:

—Jaroi' bak baabuk maakam ja'k tikaam gu tukga'n guch Gø'kam tuk. Cham pai' tu jai'ch mu na chich pai' tii. ¿Jax nach ba' dui ka tigia'?

³ Ba' gu Peegro gio gu jumai na pui'p kaichu' gu Jesusus, mui' ma jii mit mu na mit pai' tii gu Jesusus na mit ti tiigim no' moor silhkam, daipu' na mit jax pui' ti kai, ⁴ boopo' am. Ba' gama ja'k dir jix io'm kuudam mui' xi mii gu jumai nam maap jiiim gu Peegro, biipi' kat jummi ba ai na mit pai' ulh gu tukga'n gu Jesusus. ⁵ Ku gu' cham tu' mu baa ji miji irban dir, mi' dhir pix dirap dumaalh jum tikaak mui' xi chi ni'iñ miji na mit pai' tii. Cham pai' tu jai'ch, dai gu jajannulh mi biit na ki'n bhiibgich.

⁶ Gu' ba' gu Simoon Peegro ja'x dhir mi'p ba ai. Gui' dho gi gu' mirdat mijimmi pu baa ji di'n kir na mit pai' tii gu tukga'n gu Jesusus. Ba' tii ip na cham pai' tu jai'ch, dai gu jajannulh pix mi ja'p tu giopan na ki'n bhiibgich. ⁷ Gio gui' na mo'ram bhiibgix kat, mummu ja'p pix daa dilhkob pui' xikoolh bhiibgix kam na jax bha tu't mo'ram gu Jesusus, cham tu' maap biit gu jai' jajannulh na ki'n jup bhiibgich gu tukga'n. ⁸ Ba' gu jumai na pui'p kaichu' gu Jesusus nat biipi' mi' ai, jai' mui'p ji baa di'n kir nat ji chigik gu Peegro nat mirdat mijimmi ji baa. Mijimmi baakik jix bhai' mi ja'p xi chi nini'iñ ip jai', moo gu' maaxik ji na dai gu jajannulhi'ñ pix mi biit na ki'n bhiibgich gu tukga'n gu Jesusus. Ba' pu ti jii'ñ nat silhkam duadik giop bam mi' dhir, pui' xim aa' na cham tu' pai' ka muukix. ⁹ Nam gu' bix gui' na jik kaichu' gu Jesusus, chakui maatit ~~kek~~ am na jax kai'ñkam jup jum kai'ch mi' na mit pai' tu ua'nak

gu bijik dir kam na pu'ñim kai'ch na duadii giop bamgia' sia ku mit mua. ¹⁰ Mi'm ba' tii pup xi chi niniidhimik pui' giop ma jii mummu nam pai' tibiapka', nam pai'p tu'ii' gui' nam pui'p kaichu' gu Jesusus.

Gu Jesusus na mi' bam maaxdha' buiñor gu Mariiya Magdaleena (Mr. 16:9-11)

¹¹ Gu' ba' gu Mariiya Magdaleena diilh mi' ji bi'ik suaak mi ja'p kikat nax buam jum aa' na cham tu jai'ch gu tukga'n gu Jesusus. Gu Peegro gu' ba jii gio gu jumai nam maap jiiim. Ba' mi' pui' na ji suakit gu Mariiya gio bhijip ka xi chi tii di'n kir dumaalh jum tikaak. ¹² Bhijimmi pix ji ja tii nam daraa gook gu noonbi'ñ gu Dios jix chooto titi' kam na mit pai' ka tikaak gu tukga'n gu Jesusus, maa'n ja'pni dhir ja'k daa na pai' mo'tikat, gu jumai ba' mi' dhir ja'k na pai' tootnatikat. ¹³ Ba'p titda am gu Mariiya na mu dir dirap bha ti niidhat suak:

—¿Tu'p ba' ki'n moo ja'p jix buam jum aa'ñ jaduun nap ba' suak?

Ba'p ja titda gu Mariiya:

—Dho nat tak gu jaroi' ya' dir baabuk pai' nat ja'k jax dhuu gu tukga'n gui' nar jich gø'kam tuk kat. Cham pai' tu jai'ch. Cham maat ich dho ba' nat pai' ja'k tii.

¹⁴ Ba' nat pui' xi chi'ik bhai' silh ji kikbo, na gu' dumaalh kaatit bhijimmi ka ti ni'iñ di'n kir, mi' pix ja'p ji chi na kik gu Jesusus. Ku gu' pu cham maat ji gu Mariiya no'p jir di' gu Jesusus, ja'p jum aa' nar jumai. ¹⁵ Ba' bhai' ji ñio gu Jesusus, jup titda gu Mariiya:

—¿Tu'p mam duun jaduun kup ba' moo ja'p suak? ¿Tu'p tii ga'nga?

Ba'p titda gu Mariiya:

—Dho gu tukga'n guch gø'kam tuk kat na mi' pix cham tu jai'ch bhijini na chich pai' tii. Jaroi' bak baabuk maakam ja'k tikaam. ¿Ka'p ti aap aa iam baabuk maakam ja'k tikaam? Jiñ aagi'ñdha' ap jiñ jaduun na pich pai' tii no' pich aap bhik kuñ bhirai gio ya'p tikia'.

Gu' na gu' cham maat gu Mariiya no'p jir di' gu Jesusus, ja'p jum aa' na gu jaroi' na mi' tu nuuka'n gu i'ix na mi ja'p ti i'xchix mi' ba kiik.

¹⁶ Ba'p titda gu Jesusus:

—¿Cham aap kañ maat Mariiya?

Ba' gu Mariiya mia'n dir jix bhai' bhai' xi ñi'ñ, jir di' gu Jesusus. Ba'p titda ebreo ñi'look ki'n bhai' xi koomkik:

—¡Rabuuni! ¿Aapi' aar di'?

Rabuuni ja'p kai'ñkam jup kai'ch na sap bixchu'x chu maat.

¹⁷ Ba' gu Jesusus jup titda:

—Aañi' dhor di' na ñich giop dua. Xi dhai'ñña' ap jiñ jaduñ nap ja aa'ñdhara' gu jai'ñ jaaduñ nam jiñ kaichu' mu nam pai' tibiap. Ja'p jap ja tiida' na ñich aañ ba jüix dhaam buiñor guñ Gi'kora' gui' na aapi'm jup jir jam Gi'kora' gio ba' nar jam Dios tuk, nañ jax pu ba jam titda bii'pi' dir.

¹⁸ Ba' gu Mariiya Magdaleena mi' pu bhii' nat ja aa'ñdham nat jax pu tii'n gu Jesusus. Mummu eek nam pai' tibiap bix gui' nam ji'k kaichu', ba ja aagi'ñ nat giop ba dua gu Jesusus, bix jup xi ja aagi'ñ na ji'k jax titda mu nat pai'm maax buiñor.

Gu Jesusus na mi' bam maaxdha' ja bui gui' nam kaichu'

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lk. 24:36-49)

¹⁹ Ba' moo jano' gamai' nat ji jur, na gu' kia'pix gio mui'p bam bhichu' na pai' dhuuk giop ba tum juanda', maa'n kap ba'k chir jamit bam jumaap bix gui' nam ji'k kaichu' gu Jesusus. Dai na mit jix bhai' bhai' xi siispak gu ki'ngob nam gu'x chotdon no' mit mi' ji bubua gu ja o'rosiiris tuk gu g'e'gerkam Israel kam, nam gu' ja'p jum aa' nam ja u'ji ja kuupa', pui' kum ba'x bhai'm kuupat miji daraa. Ba' gu Jesusus mi' jim maaxdhak irban dir nam pai' daraa mui' ba ja ñio'ki, jup ja titda:

—Aañ moo jai' ya ja'p ip jiñ jaaduñ.

²⁰ Ba' xi ja ñiñi'ñchu'n gu noonbi'ñ mi' na pai' ti diidi' na sissapich gio bha jano'maram na mit sii. Ba' gui'x bhai'm ilh jamit na mit ba tii, na mit

gu' ba maat na dhi'r di' gu Jesusus nat duadik giop bam. ²¹ Ba'p ja titda ip gio gu Jesusus:

—Jix bhai' pim jum taat ka' na ñich ya' ba ai. Aañ bhai' pix pui' jam tiidam na pim jix bhai'm ilhdhai nai' xi jimia' bix kap na pim tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam. Ja'p na jax aañ na ñich bha jii ya' dhi oi'nga'n na ñich bha tu jam a'gidham nat pai' dhuuk bhañ joot guñ Gi'kora', pui' kuñ ba' aañ ya' dir jup jam jootos aapi'm.

²² Pui' xi ja tiidak nai' xi ja buxcha bix, ba'p ja titda:

—Jaiñ. Dhi'ñix Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' jam a'm jup tui'ngida' ya' dir ja'p ja'k ²³ na jam mattudidha' na pim jax ja'k tu ja a'gidha' gu ja'tkam. Ba' gui' nam ji'k ti jii'ñdha' na pim ji'k jax tu ja a'gidha', ba' uañchudhix ka' gu ja ua'tulhdhara'. Gu' ba' gui' nam ji'k cham ti jii'ñdha', cham tu' ja uañchudhix ka', pui' nam jax bax u'ua'tulhdhix ka', nam gu' cham ji'xdha' uana' gu diilh pix.

Gu Tomaas na ba ti jii'ñdha' nat silhkam giop dua gu Jesusus

²⁴ Ba' gu Tomaas gui' na maadit jir di' gu mambhix gook gu noonbi'ñ gu Jesusus, gui' nam Gook Dim ki'n jup jix mat ka', jano' pik cham mi'p tu'ii' nat pai' dhuuk mi' ai gu Jesusus ja bui gui' nam kaichu'. ²⁵ Ba' gui' xi aagi'ñ am, jup titda am:

—Giop ba dua guch G'e'kam tuk. Ba tii chich.

Ba'p ja titda gu Tomaas:

—Chaam ji nañ ti jüigi'ñ nar di'. Jii' ji no' ñich moo diilh tii gu noonbi'ñ mi' na pai' sissapich nañ ba' jam jüigi'ñdha', nañ mi' xi bapsada' guñ dhe'e'n mi' na pai' ti diidi' gio bhai' ja'k jano'maram na mit pai' sii. Xib jañ ji chakui ti jii'ñdha' ji sia ku pim jax jiñ chitda.

²⁶ Ba' gatuuk xijum baik tanoolh jurni'ñ ki'n gio mit maap jup mam jumaap bix gui' nam ji'k kaichu' gu Jesusus maa'n kap ba'k chir jix bhai' xim kuupak. Jano' dho gi ba' bix mi'p tu'ii' ji gu Tomaas. Ba' ja'xpix nam mi'

ka tu a'gichu', mi' dhir ja'p pix bhai' ji ñio ja saagi'ñ gu Jesusus, jup ja titda:

—Aañ gio bha ja'k ip jiñ jaaduñ.

²⁷ Mi' dhir ba'p titda dai gu Tomaas:

—Aañ pix jir di' na ñich giop duañ jaduñ. Kanip xi chii' na diidi' guñ ñoonob mi' nañ pai' sissapich. Mi'p xi bapsada' gum dee'n nap ba' cham jax ti'ya' nar iatda', gio yammini ja'k jap jup xi bapsada'ñ jano'm am na mit pai'ñ xii. ¿Ka' moo ja'p jix xijai aa nap bix jum jur ki'n ti jii'ñdha' nañ aañ pix jir di' na ñich giop dua?

²⁸ Ba' giilhim jix bhaim ilh gu Tomaas, jup kai'ch:

—¡Aaja guñ Gɛ'kam tuk! Giop dua ji bak gu' silhkam gu Dios jiñ Gi'kora'.

²⁹ Ba'p titda gu Jesusus:

—Na pich pai'x bhaim xiñ chii Tomaas na pich ba' ba ti jii'ñ nañ aañ jir di' na ñich giop dua. Gu' cham ti jii'ñdhat ap ji na pich chakui tii'gik guñ ñoonob. Jai' joidham pu ti jii'gi'ñ am na ñich silhkam giop dua nat jax pui' tim ti, sia ku mit cham pai'ñ chii gu maaxik.

Nat jax kai'ñkam tum ua'na dhi ñioki'ñ gu Dios

³⁰ Mui' ji gu' nat tiix bhaim duukam jup tu duu gu Jesusus ja nai'ñchudat gui' nam ji'k kaichu', ja'pji na gu' cham bix ya daaxix dhi u'uan ta'm. ³¹ Daipu' dhi' na ji'k pix ya' tu daa na pim ba nai'ñ, na pim ba' tu jiñkuidhai ti jii'ñdha' na gu Jesusus jir di' guch Xoi'kam na maaxik ya' xi oilhimik dhi oi'ñga'n bhaan, nar Maraa'n gu Dios nat bha joot. Na ba' gu jaroi' na ti jii'ñdha' buiñor baidhika'x dhaam ja'k na pai' gammiji pu ba duaka'.

21

Gu Jesusus na ja bui bam maaxdha' xijum gook gui' nam kaichu'

¹ Ba' gatuuk ji'kchi tanoolh jurni'ñ ki'n gio mummip bam maax gu Jesusus ja bui xijum gook gui' nam kaichu', mummy ju'ñdharan gu gɛ' suudai' na Tibeeriyas ti tii'. Ja'pnim duu. ² Maap mi' ka oipo am gu

Simoon Peegro, gio ba' gu Tomaas gui' nam Gook Dim jup jix mat ka', gio gu Natanail gui' nar Kanaa kam na Galilea dibii' bhaan bipio', gio ba' gook gu maamra'n gu Sebedeo, gio jai' gook pup nam pui'p kaichu' gu Jesusus. ³ Ba' maa'nnim jup ja titda gu Simoon Peegro gu jai':

—Aañ chi moo xib tu bhia' gu bop-top.

Ba' gui'p kai'ch am ip:

—Aa dho aach bix jum oidha'. Aach pui'p jix chu bhiak ji chii.

Ba' mi' pu bhii mit na mit ba tu bhiam, dai na mit jax bha tiitis kanuub ta'm. Bix chukaa'm mu ja'p ti buppaim gu gɛ' asaak suudai' chir nam ja'p jum aa' nam joidham pix mi' jim gaamu' git gu boptop. Gu' ji na gu' pu nim maa'n kut mim gaam, pui' mit dho pu cham maa'n bhia gu bix chukaa' nam mu ja'p ti chu bhibhi-ijimik. ⁴ Ba' nammi nax dha'npam bhaim ba tu maaxilhim, baasi'n dir ja'p pix ba kiik gu Jesusus ju'ñdharan gu suudai', ku gu' gui' nam kaichu' pu cham maat am ji no'p jir dhi'. ⁵ Ba' mui' xi ja jiñkai gu Jesusus, jup ja titda:

—¿Ji'k japimit ba ja bhia gu boptop jiñ jaaduñ?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Pu nim maa'n dho. ¿Paa gi ip?

⁶ Ba'p ja titda ip gio gu Jesusus:

—Ea gor gio mui'p xi bua suudai' chir gu jam asaak ja'pni dhir ja'k kiin dir dhi kanuub, ea no' mit cham iam mim gaam.

Ba' gui'x oodam gio mijip xi bua mit gu asaak, paa gi ba' tu'. Gu ja'xpix na mit gio bhaim tiip ji baabu, giilhim jix bit ji, cham bhaai' nam jax ka baabu' nam ti baissin, na mit gu' giilhim mui' mim iicha gu boptop. ⁷ Ba' gui' nax io'm jix dha'da' gu Jesusus na pui'p kaichu', jup titda gu Simoon Peegro:

—Dhi'r di' guch Gɛ'kam tuk na bhammi dir kiik ju'ñdharan.

Ba' nat jax pui' ti kai gu Peegro na dhi'r di' gu Jesusus, tim ti'dhak gu jajannulhi'ñ mummy pu gi suudai' chir, mui' pu ti gi bix suudai' dhaam

baasi'n dir ja'k ju'ndharan na pai' kiik gu Jesus. ⁸Gu' jai'm ba' saalh gatuuk dir mu jiiim gu kanuub ta'm pui' ji chiiimirat gu gɛ' asaak nam mi iichixchu' gu boptop, nam gu' cham tu' moo ja'p jix io'm irban gu suudai' jup tu'ii', chi ji'k gook oo'm daman mambhix obrasaa'n jir mik mi' dhir ju'ndharan. ⁹Ba' nam jax pix bhammi dir ji chiiidim ju'ndharan, ba tii mit na joidham gɛ' tu naa'n gu Jesus, maa'n batoop mi' dhir ja'p jup xi chik tuupalh dhaam na tu gɛ', gio timkalh gook mi ja'p jup xi chua'. ¹⁰Ba'p ja titda gu Jesus:

—Bhai' gor xi u'uuk gu boptop na pimit ja bhia kuch ya'ni tu ga'ya'. Bax chuplhi' gu tai.

¹¹Ba' gu Simoon Peegro gio mui'p xi jii bhammi kanuub ta'm nat ja palhbuidham gu jai' nam bha tiiimr gu asaak nam mi gaamixchu' gu boptop, na gu' giilhim jix biiit nam mui' mi' jiiim giilhim ja'xpik gɛ'gɛr, xijum gook oo'm daman mambhix baik jamit dho mim gaam. Kut ji gu' siamri joidham cham jup sar ji gu asaak sia kum jax jir mui', pui' mit tiiimirat bhammi dir pu tisaa'n ju'ndharan. ¹²Ba' mi' dhir jup ja titda gu Jesus:

—Ya' gor bi chu ju' ba' xib. Bax bai gu batoop.

Ku ba' gu' gui' nam kaichu' pux bhai'x maat am ji na dhi'r di' gu Jesus. Cham pai' jax kai'ch am ba' nam jup ba tikkada' git nar jaroi' dha', nam gu' bax maat. ¹³Ba' pui' xi ja tiiidak gu Jesus mui' xi ja maa biiix ji'ma'n gu timkalh gio ba' gu batoop gai' nam ki'n tu bisda'.

¹⁴Dhi' ki'n ba' bar baikim nat ja buim maax gu Jesus gui' nam kaichu' jano' dir nat muukik duadik giop bam.

Gu Jesus na ba tikkada' gu Peegro no' tu' ka'm niidhat jix kiiigalhi'n

¹⁵Ba' mi' na mit xi koi'chok, bhai' ba tikka gu Jesus gu Peegro, jup titda:

—Aapi' Simoon nap jir maraa'n gu Jonaas, jix io'm aap tu' ka'm

jiiñ niidhat xiiñ kiiigalhi'n, cham tu' ja'xbui' na ji'x dhi jai'?

Ba'p kai'ch gu Peegro:

—Jix io'm ji nañ tu' ka'm jum niidhat xim kiiigalhi'n jiiñ jaduun nap jax bax maat.

Ba'p titda gu Jesus:

—Dho aap bak ba'n a'mkam ya' ka ja guguuxi'ndha' dhi' nam ji'k bañ kaichu'. Ja'p ji buusnia' nap ja nuuka'nda'.

¹⁶Pui' xi chiiidak gio bhai'p ji chikka, jup titda:

—Ja'p aa moo silhkam xiiñ kiiigalhdhat tu' ka'm jiiñ nii'n ap Simoon nap jir maraa'n gu Jonaas?

Ba'p kai'ch ip gio gu Peegro:

—Dho silhkam jañ tu' ka'm jum nii'n jiiñ jaduun nap jax bax maat nañ jiiñ aa' dhiñ jur am bhaan.

Ba'p titda gu Jesus:

—Dho no' silhkam jir pui' nap jax kai'ch, aap jiiñ a'mkam ya' ka ja guguuxi'ndha' biiix gui' nam ji'k ba ti jiiigi'n aañ jiiñ bui nam ja'p ji buan nam jir jiiñ kakasnira'.

¹⁷Ba' gio pui'p ba tii'n, bar baikim ba' moo, jup titda:

—Silhkam aap moox io'm tu' ka'm jiiñ niidhat xiiñ kiiigalhi'n Simoon nap jir maraa'n gu Jonaas?

Ba' gu Peegro bhai'x buam jim ilh nat baikim ba ji chikka gu Jesus no' sap silhkam tu' ka'm nii'n. Ba'x xusuakim gio bhai'p ji nio, jup titda:

—Dho jii' jiiñ jaduun nañ jax ba kai'ch, nap gu'x bhai'x maat jia nañ silhkam jup kai'ch nañ jax jum titda. Jix bhai'x maat ap nañ cham tu' pix jap kai'ch.

Ba'p titda gu Jesus:

—Dhop kañ nii'ni'ni'ka' ap ku gi dhi' nam ji'k ba ti jiiigi'n jiiñ bui nañ jax bam titda, nam ba'x jiiikgim pix jup tui'ka' gammiji. ¹⁸Pu kani nañ moo

silhkam ya'm aagi'ndha' Peegro, jano' nap pai' dhuuk jir biapmagich, joidham nai' pix jimda' ap pai' nap ja'k ilhii'ndha' jix kiki' xi chim tii'dhai gu jajannulh, ba' cham jaroi' jax jum tiiidak. Ku ba' gu' no' pich am xi jagi'ta, cham tu' pui' ji kia', jumai pix

ba tim tii'dha' gum jajannulh, cham tu' aap diilh kia'. Mi' dhir dai nam bam bhiika' gu ja'tkam mu ja'k nap pai' tii cham aa'nda' nap jimia'. ¿Jax gip kax bhaai' ka' jano'?

¹⁹ Ba' dhi' na pui' ji' titda gu Jesus gu Peegro, ja'p kai'ñkam jup titda nam sap mui' tigia' gu ja'tkam nam pai' dhuuk mu'aa', ba' cham ji'xdha' ja'k gixia' sia ku mit tulhiiñchuda, pui' na jax bax biiñak ka' buiñor guch Xoi'kam, ba' joidham jix kii'galhdha' gu Dios no't bhammi ba aix dhaam. Ba' ja'xpix jup titda ip gio:

—Ba' gu xib pui' ihiiñ iñ nap gammiji pu bañ kaichgida' cham tu' bhaan jax jim aagat.

Gu Jesus na bhaan ba tu a'ga' gu jumai nax io'm jix dha'da' na pui'p kaichu'

²⁰ Ba' ja'xpix na mit ba jii mi' dhir na mit nammi gama ja'k ba ji bhi, kikbuk mui' ka xi chi tii gu Peegro mu dir ja'k nam pai' jiiim, ba tii na gatuuk dir mu jim gui' nax io'm jix dha'da' gu Jesus na pui'p kaichu', jir di' pix gui' na jano' sonpan xi dhaa na mit pai' dhuuk tu juu gu bhaan Paaskua ta'm na mit ba' moo ba mua, na xi chikka nap titda: “¿Jaroo ba' da' gui' na pui' maaxik jum kii'sa'ñ jaduun?” ²¹ Ba'p titda gu Peegro gu Jesus nat tiigik gu jumai na gatuuk dir mu jim:

—¿Dhi'ñi giñ jaduun na ya'ni dhir gatuuk dir jim, jax ja'k jup tu jimia' gatuuk?

²² Ba'p titda gu Jesus:

—Dho gu' dhi' ba aagix ip dho na jax ja'k jup tu jimia'. Piam no'ñ jix aa'nda' git na ya' pu duaka' jano' juugit nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda', ya' dhop oirida' git jia, ¿jax gip bua? Ku gu' dhi' aañ diilh jup bax maat nañ jax ja'k jup tu daaxdha' na tu jimia'. Aap gu' dai ji nap mi' pui' xi jimdat gammiji xiñ kaichgida'.

²³ Ba' maakam pix ilhdhat kai mit gu jai' nam pui'p kaichu' gu Jesus na pu'ñi kai'ch, ja'p jum aa' am na jax kai'ñkam jup kai'ch na cham ji'xkat pai' dhuuk ka mukia' gui' na jaroi'

aa'. Gu' ja'pjani pix na kai'ch gu Jesus: “No'ñ aañ jix aa'nda' git nañ pui' tu duña' na ya' pu duaka' jano' juugit nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda', ya' dhop oirida' git jano' juugit. Ku gu' dhi' aañ diilh jup bax maat ji. Aap gu' dai ji nap xiñ kaichgida' pix cham jax ji kai'chit.”

²⁴ Dhi' ba'r di' gui' na pui'p kaichu' gu Jesus nat ba tii gu Peegro na gatuuk dir mu ja oi'ñ, na ya' pui' tuch a'gi'ñ nat ji'k jax ti tii gio na ji'k jax jix chu maat, nat ba' ya' tu ua'na dhi u'uan ta'm. Jix maat ich nar silhkam dhi' nat ji'k jax tu ua'na, nat gu' diilh buupui'ñ ki'n ti tii nat jax tu duuk guch Xoi'kam.

²⁵ Mui' ji gu' nat tiix bhai'm duukam jup tu duuk gu Jesus, gu' ji na gu' no' bix dappaam tum ua'na' git na ji'k jax tu buimik, jir mui' ka' git gu u'uan na bhaan tu daaxix ka', pu cham ya' aixka' git bix kap na ji'x jir oi'ñga'n, na gu' nammi ji chuutka' git gu u'uan. Daipu' ba' dhi' tum dai na ji'k ya' tu ua'ñix u'uan ta'm.

NAM TU' JAX BUIMİK GU NOONBI'Ñ GUCH XOI'KAM

*Dhi'ñi jir di' gu ua'na'n gu Luukas
nat giop tu ua'ñxidhak gu Tiopil*

¹ Gu bii'pi' kam jiñ u'uan na ñich tum ua'ñxidhak jiñ jaduun Tiopil, bii'x jañich pui' ja'k mi chu dai na ji'k tu' jax xi buimik gu Jesus gio na jax ja'k xi chu ja a'gidhimik gu ja'tkam, sia gu pu jano' dir nat jax bhai' ji chibgai, ² mi' juugit nat pai' dhuuk jiix dhaam ja'k.

*Gu Jesus na ba ja aagi'ñdha'
gu noonbi'ñ na gatuuk ja a'mkam
tajaan' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ
Ii'mda'*

Ba' bii'pi' dir nat chakui jiix dhaam ja'k, pui' ja'k pu ba ja jujurtuda ki'n gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' nam tu' jax dhuñia' bhaankamu'n gui' nat ji'k pu ja a'm ti tii nam jir noonbi'ñ ka'. ³ Gio ba' nat ja buim maax bii'x ji'ma'n jano' nat pai' dhuuk muukik giop ba bam mi' dhir koi'ñga'n tir, gio ba' na xi ja a'gi'ñ ip na sap giop bax kii', cham tu' ka muukix. Ba' maa'n masaa'n daman mambhii'x tanoolh ja bui xi oilhimik gio na xi chu ja a'gidhimik na jax ja'k ja a'm ti ñiidhidha' gu Dios.

⁴ Ba' na pui bhai' kap tu'ii' gu Jesus ja bui gu noonbi'ñ, jup ja titda:

—Chakui pim jimida' mi' dhir Jerusaleen. Ka xim ñirada' pim na ka xim kuugalhdha' gu pui' nat jax ja'k ba tu dai guñ Gi'kora' na pu tu duñia' aapi'm jam bui, gu pui' dho nañ jax ba tu jam a'gi'ñ bii'pi' dir. ⁵ Dho gu' gu Juan pui' tu bopkonak dho, ku ba' gu' gu suudai' ki'n pix ji, gu' aapi'm gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' ji na pim ki'n jum bopkona' na jam a'm jum tajaan' cham ji'k jurni'ñ ki'n.

Gu Jesus na ba tisdia' jix dhaam

⁶ Ba' bii'x gui' nam ji'k bhai'p tu'ii' buiñor gu Jesus ja'pni bhai' ba tikka am:

—¿Xib ba' bam ai aa jich jaduun nap aap ya'p bam ge'kamta' bii'x kap na ji'x jir Israel?

⁷ Ba' gu Jesus jup ja titda:

—Cham jam a'm jum aa' ji na pim moop jix mat ka' na pai' dhuuk pui' tu duñia' guñ Gi'kora', na gu' dai gui' no't pui' ba tii na ba' pui' tum duñia'. ⁸ Ku ba' gu' na pai' dhuuk jam a'm bam tajaan' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda', bax bhaai'n ka' ji na pim pu tu duñia' aañ jiñ a'mkam bii'x aixim na tu'r jix kii'p jum duukam, ba' nai' ji chu ja a'gi'ñpu' pim gu ja'tkam. Mi' dhir japim mui' ji kii'sa' Jerusaleen, mi' dhir ba' bii'x kap na ji'x juugit bhaan bipio' gu Judea dibii'r, gatuuk ba' mu ja'k ip na pai' ji'x juugit bhaan jup bipio' gu Samaaria dibii'r, mi' dhir ba' nai' ja'p bii'x kap na ji'x juugit jir oi'ñga'n.

⁹ Ba' daipu' nat pu'ñi xi ja tii'dak gu Jesus gui' nam ji'k bhai'p tu'ii' buiñor, pu gamai' ji chis jix dhaam ja'k, ba' bhammi pix ji baa tibaa'ñ cha'm, pu cham pai' ka tii mit. ¹⁰ Ba' nam pui mi' gu'kat bhammi ja'k ka ti ñii'ñ nat pai' ji bhi'ñ gu Jesus, mi' bam maax jamit gook gu ja'tkam joidham jix chooto titi' kam, ¹¹ ba'p ja titda am mi ja'p ji gu'kik:

—Aapi'm jich jaaduñ Galilea oi'ñkam, ¿jax ku pim ba'x buam jum aagit bhammi ja'k pup ti ñii'ñ jix dhaam ja'k? Matgim gu' dhi Jesus nat ya' dir ba jii aapi'm jam bui, na ya' xi oilhimik jam bii'm, gu' dhi' matgim gio bhai'p ka jim ji gatuuk. Ba' pu'ñi ja'k jup tui'ñgida' jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan nat jax jum duu gu xib nat ya' dir ba jiix dhaam ja'k.

*Gu Matiyas na maadit bar di' ka'
gui' nam jir noonbi'ñ guch Xoi'kam*

¹² Ba' bhai' dhir oidha' daam Oliibus ti tii'gim, ba jii mit gu noonbi'ñ gu Jesus mu ja'k na pai'r Jerusaleen, na gu' bhai' dhir mia'n bipio' jia, ja'xbui' na ji'x juugit aagix ka' ja bui gu Israel kam ja'tkam nam oipoda' jano' na pai' dhuuk jum a'jida' gu tanoolh

na cham tum juanda'. ¹³ Ba' na mit pai' dhuuk mummi ba ai gə' kiicham, mi' ba baap jamit nam pai' tibiapka', bhiji ja'p ji chüitis jamit daam dir. Ba' dhi' nam jir jaroi' dha' moo gu Peggro, gio gu Juan, gio gu Jakoobo, gio gu Anrees, gio gu Piliip, gio ba' gu Tomaas, gio ba' gu Bartolomee, gio ba' gu Mateo, gio gu jumai na pui'p tii' Jakoobo, gui' na Alpeo tügim jir maraa'n ka', gio ba' gu Simoon ip gui' na bii'pi' dir nai' ka ja kaichgida' jikchi gu ja'tkam nam nai' tu a'gidha' nam tix ja pataasak ka' gu gə'gə'rkam jum aa'ndam Rooma kam, gio ba' gu Judas ip gui' nar maraa'n gu Jakoobo.

¹⁴ Ba' bii'x dhi' ja'kbui' gammiji maap jum jumpadat tu daanda' am ja bii'm gu jajaa'nni'ñ gu Jesus, gio ba' gu di'ii'n Mariiya ja bii'm ip jai' gu u'uub.

¹⁵ Ba' maa'nnim na mit mui' maap mam jumaap gui' nam jik ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, jik xijum maa'n oo'm aixkam, bhai' ji chu ja a'gi gu Peggro nat jax kikbo mi' ja saagi'ñ, jup ja titda:

¹⁶—Ya' mam kuugalh jiiñ jaaduñ gu pui' nat jax ja'k jurtudak gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gu Dabii nat ba' pui' ja'k tu ua'nak na saak pu'ñi ba ji chu buusnia' gatuuk, na bhaan tu a'ga gu Judas kat gui' nat boi bhüich gu Jesus nat iattulhdham, ¹⁷ sia ku gu' pui' tiip kaichgit gu Jesus ja'p na jax aach nach jir noonbi'ñ. ¹⁸ Ba' gu Judas dibii' ki'n xi saba'dak gu tuumiñ na mit maa gui' nam jaroi'x bhaamki'ñdha' gu Jesus, gu' ji nat gu' gatuuk ma ji gi, ma'oo'n ki'n mi' pu kikbo, gio ba' nat pu xip ip gu tukga'n, gio ba' moo nat pu juupki ip gu jijii'ñ.

¹⁹ Ba' na mit pai' dhuuk pui' ba ti kai gu Jerusaleen oi'ñkam, pui' pup ti tüiti' am nar Dibii' jix I'rma' mi' nat pai' muu gu Judas kat. ²⁰ Na gu' na mi' pix pui' ba jim gu pui' na jax ja'k tu ua'ñix bhaan gu u'uan mi Salmos ta'm, na ja'pnim kai'ch:

Cham jaroi' mi' ka kikiicharda' mi' na pai' kiokat,
mi' pui' bar gampix ka' pu gammiji.
Gio ba' moo ja'pniip jum kai'ch ip:

Jumai ba' bhaankam jup ji bi'ya' gu tu' na bhaan tu juanat.

²¹ 'Ba' gu xib aañ ja'pni ilhii'ñ jiiñ jaaduñ, kapbhai' nam ya'p tu'ii' dhi jai'ch jaaduñ dhi' nach jaroi' pu gammiji maap xi oipimik guch Xoi'kam Jesus na jix juugit ya' xi oilhimik, ²² jano' dir nat gu Juan buiñor jum bakuanak mi' juugit nat pai' dhuuk jii jix dhaam ja'k. Dho gu' dhi' dho maadit jir am na pui' bhaankam jup ba tu a'gada' gu Jesus nat jax ja'k jum duu nat duadik giop bam mi' dhir koi'ñga'n tir, ja'p nach jax ja'k tu a'gada' aach.

²³ Ba' bhai' ji ja aa mit gook pik, na pui' tii' maa'n Josee, gui' nam Barsabaas ki'n jup jix mat ka' gio ba' Juusto ki'n ip. Mi' dhir ba' moo jumai bhai'p ji aa mit ip, Matiiyas tügim.

²⁴ Mi' dhir ba' dai na mit ma tu daani jix dhaam ja'k, jup kai'ch am:

—Aapi' jich Gi'kora', jich aagi'ñdha' ap nap jaroi' bhaan ti ninii'ñ dhi gook gu ja'tkam, na gu' aap dai nap jix maat gu ja jujur am bhaan nam jax ja'k jum aa', ²⁵ na ba' gu' dhi' maadit bar nobii'ñ ka' guch Xoi'kam bhaankam gu Judas, nat gu' gui' jii na pai' ja'k jir tulhiiñara' nat cham am ji buak nat jum ua'tulh.

²⁶ Ba' mi' dhir dai na mit xim mamai'chik nam bhaan machia' na jaroi' bhaan ji bi'ya'. Ba' gu Matiiyas bhaan ji bii. Jano' dir ba' giop bar bii'xi'ñ am gu mambhix daman gook gu noonbi'ñ guch Xoi'kam.

2

Na jax ja'k ja a'm bam tajaana' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ja bui gui' nam buiñor ti jüigi'ñdha' guch Xoi'kam

¹ Ba' nat pai' dhuuk bam ai gu pista bhaan Pentekostees ta'm, bii'x maap jumpaxich ka tu daan am gui' nam jik ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. ² Ba' jotmoda' pix giilhim tim ti bhammi dir jix dhaam silh mi' nam pai' jumpaxich ka tu daan, pix am tu kuichu'n mi' na jix jir ba'k chir, ja'p kai'ch na jax gu jibii'lh no't jix io'm bhai' xi jib. ³ Ba' ja a'm bhai' ji

mimii ja'p tu'm na gu tai, na pix am ninbhik ja moom am bix ji'ma'n, ⁴ na gu' dhi' bak gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' nat bix ja a'm bam tajaa. Mi' dhir ba' dai na mit bhai' ji chu ja a'gi gu ja'tkam jai' ñiiñio'k ki'n bix aixim na jax ja'k ja mattu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda'.

⁵ Ba' nam gu' jano' pik mui' kap dir bhammip ka oipo Jerusaleen gui' nam jix io'm mi' pui' jii'mda' nam jax ja'k tu jimda' gu Israel kam ja'tkam. ⁶ Ba' na mit kai nat pix giilhim tim ti, mui' ji ai mit na mit ti tiigim. Ba' na mit ba ja kai nam tu a'ga ja ñiiñio'k ki'n gui' nam ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, mi' pui' pup tu'ii' am, nam gu'x maatit ja kəə. ⁷ Ba' dai nam jup jum ti titda diilh, na gu' cham jir ja jujur gu pui' nam jax ja kəə, jup kai'ch am:

—¿Kux cham aa pin jir Galilea oi'ñkam am dhi ja'tkam bix nam ji'k ya' tu a'ga? ⁸ ¿Gu' jax ji chi kum ba' aach jich ñiiñio'k ki'n pix chu' kai'ch nam xi chu a'ga nach xi ja kəə? ⁹ Ti' nach gu' moo ti mui' kap dir ya' oipo, pui' na jax gu Partia kam, gio gui' nam jir Meedia kam, gio gui' nam jir Ilam kam, gio gui' nam jir Mesopotaamia kam, gio gui' nam jir Judea kam, gio ba' gui' nam jir Kapadoosia kam, gio gui' nam jir Ponto kam, gio gui' nam jir Aasia kam, ¹⁰ gio ba' gui' nam jir Priijia kam, gio gui' nam jir Panpiilia kam, gio ba' gui' nam jir Ejipto kam, gio gui' nam jir Liibia kam nam amuub oi'dha' na pai' Sireene ti ti', gio jai' ya'p oipo am ip gui' nam Rooma dir ja'k jii'm. ¹¹ Ji'ma'n jach jir Israel kam, jai' gui' nam pui' ja'k jup ba tu jim na jax aach. Gio jai' ya'p oipo am ip gui' nam Kreeta dir ja'k jim, gio jai' gu Araabia kam. Ti' nach gu' moo bix jix maatit ja kəə nam xi chu daan buiñor gu Dios na jax ja'k joidham jir jix bhai'kam.

¹² Ba' mi' pix pu tu'ii' am nam pui' xi kai'chit, gio na cham bhai' nam jax xim buada'. Dai nam nai' tiim ti tikka

pix na jax ba'r jum duukam gu dhi' pui', jup kai'ch am:

—¿Jax ba'r jum duukam chi gu dhi' pui'?

¹³ Ba' jai' maakam jup ja ai'chuxi'ñ am, jup kai'ch am:

—Ja'pji nam jix maikut jup kai'ch ji dhi ja'tkam.

Gu Peegro na ba ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam cham tu'x maikut jup kai'ch

¹⁴ Ba' gu Peegro nat jax kikbo ja biim gu mambhix daman maa'n noonbi'ñ guch Xoi'kam, jup ja titda gə' ki'n gu ja'tkam bix nam ji'k mi'p tu'ii':

—Aapi'm jiñ jaaduñ Israel kam bix na pim ji'k mik dir ja'k jii'm, gio ba' aapi'm na pim ji'k ya' pu oi'dha' Jerusaleen, xiñ kaaya' pim alhio bix jam jujur ki'n nañ jax jam titda', ¹⁵ nañ ja'pni xi chu jam a'gidham dho nach aach cham tu'x maikut jup kai'ch na pim aapi'm jax jum aa'. ¿Jax gi dhuip bax maik ka' ich, na gu' kia'pix kar kabuimuk? ¹⁶ Gu' matgim dhi' nat ya' pix pui' bam kuugalh ji gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Joel gui' na bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, na ja'pnim kai'ch mi' nat pai' tu ua'nak na sap jup kai'ch gu Dios:

¹⁷ Ja a'm jañ ba tajaana' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' bix na ji'k ja'tkam,

sia kum jai' cham jir Israel kam, jano' na pai' dhuuk ba tum kuugalhdhidha' ya' dhi oi'ñga'n.

Ba' gu ja maamar nai' ji chu ja a'gi'ñpu' am gu ja'tkam aañ jiñ a'mkam,

gu chichio'ñ gio pui' na jax gu u'uub, gio ba' gu biipibop bañ chigia' am nañ ja bui bañ maaxdha',

gio ba' gu jagi'gir tiitki' bhaan jup bañ chigia' am.

¹⁸ Gio ba' gui' nam ji'k jiñ a'mkam tu juanda' gu chichio'ñ gio pui' na gu u'uub,

pui' ja a'm jup ba tajaana' iñ gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda',

mi' dhir ba' dai nam nai' ji chu
ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam aañ jiñ
a'mkam.

19 Gio ba' nañ bix aixim ðbhidham ba
tu duña' bha ja'p jix dhaam,
dhi oi'ñga'n ba' dai na bhai' ji m'ya',
ja'p tu'm jup jum duña' na gu i'ir,
gio na ya' pix pux jikma' ka' ki'n gu
kuubhix.

20 Gio ba' gu tanoolh na nai' ji chukia',
gio ba' gu masaa'n jix bi' bhai' pup
daaka' ip.

Mi' dhir ba' moo dai na ya' ba aaya' gu
G'kam jich Xoi'kam.

Ba' ba tigia' am gu ja'tkam nam tu'
cham ji'xkat pai' n'iidhat.

21 Gu ba' gui' nam ji'k soi'm ilhdhai
pui' ba tiida' guch Xoi'kam
na ba ja uañchuda' gu ja
ua'tulhdhara',
cham tu' ka ja tulhiñchuda'.

22 Pu kagit na pim moo alhio kapup
xiñ kaaya' jiñ jaaduñ Israel kam nañ
jax jam tiida'. Dho gu' gu Jesus gui'
nar Nasareet kam, jir di' dho guch
Xoi'kam nat Dios bha jam joochxi
aapi'm jam bui. Pui' ku ba' joidham
jix bhai' xi chu buimik na tu'r jix
k'p jum duukam na ji'x juugit ya' xi
oilhimik bhaan dhi oi'ñga'n. 23 Gu'
ji na pimit gu' pu dooda nat jax ja'k
ti'ik gu Dios bijik na pim saak pu'ñi ba
tu chiña' nam mu'aa' guch Xoi'kam.
Pui' ku pimit ba' daagik ja chia nam
kuruus ta'm sissapa' gui' nam cham
tu' ka'm ti niñ gu ja'tkam. 24 Ku
ba' gu' gu Dios giop dua'ñ ji, nat gu'
d'ihl pui' ja'k tu duu na cham mi'm
tulhiñdha', ba' mi' dhir cham ji'xkat
jax ka dooda' gu muuki'. 25 Pui' kut
ba' gu Dabii gui' na bijik jir g'kam
kat tu ua'nak bhaan ji ua'rgidhat gu
Jesus, na ja'pnim kai'ch:

Gammiji niñ iñ guñ Gi'kora' nañ
bui'p tui'ñgida',
sia pai' nañ ja'k jimda'.

Gui' mi' dhir ja'p jup jimda' jiñ
xanoop ki'n dir ja'k,
ba' cham ji'xkat jax jiñ dhoda' gux
buam jum duukam.

26 Pui' kuñ ba' aañ joidham jix bhai'ñ
chaat ka' guñ jur am bhaan,

gio nañ jix jikgit tu laala'nda',
nañ gu' gui' buiñor gammijix biiñak
ka'.

27 Nañ gu'x maat nañ dhua'ñdhai
giop jiñ bamii'ñdha' mi' dhir
koi'ñga'n tir nañ pai' yaas-
apka',

gio na pui' tu duña' na cham tu'm
ja'bsuna' guñ chuuku',
nat gu' pu kai'ñkam jiñ a'm ti ti nañ
bhaankamu'n tu a'gada'.

28 Gio nat gu'ñ aa'ñ na jax ja'k jir
am nañ mi' pui' jimda' nañ
ba' gammijix ki' boi cha'm
bhiichgida',

ba' gammiji g'kam ki'n jix bhai'ñ
chaat ka' iñ,

nañ gu' pui' xiñ aa'nda' nach maap
jup tui'dhi'.

29 'Ba' dhi' pu'ñi nat jax ja'k tu
ua'nak gu Dabii, cham tu' d'ihl jum
aagit jup kai'ch. Pu kagit na pim moo
alhio ka pup xiñ kaaya' jiñ jaaduñ
nañ ya' jam aagi'ñdha' nat jax ja'k
jum duu. Dho gu' gu Dabii cham tu'
giop dua dho, na gu' mi' pu yaasap
gu tukga'n sia gu xib mi' na mit
pai' yaaspak jano' nat pai' dhuuk
muu. 30 Gu' na pu bax maat pix
ji na jaroi' pui' ja'k jum duña', pui'
kut ba' pu'ñi ja'k tu ua'nak, na gu'
gu Dabii maadit jir di' kat jia gui'
nam jix bhai' k'ket gu Dios gio nam
bhaankamu'n tu a'gimik, ba' pu ba
aagi'ñ na gatuuk maa'n jir g'kam ka'
gu boxii'ñ. 31 Pui' ku ba'x niñdham
xi kai'ch nat tu ua'nak na bhaan tu
a'ga guch Xoi'kam na giop bamgia'
mi' dhir koi'ñga'n tir, gio sap na cham
tu'm ja'bsuna' gu tukga'n. 32 Dho gu'
pui'm duu dho gu Jesus nat pu'ñi gio
dua'ñdhak jup bamii' gu Dios mi' dhir
koi'ñga'n tir. Ba' aach bix niñ gu
dhi' pui' nat jax jum duu. 33 Mi' dhir
ba' gatuuk dai nat ba jii jix dhaam
ja'k na ba' bhammi ba daaka' sonpan
gu Dios mi' dhir ja'p ki'n dir, gio ba'
nat bhaan ji bii gux Dhuudu' kam jix
Uañ li'mda', nat gu' ba tajaanxi guch
Gi'kora'. Mi' dhir ba' aach jich a'm jup
ba tajaa nat jax xi chi'ik bi'pi' dir na
ya' ka oiri. Ba' dhi' pix pui' ja'k jich

jujurtu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nach ba' pui' ja'k tu a'ga gu xib na pim jax bach kə̃ nach ya' tu a'ga.

³⁴ Nat gu' cham tu' gu Dabii' jia nat gio duadik jup tis jix dhaam ja'k, na gu' cham tu' d̃il̃h jum aagit jup kai'ch mi' nat pai' tu ua'nak, na ja'pnim kai'ch: Jup titda gu Dios guñ Gə'kam tuk:

“Ya'ni dhir ja'p jiñ xanoop jap ka xi dhaaka' k̃i'n dir ja'k,

³⁵ nañ ka xi ja tulhiiñchuda' gui' nam ji'k cham jum k̃i'galhi'ñ, nam ba' soi' bam ilhdha' aap jum bui.”

³⁶ 'Ba' dhi' bhaan jix maati' jiñ jaaduñ aapi'm na pim jir Israel kam, na dhi'r di' gu Jesus na aagit jup kai'ch, gui' na pimit jaroi' tu chia nam kuruus ta'm sissapa', nat gə'kam k̃i'n dai gu Dios na ba' pu'ñir jich Xoi'kam ka'.

³⁷ Ba' na mit pui' ji' kai' gui' nam ji'k mi'p tu'ii', bhax buam jim ilh jamit, ba' soi'm ilhdhat ba tikka am gu Peegro gio gu jai' noonbi'ñ gu Jesus, jup ja titda am:

—Aapi'm jich jaaduñ, ɔtu'm aa' nach jax dhuñia' na ba' cham kach chulhiiñchuda' gu Dios?

³⁸ Ba' gu Peegro jup ja titda:

—Dho gu' na pim mi' pui' ba jimia' dho na jax ja'k jix aa' gu Dios, na pim ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Mi' dhir ba' dai na pim bam bopkona' bhax ji'ma'n na ba' gu' gu Dios xi jam joi'mdai uañchudai gu jam ua'tulhdhara' jam a'm ba tajaana' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'.
³⁹ Na gu' b̃i'pi' dir pu ba jam iimchudhix, gio ba' gu jam maamar ba pui' ip, gio ba' gui' nam ji'k mik ja'p jup tu'ii', na ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch na sia gui' na ji'k ja a'm ti tigia' gu Gə'kam jich Gi'kora'.

⁴⁰ Mi' dhir ba' moo ja'pni ja'k jup xi ja tiidak gu Peegro:

—Dai ji na gu' jam a'm jum aa' na pim cham pui' ja'k jup ka tu jimda' nam jax ja'k tu jim jai' dhit gui' nam cham tu' ka'm ni'ñ gu Dios, na ba' cham ji jam bindai maap jam tulhiiñchuda'.

⁴¹ Ba' mui' ti jii'ñ jamit gu pui' nat jax ja'k tu ja a'gi gu Peegro, aixkam ji'k baik miil. Mi' dhir ba' dai na mit bam bopko, gio ba' na mit ba ja b̃inat gui' nam ji'k pu b̃i'pi' dir ba ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. ⁴² Mi' dhir ba' dai nam gammiji maap bam jumpa'nda' nam tu daanda' gio nam tu kua'da', gio ba' nam gammiji mi' pui' jiidma' nam jax ja'k ja aagi'ñ gu noonbi'ñ guch Xoi'kam.

Nam jax ja'k joidham jir jix bhabhai'kam ka' gui' nam ji'k ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam

⁴³ Ba' bhax gu Jerusaleen oi'ñkam mi' pui' pup tui'ka' am nam pai' dhuuk ba ja tigia' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam nam joidham jix bhax xi chu buada' gux k̃i'p jum duukam. ⁴⁴ Ba' bhax nam ji'k ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, joidham maa'n ñi'ook jup duuka' am, gio ba' nam cham ji chu da'dat tum a'onbagi'ñdha' gu tu' nam bia'ka'.

⁴⁵ Pui' na jax jai' nam xi chu ga'rat gu ja d̃i'p̃ira' gam jai' gu tu' nam bia'ka', mi' dhir ba' gu tuumiñ na ji'k mi buusnidha', ja maakidha' am gui' nam ji'k cham bia'ka' nam tu' k̃i'n tu saba'da'. ⁴⁶ Gio ba' nam gammiji maap jim jumpadat tu daanda' bhax nam pai' gə' tu chiopi' ka' gu Israel kam ja'tkam, gio ba' nam gammiji maap tu kua'da' mu ja'p ja kiikia'am joidham jix bhax jim taatit, nam gu' cham tu' gə'gə'kam jum ilhii'ñdha' gu ja jujur am bhaan. ⁴⁷ Ba' nam gammiji pu'ñi tu daanda' buiñor gu Dios, joidham jix ja k̃i'galhi'ñdha' am gu ja'tkam. Ba' nabap tanoolh pix jup ji chi jii'ñdhidha' am buiñor guch Xoi'kam gui' na ji'k ja a'm ba ti tigia' guch Gi'kora'.

3

Na jax ja'k ba dodhia' maa'n gu maa'nkam na kax ma'mkulhi' ka'

¹ Ba' maa'nnim mia duuk na pai' dhuuk jum a'jida' na tum daanda' bhax na pai'r gə' chiop ka', ma jii gu Peegro gio gu Juan na mit ba tu daañim. ² Ba' moo maa'n bhaxip

daaka' gu maa'nkam bhai' na pai'r ki'ngob ka' bhai' nam pai' pui' ti tii'ti'nda': Joidham jix chu Abhaar Kir, bhai' na pai' dhir jax mui' ji chum bapkida' mu ja'k na pai' tum daanda'. Ba' dhi' ji' dhi maa'nkam jix ma'mkulhi' ka', ilhi'chdham dir pu cham tu oirida'. Ba' gammiji mi' ai'chu'nda' am nabap tanoolh, mi'm ba' daaska' ki'ngob na sap ba' mi' bha ja taanda' gu tuumiñ gui' nam ji'k mui' ji baapkidha'. ³ Ba' nam pu'ni mui' ba jiiim gu Peegro gio gu Juan, nam kia'pix mui' bax baapkiktu'ndat mu ja'k na pai' tum daan, ba ja tii gux ma'mkulhi', ba' bhai' ba ja taan gu tuumiñ. ⁴ Ba' gui' mi' pix ji guguu mit na mit tii na mi ja'p daakat bha ja taan gu tuumiñ. Ba' gu Peegro mui' ji ñio, jup titda:

—¿Jix aa' ap aa jich jaduuiñ nach jum makia' gu tu'?

⁵ Ba' gux ma'mkulhi' mi' pui' pup tu'ii', dai na bha ja nii'ñ no' mit moo tu' ba ji maa. ⁶ Ba' gio mui'p ji ñio gu Peegro, jup titda:

—Cham ua' iñ dho gu tuumiñ nañ jum makia' git jiñ jaduuiñ. Ku ba' gu'm makia' iñ ji gui' nap tu' cham ilhii'ñdha'. Kap xi kikbo'ñ jaduuiñ. Aañ ya' pum titda bhaankamu'n guch Xoi'kam gu Nasareet kam, nap xib dir ja'p ja'k ba tu oirida'.

⁷ Ba' daipu' nat pu'ni xi chidak gu Peegro xi dhaagik nobi'ran gu kii'n dir kam xi kikbuich gux ma'mkulhi'. Ba' pu mi' jotmoda' bhai' ji o'jo'ta gu tootna'n gio gu kekeelhi'ñ, ⁸ ba' am tē'kob tuu'nik mi ja'p pup kii'k. Jano' dir ba' pu bhai' ji chu oilhich, cham tu' kax ma'mkulhi'. Mi' dhir ba' dai nat ba ja oi gu Peegro gio gu Juan na mit mui' ji baap mu ja'k na pai' tum daanda', am tuu'nkim gio na xi chu daañim buiñor gu Dios. ⁹ Ba' bix gui' na mit ji'k ba tii na tu oiri gio na xi chu daan buiñor gu Dios, ¹⁰ mi' pui' pup tu'ii' am, nam gu'x bhai'x maat na dhi'r di' gu maa'nkam gui' na kax ma'mkulhi' kat na tu taandat gu tuumiñ bhai' ji dhaakat ki'ngob, bhai'

nam pai' pui' ti tii'ti'nda' Joidham jix chu Abhaar Kir.

Gu Peegro na ba ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam nat jax dhuuk dua gui' na kax ma'mkulhi' kat

¹¹ Ba' gui' nat dua na kax ma'mkulhi' kat, cham ka ja dadoo'ñcho gu Peegro gio gu Juan, maa'n na ja oi'ñchu' nam bha ja'p xi oipo. Ba' gu ja'tkam na mit ji chigik nax kii' dhi' ji' na kax ma'mkulhi' kat, mui' mu boopok mi' jim jumaap jamit maa'n kap sonpan gu gē' chiop nam pai' ja'pni ti tii'ti'nda': Tootnam Bhi'ñbaki'ñ gu Salomoon, nam jix bhai'x ja tii'gim gu Peegro gio gu Juan nam mi'p tu'ii' bii'ma'n gui' na kax ma'mkulhi' kat, na gu' cham jir ja jujur gu pui' nam jax ti nii'ñ. ¹² Ba' gu Peegro nat ba ja tii nam mi ja'p gu'kat bhai' ba ja nii'ñ, jup ja titda:

—¿Jax ku pim ba' bhai' bach nii'ñ jich jaaduñ Israel kam? ¿Ja'p jum aa' pim aa nach aach diilh pix bixchu'x chu ai'chu'n nach pu tu duñia', pui' ku chich ba' dua'ñ dhich jaduuiñ na kax ma'mkulhi' kat na cham tu oirit, piam ku gu' panaas nach a'm ti nii'ñ pix gu Dios na chich ba' pui' tu duu? ¹³ Gu' dhi' matgim gu Jesus ji na chich bhaankamu'n dua'ñ, gui' nar maraa'n gu ja Dios tuk guch bopxi kat, pui' na jax gu Abraam, gio gu Isaak, gio ba' gui' nar Jakob, nat gu' gē'kam ki'n dai na ba' bix aixim jix ai'chu'n na pu tu duñia'. Ba' dhi Jesus jir di' na pimit jaroi' ja chia gu gē'gē'kam nam mu'aa', gui' bo na gatuuk tii bax dho'ñchom kat gu Pilaato, gu' ji na pim gu' aapi'm cham ji'x aa' na do'ñcho'. ¹⁴ Iam chi na pim gu' jax chi'ya' git na ba do'ñcho' gui' nar jix uañ gio nar jix bhai'kam. Aapi'm gu' dai gu tu' tu mua'kam xi chu chia nam do'ñcho'. ¹⁵ Gui' pimit ba' xi chu chia nam mu'aa' na kach guguxi'ñdhat nach mi' ja'k bhii'chgida' jix kii' boi cha'm na pai' ja'k jup tu'ii' gu Dios. Ku gu' gu Dios giop dua'ñ ji, ba' aach bix nii'ñ diilh jich buupui ki'n gu dhi' pui' nat jax jum duu. ¹⁶ Gu' ba' dhich jaduuiñ

na ya' kiik na pim niil'ñ gio na pim jix maat nar jaroi' dha', dho gu' dhi' na soi'm ilhdhat jix biiñak dho buiñor gu Jesus, pui' kut ba' dua na kax ma'mkulhi' kat. Ba' dhi' pu'ñi pix ja'k jir jum duukam jiñ jaaduñ.

17 Ba' aañ xib bax maat jiñ jaaduñ na pim bak pu cham maatit na pimit jax kai'ñkam tu chia ja biim gu jam gè'gèrkam tuk nam mu'aa' gu Jesus. 18 Gu' dhi' nat jax dhuukat pix pui' ja'k ba tu kuugalh ji gu Dios na jax pui' pu ba kai'chdha' bijik dir ja a'm jim ua'rgidhat gui' nam bhaankamu'n tu a'gada', nam pu'ñi kai'chdha' na saak gatuuk pu'ñi jich a'mkam bam tulhiña' guch Xoi'kam. 19 Ba' gu xib dai na bam aa' pix na pim soi'm ilhdhai mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios na ba' ba uañchuda' gu jam ua'tulhdhara', gio ba' na ba jam tajaan'dha' gui' na pim ki'n gammiji jix jii'kgim bap tui'ka'. 20 Gatuuk ba' dai na gio bhai'p ba jam joochxidha' gu Jesus, gui' nat jaroi' pu bijik dir bhaan ti tii na pu'ñir jich Xoi'kam ka'. 21 Ku ba' gu' xib jootom chakui ob bha jim ji guch Xoi'kam, dai no't biix ba tum kuugalh gu pui' nat jax ja'k ti'ik gu Dios ja a'm jim ua'rgidhak gui' nam bhaankam tu a'gimik. 22 Pui' na jax gu Moisees nat bhaan jim ua'rgidhak pui' tu ja a'gidhak guch bopxi kat, na ja'pni ja titda: "Gu Gè'kam jich Gi'kora' pui' ba tu duña' na gatuuk jam bui dhir maaxilhia' maa'n gui' na bhaankam tu a'gada' gu Dios ja'p na jax aañ. Moo pim mi' pui' xi jimii na jax jam tii'da'. 23 Na gu' gu jaroi' no't cham mi' pui' jii na jax kai'chdha' gui' ji' na bhaankam tu a'ga' gu Dios, dho gu' dai na ja'k jootsa' dho gu Dios mi' dhir ja bui gu Israel kam ja'tkam, na gu' cham ka kügalhi'ñdha' gio na cham bhaan ka ti niidhidha'."

24 Ba' biix gui' nam ji'k bhaankam tu a'gimik gu Dios jano' dir nat pai' dhuuk bhai' ji chu a'ga gu Samuel, pu'ñi bhaan tu a'gada' am na jax ba ji chu buusnichu' gu xib. 25 Ba' dhi' pui' nat jax ja'k tu daasak gu Dios ja a'm

jim ua'rgidhat gui' nam bhaankam tu a'gada', dho gu' aapi'm dho jam aagit jup kai'chdha'. Gio gu pui' nat jax ja'k jup tu ja daaxdhak guch bopxi kat nat bhaan jim ua'rgidhak gu Abraam na ba' ja'pni ja titda: "Biix na ji'x oi'ñga'n ja a'm ba ti niidhidha' gu ja'tkam, nam gu' mi' pui' ba jimia' nañ jax jix aa', nam gu' pui' ja'k ba ja aagi'ñdha' gui' nam gatuuk ka maaxilhia' nam jir jum bopxi ka'." 26 Pui' kut ba' gu Dios aapi'm biipi' ba jam mattuda nat jax jum duu jano' nat pai' dhuuk giop dua guch Xoi'kam, na pim sap ba' ba machia' na jax ja'k jam a'm ti niidhidha' gu Dios na pim sap ba' cham kam ua'tulhi'ñdha' biix ji'ma'n aapi'm.

4

Gu Peegro gio gu Juan nam ja bui ba suulhgia' gu gè'gèrkam jum aa'ndam

1 Ba' gu Peegro gio gu Juan nam pui mi' ka tu ja a'gi'ñchu' gu ja'tkam, mi' ba ai mit gui' nam bhai' gè' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam ji ja baidhat am gui' nam saduseos jum tii'ti'nda' gio ba' gu ja gè'kam tuk gui' nam bhai' tu nuuka'nda' chiop. 2 Ba' giilhim jix bhaaktu' am, nam gu' ti cham aa' nam mi' tu ja a'gi'ñ gu ja'tkam gu Peegro gio gu Juan, nam pui' ja titda nam gu koi'ñga'n gatuuk dud-uadii giop baapmigia' mi' dhir nam pai' ka yassapka', pui' nat jax jum duu gu Jesus nat duadik giop bam mi' dhir na pai' ka yaaspich. 3 Ba mi' pu ja da'ngi mit, gu' ji na gu' moo pu pui' bar jurnik ip, ba' cham ka aix nam tu ja a'gidha'. Ba' ka xi chu chia mit pix nam ja kuupa' mu ja'p nam pai' ja kukpada' gu ja'tkam. 4 Ku gu' mui' ti jii'ñ jamit ji buiñor guch Xoi'kam gui' na mit ji'k ja kai na mit jax tu ja a'gi gu Peegro gio gu Juan. Ba'x io'm bar mui' am gui' nam ji'k ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ji'k jix chamaam miil jam dho moo aix gu dai chichio'ñ.

5 Ba' buingidhak maap bam ju-maap jamit bhammi Jerusaleen gui'

nam jir ja gə'gərkam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam, gio ba' jai' gui' nam j'i'k jir jix a'aixkam ka', gio ba' jai' ip gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios. ⁶ Gio ba' moo bəix bhai'p ai ip gu Anaas, gui' nax io'm jir ja gə'kam tuk ka' gui' nam bhai' gə' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, ji ja baidhat gui' nam j'i'k jir jum maap oi'dhagim ka', pui' na jax gu Kaipaas tūgim, gio ba' moo gui' na Juan jup tii'nka', gio ba' moo gu Alijaanru. ⁷ Mi' dhir ba' dai na mit xi chu chia nam mui' xi ja bai'ñixidhika' gu Peegro gio gu Juan. Ba' na mit pai' dhuuk mi ja'p xi ja tuttu ja saagi'ñ, jup ja titda am:

—¿Jax dhuukat japimit dua'ñ dhi maa'nkam? ¿Jarooni aa bhaankam japimit dua'ñ?

⁸ Ba' gu Peegro mui' ji ñio, na gu' gə' bhaan jup tui'dhi' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', jup ja titda:

—Dho gu' ea na pim xiñ kaaya' jiñ jaaduñ, aapi'm na pim jir ja gə'gərkam tuk gu Israel kam ja'tkam, gio aapi'm na pim jir jix a'aixkam. ⁹ Dho gu' kapbhai' na pim ya' bach chikka na pim jix maachim nat jax dhuuk dua dhich jaduun na kax ma'mkulhi' kat, ¹⁰ dho gu' jam aagi'ñdha' ich dho nam ba' jai' pui'p bax chu mat ka' gu ja'tkam bəix nam j'i'k jir Israel kam. Dho gu' dhi' dua dho dhich jaduun na kax ma'mkulhi' kat na pim jax ba ñii'ñ, ba' aach bhaankamu'n dua'ñ dho guch Xoi'kam Jesusu' gui' nar Nasareet kam, gui' na pimit jaroi' tu chia nam kuruus ta'm sissapai mu'aa', nat Dios giop dua'ñ. ¹¹ Ba' dhi' ji' dhi Jesusu' pui' ji buus na jax gu jodai, aapi'm ba' ja'p jup ji bubua na jax gu bhibhi'ñbakchadam, na pimit mai' xi buak dhi' ji' dhi jodai na pim pui' ilhii'ñ na panaas cham tu' bhai', gu' ji nat gu' dhi' ba' pik gə'kam ki'n ji bii. ¹² Ba' cham tu' jumaip jix jai'ch gui' na jaroi' uañchu'n gu ua'tulhdhara', nat gu' gu Dios cham tu' jumai bhai'p joot ya' dhi oi'ñga'n na jaroi' uañchuda' guch ua'tulhdhara'.

¹³ Ba' mi' pui' pup tu'ii' am gu gə'gərkam jum aa'ndam na mit ji ja kəək nam joidham jix bhai' xi bua nam tu a'ga gu Peegro gio gu Juan, nam gu'x maat na mit tii cham pai' tum mamtux, gio gu' gampai' tutu'm am nam xi ja ñii'ñ. Ba' ba ilh jamit nam jir di' gui' nam kaichgit gu Jesusu' Nasareet kam. ¹⁴ Ba' pui' cham bhai' nam jax ka ja tii'da', gio na gu' moo mi'p kiik ja bii'm gui' nat dua na kax ma'mkulhi' kat, ¿jax gi dhuip ja ñiokdha' am? ¹⁵ Pui' dho ba' cham jax ji ja tii'dak giop ka xi chu chia mit nam alhio ka xi ja boosga' mi' dhir nam pai' ka tu a'gat. Diih jamit ba' mi' ji bi'ik ma tu a'ga nam tiim ti tikka nam jax ja'k ja duñia', ¹⁶ jup kai'ch am:

—¿Jax ba' ja'k jix bhai' nach ja duñia' dhi ja'tkam? Nam gu' moo bəix pui'p bax chu maat gu ja'tkam gu ya' kam Jerusaleen na mit dua'ñ gui' na kax ma'mkulhi' kat. ¿Jax gi dhuip ja iattulhdha' ich? ¹⁷ Ku gu'x bhai' ji nach ja soo'mchulhdha' nam ba' cham nai' bhaan ka tu a'gidha' gu Jesusu', na ba' cham gammiji pup tum a'gichgida' pu chu'm.

¹⁸ Ba' pui' xi kai'chimik am giop ba tu ja joochxi mit. Ba' na mit pai' dhuuk mi' ba ai, ja ñiokdhat pui' ba ja titda am nam cham nai' bhaan ka tu a'gada' gu Jesusu'. ¹⁹ Gu' ji na gu' gu Peegro gio gu Juan jup ja titda am pix:

—Aa dho gu' dai na pim bii'pi' xim ga'ngada' dhoñ jaaduñ no' moox kii' ka'm ñii'ñ gu Dios nach aapi'm tu' ka'm jam ñii'ñdha', ka' ba' gu' gui' na jax ja'k jich jurtudidha'. ²⁰ Dho gu' aach cham ji nach jich gu'nguxi'ñ nach moo cham jup ka ji chu a'ga' gu pui' nach jax ja'k ñiidhimik gu Jesusu' nax bhai' xi chu buimik gio na jax ja'k xi chu a'gimik.

²¹ Ba' giilhim jix bhaakut pix ja kai mit gu gə'gərkam jum aa'ndam gu pui' na mit jax chii. Ba' tii bax ja tulhiiñchudam kat am, gu' ji nam gu' cham bia' nam jax ji chi'ji ja tulhiiñchuda' git, nam gu' bəix pix tu daan gu ja'tkam buiñor gu Dios nam xi

ja kēē, nam jix bhai' jim taatit nat dua gui' na kax ma'mkulhi' kat. Pui' dho ba' cham jax ji ja doodak ba ja joot jamit nam ba jimia' mi' dhir. ²² Ba' gui' nat joidham dua na kax ma'mkulhi' kat, bia'ka' ji'k gook oo'm oidha'.

Nam ba tu daanda' buiñor gu Dios gui' nam ji'k ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam

²³ Ba' na mit pai' dhuuk xi ja do'ñcho gu Peegro gio gu Juan, pu silh jii mit mu ja'k ja bui gui' nam pui'p ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ba' ba ja aagi'ñ am nam jax ja titda gu ja gē'gērkam tuk gui' nam bhai' gē'chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gui' nam jir jix a'aixkam ka'. ²⁴ Ba' na mit pai' dhuuk tiimo nam pu'ñi xi chu ja a'gidhimik, ma tu daani mit bixx maap buiñor gu Dios, jup kai'ch am:

—Aapi'ch Gi'kora' na pich jup duu dhix dhaam, gio ba' dhi dibix, gio ba' gu suudai' na nai' suu'n bixx kap na ji'x jir oi'ñga'n, gio ba' bixx na ji'k tu' ya'x chu jai'ch bhaan dhi oi'ñga'n, ²⁵ na pich pui' ja'k jurtudak gu Dabii ki'n gux Dhuudu' kam jix Uañ jum Ii'mda' nat ba' pui' ja'k tu ua'nak mi u'uan ta'm na ja'pni kai'ch:

¿Jax kum ba' dai nam bhai' ji bhaaku' gu ja'tkam,
gio nam cham ja matda' ir tu a'gichu'nda' nam jax ja'k tu duñia'?

²⁶ Pui' na jax gui' nam jix io'm gē'gērkam ki'n daraa ya' dhi oi'ñga'n,
gam gui' nam cham pik gē'gērkam ki'n daraa,
maap ba tu a'ga mit nam jax ja'k dui tu soo'mdha' na ba' cham jaroi' bhaankam ka tu a'gada' guch Gi'kora' gio gui' nat bhaan ti ti, na saak bha jootsa' ya' dhi oi'ñga'n.

²⁷ 'Dho gu' pui' dho ji chu buus nat gu Eroodis biima'n gu Poonsio Pilaato, gio ba' ja biim ip gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gui' nam cham jir Israel kam, ya' maap jim jumpadak jamit na pai'r Jerusaleen mua gum

tujuandam tuk gui' nax io'm jir jix uañ, gui' na pich pu bijik dir bhaan ti ti na saak gatuuk pu'ñich a'mkam soi'm duñia' nam mu'aa'. ²⁸ Ba' dhi' pu'ñi ja'k doodak mit nap jax pui' pu ba kai'chdha' bijik pai' dhuuk dir na saak gatuuk pu'ñi ja'k ba tum kuugalhdha'. ²⁹ Ba' gu xib dai nach a'm bam aa' nap jich ñuukdaidha' nam ba' cham jax jich dhooda' gui' nam jaroi' xich bhaamki'ñ, gio ba' nap pui' tu duñia' nach cham ji chotdonit nai' tu ja a'gi'ñchu'nda' gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham jum ñi'look. ³⁰ Gio ba' nap pui' ja'k jup tu duñia' nach ja duduadhi'ñdha' gux kako'kkam bhaankamu'n gu Jesus gui' nar jum mar, gio ba' na bixx aixim jix bhaai'n ka' nach pu tu duñia' gux ki'p jum duukam. Ja'pni daipu'.

³¹ Ba' na mit pai' dhuuk tiimo nam xi chu daañimik, pix am tum gi'nduki mi' nam pai'p tu'ii', bak gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nat ja a'm bam tajaa bixx ji'ma'n. Mi' dhir ba' dai nam cham ji chotdonit tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios.

Nam jax ja'k tu jimda' gui' nam ji'k ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam

³² Ba' bixx gui' nam ji'k ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, maa'n nam jax jum aa'nda' gu ja jujur am bhaan, sia kum gu' tiir mui'. Ni jaroi' maadit ku am jix chu da'da' gu tu' nam bia'ka', nam gu' pui' ilhii'ñdha' nar ja bixx ga'n ka' pix. ³³ Ba' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam gammijix io'm bhaan xi chu ja a'gi'ñdha' am gu pui' nat jax ja'k jum duu diilh guch Xoi'kam jano' nat pai' dhuuk duadik giop bam. Ba' gu Dios pui' xi chu duu nam bixx pix bia'ka' gu tu' na ja a'm jum aa'nda'. ³⁴ Ba' cham jaroi' maadit bhaan jum aa'nda' gu tu', na gu' jai' dhit gui' nam bia'ka' gu dippir xi chu ga'rat am, piam tu' na pix no'm bia'. Ba' gu tuumiñ na ji'k mi buusnidha', ³⁵ ja maakidha' am gu noonbi'ñ guch Xoi'kam nam ba' gui' mi' dhir jup ja maakidha' gui' nam ji'k cham bia'ka' nam tu' ki'n tu saba'da'. ³⁶ Pui' na jax

maadit gui' nam jir bopxi'ñ gu Lebi, Josee tii'gim, nar mu ja'k kam ka' na pai' pui' ti' tii' Chipre, gui' na mit Bernabee ja'k ji chii'tgik gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, na ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch: Gui' na ja guguuxi'ñdha' gu ja'tkam. ³⁷ Ba' dhi' ji' dhi maa'nkam nat pu'ñi ma tu ga'ra gu dirbaga'n na bia'kat ja maa gu tuumiñ gu noonbi'ñ guch Xoi'kam gui' nat ji'k mi buus.

5

Na mit jax ja'k jum ua'tulhdhak gu Ananiyas gio gu Sapiira

¹ Ba' moo maa'n gu maa'nkam Ananiyas tii'gim pui'p ma tu ga'ra gu dirbaga'n bii'ma'n gu binga'n Sapiira tii'gim. ² Gu' ji na mit gu' maa'n ñi'ook xip duuk daim bii'pnagim, jai' xi bi'aak jamit gu tuumiñ gui' nat ji'k mi buus na mit tu ga'ra. Ji'k pix ba' xi u'uuk ba jii gu Ananiyas nat ba ja maakim gu noonbi'ñ guch Xoi'kam. ³ Gu' ji na gu'p titda gu Peegro nat pai' dhuuk tii ba maa:

—Jax ba' jiñ jaduun Ananiyas kut ba'm jur am ji baakik gu ja'ook pui' ja'k jum jurtuda nap ba' bha jimii ya' iatgidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', nap pui' kai'chim na pimit ja'kbui' ki'n pix ga'ra gu jam dirba' na pich ji'k ya' ba aich dhi tuumiñ, sia ku pimit jai' xi bi'aak? ⁴ Dho gu' cham jax jup bua't dho no'p moo pu cham jax jup ji kai'chidhat ya'p ba aichdha' git sia gu ja'kbui', na gu'r aapi'm diih ga'n gu dibii' na pimit ga'ra. Cham jax bua't sia pim jax bua gu jam tumñi' na pim jax ilhii'ñdha'. Gu' ja'pji nap moo pui'p kai'chim ji nar bii'xi'ñ nat ba' bhaan cham am ka gi, na gu'r ua'tulhdhara'. Na gu' cham tu' gu ja'tkam na pich ya' ba ja iatgi, gu' gu Dios ji.

⁵ Ba' nat jax pui' ji' tii'n gu Peegro, mi ja'p iarik pu gan ji muu gu Ananiyas. Ba' giilhim jix chooto'n jamit gui' na mit ji'k pui' ba ti kai. ⁶ Ba' ji'kchi gu bii'pibop xi bhiibgak ba yaaspam jamit gu tukga'n gu Ananiyas kat.

⁷ Ba' moo ja'xpix mi'p ba ai gu Sapiira binga'n gu Ananiyas kat, pu cham maat no' tu' jax jup jum bua.

⁸ Ba' bhai' ji chikka gu Peegro no' moor silhkam na mit ja'kbui' ki'n pix ga'ra gu ja dirba', jup titda:

—Jir silhkam aa na pimit ja'kbui' ki'n pix ga'ra gu jam dirba' na ji'k ba aa' gum bii'na'?

Ba' gui' maa'n na ji'k jup aa', jup kai'ch:

—Jee', ja'kbui' ki'n pix dho.

⁹ Ba' gio mui'p ji ñio gu Peegro, jup titda:

—Jax ba' ku pimit ba' maa'n ñi'ook jup duu daim bii'pnagim na pim ba' pu'ñi ya' ji ee'ji iatgidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'? Na gu' tii cham jir kii', na gu'r ua'tulhdhara'. Kani nam muni dhir bhai' ba jiiim gui' na mit bhik gum bii'na' na mit yaaspapuk. Ba' xib aap jup jum bhika' am nam jum yaaspapu'.

¹⁰ Ba' mi' jotmoda' nat jax pu tii'n gu Peegro, mi ja'p taa'ban ji iarik pu gan ji muu ip gu Sapiira. Ba' na mit pai' dhuuk mi' ba ai gu bii'pibop, mi' pix ji chii mit na muukix kam mi ja'p kaat. Ba' ma bhik jamit ip na mit yaaspam mi' dhir ja'p sonpan na mit pai' yaas gu binga'n. ¹¹ Ba' na mit pui' ba ti kai gui' nam ji'k ti jii'gi'ñdha' bui'ñor guch Xoi'kam, giilhim jix chooto'n jamit, gio gu jai' ba pui' ip na mit ji'k pui'p ba ti kai.

Nam jax ja'k joidham jix bhai' xi chu buada' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam

¹² Ba' bha ja'p ji oipot Jerusaleen gu noonbi'ñ guch Xoi'kam joidham jix bhai' xi chu buada' am ja bui gu ja'tkam nam jax ja'k cham ji'xkat pai' pui' ti niidhat, nam sap ba' ji chii'gi ba ti jii'ñdha' nar silhkam gu pui' nam jax ja'k tu ja a'gi'ñdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios. Gio ba' nam gammiji ba jim jumpada' bii'x nam ji'k ti jii'gi'ñdha' bui'ñor guch Xoi'kam nam tu daanda' bhai' g'e' chiop, maa'n kap nam pai' pui' ti tii'ti'nda': Tootnam Bhi'ñbaki'ñ gu Salomoon. ¹³ Ba' gui' nam ji'k chakui ti jii'gi'ñdha' bui'ñor guch Xoi'kam cham

jix ja bintam ka' am, sia kum gu' tiix ja kügalhi'ñdha'. ¹⁴ Ku gu' gatuuk siamri pix ja'x ji chi jii'ñ jamit ji buiñor guch Xoi'kam, pui' na jax gu chichio'ñ gam u'uub. ¹⁵ Mi' dhir ba' dai nam ja boosgaidhat mu ja'p ba ja darsaim gux kako'kkam bix ba'bhak soosnap bhaan gu bapaxxidhara', nam pui'm aa' na jai' ja a'm bhiiya' gu ikgiga'n gu Peegro na pai' dhuuk bha busnia' nam sap ba' pu duduadhia'. ¹⁶ Gio ba' jai' mui' bhai'p aajidha' am Jerusaleen gu ja'tkam gui' nam mu ja'p jidilh oi'dha'ka' ji ja ua'dat am gux kako'kkam, jai' dikoo pix ji dhuduatu' am na ja a'm jup tui'ngidat gu cham kiki' i'ii'mda'. Ba' bix ja dudua'ñdhidha' am gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, jix kiki' dho gu' ba jimia' am.

Nam ba ja kuupa' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam

¹⁷ Ba' gu ja g'e'kam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, bhai' ji bhaam ja bii'm gui' nam saduseos jum tiiti'nda'. ¹⁸ Ba' bhai' pu ja da'ngik ja kuu mit gu noonbi'ñ guch Xoi'kam bhai' nam pai' pu ja kukpada' gu ja'tkam. ¹⁹ Gu' ji nat gu' tukaa' maa'n gu nobii'ñ gu Dios bhai' ji e'ek bix kap tu kukpio' gu kiki'ngob, ba' xi ja boosgak jup ja titda:

²⁰ —Ea na pim moo giop mui'p jimia' mu chiop, mi' pim xi gu'kii ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam na ba'x bhai' ba tu ja jimda' gammiji.

²¹ Ba' gui' pui'p jum duu mit na jax ja titda gu nobii'ñ gu Dios. Kabuimuk jamit mu ji baapkik chiop bhai' ji chu ja a'gi gu ja'tkam.

Ampik na gu ja g'e'kam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, ja bii'm gui' nam jik maap jix bhai'm daa'nka', kia'pix nai' ja'p ka tu ja joochxi'ñ am nam bhai'm jumpada' bix gui' nam jik jir jix a'aixkam gu Israel kam, nam sap ba' maap bhai' ja iattulhdha' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, nam gu' pu cham maat no' mit jup ba bubua.

Ba' na mit pai' dhuuk bix bhai' bam jumaap, xi ja joot jamit gu o'rosiiris nam ja bai'ñpu' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam mu na mit pai' ka ja kuupak. ²² Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk mu ji e'ek xi kukpio'kak miji ja'p tii xi chi nini'ñ, chaam pai' tu jai'ch am mi' na mit pai' ka ja kuupak. Pui' dho ba' gu' giop ba jii mit na mit ba ja aa'ñdham gui' na mit jaro' mu ja joot, ²³ jup ja titdaim am mu ji e'ek:

—Cham pai' tu jai'ch am gui' na pimit jaro' tii much joot nach ja bai'ñpu'. Tii mi' pu kuukup gu kiki'ngob na chich jax mu ai, gio gu sandaarui'x mi' tii pu guguuk am ip nam tu nuuka'n.

²⁴ Ba' nat pui' ji' ja kai gu ja g'e'kam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gu jai' nam pui'p jir g'e'gerkam, gio ba' gui' nar ja g'e'kam tuk ka' gui' nam bhai' g'e' chiop tu nuuka'nda', nai' tii pup jum ti tikka am na mit jax ba'm duu gui' na mit bhai' ka ja kuupak. ²⁵ Ba' moo jano' bhai'p ba ai maa'n gu maa'nkam, na jax jim jup ja titda:

—Gui' na pimit saak ja kuu, mu chiop ji gu'kat tu ja a'gi'ñchu' am gu ja'tkam.

²⁶ Ba' nat jax pui' ti kai gu ja g'e'kam tuk gui' nam bhai' chiop tu nuuka'nda', mu dai'bus nat ja gaagam xi ja baidhak gu o'rosiiris tugi'ñ. Ba' na mit pai' dhuuk ba ja tii, jix bhai' pix ja tiidak ba ja baidhak jamit, nam gu'x ja iibhi'ñ gu ja'tkam, nam gu' bhaakui mi' ja ma'yasa' joodai ki'n no' mit mi ja'p ba ji ja gibiimi ja ni'ñchudat.

²⁷ Ba' pu silh ja bai'ñchu' am mu ja'k nam pai' jumpax gui' nam jix bhaak. Ba' na mit pai' dhuuk mi ja'p xi ja tuttu ja saagi'ñ, bhai' ji ja niok gu ja g'e'kam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, jup ja titda:

²⁸ —Gi nach jup jam titda na pim cham nai' bhaan ka tu a'gada' gu Jesus. Aapi'm gu' bix kap ba tiimo na jix jir Jerusaleen na pim

tu a'gimik, na pim jix aagit nam jich bhaamkidha' gu ja'tkam na chich tu chia nam mu'aa'.

²⁹ Ba' gu Peegro gio gu jai' noonbi'ñ guch Xoi'kam mui' ji ñio mit, jup kai'ch am:

—Dho gu' ja'ppi na gu'ch a'm jum aa' nach tu' ka'm nii'ñdha' gu Dios, cham tu' gu ja'tkam. ³⁰ Ba' dhi' dhi Dios jir di' nam jaroi' daanit guch bopxi kat, jir di' pix ip nat giop dua'ñ gu Jesus gu' na pimit jaroi' tu chia nam kuruus ta'm sissapai mu'aa'. ³¹ Mi' dhir ba' dai nat ba baidhak jix dhaam ja'k, sonpan kii'n dir ja'k ba' chia na daaka'. Gio ba' nat gè'kam ki'n dai na ba'x bhaai'n ka' na tu uañchu'nda' gu ua'tulhdhara', na ba' pu'ñi duuk ba ja uañchuda' gu ja ua'tulhdhara' gu Israel kam ja'tkam no'm mi' pui' ba jiim na jax jix aa'. ³² Ba' aach jix bhai'x maat gu dhi' pui', na gu'ch mattu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gui' nat ja a'm tajaa gu Dios biix nam ji'k tu' ka'm nii'ñ, gio diih jachich jup ti nat jax jum duu gu Jesus na ya' xi oilhimik.

³³ Ba' giilhim jix bhaakut pix ja kai mit gu gè'gèrkam, mi' dho gu' bax ja koodak am gu noonbi'ñ guch Xoi'kam. ³⁴ Gu' ji na gu' moo ampik mi'p tu'ii' ja bui maa'n gu pariseo, Gamalial tiigim, na sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, gio nam biix pix tu' ka'm nii'ñdha' gu ja'tkam. Ba' dhi' ji' dhi Gamalial jotmoda' nat jax kikbo xi chu chia nam alhio mi' dhir ka xi ja bubuaxdha' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam. ³⁵ Mi' dhir ba' moop ja titda gu gè'gèrkam nam mi'p tu'ii':

—Ea xib japim ba' xiñ kaaya'ñ jaaduñ Israel kam nañ ja'p xi jam tiidam, na pim chakui ja juanda' dhi ja'tkam, na pim biipi' ka xim ga'ngada' no' moor am na pim ja kooda' ka' ba' gu' cham. ³⁶ Na gu' na pim jax bax maat jia nat jax jum duu gu Teudas kat jano' nat pai' dhuuk bhai' ji chu ja a'gi gu ja'tkam, na ti gè'kam xim ilhii'ñdha', ba' mui' ba kaichgit am, ji'k gook mambhix oo'm aixim. Ba' na mit pai' dhuuk mua,

nai' pix ji'dilh jii mit, pu ampix ji chu juu dho gu'. ³⁷ Gio ba' moox io'm xib pa' ip, na pai' dhuuk ja daasaidha' gu ja'tkam gu gè'kam Rooma kam, pu'ñi bhai'p ji chu ja a'gi gu ja'tkam gu Juudas kat gui' nar Galilea kam kat. Ba' ti ji'k jup ba kaichgit am, gu' ji na mit gu' gatuuk ampix mua, ba' gu ja'tkam tugi'ñ nai' pix ji'dilh ji jii mit, pu ampix ji chu juu ip pui'. ³⁸ Nañ ba' ki'n jup jam titda jiñ jaaduñ na pim cham ja juanda' dhi ja'tkam, nach gu' cham maat nam jax kai'ñkam pui' ja'k tu a'ga. Na gu' no'm ja'p pix pui' ja'k tu a'gada' git, çcham aa gu' ji'x pix juugit pui' ja'k jup tu a'gada' am git, mi' dhir pu nai' ampix ji chu jugia' git na mit jax bam duu gu jai' gui' nañ jaroi' ba ja aa'? ³⁹ No' gu' dhi' gu Dios pui' ja'k ja jujurtu'n nam tu a'ga', dho gi gu' pu ni jax dhui ji ku pim cham ji'xkat ja soo'mchulhdha', sia pik nar jax ka' git. Moo pim xim ga'ngada' nañ jax jam titda. Cha'pim maa'n na pim jix bhaak ka', jaiñ no't gu' jax dhuukat buiñor gu Dios ja'k ji chu buus.

Ba' gu gè'gèrkam mi' pui'p jii mit nat jax ja ti'n gu Gamalial. ⁴⁰ Dai na mit xi chu chia pix nam ja bai'ñpui xi ja gii'bia' chipliin ki'n gu noonbi'ñ guch Xoi'kam. Mi' dhir ba' dai na mit xi ja soo'mchulhdhak ba ja joot nam cham nai' bhaan ka tu a'gada' gu Jesus. ⁴¹ Ba' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam mi' dhir jup ba jii mit ja bui gu gè'gèrkam joidham jix bhai'm taattugit, nam gu'x maat na gu Dios pui' ja'k jix aa' nam jum tulhii'ñdha' bhaankamu'n gu Jesus. ⁴² Ba' gammiji cham ikix ka' nam tu a'gada' bhai' gè' chiop gio mu ja'p kikcham, nam bhaankamu'n tu a'gada' gu Jesus jich Xoi'kam gui' na saak Dios pu'ñi gatuuk bha jootsa'.

6

Gu noonbi'ñ guch Xoi'kam nam pui' ba ti'ya' na cham jir am ka' no'm cham ka tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios

¹ Gu' ba' nam gu' jano' pix ji mui'dhidha' gui' nam ti jii'ñdhidha'

buiñor guch Xoi'kam, ba' jai' dhit dhi' ji' nam ba ti jügi'ñdha' nam griago ñi'ook ki'n tu a'gada', pui' ba ja titda am gui' nam ebreo ñi'ook ki'n jup tu a'gada' nam sap cham pik bhai' tu ja maakda' gu di'dilhdhim u'uub gui' nam pui' griago ki'n jup tu a'gada'. Ba' pui' ja titda am jia nam sap siamri jix bhai' xi chu ja maakat gu tu' nam ja onbagi'ñdha' gammiji nabap tanoolh. ² Ba' jai' dhit dhi' ji' nam ebreo ñi'ook ki'n tu a'gada' nam jir di' gu mambhix daman gook noonbi'ñ guch Xoi'kam, ba' tu ja joochxi mit bix nam ji'k ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam sap ba' maap jum jumpadai xi chu a'gai maa'n ñi'ook jup duña' na jax ja'k jir am ka' gu dhi' pui'. Ba' na mit pai' dhuuk bix maap bam jumaap, bhai' ji chu ja a'gi mit, jup ja titda am:

—Aa dho gu' aach ja'p kai'ñkam tu jam joochxi dhoch jaaduñ nach xi jam aa'ñdham nach aach cham kach gu'nguxi'ñ nach jam palhbui'ñdha' nach jix bhai' jam buada' nach tu jam maakda' gu tu', nach pui' cham pik bhai' tu jam maakda' jai' dhit, nach gu' aach nai' ka tu a'ga guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, nat gu' pui' ja'k jich a'm ba ti tii. Ba' cham jir am no' chich moo cham jup ka ji chu a'ga. ³ Ba' aach pu jam titda na pim jai' xi ja gaagai gui' nam jaroix bhai' jam buada'ch jaaduñ, nam tu jam maakda' gu tu' na jam a'm jum aagaidha', ya' aapi'm diilh jai' dhit na pim ji'k ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, nam aixka' ji'k xi jum gook ja'tkam, gio nam jir jix bhabhai'kam ka', gio ba' nam jir jix chu mamatdagim ka', gio ba' na gø' ja a'm tajaanix ka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', nach ba' pui' ja'k ya ja darsa' aapi'm jam bui nam jich a'mkam jix bhai' jam buada', ⁴ nach aach gu' moo nai' ka tu a'ga guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, gio ba' dai nach ka xi chu daanda' buiñor ja'k jam a'mkam bix na pim ji'k ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

⁵ Ba' bix pix pui' ji chii mit na

sap jir am gu pui' nam jax kai'ch gu noonbi'ñ guch Xoi'kam. Ba' moo bhai' ji aa mit gu Teeban, na gu' sap dhi'x io'm jix biiñak ka' buiñor guch Xoi'kam, gio sap na gø' bhaan tajaanix ka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Mi' dhir ba' gu Piliip bhai'p ji aa mit, gio ba' gu Prookoro ip, gio ba' gu Nikanoor ip, gio ba' gu Timoon ip, gio ba' moo gu Parmeenas ip, gio ba' Nikolaas ip gu Antiokiiya kam, gui' na jai' pui' ja'k jup tu jimda' nam jax ja'k tu jimda' gu Israel kam ja'tkam. ⁶ Mi' dhir ba' dai na mit ba ja baidhak mu ja'k ja bui gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, ba' gui' dai na mit bhai' xi ja da'ngik ja moom am ma tu daani jix dhaam ja'k buiñor gu Dios.

⁷ Ba' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios jix io'm pix mik ja'p jim køøjidha'. Ba' mui' ja'tkam pix ja'x jup ji chi jii'ñdhidha' am buiñor guch Xoi'kam gu bhai' kam Jerusaleen, ba'x io'm mui' ba aixka' am. Damani gui' nam bhai' gø' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam jai' pui'p xi chi jii'ñ jamit buiñor guch Xoi'kam.

Nam ba dagia' gu Teeban gux a'aixkam jum aa'ndam

⁸ Gu' ba' na gu' gu Dios bhaan ti nii'ñdha' gu Teeban, ba' joidham jix bhai' xi chu buada' gux kii'p jum duukam ja bui gu ja'tkam nam tu' cham ji'xkat pai' pui' ti niidhat, nam ba' bhaan jix mat ka' nar silhkam gu pui' na jax ja'k tu ja a'gi'ñdha'. ⁹ Gu' ji na mit gu' jai' dhit gu Israel kam ja'tkam nam mu ja'p tu chiopi' ka' dilhkob ja'k, gui' na mit ja do'ñcho nam tu ja juantudimik pui' pix cham ja namkidhat, giilhim bhai' ji bhaak jamit dhi' ji' ja bii'm gui' nam mu ja'k oi'ñka' Sireene, gio ba' gui' nam mu ja'k jup oi'ñka' Alijandriiya, gio ba' jai' gui' nam mu ja'k jup oi'ñka' na pai' Siliisia bhaan bipio' gu dibii'r, gio ba' moo gui' nam mu ja'k jup oi'ñka' na pai' Aasia bhaan jup bipio' gu dibii'r. Ba' dhi' bix bhai' ji ñiokbo mit buiñor gu Teeban. ¹⁰ Ku gu' diilh gui' am cham bhaai' ji nam jax ja'k xi

chitdada' git na ba' cham ka tu a'gada' git, na gu' gui' giilhim joidham jix bhai' xi bua na xi chu a'ga nam xi kēē, na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na mattu'n na jax ja'k ti'ya' na tu a'ga'. ¹¹ Ba' pui' ma ja umua' mit ja namkidhak ji'kchi gu ja'tkam nam sap ja iatgi'ñpu' gu ja'tkam mu ja'p nam pui' ja titdaidha', na sap pui' kai'ch gu Teeban na pur cham tu' gu gē' chiop bhai' nam pai' tu daanda' gio gu pui' nat jax ja'k tu daasak gu Moisees na tu aagix ka'. ¹² Ba' nam pai' dhuuk mu ja'p ba ja iatgidhim gu ja'tkam, giilhim bhai' ji bhaak jamit dho gu', pui' na jax gu ja gē'gērkam tuk gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios. Bhai' dho gu' pu daa mit gu Teeban, mi' dhir ba' dai na mit ba baidhak mu ja'k na pai' tum a'gada' gu gē'gērkam ja bui. ¹³ Jai' mit jup xi ja umua'ñdhak gui' nam iattulhdha' gu Teeban, sia kum gu' ti cham kēē no' moo pui' kai'ch piam ku gu' cham. Ba' na mit pai' dhuuk bix maap xim jumpadak bhai' ji chu a'ga, mui' ji ñio mit dhi' ji' na mit jaroi' ja umua', jup kai'ch am:

—Dho gu' aach pui' kēēkē' ji dhi maa'nkam na gammiji pui' kai'chdha' na sap pur cham tu' ya' dhi gē' chiop gio ba' gu pui' na jax ja'k tu aagix nach tu jimda', ¹⁴ na pui' kai'chdha' na sap gu Jesus Nasareet kam ka iara' dhi gē' chiop, gio sap ba' na maakam tu daasa', cham tu' sap pui' ja'k ka tu jimda' ich nat jax ja'k tu daasak aach jich bui gu Moisees.

¹⁵ Ba' nam bhai' xi ñii'ñ gu gē'gērkam gio ba' bix gui' nam ji'k mi' daraa, ja'p tu'm ti ñii'ñ gu Teeban nam jax chu'm ti ñii'ñ gu noonbi'ñ gu Dios.

7

Na jax ja'k ba tu ja a'gidha' gu Teeban gu gē'gērkam jum aa'ndam

¹ Ba' gux io'm ja gē'kam tuk gui' nam bhai' gē' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam xi chikka gu Teeban no' sap moor

silhkam nam jax chitda gu ja'tkam ka' ba' gu' cham.

² Ba' gu Teeban mui' ji ñio, jup kai'ch:

—Ea na pim xiñ kaaya'ñ jaaduñ bix na pim ji'k ya'p tu'ii'. Ja'pjanin kai'ñkam pix jup kai'chdha' aañ nat gu gē'kam jich Gi'kora' Dios buiñor jum maaxdhak guch boxii kat Abraam jano' na mu ja'k ka kioka' Mesopotaamia, bii'pi' dir na ba' moo ba kiichmira' mu ja'k Araan. ³ Ba'p titda jia jano' ji' nat buiñor jum maax: “Jimia' ap maa'n kap nañ pai' tum aagi'ñdha'. Ya' pui' ba tui'ka' dhim dirba' gio dhim jaaduñ.” ⁴ Ba' gu Abraam mi' dhir Kaldeeya jup ma jii jia, mu ja'k ba' pu kiicham Araan. Ba' mikkat jup ma muu ip gu taata'n kat. Mi' dhir ba' gatuuk bha ja'k jup joot gu Dios gu Abraam ya' dhi dibii' ta'm na pim pai' oi'dha' gu xib aapi'm jiiñ jaaduñ. ⁵ Ku gu' cham pai' iam xi iimchudak ji na pai' ba' bhaan ji bi'ya' git gu Abraam, sia na mi' ti kisap ka' git maa'n toona'n ki'n. Ku gu' siamri pui' titda ji na gatuuk iimchuda' na ba' ja a'm ji bi'ya' gu bopxi'ñ na pai' dhuuk ba mukia', sia ku gu' jano' ti chakui tu maamar ka' gu Abraam. ⁶ Gio ba' nap titda ip jia gu Dios gu Abraam nam sap gu bopxi'ñ mi' dhir maakam ja'k jimii oi'ñchapu' ja dirba' am ja'k gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam ka'. Ba' dhi' ji' dhi ja'tkam bhai' ji ja tulhiiñchuda' am nam mi' bhai' ji ja chiñia' nam tu ja juañxidha' maakob jix cha'tmam oo'm oidha' juugit. ⁷ Ku ba' gu'p titda ip ji gu Dios na sap pui'p ja tulhiiñchuda' gui' nam tu ja juantu'nda', mi' dhir sap ba' dai nam bha jimii ya' ja'k ba tu daanda' buiñor. ⁸ Gio ba' na mit maa'n ñi'ook jup duu gook dit gu Dios gio gu Abraam, na pui' titda na sap ja matgilhdhidha' gu a'aalh chichio'ñ gui' nam ji'k kia'pix maaxilhidha' na ba'x maati' ka' nam jir Israel kam ka'. Pui' kut ba' xi jum baik tanoolh ki'n ba matgilhchuda nat pai' dhuuk maaxir gu maraa'n Isaak. Mi' dhir ba' gu Isaak pui' ja'k jup duu ip gu

maraa'n Jakob nat pai' dhuuk ba maaxir. Gio ba' gu Jakob mi' dhir pui' ja'k jup dunaak ip bix gu mambhix gook maamra'n gui' na mit bhaan dir mui'dhak gu Israel kam ja'tkam.

⁹ 'Ba' dhi' ji' nam jir maamra'n gu Jakob nam jir jich bopxi kat, bhaamkidhak ga'ra mit gu ja xiku' Josee, mu ja'k jamit ba' baidhak na pai'r Ejipto. Ku gu' gu Dios gammiji bhaan ti niidhidha' ji gu Josee, ¹⁰ ba' joidham jix bhai' tu jimda', pui' na jax nax chu matda' ka', gio ba' nat jix kigalhdhak gu Paraoon gui' nar g'kam kat mummy Ejipto. Ba' g'kam ki'n daasak gu Josee na ji'x jir Ejipto, gio ba' mi' na pai' daaka' gu g'kam.

¹¹ 'Ba' gatuuk bhai' bhiogi' ji jii bix kap na ji'x bhaan bipio' gu Ejipto dibir, gio ba' ya ja'p na ji'x jir Kanaan. Ba' guch bopxi kat cham ka bia'ka' am nam tu' jugia'. ¹² Ba' nat pai' dhuuk pui' ba ti kai gu Jakob na gu tiriik jix jai'ch mummy Ejipto, mui' ma ja joot gu maamra'n gui' nam jir jich bopxi kat nam tu taañpu'. Ba' dhi' na mit mu jimik, kia'pix jir maa'nnim ka'. ¹³ Ba' gatuuk na mit gio mui'p jii, dho gi ba' ba ja aagi'ñ ji gu Josee gu jajaa'nni'ñ na dhi'r di' gu ja xiku' gui' na mit ga'ra bii'p' dir. Jano' ba' ba maat gu Paraoon nar pa ja'k kam gu Josee. ¹⁴ Mi' dhir ba' mikkat dai nat ba tu joot gu Josee nam bai'ñpu' gu taata'n Jakob mu ja'k Ejipto, gio bix ip gui' nam ji'k jir jum maap oi'dhagim nam aix baik oo'm daman mambhix pup gio ba' jix chamaam pup. ¹⁵ Ba' dhi' pu'jani dhuukat mu ja'k kiokat gu Jakob na pai'r Ejipto. Mi' ba' pu muu jagi'tak, gio gu maamra'n ba pui' ip gui' nam jir jich bopxi kat. ¹⁶ Dai ba' gu ja tutku' ja u'uuk jamit mu ja'k na pai'r Sikeem na mit ja yaaspam mi' nat pai' saba'dak gu Abraam gu dibir na mit mi' ga'lhidhak gu mi' kam Sikeem, nam jir maamra'n gu Amoor tigungim.

¹⁷ 'Gu' ba' na pai' dhuuk bam ku-ugalhdhim gu pui' nat jax ja'k tu daaxdhak gu Dios gu Abraam, jix

io'm pix ji mui'dhim am gu Israel kam ja'tkam mi' na pai'r Ejipto. ¹⁸ Ba' jano' jumai g'kam ki'n mi' ba dai mit gu Paraoon mi' na pai'r Ejipto na pu cham maatit gu Josee. ¹⁹ Ba' dhi' dhi g'kam jia bhai' buam pix ji ja dooda guch bopxi kat, gam na ja chianda' nam mai' ja iabuidha' gu chichio'ñ ja maamar gui' nam ji'k kia'pix maaxilhidha' nam sap ba' ko'idha' nam cham ka mui'dhidha'. ²⁰ Ba' jano' ji' kia'pix ba maaxir gu Moisees, ba' dhi' dhi alhii g'kam ki'n jix kigalh gu Dios. Mi' ba' pu gi'lhhdhidha' am gu gi'korga'n ja ki'aam baik masaa'n juugit. ²¹ Gatuuk ba' na mit pai' dhuuk ba ixchu mu ja'p gampix, mi' ba ti gu ubii maraa'n gu Paraoon. Ba' xi bhik mu ja'k kia'mi'ñ, mi' ba' gi'lhhdhidha' ja'p na diih maraa'n. ²² Ba' dhi' pu'ni dhuukat jai' pui' ja'k jup jix chu maatit gu Moisees nam jax ja'k jix chu mat ka' gu Ejipto kam ja'tkam, ba'x ai'chu'nda' na jax ja'k ti'ya' gio na pu tu duña' jax ña ilhii'ñdha'.

²³ 'Ba' na pai' dhuuk ba bia'ka' gu Moisees gu gook oo'm oidha', ma ja paxiaram gu jajaa'nni'ñ Israel kam ja'tkam mu ja'p nam pai' jax oi'dha'ka'. ²⁴ Gu' ji na gu' na mu ja'p ka jim, ba ti maa'n gu Ejipto kam maa'nkam na mu ja'p gibchu' maa'n gu Israel kam maa'nkam. Ba' gu Moisees mu jimik ma palhbui gu Israel kam, xi mu'aak gu Ejipto kam maa'nkam ba jii. ²⁵ Gu' na ti ja'p jum aa' ji gu Moisees nam git ba machia' gu jajaa'nni'ñ Israel kam ja'tkam na dhi'r di' na ja palhbuidha' bhaankamu'n gu Dios, gu' ji na mit gu' pu cham maat ni ji'x. ²⁶ Ba' buingidhak na gio mu ja'p jup ba jim gu Moisees, ba ja ti ip nam mu ja'p jum g'gibchu' gook gu dai Israel kam ja'tkam. Ba' na tiix aa' gu Moisees nam git cham jum kokdada', mu jimik ti xi ja soo'mchulh, jup ja titda: "iCha'pim jum kokdada', na pim gu' moor jum jajaa'nnim!" ²⁷ Gu' ji na gu' gui' na pik mi' gibchu' gu ja'nni'ñ mu ja'p xi ñu'ya gu Moisees,

jup titda ba' moo: “¿Jaroo gɛ'kam ki'n jum dai ya' aach jich bui kup ba' bha ja'k puch chitdaim? ²⁸ ¿Ka' gu' ya' ba xiñ mu'aam ap aa ja'p na pich jax mua takaab gu ya' kam Ejipto?” ²⁹ Ba' gu Moisees nat jax pu'ñi kai, pu jimiiññor mi' dhir maakam ja'k, mu ja'k ba' pu bhi na pai' bhaan bipio' gu Madian dibhir. Mi' ba' pu ji kiicha bima'n maa'n gu ubii, gook jamit ba' ja tii'gik gu a'aalh.

³⁰ 'Ba' gatuuk jix io'm mikkat nat gook oo'm oidha' bap duu, na mummi ja'p ka oiri gu Moisees na pai'r gampix jix chu gak kir amuub mi' na pai'r oidha' ta'm Sinaii ti tii'gim, mi' bam maax buiñor maadit gu nobii'ñ gu Dios na ja'p tu'm jum maaxi'ñ na jax gu tai na bha ja'p pix nammi kikka na mii'jim bhaan gux bii u'uux. ³¹ Ba' gu Moisees mi' kii'kat mui' pup ti nii'ñ bha ja'p na pai' mii'jim gu tai, na gu' cham maat nar tu' da'. Ba' ja'xpix na mui' xi ñiidhimik, mui' ji jii nat ba tii'gim no' moo silhkam jir tai ka' ba' gu' cham. Gu' ji nat gu' ba kai gu Gɛ'kam jich Gi'kora' nat bhai' dhir bhai' ba ñio, jup titda: ³² “Aañ jir di' gu Dios gui' nam daanit gum bopxi kat, pui' na jax gu Abraam, gio gu Isaak, gio ba' gu Jakob.” Ba' gu Moisees giilhim bhai' ji gii'ib nat bhai' ji choo'n, pu cham dho gu' mui' ka nii'ñ gu tai na bha ja'p mii'jim bhaan gu tu'x bii u'uux, na gu' bax maat na bak jir di' gu Dios na bhai'p tu'ii'. ³³ Ba' dhi' ji' dhi Gɛ'kam jich Gi'kora' na bhai' dhir bha tu a'gi'ñ, jup titda ip gio: “Xi kookosa' ap dhim sussak, na gu' mi' nap pai' kii'k giilhim jir jix chu uañ jia.” ³⁴ Mi' dhir ba' moop titda ip gio: “Dho gu' aañ ja'p kai'ñkam pix bha jii dho na ñich bhai' pui'm tii'dam nap mu jimia' jiñ a'mkam mu Ejipto nap ja boosgara' guñ ja'tkam tuk, nam gu' giilhim ja tulhiiñchu'n gu mi' kam nañ xi ja nii'ñ. Ba' ti tu daanda' am aañ jiñ bui nañ ja kɛɛ nam pui' kai'chdha' nañ ja palhbuidha'.”

³⁵ 'Ba' daipu' xi chidak mui' xi joot na ja boosgara', sia ku mit gu' bii'pi'

dir tii ñiok na ka ja sosbhichulhi'ñ nam cham jum gii'ibda' git daim ja-jaa'nnim, nam pui' titda na cham tu' ki'n ja juanda' nat gu' cham jaro'i' gɛ'kam ki'n dai ja bui. Ku ba' gu' gu Dios nat bha joot maadit gu nobii'ñ nat buiñor jum maax bhaan gux bii u'uux, gɛ'kam ki'n mu joot ji na ja palhbui'ñmira' na ja boosgara' mu dir Ejipto nam pai' giilhim jum tulhiiñ. ³⁶ Ba' dhi'r di' dho gu Moisees nat mummi dir ja boosgak Ejipto guch bopxi kat. Jir di' pix ip na joidham jix kii'p jum duukam jup tu buimik ja bui gu Israel kam ja'tkam nam tu' cham pai' niidhat gu gook oo'm oidha', pui' na jax mummi na pai' gɛ' suu'nka' gux bi' suudai', gio pui' na jax mummi gampix jix chu gak kir. ³⁷ Jir di' pix ip gu Moisees na ja'pni ja titda bo gu Israel kam ja'tkam: “Gatuuk pui' ba tu duñia' gu Dios na maa'n aapi'm jam bui dhir ba maaxilhia' gui' na tu a'gada' bhaankam ja'p na jax aañ.” ³⁸ Gio dhi' pix jup jir di' gu Moisees na ja bii'xi oilhimik guch bopxi kat mummi na pai'r gampix jix chu gak kir, gio nat ñio'kdhak maadit gu noonbi'ñ gu Dios mummi na pai'r oidha' ta'm Sinaii ti tii'gim. Gui' ba' Moisees tu ua'nak na jax ja'k aagi'ñ gu nobii'ñ gu Dios nach jax ja'k cham jich chulhiiña' gatuuk, na ba' mi' dhir jup bach aagi'ñdha' aach.

³⁹ 'Gu' ji na gu' guch bopxi kat ni ji'x ku mit mi' pui' jii, dai na mit ja'p xi dhuuk ja'k bax xuulhgik mu ja'k Ejipto. ⁴⁰ Gio nam ba chian gu Aroon na maa'n jup ja duiñdha' gu dios, jup titda am: “Maa'n jap jup jich duiñdha' gu dios na ba'ch a'm ti nii'ñdha', nach gu' cham maat nat pa ja'k bhi gu Moisees, gui' nat jich boosolh mu dir Ejipto.” ⁴¹ Ba' gu Aroon cham jax ji chi'ik jup ja duiñ ip maa'n gu dios ja'p tu'm na bheseer. Ba' giilhim jix bhai'm taat am gu Israel kam ja'tkam, ma tu piastat jamit, gio na mit ma tu koi gu ja sasoi' nam tu makgirxidha' buiñor dhi' ji' dhi dios na mit tu chia nam jup ja duiñdha'. ⁴² Ba' gu Dios cham tu' ja a'm ka ti

ni'i'ñ, nam gu' cham mi' pui' ka jiim na jax jix aa'. Cham tu' ba' kap jum buixi'ñ ja bui, siam ja daan gu chi-ichia' gux dhaam kam. Na gu' bii'pi' dir pui' ja'k pu ba tu ua'ñix jia bhaan gu u'uan mi' nat pai' tu ua'nak maadi' gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios bijik, na ja'pnim kai'ch bo:

Aapi'm Israel kam,

iam chi na pim aañ jiñ makgixidhimik gu jam sasoi' gu gook oo'm oidha' na pimit mummijuruuñ na pai'r gampix jix chu gak kir, gio na pim aañ jiñ maakidha' git gui' na ji'k jiñ a'm jup bipio'da' gu tu' na pim bia'ka'.

⁴³ Gu' ji na gu' aapi'm dai gu didios jup duiñxim xi chu ja makgixidhimik,

pui' na jax gui' na Molok tii',

gio pui' na jax gui' na pu chu'm na jax gu chi'ii' na pui' tii' Repaan.

Diih na pimit jup ja duu dhi' dhi didios na pim ba' pu'ñi ja daanda'.

Ba' tu' na jax chui'ka',

jam jootsa' iñ ya' dir na pim mu ja'k oi'ñchapu' jix io'm gammiji ja'k na pai'r Babiloonia.

⁴⁴ 'Ba' guch bopxi kat mummij bia'ka' am ip gu jannulh ba'aak na pai'r gampix jix chu gak kir gui' nat jup dunaak gu Moisees ja'xbui' nat ji'x chia gu Dios, nam ba' mi' bia'ka' gu joodai gui' na mi chu ua'ñix ka' gu pui' na mit jax ja'k maa'n ñi'ook jup duu gook dit gu Dios. ⁴⁵ Ba' dhi' dhi jannulh ba'aak ja a'm ji bii gatuuk gu ja maamar guch bopxi kat. Bha bhik jamit ba' ya' ja'k gui' na mit ji'k biima'n bha jii gu Josue jano' na mit pai' dhuuk ya' ja kokdak gui' nam ya' oi'ñkat, gui' nat ya' dir ja'k ja ardi gu Dios nam sap ba' gu Israel kam ja'tkam ya' oi'ñka'. Ba' ya' pu bia'ka' am dhi' dhi jannulh ba'aak, sia gu jano' na pai' dhuuk ya' bar gè'kam ka' gu Dabii. ⁴⁶ Ba' gu Dabii gui' nar gè'kam kat bhaan jup ti niidhat gu Dios, na gu' mi' pui' jimdat na jax jix aa'. Ba' tix aagit na maa'n jup duiñdha' git gu bhi'ñbak chiop na sap ba' bhaan ti ni'ñdha' git gu Dios gui'

na Jakob bix jup daanit, gu' ji nat gu' ba muu cham tu' jax ji dhuuk. ⁴⁷ Mi' dhir ji ba' gu maraa'n Salomoon nat ba'p duiñdhak gu Dios gu bhi'ñbak chiop, ⁴⁸ sia ku gu' cham bhai' na mi kioka' gu Dios bhaan gui' nap jir ja duiñ gu ja'tkam, na jax bam kai'ch bhaan gu u'uan mi' nat pai' tu ua'nak maadi' gui' nam bhaankam tu a'gimik gu Dios bijik, na ja'pnim kai'ch bo jia na sap jup kai'ch guch Gi'kora':

⁴⁹ Gux dhaam jir jiñ atooxkor,

gu oi'ñga'n ba' nañ bhaan tuttu guñ chooton.

¿Jax gi dhui jax chu'm ba'aak jup bañ dhuiñ jamit?

¿Paa gip jix bhai' nañ jiñ jupdha' aañ?

⁵⁰ Na ñich gu' aañ pix jup tu duu bix na ji'k tu' ya'x chu jai'ch.

⁵¹ Mi' dhir ba' moop ja titda ip gio gu Teeban, jup kai'ch:

—Gu' ji na pim gu' aapi'm ni ji'x ku pim cham maati' tē kēē. Tii tu naanak japim dho gi ji sap, gu' ji na gu' ni ji'x ku pim cham jam jujur ki'n xim ga'nga na jax ja'k jix aa' gu Dios, ni ji'x ku pim jix aa' na pim mi' pui' jimia' na jax ja'k tii jam guguuxi'ñdha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Jix ja oi'ñ japim dho gu jam bopxi kat nam pu'ñi ja'k tu jimdat bijik, ⁵² na mit ja koi gui' nam ya' ja'p bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, nam ja aagi'ñdha' gu ja'tkam na gatuuk bha jim gui' na giilhim jir jix bhai'kam. Ba' gu xib nat pai' dhuuk ya' tiip xi ēēk gui' na jaroir' jix bhai'kam, aapi'm dho gu' iattulhdhak tu chia dho nam mu'aa'. ⁵³ Aapi'm bii'pi' kat cham tu' ka'm ni'i'ñ gu pui' nat jax ja'k tu daasak gu Moisees na tu aagix ka' na mit pui' ja'k aa'ñdhak gu noonbi'ñ gu Dios.

Nam ba mu'aa' gu Teeban

⁵⁴ Dho jano' ji ba' giilhim jix io'm bhai' ji bhaak jamit nat pu'ñi xi chu ja a'gi gu Teeban, giilhim bhai' ji kirni mit gu ja taatam nam giilhim bax bhaak. ⁵⁵ Gu' ji na gu' gui' cham jax jum aa', na gu' gè' bhaan jup tui'dhi' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Dai nat bhammi ja'k pix xi chi tii jix

dhaam, ba' ba tii gu Dios na bhammi daa, gio gu Jesus na mi' dhir ja'p kii'k sonpan kii'n dir ja'k. ⁵⁶ Ba' tii xi ja aagi'ñ gui' nam mi' giilhim bax bhaak, jup ja titda:

—Kani na ñich ba tii guch Xoi'kam gui' nat ya' ~~gek~~ dhi oi'ña'n bhaan, na bhammi kii'k sonpan kii'n dir ja'k buiñor gu Dios, bhammi nat pai' dhir bha joot.

⁵⁷ Gu' ji nam gu' gui' cham tu' xi ~~kek~~, dai na mit ~~gek~~ ki'n jiiñkidhat mui' ji boop buiñor gu Teeban. ⁵⁸ Ba' na mit jax daa, gamai' bhiich jamit mu ja'k diirap dir mi' gu ~~gek~~ kiicham. Ba' mi' bhai' ji ma'yasa mit joodai ki'n gui' nam mi' xi iattulhdhimik biipi' dir. Mi ja'p jamit xi chu darsak gu daam dir kam ja kuktun, xi chianik jamit maa'n gu biapma' Saulo tii'gim na sap mi' ka ja nii'ñxi'ñka'. ⁵⁹ Ba' nam mi' ka ma'yastu' gu Teeban, bhai' ji chu daani jix dhaam ja'k, jup kai'ch:

—Aapi' Jesus nap jir jich Xoi'kam, ba baidhika' ap dhiñ ii'mda' bhammi ja'k aap jum bui.

⁶⁰ Mi' dhir ba' o'lhia'n ki'n xi kikkok gio bhai'p ji chu daani jup kai'ch ~~gek~~ ki'n:

—Aapi' jich Xoi'kam, cha'p ja tulhiiñchu'nda' dhi' nam xib ya'm ua'tulhi'ñ.

Ba' daipu' xi chi'nik pu nai' gan ji muu.

8

Gu Saulo na bax ja kuupam ka' gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam

¹ Ba' gu Saulo mi ja'p kii'kat mu ti nii'ñ na mit mi' ba mua gu Teeban, jup jum aa' na giilhim joidham jix bhai' ji chu buusnichu'.

Ba' gatuuk na mit xi mu'aak, jai' nai'p ji ja gaa mit biix nam ji'k ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gu bhai' kam Jerusaleen. Gu' ji na mit gu' pui' ba ti kai nam ja o'bhagi'ñ, ba' jai' bhai' dhir mai' ma boop jamit mu ja'k Judea, gio ba' jai' mu ja'k Samaaria. Dai ba' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam bhai' pup bii mit. ² Gu' ba' gu Teeban na mit mua, yaas jamit gu tukga'n

ji'kchi gu ja'tkam nam jir jix bhab-hai'kam ka', gio ba' nam tii suan nam jix joi'gi'n. ³ Gu Saulo gu' miilchhu' ji na ja gaa'ñchu' gui' nam ji'k ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, miji ja'p ba'pki chir baapkidhat ja tibiapput bha ja boosgaim gu chichio'ñ gio gu u'uub. Mi' dhir ba' dai na ja u'tikat ja kuu-paim bhai' nam pai' ja kukpada' gu ja'tkam.

Nam ba kaaya' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook gu Samaaria kam ja'tkam

⁴ Gu' ba' guch Xoi'kam jii'gi'ñdham gui' na mit ji'k bhai' dhir mai' boop Jerusaleen, tu ja a'gi'ñchu' am gu ja'tkam mu ja'p kikcham nam jax a'jim nam ja aa'ñdhim na jax ja'k jix bhaai' nam duña' nam ba' cham jum tulhiiña' gatuuk, na pai' dhuuk ja'bsuna' gu ja tutku'. ⁵ Ba' maadit dhi' ji' nam mu ja'p tu a'gidha', Piliip tii', nat mu ja'k bhi' na pai'r ~~gek~~ kiicham Samaaria ti tii'gim. Mi' bhai' ji chu ja a'gi gu ja'tkam gu mi' kam na ja aagi'ñ gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga' guch Xoi'kam. ⁶ Ba' mui' ja'tkam mi aajidha' am mi' na pai' tu a'gada' gu Piliip nam jix kaim ka', na gu' joidham jix bhai' xi buada' nam xi ~~kek~~. Ba' biix ja jujur ki'n ~~kek~~ am no't ba ji chu a'ga, nam gu' ti jii'gi'ñdha' gu pui' na jax kai'chdha', nam gu' nii'ñdha' na joidham jix kii'p jum duukam jup tu buada' nam tu' cham pai' nii'ñdha'. ⁷ Pui' na jax gux kako'kkam nat mui' ja dudua'ñdhak gui' na ja a'm jup tui'ñgit gu cham kiki' i'ii'mda', gio ba' gui' nam jix mama'mkulhi' kat pui' biix jup ja dudua'ñ ip. Gu' ba' gu cham kiki' i'ii'mda' nam pai' dhuuk ba ji bubuakia' ja a'm dir gu ja'tkam, ~~gek~~ ki'n xi jii'ñkii am nam ba' pik moo ba bubuakia'. ⁸ Ba' joidham ~~gek~~ kam ki'n jix bhai'm ilh jamit gu ja'tkam gu mi' kam na mit pu'ñi ti tii.

⁹ Ba' moo maa'n mi'p kioka' gu maa'nkam Simoon tii'gim nax jiboiñara' ka' nat biipi' dir pui' ja'k jum mamtuxdhak. Ba' mui' ja'tkam ba

ja iatgidhak gu mi' kam Samaaria na pui' ja titdada' nam gɛ'kam ki'n daasa'. ¹⁰ Ba' giilhim jix jügi'ñdha' am sia gu gɛ'gɛrkam gio gui' nam cham jir gɛ'gɛrkam, jup kai'chdha' am:

—Ja'xbui' dho bak jup jir gɛ'kam dhich jaduun na jax gu Dios.

¹¹ Gu' gu jiboiñara' ki'n ji na ja iatgi'ñdha' gu Simoon, na gu' pui' ja'k tum mai'chki'ñdha', pui' kum ba' jügi'ñdhat na ja iatgidhimik mui' oidha'. ¹² Gu' ji na mit gu'p ma ti jü'ñ gu pui' na jax ja'k tu ja a'gi'ñdha' gu Piliip na ja aagi'ñdha' na jax jir tu'm kam gu Dios gio guch Xoi'kam, mi' dhir ba' dai na mit bam bopko mui' gu chichio'ñ gio gu u'uub. ¹³ Gio ba' gu Simoon jai' bix jup xim bakua, mi' dhir ba' dai na ba kaichu' gu Piliip. Ba' giilhim joidham ni'ñdha' gux ki'p jum duukam nap tu buada' na tu' cham pai' ni'ñdha'.

¹⁴ Gu ba' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam gui' na mit bhammi bii Jerusaleen pui' ba ti kai mit na mit ba ti jü'ñ buiñor guch Xoi'kam gu mummi kam Samaaria. Ba' mui' ma joot jamit gu Peegro gio gu Juan nam tu ja daañxi'ñpu'. ¹⁵ Ba' na mit pai' dhuuk mummi ba ai Samaaria, bhai' ji chu ja daañxi mit gui' nam ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam na ba' ja a'm jum tajaan' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. ¹⁶ Nat gu' chakui jaroi' maadit bhaan jum tajaan' jia, dai na mit kam bopko pix buiñor gu Jesus nar gɛ'kam. ¹⁷ Ba' na mit pai' dhuuk bhai' xi ja da'ngi bix ji'ma'n gu Peegro gio gu Juan, pu ja a'm jum tajaan' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'.

¹⁸ Gu' ba' gu Simoon nat pu'ñi ti ti nat ja a'm bam tajaan' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gui' nam ji'k ti jügi'ñ na mit pai' dhuuk bhai' xi ja da'ngi gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, ba ja saba'n tuumiñ ki'n gui' nam tu' ki'n pui' xi chu bua, ¹⁹ jup ja titda:

—Aañ japim jup jüñ ga'lhidha'ñ jaaduñ dhi' na pim tu' ki'n pui' xi chu bua, na ba' pu'ñi gu jaroi' nañ bhai' xi dhagia', pu bhaan jum tajaan' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'.

²⁰ Gu' ji na gu' gu Peegro jup titda pix:

—Jum tulhiñchuda' dho gu Dios ki'n gum tumñi' nap pui' kai'ch. Na gu' cham bhaai' nap saba'nda' gui' na tu' Dios pui' pix tu maak no'x maakim gu jaroi'. ²¹ Gu' aap jüñ jaduun dho gi gu' cham ji na bhaai' nam a'm bi'ya' gu dhi' pu chu'm, na gu' ni ji'x kur silhkam nap jax jum aa' buiñor gu Dios jum jur am bhaan. ²² Cha'p bhaan ka titi'ñchuka' dhi' na tu'r jix buam jum duukam. Soi' pix jap ba titda' gu Dios na pui' pix ka tum uañi'ñka' gu pui' na pich jax ba ti, katti iam pui' ji chu buusnia'. ²³ Ja'p dho ji nañ gu' pui'm ni'ñ jüñ jaduun nap giilhim jix buam tomaat, gio na ja'p ji buusan na gux buam jum duukam mu pai'm kuup, na gu'm tukgi'ñ.

²⁴ Ba' gu Simoon giop mui'p ji ñio, jup kai'ch:

—Dho bak gu' dai na pim jüñ a'mkam xi chu dañia' buiñor guch Gi'kora' na ba' cham pui' ji chu buusnia' na pim jax jüñ chitda.

²⁵ Ba' gatuuk na mit xi chü'muk gu noonbi'ñ guch Xoi'kam nam tu a'gimik gu ñio'ki'ñ gu Dios, mi' dhir nai' ja'p jup ji chu a'ga mit mu ja'p na pai' i'lhich daa'ñxim jir kikcham ka' na dhi' pix bhaan bipio' gu Samaaria dibir. Gatuuk ba' dai na mit ba jü bhammi ja'k Jerusaleen.

Gu Piliip na ba aagi'ñdha' gu Etiopiya kam maa'nkam

²⁶ Ba' maa'nnim gu Piliip buiñor bam maax maadit gu noonbi'ñ gu Dios, ba'p titda:

—Ea nap mu jimia' mummi na pai' buusan gu boi gui' na bhammi dir Jerusaleen mu ja'k bhix na pai'r Gaasa, gui' na mummi buusan na pai'r gampix jix chu gak kir.

²⁷ Ba' gu Piliip dai nat jax jix ki'p jum duu gamai' bhii nat ba jü mu ja'k nat pai' joot gu nobii'ñ gu Dios. Ba' mummi pai' na ka jim, mi' ba nam maa'n gu maa'nkam nar mu ja'k kam ka' Etiopiya. Ba'

dhi' ji' dhi maa'nkam jir tujuandam tugi'ñ ka' maa'n gu ubii nar gə'kam ka', nax bhai' tu buixi'ñdha' gu tu', pui' na gu tuumiñ. Ba' dhi' dhi maa'nkam kia'pix bhammi dir ja'k jim Jerusaleen nat tu daa'ñmirak buiñor gu Dios. ²⁸ Ba' kia'pix gio ja'k jup ba giixchu' mu ja'k kia'mi'ñ bhaan gu karreet. Ba' ti tu jiñkuidhim bhaan gu u'uan mi' nat pai' tu ua'nak gui' na bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios na ja'p tiigich Isaiiyas. ²⁹ Ba' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' pui' ja'k xi jurtuda gu Piliip nax io'm mia'n mui' xi aaya' gui' ji' na mui' ba jim bhaan gu karreet. ³⁰ Ba' nat pai' dhuuk jix io'm mia'n mui' xi ai gu Piliip, ba kai gu Etiopiya kam na mi' tu jiñkuidhim nat pai' tu ua'nak gu Isaiiyas. Ba' ba tikka no' sap moox maatit kəə, jup titda:

—¿Siamrix maatit kəə ap aa jiñ jaduun dhi u'uan mi' nap pai' tu jiñkuidhim?

³¹ Ba' gu Etiopiya kam jup kai'ch:

—Dho gu' cham ji nañ maatit kəə, na gu' cham jaroi' jai'ch na iam jiñ aagi'ñdha' git.

Ba' gu Piliip pui' ba titda na bhai' xi chisaa'ñdha' bhaan gu karreet na ba' mi ja'p sonpan xi dhaibui aagi'ñdha' na jax kai'ñkam jup jum kai'ch.

³² Ba' mi' na pai' tu jiñkuidhim gu Etiopiya kam, ja'pnim kai'ch:

Mi' pix pu tu'ii' na mit pai' dhuuk ba ji mua,
ja'p na jax gu kasnir na cham ñiokda'
no'm jiik gu bapoo'n.

³³ Tii cham tu' jax bua gu' gu tu' nar
jix buam jum duukam,
gu' ji na gu' ni ji'x kum iam xix joi'gi'n
gui' na mit ba ji mua.

Gio gu' cham jaroi'p jai'ch na
bhaankam nokia' git,
daman chakui tu maamar kat jano' ji'
na mit pai' dhuuk mua.

³⁴ Ba' bhai' ba tikka gu Etiopiya kam, jup titda:

—Ea nap moo iam jiñ aagi'ñdha' git jiñ jaduun na jax kai'ñkam jup jum kai'ch dhi' nat jax chu ua'nak gui' na bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios,

nañ tiix maachim dho no' moo dñlh jum aagit jup kai'ch, ka' ba' gu' jumai.

³⁵ Ba' gu Piliip mi' xi chiigik gu u'uan mi' na pai' tu jiñkuidhim gu Etiopiya kam, xi aagi'ñ ba' na dhi' aagat jup kai'ch gu Jesus na mit pu'ñi dhoda jano' na mit pai' dhuuk mua aach jich a'mkam. ³⁶ Ba' palhip gama ja'k na mit ji bhii na pai' gə' suu'nka' gu suudai', jup kai'ch gu Etiopiya kam:

—Gi no' pich xiñ bakuanak jiñ jaduun na kapbhai' na ya'ni pix suu'n dhi suudai'.

³⁷ Ba' gu Piliip jup kai'ch:

—Baabui' jia. Dho gu' ja'ppi no'p ti jügi'ñ ji bix jum jur ki'n buiñor guch Xoi'kam.

Ba'p kai'ch gui':

—Tu' silhkam ti jügi'ñ iñ dho na guch Xoi'kam jir Maraa'n gu Dios.

³⁸ Xi chu chia ba' nam küsa' gu karreet gui' na bhaan jim. Mi' dhir ba' dai na mit jax chitim mui' ji juur jamit mu ja'k suudai' chir, mi' ba' ba bakua gu Piliip. ³⁹ Ba' na mit pai' dhuuk giop ba bubua mi' dhir suudai' chir, mi' jotmoda' cham pai' kam maax gu Piliip, nat gu' maakam ja'k ba bhik gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mdaga'n guch Gi'kora'. Ba' nai' ti pup ti nai'ñ gu Etiopiya kam, na gu' cham maat nat pa ja'k bhii. Mi' dhir ba' dai nat giop ba jii joidham jix bhai'm taattugit. ⁴⁰ Ba' mummi ja'k amuub Asooto ti tiigim giop bam maax gu Piliip. Ba' mi' ja'p bhai'p ji chu ja a'gi gu ja'tkam na pai' jax jir kikcham ka' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. Gatuuk ba' mu ja'k jup ba ai na pai' pui' ti tii' Sesareeya.

9

Gu Saulo na ba ti jü'ñdha' buiñor guch Xoi'kam

(Noo. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Ba' gu Saulo cham ji'x jum jüpi'ñka' na nai' milhchu'nda' na ja da'ngit ja kuupaidha' gui' nam ji'k ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam pui' xi ja titdat na ja kooda' no'm gan ti jügi'ñ. Ba' maa'nnim na jai'p ba

ja o'bhagi'ñ, mu jimik buiñor gu ja gè'kam tuk gui' nam bhai' gè' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, ² pui' ba titda na makia' gu u'uan na ba' ki'n jix bhaai'n ka' na mu jimia' mummi Damaasko ja bui gui' nam mu ja'p chichiop tu daanda', nam ba' mi' dhir maap xi chu a'gai ja da'ngia' gui' nam ji'k ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, nam ba' ja ui'ka' bhammi ja'k Jerusaleen, pui' na jax gu chichio'ñ gio gu u'uub. ³ Gu' ji na gu' mummi amuub na ba aajim mia'n Damaasko, jotmoda' bhai' ba tum ton bhammi dir jix dhaam dai mi' na pai' jim gu Saulo. ⁴ Ba' mi' pu ia gu Saulo, ba' ba kai nat bhai' ba tum ñio bhammi dir jix dhaam, jup tum kai'ch:

—Aapi' Saulo, ¿jax kup ba'ñ o'bhagi'ñchu'?

⁵ Ba' gu Saulo mui' ji ñio, jup kai'ch:

—¿Jir jaroop gi dha', aapi' Gè'kam nap bhammi dir bha tuñ a'gi'ñ?

Ba' bhammi dir jix dhaam gio bhai'p ji chum ñio, jup tum kai'ch:

—Aa dho aañ jir di' gu Jesus gui' nap jaroi' o'bhagi'ñchu'. Ku gu' nap jax dhui pix jum ko'ktulhi'ñ ji aap di'lh, nap gu' ja'p ji buusan na gu tuur no' ñich giilhim ba ko'ktulh nañ tii bha sissi no' cham aa' na tu juana'.

⁶ Ba' gio mui'p ji ñio gu Saulo, jix choo'nnit dho gi ji ba', jup kai'ch:

—Gu' ba' gu xib, ¿tu'p jix aa' nañ jax dhuña' aapi' Gè'kam?

Ba' gu Jesus na bhammi dir bha tu a'ga jup kai'ch:

—Aa dho gu' dai nap xi bamgi' mui' xi aaya' mi' dhi gè' kiicham nap pai' ja'k jim. Mi'm ba'm aagi'ñdha' nap tu' jax dhuña' aañ jiñ a'mkam.

⁷ Ba' gui' nam bima'n jiiim gu Saulo giilhim jix chotdon am, na mit gu' bix jup kai nat bha tum a'ga bhammi dir jix dhaam, gio nam gu' cham nii'ñ na jaroi'p kai'ch. ⁸ Ba' nat pai' dhuuk tii bhai' ji bam gu Saulo na gan tii xi chi nii'ñ, pu cham ñia ni ji'x. Ba' pui' nobchik ma baidhak jamit mu ja'k Damaasko gui' na ja biiim jim. ⁹ Mi'ba' pu juruñ baik tanoolh na pu cham

ñia ka' gio nat pu cham tu juu, nich chu' suudai' dho moo kut ii.

¹⁰ Ba' mi Damaasko maa'n mi'p kioka' gu maa'nkam Ananiiyas tiiigim na pui'p ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' maa'nnim buiñor bam maax gui' ji' jich Xoi'kam, ba'p titda:

—Aapi' Ananiiyas.

Ba' gu Ananiiyas jotmoda' mu ñio, jup kai'ch:

—¿Tu' git jiñ Gè'kam tuk?

¹¹ Ba' guch Xoi'kam gio mui'p ji ñio, jup kai'ch:

—Aa dho nap xi bamgia' dho, mu jimia' ap maa'n kap na pai' daa'ñxim jir kikcham, na sakaalh mu tuut gu ba'bhak. Mu na pai' kioka' gu Judas jap ba' xi chi tikkada' maa'n gu maa'nkam Saulo tiiigim nar mu ja'k kam Tarso, mi' moo tu daan aañ jiñ bui. ¹² Maa'n tii gu maa'nkam Ananiiyas tiiigim nat sap mu ji è'ek ba'k chir bhai' xi dhaa na ba' giop bax ñia ka'. Pui' kuñ ba' mum jootos nap mu jimia'.

¹³ Ba' nat pui' ji' kai gu Ananiiyas jup kai'ch:

—Dho gu'r am kat dho jia, gu' pix ji nam gu' mui' pui' tuñ a'gi'ñdha' gu ja'tkam nat jax jix buam ja dooda bhammi Jerusaleen gui' nam ji'k ti jügi'ñ aap jum bui. ¹⁴ Ba' gu xib pu kai'ñkam ya' ja'k jup ba ai ji ua'dat gu u'uan na mit bha maa gu ja gè'gèrkam tuk gui' nam bhammi gè' chiop tu daanda' ja a'mkam gu ja'tkam, na ba' ki'n jix bhaai'n ka' na ja da'ngii mu ja ui'ka' gui' nam ji'k ti jügi'ñdha' aap jum bui.

¹⁵ Ba' guch Xoi'kam gio mui'p ji ñio, jup kai'ch:

—Aap gu' moo xi jimdat ji mu ja'k nañ pai'm jootos, na ñich gu' aañ bhaan ba ti tii jia dhi' dhi maa'nkam na ba' nai' ja'p jiñ a'mkam tu ja a'gi'ñmira' gu ja'tkam bix kap na ji'x jir oi'ñga'n, pui' na jax ja bui gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam cham jir Israel kam, gio ba' bix ip sia gu ja gè'gèrkam tuk. ¹⁶ Ba' aañ ba mat-tuda' na jax ja'k jum tulhiña' aañ jiñ a'mkam.

¹⁷ Ba' gu Ananiiyas mui'p ma jii mu na pai' tibiap gu Saulo. Ba' na jax jim bhai' xi dhaagik jup titda:

—Aapi'ñ jaduun Saulo, aañ jup jiñ chüdak bhañ joot gu Gø'kam gui' na Jesus tii', gui' nat jum buim maax ga'm gu bix boi nap bhai' ka jim, nañ sap bhai' xim dagia' nap ba' giop bax ñia ka', gio sap ba' nam a'm bam tajaana' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda'.

¹⁸ Ba' mi' jotmoda' ja'p tu'm na gu kokso' bhai' dhir ji ii' buupuiran gu Saulo. Ba' na ja'p xi chi ñil'ñ, joidham giop bax ñia. Mi' dhir ba' dai nat bamgik ba tu chia nam bakuana'. ¹⁹ Gatuuk ba' dai nat ba tu juu, mi' dhir ba' gio bhai'p ji oo'nta gu tukga'n. Mi' ba' pup oiri, ji'kchi tanoolh moo mi' juruun ja bui gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam mi' oi'ñka' Damaasko.

Gu Saulo na ba tu ja a'gidha' gu Damaasko oi'ñkam

²⁰ Mi' dhir ba' dai nat bhai' ji chu ja a'gi gu Saulo gu Israel kam ja'tkam bha ja'p nam pai' jax tu daanda', na pui' ja titdada' na gu Jesus silhkam jir di' ji bak gu Dios gu Maraa'n. ²¹ Ba' bix gui' nam ji'k ba kaaya' na pu'ñi tu a'gada', mi' pui' pup tui'ka' am, dai nam tiim ti tikkada' diilh, jup kai'chdha' am:

—¿Kux cham tu' aa pin jir di' gui' na saak bhammi Jerusaleen oirit ja da'ngit ja kukpada' gui' nam ji'k ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gio nat saak bha jii ya' na ja da'ngia' gui' nam ji'k pui'p ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, na ba' ja ui'ka' bhammi ja'k Jerusaleen ja bui gu ja gø'gø'rkam tuk gui' nam bhammi gø' chiop tu daanda' ja a'mkam gu ja'tkam?

²² Gu' ji na gu' gu Saulo jix io'm mui' xi chu ja a'gi'ñchu'nda' bix nam ji'k jir Israel kam ja'tkam nam mi' oi'ñka' Damaasko, na pui' ja titdada' na gu Jesus silhkam jir di' ji bak gui' na saak gatuuk pu'ñi bha jootsa' gu Dios. Ba' pu cham bhaai'n ka' nam jax xi kai'chdha', na gu' giilhim joidham jix bhai' xi buada' nam kèkèkè'.

Gu Saulo nam tiix mu'aam ka' gu Israel kam ja'tkam

²³ Ba' mui' tanoolh xi jur na mit dho gi ba' moo bhai' ba ji bhaak ji gu Israel kam ja'tkam gui' nam ji'k cham ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ba' maa'n ñi'look bap duu mit nam sap mu'aa' gu Saulo. ²⁴ Gu' ji nat gu' pui' ba ti kai gu Saulo nam o'bhagi'ñ, ba' cham tu' mu ja'p pai' ja taagiob ka kikkada', na gu' bax maat nam jax dhooda'. Gu' ba' na gu' bix xikoolh dhir ja'p tø'kob jup tu kuupka' mi' dhi gø' kiicham na bha bhi'ñbakchix ka' gu joodai, ba' miji dir ja'p bix xikoolh na pai' jax jir kiki'ñgob ka' tii ñirada' am gu Israel kam ja'tkam nam sap mi' pu mu'aa' git no' mui' ba jimda' git. Gu' ji nat gu' cham pai' ji buus, ²⁵ na mit gu' tukaa' jix ixchuixim ja'p dir ja'k buusai' gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, bhai' dhir ja'p jamit mu tisaa'ñdhak ja'p dir ja'k tibiañ bhaan gu gø' baalh na mit mi' xi gaamuk. Ba' pu jii bhammi ja'k Jerusaleen. Pui' dho ba' pu cham jax dhooda mit gui' nam mi' kax mu'aam kat nat gu' ba ja nakoo.

Gu Saulo na Jerusaleen ja'k ba oirida'

²⁶ Ba' nat pai' dhuuk bhammi ja'k jup ba ai gu Saulo na pai'r Jerusaleen, tii mui' ma jii ja bui gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Gu' ji nam gu' gui' giilhim jix ñbhi'ñ, nam gu' chakui maat no' moo bix jup ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. ²⁷ Gu' ji nat gu' gu Bernabee mui' ma baidhak ja bui gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, ba' ba ja aagi'ñ na pui' bix jup ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, nat gu' sap buiñor jum maax mummi bix boi amuub mia'n Damaasko na mui' ka jim, gio ba' na jax titda nat bha tu a'gi bhammi dir jix dhaam, bix jup xi ja aagi'ñ ip nat jax ja'k tu ja a'gi gu Israel kam ja'tkam gui' nam mummi oi'ñka', nat bhaan tu ja a'gi gu Jesus, na pui' ja titda na silhkam jir di' ji bak guch Xoi'kam. ²⁸ Ba' jano' dir cham ka ñbhi'ñ am gu Saulo, nam gu' bax maat na silhkam bix

jup ba ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Bhai' ba' pup oiri ja bui, ²⁹ dai ba' na tu ja a'gi'ñdha' bha ja'p ji oirit gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, na ja aagi'ñdha' gu Israel kam ja'tkam gui' nam griago ñi'ook ki'n jix maatit tu a'gada', na pui' ja titdada' na gu Jesus jir di' guch Xoi'kam. Gu' ji nam gu' gui' jix bhaamut pix kēēkē', ba' maa'n ñi'ook bap duu mit nam sap mu'aa'. ³⁰ Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk pui' ba ti kai gui' nam ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam bax mu'aam gu Saulo, ma baidhak jamit mu ja'k Sesareeya na pai'r ju'ñdharan gu gē' suudai', mi' dhir jamit ba' dülh bhammi dir ja'k xi joot na pai' pui' ti tii' Tarso bhaan gu gē' kanuub.

³¹ Ba' bix gui' nam ji'k ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, pui' na jax gui' nam mu ja'p oi'ñka' na pai' jax bhaan bipio' gu Judea dibir, gio ba' gui' nam mu ja'k jup oi'ñka' na pai' jax bhaan jup bipio' gu Galilea dibir, gio ba' gui' nam mu ja'k jup oi'ñka' na pai' jax bhaan jup bipio' gu Samaaria dibir, joidham jix bhai' tu ja jimda', gio nam jix io'm bha biiñkaidha' buiñor guch Xoi'kam, gio ba' nam mi' pui' jiidma' na jax jix aa'. Gio ba' nam pix ji mui'dhidha', na gu' nabap tanoolh nam pix ji chi jii'ñdhidha' gu ja'tkam buiñor guch Xoi'kam, na gu' pui' ja'k ja jurtu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'.

Gu Peegro na ba dua'ñdha' gu Eneeyas

³² Gu ba' na gu' gu Peegro mu ja'p jup ja paxiaraidha' gui' nam ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam na ja guguuxdhidha' nam jax ja'k mi' pui' jiidma'. Ba' maa'nnim jup ma jii ip mu ja'k na pai' pui' ti tii' Liida nat ba ja guguuxdham gui' nam mu ja'k jup oi'ñka'. ³³ Ba' nat pai' dhuuk mummi ba ai, mi' ba tii maa'n gu maa'nkam Eneeyas tügim na pu cham bapmi'nda' mi' dhir na pai' jax bo'ka', na gu'x ma'mkulhi'ka', nat ji'k xijum baik oidha' bap duu na mi' pu

tui'ka'. ³⁴ Ba' gu Peegro jix joi'mdak ba tii, ba'p titda:

—Aapi'ñ jaduun Eneeyas, guch Xoi'kam xib ya'm dua'ñdha'. Kanip xi bamii', jix kii' bi dhuun dhim bakxidhara' nap bhaan bo'.

Ba' gu Eneeyas mi' jotmoda' jix kii' bhai' ji bam nat jax pu tii'n gu Peegro. ³⁵ Ba' bix gui' nam ji'k mi' oi'ñka' Liida, gio ba' gui' nam ji'k mu ja'k jup oi'ñka' na pai' pui' ti tii' Saroon, na mit tii gu Eneeyas nat jix kii' bhai' ji bam, pu ti jii'ñ jamit buiñor guch Xoi'kam, gio ba' na mit cham tu' pui' ja'k ka tu jii nam jax ja'k ka tu jimdat bii'pi' dir.

Gu Peegro na ba dua'ñdha' gu Dorgas

³⁶ Ba' jano' maa'n mu ja'k jup kioka' gu ubii na pai' pui' ti tii' Joopi, na pui'p ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, na Tabiita tii', na gu griago ñi'ook ki'n ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch Dorgas. Ba' dhi' dhi ubii gammiji joidham jir jix bhai'kam ka', tu' na pix ja onbagi'ñdha' gui' nam cham tu' bia'ka'. ³⁷ Gu' ji nat gu' maa'nnim ma tu ai dhi' ji' dhi Dorgas tügim, ba' moo pu muu ip. Ba' gu tukga'n dai na mit xi batbichdhak bhijimmi xi chii jix io'm daam dir mi' gu ba'k chir. ³⁸ Ba' mi' dhir Joopi mia'n jup bipio'da' mi' na pai'r Liida, mi' na pai' oirida' gu Peegro. Ba' na mit pui' ba ti kai gui' nam ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam na mi' oirida' gu Peegro, mui' ma ja joot jamit gook gu ja'tkam nam sap jup tii'dai mu baidhika'.

—Aach jap soi' bham tii'dam jich jaduun nap moo cham jax ji chi'ji jich oidha' git mu ja'k Joopi nap dua'ñdha' maa'n gu ubii jich jaduun nat ma muu. Xib git alh moo.

³⁹ Ba' gu Peegro cham jax ji chi'ik jup ma ja oi nam pai' dhuuk pui' ba titda. Ba' na mit pai' dhuuk mummi ba ai, pu silh bai'ñchu' am bhammi tē'kob na pai' kaat gu Dorgas. Ba' nat bhammi ba tis, bix gu di'dilhdhim u'uub suañidhat mi ja'p bix xikoolh ji gu'kik ba aagi'ñ am gu Peegro na sap

giilhim jir jix bhai'kam kat gu Dor-gas. Mi' xi ñiniil'ñchu'n am ji gu' gu ja i'pur gui' nat tu ja onbai'ñdhak na ka duakat, gam jai' gu ja'ppix jajannulh. ⁴⁰ Ba' gu Peegro alhio ka xi ja chia nam bubuakia' mu ja'p ñirap, ñiilh ba' mi' ji bi'ñik o'lhia'n ki'n xi kikbuk ma tu daani jix dhaam ja'k. Mi' dhir ba' dai nat jax kibbok mi' xi chügik gu Dorgas na mi' muukix, jup titda:

—Aapi'ñ jaduun Tabiita, xi bamii'. Ba dodhia' ap.

Ba' mi' jotmoda' jix kii' bhai' ji chi tii' nat jax pu tii'n gu Peegro. Ba' nat ba tii' na mi' ja'p kii' gu Peegro, bhai' ji bam, silh mi' ja'p ba daa. ⁴¹ Ba' gu Peegro nobchik xi kibbuichdhak xi ja bai gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gio ba' gu di'dilhdhim u'uub, mi' ja'p ba' xi ja kix jix kii'. ⁴² Ba' mui' ja'tkam ti jii'ñ jamit buiñor guch Xoi'kam gu mi' kam Joopi na mit pui' ji chë këkë nat giop dua gu Tabiita na ba muukix kat. ⁴³ Mi' ba' pup oiri gu Peegro, ji'kchi moo tanoolh mi' xi juruun buiñor maa'n gu maa'nkam, gui' na bapket jup tu buada', Simoon tügim.

10

Gu Peegro na buiñor ba aaya' gu Korneelio

¹ Ba' maa'n gu maa'nkam Korneelio tügim mu ja'k jup kioka' na pai' pui' ti tii' Sesareeya, na mi'r ja gë'kam tuk ka' ji'kchi gu sandaarui'x Italia kam. ² Ba' dhi' dhi maa'nkam gammiji tu daanda' buiñor gu Dios ja biim gui' nam ji'k jir jum maap oi'dhagim ka', gio ba' na mui' tu maakda' gu tuumiñ nam sap ba' mi' dhir jup ja maakidha' gu Israel kam ja'tkam, gui' nam ji'k cham bia'ka' nam tu' ki'n tu saba'da'. ³ Ba' maa'nnim mia duuk na ka tu daan, ba tii' maa'n gu nobii'ñ gu Dios nat buiñor bam maax na mi' dhir ja'p mui' ba jim mu ja'k na pai' ka tu daan, jup xi chitdaidhat:

—jAapi' Korneelio!

⁴ Ba' gu Korneelio mi' pui' pup tu'ii', dai na bhai' pup ñii'ñ gu nobii'ñ gu

Dios. Ja'xpix ba' moox choo'nnit jup titda:

—¿Tu'p gaagim jiñ jaduun?

Ba' gu nobii'ñ gu Dios gio mui'p ji ñio, jup kai'ch:

—Aa dho gu' na ñich bhai' pix jum aa'ñdham dho na gu Dios gammijim këkë' nap pai' dhuuk buiñor tu daanda', gio ba' nax bhai'm taat ka' nap gammiji tu maakda' gu tuumiñ nam ba' mi' dhir jup ja maakidha' gui' nam ji'k cham bia'ka' nam tu' ki'n tu saba'da'. ⁵ Ba' gu xib, dai nam a'm jum aa' nap jaroi' mu jootsa' mu ja'k Joopi na pu tii'da' gu Simoon gui' nam Peegro ki'n jup jix mat ka' na bha jimda' ya' aap jum bui. ⁶ Mi' moo daa gu xib buiñor gui' na pui'p tii' Simoon, gui' na bapket jup tu buada' na mi' kio ju'ñdharan gu gë' suudai'.

⁷ Ba' daipu' nat pu'ñi xi chüdak gu nobii'ñ gu Dios, pu cham pai' ka matgir. Ba' gu Korneelio ba ja bai gook gu tujuandam tugi'ñ gio ba' maa'n gu sandaarui'x chugi'ñ gui' na gammiji tu' ka'm ñii'ñdha' gio ba' na pui' gammijip tu daanda' buiñor gu Dios. ⁸ Ba' na mit pai' dhuuk mi' ba ai, ba ja aagi'ñ nat buiñor jum maax maa'n gu nobii'ñ gu Dios gio ba' na jax titda. Mi' dhir ba' gatuuk dai nat mui' ba ja joot mu ja'k Joopi nam sap bai'ñpu' gu Simoon.

⁹ Ba' nam kia'pix mummi ba aajim Joopi, na bar buimgidhak na kia'pix jix dhaam ba duu, gu Peegro bhammi ba'k dhaam ji chisdik bhai' ji chu daani jix dhaam ja'k. ¹⁰ Ba' na bhai' ka ti ñira na ka tu bhaajim na ba' moo ba tu jugia', na gu' bax bhio', ¹¹ ba tii' na bhai' ba timñim bhammi dir jix dhaam gu tu' iam gë' komarak ja'p tu'm na gu jannulh na buupl-hichu' kuukgaran dir titropiñ ki'n biix maakob kap dir, panaas ku moo jaroi' bhammi kii'kat bha tibiaañdhim. ¹² Ba' dhi' ji' na ja'p tu'm na jax gu gë' jannulh na bhammi dir bha timñim jix dhaam, biix aixim tu'm bhaan mi chu jiiim am gui' nam gampix ja'k jix chu jai'ch gu sasoi', gio ba' jai' mi'p jiiim am ip gui' nam jum sasoi'gat, pui'

na jax gui' nam maa'mkob tu tooton, gio ba' jai' mi'p jiim am ip gu kooko' gam u'ji'. ¹³ Ba' ba kai gu Peegro nat bhai' ba tum ñio bhammi dir jix dhaam, jup tum kai'ch:

—Aapi' Peegro, xi bamii', xi chu koo'n dhi saso' kup tu jugia'.

¹⁴ Ba' gu Peegro mui' ji ñio, jup kai'ch:

—Moo chi cham ji nañ jiñ gu'nguxi'ñ nañ tu jugia', nam gu' cham jir jum kua'dam dhi' ja'p tuutu'm, na gu'x xidhuu no' gan jaroi' ja kua'.

¹⁵ Ba' gui' na bhammi dir bha ñiok jix dhaam jup kai'ch:

—Cha'p pui' ja'k kai'chdha' nax xidhuu, nat gu' gu Dios pui' ba tii na cham tu' ka xidhuu ka' ya' dir ja'p ja'k.

¹⁶ Ba' baikim pui' ji chi tii gu Peegro, mi' dhir ba' dai nat ba tis jix dhaam gui' na ja'p tu'm na jax gu gɛ' jannulh.

¹⁷ Ba' bhai' pui' pup tu'ii' gu Peegro, tiim ga'nga na jax ba'r jum duukam gu dhi' pui' nat jax ti tii. Ba' jano' pik mi' ja'k ki'ñgob ba ai mit gui' nat mu ja joot gu Korneelio, ti tikkaim am na pai' kio gu Simoon. ¹⁸ Ba' na mit jax mi ai ki'ñgob, gɛ' ki'n bhai' ba ti tikka am gu Simoon gui' nam Peegro ki'n jup jix mat ka'. ¹⁹ Ba' na pui bhai' daakat kam ga'nga gu Peegro na jax ba'r jum duukam gu pui' nat jax ti tii, ba mattuda gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na mit mi' ba ai baik gu ja'tkam nam gaagim. ²⁰ Ba' pui' ja'k xi jurtuda na xi kikbui mui' xi chimña' mi' na mit pai' ba ai gu ja'tkam na ba' cham jax ji chi'ji mu jimia' mu ja'k nam pai' baidhidha', nat gu' sap gui' pix pui' ja'k tu duu nam ba' mu bai'ñpu'. ²¹ Ba' gu Peegro dai nat jax jup tim bhai' dhir ba'k dhaam xi ja ñio'kdhak jup ja titda:

—Aañi' dhor di' gui' na pim jaroi' gaagim jiñ jaaduñ. ¿Tu' ki'n japim giñ gaagim?

²² Ba' gui'p kai'ch am:

—Aa dho gu' nat bhach joot dho maa'n gu ja gɛ'kam tuk gu san-daaruix na Korneelio tii'. Ba' dhi' dhi

maa'nkam joidham jir jix bhai'kam, gio na gammiji tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' nam bix pix jix kii'galhi'ñ gu Israel kam ja'tkam. Ba' maa'nnim buiñor jum maax gu nobii'ñ gu Dios, ba' pui' titda na sap jaroi' bha jootsa' na bham bai'ñmira' nap mu jimia' mummi kia'mi'ñ na sap ba' mi'm kaaya' nap jax tu a'gidha'.

²³ Ba' xi ja chia gu Peegro nam mui' xi baapkia' mu ja'k ba'k chir. Mi' ba' pu gan ji chibia mit, kabuimuk ba' maap ba jii mit mu ja'k nam pai' baidhim. Ba' jai' dhit jup ma ja oi mit gu mi' kam Joopi gui' nam ji'k ti jii'gi'ñdha' buiñor gu Xoi'kam.

²⁴ Ba' na bar jumai buimgidhak, mummi ba ai mit na pai' pui' ti tii' Sesareeya, mi' na pai' ti ñira gu Korneelio ja biim gu jajaa'nni'ñ gio jai' gui' nam maap jix bhai' kai'chdha', nat gu' ja bai nam mi'p tui'ka'. ²⁵ Ba' nat pai' dhuuk mi' ba ai gu Peegro mi' na pai' pik kio gu Korneelio, mui' ji jii nat ba namkim. Ba' na jax jim mi ja'p biipi' dir o'lhia'n ki'n ji kikbo nat mi' ba ji chu daani buiñor gu Peegro. ²⁶ Gu' ji nat gu' gu Peegro xi dhaagik xi kikbuichdhak jup titda:

—Xi kikbo'ñ jaduñ, cha'p jum o'lhia ki'n kikkada'. Aañ jir ja'ppix maa'nkam jia ja'p na jax aap, cham tu'r Dios iñ.

²⁷ Mi' dhir ba' maap jix bhai' xi kai'chidhat mui' ji baap jamit mu ja'k ba'k chir. Ba' mi' pix ji ja tii gu Peegro nam giilhim mui' mi'p tu'ii' gu ja'tkam, ²⁸ ba'p ja titda:

—Dho gu' na pim jax bax maat jiañ jaaduñ na pui' ja'k tu aagix aach jich bui nach jir Israel kam ja'tkam nax xidhuu no'ch maap tu a'gat maa'n ñi'ook jup bua ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, sia no'ch gan mi' pai' pix a'ji ja ki'aam. Ku ba' gu' gu Dios pui' ja'k jiñ aagi'ñ ji na sap cham tu' kax xidhuu no'ñ tu a'ga gu jaroi' buiñor no' cham jir Israel kam. ²⁹ Pui' ku ñich ba' aañ cham jax ji chi'ik bhai' xi jii nam bhai' bañ baidhim dhim jaaduñ. Ba' gu xib aañ

tiix maachim na pimít jax kai'ñkam mu tuñ joochxiñ jaaduñ.

³⁰ Ba' gu Korneelio mui' ji ñio, jup kai'ch:

—Aa dho gu' na ñich ja'pni ti tii dho maa'nnim nat kia'pix ji'k maakob tanoolh bap duu nañ ya' ka tu daan mia duuk ja'kia'nni na xib. Ya' bam maax jiñ bui maa'n gu maa'nkam na joidham jix chua totbikdam ti tii'chu', ³¹ ba'p jiñ chitda mi ja'p ji kikbok: “Aapi' Korneelio, gu Dios gammiji jum kə̀kə̀ nap pai' dhuuk tu daanda' buiñor, gio ba' nax bhai'm taat ka' nappai' dhuuk tu maakda' gu tuumiñ nam ba' mi' dhir jup ja maakidha' gui' nam ji'k cham bia'ka' nam tu' ki'n tu saba'da'. ³² Ba' gu xib dai nam a'm jum aa' pix nap jaroi' mu jootsa' mu Joopi na mu jimia' na bai'ñmira' gu Simoon gui' nam Peegro ki'n jup jix mat ka'. Mi' moo tibiap buiñor gui' na pui'p tii' Simoon gui' na bapket jup tu buada' na mi' kio ju'ñdharan gu gə̀l suudai'.” ³³ Ba' aañ cham jax ji chi'ñik mui'p ma tu joot ip nam jum bai'ñpu', ba' aap pui' cham jax ji chi'ñik bhai'p ma jii dho chiñ jaduñ. Ba' gu xib ya'p tu'ii' ich dho buiñor gu Dios nach xim kaim nat jax ja'k pui' bham joot nap tu'ch a'gidha'.

Gu Peegro na ba tu a'ga' buiñor gu Korneelio

³⁴ Ba' gu Peegro bhai' ji chu ja a'gi, jup kai'ch:

—Xib jañ ba' bax maat jiñ jaaduñ na bak cham tu' jai' kam ja ilhii'ñ gu Dios gui' nam cham jir Israel kam. ³⁵ Gu' bak ji siax ja kii'galhi'ñ ji, dai no'm tu daan pix ji bak buiñor, gio ba' no'm jix kii'p jum duukam jup tu bua. ³⁶ Dho gu' gu Dios pui' tu ja a'gidhak dho gu Israel kam ja'tkam na pui' ja titdada' na sap guch Xoi'kam gui' nar gə̀l kam ja bui bii'x na ji'k ja'tkam, jix bhai' nam buiñor jum palhbuidha' nam ba' cham kam tulhiiña' gatuuk. ³⁷ Dho gu' pui' dho na pim jax bax maat jiañ jaaduñ nat jax chum duu bhammi ja'p ja bui gu Israel kam ja'tkam, nat bhammi

dir nai' jim tibgai bo Galilea, gatuuk bo na pai' dhuuk gu Juan bha ja'p oirit pui' ja titdada' gu ja'tkam na sap jum aa' nam jum bopkona'. ³⁸ Dho gu' pui' dho na pim jax bax maat jiañ jaaduñ, nat gu Dios gə̀l kam ki'n bhaan ti tii gu Jesus Nasareet kam gio nat gə̀l bhaan taja gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', pui' ku ba' joidham jix bhai'm duukam xip tu buimik gu Jesus, gio ba' na bha ja'p oirit ja dudua'ñdhidha' gui' nam ji'k kam tulhiiñdhat nam jix kako'k ka' na pui' ja'k ja duuka' gu ja'ook. Ba' dhi' pui' nat ji'k jax tu duu, dhi' gu Dios na bhaan ti ñiidhidha', pui' ku ba'x bhaai' nat pu'ñi tu duu. ³⁹ Ba' aach maaxik tii ñilh jich buupui ki'n gu dhi' pui' nat ji'k jax tu duu gu Jesus bhammi ja'p na pai' jax jir Judea dibii'r, gio ba' bhammi ja'k na pai' jax jir Jerusaleen. Gatuuk ba' am xi mua mit, bhaan gu kuruus ta'm jamit xi sissapak. ⁴⁰ Ku ba' gu' gu Dios giop dua'ñ ji baik tanoolh ki'n, gio ba' nat pui' tu duu na giop bam maaxdha' aach jich bui. ⁴¹ Ku ba' gu' cham tu' ji nat moo bii'x ja buim maax gu ja'tkam, gu' dai aach ji nat ji'k pu bijik dir pu pui' ja'k jich a'm ti tii gu Dios nach pu'ñi tigia' na jax jum duña'. Ba' aach bii'ma'n xi chu koi'mik gio nach xi chu i'mik gatuuk nat pai' dhuuk duadik giop bam mi' dhir koi'ñga'n tir. ⁴² Mi' dhir ba' dai nat nai' xich jootsak nach sap nai' tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam nach pui' ja titdaidha' nat sap gu Dios gə̀l kam ki'n ba dai ja bui gui' nam ka dudua gu ja'tkam gio gui' nam ba ko'iix. ⁴³ Ba' gui' nam ji'k bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, pu pu'ñi pu bhaan tu a'gada' am gu Jesus, gio ba' nam pui' kai'chdha' ip na sap gu jaroi' na buiñor ti jii'ñdha', cham tu' ka tulhiiñchuda' gu Dios.

Na ja a'm bam tajaana' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam

⁴⁴ Ba' na pui' mi ka tu ja a'gi'ñchu' gu Peegro, bii'x ji'ma'n ja a'm bhai' jim taja gux Dhuudu' kam jix Uañ

Ii'mda' gui' nam ji'k mi' kēē na tu a'ga.
⁴⁵ Ba' gu Israel kam ja'tkam gui' na ja b̄im jim gu Peegro nam pui'p ti j̄igi'ñ buiñor gu Xoi'kam, mi' pui' pup tu'ii' am, na gu' cham jir ja jujur gu pui' na mit jax ti t̄i nat ja a'm jup bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. ⁴⁶ Gio na gu' nam xi ja kēē jai' ñiñio'k ki'n pix ba tu a'ga am nam tu daan, cham tu' pui' ja'k ka tu ñiok am na jax b̄ipi' dir. ⁴⁷ Ba'p ja titda gu Peegro gui' na ja b̄im jim:

—¿Jax japim ilhii'ñ jiñ jaaduñ?
 ¿Cham aa moor am nam jum bopkona' dhich jaaduñ, nat gu' ja a'm bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ja'p na jax aach?

⁴⁸ Ba' pui' xi chi'ñik ba ja chia nam jum bopkona', nam gu' sap ba ti j̄igi'ñ buiñor gu Xoi'kam. Ba' gui' soi' ba titda am gu Peegro na sap ji'k tanoolh mi' ka xi juruuñdhai ja bui.

11

Gu Peegro na ba tu aa'nda' nat jax kai'ñkam tu ja a'gi'ñmirak gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam

¹ Ba' gui' na mit ji'k bhammi pup bii Judea gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, gio ba' gu jai' gui' nam pui'p ti j̄igi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, pui' ba ti kai mit na mit b̄ix jup ba ti j̄i'ñ buiñor guch Xoi'kam gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nat tu ja a'gi' gu Peegro gu ñio'ki'ñ gu Dios. ² Ba' nat pai' dhuuk bhammi ba ai gu Peegro Jerusaleen, bhai' ji ñiok jamit jai' dhit dhi' ji' nam ti j̄igi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ³ jup titda am:

—¿Jax ba'ch jaduñ ku pich ba' mu jimik ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam? Nap gu' moox maat nax xidhuu, gam jap ja b̄im xi chu koi'mik.

⁴ Ba' gu Peegro xi ja aagi'ñ nat jax ti t̄i b̄ipi' dir gio nat jax kai'ñkam mu jimik ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, jup ja titda:

⁵ —Aa dho gu' na ñich ja'pni ti t̄i dho maa'nnim nañ mu ja'k ka oiri Joopi nañ ka tu daan. Ba t̄i ñich jix dhaam

maa'n gu tu' iam gē' ja'p tu'm na jax gu gē' jannulh na bhai' ba timñim silh mi' nañ pai' ka tu daan, ba' buuplhichu' kuukgaran b̄ix maakob kap dir, panaas kum ja'tkam bhammi gu'kat bha tibaañdhim titropiñ ki'n. ⁶ Ba' nañ jix bhai' mui' xi ñi'ñ gui' ji' na ja'p tu'm na jax gu gē' jannulh na bhammi dir bhai' ba timñim jix dhaam, ba ja t̄i ñich nam mi j̄im b̄ix aixim tu'm gu sasoi', pui' na jax gu gampix kam, gio ba' jai' gui' nam jum sasoi'gat, gio ba' jai' gui' nam maa'mkob tu tooton, gam jai' gu kooko' mi'p xi j̄im am ip, gam u'ji'. ⁷ Ba' ba kai ñich nat bhai' ba tum ñio bhammi dir jix dhaam, jup tum kai'ch: “Aapi' Peegro, xi chu koo'n dhi sasoi' kup tu jugia'.” ⁸ Ba' aañ jup titda na cham jir am nañ gan ja kua'da', nam gu' cham jir jum kua'dam, na gu'x xidhuu. ⁹ Gu' ji na gu' gui' na bhammi dir bha tuñ a'gi'ñ jix dhaam jup kai'ch: “Cha'p pui' ka ilhii'ñdha' nam cham jir jum kua'dam dhi' nañ tu'm aagi'ñ nap tu jugia', na gu' cham tu' kax xidhuu, nat gu' pui' ja'k ba t̄i gu Dios.” ¹⁰ Ba' ji'k baikim pui'ñ chi'n, mi' dhir ba' giop ba tis jix dhaam gui' ji' na ja'p tu'm na jax gu gē' jannulh. ¹¹ Ba' moo jano' mi' ba ai mit baik gu ja'tkam mi' nañ pai' tibiapka' na mit sap mu ja joot mu dir Sesareeya nam muñ bai'ñpu'. ¹² Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' jotmoda' pui' ja'k xiñ jurtudak nañ sap cham jax ji chi'ji mui' xi jimia' mu ja'k nam pai'ñ baidhidha'. Ba' aañ cham jax ji chi'ñik mui'p ma jii dho. Ba' jai'p mañ oi mit dhiñ jaaduñ nam pui'p ti j̄igi'ñ buiñor guch Xoi'kam, dhi xijum maa'n aixim nam ya'p tu'ii'. Ba' na chich pai' dhuuk mummy ba ai na pai' kio gui' ji' nat jaroi' mu tuñ joochxi, b̄ix jachich miji baap kia'mi'ñ. ¹³ Ba' dhi' ji' dhi kiokam bach aagi'ñ nat sap t̄i maa'n gu nobii'ñ gu Dios mi kia'mi'ñ na ka tu daan, na sap jup titda mi ja'p ji kikbok: “Jaroi' maadit jap mu jootsa' mu gē' kiicham Joopi na bai'ñmira' gu Simoon gui' nam Peegro ki'n jup jix

mat ka' na bha jimda' ya' aap jum bui, ¹⁴ na ba' ya' tum a'gidha' nap jax ja'k cham kam tulhiina' gatuuk nap pai' dhuuk mukia' aap gio gum jaaduñ." ¹⁵ Ba' na ñich pai' dhuuk bhai' ji chu ja a'gi, joidham bhai' ja a'm jim tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Ba' pui' ja'k jup jum duu nat jax jum duu jano' nat pai' dhuuk jich a'm jum tajaa aach. ¹⁶ Ba' aañ mi' jotmoda' bhai' pup ti'ñcho na bak gu' pin pu'ñi kai'ch ji guch Xoi'kam jano' na pai' dhuuk ya' ka oiri, na ja'pni kai'ch: "Dho gu' gu Juan tu bopkonak dho gu suudai' ki'n, gu' aapi'm gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ji na pim ki'n kam bopkona'." ¹⁷ Gu' ba' no' gu' gu Dios dñih jup bax ja maakim gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam gu pu chu'm nat jax chu'm jich maa aach jano' na chich pai' dhuuk ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, ¿jax jañ bia' nañ jup ba ji chi'ya' aañ, nañ gu' cham jir jupaabkamu'n gu Dios?

¹⁸ Ba' mi' pup cham ñiok am gu bhammi kam Jerusaleen gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, dai na mit bhai' pix ji chu daani buiñor gu Dios, jup kai'ch am:

—Dho bak gu' dñih pui' ja'k ba tu duu ji gu Dios na siax bhaai'n ka' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa', nam ba' cham kam tulhiina' gatuuk nam pai' dhuuk ko'ya', dai nam ba jimia' jix dhaam ja'k buiñor.

Nam jax ja'k ba ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gu Antiokiiya kam

¹⁹ Ba' gatuuk na mit pai' dhuuk xi mu'aak gu Teeban, jai' nai'p ji ja gaa mit gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gu Israel kam. Ba' gui' bhai' dhir mai' ma boop jamit, mu ja'k bhii mit jai' na pai' pui' ti tii' Piniisia, jai' ba' mu ja'k Chipre, jai' ba' mu ja'k Antiokiiya. Ba' dhi' bñix kap na mit jik kap ai, mi ja'p pu bhai' ji chu ja a'gi mit gu Israel kam ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook, gu' ba' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, cham tu' tu ja a'gi mit. ²⁰ Ba' jai' dhit na mit

mi'p ai Antiokiiya gui' nam pui'p ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam bhammi dir ja'k jup jiiim na pai' pui' ti tii' Chipre, jai' ba' mu dir ja'k na pai' pui' ti tii' Sireene, mi ja'p bhai'p ji chu ja a'gi mit gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook, nam pui' ja titda na gu Jesus jir di' guch Xoi'kam gui' nar Gè'kam. ²¹ Ba' mui' ja'tkam ti jii'ñ jamit buiñor gu Gè'kam jich Xoi'kam, gio ba' na mit cham tu' pui' ja'k ka tu jii nam jax ja'k ka tu jimdat bñipì' dir, na gu' gui' na mit jaroi' tu ja a'gi, giilhim joidham jix bhai' xi buada' am na mit tu ja a'gi, na gu' ja a'm ti ñii'ñ guch Gi'kora'.

²² Ba' na mit pai' dhuuk pui' ba ti kai gu Jerusaleen oi'ñkam gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, mui' xi joot jamit gu Bernabee na sap jix io'm xi ja guguuxdhara' gui' na mit kia'pix ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam.

²³ Ba' nat pai' dhuuk mummì ba ai gu Bernabee, joidham jix bhai'm ìlh nat ba ja tii' gui' nam ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na gu' sap ja a'm ba ti ñii'ñ gu Dios. Ba'x io'm xi ja guguux nam sap bñix ja jujur ki'n jix biiñak kat gammiji pu ti jii'gi'ñdha' buiñor gu Gè'kam jich Gi'kora'. ²⁴ Gu' ba' na gu' gu Bernabee joidham jup jir jix bhai'kam ka' gio na gè' bhaan ta-jaañixchu'nda' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', ba' mui' ja'tkam ti jii'ñ jamit buiñor gu Gè'kam jich Gi'kora'.

²⁵ Mikkat ba' mi' dhir ma jii gu Bernabee nat ba gaagam gu Saulo mu ja'k na pai' kioka' Tarso. ²⁶ Ba' nat pai' dhuuk ba tii, ba baidhim mu ja'k Antiokiiya. Mi'm ba' pu oipot tu ja a'gi'ñdha' gu mui' ja'tkam, maa'n oidha' mit dho moo mi' juruuñ ja bui gui' nam pui'p ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' jano' jì' dir gu mi' kam Antiokiiya, pui' ji ja tii' jamit gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam sap jir jich Xoi'kam jii'gi'ñdham.

²⁷ Ba' jano' mummip ba ji bubua mit jikchi gui' nam bhaankamu'n tu a'gada' gu Dios. ²⁸ Ba' maadit na Agaabo tii', na pui' ja'k jurtu'n gux

Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', jup kai'ch mi ja'p ji kikbok na sap gatuuk mui' kap bhio'gi' ka jimia'. Ba' gatuuk pui' ji chu buus na jax ba kai'ch, ba' jano' pik pui' tum duu na pai' dhuuk gu Klaudio jir gè'kam ka' bhammi dir Rooma. ²⁹ Ba' gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam mummi kam Antiokiiya, maap ba tu a'ga mit nam pui' kai'ch nam sap mu ja joochx-idha' gu tuumiñ gui' nam pui'p ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gu Judea oi'ñkam, nam ji'k pix ilhi'ñ sap bix ji'ma'n nam tu makia'. ³⁰ Ba' gatuuk gu Bernabee gio gu Saulo mit mu joot nam ja ui'dhika' gu tuumiñ gu Judea oi'ñkam gui' nam ja guguuxi'ñdha' gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, nam sap ba' mi' dhir jup ja makia' bix ji'ma'n gui' nam ji'k ti jügi'ñdha'.

12

Gu Jakoobo nam ba mu'aa' gio ba' gu Peegro nam daagi' ba kuupa'

¹ Ba' jano' gu Eroodis gui' nar gè'kam ka' bhai' ji ja o'bhai' jai' dhit gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ² ba' tu chia nam mu'aa' gu Jakoobo gui' nar ja'nni'ñ gu Juan. ³ Ba' na xi ja ñii'ñ gu Eroodis nam joidham jix bhai'm taat gu Israel kam ja'tkam gu pui' nat ji'k jax tu dooda, ba tu chia ip nam dagia' gu Peegro. Ba' jano'r piasta ka' na pai' dhuuk jum a'jida' nam kua'da' gu paan gui' na cham binka' na ki'n jappukar. ⁴ Ba' na mit pai' dhuuk ba daa gu Peegro, mi' pix ka xi chu chia gu Eroodis nam kuupa' mi' nam pai' mi' pu ja kukpada' gu ja'tkam, mi' nam pai' gammiji maakob mi chu nuuka'nda' gu sandaarui'x, na sap ba' mi' dhir gatuuk bhai' ji iattulhdha' git ja bui gu ja'tkam na ka xi buusnia' gu piasta bhaan Paaskua ta'm. ⁵ Ba' mi' na mit pai' kuu gu Peegro, giilhim jix bhai' nuuka'n am gu sandaarui'x, gu' ji na gu' gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam joidham tu daa'ñxi'ñchu' am buiñor gu Dios.

Gu Dios na ba buusaidha' gu Peegro mi' dhir na pai' ka kuupka'

⁶ Ba' moo jano' gu tukaa' na ba' moo gu Eroodis buimgidhak mu ba aichdha' git gu Peegro ja bui gu ja'tkam, nat kia'pix ba ji koi ja bim gook gu sandaarui'x buuplhixim noonbiran ki'n gu bapaiñum titropiñ, na ja noonob am ja'k jup buupulh gu gook sandaarui'x nam bixxik dir boobok, nam jai' gook mu ja'p jup ka guguuk gu sandaarui'x dhirap dir nam mi' tu nuuka'n, ⁷ jotmoda' pix mi' bam maax maa'n gu nobii'ñ gu Dios, pix nammi tu maaxir mi' na ji'x jir ba'k chir. Ba' mui' ji ai mi' na pai' bo' gu Peegro, ba' mi' xi dhaagik jano'mgaran ja'p xi joiñdhak xi ñiñiichdhak jup titda:

—Xi bamii'.

Ba' nat bhai' ji bam gu Peegro, nai' pix gan ji ii' gu bapaiñum titropiñ gui' na ki'n ka buuplhich. ⁸ Mi' dhir ba' moo gio mui'p ji ñio gu nobii'ñ gu Dios, jup titda:

—Xi chim ti'ii'ñ dhim jajannulh, gio dhim sussak jap bix jup ba aada'.

Ba' gu Peegro pui'p tu buim na jax titda gu nobii'ñ gu Dios. Mi' dhir ba' moo gio mui'p ji ñio, jup titda:

—Bix dhi daam dir kam jum ti'dhara'p xi chi'ji bhai' xiñ oidha'.

⁹ Ba' pui' xi chi'ik gamai' ji jii gu nobii'ñ gu Dios, gu Peegro ba' mui'p xi oi. Ba' cham pik bhai' juraa'n bia'tu' no' moor silhkam gu pui' na jax ti niidhim ka' ba' gu' cham, ji'x ja'p jum aa' ji na pix bap ti niidhim. ¹⁰ Gu' ji na gu' na ja'p xi chi niidhim, maa'n kap mui' ba bubua mit mi' nam pai' guguuk gu sandaarui'x nam mi' tu nuuka'n, gio ja'xpix gama ja'k jup ba bubua mit nam pai' jai'p guguuk nam pui' mi'p tu nuuka'n. Mi' dhir nammi gama ja'k jup ba ai mit na pai' baiñum bar ki'ñgob, mi' na pai' pu ba tum busaak mu ja'p dhirap dir na daa'ñxim mui' bar kikcham. Ba' nam jax jiiim, dñlh pix joidham nai' jim kupio' gu ki'ñgob, ba' gui' dai na mit mui' ba bubua. Ba' nammi gama ja'k pai' nam ka jiiim na daa'ñxim mur

kikcham, mi' jotmoda' cham pai' kam maax gu nobii'ñ gu Dios, dai diih pix mui' ba jim gu Peegro. ¹¹ Ba' ba maat gu Peegro nar silhkam gu pui' na jax ti niidhim, ba'p kai'chim diih pix:

—Xib jañ dho gi ba' ba ti jügi'ñ ji nar silhkam nat bak bha joot gu nobii'ñ gu Dios na ba' pu'ñi mi' dhir jiñ busaidha' nañ pai' ka kuupka', na ba' cham jax jiñ dhooda' gu Eroodis gu pui' na jax kam aagit, gio gu jai' Israel kam ja'tkam.

¹² Ba' nat pai' dhuuk pu'ñi ba maat gu Peegro, pu jii mu ja'k buiñor gu Mariya di'ñi'n gu Juan, gui' nam Maarkos ki'n jup jix mat ka'. Ba' jano' ampik mui' mi'p ka jumpax am gu ja'tkam nam mi' tu daan jix dhaam ja'k. ¹³ Ba' na jax jim mui' ba tu son gu Peegro bha ki'ñgob mi' na pai' dhir jax mui' ji chum bapki mu ja'k irban dir. Ba' maa'n gu ubii tiyaa Roodi tügim mui' ji jii nat ba ti tügim nar jaro'i' dha' gui' na mu tu son. ¹⁴ Ba' nat ba kai na dhi'r di' gu Peegro, giilhim jix bhaim ilh, pu cham ji kupio'kdhak xi mi' nat ja aa'ñdham gui' nam mi'p tu'ii', jup ja titda na sap dhi'r di' gu Peegro na miji dir bha tu son ki'ñgob. ¹⁵ Ba' gui'p titda am pix:

—¡lat ap dho jia!

Gu' ji na gu' gui' xi kiik na pui' kai'ch na dhi'r di', ba'p titda am ip gio:

—¡Cham tu' ji nar di'! Chi chu' ii'mdaga'n pix ji ba'.

¹⁶ Gu' ji na gu' gu Peegro pix ji kisaim na mu tu son miji dir ki'ñgob. Ba' gui' bix mu jimik xi kupio' mit gu ki'ñgob, dhi'r di' gu Peegro na mit ba ti. Ba' giilhim jix chooto'n jamit, ¹⁷ gu' ji nat gu' gu Peegro ja'p xi ja duiñ nobii'ñ ki'n nam sap cham ñiokda'. Mi' dhir ba' dai na xi ja aagi'ñ nat jax dhuuk busai guch Gi'kora' mu dir na pai' ka kuupich. Gio ba' moo ja'pnip ja titda ip:

—Aagi'ñdha' pim gu Santiago gu dhi' pui' nañ jax ba tu jam a'gi'ñ, gio ba' bix gu jai' gui' nam pui'p ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

Ba' daipu' nat pu'ñi xi chi'ik, mi' dhir pu jii maakam ja'k.

¹⁸ Ba' nat ba xia', nai' ti ti ni'ñ am gu sandaarui'x, nam gu' cham maat nat pa ja'k bhii gu Peegro nam mi' ka kuupkat. ¹⁹ Ba' gu Eroodis nai' ti xi chu joot nam gaa'mpu' gu Peegro, gu' ji na mit gu' cham pai' ji chi. Ba' bhai' ji ja o'bhai' gu sandaarui'x gui' nam mi' tu nuuka'ndat, tu chia dho gu' nam ja kooda'. Mikkat ba'p ma jii gu Eroodis bhai' dhir Judea, mu ja'k pu bhii Sesareeya nat ba kiicham.

Na ba mukia' gu Eroodis

²⁰ Ba' moop jix ja bhaamki'ñdha' gu Eroodis gu Tiuro kam ja'tkam gio ba' gu Sidoon kam, ba' gui' maa'n ñi'ook xip duuk mui' ma jii mit buiñor gu Blaasto gui' na iam pix ja'xbui'p jir g'e'kam ka' na jax gu Eroodis, na mit pu tiidam na sap ja a'mkam nokia', na mi' dhir pu tiida' gu Eroodis na cham ka bhaam ka' ja bui, na gu' nam jix aa' gu Tiuro kam gio gu Sidoon kam nam mi' ja'p tu saba'nda' gu koi' na pai' jax jir g'e'kam gu Eroodis na Judea dibir bhaan bipio'. ²¹ Ba' ba tu ja daax gu Eroodis nam pai' dhuuk mi'm jumpada' buiñor dhi' ji' dhi ja'tkam. Ba' nat bam ai nat pai' dhuuk tu ja daax, giilhim mui' mi' bam jumaap jamit buiñor. Ba' joidham jix abhaar xi chim ti'dhak bhai' ji dhaibu nam pai' dadaarrida' gui' nam pu'ñir g'e'gerkam ka', mi' dhir ba' bhai' ji chu ja a'gi. ²² Ba' gu ja'tkam pix jiiñak suulh jamit, jup kai'ch am:

—¡Dhi' na ya' tu a'ga, cham tu' ji nar maa'nkam, gu' dhi'r dios ji!

²³ Ba' pui' xi chu duu gu nobii'ñ guch Gi'kora' na mi' jotmoda' pix cham bhai' ji chu tatchia gu Eroodis, nat gu' cham taxchaabgi gu Dios gu pui' nam jax titda gu ja'tkam. Mikkat pu muu dho ba', botpoda' mit pix bhai' ji jugio.

²⁴ Gu' ba' gux bhaim kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios pix mik ja'p ji kai'ñchaidha', mui' kap pix ja'x pui' ba tum a'gada'.

²⁵ Ba' gu Bernabee gio gu Saulo gio ja'k jup ba suulh jamit ip bhammi dir Jerusaleen na mit pai' dhuuk

bhammi xi ja aichulhdhak gu tuumiñ gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Bix jamit jup xi baidhak gu Juan gui' nam Maarkos ki'n jup jix mat ka'.

13

Gu Bernabee gio gu Saulo nam ba tu a'gapu' gu ñio'ki'ñ gu Dios

¹ Ba' gui' nam ji'k mummix jai'ch ka' Antiokiiya nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, jai' dhit bhaankam tu a'gada' am gu Dios, jai' ba' nam ja'p pix tu mamtuxi'ñdha'. Ba' dhi' nam jir jaroi' dha' moo gu Bernabee, gio gu Simoon gui' nam Jix Iika' ki'n jup jix mat ka', gio ba' moo gu Luusio ip gui' na mummy ja'k kioka' Sireene, gio ba' moo gu Manain ip gui' na mit maap gi'gir gu Eroodis kat gui' na mummir gè'kam kat Galilea, gio ba' moo gu Saulo ip. ² Ba' maa'nnim nam jim saabut maap jumpaxich ka tu daan buiñor guch Gi'kora', pui' ja'k ba ja jujurtuda gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' nam sap diilh pix bhai' ba ji ja aaga' gu Bernabee gio gu Saulo nam pui' ja'k tu'm ki'n ja darsa' nam mi' dhir ja'p ja'k nai' bhaankam ba tu a'gada' gu Dios, nat gu' sap dhi' ja a'm ba ti tii. ³ Ba' gatuuk na mit pai' dhuuk xi chii'muk nam tu daa'ñimik gio nam jum saabuimik, pui' ja'k tu'm ki'n ba ja darai mit gu Bernabee gio gu Saulo, nam sap mi' dhir ja'p ja'k nai' bhaankam ba tu a'gada' gu Dios. Mi' dhir ba' dai na mit bhai' xi ja daagik ma tu daani ja a'mkam buiñor gu Dios. Mi' dhir ba' dai na mit nai' ba ja joot nam tu a'gapu'.

Gu noonbi'ñ guch Xoi'kam nam ba jimia' bhammi dir ja'k na pai' pui' ti tii' Chipre

⁴ Ba' pui' nat jax ja chia gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' gu Bernabee gio gu Saulo, pu jii mit mu ja'k ju'ñdharan gu gè' suudai' na pai' pui' ti tii' Siluusia. Mi' dhir ba' bhammi dir ja'k jup bhii mit na pai' alhi'ch jir dibii na pui' ti tii' Chipre, dai na mit jax bha tii'tis bhaan gu gè' kanuub na

mi ja'p sè' suudai' jugii'ñ. ⁵ Ba' na mit pai' dhuuk bhammi dir ba ai momkoran, bhai' nam pai' gu'ngukda' gu gè'gèr kaknub na pui' ti tii' Salamiina, bhai' pu ji chu a'ga mit gu ñio'ki'ñ gu Dios bha ja'p nam pai' jax chu daanda' gu Israel kam ja'tkam, ba' bix jup ja oi'ñchu' gu Juan na jai' ja palhbuidhidha' tu' na pix ki'n. ⁶ Gatuuk ba' bhai' dhir gammiji dir ja'k jup bhii mit na pai' gio jumaip bar ju'ñdharan gu gè' suudai' na pai' pui' ti tii' Paapos. Ba' na mit pai' dhuuk mummy dir ba ai, mi' ba tii mit maa'n gu Israel kam maa'nkam nax jiboiñara' ka' gio na giilhim jix iatbi' ka' na pui' kai'chdha' na sap bhaankam tu a'gada' gu Dios. ⁷ Ba' dhi' dhi maa'nkam nax jiboiñara' ka' mi' daaka' buiñor gui' na mi'r gè'kam ka' na pui' tii' Serkio Paulo, nam gu' gook dit maap jix bhai'm daa'nka'. Ba' dhi' dhi gè'kam jix chi bhii'ñ ka' gio nax chu matda' ka', ba' na pui' ba tè kèè na mit mi' pai' ba ai gu Bernabee gio gu Saulo, mui' ba tu ja joochxi, na gu'x ja kaim nam tu a'gidha' gu ñio'ki'ñ gu Dios. ⁸ Ba' na mit pai' dhuuk mu jimik bhai' ji chu a'gi gu gè'kam, mi' dhir ja'p mui'p ñiokim gu jiboiñarkam gui' nam Eliimas ki'n jix mat ka' gu griago ñi'ook ki'n, na gu' tii cham aa' na mu ja'k ba ji ja kaaya' gu gè'kam. ⁹ Ba' gu Saulo gui' nam Paablo ki'n jup jix mat ka', na gu' gè' bhaan tajaanixchu' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda', mui' xi chii'gik ¹⁰ jup titda gu jiboiñarkam:

—Ja'p moox buam tomaat ap jiñ jaduun, gio nap jix iatbi', gam nap cham kii'galhi'ñ gu'x kii'p jum duukam! Jir maraa'n ap dho gu ja'ook! Tii' nap gu' cham aa' nam kaaya' gu ja'tkam na jax ja'k jir silhkam nam mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios. ¹¹ Ba' xib tu' na jax chui'ka', ka xim tulhiiñchuda' guch Gi'kora', cham ñia ka' ap ji'k tanoolh, jix chu tukgam ka' pix ba' sia ku tix chu maax ki'n gu tanoolh.

Ba' mi' jotmoda' nat jax pu tii'n, bhai' pix cham ji ñia gu Eliimas, mi

ja'p ba' nai' tii ba tu umuagi'ñ na jaroi' iam nobchi' ba baidhika', na gu' pu cham ji'x ka ñia. ¹² Ba' nat pui' ji' ti tii gui' na mi'r gɛ'kam ka', giilhim jix choo'n, ba' ba ti jii'ñ nar silhkam gu pui' na jax tu a'gi'ñ gu Paablo gu ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam.

Na ba jimia' gu Paablo gio gu Bernabee bhammi dir ja'k Antiokiya gui' na mia'n bipio' gu Pisiidia dibii'r

¹³ Ba' mummi dir Paapos gio gamai'p ji jii mit gu Paablo gio gui' na ja bii'm jim, dai na mit jax bha tiit'is bhaan gu gɛ' kanuub na mi ja'p sɛ' suudai' jugii'ñ. Ba' silh bhammi dir ja'k pu bhii mit na pai' pui' ti tii' Perje, gui' na bhaan bipio' gu Panpiilia dibii'r. Dai gu Juan ba' mi' dhir pu ja'k gi' bhammi ja'k Jerusaleen. ¹⁴ Ba' na mit pai' dhuuk bhammi dir ba ai Perje, bhai' dhir baasi'n ja'k jup bhii mit na pai' pui' ti tii' Antiokiya, gui' na mia'n bipio' gu Pisiidia dibii'r. Ba' nat pai' dhuuk bam ai na cham tum juanda', ma jii mit mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, ba' jiimdat mi ja'p ji dharaibu mit. ¹⁵ Ba' moo ja'xpix ba ja bai'ñ am gui' nam bhair' ja gɛ'kam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam na mit pai' dhuuk xi chiimuk nam ja jii'kuixdhimik gu u'uan gu ja'tkam mi' na pai' tu ua'ñix gu pui' na jax ja'k tu aagix ja bui gu Israel kam ja'tkam, gio ba' mi' na mit pai'p tu ua'nak gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, ba' ba ja chian am nam tu ja a'gidha' gu ja'tkam, jup ja titda am:

—Ea no' pim jax jix chu a'gam jich jaaduñ na pim ki'n ja guguuxdha' dhi ja'tkam, xib jir am na pim ya' pui' xi chi'ya'.

¹⁶ Ba' gu Paablo nat jax jup kikbo, ja'p xi ja duiñ nobii'ñ ki'n gu ja'tkam nam sap ba' xi kaaya' ip na jax tu ja a'gidha', jup ja titda:

—Ea na pim xiñ kaaya'ñ jaaduñ Israel kam gio aapi'm na pim cham jir Israel kam na pim tu' ka'm nii'ñ gu Dios. ¹⁷ Dho gu' gu ja Dios tuk gu Israel kam ja'tkam ja a'm ti tiigik

ji guch bopxi kat, ba' ja a'm dir ja mui'dhalh mui' gu ja'tkam jano' nam pai' dhuuk mu ja'k oi'ñka' Ejipto ja bui gu jai' ja'tkam nam cham jir Israel kam, gatuuk ba' mi' dhir ba ja boosolh sia kum tii cham aa' gu mi' kam. ¹⁸ Ba' gatuuk nam pai' dhuuk bhammi dir xi dharaat gampix jix chu gak kir gu gook oo'm oidha' juugit, tii tu nakoo'nda' gu Dios nam cham mi' pui' jii'mda' na jax jix aa'. ¹⁹ Gatuuk ba' dai nat ba ja koi gu Dios gu jai' ja'tkam ji'k xijum gok kap gɛ'gɛ'r kikcham nam bha ja'p oi'ñka' Kanaan na sap ba' bha ja'p ja oi'ñchuda' guch bopxi kat. ²⁰ Ba' jano' dir nat pai' dhuuk ja a'm ti tii gu Dios guch bopxi kat, jup duu maakob jix cha'tmam oo'm daman jix chamaam mambhi'x (430) oidha' na mit ba' pik bhammi ja'k ba ai Kanaan.

'Jano' ba' maa'n gɛ'kam ki'n ja bui ba dai gu Dios, gatuuk ba' jumai gɛ'kam ki'n jup dai nat pai' dhuuk ba muu, gio mi' dhir jumai ip nat pai' dhuuk jup muu, gammiji pui' jano' juugit nat pai' dhuuk gɛ'kam ki'n jup daasak gui' na bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios na pui' tii' Samuel. ²¹ Mi' dhir ba' jix io'm gɛ'kam ki'n maa'n ja buip bax aa' am na daasa' gu Dios na sap ba' ja silhka'nda', gio no't ba muu, mi' dhir gu maraa'n jup bar ja gɛ'kam tuk ka', gio mi' dhir no't jup ba muu, gu maraa'n ip jup bar ja gɛ'kam tuk ka', gammiji pui'. Ba' gu Dios gu Sa'uul gook oo'm oidha' ja bui gɛ'kam ki'n daasak, gui' nar maraa'n kat gu Sis na maadit jir bopxi'ñ kat gu Benjamiin. ²² Gu' ji na gu' mi' dhir cham ka aa' gu Dios nar ja gɛ'kam tuk ka' gu Sa'uul guch bopxi kat, na gu' cham mi' pui' ka jim na jax jix aa'. Jumai ba' ja bui gɛ'kam ki'n jup dai na pui' tii' Dabii, na gu' sap mi' pui' jim na jax jix aa', na ja'pni kai'ch gu Dios: “Gu Dabii gui' nar maraa'n gu Isai, mi' pui' jim nañ jax jix aa', gio nax aa' na mi' pui' tu duñia' nañ jax ilhii'ñ, pui' kuñ ba'x kii'galhi'ñ.” ²³ Ba' maadit gui' nam jir bopxi'ñ kat gu Dabii jir di' gu Jesus, gui' nat bha joot gu Dios ya'

dhi oi'ñga'n na ba' ya' uañchuda' gu ja ua'tulhdhara' gu Israel kam ja'tkam nat jax pu ba tu dai bii'pi' dir. ²⁴ Ba' gu Juan pu ba ja aagi'ñ gu Israel kam ja'tkam na ba' moo ya' ba aaya' gu Jesus, na pui' ja titdada' na ja a'm jum aa' nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios, gio nam bam bopkona', na gu' sap bar mia'n na bhai' ba jim guch Xoi'kam. ²⁵ Ba' mikkat na pai' dhuuk bar mia'n nam mu'aa' gu Juan, ba ja aagi'ñ gu ja'tkam na sap cham tu'r di' guch Xoi'kam, jup ja titda: “Aañ cham tu'r di' guch Xoi'kam na pim aapi'm jax ilhii'ñ, gu' matgim gui' gatuuk bha jim ji na ni ji'x kuñ cham iam jir jupaabkamu'n nañ iam tu' suuska'n jup ba kookoxdha' git, na gu' giilhim jix io'm jir gè'kam.”

²⁶ 'Ba' dhix bhaim kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga gu pui' nach jax ja'k cham kach chulhii'ña' gatuuk nach pai' dhuuk ko'ya', gu' dhi' aapi'm ji na pu jam bui ba jim jiñ jaaduñ na pim jir bopxi'ñ gu Abraam, gio aapi'm na pim cham jir Israel kam na pim tu' ka'm ñii'ñ gu Dios. ²⁷ Gu' ji na gu' gui' nam bhammi oi'ñka' Jerusaleen, pu cham maatit am nar tu'p tu'm da' gu Jesus, ni gu ja gè'gè'kam tuk kum cham mat ka', gio nam cham maatit kè'kè' gu u'uan na jax ba' kai'ñkam jup jum kai'chdha' mi ja'p na mit pai' jax tu ua'nak gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios nam tii tu jiñkui'ñdha' bhaim na pai' tum daanda' gammiji na pai' dhuuk jum a'jida' na cham tum juanda' na dhi' bhaan tu a'gat jup kai'chdha'. Dhi' dho ba' pix pui' ja'k tu kuugalh jamit na jax bam kai'ch gu u'uan na mit tu chia nam mu'aa' gu Jesus. ²⁸ Sia ku gu' tii cham tu' kui'ñcha bia'kat nam jax dhuu mu'aa' git, chia mit pix ji gu' gu Pilaato na ja chi'ña' gu sandaarui'x chugi'ñ nam kuruus ta'm sissapai mu'aa'. ²⁹ Ba' gatuuk nat pai' dhuuk bix ba tum kuugalh gu pui' na jax chu ua'ñix bhaan gu u'uan, giop ba tibaañ jamit bhaim dhir bhaan gu kuruus, mi' dhir ba' dai na mit ba yaas. ³⁰ Ku ba' gu'

gatuuk giop dua'ñ ji gu Dios. ³¹ Ba' mui' tanoolh gio ja buip xi oilhimik gui' nam ji'k pu maap oipoda', pui' na jax nam mu jimida' bhaim dhir Galilea bhammi ja'k Jerusaleen. Ba' xib jir di' am gui' nam nai' tu ja a'gi'ñ gu ja'tkam bhaankam guch Xoi'kam.

³² 'Pui' kuch ba' aach ya ja'p jup ba tu jam a'gidhim dhix bhaim kai'chdham ñi'ook. Na gu' gu pui' nat jax ja'k tu ja daaxdhak gu Dios guch bopxi kat na pu tu du'ña' ja bui, ³³ aach jich bui pui' ja'k ba tu kuugalh nach jir ja bopxi. Ba' dhi' bhaan jix maati' nat pui' ba tu duu nat giop dua'ñ gu Jesus, pui' na jax ba tu ua'ñix bhaan gu u'uan mi' na pai'r Salmos ta'm, na ja'pnim kai'ch: “Aañ joidham jix bhaim chaat nap jir jiñ mar.” ³⁴ Pui' pu ba kai'ch gu Dios na pu'ñi giop dua'ñdha' na ba' cham jum ja'bsuna' gu tukga'n, pui' ku ba' jumai kap ja'pni'p tu ua'ñix bhaan gu u'uan, na ja'pnim kai'ch: “Tu kuugalhdha' iñ gu pui' na ñich jax ja'k ba tu daax gu Dabii nañ pu tu du'ña'.” ³⁵ Pui' ku ba' ja'pni'p tu ua'ñix ip jumai kap, nap jum kai'ch: “Nap gu' pui' tu du'ña' na cham tu'm ja'bsuna' gu tukga'n gum tujuandam tuk, na gu' mi' pui' tu du'ñiim nap ji'k jax jix aa'.” ³⁶ Ba' gu Dabii cham tu' diilh jum aagat jup kai'ch, na gu' ja'ppix jir ja gè'kam tuk kat gu ja'tkam na jax pix ja'k chiañidha' gu Dios. Na gu' nat pai' dhuuk ba muu, cham tu' gio duadik jup ka bam mi' na mit pai' yaas ja sanoop nam pai' yassap gu gi'korga'n, gu' mi' ji nat pum ja'bsu gu tukga'n. ³⁷ Gu' gui' nat jaro'i Dios giop dua'ñ, cham tu' ji nat jum ja'bsu gu tukga'n, nat gu' giop bamii' mi' dhir koi'ñga'n tir. ³⁸⁻³⁹ Ba' gu xib dai na jam a'm bam aa' pix ba'ñ jaaduñ na pim jix mat ka' na gu Jesus bui'ñor jix bhaim na pim ti ji'ñdha' na ba' pu'ñi ja'k uañchudhix ka' gu jam ua'tulhdhara', pui' na jax gui' nam cham mi' pui' jim gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moises na tu aagix ka' no' cham ji'x ka bhaim na uañchuda' gu ua'tulhdhar ga'n. ⁴⁰ Moo pim mi' pui'

xi jimiiñ jaaduñ nañ jax jam titda na pim cham mi' pui'p ba ji bubuakia' na jax jum kai'ch gu u'uan mi' na mit pai' tu ua'nak gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, na ja'pnim kai'ch:

⁴¹ Ba jiboi'ñgia' pim totdoni aapi'm na pim cham ti jügi'ñ gu pui' na jax tii kai'chdha' gu Dios, nañ gu' aañ bix aixim ka tu duña' aapi'm jam bui,

dai ji na pim gu' cham ti jügi'ñdha' sia ku jaroi' tii ba jam aagi'ñ.

⁴² Ba' na mit pai' dhuuk ba timu nam xi chu a'gimik, na mit mi' dhir ba bubua na pai' tum daanda' gu Paablo ja büm gui' nam maap jim, mu ja'p pui' ba ja titda am gu ja'tkam nam sap gio pui' ja'k jup tu ja a'gidha' na pai' dhuuk gio mui'p jim bhüya' na cham tum juanda'. ⁴³ Ba' na mit pai' dhuuk xi chümuk nam tu daañimik, na mit mi' dhir ba jii gu Paablo gio gu Bernabee, jai'p ma ja oi mit gu Israel kam ja'tkam gio jai' gui' nam pui' ja'k jup ba tu jimda' na jax gu Israel kam. Ba' gui' xi ja guguux jamit nam sap cham jim o'joldhat gammiji bix ja jujur ki'n ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, nat gu' sap pu kai'ñkam jix ja joi'mdak ja a'm ba ti tii gu Dios.

⁴⁴ Ba' gu jumai simaan nat pai' dhuuk giop bam ai na cham tum juanda', giilhim mui' mi' mam jumaap jamit gu ja'tkam gu mi' kam gè kiicham nam jix kaim gu ñio'ki'ñ gu Dios na mi' tu a'ga gu Paablo. ⁴⁵ Gu' ji na gu' gu jai' Israel kam ja'tkam nam cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, giilhim bhai' ji bhaak jamit na mit ba ja tii gu ja'tkam nam nammi xi ju' nam mi' tē kēē. Ba' bhai' ji ñiokbo mit buiñor gu Paablo, bix aixim jam tii xi chitda. ⁴⁶ Gu' ji na gu' gu Paablo gio gu Bernabee cham ji chotdonit mui'p xi chu a'ga am, jup ja titda am:

—Gu' aach aapi'm ji ba' pik bha jam aa'ñdham dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na pim jir Israel kam ja'tkam, gu' ji na pim bak gu' cham kaim, cham maachim japim na jax ja'k gammiji jam a'm ba ti ñi'ñdha' gu Dios. Ba' gu xib tu' na jax chui'ka',

ya' dir ja'p ja'k gu jai' ja'tkam jach pax ba tu ja a'gi'ñpu' nam cham jir Israel kam ja'tkam, ⁴⁷ na gu' pui' ja'k jix aa' gu Dios na pui' ja'k tu ua'ñix bhaan gu u'uan, na ja'pnim kai'ch:

Aañ pui' ja'k tu'm ki'n bam dai nap ja'p ji buusnia' na jax gui' na ki'n jix chu maax ka' ja bui bix gu ja'tkam nam jai' ñiñio'k ki'n tu a'ga,

na ba' ya' dir ja'p ja'k jix bhaai'n ka' nap tu ja a'gi'ñmira' bix kap na jix jir oi'ñga'n nam ba' maatii mi' pui' ba jimia' nañ jax ja'k cham ka ja tulhiñchuda'.

⁴⁸ Ba' na mit pu'ñi kai gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, joidham jix bhai'm ilh jamit, ba' pui' ji chi mit na sap jir jix kii' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Gi'kora'. Mi' dhir ba' dai na mit ba ti jiiñ buiñor guch Xoi'kam bix nam jik pu ba aagix bii'p' dir nam pu'ñi ba ti jii'ñdha' nam jax ja'k gammiji buiñor bap tui'ka' gu Dios. ⁴⁹ Gatuuk ba' mu ja'p nai'p ji chu ja a'gi mit gu ñio'ki'ñ gu Dios gui' nam mu ja'p oi'ñka' na jix bhaan bipio' gui' gu dibiiir. ⁵⁰ Gu' ji na gu' gu Israel kam ja'tkam gui' nam cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gui' na mit bii'p' dir pu ba ja ñiok, bhai' ji ja iatgi mit jikchi gu u'uub nam jir jix chutumñigam ka' gio nam tu' ka'm ti ñi'ñdha', gio ba' jai' gu chichio'ñ gui' nam bhai' gè kiicham jir jix a'aixkam ka', nam pui' ja titda nam sap mai' ja jootsa' gu Paablo gio gu Bernabee. ⁵¹ Ba' gui' bhai' dhir jup ba jii mit, dai na mit mi' ja'p xixixkak gu dibiiir nat jix mi' bam tii ja tooton am na ba' bhaan jix maati' ka' na mit jai' cham ja kigalh gu bhai' kam. Bhai' dhir ba' mu ja'k pu bhii mit Icoonio. ⁵² Ku gu' gui' na mit jik ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam joidham jix bhai'm taat am ji, gio na gè' ja a'm jup tu'ii' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'.

14

Na ba jimia' Icoonio ja'k gu Paablo gio gu Bernabee

1 Ba' na mit pai' dhuuk bhammi ja'k jup ba ai Icoonio gu Paablo gio gu Bernabee, ma jii mit mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, ba' mi' bhai' ji chu ja a'gi mit ip gui' nam ji'k mi'p tu'ii' nam tu daan. Ba' giilhim joidham jix bhai' xi bua am nam xi ja kəə, ba' mui' ja'tkam pi'x ja'x ji chi jii'ñ jamit buiñor guch Xoi'kam pui' na jax gu Israel kam gio gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. 2 Ba' jai' dhit nam cham ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam pui'p jir Israel kam ja'tkam, bhai' giilhim ji ja a'ga mit ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam sap ba' pui' jim aaga' nam cham jir kiki' ja'tkam gui' nam ji'k ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam. 3 Ba' pui' kai'ñkam bhai' pup oipo am gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, mui' tanoolh jamit bhai' juruuñ, tu ja a'gi'ñdha' am gu ja'tkam cham ji totdonit, nam gu' buiñor jix biiñak ka' guch Gi'kora', gio na gu' ja palhbui'ñdha' nam jup tu buada' gux kii'p jum duukam nam tu' cham pai' nai'ñdha' gu ja'tkam na ba' bhaan jix maati' ka' nar silhkam ka' gu pui' nam jax kai'chdha' nam pai' dhuuk tu a'gada' na jax ja'k jix chu joi'gi'n gu Dios. 4 Ba' cham tu' maa'n ñi'ook kap duuk am gu ja'tkam gu bhai' kam gə' kiicham, nam gu' jai' mu ja'k ba ja kaichu' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, jai' ba' mu ja'k jup ja kaichu' am gu Israel kam ja'tkam gui' nam jix bhaak ka' ja bui dhi gook. 5 Ba' dhi' dhi Israel kam ja'tkam gio gui' nam cham jir Israel kam maap ba tu a'ga mit ja bii'm gu gə'gə'rkam nam sap pu ja dooda' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam nam jax ilhii'ñ, gio nam ja ma'yasai ja kooda'. 6-7 Gu' ji na mit gu' pui' ba ti kai gu Paablo gio gu Bernabee nam ba ja o'bhagi'ñ, ba' bhai' dhir mai' ma boop jamit, Listra ja'k jamit pu bhi, gatuuk ba' bhai' dhir Derbe ja'k jup bhi mit. Ba' tu ja a'gidhidha' am gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook sia mu ja'p na pai' ji'dilh jir kikcham. Ba' dhi gok kap kikcham na mit ai bhaan bipio' gu Likoonia dibii'r.

Gu Paablo nam ba ma'yasa' joodai ki'n gu Listra oi'ñkam

8 Ba' bhai' Listra maa'n jup jai'ch ka' gu maa'nkam na cham tu oirida', na gu'x ma'mkulhi' ka' pu ilhi'ch dhim dir nat pai' dhuuk dir maaxir. Ba' dhi' dhi maa'nkam mi ja'p daakat kəə gu Paablo na tu a'ga. 9 Ba' na xi ñii'ñ gu Paablo nax io'm soi'm ilhii'ñ gu maa'nkam, ba maat na tiix dhuadhim nax aa' na ba tu oirida'. 10 Ba'p titda gu Paablo gə' ki'n:

—jiñ jaduun, xi kikbo!

Ba'x kii' nammi ja'p pu tuu'n gu maa'nkam nat jax pu ti'n, jano' dir ba' bhai' pu ji chu oilhich. 11 Ba' pi'x jii'ñak suulh jamit gu ja'tkam bhai' kam Listra na mit pu'ñi ji chiigik gu Paablo nat dua'ñ gu maa'nkam, jup kai'ch am gu Likoonia ñi'ook ki'n:

—Xib ba' ya' ba ai mit gu didios jich bui ja'tkam jup jim duuk.

12 Ba' gu Bernabee pui' xi chiiti' am na sap jir di' gu ja dios tuk gui' nam pui' tiiti'nda' Seus, gu Paablo sap ba'p jir di' gu jumai ja dios tuk gui' nam pui'p tiiti'nda' Eermes, na gu' dhi' pik nax io'm mui' xi chu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. 13 Ba' gui' na bhai'r gə'kam ka' bhai' na pai' tu daanda' ja bii'm gu ja'tkam buiñor gu ja dios tuk gui' nam pu'ñi tiiti'nda' Seus, bhai' na pai' dhir jax mui' ji chum bapki mu ja'k irban dir bhai' gu gə' kiicham, xi mi' nat ja saadam gu tutuur, na sap ba' ja makgixidha' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam. Ba' nat pai' dhuuk mi' ba ai, gam yooxi' xi chu ua'. Mi' dho gu' bax chu ja makgixidham, gio na ja bui bax chu daa'ñim ja bii'm gu ja'tkam. 14 Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk ba maat gu Bernabee gio gu Paablo, giilhim jix buam jum ilh jamit, ba' xi ja saassak jamit gu daam dir kam ja kuktun mui' ji jii mit miji ja'p ja saagi'ñ gu ja'tkam, xi jii'ñkidhat am jup kai'chim am:

15 —Cha'pim pui' tu buada'ch jaaduñ. Nach gu' aach jir ja'ppi'x ja'tkam ja'p na jax aapi'm. Gu' aach pu kai'ñkam ji ba' bha jii na chich bha jam aa'ñdham na pim cham pui'

ja'k ka tu buada', na pim mi' pui' ba jimia' ji na jax jix aa' gu Dios nar maaxik dua kam gui' nat jaroi'p duu gux dhaam, gio dhi dibür, gio gu suudai' na gë' nai' suu'n na ji'x jir oi'ñga'n, gio na ji'k tu'x chu jai'ch bix ji'ma'n bhaan. ¹⁶ Na gu' sia gu bijik na cham tu'p jum buixi'ñdha' gu Dios ja bui gu ja'tkam nam bix aixim pix tu jimda' nam jax ilhii'ñdha' diilh. ¹⁷ Pu gammiji jix bhai' tu buada' na jax jir am, pui' na jax aapi'm na bha jam joochxi'ñ gu duuk na ba' ki'n jix bhai' tu kaipbhar na pim ba' gammiji bia'ka' na pim tu' xi kua'dat jix bhai'm taat ka'.

¹⁸ Gu' ji na gu' ni ji'x kum pui' ilhii'ñ nat jax tii xi chu ja a'gi gu Paablo, nam gu'x xijaim ilhii'ñ, jix ja makgixidham am pix ji gu' gu tu-tuur, gio nam jix chu daa'ñim ja bui.

¹⁹ Ba' moo bhai'p ba ai mit ji'kchi gu Israel kam ja'tkam gui' nam jix bhaaktu' ja bui gu noonbi'ñ guch Xoi'kam gui' nam bhammi oi'ñka' Antiokiiya gio gui' nam bhai' ja'k jup oi'ñka' Icoonio, ba' bhai' ji ja iatgi mit nam bhai' kax ja daa'ñim. Ba' gui' giilhim bhai'p ji bhaak jamit, maap jamit xim daagik bhai' ji ma'yasa gu Paablo joodai ki'n. Ba' nam pai' dhuuk ilhii'ñ nat ba muu, timirak jamit mu ja'p xi buapuk na pai'r ju'ñdharan bhai' gu gë' kiicham. ²⁰ Ba' gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam mui' jim jumaap jamit mi' na pai' kaat gu Paablo. Mi ja'p gu'kat jam ba' mi' ba ni'ñ bix xikoolh dhir, ba' bhai' ji bam gu Paablo. Mi' dhir ba' dai na mit ba baidhak ip gio mu ja'k irban dir gu gë' kiicham na sap ba' ja bui xi chibiapui. Buimgidhak ba' dai nat ba jii Derbe ja'k bi'ma'n gu Bernabee.

²¹ Ba' na mit pai' dhuuk bhai' ba ai Derbe, bhai' ji chu ja a'gi mit gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. Ba' mui' ja'tkam pix ja'x jup ji chi jü'ñ jamit buiñor guch Xoi'kam. Gatuuk ba' dai na mit bhai' dhir ja'k ba suulh baasi'n ja'k Listra, bhai' nam pai' dhir ja'k jüim. Bhai' dhir ba' gammiji ja'k jup bhi mit Icoonio gio

ba' bhai' dhir Antiokiiya ja'k ip. ²² Ba' bhai' ji' ja'p na mit jax bhi, giop xi ja guguuxdhidhat am gui' na mit ji'k biipi' dir ti jü'ñ buiñor guch Xoi'kam, nam pui' ja titdaim nam sap gammiji bix ja jujur ki'n pu ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gio nam jup ja titdaim ip na sap jum aa' nam jum tulhii'ña' bix aixim nam ba' pu'ñi ja'k dui gammiji buiñor ba'p tui'ka' gu Dios. ²³ Gio ba' nam ji'ma'n xi ja darsaidhat gui' nam ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam sap ba' ja guguuxi'ñdha' gu jai' nam pui'p ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Ba' gatuuk nam pai' dhuuk xi chü'muidhat nam xi chu ja daa'ñxidhat gio nam jum saabuimi, pui' xi ja titdaidhat am na gammiji ja a'm ti niidhidha' guch Gi'kora' gui' na mit jaroi' buiñor ba ti jü'ñ.

Na ba jimia' gu Paablo gio gu Bernabee Antiokiiya ja'k gui' na bhaan bipio' gu Siiria dibür

²⁴ Ba' bhai' dhir pu jii mit na pai' bhaan bipio' gu Pisiidia dibür, gui' na Panpiilia dibür bhaan jup bipio' mit ba'p ba ai, bhai' na pai' pui' ti tii' Perje. ²⁵ Ba' bhai'p ma tu ja a'gi mit gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. Gatuuk ba' dai na mit giop ba jii Ataalia ja'k, bhai' na pai'r ju'ñdharan gu gë' suudai'. ²⁶ Ba' bhammi dir na mit jax bha tittis bhaan gu gë' kanuub, bhai' pu jii mit mi ja'k Antiokiiya mi' nat pai' dhir mu ja joot gu Dios nam bhaankamu'n tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam. ²⁷ Ba' na mit pai' dhuuk mummi ba ai Antiokiiya, ba ja bai mit gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ba' ba ja aagi'ñ am nat jax ja'k ja palhbui gu Dios na mit jup tu duu gux kii'p jum duukam ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam ba' ti jü'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. ²⁸ Mi' ba' pup oipo am gu Paablo gio gu Bernabee ja bui gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, mui' tanoolh jamit mi' juruun.

15

Nam Jerusaleen maap jim jumpadai ba tu a'gada' gui' nam ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam

¹ Ba' jano' jikchi mummip ba ai mit Antiokiiya gu Judea oi'ñkam, ba' mi' bhai' ji ja iatgi mit gui' nam ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, nam pui' ja titda na sap cham jixkat uañchudhix ka' gu ja ua'tulhdhara' no'm cham matgilhdhix nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na pui' ja'k tu aagix ka'. ² Ba' gu Paablo gio gu Bernabee jix juugit ja bui' ti ma ñiokbo mit, gu' ji nam gu' cham maa'n ñi'ook jup bua. Pui' ku ba' guch Xoi'kam jüigi'ñdham Antiokiiya kam ma ja darai mit pu chu'm ki'n gu Paablo gio gu Bernabee gio ba' jai' dhit gui' nam pui'p ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, nam sap mu jimia' bhammi Jerusaleen nam ja tikkapu' gu dhi' pui' ji' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam gio gu jai' gui' nam ja guguuxi'ñdha' gui' nam jik ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam.

³ Ba' gui' mi' dhir jup ma jii mit Antiokiiya bhammi ja'k Jerusaleen nam jax ja titda gui' nam ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' gamai' kikcham nam jax bhijim gui' na bhaan bipio' gu Piniisia dibir gio ba' gui' na bhaan jup bipio' gu Samaaria dibir, xi ja aa'ñdhidhat am gui' nam ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam jir Israel kam na mit sap pui'p ba ti jüi'ñ buiñor gu Xoi'kam gui' nam cham jir Israel kam, gio nam sap cham tu' mi' pui' ka tu jim nam jax ja'k tu jimdat bipi' dir. Ba' bix joidham jix bhaim ilh jamit na mit jik kap pu'ñi ja aa'ñ gui' nam ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gui' nam jir Israel kam.

⁴ Ba' na mit pai' dhuuk bhammi ba ai Jerusaleen gu Paablo gio gu Bernabee, pix jix bhai' ja tün jamit gui' nam ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gio gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, gio ba' gui' nam ja guguuxi'ñdha' dhi' ji' nam ti jüigi'ñdha'. Ba' pui'p ba ja aagi'ñ am nat jax ja'k ja

palhbui gu Dios na mit ti jüi'ñ buiñor guch Xoi'kam gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. ⁵ Ba' jai' dhit nam bhai'p tu'ii' gui' nam pariseos jum titi'nda' nam pui'p ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, na mit jax guguu jup kai'ch am:

—Dho dai dho ba' na ja a'm bam aa' na pim ja matgilhdha' gui' nam pui' mu pai' ba ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam cham jir Israel kam ja'tkam, gio ba' na pim ja chiñia' nam mi' pui' jimia' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na pui' ja'k tu aagix ka'.

⁶ Ba' maap jim jumpadak ma tu a'ga mit gu noonbi'ñ guch Xoi'kam gio gu jai' gui' nam ja guguuxi'ñ gui' nam ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ⁷ gu' ji nam gu' cham maa'n ñi'ook jup bua. Ba' gu Peegro nat jax kikbo jup ja titda:

—Ea na pim aañ alhiop ka xiñ kaaya'ñ jaaduñ nañ jax jam titda'. Dho gu' na pim jax bax maat jia nat jikchi tanoolh bap duu nat dir jiñ a'm ti ti gu Dios aapi'm jam bui nañ ba' nai' tu ja a'gidha' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam gux bhaim kai'chdham ñio'ki'ñ nam ba' keji mi' pui' ba jimia' na jax jix aa'. ⁸ Gu' ba' na gu' gu Dios jix bhax maat jia gu ja jujur am bhaan, ba' ja tajaanxi gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ja'p nat jax jich tajaanxi aach. Ba' dhi' bhaan jix maati' na pui'p jix ja kügalhi'ñ sia kum cham jir Israel kam ja'tkam. ⁹ Cham tu' jai' kam ja ilhii'ñ gu Dios sia kum cham jir Israel kam ja'tkam, pui' pix jup ja ilhii'ñ ji matgim na jax aach. Dhi' bhaan jix maati' nat pui'p uañchuda gu ja ua'tulhdhara' na mit pai' dhuuk ti jüi'ñ buiñor guch Xoi'kam ja'p na jax aach. ¹⁰ Ba' gu xib, ¿jax ku pim ba' tu' pix ilhdhat gu Dios pui' kai'ch na pim ja chiñia' guch jaaduñ nam pu duñia' na jax ja'k giilhim jix xijai, na cham jixkat jaro' pu duñia' sia aach, ni guch bopxi kat dho moo kum cham mi' pui' jiidat? ¹¹ Gu' matgim na chich ba ti jüi'ñ buiñor guch Xoi'kam, pui' pix ba uañchudhix ji guch ua'tulhdhara', nat

gu' ba tu namki gu Gø'kam Jesus sia ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam.

¹² Ba' mi' pìx pup tu'ii' am, pu cham jaroi' ñiok, dai nam tø køø pìx nat pai' dhuuk bhai'p ji chu a'ga gu Bernabee gio gu Paablo, nam ja aagi'ñ nat jax ja'k ja palhbui gu Dios na mit jup tu duu gux kù'p jum duukam ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam tu' cham pai' ñi'ñ, na ba' bhaan jix maati' ka' nam silhkam jup kai'chdha' nam pai' dhuuk tu ja a'gi'ñdha'. ¹³ Ba' na mit pai' dhuuk tiiimu nam xi chu a'gimik, mi' dhir ja'p mui'p ji ñio gu Santiago, jup kai'ch:

—Ea na pim aañ jup xiñ kaaya'ñ jaaduñ nañ jax jam tiiida'. ¹⁴ Dho gu' ya' bach aagi'ñ dho dhich jaduun Simoon nat jax ja'k pui' ja a'm ti tii gu Dios gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam gui' nat bii'pì' ja a'm ti tii nam ba' mi' dhir bar ja'tkam tugi'ñ ka'. ¹⁵ Ba' dhi' ya' pui' ba tum kuugalh dho gu pui' na mit jax ja'k tu ua'nak gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, na ja'pni mui' ji kiksa:

¹⁶ Mi' dhir ba' dai nañ giop ba kiisa' gu bhi'ñbaki'ñ gu Dabii gui' na xib ialhix, bii'x gu tuumki ga'n jañ maap jumpadai mi' pui' duñia' na jax tui'kat bii'pì' dir,

¹⁷ nam ba' soi'm ilhdha' aañ jiñ bui gu Israel kam ja'tkam ja bii'm gu jai' ja'tkam nam bii'x aixim jai' ñii'ño'k ki'n tu ñiok nam ji'k pu ba aagix nam ti jii'ñdha' aañ jiñ bui.

¹⁸ Ba' dhi' guch Gi'kora' nat pu'ñi ja'k tii bijik.

¹⁹ 'Ba' gu xib aañ pui' ilhii'ñ jiñ jaaduñ na gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, gui' nam ji'k mi' pui' jimii'm na jax jix aa' gu Dios gio nam cham pui' ja'k ka tu jim nam jax ja'k tu jimdat bii'pì' dir, na pim cham ja chianda' nam mi' pui' duñia' gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka'. ²⁰ Dai pìx ji nach mui' xi chu ja ua'ñxidha' na pui'm kai'chidha' nam cham ka tu kua'da' gu tu' na ja

bui makgìrxix ka' gup duiñxim didios, sia gu i'hir nam cham kua'da' gam gu sasoi' gui' nam ja bhiikchudat ja koo'nda', gio ba' nam cham jai'x bhai' ka ja titdada' gu u'uub. ²¹ Nam gu' pu bijik dir ba'x jai'ch nai' ja'p gui' nam pu'ñi ja'k tu a'gada' gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na pui' ja'k tu aagix, gui' nam gammiji jiñkui'ñdha' mu ja'p nam pai' jax tu daanda' gu Israel kam ja'tkam jano' na pai' dhuuk cham tum juanda'.

Gu Israel kam nam ba tu ja ua'ñxidha' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam

²² Ba' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam ja bii'm gu jai' gui' nam ja guguuxi'ñ gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gio ba' bii'x dhi' ji' nam ji'k ti jii'gi'ñdha', maa'n ñi'ook bap duu mit nam sap jai' dhit mu ja jootsa' ja bii'm gu Paablo gio gu Bernabee mummi Antiokiiya gui' nam pui'p ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' bhai' ji aa mit gu Juudas gui' nam Barsabaas ki'n jup jix mat ka', gio ba' moo gu Siilas ip, nam gu' dhi' pik jix io'm tu' ka'm ja ñi'ñdha'. ²³ Ba' mui' ba ja joot jamit xi ja maakak gu u'uan, na ja'pnim kai'chim:

“Aachi' nach jir jam jaaduñ gio nach jir noonbi'ñ guch Xoi'kam, ja bii'm gu jai' gui' nam ja guguuxi'ñ gui' nam ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, aach ya' dir mui' xi chu jam guguuxi'ñ jich jaaduñ, aapi'm na pim cham jir Israel kam na pim mummi oi'dha' Antiokiiya, gio gui' na bhaan bipio' gu Siiria dibii'r, gio ba' aapi'm ip na pim bhammi dir ja'k jup oi'dha' na pai' bhaan bipio' gu Siliisia dibii'r. ²⁴ Ba' aach ya' pui' ba tø køøch jaaduñ, na mit jai' dhit ya' dir mummi ji øøk bhai' ji jam iatgi, sia ku chich tii cham mu ja joot. Ba' aapi'm cham bhaai' na pim jax kam duñia'. ²⁵⁻²⁶ Ba' aach xi chu a'gak maa'n ñi'ook xip duuk pui' ja'k tii nach jai' dhit pui' ja'k tu'm ki'n ja darsa' nam mu jimia' mummi aapi'm jam bui ja bii'm jai'

guch jaaduñ, pui' na jax gu Bernabee gio gu Paablo, gui' nam jaroi'm tulhiñ nam bhaankamu'n tu a'ga gu Gê'kam jich Xoi'kam, nam tiix ja koodam ka' gu ja'tkam nam cham ja kaim ka'. ²⁷ Ba' dhi' nach jaroi' ja bïm mui' xi jam joochxidha', jir Juudas gio ba' gu Siilas ip, nam ba' dïlh jix bhai' jam aagi'ñdha' na jax ja'k jir am gu dhi' pui' ji'. ²⁸ Na gu'x aa' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gio aach dïlh nach mui' xich ga'nga, nar am nach cham jam chianda' na pim mi' pui' jimia' gu pui' na jax ja'k tu aagix ja bui gu Israel kam ja'tkam. Ba' dai na tu' pik jum aa' na pim pu duña', ²⁹ na pim cham ka ja kua'da' gu sasoi' gui' nam ja bui makgixix ka' gu didios jup duiñxim, sia gu i'ïr na pim cham kua'da' gam gu sasoi' gui' nam ja bhiikchudat ja koo'nda', gio ba' na pim cham jai'x bhai' ka ja titdada' gu u'uub. Ba' bïx dhi' pui' no' pim it mi' pui' jii, jir pui' ka' dho na jax jir am. Ja'pni daipu'."

³⁰ Ba' gui' dai na mit jax ja tabuimgi gui' nam ti jïgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam pu jii mit mu ja'k Antiokiiya, mu ja'k na mit pai' ba ja joot. Ba' dai na mit jax êk maap xi ja jumpadak ba ja maa mit gu u'uan gui' nam ti jïgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. ³¹ Ba' gui' dai na mit xi jïnkui, ba' joidham jix bhai'm ilh jamit, na gu' joidham jum kai'ch nam jax ja guguuxi'ñ. ³² Ba' gu Juudas gio gu Siilas jix io'm jup xi ja guguux jamit, na gu' pui' ja'k ja a'm tajaanixchu'nda' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nam ba' bhaankam tu a'gada' gu Dios. ³³ Ba' gatuuk ji'kchi jurni'ñ ki'n mi' dhir ba ja joot jamit gui' nam ti jïgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam sap giop ba jimia' bhammi ja'k Jerusaleen na mit pai' dhir mu ja joot, dai na mit pui' ja'k xi ja tabuimgidhak na sap gammiji ja a'm ti niidhidha' guch Xoi'kam. ³⁴ Dai ba' gu Siilas mummi pup bii, ³⁵ gio ba' gu Paablo ip gio gu Bernabee, mi ja'p jam ba' pu oipot tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios ja bïm jai' mui' dhit

gui' nam ti jïgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam.

Gu Paablo na giop ba tu a'gara' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, ba' dhi' ki'n bar gookim ka'

³⁶ Ba' gatuuk ji'kchi jurni'ñ ki'n giop ba baidhim gu Paablo gu Bernabee, jup titda:

—Maik jach giop ja paxiartu'npu' guch jaaduñ mu ja'p bïx kap na chich pai' jax bhii bïpi' dir na chich pai' dhuuk tu ja a'gi'ñpuk gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Gê'kam jich Xoi'kam, nach ja tii'mpu' nam jax jum ilhi'ñ.

³⁷ Ba' gu Bernabee bïx tiip jix baidhikam gu Juan gui' nam Maarkos ki'n jup jix mat ka'. ³⁸ Gu' ji na gu' cham aa' gu Paablo, nat gu' bïpi' dir gu Maarkos cham ja oi bhammi dir Panpiilia, baasi'n ja'k na mit tii ba tu a'gam gu ñio'ki'ñ gu Dios, dai nat bhai' dhir ja'k ba gi. ³⁹ Pui' dho gu' cham maa'n ñi'ook jup duu mit, dai nam jup kai'ch nam ji'dilh bhïya'. Ba' gu Bernabee dai gu Maarkos xi baidhak ba jii bhammi dir ja'k Chipre na pai' alhi'ch jir dibïr, dai na mit jax bha tiitis bhaan gu gê' kanuub. ⁴⁰ Gu Paablo ba' dai gu Siilas xi baidhak jup ba jii. Ba' gui' nam ti jïgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam ja a'mkam xi chu daani mit na mit jax mi' dhir gamai' ji jii na sap ba' ja a'm ti niidhidha' guch Gi'kora' mu ja'p nam pai' jax bhïya'. ⁴¹ Ba' mummi ja'p ji bhii mit na pai' bhaan bipio' gu Siiria dibïr, gatuuk ba' mi' dhir bhammi dir ja'k jup bhii mit na pai' bhaan jup bipio' gu Siliisia dibïr, ja guguuxdham am gui' nam ji'k ti jïgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam mu ja'p nam pai' jax tu daanda'.

16

Gu Paablo na ba baidhika' gu Timoteo

¹ Ba' bhammi dir ja'p ji bhii gu Paablo na pai'r Derbe gio ba' bhammi ja'k Listra, ba' bhai' ba tii maadit gui' nam ti jïgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam na pui' tii' Timoteo, nar maraa'n maa'n gu ubii Israel kam na pui'p

ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gu taata'n ba' dair griago. ² Ba' bix pix joidham jix kügalhi'ñdha' am gu Timoteo gui' nam ji'k ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gu bhai' kam Listra gio ba' gu Icoonio kam. ³ Ba' ba baidhim gu Paablo gu Timoteo nam sap maap tu a'gapu' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook, dai nat bii'p' dir xi matgilhdhak na mit ba' moo gamai' ji jii na sap ba'x maati' ka' na pui'p jir Israel kam, nam ba' sap jix kügalhdha' gu Israel kam ja'tkam gammiji nam jax bhüya' ja bui, nam gu' bix pix jup jix mat ka' gu Timoteo na griagor taata'n. ⁴ Ba' gammiji gu g'e'g'er kikcham nam jax aajim ja bui gui' nam ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, bix jup xi ja aa'ñdhidhat am gu pui' na mit jax ja'k maa'n ñi'ook jup duu gu noonbi'ñ guch Xoi'kam bhammi Jerusaleen ja bii'm gu jai' nam ja guguuxi'ñdha' gui' nam ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. ⁵ Ba' bix ja jujur ki'n jix biiñak ka' am buiñor guch Xoi'kam gio nam pix ji mui'dhidha', nam gu' jai' pix jup ji chi jii'ñdhidha' nabap tanoolh.

Gu Masedoonia kam maa'nkam na buiñor bam maaxdha' gu Paablo

⁶ Ba' pui' ja'k ba ja jujurtuda gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nam cham tu' mu ja'k tu a'gapu' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na pai' jax bhaan bipio' gu Aasia dibüir, mu ja'k ba' pu bhii mit na pai' bhaan bipio' gu Priijia dibüir gio ba' gui' na bhaan jup bipio' gu Galaasia dibüir. ⁷ Mi' dhir ba' nammi ju'ñdharan ba ai mit mi' na pai' dhir bhaan ba bipio' gu Miisia dibüir. Ba'p jum aa' am nam mi' dhir mu ja'k jup bhüya' git na pai' bhaan bipio' gu Bitiinia dibüir, gu' ji nat gu' gio pui' ja'k jup ba ja jujurtuda gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ga'n guch Xoi'kam nam sap cham tu' mi' ja'k bhüya'. ⁸ Silh ba' pu bhii mit gammiji na pai' jax bhaan bipio' gu Miisia dibüir, gammiji dir ja'k jamit ba' ba ai na pai'r ju'ñdharan gu g'e' suudai', na pui' ti tii' Troas. Mi' ba' gan

ji chibia mit. ⁹ Ba' tukaa' na ka koos gu Paablo, ba tütüki maa'n gu Masedoonia kam maa'nkam nat mi ja'p ji kikbok soi' ba tütüda, ja'p sap kai'ch: "Mu jimia' ap iam bhammi dir Masedoonia nap jich palhbuidha'." ¹⁰ Ba' nat jax pui' ji' ti tii gu Paablo, moo jano' jix kü' bach dhuu chich nach bar jiidak bhammi dir ja'k Masedoonia, nach gu'x maat na dhi'r di' gu Dios na much bai'ñ nach bhammi dir ja'p nai' tu a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñi'o'ki'ñ.

Gu Paablo gio gu Siilas nam Piliipos ji oipot ba tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñi'o'ki'ñ gu Dios

¹¹ Ba' mummy dir Troas dai na chich jax bha tütüti bhaan gu g'e' kanuub, pu jii chich silh bhammi dir ja'k na pai' ilhi'ch jir dibüir na pui' ti tii' Samotraasia. Bhai' dhir ba' kabuimuk gio gamai'p ji jii chich baasi'n dir ja'k na pai' pui' ti tii' Niapulisi. ¹² Ba' bhai' dhir Niapulisi baasi'n ja'k jup bhii chich na pai' pui' ti tii' Piliipos, ba' bhai' dhi g'e' kiicham jix io'm mui' bha oi'ñka' am gu Rooma kam ja'tkam, cham tu' pui' na jai' kap. Ba' dhi' bhaan bipio' gu Masedoonia dibüir, bhai' ba' pup oipo ich ji'kchi tanoolh. ¹³ Ba' moo maa'nnim nat pai' dhuuk bam ai na cham tum juanda', ma jii chich mu ja'p ju'ñdharan bhai' gu g'e' kiicham, mu ja'p bix ak jach pix tu tui'dhi' nach pai' ilhii'ñ nam jum jumpa'nda' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda'. Ba' mi ja'p ba ja tii chich maa'n kap nam tu daan gu u'uub, ba' aach mu ja'k ji ai. Mi ja'p jachich ba' ji dharaibuk bhai' ji chu ja a'gi gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. ¹⁴ Ba' maadit gui' ji' gu u'uub Liidia tii', nar mu ja'k kam ka' Tatiira, ba' tu ga'rada' gu jajannulh gux ñakaabma' gux kiki'. Ba' na gu' gammiji tu daanda' buiñor gu Dios, ba' pui' ja'k xi jurtuda nax bhai' xi k'e'k'e' gu Paablo na jax kai'ch na tu a'ga. ¹⁵ Ba' ja'xpix dai nat ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, gio ba' nat bam bakua ja bii'm gui' nam ji'k jir jum maap oi'dhagam ka'.

Mi' dhir ba' dai na soi' bach chitda nach sap xi chibiappui mu ja'k na pai' kio, jup kai'ch:

—No' pim ilhii'ñ jiñ jaaduñ nañ silhkam ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, xi chibiappui pim muñ ki'aam.

Ba' aach jup ma oi, na gu' soi' kai'ch nach baidhim.

¹⁶ Ba' maa'nnim na chich giop ba tu daañim mu ja'k na pai' tum daanda', ba ti chich nach mui' ka jiiim na mi ja'p daa maa'n gu ubii tiyaa na bhaan jup tu'ii' gu cham kii' ii'mda'. Ba' bix aixim tu' na pix jix mat ka' no' jaroi' tu' tikka namkidhat, pui' kum ba' mi' daaska' gu ja'tkam, nam gu' mui' tuumiñ bhaan mi mai'chikda'. ¹⁷ Ba' gui' ji' gu ubii tiyaa gatuuk dir mui' jich oi jup kai'chim ge' ki'n:

—Dhi'ñi dhi ja'tkam jir tujuandam tugi'ñ am gu Dios gux dhaam kam. Pui' kum ba' ya ja'p tu jam a'gidhim na pim jax ja'k mi' pui' jimia' na ba' uañchudhix ka' gu jam ua'tulhdhara'.

¹⁸ Ba' maa'n na pui'ch chitda nach pai' dhuuk mui' ba jiiimda' mu ja'k na pai' tum daanda'. Ba' maa'nnim nax oodat pix ba kex gu Paablo, nat jax ja'k gi' jup titda gu cham kii' ii'mda' na bhaan jup tui'dhi' gu ubii tiyaa:

—Aañ pum titda bhaankamu'n guch Xoi'kam nap buusnia' bhai' dhir bhaan dhi ubiiñ jaduñ.

Ba' mi' jotmoda' buus gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan gu ubii tiyaa, jix kii' dho gu'p jum duu. ¹⁹ Ba' gilhim bhai' ji bhaak jamit gui' nam jaroi' mi' ka daaska' gu ubii tiyaa, na gu' cham ka bhaai' nam jax dhui bhaan ka mai'chia' gu tuumiñ. Na gu' nam ti xi ñii'ñ, ni ji'x ku cham ka mamti gu tu' nam ti xi chikka gu ja'tkam namkidhat. Ba' ba daa mit gu Paablo gio gu Siilas, mi' dhir ba' dai na mit ba ja u'uuk mu ja'kirban gu ge' kiicham ja bui gu ge'gerkam. ²⁰ Ba' mu ji ja aichdhak bhai' ji ja iattulh jamit ja bui gu ge'gerkam, jup kai'ch am:

—Aach ya' ja bai'ñchu' dhi Israel kam ja'tkam nam mu ja'p oipot ja kokdhichu'n guch ja'tkam tuk, ²¹ gam

nam pui' kai'ch nach sap maakam ba tu jimda' na jax ja'k ni ji'x ku iam jir am nach pui' ja'k tu jimda', nach gu' aach jir Rooma kam.

²² Ba' gu ja'tkam na mit pui' ji' ji ja kex, gilhim bhai' ji bhaak jamit, gio gu ge'gerkam ba pui' ip. Ba tu chia mit dho gu' nam xi ja kookoxdhai gu ja jannulh ja gi'bia' o'xia ki'n. ²³ Mi' dhir ba' dai na mit ba tu chia nam ja kuupa', ba' xi chianik jamit gui' na mi' tu nuuka'nda' na sap jix bhai' ja nuuka'nda' nam ba' cham bubuakia'. ²⁴ Ba' gui' nat pui'p ji ja kex, jix io'm tuukab ja'k xi ja kuu gio nat jix bhai' u'uux cha'm xi baapai gu ja tooton.

²⁵ Gu' ji na gu' moo jano' gu iraab tukaa' nam ka tu daan gu Paablo gio gu Siilas, gio ba' nam ka tu laala'n gu alabaa'n buiñor gu Dios, gam gu jai' nam te' kex gui' nam mi'p kuup, ²⁶ jotmoda'x io'm bhai' ji chum gi'nduki sia mi ja'p dirap miji irban dir mi' nam pai' ja kukpada' gu ja'tkam. Ba' nai' pix jim kukpio' gu kiki'ngob, gio ba' gu bapaiñum titropiñ am jup xi i'ki gui' nam ki'n ka buuphich bix gui' nam mi' kuup. ²⁷ Ba' nat pai' dhuuk ba ñiña gui' na mi' tu nuuka'nda', ba ti na bix kukpio'kix gu kiki'ngob mi' nam pai' ja kukpada' gu ja'tkam. Ba' bhai' ji baabu gu teb kuxiiru'n na sap mi' xim mu'ai diilh, na gu' ja'p jum aa' na mit pu nakoo gui' nam mi' kuup na mi' ja nuuka'n. ²⁸ Gu' ji nat gu' jotmoda' mu jiñkui gu Paablo, jup titda:

—Cha'p jum mumua'da'ñ jaduñ. Ya'p tu'ii' ich bix.

²⁹ Ba' pui' cham kam mua gui' na mi' tu nuuka'nda' nam pai' ja kukpada' gu ja'tkam, dai nat ba tu chia pix nam ti bi'ñdha'. Mi' dhir ba'x choo'nnichgit gio na ji gi'bokidhat mirdat mi' ba baa nam pai'p tu'ii' gu Paablo gio gu Siilas, mi ja'p ba' ja tooton am bi'pi' dir ja'k o'lhia'n ki'n ji kikbo. ³⁰ Gatuuk ba' xi ja boosgak ba ja tikka na sap jax ja'k jix bhaai' na uañchudhix ka' gu ua'tulhdhar ga'n, jup ja titda:

—¿Tuñ jax dhuñia'ñ jaaduñ na ba' ba uañchudhix ka' guñ ua'tulhdhara'?

³¹ Ba' gui'p titda am:

—Dho nap ti jii'ñdha' dho buiñor guch Xoi'kam ja bii'm gum ki'aam kam na ba' ba uañchudhix ka' gu jam ua'tulhdhara'.

³² Ba' pui' xi chü'dak bhai' ji chu a'gi mit gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Gi'kora', bii'x sia gui' nam ji'k mi'p tu'ii' kia'mi'ñ. ³³ Mi' dhir ba' dai nat ba ja bakuañ bha ja'p nam pai' jax jix ko'ktulhdhix nam ja gi'biimik. Mi' dhir ba' dai nat ba ja umua' nam bakuana' mu ja'p na pai' suu'n gu suudai' ja bii'm gui' nam ji'k jir jum maap oi'dhagam. ³⁴ Mi' dhir ba' giop ba ja baidhak mu ja'k kia'mi'ñ, ba tu ja onbai' ba', joidham pix jix bhai'm taat ji gu' ja bii'm gui' nam jir kia'mi'ñ kam, na gu' sap joidham jir am na mit ba ti jii'ñ buiñor gu Dios.

³⁵ Ba' kabuimuk nat ba xia', mui' ba ja joot jamit gu gë'gë'rkam gu ja o'rosiiris tuk nam sap pu tii'npu' gui' na mi' tu nuuka'nda' nam pai' ja kukpada' gu ja'tkam na sap ja do'ñcho' gu Paablo gio gu Siilas. ³⁶ Ba' pui'p ba titda gu Paablo gui' na mi' tu nuuka'nda', jup kai'ch:

—Ba jimia' pim jiñ jaaduñ, na mit gu' sap bha tu joot gu gë'gë'rkam nañ jam do'ñcho'.

³⁷ Gu' ji na gu' cham aa' gu Paablo, dai nap ja titda gu o'rosiiris gui' na mit mu ja joot:

—Dho gu' ja'pji na gu' moo cham jup jir am na mit ja'p pix tu chia nam jich gi'bia' gio nam jich kuupa', nach gu' aach pui'p jir ja'tkam tugi'ñ gu gë'kam Rooma kam. Pu cham xich chikkak jamit no' moor pui' nam jax jich chitda gui' na mit yach aich, ka' ba' gu' cham. ¿Gu xib ba' ilhii'ñ am aa nam moox ixchuixim jup bach dho'ñcho'? Gu' ja'pji diilh ji jia nam ya'ni bha jimich dho'ñcho'.

³⁸ Ba' gu o'rosiiris ba ja aa'ñdham jamit gu gë'gë'rkam. Ba' na mit pui' ba ti kai nam jir ja'tkam tugi'ñ gu gë'kam Rooma kam, giilhim jix chooto'n jamit. ³⁹ Ba' xi boop jamit na mit pu ja

tü'dam nam sap ka tu ja uañi'ñka' gu pui' na mit ji'k jax ja dooda gu Paablo gio gu Siilas. Mi' dhir ba' dai na mit soi' xi ja tü'dak ba ja joot nam sap ba jimia' mi' dhir gë' kiicham. ⁴⁰ Ba' gu Paablo gio gu Siilas na mit jax jup bubua mi' dhir nam pai' kuupich, pu jii mit mu ja'k na pai' kioka' gu Liidia. Ba' mi' giop ba ja tii mit gui' nam ti jü'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ba' xi ja guguuxdhak ba jii mit ip gio.

17

Gu ja'tkam nam ba bhaaku' gu Tesaloonika oi'ñkam

¹ Ba' bhammi dir mu ja'k pu bhii mit gu Paablo gio gu Siilas na pai' jai' kap jup jir gë'gë'rkam kikcham ka', na pui' ti tii' maa'n kap Anpiipolis, gu jumai kap ba' Apoloonia ip. Ba' bhai' ji' ja'p nam xi oipimik bhai' dhir mu ja'k jup bhii mit na pai' pui' ti tii' Tesaloonika, ba' bhai' maa'n kap jup tu daanda' am gu Israel kam ja'tkam. ² Ba' gu Paablo na gu' ko'raarda' na ba ji jimia' mu ja'p pai' nam jax tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, ba' ji'k baikim na pai' dhuuk pu'ñim a'jida' na cham tum juanda' mui' ba ji jimia' mu ja'p nam pai' pu'ñi tu daanda' gu Israel kam ja'tkam gui' nam bhai' oi'ñka' Tesaloonika, ba' gammiji ja aagi'ñdha' bhaan gu u'uan mi' na mit pai' tu ua'nak gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, ³ na pui' ja titdada' na sap pui'm kai'ch na kam kuugalhdha' nam pai' dhuuk mu'aa' guch Xoi'kam gui' na Dios pu'ñi bha jootsa'. Mi' dhir sap ba' duadii giop bamgia' mi' dhir koi'ñga'n tir, jup ja titdada':

—Ba' gu Jesus jir di' guch Xoi'kam gui' nañ jaroi' jam aagi'ñ, gui' na saak Dios pu'ñi bha jootsa'.

⁴ Ba' jai' dhit ti jii'ñ jamit buiñor guch Xoi'kam gu Israel kam ja'tkam, mi' dhir ba' dai nam ba kaichu' gu Paablo gio gu Siilas. Gio ba' jai' gui' nam griago ñi'ook ki'n tu a'gada', gui' nam ji'k pu gammiji tu daanda' buiñor gu Dios, pui' mui'p ti jii'ñ jamit buiñor guch Xoi'kam, gio ba' jai' gu u'uub ip gui' nam jir jix a'aixkam ka'

pui' mui'p ti jii'ñ jamit buiñor guch Xoi'kam. ⁵ Ba' jai' gui' na mit cham ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam gu Israel kam ja'tkam bhai' ji bhaak jamit, ba' ba ja umua' mit ji'kchi gu ja'tkam gui' nam bha ja'p oipot jix buam tomaat ka' na ji'x jir gè' kiicham, ba' pui' ja titda am nam sap ja iatgidha' gu ja'tkam gui' nam ji'k cham ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam sap ba' jai' bhai'p ji bhaaku' ja bui gu Paablo gio gu Siilas. Ba' pui'm duu dho, giilhim bhai' ji bhaak jamit. Ba' bix maap xim daagik mui' ti jii mit mu na pai' kioka' gu Jason na mit ti o'bhai' gu Paablo gio gu Siilas, nam gu' mi' tibiapka' buiñor dhi' ji' dhi maa'nkam, nam sap ba' mi' dhir ja boosgai mu ja baidhika' git ja bui gu ja'tkam. ⁶ Gu' ji na mit gu' cham mi'p ja ti nam ti pup xi ja gaagaimik, ba' gu Jason pix bhai' ji o'bhai' mit. Tiimirak jamit dho gu' gamai' pix tu dooda ja biim gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, nam gu' maap mi' ka daraa. Mu ba' ba ja aich jamit jii'kidhat nam pai' darka' gu gè'gèrkam jup kai'chim am:

—Ya' ja'k jup ba ai mit gu ja'tkam gui' nam bix kap nai' oipidhat ja ñiokbotu'n gu ja'tkam, ⁷ ba' dhi Jason mu xi ja aich kia'mi'ñ. Cham tu' ka'm nai'ñ am dho bix dhi' dhi ja'tkam gu pui' nat jax ja'k tu dai gu gè'kam Rooma kam na pui' ja'k tu aagix ka', nam gu' pui' kai'ch na sap jumaip jix jai'ch gu gè'kam na pui' ti' Jesusus.

⁸ Ba' giilhim bhai' ji bhaak jamit gu ja'tkam na mit pui' ji' ja kai, gio gu gè'gèrkam ba pui' ip. ⁹ Gu' ji na gu' gu Jason gio gui' na mit maap mi ja aich, jotmoda' xi ja namki mit gu gè'gèrkam. Ba' pui' cham jax ka ja dooda mit, dai na mit ba ja joot nam ba jimia'.

Gu Paablo gio gu Siilas nam ba jimia' Bereeya ja'k

¹⁰ Ba' moo jano' nat jax gamai' ji chuk, bhai' dhir ba ja joot jamit gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam sap ba jimia' mu ja'k Bereeya

gu Paablo gio gu Siilas, ba' gui' bhai' dhir jup ma jii mit mu ja'k nam pai' tu ja aagi'ñ. Ba' na mit jax èèk, pu jii mit mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam. ¹¹ Ba' mu ji èèk bhai' ji chu ja a'gi mit gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. Ba' gui' cham jax ji chi'ik jup ti jii'ñ jamit, nam gu' diil kat pur jix bhabhai'kam ka' dhi' ji' dhi Israel kam ja'tkam nam bhai' oi'ñka' Bereeya, cham tu' pui' na jax gui' nam bhammi ja'k jup oi'ñka' Tesaloonika. Ba' gammiji nabap tanoolh tu jii'ki'ñdha' am gu ñio'ki'ñ gu Dios nam jix maachim ka' no' moor silhkam gu pui' na jax tu ja a'gi'ñdha' gu Paablo gio gu Siilas.

¹² Ba' mui' dho ti jii'ñ jamit buiñor guch Xoi'kam gu Israel kam ja'tkam, gio jai' gui' nam griago ñi'ook ki'n tu a'gada' pui' mui'p ti jii'ñ jamit buiñor guch Xoi'kam, pui' na jax gu chichio'ñ gio ba' gu u'uub ip gui' nam jir jix a'aixkam ka'. ¹³ Gu' ji na mit gu' pui' ba ti kai gu Israel kam ja'tkam gui' nam bhammi ja'k jup oi'ñka' Tesaloonika na gu Paablo mu ja'k Bereeya ji oirit jup ba tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios. Ba' mu jimik mu ja'k bhai'p ji ja iatgi mit gu ja'tkam gui' nam ji'k cham ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ba' gui' na mit pui'p ji ja kèèk giilhim bhai' ji bhaak jamit. ¹⁴ Gu' ji na gu' gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam jotmoda' xi joot jamit gu Paablo na sap bhai' dhir ba jimia' mu ja'k taatsab na pai'r ju'ñdharan gu gè' suudai'. Dai ba' gu Siilas gio Timoteo bhammi pup oipo am Bereeya. ¹⁵ Ba' jai' dhit jup ma oi mit gu Paablo gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam mummy juugit na pai'r gè' kiicham ka' Ateenas ti tiigim. Mi' dhir ba' giop ba ja joot nam ba jimia' bhammi ja'k Bereeya pui' xi ja tiidak nam sap pu tiida' gu Siilas gio gu Timoteo nam mui' xi jii'mda' mummy na pai' oiri gu Paablo.

Gu Paablo na Ateenas oirida'

¹⁶ Ba' na mu ja'p ka oiri gu Paablo na pai' jax jir gè' kiicham, bhammi

dir na pai' pui' ti tii' Ateenas, na bhai' ja nira gu Siilas gio gu Timoteo, bhai'x buam ji chu tatdat nat ba ja tii gu didios jup duiñxim nam mi ja'p pix ja'x tuut bix kap na ji'x jir g'e' kiicham. ¹⁷ Ba' gammiji ba ji chu ja a'gidha' gu Israel kam ja'tkam mu ja'p nam pai' tu daanda', gio gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam ba pui' ip, gui' nam ji'k gammiji pu tu daanda' buiñor gu Dios, gio gui' nam mu ja'p jum jumpa'nda' irban gu g'e' kiicham. ¹⁸ Ba' jai' dhit bhai' ji ñiokbo mit buiñor gu Paablo gui' nam pui' ihii'ñdha' nam bix aixim xi chu buada' nam ba' dhi' ki'n jix bhai'm taat ka', gio ba' gui' nam pui' ja'k jup ihii'ñdha' na dhi' ki'n jix bhai' tu ja jimda' no'm cham jax jum aa' sia ku bix aixim jix buam tu ja jim. Ba'p kai'ch am:

—¿Tu' ba' aagat jup kai'ch dhi maa'nkam jix xopkigim?

Jai' ba'p kai'ch am ip:

—Panaas ku ja a'mkam tu a'ga dhi maa'nkam gu jai' didios nam cham jir ya' kam, nam sap ba' gui' ja bui' ti jii'ñdha' git gu ja'tkam.

Ba' dhi' pu'ñi ja'k kai'ch am, na gu' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na tu ja a'gi'ñ gu Paablo na bhaan tu a'ga gu Jesuso gio nat jax ja'k jum duu nat duadik giop bam mi' dhir koi'ñga'n tir.

¹⁹ Ba' pui' xi kai'chimik ba baidhim am gu Paablo mu ja'p na pai'r Areopago, mu ja'p nam pai' gammiji mi'm jumpa'ndat tu a'gada' gu tu' na jax jum buada' nai' ja'p. Mu ba' ji aichdhak jup titda am:

—Jich aagi'ñdha' ap jich jaduun nar tu'p tu'm da' dhi' nap jax ja'k kia'pix ya ja'p tu a'gim. ²⁰ Na gu' dhi' pui' nap ji'k jax tuch a'gi'ñ, aach cham pai' pui' t'e' k'e'ket, pui' kuch ba' tiix maachim na jax jir jum duukam.

²¹ Ba' dhi' dhi ja'tkam nam bhammi dir oi'ñka' Ateenas, gio gu jai' gui' nam mik dir bhai'p oi'ñka', gammiji ja ko'raarda' nam jix kaim ka' gu jaroi' no' pu'ñi jax tu a'ga, gio ba' moo na ja ko'raarda' ip nam mi' dhir pui'p ba

tu a'gada' no'm pu'ñi cham pai' jaroi' pui' k'e'ket.

²² Ba' gu Paablo dai nat jax jup kikbo mi' ja saagi'ñ gu mui' ja'tkam nam mi'p tu'ii' Areopago bhai' ji chu ja a'gi, jup ja titda:

—Dho gu' ea na pim ka xiñ kaaya'ñ jaaduñ na pim ya' oi'dha' Ateenas. Dho gu' aañ pui' jam nii'ñ dho na pim giilhim tu' ka'm ja niidhat ja daan gu jam didios tuk. ²³ Ba' maa'n kap na ñich ti tii mu ja'p na pim pai' jax chu daan ja bui gu jam didios tuk, bha tu ua'ñix bhaan gui' na pim mi' tu ja makgixi'ñ, na ja'pnim kai'ch, “Gu Dios na cham jaroi' maat.” Ba' dhi' dhi Dios na pim pui' cham maat na pim daan, aañi' dho jam aagi'ñdha' nar jaroi' dha'.

²⁴ Dho dhi' dhor di' gui' nat jup duu dhi oi'ñga'n gio na ji'k tu' ya ja'p jix chu jai'ch bhaan, gui' nax dhaam jir g'e'kam gio ya ja'p dhi oi'ñga'n, ba' cham tu' ya ja'p pai' kio bhaan gu chichiop gui' na ja'tkam jup jir ja duiñ. ²⁵ Ni na cham tu' a'miram jum aa' na mu pai' palhbui'ñdha' gu jaroi' gu tu' no' jax jix dhuñim, na gu' dhi' pix jir di' nach maak gu iimda' bix ji'ma'n, pui' na jax gu jibih nach ki'n iibhi, gio bix aixim na tu'ch a'm jum aa'.

²⁶ Gio dai maa'n ip gu maa'nkam nat bhaan dir ja mui'dhalh mui' gu ja'tkam nam sap ba' bix kap nai' oi'ñka' na ji'x jir oi'ñga'n, gio ba' nat ja daax nam ji'x pix juugit duduaka' gio nam pai' jax oi'ñka', ²⁷ nam ba' ba gaaga' gu Dios na pa ja'k jup tu'ii', katti iam tu tattamidhat am pix tigia' am na pai'p tu'ii', sia ku gu' gu Dios tii cham tu' mik jup tu'ii' aach jich bui bix ji'ma'n. ²⁸ Na gu' gu Dios buiñor jia nach ba' dudua, pui' ku ba'x bhaai' nach joiñ, gio nach ba' ya ja'p jix jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan, ja'p na mit jax ja'k tu ua'nak ip gui' nam tu u'uanda' gu ya' kam aapi'm jam bui, na ja'pnim kai'ch: “Aach jir maamra'n gu Dios.” ²⁹ Ba' no'ch jir maamra'n gu Dios, cha'ch puich aa'nda' na panaas gu Dios jir pu chu'm na jax gu ja'ppix didios

jup duiñxim gux u'uam bapaiñum totbikdam, piam gui' na pu chu'm na gux chua baiñum totbikdam, piam gu ja'ppix jodaip duiñxim jax ña tu'm jup jix dhuñim ka' dñlh gu maa'nkam. ³⁰ Dho gu' bijik gu Dios cham tu'p jum buixdhat dho ja bui gu ja'tkam, sia kum bñx aixim pix tu jimda' nam jax ñhii'ñdha' dñlh, gu' xib pui' kai'ch ji nam sap bñx kap mi' pui' ba jimia' gu ja'tkam na jax jix aa'. ³¹ Nat gu' ba tu dai jia gu Dios na pai' dhuuk ba ja aagi'ñdha' bñx gu ja'tkam nam jax ja'k tu jimdat bñx ji'ma'n. Ba' dhi' bhaankam pui' tu duñia' gui' nat jaroi' pu bijik dir bhaan ti tii, ba' jano' nat pai' dhuuk dua'ñdhak gio mi' dñir jup bamii' koi'ñga'n ñir, bñx ja mat-tuda gu ja'tkam.

³² Ba' na mit pu'ñi kai na bhaan tu a'ga gu koi'ñga'n nam giop duduar, bhai' bñx aixim ji ai'chux jamit. Jai' ba' siamrip kai'ch am:

—Moo chi jumai tanoolh jach ba' giop jum kaaya' gu dhi' pui' nap jax tu a'ga.

³³ Ba' gu Paablo mi' dñir pu jii ja bui gu ja'tkam. ³⁴ Ba' jai' dñit siamri pix chu'p jum duu mit na mit ba oi gu Paablo. Maadit jir di' gui' nam mi'r gē'gēr kam ka' Areopago na pui' tii' Doniisio, gio ba' maa'n ja'ppix ubii mui'p xi jimchu' Damaaris tiigim, gio ba' jai' ji'kchi pup gu ja'tkam. Ba' dhi' bñx ti jii'ñ jamit buiñor guch Xoi'kam.

18

Gu Paablo na bajimia' Koriinto ja'k

¹ Ba' gatuuk na bhammi dir xi oilhimik gu Paablo na pai'r gē' kiicham Ateenas ti tiigim, bhai' dñir gammiji ja'k jup bhii na pai' jumaip jir gē' kiicham ka' na pui' ti tii' Koriinto. ² Ba' na mi ja'p ka oiri gu Paablo, mi ja'p ba tii maa'n gu Israel kam maa'nkam na pui' tii' Akiila. Ba' dhi' dhi maa'nkam mu ja'k maaxir na pai' bhaan bipio' gu Ponto dibñir, ba' kia'pix pa' mu ja'p ai mit na pai'r Koriinto bñima'n gu binga'n Prisiila. Bhammi dir ja'k jam jiiim na pai'r Rooma, gui' na bhaan

bipio' gu Italia dibñir, na gu' gui' na bhai'r gē'kam ka' na pui' tii' Klau-dio, bhai' dñir mai' ja aadi bñx nam ji'k bha ja'p ka oi'ñkat gu Israel kam ja'tkam, pui' ku mit ba' mu ja'k ma oi'ñcham. Ba' gu Paablo ma ja paxi-aram mu ja'p nam pai' oi'ñka'. ³ Ba' na gu' pu chu'm ka'm bhaan jup tu juanda' gu Paablo nam jax chu'm ka'm bhaan tu juanda' gui', nam jup tu buada' gu gē'gēr jajannulh nam ja ga'rada' nam ja ba'kichdha' gu ja'tkam, ba' mi' pu bhai' ji chu jua gu Paablo ja bñim. ⁴ Ba' na pai' dhuuk jum aajidha' na cham tum juanda', ba jimia' gu Paablo mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam. Ba' gammiji ba ji chu ja a'gidha' na tiix aa'nda' nam ba ti jii'ñdha' git buiñor guch Xoi'kam, gio gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam ba pui' ip.

⁵ Ba' na mit pai' dhuuk mummi ba ai gu Siilas gio gu Timoteo bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Mase-doonia dibñir, cham tu' ka tu jua gu Paablo, dai nat pix bhaan ji bam na gammiji tu ja a'gi'ñdha' gu Israel kam ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook, na pui' ja titdada' na gu Jesus jir di' guch Xoi'kam gui' na saak Dios pu'ñi bhai' ba jootsa'. ⁶ Gu' ji na gu' gui' ni ji'x kum ti jii'gi'ñdha', dai na mit bhai' pix ji bhaak, gio na jax aa' kum pu titda na jax cham jir am. Ba' gu Paablo xixiixkak gu jajannulhi'ñ na sap ba' bhaan jix maati' ka' na mit cham kñgalh gu pui' na jax tii pup tu ja a'gidhimik, jup ja titda ba':

—Dho gu' aapi'm dho ba' dñlh bar jam kuiñcha ka' na jam tulhiiñchuda' gu Dios, aañ cham tu' kar jiiñ kuiñcha ka', nañ gu' aañ ba jam aagi'ñ. Ba' xib dir ja'p ja'k dai gu jai' ja'tkam jañ pix ba tu ja a'gi'ñmira' nam cham jir Israel kam, na pim gu' aapi'm cham kaim.

⁷ Ba' daipu' nat pu'ñi xi ja tiidak gu Paablo, mi' dñir pu jii na pai' tum daanda', mu ja'k ba' pix ji ai buiñor maa'n gu maa'nkam na pui' tii' Tiisio Juusto, gui' na gammiji tu daanda' buiñor gu Dios gio na mi' dñir ja'p

amuub kioka' biipgan mi' nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam. ⁸ Ba' maadit gui' nam bhair' g'g'erkam ka' nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam Krispo t'igim, ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam ja b'um gui' nam j'k jir jum maap oi'dhagam ka', gio ba' jai' gui' nam jir mi' kam Koriinto. Pui' mui'p ti jii'ñ jamit buiñor guch Xoi'kam moo jano' na mit jax kai gux bhair'm kai'chdham ñi'ook gio na mit pum bopko ip. ⁹ Ba' maa'nnim tukaa' ba kai gu Paablo nat bhair' ba ñio guch Xoi'kam jix dhaam dir, jup titda:

—Cha'p toodon ka' Paablo. Aap moo xi chu ja a'gi'ñchu'nda' gu ja'tkam gux bhair'm kai'chdham ñi'ook, xi oidhidha' ap moo, ¹⁰ nañ gu' aañ jum a'm ti niidhim jia. Ba' cham j'xkat jaroi' jax jum dooda', sia ku ti xim mu'aam, ja'p dho ji nañ gu' aañ mui' ya' ka ja bia' gu ja'tkam ya' dhi g'g' kiicham nam ka ti jii'ñdha' aañ jiñ bui.

¹¹ Ba' mi' pup oiri' ip gu Paablo na pai'r Koriinto, maa'n oi'dha' dho moo daman taak mi' juruuñ, tu ja a'gi'ñdha' ba' gu ja'tkam gux bhair'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios.

¹² Gu' ji na gu' jano' na pai' dhuuk jup bar g'g'kam ka' gu Galion biix kap na j'x bhaan bipio' gu Akaaya dib'ir, maap xim daagik jamit gu Israel kam ja'tkam ba daa gu Paablo, pu bhik jamit dho gu' mu na pai' daaka' gu g'g'kam. ¹³ Ba' mu ji aichdhak bhair' ji iattulh jamit, jup kai'ch am:

—Aach ya' bai'ñchu' dhi maa'nkam na ya ja'p oirit pui' ja titda gu ja'tkam nam sap buiñor tu daanda' gu Dios na jax ja'k cham jir am nach pui' ja'k tu daanda' aach, na gu' maakam tu aagix aach jich bui.

¹⁴ Ba' kia'pix mui' bax chu a'gam kat gu Paablo, gu' ji nat gu' mui'p ba ñio gu Galion, jup ja titda gu Israel kam ja'tkam:

—Aa gu' dhi' matgam na pim tu' a'gañ jaaduñ, gu' dhi' gu tu' ji no't jax dhuu no' giilhim jir jix buam jum duukam piam no't jaroi' mua nañ ba' dho gi cham jax ji chi'ji jam kaaya'

git ji na pim jax kai'chdha' aapi'm na pim jir Israel kam ja'tkam. ¹⁵ Gu' ji na gu' gu tu' ñi'ook ki'n pix nam jax tu a'ga gu ja'tkam, gio na jax ja'k pui' tu aagix aapi'm jam bui na pim tu jimda', gu' dhi' aañ cham maat ji, diilh japim mu pui' xi dhui na pim jax ilhii'ñdha'.

¹⁶ Ba' pui' xi ja t'idak mi' dhir gammiji xi joot. ¹⁷ Ba' gui' palhiip gama ja'k na mit ji bhii, bhair' ji o'bhair' mit gu Soostenes gui' na mi'r g'g'kam ka' nam pai' tu daanda', daagik jamit giibimik. Ba' gu Galion cham tu'p jum buixi'ñ sia ku mi ja'p jax chum bua.

Gu Paablo na gio ja'k jup ba g'xia' Antiokiya ja'k, mi' dhir ba' giop ba jimia' na tu a'gara' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ba' dhi' ki'n bar baikim ka'

¹⁸ Ba' mui' tanoolh mi' kapup xi juruuñ gu Paablo na pai'r Koriinto. Gatuuk ba' mi' dhir ba jii ja b'um gu Prisiila gio gu Akiila, dai na mit jax ja tabuimgi gui' nam ti j'igi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Pu jii mit ba' mu ja'k na pai' bhaan bipio' gu Siiria dib'ir, dai na mit jax bha t'itis bhaan gu g'g' kanuub. Ba' biipi' dir nat chakui bha tis gu Paablo bhaan gu g'g' kanuub, soosnapan xi j'ikak gu kuupa'n na ba' bhaan jix maati' ka' nat ba tu kuugalh gu pui' nat jax ja'k tu dai biipi' dir na pu tu duñia'. ¹⁹ Ba' na mit pai' dhuuk bhammi dir ba ai Eepeso, bhair' pix juugit oi mit gu Paablo gu Prisiila gio gu Akiila. Ba' ma jii gu Paablo mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, ba' mu ji g'g' bhair' ji chu ja a'gi biix nam j'k mi'm jumpa'nda'. ²⁰ Ba' gui' tii soi' ba titda am na sap j'k tanoolh pup mi' ka xi juruuñdhai ja bui, gu' ji na gu' cham jup aa'. ²¹ Dai nat ba jii jup xi ja t'idak:

—Gioñ ya ja'p jup ba jam paxiaraidha' jia no' moox aa'nda' git gu Dios.

Ba' daipu' xi ja t'idak bhair' dhir pu jii Eepeso, dai nat jax bha tis bhaan gu g'g' kanuub. ²² Ba' nat pai' dhuuk mummi ba ai Sesareeya, mi' dhir jup ma jii bhammi ja'k Jerusaleen nat ba ja paxiaram gui' nam ti j'igi'ñdha'

buiñor guch Xoi'kam. Ba' na bhammi xi oilhimik, bhai' dhir mu ja'k jup bhii na pai'r Antiokiiya. ²³ Ba' mummi dir Antiokiiya ji'kchi jurni'ñ ki'n mi' dhir giop ma jii gu Paablo bhammi dir ja'p na pai' bhaan bipio' gu Galaasia dibiiir gio ba' gui' na bhaan jup bipio' gu Pri-ijia dibiiir na ja guguuxdhim gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, na pui' ja titdaim nam sap gammiji ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam.

Gu Apoolos na Eepeso ji oirit ba tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook

²⁴ Ba' jano' bhammi dir ja'k jup ba ai na pai'r Eepeso maa'n gu Israel kam maa'nkam na pui' tii' Apoolos na mu ja'k kiokat Alijandriiya. Ba' dhi' dhi maa'nkam joidham jix bhai' xi buada' na pai' dhuuk xi chu a'gada', gio nax bhai'x mat ka' mi' na mit pai' tu ua'nak gui' nam bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios. ²⁵ Na mit gu'x bhai' tu mamtuxdhak na jax ja'k mi' pui' jii'mda' na jax jix aa' guch Gi'kora', pui' ku ba' joidham jix bhai' xi buada' na pai' dhuuk xi chu a'gada' na jax jir tu'm kam gu Jesus, sia ku gu' daipu' kax mat ka' na jax jir jum duukam ka' na tu bopkonaimik gu Juan. ²⁶ Ba' bhai' ji chu a'ga gu Apoolos gux bhai'm kai'chdham ñi'ook mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam. Ba' na mit pai' dhuuk ba kai gu Prisiila gio gu Akiila, mu ja'p jamit dilhkob xi baidhak jix bhai' xi aagi'ñ na jax pik ja'k jir silhkam gu pui' na jax tu a'ga bhaankam gu Dios. ²⁷ Ba' na pai' dhuuk bhai' dhir bar jimdam gu Apoolos bhammi dir ja'k na pai' pui' ti tii' Akaaya, jix io'm xi guguux jamit gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gio ba' maa'n u'uan jamit mui'p xi maa na sap ja makia' gu bhammi dir kam gui' nam pui'p ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' gu u'uan pui'm kai'chim nam sap pik jix bhai' tii'da' gu Apoolos na pai' dhuuk bhammi dir ba aaya' ja bui. Ba' nat pai' dhuuk bhammi dir ba ai na pai'r Akaaya, jix io'm bhai' jim

guguux jamit gui' nat ji'k pu biipi' dir ja a'm ba ti tii' gu Dios nam ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ²⁸ na gu' gu Apoolos bhai' pui' xi ja titda gu Israel kam ja'tkam ja kaixdhat bix gu ja'tkam na sap cham tu'r pui' nam jax ja'k ilhii'ñ. Ba' cham bhaai' nam jax tii'da', na gu' maaxik jir pui' na jax ja titda. Ba' bhaan tu ja a'gi'ñdha' mi' na mit pai' tu ua'nak gui' nam bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios na pui' ja titdada' na gu Jesus jir di' guch Xoi'kam gui' na saak Dios pu'ñi bha jootsa' gatuuk.

19

Gu Paablo na Eepeso ja'k ba aaya'

¹ Ba' na bhammi dir ja'k ka oiri gu Apoolos na pai' pui' ti tii' Koriinto, gu Paablo bix jukgam ji bhik bhammi dir ja'k jup ba ai na pai'r Eepeso. Ba' bhai' ba ja tii' ji'kchi gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ² ba' ja'pni bhai' ba ja tikka:

—¿Aapi'm jam a'm jum tajaa aa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na pimit pai' dhuuk ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Aach pu cham maat jia nar tu'p tu'm da' gu tu'x Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', nach gu' cham pai' jaroi' pu chu'm kəkəkət na pu'ñi ja'k tuch a'gi'ñ.

³ Ba' gu Paablo xi ja tikka na mit sap jax ja'k jum bopko, jup ja titda:

—¿Gu' jax ja'k japimit gim bopkoñ jaaduñ?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho pui' na jax ja'k tu bopkonaimik gu Juan.

⁴ Ba'p ja titda gu Paablo:

—Dho gu' gu Juan ja bopkonaimik dho gui' nam ji'k jix aa'nda' nam mi' pui' ba jii'mda' na jax jix aa' gu Dios, ku gu' pui' xi ja titdat ji nam sap ti jii'ñdha' buiñor gui' na jaroi' gatuuk bha jimda', na dhi' aagit jup kai'chdha' gu Jesus.

⁵ Ba' gui' na mit pui' ji' ji kəkək gu Paablo na pu'ñi tu ja a'gi'ñ, giop mam bopko mit buiñor gu Gəkam Jesus. ⁶ Ba' nat pai' dhuuk bhai' xi

ja daa gu Paablo, pu ja a'm jum ta-jaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', ba' jai' ñiñio'k ki'n bhai' ji chu a'ga mit. Mi' dhir ba' dai nam ba tu a'ga bhaankamu'n gu Dios, na gu' pui' ja'k ja jujurtu'n. ⁷ Ba' dhi' bix nat ji'k ja a'm jum tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', aix am mambhix daman gook gu chichio'ñ.

⁸ Mi' ba' pu oirida' gu Paablo, baik masaa'n dho moo mi' juruuñ. Ba' gammiji ba ji jimia' mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam na pai' dhuuk jum a'jida' na cham tum juanda', ba' gammiji ba ji chu ja a'gidha' gu ja'tkam cham ji choo'nnit na pui' ja titdada' nam sap ba ti jiiñdha' buiñor guch Xoi'kam na sap ba' pu'ñi ja'k gammiji ja a'm ba ti niidhidha' gu Dios. ⁹ Gu' ji na gu' jai' ni ji'x kum cham ti jiiñdha' gu dhi' pui', dai na mit bhai' pix giilhim ji ai'chux guch Xoi'kam gui' na ja'p ji buusan na jax gu xibkam gu boi, na jax aa' kum pu kai'ch na jax cham jir am ja kaixdhat gu mui' ja'tkam nam mi'p tu'ii'. Ba' gu Paablo mi' dhir ba jii ja bui xi ja baidhak dai gui' nam ji'k ti jiiñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' maa'n kap xim taiñbuidhak gu ba'aak mi' na pai' tu ja mamtuxi'ñdha' gu ja'tkam maa'n gu maa'nkam na pui' tii' Tiraano, mi' ba' pu tu ja mamtuxi'ñdha' gammiji, dai na ji'x juugit pix gu tanoolh. ¹⁰ Gook oidha' juugit ba' tu ja mamtuxdhak, ba' bix jup kai mit gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Gi'kora' gui' nam bha ja'p oi'ñka' na ji'x juugit bhaan bipio' gu Aasia dibix, pui' na jax gu Israel kam ja'tkam gio gui' nam cham jir Israel kam. ¹¹ Ba' joidham jix kii'p jum duukam jix bhai' xi chu buada' gu Paablo, na gu' palhbui'ñdha' gu Dios, na gu' bhaan ti niidhidha'. ¹² Sia ji gu' gu papñios ga'n gu Paablo gam jajannulhi'ñ nam ja u'tiki'ñdhat ja a'm xi ja da'ñxi'ñ gux kako'kkam, pu duduar am. Ba' jai' na ja a'm jup tui'ñgit gu cham kiki' i'ii'mda', pu bix ja a'm dir bubua mit.

¹³ Ba' jai' ji'kchi gu Israel kam

ja'tkam bha ja'p jup oipoda' am nam pui' mai'p ja jootosda' gu cham kiki' i'ii'mda' na ja a'm jup tui'ñgida' gu ja'tkam. Ba' tii ilhdhat am nam bhaankam gu Jesus mai' xi ja jootsa' git gu cham kiki' i'ii'mda' na bhaan jup tui'dhi' maa'n gu maa'nkam. Ba' bhai' ji ja ñiok jamit, jup ja titda am:

—iAach ya' pu jam titda bhaankamu'n gu Jesus, gui' na jaroi' Paablo bhaankam tu a'ga, na pim mu ja'k bubuakia' bhai' dhir bhaan dhi maa'nkam!

¹⁴ Ba' dhi' pu'ñi ja'k ja titdadat mai' ja jootosda' am gu cham kiki' i'ii'mda' gu xijum gook maamra'n maa'n gu Israel kam maa'nkam na pui' tii' Esseeba, gui' nar ja g'e'kam tuk ka' gui' nam ja a'mkam tu daanda' gu ja'tkam mu ja'p na pai' tum daanda'. ¹⁵ Gu' ji na gu' maa'nnim nam mi' pui' ka titdatu' gu maa'nkam na bhaan jup tui'dhi' gu cham kii' ii'mda', jotmoda' mui' ji ñio, jup kai'ch:

—Jix maat iñ dho gu Jesus, gio gu Paablo pui'ñ jup jix maat nar jaroi' dha'. ¿Gu' aapi'm jir jaroo da' ku pim ba' bha ja'k puñ chitda?

¹⁶ Ba' daipu' xi chi'ik, pu mui' jimii gu maa'nkam na bhaan jup tui'dhi' gu cham kii' ii'mda'. Mi ja'p dho gu' nai' ji ja g'ibiimi na ji'x jix oo', pu bix dho gu' tu ja saasxichulh gu ja jajannulh. Pui'x dha'npak jamit pix ba jiboi'ññor giox kako'ktulhdhix kam. ¹⁷ Ba' na mit pui' ba ti kai gu Israel kam ja'tkam gui' nam mi oi'ñka' Eepeso, giilhim jix chooto'n jamit, gio gui' nam cham jir Israel kam ba pui' ip. Ba' mui' kap pix ja'x pui' tum a'gada' bhaankam gu G'e'kam Jesus.

¹⁸ Ba' jai' mui' gu ja'tkam gui' na mit ji'k ti jiiñ buiñor guch Xoi'kam mi aajidhat ja kaichdhat gu ja'tkam pui' ba titdada' am gu Paablo nam sap cham ka aa' nam pui' ja'k tu jimda' nam jix buam tu buimik bii'pi' dir. ¹⁹ Ba' jai' mui' gui' na mit bam mamtuxdhak gu jiboiñ mi ja aichdhak ba ja mii'ñ jamit gu ja u'uan ja nii'ñchudat gu mui' ja'tkam, gui' na mit bhaan mi' ba tum mamtuxdhak gu jiboiñ. Ba'

nam xi chu ja'kilhi'ñ nat ji'k ka'm mi' ba ti mi' gu u'uan, jup jum duu gook oo'm daman mambhix miil gu ba-paiñum tuumiñ jix chooto totbikdam. ²⁰ Ba' dhi' pu'ñi mui' kap pix ja'x pui' tum a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Gi'kora', gio ba' na bix aixim jix ki'p jum duukam jup tum buada' na ba' bhaan jix maati' ka' nar gè'kam.

²¹ Ba' gatuuk pui' ba kai'ch gu Paablo na sap giop paxiarmira' bhammi dir ja'p na pai' bhaan bipio' gu Masedoonia dibir, bhai' dhir sap ba' mu ja'k jup bhaya' na pai' bhaan jup bipio' gu Akaaya dibir. Mi' dhir sap ba' bhammi ja'k jup bhaya' Jerusaleen, gio ba' moop kai'ch ip na sap bhammi na xi eji Jerusaleen bhai' dhir Rooma ja'k jup bhaya'.

²² Ba' jai' bipi' gook mui' ba pup xi ja joot gui' nam oi'ñchu'nda' nam palhbuidhidha' tu' na pix ki'n, nam sap bipi' bhammi dir ja'p ba' oipoda' na pai' bhaan bipio' gu Masedoonia dibir. Ba' dhi' nat jaro' mu ja joot, maa'n jir Timoteo, maa'n ba'r Erasto ip. Diih ba' bhammi dir pup oiri gu Paablo na pai' bhaan bipio' gu Aasia dibir, ji'kchi tanoolh bhai' xi juruuñ nat ba' moo ba jii.

Nam ba bhaaku' gu Eepeso oi'ñkam

²³ Ba' jano' bhai'p ji bhaak jamit gu ja'tkam gui' nam bhai' oi'ñka' Eepeso na mit bhaan ji chu a'gak guch Xoi'kam, ²⁴ nat gu' maakam ja iatgi maa'n gu maa'nkam na pui' ti' Demetrio. Na gu' dhi' dhi maa'nkam jup tu buada' gu ilhich didios jix a'bhax totbikdam pu chuutu'm na jax gu gè' ubii dios tugi'ñ na pui' ti' Artemiisa, gio nam pu'ñi chichiop kir jup tuuttuda' gu ilhich didios. Ba' gui' nam ji'k palhbui'ñdha' nam jup tu buada', jix dha'ram ja namki'ñdha'.

²⁵ Ba' maa'nnim bix dhi' ji' nam ji'k palhbui'ñdha', gio gu jai' nam pu chu'm ka'm jup tu juanda', ba ja bai nam mi'p tui'ka' buiñor. Ba' na mit pai' dhuuk bix mi' ba ai, jup ja titda:

—Aapi'm jiñ jaaduñ, na pim jax bax maat bo jia na joidham jir am dhi' nach tu' bhaan tu juan. ²⁶ Gu' ji na gu' buam pix ba tum bua na pim jax ba ti ni'ñ, gio na buam pix ba tum kai'ch na pim jax ba tē kēē, na pui' kai'ch gui' na saak jir Paablo nam sap cham tu'r didios gui' nam pu'ñi ja'tkam jup ja bua gu didios. Ba' mui' ja'tkam ba ja iatgi pu'ñi ji ja titdaimik, gio gu' bix kap ip na ji'x bhaan bipio' gu Aasia dibir, cham tu' dai ya' na pai'r Eepeso. ²⁷ Ba' dhi' pui' aañ jiñ bui cham jir am, nam gu' cham ka ja nini'ñdha' gu ja'tkam dhi' nach tu' bhaan tu juan, gio gu chiop mi' na pai' kiik guch ñaan Artemiisa, pui' dho cham jup ka nini'ñdha' am, nam gu' cham gè'kam ka ilhii'ñdha'. Ba' cham ya' ka tu daanda' am gui' nam ya' buiñor tu daan bix kap dir na ji'x juugit bhaan bipio' gu Aasia dibir, gio ba' nai' ja'p bix kap dir na ji'x jir oi'ñga'n.

²⁸ Ba' na mit pu'ñi kai gui' na mi' pui' ja titda, giilhim bhaakuk pix jiiñak gi' mit, jup kai'ch am:

—Gu' dhi'r gè'kam ji dhich ñaan Artemiisa nar jich dios tuk bix nach ji'k jir ya' kam dhi Eepeso!

²⁹ Ba' mi' cham bhai' nam jax kam duña' gu ja'tkam nam ji'k mi oi'ñka' na ji'x jir gè' kiicham, nam gu' cham ka maat na jax pik ja'k jir silhkam. Ba' ba daa mit gu Gaayo gio gu Aristaarko, gui' nam maapjiim gu Paablo, nam jir bhammi dir ja'k kam na bhaan bipio' gu Masedoonia dibir. Ja tibiopak jamit gamai' pix tu' ja dooda na mit ba ja baidhak mu ja'k na pai' mi' pu tum a'gada'.

³⁰ Ba' gu Paablo mui' tiir jimdam nax chu ja a'gi'ñmiram gu ja'tkam gui' nam jix bhaak, gu' ji nam gu' cham aa' gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. ³¹ Gio ba' jai' nam ampik mi'p ka oipo gu bhabhai' kai'chdham tugi'ñ gu Paablo mui'p ba tu joot jamit nam sap pu tida' na cham mu ja'k jimda'. Ba' dhi' bhammi dir ja'k jiim am ja bui gui' nam bix kap jir gè'gè'kam ka' na ji'x bhaan bipio' gu

Aasia dib̄ir. ³² Ba' gu ja'tkam pix jiiñak biit am mi' ji jumpaxich na pai' tum a'gada'. Jai' maakam jup kai'ch am gio jai' maakam ip, nam gu' jai' mui' cham maat na mit jax kai'ñkam mi' jim jumpadak giilhim ba kai'ch gui' nam mi'x bhaak. ³³ Ba' jai' dhit gui' nam jix maat na jax jir jum duukam, ba aagi'ñ am gu Alijaanru. Ba' gu Israel kam ja'tkam mui' ji ñu'yasa mit mu ja'k nam pai'x bhaak gu ja'tkam, mi ja'p jamit ba' xi kii biipi' dir ja'k na sap ja a'mkam nokia' nam cham ja juanda'. Ba' gu Alijaanru nobii'ñ ki'n ja'p xi ja duiñ gui' nam mi' giilhim jix bhaak nam sap alhio ka xi kaaya' na jax tu ja a'gidha'. ³⁴ Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk ba maat na pui'p jir Israel kam maa'nkam, gio pix jiiñak jup gi' mit. M̄ikim pa' moo nam mi' pu jiiñak, jup kai'ch am:

—¡Gu' dhi'r ḡe'kam ji dhich ñaan Artemiisa nar jich dios tuk biix nach ji'k jir ya' kam dhi Eepeso!

³⁵ Ba' gu ḡe'kam gui' na tu u'uanda' gu mi' dhi ḡe' kiicham siamri dakoo ma ja soo'mchulh nam cham ñiokda' gui' nam mi' giilhim jix bhaak, jup ja titda ba':

—Jiñ jaaduñ na pim jir ya' kam dhi Eepeso, jax dhui nam moo biix jix maat gu ja'tkam nach aach ya' umua'ñdhix nach ji'k jir ya' kam dhi ḡe' kiicham nach nuuka'nda' dhi chiop mi' na pai' k̄ik guch ñaan Artemiisa, na dhi'r di' gu jodaip duiñxim nat jix dhaam dir ya' gi'. ³⁶ Ba' cham ji'xkat jaroi' jax dhooda', na gu'x bhai' nuukdhix. Ba' aañ pu jam titda na pim cham ñiokda', cha'pim ja'p pix pu tu buada' na pim jax ilhii'ñdha'. ³⁷ Na gu' dhi ja'tkam na pimit ya' ja aich, cham pai' buam tu bua am jia mi' nach pai' tu chiopi', ni kum cham pai' giilhim jup a'ga guch dios tuk na jax cham jir am. ³⁸ No' gu' dhi Demetrio tu'x a'gam gu jaroi' buiñor gio dhi jai' nam maap tu juan, dho mi'ñi dho daraa am gu ḡe'ḡerkam gui' nam jaroi' ti silhka'n, nam ja bui pui' xi chi'ya' gu tu' nam

pui' ki'n jix bhaak, na ba'x maati' ka' na jaroi' silhkam tu a'gada'. ³⁹ Piam no'm gu' maakam jup jix chu a'gam, dhox bhai' pix jam dhop xi chu a'gai jia pai' na silhkam tu'm a'gada', cham tu' pai' na ja'p pix tum a'ga. ⁴⁰ Na gu' dhi' pui' na pim jax ja'k tu bua gu xib, dhi' cham jir am ji, na gu' cham bhaai'n ka' nach jax ja t̄ida' gux io'm ḡe'ḡerkam no' mit jax dhuuk maatik bhai' jich chikka gu dhi' pui' na pim jax kai'ñkam pui' tu bua. Dho gu' pui' dhoch ch̄ida' am na aach jir jich kuiñcha ka' na chich d̄ilh jix buam ji chu doodak gu tu' na cham jir am.

⁴¹ Ba' daipu' xi ja t̄idak ba ja joot nam ba jimia' mi' dhir.

20

Gu Paablo na bajimia' Masedoonia ja'k, mi' dhir ba' Greesia ja'k jup bh̄iya'

¹ Ba' nat pai' dhuuk amp̄ix ji chu juu nam t̄ii pup mi' xix bhaakut gu ja'tkam, ba ja bai gu Paablo gui' nam ti j̄ugi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Xi ja guguuxdhak ba', xi ja ñio'kdhak ba jii bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Masedoonia dib̄ir. ² Ba' biix kap ai na ji'k kap bhaan bipio' gu Masedoonia dib̄ir, ja guguuxdhidha' soi' ja titdaidhat gui' nam ti j̄ugi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Gatuuk ba' bhai' dhir mu ja'k jup bh̄i na pai'r Greesia. ³ Baik masaa'n ba' mu ja'k jup juruun, mi' dhir ba'p bar jimdam kat bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Siiria dib̄ir. Alhi'ch pix ba aagit na moo bhai' ba t̄isdia' git bhaan gu ḡe' kanuub, gu' ji nat gu' pui'p ba ti kai nam o'bhagi'ñ gu Israel kam ja'tkam gu bhammi dir kam. Ba' pui' ja'k ḡisik gio pui' gamai' bh̄i biix dib̄ir ta'm, gio bhai'p buusnichu' na pai' bhaan bipio' gu Masedoonia dib̄ir. ⁴ Ba' jai'p ma oi mit gui' nam ti j̄ugi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, moo gu Soopatir gu Bereeya kam maraa'n gu Piirro, gio ba' gu Aristaarko ip, gio ba' moo gu Seguundo ip gu Tesaloonika kam, gio ba' gu Gaayo ip gu Derbe kam, gio ba' moo gu Timoteo

ip. Gio ba' moo gu Tiikiko ip, gio ba' moo gu Troopimo ip, ba' dhi' gook jir bhammi' dir ja'k kam am na pai' bhaan bipio' gu Aasia dibii'. ⁵ Ba' bii'x dhi' ji' dhich jaaduñ bii'pi' gamai' xi jii mit, bhammi' dir jam ba' bach ñiira na pai'r Troas. ⁶ Ba' aach gatuuk nat pai' dhuuk xi buus gu piasta jano' na pai' dhuuk jum kua'da' gu paan gakdhi'ñchix kam na cham binka' gui' na ki'n jappukar, mi' dhir gamai'p ji jii chich na pai'r Piliipos bhaan gu gè' kanuub. Bhammi' dir jachich ba' ba ai jix chamaam tanoolh ki'n nam pai' oipo gu jai' na mit bii'pi' mu jii. Bhai' chich ba' juruun xijum gook tanoolh.

Gu Paablo na baja paxiarmira' gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gu Troas oi'ñkam

⁷ Ba' nat kia'pix mui' ba jim bhii gu simaan, maap bach jumaap jachich nach ba tu jugia' gu paan ta'tak xich jaixdhai, ba' bhai' ji chu ja a'gi gu Paablo gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' na gu' buimgidhak bar jimdam ka', mui' pu xi chu ja a'gi'ñchu' iraab tukaa' juugit. ⁸ Ba' mi' ba'k chir nach pai'p tu'ii', jir t'è'kob, gio na mui' mimichdhix gui' na ki'n jix chu maax. ⁹ Ba' moo maa'n bha ja'p jup daa gu biapma' na pai' dhir mu ja'p jix chu maax mi' dhir ba'k chir, Eutiko tii'gim. Ba' bhai' pui' ma koi na jax ka daa, na gu' pix cham jum tii'muim na tu a'ga gu Paablo. Ba' ja'xpix bhai' dhir ma ji gi, mijimmi ji dhuu bipta'n. Ba' na mit tii'tmigik tii xi bamii', attiiro muukix, pu cham jix joiñ. ¹⁰ Ba' gu Paablo timnik daam dir xi bo'nik mi' xi koom gu biapma', jup ja titda ba' gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam:

—Cha'pim totdon ka'. Dua ji matgim dhi biapma'.

¹¹ Mi' dhir ba' gio mui'p ji chis gu Paablo bhammi' ja'k daam dir, gio aach bii'x. Mi' dhir ba' dai nat ta'tak bach jaix gu paan, ma tu juu chich dho gu'. Gatuuk ba' gio bhai'p ji chu a'ga bii'x chukaa', nai' pu ji xia'. Mi'

dhir ba' dai nat ba jii. ¹² Gio gu biapma' jix kii' mi' dhir jup ba baidhak jamit. Ba' giilhim joidham jix bhai'm taat am na mit pui' ji' tii nat cham muu gu biapma', sia kut t'è'kob dir ji gi.

Gu Paablo na ba jimia' mi' dhir Troas mu ja'k na pai' pui' ti tii' Mileeto

¹³ Ba' aach bii'pi' gamai' xi jii bhaan gu gè' kanuub, mijii dir ja'p bii'x gakoolh jachich bhii bii'x suudai' dhaam. Bhammi' dir jachich ba' ba ai na pai' jumaip jir gè' kiicham ka' ju'ñdharan gu gè' suudai' na pui' ti tii' Aaso. Dai gu Paablo ba' cham jich oi, na gu' pui'x aa' na silh bhiiya' bii'x dibii' ta'm. ¹⁴ Ba' na chich pai' dhuuk maap bach ñaanam mi' na pai'r Aaso, mi' dhir maap ba jii chich, dai na chich jax bha tii'tis bhaan gu gè' kanuub, gamai' pu bhii chich bii'x suudai' dhaam. Bhammi' dir jachich ba' ba ai na pai' ilhi'ch jir dibii' na pui' ti tii' Mitileene. ¹⁵ Mi' dhir ba' gio gamai'p ji jii chich gu bii'x suudai' dhaam bhaan gu gè' kanuub. Na bar buimgidhak nammi chich ba bubua amuub mi' dhir ja'p na pai' pui' ti tii' Kiiyo. Gu jumai buimgidhak ba' nammip ba ai chich na pai' jumai ilhi'ch jup jir dibii' na pui' ti tii' Saamos. Mi' dhir ba' na chich gio gamai'p ji jii, bhammi' dir ja'k jup ba ai chich na pai' pui' ti tii' Mileeto. ¹⁶ Ba' dhi' pu'ñi ja'k jich dhuu chich, na gu' cham aa' na mik bha ja'p oilhidha' gu Paablo na pai' bhaan bipio' gu Aasia dibii'. Pui' ba' cham xi paxiarmirak mu Eepeso ja bui gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, na gu' jootom jix aimtu' bhammi' Jerusaleen, na gu' bhammi ja'k jix buusaidham gu piasta bhaan Pentekostees ta'm.

Gu Paablo na ba tu ja a'gidha' gui' nam ja guguuxi'ñdha' gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gu Eepeso kam

¹⁷ Ba' nach pui bhammi' dir ka oipo Mileeto, ba tu ja joochxi gu Paablo gui' nam ja guguuxi'ñdha' gui' nam

ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gu Eepeso kam. ¹⁸ Ba' na mit pai' dhuuk mi' ba ai, bhai' ji chu ja a'gi, jup ja titda:

—Dho gu' na pim jax bax maat jiañ jaaduñ na ñich jax ja'k tu jii aapi'm jam bui, sia gu pu jano' dir na ñich pai' dhuuk ya ja'p ai na pai' bhaan bipio' dhi Aasia dibür, ¹⁹ nañ gammiji tu jam a'gi'ñdha' bo bhaankam gu Dios soi'ñ ilhdhat bix jiñ jur ki'n, gam nañ xi suakit na mit gu' giilhim bhai' ji bhaak jiñ bui gu Israel kam ja'tkam, nam ti ilhdhat nam puñ dhoda' git nam jax ti ilhdhat. ²⁰ Ku gu' cham tu' ji na ñich moo dhi' ki'n cham jup ka tu jam a'gidham, gu' ja'ppi nañ mui' xi chu jam a'gi'ñchu' ji mi ja'p maaxik ja kaixdhat gu ja'tkam, gio mu ja'p jam kiikia'am ba pui' ip, gu pui' na pim jax ja'k jum guguuxdhai mi' pui' jiiimda' na ba'x bhai' tu jam jimda' gammiji. ²¹ Pui' na jax gu Israel kam ja'tkam, sia gui' nam cham jir Israel kam jañ pui' ja titdada' nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios, gio nam ba ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gui' nar Gë'kam na Jesus ti'. ²² Ba' gu xib, Jerusaleen ja'k bhaichu' iñ, na gu' pui' ja'k jiñ jurtu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Dai ji nañ gu' cham maat na tu'ñ dhuñia' bhammi, ²³ na gu' nañ ji'k kap oilhidha' gu gë'gër kikcham, pui' ja'k jiñ jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na sap kam aajim nam pai' dhuuk jiñ dhaagii kañ kuupa' gio nam bix aixim jiñ chulhiñchuda'. ²⁴ Ku gu' dhi' cham jax bua ji sia mit puñ dhoda, gu' aañ nañ jix aa' ji nañ jix bhai'ñ chaatit mi' pui' duiñchu'nda' nañ ji'x juugit duaka' gu pui' nat jax ja'k kai'ñkam jiñ a'm ti ti guch Xoi'kam, nañ pu'ñi nai' tu a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na jax joidham jix chu joi'gi'n.

²⁵ 'Ba' pu xib dir bax maat iñ na cham jaroi' maadit kañ chigia' aapi'm na ñich ji'k ba tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga na jax ja'k jir gë'kam gu Dios. ²⁶ Ba'

aañ cham tu' kar jiñ kuiñcha ka' sia kut jaroi' cham mi' pui' jii na jax jix aa' gu Dios, ²⁷ na ñich gu' aañ bix pui' ba tu jam a'gi na jax ja'k jix aa' na pim tui'ñgit mi' pui' jiiimda', ni ji'x kuñ cham iam xix ixchu. ²⁸ Ba' xib dir ja'p ja'k jam a'm jum aa' na pim mi' pui' xi jiiimdat nañ jax ba tu jam a'gi'ñ na pim jix bhai' xi ja guguuxdhat gui' nam pui'p ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, nat gu' pu kai'ñkam jam a'm bam tajaa jia gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Ba' ja'p ji buusanda' pim na jax gu bipia'dam, na pim gu' ja guguuxi'ñdha' gui' na pim maap tu daan buiñor gu Dios nam ba' cham maakam pix ba jujurtika', nat gu' ba ja saba'lh gu i'ra'n ki'n guch Xoi'kam nat jum jaax. ²⁹ Ba' aañ pu ba jam aagi'ñ nam gatuuk ka jai'chdhilhia' gui' nam ja'p ji bubuakia' na jax gu sisii' gux bhaa'mnagim nam jix ja ji'dilhkadam ka' gui' nam ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. ³⁰ Sia dho aapi'm na pim ji'k ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam jam bui dhir jai'chdhilhia' am gui' nam bhai' ji ja iatgidha' gu jai' nam pui'p ti jüigi'ñdha', nam jax dhuix aa'nda' pix nam ji'k jup xi ja kaichgida'. ³¹ Moo pim siamri xi chi'ñchukat na ñich jax ja'k jam aa'ñdhak bix ji'ma'n jano' na ñich pai' dhuuk baik oidha' jam bui juruunñdhak nañ tu jam a'gidhimik nabap tanoolh gio nabap tukaa', siañ jax xi suakit.

³² 'Ba' gu Dios pix jam a'm ti nai'ñdha'ñ jaaduñ na pim moo mi' pui' xi jiiimdat na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga na jax ja'k joidham jix chu joi'gi'n. Na gu' gui'x ai'chu'n jia na pu tu duñia' na mui' xi jam kaapakada' gu jam i'ii'mda' bhaan na pim ba' gammiji mi' pui' jiiimda' na jax jix aa', na ba' pui'p jam makia' gui' nat tu' ba ja iimchuda gui' nat ji'k ja a'm ba ti ti. ³³ Ba' ja'pniñ ja'k jup xi jam ti'dam jiñ jaaduñ na ñich cham jaroi' taanik gu tu' nañ a'm jum aa', nich chu' tuumiñ ni gu jajannulh nañ ja ti'ya'. ³⁴ Gu' ja'ppi na ñich dñilh jiñ ñoonob ki'n tu

juanak tu saba'lh gu tu' nañ a'm jum aagaidha', na pim jax bax maat, sia gui' nam j'i'k jiñ biim jiidma' ba pui' ip. ³⁵ Gio aapi'm jañ biix pui'p tu jam a'gi'ñdha' na pim pu'ñi tu juanda' gio na pim siamri xi ja maakidhat gui' nam cham bia'ka' nam tu' ki'n tu saba'da', pui' pim xim aagit nat pin jax ti'ik gu G'e'kam jich Xoi'kam na saak jix io'm jix abhaarux no'ñ pu'ñi tu' nañ pix ja maakim gu ja'tkam, cham pui' na jax no'm ja'kbui' kat tuñ maak.

³⁶ Ba' daipu' nat pu'ñi xi ja tiidak gu Paablo, mi ja'p o'lhia'n ki'n xi kikbok ma tu daani ja biim gui' nam j'i'k mi' pu'ñi tu ja a'gi'ñ. ³⁷ Mi' dhir ba' biix mui' ji ai mit gu Paablo xi suañidhat gio na mit xi koomkik, ³⁸ na mit gu'x buam jim ilh na pui' ja titda nam cham pai' ka tigia'. Mi' dhir ba' na chich pai' dhuuk ba jii, jai' biix dappaam jup mach oi mit mummy juugit nam pai' gu'ngukda' gu g'e'g'er kaknub.

21

Gu Paablo na bajimia' bhammi ja'k Jerusaleen

¹ Ba' na chich jax bha titis bhaan gu g'e' kanuub na mi ja'p s'e' suudai' jugii'ñ, pu silh bhai chich bhammi dir ja'k na pai' pui' ti tii' Kos. Kabuimuk ba' bhai' dhir mu ja'k jup bhai chich na pai' pui' ti tii' Roodas, mi' dhir ba' mu ja'k jup bhai chich na pai' pui' ti tii' Paatara. ² Ba' mi' Paatara ba tii chich na maa'n kia'pix mi' dhir bar jimdam gu g'e' kanuub na mi ja'p s'e' suudai' jugii'ñ na silh jim bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Piniisia dibir, ba' aach bhaan bhai' pu xi chitit. ³ Ba' nammi pai' nach ba jiiim gu suudai' iraab, ba tii chich na mu ja'p pix alhi'ch jir dibir na pai' pui' ti tii' Chipre. Ba' aach ja'p gai dhir xi bhik, maa'n nach jiiimchu' bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Siiria dibir. Ba' silh mu ja'k bhichu' ich na pai' pui' ti tii' Tiirro, nam gu' mu ja'k ti tipxidha' gu tu' nam bha tu bhiiñor bhaan gu g'e' kanuub. ⁴ Ba' na chich

pai' dhuuk mi' ba ai, ba ja tii chich gui' nam pui'p ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, mi' chich ba' ja bui xi juruunhdhak xijum gook tanoolh. Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui' ja'k ba ja jujurtuda nam pu tii'da' gu Paablo na cham mu ja'k jimda' bhammi Jerusaleen. ⁵ Ba' gatuuk na chich pai' dhuuk mi' dhir giop ba jii gu xijum gook jurni'ñ ki'n, jai' jix juugit jup mach oi mit guch jaaduñ biix sia dappaam gu ja bipna' gio gu ja maamar mi' juugit na pai'r ju'ñdharan gu g'e' suudai', mi' na pai' juugit jir g'e' kiicham ka'. Mi' dhir ba' dai na chich mi' ja'p jich o'lhia ki'n xi gu'kik ma tu daani. ⁶ Mi' dhir ba' pu jii chich, dai na chich jax xi ja ñio'kdhak guch jaaduñ na chich jax bha titis bhaan gu g'e' kanuub na mi ja'p s'e' suudai' jugii'ñ. Gui' ba' mi' dhir ja'k jup ba suulh jamit mu ja'k ja kiikia'am.

⁷ Ba' mi' j'i' dir na pai' pui' ti tii' Tiirro mu ja'k jup bhai chich silh na pai' pui' ti tii' Tolimaida. Ba' na chich pai' dhuuk mi' ba ai, mi'p ba ja tii chich ip jai' gui' nam pui'p ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ba' mi'p xi juruunhdhak jachich ja bui maa'n tanoolh. ⁸ Kabuimuk ba' mi' dhir giop ba jii chich, mu ja'k jachich jup bhai na pai' pui' ti tii' Sesareeya. Ba' na chich pai' dhuuk mummy ba ai, ma jii chich mu ja'k na pai' kioka' gu Piliip gui' na tu a'gada' gu ñio'ki'ñ gu Dios, na maadit jir di' gu xijum gook gui' nam ja palhbui'ñdha' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam. Ba' mi' buiñor xi chibiapuk jachich. ⁹ Ba' dhi' j'i' na pui' tii' Piliip, tu maamar ka' maakob gu u'uub di'dilhdhim, ba' dhi' pui'p tu a'gada' am bhaankamu'n gu Dios. ¹⁰ Ba' j'i'kchi jurni'ñ ki'n maa'n mummy ba ji buus gui' na bhaankam jup tu a'gada' gu Dios na pui' tii' Agaabo, na bhammi dir ja'k jim na pai' bhaan bipio' gu Judea dibir. ¹¹ Ba' na jax jim, bhai' ji dhaa gu bhiisparu'n gu Paablo, ba' ki'n xi buuprak gu diilh noonbi'ñ gio gu tootna'n jup kai'ch ba':

—Gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui' ja'k jiñ jurtuda nam sap gu Israel kam ja'tkam pu'ñi buuphia' bhammi Jerusaleen gui' na jaro'i'r bhiisparu'n dhi'ñi. Mi' dhir jam sap ba' ja chiñia' nam kuupa' gu jai' ja'tkam nam cham jir Israel kam ka'.

¹² Ba' aach na chich pu'ñi kai, bhai' tii soi' ji chi'n gu Paablo na git cham mu ja'k jimda' bhammi Jerusaleen, gio gu jai'ch jaaduñ gu mi' kam Sesa-reeya pui' tii soi'p titda am. ¹³ Gu' ji na gu' cham jich jügi'ñ gu Paablo, dai nat jup xich chi'dak pix:

—¿Jax ku pim ba' moo ja'p dhi' ki'n jup ba suan? Aañ ba' jai' pui'x buam jup ba tu tatda', gu' aañ matgim cham jax jiñ aa' ji sia ku mit jiñ buupra bhammi Jerusaleen. Ku gu' cham tu' ji dai no' mit jiñ buupra nañ ba' cham jax jiñ aa', gu' ja'pji sia ji no' mit jiñ mua nañ cham jax jiñ aa', pix ji no' mit dhi' ki'n jiñ bhaamkidhak jiñ mua nañ mi' pui' duiñchu' na jax jix aa' gui' nar Gê'kam na Jesusus tii'.

¹⁴ Ba' nat gu' cham jich kai nach jax tii pup titdaimik, aach ba'p kai'ch:

—Dho bak gu' pui' tu tui'ka' ku gi na jax jix aa' guch Gi'kora'.

¹⁵ Ba' gatuuk dai na chich jax jix kü'ch dhuu, pu jii chich bhammi ja'k Jerusaleen. ¹⁶ Ba' jai' dhit jup mach oi mit guch jaaduñ gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' nammi nat ba jur, mach baidhak jamit nach tibiappu' mu ja'p na pai' kioka' maa'n guch jaaduñ na pui' tii' Nasoon. Ba' dhi' bijik dir ba ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, jir mu ja'k kam ka' na pai' alhi'ch jir dibir na pui' ti tii' Chipre.

Gu Paablo na ba paxiarmira' gu Santiago

¹⁷ Ba' na chich pai' dhuuk bhammi ba ai Jerusaleen, joidham jix bhaim ilh jamit guch jaaduñ gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. ¹⁸ Ba' buimgidhak na chich ba paxiaram mu ja'p na pai' kioka' gu Santiago, jai'p mach oi gu Paablo. Ba' ampik

büx mi'p daraa am gui' nam ja gugu-uxi'ñdha' gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. ¹⁹ Ba' gu Paablo xi ja ñio'kdhak ba ja aagi'ñ nat jax ja'k palhbui gu Dios nat jix kü'p jum duukam jup tu duu ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. ²⁰ Ba' na mit pui' ji' kai, joidham jix bhaim ilhdhak ma tu daani mit buiñor gu Dios. Mi' dhir ba' moop titda am gu Paablo:

—Dho gu'ch jaaduñ, nap jax bax maat jia na mit mui' ba ti jü'ñ buiñor guch Xoi'kam gui' nam jir ya' kam dhi Israel, ba' nam gu' pui' ilhii'ñ na pui ja a'm jum aa' nam mi' pui' jiiimda' gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka'. ²¹ Gu' ji nam gu' ya' pui' ja titda na sap gui' nam jir ya' kam nam mu ja'p oi'dha' jai' kap na pai' jax cham jir Israel, nap sap aap pui' ja titdaidha' mu ja'p ji oilhidhat na cham kam aa' nam mi' pui' jiiimda' gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka', nam sap cham ka ja matgilhchudidha' gu ja maamar na ba' bhaan jix maati' ka' nam jir Israel kam ka'. ²² ¿Jax jap ba' xi ilhii'ñ gu dhi' pui'ch jaaduñ? Ja'p dho ji nam gu' pui' ba ti kaaya' gu ja'tkam na pich ya' ba ai. ²³ No' pich gi ja'pni ja'k tu duu nam kapbhai' ya' jai'ch maakob guch jaaduñ na mit ba tu dai buiñor gu Dios nam tu makgixidha'. ²⁴ Dhi'p xi ja baidhai mu jimia' mu gê' chiop nap ba' ja büm mi' pui' xi chu kuugalhdha' na mit jax ja'k ba tu dai buiñor gu Dios. Ba' jano' na pai' dhuuk jum aaya' na pim pu'ñi ba tu kuugalhdha', aap ja a'mkam xi chu namkidha' na ba' mi' dhir ja'p ja'k bax bhaai'n ka' nam jiika' gu ja kuup nam ba'm tigia' gu ja'tkam nap tu' ka'm ni'ñ gu pui' na jax ja'k tu aagix, nam ba' bax mat ka' na cham tu'r pui' nam jax kai'ch aap jum bui. ²⁵ Ba' gui' nam ji'k cham jir ya' kam dhi Israel na mit pui'p ti jü'ñ buiñor guch Xoi'kam, pui' ja'k mui' ba tu ja ua'ñxi chich nam cham ka tu kua'da' gu tu' na ja bui makgixix ka' gup duiñxim didios, sia gu i'hir nam cham kua'da' gam gu sasoi' gui' nam ja bhiikchudat

ja koo'nda', gio ba' nam cham jai'x bhai' ka ja titdada' gu u'uub.

Gu Paablo nam ba dagia' gu ja'tkam na mi' ka oiri'da' gɛ' chiop

²⁶ Ba' gu Paablo pui' tiip tu buim nam jax titda gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Mui' ma jii xi ja baidhak gu maakob jich jaaduñ, buimgidhak ba' dai na mit pix pui' ja'k bhaan ji baapam nam ba tu kuu-galhdhim gu pui' na mit jax ja'k tu dai buiñor gu Dios nam pu tu duña'. Mi' dhir ba' dai nat mu ba baa gu Paablo gɛ' chiop nat ba tu aagam nam pai' dhuuk tu makgixidha' gu Dios biix ji'ma'n.

²⁷ Gu' ji na gu' jano' na pai' dhuuk bam aajidhat nam pai' dhuuk ba tu kuugalhdha' git gu pui' na mit jax ja'k tu dai buiñor gu Dios, ba ti mit gu Paablo na mi' oiri na pai'r gɛ' chiop ji'kchi gu Israel kam ja'tkam gui' nam bhammi dir ja'p oi'ñka' na pai' jax bhaan bipio' gu Aasia dibii'r. Bhai' ji ja iatgi mit gu ja'tkam nam sap ba' bhai' ji bhaaku' buiñor gu Paablo, ²⁸ jup ja titda am gɛ' ki'n:

—Gor jich palhbui'ñ jich jaaduñ Israel kam kuch daagi tulhiiñchuda' dhi maa'nkam na nai' jimdat ja iatgidhidha' guch ja'tkam tuk, na pui' ja titdaidha' na sap pur cham tu' gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka', gio sap ya' dhi gɛ' chiop sia pur cham tu'. Daman nat ya' ja baapai gu jai' ja'tkam nam cham jir ya' kam dhi Israel, sia ku gu'x io'm tiix chu xidhuu.

²⁹ Ba' dhi' gu Troopimo aagit jup kai'ch am, gui' nar bhammi dir ja'k kam Eepeso, nam gu' biipi' dir ka nii'ñ nam bha ja'p maap ka jim gu Paablo na pai' jax jir gɛ' kiicham, ba' ja'p jum aa' am nat mu baidhak gɛ' chiop.

³⁰ Ba' na mit pui' ji ja kɛk gu ja'tkam, giilhim bhai' ji bhaak jamit, pix giilhim ba kai'ch am biix kap bhai' na ji'x juugit jir gɛ' kiicham. Ba' jai' dhit mu boopok bhai' pu ji dhaa mit gu Paablo, tiimirak jamit gamai' pu bhich mu ja'k na pai'r

diirap dir bhai' gu gɛ' chiop, ba' xi bu-usaidhak jotmoda' bhai' pu tu kukpa mit gu kiki'ñgob nam gu' giilhim jix bhaaktu'. ³¹ Ba' ja'p pik ba ji mu'aak jamit, gu' ji nat gu' moo ampik pui'p ba ti kai gu ja gɛ'kam tuk gu sandaarui'x gu Rooma kam nam giilhim jix bhaak gu ja'tkam biix kap na ji'x juugit jir gɛ' kiicham. ³² Ba' nat jax maap ja jumaap gu sandaarui'x chugi'ñ mu dai'bus. Ba' na mit ba ti gu ja'tkam na mui' ba milhchu' gu ja gɛ'kam tuk gu sandaarui'x gio gu jai' sandaarui'x chugi'ñ, mi' pui' pup tu'ii' am nam mi' ka gibchu' gu Paablo, cham ka juan am. ³³ Ba' gu ja gɛ'kam tuk gu sandaarui'x mui' xi kɛk mia'n xi dhaagik gu Paablo xi ja chia gu sandaarui'x chugi'ñ nam bu-uphia' gook bapaiñum titropiñ ki'n. Mi' dhir ba' ba ja tikka gu ja'tkam nar jaroi' dha' gio nat tu' jax dhuu gu tu' nar jix buam jum duukam kum ba' mi' bax mu'aam. ³⁴ Gu' ji na gu' cham maatit ja kɛk, nam gu' giilhim gɛ' ki'n bha jiiñak gio nam biix aixim kai'ch, jai' maakam jup kai'ch am gio jai' maakam ip. Ba' pui' ma tu chia nam bhika' gu Paablo mu ja'k nam pai' oi'ñka' gu sandaarui'x. ³⁵ Ba' na mit mu ba aich na pai' dhir mu tim tissa'n mi' na pai' dhir jax mui' ji chum bapki miji' nam pai' oi'ñka' gu sandaarui'x, tɛ'kob daagik ma bhik jamit gu Paablo nam ba' cham daagi mu'aa' gu ja'tkam gui' nam mi'x bhaak buiñor, ³⁶ nam gu' gatuuk dir giilhim mu boopo' jiiñkidhat, jup xi kai'chidhat am:

—¡Mu gor mu'aiñ dhi maa'nkam!

Gu Paablo na ba tu ja a'gidha' gu ja'tkam gui' nam jix bhaak ka' buiñor

³⁷ Ba' na mit kia'pix ba ji kuu gu Paablo mi' nam pai' oi'ñka' gu sandaarui'x, ba tikka gu ja gɛ'kam tuk gui' ji' gu sandaarui'x, jup titda:

—¿Cham jir am aa no' ñich alhio ka xi chum a'giñ jaduñ?

Ba' gu ja gɛ'kam tuk gu sandaarui'x jup kai'ch:

—¿Ja'p aa griago ñi'ook ki'n tu ñiok ap jiñ jaaduñ? ³⁸ ¿Dho bak gu' cham tu' aap jir di' ji jia gu Ejipto kam maa'nkam gui' nat maa'nnim mummi ma ti jigialhchuda gampix jix chu gak kir ja biim maakob miil gu sandaarui'x nat ja kokda gu Rooma kam?

³⁹ Ba' gu Paablo jup kai'ch:

—Cham, aañ jir jumai ji matgim jiñ jaduñ. Jir ya' kam iñ dhi Israel, mu ja'k jañich maaxir na pai'r gè' kiicham na pai' pui' ti tii' Tarso gui' na bhaan bipio' gu Siliisia dibii'r. Ba' aañ ja'p tii xim tii'dam jiñ jaduñ nap git alhioñ dho'ñcho' nañ ka xi chu ja a'gidha' dhi ja'tkam nam ya'x bhaak.

⁴⁰ Ba' gu ja gè'kam tuk gu sandaarui'x cham jax ji chi'ik jup xi chia na tu ja a'gidha' gu ja'tkam. Ba' bhail' xi kibbok gu Paablo na pai' dhir mu tim tissa'n, ja'p xi ja duiñ gu ja'tkam nobii'ñ ki'n nam sap cham ñiokda', ba' gui' pix cham jup ñio mit. Mi' dhir ba' dai nat bhail' ji chu ja a'gi ebreo ñi'ook ki'n, jup ja titda:

22

¹ —Ea na pim alhio ka xiñ kaaya'ñ jaaduñ nañ jax jam tii'da'.

² Ba'x io'm pix cham ñio mit gu ja'tkam na mit kai na ebreo ñi'ook ki'n tu ja a'gi'ñ. Ba' ja'pni mui' ji kii:

³ —Dho gu' aañ pui'p jir ya' kam dho dhi Israel jiñ jaaduñ, mu ja'k jañich maaxir na pai' pui' ti tii' Tarso, ya' ja'k jañich ba' gi'ir dhi Jerusaleen. Ba' buiñor tuñ mamtuxdhak jañich gu Gamalial, ba' tu maat jañich gu pui' na mit jax ja'k tu ua'nak gux io'm bijik dir kam guch bopxi kat. Pui' kuñ ba' aañ gammiji buiñor tu daanda' gu Dios ja'p na jax aapi'm jiñ jaaduñ na pim gammiji tu daanda'. ⁴ Ba' bii'pi' dir giilhim jix ja bhaamki'ñdha' iñ gui' nam ji'k pu'ñi ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gui' na ja'p ji buusan nar xibkam gu boi, ja da'ngit jañ ja kukpada' gu chichio'ñ gam u'uub. ⁵ Jix maat dho gu dhi' pui' gu ja gè'kam tuk gui' nam bhail' gè' chiop ja a'mkam tu daanda' gu Israel kam ja'tkam,

sia gux a'aixkam jum aa'ndam jich jaaduñ, na mit gu' dhi' muñ joot mu Damaasko jiñ maakak maa'n gu u'uan nañ ja tii'ñchuda' guch jaaduñ gui' nam mummi oi'ñka' gu ya' dir ja'p kam Israel, na sap ba' dhi' ki'n jix bhaai'n ka' nañ ja da'ngii bha ja ui'ka' git guch jaaduñ gui' nam ji'k ti jii'gi'ñdha' buiñor gu Jesus Nasareet kam, nach ba' ya' Jerusaleen ja aichdhai ja tulhii'ñchuda' git.

Gu Paablo na ba ja aagi'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nat jax dhuuk ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam

(Noo. 9:1-19; 26:12-18)

⁶ 'Gu' ji na gu' gammiji gu biix boi nañ mui' ka jim jix dhaam duuk, nañ kia'pix ba aajidhat mu Damaasko, ba tii' ñich nat jiñ a'm biix xikoolh bhail' ba tum ton bhammi dir jix dhaam giilhim jix o'jo' ki'n. ⁷ Ba' aañ mi' pu ia nañ jax ka jimdat, ba' ba kai ñich nat bhail' ba tum ñio bhammi dir na pai' bha tum tanoor, jup tum kai'ch: “Aapi' Saulo, ¿jax kup ba'ñ o'bhagi'ñchu?” ⁸ Ba' aañ xi chikka nar jaroi' dha', ja'p jañ chitda: “¿Jir jaroop gi dha' aapi' Gè'kam?” Ba' gui'p kai'ch na bhammi dir bha tuñ a'gi'ñ: “Aa dho aañi' dhor di' gu Jesus Nasareet kam gui' nap jaroi' o'bhagi'ñchu.” ⁹ Ba' giilhim jix chotdon am gui' nañ ja biim jim, nam gu' biix jup nii'ñ na bha tum tanoor bhammi dir jix dhaam, dai nam cham kè'è' gu jaroi' na bha ñiok bhammi dir. Dai aañ diilh nañ ba' kè'è'. ¹⁰ Ba' aañ giop xi chikka gui' na bhammi dir bha ñiok, ja'p jañ chitda: “¿Tu'p jix aa' nañ jax dhuñia' aapi' Gè'kam?” Ba' gui'p kai'ch: “Dho nap bangii giop ba jimda' dho mu ja'k nap pai' ja'k jim Damaasko. Mummim ba'm aagi'ñdha' nap tu' jax dhuñia' aañ jiñ a'mkam.” ¹¹ Ba' nañ gu' cham ka ñia nat pui'ñ dhooa gui' na bhammi dir bha tanoordat, pui' mit jiñ ñobchik mañ baidhak mu ja'k Damaasko gui' nañ ja biim jim.

¹² 'Ba' maa'n mi'p kioka' guch jaduñ Ananiyas tii'gim nax io'm

tu' ka'm nai'ndha' gu Dios na mi' pui' jimda' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka', gio nam bix pix joidham jix kiigalhi'ndha' gui' nam ji'k ya' dir ja'p Israel mummi ja'k oi'ñka' Damaasko. ¹³ Ba' dhi' ji' dhich jaduun Ananiiyas tii'gim mui' ma jii mu na mit pai'ñ chibiaptuda, jup jiñ chitda ba' mu ji eek: “Aapi'ñ jaduun Saulo, bhañ joot guch Gi'kora' nap sap giop bax ñia ka' xib dir ja'p ja'k.” Ba' mi' jotmoda' bhai' ji ñiata ñich nat jax puñ chi'n. Jix bhai' giop bax chu maax nañ nai' xi chi nai'ñ. ¹⁴ Mi' dhir ba' moo ja'pni ja'k bhai'p ji chuñ a'gi, jup jiñ chitda: “Jum a'm ba ti tii jiñ jaduun gu ja Dios tuk guch bopxi kat nap sap ba'x io'm jix bhai' ba machia' na jax pik ja'k jix aa', gio nap ba' tigia' maaxik gui' na jaroi'x io'm jir jix bhai'kam, gio nap ba' pu'ñi kēēkē na bha tum a'gi'ndha', ¹⁵ nap sap gu' aap ba'r di' ka' jia nap nai' tu ja a'gidha' gu ja'tkam na pich ji'k jax ba ti tii gio na pich jax ja'k ba ti kai. ¹⁶ Ba' gu xib jum aa' nap xim dikoo'ndha' nap bam bakuanmira' mu ja'p pai' na jax suu'nka' gu suudai' soi'm ilhdhat bui'ñor guch Xoi'kam na ba' uañchuda' gum ua'tulhdhara'.”

Gu Paablo na ba ja aagi'ndha' gu Israel kam ja'tkam nat jax dhuuk tu ja a'gi'ñmirak gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios gui' nam cham jir Israel kam

¹⁷ Ba' na ñich pai' dhuuk gio ya'p ba ai dhi Jerusaleen, mui' ma jii ñich mu gē' chiop na ñich ba tu daañim. Ba' nañ mi' ka tu daan, ¹⁸ ba tii ñich gu Gē'kam jich Gi'kora' nat mi ja'p bam maax, jup jiñ chitda ba': “Ba jimia' ap ya' dir dhi Jerusaleen, xib moo, nam gu' cham ji'xkat jum jii'gi'ndha' sia kup tii ja aagi'ñ nañ jir tu'p tu'm da' aañ.” ¹⁹ Ba' aañ bhai' tii soi' ji chi'n ja'p jañ chitda: “Ja'pji nam gu'x maat nañ aañ biipi' dir mu ja'p nai' ja da'ngit ka ja tulhi'ñchu'nda' gui' nam ji'k ti jii'gi'ndha' aap jum bui, na jax aa' kuñ pui' ja gibdat ja ko'ktulhi'ndha'. ²⁰ Gio jano' na mit pai' dhuuk ma'yasimik

mua gu Teeban, gui' nam a'mkam ka tu a'gat gu pui' nap jax ja'k jix aa', nam gu' bix jup jix maat nañ aañ jai' mi ja'p jup xi kiik nañ ja nuukxi'ñ gu daam dir kam ja tii'dhara' gui' na mit mi ja'p xi ja darsak na mit mi' ba ji mua. Jai' ja'xbui' pui'p xiñ chaat iñ na sap pik ba'r am nam mu'aa'.” ²¹ Ba' maa'n na jax jiñ chitda gu Gē'kam jich Gi'kora', jup kai'ch: “Ja'pji nap ba jimia', nañ gu' aañ jix aa' nap mik ja'k bhiiya' ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam.”

Gu Paablo nam tii bax gii'bim ka' gu sandaarui'x

²² Ba' ja'xbui' juugit pix kai mit gu Paablo nat tu ja a'gi, mi' dhir gu' gio pix jiiñak jup suulh jamit ji, jup kai'ch am:

—jMu gor mu'aiñ dhi maa'nkam, na gu' cham jir am gu pui' na jax kai'ch!

²³ Ba' pix miji dir ji kiksa am nam pui' kai'ch, gio nam mi ja'p nai' xi ja xiixkaim gu ja jajannulh, nam gu' giilhim jix bhaak, gio gu dibir nam jax da'ngi nai' tē'kob xi buppa am.

²⁴ Ba' gux io'm ja gē'kam tuk gu sandaarui'x xi chu chia nam giop baidhika' gu Paablo mu ja'k nam pai' oi'ñka' gu sandaarui'x, gio sap nam xi gii'bia' na sap ba' tu aaga' nam jax kai'ñkam jix bhaamki'ñ gu ja'tkam. ²⁵ Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk ba buupra gu Paablo nam ba' moo ba gii'bia' git, ba tikka gu ja gē'kam tuk gu sandaarui'x, jup titda:

—¿Aagix aa na pim ja gibda' gui' nam ji'k jir ja'tkam tugi'ñ gu gē'kam Rooma kam, pui' na jax aañ nañ maadit jir di', gio no' pu'ñi chakui maati' no' ñich tu' jax dhuu gu tu' nar jix buam jum duukam ka' ba' gu' cham?

²⁶ Ba' nat pu'ñi kai gu ja gē'kam tuk gu sandaarui'x, xi miñ nat aa'ndham gux io'm ja gē'kam tuk gu sandaarui'x, jup titda:

—¿Jax jap ba' ilhii'ñ gu maa'nkam na pich jich chia nach gii'bia'? Maadit jir di' gu ja'tkam tugi'ñ gu gē'kam Rooma kam.

27 Ba' nat jax pui' ti kai gux io'm ja gɛ'kam tuk gu sandaarui'x, mu dai'bus nat tikkam gu Paablo, jup titda:

—Jir silhkam aa nap aap maadit jir di' gu ja'tkam tugi'ñ gu gɛ'kam Rooma kam?

Ba' gu Paablo jup kai'ch:

—Jir pui' dho nap jax kai'ch jiñ jaduñ.

28 Ba' gux io'm ja gɛ'kam tuk gu sandaarui'x jup titda:

—Aañ mui' tuumiñ tu namki nañ ba' maadit bar di' gu ja'tkam tugi'ñ gu gɛ'kam Rooma kam.

Ba' gu Paablo jup kai'ch:

—Ja'pji aañ ilhi'chdham dir pur pu chu'm ji.

29 Ba' pui' cham ka gi' mit gu Paablo, na mit gu' dai bax chooto'n na mit ba maat na maadit jir di' gu ja'tkam tugi'ñ gu gɛ'kam Rooma kam, sia ji gu' gux io'm ja gɛ'kam tuk gu sandaarui'x giilhim jix choo'n nat gan tu chia nam buuphia' bapaiñum titropiñ ki'n.

Gu Paablo na ba tu ja a'gidha' gu ja gɛ'gɛ'kam tuk gu Israel kam ja'tkam nam ti' bax iattulhdham ka'

30 Ba' buimgidhak ba tu chia gux io'm ja gɛ'kam tuk gu sandaarui'x nam sap alhio ka xi dho'ñcho' gu Paablo na buupulh bapaiñum titropiñ ki'n. Mi' dhir ba' dai nat ba tu ja joochxi gu ja gɛ'gɛ'kam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam gio ba' jai' gui' nam ja'ppix jir ja gɛ'gɛ'kam tuk ka', nax maachim nam jax kai'ñkam buiñor jix bhaak gu Paablo. Ba' na mit pai' dhuuk bix mi' bam jumaap mi' na pai' tum a'gada', ba tu chia nam mu baidhika' gu Paablo, mi ja'p ba' xi ja kix ja saagi'ñ gui' nam mi' bax iattulhdham.

23

1 Ba' gu Paablo bha ja'p nai' xi ja tiigik gu gɛ'gɛ'kam nam mui' mi' ba jumpax nam mi' bax iattulhdham, jup ja titda:

—Aañ gammiji mi' pui' jim jiñ jaaduñ na jax ja'k jix ki' ka'm ni'ñ gu Dios.

2 Ba' gu Ananiiyas gux io'm ja gɛ'kam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, xi ja chia nam bha gi'bia' chiñi'ran gu Paablo gui' nam ji'k mi ja'p amuub jup tu'ii'. 3 Gu' ji na gu'p titda gu Paablo:

—Aap dho pui' ja'p jup ji buusnia' nam gi'bia' gu Dios, na gu'm tul-hiñchuda'. Ti' nap gu' cham mi' pui' jim na jax jix aa' nap moo mi' ja'p daakat bhai'p ba tu chian nam bhañ gi'bia' dhi ja'tkam jiñ chiñ am, sia ku gu' ti' cham tu' pui' ja'k tu aagix, gio nap sap pik ba' ya' ba xi chuñ a'gidham na jax ja'k jir am nañ mi' pui' jimda' na jax ja'k tu aagix.

4 Ba' gu jai' gui' nam mi'p tu'ii' ip jup titda am gu Paablo:

—Jax ba' kup ba' pui' pik jup titda dhi' nat Dios gɛ'kam ki'n dai na ba' pu'ñix io'm jir ja gɛ'kam tuk ka' gui' nam bhai' gɛ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam?

5 Ba' gu Paablo gio mui'p ji ñio, jup ja titda:

—Dho gu' aañ cham maadit jiñ jaaduñ no' moop jir di' gux io'm ja gɛ'kam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam. Na gu' gu u'uan ta'm pui'm kai'ch jia gui' na mit bhaan mi' chu ua'nak gui' nam bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios na sap pu'ni cham jir am nañ giilhim titdada' gu jax chu'm gɛ'kam na ja silhka'nda' gu ja'tkam.

6 Mi' dhir ba' moo ja'pni ja'k bhai'p ji chu ja a'gi nat ba ja ti' nam jai' dhit mi'p tu'ii' gui' nam pariseos jum titi'nda' gio ba' jai' gui' nam saduseos jup jum titi'nda', jup ja titda gɛ' ki'n:

—Aañ dho pui' maadit jup jir di'ñ jaaduñ gui' nam pariseos jum titi'. Ja bui maaxir jañich, ba' pui'p ti jigi'ñ iñ nam gio duduardat jup bapmi' gu koi'ña'n. Pui' ku pim ba' dhi' ki'n xiñ bhaamkidhat ya' ba xiñ iattulhdham.

⁷ Ba' nat jax pu'ñi ja tii'n gu Paablo, ma tu a'ga mit gu pariseos jum tii'tgidam ja bii'm gu saduseos. Mi' dho gu' cham maa'n ñi'ook kap duuk am nam tii pup xi chu a'gimik. ⁸ Nam gu' jai' maakam jup kai'ch, pui' na jax gu saduseos nam gu' pui' kai'chdha' nam sap cham tu' duduardat giop ka bapmi' gu koi'ñga'n, gio sap nam cham tu' jai'ch gui' nam jir noonbi'ñ gu Dios, ni jax chu'm ii'mda' dho sap moo ku mu pai' ka oirida'. Gu' ba' gu pariseos pui'p kai'chdha' am ip nam sap gu' giop duduardat jup bapmi' ji gu koi'ñga'n, gio sap gui' nam jir noonbi'ñ gu Dios nam jix jai'ch, sia gu jax ña pix chu'm ii'mda' sap na mu pai' oirida'. ⁹ Gø' ki'n dho gu' pix jiiñak bii't am bii'x nam ji'k mi'p tu'ii' nam pu'ñi kai'ch, jai' nam pui' kai'ch na cham tu'r pui' na jax kai'ch gu Paablo, jai' ba' nam pui' kai'ch na silhkam jir pui' ji na jax kai'ch. Gio jai' mi' dhir ja'p na mit jax jup guguu gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios nam pui' ja'k jup tu jimda' na jax gu pariseos, jai' bhai' bhaankam jup ji ñio mit gu Paablo, jup kai'ch am:

—Dho gu' maaxik cham tu' jax bua ji dhich jaduun gu tu' nar jix buam jum duukam. ¿Jax jach gi bia' nach jup tii'da' no' gu' pui' ja'k aagi'ñ maadit gu nobii'ñ gu Dios na ba' pui' ja'k tu jim, piam gu jax chu'm ii'mda'? Dho gu' cham jir am dho nach jax dhui moop ba ji soo'mchulhdha'.

¹⁰ Gu' ji na gu' jai' gui' nam cham ti jii'gi'ñ gu dhi' pui' ja'k, giilhim cham ti jii'jigir am nam bhax bhaak. Ba' pui' too'nnik giop ka xi chu chia gu ja gø'kam tuk gu sandaarui'x nam giop ka xi kuupa' gu Paablo mu ja'p nam pai' oi'ñka' gu sandaarui'x nam sap ba' cham daagi' giiimii ta'tak jup dooda'.

¹¹ Ba' moo jano' nat jax gamai' ji chuk, buiñor bam maax guch Xoi'kam mi' na pai' kuup gu Paablo, ba'p titda:

—Aap moo cham jax jum aa'nda' Paablo, nam gu' cham ji'xkat jax jum dooda' sia kum jax tii ilhii'ñ gui'

nam xim bhaamki'ñ gu ya' kam dhi Jerusaleen. Na gu' kam aa' nap jiiñ a'mkam bhammi dir ja'k ka tu ja a'gi'ñmira' gu ja'tkam na pai'r Rooma ja'p na pich jax ja'k ba tu ja a'gi ya' dhi Jerusaleen.

Gu Israel kam ja'tkam nam maap jim jumpadai ba tu a'ga' nam jax ja'k dui mu'aa' git gu Paablo

¹² Ba' moo jano' buimgidhak nat jumai gamai'p ji chu maaxir, jai' dhit maap jim jumpadak ba tu a'ga mit gu Israel kam ja'tkam nam pui' kai'ch nam sap mu'aa' gu Paablo. Gio na mit pui' tii nam sap cham tu' jugia' gio nam cham tu' i'ya', nam pai' dhuuk xi mu'ai sap nam ba' ba tu jugia'. Piam sap no' mit gu' moo jax dhuukat cham jax dhoda, diil dho sap ba' cham bhai' tu ja jimia'. ¹³ Ba' dhi' na mit ji'k pu'ñi ja'k maa'n ñi'ook jup duu, aix am gook oo'm damdir ji'kchi pup. ¹⁴ Gatuuk ba' na mit pu'ñi xi chu a'gak, dai na mit ba ja aa'ñdham gu ja gø'gø'kam tuk gui' nam bhai' gø' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam gio gui' nam ja'ppix jir ja gø'gø'kam tuk ka' gu Israel ja'tkam, jup ja titdaim am mu ji øøk:

—Aach pui' ba tii nach cham tu' jugia' gio nach cham tu' i'ya', nach pai' dhuuk xi mu'ai gu Paablo nach ba' ba tu jugia'. Piam ku chich gu' moo cham jax dhoda, diil dho ba' cham bhai' tuch jimia'. ¹⁵ Ba' gu xib ja'pni ja'k jix bhaai' na pim aapi'm mu jimia' ja bii'm gu jai' ja'ppix jich gø'gø'kam tuk na pim pu tii'npu' gu ja gø'kam tuk gu sandaarui'x na kabuimuk bha jam bai'ñixidhika' gu Paablo, ja'p japim xi iatgidhai na pim jix bhai'x chikkam nat tu' ba' jax dhuu gu tu' nar jix buam jum duukam. Aach ba' dai nach gama ja'k pai' boi cha'm ba ti niirda' biipi' dir nach ba' mi' pu mu'aa' na bhai' ka bai'ñchu'nda'.

¹⁶ Gu' ji na gu' moop ja køø maa'n gu biapma' nar tataalhi'ñ gu Paablo, ba' jotmoda' xi mii nat aa'ñdham mu na pai' kuup ja bui gu sandaarui'x.

17 Ba' gu Paablo nat pui' jì' kai, maadit ba tu joochxi gu sandaarui'x, ba' pui' ba titda nat pai' dhuuk mi' ba ai na sap mu baidhika' gu biapma' buiñor gu ja gè'kam tuk na sap ba'x xi'lhim tu a'gidha'. 18 Ba' gu sandaarui'x cham jax ji chi'ik mui'p ma baidhak gu biapma' mu ja'k na pai' daaka' gu ja gè'kam tuk, jup titda ba' mu ji è'k:

—Aañ ya' bai'ñchu' dhi biapma' nat bhañ joot gu Paablo gui' na mu kuup, na sap jix xi'lhim xi chum a'gidham.

19 Ba' gu ja gè'kam tuk gu sandaarui'x xi ñobchik mu ja'p xi baidhak gu biapma' na pai' cham jaro' xi ja kè'kè' nam jax kai'chdha', ba tikka ba', jup titda:

—¿Jax jap xiñ chi'dam jiñ jaduun'?

20 Ba' gu biapma' mui' ji ñio, jup titda:

—Dho gu' na ñich bham aa'ñdham dho na mit maa'n ñi'look bap duu gu Israel kam ja'tkam nam sap pik ba' bha jimii pum tiida' nap kabuimuk mu ja bai'ñixdhika' gu Paablo nam sap pik ba'x bhai'x chikkam nat tu' ba' jax dhuu gu tu' nar jix buam jum duukam. 21 Ku gu' aap cham mi ja jii'gi'ñdha' ji no'm moo ya' pai' jiidat pui' bam titdaim, nam gu' pui' kai'ch jai' dhit gu ja ja'tkam tuk nam sap gook oo'm aixkam damdir jì'kchi pup mi' pai' ti ñirda' boi cha'm jix ixchuxim, nam sap ba' mi' pu mu'aa' gu Paablo nap mui' ka bai'ñchu'nda', na mit gu' sap biipi' dir pui' ja'k ba ti nam cham tu' jugia' gio nam cham tu' i'ya', nam pai' dhuuk xi mu'ai sap nam ba' ba tu jugia'. Piam sap no' mit gu' moo jax dhuukat cham jax dhoda, diilh dho sap ba' cham bhai' tu ja jimia'. Ba' gu xib dai aap pix nam ka xim kaim nap jax chi'ya'.

22 Ba' gu ja gè'kam tuk gu sandaarui'x pix cham jax jup ti. Mi' dhir ba' dai nat xi soo'mchulhdhak ba joot gu biapma' na sap diilh pix pui'x chu mat ka' gu pui' nat jì'k jax ba tu a'gi.

Gu sandaarui'x nam Sesareeya ja'k ba do'ñchopu' gu Paablo

23 Gatuuk ba' dai nat gook ba ja bai gu sandaarui'x chugi'ñ, jup ja titda ba' na mit pai' dhuuk mi' ba ai nam sap xi ja chi'ña' gu jai' sandaarui'x chugi'ñ nam jix kii' bam duña' nam ba' ja'xpix gamai' ji jimia' na ji chukgia' nam do'ñchopu' gu Paablo mu ja'k na pai'r Sesareeya, jì'k gook jix cha'tmam oo'm sap nam jiidma' gui' nam aagix nam pui' ja tooton ki'n oipoda', gio ba' jai' baik oo'm daman mambhix aixkam ip sap gui' nam kakbai cha'm jup aagix nam oipoda', gio ba' gook jix cha'tmam oo'm ip sap gui' nam jup aagix nam dai laansas ja ua'dat jup oipoda'. 24 Gio nat xi ja chia ip nam ja ulhña' gu kakbai na ba' maa'n bhaan jup jimda' gu Paablo, gio nap ja titda nam sap jix bhai' bai'ñchu' git mu aichulhdha' gux kai' Peeles. 25 Damdir maa'n u'uan mui'p xi ja maa na ja'pnim kai'chim na mi chu ua'ñixchu':

26 “Aañi' nañ pui' tii' Klaudio Lisias ya' dir jañ mui' xi chum guguuxi'ñ bhaan dhi u'uan nap jax jum ilhii'ñ aapi'ñ jaduun' Peeles nap jir jix kai'. 27 Mi' dhir jañ ba' moo ja'pni ja'k jup xim tiidam na mit gu Israel kam ja'tkam ya' daa dhi maa'nkam gio ba' na mit ja'p pik ba ji mu'aak, gu' ji na ñich gu' aañ mu dai'ññik ma palhbui ja biim guñ sandaarui'x chuk, na ñich gu' pui' ba ti kai na dhi' maadit jir di' gu ja'tkam tugi'ñ gu gè'kam Rooma kam. 28 Gatuuk jañich ba' ti ma baidhak mu nam pai' tu a'gada' jim jumpadat gu Israel kam ja'tkam gu tu' no'm bax a'gam, nañ gu' tiix maachim nam tu' ba' ki'n jix bhaamki'ñ. 29 Ba' bhaan bhai' ji chu a'ga mit gu pui' na jax ja'k tu aagix nam tu jimda', gu' ja'p gu tu'x buam jum duukam gu' cham pai' aa' am ji na jax ja'k moor am nam ba' mu'aa', nich chu' palhüp jup jum duukam dho moo na jax ja'k moor am ka' git na ba' mi' pai' pu'ñi ba kuupka' git. 30 Gu' ji na ñich gu' ya' pui' ba ti kai na mit sap maa'n ñi'look bap duu gu Israel kam ja'tkam nam pui' kai'ch nam mu'aa'. Ba' mu ja'k

jañ mui' xi chu jootsa' nam mum bai'ñxidhika', gio ba' gui' nam jaroi'x bhaamki'ñ bix pui'p ba ja tii'n jañich nam mummi jimii aap jum bui mi' pu ti'ya' nam jax ba' kai'ñkam pui'x bhaamki'ñ. Ja'pni daipu'."

³¹ Ba' gu sandaarui'x pui'p tu buim am na jax ja titda gu ja gè'kam tuk, ma baidhak jamit gu Paablo nat pai' dhuuk gamai' ji chuk mu ja'k na pai' Antiipatris ti tii'. ³² Kabuimuk ba' jai' mi' dhir ja'k ba suulh jamit gu sandaarui'x gui' nam pui' jiiim ja tooton ki'n, dai gui' nam kakbai cha'm jiiim jamit ba' pu oi gu Paablo mu ja'k Sesareeya. ³³ Ba' na mit pai' dhuuk mummi ba ai, mi' xi maa mit gu u'uan gux kai', gio gu Paablo mit bix mi ja'p jup xi kix. ³⁴ Ba' gux kai' xi jiñkuidhak gu u'uan bhai' ba tikka gu Paablo na sap jir pai' kam. Ba' nat ba maat nar mu ja'k kam na pai' Siliisia bhaan bipio' gu dibir, ³⁵ jup titda:

—Dho bak gu'r am ji nañ jum kaaya' nap jax ja'k xi buada' nap tu a'ga'da' no' mit ya' ba ai gui' nam pui' xim bhaamki'ñ.

Ba' daipu' xi chi'ik ba tu chia nam kuupa' gu Paablo pu mi' pui' na pai' jax kio diilh, na pai' kiokat ip bii'pi' dir gu Eroidis kat.

24

Gu Paablo nam cham jax dhooda' gu Israel kam ja'tkam nam tii ba ji iattulhdha' bui'ñor gux kai' Peeles

¹ Ba' gu Ananiiyas gui' nax io'm jir ja gè'kam tuk ka' gui' nam bhai' gè' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, jix chamaam jurni'ñ ki'n mummi ba ji buus na pai'r gè' kiicham ka' Sesareeya ti tiigim ji ja baidhat ji'kchi gui' nam ja'ppix jir ja gè'gè'kam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam, damdir maa'n jup xi bai'ñchu' gui' nax matda' ka' na tu a'ga bui'ñor gu jax chu'm gè'kam, Tertulo tiigim. Ba' dhi' ji' dhi ja'tkam mu ba ai mit bui'ñor gui' na mi'r jix kai' Peeles tiigim nam mi' bax iattulhdham gu Paablo. ² Ba' xi chu joot gux kai' nam bai'ñpu' gu Paablo mu ja'p

na pai' kuupka' nam sap ba' mi' ba tu a'ga' maap gui' na mit jaroi' mi' ba ai nam jix bhaamki'ñ. Ba' na mit pai' dhuuk mi' ba aich, mui' ji chu a'ga gu Tertulo, jup titda gux kai' Peeles:

—Taxchaab ba'ch jaduun, moo pik ja'p joidham jix jii'kgim jup tu'ii' ich ji. Taxchaab ip gum matda' na joidham bix aixim jix bhai' ji chu buusnichu' aach jich bui nach jir jum ja'tkam tuk. ³ Ba' bix dhi' pui' aach gammiji bhaan gè'kam ki'n jix bhai'ch chaat nap ba' moox mat ka' aapi'ch jaduun Peeles. ⁴ Ba' na cham jix io'm ba ji miikidha' nach ya' tum a'gi'ñ, ka xich kaaya' ap nach ja'pni ja'k jum tii'da': ⁵ Dho gu' dhi maa'nkam aach pui' nii'ñ ji na giilhim nai' jimdat ja kokdhichdham gu Israel kam ja'tkam, na ja iatgidhim na jax ja'k cham jir am. Dhi' dhor di' gui' nar ja gè'kam tuk gui' nam nasareenos jum tiiti'. ⁶ Gio bhammi chiop na pai' tii giilhim jix chu xidhuu, nat cham tu' ka'm ti tii nat agree'n mu ja baapai gu jai' ja'tkam nam cham jir Israel kam. Ba' aach pu kai'ñkam tii daa nach ba' pu tii'dai tulhi'ñchuda' git na cham tu' ka'm ti nii'ñ gu pui' na jax ja'k tu aagix aach jich bui. ⁷ Gu' ji nat gu' mu dai'ññik jup jich baabui gu Klaudio Liisias gui' nar ja gè'kam tuk gu sandaarui'x. Pui' chich dho ba' cham jax dhooda, ⁸ na gu' pui'ch chitda nach sap ya' ja'k aap jum bui tu a'ga' gu dhi' pui' nach jax ba kai'ch. Jix maat dho no' pich bhai' xi chikka diilh nap ba' ba ti jii'gi'ñdha' nach silhkam jup kai'ch gu dhi' pui' nach jax ba tum a'gi'ñ.

⁹ Ba' gui' nam mi ja'p jup daraa gu Israel kam ja'tkam bix pui'p xi kai'ch am na jax kai'ch gu Tertulo na mi' iattulhi'ñ gu Paablo. ¹⁰ Ba' gux kai' ja'p xi dui'ñ gu Paablo na sap mui' xi chu a'ga'. Ba' gui' mui'p ji chu a'ga, jup kai'ch:

—Dho gu' aañ jix bhai'ñ chaatit ya' pui' xi chi'ya' dho nañ jax ja'k jup xii' maat, nañ gu'x maat nap aap mui' oidha' ya' bar jix kai' na ji'x juugit bhaan bipio' dhi dibir. ¹¹ Dho gu' aañ

nat kia'pix mambhix daman gook tanoolh ba juruun na ñich bhammi ai Jerusaleen na ñich mu tu daañim buiñor gu Dios, kagit nap tikkada'ñ jaduun nar pui' nañ jax kai'ch. ¹² Ku gu' cham pai' jaroi' buiñor ñiokbo ñich ji, ni miji irban dir gu gø' chiop kuñ cham pai' ja kokdhichu'n gu ja'tkam, ni mu ja'p pai' nam jax jum jumpadat tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, ni sia dho moo bhai' dhi gø' kiicham. ¹³ Ku gu' dhi' pui' nam jax kai'ch dhi ja'tkam ni ji'x ji iam kur pui', cham bia' am dho nam jax ti'ya'. ¹⁴ Na gu' aañ dai jia nañ mi' pui' jim nat jax ja'k tu dai xib gu Dios gui' nam pui'p daanit gux io'm bijik dir kam jich bopxi kat, na gu' dai nax aa' nach jix bhai' mi' pui' jiidma' na jax ja'k jix kii' ka'm nii'ñ. Dhi' ba'r di' gu xibkam boi nam ja'p ilhii'ñ dhi' nam xiñ bhaamki'ñ nach diilh pix pu tu bua nach jax ilhii'ñ nach ji'k maap jich dhaa'. Gu' matgim aañ jix maat ji na jax ja'k tu aagix na mit tu ua'nak gui' nam bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, ba' mi' pui' tu daa'ñchu' iñ dho. ¹⁵ Ba' pu'ñip jix biiñak iñ aañ buiñor gu Dios na jax dhi' am nam pui' ja'k jix biiñak nam gatuuk duduadii giop baapmigia' bix gu koi'ñga'n, pui' na jax gui' nam cham u'ua'tulhdhix ka' gio gui' nam jix u'ua'tulhdhix ka'. ¹⁶ Pui' kuñ ba' aañ jiñ dhikoo'ñdhatu' nañ mi' pui' jim na jax ja'k jix kii' ka'm nii'ñ gu Dios gio gu ja'tkam ja bui.

¹⁷ Ba' mikkat ji'kchi oidha' ki'n nañ maakam ja'k xi oilhimik na pai' jax cham jir Israel, bhai' ma jii ñich ya' ja'k nañ jir pai' kam na ñich bha ja do'ñchidham gu tuumiñ gui' nam cham bia' nam tu' ki'n tu saba'da', gio na ñich bha tu makgixidham gu Dios bhammi gø' chiop. ¹⁸ Ba' bhai' pui' ka tu kuugalhdhim iñ na jax ja'k tu aagix buiñor gu Dios, bam aajidhat nañ pai' dhuuk pui' tu kuugalhdha' git, gu' ji na mit gu' jano' pik bhai'ñ chügik gø' chiop bhai' puñ dhaa gu Israel kam ja'tkam gui' nam jir bhammi dir ja'k kam na pai' bhaan bipio' gu

Aasia dibii'r, ku gu' tii cham pai' ja kokdhichu'n iñ ji gu ja'tkam. ¹⁹ Dho gu' gui' ji jia nam ya'ni bha jimii pu ti'ya' nam jax kai'ñkam ba' pui' xiñ bhaamki'ñ. ²⁰ Piam kum gu' dhi' nam ya'p tu'ii', dho ya' pui' xi chi'ya' am no' mit mooñ chi' nañ jix buam tu bua gu tu' nar jix buam jum duukam jano' nañ pai' dhuuk bhammi kap tu'ii' ja bui nam pai' tu a'gada'. ²¹ Ja'p jañich pix xi chi' gø' ki'n jano' nañ pai' dhuuk bhammi'p tu'iii' ja bui: "Pu kai'ñkam ya'ñ iattulhi'ñ japim nañ ti jügi'ñ nam gio duduardat jup bapmi' gu koi'ñga'n."

²² Ba' gux kai' Peeles mi' pui' cham ka ja kaim gui' nam mi' tii ka iattulhi'ñ gu Paablo, na gu' pui' pu tø køøø' na bhaan tum a'ga guch Xoi'kam gui' na pui' ji buusan nar xibkam boi. Ba'p ja titda:

—Moo chi jano' ba' na pai' dhuuk ya' aaya' gux io'm ja gø'kam tuk gu sandaarui'x na Liisias tii' nañ ba' jam aagi'ñdha' na jax ja'k jir am ka' gu dhi' pui' na pim tu' bhaan tu a'ga.

²³ Ba' daipu' xi chi'ñik gux kai' Peeles, ba chia gu sandaarui'x chugi'ñ na giop ka xi kuupmira' gu Paablo amuub mi' dhir ja'p, ku gu' sap cham tu' ji na moop buupulh ka' na ba'x bhaai'n ka' na ji'x mi ja'p jup xi oirida', gio nam cham ja juanda' gui' nam ji'k mi aajidhat jix chügik ka'.

²⁴ Mi' dhir ba' gatuuk nat pu'ñi ja'k xi chianik gu sandaarui'x chugi'ñ, ji'kchi jurni'ñ ki'n gio mi'p ba ai gux kai' Peeles na pai' tum a'gada', bix jup xi bai'ñchu' gu binga'n Drusiila tügim na pui'p jir Israel kam ka'. Mi' dhir ba' moo xi chu joot gux kai' Peeles nam bai'ñpu' gu Paablo. Ba' na mit pai' dhuuk mi' ba aich, bhai' ji chu ja a'gi na jax ja'k jix bhai' nam mi' pui' jiidmat jix biiñak ka' buiñor guch Xoi'kam. ²⁵ Gatuuk ba' ja'pni ja'k bhai'p ji chu ja a'gi, na sap tu' cham jir am nam pu tu buada', nam gammiji tu' ka'm ti nii'ñdha' na ba' cham ja tulhi'ñchuda' gu Dios na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n. Ba' giilhim pux choo'nnit kai gux kai' Peeles,

mi' pui' dho gu' cham ka kaim, dai nat ba soo'mchulh pix gu Paablo na ka tu a'ga, jup titda:

—Bax bhai' pix tu a'ga ap jiñ jaduun. Ba jimia' ap, gatuuk jañ ba' giop bam bai'ñdha' nañ pai' dhuuk cham tu' jax buada'.

²⁶ Gu' na ja'p tii ilhdhat ip ji gux kai' Peeles na git tu' tuumiñ ba aagi'ñdha' gu Paablo na ba' ba do'ñcho' git, pui' ku ba' mi'mia'n tii bai'ñdha' nam gook dit tu a'gada'. ²⁷ Gook oidha' dho gu' moop duu na maa'n na bai'ñdha' na ji'x juugit jir jix kai' kat. Mi' dhir nat gu' bam pataasa, jumai ba' bhaankam mi' bar jix kai', Porsio Pesto tiigim. Ba' gu Peeles, na gu'x aa' nam jix kügalhi'ñdha' gu Israel kam ja'tkam, pui' cham xi dho'ñchok gu Paablo. Diilh chi sap panaas jix maat na jax dhuñia' gui' na gatuuk mi' bar jix kai'.

25

Gu Paablo nam gio cham jax jup dooda' gu Israel kam ja'tkam nam tii iattulhi'ñdha' buiñor gux kai' Pesto

¹ Ba' mi' ba ai gu Pesto na pai'r Sesareeya nam ba' mi'x kai' ki'n ba daasa'. Ba' gatuuk baik jurni'ñ ki'n mi' dhir ma jii bhammi ja'k Jerusaleen. ² Ba' nat pai' dhuuk bhammi ba ai, bhai' ji iattulh jamit gu Paablo gu ja' g'e'g'erkam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam ja bii'm gui' nam ja'ppix jir ja g'e'g'erkam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam, ³ nam pui' titda na sap tu chiñia' nam mu baidhika' bhammi Jerusaleen. Gu' ja'pji nam tii ilhdhat ji nam sap bhammi pai' boi cha'm mu'aa' git nam mui' ka bai'ñchu'nda'. ⁴ Gu' ji na gu' cham jup aa' gux kai' Pesto, dai nap ja titda pix na mi' pix kuupka' Sesareeya, na gu' sap cham xiim gio mu ja'k jup bhiiya'. ⁵ Jup ja titda:

—Mummi ji nam muñ oidha' gu jam g'e'g'erkam tuk nañ pai' dhuuk ya' dir gamai' ji jimia' mu ja'k Sesareeya. Ba' no' gu' moo silhkam pui'x buam

tu dooda gu Paablo, dho gu' mi' dho ba' pui' xi kai'chdha' pim nat jax pui' tu dooda.

⁶ Ba' bhammi ka pup xi juruun gux kai' Pesto na pai'r Jerusaleen ji'k xijum baik tanoolh, gatuuk ba' dai nat ba jii mu ja'k Sesareeya. Ba' nat mu ji e'ek buimgidhak bhammi ba daibu atookor ta'm na pai' daaka' gu g'e'kam, na pai' dhir jix bhaai' na daakat nai' tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam. Mi' dhir ba' moo ba tu joot nam bai'ñpu' gu Paablo. ⁷ Ba' nat pai' dhuuk mi' ba ai gu Paablo, mui' xi ai mit jix io'm mia'n gu Israel kam ja'tkam gui' na mit Jerusaleen dir mu ai. Mi' ba' bii'x aixim bhai' ji iattulh jamit, panaas kum moox ñii'ñdham xi kai'ch gu tu' nat jax dhuu nar jix buam jum duukam. Gu' pix ja'p kai'ch am ji, nim maa'n ku iam jir pui', pu cham dho jax dhooda mit. ⁸ Ba' gu Paablo na jax jup xim maat mui'p ji chu a'ga, jup kai'ch:

—Aañ nañ jax pix jup ba kai'ch dho nañ cham pai' dhuuk tu'x buam jum duukam jax bua, ni nañ pai' dhuuk jax kai'ch na cham tu' kam aa' nach mi' pui' jii'mda' na jax chu aagix aach jich bui nach jir Israel kam ja'tkam, ni sia dho moo gu g'e' chiop kuñ cham pai' dhuuk jax kai'ch na cham tu' bhai', ni buiñor gu g'e'kam Rooma kam kuñ cham pai' dhuuk buam pix tu bua.

⁹ Ba' gux kai' Pesto nax aagit nam jix kügalhi'ñdha' gu Israel kam ja'tkam, xi chikka gu Paablo, jup titda:

—¿Ka'ch ji sap mu jimia' aa bhammi Jerusaleen nach ba' bhammi tu a'ga' gu dhi' pui' na pim tu' bhaan tu a'ga?

¹⁰ Gu' ji na gu' gu Paablo jup titda pix:

—Dho gu' ya'p tu'ii' iñ ji na pai' juugit jir g'e'kam gu Rooma kam na pai' pik jix io'm jum aa' na pim pu'ñi tuñ a'gidha'. Gio na gu' nap jax bax maat nañ aañ cham tu'x buam jum duukam jax ja buixi'ñ gu Israel kam ja'tkam. ¹¹ Gu' no'ñ gu' moo silhkam

pui'x buam tu dooda' gít gu tu' nar jix buam jum duukam, cham jañ dho jax kai'chít sia ku mít bañ mua, na gu' pui' ja'k píx bar am ka' gít. Gu' ji nañ gu' cham tu' pui' tu bua nam jax jiñ iattulhi'ñ, cham bhai' dho ba' moo na jaroi' mui'p bañ bai'ñchu'nda' ja bui. Gu' aañ bhammi dir ja'k ji nañ jix aa' nañ bhüya' buiñor gu gè'kam Rooma kam nach ba' maap tu a'ga' gui' nam jaroi'ñ iattulhi'ñ.

¹² Ba' gux kai' Pesto nat pu'ñi kai, xi ja tikkarak gui' nam aagi'ñdha' na jax ja'k jir am ka' gu tu' no' jax jix dhuñim. Mi' dhir ba' moo gio mi'p ji øøk jup titda gu Paablo:

—Dho bak gu' bhammi dir ja'k bhüya' ap ku giñ jaduun buiñor gu gè'kam Rooma kam, nap gu' dñil pui' ba kai'ch.

Gu gè'kam Agriipa tügim na bax kaim ka' gu Paablo na jax ja'k tu a'gada'

¹³ Ba' gui' nar gè'kam ka' Agriipa tügim biima'n gu binga'n Berniis tügim mummí ba ai mít Sesareeya nam paxiartudim gux kai' Pesto.

¹⁴ Ba' na mít gu' mui' tanoolh mi' juruun, ba' gux kai' Pesto ba aagi'ñ gu gè'kam na jax ja'k tu tu'ii' buiñor gu Paablo, jup titda:

—Maa'n ya' kuup gu maa'nkam nat ya' pu cham xi do'ñchok gu Peeles gui' na biipi' dir ya'r jix kai' kat. ¹⁵ Ba' maa'nnim na ñich ma jii bhammi Jerusaleen, bhai' pui' bañ chít da am gu ja gè'gèrkam tuk gui' nam bhai' gè'chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam gio gui' nam ja'ppix jir ja gè'gèrkam tuk gu Israel kam ja'tkam nañ sap tu chiñia' nam mu'aa' gu Paablo. ¹⁶ Gu' ji nañ gu' aañ jup ja titda nach cham tu' pui' ja'k tu jim aach nach ji'k jir ja'tkam tugi'ñ gu gè'kam Rooma kam nach moop ba ji mu'aa' gu jaroi' no' mít pu'ñi chakui tu a'ga gu jaroi' biima'n nam xim bhabhaakui'ñdha' na ba'x maati' ka' na jax ja'k jix chu buusnia'. ¹⁷ Ba' moo jano' na mít pai' dhuuk ya' ai, pu buimgidhak ba tu chia chich nam bha baidha' gu Paablo mi' na pai' tum

a'gada' nam ba' mi' tu a'ga' maap. ¹⁸ Ku gu' na mít pai' dhuuk bhai' ji chu a'ga, cham tu' pui' ja'k ji chi mít ji nañ aañ jax ja'k ilhii'ñ nam ti'ya' gít, nim maa'n dho moo ku mít bhaan tu a'ga gu tu' nar jix buam jum duukam. ¹⁹ Dai nam jax ja'k tu jim dñil jamít píx bhaan bhai' ji chu a'ga na sap cham mi' pui' jim gu Paablo, gio sap na pui' kai'ch nat giop dua gu jaroi' na pui' tií' Jesus na mít tií' mua. ²⁰ Gu' ba' aañ nañ gu' cham maat na jax ja'k jir am gu dhi' pui' nam jax kai'ch, aañ xi chikka gu Paablo no' moox bhai' nach mu jimia' bhammi Jerusaleen nañ ba' bhammi ja kaaya' gu dhi' pui' nam jax kai'ch. ²¹ Gu' ji na gu'p kai'ch na sap bhammi dir ja'k buiñor gu gè'kam Rooma kam jix aa' nam maap tu a'ga' gui' nam jaroi'x bhaamki'ñ. Ba' aañ ya' píx ka xi chu chia nam kuupka' nañ ba' mi' dhir gatuuk mui' ba tu jootsa' nam mu baidhika' pai' na duuk jir am ka'.

²² Ba' nat pai' dhuuk tií' mu na pui' xi chu a'gimik gux kai' Pesto, mui' ji ñio gu Agriipa, jup titda:

—Aañ dho pui'p jix kaim gu jaduun nap jaroi' aa' na jax ba' ja'k moo xi bua na tu a'gada'.

Ba' gu Pesto gio mui'p ji ñio, jup titda:

—Jir am dho jia nach kabuimuk kaipu'. Kagít na jax xi buada' nap kaaya'.

²³ Ba' na bar buimgidhak, mui' ma jii gu Agriipa biima'n gu binga'n Berniis na mít ba kaim gu Paablo na jax ja'k xi buada' na tu a'ga' mi' na pai' jax ba tum a'gada'. Dai na mít jai' xi chim tií'dhak gu jajannulh gui' nam jax chu'm gè'gèrkam ja ti'ka' na sap ba'x maati' ka' nam jir gè'gèrkam. Mi' dhir ba' dai na mít mui' ba baap mi' na pai' tum a'gada' ja biim gu ja gè'gèrkam tuk gu sandaarui'x gio gui' nam ji'k jir a'aixkam mi' dhi gè'kiicham. Mi' dhir ba' xi chu joot gux kai' Pesto nam bai'ñpu' gu Paablo. ²⁴ Ba' na mít pai' dhuuk mi' ba aich, mui' ji chu a'ga gux kai' Pesto, jup kai'ch:

—Dho ya' dho bap tu'ii' dhich jaduun nap saak jix kaim aapi'n jaduun Agriipa gio aapi'm na pim ji'k ya'p tu'ii'. Ba' dhi' gu Israel kam ja'tkam maa'n nam ya' iattulhi'n aañ jiñ bui, sia bhammi Jerusaleen na ñich mu jimik maa'nnim pu'ñip jiñ chitda am, gio na pix cham ji'x ikix nam bhañ chian nañ sap tu chiña' nam mu'aa'. ²⁵ Gu' ji na gu' aañ nañ pui' xiñ aa', panaas cham tu' jax bua gu tu' nar jix buam jum duukam na jax ja'k moox bhaigit nañ tu chiña' nam mu'aa'. Gu' ji nat gu' dñlh pui' ja'k jup ti na sap buiñor ja'k gu g'kam Rooma kam maap tu a'ga' am gui' nam jaroi'x bhaamki'n, ba' mui' tiip jix chu jootsam ka' iñ nam mu baidhika'. ²⁶ Gu' ji na gu' cham bhai' nañ jax ja'k mui' xi chu ua'ñxidha' gu g'kam Rooma kam, nañ gu' cham maat nat tu' jax dhuu dhich jaduun Paablo. Ba' aañ pu kai'ñkam bha jam bai'ñxi xib aapi'm na pim ji'k ya'p tu'ii' gio aap g'kam jiñ jaduun Agriipa, na pim ba' kaaya' na jax ja'k tu a'ga' na ba' gu' aañ jup jix bhaai'n ka' nañ jax ja'k mu tu ua'ñxidha' gu g'kam Rooma kam. ²⁷ Ja'p dho ji na gu' cham jir am aañ jiñ bui nañ moo ja'p pix mui'p ba tu jootsa' gu jaroi' nam mu baidhika' no' ñich cham bix mu tu joot gu u'uan na pui'm kai'chidha' nat tu' jax dhuu.

26

Gu Agriipa gui' nar g'kam ka' na ba kaaya' gu Paablo na pui' kai'chidha' na ti cham tu' jax buada' gu tu' nar jix buam jum duukam

¹ Ba' gu Agriipa xi chia gu Paablo na mui' xi chu a'ga', jup titda: —Eap xi chu a'gañ jaduun nap jax ja'k ilhii'n.

Ba' gu Paablo nobii'n ki'n ja'p xi ja duiñ gu ja'tkam nam sap cham ñiokda', ba' mui' ji chu a'ga, jup kai'ch:

² —Moox bhai'n chaat iñ na ñich ya' ba ji chu a'ga aap jum bui g'kam jiñ jaduun Agriipa, nañ gu'x maat nañ aap jum buiñ palhbuidha' gu dhi' pui' nam jax ja'k jiñ iattulhi'n gu Israel

kam ja'tkam. ³ Nap gu' aap jix bhai'x maat jiañ jaduun gu dhi' pui' nach ji'k jax ja'k tu jim aach nach jir Israel kam ja'tkam gio nach jax ja'k tu a'gada' gu tu' no'ch bax a'gak. Ba' gu xib aañ pum titda nap jix bhai' ka xiñ kaaya' git no'p moo pui'p ilhii'ñdha' git nañ jax jum tiida'.

Gu Paablo na ba tu aa'nda' na jax ja'k tu jimdat b'ipi' dir na chakui ti jii'ñdhat buiñor guch Xoi'kam

⁴ Bix jam dhox maat gu Israel kam ja'tkam nañ jax ja'k tu jimdat jano' nañ pai' dhuuk ja bui kiokat bhammi Jerusaleen, sia gu pu ilhi'chdham dir. ⁵ Pui'p jix maat am dho nañ gammiji pui' ja'k tu jimda' na jax gui' nam pariseos jum titi', gui' nam tu' ka'm nii'n bix na ji'k jax ja'k tu aagix. Jum aagi'ñdha' am dho no'm moo pui'p ilhii'ñdha' git nam bha jimi ya' pum tiida'. ⁶ Ba' gu xib dhi' ki'n pix ya'ñ chulhiiñchu'n am nañ mi' pui' tu daa'ñchu' gu pui' nat jax ja'k tu ja daaxdhak gu Dios gu bijik dir kam jich bopxi kat na gatuuk pu tu duña'. ⁷ Ba' aach nach ji'k jir bopxi'n gu mambhix gook maamra'n gu Jakob, ti ñir ich na pai' dhuuk pui' ji chu buusnia' gu dhi' pui' nat jax ja'k tu ja daaxdhak, pui' kuch ba' aach gammiji tu daanda' buiñor gu Dios nabap tanoolh gio nabap tukaa'. Ba' gu xib dhi' ji' ki'n pix ya'ñ iattulhi'n am gu Israel kam ja'tkam, nap ba' moox mat ka'ñ jaduun, ⁸ nam gu' cham ti jügi'n jia na gu Dios jir g'kam, nax ai'chu'n na pu tu duña' nam gio duduadiip baapmiglia' gu koi'ñga'n.

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' na gi-ilhim ja tulhiiñchudimik gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam

⁹ 'Aañ dho b'ipi' dir nañ chakui ti jii'ñdhat buiñor gu Jesus Nasareet kam, pui'ñ aa'nda' iñ nañ bix aixim tu dooda' na jax ja'k dui cham jaroi' bhaan ka titi'ñchuka' git buiñor. ¹⁰ Pui' ñich dho gu' tu dooda' maa'nnim bhammi Jerusaleen ki'n gu u'uan na mit jiñ maa gu ja g'g'kam tuk gui'

nam bhai' gɛ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam. Mui' ñich dho gu' ja da'ngik ja kuu nam ji'k ti jii'gi'ñdha' buiñor gu Jesusus, gio ba' nam pai' dhuuk ba ji ja kooda', aañ jai' bii'x pui'p xiñ aa'nda' nar am gu pui' nam jax ja buada'. ¹¹ Gio ba' nañ gammiji ja gibdat ja chianda' nam pu ti'ya' nam cham tu' ka ti jii'gi'ñdha' buiñor gu Jesusus. Bii'x kap jañich dho gu' pui' ja dooda nam ji'k kap jum jumpadat tu daanda', sia gui' nam mu ja'p oi'dha'ka' jai' kap na pai' jax cham jir Israel.

Gu Paablo na gio pui'p ba ti'ya' nat jax dhuuk ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam (Noo. 9:1-19; 22:6-16)

¹² Ba' dhi' pi'x ki'n jañ mui'p ka jim mu ja'k Damaasko ji ua'dat gu u'uan gui' na mit jiñ maakak muñ joot gu ja gɛ'gɛ'rkam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam. ¹³ Gu' ji na gu'x dhaam duuk nañ gamai' ka jim gu bii'x boi ja bii'm gui' nam jiñ oi'ñchu', ba tii ñich nat bii'x xikoolh jich a'm bhai' ba tum ton bhammi dir jix dhaam giilhim jix io'm jix o'jo' ki'n, cham tu' pui' na jax jix o'jo' gu tanoolh. ¹⁴ Ba' aach mi' pu ia'ri bii'x nach ji'k mui' ka jiidat, ba' ba kai ñich nat bhai' ba tum ñio bhammi dir na pai' bha tum tanoor, jup jiñ chitda gu ebreo ñi'ook ki'n: “Aapi' Saulo, ¿jax kup ba'ñ o'bhagi'ñchu'? Jum ko'ktulhi'ñ ap dho aap diilh, na gu' ja'p ji buusan nap joi' cha'm ti kiiyas.” ¹⁵ Ba' aañ xi chikka, ja'p jañ chitda: “¿Jir jaroop gi dha' aapi' Gɛ'kam?” Ba' gui' na bhammi dir bha ñiok jup jiñ chitda: “Dho aañi' dhor di' gu Jesusus Nasareet kam gui' nap jaroi' o'bhagi'ñ. ¹⁶ Ba' gu xib bamgiip xi kikbo', na ñich gu' pu kai'ñkam jum a'm ba ti tii nap tu a'ga' gu dhi' pui' na pich jax bañ chii gu xib, sia nañ jax jum aagi'ñdha' gatuuk. ¹⁷ Gio nañ aañ pi'x pui' tu duña' nam cham jax jum dooda' gu Israel kam ja'tkam, sia gui' nam cham jir Israel kam nañ jaroi' ja buim jootsa'. ¹⁸ Ba' dhi' ja'p kai'ñkam

jañ mum jootsa' nap ja aagi'ñdha' nam ba' ba machia' nam jax ja'k mi' pui' jimia' nam ba' cham jix chu tukgam kir ka oipoda', nam ba' cham ka kaichgida' gu ja'ook. Gu' ja'pji nam mi' pui' ba jimia' ji na jax jix aa' gu Dios, gio nam ba' ba ti jii'ñdha' aañ jiñ bui. Dhi' pu'ñi ja'k duuk ba' ba uañchudhix ka' gu ja ua'tulhdhara', gio na ba' ja a'm bi'ya' gui' nat tu' ba ja iimchuda gui' na ji'k ja a'm ba ti ñidhim gu Dios.”

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' nat pui' tu duu nat jax ja'k ti tii gio nat jax ja'k kai guch Xoi'kam

¹⁹ Ba' aañ pui' tu duu dho na ñich jax ja'k ti tii'x dhaam gio na ñich jax ja'k kai gui' nat bha tuñ a'gi, ²⁰ na ñich bhai' pu ji chu ja a'gi gux bhai'm kai'chdham ñi'ook gui' nam mummi oi'dha'ka' Damaasko. Mi' dhir ba' bhammi ja'k Jerusaleen jañich bhai'p ji chu ja a'gi, mi' dhir ba' bii'x kap na ji'x jir Judea. Sia gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam jañ pui' ja titdaim nam cham kam ua'tulhi'ñdha', dai nam mi' pui' ba jimia' pi'x na jax jix aa' gu Dios, gio ba' nañ pui' ja titdaidha' nam jir jix bhabhai'kam ka' na ba' bhaan jix maati' ka' nam tu' silhkam cham tu' pui' ja'k ka tu jim na jax bii'pi' dir. ²¹ Ba' dhi' ji' ki'n pi'x jiñ dhaa mit gu Israel kam ja'tkam na mit bhammi jiñ chii'gik gɛ' chiop, gio ba' na mit tii ilhdhak nam mooñ mu'aa' git, gu' ji nat gu' cham pui' ji chu buus. ²² Ku gu' aañ maa'n ji nañ jax mi' pui' tu daa'ñchu' nañ tu ja a'gi'ñchu' gu ja'tkam gam a'aalh sia gɛ'gɛ', na gu' gu Dios jiñ palhbui'ñchu'. Gammijiñ pui' tu ja a'gi'ñdha' na mit jax ja'k tu ua'nak gui' nam bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios gio gu pui' nat jax ja'k jup tu ua'nak gu Moisees na jax ja'k ji chu buusnia' gatuuk, ²³ na saak pu'ñi gatuuk ya' aaya' guch Xoi'kam nam ba' mu'aa', ku gu' sap gatuuk na xi muukii, dhi' pi'k jir bii'pi' kam ka' ji na giop bamgia' duadii mi' dhir koi'ñga'n tir. Mi' dhir ba' ja'p ji buusnia' na ja bi'ñxidha' gu Israel kam ja'tkam na ba ja aagi'ñdha' na jax

ja'k duuji uañchuda' gu Dios gu ja ua'tulhdhara', sia gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam.

Gu Paablo na tii bax aa'nda' na git gu Agriipa cham jax ji chi'ji ba ti jii'ndha' buiñor guch Xoi'kam

²⁴ Ba' nat pai' dhuuk ba tiimu gu Paablo na pu'ñi xi chu a'gimik na jax ja'k jup xim maat, gè' k'i'n jiiñkit mui' ji ñio gux kai' Pesto, jup kai'ch:

—¡Iat ap dho Paablo! Gu' na pich giilhim xi' pik ba tum mamtux cham aagix kam. Gu' ba' ampix pui' bax ñaanbi' ap, pui' kup ba' jax ñap pix ba kai'ch.

²⁵ Ba' gu Paablo jup titda:

—Ja'pji cham tu' ji nañ jix ñaanbigit jup kai'ch jiñ jaduun Pesto, gu' ja'pji silhkam ji nañ ya' tu a'ga na jax ja'k jir pui'. ²⁶ Mi'ñi dho daa dhiñ jaduun Agriipa na pui'p jix chu maat gu dhi' pui' nañ jax ba kai'ch. Pui' kuñ ba' aañ kaixdhat ya' pui' xi kai'ch, nam gu' bix pix pui'x chu maat gu ja'tkam, nat gu' cham tu'x ixchuixim pui' tum duu. ²⁷ ¿Jia nap gu' ti jii'gi'ñ jiñ jaduun gu pui' na mit jax ja'k tu ua'nak gui' nam bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios? Aañ jix maat nap ti jii'gi'ñ.

²⁸ Ba'p titda gu Agriipa:

—Alhi'ch pix dho ba aagit nañ ti jii'ndha' buiñor guch Xoi'kam nañ xim kèè.

²⁹ Ba' gu Paablo jup titda ip gio:

—Dho gu' no' moox aa'nda' git gu Dios na git cham tu' dai aap nap ti jii'ndha' buiñor guch Xoi'kam, gu' ja'pji sia bix git ji nam ji'k ya'ñ kèè gu xib nañ ya' tu a'ga nam pu'ñip ji buusnia' git na jax aañ, sia kum gu' cham pu'ñi buupulh dhi bapaiñum titropiñ k'i'n.

³⁰ Ba' nat pai' dhuuk tiimu na pu'ñi xi chu a'gimik gu Paablo, mi' dhir nat jax kikbo gu Agriipa gio gu binga'n Berniis gio gux kai' Pesto gio ba' bix nam ji'k mi'p tu'ii', ³¹ mu ja'p dilhkob jamit xi jimik ma tu a'ga, jup kai'ch am:

—Cham bhaigit ji na ya' pai' kupka' git dhi maa'nkam, ni na cham

jir am nam mu'aa', na gu' cham tu' jax bua gu tu' nar jix buam jum duukam.

³² Ba' gu Agriipa mui' ji ñio ip, jup kai'ch:

—Jir am kat ji nap do'ñcho' no' git chakui pu kai'chdha' nam bhammi dir ja'k baidhika' buiñor gu gè'kam Rooma kam nam pui' maap tu a'ga' gui' nam jaroi'x bhaamki'ñ.

27

Gu Paablo nam ba bhika' gu sandaarui'x bhammi dir ja'k Rooma

¹ Ba' na mit pai' dhuuk ba bhik gu Paablo bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Italia dibir ja bim gui' nam maap mi kuupich, maa'n chia mit gu ja gè'kam tuk gu sandaarui'x na pui' tii' Julio ja bim gui' nam maap jir sandaarui'x. Ba' dhi' dhi sandaarui'x pui' ja'k jix ja mat ka' am nam sap jir sandaarui'x chugi'ñ gu gè'kam Rooma kam. ² Ba' maa'n ampik mi' dhir suudai' jugii'ñ jup bar jimdam gu gè' kanuub na silh jim bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Asia dibir, ba' dhi' pui'r bhammi dir ja'k kam ka' na pai' pui' ti tii' Adramiitio. Ba' aach dhi' ka'm bhaan bhai' xi chitit, gio ba' maa'n bhai'p xi chis ip guch jaduun na pui' tii' Aristaarko na sap jir bhammi dir ja'k kam na pai' pui' ti tii' Tesaloonika, gui' na bhaan bipio' gu Masedoonia dibir. ³ Ba' buimgidhak bhammi dir ba ai chich na pai' gè'r kiicham ka' ju'ndharan gu gè' suudai' na pai' pui' ti tii' Sidoon. Ba' ma paxiaram gu Paablo mu ja'p nam pai' oi'ñka' gui' nam ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' gu Julio gui' nar ja gè'kam tuk ka' gu sandaarui'x cham jax tii, gio na mit jix bhai' dhuu sia cham pai' jax tii. ⁴ Ba' bhammi dir Sidoon na chich gio gamai'p ji jii gu bix suudai' dhaam bhaan gu gè' kanuub, miji dir ja'p jachich bhi bix gakoolh mi' na ji'x alhi'ch jir dibir na pui' ti tii' Chipre, na gu' miji dir ja'p cham pik jix io'm ti gib gu jibulh, na gu' mi' dhir ja'k pik bhai'p jibir nach pai' ja'k jiiim, ba' cham bhai' nach silh mu bhiiya', na gu' bha ja'k nu'yas gu

gê' kanuub nach bhaan jim. ⁵ Nammi dir jachich ba' ja'p ba noo amuub na pai'r dibîir ta'm gui' na Siliisia dibîir bhaan bipio'. Mi' dhir ba'x io'm gama ja'k gio ja'p jup ba bhîi chich na pai' gu Panpiilia dibîir bhaan jup bipio'. Bhammi dir jachich ba' ba ai na pai' Miira ti tîi', gui' na bhaan bipio' gu Liisia dibîir.

⁶ Ba' bhammi dir ampik maa'n bhai' dhir jup bar jimdam gu Alijandriiya kam gu gê' kanuub na silh jim bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Italia dibîir. Ba' ba tîi gu ja' gê'kam tuk gu sandaarui'x, ba' dhi' ka'm bhaan bhai' xich chîssa'ñ na chich giop ba jii bhammi dir ja'k na chich pai' ba jii. ⁷ Ba' cham pik xi' jimmi gu gê' kanuub na chich gamai' tîi ji jii gu bîix suudai' dhaam, na gu' pui bha jibîir mu dir ja'k nach pai' ja'k jiiim, ba' siamri dikoo soi' tui'dhi' ki'n ba bubua chich na pai' pui' ti tîi' Niido. Ba' mi' dhir ja'p ja'k ba bhîich jamit gu gê' kanuub na pai' ja'k cham pik jix io'm jibîir na ba' xi' pa' ba jimda'. Ba' nammi ja'k jup ba bubua chich amuub na pai' ilhi'ch jir dibîir na pui' ti tîi' Salmoon, mijî dir ja'p jachich bhîi bîix gakoolh mi' na jî'x jumai ilhi'ch jup jir dibîir na pui' ti tîi' Kreeta. ⁸ Ba' gamai' bîix ju'ñdharan ji bhîik jachich nammi dir jup ba ai na pai' pui' ti tîi' Buenos Puertos. Ba' bhai' dhir mia'n bipio' baasi'n ja'k na pai'r gê' kiicham na pui' ti tîi' Laseeya.

⁹ Ba' nat gu' mui' tanoolh bap duu nach tîi jiiim, ba' cham kar am no' chich gio gamai' tiip ji jii gu bîix suudai' dhaam, na gu' ba miamlhim jano' na pai' dhuuk jix jîpdharda' gio na duukda' jibîilh ki'n. Ba' gu Paablo pui' ba ja titda nam ka xim nîrada' na ka xi buusnia' na jî'x juugit jix jîpi'ñ ka', ¹⁰ jup ja titda:

—Ja'p tu tu'ii'ñ jaaduñ na cham kar am no' chich gio gamai' tiip ji jii, na gu' mu pai' ja'k dir gîsîi am xi bakia' dhi' gê' kanuub, pu bîix dho gu' mai' ti gîxia' gu tu' nach bha tu ua', gio aach nach bhai'kui ko'ya'.

¹¹ Gu' ji na gu' cham jîgi'ñ gu ja' gê'kam tuk gu sandaarui'x, dai gui' mu ja'k ji kai gu ja' gê'kam tuk gui' nam jix bhai' buidha' gu gê' kanuub nam silh bhîichdhidha' no' gama ja'k pîx jim. ¹² Ba' bîix pîx pui' ji chîi mit na sap cham jir am nach mi' ti nîrada' na pai' pui' ti tîi' Buenos Puertos na jî'x juugit jix jîpi'ñ ka'. Ba' mi' dhir ba jii chich mu ja'k na pai' pui' ti tîi' Peniis, gui' na dhi' pîx bhaan jup bipio' gu Kreeta dibîir, nach sap ba' mu ja'k ka xi chî nîrada' na jî'x juugit jix jîpi'ñ ka', gio na gu' mi'r am na mi' kikbo' gu gê' kanuub.

Na giilhim jix io'm bhai' jîjilhbua' na suudai' dhaam kajimda' gu gê' kanuub

¹³ Ba' gamai' ji jii chich gu bîix suudai' dhaam bhaan gu gê' kanuub, na gu' palhîip pîx bhai' ka jibîir mu dir ja'k jurnip dir. Ba' mijî dir ja'p bîix gakoolh bhîichu' ich mi' na jî'x jir Kreeta. ¹⁴ Gu' ji nat gu' ja'xpîx ja'p dir ja'k xia'lhbui bhai' ji jib giilhim jix io'm, ba' am ja'x bua gu gê' kanuub nach bhaan mui' ka jiiim, ¹⁵ ba' ja'p ja'k gamai' ji nu'ya. Ba' cham bhai' nach jax dhuu ja'k ka bua' mu ja'k na pai' dhir bha jibîir, bhai' pîx jach ba' pu daraichu'. ¹⁶ Ba' nammi pai' ba bubua chich amuub mi' dhir ja'p bîipgan na pai' ilhi'ch jir dibîir na pui' ti tîi' Kauda. Ba' mi' xi chî saa'ñdhak jachich gu ilhi'ch kanuub gui' nach gatuuk dir tîimîr, na gu' mi' cham pik jix io'm jibîir, ba' dikoo pîx bhammi ji chîsaa'ñ jachich. ¹⁷ Gatuuk tîtropi'ñ ki'n xi buuprak jachich gu gê' kanuub, gio na chich xi chîbaa'ñdhak gu komaarak jannulh gui' na ki'n jim gu gê' kanuub, nach gu' giilhim bax chotdontu' nax io'm gînxim bhaan gu o'ya gui' na pui' tîi' Sirte. ¹⁸ Ba' buimgidhak nach nai' tîi xi chî nîidhim, pui' na jax ba tum bua, ba' aach gio jai' nammîp xi chu iabu suudai' chir gu tu' nach bha tu bhîiñor. ¹⁹ Ba' nat jumai gamai'p ji xia', jai' chich nammîp xi chu iabu bîix dhit gui' na ki'n jimmi'da' gu gê' kanuub. ²⁰ Ba' mui' tanoolh pu cham

ton, ni gu chiichia' kut jum maax bha ja'p jix dhaam, ba' aach pu cham ka ilhii'ñ no'ch moop ka bubuakia' git mi' dhir suudai' chir, na gu' giilhim jix io'm pui bha jibiir.

²¹ Gio nat mui' tanoolh bap duu na chich chakui tu juu, ba' gu Paablo mi ja'p jich saagi'ñ xi kikbok jup jich chitda:

—Aañ moo tii pu ba jam aagi'ñ jiiñ jaaduñ nach git mummì pix ka darka' Kreeta, gu' ji na pimit gu' cham jiiñ kai. Tii' ba' nach jax ya' bach chulhiinaim. ²² Ba' xib tu' na jax chui'ka', cha'pim jax jum aa'ntu'nda', na gu' cham tu' jaroi' maadit bhai'mui mukia', sia kut gu' dhi kanuub mu pai' am xi jaiki.

²³ Pui'ñ chitda maadit gui' nam jir noonbi'ñ gu Dios nat tukaa'ñ buim maax, nat gu' bha joot, ²⁴ jup kai'ch: “Cha'p too'nnichu'nda' Paablo, na gu'm a'mkam aa' nap buiñor aaya' gu gè'kam Rooma kam. Ba' gu Dios pui' tu duñia' na cham jaroi' maadit bhai'mui mukia' na pim jik ya' jiiim bhaan dhi gè' kanuub, nap gu' aap ya jim.” ²⁵ Pui' kuñ ba'p jam titdañ jaaduñ na pim cham jax jum aa'ntu'nda', nañ gu' aañ buiñor jix biiñak gu Dios, na gu' pui' ji chu buusnia' na jax jiiñ chitda gu nobii'ñ. ²⁶ Ku ba' gu' na ka nui'ññika' ji gu jibiilh dhi gè' kanuub nach bhaan jiiim pai' na ja'k jax chu'm dibiiir.

²⁷ Ba' maa'nnim tukaa' nat gook simaan bap duu, ba maat jachich nach mummip tu'ii' na pai' pui' ti tii' Adriatiko, nat bak mu ja'k bhich gu jibiilh nu'yasidhat, na gu' ja'p ja'k jup bhichdha' jia gio ja'p ja'k ip. Ba' moo jano' gu iraab tukaa' ba maat jamit gui' nam ua' gu kanuub nach bak mia'n ba aajim bhaan gu dibiiir.

²⁸ Ba' xi jupaaba'n am na jix kax chuuk gu suudai', ba' maa'n oo'm obrasaa'n jix chuuk. Mi' dhir ba' palhip gama ja'k na chich ji bhii, giop xi jupaabai mit na jix pix moo bax chuuk, ba' mambhix daman jix chamaam obrasaa'n pix bax chuuk.

²⁹ Ba' na gu' pix am ba tu sissapim gu

kanuub bhaan gu joodai, ba' mui' xi dhado'nkosa mit maakob gui' na ki'n cham ka jimda' gu kanuub, dai na mi' pix ba sè'ka' suudai' dhaam. Mi' dhir ba' dai nam mi' pix ka tu daan buiñor gu Dios na ba' pui' tu duñia' na jotmoda' ba xia'lhia'. ³⁰ Ba' gui' nam ua' gu kanuub tii ilhdhat am nam diilh mi' dhir ba jimia' git jix ixchuixim, na mi' pup sè'ka' sap git gu ja kanuub. Ba' tii mui' ji chibaañ jamit gu ilhi'ch kanuub, panaas sap kum ja'p xi chu buada' git nam jai' mi' dhir ja'k mui'p xi dhado'nkosa' git gui' na ki'n mi' pix sè'ka' gu gè' kanuub. ³¹ Gu' ji nat gu' ba ja tii gu Paablo, ba' ba ja aagi'ñ gu sandaarui'x gio gu ja gè'kam tuk, jup ja titda:

—Ba jii mit gui' nam ua' dhi kanuub. Dhi' moo mi' pai' bhai'kui ko'ya' pim no'm cham biiix ya' ka jiiim.

³² Ba' gu sandaarui'x xi i'ki mit gu titropiñ gui' na ki'n ka gigia'rxix kat gu ilhi'ch kanuub, mui' dho'ñcho mit ba' suudai' chir.

³³ Mi' dhir ba' na bar katukgab, soi' ba ja titda gu Paablo gu ja'tkam nam sap xi jugai gu tu' na jai'ch ka', jup ja titda:

—Gook simaan ba jip duu na pimit chakui ba ji chu juuñ jaaduñ, na pim jix chotdontu' nach panaas mi' pai' bhai'kui am xi ko'ya'. ³⁴ Ba' aañ pu jam titdañ jaaduñ na pim cham jax jum aa'ntugit xi chu jugai gu tu' nach ua', na gu' dhi'x io'm jum aa' jia no' pim dho jix aa' na pim duduagida'. Na gu' tii cham tu' jaroi' maadit mi' pai' bhai'mui mukia' jia, nich chu' kuupa'n dho moo ku jaroi' maadit mai' bua'.

³⁵ Ba' daipu' nat puñi xi ja tiidak gu Paablo, bhai' ji dhaa gu paan. Mi' dhir ba' dai nat xi chu taxchaabgidhak buiñor gu Dios mi' pui' ja saagi'ñ gu ja'tkam nai' xi ja maa ta'tak gio ba' nat bhai' ji chu juu diilh. ³⁶ Ba' aach bhai'p jich guguux na chich ma ji chu juu. ³⁷ Ba' biiix nach jik jiiim bhaan gu gè' kanuub, aix ich gook jix cha'tmam oo'm daman baik oo'm damdir mambhix xijum maa'n

(276) pup. ³⁸ Ba' gatuuk na chich xi chu jugaak nach ji'x jix chu naa, nammip xi iabu chich gu tiriik suudai' chir na ba'x jabkam sai'chgida' gu gɛ' kanuub.

Gu kanuub na o'ya bhaan ji chu siispai ba jaikia'

³⁹ Ba' nat ba xia', cham maatit ti nii'ñ am gui' nam ua' gu gɛ' kanuub na jax ti tii' mu ja'p na pai' pix jix chu maax nar dibiiir ta'm, ba' ba tii mit mu ja'p na pai' dhir joidham jix komaalhim mu suu'n gu suudai' mi' na pai' dhir bar dibiiir. ⁴⁰ Ba' xi i'ki mit gu titropiñ gui' na ki'n mi' pix ka sɛ'kat gu gɛ' kanuub, mi' ba' pup baapax suudai' chir. Gio ba' gu u'uux gui' nam ki'n ka tu bhiijidhat na ba' jimda' gu gɛ' kanuub mummi xi iabu mit suudai' chir. Mi' dhir ba' dai na mit bii'pi' dir ja'k xi sa'iich maa'n gu komaarak jannulh, ba' gu kanuub gamai' ji jii mu ja'k suudai' jugii'ñ. ⁴¹ Gu' ji na gu' palhiip gama ja'k nat ji bhi, mi' ba tu siis bii'pi' dir ja'k bhaan gu o'ya na mi'x oidha'. Mi' dho gu' pu cham bhaai' na ka jimia', nat gu' giilhim jix bhai' mi' ba tu siis. Dai nat bhai' pix ji jaiki gatuuk dir ja'k, na gu' giilhim na bha nu'yas gu suudai' na bha silh gu'nguk. ⁴² Ba' gu sandaarui'x mi' bax ja koodam kat am gui' nam ja bai'ñchu' na mit ba ja kupam, sap nam ba' cham ja o'ñxidha' nam ji bubuakii mi' dhir nam mui' ji chu suulhia' mu ja'k na pai'r dibiiir ta'm. ⁴³ Gu' ji na gu' gu ja gɛ'kam tuk dhi' ji' dhi sandaarui'x jotmoda' ja soo'mchulh, na gu' cham aa' nam jai' bix jup ba ji mu'aa' gu Paablo. Dai nat xi ja chia pix gui' nam ji'k jix maatit tu suulhi' nam bii'pi' mui' xi chu suulhia' mu ja'k na pai'r dibiiir ta'm. ⁴⁴ Gio ba' gu jai' nam ji'k cham maatit tu suulhi', xi ja chia ip nam sap taa'mlas bhaan mui' xi chu suulhia', piam sap gu ta'tak ga'n gu gɛ' kanuub gui' nat mi' ba jaiki. Ba' dhi' pu'ñich buidhat siamri bix dappaam ma tii'is jachich mi' na pai'r dibiiir ta'm.

28

Gu Paablo na bhammi dir ba oirida' na pai' ilhi'ch jir dibiiir na pui' ti tii' Malta

¹ Ba' na chich pai' dhuuk bix ba bubua mi' dhir suudai' chir, ba maat jachich nach mi'p tu'ii' na pai' pui' ti tii' Malta. ² Ba' gu mi' oi'ñkam pix jix bhai'ch chitda am gio na mit mi ja'p ba tu nai gɛ', na gu' giilhim jix jii'pi'ñ na bha duuk, ba' bach bai'ñ am nach mui' xi juukgipu'. ³ Ba' gu Paablo jai' xi u'uuk gu ku'aa' mi'p xi chua tai dhaam. Ba' maa'n miji dir jimii gu ko' na ba miidhim gu tai, ba' nobi'ran jum bhiibgak pu kii. ⁴ Ba' gu mi' oi'ñkam na mit tii nat nobi'ran ba kii gu Paablo gu ko', jup jum ti titda am diilh:

—Jir tu mua'kam dho bak dhi maa'nkam nat ba' ba kii gu ko', na gu' giilhim jix ua'tulhdhix, sia kut gu' tii cham mu pai' bhai'muk muu suudai' chir. Gu' ji na gu' gu Dios cham aa' na duaka'.

⁵ Ba' gu Paablo mi' tai dhaam xi dhaagik xixiix gu nobii'ñ na ba' jigixia' gu ko', ba' pu cham tu' jax jum duu. ⁶ Ba' bix dhit pix am nii'ñ am na pai' dhuuk bhai' ji baigikia' piam na pai' dhuuk am xi mukia', gu' ji nat gu' chakui pai' jax ba jim duu nam tii xi nii'ñ, tii gu' ba miikim. Ba' gatuuk pui' ji chii mit na sap jir dios ji gu Paablo, nat ba' cham maimtuda gu ko' nat tii kii.

⁷ Ba' mi' ju'ñdharan nach pai' xi juukgimik, mi' dhir amuub bipio' gu dippir ga'n gui' na mi'r gɛ'kam ka' na pui' tii' Publio, gui' nat jich chibiaptuda baik tanoolh gio nax bhai' tuch maakda'. ⁸ Ba' gu taata'n gu Publio jano' pik jup ɛ'ka' gu toiñdhi' binkam gu book ko'k, ba' gu Paablo mui' ma tiigim. Ba' dai na jax jim xi chu daanik buiñor gu Dios bhai' xi dhaa gux ko'kkam, jix kii' dho gu'p jum duu mi' jotmoda'. ⁹ Ba' na mit pui' ba ti kai gu jai'x kako'kkam nam mu ja'p oi'ñka', jum dikoo'ñ jamit na mit mu jii buiñor gu Paablo. Ba' gui' pix ja'x jup ji ja dudua'ñ, jix kiki' dho

gu'p jum duu mit bix. ¹⁰ Mi' dhir ba' dai na mit ma tuch onbai' bix aixim gu tu', gio na chich pai' dhuuk ba jii bhaan gu jumai g'e' kanuub bix jamit jup xi chuch maa na ji'k tu'ch a'm jum aagaidha' gammiji nach jax jiidma'.

Gu Paablo na bhammi dir ba aaya' Rooma

¹¹ Ba' gu baik masaa'n na chich bhammi dir xi juruuñdhak na pai' ilhi'ch jir dibir, ba jii chich bhaan gu jumai g'e' kanuub gui' nat pui' bhai'p juruuñ na ji'x juugit jix jii'pi'ñ kat. Ba' dhi g'e' kanuub jir bhammi dir ja'k kam ka' na pai' pui' ti tii' Alijandriya, ba' bhaan bha tuuttu' am bii'pi' dir ja'k gook gu ja didios tuk gu bhammi dir kam, na pui' tii' maa'n Kaastor, gio ba' gu jumai Poolus ip.

¹² Ba' bhammi dir ba ai chich jumai momkoran na pai' pui' ti tii' Sirakusa, ba' bhai'p juruuñ jachich baik tanoolh. ¹³ Mi' dhir ba' giop ba jii chich bhammi dir ja'k na pai' jumaip jir momkoran na pui' ti tii' Reegio. Ba' buimgidhak ampik bhai'p ji jib mu dir ja'k jurnip, ba' aach mui' pu xi jii bhammi dir ja'k nach pai' ja'k jiiim, maa'n tanoolh jachich ba'p duu na chich ba' bhammi dir jup ba ai na pai' pui' ti tii' Putioli. ¹⁴ Ba' bhai' ba ja tii chich ip jai' guch jaaduñ gui' nam pui'p ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' bach baidhim am mu ja'p nam pai' oi'ñka', ba' aach mui'p ma jii, maa'n simaan jachich dho gu' ja buip juruuñ. Ba' dhi' pu'ñich buidhat siamri dikoo ba aajim ich bhammi dir Rooma. ¹⁵ Ba' gui' nam bhammi ja'k jup oi'ñka' Rooma guch jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, pu bax maat am nach mui' ba jiiim, ba' bhai' ma jii mit na mit bhach ñamkim bhai' na pai' pui' ti tii' Pooro de Aapio, gio ba' bhai' na pai' pui'p ti tii' Baik Tabernas. Ba' nat ba ja tii gu Paablo, bhai'x bhai' jim ilh, ba' ma tu taxchaabgi buiñor gu Dios. ¹⁶ Ba' na chich pai' dhuuk bhammi dir ba ai Rooma, mui' xi ja aich gu ja g'e'kam tuk gu sandaarui'x buiñor gu jumai ja g'e'kam tuk gu sandaarui'x gu bhai' kam, gui'

na ja bai'ñchu' nat mui' ba ja kuupam. Ba' gui' xi chu chia nam ja kuupa' mi' nam pai' mi' pu ja kukpada' gu ja'tkam. Dai ba' gu Paablo dilhkob ja'k tu chia mit nam kuupa', gio sap na maa'n pix mi' nuuka'nda' gu sandaarui'x.

Gu Paablo na bhammi dir ba oirida' Rooma

¹⁷ Ba' baik jurni'ñ ki'n nai' ba tu ja joochxi gu Paablo gu ja g'e'g'er kam tuk gu Israel kam ja'tkam gui' nam bha ja'p oi'ñka' Rooma. Ba' na mit pai' dhuuk bix bhai' bam jumaap, bhai' ji chu ja a'gi, jup ja titda:

—Aañ mañ dhaa mit bhammi Jerusaleen gu Israel kam ja'tkam sia kuñ tii cham tu' jax ja buixi'ñ, ni kuñ cham pai' iam cham tu' ka'm jup nii'ñ gu pui' nam jax ja'k tu jimdat guch bopxi kat, ba' ja chia mit gui' nam ya' dir bhammi g'e'g'er kam nam jiiñ chulhiiñchuda'. ¹⁸ Ba' tii ba xiñ dho'ñichom kat am, nañ gu' cham tu' bhaan kuiñcha bia' kum gu'p bañ mu'aa' git. ¹⁹ Gu' ji nam gu' gu Israel kam ja'tkam giilhim ba xiñ mu'aam, ba' aañ pui' mañ dikoo'ñ na ñich pu tii'n gui' na bhammi dir jir g'e'kam Judea na tu chiñia' nam bhañ bhiika' ya ja'k Rooma buiñor gui' na ya'r g'e'kam na ba' ya'ñ chikka' no'ñ moo kuiñcha bia'ka' ba' gu' cham, sia kuñ gu' aañ cham ja iattulhdam guñ jaaduñ Israel kam. ²⁰ Ba' aañ ja'p kai'ñkam mu tu jam joochxiñ jaaduñ nañ xi jam tii'gim gio nañ bhaan xi chu jam a'gidham gui' nach jaroi' saak niraada' na bha jimda' git ya' aach jich bui nach ji'k jir Israel kam ja'tkam, gui' nañ jaroi' buiñor ti jii'gi'ñ nañ ba' ya' buupulh xib ki'n dhi bapaiñum titropiñ.

²¹ Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho gu' aach ya' cham pai' jax t'e' k'e'e' ji, na gu' cham pai' jaroi' pui' ja'k bha tuch ua'ñxi'ñ gu bhammi dir kam Judea, gio jai' tii bhammi dir jup jiiim am guch jaaduñ, sia cham pai' jax kai'ch am no'p moo mu pai' pix oirit jix buam tu bua. ²² Ba' aach tii xim kaim dho gu pui' nap jax jix chu

a'gam jich jaduun, na gu' aach nach jix maat, bix kap pix pui' kai'ch am gu ja'tkam na sap cham tu'r silhkam gu dhi' pui' nap jax kai'ch.

²³ Ba' ba tu dai mit nam pai' dhuuk bhai'p tui'ka'. Ba' nat pai' dhuuk jum ai, mui' bhai' bam jumaap jamit, ba' bhai' ji chu ja a'gi gu Paablo kabuimuk dir pu nai' ji jur. Ba' mi' bhaan tu ja a'gidhimik mi' nat pai' tu ua'nak gu Moisees gio ba' mi' na mit pai'p tu ua'nak gui' nam pui' bijik bhaankamu'n jup tu a'gimik gu Dios nam sap ba'x maatit kexji ba ti jii'ndha' bui'nor gu Jesus. ²⁴ Ba' ji'ma'n siamri ti jii'n jamit gu pui' nat jax ja'k tu ja a'gi gu Paablo, jai' ba' pu cham, ²⁵ dai na mit xi niokboidhat ba jii. Ba'p ja titda gu Paablo:

—Pui' ba ji bubua pimit jii' jaaduñ nat jax tu ua'nak maadit gui' nam jir jich bopxi kat, gui' nam bhaankam tu a'gat gu Dios nat pui' ja'k jurtudak gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', gui' na pui' tiigich Isaiiyas, na ja'pnim kai'ch mi' nat pai' tu ua'nak:

²⁶ Xi ja aa'ndhamir dhi Israel kam ja'tkam nañ jax ja'k jix aa' nam mi' pui' jimia'.

Dai ji na gu' no'p tii pui' ba tu ja a'gi'n, pu cham maatit kaaya' am, piam no'm tiim nii'n nap jix kii'p jum duukam jup tu bua, pu cham maatit tigia' am na jax jir jum duukam ka'.

²⁷ Nam gu' pu cham maatit tē kēē dhi' dhi ja'tkam, panaas ba' ku ja'p ji buusan nam pu cham niññia gio nam pu cham tē kēē.

Pui' kum ba' cham xim ga'ngada' na jax jir jum duukam ka' gux kii'p jum duukam no'm tii nii'n, gio nam cham bix ja jujur ki'n xi chē kēēkē' gu' nam ba' jax dhui pix cham mi' pui' jimia' dho nañ jax jix aa'.

Ku gu' aañ cham tu'p jii' buixi'ndha' ji ja bui.

²⁸ Ba' xib dir ja'p ja'k bax mat ka' pim jii' jaaduñ nañ cham tu' aapi'm ka tu jam a'gidha' gu nio'ki'n gu Dios, dai

gu jai' ja'tkam jañ pix ba tu ja a'gidha' gui' nam cham jir Israel kam ka', nam gu' gui'x kaim jia.

²⁹ Ba' nat pai' dhuuk tiimu na tu a'gimik gu Paablo, ba jii mit gu Israel kam ja'tkam xi niokboidhat.

³⁰ Ba' gook oidha' bhai' juruun gu Paablo bhai' nat pai'm taiñbui maa'n gu ba'aak tu namkidhat. Ba' mui' bhai' aajidha' am gu ja'tkam, ba' gui' pix jix bhai' ja titdada'. ³¹ Ba' cham jaroi' soo'mchulhi'ñka' na tu ja a'gi'ndha' gu nio'ki'n gu Dios na bhaan tu a'gada' guch Xoi'kam gui' nar Gē'kam.

**GU UA'NA'N GU PAABLO
NAT TU JA UA'ÑXI GUI'
NAM TI JHGI'Ñ BUIÑOR
GUCH XOI'KAM NAM
ROOMA OI'DHA'**

Na ba ja ñio'kdha' gu Paablo guch Xoi'kam jügi'ñdham Rooma kam

¹ Aañ jir Paablo, jam ñio'ki'ñ iñ bhaan dhi'ñi u'uau naañ jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam, nat gu' pu chu'm ki'n jiñ a'm ti tii nañ pu'ñi chu'm ki'n jir nobii'ñ ka'. Ba' nañ nai' tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios nat bhaan jiñ a'm ti tii, dhi' ba' bhaan jir tujuandam tugi'ñ iñ gio nañ jir nobii'ñ.

² Ba' gui' na bhaan tu a'ga dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, gu Dios diilh ja aa'ñ gui' na bijik bhaankamu'n ya ja'p tu a'gimik na pu'ñi gatuuk ya' aaya', dhi' ba' mi' dhir pui' ja'k tu ua'na mit. ³ Ba' dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios bhaan tu a'ga gu Maraa'n, dhi' nach jaroi' iim aach nar jich Xoi'kam gio nar jich Gê'kam tuk, na tuuku' bhaan jir boxii'ñ gu Dabii gui' na bijik jir gê'kam kat. Nat gu' guch Xoi'kam maaxik maa'nkam jup jim duuk ya' maaxir dhi oi'ñga'n bhaan, dai gu ii'mdaga'n nar jix uañ. ⁴ Ba' nat pai' dhuuk muukik giop dua guch Xoi'kam, dhi' bhaan matgir na silhkam jir Maraa'n gu Dios na bixchu'x bhaai' na pu tu duñia', na ni jaroi' gu ja'ppix maa'nkam cham jixdhat pu tu duñia', gam nat cham tu' bhaan jum ua'tulh sia pik nar jax ka' git. ⁵ Ba' dhi'r di' guch Xoi'kam nat xiñ joi'mdak jiñ chügik jiñ dhai nañ jir nobii'ñ ka' nañ ba' mi' pu tu duñia' na jax jix aa', nam ba' biix kap na ji'x oi'ñga'n jai'chdhihia' gui' nam buiñor ti jü'ñdhai mi' pui' ba jimda' na jax jix aa'. ⁶⁻⁷ Pui' na jax aapi'm jiñ jaaduñ na pim bhai' oidha' Rooma, ba ti jü'ñ japimit buiñor guch Xoi'kam, nat gu' diilh gu Dios xi jam

joi'mdak pui' ja'k tu duu na pim ba' bar ja'tkam tugi'ñ ka' guch Xoi'kam. Ba' gu Dios jich Gi'kora' bñima'n guch Xoi'kam jam a'm ti niidhidha' am na pim ba' joidham jix bhai'm taatit tu oi'ñka'.

Gu Paablo na pui' ba ja tñda' gu Rooma kam na ja a'mkam tu daañchu' buiñor gu Dios

⁸ Biipi'ñ ja'p xi jam tñdam jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nañ aañ taxchaabgi'ñ gu Dios na pim jix io'm buiñor ba ti jügi'ñ guch Xoi'kam, biix kap nai' pui' tum kai'ch na pim jix io'm buiñor ti jügi'ñ. ⁹ Nañ gu' aañ gammiji jam a'mkam tu daanda' buiñor gu Dios na ba' jam palhbuidha' na pim jix io'm buiñor ti jü'ñdha'. Jix maat dho gu' gu Dios nañ gammiji jam a'mkam tu daanda', nañ gu' gammiji jam ti'ñchoka'. Gu Dios gui' nañ jaroi'r tujuandam tugi'ñ jañ aagit jup kai'ch, nañ jaroi' bhaankam nai' tu ja a'gidhim gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ na bhaan tu a'ga gu Maraa'n. ¹⁰ Ba' pui' ja'k jañ jup tu daanda' buiñor gu Dios na git gui' diilh aaga' nañ mu jam ti'mira', na gu' no't gui' diilh pui' ba tii nañ mu jam ti'mira', gui' diilh pui' tu duñia' na jax ja'k jix bhaai'n ka' nañ mu jam ti'mira'. ¹¹ Tii mur jimdam iñ gu' nañ xi jam tñgim gio nañ xi jam gu'nguxdham biix ji'ma'n jam i'ii'mda'ir bhaan na pim ba'x io'm mi' pui' xi jiiimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam. ¹² Piam nach maap jich gu'nguxdha', jax ña pix. Pui' na jax aapi'm jiñ guguuxdha' na pim tu' bax maat na pim ji'x buiñor ba ti jügi'ñ guch Xoi'kam, gio aañ nañ tu'p jix maat nañ ji'x buiñor jup ba ti jügi'ñ.

¹³ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ mui'kim tii ba ji tu dai nañ mu jam ti'mira', gu' ji na gu' tu' na pix bhaan cham jax kax bhaai'n ka' panaas. Nañ gu' tiix aa' na pim ja'xbui'p ba ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam na jax aañ, ja'p na jax jai' kap nam ja'xbui'x io'm jup ba ti jügi'ñ na jax aañ. Dhi' ba' ja'p ji buusnim na jax no'ñ tu oraim. ¹⁴ Jum aa' gu' nañ

bix kap nai' tu ja a'gidha' gu ja'tkam nam jik jix jai'ch, cham jax bua sia kum jai' dhit jir jix chu mamatdagim piam ku gu' cham, piam sia kum jai' dhit tu' ka'm ja niin' gu jai' ja'tkam, piam sia gui' nam gampai' tu'm, sia jaroi' na pix jin' a'm jum aa' nañ tu a'gidha' sia pik nar jax ka' git. ¹⁵ Pui' kuñ ba'x aa' nañ mu jimia' Rooma nañ mu tu jam a'gi'nimira' gux bhaim kai'chdham ni'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, ti aa'nda' git in' nañ bhammi ba aaya'.

Gu Paablo na bhaan ba tu a'ga' gux bhaim kai'chdham ni'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam

¹⁶ Aañ cham tu' xi'ir bhaan gux bhaim kai'chdham ni'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, na gu' dhi'x bhaai' na mi' dhir baabu' gu jaroi' na mu ja'k ka jimda' na pai' gammiji git mi' pup jum tulhiindha', ba' jumai boi bhaan kiisa' na pai'x bhaim ba tu jimda' gammiji, ku gu' no't ti jii'ndhak mi' pui' ba jii' na jik jax jum kai'ch. Gu Israel kam ja'tkam pik git jam bix ti jii'ndhai mi' pui' jimia' na jax jum kai'ch, na gu' dhi' pik ti ja bui jim gux bhaim kai'chdham ni'ook. Gu' pix ji na gu' sia pui' ja buip jim gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, jum aa' ip ba' sia nam kexji mi' pui' jimia'. ¹⁷ Gux bhaim kai'chdham ni'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, dhi' bhaan jich aagi'n gu Dios nax u'uañ ki'n jich chuttu', dai pix no' chich soi'ch ilhdhak ba ti jii'n buiñor guch Xoi'kam, pui' na mit jax tu ua'nak gu bijik dir kam nap jum kai'ch: "Gu jaroi' na mi' pui' jimda' na jax jix aa' gu Dios gio no' bix juraa'n ki'n buiñor ti jii'gi'n, dhi' gammijix bhaim ba tu jimda'."

Gu Paablo na ba tu aa'nda' nam tu' bhaan jum ua'tulhi'n gu ja'tkam

¹⁸ Aañ jix maat na gu Dios jix dhaam dir jix bhaamut ja niin' gu ja'tkam gui' nam cham mi' pui' jiiim na jax jix aa', na gu' dai nam bix aixim tu bua nam diih jax ilhii'n, pui'

ku ba' bixchu' bhaan pix ba ja tulhiinchu'n. Na gu' pui' nam jax cham tu' ka'm niin' gu Dios, ja'p ji buusan nam dhi' tu soobhi'n nam cham machia' gu jai' ja'tkam na jax pik ja'k jir mi' pui' nam tui'ngida'. ¹⁹ Jix bhaimx maat am ti dhi' dhi' ja'tkam nam jax ja'k dui machia' na jax jir tu'm kam gu Dios, gu' pix ji no'm jix maachik ka' git. Nat gu' gu Dios diih jup tu duu gui' nam tu' bhaan machia' git. ²⁰ Na gu' no'n jix bhaim bhaan xiñ ga'nga gui' nat jik tu'p tu duu gu Dios, pu dhi' bhaan jix maati' na jax jir tu'm diih gu Dios, sia ku gu' cham maax gu maaxik bhaan. Pui' na jax dhi oi'nga'n nach xi niin' na jax jir tu'm nat jup duu, dhi' bhaan jix bhaimx maati' na jax jir gexkam na ba' bixchu'x bhaai' na pu tu duñia'. Pu dhi' bhaan jix bhaimx maati' sia na cham jixkat jum timo' na bixchu'x bhaai'n ka' na pu tu duñia' sia tu' na pix. Cham tu' dho ba' bhaai' nam tu' bhaan jax ti'ya' dhi' dhi' ja'tkam, ²¹ nam gu' tiix maat gu Dios na jax jir gexkam, gu' pix ji nam gu' diih cham xim gu'nguxi'n nam iam gexkamtuda' na jax ja'k jum aa' nach gexkamtu'nda' nar Dios. Ni kum cham iam jup xi taxchaabgi'n sia tu' bhaan, dai nam bix aixim bhaan titi'ncho na tu' pu cham tu' mim niin'i'n. Jix chu tukgam tir ja'k titi'ncho am dai, cham tu'x chu maax kir ja'k. ²² Pui' xi kai'chit am nam jix io'm jix chu mamatda', gu' ja'pji nam pu cham tu' maat gux matgim. ²³ Tii' na mit ja'p xi dhuuk gu Dios gui' na cham tu' mumki, ba' dai gui' na diih gu ja'tkam jup jir ja duiñ bhaim ji ja daani mit. Iam nam gu silhkam Dios ba' pik daanit gexkamtu'n nam kapbhaim bax maat na jax jir gexkam. Gu' dai gui'm pix ba ja daan nam jup jir tu duiñxim, na pu chu'm ka' ip na diih gu maa'nkam, gam u'ji'p tu duiñxim, gam gu tu' nam maakob tu tooton, gam kooko'p tu duiñxim.

²⁴ Ba' dhi' bhaan gu Dios xi ja do'ncho pix nam ba' diih mu pu tu duñia' nam jax ilhii'n gu tu' nar jix

buam jum duukam, pui' ku mit ba' bix aixim jix buam tum duu'nkam bhai'p jip tu duu na tu' cham jir kii'. ²⁵ Diih bhai' ji gaa mit nam jax ja'k duix ia'tbi' ka', iam chi na mit ja'kbui' kat gaa nam jax ja'k silhkam tu a'gada' na jax jix aa' gu Dios. Gio nam bix aixim ja bui ba tu daan na tu' Dios pix jup jir duñii'ñ, iam chi nam gui' ba' pik buiñor tu daan na jaroi'p jir tu duñii'ñ bix dhi' nam ja bui tu daan. Na gu' dai gu silhkam Dios jix dhaam kam jix bhaai' nach dhaanda' gammiji sia pik nar jax ka' git. Iam git jach bix pui' duiñchu'nda' gammiji.

²⁶ Dhi' ji' ji bhaan ba' gu Dios xi ja do'ñcho dhi' dhi ja'tkam nam ba' pu tu duñia' nam diih jax ilhii'ñ, pui' ku mit ba' bhai' jip tu duu gui' na tu' cham jir kii'. Jai' dhit gu ja bipna' dhi' dhi ja'tkam, jai' u'uub jamit ja oi, cham tu' kap jum buix jamit gu ja chichio'ñ chuk, jix xi'iraam jum duu mit. ²⁷ Gio jai' dhit gu chichio'ñ pui'p jum duu mit, jai' mit ja oi gu chichio'ñ, cham tu' mit kap jum buix gu ja bipna' u'uub, nam gu' daix buam tu'm bhaan ba titii'ñcho. Xim ja joojoi mit dai chichio'ñ gio dai u'uub, cham tu'r am tii pui' na mit jax jum duu, jir jix xi'iraam dhi' pui'. Ku gu'm tulhiiñ am ji pui' ji chu't ja tutku' bhaan, nat gu' pu chu'm ja daam ba jii na mit jax jix aagik pui'm duu.

²⁸ Ku gu' diih ji gu Dios nat xi ja do'ñcho pix nam pui' ja'k jum duñia', gio nam pu tu duñia' nam jax jix aa' diih, na mit gu' cham aa nam mi' pui' jimia' na jax jix aa', na mit gu' dai bhaan ba titii'ñcho gu tu' na cham jir kii'. Ba' cham jax bua siam chi ba' pum buimik jax ñam ilhii'ñ diih, sia ku tii cham jir am. ²⁹ Gio gu' bix aixim jix buam tu jim am na jax cham jir kii', cham tu' dai pui' pix. Jix jügak ka' am gu jaroi' sia tu' na pix bhaan. Gio nam jir tu koo'n kam. Gio nam ja'p pix ja ñioki'ñdha' gu jai' sia kum cham tu' jax bua. Gam nam jix ia'tbi'. Joidham ilhdhat pu buada' am gu tu' na cham jir kii', gam nam

nai' ja a'gidhat ja axiidha' gu ja'tkam. ³⁰ Gam nam pui' ja a'gada' gu jai' ja'tkam nam jix buam tu jim, diih ba' pu cham jum nii'ñdha' am. Gio nam jix bhaamki'ñ gu Dios. Gio nam cham tu' ka'm ja nii'ñdha' gu jai' ja'tkam, gø'gørkam jum taat ka' am pix, jix aa'nda' am nam joidham jix bhai' ja aa'nda' gu jai' gu tu' nam jax buada'. Gio nam diih pix jix aichu'nda' nam jax ja'k duñia' gu tu' nar jix buam jum duukam. Gio gu ja gigi'kora' pu cham tu' ka'm ja nii'ñ am. ³¹ Gio pu cham maatit tø køø am sia jaroi' tii tu ja a'gi'ñ. Gio cham ji'xkat pu duñia' am jax no' mit tii xi chii. Gio nam cham tu'x joi'mdat nii'ñdha' gu jaroi'. Gio nam cham ji'xkat tu uañdha' gu jaroi' no't tu' bhaan mam ua'tulh ja bui, nam gu' pu cham maatit taat na jax tu tatda' no'ñ jix chu joi'gi'n. ³² Jix maat am tii nat gu Dios pui' ja'k tu dai, na gu jaroi' no'x buam tu bua nam jax jix buam tu jim diih, dhi' mu ja'k bhaya' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', gu' pix ji nam gu' ja'p xi dhuukat pu tu duñiim sia kum tix maat. Joidham pix nii'ñdha' am gu jaroi' no' pui'p xi chu bua nam jax tu buada' diih.

2

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' na gu Dios ja tulhiiñchuda' gu ja'tkam na ji'x pix ja a'm bipio'da'

¹ Ba' aapi'm Israel kam ja'tkam, cham jir am na pim jix u'uañ jum ilhdhat pui' ja titdada' gu jai' ja'tkam nam jir jix u'ua'tulhdhix kam, na gu' cham jam joi'mda' gu Dios jano' na pim pai' dhuuk buiñor tii ba aaya', sia ku pim gu' aapi'm pui' ilhii'ñ panaas na xi jam joi'mda' na pim jir Israel kam ja'tkam. Jax dhuu na pim gu' pu chu'm ki'n jup jix u'ua'tulhdhix na jax gui' am. ² Jix maat ich dho na gu Dios ja tulhiiñchuda' bix gui' nam pu'ñi ja'k tu jim. ³ ¿Gu' ba' aapi'm ja'p jum aa' aa ba' na katti iam pu'ñi ja'k cham jam tulhiiñchuda' gu Dios na pim pui' ja titdada' gu jai' nam jir jix u'ua'tulhdhix kam? Chaam tu' ji

matgim. Dhi' ki'n ji ba'x io'm jam tulhiiñchuda', na pim gu' ja'xbui' pix jup jix u'ua'tulhdhix na jax gui' am. ⁴ Gu' ji na gu' gu Dios joidham jix chu joi'gi'n, tu nakoo' pix kia' na pim tu' jax bua, na gu' ti nira no' pim iam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa', sia ku pim gu' aapi'm pu cham maat na jax jum aa' gu Dios jam bui. ⁵⁻⁶ Gu' ji na gu' aapi'm cham tu' iam pui' bam aa' na pim mi' pui' ba jimia', ja'kbui' kat japim jix io'm jum ua'tulhdhim. Ba' gu Dios jix io'm bhaamuim ip jam bui, bix jam bi'chulhdhim jano' na pai' dhuuk jum aaya' na bix ja tulhiiñchuda' gui' nam pu'ni cham mi' pui' jimia' na jax jix aa', jano' na diilh gu Dios maaxik ja bui xim maaxdhai ja aagi'ndha' na tu' ja a'm bi-pio'da' bix ji'ma'n gu ja'tkam jax nam ja'k tu jimia' ya' dhi oi'nga'n. ⁷ Gui' nam ji'k pu gaaga' ya' dhi oi'nga'n nam jax dhuu aaya' buiñor gu Dios, gio na jax ja'k dui pix jix bhai' ja aa'nda', gio nam jax ja'k dui cham jimia' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', nam mi' pui' jimia' na jax jix ki' ka'm ni'ñ gu Dios, dhi' ji' am, gu Dios ja baidha' nam buiñor bap tui'ka' gammiji. ⁸ Gu' ba' gui' nam gammiji pix jum ua'tulhdha', nam cham ji'x aaga' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios, nam dai gux buam jum duukam jix joojoidha', dhi' ji' am gu Dios cham ja joi'mdai mu ja'k xi chu chiña' nam ja iabo' nam pai'x io'm gammiji pup jum tulhiiñdha', na gu'x io'm bhaamu' ja bui. ⁹ Bix jum tulhiiña' am gui' nam ji'k jum ua'tulhdha', tiix buam jum aa'nda' am ba'. Aapi'm pik jam bui jim dhi tulhiiñara' na pim jir Israel kam ja'tkam, ku gu' sia ji na pui' ja buip jim gui' nam cham jir Israel kam. ¹⁰ Piam ku gu' ja'pni ip, joidham jix bhai' ja duña' gu Dios gui' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa', pix jix bhai' ja aa'nda', ba' gui' pix jix bhai'p jum taat ka' am. Gui' pik jix bhai' ja duña' nam jir Israel kam ja'tkam, ku gu' sia pui'x bhai'p ja duña' ji gui' nam cham jir Israel kam ka'.

¹¹ Na gu' gu Dios maa'n na jax pix ja bia' gui' nam jir Israel kam ja'tkam gio gui' nam cham jir Israel kam. ¹² Na gu' sia kum jai' dhit cham bia' gu u'uan gui' na bhaan tu daaxix na jax ja'k tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees, sia mu ja'k bhaya' am nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', nam gu' pui' pix jup jum ua'tulhdha', sia kum gu' ti pu cham maat na jax ja'k tu aagix. Gu' ba' gui' nam ti bia'ka' gu u'uan na mi tu daa na jax tu aagix, gu' pix ji no' mit gu' ja'p xi dhuuk jum ua'tulh, dhi' bhaan bhai' ji ja dagia' gu Dios na mit jax kai'ñkam cham mi' pui' jii, nam gu' tiix mat ka'. ¹³ Cham tu'r bi'xim ka' am gu' gui' nam ja'p pix kaaya' na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees, gu' gui' ji nam pu duña' na jax jum kai'ch nam ba' cham jum tulhiiña'. ¹⁴ Na gu' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, sia kum gu' pu cham maat na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees, gu' ji no'm gu' diilh jup bia' na jax ja'k jup tu aagix ja bui, bhaan tu daa'ñchu'nda' am na jax tu aagix ka' sia pik nar jax ka' git. ¹⁵ Ba' dhi' bhaan jix maati' ka' na ja jujur am pix tu ua'ñix na jax tu aagix nam tui'ngida'. Ba' nam tu'x mat ka' na cham jir ki' gio na tu'r jix ki', dhi' bhaan mui' xim ga'ngada' am nam tu' pu duña' gio nam tu' cham pu duña', dai ba' nax bhai' ba tu ja jimia' no' mit gu'x ki'p jum duukam jup tu duu. Piam ku gu' cham, dho dai na cham bhai' tu ja jimia' ¹⁶ jano' na pai' dhuuk jum aaya' gu tanoolh na gu Dios bix ja aagi'ndha' gu ja'tkam nam tu' jax xi buimii ya' dhi oi'nga'n, pui' na jax jum kai'ch dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam nañ jax chu'm bhaan tu a'ga aañ, sia kum gu' cham jum matda'ir pix pu buim xib nam jax ilhii'ñ.

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' nam gu Israel kam ja'tkam cham mi' pui' jum na jax chu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak

¹⁷ Ba' aapi'm na pim pui' kai'ch na pim jir Israel kam ja'tkam, ba' na pim pui' ji kai'chit dhi' bhaan tu daa'ñchu'

pim na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees. Ba'x bhai'm taatit am gɛ'gɛrkam jum taat japim na pim xi iim gu Dios jix dhaam kam. ¹⁸ Jix bhai'x maat japim ip na jax ja'k jix aa' na pim tui'ngit mi' pui' jiidma', na gu' na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees, jix bhai' jam aagi'ñ na tu' pik jum aa' na pim mi' pu duña'. ¹⁹ Ba'x bhai'x maat japim panaas na pim silh ja bai'ñchu' bhaan gu boi gui' nam cham jix ñiñña, gam nax bhai' maimtu' panaas gu jam taai' na pim ki'n ja bi'ñxi'ñchu' gui' nam jix chu tukgam tir jiiimchu'. ²⁰ Nañ ja'pni kai'ñkam jup kai'ch na pim panaas jix bhai'x maat na pim pui' xim aa' na pim jax ja'k jix bhai' ja aagi'ñ gui' nam pu cham jix maat nam jax ja'k mi' pui' jiidma' na jax jix aa' gu Dios, gio na pim panaas jix bhai'x maat na pim jax ja'k ja palhbui'ñchu' gui' nam kia'pix maachim nam jax ja'k mi' pui' jiidma', na pim gu' aapi'm jix bhai' bax maat na jax jir mi' pui', na pimit gu' bhaan dir maat gu u'uan gui' na mi' tu daa na jax ja'k tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak. ²¹ Gu' ba' na pim kapbhai' tu ja mamtuxi'ñ gu jai' nam jax ja'k tui'ngida', ¿cham bhaai' aa na pim diil pu'ñip xi chum mamtuxdhat na pim jax ja'k mi' pui' jiidma'? Na gu' no' pim jax ja titda gu jai' na cham jir kii' nam gan ti ñixi'ñdha', ¿gu' jax ku pim ba' aapi'm biipi' kat ti ñixi'ñ? ²² Piam no' pim jax ja titda na cham jir am nam jai' ja biim boppoda' gu u'uub, daipux bhaai' gu ja bipna', ¿gu' jax ku pim ba' aapi'm nai' pix ja biim boppo gu jai' u'uub, iam na daipu' gu jam bipna'? Gio no' pim baabui' silhkam cham ja kii'galhi'ñ gu didios jup duiñxim ya' kam dhi oi'ñga'n, ¿gu' jax ku pim ba' gan jix xi'lhim mu baapkit ja chichiop am mi' dhir ja ñixi'ñ gu ja tumñi' ganai' biix aixim nax dha'ram tu namiik? ²³ Tii bhaan gɛ'gɛrkam jum taat japim dho pui' na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees, gu' pix ji na pim gu' cham tu' bhai' bi'iim buiñor gu Dios, na pim gu' cham tu' mi' pui' jiiim na jax tu aagix.

²⁴ Pu'jani bak ba'r jum duukam na ba'p jum kai'ch mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijak dir kam: “Jix buam pix a'ga am gu Dios gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. Jir jam kuiñcha aapi'm na pim jir Israel kam ja'tkam.”

²⁵ Jir silhkam dho na tu'x bhaai' nam jum matgilhi'ñ ja tutku' bhaan gu Israel kam ja'tkam nam ba' bhaan jix maati' ka' nam jir Israel kam, ku gu' no'm mi' pui'p duiñchu'nda' git ji na jik jax tu aagix. Gu' pix ji nam gu' cham tu' mi' pui' jiiim, pu cham tu' bhaai' ba' siam tiim matgilhi'ñ. ²⁶ Na gu' gui' nam mi' pui' jiidma' na jik jax tu aagix, dhi' bhaan jix maati' ka' nam jir Israel kam ja'tkam ka', ba' pui' ji buusanda' nam matgilhdhix ka' ja tutku' bhaan, sia kum gu' pu cham pai' matgilhdhix. ²⁷ Ba' gui' nam pu'ñi mi' pui' jiidma' na jik jax tu aagix, sia kum gu' cham tu' matgilhdhix ja tutku' bhaan, dhi'x bhaai' nam pu ja tiida' gui' nam jir Israel kam ja'tkam na jax kum ba' cham mi' pui'p jiiim, nam gu' ja'kbui' kat tiim matgilhi'ñ. ²⁸ Na gu' gui' nam pui'm tiiti'nda' nam jir Israel kam, cham tu' dai daam dir pix nam pui'm tiiti'nda'. Gio gui' nam jum matgilhi'ñdha', cham tu' dai daam dir pix ip nam jum matgilhi'ñdha' na ba' pui' bam kai'chdha' nam ba matgilhdhix. ²⁹ Gu' matgim gui' nam tu' silhkam pui'm tiiti'nda' nam jir Israel kam ja'tkam, sia irban dir ji nam jir pu chu'm ka', cham tu' dai daam dir pix. Gio gui' nam tu' silhkam ba matgilhdhix ka', sia irban dir ip ja jujur am bhaan nam matgilhdhix ka'. Dhi' ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na pui' ja'k ja duña', cham tu' na jax tu ua'ñix na tu aagix. Ba' gu jaroi' na pu'ñi ja'k jir tu'm ka', dhi'x kii' ka'm nai'ñdha' gu Dios, sia kum gu' gu ja'tkam cham tu' pui' ilhii'ñ.

3

¹ ¿Gu' tu' mit ba' mi chii' gui' nam pui'm tiiti' nam jir Israel kam ja'tkam gio nam jum matgilhi'ñ? ² Matgim mui' ji nat ja a'm ba tu bii biix aixim

tu'm. Gu gø'p jum duukam ja a'm bii, dhi'r di' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'ga nam jax ja'k mi' pui' jiiimda' na jax jix aa'.
³ ¿Ba' aapi'm jax ilhii'ñ na tu tu'ii' nam ba' cham mi' pui' jiiim jai' dhit na jik jax tu aagix? ¿Panaas aa gu Dios pui' cham mi' pui'p ka tu duiñchu' nat jax tii? ⁴ Chaam tu' ji matgim. Jax dhui na gu' gu Dios maa'n na jax mi' pui' duiñchu'nda' jax na ti'ya' sia nar jax ka' git, cham tu' na maakam jup ba kai'chdha' gatuuuk. Dai ji gu ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n nam ba' maakam jup ba ilhii'ñdha' jax nam xi chi'ji. Na gu' ja'pnim kai'ch maa'n kap na tu ua'ñix nat pai' tu ua'nak maadit gu bijik dir kam na buiñor tu daan gu Dios:
 Bix pix jam pui'm bia'ka' nap dai aap
 jix bhai' ji buusnichu',
 nap gu' gammiji pui' tu duñiidha' nap
 jax kai'chdha'.
 Ba' cham jixdha' jaroi' jax jum tida'
 nap tu' bhaan cham am buatu',
 nap gu' bix pui' tu duiñchu'.

⁵ ¿Gu' ba' palhbui'ñ ich aa panaas gu Dios nach jich ua'tulhi'ñ na ba' dai gui' dñilh jix bhai' ji bi'iidha'? Gu' ba' nach chulhiiñchu'n nach jich ua'tulhi'ñ, ¿dhi' aach ba' bhaan pui' kai'chdha' na cham tu' mi' pui'p jim, nach gu' tix bhai' bua nach jich ua'tulhi'ñ na ba' dai gui'x bhai' ji bi'iidha'? Tuuku' bhaan tu a'ga iñ, cham tu' gu iimda' bhaan. ⁶ Chaam tu' ji matgim. Na gu' no' cham mi' pui' tu duiñchu'nda' git dñilh gu Dios nat jax tii, ¿jax dhui git jup ja silhka'nda' gu ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n nam cham mi' pui' jiiimchu'?

⁷ No' baabui'r silhkam ka' git nañ aañ pix palhbui'ñ gu Dios ki'n nañ jax jix iatbi' na ba' dai gui'x bhai' ji bi'iidha', ¿gu' jax ji chi ku ba'x ua'tulhdhix kam ki'n jiiñ chigii bañ chulhiiñchuda'? ⁸ Gio gu' no'r pui' ka' git, ¿cham aa nach bix maap jich dhaagii bix aixim jix buam tu buimii git na ba'x bhai' tuch jimda', nach gu'x bhai' ba duñia' na ba' dai gu Dios jix bhai' ji bi'iidha'? Pu'ñi ja'k sap jiiñ

a'ga am jai' dhit nañ aañ pu'ñi ja'k ja mamtuxi'ñ gu ja'tkam, gu' sap nam jax dhui pix cham jiiñ kii'galhi'ñdha' gu ja'tkam. Ku gu' dhi' dhi ja'tkam nam pui'ñ a'ga, ja tulhiiñchuda' ji gu Dios.

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' nam bix pix jix u'ua'tulhdhix nam jik jix jai'ch gu ja'tkam

⁹ ¿Gu' jax japim ba' ilhdhat jiiñ kex dhi' pui' nañ jax chu jam a'gi'ñ jiiñ jaaduñ? ¿Aachi' aa panaas nach jir Israel kam ja'tkam jix io'm jir jix kiki' ja'tkam, gu' ba' panaas cham pik gui' nam cham jir Israel kam? Matgim chaam tu' ji nar pui'. Jax dhui na gu' nach jax bax maat nach bix maa'n nach jax pix jich ua'tulhi'ñ, sia nach jir Israel kam ja'tkam gio gui' na cham, jich dhaam jup tu'ii' gu ua'tulhdhara' sia pik nar jax ka' git.

¹⁰ Gio gu'p jum kai'ch mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam:
 Cham jaroi' jai'ch na iam jix bhai'm
 duukam jup tu duñia',
 nim maa'n kux jai'ch.

¹¹ Ni ku cham jai'ch gu jaroi' nax maatit tē kex,
 ba' pu cham jaroi' jai'ch na iam xi
 gaaga' gu Dios.

¹² Bix pix jamit bhaan bhii gu boi na
 pai' cham ti'ki',
 bix aixim jix buam pix ba tu jim am
 ba'.

Pu cham jaroi'x jai'ch iam nax kii'p
 jum duukam xip tu duñia',
 nim maa'n dho moo kux jai'ch.

¹³ Gu ja chiichiñ ja'p ji buusan na jax
 no' yasbhio'kix gu mukdha'x
 dhibaalh,
 dhi' pu'ñi ja'k ji buusan nam giilhim
 jix ia'tbi'.

Daman ja'p jup ji buusan nax
 maimda' gu ja chiichiñ,
 ja'p na jax gu kooko' nam ja chi-
 ichiñ am ua'ka' gux maimda'
 na cham jiiñ jimchuda' no't
 maa'n jiiñ ki',

¹⁴ na gu' giilhim daix buam tu'm pix
 nam ba tu a'ga.

Ja'pnip ji buusan panaas na giil-
 him jix xibu' ja chiñ am dir

- buanda' nam pai' dhuuk giil-him kai'chdha'.
- 15 Gio nam pix jix dhu'npi'ñ boopoya' nam mua'pu' gu jaroi' no' mit ba o'bhai'.
- 16 Bix aixim jix buam kum pu tu buidha' pai' nam ja'k jüimda', ja tulhiiñchudidha' am gu jai' ja'tkam mu ja'p pai'.
- 17 Nam gu' pu cham ka maat no'p jix jai'ch gux kii' boi nam ba' git bhaan bhiji cham tu' kam tulhiiñdha',
- 18 pu cham pai' dhuuk jax xim aa'nda' am iam nam xix ïbhi'ñdha' git gu Dios,
- sia ku gu' tiim aa' nam git jix ïbhidhat tu' ka'm nii'ñdha'.

19 Jix maat ich dho na gui' na jik jax tu aagix, pui' kai'ñkam tu ua'ñix nam bhaan machia' bix gu ja'tkam na tu'r ua'tulhdhara', nam ba' cham jax ti'ya' na mit pu cham jixkat maat jano' na pai' dhuuk diil gu Dios bhai' ba ja tikkada'. 20 Na gu' jano' gu Dios cham jixkat jax tida' gu jaroi' na cham ua'tulhdhix ka', sia kut tii bix pu tu duu na jik jax tu aagix ka'. Na gu' dhi' na jik jax tu aagix, mi' pix bhaan jich aagi'ñ nach jix u'ua'tulhdhix.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nach tu' silhkam soi'ch ilhdhat buiñor ti jügi'ñdha' guch Xoi'kam na ba'ch uañdha' guch ua'tulhdhara' gu Dios

21-22 Gu' ja'pjani na tu tu'ii', kani nach ja'p ka xi dhui dhi' na jik jax tu aagix nach bhaan ka tu a'ga. Gu' Dios jix bhai'ch aagi'ñ na jax ja'k duich uañchuda' guch ua'tulhdhara', dhi' pix bhaan jich aagi'ñ na jax tu aagix na tu ua'ñix, gam na mit jax ja'k tu jii bijik gui' nam bhaankam ya ja'p tu a'gimik, gu' ja'pji dai no'ch jix bhai' xi chu jiiñkai'ñ bix jich jujur ki'n. Guch Xoi'kam pix bhaan ji buppa nach sap tu' silhkam soi'ch ilhdhai buiñor ti jüi'ñdha' na ba' pu'ñi ja'k jich uañdha' guch ua'tulhdhara'. Jaroi' na pix sia uañdha' gu ua'tulhdharga'n, dai pix no't pu'ñi bix juraa'n ki'n ba ti jüi'ñ buiñor guch Xoi'kam. 23 Na mit

gu' bix jum ua'tulh gu ja'tkam, ba' dilhkob ja'k ji bii mit na pai' cham ja a'm ka ti niidhim gu Dios. 24 Gu' ji na gu' joidham jix chu joi'gi'n gu Dios, ba' pui' ja'k duu na gu jaroi' na soi'm ilhdhai buiñor ba ti jüi'ñdha' guch Xoi'kam, dhi' ba uañchudhix ka' gu ua'tulhdharga'n, ba' mi' dhir dai nax joi'mdat bhaan ba ti niidhidha'. Gio pui' pix na tu uañdha', cham tu' gu tu' na jax dhuñia' nar jix bhai'm duukam. 25 Na gu' jano' nat jaax gu i'ra'n guch Xoi'kam na mit mua, gu Dios pix diil pui' ja'k tii na gu i'ra'n ki'n bhaan tu ja uañi'ñka' gu ja'tkam sia nar jaroi' ka' git, dai no't pix soi'm ilhdhak ba ti jüi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Ba'x maati' na gu Dios daix bhai'ji buusnichu', cham tu' pui' na gu ja'tkam. Cham tu'p jum buixi'ñdha' gu' bijik ja bui gu ja'tkam sia kum jum ua'tulhi'ñdha', 26 dai na ti nürada' na pai' dhuuk tu namkidhix ka' na ba' maa'n jimdam ba uañchudhix ka'. Ba' mi' dhir nat pai' dhuuk tu namki guch Xoi'kam bix gu ua'tulhdhara', bix ba tu ja uañdhim gu Dios gui' nam jik soi'm ilhdhat buiñor ti jüi'ñdhim guch Xoi'kam.

27 Pu cham tu' dho ba'x jai'ch nach bhaan tu' ka'm xich ilhii'ñdha' buiñor gu Dios, nach gu' cham tu' mi' pui' duiñchu' na jik jax jum kai'ch pui' na jax tu aagix, pui' pix nach bhaan ti jügi'ñ. 28 Ba' bix na chich jik tu' bhaan ba tu a'ga, bhaan ji chümo chich na gu Dios pui' pix uañdha' gu ua'tulhdharga'n gu jaroi', dai pix no't soi'm ilhdhak buiñor ba ti jüi'ñ guch Xoi'kam, cham tu' na mi' pui' tu duñia' na jik jax tu aagix.

29 Gio gu' gu Dios cham tu' dai gu Israel kam ja'tkam jir ja Dios tuk, gu' matgim bix ji gu ja'tkam nam jik jix jai'ch na pui'p jir ja Dios tuk. 30 Na gu' dai maa'n pix jix jai'ch gu Dios, cham tu' nam mui'x jai'ch. Daipu'x jai'ch gu Dios gui' na uañchuda' gu ua'tulhdharga'n gu jaroi' no't soi'm ilhdhak buiñor ba ti jüi'ñ guch Xoi'kam, cham jax bua sia ku matgilhdhix nar Israel kam piam

ku gu' cham. ³¹ ¿Gu' ba' dhi' ja'p jir jum duukam aa panaas na pu cham tu' bhaai' pui' na ji'k jax tu aagix? Chaam tu' ji nar pui'. Jax dhui nach pui' pix jup tu duiñchu' na ji'k jax tu aagix aach nach ji'k buiñor ba ti jügi'ñ guch Xoi'kam.

4

Gu Paablo na bhaan ba tu a'ga' gu Abraam

¹ Ea nach bhaan jup xi chu a'ga' guch boxii Abraam nat jax ja'k tu jii bijik na ya' oilhimik, bhaan jach xi chu a'ga' nat jax chu't bix aixim bhaan tu bii. ² No' git gu Abraam jix kii' maa'nkam tigia' gu Dios nax bhai'm duukam bap tu duñia' gu tu' na diilh jax ilhi'ñdha', dhi' ki'n git bhaan g'e'kam bam taat ka' ja bui gu ja'tkam, sia ku gu' cham tu' buiñor gu Dios. ³ Gu' ji na gu'p jum kai'ch maa'n kap nat pai' tu ua'nak maadit gu bijik dir kam: "Gu Abraam bix juraa'n ki'n soi'm ilhdhak buiñor ti jii'ñ gu Dios, pui' kut ba' gu Dios pui' ja'k ti nar jix kii' maa'nkam." ⁴ Na gu' aach nach jix maat na gu jaroi' no't tu' bhaan tu jua, cham tu' nam pui' pix makia' gu tuumiñ nam pai' dhuuk namkidha', gu' ja'pji dhi'r mai'chik ga'n ka' na ba tu juana'. ⁵ Matgim gu' no't jaroi' soi'm ilhdhak buiñor ba ti jii'ñ gu Dios, ba uañdha' gu ua'tulhdharga'n pui' pix, cham tu' nam aa'nda' na tu' jax dhuñia' nar jix bhai'm duukam na ba' git dhi' pix jir mai'chik ga'n ka'. Ba' mi' dhir diilh gu Dios pui' ja'k ba tigia' nar jix kii' maa'nkam ka'. ⁶ Gu Dabii gui' na bijik jix io'm jir g'e'kam kat, dhi' bhaan jup tu a'ga nax bhai' ba tu jimda' gu jaroi' no't pu'ñi diilh gu Dios uañdhak gu ua'tulhdharga'n pui' ba ti na bar jix kii' maa'nkam, sia kut gu' cham tu' tu'x bhai'm duukam jup tu duu na ba' git dhi' bar mai'chik ga'n ka'. ⁷ Ja'pni moom kai'ch mi' nat pai' tu ua'nak diilh gu Dabii:

Joidham jix bhai' ba tu ja jimia' gu ja'tkam gui' na Dios ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara',

ba' cham tu' bhaan kap jum buixdha' gui' nam tu' bhaan jum ua'tulhdha' bii'pi' dir.

⁸ Joidham jix bhai' ba tu jimda' gu jaroi' no' gu' Dios cham tu' bhaan kap jum buixi'ñ gu ua'tulhdharga'n.

⁹ Ba' dhi' pui' nat tu ua'na gu Dabii, ¿dai aa chi gui' ja aagit jup kai'ch nam jum matgilhi'ñ nam jir Israel kam, ka' bix aa chi gui' nam cham jum matgilhi'ñ? Nach gu'p kai'ch nat saak gu Dios pui' ti gu Abraam nar jix kii' maa'nkam, dai pix nat soi'm ilhdhak buiñor ti jii'ñ. ¹⁰ ¿Gu' paa chi ba' duuk pik pui' ja'k ti gu Dios gu Abraam nar jix kii' maa'nkam? ¿Gatuuk aa nat xim matgilhdhak nar Israel kam, ka' bii'pi' dir aa nat chakuim matgilhdhak? Bii'pi' dir ji matgim nat chakuim matgilhdhak nar Israel kam. ¹¹ Mi' dhir ba'p bam matgilh nat ba' bhaan jup matgir ja bui gu ja'tkam nat gu Dios pui' ja'k ba ti nar jix kii' maa'nkam, dai pix nat buiñor soi'm ilhdhak ti jii'ñ. Ba' gu jaroi' na pu'ñi soi'm ilhdhai buiñor jup ti jii'ñdha' gu Dios sia ku gu' chakui matgilhdhix nar Israel kam, gu Dios pix diilh pui' ja'k ba tigia' nar jix kii' maa'nkam ka', na gu' mi' pui'p tu daa'ñchu'nda' na jax gu Abraam, ja'p ji buusanda' nar taata'n ka'. ¹² Sia pui'p ji buusanda' nar ja taat ka' gu Abraam gui' nam ba matgilhdhix ka' nam jir Israel kam, dai pix no' mit tu' silhkam soi'm ilhdhak buiñor pu ba ti jii'ñ gu Dios bii'pi' dir nam chakuim matgilhdha', no'm gu' sia xib pu buiñor ti jii'ñdhatu'.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na pui' tu duñia' gu Dios jax na ti'da' gu jaroi' no' soi'm ilhdhat buiñor ti jügi'ñ

¹³ Na gu' jano' nat gu Dios iimchux gu Abraam na makia' gu dibii' sia gu bopxi'ñ, cham tu' nat mi' pu tu duu gu Abraam na ji'k jax tu aagix kut ba' iimchux. Jax dhui na gu' chakui pai' jax tu aagix ka' jano'. Gu' ja'pji na bix juraa'n ki'n soi'm ilhdhat buiñor ti jügi'ñdha', pui' kut ba' pui'p ti nar jix kii' maa'nkam, na cham tu'

bhaan ua'tulhdhix. ¹⁴ Ba' no' gu' jax dhuukat dai gui' ja a'm ji chu bi'ya' git nam mi' pui' jimia' na ji'k jax tu aagix dhi' nat tu' iimchuxdhak gu Dios gu Abraam, jir tu' kub ka' git sia ku jaroi' tii soi'm ilhdhat buiñor ti jügi'ñ gu Dios, gio dhi' bhaan bax maati' ka' git na cham pik jir g'e'p jum duukam dhi' nat tu' iimchux gu Dios gu Abraam. ¹⁵ Na gu' pai' no'x jai'ch na jax tu aagix nam tu jimda' gu ja'tkam, no't maadit cham am bua mi' pai' maa'n kap, dhi' bhaan jum ua'tulhdhai ba tulhiiñchuda' am. Gu' ji no' gu' pu cham pai' jax jup tu aagix, dho pu cham pai' jai'ch ka' ip gu ua'tulhdhara'.

¹⁶ Pui' ku ba' mi' dhir gu Abraam gu bopxi'ñ ji'k nam soi'm ilhdhat buiñor jup ba ti jügi'ñ gu Dios, ja maa gui' nat tu' iimchux jano' dülh gu Abraam, nat gu'x ja joi'mdak ja tii nam ja'p pix buiñor ti jügi'ñ. Ba' cham tu' dai na mi' pu tu duñia' gu jaroi' na ji'k jax tu aagix ka' na ba' mai'chia' gui' na Dios tu maak, gu' ja'pji no' soi'm ilhdhat buiñor jup ti jügi'ñ gu Dios ja'p na jax jano' gu Abraam. Ba' bix nach ji'k pu'ñi soi'ch ilhdhat buiñor ti jügi'ñ gu Dios, ja'p ji buusan nar jich chaat gu Abraam. ¹⁷ Na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: "Aañ pui' ja'k jum duñia' nap mui' ja'tkam jir ja taat ka'." Ba' dhi' gu Dios nat pui' tiidak gu Abraam nat jaroi' buiñor soi'm ilhdhak ti jü'ñ, dhi'r di' gu Dios gui' na sia koi'ñga'n ja dudua'ñdha' no' xi ilhii'ñ, gio nax bhaai' nap duñia' gu tu' na pu cham pai' dhuuk jai'ch ka'.

¹⁸ Ba' gu Abraam silh pix ti jügi'ñdha' nar silhkam pui' na jax chitda gu Dios na mui' ja'tkam jir ja taat ka', sia ku gu' pu cham mat ka' na jax dhui pui' tum duñia'. Ba' mui' tu bopxicha gu Abraam pui' na ji'k jax titda gu Dios. ¹⁹ Nat gu' gu Abraam cham ji'x jum o'jolph na soi'm ilhdhat tu' silhkam ti jügi'ñdha' buiñor gu Dios, sia ku gu' jano' ba aichdhidha' gux chamaam oo'm oidha'. Jix mat ka' gu' tii gu Abraam

na cham xiim ba mukia' bima'n gu binga'n Saara, nam gu'x io'm bar jagi'gir ka', cham bhaai' panaas nam jax dhui ka ja tigia' gu a'aalh. ²⁰ Gu' ji na gu' gu Abraam xi küküda' na silhkam ti jügi'ñdha' buiñor gu Dios na jax titda, cham pai' pix am jum o'jolph iam, gu' ja'pji na ja'kbui' kat jix io'm xim otdatgüda' nax io'm xi chi jügi'ñdha' pui' na jax titda, ²¹ dai na pui' kai'chdha' na dai dülh gu Dios jix bhaai' na pui' tu duñia' na jax kai'ch. ²² Pui' kut ba' gu Dios pui' tii gu Abraam nar jix kii' maa'nkam.

²³ Ba' pui' ja'k tum ua'na nat gu Dios jix kii' maa'nkam tii gu Abraam, na cham pai' buiñor ka ua'tulhdhix, daipu' pix nat soi'm ilhdhak buiñor ti jü'ñ. Ku gu' cham tu' ji na dai buiñor gu Abraam pui' tu ua'ñix, ²⁴ gu' ja'pji sia aach na jai'p jich iadhi'ñ dhi' nat jax chum ua'na. Na gu' pui' nach jax soi'ch ilhdhat buiñor ti jügi'ñ gu Dios jai' dhit, gui' pui'p bach ilhii'ñ nach jir jix kikii' ja'tkam, cham tu' buiñor ka u'ua'tulhdhix ich gu Dios gui' nat dua'ñdhak buusai' koi'ñga'n tir dir guch Xoi'kam nar jich g'e'kam tuk xib. ²⁵ Nat gu' gui' pix jich Xoi'kam dülh jum do'ñcho nam mu'aa' na ba' pu'ñi ja'k tu namkix ka' guch ua'tulhdhara'. Ba' nat pai' dhuuk gio duadik jup buus mu' dir koi'ñga'n tir, dhi' bhaan matgir na ba tu namkix guch ua'tulhdhara', ba' cham tuch dhaam kap tu'ii'.

5

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' nam cham tu' bhaan kuiñcha ka bia' buiñor gu Dios gui' nam soi'm ilhdhat buiñor ba ti jügi'ñ

¹ Ba' aach jai' dhit cham tu' bhaan kuiñcha ka bia' buiñor gu Dios, nach gu' tu' silhkam ti jügi'ñ soi'ch ilhdhat nat guch Xoi'kam bix ba tuch ñamkichulh guch ua'tulhdhara'. ² Ba' guch Xoi'kam nat jix bhai' dhuu kuch ba'x bhai'ch chaatit jix bhai' ba tu jim buiñor gu Dios, na gu' gu Dios xich joi'mdat jich a'm ba ti ñiidhim xib, na chich gu' tu' silhkam buiñor

ti jii'ñ soi'ch ilhdhak. Sia xib maa'n nach jax buiñor ti jii'ñdhatu', dai ji ba' nach jix bhai'ch chaatit ti nira nach buiñor aaya' gu Dios na pai' joidham jix chu abhaar, na pai' dhir bix kap jir gè'kam. ³ Ku gu' cham tu' ji nach dai dhi' bhaan jix bhai'ch chaat, gu' ja'pji sia bix aixim bhaan nach jich chulhiin nach bhaan jix bhai'p jich chaat. Na gu' no'ch jich chulhiin, dhi' ba' bhaan jix io'm jich guguuxdhaidha' ich nach soi'ch ilhdhat cham jich o'jolhi'ñdha' nach ti nirda' nach buiñor aaya' gu Dios. ⁴ Ba' no'ch gu' pu'ni bax maat nach jax ja'k dui cham jich o'joldhat ti nira' nach aaya' buiñor gu Dios, dhi' bhaan jix maati' ka' nach cham tu'ch o'joldha' sia kut tu' bhaan ma tuch ma'iich jix buam jum duukam. Ba' no't gu' pui' ji chu buus nach silhkam xi gu'ki' sia kut tuch ma'iich tu' bhaan, dho mi' dhir dai nach jix io'm jix bhai'ch chaatit ba ti nira' nach buiñor aaya' gu Dios. ⁵ Ba'ch jujur am bhaan jix chaat ich nach silhkam buiñor aaya' pui' nach jax ja'k ti nira, na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na pui'ch jurtu'n nat gè'ch a'm tajaa diil gu Dios.

⁶ Pu cham bhaai'n ka' git gu' nach jax dhuich palhbuidha' diil pui' nach jax giilhim jix u'ua'tulhdhix, gu' ji nat gu' guch Xoi'kam ya' ma ai nat pai' dhuuk gu Dios diil tu dai, ba' siamrich a'mkam ma muu nach jix ua'tulhdhix, giilhim jix buam tu jim ich gu'. ⁷ Aach nach jix maat ya' aach jich bui, jix xijai na jaroi' pu ti'ya' na bhaankam mukia' gu jumai no'm bax mu'aam no't tu' bhaan cham am bua, ni ku cham iam xim gu'nguxi'ñdha' sia kut gu' ti mi' pui' jii jax na tu aagix ka'. Siamri chi ti am jum gu'nguxi'ñdha' palhip no'x io'm jir jix bhai'kam gu jaroi', gu' chi ba' pik no' giilhim jix buam tomaat. ⁸ Gu' matgim gu Dios ja'pji nat xich joi'mdak jich chi sia kuch giilhim kax u'ua'tulhdhix. Ti' nat mooch a'mkam muu guch Xoi'kam sia pu chu'm jix u'ua'tulhdhix kam. ⁹ Gu'

ba' xib cham tu' bhaan kuiñcha ka bia' ich buiñor gu Dios, nat gu' guch Xoi'kam pix pui' ja'k tu duu. Ba' sia jano' cham tu' kach chulhiina' ich na pai' dhuuk jum aaya' nam jum tulhiina' gui' nam cham mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios. ¹⁰ Ba' nat gu' diil gu Dios pui' tu duu, nat gu'ch a'mkam muu gu Maraa'n nach aach buiñor jix bhai' bi'ya', sia kuch jir ki'darga'n kat nach jix u'ua'tulhdhix, dhi' bhaan jix maati' na pu cham pai' dhuuk jup kach chulhiinchuda' sia pik nar jax ka' git, dai nach gammiji pu buiñor bap tui'ka' ba'. ¹¹ Ku gu' cham tu' ji nach ja'p pix gammiji buiñor jup tui'ka' gu Dios, gu' ja'pji nach buiñor jix bhai'ch chaat ka' bhaankam gu Gè'kam jich Xoi'kam, na chich gu' bhaankam guch Xoi'kam jix bhai' ji bii buiñor gu Dios.

Gu Paablo na bhaan ba tu a'ga' gu Adaan gio guch Xoi'kam

¹² Ja'pni moom duu jano' nat gu Adaan bipi' ya' ai dhi oi'nga'n bhaan nat ba' gatuuk guch Xoi'kam ya'p ba ai. Gu Adaan nat bipi' ya' do'ñcho gu Dios, dai dhi' bhaan ya' jai'chdhir gu ua'tulhdhara' nat ba' bhaan ji jii gu muuki', bix ba' gu ja'tkam bhai' ga'm pu ja daam jimiidha' ip, nam gu' pui'p bam ua'tulhi'ñdha' nat jax jum ua'tulh gu Adaan. ¹³ Pu bax jai'ch ka' gu ua'tulhdhara' ya' dhi oi'nga'n nat chakui jai'chdhirik na jax ja'k tu aagix ka' gui' nat Moisees tu ua'na, ba' cham tu' mat ka' am gu ja'tkam nam tu' bhaan jum ua'tulhi'ñdha'. ¹⁴ Gu' pix ji nam gu' sia ko'iidha' gui' nam pu'nim ua'tulhi'ñdha' nat jax jum ua'tulhdhak gu Adaan, pu jano' dir jam ba' ga'm bhai' pu ko'iidha' nat dir jup muu gu Adaan, sia kut gu' mi' dhir jup ba tu ua'na ba' gu Moisees na jax ja'k tu aagix ka'. Ba' nat jax ja'k tu jii gu Adaan, jum aa'nda' na jumai ya'p aaya' na maakam jup tu jimia'.

¹⁵ Ku gu' cham tu' ji nar ja'xbui' ip dhi' nat tu' bhaan xich joi'gilh gu Dios na jax gu ua'tulhdarga'n gu Adaan, na gu' nat jum ua'tulh jano' gu Adaan,

mui' ja daam jii gu muuki', sia kut tii dai dhi'm ua'tulh. Matgim gu' gui' nat tu'bhaan xich joi'gilh gu Dios, jix io'm ji nar gɛ'p jum duukam, nat gu'x bhai' ba tu ja jii gu ja'tkam pui' mui' ip, daipu' diilh guch Xoi'kam nat bhaan jix bhai' tu ja jii. ¹⁶ Ba' dhi' bhaan jix maati' na cham tu'r ja'xbui' ip nat ji'x jum ua'tulh gu Adaan gio nat ji'x jup xich joi'gilh gu Dios. Na gu' gu Adaan mu ja'k ja bhiich gu ja'tkam nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', gu' ba' guch Xoi'kam nat ya'p ai, pui' ja'k jup tu duu na gu Dios pui' ti'ya' na bix ba uañchudhix ka' guch ua'tulhdhara' sia ku chich mui'kim bach ua'tulh. ¹⁷ Na gu' gu Adaan nat jum ua'tulh, bix ja daam jii gu ja'tkam gu muuki', sia kut gu' tii diilh gu Adaan jum ua'tulh. Ba' pu'ñi dai guch Xoi'kam ip nam bhaan bix jix bhai' ji bi'ya' buiñor gu Dios pui' pix, cham jum aa' nam tu' jax dhuñia'. Mi' dhir ba'p bax bhaai'n ka' nam bixchu'x bhai'm duukam bap tu buada'.

¹⁸ Ba' pui' nat jax jum ua'tulh gu Adaan nat ba' jai'chdhir nam pai'm tulhiiña' gu ja'tkam nam pui'p jum ua'tulhdha' nat jax jum ua'tulh gui', guch Xoi'kam jix bhai'p ja duu nat muu bhaan gu u'uux na gai biit. Ba' bix cham tu' bhaan kax u'ua'tulhdhix ka' am, dai nax bhai' ba tu ja jimda'. ¹⁹ Piam ja'pni ja'k jax ña pim ja'k jix bhai'x maati' kaaya': Gu Adaan cham tu' ka'm tii gu Dios nat jax tii tii'n na jax ja'k jix aa'. Pui' kut ba' bix ja daam jup jii gu ua'tulhdharga'n, na mit gu' mi' pui'p tu daa nat jax tu jii gui'. Ba' guch Xoi'kam nat ya'p ai, mi' pui' tu duu na jax jix aa' gu Dios, ba' bix pui'p ja duu nam jix bhai' ji bi'ya' buiñor gu Dios.

²⁰ Gu' ba' nat pai' dhuuk tu ua'na gu Moisees na jax ja'k tu aagix ka', jix io'm gɛ' bhai' jim gi'ilh gu ua'tulhdhara'. Gu' ji na gu' nat jix io'm gɛ' bam gi'ilh gu ua'tulhdhara', ba matgir nat gu Dios jix io'm jup jum gi'ilh nat jix ja joi'gilh gu ja'tkam. ²¹ Ba' aañ joidham jix bhai' ba tuñ jim xib, nañ gu' cham tu' bhaan

kuiñcha ka bia' buiñor gu Dios, nat gu' xiñ joi'mdak jiñ chi bhaankam gu Gɛ'kam jich Xoi'kam, pui' nat jax jich dhaam jup jii gu muuki' nar kuiñcha'n gu Adaan nat jum ua'tulh.

6

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na ja'p ji buusan nach ko'iix buiñor gu ua'tulhdhara'

¹ ¿Jax japim ba' ilhdhat kɛɛñ jaaduñ nat gu Dios jix io'm xich joi'gilh nat pai' dhuuk jix io'm jum gi'ilh gu ua'tulhdhara'? ¿Panaas aa ba' kur am nach maa'n nach jax jich ua'tulhdhidha' na ba' gu Dios jix io'm jup gi'lhhdhidha' na xich joi'gi'nda'? ² Chaam tu' ji nar am nach kach ua'tulhdhidha', na gu' ja'p ji buusan nach aach ba ko'iix buiñor gu ua'tulhdhara'. ¿Jax gi' dhuip kar am nach pui' buiñor jup tui'ñgida'? ³ ¿Ka' pim ji chakui maat aa na chich maa'n maa'nkam pix jup jich dhuu biima'n guch Xoi'kam na chich pai' dhuuk jich bopko suudai' ki'n, gio na chich maap jup koi jano' na mit pai' dhuuk mua? ⁴ Jano' na chich pai' dhuuk jich bopko suudai' ki'n, dhi' ja'p jir jum duukam na mit maap guch Xoi'kam much chua ti di'n kir jano' na mit pai' dhuuk mua. Ba' na chich maap koi guch Xoi'kam, pu kai'ñkam maap koi chich nach ba' jai' pui'p duduadii giop baapmigia' nat jax jum duu gui'. Mi' dhir ba' pu'ñi bar jix kiki' ja'tkam ka' ich, jix bhai' ba tuch jimda' ip ba', na gu' guch Gi'kora' na bixchu'x bhaai' na joidham tu'm jup tu duñia', dua'ñ guch Xoi'kam.

⁵ Ba' no' chich gu' pu'ñi jai' biima'n jup koi guch Xoi'kam, dho pui' biima'n duduadii jup baapam jachich nat pai' dhuuk duadii bam gui'. ⁶ Ba' bax maat ich nat guch ua'tulhdhara' bix bhai' pup bii biima'n guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit na mit bhaan sissapa jano' na mit mua, ba' xib cham tu'ch dhaam kap tu'ii'. ⁷ Na gu' gu jaroi' no' ba muukix tukgaram bhaan, cham tu' daam ka jimda' gu ua'tulhdhara'.

8 Ba' ti jüigi'n ich na chich bima'n koi guch Xoi'kam jano' na mit mua, gio pui'p ti jüigi'n ich na chich bima'n jup duduadik baapam jano' nat pai' dhuuk duadik bam mi' dhir koi'nga'n tir. 9 Jix maat ich ip sia na guch Xoi'kam cham tu' giop ka mukia', nat gu' muukik duadik ba bam, na gu' gu muuki' cham bhaai' na jax dhuu giop ka mu'aa'. 10 Nat gu' guch Xoi'kam pu daipu' maa'nnim pix muu jich a'mkam nach jix u'ua'tulhdhix kat, pu cham jixkat pai' dhuuk ka mukia' ip gio, pu gammiji ba duaka' buiñor gu Dios jano' dir nat duadik giop bam. 11 Ba' pu'ni ip aapi'm, ti jüigi'ndha' pim na pim ba ko'iix buiñor gu ua'tulhdhara', ba' dai gu Dios buiñor japim pix ba dudua, na pim gu' maap bap tui'dhi' guch Xoi'kam.

12 Ja'p japim xi dhuu ya' dir ja'p ja'k gu ua'tulhdhara' na ba' cham pui jam daam jup tui'ngida' jam tutku' bhaan. Cha'pim tu'p jum buixi'ndha' sia ku ti jam chian na pim jix buam jum duukam jup tu duña', sia chi jax chu tatda' jam tutku' bhaan. 13 Cha'pim mi dadoo'ñchi'ndha' gu jam tutku' gu ua'tulhdhara' na cham bix aixim bhaan pu tu buada' na jax ilhii'n, gu' ja'pji gu Dios na pim mui' xi dho'ñchidha' na ba' bhaan pu tu duña' na jax jir jix bhai'm duukam. Na pimit gu' aapi'm ba koi buiñor gu ua'tulhdhara', ba' giop dudua pimit na pim ba' mi' dhir pui' ba tu duña' na jax ja'k jix aa' dai gu Dios. 14 Mi' dhir dho gi ba' gu' cham tu' jam daam kap tui'ngida' ji gu ua'tulhdhara', na gu' xi jam joi'mdat jam a'm ba ti niidhidha' gu Dios pui' pix, cham tu' na pim mi' pu tu duñiim na jax tu aagix.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na cham tu' ja daam kap tu'ii' gu ua'tulhdhara' guch Xoi'kam jüigi'ndham Rooma kam

15 ¿Ka' gu' jax gi ja'k ilhdhat kex pim dhi' pui' na gu Dios pui' pix xich joi'mdat jich a'm ba ti niidhim, cham tu' na chich pu tu duu na jax tu aagix? ¿Ka' gu' pui' ilhdhat kex pim

aa na cham jax bua siach chi ba'ch ua'tulhdhimik, kapbhai' na pui' pix xich joi'mdat jich a'm ti niidhim gu Dios? Chaam tu' ji nar pui'. 16 ¿Jax gix maat japim no't jaroi' tujuandam tugi'n ki'n mi' pai' ba ai buiñor gu jax chu'm gexkam pui' pix cham ji namkidhat? ¿Cham aam aa'nda' na mi' pui' tu duñiidha' na jax tiidaidha' gu gexkam tugi'n, na gu' pu kai'ñkam mi aaya'? Pu'ni ip dho no' jaroi' buiñor jup tui'dhi' gu ua'tulhdhara', jum aa'nda' na mi' pui' tu duñiidha' na jax jix aa'nda', ku gu' dhi' mu ja'k bhichdha' ji na pai' gammiji mi' pup jum tulhiidha'. Gu' ba' no't jaroi buiñor jup ai gu Dios, pu kai'ñkam buiñor jup aaya' na mi' pui' jimia' na jax jup jix aa'. 17 Ba' aañ taxchaabgi'n gu Dios na pim aapi'm dai gu Dios pix bar tujuandam tugi'n, joidham bix jam jujur ki'n japim mi' pui' jiiim na jax jix aa', na pimit gu' pui' ja'k maat na mit jax jam aa'n, sia ku pim gu' bixpi' dir giilhim kam tulhiidha' na pim jir tujuandam tugi'n ka' gu ua'tulhdhara'. 18 Mi' dhir na pimit bubuakik na pim xir tujuandam tugi'n kat gu ua'tulhdhara', mi' ja'k japimit jup baap na pim pai' mi' pui' ba jiiim ba' na jax jix aa' gu Dios. 19 Aañ tu ua'rgidhat bhaan tu a'ga na tu' jax jum buada' ya' dhi oi'nga'n na pim ba'x maatit jin kaaya' nañ bhaan tu a'ga gu ii'mda' bhaan. Ba' pu'ni na pimit jax dhuu na pimit do'ñchi gu jam tutku' gux buam jum duukam na pimit ba' bix aixim bhaan giilhim jum ua'tulh, pu'ni pim jup do'ñchidha' gux bhai'm duukam na pim ba' mi' pui' ba jiiimda' na jax jix ki' ka'm niin gu Dios, na pim jix u'uañ bap tui'ngida' buiñor gui'.

20 Na pim pai' dhuuk kar tujuandam tugi'n ka' gu ua'tulhdhara', chakui pim mi'p tui'ngida' na pai' xib jix ki' ka'm ba jam niin gu Dios.

21 Pu cham tu' pimit mi chii na pim jax ja'k tu jimdat bixpi' dir na pim jum ua'tulhi'ndha', dai na pim bhaan pix ti bax xi'ir ba' xib, na pim gu' mu ja'k silh ba jiiim na pim pai' gammiji

gít mi' pup jum tulhiiñdha'. ²² Ba' xib na cham ka tu jam juantu'n gu ua'tulhdhara', dai na pim mi' pui' ba jiim na jax jix aa' gu Dios. Dhi' dho gi gu' mi tigia' pim ji na tu'r jix kii'p jum duukam, na pim gu'x u'uañ ki'n bap tui'ñgida' buiñor gu Dios, ba' gatuuk dai na pim buiñor ba aaya' na pim ba' pu gammiji buiñor bap tui'ka'. ²³ Gu ua'tulhdhara' dai dhi' ki'n tu namki'ñ na mu ja'k bhichdha' gu jaroi' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. Matgim gu' gu Dios baidhika' ji na buiñor bap tui'ka' gammiji na pai' joidham jix bhai' ba tu jimda' gu jaroi' na bima'n maa'n maa'nkam bap jum duña' guch Xoi'kam gui' na xib jir jich Gè'kam tuk.

7

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na jax jir jum duukam pui' na jax chu aagix

¹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jix maat japim na jax kai'ñkam jix jai'ch ka' jax na tu aagix ka'. Ba' dhi' na jax tu aagix ka', daipu' na ji'x pix duaka' gu maa'nkam bhaan jup tui'ñgida', cham tu' na pui' bhaan jup tui'ñgida' sia ku ba muukix. ² Pui' na jax maa'n gu ubii no' ti bina' na gu'm aa'nda' na bima'n jup tui'ñgida' gu chio'ñ na ji'x duaka', na gu' pui' ja'k tu aagix. Ba' no't gu' jax dhuukat ma muu gu chio'ñ, gu ubii cham tu' ki'n ji bi'ya' buiñor gu chio'ñ gui' na ba mukia', mi' pix juugit aaya' gu' na ji'x tu aagix ka' nam maap jup tui'ñgida'. ³ Ba' no' gu' gu chio'ñ ka dua nat gu ubii jumai ba oi gu chio'ñ, dhi' pui' ja'k bam kai'chdha' na jax gui' nam jir ganai' pix ka'. Ji' ji no't gu' pu'ñi tu' bhaan ma muu gu chio'ñ, dho gi gu' cham jax bua ji siat ba' jumai ba oi.

⁴ Ba' pu'ñim duu pimit aapi'm jiñ jaaduñ, koi pimit bima'n guch Xoi'kam na ba' aapi'm mi' dhir cham jam daam kap tui'ñgida' pui' na jax tu aagix, na gu' ja'p ji buusandat na dhi'r jam bina' kat. Gu' ji na gu' mi' dhir na pimit giop dudua, jumai ba oi pimit, na pim gu' guch Xoi'kam pix ja'k ba kaichu' gui' nat duadik

giop bam koi'ñga'n tir dir. Ba' dhi' gu Dios pix nat pui' ja'k tu duu nach ba' pu'ñi ya' dir ja'p ja'k bar jix kiki' ja'tkam ka' buiñor, ba' dai nach mi' pui' ba jiimda' na jax jix aa'. ⁵ Na gu' pui' na jax tu aagix ka', panaas kut dhi' ba'ch ñiññich nach jix buam jum duukam jup tu duña' na chich chakui bima'n ko'ik guch Xoi'kam. Dhi' ba' mu ja'k jich bhichdhatu'ndat panaas nach pai' gammiji gít mi' pup jich chulhiiñdha'. ⁶ Gu' ji na chich gu' xib ba koi buiñor dhi' na jax tu aagix, ba' cham tu'ch dhaam kap tu'ii'. Dilhkob ja'k pix bap tu'ii' ich xib nach pai' dhir cham tu' bhaan jax jich aagit mi' pui' ba jiim na jax jix aa' gu Dios. Dai nach pui' tu duñiim na ji'k jax jich jurtudim gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n, cham tu' na jax chu aagix na tu ua'ñix u'uan ta'm.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na chich jax ja'k duuk maat nach a'm jup tu'ii' gu ua'tulhdhara'

⁷ Ja'p japim ilhdhat jiñ kèè aañ jaaduñ na panaas ja'p kai'ñkam jup kai'ch iñ nar ua'tulhdhara' dhi' pui' na ji'k jax tu aagix? Chaam tu' ji matgim. Na gu' no' cham pai' jax tu aagix ka' gít, aañ xib pu cham mat ka' gít na tu' pui'm títí' ua'tulhdhara'. Pui' na jax nañ pu cham mat ka' gít xib no'p jir ua'tulhdhara' nañ bix aixim ja'p pix bhax chu aa'nda' gu tu' no' gít chakui pui' ja'k tu aagix ka'. Gu' ji na gu' ja'pni tu ua'ñix: "Jir ua'tulhdhara' no'p gan ja'p pix bix aixim bhax chu aa' nap gít xi chu bia'ka' gu tu'." ⁸ Gu' ba' gu ua'tulhdhara' dhi' bhaan jim iatak na ji'k jax tu aagix bhai'ch dhaam ji jii, panaas ba' kut dñlh gu ua'tulhdhara' pui' ja'k tu dai na jax ja'k tu aagix ka' na ba' dhi' bhaan jix bhai'ch bhaya'. Na chich gu' dhi' ba' bhaan bhai' ji ñiñña nach jax ja'k jich ua'tulhdha', mu ja'k jach ba' ba jiimit nach pai' gammiji gít mi' pup jich chulhiiñdha'. Na gu' no' pu cham pai' jax tu aagix ka' gít, pu cham pai'x jai'ch ka' gít gu ua'tulhdhara'. ⁹ Nañ pai' dhuuk

chakui mat ka' aañ na jax tu aagix ka', joidham jix bhai' tu jimda' iñ panaas, pu cham pai' bhaan jax jiñ aa'nda' iñ gu tu' ua'tulhdhara'. Gu' ji na gu' na ñich pai' dhuuk bhai' ji maat na ji'k jax tu aagix, panaas kut mi' dhir kia'pix bhai' ji jai'chdhir gu ua'tulhdhara', ¹⁰ ba' dai na mu ja'k bañ bhichdhatu' nañ pai' gammiji mi' pup jiñ chulhiindha'. Na gu' dhi' na ji'k jax tu aagix, ti pu kai'ñkam tum ua'na nach mi' pui' jimia' na ba' mi' dhir jix bhai' ba tuch jimda', gu' ji na gu' ja'kbui' kat mu ja'k pix bach bhichdhatu' nach pai' gammiji mi' pup jich chulhiindha'. ¹¹ Gu' bak ji nat jax dhuipix bhaan jix bhai'ch bhii ji gu ua'tulhdhara' pui' na ji'k jax tu aagix, pui' kut ba' panaas dhi' mi' dhir mu ja'k jup jich bhich nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiindha'.

¹² Ku gu' tair jix uañ ji dhi' bix na ji'k jax tu aagix, cham tu' na ua'tulhdhara' bhaan jup tu'ii'. Bix ji'ma'n na ji'k jax tu aagix jir mi' pui' na jax jum kai'ch, jir jix kii'p jum duukam. ¹³ ¿Gu' ba' ja'p kai'ñkam jup kai'ch iñ aa panaas jiñ jaaduñ na gux kii'p jum duukam ba' mu ja'k ti bhichchu'n na pai'r tu tulhiinara'? Chaam tu' ji matgim. Gu' ja'pji gu ua'tulhdhara' na dhi' bhaan ti bhich na ji'k jax tu aagix, panaas ba' ku dhi' na jax ja'k tu aagix pui' ja'k tu bua, sia ku tair jix kii'p jum duukam. Gu' ji nat gu' dhi' bhaan jup matgir ba' nar jix buam jum duukam gui' na pui'm taiti' ua'tulhdhara', diil maaxik jum kii.

¹⁴ Jix maat ich ip na pui' na ji'k jax tu aagix jir t'kob kam, cham tu'r ya' kam dhi oi'ñga'n bhaan. Ba' aach nach jir ya' kam dhi oi'ñga'n bhaan, ja'p ji buusan nach ga'lhix buiñor gu ua'tulhdhara' na ba' mi' dhir jup tuch juantu'n nach jup tu buada' na tu'r jix buam jum duukam.

¹⁵ Aañ cham maatit na jax kai'ñkam pui' ja'k tuch jimda', na gu tu' no'ñ ti jax jix dhuñim nañ jax jix aa'nda', cham ji'xdha'ñ mi' pu duñia', gui'ñ pix pui' ba duiñchu'nda' nañ tu' ti cham aa'nda' nañ pu duñia'. ¹⁶ Gu'

ji na gu' nañ jix bhai' xiñ ga'nga nañ pu'ñi cham tu' mi' pu buada' gu tu' nañ tiix aa'nda', dai gu tu' nañ cham aa'nda' nañ pui' ba tu duñia', dhi' bhaan jix maati' nar jix bhai'm duukam pui' na ji'k jax tu aagix, cham tu' na ua'tulhdhara' bhaan jup tu'ii'. ¹⁷ Ba' cham tu' aañ nañ pui' tu buada' gu tu' nar jix buam jum duukam, gu' ja'pji gu ua'tulhdhara' nañ a'm jup tui'ka' na pui'ñ dhuñchu'nda'. ¹⁸ Ba' bax maat iñ na guñ chuuku' ya' kam dhi oi'ñga'n cham tu'x kii'p jum duukam bhaan jup tui'dhi', gu ua'tulhdhara' bhaan jup tui'dhi'. Na gu' gu tu' no'ñ tiix aa' nañ pu duñia', cham jañ ji'xdha' pu duñia'. ¹⁹ No'ñ ti pux chu duñim na tu'r jix bhai'm duukam, dai gux buam jum duukam jañ pix pu tu duñia' nañ tu' ti cham pu duñim ka'. ²⁰ Gu' ba' no'ñ gu' aañ ti cham pu duñim gu tu' nar jix buam jum duukam, dhi' bhaan jix maati' na cham tu' aañ nañ jix buam jum duukam jup tu buada', gu' ja'pji gu ua'tulhdhara' nañ a'm jup tui'ka' na pui' ja'k jiñ dhuñchu'nda'.

²¹ Jix bhai'x mat ka' iñ ti na cham jir am ka' gu tu' nañ pui' ba tu duñia', gu' pix ji na gu' panaas dai dhi'x bhaai'n ka' nañ pu tu duñia' na tu'r jix buam jum duukam ka', sia kuñ gu' aañ ti cham aa'. ²² Jiñ jur am bhaan aañ ti jii'gi'ñ nar am pui' na ji'k jax tu aagix, ²³ gu' ji na gu' ja'p dir ja'k jiñ a'm jup baapak jumai na pui'ñ jurtu'n nañ cham mi' pui' jimmida'. Dhi' ba'r di' gu ua'tulhdhara' nañ a'm jup tu'ii', panaas ku ja'p jiñ dhuuk na mu pai'ñ kuup nañ ba' cham mi' pui' jimia' na jax jir am.

²⁴ Ja'p moox buam iam. ¿Jaroo ba' chiñ palhbuidha' nañ mu ja'k ba jim nañ pai' gammiji mi' pup jiñ chulhiindha'? ¿Jaroo ja'k jootsa' gu ua'tulhdhara' nañ dhaam jup tu'ii'? Na gu' aañ cham bhaai' nañ diil ja'k jootsa'. ²⁵ Dai dho gu Dios jix bhaai' na pu duñia', dhi' nañ jaro'i' taxchaabgi'ñ aañ bhaankam gu G'kam jich Xoi'kam. Ba' sia kuñ ti ti jii'gi'ñ nar pui' na ji'k jax tu aagix buiñor

gu Dios, guñ chuuku' bhaan mi' pui' tu daa'ñchu' iñ na jax jiñ jurtu'n gu ua'tulhdhara'.

8

Na bhaan ba tu a'ga' gu Paablo nam guch Xoi'kam jügi'ñdham mi' pui' jüim na jax ja jurtu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'

¹ Na gu' gui' nam ji'k buiñor bap tui'ñgida' guch Xoi'kam, cham tu' mu ja'k ka jüimda' am nam pai' gammiji git mi' pup jum tulhiiñdha', nam gu' cham tu' mi' pui' ka jüimda' na jax jix aa'nda' gu ja tutku', gu' ja'pji daipu' na jax pix ja jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. ² Na gu' no'ch pu'ñi buiñor jup tui'ñgit guch Xoi'kam mi' pui' ba jüim na jax jich jurtu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', cham tu'ch dhaam kap tui'ñgida' gu ua'tulhdhara', ba' cham tu' mu ja'k ka jüimda' ich nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiiñdha'. ³ Gu Dios pui' ja'k ba tu duu gu' nat tu' cham ji'xdha' pu duu gui' na jax tu aagix nat Moisees tu ua'nak, cham bhaai'n ka' gu' na jax dhuich pataasa' guch chutku' bhaan nach jir ya' kam dhi oi'ñga'n. Ba' gu Dios bhai' ma joot gu dñlh Maraa'n pu chu'm jup xi dhuuk na jax chu'm gu ya' kam maa'nkam dhi oi'ñga'n ta'm nat ba' ya' muu jich a'mkam nach jix ua'tulhdhix, pu'ñi dhuuk ba' cham tu'ch dhaam kap tu'ii' xib guch ua'tulhdhara'. ⁴ Gio pu kai'ñkam pui' ja'k duu ip na ba' pui' ja'k dui bax bhaai'n ka' nach mi' pui' ba jimia' na jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak, nach gu' cham tu' mi' pui' ka tu daa'ñchu'nda' na jax jix aa'nda' dhich chutku' nar ya' kam dhi oi'ñga'n bhaan, gu' ja'pji na jax ja'k jich jurtu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'.

⁵ Na gu' gui' nam pui' mi' pui' tu daa'ñchu' na jax jix aa'nda' gu ja tutku' nar ya' kam dhi oi'ñga'n bhaan, dai gu tu' nar ya' kam dhi oi'ñga'n nam bhaan jix buam jum aa'nda'. Gu' ba' gui' nam mi' pui' jüimda' na jax jup ja jurtu'nka' gux Dhuudu' kam jix

Uañ Ii'mda' na cham maax, dai gu tu' na cham maax jam bhaan jix buam jup jum aa'nda'. ⁶ Gio gu' gu jaroi' nax buam jum aa'ntugit gaagidha' na jax jurtu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', dhi' joidham jix bhai' tu jimia', na gu' buiñor ja'k aaya' gu Dios na pai' joidham jix bhai' tu tatda'. Gu' cham ji' gui' na dai bhaan jix buam jum aa'nda' gu ya' kam dhi oi'ñga'n na tu'x maax, na jax jurtu'nka' gu tukga'n, dai gu' na mu ja'k bhüya' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. ⁷ Gio gu' gui' nam pu'ñi dai bhaan jix buam jum aa'nda' na jax ja jurtu'nka' gu ja tutku' nar ya' kam dhi oi'ñga'n, dhi' bhaan jix maati' ka' nam jix bhaamki'ñdha' gu Dios, na gu' cham bhaai'n ka' nam jax dhuim' pui' jimia' na jax tu aagix buiñor, gio gu' cham ji'xkat mi' pui' jimia' am sia pik jax ka' git. ⁸ Ba' cham ji'xkat ja kügalhdha' gu Dios gui' nam pu'ñi daix buam jum aa'ntugit gaagidha' na jax ja jurtu'nka' gu dñlh ja tutku', na gu' dai gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch ka' nam jix kügalhi'ñdha'.

⁹ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ, cham tu' mi' pui' ka tu daa'ñchu' pim na jax jam jurtu'n gu jam tutku' nar ya' kam dhi oi'ñga'n, gu' ja'pji dai na jax pix jam jurtudim gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios, gui' dho ji no' silhkam jam a'm jup tui'dhi'. Na gu' gu jaroi' no' cham mi' pui' tu daa'ñchu' nat jax ja'k tu jii guch Xoi'kam, cham tu' bhaan jup tui'ñgida' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios. ¹⁰ Gu' ji no' gu' mi' pui' tu daa'ñchu' nat jax ja'k tu jii guch Xoi'kam, dho gi gu' dhi' bhaan jix maati' ka' ji na bhaan tajaanix ka' gu silhkam jix Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios. Gio dhi' bhaan jix maati' ka' nat gu Dios mi' dñir ba baabu na pai' bhaan kap tui'ñgit gui' na dñlh jax ilhii'ñdha' na pu tu duñiidha' na tu' ya' dhi oi'ñga'n jax jum bua. Sia dhi' bhaan jup jix maati' ka' nat gu Dios buiñor jix bhai' ba bii, ba' cham tu' mu ja'k ka jimda' na pai' gammiji git mi' pup

jum tulhiiñdha', na gu' ba uañchudhix ka' gu ua'tulhdharga'n. ¹¹ Gu' ba' no' gu' silhkam jam a'm tajaanix gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios, nat jich Xoi'kam gio dua'ñdhak jup bamii' mu ñir koi'ñga'n ñir, dhi' jì' Dios nat bamii' guch Xoi'kam, jai' tutku' jam makia' na pim ba' cham tu' pui' ka tu jimda' na jax bii'pi' ñir, sia ku gu' pui' na jax bar ya' kam dhi oi'ñga'n. Gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n pìx jai' jam pataaxdha' dhi' na jam a'm ba tajaanix.

¹² Ba' pu'ñi pìx aapi'm jìñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jich a'm jum aa' nach mi' pui' jimia' na jax jich jurtu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios, cham tu' na jax jich jurtu'nka' guch chutku' nar ya' kam dhi oi'ñga'n. ¹³ Na gu' no' pim aapi'm mi' pui' jìim na jax jam jurtu'nka' gu jam tutku', mu ja'k bhiiya' pim na pim pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. Gu' cham ji no' pim gu' mi' pui' jìim na jax pìx jam jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios, na gu' dai na pim buiñor jimia' gu Dios na pai' joidham jix bhai' ba tu jam jimda'. Ba' dhi' ja'p ji buusnia' na pim mu'aa' gux ua'tulhdhix kam jam tuuku' na pim bhaan kap tui'ñgida' bii'pi' ñir.

¹⁴ Ba' gui' nam pu'ñi mi' pui' jìimda' na jax pìx ja jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios, dhi' pui'm tii'ti'nda' am nam jir maamra'n gu Dios. ¹⁵ Ba' cha'pim jix chotdonit mi' pui' jìimda' na jax jam jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Na gu' dhi' cham tu'r di' gux buam jum duukam na ja'p pìx tu jam juantu'n na ba' mi' dhi' cham bhai' ka tu jam jimia', gu' matgim dhix Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui' ba jam duu ji na pim jir maamra'n ka' gu Dios. Dhi' pìx jix Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui'ch jurtu'nka' nach ba' gu Dios pui' iimda' nar jich Gi'kora'. ¹⁶ Dhix Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' maap jum dagia' am gu dhi' jich ii'mda', ba' maa'n ñi'ook xip dui am mi' dhi' pui' ba ti'ya' nach aach

jir maamra'n gu Dios. ¹⁷ Gu' ba' no'ch mi' dhi' pu'ñi bar maamra'n gu Dios, dho dai nach a'm ba tu bi'ya' gui' nat tu' Dios dhi' jich iimchux. Ba' dhi' na tu'ch a'm bi'ya', maap jich a'm ji bi'ya' gook ñit guch Xoi'kam, ku gu' no' chich ja'xbui' pui'p jich chulhii' ji nat jax jum tulhii' guch Xoi'kam, ba' mi' dhi' dai nach buiñor ba aaya' na pai' joidham jix chu abhaar.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na cham jax bua sia kuch jich chulhii'ñ xib

¹⁸ Aañ ja'pni ilhii'ñ, na cham tu' ja'xbui'p jir gè' dhi' tulhiiñara' na jax gui' nach tu' tigia' gatuuk na joidham jix abhaar. Aañ jìñ bui' jir cham tu' dhi' tulhiiñara'. ¹⁹ Na gu' nat jì'k tu'p tu duu gu Dios dhi oi'ñga'n bhaan, tii' ti' ñira am na git bam aaya' gui' gu tanoolh na pai' dhuuk gu Dios dhi' ba tu aa'nda' nam jir jaro' dha' gu maamra'n. ²⁰ Cham tu' pui' ja'k tu'm tu bii' gu' nat jax pik kai'ñkam tiip tu duu gu Dios gui' na tu'x chu jai'ch ya' dhi oi'ñga'n. Ku gu' cham tu' ji nat dhi' pui' ja'k tu bii', gu' ja'pji gu Dios nat dhi' pui' ja'k jix aa, ba' kapup jix bhaai' na jax dhui' gio pui' ja'k jup tu bi'ya' nat jax pik kai'ñkam jup tu duu gu Dios. ²¹ Na gu' gu Dios pìx dhi' pui' ja'k tu duña' na jax ja'k gio pu chu'm jup tu bi'ya' nat jax pik kai'ñkam jup tu duu, na gio tu'p bax chu bhaai'n ka', cham tu' na gatuuk cham pai' tu matgilhia'. Na gu' xib bhaan jup tu'ii' gu tulhiiñara' dhi' nat jì'k tu'p tu duu gu Dios. Ba' gu Dios pìx dhi' giox joi'mdaip ja tii'gix bhai' ja duña', pui' ip na jax jix joi'mdat ja palhbui'ñ gui' na maamra'n ba ja ilhii'ñ. ²² Jix maat ich na giilhim tulhiiñara' ñir jup tu tui'dhi' dhi' bii' nat jì'k tu'p tu duu gu Dios ya' dhi oi'ñga'n, tii'x ko'kom tum bua ja'p na jax maa'n gu ubii' no' bax chii'gim gu alhii' nax ko'kom jum buada'. ²³ Ba' pu'ñip suan ich aach jich ii'mda' ñir bhaan, nach gu' pui'p jich chulhii'ñ na jax gui' nat tu'p tu duu gu Dios, sia ku gu'ch a'm jup tu'ii' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Dhix Dhuudu'

kam jix Uañ Ii'mda' bii'pi' bach on-bai' gu Dios na ba' dhi' bhaan jich onbai'ñdha' ip gu gø'p jum duukam gatuuk. Gio no' ba pataaxix guch chutku', mi' dhir dai nach tu' silhkam bar maamra'n ka' gu Dios, nach gu' cham tu'x buam jum duukam kap tu buada'. ²⁴ Ba' dhi' pu'ñi nach ti nñira nach jich dhuñia', dhi' bhaan cham mu ja'k ka jiim ich nach pai' gammiji güt mi' pup jich chulhiñdha'. Aapi'm jix maat na gu tu' no'ch nñira, cham tu' ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch nach bia'ka' gu tu', piam kuch mi' pai' niidhat jup kai'chdha', gu' ja'pji cham tu' ji nach ni'ñdha', pui' kuch ba' ti nñirda' pix. ²⁵ Ba' dhi' nach tu' nñira xib, cham tu' bia' ich ni kuch ni'ñ. Silh pix nach ti nñira na pai' dhuuk pui' tum duñia', ba' gammiji jich a'm jum aa' nach ti nñirda' cham ñkix kam.

²⁶ Gu' ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' jich palhbui'ñdha' ip gu tu' no'ch cham am buatu' piam kuch cham maat. Na gu' no'ch cham maatit tu daan buiñor gu Dios na jax ja'k jum aa' nach buiñor tu daanda', gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' mi' dhir pui' soi' titdada' gu Dios jich a'mkam, dai na cham tu' ñi'ook ki'n ja'p nach jax kai'chdha' aach. ²⁷ Na gu' gu Dios diilh jix maatit køøø' na jax kai'ñkam jup titdada', na gu' gu Dios siax mat ka' nam jax jir tu'm ka' gu ja'tkam ja jujur am bhaan. Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui' pix titdada' gu Dios no'x aa' na pui' tu duñia' nam jax titdada' gui' nam buiñor jup tui'ñgida'.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na cham jixkat jax jich dhooda' gu tu' aach nach buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam

²⁸ Jix maat ich na gu Dios pix jup tu duiñchu'nda' na ba' joidham jix bhai' tu ja jimda' gui' nam buiñor tu daanda', gui' nat jik ja a'm ti ti nam mi' pui' jimia' na jax jix aa'. ²⁹ Pu bijik dir bax maat gu Dios nam jik buiñor ti jüñdha' gu ja'tkam, ba' pu jano' dir pui' pu ti ip nam pui'p jir tu'm ka' na jax gu Maraa'n. Ja'p ji buusnia' nam

jir jajaa'nni'ñ ka', dai na gu Maraa'n jir bii'pi' kam ka'. ³⁰ Ba' pui' nat jax ti bijik gu Dios nam jir pu chu'm ka' ip na jax gu Maraa'n, xib dai nat pui' ba ja duu nat jax ti. Ba' nat pui' xi ja dunaak, pui' ja'k tu duu ip nam jax ja'k jix bhai' ji bi'ya' buiñor. Ba' na mit jix bhai' ba bii buiñor, dai nat pui' ba ti ip nam buiñor aaya' na pai' dhir jix io'm jir gø'kam nax chu abhaar.

³¹ Dho jaiñ, ¿jax ba'r jum duukam jiñ jaaduñ dhi' pui'? Dho nach palhbui'ñ dho gu Dios xich joi'mdat bix aixim bhaan, jich a'm ti niidhim. Ba' cham jixkat jax jich dhooda' sia chi jaroi' ti xich bhaamki'ñ. ³² Nat gu' gu Dios cham tu' xich dhai' gu Maraa'n, gu' ja'pji nat cham jax ji chi'ñik tu maa nat ba' ya'ch a'mkam muu na ba' mi' dhir jix bhai' ba tuch jimda' pu'ñi. Gu' ba' nat cham jich dhai' gu Maraa'n, dhi' bhaan jix maati' ip na bixchu'ch a'm jup tu tu'ii' bii'ma'n gu Maraa'n. ³³ Gio cham jixdha' jaroi' pui' ka ja tida' nam jix u'ua'tulhdhix gui' nat Dios diilh ja a'm ba ti ti, nat gu' diilh gu Dios pui' ba ti nam cham tu' bhaan kax u'ua'tulhdhix. ³⁴ Ni ku cham jixkat jaroi' jax ti'ya' nam mu ja'k jiim nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha'. Jax dhui nat gu' mi' dhir bach boosolh guch Xoi'kam nat muu jich a'mkam, gioch a'mkam duadik bam ip. Xib sonpan daa gu Dios ki'n dir ja'k, ba' bhai' dhir soi' titdatu' xib jich a'mkam. ³⁵ ¿Tu' pim ilhi'ñ jiñ jaaduñ na mi' dhir kach boosga' na pai' xich joi'mdat jich a'm ba ti niidhim guch Xoi'kam? ¿Gu tulhiñara' aa? ¿Ka' gux xijaim jum aa'ndam aa? ¿Ka' no'm jich gib aa gui' nam xich bhaamki'ñdha'? ¿Ka' gu bhio'gi' aa? ¿Ka' no'ch cham ka bia' aa nach tu'ch chi'dha'? ¿Ka' no'ch muuki' chir bap tui'dhi' aa? ¿Ka' diilh aa gu muuki'? ³⁶ Na gu' pui' tu ua'ñix mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam, jup jum kai'ch:

Bix pix ba xich koodak am gu ja'tkam nach jum bui ti jügi'ñ aapi' Dios,

ja'p tu'ii' ich panaas na jax gu kakas-
nir no'm amuub ba ja tuttu
nam pai'm koo'n.

³⁷ Matgim chaam tu' ji na tu'ch
dhaam jup tu'ii'. Ja'kbui'ch ja daam
jup tu'ii' ji dhi' bix na ji'k jir jix buam
tum duu'nkam, nat gu'ch palhbui
guch Xoi'kam xich joi'mdak nach
ba' pu'ni ja daam jimia'. ³⁸ Ba'
cham ji'xkat tu' mi' dhir kach boosga'
na pai' xich joi'mdat jich a'm ba
ti niidhim gu Dios, sia chi moo tu'
muuki' ka' git, piam gu tu' na duaka',
nix chu' gu noonbi'ñ gu Dios, nix chu'
gu tu' nam tu dudua i'ii'mda' bhaan
nam ti bix aixim jix bhaai' nam pu
tu duña' nam diilh jax ilhii'ñdha', nix
chu' gu tu' na xib jix maax, nix chu'
gu tu' na gatuuk tu maaxilhia', ³⁹ nix
chu' gu tu' na t'kob ja'k jix chu jai'ch,
nix chu' gu tu' na tuukab ja'k jup jix
chu jai'ch, nix chu' dho moo gu tu' na
Dios jup jir duñii'ñ ku cham bhaai' na
jax dhu mi' dhir jich boosga', na pai'
xich joi'mdat jich a'm ba ti niidhim
gu Dios bhaankam guch Xoi'kam nar
jich G'kam tuk, na gu' guch Xoi'kam
pix bhaan jix maati' na xich joi'mdat
jich a'm ti ni'ñ gu Dios.

9

*Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nat gu
Dios ja a'm ti ti' gu Israel kam ja'tkam*

¹ Ba' aañ ja'pni xi jam tiidam jiñ
jaaduñ, silhkam pui' tu tatda' nañ
jax jam tiida', cham tu' nañ jam iat-
gidha', nañ gu' aañ silhkam tu a'ga
nañ ti jigi'ñ buiñor guch Xoi'kam,
na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ
Ii'mda'ñ mattu'n nañ jax ja'k silhkam
tu a'gada'. ² Ja'pniñ xi jam tiidam:
Aañ gammiji tiix buam jiñ aa'nda'ñ
jur am bhaan, panaas kuñ gammiji
pix dhi' bhaan jix ka'ook ka'. ³ Pui'ñ
aa'nda' iñ gu' nañ ja a'mkam jiñ
chulhiña' guñ jaaduñ nach maap jir
jich oi'dhagim, no' git pu'ni ja'k iam
cham mu ja'k ka jiidma' am nam pai'
gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', siat
chi moo pu cham tu' ki'n jiñ palhbui
guch Xoi'kam. ⁴ Jir pu chu'm am ip

gu' na jax aañ, maa'n nach jax pix
jir Israel kam ja'tkam gui' nat Dios
pui' ja duu nam jir maamra'n ka'.
Dhi Israel kam ja'tkam, joidham jix
abhaar ki'n ja buim mamxidhimik
gu Dios, ja aa'ñdhak ba' na jax ja'k
tu tui'ka' ja bui gio na jax ja'k tu
aagix ka', gui' nat ba' Moisees ba tu
ua'na, gio ba' nam jax ja'k tu't tu
daanda' buiñor, gio ba' nat bixchu'
tu ja iimchuxdhak na gatuuk tu ja
makia'. ⁵ Dhi Israel kam ja'tkam jir
bopxi'ñ am gu bijik dir kam jich bopxi
nam pui'p jir Israel kam ja'tkam kat.
Ba' dhi Israel kam ja'tkam ja bui dhir
jai'chdhir guch Xoi'kam, pui'p jir Is-
rael kam ba' tuuku' bhaan. Dhi'r
di' pix gu Dios gui' nat jup tu duu
bix na ji'k tu'x chu jai'ch, pui' ku ba'
dai gui'x bhai' nach gammiji buiñor
tu daanda', iam git jach moo pui' pu
duiñchu'nda' gammiji.

⁶ Ku gu' cham tu' ji nach jax jich
aa'nda' na gu Dios ba' cham pui'
tu duiñchu' nat jax ja tiidak guch
bopxi kat, gu' ja'pji nam gu' cham tu'
silhkam bix jir Israel kam ja'tkam,
sia kum jai' dhit pui' tiim ilhii'ñ.
⁷ Na gu' cham tu' silhkam bix jir
bopxi'ñ am gu Abraam gui' nat ji'k
tii tu bopxicha, na gu'p titda gu Dios
gu Abraam: “Bhaan dir gum mar
Isaak jap mui' tu bopxicha'.” ⁸ Ba'
dhi' ja'pnir jum duukam, na gu Dios
tu' silhkam bopxi'ñ ja ilhii'ñdha' gui'
nam pui'p tu jimda' nat jax tu jii diilh
gu Abraam, cham tu' gu jaroi' na ja'p
pix pui'm ilhii'ñdha'. Ja'pji buusanda'
gu' nam mi' dhir maaxilhia' na pai'
gu Isaak nat jax tiidak diilh gu Dios
gu Abraam. ⁹ Gio ja'pnip ti'n jano' gu
Dios gu Abraam: “Gamai' ja'kia'nniñ
moo gio ya ja'p jup ba oiri, ampik
maa'n ba tigia' gu alhii gum bina'
Saara.”

¹⁰ Gio mi' dhir gatuuk pui'p jum
duu ip na mit gook maaxir gu
maamra'n gu Rebeeka, daipu' diilh
jir ja taat ka' gu' tii guch boxii Isaak.
¹¹⁻¹³ Ba' pu biipi' dir ba aagi'ñ gu Dios
gu Rebeeka nam jax jir tu'm ka' gu
maamra'n gatuuk, nat gu' pu pui'

ja'k ba tu duu dñilh gu Dios, sia ku mit chakui maaxir gu maamra'n, ni ku mit chakui tu'x buam jum duukam jup tu dunaak, piam ku gu' gu tu'x bhai'm duukam. Jup titda gu Rebeeka: “Gum mar gui' na bñipi' maaxilhia', bñtaa'n ji bi'ya', ba' gui' na gatuuk maaxilhia', t'k'ob ji bi'ya'.” Ba' ja'p ja'k iam na iam pix pui'p tu ua'nix jup jum kai'ch ip: “Aañ dai gu Jakob jix joi'mdak tii, gu Esauu ba' cham.” Ba' dhi' bhaan pup jix maati' na gu Dios pui' duñia' gu jaroi' na dñilh jax ilhii'ñdha', siatti tu'x buam jum duukam jup tu duu piam ku gu' cham.

¹⁴ ¿Gu' dhi' bhaan jach ba' pui' kai'chdha' aa na gu Dios cham tu' mi' pui' tu duiñchu' nat jax t'ñik bijik? Chaam tu' ji matgim. ¹⁵ Jax dhui nat gu' gu Dios pui' pu tñidak ip gu Moises bijik, jup xi chñidak: “Jix joi'mdat tigia' iñ gu jaroi' nañ ilhii'ñdha'. Jix bhai' duñia' iñ ip gu jaroi' nañ dñilh ilhdha'.” ¹⁶ Dho jaiñ, gu jaroi' bak na dñilh ilhii'ñdha' gu Dios nax joi'mdai tñigix bhai' duñia', gu' pur cham tu' ka' ji gu jaroi' sia ku ti bñix aixim jix bhai' tu bua, na jax ja'k tii xi ilhii'ñdha' na git jix bhai' ji bi'ya' buiñor gu Dios, na ba' git mi' dñir bax joi'mda'. ¹⁷ Na gu'p jum kai'ch ip maa'n kap na tu ua'nix na mit pai' tu ua'nak gu bijik ñir kam nap titda gu Dios gui' nax io'm jir g'kam ka' Ejipto: “Aañ pu kai'ñkam jix io'm g'kam ki'n jum dai ya' Ejipto, nap ba' aap jiñ a'mkam bhaan matgilhia' ja bui bñix gu ja'tkam nam ji'k jix jai'ch ya' dhi oi'ñga'n nañ jax jir g'kam, na bixchu'x bhaai' nañ pu tu duñia' nañ dñilh jax ilhii'ñdha'.” ¹⁸ Ba' dhi' bhaan jix maati' na gu Dios jix joi'mdai tigia' gu jaroi' na dñilh ilhii'ñdha', gio ba'x bhaai' ip na pui' duñia' gu jaroi' na ilhii'ñdha' na kabkada' gu juraa'n.

¹⁹ Gu' ba' no' gu' maadit aapi'm jax kai'ch jiñ jaaduñ: “¿Gu' jax ji ba' ku ba' gu Dios bhach kusbi'ñ nach pui'x u'ua'tulhdhix, na gu' pui' cham bhaai' nach tu' bhaan jax chñida', daipu' na dñilh jax ilhii'ñ pix na pu tu

duñia'?” ²⁰ ¿Gu' aap ba'p jir tu'p tu'm da' kup ba'p tikkada' gu Dios na jax kai'ñkam pui' tu bua, nap gu' cham jir jupaabkamu'n? Jir jup duñii'ñ ap pix gu'. Paa pim gi duuk k'ee gu bhi'ñ ja'aa na jax titda gui' nat jup duu: “¿Jax ku pich ba' pu chu'm jup jiñ dhui?” ²¹ Gu' matgim daipu' ji gui' na jaja'p tu buada' nax mat ka' na jax chu'm jup ja duñia'. Dñilh bñirai gu bhi'ñ da'munai pu chu'm jup ja duñia' na jax chu'm ilhdha', siat chip ja duu gu i'lhich jaja' gui' na gampai' tu'm ka', piam ku gu' gui' nax kikii' pa' ka', piam ku gu' gui' nax io'm jix kikii' ka'.

²² Ba' gu Dios pu'ñi ip, pu pui' ja'k duu bijik nam jum tulhiiña' gu ja'tkam gui' nam cham mi' pui' jimia' na jax jix aa', tu dai ba' na pai' dhuuk pik jum aaya' nam jum tulhiiña' na ba' dhi' bhaan matgilhia' na jax jir g'kam. ²³ Ba' pui'p tu dai ip na pai' dhuuk jup jich aagi'ñdha' na xich joi'mdat jich a'm ti ni'ñ aach nach ji'k mi' pui' jii'mda' na jax jix aa', nat puch a'm ti tii ip bijik ñir nach buiñor aaya'. ²⁴ Ba' gui' nach ji'k pu'ñi buiñor aaya' gu Dios, gu Dios dñilh ji'k pix mi' dñir jich boosolh ja bui gu Israel kam ja'tkam, gio ji'k ja bui dñir ip gui' nam cham jir Israel kam. ²⁵ Na gu'p jum kai'ch mi' u'uan ta'm nat pai' tu ua'nak gu Oseas bhaankamu'n gu Dios:

Gui' nam cham jir jiñ ja'tkam tuk,
 aañ pui' ja duñia' nam bar jiñ ja'tkam
 tuk ka'.
 Gio gui' nañ cham ja da'dat,
 bax ja da'da' iñ.

²⁶ Ba' palhñip iam ja'p ja'k dhi' ka'm pix dhi u'uan jup jum kai'ch ip: Aapi'm na pim cham jir jiñ ja'tkam tuk,
 maamra'n gu Dios duakam japim bar jum tñitgdam ka'.

²⁷ Ba' gu Isaiiyas na bhaan tu a'ga ip gu Israel kam ja'tkam, jup kai'ch: “Sia kum ja'p pix tu'ii' gu Israel kam ja'tkam na jax gu o'ya na mu ja'p katka' g' suudai' jugii'ñ, ji'k pix jam jimia' buiñor gu Dios, cham tu' bñix,

28 jano' na pai' dhuuk cham xiim pui' tu duña' gu Dios na ji'x oi'ñga'n nat jax ti'ik bijik." 29 Na gu' ja'p ja'k iam ja'pnip kai'ch ip gu Isaiiyas:

No' git gu Dios gui' na bixchu'x bhaai' na pu tu duña' cham jich bopxichu'nda' git,
xib jach git ja'p ba tui'ñgida' na jax gu Sodooma kam kat ja'tkam gio gu Gomorra kam.

30 ¿Jax ba' kai'ñkam jup jum kai'ch dhi' pui'? Dho na gu' gu Dios pu'ñix kiki' ja'tkam ba ja tigia' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam ka', dai pix no' mit tu' silhkam buiñor ba ti jii'ñ soi'm ilhdhak, sia kum gu' ti cham tu' ga'nga nam jax ja'k duix bhai' ji bi'ya' git buiñor gui'. 31 Ba' gu Israel kam ja'tkam nam ti mi' pui' jiiim na ji'k jax tu aagix, nam ja'p jum aa' nam git pu'ñi ja'k jix bhai' ji bi'ya' buiñor gu Dios, ja'kbui' kat gampai' ji bii mit. Cham tu'x kiki' ja'tkam ja ti gu Dios. 32 ¿Jax ba'r jum duukam chi? Dho nam gu' cham tu' soi'm ilhdhat buiñor ti jii'ñdha' gu Dios, daipu' gu tu' nam jax buada' nam bhaan gē'gē'kam jum taat ka'. Ja'p ji buus ba' na mit dhi' bhaan jutbuk ia'ri, ja'p na tu' jodai no' ñich bhaan jutbuk ia. 33 Pui'm kai'ch ji gu' maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam na bhaan tu a'ga dhi' na pui' ji buusan na gu jodai, jup jum kai'ch:

Maa'n jañ mi' ja daaxdha' gu jodai gu Sion oi'ñkam nam ba' dhi' bhaan jutbui ia'lhia'.

Ba' gu jaroi' na bhaan bam machia' dhi jodai,

cham tu' bhaan jum xi'irbo' gatuuk.

10

Na bhaan ba tu a'ga' gu Paablo gu Israel kam ja'tkam gio gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam

1 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ tiix aa' nam git gu Israel kam ja'tkam cham mu ja'k bhiiya' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', ti ja a'mkam pui' ja'k tu daañchu'nda' iñ buiñor gu Dios. 2 Jix maat iñ aañ

nam gu Israel kam ja'tkam tiix aa' nam git mi' pui' xi jiiimda' na jax jix aa' gu Dios, dai ji nam gu' cham maat na jax pik ja'k jum aa' nam mi' pui' jiiimda'. 3 Cham ti jii'gi'ñ am gu' na gu Dios pix diilh nax kii' maa'nkam tigia' gu jaroi', cham tu' na diilh jix kii' maa'nkam jum ilhii'ñdha' nam jax tu jim diilh. Dhi' bhaan ba' cham tu' mi' pui' jiiim am buiñor gu Dios na jax pik ja'k jum aa' nam mi' pui' jiiimda'.

4 Na gu' pui' na ji'k jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak, mi' bhaan ji juu buiñor guch Xoi'kam. Pui' ku ba' gu jaroi' no' buiñor ba ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam, gu Dios pui' ba ilhdha' nar jix kii' maa'nkam ka'.

5 Jano' nat gu Moisees tu ua'nak na ji'k jax tu aagix, ja'pni ja'k jup xi chu ua'na: "Gu jaroi' na mi' pui' jimia' dhi' na ji'k jax ba tu aagix, dhi' buiñor jimia' gu Dios." 6-8 Ba' ja'p ja'k iam nat dhi' pix Moisees jup tu ua'nak, tu aa' ip nam silh pix buiñor ti jii'ñdha' gu Dios nam ba' buiñor jimia', na gu' pu'ñi ja'k cham pik xijai. Na gu' cham jum aa' kia' nam jax jum aa'nda': Jix xijai na jaroi' mu tisdia'x dhaam na ba' tigia' gu Dios, piam ku gu' mijimmi pai' nam jum jumpa'n gu ja i'ii'mda' gu koi'ñga'n na ba' mu ja'k tigia' no' ampik mu ja'k oiri. Matgim gu' ja'pji sap ja a'm nap tu'ii' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ja chiichiñ am gio ja jujur am. Ba' xib dhi' pu'ñi ip, gu jaroi' no't ja'p pix soi'm ilhdhak buiñor ba ti jii'ñ guch Xoi'kam, gu Dios pui' ba tigia' na dhi'r jix kii' maa'nkam ka'. Cham jum aa' nax xijaim ilhii'ñdha', no' gu' jax jum aa': "Jix xijai nañ mu tisdia'x dhaam nañ ba' tigia' guch Xoi'kam, piam ku gu' mu ja'k nam pai'm jumpa'n gu ja i'ii'mda' gu koi'ñga'n no' ampik mu ja'k oiri." Gu' ja'pji na gu' na jax bam kai'ch nach a'm jup tu'ii' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. Dhi' ba'r di' gux bhai'm kai'chdham ñio'ook nach jax chu'm bhaan tu a'ga aach. Pui' ja titdaim ich gu' gu ja'tkam nax bhaai' nam soi'm ilhdhai buiñor ba ti jii'ñdha'

guch Xoi'kam, pui' pix, cham tu' nam aa' nam tu' pik jax dhuñia'. ⁹ Na' gu' daipu' no' jaroi' dñilh chiñiñ ki'n pui' ba kai'ch na guch Xoi'kam jir Gê'kam, gio na bix juraa'n ki'n ba ti jügi'ñ nat gu Dios pix dua'ñdhak giop bamii' mu dir koi'ñga'n tir, cham tu' mu ja'k ka jimda' na pai' gammiji git mi' pup jum tulhii'ñdha'. ¹⁰ Na gu' no'ch bix jich jur ki'n buiñor ba ti jügi'ñ guch Xoi'kam, gio no'ch dñilh jich chiñ ki'n pui' ba kai'ch nar Gê'kam, gu Dios jix kiki' ja'tkam bach chigia', ba' cham tu' mu ja'k ka jiidma' ich nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhii'ñdha'.

¹¹ Jup jum kai'ch gu' maa'n kap mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: "Gu Dios pix dñilh pui' tu duñia' nam cham tu' bhaan jum xi'rbo' gui' nam tu' silhkam soi'm ilhdhai buiñor ti jü'ñdha'." ¹² Ba' dhi' bix pix ja aagit jup kai'ch gu ja'tkam sia nar jaroi', cham jax bua no'r Israel kam maa'nkam piam ku gu' cham. Bix pix jir ja Dios tuk gu' gu Dios nam jik jix jai'ch gu ja'tkam, ba' gè' makia' gu tu' gu jaroi' no' soi'm ilhdhat taan.

¹³ Na gu' ja'pnip jum kai'ch maakam ja'k na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: "Gui' nam jik soi'm ilhdhat buiñor ba tu daanda' gu Dios, gui' dñilh mi' dñir ba ja boosga' nam pai' mu ja'k jiiim nam gammiji mi' pup jum tulhii'ñdha'." ¹⁴ ¿Gu' pix ji na gu' jax jam dui soi'm ilhdhaip tu dañia' buiñor gu Dios no'm gu' cham buiñor ti jügi'ñ? ¿Gio jax jam dui buiñor jup ti jü'ñdha' no'm cham pai' pu chu'm tē kēē na tum a'ga? ¿Gio jax jam dui pu chu'm jup ti kaaya' no' pu cham jaroi' pu chu'm tu ja a'gi'ñ? ¹⁵ ¿Gio jax dhuip jai'chdñilhia' gu jaroi' na pu chu'm tu ja a'gidha' no' gu' gu Dios cham jaroi' pu chu'm ki'n nai' jootos? Jup jum kai'ch gu' maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: "Ja'p moo joidham jix bhai' tu tatda' no'm pai' dñir jiiim gui' nam tu a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios!"

¹⁶ Gu' ji na gu' cham tu' nam moo bix kēēji mi' pui'p jimia' na jax jum kai'chdha' gux bhai'm kai'chdham

ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, ja'p na jax jum kai'ch mi' nat pai' tu ua'nak gu Isaiiyas bijik, jup jum kai'ch: "Aapi' Dios, cham jaroi' iam ti jü'ñdhak mi' pui' ba ji jii sia ku mit tii ba kai gux bhai'm kai'chdham jum ñi'ook."

¹⁷ Na gu'm aa' na bii'pi' kaaya' gu jaroi' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na ba' mi' dñir bhai' ji ti jü'ñdha' bix juraa'n ki'n.

¹⁸ Ba' aañ dñilh jup jiiñ aa'nda': ¿Kux chakui aa chi pai' dhuuk kai mit gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam bix nam jik jir Israel kam ja'tkam? Ba kai mit ji matgim, na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam:

Bix kap nai' pui' tum a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, na mit gu' bix kap ai na jix oi'ñga'n gui' nam pu'ñi nai' tu a'ga.

¹⁹ Gu' ba' ja'p jañ jup jiiñ aa': ¿Ka' gu' pu cham maatit kēē am aa na tu' bhaan tum a'ga? Ja'ppi na gu' gu Moisees jup kai'ch maa'n kap nat pai' tu ua'nak bhaankamu'n gu Dios:

Aañ pui' ja duñia' gu Israel kam ja'tkam nam ja jii'mui bhai' ji bhaaku' ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam,

pui'ñ ja duñia' nam ja bhaamkidha' gui' nam pu cham tu' maatit tē kēē.

²⁰ Ba' ja'p ja'k gu Isaiiyas jix bhai' pui'p xi kai'ch bhaankamu'n gu Dios, jup kai'ch:

Jiiñ chii mit gu ja'tkam gui' nam tii cham jiiñ ga'nga,

ja buiñ maax jañich gu ja'tkam gui' nam cham jix iam pai' dhuuk tiñ chikka.

²¹ Ba' gu Isaiiyas pix na bhaankam tu a'ga gu Dios jup kai'ch ip na bhaan tu a'ga gu Israel kam ja'tkam: "Aañ bix chanoollh mui' tii pu ja daagi'ñ guñ ñob dhi ja'tkam, gu' ji nam gu'r jix kaapak, pu cham tu' ka'm ti nii'ñ am."

11

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na pui ja a'm ti niddhim gu Dios gu Israel kam ja'tkam

1 Ba' ja'p jañ jup kai'ch aañ: ¿Pu cham tu' aa chi ba' kap jum buixi'ñ gu Dios ja bui gu Israel kam ja'tkam? Matgim ja a'm ji na ti niidhim pui. ¿Jax japim giñ ñii'ñ aañ? Aañ pui'p jir Israel kam maa'nkam gu', jir jiñ boxii gu Abraam, gio mi' dhir jai'chdhir jañich ja bui gu kukuulsi'ñ gu Benjamiin. 2 Jax dhui nat gu' gu Dios pu bijik dir ja a'm ti tii gu Israel kam ja'tkam nam pu'ñir ja'tkam tugi'ñ ka', ba' xib pui pui' ja ilhii'ñ nam jir ja'tkam tugi'ñ. Gi na pim gu'x maat na jax jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam, na bhaan tu a'ga gu Eliiyas na tii aagi'ñ gu Dios nam buam pix ba tu jim gu Israel kam ja'tkam, jup titda: 3 “Aapi' Dios, gu Israel kam ja'tkam jamit biix ba ja koi gui' nam jum a'mkam tii tu a'ga, ja xichui' mit gui' nam bhaan ka tum makgixi'ñdhat. Dai aañ pix ba bi'chu' nañ pui kapup duatu', ku gu' sap sia biix kañ mu'aa' am ji kia'.” 4 Gu' ji na gu' gu Dios jup titda: “Matgim jai' pup ji nam jix jai'ch gui' nam jir jiñ ja'tkam tuk. Baik oo'm daman mambhiix jix cha'tmam oo'm (700) pup jañ ja bia', na mit chakui maa'nnim ja o'lhia ki'n gu'kik tu daani buiñor gu ja'ppix dios Baal jum titgidam.” 5 Ba' dhi' pu'ñi ip xib, ji'k pix bi'iix am gu Israel kam ja'tkam nam mi' pu tu duñia' na jax jix aa' gu Dios, nat gu' diilh gu Dios jix joi'mdat pui' ja'k ja a'm ti tii. 6 Gu' ba' no' gu' pui'm kai'ch nat gu Dios jix joi'mdak ja a'm ti tii, dhi' bhaan jix maati' na cham tu' gu tu' na mit jix bhaim duukam jup tu duu na ba' pu'ñi ja'k jir ja mai'chik, gu' ja'ppi pui' pix nat jix ja joi'mdak ja a'm ti tii. Na gu' no'm git jix bhaim duukam jup tu duñia' gu tu', cham tu' pui'm kai'chdha' git nat pui' pix jix ja joi'mdak ja a'm ti tii gu Dios.

7 ¿Mi' dhir gi, jax ja'k jach jup xi kai'chdha'? Aa dho na mit jai' dhit gu Israel kam ja'tkam cham ji'xkat tii gui' nam tu' pik tii gaagidhat, dai gui' tii mit nat ji'k diilh gu Dios ja a'm ti tii. Gu jai' ba' dai nat xi ja

kaapakadak gu ja jujur nam ba' cham ji'xkat maati' kaaya' ni kum jix maati' tigia' gui' nam tu' tii ga'nga. 8 Na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam na bhaan tu a'ga gu Israel kam ja'tkam: “Gu Dios pui' ja duu nam ja'p tu jimda' nam panaas pu cham ja jur bia'ka'. Cham maati' ti ni'ñdha' am, ni kum jix maati' te ke'ke'.” 9 Gio gu Dabii ja'pnip kai'ch ip ja'p ja'k bhaankamu'n gu Dios:

Gammijim joidham jix bhaim taati' mui' dhit maap tu kua'da' nam ba' dhi' bhaan jum tukgi'ñka'.

Dhi' pix bhaan ja mai'chia' gux buam jum duukam na ba' mi' dhir dai nam bam tulhii'ña'.

10 Gio nai' pix cham ji ñiñña' ka' am nam ba' cham ti ni'ñdha' na tu' jax jum buada',

gio nam nai' pix ji dhu'nmarka', pu cham ji'xkat pai' dhuuk kam siissa' am.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nam jax ja'k dui cham mu ja'k ka jiidma' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam pai' gammiji git mi' pup jum tulhii'ñdha'

11 Ba' ja'p jañ jup kai'ch: ¿Pu gammiji mai' ba suulh jamit aa chi ba' gu Israel kam ja'tkam na mit pui' biix aixim bhaan bam tukgi? Chaam tu' ji matgim, gu' ja'ppi nam ba' jax dhui dhi' bhaan cham mu ja'k bhiiya' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam pai' gammiji mi' pup jum tulhii'ñdha'. Ba' bhaim pup ñiñña'm ip gu Israel kam ja'tkam na gui'x bhaim ba tu ja jimda', panaas kum dhi' bhaan pix bhaim ji ja jii'mo'. 12 Ba' no' gu' pu kai'ñkam pix jix bhaim tu ja jii gu ja'tkam biix na ji'x oi'ñga'n gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, na mit cham am bua pix gui' nam jir Israel kam ja'tkam, dho bak gu'x bhaim ji na tu ja jimia' biix gu ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n no' mit biix gu Israel kam ja'tkam mi' pui'p jii na jax jix aa' gu Dios.

13 Ba' ja'p jañ xi jam tidam aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam: Gu Dios, ja buiñ joot nañ jimia'

gui' nam pu'ñi cham jir Israel kam ja'tkam nañ tu ja a'gidha', ba' joidham jix bhai'ñ chaat iñ dhi' nat jax chu'm ki'n jiñ dhai gu Dios. ¹⁴ Nañ gu' aañ jix aa' nam gu Israel kam ja'tkam bhai' ji jam jii'moi mi' pui'p ba jimia' na jax jix aa' gu Dios. Cham aa' iñ gu' ti' nam mu ja'k bhii'ya' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. ¹⁵ Na gu' nañ jax ba kai'ch, no' mit gu Israel kam ja'tkam jix bhai' duu nam ba' bix gu ja'tkam gui' nam cham jir Israel kam jix bhai' ji bi'ya' buiñor gu Dios, ¿jax ba' tu tui'ka' pim ilhii'ñ no' mit bix jix bhai'p bii buiñor gu Dios gui' nam jir Israel kam? Ja'pni dho tum duñia' panaas na jax no' mit ko'ik gio bhai'p ji baapam bix gu ja'tkam. ¹⁶ Na gu' dhi' ja'pni na jax gu bii'pi' kam paan no' mit jix xidhuu kam jup duu, gu tui' nam pai' dhir jup duñia', pui' bix jup jix xidhuu ka'. Gio gu jax chu'm tua no' ti' dai gu takaa'n jup jix xidhuu, sia gu mamraga'n pui'p jix xidhuu ka'.

¹⁷ Ja'pni ji buusan am ip gu Israel kam ja'tkam na jax gu oliibo. Dai ji nat gu' dhi oliibo jai'm i'ki gu mamraga'n, jai' ba'm ua'rak bham tuttui' gui' nar gampix kam, na cham tu'r i'xchix kam. Dhi' ba' ja'p ji buusan nar aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam, ba' maap bam daa' pim gu oliibo gui' na mi' pu kiik, ja'p ji buusan na maa'n na jax pix jir di' gu diilh mamraga'n. ¹⁸ Ku pim ji gu' cham tu' jax jum aa'nda' ji na pim aapi'm jix io'm jir jix kiki' ja'tkam ku mit ba' bhai' jam tuttu bhaan gu oliibo, gu' ba' gui' na pik jir mamraga'n jamit ja i'ki nam cham jir kiki', na pim gu' dhi' bhaan ge'gerkam bam taat ka'. Gu' ba' no' pim gu' pui'm aa', dai na pim xi chi'ñchoka' na pim cham tu' diilh dudua, gu' ja'pji gu takaa'n gu oliibo na mu jam maak ii'mda' na pim ba' ki'n dudua, na gu' gui' mi' pu tu tak.

¹⁹ Piam ku pim gu' jax kai'ch: “Jax dhui na mit gu' diilh ja i'kik aach bhach chuttu. ¿Tu' gi bhaan jup jir jich kuiñcha?” ²⁰ Ti' dhor pui', dai

ji na gu' gui' ja i'ki mit nam cham soi'm ilhdhat tu' silhkam buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam. Ba' aapi'm pu kai'ñkam pix bhai'p jam tuttu mit na pim buiñor soi'm ilhdhat ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam. Cham jir am ba' na pim ge'gerkam jum taat ka', gu' ja'pji na pim jix chotdonit soi' pix jum ilhii'ñdha' bhai' pui' ji chu't. ²¹ Cham bhai' ka tu jam jimia' gu' no' pim dai ge'gerkam jum taat, nat gu' cham ja joi'gilh gui' na pu diilh jir mamraga'n kat dhi oliibo. ¿Ilhii'ñ japim aa ba' nap xi jam joi'mda' aapi'm na pim cham silhkam jir mamraga'n? Chaam tu' ji na jam joi'mda'. ²² Jir jix chu joi'gi'n dho gu Dios, gu' ji na gu' pui'p jix bhanaa'. Ti' nat bhaam ja bui gui' na mit bix aixim bhaan jum tukgi gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch, sia kum tir Israel kam ja'tkam. Aapi'm ba' xi jam joi'mdak jam tiigik jix bhai'p jam duu, sia ku pim ti' cham jir Israel kam. Jum aa' ba' na pim mi' pui' tu duñiidha' nat jax pik kai'ñkam xi jam joi'mdak jam a'm ti' ti', na gu' no' pim cham mi' pui' tu duñiim, giop jam i'kia' bhai' dhir bhaan gu oliibo. ²³ Gu' ba' no' mit gu' gu Israel kam ja'tkam mi' pui' jii na jax jix aa' gu Dios, gio dho bhai'p ja tuttu' bhaan gu oliibo nam jir pai' kam, na gu' gu Dios bixchu'x bhaai' na pu tu duñia', pu cham tu' tu' jibo'xchu'n. ²⁴ Ti' na aapi'm na pim ti' cham jir Israel kam ja'tkam, gu Dios xi i'kdharak gu mamraga'n gu gampix kam oliibo bhai' ja'k tuttui' gui' nar i'xchixim gu oliibo. ¿Ilhii'ñ japim aa ba' nap jix xijaichu'n gu Dios na gio bhai'p tuttuidha' gui' na diilh pur mamraga'n gu oliibo gui' nar i'xchixim? Chaam tu' ji na xijaichu'n, na gu' pu diilh jir mamraga'n, gio diilh gu Dios bhai' dhir i'ki.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nam jax ja'k dui cham mu ja'k ka jii'mda' gu Israel kam ja'tkam nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'

²⁵ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ jam aagi'ñdha' na jax ja'k tu't pui'

ja'k tu duiñchu' gu Dios na pim ba' cham tu' bhaan jix mamatdagim jum ilhii'ñdha'. Dho jai' dhit gu Israel kam ja'tkam ja kaapakai gu Dios gu ja jur nam ba' cham ji'x maatit tē kēkē', kut ji gu' alhio pix pui' ja duu ji nam ji'x pix bix ka xi chi jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. ²⁶ Ba' no' mit pu'ñi bix ba ti jii'ñ, bix nam ji'k jir Israel kam ja'tkam mi' dhir ba ja boosga' gu Dios bhaan gu boi nam pai' bhaan mu ja'k jiiim nam pai' gammiji git mi' pup jum tulhiiñdha'. Na gu' maa'n kap jup jum kai'ch na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam:

Gui' na tu booso'nda' mi' dhir bhaan
gu boi nam pai' mu ja'k jiiimda'
gu ja'tkam nam pai' gammiji
mi' pup jum tulhiiñdha',

mi' dhir maaxilha' Sion.

Dhi' ba'r di' ka' gui' na ja uañchuda'
bix gu ja ua'tulhdhara' gu
bopxi'ñ gu Jakob.

²⁷ Gio ja'p iam jup kai'ch ip gu Dios:
Nañ pai' dhuuk bix xi ja uañdhai gu ja
ua'tulhdhara',
dai nañ mui' xi ja binta'.

²⁸ Gu Israel kam ja'tkam xib jix bhaamki'ñ am gux bhaim kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, ba' ampix jix bhaim na pim aapi'm kaaya', ku gu'x ja joi'gi'n ji gu Dios, nat gu' pu bijik dir ja a'm ti ti gu ja bopxi kat. ²⁹ Na gu' gu tu' na makia' gu Dios gu jaroi', cham tu' giop baabuidha' gatuuk, gu' ja'pji na gammiji pup jir diilhga'n ka'. Gio gu jaroi' na pu'ñi bhaan ti tigia', pu gammiji ip na bhaan pup ti niidhidha'. ³⁰ Bijik na pimit aapi'm cham am bua buiñor gu Dios, pu cham tu' jam a'm ka ti niidhim. Ba' na mit gu Israel kam ja'tkam cham am jup ka bua buiñor gu Dios, aapi'm xi jam joi'mdak jam a'm jup ti ti. ³¹ Pu chu'm ki'n jamit cham am jup bua xib gu Israel kam ja'tkam na pimit aapi'm jax chu'm ki'n cham am bua bijik, ku gu' diilh ji gu Dios nat pui' ja'k tu duu na ba' jax dhuu xi jam joi'mdai jam a'm ti tigia' aapi'm. Mi'

dhir ba' giox ja joi'mdai ja a'm jup ti tigia' gu Israel kam ja'tkam pui' nat jax ba duu xib. ³² Ba' dhi' ja'pni pik jir jum duukam, nat gu Dios pix pui' tu duu nam bix gu ja'tkam cham mi' pui' jimia' na jax jix aa' na ba' mi' dhir bix jix ja joi'mdai ja a'm ba ti niidhidha'.

³³ Ja'p moo joidham bixchu'x aichu'n gu Dios na jax ja'k tu duñia' gu tu'! Jix io'm jix chu matda'. Cham jaroi' mat ka' na jax ja'k ji chu buusnia' pui' na jax ilhii'ñdha', ni ku cham jaroi' mat ka' na jax kai'ñkam pui' tu duñiidha', sia kum tiix mat ka' gu ja'tkam gu tu' na jax buada'. ³⁴ Jup jum kai'ch gu' maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: “Jaroo gip guguuxdha' gu Dios? Na gu' pu cham jaroi' maat na jax jum aa'nda'.” ³⁵ Gio ja'p iam ja'pnip jum kai'ch: “Jaroo tu' ba maa gu Dios na ba' bhammi dir bha ja'k ja'k jup buidha' gu tu' ki'n?” ³⁶ Jax dhuu na gu' bix bhammi dir bha tu jim buiñor gu Dios na ji'k tu'x chu jai'ch, gui'p tu duu na ba'x chu jai'ch. Jir ti diilhga'n bix gu Dios, cham tu' na jai'p jir tu aachga'n. Pui' ku ba'm aa' nach gammiji buiñor tu daanda'. Mooch git pui' duiñchu'nda' gammiji.

12

Naba tu aa'nda' gu Paablo nach jax ja'k jix kikü' i'ii'mda' ba ua'ka'

¹ Ba' aapi'm jiiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ soi' jam titda na pim gammiji mi' pui' xi jiiimda' na jax jix aa' gu Dios, kapbhaim nat xi jam joi'mdak jam a'm ba ti ti. Gammiji pim jix u'uañ jup tui'ñgida' gui' buiñor, cha'pim tu' bhaan kam ua'tulhi'ñdha'. Na gu' no' pim pu'ñi duiñchu', dhi' bhaan gē'kamtu'nda' pim gu Dios, gio nax bhaim tu jam jimda' aapi'm diilh. Gio na gu' pu'ñi ja'k ja'p ji buusanda' na pim makgirxi'ñdha' gu Dios gu jam i'ii'mda'. ² Cha'pim pui' ja'k ka tu duduaka' nam jax ja'k tu dudua gu jai' ja'tkam nam cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, ni ku pim cham pui' ja'k kam aa'nda', gu' ja'pji na pim ba

gaagidha' na pim jax ja'k jix bhai' bi'iidha' gammiji buiñor gu Dios, na tu'r jix kii' buiñor gui' gio na jax jir mi' pui'.

³ Aañ nañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam nat pu chu'm ki'n jiñ dhai gu Dios, pu jam titda iñ jiñ jaaduñ na pim cham tu'x io'm tu' ka'm xim ilhii'ñdha', daipu' ji na pim jax pix jum ilhii'ñ xib, nat ji'x pix bhaan jam a'm ti tii gu Dios na pimit soi'm ilhdhak buiñor ti jii'ñ.

⁴ Na gu' pui' na jax dhich chutku', sia ku mui' tuttuidhix nach ki'n tu'x bua, gu' pix ji nach gu' cham tu' bix ki'n pu duñia' gu tu'. Jax dhui na gu' bix ji'ma'n aagix nach tu' ki'n jax buada'.

⁵ Pu'ñi ip ba' aach nach ji'k buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam, maa'n nach jax pix buiñor maap jich dhaa' sia kuch jir mui', nach gu' bix buiñor ti jii'gi'ñ.

⁶ Bix aixim tu'm jich maa gu' gu Dios nach jix joojoidhat pu tu duñia' bix ji'ma'n, nat jax chu'm ilh diilh. Ba' no't gu' jai' dhit jich a'm bii nach nai' tu a'ga' bhaankamu'n gu Dios, dhoch nai' xi chu a'ga' na jax pix jich jurtu'nka' diilh gu Dios, gio nach ji'x pix ti jii'gi'ñdha' nar mi' pui'.

⁷ Piam kut gu' jai' dhit jich a'm bii nach ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam tu' na pix ki'n, dho ja'pji nach pui'p ba duiñchu'nda', dai ji na gu' na jax pix jir mi' pui' ip. Piam kut gu' jaroi' maadit bhaan bii na tu mamtuxi'ñdha' pix gu ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, dho pui' ba duiñchu'nda' ip.

⁸ Piam kut gu' jaroi' maadit bhaan bii na ja gu'nguxi'ñdha' gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam jax ja'k cham jum o'jolhi'ñdha', dho pui' ba duiñchu'nda' ip sia. Piam kut gu' jumai bhaan jup bii na tu ja maakda' gu tu' gui' nam cham tu' bia' ni ji'x, dho pui'p ba duiñchu'nda' dho. Piam kut gu' jaroi' bhaan jup bii ip na jax ja'k ja silhka'nda' gu jai', jir am ip na pui' duñia', dai na ja'xchudhix kam na jax pix jir mi' pui'. Ba' gu jaroi' no't bhaan bii nax ja joi'mdat ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam tu' na pix bhaan, joidham dhox bhai'm taatit pui'p ba duiñchu'nda'.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na jax ja'k jum aa' nam tui'ñgida' gui' nam buiñor ti jii'gi'ñdha' guch Xoi'kam

⁹ Aapi'm na pim ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, tu' silhkam japim xim ja joi'gi'nda' bix ji'ma'n, cham tu' na palhii'p pix. Cha'pim ka kii'galhi'ñdha' guch buam jum duukam, gu' ja'pji dai gui' na tu'r jix kii' na pim gaa'ñchu'nda'. ¹⁰ Pui' pim ja'k xim ja joi'gi'nda' na jax no' pim mia'n jir jum jajaa'nnim ka' git. Tu' ka'm japim xim ninidhat, cham tu' na pim ampix jum jajaaxmagi'ñdha'.

¹¹ Gio na pim tu juanda' cham oodat buiñor gu Dios, cham tu' na pim ampix pui'x chu o'jo'nda'.

¹² Gio ba' na pim jix bhai'm taatit niirada' guch Xoi'kam na gio bhai'p jim. Gio na pim nakoo'nda' gu tulhiiñara' no't tu' bhaan jam daam ma jii. Gio ba' na pim gammiji tu daanda' buiñor gu Dios.

¹³ Gio na pim jix bhai' ja buada' guch Xoi'kam jii'gi'ñdham gui' nam cham tu' bia' ni ji'x, pui' pim jum ilhii'ñdha' na pim panaas aapi'm pix jir gui' ka'. Gio gui' nam jam paxi-araidha', jix bhai' pim ja titdat, cham tu' na pim jix ja bhaamki'ñdha'.

¹⁴ Gio gui' nam xi jam bhaamkidhat xi jam koodak ka', cha'pim pui' kai'chdha' na git iam tu' na pix ja duñia'x buam jum duukam, ja'kbui' kat ji na pim tu ja daa'ñxi'ñdha' na git jix bhai' tu ja jimda'.

¹⁵ Ba' no'm jai' dhit jix bhai'm taat, jai' pim jix bhai'p xim taat ka' ja bii'm. Gu' ba' no'm jai' dhit suan, pui' pim jup xi suanda' ja bii'm.

¹⁶ Joidham japim jix bhai' kai'chit tu oi'ñka', cham tu' na pim xim bhabhaakui'ñdha'. Ni ku pim cham ge'gerkam jum taat ka', soi' pix ji na pim jum ilhii'ñdha' nam jax soi'm ilhii'ñdha' gu jai'. Cha'pim jix chu mamatdagim jup jum ilhii'ñdha' sia, na gu' cham jir am na pim tu' pix ja ilhii'ñdha' gu jai'.

¹⁷ No't jaroi'x buam jam duiñ gu tu', cha'pim ja'k buppi'ñdha', gu' ja'pji na pim ja'kbui' kat jix bhai' ja buada' bix

pix gu ja'tkam. ¹⁸ Xi gaagidha' pim na pim jax ja'k jix bhai' bi'iidha' gammiji ja bui gu ja'tkam nam ba' cham xi jam bhaamki'ndha', ni aapi'm mu ja'k. ¹⁹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ pu jam titda na pim cham tu' pui'p buada' gu jaroi' no't tu'x buam jam duiñ. Gu Dios diilh jix maat na jax ja'k ja duñia' gui' nam jix buam tu buada', na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam, na ja'pni kai'ch gu Dios: “Dai aañ jix bhaai' nañ ja'k buidha' gu jaroi' na buam jam dooda'. Pu chu'm ki'n jañ ja'k jup buidha' na jax chu'm ki'n jix buam jam dooda'.” ²⁰ Gio ja'p ja'k iam nap tu ua'ñix jup jum kai'ch ip: “No' mi' pai'm taagiob ba uamaim gu jaroi' na xim bhaamki'ndha', xi chu makia' ap. Piam no' mi' pai' ba tonmoim, xi choi'dha' ap gu suudai'. Na gu' pu'ñi ja'k jum xi'irboi cham kam bhaamki'ndha'.” ²¹ Ja'kbui' pim mai'chikda' gux buam jum duukam ki'n gux bhaim duukam na pim jup tu buada', cham tu' na ja'kbui' kat jam mai'chikda'.

13

¹ Gio gu gè'gèrkam nam jix chu jai'ch, tu' ka'm japim xi ja niidhat, cham tu' na pim gampai' ja ilhii'ndha', na gu' dhi' gu Dios pix na ja daraas. Cham tu' jai'ch ka'm git gu' gu gè'gèrkam ya' dhi oi'nga'n no' git gu Dios cham pu kai'chdha'. ² Gu jaroi' ba' no' cham tu' ka'm ja nai'ñ gu gè'gèrkam, dhi' bhaan jix maati' ka' na cham tu' mi' pui' tu da'ngi na jax ilhii'ñ gu Dios. Ba' gu jaroi' na cham pui' ilhii'ndha' na jax ilhii'ndha' gu Dios, dai na ba tulhii'chuda'. ³ Na gu' gu Dios cham tu' pu kai'nkam ja daraas gu gè'gèrkam nam ba'x ja ìbhi'ndha' gui' nam jix bhaim duukam jup tu buada', gu' gui' ji nam jix buam tu buada'. Pui' na jax aapi'm no' pim jix aa' na pim cham tu' bhaan ja ìbhi'ndha' gu gè'gèrkam, dho dai na pim cham tu'x buam tu buada', dai ba' nam pix jix bhaim jam aa'nda' diilh gu gè'gèrkam na pim jix bhaim tu

jim. ⁴ Pu kai'nkam ja daraas gu' gu Dios gu gè'gèrkam nam ba' joidham jix bhaim tu oi'nkam gui' nam jir jix kiki' ja'tkam. Ba' no' pim gu' aapi'm jix buam pix tu jim, dho pu'ñi dai na pim jix chotdon ka' na pim jix ja ìbhi'ndha' gu gè'gèrkam. Na gu' cham tu' ja'p pix ua'ka' gu gè'kam gu oxia, gu' ja'pji na dhi' bhaan jix maati' ka' na ja tulhii'chuda' gui' nam jix buam tomaat ka'. Pu'ñi ja'k bhaankam tu juaan am gu Dios gu gè'gèrkam ya' kam dhi oi'nga'n. ⁵ Pui' ku ba'm aa' na pim tu' ka'm ja nai'ndha' gu gè'gèrkam, ku gu' cham tu' ji na dai na pim jix ja ìbhidhat nam cham jam tulhii'chuda', gu' ja'pji na gu' dhi' pui' ja'k jum aa' bui'ñor gu Dios. ⁶ Gu' ba' nam gu' gu gè'gèrkam bhaankam tu juaan gu Dios, jum aa' ip na pim tu maakda' gu tuumiñ na ji'k aagix na ja a'm bi'iidha'.

⁷ Gammiji jam a'm jum aa' na pim tu maakda' gu tuumiñ na pai' dhuuk jum aajidha'. Tu namkidhidhat japim sia tu' na pix bhaan no' pim tu ua'tu'n. Gio tu' na aagix ka' na pim tu namki'ndha', tu namkidhidhat japim. Gio tu' ka'm japim ja niidhat gui' nam aagix ka' na pim tu' ka'm ja nai'ndha', jir jix bhabhai'kam ka' pim ja bui. ⁸ Gio diilh japim cham tu'm u'ua'tu'nda', xim nanamkidhat japim. Gu jaroi' no' pim jix joi'mdat nai'ñ, jix bhaim pim xi dhuñia' na pim ba' dhi' bhaan cham tu' ka ua'tu'nda'. Na gu' gu jaroi' no'ch jix joi'mdat nai'ñ, ja'p ji buusanda' nach ua'tu'nda'. Gu' ba' no'ch jix ja joi'mdat pu'ñix bhaim ja bua gu ja'tkam, dhi' bhaan pui' bam kai'ch na chich bix pui' ba duu gu jai' na jax ja'k jup tu aagix. ⁹ Ja'pni tu aagix gu' bui'ñor gu Dios nach tu dui'ñchu'nda': “Cha'p jai' ja bim bopoda' gu u'uub, daipu' gum bina' nap jax chu'm bima'n tu kioka'. Cha'p ja koo'nda' gu ja'tkam. Cha'p jix joi'ndha' gu tu' no'r jumai ga'n.” Ba' dhi' pui' na jax tu aagix, gam bix gu jai', dhi' pix bhaan jim titmo na ja'pnim kai'ch: “Jix ja joi'mdat jap

jix bhai' ja buada' gu ja'tkam sia nar jaroi' ka' git. Pui'p ja'k jix ja joi'mdat jix bhai' ja buada' nap jax dñlh xim joi'mdat jix bhai'm buada'." ¹⁰ Na gu' gu jaroi' no'x chu joi'gi'n, jir jix bhai'kam ka' pix ja bui gu jai', cham tu' nax ja bhaamki'ñdha'. Pui' ku ba' dhi' bhaan jim titmo bñx na ji'k jax jup tu aagix gu jai'.

¹¹ Jix ja joi'mdat japim jix bhai' xi ja buada' gu ja'tkam, nat gu' xib jix io'm ba miamri na pai' dhuuk bach baidhika' guch Xoi'kam nach buiñor bap tui'ka', cham tu' pui' na jax jano' na chich jax kia'pix buiñor ti jññ na mit pai' dhuuk tuch a'gi gux bhai'm kai'chdham ñi'look. Jum aa' ba' na pim jix bhai' xi ñiññiai xib mi' pui' xi chu duñia' na jax jix aa' gu Dios. ¹² Ja'p ji buusan gu' nach tukaa' buujim xib, gu' pix ji nach gu' ba xia'ñdhim, cham xiim bhai' ba tu maaxilha'. Pui' ku ba'ch a'm jum aa' nach cham tu' bhaan kap jich buixi'ñdha' gu tu' nar jix chukgam ga'n, gu' ja'ppi dai gui' na tu'r jix chu maax ga'n nach bap tu duñiidha'. Ja'p ji buusnia' nach gux chu maax ki'n ba tich chi'dha', ja'p na jax gu sandaarui'x nam bapaiñum kuktun ba tim tii'dha' no'm bax chu kokdak. ¹³ Gammijich jix chu maax kir jiidma' ja'p na jax no' joidham jix bhai' tanoor, nach cham tu' mu pai' jimida' pai' nam mui' dhit maap tu kua'da'x bhai'm taatit gu ja'tkam gui' nam cham tu' ka'm ti ñi'ñ, piam sia tu' na pix nam sap pik ba' bhaan jix bhai'm taat ka'. Ni kuch cham jix maik ka', ni kuch cham nai' pix ja bñim boppoda' gu jai' u'uub nam jir ganai' pix ka', ni kuch cham nai' tu kokdada', ni kuch cham bixchu' bhaan jix chi' jügak ka'. ¹⁴ Gu ja'ppi nach gammiji mi' pui' xi jiidma' na jax jix aa' guch Xoi'kam. Cha'ch jich dho'ñchoka' na jax jich jurtu'nka' gux buam jum duukam, na gu' dhi' dai nach bach ua'tulhdha' no'ch mi jügi'ñ.

14

Na bñx aixim ba tu a'ga' gu Paablo na jax ja'k jir am nam tu jimda' gu daich Xoi'kam jügi'ñdham

¹ No' jaroi' maadit ba jam paxiaraim na cham pik bhai' buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam, ba' no' gu' cham maat na jax pik ja'k jix aa' gu Dios, cha'pim bñx aixim ba ji chi'da', jix joi'gi'nda' pim pix. ² Pui' na jax nam gu' jai' dhit guch Xoi'kam jügi'ñdham pui'm aa' na bñx pix jix bhaai' nam tu kua'da' gu koi' na tu'x jai'ch ka', gu' ba' gui' nam cham pik bhai' buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam, pui' ilhii'ñ am na dai gum i'xchadam ki'n jix bhaai' nam tu kua'da'. ³ Gu' ba' no' pim gu' aapi'm pui' ilhii'ñ nax bhaai' na pim tu kua'da' bñx, dho pim cham jax ja titdada' gui' nam jix xidhuutu'n ka' jai' gu koi', ni gui' mu dir bha ja'k kum cham jax jam titdada', na gu' gu Dios maa'n na jax pix ilhii'ñ sia ku jaroi' bñx aixim tu'm tu kua' piam ku ji'k pix. ⁴ Gio gu' pui' na jax no' jaroi'r tujuandam tugi'ñ gu gë'kam, ¿jax kup ba'p silhka'nda' aap, na gu' cham tu' aap tum juañxi'ñdha'? Gu' gui' ji gë'kam tugi'ñ na dñlh silhkada' no' pui'p ilhii'ñ, cham tu' aap. Gio dñlh jup jix maat ka' gui' no'x bhai' bi'ya' buiñor gu gë'kam tugi'ñ piam ku gu' cham. Ku gu' gu Dios dñlh jix maat ji nam jax ja'k jix bhai' bi'ya' gui' nam buiñor ti jügi'ñdha'.

⁵ Gio jai' ja'pnip ilhii'ñ am guch Xoi'kam jügi'ñdham na sap ji'ma'n pix jir jix kiki' tanoolh ka', cham tu' bñx, ba' jai' pui' ilhii'ñ am na sap gammiji pix jir jix kiki' tanoolh ka'. Ba' buiñor gu Dios, cham jax bua sia jax ilhii'ñ maa'n gio gu jumai. ⁶ Na gu' gu jaroi' na pui' ilhii'ñdha' na jax chu'm tanoolh pix jir jix kii' ka', pu kai'ñkam pix gui' gu tanoolh pui' ilhii'ñdha' nar jix kii' ka' na ba' dhi' bhaan buiñor tu daanda' gu Dios soi'm ilhdhat. Gu' ba' gu jaroi' na bñx tu kua'da' na ji'k tu'x chu jai'ch ka', nax bhai'm taat ka' buiñor gu Dios ku ba' tu kua'da', dai na xi taxchaabgidhat. Gu' ba' gu jaroi' na ji'k pix tu kua'da', na pui'x bhai'p jum taat ka' buiñor gu Dios ku

ba' jì'k pìx jup tu kua'da' gu koi', pui'p xi taxchaabgidhat ip gu Dios.

7 Ba' aach nach jì'k buiñor ti jüigi'ñ guch Xoi'kam, cham tu' ja'p pìx dñlh ka dudua ich, ni kuch cham ja'p pìx dñlh ko'ya'. 8 Gu' ja'pji nach bhaankam dudua guch Xoi'kam tutku' bhaan, gio nach pai' dhuuk ko'ya', buiñor jup jimia' ich. Ba' cham jax bua sia kuch dudua piam kuch ko'iix, maa'n nach jax jir jich Xoi'kamga'n ka'. 9 Nat gu' pu kai'ñkam muukik giop dua guch Xoi'kam na ba' mi' dñir pu'ñi bar ja gø'kam tuk ka' gui' nam duduaka' gio gui' nam ko'ya'.

10 Ba' cham jir am na pim pui' kai'chdha' na cham mi' pui' jim gu jumai na pui' tiip ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Bñx maa'n nach jax buiñor aaya' gu' guch Xoi'kam na pai'p tu'ii', bñx jì'ma'n jup jich aagi'ñdha' no'ch jir jix kikii' ja'tkam piam ku gu' cham. 11 Na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam:

Jup kai'ch gu Dios:

Tu' silhkam ki'n jañ pu kai'ch aañ nañ jir Dios na bñx gu ja'tkam nam jì'k jix jai'ch, soi'm ìlhdhai ja o'lhia ki'n gu'kiiñ dhañia' am jano' nañ pai' dhuuk aañ dñlh pu ti'ya'.

12 Ba' dhi' bhaan jix maati' nach bñx jì'ma'n buiñor aaya' gu Dios na ba' gui' dñlh pu ti'ya' no'ch jir jix kikii' ja'tkam piam ku gu' cham.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nach cham tu' bhaan jax ja titdada' gui' nam pui'p ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam

13 Ba' cham jir am nach gan nai'ch a'a'gada' nach cham jir kikii' ja'tkam nañ jax ba kai'ch, gu' ja'pji nach ja'kbui' kat jix bhai' xi ja titdada' gui' nam pu'ñi chakui bñx ja jujur ki'n jix bhai' ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam ba' cham gio ja'k jup suulhgia', jaiñ no' gu' jax dhuuk pu cham ka ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam gu jaroi' no'ch gan a'ga. 14 Pui' na jax aañ nañ gu' dñlh jup jix chaat jñ jur

am bhaan na cham tu' tu'x xidhuu ya' dhi oi'ñga'n gui' nar koi', nañ gu' pui' ja'k ti jüigi'ñ. Gu' ji no' gu' jaroi' pu'ñi tu'x xidhuutu'n, dho cham tu' kuada' ip gu tu' nax xidhuutu'n ka', na gu' pui' ja'k ti jüigi'ñdha'. 15 Gu' ba' no' pim gu' aapi'm nai'ñchudat kua' gu tu' na tu' cham kua'da' gu jumai, dhi' cham joi'gi'nda' pim ku pim ba'p buada'. Pui' ku ba' cham jir am na pim nai'ñchudat kua'da' gu tu' na jax chu'm jix xidhuutu'n ka' gu jumai, na ba' cham tu' pìx ti ìlhdhai mi' cham ka ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, dai ba' na mu ja'k ba bhñya' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. 16 Xi gaagidha' pim na pim jax ja'k jix bhai' ji bubuakidha' ja bui gu jai'ch Xoi'kam jüigi'ñdham nam ba' xi jam nai'ñdha' ip gu jai' ja'tkam nam cham ti jüigi'ñ na pim jix bhai' tu jim. 17 Na gu' na ba' ja a'm ti niidhidha' gu Dios gu ja'tkam, nam mi' pui' jüimda' na jax jix aa', nam jix bhai'm taatit tu oi'ñka' bñx jì'ma'n na jax pìx ja jur-tudhidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', dhi' jì' bhaan na ja a'm ti niidhidha' gu Dios, cham tu' gu tu' koi' no'ñ bñx tu kua' piam ku gu' cham. 18 Ba' no'ch pu'ñi gammijix bhai'ch chaatit tu oi'dha', jix bhai'm taat ka' ip gu Dios jich bui, gio gu ja'tkam tu ka'm jich nai'ñdha' am.

19 Jum aa' nach bhaan tu juanda' nach gammiji gaagidha' nach jax ja'k jix bhai'ch chaatit tu oi'ñka', nach ba'x io'm jix o'jo'p jich dhuñiidha' nach buiñor ti jüigi'ñdha' guch Xoi'kam. 20 Ba' cha'pim bhaan tu a'gada' gu tu' koi' no'r jix xidhuu piam ku gu' cham. Jax dñi nat gu' gu Dios bñx tum kua'dam jup tu duu na jì'k jix chu jai'ch. Gui' dho gi gu'x xidhuu ji no't gan koi' ki'n gai gi gu jaroi' na pui' tiip ka ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. 21 Ba' no' gu' pui', dho cham jir am na gan tu kua'da' gu jaroi' gu bakaax no' gu'x xi dhuutu'n gu jumai na pui'p ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam na ba' cham dhi' bhaan gai gixia', ni chu' biiñ ku cham io'da'. 22 Ku gu'

aapi'm dñlh jix maat ji na pim jax ja'k jix bhai' ji bi'iidha' buiñor gu Dios, na pim gu'x chaat ka' jam jur am bhaan. Joidham jix bhai' tu tatda' gu' no'ñ jix chaat jiñ jur am bhaan nañ jix bhai' bi'iim buiñor gu Dios, no'ñ mi' pui' tu duñiim na tu'r jix kñ'p jum duukam. ²³ Gu' ji no' gu' jaroi'x chaat jura'ram bhaan na gu jax chu'm koi'r jix xidhuu, ba' no't gu' xi juu sia kux chaat, bam ua'tulhdha' buiñor gu Dios, na gu' cham tu' pui' ja'k ti jügi'ñdha' nar jum kua'dam ka'. Na gu' no' pui' ti jügi'ñ na cham tu'r ua'tulhdhara' gu tu' na kua'da', dho cham tu'r ua'tulhdhara' ka', gu' ji no' gu' pui' ti jügi'ñ nax xidhuu gu jax chu'm koi', dhox xi dhuu ka' ip buiñor gu Dios, ba' dai na bam ua'tulhdha' buiñor no't xi juu.

15

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nach jix bhai' bi'iidha' ja bui gu jai'

¹ Jai' dhit nach ji'k bñx jich jujur ki'n buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam, nach jix bhai' bax maat na jax pik ja'k jix aa' gu Dios, ja palhbuidha' ich gui' nam chakui bñx ja jujur ki'n jix bhai' ti jügi'ñ, nam chakui bhai' maat na jax pik ja'k jix aa' gu Dios nam mi' pui' jiiimda', cham tu' nach dñlh gë'gë'kam jich chaat ka' nach xix maat. ² Bñx ji'ma'n nach ji'k pu'ñi bñx jich jujur ki'n jix bhai' ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, jum aa' nach pu'ñi ja palhbui'ñdha' nam jax ja'k jix bhai' tu jimia' buiñor gu Dios gui' nam chakui bñx ja jujur ki'n jix bhai' ti jügi'ñdha', nam ba'x bhai' machia' na jax pik ja'k jix aa' gu Dios nam mi' pui' jiiimda'. ³ Nat gu' sia guch Xoi'kam cham tu' gë'kam jum ilh jano' na ya' xi oilhimik, sia ku bñx jix maat na jax pik ja'k jix aa' gu Dios, nat gu' pui' ja'k tu jii na jax jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam, jup jum kai'ch: "Aañ jam pix jup jiñ chitdat jup kai'ch gu ja'tkam, sia kum gu' aap pix xim bhaamkidhat jax ñam pix jum titda panaas." ⁴ Na gu' bñx na

mit ji'k jax tu ua'nak gu bijik dir kam, pu kai'ñkam tu ua'nak jamit nach ba' pu'ñi aach bhaan machia' nach jax ja'k jix io'm jich guguuxdha' nach buiñor ti jügi'ñdha' guch Xoi'kam, gio nach jax ja'k tu nakga' pui' na jax jix chu xijai ya' dhi oi'ñga'n. ⁵ Ba' gu Dios pix na dhi' bhaan jich guguuxi'ñ nach jix io'm buiñor ti jügi'ñdha' guch Xoi'kam, gio nach jax ja'k tu nakga' ya' dhi oi'ñga'n. Ba' maa'n na jax gu Dios pix git moo pui' jam duuka' na pim bñx maa'n ñi'ook jup duuka' cham tu' bhaan jax ji kai'chit, pui' nat jax ja'k tu jii dñlh guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimik. ⁶ Na gu' pu'ñi ja'k bñx maa'n na pim jax pix jix bhai' maap buiñor tu daanda' gu Dios gio buiñor guch Xoi'kam, na gu' cham jir am no' jumai maakam jup ilhii'ñ, gio gu jumai maakam ip.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam bñx ja buip jim gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam

⁷ Jum aa' ba' na pim xim kikiigalhdhat bñx ji'ma'n sia na pim jax jir tu'm ka' git. Tii' nat gu' guch Xoi'kam xi jam kiiigalh sia ku pim jax jix u'ua'tulhdhix kat. Na gu' no' pim bñx xim kikiigalhi'ñ, bñx maa'n na pim ji'x buiñor tu daanda' ip sia gu Dios, na pim gu' cham tu' maakam ilhii'ñdha' bñx ji'ma'n, gu' ja'ppi maa'n ji na jax pix. ⁸ Guch Xoi'kam bha jii ya' dhi oi'ñga'n nat bha ja palhbuidham gui' nam jir Israel kam ja'tkam, pu kai'ñkam bha jii nat bhai' pu duñiim nat jax ja tii'dak gu Dios bijik guch bopxi kat na pu'ñich palhbuidha' gatuuk aach nach jir Israel kam ja'tkam. Ba' dhi' bhaan matgir na gu Dios pui' duñia' jax no't ba ti. ⁹ Pu kai'ñkam bhai'p jii guch Xoi'kam nam ba' pu'ñi bhaan machia' ip gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam na joidham jix chu joi'gi'n gu Dios. Na gu' ja'pnim kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: Pui' kuñ ba' aañ jum gë'kamtu'n ja

bui dhir dhi' nam cham jir Israel kam ja'tkam,
nap gu' aap jiñ palhbui'ñchu' sia tu' na pix ki'n.

Jum laala'ñxidha' iñ jix bhai'ñ chaatit.

¹⁰ Gio ja'p ja'k iam ja'pnip jum kai'ch ip:

Jix bhai' pim xim taat ka' aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam ja bñim gui' nam jir Israel kam,

na Dios jir ja'tkam tugi'ñ.

¹¹ Ba' ja'p ja'k iam ja'pnip jum kai'ch ip:

Xi dhañia' pim gu Dios bñx na pim jik' jir ja'tkam na pim jix jai'ch ya' dhi oi'ñga'n,

dai gui' pim xi gè'kamtuda'.

¹² Gio ja'p ja'k iam nat pai' gu Isaiiyas jup tu ua'nak na bijik bhaankamu'n gu Dios ya ja'p tu a'gimik, jup jum kai'ch ip:

Maadit jai'chdhihia' gu boxii'ñ gu Isayii na ba'm gè'kamtai ja silhkada' bñx gu ja'tkam.

Ba' joidham jix kñgalhdha'm ip gui' mu dir bha ja'k,

dai dhi'm pix buiñor xim palhbuidhak ka'.

¹³ Ba' gu Dios pix dhi' nach jaroi' buiñor jich palhbui'ñ, jam tajaañdha' gui' na pim ki'n jix bhai'm taatit tu oi'ñka', na pim cham tu' xim bhabhaakui'ñdha' aapi'm na pim jik' tu silhkam ba ti jügi'ñ gui' buiñor. Gio gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n na jam tajaañdha' git na ba' pui' jam jurtuda' na dai gui'x bhaai' nach buiñor jich palhbui'ñka' gammiji.

¹⁴ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ jix bhai'x maat na pim aapi'm jir jix bhabhai'kam ja bui' gu jai', bñx aixim jix chu mamatda' pim na pim jax ja'k tu duñia' gu tu', giox maatit jup tum a'a'gi'ñ japim na pim jax ja'k tui'ñgida' bñx ji'ma'n. ¹⁵ Gu' ji nañ gu' aañ ya' tu daasaim bhaan dhi u'uan dhi' nañ bhaan mu tu jam ua'ñxi'ñ na pim ba' bhaan ti'ñchokat mi' pui' duñiidha' na jax jix aa' gu Dios, na pim cham mik buppada'. Gio nat gu' gu Dios pix pui' ja'k jiñ dhai xiñ joi'mdak

¹⁶ nañ pu'ñi chu'm ki'n jir tujuandam tugi'ñ ka' guch Xoi'kam. Ba'x bhai'p ba tu ja jimia' ip pu'ñi gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, nañ gu' aañ ba' ja'p ji buusan nañ maadit jir di' gui' nam jai' ja a'mkam tu daanda' gu Israel kam ja'tkam mu ja'p chichiop. Na gu' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nañ pai' dhuuk pu'ñi tu ja a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, no' mit ti jüi'ñ, dai nañ buiñor ja'k ba ja aichdha' gu Dios joidham jix u'uañ ki'n. Ba' diilh gu Dios joidham ja tigia', na gu' ja a'm ba tajaañix ka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'.

¹⁷ Ba' aañ nañ ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, joidham jix bhai' tu tatda' nat jax chu'm ki'n jiñ dhai gu Dios nañ jir tujuandam tugi'ñ ka'. ¹⁸ Ba' dai pui' pix chu'm tu a'gada' iñ nat tu' jax joidham jix bhai'm duukam bap tu duu guch Xoi'kam bhaankam aañ, nañ gu' aañ nai' tu ja a'gidhim gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios. Diilh jiñ ñi'ook ki'n jañich pui' tu ja a'gi, gio pui' tu duu ñich ip ja nii'ñchudat gu ja'tkam. ¹⁹ Na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios nañ a'm tajaañix kuñ ba' bñx aixim jix bhai'm duukam jup tu buim, nam tu' cham pai' dhuuk pu chu'm ti nii'ñ gu ja'tkam. Na gu' bixchu'x bhaai' na pu tu duñia' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na cham jixdha' jaroi' pu tu duñia' gu ya' kam dhi oi'ñga'n. Gio ba' nañ nai' pu'ñi tu ja a'gidhidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, na bhaan tu a'ga nam jax ja'k dui cham mu ja'k bhüya' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. Mui' kap jañich nai' ba tu ja a'gi, Jerusaleen dir jañich bhai' ji bhüich, mu ja'p jañich sia ba tu ja a'gi na pai' jax Iiiriko bhaan bipio' gu dibür. ²⁰ Gio gu' dai pai' nañ jix mat ka' nat chakui jaroi' tu ja a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam nañ ba' tu ja a'gi'ñ aañ, nam pai' chakuix jai'ch ka' guch Xoi'kam jügi'ñdham. Na gu' cham jir am no'ñ

aañ mijimmip ba baakchu' no't jumai mi' ba tu jua, tu gaagidha' iñ ba' nat pai' chakui jaroi' mi' tu jua. ²¹ Na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam:

Gui' gu ja'tkam tigia' am sia kum cham pai' dhuuk pui' tɛ kɛɛ na ja bui aaya'.

Jix maatit tigia' am nar jaroi' dha' sia ku cham pai' dhuuk jaroi' pui' tu ja a'giñ.

Na pui' ba t'ya' gu Paablo na mur jimdam Rooma

²² Pu'jani kai'ñkam jañich ba' chakui mu jam tiigim, sia kuñ aañ tii aa'nda' git nañ ba jam tigia'. ²³⁻²⁴ Mui' oidha' bap duu gu' nañ dir tii mui' ba xi jam tii'miram, ku gu' na ñich kapbhai' ba timo ya ja'p na ñich tu ja a'gidhimik gu ja'tkam, tii bhai'x buusnim iñ jam bui nañ bhai' xi jam tiigidhat nañ España ja'k bhuya', kat japim chi bhai' dhir iam jup jiñ palhbuidha' nañ tu' ki'n aaya'. ²⁵ Aañ xib Jerusaleen ja'k kar jimdam nañ ka ja ui'dhika' nam tu' ki'n jum palhbuidha' guch Xoi'kam jügi'ñdham gui' nam cham tu' bia' ni jix. ²⁶ Na mit gu' jik maap jim daagik guch Xoi'kam jügi'ñdham Masedoonia kam gio gu Akaaya kam, ja taa gu tuumiñ gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham nam ba' mu ja joochxi'ñ guch Xoi'kam jügi'ñdham Jerusaleen kam gui' nam cham tu' bia' ni jix. ²⁷ Ba' dhi' na mit maap jumpadak gu tuumiñ mui' ba ja joochxi'ñ guch Xoi'kam jügi'ñdham Jerusaleen kam nam cham tu' bia' ni jix, diilh ja jujur ki'n jamit pui' dhuu, cham tu' nat jaroi' ja chia. Ba' dhi'x bhai' bua am, na gu' gu Jerusaleen kam nam jir Israel kam ja'tkam gio aañ, jix bhai' dhuu chich na chich ja ua'p gux kii'p jum duukam ii'mda' bhaan sia kum gu' cham jir Israel kam ja'tkam, jum aa' ip ba' nam ja palhbuidha' guch Xoi'kam jügi'ñdham gui' nam jir Israel kam ja'tkam sia tu' bhaan nax maax ya' dhi oi'ña'n. ²⁸ Ba' daipu' dhi' nañ xi ja do'ñchi'ñmirai guch Xoi'kam

jügi'ñdham, mu dir nañ ja'k gixia', pu España ja'k jañ ba bhuya'. Bhai'ñ ba' buusnia' jam bui nañ xi jam tiigidhat, nañ jax ba kai'ch. ²⁹ Ba' nañ pai' dhuuk bhai' aaya' jam bui, aañ jix chaat jiñ jur am bhaan na guch Xoi'kam pix jiñ palhbuidha' g'kam ki'n gu tu' nañ a'm jum aa'nda'.

³⁰ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, bhaankam guch Xoi'kam jich G'kam tuk gio bhaankam gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na pui' ja'k jich jurtu'n nach xich jajoi'g'nda' bix ji'ma'n, aañ soi' jam titda na pim jiñ a'mkam xi chu daanda' bix dhit. Bix aixim bhaan jiñ chulhiñaim iñ gu'. ³¹ Pui' pim ja'k xi chu daanda' buiñor gu Dios nam cham jax jiñ dhoda' gui' nam cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam mu kam Judea, gio ba' gui' nañ ja ua'tulhi'ñdha' guch Xoi'kam jügi'ñdham Jerusaleen kam nam git moo cham tu' bhaan jax ji chi'ji xi gaamui. ³² Gu' ba' no't gu'x bhai' tuñ jii, bhammiñ ja'p jup ba ji buusnia' jam bui, no' moop jix aa'nda' git gu Dios. Joidham chix bhai'ñ ilhdha' iñ nañ ba jam tigia', gio na bam jüpdha' guñ jur nañ ka xi jam tiigim ka'. ³³ Ba' gu Dios pix jam palhbui'ñchu'nda' na pim ba' joidham jix bhai' kai'chit tu oi'ñka' bix ji'ma'n. Ja'pni pix git ba' moo tu tui'ka'.

16

Na pui' ba ja t'ida' gu Paablo guch Xoi'kam jügi'ñdham nam mi' dhir bhaankam xi ja ñio'kdha' gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham

¹ Bhaan jañ xi chu jam a'gidha' maa'n gu ubiñ jaduun jich Xoi'kam bhaan na Peebe tii'. Dhi' tu ja a'gi'ñ jikchi guch Xoi'kam jügi'ñdham na pai' Senkrea ti tii'. ² Joidham japim jix bhai' t'ida' aichdha' na bhammi aaya' jam bui, na gu' dhi' tu' silhkam ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Xi palhbuidha' pim tu' na bhaan a'miram jum aa'nda', nat gu' diilh pui' mui' ba ja palhbui gu ja'tkam bix aixim bhaan gu tu' na ja a'm jum aa'nda', pui' na jax aañ nat gu' sia pui'p jiñ

palhbui xiñ joi'mdak na cham bhai' tuñ jimdat.

³ Jiñ a'mkam japim xi ñio'kdha' gu Priiska gio gu Akiila, nach gu' dhi' maap jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam. ⁴ Dhi' mit bëpi' dir guguu na mit jiñ palhbui nam ba xiñ mu'aam, diilh jamit ba' tiip ja koi. Ba' aañ gë'kam ki'n ja taxchaabgi'ñ, ku gu' cham tu' ji nañ dai aañ ja taxchaabgi'ñ, gu' ja'pji sia guch Xoi'kam jügi'ñdham nam nai' ja'p maap jum jumpadat tu daan nam ji'k cham jir Israel kam ja'tkam. ⁵ Bëx japim siañ a'mkam xi ja ñio'kdha' guch Xoi'kam jügi'ñdham gui' nam bhai' ja ki'aam jum jumpa'n gu Priiska gio gu Akiila. Bëx japim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' guñ bhai' kai'chdhami', gui' nañ joidham jix kügalhi'ñ na Epeneeto tü'. Jir bhai' kam na pai' Akaaya dibëir bhaan bipio', dhi' bëpi' ti jü'ñ buiñor guch Xoi'kam gu bhai' kam Akaaya dibëir. ⁶ Sia gu Mariiya pim jiñ a'mkam jup xi ñio'kdha'. Dhi' gë' ba tu jua jam a'mkam na ba'x bhai' tu jam jimda'. ⁷ Bëx japim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Androoniko gio gu Juunias, nam pui'p jir Israel kam ja'tkam ja'p na jax aañ. Dhi'ch maap kuupich na mit jich kuu gui' nam cham buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam, gio pui'p jir noonbi'ñ am guch Xoi'kam ja'p na jax aañ, pu bëpi' dir ba ti jügi'ñ am buiñor guch Xoi'kam na ñich ba' aañ jup ba ti jü'ñ.

⁸ Sia gu Ampliato pim bëx jiñ a'mkam jup xi ñio'kdha'. Dhi'r jiñ bhai' kai'chami' bhaankam guch Xoi'kam. ⁹ Gio gu Urbaano pim bëx jiñ a'mkam xi ñio'kdha'. Dhi'ch maap jir tujuandam tugi'ñ ip guch Xoi'kam. Sia pim bëx jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Estaakis. ¹⁰ Gu Apeeles japim siañ a'mkam xi ñio'kdha'. Dhi' tu' silhkam bëx juraa'n ki'n buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam, jix maati' na jax ja'k tu jim. Sia pim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Aristoobulo, gam sia bëx gui' nam ji'k maap jir jum oi'dhagam. ¹¹ Gio gu Erodioon japim bëx jiñ a'mkam jup xi ñio'kdha'. Dhi'

sia Israel kam maa'nkam ja'p na jax aañ. Sia gu Narsiiso pim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gam gui' nam ji'k maap jir jum oi'dhagam nam buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam. ¹² Bëx japim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Tripeena gio tu Tripoosa. Dhi' pui' bhaankam jup tu jua am guch Xoi'kam. Bëx japim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Peersida, nach gu' dhi' pui' joidham jup jix kügalhi'ñ na buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam, gio gu' dhi' gë' ba tu jua bhaankam. ¹³ Bëx japim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Ruupo. Dhi' joidham jix bhai' buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam. Sia gu di'ñn japim bëx jiñ a'mkam xi ñio'kdha'. Dhi' ja'p ji buusan aañ jiñ bui na pui'p jir jiñ ñaan. ¹⁴ Jiñ a'mkam japim xi ñio'kdha' ip gu Asiinkrito, gio gu Plegonte, gio gu Ermes, gio gu Patroobas, gio gu Ermas, gio bëx gu jai' nam pui'p ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam ja bëm jum jumpadat tu daan. ¹⁵ Sia pim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Piloologo, gio gu Juulia, gio gu Neereo, bëx gu ja'nni'ñ ubii. Sia pim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Oliimpas, sia bëx guch Xoi'kam jügi'ñdham nam ji'k dhi' maap jum jumpadat tu daan buiñor guch Xoi'kam.

¹⁶ Ba' aapi'm diilh bëx ji'ma'n jup xim ñiñio'kdhat. Pui' pim ja'k jum ñiñio'ki'ñdha' na jax ja'k bhaan jix maati' ka' na pim tu' silhkam xim ja joi'g'i'n. Ya' dir mu jam ñio'ki'ñ am guch jaaduñ jich Xoi'kam bhaan bëx kap dir nam ji'k kap maap jum jumpadat daan guch Xoi'kam.

¹⁷ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, cha'pim mi ja këkëëda' gui' nam maakam tu aagi'ñ guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. Na gu' no' pimit mi' ba ji ja kai, nai' pix jim ji'dilhkada' pim, cham tu' pim maa'n ñi'ook kap duuka', pu chu'm pix tu ua'pu no' pim mi ja këkëë. Piam jai' dhit cham ka ti jügi'ñdha' am buiñor guch Xoi'kam jax ña pix. Gu' ja'pji na pim dhi' bhaan tu daa'ñchu'nda' na mit jax chu'm ñi'ook tu jam

a'gi. ¹⁸ Dhi' pu chu'm gu ja'tkam, cham tu' bhaankam tu a'ga am gu' guch Xoi'kam, gu' ja'pji dñlh pix nam jax ilhii'ñ nam jax dhui dhi' bhaan ja mai'chia' ip sap pik ba' gu ja'tkam nam ba' pui'p xi ja kaichgida'. Joidham jix bhai' xi buidha' am nam jax ja'k ja iatgidhidha' gui' nam cham mat ka' na jax ja'k jir silhkam. ¹⁹ Ku gu' aapi'm mi' pui' jiiim ji na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. Jix bhai'ñ chaat iñ aañ na pim mi' pui' jiiim. Ba' gammiji pim mi' pui' pu jiiimda', jix kii'p jum duukam japim jup xip tu duñiidha', cham tu' gux buam jum duukam. Na gu' no' pim gammijix kii'p jum duukam jup tu duñiim, dhi' bhaan jix maati' ka' na pim jir jix chu mamatda'. ²⁰ Gio gu' pu'ñi ja'k dui ba' mai'chia' ip gu Dios gu ja'ook na ba' cham tu' jax ka jam buada' aapi'm. Bitaa'n ji bi'ya' jam bui gu ja'ook, ja'p ji buusanda' na pim daam dir mi kii'sapka'. Ba' guch Xoi'kam jich Gø'kam tuk pix gammiji jam a'm ti ñiidhidha'.

²¹ Ya' dir mui'p jam ñio'ki'ñ gu Timoteo nach maap jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam. Sia gu Luusio, gio gu Jason, gio ba' gu Sosiipater, nam pui'p jir Israel kam ja'tkam ja'p na jax aañ.

²² Ba' aañ nañ Tersio tii' nañ bhaankam gu Paablo tu u'uan dhi' na mu tu jam ua'ñxi'ñ, aañ pui' mui'p jam ñio'ki'ñ bhaan dhi'ñi u'uan, mu jam ñio'ki'ñ iñ bhaankam guch Xoi'kam.

²³ Gio gu Gaayo pui' ya' dir mui'p jam ñio'ki'ñ. Dhi' buiñor tibiap iñ ya kia'mi'ñ, nam gu' dhi' buiñor maap jum jumpadat tu daan gui' nam pu'ñi buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam. Bix mui'p jam ñio'ki'ñ gu Erasto. Dhi' buiñor tu namki'ñ am bix gu ja'tkam nam ji'k ya' oidha' dhi gø' kiicham na ji'k aagix nam tu namki'ñdha'. Bix mu jam ñio'ki'ñ guch jaduun jich Xoi'kam bhaan na Cuarto tii'.

²⁴ Moo git gu Gø'kam jich Xoi'kam gammiji jam a'm ti ñiidhidha' bix ji'ma'n aapi'm. Moo git pui' tu tui'ka'.

Na pui' ba t'ya' gu Paablo na dai gu Dios jix bhaai' nach gammiji gø'kamtu'nda'

²⁵ Dai gu Dios jix bhaai' nach gø'kamtu'nda', na gu' dai gui'x bhaai' na gammiji silh jam bhüichdhatgida' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, dhi' nax bhaai' na mi' dhir baabu' gu jaroi' na mu ja'k ka jimda' na pai' gammiji mi' pup jum tulhii'ñdha'. Dhi'r di' nañ jax chu'm bhaan tu a'ga aañ, gio dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook bhaan tu a'ga guch Xoi'kam. Ba' dhi' mi' pui' tum duñiim na chich jax ja'k maat na ilhii'ñ gu Dios, pu bijik dir pui' ja'k pum aa na tu duñia' gatuuk, pu bii'pi' dir nat chakuip dunaak dhi oi'ñga'n. ²⁶ Ba' nat jax ja'k jix aa gu Dios na ji chu buusnia' gatuuk, tu dai mit u'uan ta'm gu bijik dir kam nam bhaankam ya ja'p tu a'gimik. Mi' dhir jachich ba' maat ip aach, nat gu' dñlh ja chia gu Dios nam pu'ñi tu ua'na' nam ba' mi' dhir pu'ñi machia' bix gu ja'tkam nam ji'k jix jai'ch ya' dhi oi'ñga'n nam ba' mi' pui'p tu dagia'.

²⁷ Ba' dai gu Dios jach gammiji gø'kamtu'nda' na cham tu mumki, na gu' daipu' maa'n jix jai'ch, gio daipu' gui'x chu matda' na jax ja'k tu duñia' gux kii'p jum duukam. Pui' kuch ba' dai gui' gammiji daanda' bhaankam guch Xoi'kam. Iam git moo pui' tu tui'ka'.

**GU BHPI' KAM UA'NA'N
GU PAABLO NAT TU JA
UA'ÑXI GUI' NAM TI
JHGI'Ñ BUIÑOR GUCH
XOI'KAM NAM
KORIINTO OI'DHA'**

Na ba ja ñio'kdha' gu Paablo

¹ Aañ Paablo nañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam, dñlh gu Dios pui' ja'k jix aagak pu chu'm ki'n jiñ dhai. Mu tu jam ua'ñxidha' iñ biima'n guñ jaduun jich Xoi'kam bhaan na Soostenes tii'.

² Aapi'm jañ mu tu jam ua'ñxidha' na pim mi' maap jum jumpadat daan gu Dios gø' kiicham na Koriinto ti tii', na pim pui'p jir jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan. Na pim gu' pui'x u'uañ ki'n jup ba guguuk buiñor gu Dios, nat gu' gui' pix jam a'm ti tiggik mi' jam tuttu na pai' gu ja'tkam tugi'ñ na pim ba' pui' jai' maap jum jumpadat buiñor jup ba tu daan ja'p na jax aach, gam sia bñx gui' nam ji'k nai' mui' kap pui' maap jum jumpadat jup tu daan buiñor gu Gø'kam jich Xoi'kam. ³ Moo git ba' gu Dios jich Gi'kora' gio gu Gø'kam jich Xoi'kam pix jam a'm ti niidhidha' am na pim ba' gammijix bhai'm taatit tu oi'ñka'.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo na taxchaabgi'ñ gu Dios

⁴ Aañ gammiji taxchaabgi'ñ gu Dios nat bhaankam guch Xoi'kam jam a'm ba ti tii, ⁵ gio nat bhaankam jam maa gu matda' na pimit ba'x maatit kai gu ñio'ki'ñ, gam na ba'x bhaai'n ka' na pim jax ja'k bhaankam jup tu a'ga mi' dñr gammiji ja'k jai' ja bui gu ja'tkam. ⁶ Jix bhai' jam biinat gu' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, na pimit gu'x bhai'x maatit kai. ⁷ Ba' cham tu' tu' ka bi'iix na jam aagi'ñdha' gu Dios na pim tu' jax dhuñia', na pim gu' bñx bax maat, dai ba' na pim mi' pui' jiiimda', na pim gu' pu'ñi ja'k niirda' gu Gø'kam jich Xoi'kam na jootom gio ya'p aaya' dhi oi'ñga'n bhaan. ⁸ Gu

Dios pix dñlh jam palhbui'ñchu'nda' na pim jax ja'k mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' na pim ya' kap tui'dhi' dhi oi'ñga'n bhaan na ba' cham jaro'i jax jam tida' na pimit cham am bua. ⁹ Pui' tu duñia' gu' gu Dios jax no't ba tii sia pik nar jax ka' git. Gui' pix jam a'm ti tiggik mi' jam tuttu na pim mi' pui' ba jiiimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam nar Maraa'n. Dhich Xoi'kam ba' bñx dñt jir jich Gø'kam tuk nach ji'k buiñor ti jii'gi'ñ.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam maa'n ñi'ook jup duuka' gammiji

¹⁰ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, bhaankam gu Gø'kam jich Xoi'kam soi' jam tida iñ na pim gammiji maa'n ñi'ook xip duukat, cham tu' na pim dai ñiokboda'. Jix bhai' pim kai'chit tu oi'ñka', cha'pim maakam kai'chdha' jai' gio jai' maakam. ¹¹ Aañ dhi' pui' jam tida, nam gu' bañ aagi'ñ gui' nam maap jir jum oi'dhagim gu Kloe na pim sap cham tu' maa'n ñi'ook jup duuk bñx, xim bhabhaakuidhat japim sap ji'dilh jup tu'ii'. ¹² Ja'p sap kai'chdha' pim jai' dñt: "Aach gu Paablo ja'k kaichu'." Jai' sap ba'p kai'chdha' pim ip: "Dho aach gu Apoolos ja'k jup kaichu'." Jai' sap ba'p kai'chdha' pim ip: "Aach ba' gu Peegro ja'k jup kaichu'." Jai' sap ba'p kai'chdha' pim: "Aach silh ji guch Xoi'kam nach kaichu'." ¹³ ¿Jax ba' ku pim ba' pui' ja'k tu jim? ¿Ka' pim ji ilhii'ñ aa na guch Xoi'kam mui'p jum bua? Gio gu' aañ nañ jir Paablo, cham tu' jam a'mkam jiñ xissapa mit bhaan gu u'uux na gai biit, ni ku pimit cham jiñ a'mkam jum bopko suudai' ki'n jano' na pimit pai' dhuuk ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam. ¹⁴ Gio gu' aañ gook pix ja bopko suudai' ki'n, daipu' gu Krispo gio gu Gaayo. Taxchaabgi'ñ iñ gu Dios na ñich dai dhi' gook ja bopko ¹⁵ na pim cham pu'ñi ba kai'chdha' jai' dñt na pim jir jiñ ja'tkam tuk. ¹⁶ Gio dho bak pin gu Esteepanas ja biim gui' nam ji'k maap jir jum oi'dhagim jañich ja bopko. Cham pai' jai' pup

ka ja bopko ñich mi' dhir. ¹⁷ Gio gu' cham tu' pu kai'ñkam nai'ñ joot guch Xoi'kam nañ ja bopkonnidha' gu ja'tkam, gu' ja'pji nañ nai' ja aa'ñdha' gux bhaim kai'chdham ñio'ki'ñ na bhaan tu a'ga nam jax ja'k dui cham jimia' mu ja'k nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. Ni kuñ cham giilhim jix aixkam jup xi kai'chim nañ ja aa'ñdhim nam jax kai'chdha' gux a'aixkam, ja'ppix maa'nkam nai' jimdat tu a'gim iñ nam ba'x bhax'x maatit kaaya' gu ja'tkam nat jax kai'ñkam jich a'mkam muu guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nam tu' pix ilhii'ñ guch Xoi'kam gui' nam cham ti jügi'ñ buiñor

¹⁸ Gui' nam ji'k cham mu ja'k jiiim nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha' ja'p na jax aach, jix maat ich na dhi' Dios jup jir tu dunii'ñ, pui' kut ba' muu guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit. Ba' gui' nam ji'k mu ja'k jiiim, gampai' pix ilhii'ñ am. ¹⁹ Na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam, na pai' gu Dios pix diil tu a'ga, jup jum kai'ch: Gui' nam gè'gèrkam jum taatit pui'm ilhii'ñ nam jix io'm bix aixim jix chu maat, pui' ja duñia' iñ nam cham maatit kè'kè' jax ña tum a'gada', siam chi moox bhax' ja jujur ki'n ti xi ché kèé.

Ni kum cham ka ti bhixhidha' ka', sia kum ti kax bhixhi'ñ kat.

²⁰ Pui'm duu dho. Ti' gui' nam tiix chu maatim xi kai'chdha', cham maat am na tu'r jix kii'p jum duukam. Sia gui' nam jix maatim ka xi kai'chdha' nam jich aa'ñdha' gu tu' nax maax ya' dhi oi'ñga'n, pu cham bhax' nam jax pik ja'k jix bhax'ch aa'ñdha' kia'. Gu Dios diil pui' ja'k tu duu na ja'kbui' kat gu ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n ja'ppix ji bubuakia' am na jax gui' nam cham ja jur bia'. ²¹ Nat gu' gu Dios ti pui' tu duu nam jax ja'k machia' git gu ja'tkam na gu Dios bixchu'x bhax' na pu tu duñia', gu' ji nam gu' pu cham maatit ti nii'ñ. Pui'

kut ba' gu Dios jix ja joi'mdak pui' tu duu na dai pix no'm tu' silhkam bix ja jujur ki'n ba ti jügi'ñ na jax jum kai'ch gux bhaim kai'chdham ñio'ki'ñ, cham tu' mu ja'k ka bhax'ya' am nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', sia kum gu' jai' tu' pix ilhii'ñ.

²² Gu Israel kam ja'tkam dai nam jix aa' na jaro' tu' jax xi ja duiñdha' nam cham pai' dhuuk pu chu'm ti nii'ñ nam sap ba' bhaan jum gu'nguxdhai tu' silhkam ba ti jüñdha' na jax jum kai'ch gux bhaim kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios. Ba' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, ti gaa'ñchu' am nam jax ja'k bix aixim jix chu mat ka'. ²³ Ba' aach nach ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, dai dhi' bhaan jup tu a'gichu' ich na mit jax kai'ñkam sissapa guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit. Ba' gu Israel kam ja'tkam jix bhaamum ilhii'ñ am, gu' ba' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, pui' pix jich bia' am nach cham jich jur bia' kuch ba' pu chu'm tu a'ga. ²⁴ Ba' gui' nat ji'k Dios ja a'm ti tiigik pui' ja duu nam tu' silhkam buiñor ba ti jügi'ñdha', bax maat am na bhaankam guch Xoi'kam tuch a'gi'ñ gu Dios. Bix sia bhaankam guch Xoi'kam tu ja a'gi'ñ gui' nam jir Israel kam ja'tkam gio gui' nam cham jir Israel kam. ²⁵ Ba' sia ku panaas pur cham tu' pui' na jax jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios, dhi' pik jix io'm jum aa' nach tu' ka'm ilhii'ñdha', na gu' maaxik jir silhkam pui' na jax kai'ch gu Dios, cham tu' pui' nam jax kai'chdha' ya' gu ja'tkam. Gio sia ku panaas gampai' pix jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios, dhi'x io'm bixchu'x bhax' na pu tu duñia' na jaro' cham jixdha' pu duñia' gu tu'. ²⁶ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jix bhax' pim xim ga'ngada' na pim jax ja'k jix bhax' machia' na jam a'm ti niidhim gu Dios aapi'm na pim gampai' tu'm. Nam gu' ji'ma'n pix jix jai'ch jam bui' gui' nam bix aixim tu'm jix chu maat na tu'x jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan. Gio ji'k pix jup jix jai'ch am jam bui' gui' nam tu' ka'm ja ilhii'ñ gu ja'tkam. ²⁷ Ba' gu

Dios ja a'm ti tii gui' nam gampai'm ilhii'ñ na ba' bhaan ja xi'irbo' gui' nam g'e'g'erkam jum taatit pui'm ilhii'ñ nam bix aixim jix chu maat na tu'x maax dhi oi'nga'n bhaan. Sia bix ja a'm ti tii gui' nam panaas cham tu' bhaigim tu'ii' ja bui gu ja'tkam na ba' dhi' bhaan pui'p ja xi'irbo' gui' nam panaas bixchu' ki'n tu'x bhaai'.²⁸ Piam ja'pni ja'k jax ña pim ja'k jix maatit jiñ kaaya': Gu Dios dhi' pik ja a'm ti niidhim xib nam jax chu'm gampai' tu'm gu ja'tkam, nam cham tu' ki'n ja bia' gui' nam jix chu mamatdagim jum ilhii'ñ. Gui' ba' pu cham tu' ki'n ji bii mit nam pui'm aagit na dhi' ba' pik ja a'm jimiim gux bhai'm duukam.²⁹ Pu kai'ñkam pix pui' ja'k duu gu Dios nam ba' bhaan jix mat ka' gu ja'tkam na cham jir am na jaroi' g'e'kam jum taatit pui' kai'chdha' na bix jix chu maat na ji'k tu'x chu jai'ch dhi oi'nga'n bhaan.³⁰ Ba' aapi'm taxchaabgi'ñdha' gu Dios nat xi jam joi'mdak jam a'm ti tiigik ya ja'k ba jam aich na pai' guch Xoi'kam, dhi' na jaroi' bhaankam tuch mattu'n bix aixim gu Dios, gam na dhi' bhaankam jix bhai' tuch jimda', gam nach bhaankam jix bhai'ch chaat ka'. Nat gu' dhich Xoi'kam bhaankam jich boosolh gu Dios mi' dhir na pai' cham bhai' tuch jimdat.³¹ Ba' no' jaroi'x aa' na g'e'kam jum taat ka', jum aa' na pui' ja'k duña' na jax jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam nap jum kai'ch: "Jir am na jaroi' bhaan g'e'kam jum taat ka' na mi' pui' jim na jax jix aa' gu Dios."

2

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na mit jax kai'ñkam sissapa guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit

¹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jano' na ñich bhammi ja'p e'ek tu jam a'gi gu ñio'ki'ñ gu Dios dhi' na cham jaroi' diilh pix jix maatit kaaya' na jax jir jum duukam, cham tu' ñich giilhim jix aixkam ki'n tu jam a'gi

nam jax kai'chdha' gux a'aixkam jum aa'ndam ya' kam dhi oi'nga'n.² Ni ku ñich cham jumai ja'ppix maa'nkam bhaan tu jam a'gi, gu' ja'ppi guch Xoi'kam na ñich bhaan tu jam a'gi, na gu' dhi' pik jum aa' na pim kaaya' na mit jax kai'ñkam sissapak mua bhaan gu u'uux na gai biit.³ Gampai' tui'ngit jañich ba kikbo nañ ba xi chu jam a'gidham, ji gi'bokidhat iñ, nañ gu'x aa' nañ jix bhai' jam aa'ñdha' na pim jax ja'k jix maatit jiñ kaaya'.⁴ Cham jañich pai'x aixkam ki'n tu jam a'gi nam jax kai'chdha' gux a'aixkam jum aa'ndam nam sap pik ba' joidham jix bhai' xi buidha' nam tu ja a'gidhidha' gu ja'tkam nam sap ba' joidham ja k'e'ji bax ja ki'galhdha'. Gu' matgim aañ jiñ ki'galh japimit, nat gu'ñ palh-bui gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na ñich jax ja'k jam tii'n, gio diilh gu Dios nañ a'm ti niidhim na bixchu'x bhaai' na pu tu duña'.⁵ Ba' dhi' pui' ja'k duu gu Dios na pim ba' pu silh bix jam jujur ki'n buiñor ti ji'ñdha' guch Xoi'kam, cham tu' gu jax chu'm ja'ppix maa'nkam jix aixkam nat bix aixim jam titdaimik.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo na gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' bhaan jum ua'rgi'ñ gu Dios

⁶ Jix a'aixkam ki'n tu a'ga ich dho ja bui dai gui' nam ji'k bhaan bax kaapak nam ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, nam gu'x bhai'x maatit ba k'e'e' na jax jir jum duukam gu ñio'ki'ñ gu Dios. Gio gu' cham tu' pui' ja'k bua ich nam jax ja'k tu jim ya' dhi oi'nga'n gux a'aixkam nam g'e'g'erkam ki'n daraa, dhi' nam alhio pix ya'r g'e'g'erkam, na gu' bam aajim nam pai' dhuuk gampai' ji bi'ya'.⁷ Jax dhui nach aach maakam tu't jir jix a'aixkam bhaankam gu Dios, diilh pix gu Dios pui' ja'k duu pu bijik nat chakuip dunaak dhi oi'nga'n na pu'ñi dhi' bhaan jich a'm ti ti'gia'.⁸ Pu cham maatit kai mit dhi' gu g'e'g'erkam jix a'aixkam na jax pik jir jum duukam sia kum tii ja aagi'ñdha'. Na gu' no'm jix maatit kaaya' git,

cham tu chianda'm git nam sissapda' guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai bñt, jix dhaam ðir ti bha jii gu' guch Xoi'kam. ⁹ Gu' ji na gu' mi' pix pui' ba jim na jax dhui pui' tum duñia' na jax jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik ðir kam, nap jum kai'ch:

Gui' nam jik tu' silhkam buiñor ti jii'ñdha' gu Dios,

ja bi'chulhi'ñ nam tu' cham pai' dhuuk ni'ñ ni kum cham pai' dhuuk pu chu'm kèè na tum a'ga.

¹⁰ Ba' aach nach jik buiñor ba ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam, gu Dios bhaankam gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n jich aagi'ñ dhi' nat tu'ch bi' pu bijik. Na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' no'ñ a'm bap tui'dhi', bñx tuñ aagi'ñdha', sia ku panaas jix xijai gu tu' nañ jix maatit kaaya'.

¹¹ Na gu' dhi' ja'pni pix na jax aach nach pu cham mat ka' gu jumai na tu'x mat ka', na gu' ðiilh bhaan jup tui'ngida' gu ii'mdaga'n, cham tu' jai'p jich iadhi'ñka'. Ba' pu'ñi ip buiñor gu Dios, dai gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n jix maat na jax ja'k ilhii'ñ ðiilh. ¹² Gu' ji na gu' aach cham tu'ch a'm kap tui'dhi' gu ii'mda' ya' kam dhi oi'ñga'n, gu' ja'pji gux dhaam kam nach a'm bap tui'dhi', na Dios jir ii'mdaga'n, nach ba' pu'ñi dhuuk jix mat ka' nar tu' da' gui' na Dios bha tuch joochxi'ñ xich joi'mdat.

¹³ Ba' aach dhi' pix pu chu'm bhaan tu a'ga na tu'p jir duñii'ñ gu Dios, cham jach tu'r jix a'aixkam nam jax ja'k tu jim gu ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n nam giilhim bñx aixim kai'chdha', gu' ja'pji daipu' na jax pix jich jurtu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Ba' dai gux dhaam kam jach tu ja a'gi'ñdha' gui' nam jik bar jix u'uañ, nam gu' gu jai' cham maatit jich kaaya'.

¹⁴ Pui' ku ba' gu jaroi' no' cham bhaan jup tui'dhi' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', cham kigalhdha' gui' na tu maak gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', pui' pix ja'k jum aa'nda' nar iatda'. Pu cham jixkat maatit kaaya'

ba', na gu'm aa' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na palhbuidha'. ¹⁵ Gu' ba' gu jaroi' no' bhaan jup tui'dhi' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', bñx jix bhai'x maatit kèè gu tu' nam aagi'ñdha'. Na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pix na palhbui'ñdha', xim ga'ngada' no' moor pui' gu tu', piam ku gu' cham, cham tu' na pui'p ilhii'ñdha' nam jax ilhii'ñdha' gu jai'.

¹⁶ Na gu'p jum kai'ch mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik ðir kam: "Cham jaroi' jai'ch gu maa'nkam nax maat na jax jum aa'nda' gu Dios, ni ku cham jaroi' jai'ch na ja'kbui' kat ya' ðir mu ja'k aagi'ñdha' na jax ja'k mi' pui' jimda'." Gu' ji na gu' aach jix maat na jax jum aa' guch Xoi'kam, na gu' gui' pix ðiilh jich mattu'n nach ba' aach mi' pui'p tu daa'ñchu'nda' na jax gui'.

3

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam jir tujuandam tugi'ñ pix gu Dios gui' nam tu a'ga gux bhaim kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam

¹ Cham tu jam a'gi ñich aapi'm jiiñ jaaduñ na jax ja'k tu tu'ii' ii'mda' bhaan, na pim gu' chakui bhai' kaa-pak na pim buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam, ja'p ji buusan na pim kar a'aalh. ² Daipu' gui' na tu'x maax jañich bhaan tu jam a'gi na pim ba'x maatit jiiñ kaaya', ja'p na jax gu al-hii ilhi'ch na gu' dai gu biil'm na io'da' na xi'chu'nda' gu ði'ñ, cham tu' maakda' gu tu' nax kaapak ka', na gu' cham io'gi'ñdha'. Aapi'm ba' pu'ñip ji buan, ³ na pim gu' chakui mi' pui' jiiim na jax ja'k jum aa' na pim tui'ngida'. Pui ka xim bhabhaakui'ñ japim gu', jix chi jijigak japim bñx aixim tu'm ki'n. Pui pui' ja'k tu jim japim nam jax chu jim gui' nam jir ya' kam dhi oi'ñga'n. ⁴ Na gu' maadit no' jax kai'ch: "Aañ gu Paablo kaichu'", gio gu jumai no' jax kai'ch: "Dho aañ gu Apoolos ja'k jup kaichu'", pu dhi' bhaan jix maati' na pim pui' ja'k tu jim nam jax tu jim gui' nam jir ya' kam dhi oi'ñga'n.

5 Jax dhui nach jir tujuandam tugi'ñ pix gu Dios gook dit gu Apoolos, gui' pix much joot nach tu jam a'gidha' na pim ba' buiñor ti jii'ñdha' guch Xoi'kam. Pui' ñich pix tu duu nat jax xiñ chi'n gu Dios nañ tu duña', gio gu Apoolos pui' ip. 6 Aapi'm ja'p ji buan gu' na jax gu gaa, ja'p ji buus na ñich ti ii na ñich tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, gu Apoolos ba' ja'p jup ji buus nat tu baa nat jam aa'ñ na pim jax ja'k tui'ñgida'. Gu' ji na gu' gu Dios pix nap tu duiñchu' na pim jax ja'k jix io'm ti jii'ñdhidha' buiñor guch Xoi'kam, ja'p jup ji buusan ba' na gu Dios pix gi'lhdim dhi gaa. 7 Ba' dhi' bhaan jix maati' nam pur cham tu' gui' nam tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam gio gui' nam tu aagi'ñdha' nam jax ja'k tui'ñgida' gui' nam ba ti jügi'ñdha', na gu' gu Dios pik na pui' ja duña' gu ja'tkam nam ba'x bhai' ba ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. 8 Na gu' gui' nam tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam gio gui' nam mi' dhir tu aagi'ñdha' nam jax ja'k tui'ñgida' gui' nam ba ti jügi'ñdha', maa'n na jax pix ja ilhii'ñ gu Dios, gio diilh pix jup jix maat na ji'x tu ja makia' gu tu' nar ja mai'chik ka'. 9 Jir tujuandam tugi'ñ ich pix ba' gu Dios gook dit gu Apoolos nañ jax ba kai'ch, aapi'm ba' ja'p jup ji buan na jax gu gaa, ba' gu Dios diilh jix bhai' jam bua.

Gio ja'p jup ji buan japim na jax gu bhi'ñbak no' kia'pix jum kūsaim, gu' ji na gu' gu Dios bhaan ti ñii'ñ dhi' dhi bhi'ñbak. 10 Gu Dios diilh xiñ joi'mdak jiñ a'm ti tii nañ aañ mi baapsa' gui' na bhaan bam kūsaim gu bhi'ñbak, jir jai' am ip ba' gui' nam tisaa'ñdhim nam bhi'ñbakchaim. Matda' ki'n jañich mi tii gui' na bhaan bam kūsaim gu bhi'ñbak, gio gui' nam tisaa'ñdhim nam bhi'ñbakchaim pui' matda' ki'n ip. 11 Ba' cham ji'xdha' jaroi' maakam tu'm kap duña' dhi' na ñich jax chu'm mi' ba tii, pu gammiji pup jir pu chu'm ka', na gu' dhi' na bhaan ba kük gu bhi'ñbak, dhi'r di' guch Xoi'kam.

12 Ba' no't pu chu'm mu pai'p bam tii sia pai' na pix ja'k, jax ña pix chu'm gu bhi'ñbak jix bhaai' na bhaan mim kūsai'. Siat chi sai' ba'aak bhaan mim kii, piam juk sobkoñxim, piam kut joodaix a'bhar jum sobkonak bham bhi'ñbaki, piam gu bapaiñum gui' na joidham jix a'bhar jix chooto totbik nax dha'ram namük, piam gui' nax u'uam totbik nax io'm jix dha'ra'. 13 Na gu' gu Dios ba' diilh tai ki'n machia' no'r jix kü' gu jax chu'm na mi kūsai' gu jaroi' jano' na pai' dhuuk jum tii'mo' dhi oi'ñga'n, jano' bix machia' gu Dios no'r jix kü' gu tu' nach jax dhuña'. 14 No't jaroi' maadit jup duu gu tu', ba' cham mimi' jano' na pai' dhuuk xi mimi'ñdha' gu Dios, makia' gu tu' ji'x na bhaan bipio'da'. 15 Gu' ba' no't gu' maa'n nat jax mi, cham tu' bhaan bi'ya', daipu' dhi'r mai'chik ga'n ka' na cham jum tulhiiña', na gu' cham tulhiiñchuda' gu Dios. Ba' ja'p ji buusnia' na jax gu jaroi' no't miji dir buusnik jimiiññor no't ba mi gu ba'ki'ñ.

16 ¿Aapi'm aa chakui maat na pim ja'p ji buan na jax gu chiop? Jir chiop ga'n japim dho aapi'm gu Dios, gio jam a'm tajaañix gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n. 17 Bhaan ti ñidhim ba' gu Dios dhi' dhi chiop. Ba' no't jaroi' iar, diilh gu Dios pu dooda' na jax ilhii'ñ.

18 Cham jir am na pim bix aixim kai'chdha', na pim gu' bhaan gai su- ulhgia'. No' jaroi' pui'm aa' na bix jix chu maat na jax ja'k tu tu'ii' ya' dhi oi'ñga'n, jum aa' na gampai'm ilhdha' ja'p na jax gui' nam pu cham tu' maat ni ji'x, na ba' mi' dhir tu' silhkam jix chu matdagim ba buusnia'. 19 Na gu' gu ja'tkam gui' nam bix aixim jix chu mamatdagim jum ilhii'ñ ya' dhi oi'ñga'n, buiñor gu Dios ja'p ji buusan am nam cham ja jur bia', na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: “Gui' nam jix chu mamatdagim jum ilhii'ñ ya' dhi oi'ñga'n, gu Dios dhi' bhaan jix bhai' ja bhaya' jano' na pai' dhuuk bhai' ba ja tikkada' nam jax ja'k tu

jimia' ya' dhi oi'ñga'n." 20 Gio ja'p iam ja'pnip jum kai'ch: "Jix bhai'x maat gu Dios nam pui' pix ja'k tu jim nam cham ja jur bia' gui' nam tiix chu mamatdagim xim ilhii'ñ." 21 Ba' dhi' bhaan jix maati' na pur ja'ppix ka' sia ku jaroi' ti bhaan g'e'kam jum taat gu tu' nax mat ka', na gu'r ya' kam ka' pix dhi oi'ñga'n gui' na tu' tiix mat ka'. Gu' ji na gu' aapi'm na pim ji'k ba ti jii'gi'ñ bui'ñor guch Xoi'kam, bix jam a'm jup tu tu'ii' na ji'k tu'x chu jai'ch. 22 Pui' na jax aañ jam buip tu'ii', sia gu Apoolos, sia gu Peegro. Sia dhi oi'ñga'n jir jam aapi'm ga'n, gio gu ii'mda', gio na pai' dhuuk jum aajim na pim ko'ya', gio xib dhi tanoolh nach ya ka dudua, gio gatuuk pai' nach ja'k ba oipoda'. 23 Ba' aapi'm jup jir jich Xoi'kam ga'n, gio mi' dhir guch Xoi'kam, Dios bui'ñor jup tu'ii' ip.

4

Na baxa aagi'ñdha' gu Paablo na jax ja'k tu ja jimda' gui' nam jir tujuandam tugi'ñ ka' guch Xoi'kam

1 Aach dai dhi' ki'n pix daraa nach ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam pu cham maati' na jax ja'k ilhii'ñ na tu duñia' gu Dios ja bui. Ba' pui' pim pix ja'k jich ilhii'ñdha' nach ja'ppix jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam. 2 Na gu' na pim jax bax maat gu jaroi' no' tu' ki'n ba daa, jum aa' na pui' ja'k tu jimda' na tu' ki'n daaka' na ba' bhaan jix maati' ka' na silhkam jup kai'ch. 3 Ba' no' pim aapi'm jax jum aa', piam sia gu g'e'g'erkam no'm pui'm aa' nañ dñil cham mi' pui' jim nañ jax tu a'ga, dhi' cham jax bua, na gu' sia aañ dñil cham jir am nañ pu ti'ya' nañ mi' pui' jim piam ku gu' cham, gu' ja'ppi dñil gui' nat pu chu'm ki'n jiñ dhai. 4 Tii cham pai'x buam tu bua iñ panaas na ñich dir ti jii'ñ bui'ñor guch Xoi'kam, ku gu' cham tu' ji nañ ja'p kai'ñkam jup kai'ch nañ moox bhai' mi' pui' jim na jax jix aa' gu Dios, gu' ja'ppi dñil gu Dios na pu ti'ya' no' ñich mi' pui' jii piam ku gu' cham. 5 Ba' cham jir am na pim pui' titdada' gu jaroi' na

mi' pui' jim na jax jix aa' gu Dios piam ku gu' cham, nat gu' chakui ja'k gi' guch Xoi'kam na dñil ja aagi'ñdha' gu ja'tkam na mit jax chu jii bix ji'ma'n, na ba' mi' dhir gu Dios jup ba tu ja makia' na tu'r ja mai'chik ka'.

6 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ tu jam a'gi'ñ na pim jax ja'k duñia' na ba'x bhai' tu jam jimia' gatuuk. Bix jañ jup xiñ aa' aañ dñil nañ jax ja'k tu jim, gio gu Apoolos jañ bix jup xi aa', na pim ba' aapi'm mi' pui'p tu dagia'. Cha'pim bix aixim maakam ilhdhat k'e'k'e' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ja'ppi na jax pix jum kai'ch na pim bhaan tu daa'ñchu'nda', na gu' bhaan pix g'e'kam jum taat ka' gu jaroi' no' bix aixim maakam ilhii'ñ. 7 Cham jaroi' maadi' jir dñil ga'n gu' gu tu', gu Dios pix tu jam maak bix na pim ji'k tu' tu bia'. Cham jir am ba' na pim dhi' ki'n g'e'g'erkam jum taat ka', na pim gu' cham dñil jup tu bua.

8 G'e'g'erkam jum taati' pui' bam ilhii'ñ japim na pim jir jix chutumñigam, tu' pix bach ilhii'ñ japim ba', pu cham tu' bhai' ich panaas jam bui. Joidham chi no' pim silhkam g'e'g'erkam ki'n darka' git nach jai' jam bim jup bar g'e'g'erkam ka'. 9 Bix aixim tu'm ki'n pix bach chulhiiñ ich gu' aach nach ji'k jir noonbi'ñ guch Xoi'kam, panaas kut ju'ñdharam ja'k xich chuttuk gu Dios na pai' cham pik jich a'm ti niidhidha'. Pu kai'ñkam pix jir noonbi'ñ ich panaas guch Xoi'kam nach jich chulhiiñaimi ko'ya'. Gio gu ja'tkam panaas joidham jich ñidhat jich as am nach jich chulhiiñ, sia panaas dñil gu noonbi'ñ gu Dios. 10 Sia bhaan jich as am panaas gu ja'tkam pui' nach jax ja'k tu jim. Pui' pix ja'k tu jim ich gu' ti na jax jix aa' guch Xoi'kam, gu' gui' pui'ch bia' am nach cham jich jur bia' ni ji'x. Aapi'm ba' pui' xi jam bia'kat am na pim jix bhai' jam jur bia', aañ taxchaabgi'ñ guch Xoi'kam na gui' pix pui' tu duiñchu'. Gio aapi'm na pim pui'm ilhii'ñ na pim panaas jix io'm jix kaapak na pim bui'ñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam,

aach ba' panaas cham. Gio nam cham tu' ka'm jich ñii'ñ aach gu ja'tkam, aapi'm joidham tu' ka'm jam ñii'ñ am. ¹¹ Xib puich chulhiñ ich ki'n gu bhiogi', cham bhaai' nach pai' dhir u'ji gu tuumiñ ki'n tu saba'da', gam nach jix chanook ka'. Gio nach cham tu jajannulh, alhi'ch pix nach pui'x dha'npak oipoda' git. Gam gu ja'tkam nam bix aixim buam jich chitdaidha' nai' ja'p. Gio na pu cham pai' bhaai' nach joidham xi chu oi'ñka' git. ¹² Gio dñilh jach gaagidha' nach pai' tu juanai mai'chia' gu tu' nach a'm jum aa'nda', jix momgon ka' ich nabap jurnik. Gio nach tu ja daañxi'ñdha' nax bhai' tu ja jimda' gu ja'tkam gui' nam giilhim jich chitdada' gio gui' nam xich bhaamkidhat jich gaagim nam xich koodak. Aach cham tu' bhaan jax jich aa' sia pik nar jax ka' git. ¹³ Nam pai' dhuuk pu'ñi giilhim jich chitdada' gu ja'tkam, aach jix bhai' pix ja titdada'. Ja'ppix jich ilhii'ñ am ya' dhi oi'ñga'n na jax tu' tanaara', piam ja'p na jax gu koi' gui' na cham tu' ka bhaai'.

¹⁴ Cham tu'ñ ja'p kai'ñkam pui' ja'k mu tu jam ua'ñi'ñ nañ jax dhui bhaan pix jam xi irappu, gu' ja'ppi nañ dhi' bhaan pix jam aagi'ñ na pim ba'x maatit jiñ kaaya', nañ gu' xi jam joi'gi'n na pim jir jiñ maa-mar tuutu'm. ¹⁵ Na gu' sia kum jix jai'ch ka' git ji'k mambhix miil gui' nam tu jam a'gi'ñdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, gu jam tataat tuutu'm cham tu' ja'kbui'x jai'ch ka'm git. Daipu' aañ jix jai'ch nañ jir jam taat tu'm, na ñich gu' aañ tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na pim ba' xib buiñor bap tui'dhi' guch Xoi'kam. ¹⁶ Ba' aañ xib soi' jam titda na pim mi' pui' jimia' nañ jax ja'k tu jim aañ.

¹⁷ Pu kai'ñkam jañich mijip xi jam joochxi gu Timoteo na tu jam a'gidha' nañ jax ja'k tu jimdat ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gio nañ jax ja'k tu a'ga jai' kap gam nai' ja'p chichiop. Mi' pui' jim gu' dhi Timoteo na jax jix aa' guch Xoi'kam, giox joi'gi'n iñ

ip aañ, na gu'r jiñ mar tu'm, pui' ku ñich ba' dhi' miji xi jam joochxi.

¹⁸ Gio sap aapi'm jai' dhit g'e'gerkam ba xim ilhii'ñ ja bui gu jai' nam pui'p ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam ja'p jim aagit nañ cham mui' ka jim.

¹⁹ Matgim mui' ka jim iñ ji no' moox aa'nda' git guch Xoi'kam, mi'ñ ba' ja tigia' dhi' nam g'e'gerkam jum taat no'm moo tu'x bhaigit jup kai'ch ka' ba' nam ja'p pix bix aixim kai'chdha' nam jax dhui g'e'gerkam jum taat ja bui gu jai'. ²⁰ Na gu' gu jaroi' no' tu' silhkam bhaankam tu a'ga gu Dios, pui' ja'k tu a'gada' na jax ja'k bhaan jix maati' ka' na tu' silhkam bhaan ti ñidhim gu Dios, cham tu' na ja'p pix tu a'gada' na jax pix ilhii'ñdha'. ²¹ ¿Ku gu' jax ji ja'k ilhii'ñ japim aapi'm na pim ji'k g'e'gerkam jum taat? ¿Jix aa' pim aa nañ bhaamda' ki'n tu jam a'gidha' nañ pai' dhuuk mu jimda', ka' gu' nañ xi jam joi'mdat tu jam a'gidha'?

5

Na pui' ba ja tñda' gu Paablo na cham jir am na jaroi' bñibhñda' gu di'ñn tu'm

¹ Jup tum kai'ch na sap bhai' jam bui maadit guch Xoi'kam jügi'ñdham xi bhik gu di'ñn tu'm biima'n ba tu kio. Jir jix buam dhi' pui' na tu bua gu jaroi', ni kum cham pui' ja'k tu jim gui' nam cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. ² Pix cham jax jum aa' pim panaas buiñor gu jaroi' na pui' ja'k tu jim, iam chi na pimtit jix buam tügik baabu bhai' dhir jam bui na git ba' cham jam bim ka oirida'. ³ Aañ ya' dir pu kai'ch na cham tu' kar kii' maa'nkam gu jaroi' nat bhii gu di'ñn tu'm. Sia kuñ gu' cham bhammip tu'ii' jam bui gu maaxik, gu ii'mda' bhaan bhammip tu'ii' iñ. ⁴ Pui' pim xim aa'nda' nañ jam bim jup tu'ii' na pim pai' dhuuk maap jum jumpa'nda'. Gio gu' gu Dios jam tajaan gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na pim ki'n pu duñia' gu tu' na pu'ñim aagidha', dhi' ki'n japim bhaankam guch Xoi'kam ⁵ mu

joochxidha' gu ja'ook gu jaroi' na bhai' pai' pui'x buam tu bua na ba' mu pu dooda' gu tukga'n na diih jax ilhii'n, katti pu'ni ja'k iam soi'm ilhdha', siat ba' dai ii'mdaga'n jii buiñor guch Xoi'kam jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jim.

6 Cha'pim joidham niidhat jix bhai'm taat ka' gu jaroi' no' pu'niix buam tu bua. Cham jax ka ilhii'n japim gu' chi, no't gu' bix jup ba jam ia'n na jax bar jum kai'chdham na saak palhiip pix jum aa' gui' na ki'n gè' jabka' gu ariin no't jaroi' ba jip duu gu paan. 7 Baabu' pim bhai' dhir jam bui dhi' na ki'n jappukar gu paan, na gu' cham bhai' jam ia'dhi'n, ja'p ji buusan gui' nar bijik kam. Ja'ppix japim jir tu'm ka' na jax gu paan pui' gakhii'chix kam nam jax chu'm kua' gu Israel kam ja'tkam bhaan Paaskua ta'm. Guch Xoi'kam pui'p ji buusan gu' nar di' gu kasnir bakaax na pui' bhaan Paaskua ta'm jup jum kua', nat gu' dhi' tuch namkix guch ua'tulhdhara' na mit sissapa bhaan gu u'uux na gai biit. 8 Na gu'x bhai' tu tatda' no'ch cham biina' gui' na ki'n jappukar gu ariin, nañ ja'pni kai'nkam jup kai'ch nach jix bhai'ch chaat ka' cham tu' ki'n bhaan ji u'ua'tulhdhix kat. Jir ja'ppix paan gakhii'chix kam ka' ich nach mi' pui' jii'mda' na jax jix kii' ka'm nii'n gu Dios.

9 Gui' na nich biipè' dir mu tu jam ua'n, jup jam titda iñ na pim cham ja kii'galhi'ndha' gui' nam jai' ja biim boppoda' gu u'uub nam cham jir ja bipna' ka', jir jix xidhuu gu' dhi' buiñor gu Dios. 10 Cham tu'n ja'p kai'nkam jup kai'ch na pim cham pai' ka ja nii'ndha' dhi' pu chu'm gu ja'tkam. Jum aa'nda' git gu' na pim ya' dir bubuakia' dhi oi'nnga'n na pim ba' cham pai' ka ja nii'ndha', pui' na jax sia gui' nam ja'p pix jix chu aa'nda' nam git bixchu' xi chu bia'ka', piam gui' nam bixchu' ti iixi'ndha', piam gui' nam bix aixim tu'm tu didios tuk. 11 Ja'pji nañ ja'p pix kai'nkam jup jam titda na pim cham tu' pui'

ja'k jup tu jimda', ni ku pim am maap daraat tu kua'da' sia ku pui' kai'ch na pui'p ti jii'gi'n buiñor guch Xoi'kam no' pim gu' nii'n na mui' ja biim boppo gu u'uub, piam ku pim jix maat na ja'p pix bixchu'x chu joi'n na git xi chu bia'ka', piam ku gu' bix aixim tu'm tu didios tuk, piam ku gu' bixchu' bhaan jix iatbi', piam ku gu' dai nax maim ka', piam ku gu' bix aixim ti iixi'n. Dhi' ji' pu chu'm gu ja'tkam jañ ja aagit jup kai'ch no'm jix jai'ch jam bui na pim cham ji'x ja bipnatda', ni ku pim am ja biim tu kua'da'. 12-13 Na gu' aañ dai gui' nam ti jii'gi'n buiñor guch Xoi'kam nañ ja silhka'n, cham tu'n a'm bipio' nañ ja silhka'nda' gui' nam cham ti jii'gi'n, dhi' diih gu Dios jix maat na jax ja'k ja silhkada'. Aapi'm ba' pu'ni ip, mai' jootsa' pim gu jaroi' na pui' bhai' oirit jum ua'tulhi'n jam taagiob, cham tu' na pim bhai' pix pu nii'ndha'.

6

Na ba ja aagi'ndha' gu Paablo nam jax ja'k tu jimda' ja bui gu gè'gèrkam nam cham ti jii'gi'n buiñor guch Xoi'kam

1 No' maadit aapi'm na pim ji'k ti jii'gi'n buiñor guch Xoi'kam tu' bhaan cham bhai' ua' gu jumai na pui'p ti jii'gi'ndha', cham jir am nam buiñor jimmida' gu jax chu'm gè'kam na cham ti jii'gi'ndha' na ba' tu ja a'gidha', gu' ja'pji daich Xoi'kam jii'gi'ndham nam maap xi chu a'gai. 2 Jix maat japim gu' na aach nach ji'k buiñor ti jii'gi'ndha' guch Xoi'kam, jano' na pai' dhuuk jum tiimo' dhi oi'nnga'n, ja'kbui' kat tu ja a'gidha' ich bix gu ja'tkam gui' nam cham mi' pui' jimia' na jax jix aa' guch Xoi'kam. ¿Jax jach ba' duukat ja'kbui' kat jup ja kaichu' nam jax jich chitdada' mu dir bha ja'k? 3 Jix maat japim ip nach sia gu noonbi'n gu Dios ja silhka'nda' jano'. ¿Ya' gi ba' gu palhiip jup jum duukam no'ch cham jich gu'nguxi'n nach pu duña'? 4 Cham jir am ba' na pim ja ga'ngada' gu gè'gèrkam gui' nam cham ti jii'gi'ndha'

buiñor guch Xoi'kam no' pim pu'ñi cham bhai' kam u'ua' daich Xoi'kam jügi'ñdham, nam gu' aach jich bui pu cham tu' bhaai' gui' nam pu'ñi cham ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. ⁵ Siamri pim dhi' bhaan xim ga'ngat xix xi'irda' nañ jax jam titda, nam gu' tix jai'ch jam bui gui' nam ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam jix matda' nam jax ja'k tu jam a'gidha' no' pim pu'ñi cham bhai' kam u'ua'. ¿Ka'm ji gu' cham jai'ch aa? ⁶ Jir jix buam dho no'm cham bhai'm u'ua' daich Xoi'kam jügi'ñdham, gio pui'p jir jix buam no'm mu ja'p ba sulhikim ja bui gu g'g'erkam nam cham ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam.

⁷ No' pim gi xi ñakoo' sia ku jaroi'x buam jam bua na pim cham dhi' bhaan jum kokdada' daich Xoi'kam jügi'ñdham, xi ñakoo'nda' pim sia ku jaroi' tu jam xi'ñ. ⁸ Aapi'm gu' pui'p dooda' jaroi' no't jax jam dooda, cham jix'x nakgam jum ilhdha' pim. Jir jix buam gu' na pim daich Xoi'kam jügi'ñdham pui'm bua. ⁹⁻¹⁰ Iam gu'r cham pu tu't jif jaaduñ, cham jix'kat aaya'm gu' buiñor gu Dios na pai' dhir bix kap jir g'kam gui' nam pu'ñi bix aixim jix buam tu buada'. Pui' na jax gui' nam ganai' pax ja bixm boppoda' mui' gu u'uub, gio gui' nam bix aixim tu'm tu didios tuk. Gio gui' nam jai' ja bixm boppoda' gu u'uub sia kum ti ti bipna'. Gio gui' nam dai chichio'ñ maap boppoda' nam pui' ji dhui dñlh na maadit jir ubii ka'. Gio gui' nam bix aixim ti xi'ñdha'. Gio gui' nam ja'p pax jix chu aa'nda' nam git bix aixim xi chu bia'ka'. Gio gui' nam daix maik ka'. Gio gui' nam bix aixim bhaan iatda'. Gio gui' nam bix aixim bhaan ja iatgidhat gu ja'tkam dhi' ki'n ja mamai'chikda'. ¹¹ Jai' dhit pu'ñi ja'k tu jimdat japim na pim chakui ti jü'ñdhat buiñor guch Xoi'kam, gu' ji nat gu' dñlh guch Xoi'kam jam uañdhak gu jam ua'tulhdhara' pui' jam duu na pim jir ja'tkam tugi'ñ ka', gook dit jamit pui' jam duu gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na cham

tu' pu kai'ñkam guch chutku' nach ki'n bix aixim jix buam tu buada'

¹² Cham jax bua dho ti sia kuch bix aixim pu tu bua nach jax ilhii'ñ dñlh nar joidham panaas, nach gu'x maat nat guch Xoi'kam bix jich a'mkam ba tu namki. Gu' pax ji na gu' jix'x pax jir am nach pu tu buada', cham tu' bix nach jax ilhdhidha'. Jir am nach pu tu buada' nach tu' ilhii'ñ dñlh nar joidham, dai pax nach bixpi' xich ga'ngada' gu tu' nach jax ba ji duña' no' cham jix chu tukgam tir jich iabu'. ¹³ Gio saak ja'pnip jir jum kai'chdham: “Pu kai'ñkam pax tu boopok ich na mim gaamuidha' gu koi'.” Piam ja'pni: “Pu kai'ñkam pax jix jai'ch gu koi' nach boopok am jum gaamu'.” Maaxik jir pui' dho, dai pax ji na gu' cham pai'ch matgilhdha' gu Dios pai' na duuk ilhdha', sia gu koi', na gu'r ya' kam pax dhi oi'ñga'n. Dhich chutku' ba' pu'ñi ip, pu kai'ñkam pax jup duñiix nach mi' pui' jimia' na jax jix aa' guch Xoi'kam na ba'ch a'm jup ti niidhidha', cham tu' nach jix buam jum duukam jup tu buada'. ¹⁴ Gio na ba' no'ch pu'ñi mi' pui' jium na jax jix aa' guch Xoi'kam, gu Dios jich dhudua'ñdhai mi' dhir jich baapmi'ñdha' pai' nach yassapka' jano' na pai' dhuuk dñlh pu ti'ya', ja'p nat jax dua'ñdhak bamii' guch Xoi'kam. Na gu' gu Dios bixchu'x bhaai' na pu tu duña', na gu'r G'kam.

¹⁵ ¿Jix maat japim aa na aach nach jik ti jügi'ñ ja'p ji buusan na jai'p jir bakxiga'n guch Xoi'kam dhich chutku'? ¿Jir am aa panaas nach guch Xoi'kam gu tukga'n mu ja'k bipnalhi'ñdha' bhaan gu ubii nar ganai' pax ka'? Jir jix buam ji matgim. ¹⁶ Jix maat ich gu' no't jaroi' bixma'n ba boi gu pu chu'm, maa'n maa'nkam bap jum duña' bixma'n. Na gu' ja'pnim kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: “No' mit maap ba tu oi'ñcha gu chio'ñ gio gu ubii, ja'p ji buusnia' nam maa'n maa'nkam jup jum duña'.” ¹⁷ Gu' ba' guch Xoi'kam no'ch buiñor ba

ti jüigi'ñ, pui' maa'n maa'nkam pix jup bap duuka' ich bima'n iimda' bhaan, nach gu' mi' pui'p ba tu daa'ñchu'nda' na jax gui'.

¹⁸ Ba' cha'pim nai' pix ja bim boppoda' gu u'uub, na gu' cham bhai' jam ia'ñdha' jam tutku' bhaan. Cham bhai' tu bua gu' dhi' pu chu'm gu ua'tulhdhara', na gu' silh jich chutku' am ja'k na tu ia'dhi'ñ, cham tu' pui' na jax gu jai' ua'tulhdhara' nap jix jai'ch. ¹⁹ ¿Cham maat japim aa sia na gu jam tutku' ja'p ji buusan na jax gu chiop na pai' dhir jum daan gu Dios? Jam a'm kio ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' gui' nat diih gu Dios jam tajaan na ba' pui' jam jurtudidha' na pim jax ja'k mi' pui' jiidma', cham tu' na pim diih jix mat ka' gu tu' na pim jax duñidha'. Dhi' bhaan jix maati' na cham tu'r aapi'm diih ga'n dhi jam tutku'. ²⁰ Jano' nat pai' dhuuk xi jam joi'mdak jam tiigik jam palhbui gu Dios na pim mu ja'k ba jiiimit na pim pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha' git, jam saba'dak jup jam duu, giilhim jix dha'ram nam japimit. Ba' kapbhai' nat jix bhai' ba duu gu Dios, jix bhai' pim xi ja bhichdhatgida' dhi jam tutku' na jax ja'k jix aa', gam na pim ba' diih jix bhai'm taatit tu oi'ñka'.

7

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam jax ja'k tu jimda' gui' nam ti bipna'

¹ Gui' na pimit bha tuñ ua'ñ, jiñ chikka pim no'r am na pim cham ti bipna' ka'. ² Gu' pix ji na gu'x xijai na jaroi' nakga' na diih oirida', nai' pix jix ja joidhat ba ja nai'ñdha' gu u'uub. Piam no'r ubii, nai' pix jix ja joidhat ba ja nai'ñdha' gu chichio'ñ, mi' pix pum ua'tulhdha' ja'xpix. Jir am ba' na maa'n xi gaagai gu jaroi' na bima'n tu kioka' na ba' cham pu'ni nai'm ua'tulhi'ñdha' no' gu' cham nakoo' na diih oirida'. ³ Ba' gu jax chu'm chio'ñ piam gu jax chu'm ubii no' ba ti bina', jum aa' nam gammiji maap boppoda' daim bipnagam. ⁴ Na gu' gu ubii gu tukga'n, cham tu' diih jir tukga'n ka',

gio gu chio'ñ gu tukga'n, cham tu' diih jup jir tukga'n ka'. Bix gook maa'n tuuku'p duuka'm gu' daim bipnagam. ⁵ Jix bhai' kai'chit jam ba' maap boppoda' pai' nam duuk ilhi'ñdha', cham tu' na maadit cham aa'nda'. Gio gu'r am ip nam gook dit xi chu a'gai no'm jix aa' nam ji'k tanoolh cham maap boppoda', no'm gu'x aa' nam soi'm ilhdhat dai gu Dios buiñor ka xi chu daña'. Ba' na pai'm aaya' nam pai' dhuuk juugit tu daasa', mi' dhir maa'n nam jax jix bhai' kai'chit maap boppoda'. Na gu' no'm mik cham maap boppo, cham maati' ka' no'm moo nakga' nam ti bim jix bo'iik ka', ka' ba' gu' dhi' bhaan ja mai'chi gu ja'ook bam ua'tulhdha' am.

⁶ Ba' dhi' nañ ji'k jax jam titda, nañ jam aagi'ñ pix na jax ja'k jir joidham, cham tu' nañ jam chianit jup kai'ch na pim pui' duña'. ⁷ Ba' ja'p jañ jup ilhi'ñ na pim git bix di'dilhdhim oipoda', ja'p na pim jax jiñ chitda na pim jiñ chikka. Pui' pim git jup jir di'dilhdhim ka' ja'p na jax aañ, na pim cham tu' ka ga'ngada' gu jaroi' na pim bima'n tu kiicha', ni ku pim pui'm aagit ka oipoda'. Gu' ji nat gu' gu Dios bix ji'ma'n jich a'm ti ti nach jax ja'k duduaka' ya' dhi oi'ñga'n, jai' dhit maakam tu't jam ya duduaka', gio jai' maakam ip.

⁸ Pui' na jax gu chichio'ñ gio gu u'uub nam pur di'dilhdhim, aañ chiix aa' nam git pui' di'dilhdhim ba bi'ya', sia gui' nam ba ko'iix gu ja bipna'. ⁹ Gu' ji no'm gu' cham nakoo' nam diih oipoda', jix io'm jir am nam xi ja gaagai gui' nam ja bim tu oi'ñka', na gu' cham jir am no'm dai bhaan ti ti'ñcho nam ti bim jix bo'iik.

¹⁰ Gu' ba' gu u'uub gui' nam ba ti bipna', pu gammijim ja bim ba tu oi'ñka' gu chichio'ñ gui' nam ba ja oi'ñ, cham tu'm kam ji'dilhka'nda'. Pui' ja'k jix aa' gu Dios, cham tu' aañ diih nañ pui'x aagit jup kai'ch. ¹¹ Gu' ba' no't gu' maadit dhi ubii jax dhuuk tu' bhaan mai' ma bua gu chio'ñ gui' na ka oi'ñdha', jir am na pui' diih ba

oirida', cham tu' jumai ka ga'ngada'. Gu' ba' no' gu'x aa' na chio'ñ bii'ma'n tu kioka', gio gui' gaagaix bhai'p tida' na jax chu'm bii'ma'n tu kiokat, cham tu' na jumai ga'ngada'. Sia gu' chio'ñ pui' ja'k jum aa' nam duña' nañ jax ja'k ja aagi'ñ gu' u'uub.

12 Ba' jai' gu' chichio'ñ nam ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, no'm gu' ja bii'pna' cham ti jügi'ñ, no' gu' cham pai' jax kai'chit jix aa' na bii'ma'n tu kioka', jir am na gammiji pu bii'ma'n tu kioka', cham tu' na mai' xi buaji. Dhi' aañ dñilh pix nañ pui' ja'k ñhii'ñ nar joidham, cham tu' na pui' ja'k tu aagix buiñor gu' Dios. 13 Gu' ba' no' gu' gu' ubii ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, ba' gu' binga'n chio'ñ cham ti jügi'ñ, gu' ji no' gu' pui' cham jax jup ji kai'chit jix aa' na bii'ma'n tu kioka', jir am nam pui' gammiji maap jup tu oi'ñka', cham tu'm mai'm i'iabuda'. 14 Na gu' sia ku cham ti jügi'ñ gu' chio'ñ, bix gook ja a'm ti niidhidha' gu' Dios, na gu' bix gook jix u'uañ ja ni'ñdha' sia ku dai gu' ubii ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Gu' ba' no' gu' gu' chio'ñ ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gu' ubii ba' cham, pui' maa'n na jax bix gook ja a'm jup ti ni'ñdha' gu' Dios, na gu' gu' chio'ñ ti jügi'ñdha'. Gio mi' dñir gu' ja maamar maa'n na jax ja a'm ti niidhidha' gu' Dios, cham tu' na cham kiki' a'aalh jup ba ja bia'ka'. 15 Ba' no' gu' gu' chio'ñ piam gu' ubii na cham ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam pix ji kiksa na pui' kai'ch na cham ka aa' na bii'ma'n tu kioka' gui' na ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, jir am nam jum jidilhkada' nam ba' cham dhi' bhaan jum kokdada'. Na gu' aach nach ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam cham jir am no'ch tu' bhaan jix buam jich aa', gu' ja'pji nach gammijix bhai'ch chaat ka'. 16 Na gu' gu' ubii na ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam cham mat ka' no' moo jax chu'm tanoolh pui'p ti jüñdha' gu' binga'n chio'ñ, ka' ba' gu' cham. Piam gu' chio'ñ na ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, cham mat ka' no' moo jax chu'm tanoolh ti jüñdha'

gu' binga'n ubii, ka ba' gu' pu cham jixkat.

17 Ku gu' aañ ja'pjani nañ jam guguuxi'ñ bix na pim jik kap maap jum jumpadat daan guch Xoi'kam, na cham jax bua sia jax ña pim ja'k tu oi'ñka', pix ji no' pim mi' pui' jiiim nat jax ja'k jix aagak jam a'm ti ti gu' Dios na pim tu jimda' jano' dir na pimit pai' dhuuk ti jüñ buiñor guch Xoi'kam. 18 No' pimit jai' dñit ti jüñ buiñor guch Xoi'kam na pimit pu bam matgilh na pim jir Israel kam ja'tkam, cham jax bua sia kum bix jix maat na pim matgilhdhix. Piam ku pimit gu' cham matgilhdhix kam ti jüñ buiñor guch Xoi'kam, pui' pim dho cham jum matgilhi'ñdha'. 19 Na gu' cham jax bua sia ku jaroi' matgilhdhix nar Israel kam piam ku gu' cham, gu' ja'pji no' ti jüñdhat buiñor guch Xoi'kam mi' pui' jim na jax jix aa'. 20 Maa'n na pim jax tu jimda' nat jax ja'k jix aagak jam a'm ti ti gu' Dios na pim tu jimda' jano' dir na pimit pai' dhuuk buiñor ti jüñ guch Xoi'kam. 21 Ba' jaroi' maadit no't ti jüñ buiñor guch Xoi'kam no'r tujuandam pui' cham namkidhat am, sia pui' cham jax jup jim aagit mi' pui' xi jimda' na jax jix aa' gu' Dios. Piam kut gu' jotmoda' jax xix bhaaigi na buusnia' mi' dñir na pai'r tujuandam, jir am na buusni maa'n na jax mi' pui' jimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam. 22 Na gu' guch Xoi'kam pix na pui' tu duña' na ba' buusnia' mi' dñir na pai'r tujuandam ka', dai ba' gui' pix bar tujuandam tugi'ñ ka'. Gu' ba' gui' na pu pui' ti jüñdha' buiñor guch Xoi'kam, na cham pai'r tujuandam ka' pui' cham namkidhat am, dhi' ja'p ji buusnia' na panaas bar tujuandam tugi'ñ ka' guch Xoi'kam pui' cham namkidhat. 23 Jum aa' gu' nach dai guch Xoi'kam pix bar tujuandam tugi'ñ ka' no'ch buiñor ba ti jügi'ñ, cham tu' jumai. Jich xaba'dak jup jich dhuu gu' gu' Dios nat jich a'mkam muu guch Xoi'kam nach mu ja'k ba jiiimit nach pai' gammiji mi' pup jich chulhiidha', giilhim jix dha'ram

nam jachich nat ba' bach bubuax mi' dhir. ²⁴ Pui' kuñ ba'p jam titda aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim maa'n na pim jax ja'k tu jimda' nat jax ja'k jix aagak jam a'm ti ti gu Dios na pim tu jimda' jano' dir na pimit pai' dhuuk ti jiiñ buiñor guch Xoi'kam.

²⁵ Gu' ba' gu u'uub gio gu chichio'ñ nam pur di'dilhdhim, cham pai' jax jiñ jurtu'n gu Dios nañ jax ja'k xi ja titdada', dai diilh pix jañ ja'pni ilhii'ñ no'm iam diilh pui'p ilhii'ñdha' git nam ba' mi' pui' xi jimii, nam gu'x maat nañ aañ jix io'm bax kabaak nañ buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam, katti ba' iam jiñ jii'gi'ñdha' am. ²⁶ Nam git pui' di'dilhdhim ba oipoda', cham tu'm ka ja ga'ngada' nam jaroi' ja bii'm tu kiicha', na gu'x chu xijai ya' dhi oi'ñga'n bhaan no'ñ ba ti bii'na'. ²⁷ Gu' ba' no' gu' gu jax chu'm chio'ñ piam jax chu'm ubii ba ti bii'na', cham jir am na mai' buppada' gu binga'n, pu bii'ma'n tu kioka' nam ji'x juugit duduaka'. Piam ku gu' cham ti bii'na', jix io'm jir am na pui' diilh ba oirida'. ²⁸ Tii cham tu'r ua'tulhdhara' dho sia kut jax chu'm chio'ñ gaagak gu ubii bii'ma'n ba tu kiicha, piam gu jax chu'm ubii no't oidhak bii'ma'n ba tu kiicha gu chio'ñ, dai pix ji na gu' nam pai' dhuuk tii maap ba tu oi'ñka', bii'x aixim bax chu xijai ka', bhaan pix bam tulhii'ñdha' am. Dhi' bhaan jañ ba' tii cham aa' na pim ti bipna' ka'.

²⁹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, ja'p jañ kai'ñkam jup jam titda nach ya' dir ja'p ja'k cham tu' bhaan kach chulhii'ñdha' git, nach gu' dhi' bhaan pix jich chukgi'ñ ka' ba' panaas nach tii mi' pui' xi jimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam, gui' na cham ka mii'kidha' na gio bhai'p jim. Ba' aañ pu ja titda gui' nam ji'k ti bipna', ja'p jam tu jimda' nam panaas pu cham tu' ti bipna' ka' git. ³⁰ Gio jai' no'm tu' bhaan jix buam jum aa', ja'p jam jup tu jimda' nam panaas jix bhai'm taat. Gu' ba' gui' nam jix bhai'm taat ka', ja'p jam jup tu jimda' nam panaas jix buam jum aa'. Gio jai' dhit no'm

bixchu' tu saba'dat tu bia', ja'p jam tu jimda' nam panaas pu cham tu' bia'.

³¹ Gio jai' dhit no'x bhai' tu jam jim ya' dhi oi'ñga'n bhaan na pim dudua, ja'p japim tu jimda' na panaas pu cham bhai' tu jam jim, na gu' dhi oi'ñga'n nach ya' nii'ñ xib, gatuuk cham pai' matgilhia'.

³² Tii cham aa' iñ gu' na pim bixchu' bhaan jix buam jum aa'nda' kuñ ba'p jam titda. Na gu' gu jaroi' no'r diilhdhim, dai gu Dios buiñor jix buam jum aa'ntugit gaagidha' na jax ja'k mi' pui' jimda' na ba'x bhai' ji buusnichgida' buiñor. ³³⁻³⁴ Jax dhui na gu' gui' nam ti bipna' ka' dai bhaan jujurtika' am gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch nam gaagidha' nam jax ja'k jix bhai' ji bubuakidha' ip ja bui gu ja bipna', ba' cham ji'xkat jix bhai' mi' pui' jimia' am na jax jix aa' gu Dios. Chichio'ñ jañ ja aagit jup kai'ch gio gu u'uub.

³⁵ Cha'pim jax jum aa'nda' nañ ja'p kai'ñkam jup jam titda na cham jax jix bhaai' na mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios gu jaroi' no' ba ti bii'na', ja'pji nañ bhaan jam aagi'ñ na gu Dios pik jix io'm jum aa' nach bii'pi' buiñor jix bhai' ji bubuakidha', cham tu' bii'pi' gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch.

³⁶ Ba' no' jaroi' ilhii'ñ nax bhai' ji chu buusnia' na bii'ma'n tu kiicha' gu jax chu'm ubii na bax mat ka', jir am nam maap xi chu oi'ñchai, dai no' mit ba aich na ji'k oidha' bia' kam tum kikiichar, na gu' dhi' cham tu'r ua'tulhdhara'. ³⁷ Gio gu jaroi' no' ilhii'ñ na nakga' na diilh oirida', na cham tu' jax jum aa'nda' na jaroi' pui' chian piam na mi' pai' pui' tu aagix, ja'pji diilh no'x chaat nar diilhdhim ka', jix io'm jix bhai' tu jimia' ya' dhi oi'ñga'n na ka duaka', na gu'x io'm jir joidham gu diilh no'ñ oiri. ³⁸ Jir am ba' gu jaroi' no't bii'ma'n tu kiicha' gu ubii gu jax chu'm na bax mat ka', gu' pix ji na gu'x io'm jir am gu jaroi' no'r diilhdhim.

³⁹ Gu ubii no' ti bii'na', ja'p ji buusanda' nam maap buupulh ka' daim bipnagim nam ji'x duduaka'. Ba'

no't gu chio'ñ ma muu, ja'p ji busnia' nam bam do'ñcho'. Mi' dhir ba'x bhaai' na gu ubii jumai oidhai gu chio'ñ bii'ma'n ba tu kiicha', dai na pui'p ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. ⁴⁰ Piam ku gu' diih pu ba bi'ya' na ba'x io'm jix bhai' tu jimda'. Ja'pniñ ja'k pix ilhii'ñ aañ, nañ gu' ti jii'gi'ñ na pu'ñi ja'k jup ilhii'ñ gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' nañ a'm jup tui'dhi'.

8

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam jax ja'k buada' gu koi' gui' nam ja'ppix didios jup duiñxim ja titki'ñ gu ja'tkam

¹ Ba' xib jañ bhaan jup xi chu jam a'gidha' na pim jiñ chikka na pim jax ja'k buada' gu koi' gui' nam didios jup duiñxim ja titki'ñ gu ja'tkam. Bix ji'ma'n jix maat ich dhi' na jax jir jum duukam, gu' pix ji na gu' nach tiix chu mamatda', bhaan pix gè'gèrkam jich chaat ka' ich. Ba' no' gu'ch a'm jup tu'ii' gux chu joi'gi'n, dhi' bhaan kabkaidha' ich nach jix io'm buiñor ti jii'gi'ñdha' guch Xoi'kam. ² Na gu' gu jaroi' no' pui'm aa' na panaas jix bhai'x maat gu tu', cham tu' silhkam jix bhai'x mat ka'. ³ Gu jaroi' ba' na daanda' gu Dios, jix bhai'x mat ka' ip gu Dios na dhi' buiñor tu daan, jix joi'mdat ba' bhaan ti naidhidha'.

⁴ Jix maat ich nam gu didios jup duiñxim pur cham tu', nam gu' pu cham dudua ni palhip, pur cham tu' ip ba' sia gu koi' gui' nam ja titki'ñ. Maa'n pix jix jai'ch gu' gu Dios dukam aach nach jix maat. ⁵ Jai' gu ja'tkam didios ja bia'ka' am sia tu' na pix na bha ja'p jix maax jix dhaam piam tu' na ya ja'p jix jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan, gè'gèrkam ja ilhii'ñ am. ⁶ Gu' ji na gu' aach nach jik ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, bax maat ich na maa'n pix jix jai'ch gu Dios dukam nat jup tu duu bix na jik tu'x chu jai'ch, dhi'r jich Gi'kora' aach. Pu kai'ñkam pix ya' dudua ich dhi oi'ñga'n bhaan nach dai gui' pix buiñor jup tui'ñgida'. Gio maa'n pix jup jix jai'ch guch Xoi'kam nar

jich Gè'kam tuk, dhi' nat bhaankam jup tu duu bix gu Dios na jik tu'x chu jai'ch, pui' na jax aach nach ya' dudua.

⁷ Jai' dhit gui' nam xib ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, ja bui tu daanit am gu didios jup duiñxim jano' nam cham ti jii'gi'ñdhat, ba' chakui bhai' maat am sia gu xib na jax pik ja'k jir silhkam. Ja'p jum aa' am nam dudua pui' ji chu't gu didios jup duiñxim, jix buam ilhii'ñdha'm ba' nam pai' dhuuk ti kua'da' gu bakaax nam ja titki'ñ gu ja'tkam, dai pui' ja'k jum aagit kua'da'm gu', ua'tulhdhara' ilhii'ñ am. ⁸ Jax dhui na gu' cham tu' dhi' ki'n jich a'm ti naidhidha' gu Dios gu jax chu'm koi' nach kua'da'. Nach gu' cham tu' dhi' ki'n jir jix u'uañ ka' no'ch tu kua' gu tikiix kam koi', ni kuch cham dhi' ki'n jich ua'tulhdhidha' no'ch cham tu kua'. ⁹ Ku gu' aapi'm na pim jik jix bhai' bax kaapak na pim ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, jum aa' na pim cham ja taagiob tu kua'da' gui' nam chakui bhai' kaapak buiñor guch Xoi'kam, sia ku pim gu' aapi'm jix maat na cham xidhuu gu jax chu'm koi'. ¹⁰ Na gu' no't jaroi' maadit aapi'm na pim jix bhai' bax kaapak buiñor guch Xoi'kam, mu jimik pai' nam tuut gu didios jup duiñxim mi' ba ji chu juu gu koi' na mi' tikiix, no' gu' mi' dhir ja'p mum nai'ñ gui' na cham kabaak buiñor guch Xoi'kam, jai' dho mummip ba tu jugia'. ¹¹ Ba' sia kup aap jix maat na cham jax bua sia kup tu kua', gu jumai pui'm aa'nda' nam dudua pui' ji chu't gu didios jup duiñxim, mi' dhir ba' pu cham ka ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, sia kut gu' ti diih guch Xoi'kam jix joi'mdak bhaan ti ti gam nat pui' ti bhaankam jup muu. Aap ba' bar jum kuiñcha ka' na mai' ba gixia'. ¹² Gio gu' aach nach bax kaapak buiñor guch Xoi'kam, no'ch pu'ñi tu kua' piam tu' no'ch jax bua ja nai'ñchudat gui' nam cham bhai' kaapak buiñor guch Xoi'kam, jix buam jum aagit jich ñii'ñdha' guch Xoi'kam, nach gu'

ua'tulhdhara' t̄ir ja iabutu'nda' gu ja'tkam tugi'ñ. ¹³ Jum aa' ba' nañ cham tu' ja taagiob kua'da' gu jax chu'm koi' gui' nam chakui' bhai' kaapak ka' buiñor guch Xoi'kam, no'ñ gu'x maat nam dhi' k̄i'n jum ua'tulhdha'.

9

Naba ja aagi'ñdha' gu Paablo na jax ja'k tu jimda' gu jaroi' no'r nobii'ñ guch Xoi'kam

¹ Aañ jix maat jiñ jur am bhaan na pim b̄ix ti j̄igi'ñ nañ aañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam, jix bhaai' ba' nañ pu tu duñia' jax ñañ ja'k ilhii'ñdha' nar joidham, maaxik d̄iilh jiñ buupui k̄i'n t̄i ñich gu' guch Xoi'kam. Ba' aapi'm bhaan jix maati' nañ gui' bhaankam tu juan, na pim gu' buiñor ba ti j̄igi'ñ na ñich tu jam a'gi. Jir jiñ mai'chik japim ip ba' aapi'm. ² Gu' ba' no'm gu' jai' kap guch Xoi'kam j̄igi'ñdham pui' ilhii'ñ nañ cham jir nobii'ñ guch Xoi'kam, cham jax bua, na pim gu' aapi'm ba xiñ maat. Dhi' bhaan jix maati' gu' na pim j̄i'k buiñor ba ti j̄igi'ñ guch Xoi'kam nañ maaxik jir nobii'ñ.

³ Ba' aañ ja'pni ja titda gui' nam j̄i'k jix buam ilhii'ñ nañ jax ja'k tu jim:

⁴ Jix bhaai' nañ mi' d̄hir tu kua'da' gio nañ mi' d̄hir tu io'da' gu tu' na ñich pai' ba tu jua. ⁵ Siax bhaai' nañ mi' d̄hir maad̄it xi baidhai gu ubii gui' na buiñor ba ti j̄igi'ñ guch Xoi'kam na ba'r jiñ b̄ina'tu'nda'. ¿T̄i' na ba' gu Peegro gio gu jai' noonbi'ñ guch Xoi'kam, gam sia gu d̄iilh s̄ispidhi'ñ guch Xoi'kam? ⁶ ¿Ka' aach aa ba' dai gook d̄it dhi Bernabee cham jir am nam tu' k̄i'n jich palhbui'ñdha' gui' nam ba ti j̄igi'ñ buiñor guch Xoi'kam? ⁷ Jix maat japim gu' na cham j̄i'xkat jax chu'm sandaarui'x d̄iilh tu namki'ñ gu tu' na k̄i'n duaka'. Gio gu jaroi' na ti isda' gu uubas, mi' d̄hir ga'rat k̄i'n tu kua'da'. Gio gu jaroi' no' ja bia' gu kakaasnir, mi' d̄hir ja suussat io'da' gu bii'm, piam na ga'rat k̄i'n tu kua'da'. ⁸ Cha'pim jax jum aa'nda' nañ d̄iilh p̄ix pui' ilhdhat

jup kai'ch, gu' ja'pji sia na pui' ja'k tu aagix na tu ua'ñix mi' nat pai' tu ua'nak gu Moisees. ⁹ Ja'pnim kai'ch: "Cha'p bulhdhatu'nda' gu chiñii'ñ gu tuur nap pai' dhuuk tu kaipi'nda' gu tiriik na ba' jai'p ko'iidha'." Ba' cham tu' ja'p kai'ñkam pui' ja'k tu aagix na ba' dhi' bhaan jix maati' ka' na gu Dios jix io'm jix ja joi'gi'n gu tutuur, ¹⁰ gu' ja'pji aach nach jir ja'tkam. Na gu' na j̄i'k jax tu aagix, aachi' nach jir ja'tkam nach mi' pui' tu daa'ñchu'nda' na ba'x bhai' tuch jimda'. Gio gu' gu jaroi' na ti ixia' gu tiriik, pu kai'ñkam ti ixia' na ba' mi' d̄hir mai'chia' ip gu tu' na bhaan bi-pio'da', gio gu jaroi' na tu kaipga' pui' ip. ¹¹ Ba' pu'ñi ip aach nach tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, ja'p ji buus na chich ti i' na chich tu jam a'gi. Gu' ba' na pim gu' aapi'm ba ti j̄igi'ñ, dai na pim bach siispatḡida' nach tu' k̄i'n dudu'atḡida', na gu' dhi' ba' bar jich mai'chik ka'. ¹² Jir am ip dho no' pim ja siispatu' gu jai' na mit t̄i cham tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, dai ji na gu' aach p̄ik jix io'm jum aa' na pim gammijich siispatḡida' na chich p̄ik tu jam a'gi, nach ba' dhi' k̄i'n dudu'atḡida'.

Cham jach pai' dhuuk dhi' bhaan tu jam a'gidhat sia kuch gu' t̄iix maat, tu nakoo'nda'ch p̄ix nam ba' cham maakam ilhdhai gu ja'tkam bhai' ji bhaaku'ch bui nach nai' ka tu a'gim gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. ¹³ Gio gu'x maat japim ip na gui' nam j̄i'k chiop tu juan, mi' d̄hir jum palhbui'ñka' am chiop nam ba' xia'ñdhidha'. Pui' na jax gui' nam mi' tu juanda' nam pai' ja koodat gu sasoi' makḡirxi'ñ gu Dios, mi' d̄hir gu bakaax nam kua'da' nam ba' siamri k̄i'n dudu'atḡida'. ¹⁴ Pu'ñi ip ba' gui' nam nai' tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, Dios p̄ix d̄iilh mi' ja tuttu' gu' nam ba' dhi' bhaan tu juanat mi' d̄hir mai'chidha' gu tu' nam k̄i'n dudu'atḡida'. ¹⁵ Gu' ji na gu' nañ jax ba kai'ch nach cham pai' dhuuk jax jam

titda gu pui' ja'k, ni sia xib kuñ cham pu kai'ñkam mui'p ba tu jam ua'ñi'ñ nañ jix aagit na pim tu' bhai' xiñ joochxidha'. Jax dhui nañ gu' aañ dhi' ki'n jix bhai'ñ chaat nañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam, pu dhi' ki'n jix bhai'ñ chaatit mukia' iñ sia kut gu' cham jixkat jaroi' tu' ki'n jiñ xiis ya' dhi oi'ñga'n.

¹⁶ Gio cham tu'ñ dhi' bhaan gē'kam jiñ chaat nañ tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, nañ gu'x maat nat gu Dios pix jiñ a'm ti tiigik jiñ chia nañ dhi' bhaan tu juana'. Ja'p chi cham bhai' tuñ jimia' no' ñich cham pu duu. ¹⁷ Gio gu' cham pai' jax jiñ chi'ñ gu Dios nañ tu' namki' nira' mi' pai' maa'n kap xi chu a'gai, ni kut cham pai'ñ chikka no'ñ jix aa' nañ nai' tu a'gara' ka' ba' cham. Ja'ppi nat jiñ joot nañ nai' tu a'ga'. ¹⁸ Pui' ba' pix nañ jax ba kai'ch nañ dai dhi' ki'n jix bhai'ñ chaat ka' nañ tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam cham ji nira' gu tu' nam git jiñ makia' gu ja'tkam mu dir bha ja'k. Gio nañ ja'pni kai'ñkam jup kai'ch ip nañ cham tu' bhaan jup jiñ buixdhat gu tu' nañ a'm bipio'da' git nañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam.

¹⁹ Ja'p pix ji buusan ba' nañ jir tu ja juandam tuk gu ja'tkam pui' pix cham jiñ ñamkidhat, sia kuñ gu' tii cham pai' jaroi'r tujuandam tugi'ñ gu maaxik. Gio gu' gu ja'tkam pix dñlh nañ ja mai'chim gui' nam ji'k ti jii'ñdhi' buiñor guch Xoi'kam nañ tu ja a'gi'ñ, cham tu' na moo cham tu'ñ a'm jup bi'iim. Tiiñ jiñ dhakoo'ñdhatu' ba' nañ tu ja a'gi'ñchu', nañ gu'x aa' nam git mui' ti jii'ñdha'. ²⁰ Ba' ja'pni chu't jañ ja mai'chim: Nañ pai' dhuuk ja buip tui'ka' gu Israel kam ja'tkam, pui'ñ ja'k xi chu jimda' nam jax tu jim nam ba' cham jax jiñ chitdada', mi' dñir jañ ba' bhai' ji ja mai'chia' nañ bhai' ji chu ja a'gidha' nam ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Tu' ka'm jañ xi chi nñi'ñdha' na ji'k jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak, sia kuñ gu' aañ

dñlh cham tu' mi' pui' ka tu daa'ñchu'. ²¹ Gu' ba' no'ñ ja buip tu'ii' gui' nam cham mi' pui' tu daa'ñchu' na jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak, pui'ñ ja'k jup tu jimda' nam jax tu jimda' dñlh, ja'p jañ xi dhuukat na ji'k jax tu aagix nam ba'ñ kii'galhdha', sia kuñ gu' aañ dñlh pix jix maat nañ mi' pui' jim na jax jix aa' gu Dios, nañ gu' mi' pui' jim nat jax tu jii' guch Xoi'kam na ya' xi oilhimik dhi oi'ñga'n bhaan. Mi' dñir ba' dai nañ bhai' ji chu ja a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ nañ ba' ba ja mai'chia' gui' nam ji'k ti jii'ñdha'. ²² Ba' no'ñ ja buip tu'ii' ip gui' nam chakui bhai' buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam, pui'ñ ja'k jup tu jimda' nañ panaas chakui bhai'p ti jii'gi'ñ, aañ gu' nañ jax dhui dhi' bhaan ja palhbuidha' nam jax ja'k jix bhai' kaapaka' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' pu'ñi sia pai' nañ jup tui'ñgida', nañ jax ja'k ja nñi'ñdha' gu ja'tkam nam tu jimda' gu mi' kam, pui'ñ ja'k jup ba tu jimda' nañ ba' bhaan ja mai'chia', kat jam chi iam pu'ñi ja'k jai' dñit ti jii'ñdhai jimia' buiñor guch Xoi'kam. ²³ Bñx aixim jañ gaa'ñchu' nañ jax ja'k ja kaichdha' dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam gu ja'tkam, jix joojoidhat jañ tu ja a'gi'ñ, na gu' maaxik jir pui' na jax jum kai'ch. Jix aa' iñ gu' tii nam git bñx gu ja'tkam mi' pui' tu dagia' na jax jum kai'ch, nam cham tu' bñx aixim tu jimda'.

²⁴ Gio ja'pni ip na pim jax bax maat jiñ jaaduñ, nam pai' dhuuk mu ja'p pai' titbiada' gu ja'tkam nam bapo'da', cham tu' bñx tu mai'chia' am ji'k nam maap boopoya', maadit pix gu jax chu'm na tu mai'chia' jaroi' nax io'm jix milhdha' ka'. Aach ba' pu'ñi titbiadam ki'n jup ji buan nach ji'k buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam nach ya' ka dudua dhi oi'ñga'n bhaan. Jum aa' ba' nach jix bhai' mi' pui' xi jimda' nach ba' mai'chia' gu tu' nar jich mai'chik ka' gatuuk. ²⁵ Na gu' gui' nam bax chitbik ka', bñpi'x bhai' bam duñia' am nam jax ja'k titbia' nam ba' cham buam pix jum buada'

jano' na pai' dhuuk bar bhaan ka'. Gio nam pai' dhuuk pik ba titbiada', dai dhi' bhaan nam titi'ñchoka' nam jax ja'k jum buidha' nam ba'x bhai' pu duñiidha', nam gu' cham am bua' no'm biix aixim jum aa'ntu'. Ba' dhi' ya' pix dhi oi'ñga'n kam nam jix mai'chik ka' gu tu' nam ba'm dikoo'ñdhatgida' nam jix bhai' mi' pui' xi duiñchu'nda', gatuuk maa'n na jax dibaa' gu'. Aach matgim ja'ppi gui' nach jix mai'chik na cham ji'xkat dibaa', na gu'r jix dhaam kam. ²⁶ Gui' pix nañ jix mai'chim aañ nañ ba'ñ dhakoo'ñdhatu' nañ tii gaa'ñchu' nañ jax ja'k jix bhai' ji buusnia' buiñor gu Dios, na gu' dhi' ja'p ji buusan nañ milhchu'. Jix maat iñ nañ cham tu' tu' kub pix tiiñ dhakoo'ñdhatu' nañ milhchu', gu' ja'pjix maat iñ nañ tu mai'chia' gatuuk. ²⁷ Mi'ñ pui' tii xi jim na jax ja'k jix bhai' ji chu buusnichgida' nam ba' mi' pui'p tu daa'ñchu'nda' gu ja'tkam, xiñ chulhiñaidhat iñ na jax aa'. Na gu' no'ñ aañ diilh maakam tu duiñchu', cham tu' pui' nañ jax ja aagi'ñ gu ja'tkam, aañ pix diilh cham tu' ki'n ji bi'ya' gatuuk buiñor gu Dios.

10

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na cham jir am na jaroi' buiñor tu daanda' gu jax chu'm dios jup duiñxim

¹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, ti'ñchokat japim jano' na mit guch bopxi kat mi' bubua gø' suudai' iraab, nam pai' Bi' Suudai' ti tii' bix pix gu ja'tkam, gio nat ja ii bo gu Dios tibiaa' ki'n. ² Dhi' ja'p ji buus na mit ki'n jum bopko gu tibiaa' gio gu suudai' mi' na mit pai' bubua nam ba' mi' dhir dai gu Moisees pix ba kaichgida'. ³ Gio biix maap tu juu mit gu koi' gux dhaam kam nat Dios tu ja maa. ⁴ Gio gu suudai' gux dhaam kam biix maap ii mit ip, maa'n a'ai' cha'm dir bubua nam giilhim bax chanook. Ba' gu a'ai' gui' nat bhaan dir bubua gu suudai', jir di' pix guch Xoi'kam na pu ja oi'ñ jano'. ⁵ Gu' ji na mit gu' mui' cham mi' pui' jii guch bopxi kat nat jax tii

ja tii'n gu Dios nam tui'ñgida', koi mit ba', pui' mi ja'p pup biit gu ja tutku' gampix jix chu gak kir.

⁶ Ba' dhi' pui' nat jax chum duu jano', dhi'ch bhaan mui' xich ga'ngada' no'r am pui' nat jax tu ja dooda guch bopxi kat. Ba' no't gu'x buam tu ja dooda, dho cham jach pu chu't na mit jax ja'k tu jii gui', cham jir am nach bhaan jujurtika' gu tu' na cham jir kii'. ⁷ Cham jir am nach ja bui tu daanda' gu didios jup duiñxim, na mit gu' dhi' pu chu'm ki'n koi jai' dhit guch bopxi kat jano'. Ja'pnim kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu jano' kam: "Xi dharaibuk jamit ma tu juu gu ja'tkam gio na mit bhai' ji maik, mi' dhir jamit jix io'm biix aixim bhai' ji chu duu na tu' cham jir kii'." ⁸ Sia cham jir am nach ganai' pix ja biim boppoda' mui' gu u'uub, ja'p na mit jax tu duu jai' dhit guch bopxi kat jano', koi mit maa'n oo'm daman baik miil gu maa'n tanoolh cha'm. ⁹ Sia cham jir am nach tu' bhaan mamai'chikda' gu Dios ja'p na mit jax tu duu ip jai' dhit jano' guch bopxi kat, koi mit ba' na mit ja kikii gu kooko'. ¹⁰ Sia cham jir am no'ch cham ti jügi'ñ nach mi' pui' jimia' jax ña tiich chitdada' gu Dios, ja'p na mit jax jup tu jii jai' dhit guch bopxi kat jano', ja koi ba' gu nobii'ñ gu Dios gui' na pu chu'm ki'n daa na ja koo'nda' gu ja'tkam.

¹¹ Ba' pu kai'ñkam jup tu ua'na mit ip jai' dhit guch bopxi kat jano' kam nach ba' pu'ñi bhaan jix mat ka' na tu' cham jir kii' aach nach yamm bar kukga'n ka' pix ba'. Nach gu' dhi' bhaan ba' bax maat na mit tu' bhaan cham am buak dhi' ki'n koi jai' dhit guch bopxi kat nach ba' aach cham pui'p tu jimda'. ¹² Ba' aapi'm na pim ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, no' pim jix maat na pim mi' pui' jiiim na jax jix aa', maa'n dho na pim jax mi' pui' jiiimda', xi chi ñidhat japim na pim cham tu' bhaan gai suulh-gia'. ¹³ Gio gu' aapi'm na pim ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, cham ji'xkat ja'xbui' bhaan tu jam mai'chia'

na pim ji'x cham nakoo'nda', aagix pi'x na pim ji'x jix ñakoo' jam tutku' bhaan. Jam palhbui'ñchu' gu' gu Dios na pim jaro'i' soi'm ilhdhat buiñor ti jügi'ñ, gui' jam gu'nguxdha' jam tutku' bhaan na pim ba' nakga' gu tu' na bhaan tu jam mai'chia'. Maa'n ba' na pim jax buiñor ti jügi'ñdha' guch Xoi'kam na xi chu jam mai'chi.

¹⁴ Pui' kuñ ba'p jam titda aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim cham tu' ka ja daanda' gu ja'ppi'x didios jup duiñxim. ¹⁵ Jix maat iñ na pim aapi'm jix maatit jiñ kēēñ jaaduñ nañ ji'k jax jam titda, na pim gu' aapi'm jir jix chu mamatdagim. ¹⁶ Nach pai' dhuuk maap jich jumpadai xi taxchaabgidhai gu Dios tu i'ya' gu biiñ i'lhich bapaas ta'm nach bhaan ti'ñcho' guch Xoi'kam jano' nat pai' dhuuk jup tu ii ja bii'm gu noonbi'ñ, bii'x maa'n nach jax chu'm i'ya', na gu' dhi' bhaan jum ua'rgidha' gu i'ra'n guch Xoi'kam. Gio nach pai' dhuuk ta'tak jich jaixdhai tu jugia' gu paan gakhdi'ñchix kam, pui' maa'n nach jax pi'x bii'x jup jugia', na gu' dhi' bhaan jup jum ua'rgi'ñ gu tukga'n guch Xoi'kam. Bii'x ba' maa'n nach jax chu'm jugia' gio nach tu i'ya' nach pai' dhuuk pu'ñi soi'ch ilhdhat maap jich jumpada' nach bhaan ti'ñcho' guch Xoi'kam. ¹⁷ Ba' maa'n pi'x gu paan jach a'lhich jaisat kua' bii'x dhit sia kuch jax jir mui', nach gu' bii'x maap dai guch Xoi'kam buiñor ti jügi'ñ. Na gu' pu'ñi ba'r jum duukam kat kua'da' ich gu paan na bhaan jum ua'rgi'ñ na dhi'r bakxiga'n guch Xoi'kam nach jaro'i' buiñor ti jügi'ñ bii'x dhit, dhi' ba' bhaan jix maati' nach bii'x dhit maa'n tuuku'p duuk bii'ma'n.

¹⁸ Gio ja'pni ip, na pim jax jix maat nam tu buada' gu Israel kam ja'tkam, nam xi makgixidhai gu Dios gu bakaax, diilh jam ba jugia' gatuuk. Dhi' ba' bhaan jix maati' ka' nam buiñor jup tui'dhi' gu Dios, nam gu' maap tu kua'da' gu bakaax. ¹⁹ Ba' dhi' cham tu'ñ ja'p kai'ñkam jup kai'ch nam gu didios jup duiñxim

tu'x bhaai', ni kuñ cham tu' ja'p kai'ñkam jup kai'ch na gu bakaax nam ja titki'ñdha' dhi didios jum titgidam jix io'm jir jix kii' ka', cham tu' pui' na gu ja'ppi'x bakaax. ²⁰ Gu' ja'kbui' kat ji nañ ja'pni kai'ñkam jup kai'ch na gui' nam cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gu jajo'k nam tu ja titki'ñdha' nam pai' dhuuk tu ja titki'ñdha', cham tu' gu ja didios tuk, gu' ji nam gu' gui' cham mat ka'. Pui' kuñ ba' aañ cham aa' na pim kua'da' gu tu' nam ja titki'ñdha', na pim gu jajo'k pi'x ja bii'm tu kua'da'. ²¹ Cham jir am gu' na pim bhaan tu io'da' gu bapaas ga'n guch Xoi'kam gio bhaan gu ja bapaas gu jajo'k. Ni ku cham jir am na pim maap jum jumpadat kua' gu paan na pim bhaan titi'ñcho' guch Xoi'kam gio no' pim jimmi mu ja'p nam pai'p jum jumpadat ja daan gu jajo'k gui' nam cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. ²² ¿Ka' pim ji gu'x aa' aa na bhaamu'ch bui gu Dios? Jix maat ich gu' nach pur cham tu' buiñor, jich chulhiiñchuda' ba' pai' na duuk ilhii'ñdha' no'ch tu' bhaan cham am buatu'.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na cham tu' bii'x jir joidham gu tu' nach jax buada'

²³ No' pim jai' dhit jax kai'ch: “Xib bii'x aixim jix bhaai' nach pu tu duñia' nach jax ilhii'ñ nar joidham, nach gu' buiñor ba ti jügi'ñ guch Xoi'kam.” Jir pui' dho tii, dai pi'x ji na gu' cham tu' bii'x jir am nach pu tu buada' nach ji'k tu' ilhii'ñdha' nar joidham panaas, nam gu' cham tu' bii'x pui'p ilhii'ñdha' guch Xoi'kam jügi'ñdham gui' nam chakuix io'm jix kaapak nam ti jügi'ñ. Cham tu' bii'x ki'n ja palhbui'ñka' ba' gu tu' nach jax buada' nam jax ja'k jix io'm ki'n kaapakaidha'. ²⁴ Jum aa' gu' nach ja palhbui'ñchu'nda' gui' nam pu'ñi kax mamoi'k nam buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam, cham tu' nach kuupit pu tu buidha' jax ñach ilhdhidha' aach nach bax kaapak nach ti jügi'ñ.

²⁵ Jix bhaai' dho na pim saba'dai jugia' gu bakaax mu ja'p na tum ga'ra,

dai na pim cham ti tikkat ni na pim pui' jim aagit no' tikiix kaat ka' ba' cham. ²⁶ Jix maat ich gu' na Dios pix jup jir duñii'ñ gu bakaax, bix jir tu gui' ga'n gui' na ji'k tu'x chu jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan.

²⁷ Gio no't jaroi' jam baidhak na pim tu koi'po' kia'mi'ñ sia ku gu' cham ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, aapi'm cham jax ji chi'ji xi chu jugai' jax chu'm koi' nam jam bhiidha', cha'pim jax jum aagit no'r am na pim jugia' ka' ba' cham. ²⁸ Jii' ji no't gu' jax dhuukat jax jam tii'n na tikdhix kat ja bui gu didios na ba' cham jir am na pim jugia', na pim ba' cham dhi' bhaan gammiji pup jix buam jum aa'nda'. ²⁹ Gui'ñ jup ja titdat jup kai'ch nam kax mamoi'k nam buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam, cham tu' aapi'm na pim bax kaapak. Na gu' sia ku pim jai' dhit cham jax ilhii'ñ gu bakaax gui' nam didios jup duiñxim ja titki'ñ, cham mat ka' pim no' jai'p jam bii'm jii'm am gui' nam chakui' bhai' kaapak ka' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Pui' ba' pix jix bhai' na pim pu cham kua'da' no'm ba jam aagi'ñ na tikiix kat gu tu' nam jam bhiidha' no'm ba tu jam onbagi'ñ.

Cham jir am dho tii sia aañ jiiñ bui na moo cham jup bhaai' nañ jugia' gu tu' na xiñ ñii'ñ pix gu jumai nax buam ilhdha'. ³⁰ Na gu' no'ñ aañ taxchaabgidhat gu Dios kua' gu tu', ¿jax ku ba'x buam jum aagit jup jiiñ ñii'ñdha' gu jumai? ³¹ Jum aa' dho ba' na pim bii'pi' xim ga'ngada' na pim jax ja'k jix bhai' ji bubuakidha' ja bui gui' nam chakui' bhai' kaapak ka' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Bii'pi' pim xim ga'ngada' gu tu' na pim ba ji jugia', piam gu tu' na pim ba ji i'ya', gam bix aixim tu' na pim jax buada', na pim gu' pu'ñi ja'k ba' bix maap jix bhai' ji bubuakidha' buiñor gu Dios gui' nar Ge'kam. ³² Piam pui' na jax gui' nam jir Israel kam ja'tkam no'm jam ñii'ñ gu tu' no' pim it jax ba ji dhuu, no' pim jix maat nam buam ilhdha', cha'pim pu buada'. Sia ja bui

gui' nam cham jir Israel kam, gam sia ja bui gui' nam ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam nañ jax ba kai'ch. Bix sia jaroi' na pix no' pim jix maat nam jix buam ilhdha' gu tu' na pim jax bax dhuñiik ka', cha'pim pu buada'. ³³ Na gu' aañ gu tu' nañ jax buada', bii'pi'ñ jix bhai' xiñ ga'ngada' no' moox bhai' ji buusnia' ja bui gu jai' piam ku gu' cham, nañ gu'x aa' nam pui' buiñor jup jimia' guch Xoi'kam, sia kuñ gu' aañ tiix maat na pur cham tu' sia tu' na pix.

11

¹ Pui' pim ja'k tu duiñchu'nda' na pim jax jiiñ ñii'ñ aañ nañ tu duiñchu', nañ gu' aañ ya' dir ja'p ja'k pui' pix jup tu duiñchu' nat jax ja'k tu jii guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimik.

Gu Paablo na bhaan ba tu a'ga' nam jax ja'k tu jimda' gu u'uub

² Ku gu' aañ jix bhai'ñ chaat ji na pim gammijiñ chi'ñchot mi' pui' jii'm nañ jax jam aagi'ñ. ³ Ba' ja'p jañ jup xi jam aa'ñdham na pim git ba' mi' pui'p xi jimii: Pui' nach jax tu' ka'm ñii'ñ aach guch Xoi'kam nach jir chichio'ñ, pu'ñip jum aa' nam tu' ka'm ja ñii'ñdha' gu u'uub gu ja bipna'. Guch Xoi'kam pui' tu' ka'm jup ñii'ñ gu' gu Dios. ⁴ Pui' ku ba' gu chio'ñ no' tu' ki'n iinaat gu ma'oo'n tu daan piam no' bhaankam gu Dios ja aagi'ñ gu jai'ch Xoi'kam jii'gi'ñdham na jax ja'k jix aa', dhi' ja'p kai'ñkam pui'm duuka' na cham tu' ka'm ñii'ñdha' guch Xoi'kam. ⁵ Gu' ba' gu ubii no' cham jup iinaat gu ma'oo'n tu daan buiñor gu Dios piam no' pui' bhaankam jup tu a'ga, dhi' ja'p kai'ñkam pui'm duuka' ip na cham tu' ka'm ñii'ñdha' gu chio'ñ gui' nar binga'n ka'. Ja'p pix ji busanda' gu' nax dhaapkam jii'kix ka' gu ma'oo'n no' cham iina. ⁶ Ba' no' gu' gu jax chu'm ubii cham joi'ñ na iina'ka' gu ma'oo'n na pai' dhuuk pu'ñi tu daanda' buiñor gu Dios, jix dhaapkam dho xim jii'ka' no' cham xi'ir gu pui' ja'k. Piam no' gu'x xi'ir, xim iinaat do. ⁷ Gu chio'ñ cham jir am na iina'ka' gu ma'oo'n, nat gu' gu Dios pu chu'm

jup duu na jax chu'm dñlh na ba' tu' ka'm niidhat buiñor tu daanda'. Ba' gu ubii no'm iin, dhi' bhaan jup jix maati' ka' na tu' ka'm niiñ gu chio'ñ gui' nar binga'n ka'. ⁸ Nat gu' gu Dios cham tu' gu bakxiga'n gu ubii alhi'ch ñkdhak jup duu gu chio'ñ, gu' ja'ppi gu chio'ñ nat alhi'ch ñkdhak jup duu gu ubii. ⁹ Gio cham tu' gu ubii nat bñpi' jai'chdhir nat ba'p ba jai'chdhir gu chio'ñ, gu' ja'ppi gu chio'ñ nat bñpi' jai'chdhir nat ba'p ba jai'chdhir gu ubii na ba' bar binga'n ka'. ¹⁰ Pu'ñi pix kai'ñkam ba'm aa' na gu ubii xi iin'at gu ma'oo'n na pai' dhuuk pu'ñi tu daanda', gio na ba' dhi' bhaan jix maati' ka' na tu' ka'm ja niiñ gu noonbi'ñ gu Dios. ¹¹ Gu' ji na gu' xib nach ba ti jñgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, maa'n nach jax pix jich ilhii'ñdha' bñx. Nach gu'x maat na cham jixdhat jai'chdhihia' gu ubii no' cham jai'ch gu chio'ñ, ni gu chio'ñ ku cham jixdha' jai'chdhihia' no' cham jai'ch gu ubii. ¹² Na gu' sia kut gu Dios jup duu gu bñpi' kam ubii bhaan dir gui' nat pui' bñpi'p duu ip gu chio'ñ, xib bñx gu chichio'ñ nam jik jix jai'ch bhaan dir maaxir jamit gu u'uub. Maa'n ba' nam jir jix pix gu ubii gio gu chio'ñ, gam sia bñx na jik tu'x chu jai'ch ya' dhi oi'ñga'n giox dhaam ja'k, na gu' Dios pix jup jir tu duñii'ñ bñx.

¹³ Dñlh japim ba' xim ga'ngada' no'r am na gu ubii tu daanda' buiñor gu Dios pui' cham jim iin'at piam ku gu' cham. ¹⁴ Na gu' maaxik ya' nach jax ja'k tu jim xib, jix xi'raam tui'ka' gu chio'ñ no't xi chitbilh gu kuupa'n, ¹⁵ gu' gu ubii cham, sia kur tñtñb gu kuupa'n, nat gu' maaxik pu pui' ja'k ya do'ñcho gu Dios na ba' ki'n iin'ka' gu ma'oo'n. ¹⁶ Gu' ba' no' gu' jaroi' maadit cham maat na jax pik ja'k xi dhuñia' dhi' nañ jax kai'ch, no' gu' dai nat bhaan pix ba ji ñiokbo, aañ ya' dir pu titda nach daipu' pu'ñi ja'k jix maat nar joidham, cham jach jax chu'm jumaix maat. Sia jai' kap gui' nam pui'p ti jñgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, daipu' pu'ñi ja'k jix maat am

nar joidham.

Na bhaan ba tu a'ga' gu Paablo jano' nat pai' dhuuk tu juu guch Xoi'kam jurnik kam bhaan Paaskua ta'm

¹⁷ Dai ja'p tu'm ki'n jañ cham tu'x bhai'ñ chaat jam bui, panaas na pim pai' dhuuk ti maap jum jumpa'nda', cham bhai' jam ia'dhi'ñ, cham tu' na pim dhi' ki'n kaapakaim na pim ti jñgi'ñ buiñor guch Xoi'kam. ¹⁸ Bñpi'ñ ja'pni mui' ji kisa' nañ tu jam a'gidha': Jup jñ chitda am na sap na pim pai' dhuuk ti maap bam jumpada', cham tu' maap maa'n ñi'ook jup duuka' pim, jik sap maap ja'p ja'k jumpax ka' pim gio jai' ja'p ja'k ip, jix bhaak ka' pim sap pui' ji chu't. Pix am ti jñgi'ñ iñ ba' aañ na pim silhkam pui'm bua. ¹⁹ Gio gu' maaxik jup jum aagit na pim pu'ñim jidilhkada' na pim ba' bhaan matgilhia' na pim jir jaroi' dha' gui' na pim tu' silhkam kaichu' guch Xoi'kam. ²⁰ Ja'p tñ kñ iñ gu' na pim dhi' ki'n cham maa'n ñi'ook kap duuk na pim jai' dhit cham pui' ka duiñchu' na jax ja'k jum aa' na pim tu kua'da' gu jurnik kam, na pim bhaan titññchoda' guch Xoi'kam jano' nat tu juu jurnik kam bhaan Paaskua ta'm. ²¹ Jai' sap bñpi' ba tu koi'chgida' pim sia kut chakuim ai na pai' dhuuk tu daaxix ka' na pim bñx maap tu jugia', gam sap jai' bax maik ka' pim. Bhai' sap xi ja niidhat japim gu jai' nam jix bhio'git mi ja'p jup darka' nam ti ti ñirda' nam aaya' na pai' dhuuk pik tu daaxix ka'. ²² ¿Kux cham tu oi'dha' pim aa na pim mu pu xi chu jugai no' pim pui'x bhio' gio na pim mu pu xi io'ji gu tu' na pim jix ñaa ku pim ba' mummip bam xi'rappuidha' na pai'm aa'nda' na pim soi'm ilhdhat tu jugia' gio na pim tu i'ya'? Ja'p japim moo cham tu' ka'm ti niiñ. Ja'p jum aa' pim nañ jix bhai'ñ chaat jam bui pui' na pim jax jum bua.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nat jax ja'k tu juu guch Xoi'kam jurnik kam

*bhaan Paaskua ta'm**(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lk. 22:14-20)*

²³ Pui' ñich ja'k jam aa'ñ gu' nañ jax ja'k jix maat nat tu juu guch Xoi'kam jurnik kam bhaan Paaskua ta'm, palhüp iam bëpi' dir nat ba' moo ba iattulh maadit gu nobii'ñ. Ja'pni ja'k tu duu: Bëpi' xi dhaagik gu paan ²⁴ xi chu taxchaabgidhak buiñor gu Dios nat ba' ta'tak jaisak mui' xi ja maa gu noonbi'ñ jup xi ja tïdak: “Dhi'ñir jiñ chuuku' na ba tu maakix nam mu'aa' na ba' aapi'm jix bhai' tu jam jimia'. Pui' pim tu buada' na pim ba' bhaan jiñ chi'ñchoka'.” ²⁵ Ba' na mit xi jugaak gu paan, guch Xoi'kam jup xi dhaagik maa'n gu alhi'ch ja'aa na mi jim gu biiñ gui' na uubas ki'n jup duñiix jup ja tïda gu noonbi'ñ: “Dhi'ni biiñ jir jiñ i'ñir na ki'n bhaan jix maati' ka' na xib dir maakam ba tu aagix ka' jam bui. Pui' pim jup tu buada' na pim ba' bhaan jiñ chi'ñchoka'.” ²⁶ Pui' ku ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, na pim pai' dhuuk tu kua'da' soi'm ilhdhat gu paan jurnik kam gio na pim tu io'da' gu biiñ alhi'ch ja'aa ta'm, ja aa'ñdhat jup jum buada' pim gu ja'tkam nat jax kai'ñkam muu guch Xoi'kam. Gammiji pim pui' pu tu buada' jano' juugit na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo na jax ja'k jum aa' nam tu't tu kua'da' nam pai' dhuuk bhaan ti'ñchoka' guch Xoi'kam

²⁷ Gu jaroi' ba' na pu'ñi cham mi' pui' duiñchugit tu kua'da' gu paan gio na tu io'da' gu biiñ nat jax ja'k duu dülh guch Xoi'kam jano' nat pai' dhuuk tu juu jurnik kam bhaan Paaskua ta'm, dhi'm ua'tulhdhidha' buiñor guch Xoi'kam, na gu' nañ jax ba kai'ch na dhi' pix bhaan jum ua'rgi'ñdha' gu tukga'n gio gu i'ra'n. ²⁸ Ja'pni ja'k jum aa' na pim tu't tu kua'da' gio na pim tu io'da': Bëpi' pim xi chi'ñchoi na pim jax kai'ñkam jugia' gu paan gio na pim jax kai'ñkam i'ya' gu biiñ, na pim pai'x bhai' xi chi'ñcho'

na jax jir jum duukam ka' na pim ba' ba jugia' gio na pim i'ya'. ²⁹ Na gu' tulhiiñchuda' gu Dios gu jaroi' no' ja'p pix kua' gu paan gio gu biiñ no' ja'p pix io' cham jum matda' ir. Jum aa' na bëpi'x mat ka' na gu paan bhaan jum ua'rgidha' gu tukga'n guch Xoi'kam gio gu biiñ na bhaan jup jum ua'rgidha' gu i'ra'n. ³⁰ Dhi' pu kai'ñkam mui'x kako'k japim jam tutku' bhaan na pim pu'ñi cham mi' pui' duiñchugit tu kua'da' gio na pim tu io'da' jurnik kam na pim tii bhaan ti'ñchoka' git guch Xoi'kam, jai' ba ko'iix am. ³¹ Na gu' no'ch jix bhai'x maat nach jax kai'ñkam jugia' gu paan gio gu biiñ nach kai'ñkam i'ya', cham tu'ch chulhiiñchu'nda' gu Dios. ³² Pu kai'ñkam jich chulhiiñchu'nda' gu' gu Dios na bhaan tïch aagi'ñdha' nach tu' bhaan cham am bua'tgida', kat jach chi ba' maati mi' dhir cham pui' ka tui'ñgida'. Tïx aa' gu' gu Dios na git nim maa'n ku mu ja'k bhüya' nam pai' gammiji mi' pup jim tulhiiñdha', mi' nam pai' ja'k bhüya' gui' nam cham ti' jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam.

³³ Ba' aañ xib ja'pni jam tïda aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan: Xim ninürat japim na pim pai' dhuuk pu'ñi maap ba ji chu jugia' jurnik kam na pim bhaan ti'ñcho' guch Xoi'kam, na pim pai' bëx mi' xi aaya' pai' na pim jum jumpada' na pim ba' maap bhai' ji chu jugia' gu paan gio gu biiñ na pim tu i'ya'. ³⁴ Pu xi chu jugai pim jam ki'aam jai' dhit no' pim jix bhio' na pim ba' cham jix bhio'git mu jiidma' pai' na pim tu jugia', na gu'x bhai'm aa' gio soi'm ilhdhat na pim tu jugia' na ba' gu Dios cham ka jam tulhiiñchu'nka'. Ba' gu jai' na pim jiñ chikka na jax ja'k jix bhai' na pim tu duñia', jano'ñ jam aagi'ñdha' nañ pai' dhuuk dülh mu jim.

12

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo na bëx aixim tu'm tu maak gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'

1 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ jix aa' na pim jix mat ka' na bix aixim tu'm tu maak gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gu tu' na pim jix aa'nda' nar jam a'mkam ka' na pim ba' dhi' bhaan tu juana' bhaankam gu Dios.

2 Jano' na pim chakui ti jii'ñdhat buiñor guch Xoi'kam, bix aixim bhaan jum ua'tulhi'ñdha' pim, ja daanda' pim gu didios jup duiñxim nam pu cham tē kēē ni ji'x ni nam pu cham tu ñiok. 3 Gu' ba' xib na pim ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, jam a'm bap tui'dhi' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Dhi' ba' pui' jam jurtu'nka' na pim cham bhaamut ka aa'nda' guch Xoi'kam, pui' pix ja'k ba jam jurtu'n nar jam gē'kam tuk, na gu' bixchu'x bhaai' na pu tu duñia' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'.

4 Ji'k nam mi' pai' ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, bix aixim tu'm jir ja a'mkam ka' gu tu' nam jax dhuñia', gu' ji na gu' maa'n pix gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na bix aixim tu'm tu maak. 5 Gio gu tu' nam bix aixim bhaan ba tu juanda' bix ji'ma'n, jir maada'n pix guch Xoi'kam nam jaroi' bhaankam tu juanda'. 6 Gio gu Dios bix aixim tu'm bhaan jup jich aagi'ñdha' na bixchu'x bhaai' na pu tu duñia', ti maa'n pix jix jai'ch gu Dios gui' na pu'ñi bixchu' bhaan jum ua'rgi'ñ, na gu' maaxik bixchu'x bhaai' na pu tu duñia'. 7 Bix ji'ma'n jich makia' ba' gu Dios gu tu' na bhaan jix maati' ka' nach a'm tajaanix gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nach ba' dhi' ki'n maap jich gu'nguxdhidha'. 8 Jai' dhit gui' nam ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ja maak gu matda' nam ba' bix aixim jix chu maati' ja aagi'ñdha' gu jai', jai' ba' jup ja maak gu matda' nam ba'x io'm tuukab ja'k xim ga'ngat jup ja aagi'ñdha' gu jai'. 9 Jai' ba'p ja maak nam jax ja'k jix io'm ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gio jai'p ja maak ip nam jax ja'k ja duduadhi'ñdha' gux

kako'kkam. 10 Gio jai'p ja maak na jax ja'k bixchu'x bhaai'n ka' nam pu tu buada' nam tu' cham pai' dhuuk pu chu'm nii'ñdha' gu ja'tkam, gio jai' ja maak ip nam jix oo' ñiokda' nam pai' dhuuk bhaankam tu a'gada' gu Dios. Gio jai' ja maak ip nam ja aagi'ñdha' gu jai' nam jax ja'k tu jimda' no' silhkam jix Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios ja a'm jup tui'dhi', gio jai' ip gui' na ja maak nam ja aagi'ñdha' gu jai' nam jax ja'k tu jimda' no' cham ja a'm jup tui'dhi' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios. Jai' ba' na ja maak nax bhaai'n ka' nam jumai ñi'ook ki'n daanda', jai' am ip ba' gui' na ja maak nam jix maati' kēēkē pu'ñi gu jai' ñii'ñio'k. 11 Ba' daipu' maa'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na tu maak bix dhi', gio diih ip gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na makia' jaroi' na ilhii'ñdha' gui' na jax chu'm bar a'mkamu'n ka' ba' na pu tu duñia'.

Na pui' ba ja tida' gu Paablo nam maa'n tuuku'p duuk nam ji'k buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam

12 Bix nach ji'k ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, ja'p ji buusan nach jir maa'n maa'nkam pix. Na gu' maaxik gu tuuku' nach jax bax maat, sia ku mui' tu tuttuidhix gui' na ki'n tu juan, bix maa'n tuuku'p tu'ii'. Pu'ñi ba'p tu'ii' ich buiñor guch Xoi'kam nach ji'k buiñor ti jii'gi'ñ. 13 Na gu' jai' dhit gui' nam buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam jir Israel kam ja'tkam am, jai' ba' cham. Gio jai' dhit jir tujuandam am pui' cham ji ja namkidhat, jai' ba' cham ip. Gu' ji na chich gu' maa'n maa'nkam pix jup jich dhuu jano' nat pai' dhuuk jich a'm jum taja gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' bix ji'ma'n. Maa'n pix gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nat jich chajaan gu Dios, ja'p ji buus nat ki'n jich bopko.

14 Ba' pui' nañ jax ba kai'ch, guch chutku' mui' tu tuttuidhix nach ki'n tu juan, cham tu'r maada'n pix. Bix ji'ma'n aagix ip nam tu' jax buada'.

15 No'm gu' tu ñiokda' git dhich chooton, ba' jax kai'ch maadit: "Aañ cham tu' bhaan bipio' dhi tuuku', nañ gu' cham tu'r nobii'ñ." Ba' dhi' cham tu' na moop jir pui' ka' sia ku pui' kai'ch, na gu' dhi' pix tuuku' bhaan tu daagich jup kai'chdha' na jax chu'm bhaan tu daa'nka' gu nob na aa'nda'. 16 Piam kum gu' guch ñaanak tu ñiokda' git, ba' jax kai'ch maadit: "Aañ cham tu' bhaan bipio' dhi tuuku', nañ gu' cham tu'r bui'ñ." Sia cham tu' na moo pui'p ba tu tui'ñgida', na gu' dhi' pix tuuku' bhaan jup darka' gu buupui na jax chu'm ka'm bhaan tu daa'nka' dñilh. 17 Gio gu' no' daich bui ka' git bñx na jix jir jich chuuku', cham tē kēkē'ch git. Gio no' gu' daich ñaak ka' git ip, cham ti' bhida'ch git. 18 Gu' ji na gu' gu Dios dñilh jix maat na tu' tum aa', bhai' pu tuch chuttui ba' nat pai' ilh dñilh. 19 Gio gu' cham tu' jai'ch ka' git guch chutku' no' git daich buupui jai'chdñilhia' piam daich ñaak. 20 Gu' ji nat gu' pui' ja'k jup jich dhuu gu Dios nach jax ja'k bar tu'm ba'. Sia ba' ku bñx aixim tu'm tuch chuttuidhix nach ki'n tu juanda', bñx maap maa'n tuuku'p duuk ich.

21 Gio gu' no' moop tu ñiokda' git guñ bui, cham jir am na jax chitdada' guñ ñob na cham tu' ki'n palhbui'ñ, ni guñ mo' ku pui' titdada' guñ chooton no' moo pui'p tu ñiokda' git, bñx maa'n nam jax pix jum papalhbui'ñ gu'. 22 Na gu' sia kut jik' gampai' tuutu'm jich a'm tu tuttu gu Dios, dhi' pik jix io'm jich palhbui'ñ. 23 Giox bhai' bua't ti'ii'ñka' ich gu tu' nach cham tu' bhaigim ni'ñdha', gam gu tu' nach jix xi'irgi'ñdha'. 24 Cham tu' ja'xbui' pui'x bhai' ja bua't tu ja ti'ii'ñ ich gui' nach cham ja xi'irgi'ñ, nat gu' gu Dios dñilh pu pui' ja'k duu nach pu'ñi tu' ka'm ja nidhat jix bhai' ja buada' gui' nach ti' gampai' ja ni'ñdha'. 25 Bñx ji'ma'n jum aa' ba' nam jum papalhbui'ñdha' na jik' jich a'm tu tuut jich chuuku' am na ba' bñx guch chuuku'x bhai' tu jimda'. 26 No' jax chu'm jix ka'ook gui' na jik' ya tuch chuttuidhix jich chuuku' am, bñx maa'n nam jax pix

jix kako'k ka', nam gu' bñx maa'n tuuku' bhaan tu daa'nka'. Gu' ba' no' ñich jix bhai' xi dhuu gu jax chu'm nax ka'ook ka', bñx jam bhai'p ji dud-uadhia', maap jam jix bhai' bam taat ka'.

27 Pu'ñi ip ba' aach nach jik' ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, bñx maap maa'n maa'nkam pix jup tu'ii' ich bñma'n guch Xoi'kam, ja'p ji buusan na guch Xoi'kam jir tuuku', aach ba' bhai' pix bhaan tuttuidhix na ki'n tu juan. 28 Jix aa' gu' gu Dios na ja bui guch Xoi'kam jüigi'ñdham jix jai'ch ka' am gui' nam nai' jüimät tu a'gidha' gu ñio'ki'ñ, jai' ba' gui' nam mi' dñir bhaankam jup ja aagi'ñdha' gu jai'ch Xoi'kam jüigi'ñdham na jax ja'k jix aa'nda', jai' ba' gui' nam jix bhai' ja a'gi'ñdha' gu ñio'ki'ñ gui' na tu ua'ñix na jax kai'ñkam jup jum kai'ch, jai' ba' nam jix bhai'm duukam jup tu buada' na ni jaro'i' ku cham pai' dhuuk pu chu'm ti ni'ñdha', jai' ba' nam tu dud-uadhi'ñdha' gux kako'kkam, jai' ba' nam ja palhbui'ñdha' gu jai' ja'tkam sia tu' na pix ki'n, jai' ba' gui' nam jix gi'm ki'n ja silhka'nda' gui' nam pui'p ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gio jai' gui' nam jai' ñiiñio'k ki'n jix maatit tu daanda'. 29 Gio gu' cham tu' maa'n pix bñx jir jam a'mkam gu tu', pui' na jax maadit no'r a'mkamu'n na nai' jimdat tu a'gidha' gu ñio'ki'ñ gu Dios, cham tu' bñx na pim jir jik'ia'n maa'n na jax pu chu'm jir jam a'mkam ka'. Ni ku cham bñx jir jam a'mkam ka' no' maadit jir a'mkamu'n na ja aagi'ñdha' gu jai' nam jax ja'k mi' pui' jüimda' nam ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Gio cham tu' bñx jir jam a'mkam ka' no' maadit jir a'mkamu'n na pu tu duñia' na tu' jaro'i' cham pai' dhuuk pu chu'm ni'ñdha'. 30 Sia cham tu' bñx jir jam a'mkam ka' no' maadit jir a'mkamu'n na ja dud-uadhi'ñdha' gux kako'kkam, ni sia ku cham bñx jir jam a'mkam ka' no' maadit jir a'mkamu'n na jumai' ñio'ook ki'n jix maatit tu daanda', gio ni ku bñx jir jam a'mkam ka' no' maadit jir a'mkamu'n nax maatit

keꞑ pu'ñi gu jai' ñiiñio'k. ³¹ Diih japim xim ga'ngada' bix jima'n na jax chu'm jix io'm jir jam a'mkam na pim ba' dhi' bhaan tu juana'. Kani nañ bhaan jup xi chu jam a'gidha' gui' na tu'x io'm jum aa' na pim pu duña' na ba'x bhai' tu jam jimda'.

13

Nabaja aagi'ñdha' gu Paablo najax ja'k tu jimda' gu jaroi' no'x chu joi'gi'n

¹ No'ñ cham tu joi'gi'n, pu cham tu' mi tigia' iñ siañ chi mui' ñiiñio'k ki'n jix maatit tu daan, siañ chi moo ti ja ñi'ook ki'n gu noonbi'ñ gu Dios jix maatit ki'n tu daan. Ja'p pix kai'chdha' iñ na jax gu baiñum piam tu' jooxia' kilhdha' no' jaroi' ki'n ti gib. ² Piam sia ku tiir jiñ a'mkam nañ bhaankam gu Dios ja aagi'ñdha' gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham na jax ja'k jix aa', piam kuñ bix jix chu maat na jik tu'x chu jai'ch ya' dhi oi'ñga'n gio na jax ja'k tu tu'ii', piam sia kux bhaai' nañ ja joiñchuda' gu oi'dha' nañ jix bhai' ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gu' pix ji no'ñ gu' cham tu joi'gi'n, pur cham tu' ka' iñ. ³ Piam sia ku ñich ti tu ja maa bix gu tu' nañ bia' gui' nam cham tu' bia' ni jix, sia ñich chi moo bhaankam ti xi muu gu jaroi' nañ pui' jiñ aagit nam gatuuk pix jix bhai'ñ aa'nda' gu ja'tkam, gu' pix ji no' ñich gu' cham tu joi'mdak muu, pur cham tu' ka' iñ sia pik nar jax ka' git.

⁴ Gux chu joi'gi'n, dhi' pui'm titi' no'ñ jix maat nañ jax ja'k nakga' no'x buam tuñ jim, gio nañ jix bhai' ja buada' gu jai'. Gio nañ cham tu' bhaan ti jügam ka', gio nañ cham tu' nai' pix am ja nini'ñchu'nda' gu jai' gu tu' nañ xi bia'ka'. Gio nañ cham tu' ka'm gë'kam jiñ chaat ka', ⁵ gio nañ cham giilhim tu ñiokda', gio nañ cham diih xiñ joi'gi'nda'. Gio nañ cham bhaamdar ka', ni kuñ cham jiñ jur am bia'ka' gu bhaamdara'. ⁶ Gio nañ cham tu' bhai'ñ chaat ka' no'ñ jix maat na cham jir am gu tu' no't mi' pai' jax tum duu, no' am gixim gu tu' na ba'x bhai'ñ chaat ka'. ⁷ Cham

tu' bhaan jañ jax jir jiñ aa'ndam ka' no'ñ tu' silhkam jix chu joi'gi'n, siañ jax jiñ chulhiñ. Jir jix chu nakoo'nda' iñ, gam nañ ti jügi'ñdha' tu' na jax jum kai'chdha'.

⁸ Gammiji pux jai'ch ka' dhi' nax chu joi'gi'n jum titi', cham pai' dhuuk jugia', na gu' pu cham tu ju'ngi. Dai gu jaroi' na bhaankam ka tu a'gada' gu Dios na ba' jax chu'm tanoolh cham pai' ka tu a'gada', daipu' na xi ja aa'ñdhimii na jax ja'k jix aa'nda' gu Dios. Ni ku cham pai' jaroi'p ka tu daanda' gu jumai ñi'ook ki'n, ni ku cham kam aa'nda' sia ku jaroi' bix aixim jix chu maat ya' dhi oi'ñga'n. ⁹ Na gu' gu jaroi' na bix aixim jix chu mat ka' na jik tu'x chu jai'ch ya' dhi oi'ñga'n, gio gu jaroi' na bhaankam gu Dios ja aagi'ñdha' gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham na jax ja'k jix aa'nda', dhi' ja'p ji buusan nam titki' bhaan oipoda'. ¹⁰ Ba' jano' na pai' dhuuk pik bar maaxik ka', cham pai' ka oipoda' am dhi gook, ja'p ji buusnia' gu' nach kooksit bhai' ji ñiiñia'.

¹¹ Aañ jano' nañ jir alhii kat, pui'ñ ja'k tu jimdat na jax ja'k tu jimda' maa'n gu alhii, nañ jax ja'k jiñ aa'nda', gio nañ jax ja'k tu a'gada', gio gu tu' nañ jax ja'k jix maatit keꞑke'. Ba' xib nañ bargë' maa'nkam, cham tu' pui' kia'. ¹² Pu'ñi ba'p ji buusan xib aach nach jik ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, nach gu' chakui bhai' maat na jax pik jir tu'm kam gu Dios. Ja'p pix jich ñii'ñ ich panaas xib na jax no'ch jich ñini'ñ bhaan gu baiñum totbikdam nach jix koomgim jix maax ka'. Pu'ñi ja'k pix jup ji buusan sia no'ñ bix aixim tiix chu maat ya' dhi oi'ñga'n, ku gu'm aaya' ji gu tanoolh nach pai' dhuuk jix bhai' machia' gu Dios na jax pik jir tu'm kam, ja'p na jax gui' bhammi dir bha ja'k na gammiji pux bhai' xiñ maat aañ nañ jax jir tu'm, maaxik mia'n dir ba tigia' ich gu'. ¹³ Ba' baik pix jum aa' nach bhaan tu daa'ñchu'nda' gammiji: Nach tu' silhkam ti jü'ñdhat buiñor guch Xoi'kam mi' pui' jiidma' na jax jix aa', gio nach tu' silhkam ti

jüigi'ñdha' na pui' tu duña' gu Dios nat jax tii, gio ba' nach tu' silhkam jix chu joi'gi'nda'. Ba' dhi baik nañ ja aa', dhi' pik jix io'm jum aa' nach tu' silhkam jix chu joi'gi'nda'.

14

Na bhaan ba tu a'ga' gu Paablo gu jai' ñiiñio'k

¹ Gammiji pim jix chu joi'gi'nda'ñ jaaduñ, gio ba' na pim gammiji bhaan tiiñchoka' na gu Dios jam makia' gu tu' nar jam a'mkam ka' bix jima'n na pim ba' dhi' bhaan tu juana'. Dhi' pik japim jix aa'nda' na git jir jam a'mkam ka' na pim bhaankam gu Dios ja aagi'ñdha' gu jai'ch Xoi'kam jüigi'ñdham na jax ja'k jix aa'nda'. ² Gu jaroi' no' pim cham maatit kēē na jumai ñi'ook ki'n tu daan, dhi' bhaan jix maati' ka' na dai gu Dios buiñor tu a'ga, cham tu' gu jaroi' ya' kam dhi oi'ñga'n. Diih gu ii'mdaga'n gu' na buiñor tu daanda' gu Dios, pu cham jaroi' maatit kēē' ba'. ³ Na gu' gu jaroi' no' bhaankam gu Dios tu a'ga na jax ja'k jix aa', jix maatit kēē' pim, ba' dhi' ki'n jum gu'nguxdhat mi' pui' xi jiidma' pim, dhi' ki'n jix bhai' tu tatda' ka' ba'. ⁴ Gu' ba' no' jaroi' tu daan gu jumai ñi'ook ki'n na pu cham jaroi' maatit kēē, diih pik tum daañxi'ñdha' na ba'x bhai' kabkaidha' na ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gu jai' ba' pu cham ja palhbui'ñdha'. Dai no' bhaankam gu Dios ja aagi'ñ na jax ja'k jix aa' na ba' jai'p ja palhbui'ñdha', nam gu'x maatit kēē' na jax kai'chdha'.

⁵ Aañ tiix aa' na pim git bix jai' ñiiñio'k ki'n tu daanda' buiñor gu Dios, gu' ji nañ gu'x io'm jix aa' na pim bhaankam gu Dios ja aagi'ñdha' gu jai'ch Xoi'kam jüigi'ñdham na jax ja'k jix aa'nda'. Jix io'm jir am gu' dhi' pui' ja'k, cham tu' pui' na jax nañ jumai ñi'ook ki'n tu daanda' buiñor gu Dios. Jir am ip dho no' gu'x jai'ch gu jaroi' nax maatit kēē, dhi' ba' mi' dhir jup ja aagi'ñdha' gu jai'ch Xoi'kam jüigi'ñdham na jax kai'ñkam jup kai'ch nam ba' ki'n jum gu'nguxdhai mi'

pui' xi jiidma' na jax jix aa' gu Dios. ⁶ Pui' na jax aañ no' ñich jax chu'm tanoolh mu jimik jam bui tu daani buiñor gu Dios jumai ñi'ook ki'n na pim jax chu'm pu cham maatit kēē, pu cham jaroi' bhaan baapkia', na gu' pu cham jaroi' maatit kaaya'. Jir tu' kub ka' pik ba' nañ mui' ba jimia' gio sia ku pimit ti bañ kai. Gu' cham no' ñich gu' tu jam a'gi na jax ja'k jix aa' gu Dios ki'n gu ñi'ook nach jax chu'm jix maatit kēē, bix jix maatit jiiñ kaaya' pim gu'.

⁷ Gio gu' dhi' ja'pni ip, no' maa'n nam jax pik tu kuuda' git gui' na ki'n tum sab, pui' na jax gu kichaar piam gu labeer, cham bhai'm kai'chdha' git gu saasab. ⁸ Gio ja'pni ip, no' cham bhai' tu kuu gu kuichdhakar gui' na ki'n tum kuichu'n no'r jigialhi', cham maatit kaaya' am gu sandaarui'x sia kut ti ba tum kuich nam jix bhai' bam duña' nam tu kokda', ja'p jum aa'nda' am na ja'p pik tum kuichu'nda'.

⁹ Pu'ni ba'p jam kēē' am gu jai' nam pui'p ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam no' pim jai' ñiiñio'k ki'n tu daan, pu cham maatit jam kēē' am, jir tu' kub ka' pik ba' na pim ja kaichdhat tu daanda'. ¹⁰ Mui' ñiiñio'k dhop jix jai'ch ya' dhi oi'ñga'n, dai nam gu' dai gui'x maatit kēē' jax chu'm nam pu chu'm tu a'gada' gu ja'tkam, nam gu'x bhai' tu a'gada', gio nam jix bhai' norrada' na jax ja'k jum aa'. ¹¹ Pui' na jax aach ya' gu diih jich ñi'ook, no' jaroi' maakam dir ja'k jimdat ti xi chuch a'gi'ñ, no' gu' cham mi' pui' norra na jax ja'k jum aa', dhi' bhaan jach pu machia' na cham tu'r ya' kam ka'. Gio aach ya' dir mu ja'k ba pui' ip no'ch ti xi chu ja a'gi'ñ ki'n gu ja ñi'ook mu pai' maakam ja'k no'ch cham mi' pui' norra na ja'k jum aa', dhi' bhaan pu machia' am nach cham tu'r mi' kam ka'. ¹² Pui' kuñ ba'p jam titda na pim gui' pik jix aa'nda' nar jam a'mkam ka', na jax chu'm jam palhbuidha' na pim ki'n bix jix io'm kaapakaidha' na pim ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam.

¹³ Ba' no' gu' jaroi'r a'mkamu'n

na tu daanda' gu jumai ñi'ook ki'n, xi chañia' ip gu Dios na pui'p jir a'mkamun' ka' nax maatit kɛɛkɛ' dhi jumai ñi'ook na ba'p ja aagi'ñdha' bix nam ji'k mi' pai' maap jup tui'ka' na jax jir jum duukam. ¹⁴ Na gu' no'ñ tu daan buiñor gu Dios gu jumai ñi'ook ki'n, jir silhkam nañ dai guñ ii'mda' bhaan tu daanda' cham jiñ matda' ir. ¹⁵ Jax japim ba' ja'k ilhii'ñ nach duñia' jai' dhit no' pu chu'm jir jich a'mkam? Aa dho nach bix gook ki'n tu daanda', jich ii'mda' bhaan gioch matda' ir. Sia no'ch kantaarxi'ñ gu Dios, jich ii'mda' bhaan nach kantaarxi'ñdha' gioch matda' ir ip. ¹⁶ Na gu' no'ñ daiñ ii'mda' bhaan tu daan, ba' no' gu' xiñ kɛɛ ip jumai na chakui bhai' maat gu ñio'ki'ñ gu Dios, cham maatit jiñ kaaya' nañ ti taxchaabgi'ñdha' gu Dios, pu cham mat ka' ba' nañ jax ja'k tu dañia'. ¹⁷ Cham tu' ba' tu' ki'n palhbuidha' iñ gu jumai na tiñ bix tu dañia', sia ku ñich gu' aañ joidham tiix bhai' xi dhuu na ñich taxchaabgi' gu Dios. ¹⁸ Jir jiñ a'mkam dho ip aañ nañ tu dañia' buiñor gu Dios gu jumai ñi'ook ki'n, cham tu' na cham. Jix io'm jix bhai'x maatit tu daan iñ, cham tu' pui' na jai' dhit aapi'm. Aañ dhi' bhaan taxchaabgi'ñ gu Dios. ¹⁹ Gu' ji na gu' nañ pai' dhuuk ja bui bap tui'ka' guch Xoi'kam jügi'ñdham, aañ cham tu' jumai ñi'ook ki'n tu daanda', nañ gu'x maat nam cham maatit jiñ kaaya', cham tu' ki'n ja palhbuidha' gu' sia kum tiñ kɛɛ. Pui' kuñ ba' ji'k jix chamaam pix ñokia' na xim kaima ka', na gu'r tu' kub ka' sia ñich mambhix miil ñio na ñich tu daani buiñor gu Dios no'm gu' pu cham maatit jiñ kɛɛ.

²⁰ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, dñilh japim jix bhai' xim ga'ngada' na jax ja'k jix bhai' ji chu buusnia' dhi' nañ tu' bhaan tu a'ga. Ja'p na gɛ'gɛr ja'tkam japim bhaan xim ga'ngada', cham tu' ja'p na tu' a'aalh nam gampai' pix ti ilhii'ñdha'. Ji' ji gu tu' nar ua'tulhdhara' na pim gampai' pix ilhdhat cham pu buada',

ja'p na gu a'aalh nam gu' cham tu' ua'tulhdhara' bhaan titii'ñchoka'. ²¹ Gio gu' ja'pnip jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: "Jup kai'ch gu Dios: Jai' ñiiñio'k ki'n jañ tu ja a'gidha' dhi Israel kam ja'tkam, jiñ a'mkam tu ja a'gidha' am gu mik dir kam nam jai' ñiiñio'k ki'n tu a'ga, gu' ji nam gu' sia pu'ñi ja'k cham mi' pui' jimia' nañ jax jix aa'." ²² Dho jaiñ, dhi' bhaan jix maati' na cham tu' tum a'ga gu jai' ñiiñio'k ki'n ja bui gui' nam ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gu' ja'pji sap dai ja bui gui' nam cham ti jügi'ñdha'. Ji' ji no'ñ bhaankam tu a'ga gu Dios na jax ja'k jix aa' na ba' ja bui tum a'ga gui' nam ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na gu' dai dhi' ja bui tum a'ga gu pu chu'm, cham tu' ja bui gui' nam cham ti jügi'ñ. ²³ Kani no' pimit ba ji tu daani buiñor gu Dios maap jim jumpadak, no' gu' maadit mi'p tu'ii' ip gu jaroi' na cham pik ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam piam ku gu' pu cham ti jügi'ñ, dai na ja'p pix mi' jam kɛɛ. Ba' no' pimit gu' aapi'm bix ji'ma'n jai' ñiiñio'k ki'n bhai' ji tu daani, pui' dhom aaga' gui' na pim bax ñanaanbi'. ²⁴ Gu' cham no't gu' jaroi' maadit bhai' ji chu a'ga ki'n gu ñi'ook nam jax chu'm jix maatit kɛɛkɛ' bix na ja aagi'ñdha' na jax ja'k jix aa' gu Dios, na gu' xim ga'ngada' ba' gui' na ja'p pix jam kɛɛkɛ'. ²⁵ Katti ba' iam dhi' bhaan ba machia' na jax jir tu'm ii'mdagaram bhaan, ba' dai na soi'm ilhdhai ba dañia' gu Dios o'lhia'n ki'n kikboi, ba ti jügi'ñdha' ba' mi' dhir na silhkam jam a'm ti ñii'ñ gu Dios.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam pui' ja'k tu daanda' na jax ja'k jix bhai' ji chu buusnia'

²⁶ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, palhüp pix jañ ba tu jam a'gi'ñdha' dhi' nañ jax chu'm bhaan tu jam a'gi'ñ. Na pim pai' dhuuk pu'ñi maap jum jumpadai ba ji chu dañia' buiñor gu Dios, jai'm tu kantaaru' bhaan dir gu Saalmus ta'm na tu ua'ñix, jai' ba nam tu ja mamtuxdha' gu jai'

nam jax ja'k tui'ñgida', piam nam ja aagi'ñdha' jax ña ja jurtu'nka' gu Dios. Jai' ba' nam pu'ñi jai' ñiiñio'k ki'n tu dañia' buiñor gu Dios, jai' ba' nam ja aagi'ñdha' gu jai' nam jax kai'ñkam jup kai'chdha' dhi' nam ba tu dañia' jai' ñiiñio'k ki'n. Jax ña pim ja'k ki'n jix io'm kaapakaidha' na pim ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam na pim pui' xi chu duñiidha'. ²⁷ Ba' jai' no'm pu'ñi bax chu a'gak jai' ñiiñio'k ki'n, ji'k gook piam baik nam tu a'ga', cham tu' mui'. Gio ji'ma'n pix nam mui' ji chu a'ga', cham tu' maap maa'n jimdam. Gio nam jix jai'ch ka' gui' nam jix maati' ja kéké' nam ba' mi' dhir jup ja aagi'ñdha' gu jai'. ²⁸ No' cham jaroi' jai'ch, pui' dho cham jaroi' tu a'gada' ja bui guch Xoi'kam jüigi'ñdham. Ji' ji na dilhkob ja'k xi jimii silh tu a'gidha' diilh gu Dios. ²⁹ Gio gui' nam jix chu a'gak ka' na jax ja'k jix aa' gu Dios, pui' gook piam baik jam pix jup tu a'ga', cham tu' mui', gio pui' ji'ma'n pix ip, cham tu' maap maa'n jimdam. Ba' gu jai' nam mi'p tui'ka', dai nam xim ga'ngada' no' moor pui' na jax kai'ch piam ku gu' cham. ³⁰ Gu' ba' no't gu' jotmoda' maadi' jax jurtuda gu Dios gui' nam mi'p tui'ka' na ka tu a'gada' gu jumai, dhi' büp' xi chiñia' pim na xi jam aagi'ñdha' jax ña jurtu'nka' gu Dios, gu jumai ba' ka xim ñira'. ³¹ Pui' ja'k japim duiñchu'nda' na jax ja'k jix bhai' ji chu buusnichgida' nam pai' dhuuk pu'ñi bax chu a'gak ka' jai' na jax ja'k jix aa' gu Dios, nañ gu' aañ jix aa' na pim jix bhai' tu maachidha' gio na pim dhi' ki'n jum gu'nguxdhat jum dikoo'ñdhatgida' na pim mi' pui' xi jüimda'. ³² Gu jaroi' na bhaankam gu Dios ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam jüigi'ñdham na jax ja'k jix aa', jum aa' na mi' pui' tu a'gada' na jax ja'k jum aa' nam tu a'gada' gui' na pu chu'm ki'n ja daraas gu Dios, cham tu' na bix aixim kaichdha'. ³³ Na gu' gu Dios cham aa' nam bix aixim jum aa'nda' gu ja'tkam nam cham maati' ji kéké' gu tu', gu' ja'ppi na jax ja'k jix bhai' ji chu buusnichgida' ja bui.

Ba' pui' nach jax ja'k jup ba

duiñchu' bix nach ji'k ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, ³⁴ nam gu u'uub pix cham ñiokda' na pai' dhuuk tum a'gada' gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' pai' na pim maap jumpax ka' daich Xoi'kam jüigi'ñdham, gu' ja'ppi nam tu' ka'm ja ñi'ñdha' gu ja bípna' nam mi'p tui'ka', pui' na jax tu aagix gu ñio'ki'ñ gu Dios. ³⁵ No'm jix bhai'x maachik gu tu', mummi pai' kia'mi'ñ ééji diilh tikka' gu binga'n na jax jir jum duukam gu tu', cham tu' na mi' bhai' ba ti tikkada' na ka tum a'gada' gu ñio'ki'ñ gu Dios.

³⁶ Jix maat japim gu' nat cham tu' jam bui dhir jai'chdhir gu ñio'ki'ñ gu Dios, ja'kbui' kat jam bui ai gu'. Ni ku pim cham jax jum aa'nda' nat dai aapi'm jam bui ai, mui' kap ji nat pui'p ba ja ai. ³⁷ No' jaroi' pui'm aa' na dhi'r a'mkamun na ja aagi'ñdha' gu jai'ch Xoi'kam jüigi'ñdham na jax ja'k jix aa' gu Dios, piam ku jaroi' pui'm aa' na mi' pui' jim na jax jurtudim gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', dhi' bhaan matgilhia' na silhkam jir pui' no' ti jüigi'ñ na Dios pix pui' ja'k jix aa' dhi' nañ ji'k jax mu tu jam ua'ñi'ñ. ³⁸ Ba' no' gu' cham ti jüigi'ñ, dhi' bhaan jix maati' ka' na cham tu'r pui' ka', ba' guch Xoi'kam cham tu'p kam buixdha' ip buiñor.

³⁹ Ba' aañ pu jam titda aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, na pim dhi' pik bhaan titi'ñchoka' na git jir jam a'mkam ka', na pim ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam jüigi'ñdham na jax ja'k jix aa' gu Dios. Gio cham tu'ñ ja'p kai'ñkam jup kai'ch ip na pim cham ja do'ñchoka' jai' dhit no'm jix chu daañik jai' ñiiñio'k ki'n. Jir am ji no'm jix chu daañik, ⁴⁰ dai pix ji na pim mi' pui' tu duiñchu'nda' na jax ja'k jix bhai' ji chu buusnichgida' jam bui bix.

15

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nat guch Xoi'kam duadik giop buus mi' dhir koi'ñga'n tir

¹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, xib jañ ba' giop xi jam ti'ñchoixdha' na jax jum kai'ch gux bhaim

kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam dhi' na ñich jax chu'm tu jam a'gi, dhi' na pim bhaan ti jii'ñdhat mi' pui' jiiim sia gu xib. ² Dhi' pix jix bhaim kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam cham mu ja'k jam bhichdha' na pim pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha' no' pim gammiji mi' pui' xi jiiim na jik jax jum kai'ch na pimit kai jano' na ñich tu jam a'gi. Na gu' no' pim cham mi' pui' jiiim, jir ja'p pix sia ku pim tii ti jii'gi'ñ.

³ Jano' na ñich jax kia'pix bhammi tu jam a'gi aapi'm jiiñ jaaduñ, dhi' pix jañich jup jam aa'ñ na ñich aañ jax chu'm jup tu maat. Ja'pniñ jam tida nat guch Xoi'kam jich a'mkam muu ki'n guch ua'tulhdhara'. Ba' ja'pni tu ua'ñix maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam ⁴ nat baik tanoolh mi' juruun na mit pai' tii gu tukga'n, mi' dhir ba' gio dua'ñdhak jup buusai' gu Dios. Gio ja'p iam ja'pniip tu ua'ñix ⁵ nat mi' dhir maa'n kap bam maax buiñor gu Peegro, mikkat bix ja bui bam maax gu noonbi'ñ. ⁶ Jix io'm mikkat ja bui bam maax jix chamaam sianto gui' nam buiñor ti jii'gi'ñ. Mui' pui' dudua am xib gui' na mit maaxik tii, sia ku mit gu' jai' dhit ba koi. ⁷ Mikkat buiñor bam maax ip gu Santiago, mikkat gio bix ja bui bam maax ip gu noonbi'ñ.

⁸ Mikkat dai aañ pix jiiñ bui bam maax, cham tu' jumai buiñor kam maax, ja'p ji buusan nañ bar jigix ga'n pix. ⁹ Pui' kuñ ba' cham tu' ka'm jiiñ ilhii'ñ ja bui gui' nam bii'pi' dir pu bar noonbi'ñ guch Xoi'kam, ni ku iam xiñ ñamii'k nañ pui'ñ chii'ti'nda' nañ pui'p jir nobii'ñ guch Xoi'kam, nañ gu'x ja bhaamkidhat gui' nam kaichgida', jir ja'tkam tugi'ñ ka' gu' tii gu Dios. ¹⁰ Gu' ji nat gu' xiñ joi'mdak jiiñ chii'gik diilh gu Dios pu chu'm ki'n jiiñ dhai nañ jir nobii'ñ ka' guch Xoi'kam, pui' nañ jax bar nobii'ñ ba' pui' xib. Ba' cham tu'r tu' kub buiñor gu Dios nat xiñ joi'mdak pu chu'm ki'n jiiñ dhai, na ñich gu' ge' bhaankam ba tu jua, cham tu' pui' na jax gu jai' nam jup jir noonbi'ñ guch

Xoi'kam. Sia ku gu' cham tu' moo aañ diilh nax bhaai' nañ tu jua, gu' ja'pji gu Dios pix na xiñ joi'mdat jiiñ palhbui'ñchu'. ¹¹ Ku gu' cham jax bua ji sia ku ñich aañ tu jam a'gi piam sia kum gu jai' noonbi'ñ guch Xoi'kam tu jam a'gidha' git, na gu' maa'n nam jax pix pu chu'm jup tu jam a'gidha' git na pim jax chu'm bhaan ti jii'ñdhat mi' pui' ba jiiim xib.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam dudua'dii giop baapmigia' gui' nam ba ko'iix ka'

¹² Ba' aach pu chu'm nai' tu a'gim nat guch Xoi'kam duadik giop buus mi' dhir koi'ñga'n tir, gu' ji na gu' jai' dhit aapi'm sap pui' kai'ch nam gu koi'ñga'n cham jixdha' dudua'dii giop ka baapmigia'. ¿Jax japim ba' duukat pui' kai'ch? ¹³ No'r silhkam ka' git nam gu koi'ñga'n cham jixdha' dudua'dii giop ka baapmigia', dho bak pui' mi' pai' kaat gu tukga'n guch Xoi'kam na mit pai' tii. ¹⁴ Gio no'r silhkam ka' git nat guch Xoi'kam cham tu' duadik giop buus mi' dhir koi'ñga'n tir, dho bak pur cham tu' ip nach nai' pu chu'm tu a'gim, ni ku pu cham tu' bhaai' sia ku pim aapi'm pui' ja'k tii ba ti jii'gi'ñ. ¹⁵ Gio bhaankam iatda'ch pix git gu Dios nach pui' kai'ch nat gui' dua'ñdhak buusai' mi' dhir koi'ñga'n tir guch Xoi'kam sia kuch gu' tiix maat na cham tu'r silhkam, no' gu' pui' cham jixdha' giop dudua'dii ka baapmigia' am gu koi'ñga'n. ¹⁶ No' pim aapi'm pui' ja'k ti jii'gi'ñ nam gu koi'ñga'n cham jixdha' dudua'dii giop ka baapmigia' nañ jax ba kai'ch, dhi' bhaan jix maati' na pim sia pui' ja'k ti jii'gi'ñ nat guch Xoi'kam cham tu' duadik giop bam. ¹⁷ Gio pu cham tu' bhaai' sia ku pim aapi'm tii ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam no't gu' pui' cham duadik giop buus guch Xoi'kam mu dir koi'ñga'n tir, maa'n na jax jam a'm jup tu'ii' ba' gu ua'tulhdhara'. ¹⁸ Gio gui' na mit ba koi' tii xi chi jii'ñdhak buiñor guch Xoi'kam, pu mai' ba suulh jamit ip bak. ¹⁹ Ja'p moox

buam aach nach jì'k tii ba ti jügiñ buiñor guch Xoi'kam no' gu' dai ya'ch chutku' bhaan nach ka dudua nax bhai' tuch jimda', mi' dhir nach pai' ko'ya', pu cham maat ich no'x bhai' tuch jimia' ka' ba' cham.

²⁰ Gu' ji na gu' maaxik jir silhkam nat guch Xoi'kam dududik giop buus mi' dhir koi'ñga'n tir. Ja'p ji buus na jax gu bhaidha' na maa'n bëpi' bhaaya' na ba' gu jai'p ba bhaaya', nach gu' aach mi' pui'p bhichu' nat pai' bhii guch Xoi'kam. ²¹ Pui' nat jax chum duu bijik nat maa'n pix bhaan dir gu maa'nkam jai'chdhir gu muuki', xib pu'ñi ip, maa'n pix jup jai'chdhir gu maa'nkam nat pui' ja'k jup tu duu nam dududii baapmigia' gu koi'ñga'n. ²² Piam ja'pni ip, jax ña pim ja'k jix maatit kaaya': Gu Adaan pui' ja'k jich boi'ñxi nach jir tu ko'dam ka', ba' guch Xoi'kam pui' ja'k jup jich boi'ñxi nach dududii giop baapmigia' nach ka ko'iix ka'. ²³ Gu' ji na gu' dhi' aagix na pai' dhuuk pui' tum duñia', pui' na jax guch Xoi'kam nat bëpi' duadik ba buus mi' dhir koi'ñga'n tir, aach ba' nach jì'k ti jügiñ buiñor gatuuk dududii baapmigia' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda'. ²⁴ Jano' ba' bam aaya' nam tii'mo' dhi oi'ñga'n, ba' guch Xoi'kam gampai' ja iabu' gui' nam kar gè'gèrkam ka' ya' dhi oi'ñga'n, gampai' pix ji bi'ya' am, sia gui' na kax bhaai'n ka' nam bëx aixim pu tu duñia' na jax chu'm cham jì'xdha' jaroi' ja'p pix pu tu duñia'. Ba' dai gu Dios, Gi'korga'n guch Xoi'kam pix bax jai'ch ka' nar gè'kam ka', na gu' guch Xoi'kam pix pui' ba tu duñia'. ²⁵ Gè'kam ki'n ya aaya' gu' guch Xoi'kam dhi oi'ñga'n bhaan, ba' bëx pui' ja duñia' nam cham tu' ki'n ji bi'ya' gu gè'gèrkam gui' nam cham kügalhdha'. ²⁶ Jix io'm gatuuk am jup xi chibaañdha' gu muuki' na ya' kar gè'kam ka' dhi oi'ñga'n bhaan, pu cham tu' ki'n ji bi'ya' ip, pu cham ba' pai' ka jai'ch ka' gu muuki'. ²⁷ Gu Dios pix diih pui' ja'k tii na bëx bitaa'n bap tu tui'ka' guch Xoi'kam na jì'k tu'x chu jai'ch. Ba' na pui' kai'ch

gu Dios na bëx bitaa'n bap tu tui'ka' guch Xoi'kam na jì'k tu'x chu jai'ch, cham tu' na bëx jum aagit jup kai'ch gu Dios na bitaa'n bap tui'ka' guch Xoi'kam. Jax dhuu na gu' gui' pix ba' pui' tu duiñchu' na bitaa'n bap tu tui'ka' guch Xoi'kam bëx na jì'k tu'x chu jai'ch. ²⁸ Ba' na pai' dhuuk bëx bitaa'n bap tu tui'ka' guch Xoi'kam, guch Xoi'kam diih pui'p jum duñia' na bitaa'n jup tui'ka' gu Dios, na gu'r Gi'korga'n. Na gu' gu Gi'korga'n pui' ba tu duñia' na bëx bitaa'n bap tu tui'ka' na jì'k tu'x chu jai'ch, bëx ba' bhaan jup tu tui'ka' gu Dios na jì'k tu'x chu jai'ch.

²⁹ Jai' dhit sap ja a'mkam jup jum bopkon japim gui' na mit ba koi cham jim bopkonak suudai' ki'n sia ku mit tii ba ti jii'ñdhak buiñor guch Xoi'kam, na pim sap ja'p jim aagit nam pu'ñi dhuu jimia' buiñor guch Xoi'kam. Gu' ji no'm gu' pui' cham jì'xkat dududii giop baapmigia' gu koi'ñga'n, ¿jax ku pim ba' ja a'mkam jup jum bopkon? ³⁰ Gio aach nach tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, ¿jax kuch ba'p jich dhikoo'ñdhatu' nach nai' tu a'gim sia pui'ch chul-hiiñat gammiji? ³¹ Jix maat japim dhoñ jaaduñ nam gammiji pix xiñ mu'aakka' gu ja'tkam nabap tanoolh, ku gu' aañ jix bhai'ñ chaat ji na pim aapi'm ba ti jügiñ buiñor guch Xoi'kam. ³² Gio bhammi dir Eepeso ñich jup tu daa ja bui gu ja'tkam jix bhaa'mnagim nam ja'p tu jim na gu gampix kam nam jix chu bhaa'mna'. Pur ja'p pix bak ba' sia kuñ jax jiñ bua, nam gu' pui' cham jì'xdha' giop dududii baapmigia' gu koi'ñga'n, dai ba' pui' pix bax bhaai' nam jax kai'chdha' gu ja'tkam nach pui' xi chu buimii nach jax ilhii'ñ na kapbhai' kam kii' dhi a'oo. Na gu' no't bam kajaa, cham tu' ka bhaai'n ka' gu tu' nach jax dhuñia'.

³³ Chaam tu' ji nar pui'ñ jaaduñ, cha'pim nai' pix ja jügi'ñdha' gu jai' jax nam kai'chdha'. Na gu' maaxik jir pui' na saak jax kai'ch maa'nnim gu jaroi', na cham jir kii'

no'ch ja b̄im j̄im gui' nam maakam ilhii'ñdha' gu tu', no'ñ gu' aañ t̄i pui' ja'k ilhii'ñ na jax j̄ir mi' pui', cham tu' ba' pui' ji chu buusnia' nañ jax t̄i ilhii'ñdha'. ³⁴ Cha'pim kam ua'tulhi'ñdha'ñ jaaduñ. Jix bh̄ai' pim xim ga'ngidhat mi' pui' xi j̄imda' na jax j̄ir am, pui' pim ja'k mi' pui' xi j̄imda' na jax ja'k bhaan jix maati' ka' na pim jix bh̄ai' jam jur bia'. Ja'p tu j̄im japim gu' jai' dh̄it na pim panaas pu cham maat gu Dios, pui' kuñ ba' pui' jam t̄itda na pim ba' iam jix xi'irai mi' pui' ba jimia'.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam jax ja'k duduadii giop baapmigia' gu koi'ñga'n

³⁵ No' maad̄it jaroi' t̄i tikka nam jax ba' ja'k ba jim duñia' gu koi'ñga'n nam pai' dhuuk duduadii ba ji baapmigia', no' gu' jax kai'ch na jax ba'r tu'm ka', no' maaxik gio tuuku' b̄inkam jup bangia' ka' ba' cham, ³⁶ jix ñaanbim kai'chdha' gu jaroi' no' pui' kai'ch, maaxik jix maati' gu' sia tu' na p̄ix. Pui' na jax gu jaroi' no't ba ii gu jax chu'm kaichuk, b̄ipi' dibaa' gu kaichuk na ba' mi' dh̄ir takchai bh̄ai' ba buusnia'. ³⁷ Gio bar jaagam ka' na bh̄ai' ba buusnia', cham tu' kar kaichuk ka'. Na gu' gu kaichuk nax jai'ch, jai'r ka'kbulhik, jai'r gai ch̄e't̄e'b ja'p na jax gu tiriik. ³⁸ Na gu' gu Dios p̄ix pu chu'm jup duñia' jax ña tu'm jix aa'nda' na buusnia', sia moo nar jax chu'm kaichuk ka' ḡit, dai na pu chu'm tu jaa'nka' na jax chu'm aagix na ba' bhaan jix maati' ka' na dh̄i'r di' gu jax chu'm na mim ixia'. ³⁹ Gio pui' na jax gu tu' nam jix chu jai'ch ya' dhi oi'ñga'n, na gu' cham tu' maa'n nam jax chu'm b̄ix. Aach nach jir ja'tkam, cham tu' pu chu'm ich nam jax chu'm gu sasoi' gio gu gamp̄ix kam nam jix chu jai'ch. Sia gu boptop jir maakam tu'm am gio gu u'ji'. ⁴⁰ Ba'x dhaam ja'k pu chu'm jup jix chu jai'ch am nam jax chu'm jix chu jai'ch ya' dhi oi'ñga'n, dai nam pu chu'm ki'n a'bhartudhix na jax chu'm jix aa' gu Dios nam jix jai'ch

ka' gux dhaam kam, ja'p nam jax chu'm ki'n jup a'bhartudhix gui' nam ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch. ⁴¹ Gio b̄ix ji'ma'n jir maakam tu'm am, pui' na jax gu tanoolh na gu' cham tu' pu chu'm jup tu tonni'ñ na jax chu'm tu tonni'ñ gu masaa'n, gio gu chiichia' maakam tu'm jup m̄im̄imda' am, sia ji gu' d̄iilh dai chiichia' b̄ix aixim tu'm xi m̄im̄imda' am jai'. ⁴² Pu'ñi ba'm duñia' am gu koi'ñga'n jano' na pai' dhuuk jum aaya' nam gio dud-uadii baapmigia'. Dibaa' dho dhich chutku' nam pai' dhuuk jich yaaspa'. Gu' ji na gu' nach pai' dhuuk dud-uadii giop baapmigia', cham tu' ka t̄i d̄i'nbarda' ich, nach gu' cham tu' kar tu ko'dam ka'. ⁴³ Gio gu' na pai' dhuuk dibaa' guch chutku', jix buam tu'm jup jum duñia', gu' ji nam gu'x a'bh̄ar jup jim dui ba bubuakia' jano' na pai' dhuuk jum aaya' nam giop duduadia', ba' cham ji'xkat ka ko'ya' am. ⁴⁴ Jir bakaax ka' dhich chutku' nam pai' dhuuk jich yaaspa', gu' ji nach gu' dai ii'mda' p̄ix ba bubuakia' jano' na pai' dhuuk jum aaya' nach gio dud-uadii baapmigia'. Jix jai'ch am gu' gu tutku' ii'mda' bhaan, ja'p na jax ya' bakaax bhaan nam jix jai'ch.

⁴⁵ Jup jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik d̄ir kam nat sap bh̄ai' ji dhua gu b̄ipi' kam maa'nkam nat ba jai'chdh̄ir na ba' mi' dh̄ir ya' bar kiokam ka' dhi oi'ñga'n bhaan, ba' dhi' gu jano' kam Adaan na aagit jup kai'ch. Ba' gu jumai Adaan nat xib ya'p ai, nar dhi' p̄ix guch Xoi'kam, ii'mda'p jum duu nach ba' aach pu chu'm jup jich dhuñia' ip. ⁴⁶ Ba' dhi' ja'pn̄ir jum duukam: B̄ipi'ch ya' xi oipim̄i bakaax bhaan nach ba' gatuuk ii'mda' bap jich dhuñia'. ⁴⁷ Na gu' gu b̄ipi' kam maa'nkam dib̄ir p̄ix jup duñiix, gu' gu jumai nat ya'p ai gatuuk, jir jix dhaam kam. ⁴⁸ Gio b̄ix na ji'k tu'x chu jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan jir tu pu chu'm na jax chu'm gu maa'nkam gui' nat b̄ipi' jai'chdh̄ir ya' dhi oi'ñga'n. Gio gui' na ji'k tu'p jix chu jai'ch jix dhaam ja'k, jir tu pu

chu'm ip na jax chu'm gui' nax dhaam dir jim. ⁴⁹ Ba' pui' nach jax jir tu'm xib na jax gu maa'nkam gui' nat b̄ipi' jai'chdir, gatuuk jach pu chu'm jup jich dhuñia' ip na jax chu'm gui' nat jix dhaam dir ya' ai.

⁵⁰ Ja'pniñ kai'ñkam jup jam titdañ jaaduñ nach cham tu' pu chu'm jimia' buiñor gu Dios na pai' dhir jir ḡ'kam nach jax chu'm ya' oipo xib, cham tu' b̄inkam dhich bakxi' ni dhich a'oo. ⁵¹ Kani nañ xi jam aa'ñdha' na jax ja'k tu duñia' gu Dios gatuuk, gui' pix pui'ñ jurtu'n nañ ba' aañ ya' dir jup jam aagi'ñdha', cham jaroi' jumaix maat gu dhi' pui': Na aach nach ji'k ti j̄igi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, cham tu' b̄ix ko'iix ka' ich jano' na pai' dhuuk jum aaya' nam gio dud-uadiip baapmiglia' gu koi'ñga'n, kuch ji gu' b̄ix maa'n jimdam maakam tu'm jup jich dhuñia' ji, ⁵² ja'p na jax nach maa'nnim kupiogia'. Jano' na maa'nnim pix ba tum kuichdha'x dhaam dir, duduadii bhai' ji baapmiglia' am b̄ix gui' nam ko'iix ka', ba' dai gui' nach ji'k duduaka' nach ti j̄igi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, jotmoda' maakam tu'm jup jich dhuñia' ich. ⁵³ Gu Dios pix d̄ilh jai'p ja duñia' dhich chutku' nam xib kar tu ko'dam, gio nam kar ti di'nbadam, pu chu'm jup ja duñia' nam jax chu'm cham ji'xkat ka ko'ya', nam pu gammiji pu ba duduaka'. ⁵⁴ Ba' jano' nach pai' dhuuk pui' bach dhuñia', bam aaya' gu tanoolh na pai' dhuuk tu aagit jup kai'ch maadit gu bijik dir kam maa'n kap nat pai' ja'pni tu ua'nak: "Ampix ma'iich jamit gu muuki', pu cham pai' ka matgir ba'. ⁵⁵ ¿Paa pich ba' ja'k jax jum duu xib Muuki' nap kar ḡ'kam kat? ¿Jum ikchulh jamit aa gui' nap ki'n ka tu koo'ndat?" ⁵⁶ Gu ua'tulhdhara' pix ki'n tu koo'n gu muuki', ba' gu ua'tulhdhara' dhi' bhaan jup tu da'ngi na ji'k jax tu aagix nam tui'ñgit mi' pui' jiidma' gu ja'tkam. ⁵⁷ Gu' ji na gu' gu Dios jir jix bhai'kam jich bui, aañ taxchaabgi'ñ, nat gu' gui' pix pui' tu duu nach bhaankam guch Xoi'kam tu' pix bia'

gu muuki'.

⁵⁸ Ba' mi' pim pui' xi jiidma' aapi'm jiiñ jaaduñ na jax jix aa' guch Xoi'kam. Jix io'm japim bhaankam xi chu juanda', cham tu'r ja'ppix ka' gu' buiñor gu Dios gu tu' na pim jax buada'.

16

Na pui' ba ja t̄ida' gu Paablo nam jumpada' gu tuumiñ

¹ Ba' ja'p jañ jup xi jam t̄idam jiiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, na pim jumpada' gu tuumiñ na pim ja makia' gu jai' nam pui'p ti j̄igi'ñ buiñor guch Xoi'kam gui' nam Jerusaleen oi'dha'. Pui' pim ja'k duñia' nañ jax ja aagi'ñ gu jai' nam pui'p ti j̄igi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam ji'kchi kap jum jumpadat jup tu daan na ji'x Galasia bhaan bipio' gu dib̄ir. ² Nabap tumiñku ta'm japim ji'k bi'aidha' gu jam mai'chik na pim ba' ampik mui' ba jumpada' na pim ba' cham kia'pix bha ja'p bam tataanda' jano' nañ pai' dhuuk bhammi aaya' nañ mu jam t̄imira'. ³ Aañ ba' d̄ilh bhai' dhir tu ja ua'ñdhai ja makia' gu jaroi' na pim ja aa'nda' nam mu jimia' Jerusaleen nam ja do'ñchi'ñpu'. ⁴ Piam ku pim gu' jax kai'ch nañ aañ mu jimia', aañ dho mui'p jimia', dai nañ gu' pui' pix jup jix aa' nam ji'k jiiñ oidha' bhai' dhir nach ba' maap. D̄ilh japim xi ja aa'nda' gu jaroi' nam jiiñ oidha'.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo na pai' jax bh̄iya' na pai' dhuuk mui' ji jimia'

⁵ Nañ pai' dhuuk mui' ji jimia' nañ mu jam t̄imira', bhai' dhir ja'p jañ bh̄iya' na pai' Masedoonia bhaan bipio' gu dib̄ir nañ ba' bhai' dhir ja'k ba aaya'. ⁶ Cham maat iñ no'ñ bhai' dhir jam bui buusaidha' gux j̄ip na ba miamlhim, ka'ñ ji ba' gu' jotmoda' pix bhai' xi ø̄ji jam bui maakam ja'k jup bh̄iya'. Ba' aañ pui'p jam titda na pim pui'p jiiñ palhbuidha' gu tu' nañ ki'n bhai' dhir jimia' pai' na ja'k jum aa'nda'. ⁷ T̄i dho cham aa' iñ nañ xib bhai' pix jup ba buusnichgida',

gu' ji na gu' d̄ilh jix maat gu Dios, iam git pui' t̄'ya' nañ j̄'k bhai' xi jam juruuñxidhai. ⁸ Dai ya' Eepesoñ ya' ka xi juruuñdha', ya' buusaidha' iñ bhaan Pentekostees ta'm. ⁹ Ya'ñ ka xi chu a'ga ya' oirit gu ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na kapbhai' kar joidham. Jix chaat iñ jiñ jur am bhaan nam mui' ka ti j̄i'ñdha', sia kum gu' jai' d̄hit xiñ bhaamki'ñ.

¹⁰ No't bhai' ba ji buus jam bui gu Timoteo, jix bhai' pim duñia' na ba' cham tu' bhaan jax jum aa'nda', pui' bhaankam jup tu juan gu' guch Xoi'kam ja'p na jax aañ. ¹¹ B̄ix p̄ix japim jix bhai' duñia' aapi'm na pim bhai' oi'dha' na pim ti j̄igi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Xi palhbuidha' pim ip gu tu' na ki'n bhañ ch̄i'mira' ja b̄im gu jai'ch Xoi'kam j̄igi'ñdham, aañ gu' ya' dir ñira.

¹² T̄iñ soi' t̄tda gu Apoolos na pui'p jir jich jaduun̄ guch Xoi'kam bhaan na j̄'k ja baidhai guch Xoi'kam j̄igi'ñdham mui'p jam t̄i'mira', gu' ji na gu' sap cham jax jix bhaai', ku gu' sap mu jimia' ji pai' na duuk jix bhaai'n ka'.

Na ba ja tabuimgidha' gu Paablo

¹³ Mi' pim pui' xi j̄imda' na jax jix aa' guch Xoi'kam, gammiji pim tu' silhkam buiñor ti j̄i'ñdhat. Cha'pim jum o'jolhi'ñdha', ni ku pim cham tu' bhaan jum tukgi'ñka' gu tu' na pu cham tu' mi ñiñi'ñ. ¹⁴ Gio na pim pai' dhuuk jix bhai' ja buada' gu jai', tu' silhkam ki'n japim jix ja joi'mdat jix bhai' ja buada'.

¹⁵ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aapi'm jix maat nat gu Esteepanas ja b̄im gui' nam maap jir jum oi'dhagim b̄ipi' ti j̄i'ñ jamit na jax jum kai'ch guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, pu cham jai'x jai'ch ka' am jano' nam pui'p ti j̄igi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam na j̄'x Akaaya bhaan bipio' gu dib̄ir. Xib ba' dai nam b̄ixchu' p̄ix ki'n ja palhbui'ñ gu jai' nam pui'p ti j̄igi'ñ buiñor guch Xoi'kam. ¹⁶ Pu'ñi pim jup xi chu duñia' aapi'm na jax gui' am, gam na pim jax ja ñi'ñ sia gu jai'

nam pu'ñi bhaankam tu juan gu Dios. ¹⁷ Jix bhai'ñ ilh jañich na mit ya' xiñ ~~ek~~ gu Esteepanas gio gu Portunaatu gio gu Akaiku, na mit gu' jam a'mkam jiñ gu'ngux. ¹⁸ B̄ix aixim bhaan jiñ gu'ngux jamit, ja'p na pim jax ja'k jiñ gu'nguxdha' git no' pim d̄ilh bha jimia'. Jix io'm japim jix bhai' ja buada' gui' nam pu'ñi tu gu'nguxi'ñdha'.

¹⁹ Ya' dir mu jam ñio'ki'ñ am guch Xoi'kam j̄igi'ñdham nam j̄'kchi kap maap jum jumpadat tu daan ya' na j̄'x Aasia dib̄ir bhaan bipio'. Sia mu jam ñio'ki'ñ gu Akiila gio gu Priiska, gam gui' nam j̄'k ja b̄im maap tu daan ja kl'aam. ²⁰ B̄ix jam ya' dir mu jam ñio'ki'ñ guch Xoi'kam j̄igi'ñdham. Gammiji pim xim ñiñio'kdhat ip aapi'm d̄ilh, pui' pim ja'k jum ñiñio'ki'ñdha' na jax ja'k bhaan jix maati' ka' na pim xim ja joi'gi'n.

²¹ Ba' d̄ilh jiñ ñob ki'n jañ palh̄ip ya'p xi chu jam ua'ñxidha' aañ Paablo nañ bhaan jam tabuimgidha'.

²² No' jaroi' maadit cham soi'm ilhdhat daan guch Xoi'kam, aañ pu kai'ch na cham bhai' tu jimia' dhi' dhi jaduun̄, gam̄immi tulhiiñchuda' gu Dios. Ba' aañ ya' dir pum t̄tda aapi' Ḡ'kam jich Xoi'kam nap jootom gio bhai'p xi jimda' git.

²³ Ba' guch Xoi'kam p̄ix gammiji jam a'm ti ñidhidha' b̄ix j̄i'ma'n.

²⁴ Aañ pu gammiji xi jam joi'gi'nda' bhaankam guch Xoi'kam, sia pik nar pai' dhuuk ka' git.

Ja'pni daipu'.

**GU GATUUK KAM
UA'NA'N GU PAABLO
NAT GIOP TU JA UA'ÑXI
GUI' NAM TI JHGI'Ñ
BUIÑOR GUCH XOI'KAM
NAM
KORIINTO OI'DHA'**

Na ba ja ñio'kdha' gu Paablo

¹ Aañ Paablo nañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam, nat gu Dios pix pu chu'm ki'n jiñ dhai, jam ñio'ki'ñ iñ bñima'n gu Timoteo nar jiñ jaduun jich Xoi'kam bhaan. Aapi'm jach jam ñio'ki'ñ na pim bhai' dhir oi'dha' Koriinto na pim pui'p ti jñgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gam sia gu jai'ch Xoi'kam jñgi'ñdham nam nai' ja'p jup tu'ii' bñix na ji'x Akaaya bhaan bipio' gu dibñir. ² Ba' gu Dios jich Gi'kora' gio gu Gø'kam jich Xoi'kam xi jam joi'mdat jam a'm ti ñiidhidha' am na ba'x bhai' tu jam jimda'.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam bñix taxchaabgi'ñdha' gu Dios

³ Gammijich taxchaabgi'ñdha' gu Dios gui' nar Gi'korga'n gu Gø'kam jich Xoi'kam, na gu' gammiji xich joi'mdat jich gu'nguxi'ñ. ⁴ Jich gu'nguxi'ñdha' no'ch tu' bhaan jich chulhiñ nach ba' ya' dir ja'p ja'k pui'p ja gu'nguxi'ñdha' gui' nam pui'p jum tulhiñdha'. Ja'xbui'ch jup ja gu'nguxi'ñdha' na ji'x jich gu'nguxi'ñdha' aach gu Dios. ⁵ Ja'xbui'x io'm jich chulhiñ ich gu' nat ji'x jum tulhii guch Xoi'kam ya' dhi oi'ñga'n, gio ja'xbui'p jich gu'nguxi'ñ ip gu Dios nat ji'x gu'nguxdhimik guch Xoi'kam jano'. ⁶ Gu' ba' aach nach jich chulhiñ, pu kai'ñkam jich chulhiñ ich na ba'x bhai' tu jam jimia' aapi'm, na pim gu' cham mu ja'k ka bhñya' na pim pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha'. Jam gu'nguxdhatu' gu Dios ja'p na jax jich gu'nguxdhatu' aach na pim ba' cham jum o'joldhat mi' pui' xi

jiimda' na jax jix aa' sia ku pim jup jum tulhiñ. ⁷ Jix bhai'x maat ich ba' na pim mi' pui' pu jiimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam, nach gu'x maat na jam gu'nguxdhatu'nda'.

⁸ Aañ jam aagi'ñdha'ñ jaaduñ na chich jax jich chulhii maa'nnim ya ja'p dhi Aasia dibñir bhaan, nañ gu'x aa' na pim jix mat ka'. Jix io'm tuch ma'iich, cham ka bhaai' nach jax jich dhuñia'. Ni ji'x kuch cham ka ilhii'ñ no'ch duduakam jup ka bubuakia' ya' dir, ⁹ jup jich aa' ich gu' nam jich gibiimiich kooda'. Ba' dhi' bhaan maat jachich na cham tu'r silhkam ka' jax ñach ilhii'ñdha' dñilh, gu' ja'pji dai gu Dios nach ti'ñchoka' na gui'ch palhbui'ñdha' sia tu' na pix ki'n, sia koi'ñga'n ja duduadhi'ñ gu'. ¹⁰ Gui' pix Dios gu' nat jich palhbui, jix maat ich ba' na gammiji pui' puch palhbui'ñchu'nda', ¹¹ gam no' pim gu' aapi'm jai'ch a'mkam xi chu daan nax bhai' tuch jimda'. No' pimit mui' dhit tu daanich a'mkam nax bhai' tuch jimda', mui'p jai'chdñilhia' am gu ja'tkam nam taxchaabgidha' gu Dios, nam gu'x bhai'm taat ka' na bixchu' ki'n jich palhbui'ñchu'nda' nach tu a'gim gu ñio'ki'ñ.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nat jax kai'ñkam cham mu jii Koriinto

¹² Aach cham tu'x buam jum duukam jup tu duñiim jiñ jaaduñ nach xich ga'nga, jix bhai'ch chaat ich ba'. Mi' pui' jiim ich gu' na jax ja'k jum aa' nach mi' pui' jiimda' nach ya' ka oipo dhi oi'ñga'n bhaan, pui' na jax aapi'm nach gu' cham tu' tu' bhaan jax jam titda ku pim gu' bhaan jix buam jup bam aa'. Gio nach gu' cham tu' pui' ja'k jujurtik na jax gu ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n, gu' ja'pji na jax ja'k jix aa' gu Dios na jaro'i' xich joi'mdat jich ñiidhim. ¹³ Gui' na chich mu tu jam ua'ñxi, dai pui' pix ja'k jum aa' na pim duñia' na jax pix jum kai'ch na pimit jñkai, cham tu' na bñix aixim jir jum duukam. Tiiñ tu jam daañxi'ñ na pim git iam mi' pui'x maatit kaaya' na jax pix kai'ñkam jup

jum kai'ch. ¹⁴ Gio gu'ch ñii'ñ japim aach nach jax ja'k mi' pui' jiiim, ji'x bax maat japim ba' na jax ja'k jum aa' nach mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam. Gu' ba' no' pimit gu' mi' pui' jii na jax aach, jix bhai'm ilhdha' pim jich bui jano' na guch Xoi'kam gio bhai'p jimda', na pim gu' ba machia' nar silhkam ka'. Aach ba' pui'x bhai'p jich ilhdha' jam bui.

¹⁵ Ba' nañ pui' jiñ aagit bii'x dhi' nañ jax jam titda, pui' bañ aagik jañich nañ mu jam guguuxdhara', gookim jañ sap git bhai' ji aaya'. ¹⁶ Nañ gu' sap bii'pi' bhai' xi jam e'je'ji git nañ Masedoonia ja'k bhiiya', gioñ sap ba' bhai'p bhiiya' git nañ ja'k gixia'. Ja'p jañ sap ba' jam tiida' git na pim bhai' dhir jiñ palhbuidha' gu' tu' nañ ki'n aaya' Judea ja'k. ¹⁷ Jix maat gu' Dios nañ tii' pui' bañ aagit, gu' ji na pim gu' chi aapi'm pui'm aa' nañ jir gook ñiokdam. Jax dhui nañ gu' aañ dai pui' ja'k tu ñiok na j'e'e', cham ji'xkat jax kai'ch iñ na cham. ¹⁸ Siax maat gu' Dios nach cham tu'r gook ñiokdam, jax dhui nach gu' gammiji' pui' pu jam titdada' na maaxik jir silhkam ka' jax nach kai'chdha'. ¹⁹ Jano' na chich bhaan tu jam a'gi guch Xoi'kam gui' nar Maraa'n gu' Dios, jano' nach maap jiiim gu' Silbaano gio gu' Timoteo, cham tu' chich gio pui'p jam tii'n mikkat na cham jir silhkam pui' na chich jax chu jam a'gi, pu pui' ja'k bii na chich jax ja'k tu jam a'gi, na gu' maaxik pui' ja'k jir silhkam. Na gu' gu' Dios pix duih na pui' ja'k tu ñiok, ti jii'ñdhidhat pui' kai'chdha' na pui' tu tui'ka', nat gu' guch Xoi'kam pix pui' ba tu duu na mi' pui' tu tui'ñgida' na jax jir silhkam. ²⁰ Nat gu' gu' Dios dhi' pix jich Xoi'kam bhaan pui' tu duu nat tu' ja aa'ñdhak guch bopxi kat bijik, pui' kuch ba'p kai'chdha' nach pai' dhuuk tii'moidha' nach tu daanda' buiñor gu' Dios: "Ee ku pui' tu tui'ka' bhaankam guch Xoi'kam." ²¹ Bii'x ba' maap jup tu'ii' ich buiñor guch Xoi'kam, aapi'm gio aach. Gu' Dios pix duih pui' kai'ch nach pui' ja'k tu'ii', nat gu'ch a'm ti tii' nach aach jir

ja'tkam tugi'ñ ka'. ²² Ba' na bhaan jix maati' ka' nach aach jir ja'tkam tugi'ñ, jich chajaañ gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n, gam nach ba' dhi' bhaan machia' na gatuuk g'e'p jum duukam tuch makia'.

²³ Ba' na ñich jax kai'ñkam chakui mu jam tii'gim na ñich jax bañ aagik, nañ tii' mi' pix ka xi jam ñii'ñ dho no' pimit moo mi' pui' ba ji jii nañ jax jam titda bii'pi' dir. Dios dhox maat nañ pui' kai'ñkam cham mu jimmi, gui'ñ baabuidha' guñ ii'mda' no'ñ jam iatgi'ñ. ²⁴ Cham jir am gu' nach moop jam chian na pim mi' pui' jimia', gu' ja'ppi duih na pim mi' pui' xi dhuñia' cham jax ji kai'chit, na pim gu' ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Aach dai nach mu jam palhbui'ñ pix na pim jax ja'k jix io'm jix bhai'm taatit buiñor ti jii'gi'ñdha' guch Xoi'kam.

2

¹ Pu kai'ñkam jañich cham mu jam tii'gim na pim ba' cham jix io'm jix buam jum ilhdha' na pim bañ chigia'. ² Na gu' no' pimit dai bhai'x buam jim ilh no' ñich tii' bhammi' dir ba ai, cham jaro' jai'ch ka' nañ gu'nguxdha' aañ, na pim gu' daix buam jum aa'nda' aapi'm. ³ Ja'p pix jañ ba' mu tu jam ua'ñi'ñ ip gio xib ja'p na jax bii'pi' dir, nañ gu' cham mu jimiiim nañ cham jai'x buam jup bañ aa'nda' ji jam niidhat, cham tu'ñ gu'nguxdha' pim gu' gu' pui' ja'k. Na gu' bii'pi' dir na ñich mu tu jam ua'ñ, jam aagi'ñ iñ nañ ji'x jix bhai'ñ chaat jam bui nañ ja'p jiñ aagit na pim aapi'm ja'xbui'x bhai'p jum ilhdha' git. ⁴ Gu' pix ji nat gu' cham tu' pui' ji chu buus na pimit pai' dhuuk tii' ba jiñkai guñ u'uan, dai na pimit bhai'x buam jim ilh sap. Aañ ba' bhai'x buam jup jiñ ilh, bhai' ji susua ñich dho gu', na ñich gu' tii' cham tu' pu kai'ñkam mu tu jam ua'ñ na pim bhaan jix buam jum ilhdha', gu' ja'ppi na pim dhi' pix bhaan machia' git nañ joidham xi jam joi'gi'n.

Na pui' baja tãda' gu Paablo nam tu uañi'ñka' gu jaroi' nat pui' buam a'ga

⁵ Ba' gu jaroi' na pui' bhai' dhir oirít jix buam jiñ a'ga, cha'pim jax jum aa'nda' na dai aañ jiñ a'ga, gu' ja'pji sia aapi'm na jam ia'dhi'ñ sia gu palhïp. Aañ pui' kai'ch na sia gu palhïp jam ia'dhi'ñ, na gu' cham tu' ja'xbui' jam ia'dhi'ñ na jì'x aañ. ⁶ Ku gu'x bhai' ba tu tatdat ji na pimit tu' k'ín tulhiiñchuda mui' maap jim jumpadak. ⁷ Dai ba' na pim ba tu uañdha' pìx nat bach a'ga, cha'pim ka juanda'. Jix bhai' pim pìx ba titdada' na cham jix buam jum aa'nda'. ⁸ Pui' pim ja'k jix bhai' buada' na jax ja'k bhaan jix mat ka' na pim jix joi'g'ín, soi'ñ jam titda na pim pui' ja'k duñia'. ⁹ Bïpi' dir jañich bo pu pui' ja'k mu tu jam ua'ñ na pim tulhiiñchuda' gu jaroi' no't tu' bhaan cham am bua, xib jañ ba' machia' no' pim mi' pui' jimia' pui' na ñich jax jam tii'n piam ku gu' cham. ¹⁰ Ba' aañ jup tu uañdha' ya' dir dhi' na pim jaroi' tu uañdha', gui' dho ji no'm aa' ip nañ bïx jai'p tu uañdha' aañ piam ku gu' cham. Aañ gu' pui' pìx duiñchu' na pim ba' mi' pui'p tu daa'ñchu'nda' na pim jax jiñ ñiidhat, na gu' pu'ñi ja'k jich a'm ti ñiidhidha' guch Xoi'kam. ¹¹ Gio cham tu' bhaan jich mai'chia' gu ja'ook, nach gu'x maat na dhi' bhaan tu da'ngi gam bïx aixim gu tu' nar jix buam jum duukam.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nax buam jum aa jano' nat Trooas ai

¹² Jano' na ñich Trooas ai, silh jañich bhai' ai na pai' gø'r kiicham nañ ba' bhai' tu a'ga' git gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. Ba' joidham tii cham tu' jax jum kai'ch nañ nai' xi chø køø, tiir am kat nañ mui' ji chu ja a'gidha' git gu ja'tkam. ¹³ Gu' ji na gu' cham tu' pui' tu tatda'ñ jur am bhaan, na ñich gu' cham tu' bha tii gu Tiito nar jiñ jaduun jich Xoi'kam bhaan. Cham jañich ba' tu ja a'gi, ba jii ñich Mase-doonia ja'k xi ja tabuimgidhak gu bha oi'ñkam.

Na pui' ba ja tãda' gu Paablo na taxchaabgi'ñ gu Dios

¹⁴ Ku gu' aañ taxchaabgi'ñ ji gu Dios na gammijich palhbui'ñchu' bhaankam guch Xoi'kam nach ba' ja'kbui' kat ja mai'chim gux buam tum duu'nkam, nach gu' bhaankam nai' tu a'gim gu ñio'ki'ñ, bïx kap ba' ja aajim gu ja'tkam nam pai' jax oi'dha'. Ja'p ji buusan gu' dhi ñio'ki'ñ gu Dios na jax gux xuu'ngi nap jum bua na joidham uub, bïx kap ba' i'bhim am gu ja'tkam. ¹⁵ Aach ba'r di' pìx nam jich i'bhì gu ja'tkam, ja'p ji buusan nach a'm juulhix gui' na joidham uub, gui' nat jax chu'm jich Xoi'kam k'ín tu kubhioñ gu Dios. Bïx i'bhia' am ba' gu ja'tkam sia pìk nar jax ka' git, sia gui' nam mu ja'k bhiiya' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', gio gui' nam jì'k buiñor ja'k jup bhiiya' guch Xoi'kam. ¹⁶ Gui' nam mu ja'k bhiiya' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', pui' ja'k i'bhia' am nar maimda' kam, ba' gui' nam jì'k buiñor jimia' guch Xoi'kam, pui' ja'k i'bhia' am na dhi' ja'kbui' kat ja dudua'ñdha'. Ba' cham pìk jaroi' xim gu'nguxi'ñ na pu'ñi nai' tu a'ga' ja'p na jax aach. ¹⁷ Gio gu' aach cham tu' pu kai'ñkam tu a'gim gu ñio'ki'ñ gu Dios nach jax dhui ja tañiim gu ja'tkam gu tuumiñ, ja'p nam jax ja'k tu jim jai' dhit. Jax dhui nat gu' pu kai'ñkam nai'ch joot gu Dios nach bhaankam nai' tu a'ga' gu ñio'ki'ñ na jax jir silhkam. Gio nach gu' maa'n tuuku' bap duiñchu' bïma'n guch Xoi'kam, jich a'm jum aa' ba' nach bhaankam tu a'ga'.

3

Na baja aagi'ñdha' gu Paablo na xib maakam ba tu aagix

¹ Ba' dhi' nach jì'k jax jam titda, cha'pim jax jum aa'nda'ñ jaaduñ nach dhi' bhaan pìx jam aagi'ñ nach aach jir jix kiki' ja'tkam. Jax dhui na gu' cham tu'm aa' nach jam aagi'ñdha' nach jax jir tu'm kam, ni ku cham jum aa' nach ua'kat gu jax chu'm u'uan jam tii'ñchoda' na mi' pui'm

kai'chdha', ni aapi'm kuch cham jixdhat jam tañia' na pim tu ua'naich makia' nach ba'p ja nini'i'ñchudidha' jai' kap nach silhkam jir jix kiki' ja'tkam, ja'p nam jax bua jai' dhit. ² Jax dhui na gu' ja'p ji buusan na aapi'm dñilh pñx jir jich u'uan, pu chu'm ya'p tu ua'ñix gu' aach jich jujur am na jax chu'm jam jujur am tu ua'ñix aapi'm, bñix dhit jich a'm tu jññkui'ñ am ba' gu' ja'tkam. ³ Jix bhai' xim kaima pui' na j'k jax tu ua'ñix jam jujur am, gio aach jich jujur am pui' ip. Ja'p ji buus nat guch Xoi'kam pñx bhammi dir jam a'm pu chu'm ya'p tu ua'nach jujur am nach ba' ki'n nai' ja aa'ñdhidha' gu' ja'tkam nach silhkam jir jix kiki' ja'tkam. Gio gu' guch Xoi'kam cham tu' gu' jax chu'm na ja'p pñx tu mamxi'ñ nat ki'n ya' tu ua'nach jujur am, gu' ja'ppi gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n ki'n gu' Dios. Ni kut cham bhaan tu ua'na gu' jax chu'm ja'ppix u'uan nax jai'ch, gu' ja'pjich a'm aach sia kuch jir ja'tkam, jich jujur am silh nat tu ua'na.

⁴ Jix maat gu' Dios na silhkam jir pui' nañ jax jam titda, nach gu' buiñor ti jñgi'ñ guch Xoi'kam. ⁵ Gio gu' cham tu' dñilh pñx nax bhaai' nach pu tu buim na pim jax jich ñi'ñ, gu' ja'ppi gu' Dios pñx nap tu buim. ⁶ Nat gu' gui' pñx pu chu'm jup jich dhuu nax maat na jax ja'k tu'm jum aa' gui' nam pu'ñi bhaankam nai' ja aagi'ñdha' gu' ja'tkam na xib maakam tu't jum aa' nam mi' pui' jiidat buiñor ti jñgi'ñdha', nam cham tu' mi' pai' bhaan ka tu daa'ñchu'nda' gu' jax chu'm u'uan na jax ja'k tu aagix, gu' ja'ppi dai na jax pñx ja jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Na gu' jaroi' maadit no't cham am bua pui' na jax tu ua'ñix ka' nam jax ja'k tu't mi' pui' jiidat gu' ja'tkam, dhi' mu ja'k bhñichdha' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. Gu' ba' no'm gu' bhaan pñx tu daa'ñchugit mi' pui' ba jiiim na jax pñx ja jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu' Dios, cham tu' mu ja'k bhñiya' am,

bhai' ja'k ja bhñichdha' gu' na pai' gammijix bhai' pu ba tu ja jimda'.

⁷ Kani na gu' jano' nat tu ua'na gu' Dios bhaan gu' ja'ppix joodaix ko'kmalhik na jax ja'k tu aagix ka' nam tui'ñgida' bñix gu' Israel kam, sia ku gu' mu ja'k ti bhñichu'n nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', joidham jix a'bhar ki'n ja bui ai gu' Israel kam ja'tkam. Na gu' nat pai' dhuuk mu ba ja aichulh gu' Moisees, joidham jix abhaar mñimtu' gu' buibsa'n, ba' cham bhaai' nam jax dhui bha tigia' silh buibsa'n gu' Israel kam ja'tkam. Gu' ba' nax abhaar mñimtu' gu' buibsa'n gu' Moisees, dhi' nam bhaan jix mat ka' nar gè'p jum duukam gui' na tu' ja ua'tulhi'ñ, gu' ji nat gu' j'k pñx jur nat nai' ji tuu gu' buibsa'n. ⁸ Gu' ba' no't gu' dhi' gè'kam ki'n ja bui ai gu' Israel kam ja'tkam na mu ja'k bhñichdha' gu' jaroi' no't cham am bua na pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', dho bak jix io'm ji nar gè'p jum duukam dhi' nax Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'ch aagi'ñ na maakam tu't bam aa' xib nach mi' pui' jiidat buiñor ti jñgi'ñdha' gu' Dios, na gu' ja'p ji buusan na gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' bhaan tu ua'ñix. ⁹ Piam ja'pni ip, jax ña pim ja'k jix maadit kaaya': No't gu' dhi' gè'kam ki'n ja bui ai gu' Israel kam ja'tkam na mu ja'k jich bhñichdha' nach pai' gammiji mi' pup jich chulhiiñdha' no' chich cham am bua tu' bhaan mi' pai', jix io'm jir gè'p jum duukam bak na bach aagi'ñ gu' Dios na jax ja'k jix bhai' ba tuch jimda' ya' dir ja'p ja'k. ¹⁰ Ba' dhi' bhaan jix maati' na cham tu'r gè'p jum duukam gui' nat jax chu'm ja bui ai jano' gu' Israel kam ja'tkam, gu' matgim jix io'm ji nar gè'p jum duukam dhi' nat xib jich bui ai nañ jax ba kai'ch. ¹¹ Gam nat gatuuk nai' ji jaa nat tñix abhaar tonnichgit ja bui ai, ¿gu' dhi' gi ba' nat xib jich bui ba ai na pu gammijix abhaar mñimda'? Jix io'm dho bak jir gè'p jum duukam.

¹² Dhi' pu kai'ñkam jach ba' aach cham tu' bhaan ji chotdonit tu a'ga

dhi' nat gɛ'p jum duukam jich bui ba ai. ¹³ Cham jach tu' pui' ja'k jich dhuuk na jax jum duuka' jano' gu Moisees na iĩnka' gu buibsa'n maa'n jix xuu'ngi' jannulh ki'n, nam ba' cham nĩ'ndha' gu Israel kam ja'tkam na jax ja'k jagia' na joidham jix abhaar ka mĩmda'. ¹⁴ Gu' ji nam gu' pu cham maatit nĩ'ndha' gu Israel kam ja'tkam na jax jir tum duukam ka' dhi' nam ji'k jax ti nĩ'ndha', sia xib jam pui cham maatit nĩ'ñ. Na gu' ja'p ji buusan na pui ja soobhi'ñ gu jannulh gui' na jax chu'm ki'n jum iĩnka' jano' gu Moisees, nam gu' cham ti jũgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na gu' dai guch Xoi'kam jix bhaai' na ja'k ja bhĩdha' dhi jannulh na ja iĩñ. ¹⁵ Cham maatit kɛɛ am na jax kai'ñkam jup jum kai'ch sia kum ti tu jiĩnka'ñ gui' nat ji'k Moisees tu ua'nak, na gu' ja'p ji buusan na gui' pĩx jannulh ja soobhi'ñ gu ja moom nam ba' cham maatit kaaya'. ¹⁶ Ji' ji no' mĩt buiñor ba ti jũ'ñ guch Xoi'kam na ba' ja'k ba ja bhĩdha', jix maatit bhai' ji kaaya'm ba'. ¹⁷ Dhi' pĩx jir Dios gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Ba' no' jaroi' bhaan bap tui'dhi' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', ba palhbuidha' sia tu' na pĩx ki'n. ¹⁸ Pui' na jax aach na gu' cham tu' tu' kach iĩñ guch buibas, pui' pĩx ba' maaxik gɛ' tanoor ich, na gu'ch a'm jum maaxi'ñ gu Dios na jax jir tu'm kam. Gammijich jix io'm pui'ch dhuñiim na jax jir tu'm kam gu Dios, na gu'ch Xoi'kam pĩx nap tu duiñchu', na gu'r dhi' pĩx gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'.

4

¹ Ba' aach cham tu' bhaan jich o'joldhat xi chu a'gichu' gu ñio'ki'ñ gu Dios, nat gu' gui' pĩx xich joi'mdak dhi' bhaan jich chuttu nach bhaankam tu juana'. ² Cham tu'ch pui' ja'k tu jim na jax gu jaroi' na am jix xi'iraam jum ilhii'ndha' no'ch am mamti na tu' bhaan jich iatgi'ñ, nach gu' aach maaxik silhkam tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ

gu Dios, cham tu' nach aach ya' dir maakam duñiim na jax cham jir silhkam. Kani na pim jix bhai' xim ga'ngada' na maaxik jir silhkam pui' nach ji'k jax tu a'ga bhaankam gu Dios. ³ Jix bhai'x maatit kɛɛ pim gu' aapi'm dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, cham tu' pui' na jax gui' nam cham ti jũgi'ñ na ja'p pĩx ji buusan na iĩñ gu ja buibas. ⁴ Na gu' pui' ja duuk gux buam jum duukam ya' kam dhi oi'ñga'n nam ba' cham maatit kaaya' ni kum jix maatit tigia', sia ku tiix abhaar mĩm na bhaan jum maaxi'ñ gu Gɛ'kam jich Xoi'kam na jax jir tu'm kam, gio guch Xoi'kam na pui' bhaan jup jum maaxi'ñ gu Dios duakam na jax jup jir tu'm kam. ⁵ Cham tu'ch ja aa'ñdhim gu' gu ja'tkam nach jax jir tu'm kam dũilh, gu' ja'pji nach pui' ja titdaim na guch Xoi'kam bĩx jir jich Gɛ'kam tuk. Gio gu' pui' pĩx jich ilhii'ñ ich jam bui nach jir tu jam juandam tuk, nach gu' xi jam joi'gi'n bhaankam guch Xoi'kam. ⁶ Nat gu' gu Dios gui' nat tu chia bijik na mi' dhir jai'chdhihia' gux chu maax na pai'x chu tukgam, mĩmĩch guch jujur nach ba' pu'ñi ja bi'ñxidha' gu ja'tkam, nañ ja'pni kai'ñkam jup kai'ch nach ja aagi'ndha' gu ja'tkam na ji'x jir gɛ'kam gu Dios, gio na dhi' pĩx bhaan jum maaxi'ñ guch Xoi'kam na jax jir tu'm kam gu Dios.

Na ba ja aagi'ndha' gu Paablo nam jax ja'k nakgat buiñor ti jũgi'ndha' guch Xoi'kam

⁷ Jano' nat pai' dhuuk jich maa gu Dios gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ, ja'p ji buus nat bhi'ñ jaja' ta'm gaam gux bii bapaiñum gui' nax dha'ram namĩik ya' dhi oi'ñga'n. Nach gu' aach ja'p pĩx ji buan na jax gu bhi'ñ jaja', pui' ku ba'x bhai'x maati' na Dios pĩx jir ñio'ki'ñ dhi' nach tu a'ga, gio gu'ch a'm ti nĩdhidhat jich palhbui'ñchu' nach bĩx aixim pu tu buim na jaroi' cham ji'xdha' pu tu duñia', sia kuch gu' aach jir ja'ppix jaja'x jaikgam. ⁸ Cham tu'ch ba' bhaan jich o'joldhat nai' xi chu a'gichu' sia

pui' jich chulhiiñat bix aixim, nach gu'x maat nach cham tu' gammiji puch chulhiiñdha'. Pui' na jax xib sia kuch jix buam jich aa' na cham bhai' tuch jim, cham tu'ch xi' kam jix aa' nax bhai' ba tuch jimda'. ⁹ Piam jai' dhit nam xich bhaamkidhat jich gaagim nam jax pik xich dhooda' git, aach cham jax jich aa', nach gu' bia' gui' na jaroich palhbui'ñchu'. Gio gu' chakuich koi mit sia kum ti xich koodak. ¹⁰ Ba' sia pai' na pix ja'k nach jup tui'ñgida', jich chulhiiñaidha' ich ja'p nat jax jum tulhii guch Xoi'kam na ya' xi oilhimik, gu' ji na gu' ja'xbui'p jich palhbuidha' gu Dios nat jix jup palhbui guch Xoi'kam jano'. ¹¹ Na gu' aach nach buiñor tu juan guch Xoi'kam, jich chulhiiñdha' ich sia pik nar jax ka' git, nam ba' xich ñii'ñdha' gu ja'tkam nach jax ja'k nakgat maa'n nach jax mi' pui' jium, na gu'ch gu'nguxi'ñ gu Dios. ¹² Ba' pu'ñi pix kai'ñkam jich chulhiiñ ich aach xib, jich a'm jup tui'dhi' gu muuki', aapi'm ba' dai nax bhai' tu jam jim.

¹³ Maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam jup jum kai'ch: "Aañ jum a'mkam tu a'ga, nañ gu' tu' silhkam jum bui ti jügi'ñ." Aach ba' pu'ñi ip xib, tu' silhkam jach buiñor ti jügi'ñ gu Dios nach ba' bhaankam tu a'ga. ¹⁴ Jix maat ich gu' na jax chu'm tanoolh jich dhudua'ñdhaich baapmi'ñdha' nach ba' mi' dhir buiñor bap tui'ka' gammiji, ja'p nat jax dua'ñdhak giop buusai' guch Xoi'kam na ka muukix kat. Bix maap jich dhudua'ñdhaich baapmi'ñdha' sia aapi'm. ¹⁵ Gu' ba' dhi' nach jich chulhiiñ, dhi' na jax dhuix bhai' tu jam jimda' aapi'm. Na gu' no' mui'x ja joi'mdat ja a'm ti niidhim gu Dios, dhi' bix dhit taxchaabgidhat jix bhai'm taat ka' am, gë'kamtu'nda' am.

¹⁶ Cham tu'ch dho ba' bhaan jich o'jolhi'ñ, na gu' sia ku ja gi'girtaim dhich chutku', jich ii'mda' bhaan jich xixiibkamtaim ich gammiji nabap tanoolh. ¹⁷ Gio gu' ya' dhi oi'ñga'n bhaan nach jich chulhiiñ pur cham

tu', jootom ya' dir ba bubuakia' ich gu'. Ba' dai nach ba tu mai'chia' gë'gër jup tum duu'nkam na pu cham ja'kbui' namik iam nach ji'x jich chulhiiña' ya' dhi oi'ñga'n. ¹⁸ Ba' aañ pu jam titda aapi'm jiñ jaaduñ nach dai bhaan titi'ñchoka' gui' nach tu' cham nii'ñ xib, cham tu'ch bhaan jup jich buixi'ñdha' gu tu' nax maax. Na gu' gui' na tu'x maax ya' dhi oi'ñga'n, gatuuk cham pai' ka maati' ka', gu' matgim gui' nach tu' cham nii'ñ xib, gammiji ji na pux jai'ch ka', pu cham tu ju'ngi, na gu'r jix dhaam kam.

5

¹ Dhich chutku' pui'p ji buusan na jax gu ba'bhak gui' nam jup ja bua gu ja'tkam ya' dhi oi'ñga'n na cham tu' mui' juruuxi'ñ. No't jax chu'm tanoolh ma kiklhii'ñchak nai' jim ka-jaa, cham jach jax jich aa'nda', nach gu'x maat nach jai' ba tu ba'bhak jix dhaam buiñor gu Dios na cham ji'xkat kiklhi'ñcha', dai nach bhai' pix ji baapkia' nach pai' dhuuk mu jimda'. Cham tu'r jup ja duiñ gu jax chu'm ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n. ² Ti aa'nda'ch git nach bhai' ba oi'ñka' bhaan dhich ba'bhak jix dhaam kam, gu' ji nach gu' ya' ka dudua bhaan dhi jai'ch ba'bhak nar ya' kam dhi oi'ñga'n. Pui' pix jach ba'ch ii'mda' ka xi buppa nach tiix aa' nach git gui' bhaan ba oi'ñka'. ³ Gio ja'pnip ji buusan dhich chutku' na jax guch ti'dhara'. No't jax chu'm tanoolh am xi kiklhi'ñchak nai' ji dhibaa dhich ti'dhara', cham tu'ch pui'x dha'npak pup oipoda', jai' tich chi'dha' gu' gu Dios ki'n gu ti'dhara'x dhaam kam. ⁴ Ba' ka xi tu nakoo' ich sia kux buam tu tatda' nach ya' kap tu'ii' bhaan dhich ba'bhak na jax chu'm tanoolh kiklhi'ñcha', na gu' kam aajim nach pai' dhuuk jai' xixiibkam ba'bhak bhaan aaya'. Gio cham aa' ich nach pui'x dha'npak pup oipoda' na pai' dhuuk kiklhi'ñchai nai' ji ii'ñxia' dhich ti'dhara' nach ya' ka ja ti' xib, gu' ja'pji nach jix aa' nach jai' ti ti'ya'

na cham ji'xkat ka kikli'ñcha', jumai ii'mda' bap jich dhuñia' ich gu'.
 5 Gu Dios pix dñlh gu' nat pui' ja'k tu duu nach pu'ñi jai'p jich dhuñia', maaxik ba' pui' ji chu buusnia', nat gu' pu kai'ñkam jich tajaan gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na ba' dhi' bhaan jix maati' ka'.

6 Ti jügi'ñ ich na pui' ji chu buusnia' sia pik nar jax ka' git. Gio gu' xib nach ya' kap tu'ii' dhi tutku' bhaan, mik jup tu'ii' ich, cham tu' amuub na pai'p tu'ii' guch Xoi'kam. 7 Pu cham nñi'ñ ich maaxik, silh pix jach buiñor ti jügi'ñ jich jujur am bhaan 8 cham tu' bhaan jax jich aagit, dai nach tii bax aa' pix na git ja'bsunai dhich chutku' jai' bap jum duñia' nach ba' buiñor ba jimia' guch Xoi'kam. 9 Pui' kuch ba' gammiji pui' tii tu duiñchu' nach jax ja'k jix bhai' ji bubuakia' buiñor guch Xoi'kam nach ya' ka oipo dhi oi'ñga'n bhaan, gammijich sia mi' pui' pu tu duiñchu'nda' na jax jix aa' sia kuch buiñor bap tu'ii'. 10 Na gu' bñx buiñor gu'kia' ich nach ji'k ja'tkam ka' na pai' daaka' nar gø'kam ka', gui' ba' dñlh pu ti'ya' na tu'r jich mai'chik ka' bñx ji'ma'n tu' nach jax dhuñia' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, piam ku gu' nach jich chulhiña' pix jir jich mai'chik.

Na pui' ba ja tñda' gu Paablo nam dai gu Dios daanda'

11 Ba' kapbhai' nach aach bax maat na dai gu Dios jum aa' nach tu' ka'm nñidhat mi' pui' jii'mda' na jax jix aa', aach ya' dir ja'p ja'k pui'p ja gu'nguxi'ñ gu ja'tkam nam pui' tu' ka'm jup tñgi' mi' pui'p ba jimia' na jax jix aa'. Jix maat gu Dios nach pu kai'ñkam pix ya' ja'p oipot pu chu'm tu a'ga, aapi'm git jup xim ga'ngada'ñ jaaduñ na maaxik jir silhkam. 12 Cham tu' pim jax jum aa'nda'ñ jaaduñ nach dhi' bhaan gø'gø'kam jich chaatit pix am jam aagi'ñ nach jax jir tu'm kam, gu' ja'ppi nach mi' pix jam aagi'ñ na pim ba' dhi' bhaan xim ga'ngada' nam jaroi' silhkam bhaankam tu a'ga gu Dios, nam cham jam iatgi'ñdha' gui' nam

pui' xi kai'chdha' nam bhaankam tu a'ga gu Dios, sia kum gu' cham tu' silhkam bhaankam tu a'ga. 13 Ba' no' pim gu' jai' dhit jix ñanaanbim pix jich køø pui' nach jax kai'ch, cham dho jax bua, na gu' gu Dios cham tu' pui' ilhii'ñ. Piam ku pim gu'x maatit jich køø, jix bhai' ji chu buusnia' dho ip jam bui. 14 Jano' dir xich joi'mdat jich a'm ti nñidhim guch Xoi'kam na chich dhir maat nat gui' pix jich a'mkam muu bñx, ja'p ji buus ba' na chich pu bñx maa'n jimdam koi. 15 Ba' pu kai'ñkam pix bñx jich a'mkam muu gio nat bñx jich a'mkam giop dua, nach ba' aach mi' dhir pui' pix ja'k ba tu duiñchu'nda' na jax jix aa'nda', cham tu' nach dñlh jax ilhii'ñdha'. 16 Gio gu' cham tu'ch pui'p ka ilhii'ñ nam jax ilhii'ñ gu ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n, bñx aixim ilhdhat køø am gu' nam bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, sia kuch gu' aach pui' bñx aixim jup ilhdhat nach chakui ti jññdhat. 17 Pui' ku ba' gu jaroi' no't ba ti jññ buiñor guch Xoi'kam, bar maakam tu'm ka' ii'mdagaram bhaan, cham tu' pui' kia' na jax bñpi' dir. Ja'p ji buusnia' na jumai maa'nkam xibkam jup jum duñia'.

18 Ba' dhi' gu Dios pix dñlh nat pui' tii na pui' ja'k tum duñia'. Na gu' guch Xoi'kam nat jich a'mkam muu, pui' ja'k tu duu nach jix bhai' ba bi'ya' buiñor gu Dios. Dhi' pu chu'm ba' aach jup jich chia gu Dios nach nai' ja aagi'ñdha' gu ja'tkam. 19 Piam ja'pni ja'k, jax na pim ja'k jix maatit kaaya': Gu Dios pix dñlh pui' ja'k tu duu na guch Xoi'kam bhaankam pui' ja'k tu duñia' nam jix bhai' bi'ya' bñx gu ja'tkam buiñor dñlh gu Dios, cham jax bua sia kum jax jix u'ua'tulhdhix. Dhi' ji' pu chu'm jich chia aach gu Dios nach nai' tu a'ga'. 20 Bhaankam pix nai' tu a'gim ich ba' aach guch Xoi'kam, ja'p ji buusan na gu Dios pix dñlh soi' ja titda gu ja'tkam nam ti jññdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' aach xib bhaankam guch Xoi'kam soi' jam titda aapi'm jññ jaaduñ na pim mi' pui' xi jii'mda' na pim ba'x

bhai' ji bubuakia' buiñor gu Dios. ²¹ Guch Xoi'kam dho tii cham tu' tu' bhaan jum ua'tulhdhak na ya' xi oilhimik dhi oi'ñga'n, gu' ji nat gu' gu Dios jich a'mkam tu bhiiñolh, ba' pui' ji buus nat giilhim g'e'm ua'tulh. Jix bhai' ji bii chich ba' aach buiñor gu Dios, nat gu' guch Xoi'kam jix bhai' ba duu.

6

¹ Ba' aach nach jir tujuandam tugi'ñ gu Dios, soi'ch jam titda na pim mi' pui' xi jii'mda' na jax jix aa' nat kapbhai' xi jam joi'mdak jam a'm ba ti tii, bix aixim bhaan bax maat japim gu' na silhkam xi jam joi'mdat jam a'm ti nii'ñ. ² Jup jum kai'ch gu' gu ñio'ki'ñ gu Dios maa'n kap nat pai' tu ua'nak maadit gu bijik dir kam:

Aañ jum kai jano' nat pai' dhuuk jum ai gu tanoolh nañ jum kaaya', gio jano' ñich jix bhai'm duu ip nat pai' dhuuk jup jum ai nañ jum palhbuidha'.

Ba' dhi' xib tu aagit jup kai'ch, jam k'ek gu Dios ja'p ja'k ba jam tuttu na pim mu ja'k ba jii'mit na pim pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo na bix aixim tu'm bhaan nai'm tulhiiñaim na bhaankam tu a'gim guch Xoi'kam

³ Gio gu' aach cham tu' maakam tu buim na jax cham jir mi' pui', maa'n nach jax pix jam boi'ñxi'ñchu' na jax jix kii' ka'm nii'ñ gu Dios, nach gu'x maat na pim cham kach jii'gi'ñdha' no'ch aach d'ilh cham mi' pui' duiñchu' nach jax kai'chdha'.

⁴ Bix na ji'k jax tuch jim, dhi' bhaan jix maati' nach silhkam jir tujuandam tugi'ñ gu Dios, pui' na jax nach bix aixim tu'm ki'n nai'ch chulhiiñaim, gu' ji nach gu' aach tu nakgatu'. Ya' bix aixim tu'm jich a'm tum aa'nda' tii, gio bix aixim jix chu xijai ka' panaas. ⁵ Gio nam nai'ch g'ibiidha', gam nam nai'ch kukpaidha'. Gio nax oodam tu tatda' ka' nam giilhim kai'chdha' gu ja'tkam nam cham ti jii'gi'ñdha' nach jax tii ja titdada'. Gam nach gammiji tu juanda' nach

ba' mai'chii gu tu' ki'n jumaip ba xia'ñdha', pai'jich ua'maidha', gam nach cham koksoda'. ⁶ Sia bix aixim bhaan jup jix maati' nach jax jich aa'ch jujur am, pui' na jax nach mi' pui' tu a'ga na jax jir silhkam, gio nach tu nakoo'nda' sia kuch jich chulhiiñ, gio nach jix ja joi'mdat jix bhai' ja buidha' gu ja'tkam tu' silhkam ki'n, gio gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nach a'm jup tui'dhi'.

⁷ Gio nach tu' silhkam tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na jax jir pui', gam na bix aixim jix bhaai' nach pu tu duñia', ba' dhi' bhaan jix maati' nach a'm ti niidhidhat jich palhbui'ñchu' gu Dios. Dhi'ch ki'n bix aixim jich palhbui'ñ nach mi' pui' jii'm na jax jix aa' guch Xoi'kam, gio dhi'ch ki'n jup tu kokda. ⁸ Pai'jich ja buip tui'ka' gu ja'tkam gui' nam jix bhai' kai'chdha'ch bui, pai'ji ba' ja bui gui' nam xich bhaamki'ñdha'.

Gio pai'ji tu' pix jich ilhii'ñdha' am jai', jai' ba' nam tu' ka'm jup jich ilhii'ñdha' pai'ji. Gio pai'jim pui'ch chida' gu ja'tkam nach ja iatgi'ñ no'ch tii tu ja a'gi'ñ gu ñio'ki'ñ gu Dios, sia kuch gu' aach tii mi' pui' tu ja a'gi'ñ na jax jir silhkam. ⁹ Gio jai' kap gui' nam tiix bhai' xich mat ka', mi' pix ja'p gai ti niidhidha' am nam chi sap panaas pu cham jich mat ka'. Gio nam tii pup jich koodaidha' nai' ja'p, ji nach gu' xi dhuduatu'. Cham jax jich aa' ich ba', nam gu' cham jich kooda' sia kum bixchu' ki'n jich chulhiiñchu'n. ¹⁰ Gio gu' aach pu gammijix bhai'ch chaat ka', sia kuch gu' panaas pui' tu'ii' nach jix buam jich aa'. Gio mui' pui' ba ja duu chich nam jir jix chutumñigam ka' ii'mda' bhaan, sia kuch gu' aach cham tu'r jix chutumñigam ya' maaxik. Gio gu' bix jup jir tu aach ga'n nach ji'k tu' ti nii'ñ, sia kuch gu' cham tu' bia' panaas na pim jax jich ñii'ñ.

¹¹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim Koriinto oi'dha', bix jir silhkam dhi' nach ji'k jax jam titda, giox bhai' jam aagi'ñ ich na pim jax ja'k jix

bhai'x maatit jich kaaya', gio bix jach jam aagi'n nach jik jax jix chu maat, nach gu' xi jam joi'gi'n. ¹² Pu cham pai' palhip am cham jam kigalhi'n ich iam, aapi'm ji na pim jix am cham jich kigalhi'n. ¹³ Ba' aan soi' jam titda na pim xi'n joi'gi'nda' ja'p nañ jax xi jam joi'gi'n aapi'm. Soi'n jam titda, nañ gu' ja'p jam ilhii'n na pim jir jin maamar.

Na pui' ba ja tida' gu Paablo nam cham ja bim jum titmoda' gui' nam cham ti jigi'nda' buinor guch Xoi'kam

¹⁴ Cha'pim ja bim jum titmoda' gui' nam cham ti jigi'nda' buinor guch Xoi'kam. Jix maat japim gu' nar jumai gux kip jum duukam, gio gux buam jum duukam jir jumai ip. Gio pui' na jax na pai' dhuuk jix chu maax ka', na gu' cham tu' pu chu'm jup tum maaxi'nda' na pai' dhuuk jix chukgam ka'. ¹⁵ Jix maat japim sia na guch Xoi'kam cham kigalhi'n gu ja'ook. Gio gu jaroi' na buinor ti jigi'nda' guch Xoi'kam, na gu' cham tu' pui' ja'k jup tu jimda' na jax gu jaroi' na cham ti jigi'nda'. ¹⁶ Gio gu chiop gui' na silhkam Dios duakam bhaan ti ni'nda', na gu' cham tu'p jir pu chu'm ka' nam jax chu'm kir ja tutuka' gu ja'tkam gu didios jup duixim. Ja'p ji buusan gu' nach aach jir chiop ga'n gu Dios duakam nach ti jigi'n buinor guch Xoi'kam. Jup kai'ch gu' diih gu Dios mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam:

Aañ ja bim oirida' dhi Israel kam ja'tkam,

nañ gu' ja bim kioka'.

Jir jin ja'tkam tuk ka' am,

aan ba'r ja Dios tuk ka'.

¹⁷ Gio ja'p iam nap tu ua'nix ja'pni kai'ch ip diih gu Dios:

Cha'pim mi ja bim oipoda' gui' nam jix buam tu jim,

bubuakia' pim mi' dhir.

Cha'pim gan da'ngida' gui' na cham jir kip' aan jin bui.

No' pimit pui' duu dhi' nañ jax jam titda nañ ba' ba xi jam kigalhi'nda' ip gio.

¹⁸ Gammijin ba' pui' ba jam ilhii'nda' na pim aapi'm silhkam jir jin maamar na pim jik jir u'uub gio na pim jik jir chichio'n,

nañ gu' aan ba'r jam Gikora' ka'.

Aani' pui' kai'ch nañ bixchu' pu tu bua na tu' jaroi' cham jixdha' pu duña',

nañ gu'x io'm jir g'kam.

7

¹ Jin jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aapi'm nañ xi jam joi'gi'n, dhi'r di' nat xib ya' pui' ba tu duuch bui gu Dios nat jax ja tidak bijik guch bopxi kat, pui' ji chu buus nat jax ti. Xib ba' aach pix bam aa' nach mi' pui' jimia' na jax jix aa' nach ba' cham tu' bhaan jix u'ua'tulhdhix ka'ch ii'mda' bhaan gioch chutku' bhaan. Jix ibhidhat jach mi' pui' ba jimda' gu Dios na jax jix aa', gammijich pix jix u'uañ bap tui'ngida' gui' buinor.

Na pui' ba ja tida' gu Paablo nax bhaim taat ja bui nam mi' pui' jim na jax jix aa' gu Dios

² Cha'pim kach bhaamki'nda'n jaaduñ, nach gu' cham tu' jax jam buixi'n, ni kuch jaroi' mu pai' ba gibim, ni ku chich jaroi' tu' ba ix.

³ Cha'pim jix buam jum aa'nda' pui' nañ jax jam titda, nañ gu' xi jam joi'mdat mi' pix jam aagi'n. Tu' silhkam xi jam joi'gi'n in gu' nañ jax pu ba jam titda bipi' dir, pu gammijin xi jam joi'gi'nda' nach jix ya duduaka' dhi oi'nga'n bhaan, sia chich chi pu gan ji koi. ⁴ Joidham jix bhai' tu tatda' gu' na pim aapi'm pui'p ti jigi'n buinor guch Xoi'kam, cham tu' tu' bhaan jax jin aa' in jam bui. Gio sia kuñ gu' aan xi'n chulhiinat bix aixim, cham tu' bhaan jin o'jolhi'n in, jix bhain chaatit jan pix mi' pui' xi jim na jax jix aa' gu Dios.

⁵ Jano' dir na chich jax bhai' dhir ja'p ai na Masedoonia bhaan bipio' gu dibir, jano' dir jam nai' pup xich bhaamki'nchu' gu ja'tkam, cham pai' dhuuk maa'nim joidham cham jich

juan am. Bix aixim jach ba' tiich pal-
hbui'ñchu'nda'x chotdontugit. ⁶ Gu' ji
na chich gu' xib bach gu'ngux nat ya'
ba ji buus gu Tiito, gu Dios pix jich
gu'ngux gu' na jaroi' tu gu'nguxi'ñ
no' jaroi' bam o'jolhi'ñ. ⁷ Gio gu'
cham tu' dai nat ya ai pix gu Tiito na
chich ki'n jich gu'ngux, gu' ja'pji sia
na bach aagi'ñ na joidham jix bhai'm
taat jam bui, na pim gu' sap mi' pui'
tu duiñchu' na jax jix aa' gu Dios. Jich
aagi'ñ ip na pim sap tii xich chugik,
gam sap na pim jiñ a'mkam jix buam
jum aa' na jax tuñ jim, dhi' bhaan
jañich jix io'm jix bhai'ñ ilh aañ.

⁸ Na ñich jax ja'k mu tu jam ua'ñ
bipi' dir jiñ jaaduñ, cham tu'ñ bhaan
jix buam kañ aa' xib, moo jano' ji na
ñich jix buam jiñ ilh, na pimit gu' sap
jix buam jum ilh aapi'm. Ji'k tanoolh
japim sap jix buam jum aa'nda' pix.
⁹ Xib jañ jix bhai'ñ chaat na ñich jax
ja'k mu tu jam ua'ñ, ku gu' cham tu'
ji nañ dhi' bhaan jix bhai'ñ chaat na
pimit jix buam jum ilh, gu' ja'pji na
pimit jix buam jum ilhdhak gio mi'
pui'p ba jii na jax jix aa' gu Dios.
Dios pix jup jir duñii'ñ bak gu' nach
pui' ja'k mu tu jam ua'ñdha', cham tu'
ba'r jich kuiñcha aach. ¹⁰ Pu'ñi ja'k
tu aagi'ñ gu' gu Dios no' jaroi' cham
mi' pui' jim na jax jix aa', tu' jax xi
dhuiñdha' na bhaan jix io'm jix buam
jum ilhdha' na ba' katti juraa'n bhiji
mi' pui' ba jimia' na jax jix aa'nda'.
Mi' pix jix bhai' buada' gu' na ba'
cham mu ja'k bhiiya' na pai' gammiji
mi' pup jum tulhiñdha'. Jix io'm jir
jix buam gu' gu jaroi' no't mu ja'k
pu bhii, dhi' mu ja'k ti bhibhii'chu'n
no'ñ bhaan jurtikat jix buam jiñ aa'
gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch.
¹¹ Am gi' ba' dhi' nat jax ja'k jam
aa'ñ gu Dios, na pimit gu'x buam jum
ilhdhak gio mi' pui'p ba jii na jax
jix aa'. Sia ba maat japimit gu' na
maaxik cham tu'ñ a'mjup tu tu'ii' pui'
na ñich jax ja'k mu tu jam ua'ñ, sia
ku pimit gu' jix ma bhaak jiñ bui.
Giop ma tooto'n japimit gu' na pim
jix bhai' xim ga'nga na jax jum kai'ch,
giop ba xiñ chugik japim ba'. Maaxik

ba maat japimit gu' nat am gi' pui'
na ñich jax mu tu jam ua'ñ. ¹² Na
ñich pai' dhuuk mu tu jam ua'ñ, cham
pai' jax jiñ aa' iñ no'p bar jiñ kuiñcha
ka' gatuuk, nañ gu' pu cham maat
no' pim dhi' ki'n jix buam jup jum
ilhdha'. Pui' ñich pix jiñ aagik mu tu
jam ua'ñ Dios buiñor na git iam dhi'
bhaan matgilhia' no' pim tu' silhkam
jix buam jum aagit jich chi'ñcho piam
ku gu' cham. ¹³ Jix bhai'ñ chaat iñ ba'
aañ xib na pim gio mi' pui'p ba jii
na jax jix aa' gu Dios.

Ba' na chich tu' pik bhaan jix io'm
jix bhai'ch ilh, gu Tiito nat jix io'm jix
bhai'm taattugit ya' ba ai, bix aixim
bhaan gu'ngux japimit gu' sap ip gio.
¹⁴ Gio gu' aañ pui' pu ba tii'n bipi' dir
gu Tiito nañ jix bhai'ñ chaat ip aañ
jam bui, maa'n ba' nañ jax jix bhai'ñ
chaat jam bui sia gu xib. Tu' silhkam
jañ jix bhai'ñ chaat jam bui, cham tu'
nañ pui' pix kai'ch, gio dhi' nach ji'k
jax jam titda, jir silhkam ip. ¹⁵ Jix io'm
dhi' bhaan jix bhai'm taat gu Tiito na
pimit sap cham jax ji chi'ñk mi' pui' jii
nat jax jam tii'n, tu' ka'm tii'gik japimit
sap mi' pui' jii. ¹⁶ Pui' kuñ ba' cham
tu' tu' bhaan jax kañ aa' aapi'm jam
bui, na pim gu'r jix kikii' ja'tkam.

8

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam jumpada' gu tuumiñ

¹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan,
xib jañ ba'p xi jam aagi'ñdha' nat
jax ja'k matgir nax ja joi'mdat ja
a'm ti ñii'ñ gu Dios gui' nam pui'p ti
jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam bix nam
ji'k kap maap jum jumpadat tu daan
na jix Masedoonia dibii' bhaan bi-
pio'. ² Jix bhai'm taat am dhi' dhich
jaaduñ sia kut bix aixim tu'm bhaan
tu ja ma'iich. Gam sia kum cham
tu' bia', mui' tu maakda' am gu tu-
umiñ buiñor gu Dios, ja'p na tu'x
chutumñigam panaas. ³ Diih jiñ bu-
upui ki'n jañ ja ñii'ñ aañ nam mui'
tu maak gu tuumiñ buiñor gu Dios,
jix io'm mui' xi chu makia' am sia
kum gu' cham tu' bia' nañ jax ba

kai'ch. Diih ip ja jujur ki'n nam tu maakda', cham tu' na jaroi' ja chianda'. ⁴ Maa'nnim jamit pu'ñi mui' maap xi jumpadak gu tuumiñ soi'ch chi'n nach aach ja ui'dhika' gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham nam cham tu' bia' ni ji'x. ⁵ Gio gu' tu' silhkam soi'm ilhdhak tu maa mit. Biipi' mit soi'm ilhdhak tu maa buiñor gu Dios, mi' dhir ba' aach jich bui soi'p bam ilhii'ñ am nam pui'ch chitda nach ja ui'dhika' gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham nam cham tu' bia' ni ji'x. Gu Dios pix gu' na pui' ja'k tu buim. ⁶ Ba' aach xib ya' dir pui' soi'p tii'n gu Tiito na mu jimii jumpada' gu tuumiñ na pim pai' maap jum jumpadat tu daan, kat japim chi ba' iam jix ja joi'mdai gu jai' tu makia' ji'k na pim pui' pup jum duuk. Nat gu' dhi Tiito pu ba tu jumpai biipi' dir gu tuumiñ bhai' jam bui, dhi' ba' gio mui'p jimia' xib. ⁷ Jix bhai' ti jügi'ñ japim gu' aapi'm buiñor guch Xoi'kam, giox bhaai' na pim jax chi'ya', gio bixchu'x chu maat japim na jax ja'k tu tu'ii'. Pu'ñi chu'm pix jum aa' am guch Xoi'kam jügi'ñdham gui' nam ja palhbui'ñdha' gu jai'. Gio gu' bax maat japim nach jax ja'k jix chu joi'gi'nda', nach gu' jam aagi'ñ. Dai dhi' pix ba' bam aa' na pim machia' na pim ja palhbui'ñdha' tuumiñ ki'n gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham.

⁸ Cham tu' nañ jam chianit jup kai'ch dhi' nañ jax jam titda no' pim gu' aapi'm cham aa', ja'pji nañ mi' pix jam mamti no' pim ja'xbui' pui'p jix chu joi'gi'n nam jax jix chu joi'gi'n jai' kap guch Xoi'kam jügi'ñdham. ⁹ Gio gu'x maat japim gu Ge'kam jich Xoi'kam nat gampai' xim duuk ya' xi oilhimik dhi oi'ñga'n bhaan. Nat xich joi'mdak jich chi kut ba' pui'm duu nach ba' aach jix chutumñigam ki'n ji bi'ya' ii'mda' bhaan, cham tu' na jax pik jir jum duukam.

¹⁰ Aañ jix maat na pimit aapi'm maaki'n biipi' tu maa gu tuumiñ ji'k maap xi jumpadak, joidham japimit cham da'dat tu maa. ¹¹ Aañ ba' xib pui'p ilhii'ñ na pim maa'n na pim jax

cham da'dat tu maakda' na pimit jax ba duu maaki'n, sia jax ña pim pui' pup jum duuka' pim xi chu makia'. ¹² Gio gu' gu Dios jix ki' kam tigia' gu tuumiñ no' pimit cham da'dat tu maa, gio dai gui' nam bia'ka' nax aa'nda' nam tu makia', cham tu' gui' nam cham bia'ka'.

¹³ Gio gu' no' pim pu'ñi tu' ki'n ja palhbui'ñ gu jai', cham tu' nam moo ki'n jup bam tutumñigamta', aapi'm ba' gampai' pix ji bi'ya', ¹⁴ gu' ja'pji nañ ja'pni kai'ñkam pui' ja'k bua nam gui' pui'p tu bia'ka' na pim aapi'm tu' tu bia' xib. Gio gu' jax chu'm tanoolh pui'p ba duñia' am no'm pui'p ba bia' gu tu', sia kum gu' xib cham tu' bia'. Kani no' pim aapi'm buimok gu maaxdhi' cham ka bia' gu tu' na pim xib bia', gui' dhop ba jam onbai'ñdha' am no'm gu'p ba bia', maa'n ba' na pim jax pix jum papalhbui'ñdha'. ¹⁵ Ja'pnim kai'ch gu' maa'n kap nat pai' tu ua'nak maadit gu bijik dir kam: "Gui' na mit mui' tu jumaap, ampix ja ai bix, cham tu' pai' palhüp tu' bii. Gio gui' na mit gook alh tu jumaap, pui' ampix jup ja ai ip, cham pai' jax tii mit nat cham ja ai."

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nar jix ki' maa'nkam gu Tiito gam sia gui' nam maap tu juan

¹⁶ Aañ taxchaabgi'ñ gu Dios nat pui' ja'k jup jurtuda gu Tiito nat jax chu'm jiiñ jurtuda aañ, xi jam joi'mdat jam ti'ñcho ip gu' sia ja'p na jax aañ. ¹⁷ Jix aa' ba' nañ a'mkam pu duñia' nañ jax ka tu duñia' git aañ, diih pui' kai'ch na dhi' mu jam tii'mira', na gu' sap xi jam tii'gim.

¹⁸ Jumai biima'n mui'p jimda' gu Tiito na pui'p ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Jir jix bhai'kam dhi' dhich jaduun, bix pix pui' kai'ch am gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham nam jai' kap jup tu'ii'. Jix bhai' sap mi' pui' tu duiñchu' na jax ja'k jum aa' na ba'x bhai' ji buusnichgida' dhix bhai'm kai'chdam ñio'ki'ñ guch Xoi'kam nach tu a'ga. ¹⁹ Gio diih guch Xoi'kam jügi'ñdham jamit bhaan ti

tii'gik pui' tii na dhi' jai'p jich oi'ndha' nai' ja'p, na ba' jai'ch palhbuidhidha' nach tu jumpada' gu tuumiñ nach tu' bhaan ba tu a'ga. Gio gu' dhi' nach bhaan pix g'e'kamtu'n guch Xoi'kam nach ba' pui' ja'k duiñchu' nach ja palhbuidha' gu jai', gam nach jix aa' nax bhai' tu ja jimda' ip duih. ²⁰ Gio gu'x maat ich nam bix aixim bhai' ji chi'ya' gu ja'tkam no' chich cham mi' pu duu nach jax kai'ñkam jumpada', ²¹ pui' kuch ba' mi' pui' tu duñiim na ba'x bhai' ji chu buusnichgida'. Gio gu' cham tu' dai buiñor gu Dios nach jix bhai' ji bubuakidha', gu' ja'pji sia ja bui gu ja'tkam nam xich ñii'ndha'.

²² Jumai pup bima'n xi jimda' gu Tiito, pui'p ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gook ba' bap jum duñia' am gu jumai ki'n na pui' bima'n mui'p jimda'. Dhi' sia pui'p jir jix kü' maa'nkam ya' nach xi ñii'ñ na jax ja'k tu jim, gam na pui'x bhai'p jum taat jam bui na pim ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. ²³ Gu Tiito aañ jiñ buir jix kü' maa'nkam, jam a'mkam maap tu juan ich na ba'x bhai' tu jam jimda'. Ba' dhi jai' gook nam bima'n mu jiiimda' gu Tiito, gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham jamit dhi' ki'n ja darai, mi' pix ba' pui'p tu duiñchu' am na jax jix aa' guch Xoi'kam. ²⁴ Aapi'm ba' iam mi' dhir cham tu' bhaan jax ji chi'jix bhai'p ja aichdha' nam pai' dhuuk bhammi dir ba aaya'. Pui' pim ja'k jix bhai' ja duñia' na jax ja'k bhaan jix maati' ka' na pim tu' silhkam jix ja joi'gi'n, nam ba'x bhai'm ilhdha' jai' kap dir guch Xoi'kam jügi'ñdham nam pui' ba ti kaaya', gio na ba' dhi' bhaan matgilhia' na silhkam jir pui' nach jup kai'ch nach jix bhai'ch chaat jam bui na pim mi' pui' tu duñiim na jax jix kü' ka'm ñii'ñ gu Dios.

9

¹ Aañ ya' pix juugit pu chu'm tu jam ua'ndha' dhi' nañ bhaan tu a'ga na pim tu makia' gu tuumiñ nach ba'p ja makia' gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham. Cham tu'm aa' gu' nañ g'e' mui'p tu jam ua'ñi'ndha' gu pui' ja'k, ² ba

xi jam maat iñ gu' na pim jir jix bhabhai'kam. Jix bhai'ñ chaatit jañ ja aagi'ñ guch Xoi'kam jügi'ñdham gui' nam Masedoonia oi'dha' na pim aapi'm Akaaya kam cham tu' bhaan jax ji chi'ji tu makia' na pai' dhuuk pu'ñi ba tum aagidha', na pimit gu' maaki'n cham jax ji chi'ñik tu maa. Ba' na ñich pu'ñi ja tii'n, mui' mit jum gu'nguxdhak tu maa ji'k nam pui' pup jum duuk. ³ Mijiñ ba' xi jam joochxidha' dhiñ jaaduñ nañ ja aa', na ba' git iam pui' ji chu buusnia' nañ jax ja titda jai' kap guch Xoi'kam jügi'ñdham na pim aapi'm bixchu' ki'n pix jir jix bhabhai'kam. ⁴ Jir jix xi'iraam gu' no' mit jax dhuuk ji'k maap jim daagik guch Xoi'kam jügi'ñdham muñ baidhak nam jix maachik no' moor pui' nañ jax jam aa'. Jaiñ no' pim gu' cham pui' ilhii'ñ na chich bhammi dir ji bubua, bhai' bach xi'irbo chich dho gu' jam bim. ⁵ Pu'ñi kai'ñkam jañ ba' bii'p' mui' ba ja jootos dhiñ jaaduñ nam ba' bhammi dir e'jei jai' jam palhbuidha' na pim jumpada' gui' na pim ji'k pui' tu makia' ip gio na pimit jax ti maaki'n. Dhi'm ba' bhaan bach jügi'ñdha' gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham nar silhkam pui' nach jax kai'ch, na pim gu' joidham jix chu joi'mdat ba tu makia' cham da'dat.

Na ba ja aagi'ndha' gu Paablo na ja'xbui'p tu oraa' gu jaroi' ji'x na ti'xia'

⁶ Jup kai'chdha' am gu ja'tkam na saak gu jaroi' no' g'e' ti is, g'e'p tu orda', ba' gu jaroi' na palhiip ti isda', palhiip tu orda' ip. ⁷ Ba' aapi'm pu'ñi na pim tu makia' gu tuumiñ, ja'kbui' pim tu makia' na pim ji'k ilhii'ñ nar am na pim ba'x bhai'm taatit tu makia', ni ku cham jaroi' jam chianda' ip. Jix joi'gi'nda' gu' gu Dios gu jaroi' nax bhai'm taatit tu maakda'. ⁸ Gio gu' gu Dios pix bix tu jam maak tu' nam aa', jai' pup xi jam bipio' na pim ba' pu'ñi mi' dhir ja makia' gu jai' nam cham tu' bia', piam gu tu' na ki'n jax jum duñia' na jax jix kü' ka'm ñii'ñ gu Dios.

⁹ Na gu' ja'pnim kai'ch maa'n kap nat pai' tu ua'nak maadit gu bijik dir kam: Xi ja makia' ap gu tu' nap bia' gui' nam cham tu' bia' ni ji'x, gammiji ba'x bhai' ba tum jimda' sia nar pai' dhuuk ka' git no' pich pui' duu.

¹⁰ Ba' gu Dios pix biix aixim tu'm jam makia' gu kaichuk na pim ba' ti isdat tu kua'da', jir gui' ga'n gu' gu kaichuk dhi' na biix aixim tu'm jix jai'ch. Gio gu Dios pix diilh jup tu duiñchu'nda' nax kii' gigi'rdat gø'gø'r iibhai'ncharda' gu jam gaa, gam na pim gø' tu orda'. Dhi' pix ba'r jam mai'chik ka' na pim ba tu makia' gu tuumiñ. ¹¹ Gammiji biix aixim tu jam maakidha' gu Dios tu' nam aa'nda', mui' nammí ji chu jam kixdhidha' na pim ba' aapi'm mi' dhir jup ja maakda' gui' nam pu'ñi cham tu' bia'. Gio gu' gui' na pim xib jumpadai bhach joochxidha', pu kai'ñkam ja makia' ich gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham nam ba' mi' dhir jam a'mkam taxchaabgidha' gu Dios na tu jam maak. ¹² Nach gu' cham tu' dai pu kai'ñkam pix ja maak gu tuumiñ guch Xoi'kam jügi'ñdham nam ba' ba bia'ka' nam ki'n saba'da' gu tu', gu' ja'pji dhi' ki'n jup jum gu'nguxi'ñ am nam jam a'mkam taxchaabgi'ñ gu Dios. ¹³ Pu kai'ñkam jix bhai'm ilhdhai taxchaabgidha'm ip gu Dios, na pim mi' pui' jiiim na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam dhi' na pim pui' bhaan jup tu a'ga ip aapi'm, dhi' bhaan machia' am gu' na pim mui' ba ja joochxidha' gu tuumiñ. Sia dhi' bhaan taxchaabgidha'm ip gu Dios no' pimit mui' maap jumpadak mui' xi ja joochxi. ¹⁴ Gio gu' xi jam joi'mdat jam a'mkam tu daan am, nam gu'x bhai'm taat na pim jir jix bhabhai'kam, nam gu'x maat nat gu Dios pix diilh pui' ja'k jam jurtuda na pim jix ja joi'mdat ja palhbui'ñdha' gu jai'. ¹⁵ Aach pui'x bhai'ch chaatit jup taxchaabgi'ñ gu Dios nat pu chu'm ki'n jich dharai nach tu' bhaan ba tu juan xib, cham bhaai' nach jax pik ja'k xi taxchaabgi'ñdha' git.

10

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nat cham tu' jumai tu ja a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam

¹ Aañi' Paablo soi' jam titdat tu jam a'gi'ñ, nañ gu' buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam gui' nax chu joi'gi'n, sia ku pim gu' pui' kai'ch nañ mik dir jix bhaamut tu jam a'gi'ñdha', no'ñ jam buip tu'ii' sap ba' xi jam iibhi'ñdha' iñ panaas. ² Ba' aañ xib dir soi' jam titda na pim cham tu'ñ chianda' nañ pai' dhuuk bhammi dir aaya', nañ ja ñiokdha' gui' nam saak bhai' dhir pui'ch a'ga nach aach pui' ja'k tu jim, nam jax ja'k tu jim gui' nam cham ti jügi'ñ. Cham tu' ja iibhi'ñ iñ gu' no' ba xim aagim. ³ Jir ja'tkam ich dho pix ya' kam dhi oi'ñga'n aach nach ji'k ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gu' ji nach gu' cham tu' pui' ja'k tu kokda nam jax chu kokda gui' nam cham ti jügi'ñ. ⁴ Gui' nam jax chu'm ki'n tu kokda gui' nam cham ti jügi'ñ, aach cham tu' pu chu'm ki'n tu kokda, gu' ja'pji gui' ki'n nat Dios jich cha-jaañ, na cham maax, dhi' ki'n jix bhaai' nach cham pai' matgilhdha' gux buam jum duukam sia kur gø'p jum duukam panaas. Pu'ñich jup ja dooda' gui' nam pui' bhai' pai' oipot buam jich a'ga na jax cham jir pui', ii'mda' bhaan jach cham pai' ja matgilhdha'. ⁵ Sia jax ña pix chu'm gux buam jum duukam no' tu sosbhi'ñ nam cham machia' gu ja'tkam gu silhkam ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, dhi' ki'n jach cham pai' matgilhdha'. Na gu' dhi' pix nach a'm tajaañix na ba' pui' tu duiñchu' nam gu ja'tkam jix maatit keejidhat gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' pui' jiiim na jax jix aa' guch Xoi'kam. ⁶ Jix bhaai' ip ba' nach tul-hiiñchuda' gu jaroi' no' cham mi' pui' jim na jax jix aa' guch Xoi'kam no' gu' tai ti jügi'ñ buiñor, aapi'm jam bui dhir jach bhai' ji kiisa' no' pim cham mi' pui' jiiim.

⁷ Aañ jix maat na pim aapi'm cham tu' tuukab xim ga'nga na jax ja'k jir tu'm kam ka' gui' na silhkam mi' pui'

jimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam. Kani no' pim aapi'm tu' silhkam buiñor jup tui'dhi' guch Xoi'kam, jix mat ka' pim nach aach tu' silhkam buiñor jup tui'dhi' ip. ⁸ Ba' sia kuñ jix am bhabhai'bchu'n nañ jax ja'k tu jam a'gi'ñdha' pai'ji, aañ cham tu' dhi' bhaan jup bax xi'ir, nat gu' gu Dios pix jich chajaan' gui' nach ki'n jam silhka'nda' no' pim cham mi' pui' ka jiiim na jax jix aa', cham tu' nach ki'n cham pai' jam matgilhdha' ja'p nach jax dhooda' gux buam jum duukam. ⁹ Cham tu' pim jax jum aa'nda' nañ dhi' bhaan pix jam i'nkiat mik dir mui' ji chu jam ua'ñdhat. ¹⁰ Jai' dhit saak jup kai'chdha' pim nañ mik dir jix bhaamut mu tu jam ua'ñi'ñdha', nañ jam buip tui'ka' sap ba' cham tu' bhaan jax jam titdada' iñ, daman jañ sap cham pik bhai' maatit tu a'ga. ¹¹ Ba' aañ xib dhi u'uan bhaan pu ja titda gui' nam pui' kai'chdha' nach jix bhaamut tu ja a'gidha' nach pai' dhuuk bhammi dir aaya' jam bui no'm cham mi' pui' jiiim na jax jix aa' guch Xoi'kam. Ja'xbui'x bhaakut jach jup tu ja a'gidha' nach jix jix bhaakut pui' mu tu jam ua'ñi'ñ.

¹² Gui' nam nai' jiiim'it pui' kai'chidha' nam jir jix kiki' ja'tkam, aach cham tu' pui' ja'k bhaan jup tu daa'ñchu', ni kuch jix aa' nam jich bipna'nda' pu chu'm gu ja'tkam. Ja'p ji buusanda' gu' nañ jir jix ñaanbigim no'ñ bix aixim bhaan gè'kam jiñ chaat. ¹³ Aañ daipu' dhi' bhaan gè'kam jiñ chaatit jix bhai'ñ chaat nañ jir tujuandam tugi'ñ gu Dios, gio daipu'ñ dhi' bhaan gè'kam jup jiñ chaat na ñich ji'k kap ba tu jua, ja'p na jax na chich bhai' è'ek jam bui tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, ti jii'ñ japimit ip cham jax ji chi'ik. ¹⁴ Aach bii'pi' bhammi dir è'ek tu jam a'gi gu' Koriinto gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, dhi' bhaan jañ ba' pui' kai'ch nach sia aapi'm jam buix bhai'ch chaatit gè'gè'kam jich chaat. ¹⁵ Cham tu'ch bhaan gè'gè'kam jich chaat ja bui gu jai' na chich cham

aach tu ja a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, dai aapi'm jam bui pix. Jix io'm jach jam bui tu juana' no' pim aapi'm xim gi'lhdim na pim buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam. ¹⁶ Gio gu' ka tu ja a'gidha' ich jai' gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam gammiji' ja'k iam na pim pai' oi'dha' aapi'm, nach ba' dai dhi' ja buix bhai'ch chaatit gè'gè'kam jich chaat ka', cham tu' ja bui gui' na mit jai' ba tu ja a'gi.

¹⁷ Gu jaroi' ba' no' gè'kam xim ilhdham, dhi' bhaan gè'kam jum taat ka' no' mi' pui' jim na jax jix aa' gu Dios. ¹⁸ Na gu' gu jaroi' nam tu' ka'm ilhii'ñdha' gu ja'tkam, no' pui' kai'ch gu Dios nam ba' tu' ka'm ilhii'ñdha'. No' gu' cham pui' kai'ch gu Dios, dho cham tu' ka'm ilhii'ñdha'm ip gu ja'tkam, pur ja'ppix maa'nkam ka' sia ku jax kai'ch mi ja'p oirit.

11

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam ja'p ji buan na jax maa'n gu tiyaa

¹ Ea na pim ka xiñ kè'è'ñ jaaduñ nañ jai' pup ka xi chu jam a'gidha' dhi u'uan bhaan, sia ku pim gu'x ñaanbim pix jiñ kè'è'. ² Aañ jix buam jiñ aagit jam ti'ñchoka' gammiji, jix maat iñ na gu Dios pix jup tu duiñchu' nañ ba' pui'ñ aa', ja'p ji buan japim gu' bix na jax maa'n gu tiyaa no' buiñor ba xim tiimom maa'n gu biapma'. Ba' gu biapma'r di' guch Xoi'kam na ñich aañ jam iimchuda na pim buiñor jum tiimo'. Jix aa' iñ na pim tu' silhkam jir titiya ka' jano' na pim pai' dhuuk biima'n jum tiimo'. ³ Pui' kuñ ba'x buam jiñ aa'nda', nañ gu' cham maat no' pim moo gammijim nuukdat oipoda', ka' ba' gu' pui' ma tu jam dooda' nat jax chu dooda bijik gu Eeba nat bix aixim iatgidhak ma'ich gu ko'. Na pim gu' cham tu' kar pu chu'm ka' na jax chu'm jix aa' guch Xoi'kam na pim buiñor jum tiimo' no't pui' tu jam dooda. ⁴ Ja'pniñ kai'ñkam pui' jam titda na pim ja'p xi bubuakia' no' jaroi' maakam tu jam

a'gidhim na jax cham pui'm kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, no' cham tu'r pu chu'm na chich jax chu'm tu jam a'gi aach. Aapi'm gu' sap kə̀kə̀ jaroi' na jimda' sia ku cham mi' pui' tu a'gim na jax jir silhkam. Cham tu' dhi' pix bhaan jup tui'ñgida' gu' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' na jax chu'm jich a'm jup tui'dhi' aach, jumai pix jam a'm jam tajaañdha' na jax chu'm cham kii'.⁵ Gio gu' aañ cham tu'ñ dho'ñcho' nam tu' pix jiñ ilhdha' gui' na mit gatuuk bha ja'p ai nam saak pui' kai'chim nam jix io'm jir jix kiki' tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam, cham tu' pui' na jax aañ.⁶ Cham tu'r jiñ jupaabkam am gu' sia kuñ cham pui'x bhai' xi bua nañ tu a'ga na jax gui' am, na gu' nañ ji'k tu'x chu maat aañ, cham tu' ja'xbui' pui' tu maat am gui'. Jix maat japim dho aapi'm jano' nach bhammi dir oipimik nach bix aixim tu buada' nam tu' cham pu bua gui' xib.

⁷ Gio gu' cham tu' ki'n jiñ ua'tulh jañich jam bui. Pui' pix jañich tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, cham pai' jam taa ñich tu' tuumiñ. Gampai' ñich jiñ dhuuk tu jam a'gi na pim ba' aapi'm təkob iam ji bi'ya'. ¿Ka'ñ chi gu' dhi' ki'n aa mañ ua'tulh jam buiñ jaaduñ? ⁸ Jai' kap dir jiñ palhbui mit gu' guch Xoi'kam jii'gi'ñdham tuumiñ ki'n na ñich ba' ki'n bhai' dhir ja'p ək jam bui ba tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. ⁹ Cham tu' tu' jam taa ñich na pim ki'n jiñ palhbuidha' na ñich ji'k tanoolh bhai' juruun jam bui, na mit gu'ñ palhbui guch Xoi'kam jii'gi'ñdham Masedoonia kam na mit bha ək na ñich ba' ki'n bhai' buusai'. Jix maat iñ gu' nax xijai jam bui no' ñich bix aixim bhai'p ba ji chu jam taa, sia xib jañ cham tu' tu' jam taan. ¹⁰ Jix bhai' tu tatda' gu' aañ jiñ bui nañ cham tu' tu' jam taan, sia ku jaroi' pui' kai'ch na cham jir am bha ja'p ji oirit na j'x jir Akaaya. Ja'xbui'ñ jiñ jur ki'n jix maat nar am nañ ji'x ti jii'gi'ñ nar silhkam na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham

ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. ¹¹ Cham tu'ñ ja'p kai'ñkam pui' jam titda nañ cham ka jam joi'gi'n, xi jam joi'gi'n iñ ji matgim, jix maat do gu Dios.

¹² Aañ gammiji mi' pui' pu jimda' nañ jax ba jim nam ba' cham tu' bhaan jiñ mai'chia' gu jai' nam tii dhi' bhaan gə̀gə̀rkam xim ilhdhak nat jax chu'm ki'n jich dharai aach gu Dios. ¹³ Cham tu' silhkam jir noonbi'ñ am gu' guch Xoi'kam sia kum pui' kai'ch, pui' pix ja'k jam tii xi chu jim nam jax dhu' bhaan ja iatgi'ñ gu jai'ch Xoi'kam jii'gi'ñdham. ¹⁴ Gio gu'x maat ich gu ja'ook na bixchu'x aichu'n na jax ja'k bhaan ja iatgidha' gu ja'tkam, sia pui' xim dui na panaas jir nobii'ñ ka' gu Dios. ¹⁵ Mi' pui'p tu daa'ñchu' am ba' gui' nam jir noonbi'ñ gu ja'ook ya' dhi oi'nga'n, pui'm ja'k xi chu jimda' nam panaas jir jix kiki' ja'tkam, gu' ji na gu' na pai' dhuuk jum aaya' nam jum tulhiiña', mu ja'k pu bhiiya' am, na gu' pu'ñi pix ja'k jir ja mai'chik ka'.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nat gə̀ bam tulhii na bhaankam tu juan guch Xoi'kam

¹⁶ Jix gi'm jañ ya' tu jam a'gi'ñ jiñ jaaduñ, sia ku pim gu' aapi'm pui' pix ja'k jiñ kə̀ na jax gux ñaanbigim nañ jax ba jam titda, piam ku pim gu' pui'm aa' nañ silhkam jix ñaanbi'. Sia pim ka xiñ kə̀ nañ jam aagi'ñdha' nañ jax jir tu'm kam aañ dñlh, sia ku gu' dhi' bhaan jix maati' nañ am gə̀kam jiñ chaat. ¹⁷ Cham tu' pui' ja'k jix aa' gu' gu Dios nañ gə̀kam jiñ chaatit am ja aagi'ñdha' gu jai' nañ aañ jix io'm jir jix kii' maa'nkam, jix ñaanbigim pix jiñ ilhii'ñdha' gu' no'ñ pui' kai'ch. ¹⁸ Gu' ji na gu' kapbhai' nam mui'x jai'ch gui' nam gə̀gə̀rkam jum taatit pui' kai'ch nam jix bhai' tu jim, aañ jai' pui'p xi chi'ya' gə̀kam jiñ chaatit sia gu palhip nañ jax ja'k jix bhai'p tu jim. ¹⁹ Jix bhai' jam jur bia' pim dho tii aapi'm jiñ jaaduñ, gu' pix ji na pim gu' joidham ja kə̀ gui' nam pu'ñix ñanaanbim kai'chdha'. ²⁰ Cham jax ilhii'ñ japim panaas sia chi jaroi'

tu jam juantu'n, piam sia kum jam bui dhir jum tutumñigamtaim bix aixim xi jam iatgidhat, gam chi siam gampai' xi jam ilhdhat, ji'x jam xi jam kakpiasat na jax aa'. ²¹ Aach gu' gampai' tui'ngit bhammi dir jam bui ai jano', jix xi'iraam tu tatda' xib nañ mui' xiñ ga'nga.

Ba' kapbhai' nam jai' gè'gèrkam jim ilhdhat pui' kai'ch nam jax jir tu'm kam, aañ dho pui'p xi chi'ya' xib, sia ku gu' buiñor gu Dios ja'p ji buusan nañ jix ñaanbi'. ²² Ja'pniñ kai'ch nañ aañ ja'xbui'p jir pu chu'm nam jax chu'm gui', ebreo ñi'ook ki'n jañ tu a'ga ja'p nam jax chu'm ki'n tu a'ga gui', gior Israel kam maa'nkam iñ ip ja'p na jax gui' nam jir Israel kam, jir jiñ boxii ip gu Abraam ja'p na jax gui' na pui'p jir ja boxii. ²³ Gior tujuandam tugi'ñ iñ guch Xoi'kam ja'p na jax gui' nam sap pik ba' jai'p jir tujuandam tugi'ñ. Jix io'm jir jix ki' tujuandam tugi'ñ iñ aañ guch Xoi'kam, pui' xi chi ñich sia kuñ buiñor gu Dios jix ñaanbim kai'ch. Gè' ba tu jua ñich gu' bhaankam guch Xoi'kam, gui' cham pai' pui' tu juan am. Gio mui'kim jamit ba jiñ gii' jo' ki'n, gui' cham pai' ja gib am, pai'ji tiip jiñ mumua'da' am. ²⁴ Jix chamaamim jamit jix io'm ba jiñ gii' jo' ki'n gu Israel kam ja'tkam, aichdha' am maa'n oo'm daman mambhix damdir jix jum maakob nam miñ chitkidha' gu jo' gu maa'nnim nam jiñ gii'bia'. ²⁵ Baikim jamit jup ba jiñ gii' uux jix kabaak ki'n, gio maa'nnim joodai ki'n jamit jup jiñ ma'yasa. Gio baik suudai' chir jup ba baap gu kaknub gui' nañ bhaan ka jimda'. Maa'nnim jañ suudai' dhaam pu sè' ji bhabhai'mukdat, irban gu gè' suudai' nañ pu sè' maa'n tukaa' gio maa'n tanoolh. ²⁶ Gio nai' ja'p nañ jax jimda', tiip jiñ bhìbhi'ntikidha' gu suudai' na gè' jimda' nai' a'kki'n. Pai'ji gux i'xkum jam tiip jiñ mumua'da' nam mia'n mañ bhìya'. Gam diilh gu Israel kam ja'tkam nam xiñ mu'aak ka' sia kuñ tiip jir pu chu'm, gam jai' kap dir nam cham

jir Israel kam ja'tkam. Pai' nañ ja'k jimda'ñ muuki' chir jup tui'ngida', sia kuñ gè' kiicham oiri, piam mu ja'p gampix, piam kuñ suudai' dhaam ka jim kanuub ta'm, gam sia ja bui gui' nam sap pik ba' tii ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. ²⁷ Gio nañ jix io'm tu juanda', bhaan pix jiñ chulhiñdha' iñ, pai'jiñ cham koksoda' gu', gam pai'ji nañ uamaidha', pui'x bhiogit juruuxi'ñdha' iñ. Gam nañ tonmoidha' pai'ji, gam nañ gibkaidha' nañ cham kiki' tu jajannulh.

²⁸ Bix aixim jañ bhaan nai'ñ chulhiñaidha', gam nañ jix ja joi'mdat ja ti'ñchoka' nabap tanoolh bix guch Xoi'kam jii'gi'ñdham nam ji'k nai' maap jum jumpadat tu daan. ²⁹ No'ñ ja bui kap tu'ii' mu pai' no't jano' pik tu' bhaan ma tu ai maadit, aañ ja'xbui'x ko'kkam jup xiñ dhuñia' na ba' bhaan jix maati' ka' nañ jix joi'mdat nai'ñ. Piam no' mit jaroi' tu' bhaan gai bua nam ua'tulhdha', jix buam jiñ ilhdhaiñ gampai' pup tui'ka'. ³⁰ Aañ dhi' pix bhaan gè'kam jiñ chaat nañ gampai' pix jiñ ilhii'ñ, cham tu' jumai tu' bhaan pup gè'kam jiñ chaat iñ. ³¹ Jix maat do gu Gi'korga'n gu Gè'kam jich Xoi'kam nañ silhkam jup kai'ch, dhi' na gammijim aa' nach gè'kamtu'nda' sia nar pai' dhuuk ka' git. ³² Jano' nañ Damaasko xip tu't, gux kai' gui' nat jix io'm gè'kam Areetas mi dai, tu chia nam mi gè' ki'ñgob gu'kuya' gu sandaarui'x nam tu nuukda' nañ pai' dhuuk mu buusnia' nam ba'ñ dhaagiiñ kuupa'. ³³ Gu' ji na mit gu' jai' dhit jix bhai' duu nam jix chu joi'gi'n, maa'n kap dir jamit jiñ buusai' na pai' dhir mu ja'p tum joojoi'ñ na ilhi'ch ti di', ampix jiñ aixim. Baalh cha'm jamit xiñ dhaasak xi gia'rgidhak tirbiñ ki'n muñ tibiañ mijimmi diirap. Pu'ni tu't jañich ba' ja nakoo gui' nam ka xiñ kuupak kat.

12

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nat jax chi tii' mda' bhaan

1 Ba' pui' nañ jax ba jam titda, pur cham tu' sia kuñ tii gɛ'kam jiñ chaatit bix aixim tu a'ga, gu' ji na gu' dhi' nañ tu' bhaan tu jam a'gidha' xib, jum aa' nañ jam aagi'ndha' sia kuñ panaas dhi' bhaan pix gɛ'kam jiñ chaat. Jam aagi'ndha' iñ nat jax tiñ chii'ñchuda gu Dios maa'nnim jiñ ii'mda' bhaan. 2-3 Aañ maa'n jix maat gu jaduun na pui'p ti jigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, ba' tii ñich ii'mda' bhaan na mit baidhak bhijimmi baik jix dhaam bhaan. Mambhix daman maakob oidha' bap duu jano' na mit baidhak, dai nañ cham maatit niñ'ñ no' bix tukga'n binkam jim, ka' ba' dai ii'mdaga'n pix, gu Dios diilh jix maat. 4 Maa'n kap aich jamit na pai' joidham tu tu'ii', bhai' ba' ti kai na tum a'ga ki'n gu ñi'ook nax xi dhuu ya' dhi oi'ñga'n na jaro' ki'n tu a'ga'. 5 Ba' aañ pu jam titda na dai dhi' dhi jaduun jir am na gɛ'kam jum taatit pix am tuch a'gi'ndha' gui' na tu'r jumai oi'ñga'n kam na cham tu ju'ngi. Aañ gu' no' ñich tii bhai'p ji chu a'ga gu tu' nañ jix maat ya' dhi oi'ñga'n, dhi' pix bhaan tu a'gada' iñ nañ tu' bhaan jiñ chulhiñ. 6 Gio gu' aañ jiñ bui tii cham tu' nañ gɛ'kam jiñ chaat ka' no'ñ tu a'ga nañ tu'x maat, nañ gu' silhkam maaxik jix maatit jup kai'chdha'. Gu' ji nañ gu' aañ ja'xchudhix kam pix tu a'gada' nam ba' cham jax jum aa'nda' gu ja'tkam nañ ja'p pix gɛ'kam jiñ chaat.

7 Pui' na jax nat tiñ chii'ñchuda ii'mda' bhaan gu Dios, nañ gu' cham tu' bix tu aa' na ñich jax ti tii, diilh pix jañ pui'x chu maat. Tu nakoo' iñ sia kuñ jax tii bhaan gɛ'kam xiñ ilhdham gui' nañ tu'x maat, bhai' pix ji chuñ ai ba'ñ chuuku' bhaan, ja'p tu tatda' na panaas joi' ki'n jiñ xissi gu ja'ook bix kap na jix jir jiñ chuuku'. 8 Aañ ba' tii baikim pui' ba tii'n gu Dios nañ cham ka aa' nañ dhi' ki'n jiñ chulhiñdha'. 9 Gu' ji na gu' gu Dios jup jiñ chitda na dhi' bhaan xiñ joi'mdat jiñ a'm ti niidhim, gio sap dhi' bhaan mamti am gu ja'tkam na bix aixim jix bhaai' na pu tu duña' sia ku cham jax jix

bhaai' panaas gu tu'. Pui' kuñ ba' aañ jix aa' na cham bhai' tuñ jimda' na ba' dhi' bhaan matgilhdha' na bixchu'x bhaai' na pu tu duña' guch Xoi'kam sia ku jax jix chu xijai panaas. 10 Gam ba' nañ gammiji pux bhai'ñ chaat ka' sia ku cham bhai' tuñ jim, siam chi giilhim jiñ chitda gu ja'tkam, gam sia kuñ cham tu' bia', gam sia kum jai' xiñ bhaamkidhat xiñ mu'aak, gam sia ku jax jix xijai nañ mi' pui' jimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam. Gio gu' aañ jiñ bui no' tu' bhaan jix buam tu tatda', dhi' ki'n jañ jix io'm bhaan xiñ gu'nguxdhai mi' pui' ba xi jimda'.

11 Ja'p pix kai'ch iñ dho gu' na tu'x ñaanbigim nañ jax chu jam a'gi'ñ, nañ gu' panaas dhi' pix bhaan gɛ'kam jiñ chaat, gu' ji na gu'm aa' nañ dhi' bhaan tu jam a'gidha' na pim ba' aapi'm tu' ka'm jiñ ilhdha', cham tu' nañ aañ diilh gɛ'kam jiñ chaatit jam aagi'ñ nañ jax ja'k tu jim. Ja'p ji buus ba' na pimit jiñ chia nañ pu chu'm tu jam a'gidha' na pim ba' dhi' bhaan xim ga'ngada'. Cham tu'r jiñ jupaabkam am gu' gui' nam bhai'pai' oipot pui' kai'ch nam jix io'm jir jix kiki' tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam, aañ ba' gampai' pix bañ ilhiñ'ñ am. 12 Dhi' bhaan jix maati' nañ aañ jir jix kii' tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam nañ xi ñakoo'ntugit mi' pui' xi jim na jax jix aa' sia pui' jiñ chulhiñat. Sia dhi' bhaan jix maati' na ñich bix aixim jix bhai'm duukam jup tu duu jam bui na pim tu' cham pai' dhuuk pu chu'm niidhat. 13 Gio gu' aapi'm cham tu' bitaa'n bipio' ja bui gu jai'ch Xoi'kam jigi'ñdham nam nai' maap jum jumpadat jup tu daan, cham tu' pim dhi' ki'n bitaa'n bipio' na ñich cham tu' tu' jam taa na pim ki'n jiñ xiispa' jano' nañ bhai'p tu't jam bui. Xi chuñ uañdha' pim no' pimit pui' ja'k ilh, cha'pim dhi' ki'n jix buam jup bam aa'nda'.

Na pui' ba ja tñda' gu Paablo na gio mui'p ja tñ'mira'

14 Ba' aañ gio pix am jix bhai'p bañ bua nañ gio mui'p ba xi jam

tii'miram, bar baikim ka' ba' dhi' nañ gio bhammi dir jup ba aaya' jam bui. Ba' maa'n nañ jax pix cham tu' jam tañiidha' na pim tu' ki'n jiñ xiispa', nañ gu' aañ cham tu' mu gaagidha' gu tu' na pim bia', gu' ja'pji aapi'm nañ mu jam gaagidha'. Na gu' na pim jax bax maat ya' dhi oi'ñga'n no' jaroi' tu maamar, jum aa' na gu ja taat gaagidha' gu tuumiñ na ki'n tu ja taañxi'ñdha' gu maamra'n, cham tu' nam ja'kbui' kat tu taañxi'ñdha' gu ja taat. Aañ ba' pu'ñi ip, aapi'm ja'p ji buan gu' na pim jir jiñ maamar.

¹⁵ Ba' aañ dhi' ki'n jix bhai' jam duña' nañ ji'k ki'n pui' pup jiñ dhuuk dñlh, sia ñich chi pui' ji bii. Sia aañ dñlh jañ jam a'mkam xiñ chulhiiña' na ba' aapi'm jix bhai' tu jam jimia'. Jix io'm xi jam joi'gi'n iñ gu', cham maat iñ na jax ku pim ba' aapi'm cham ja'xbui' pui'p jiñ joi'gi'n mu dir bha ja'k.

¹⁶ Jix maat japim ip jiñ jaaduñ na ñich cham tu' tu' jam taa na pim ki'n jiñ xiispa', gu' ji nam gu' jai' sap pui' kai'ch na ñich ixchuixim gē'p jum duukam ma tu ma'iich jano' nañ bhai' dñir oilhimik jam bui, dai ji sap na pim gu' aapi'm pu cham maat na ñich jax duu. ¹⁷ ¿Ka' pim ji gu' aapi'm ja'p jum aa' aa na mit gui' pui' jam dooda na ñich miji ja joot nam mu jam tii'mpo'? ¹⁸ Jax dhui na gu'r jix bhai'kam gu Tiito nat mu jimik jam bui jumai biima'n ip na pui'p jir jix bhai'kam, nam gu' ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Mi' pix pui'p tu daa'ñchu' gu' gu Tiito na jax aañ, maa'n ii'mda' pix jup duuk ich, cham ilhii'ñ iñ ba' nat jix ixchuixim jup ma'iich gu tu' bhammi dir jam bui.

¹⁹ Gio gu' chi aapi'm ja'p jum aa'ñ jaaduñ nach pu kai'ñkam pix biix aixim soi' jam titdat mai'chim gu tu' na ba' ki'n jix bhai' tuch jimda' aach. Chaam tu' ji matgim, jax dhui na gu' gu Dios jix maat nach jax kai'ñkam pui' ja'k tu jam a'gi'ñ. Biix dhi' nach ji'k jax jam titda, dhi' na pim ki'n jum gu'nguxdha' na pim mi' pui' xi jiidma' na jax jix aa' guch Xoi'kam.

²⁰ Nañ gu'x aa' na pim mi' pui' ji-

imda' nañ pai' dhuuk gio mui'p jam tii'mira'. Jix buam tu tatchia' gu' no' ñich ba jam tii na pim cham mi' pui' jiiim, cham tu'ñ ba' ka tu jam a'gidha' na pim jax ja'k bhaan jix bhai'm taat ka'. Jix buam gu' no' pim daim kokda, piam ku pim xim jii'gak bixchu' pix bhaan, piam ku pim gu' biix aixim bhaan gē'gē'kam jum taat, piam ku pim gu' dñlh pix xim jajoi'gi'n, no' pim gu' pu cham jajoi'gi'n gu jai'. Piam ku pim jum i'iattulhi'ñ, piam ku pim jum a'a'ga, gammiji biix aixim ku pim pui'm bua na jax cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios.

²¹ Siañ dhi' bhaan jix buam jiñ aa' nañ pai' dhuuk bhammi dir ba ji busnia' no' ñich ja tii na maa'n nam jax kii'saim nam jum ua'tulhi'ñ gui' nam pum ua'tulhi'ñ jano' na ñich bhammi dir xi øøk. Jiñ xusuakchuda' dho gu' gu Dios nañ jix xi'irai ja a'mkam dhi' dhi ja'tkam nam tii ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Mui' ja biim boppo am gu' gu u'uub gam biix aixim gu tu' nam dñlh joidham ilhii'ñ nam pu tu buim nam jax tu jimdat nam chakui ti jii'ñdhat buiñor guch Xoi'kam, ni ji'x ba' kum cham soi'm ilhdhat ja'k sulhii' ip gio.

13

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam jax ja'k tu duiñchu'nda' gio na ja tabuimgidha'

¹ Ba' nañ jax ba kai'ch, dhi' bar baikim ka' nañ gio bhammi dir jup ba jam tigia'. Jup jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios nach sap cham tu' ja'p pix bha kusbi'ñdha' gu jaroi' no'ch cham bhai' maat no't silhkam cham am bua gu tu', jii' ji no'm gook jix jai'ch piam ji'k baik gui' nam jix bhai'x maat ka' nat maaxik cham am bua, piam no' mit tii ja buupui ki'n nat tu' bhaan cham am bua nach ba' bhai' ba kusbidha'. ² Ba' aañ ya' dir gio pui'p ja titda gui' nam pum ua'tulhi'ñ jano' na ñich gatuuk gio bhammi dir jup xi øøk, nañ cham tu' ka ja joi'mda' no' maa'n nam jax jum ua'tulhi'ñ nañ gio mui'p jimda', pui' ñich pu xi ja tiidak dñlh jano',

³ nam gu' chix maachik kat pui'm bua nañ jax ja'k bhaankam guch Xoi'kam ja silhkada'. Na gu' guch Xoi'kam na pai' dhuuk jam silhka'nda', cham tu' na soi' jam titdada' na pim mi' pui' jimia', gu' ja'pjix oo' ñi'ook ki'n na tu jam a'gi'ñdha' na pim ba' bhaan xim ga'ngada', ⁴ sia kut gu' gampai'm duu jano' na mit pai' dhuuk sissapak mua bhaan gu' u'uux na gai biit. Na gu' mi' dhir nat pai' dhuuk gio duadik jup bam, tajaan gu' Dios gui' na ki'n biix aixim jix bhaai'n ka' na pu tu duñaia'. Aach ba' pu'ñi gampai'p tu'ii' xib, nach gu' buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam, gu' ji na gu' pui'ch a'm jup tajaanix gui' na ki'n bixchu'x bhaai' nach pu tu duñaia'. Mi' pim dho ba'ch machia' no' pim cham mi' pui' jium nach pai' dhuuk bhammi dir ji bubuakia'.

⁵ Xim ga'ngada' pim diilh no' pim silhkam buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam, tu' pim jax xi dhuñaia' na pim bhaan machia'. Jix bhai' pim xim ga'ngada' no' jam a'm ti niidhim guch Xoi'kam pui' na pim jax ja'k tu jim piam ku gu' cham. ⁶ Biix japim xim ga'ngada' no'r am piam ku gu' cham pui' nach jax ja'k jup tu jim aach. Aach diilh jix maat gu' na chich chakui tu' bhaan gai suulh, mi' pui' pu jium ich na jax jix aa' guch Xoi'kam. ⁷ Gu' ba' no' pim gu' aapi'm tu'ch ñi'ñxi'ñ nach bhaan gai suulhgichu', aach jam a'mkam tu daan na pim aapi'm cham tu' bhaan gai suulhgia'. Cham tu'ch jam a'mkam tu daanda' nach aach xi'r jix kiki' ja'tkam, gu' ja'pji ja'p pix nach jam a'mkam tu daanda' na pim ba'x bhai' mi' pui' jiumda'. ⁸ Aach dai pui' pix tu duiñchu' gu' na jax pix jix ki' ka'm ni'ñ gu' Dios, cham tu' nach maakam tu duiñchu' na jax cham jir mi' pui'. ⁹ Pui' kuch ba'x bhai' pix jich chaat ka' sia ku cham bhai' tuch jim, nach gu'x maat na pim dhi' ki'n jum gu'nguxdhai mi' pui' xi jiumda' aapi'm. Gammijich pu jam a'mkam tu daanda' na ba' gu' Dios jam palh-buidha' na pim jir jix kiki' ja'tkam ka', na pim cham tu' u'ua'tulhdhix

ka'. ¹⁰ Biipi' dir jañ mui' pu ba tu jam ua'ñi'ñ bhaan dhi'ñi u'uan na pim jax ja'k tui'ñgida' nañ ba' cham xi'x oo' ki'n tu jam a'gidha' nañ pai' dhuuk bhammi dir aaya'. Jiñ chajaan gu' gu' Dios gui' nañ ki'n biix aixim pu tu duñaia' nañ jax ilhii'ñdha', dai nat cham tu' pu kai'ñkam jiñ chajaan nañ cham pai' jam matgilhdha' ya' dir dhi oi'ñga'n, gu' ja'pji nañ ba' dhi' ki'n jix io'm ja kabkadidha' guch Xoi'kam jügi'ñdham.

¹¹ Ja'p jañ ba'p xi jam tiidam jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nañ ba' moo ja'xbui' pix tu jam ua'ñdha': Aañ jix aa' na pim gammijix bhai'm taatit tu oi'ñka'. Xi gaagidhat japim na jax ja'k jix bhai' tu jam jimda' na pim ya' kap tu'ii' dhi oi'ñga'n bhaan. Xim gu'nguxdhat japim ip biix ji'ma'n na pim jax ja'k mi' pui' jiumda' na jax jix aa' gu' Dios. Gio na pim jix bhai' kai'chit, cha'pim daim kokdada' na ba' gu' Dios xi jam joi'mdat jam a'm ti ni'ñdha', na gu' gu' Dios cham tu' pui' bhanaa'. ¹² Xim niñio'kdhat japim ip na jax ja'k bhaan jix maati' ka' na pim xim ja joi'gi'n. ¹³ Ya' dir mu jam ñio'ki'ñ am biix guch Xoi'kam jügi'ñdham.

¹⁴ Ba' gu' Dios gui' nax chu joi'gi'n biima'n gu' Ge'kam jich Xoi'kam gio gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' pix jam a'm jup tui'ñgida' am gammiji. Ja'pni daipu'.

**GU UA'NA'N GU PAABLO
NAT TU JA UA'ÑXI GUI'
NAM TI JHGI'Ñ BUIÑOR
GUCH XOI'KAM NAM
GALAASIA OI'DHA'**

Na ba ja ñio'kdha' gu Paablo

¹ Aañ jir Paablo, jir nobii'ñ iñ guch Xoi'kam. Diih guch Xoi'kam bii'ma'n gu Gi'korga'n Dios pu chu'm ki'n jiñ dhai mit, cham tu' na mit gu jax chu'm ja'tkam ya' kam dhi oi'nga'n pu chu'm ki'n jiñ dhai. Gu Gi'korga'n guch Xoi'kam, dhi' pix jañ aagit jup kai'ch gui' nat jano' mi' dhir dua'ndhak bamii' koi'nga'n tir. ² Ba' aañi' gio ja bii'm bii'x guch Xoi'kam jii'gi'ndham nam ji'k jiñ bii'm jup tu'ii', mu tu jam ua'ñi'ñ ich bii'x aapi'm na pim ji'k kap maap jum jumpadat tu daan buiñor guch Xoi'kam na ji'x Galaasia bhaan bipio' gu dibii'. ³ Ba' gu Dios jich Gi'kora' gio gu Ge'kam jich Xoi'kam pix git xi jam joi'mdat gammiji jam tajaan'dhidha' am gui' na pim ki'n joidham jix bhai'm taatit tu oi'ñka'. ⁴ Guch Xoi'kam diih jum do'ñcho na mit mua na ba' pu'ñi ja'k tu namkix ka' guch ua'tulhdhara', gam na ba' cham tu'ch dhaam kap tui'ka' guch buam jum duukam na ya' dhi oi'nga'n jix jai'ch, nat gu' pu kai'ñkam bha jii na ya' pui' tu duñia' na jax jix aa' gu Dios. ⁵ Ba' dai gui'ch pix ge'kamtu'nda' gammiji sia nar pai' dhuuk ka' git. Iam git jach moo bii'x pui' duiñchu'nda'!

*Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na maa'n
pix jix jai'ch gui' na silhkam bhaan tum
a'ga gu ñio'ki'ñ guch Xoi'kam*

⁶ Gu Dios jam a'm ti tii aapi'm na pim ba'r ja'tkam tugi'ñ ka', bhaan guch Xoi'kam matgir nat tu' silhkam xi jam joi'mdak jam a'm ti tii. Gu' pix ji nañ gu' cham maat na pim jax kai'ñkam jotmoda' maakam jup ba tu jim na jax ja'k cham aa' gu Dios. Cham japim mi' pui' ka jiiim, jumai

bhaan gu ñi'look japim pix bhaan ba tu daa'ñchu', cham tu' kia' gui' na jax chu'm pik jir silhkam. ⁷ Gu' ji na gu' maa'n pix jix jai'ch guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na silhkam tu a'ga, cham tu' gook, gu' pix ji nam gu' mi' dhir jai' maakam duñiim na jax ja'k cham jir silhkam. Mi' ba' maakam ja'k jup ba jam bhii'chdhatu' am aapi'm, na pim gu' mi' cham ka maat na jax pik tu'm jir silhkam. ⁸ Ku gu' no' jaroi' maakam jam aagi'ñ gu ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, no' cham tu' pui' ja'k na chich aach jax ja'k tu jam a'gi, aañ pu kai'ch na git iam tulhiiñchuda' dhi' gu Dios. Cham jax bua sia chi moo maadit gui' nach maap tu a'ga no'm maakam jam aagi'ñ na jax cham jir silhkam, piam sia kut maadit gu nobii'ñ gu Dios jix dhaam dir ya' ji eek. ⁹ Gioñ moo pui'p xi chi'ya': No' jaroi' maadit maakam jam aagi'ñ guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, cham tu' pui' ja'k na chich jax ja'k tu jam a'gi, pu kai'ch iñ na git iam tulhiiñchuda' gu Dios sia pik nar jax ka' git.

¹⁰ Aañ cham tu' ja ñiira gu' gu ja'tkam nam pu ti'ya' nañ jir jix kii' maa'nkam, piam no'ñ mi' pui' tu a'ga, gu' ja'pji gu Dios nañ aañ ñiira na pu ti'ya'. Na gu' no'ñ aañ jix aa'nda' git nañ jix bhai' bi'ya' ja bui gu ja'tkam, cham tu' silhkam jir tjuandam tugi'ñ ka'ñ git guch Xoi'kam.

*Na ba tu aa'nda' gu Paablo nat jax
dhuuk mi' ji buus nar nobii'ñ ka' guch
Xoi'kam*

¹¹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ jix aa' na pim jix bhai'x mat ka' nat cham tu' jaroi' ja'p pix pui' ja'k jim aagak gu jax chu'm maa'nkam ya' kam dhi oi'nga'n pu chu'm nai' ji chu a'ga dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, dhi' nañ aañ jax chu'm bhaan tu a'ga. ¹² Cha'pim jax jum aa'nda' nat jaroi' jax chu'm maa'nkam pu chu'm jiñ aa'ndhak nai'ñ joot nañ nai' pu chu'm tu a'ga', gu' ja'pji diih guch Xoi'kam nat pui' ja'k jiñ aa'ndhak nai'ñ joot.

13 Jix maat japim dho nañ aañ jax jir tu'm kat nañ chakui buiñor ti jiiñdhat guch Xoi'kam, nañ mi' pui' ka tu daa'ñchu'nda' nam ji'k jax tu jim gu Israel kam ja'tkam gui' nam cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Jix bhaamut jañ ja gaagidha' gui' nam ti jügi'ñ, jix ja koodaktu'nda' iñ. 14 Aañ pik jix io'm bii'pi' pup xiñ chaattu'nda' nañ mi' pui' xi chu duñiidha' nach ji'k jax tu jimda' bii'x nach ji'k jir Israel kam ja'tkam jano' nañ cham ti jügi'ñdha'. Cham jaro' gui' nach ji'k maa'n nach jax jich chaat ka' kum iam jiñ jupaab jimida' nam sap pik ba' tii mi' pui'p xi chu duiñchu'nda'. Aañ jix io'm jix iibhi'ñdha' gu' na jax tu aagix ka', pui' kuñ ba' mi' pui' xi chu duñiidha' nam jax tu jimdat guch bopxi kat. 15 Gu' ji nat gu' gu Dios pu bijik dir xiñ joi'mdak jiñ a'm pu ti tii nañ pu'ñir tujuandam tugi'ñ ka', pu bii'pi' dir jiñ a'm ba ti tii na ñich chakui maaxir. Ba' yamm' nat pai' dhuuk jup ilh diilh gu Dios, 16 bañ mattuda gu Maraa'n nañ ba' bhaankam nai' ji chu a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ na bhaan tu a'ga nam jax ja'k dui cham mu ja'k ka bhiiya' gu ja'tkam nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam jañ tu ja a'gidha'. Gu' ba' aañ jano' cham pai' mu pai' gaagam gu jaro' nañ tikka' nañ jax ja'k ba ji chu duña' ja bui gu ja'tkam, piam nañ jax ja'k ba ji chu ja a'gidha'. 17 Ni ku ñich cham ja tügim ip gui' nam pu bii'pi' dir bar noonbi'ñ guch Xoi'kam nam Jerusaleen jup tui'ka' nañ xi ja tikkada' git. Jax dhui na ñich gu' moo jano' mu ja'k pu bhii maa'n kap na pai' Araabia bhaan bipio' gu dibii'r, gio mi' dhir Damaasko ja'k jañich pu bhii ip.

18 Baik oidha' ki'n jañich ba' mui' ka jii Jerusaleen, jano' ñich kia'pix ba maat gu Peegro. Dhi' buiñor juruun jañich mambhix daman jix chamaam tanoolh. 19 Ba' mi' dhir daipu' gu Santiago ñich pix ba tii, gui' nar ja'nni'ñ gu Gekam jich Xoi'kam. Pu daipu' dhi' pix ba', cham jañich

jumai pup ka tii gui' nam jir noonbi'ñ guch Xoi'kam. 20 Jir silhkam dhi' pui' nañ ji'k jax jam titda, cham tu' nañ pui' pix kai'ch. Jix maat sia gu Dios nañ silhkam jup kai'ch.

21 Ba' gatuuk jañich mu ja'k pu bhii ip na pai' Siiria gio Siliisia bhaan bipio' gu dippir, ji'kchi kap jañich ai mi ja'p. 22 Ba' jano' pu cham jiñ mat ka' am guch Xoi'kam jügi'ñdham bii'x kap nam ji'k kap maap jum jumpadat tu daanda' na ji'x jir Judea, pu cham jiñ ñii'ñdha' am maaxik. 23 Dai sap ja'pni pix ja kexke' am jai' nam kai'chdha': "Xib sap mu pai' oirit ba tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam gui' na ka xich bhaamkidhat ka xich koodak ka'. Pu chu'm sap jup ba tu a'ga na jax chu'm cham aa'nda' na git cham pai' pu chu'm ka tum a'gada'." 24 Jix bhai'm taat am sap ba' buiñor gu Dios nañ jax ja'k bar tu'm xib.

2

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na mit joidham jix kügalth gu jai' noonbi'ñ guch Xoi'kam

1 Ba' mambhix daman maakob oidha' xip duu na ñich gio mui'p jii Jerusaleen bii'ma'n gu Bernabee, bii'x gu Tiito ñich xi baidhak. 2 Gu Dios pix pui' ja'k jiñ jurtuda gu' nañ mu jimia' na ñich ba' aañ mui'p jii. Ba' bhammi nach bap tu'ii' Jerusaleen, maa'n kap jachich bach jumaap dilhkob ja bii'm gui' nam ji'k jix io'm jir jix chu mamatda' ja bui bii'x guch Xoi'kam jügi'ñdham. Ba' aañ xi ja aagi'ñ nañ jax ja'k tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na bhaan tu a'ga nam jax ja'k dui cham mu ja'k ka bhiiya' gu ja'tkam nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', xi ja aagi'ñ iñ nañ pu'ñi chu'm ja bui tu a'ga gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. Ba' dhi' na ñich ja aa'ñ, ja'p kai'ñkam ja aa'ñ jañich nam gui' mu dir bha ja'k jiñ aagi'ñdha' no'r am pui' nañ jax ja'k tu a'ga piam ku gu' cham, nañ gu'x maachim no' cham jir tu' kub nañ jax ja'k tu ja a'gi'ñ. 3 Ba'

cham pai' jax kai'ch am. Sia gu Tiito nañ bai'ñchu', cham pai' jax titda am sia ku cham jir Israel kam maa'nkam. Cham pai' jax titda am no'p jum aa' nam matgilhdha' na ba' bhaan bax maati' ka' na jai'p bar Israel kam maa'nkam. ⁴ Jix maat iñ gu' nam jai' dhit bhai'p oipoda' gui' nam sappui'p ti jüigi'ñdha' tii buiñor guch Xoi'kam, gu' nam jax dhui bhai'ch mai'chidha' nach sap gio mi' pui'p tu dagia' nam ji'k jax tu jim gu Israel kam ja'tkam gui' nam cham ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Tii chian am gu' gu Tiito nam matgilhdha' na ba' jai'p bar Israel kam maa'nkam ka'. Jax dhui na gu' aach dhi' pui' ja'k cham kam aa' nach pui' ka tu buada', cham tu'ch dhaam kap tu'ii' gu' pui' nam jax ja'k tu jim, nat gu' aach guch Xoi'kam mi' dhir bach boosolh. Ba' dhi' bhaan jix maati' nam cham tu' silhkam buiñor ti jüigi'ñdha' guch Xoi'kam, nam pui' pix xi iatat jix xi'lhim bha ja'p jich iatgi'ñ. ⁵ Gu' ji nach gu' aach xi gu'ki'nda' sia kum jax jich chitda, ni ji'x dho moo ku chich am pui' tii nach mi' pui' jimia', nach gu' aach jix aa' na pim mi' pui'p tu dagia' bhaan gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam nar silhkam pui' na jax jum kai'ch.

⁶ Ba' gui' nam jir jix chu mamatda' ja bui bix guch Xoi'kam jüigi'ñdham, cham pai' jax jiñ chü'n jamit nañ jax ba kai'ch no'ñ tu' cham mi' pu duiñchu' nañ jax tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. Cham pai' jax jiñ chitdam ip no' tu' pupjum aa' nañ mi' xi binda' dhi' nañ jax ja'k tu a'ga. Gu' ji nañ gu' cham maat no'm silhkam jir jix chu mamatdagim ka' ba' cham. Gio gu' cham jax bua sia kuñ cham maat no'm jir jix chu mamatdagim, na gu' gu Dios cham tu' dhi' ki'n xich joi'mda'. ⁷ Gu' ji nam gu' ja'kbui' kat jup jiñ chitda nat sap aañ jiñ a'm ti tii gu Dios nañ tu ja a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, gu' ba' gu Peegro bhaan jup ti tii sap na tu ja

a'gidha' gu Israel kam ja'tkam. ⁸ Ba' gu Dios, dhi' nat Peegro bhaan ti tii na nai' tu ja a'gidha' gui' nam jir Israel kam ja'tkam, dhi' pix gu Dios nat aañ jiñ a'm jup ti tii nañ pui' nai'p tu ja a'gidha' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam.

⁹ Ba' gu Santiago gio gu Peegro gio ba' gu Juan, dhi' nax io'm jix bhaai' nam jax ja'k ti'ya' ja bui bix guch Xoi'kam jüigi'ñdham, dhi' bix pui'p tii mit nat aañ jiñ a'm ti tii gu Dios nañ nai' tu ja a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. Gu' ba' na bhaan jix maati' ka' nach maap pu chu'm ka'm tu juana', bhai' xiñ dhaa'ñ jamit gu ja noonob, panaasku chich jich ñiñio'ki, sia bix gu Bernabee bhai'p xi dhaa'ñ jamit, nat gu' dhi' ba' bhaan bii nañ büm nai' tu a'ga'. Ba' gui' dülh sap ja bui tu a'ga am dai gu Israel kam ja'tkam. ¹⁰ Ba' ja'pni soi'p xich chü'n jamit nach sap siamrix joi'mdat jix bhai' xi ja bua't gui' nam cham tu' bia' ni ji'x, na pu cham bhaai' nam pai' dhir u'ji gu tu' ki'n tu saba'da'. Ba' aañ dhi' pui' tii duiñchu', cham mik buppa iñ.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nat ñiok gu Peegro bhammi Antiokiya

¹¹ Ba' maa'nnim nat mu jii gu Peegro Antiokiya, ñiok jañich maaxik bhai' ji nüdhat buibsaram, na gu' buam pix tu jim na jax cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios. ¹² Bii'pi' dir ja büm ka xi chu kua'da' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. Ba' mikkat na mit bhammip ba ji bubua ji'kchi gui' nam bhaankam bhammi ja'p oipim gu Santiago, cham tu' ja büm ka tu kua', nat gu' bax ja übhi. Mi' pui' tu daa'ñchu' am gu' nam jax tu jim gu Israel kam ja'tkam nam cham ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, jum aa'nda' sap gu' nam matgilhdhix ka' sia kum gu'p ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, mi' dhir ba' bax bhaai'n ka' ip nam ja büm tu kua'da' gui' nam jir Israel kam ja'tkam. ¹³ Ba' gui' nam jir Antiokiya

kam nam pui' tiip ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, jai' mi' pui' tiip ba tu daagik jamit nam jax ji ñiidhat gu Peegro na jax ja'k tu jim, nam gu' pui'p jir Israel kam ja'tkam, sia jai' gu Bernabee pui' ja'k jup xi chu jii. ¹⁴ Ba' pui' na mit jax ja'k tu jii, dhi' cham tu' pui'm kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam nach pu'ñi ja'k tu jimda'. Pui' ku ñich ba' pu ti'n gu Peegro nam bix dhit xi chø køø guch Xoi'kam jügi'ñdham gui' nam ji'k jir Antiokiiya kam. Ja'pniñ moo titda: "Aap nap jir Israel kam maa'nkam, pui' ja'k jap tu jimdat nap panaas pu cham tu'r Israel kam maa'nkam. Gu' ba' xib, ¿jax kup ba'p ba ja chian gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam mi' pui' jimia' na jax gui' nam jir Israel kam ja'tkam? Na gu' cham jir am gu pui'."

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na dai pix no' jaroi' tu' silhkam buiñor ba ti jügi'ñ guch Xoi'kam, cham tu' mu ja'k ka bhüya' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha'

¹⁵ Aach dho pui' tiich chüti' nach jir Israel kam ja'tkam, nach mi' pui' jüim panaas na ji'k jax tu aagix gu ñio'ki'ñ gu Dios, ba' cham tu' pui'r jich chütgidam ich nach jir jix u'ua'tulhdhix kam, ja'p na jax gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam.

¹⁶ Gu' pix ji nach gu'x bhai'x maat na gu Dios cham ji'xkat ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara' gui' nam mi' pui' ti xi chu duñiim na ji'k jax tu aagix ja bui gu Israel kam ja'tkam, gu' gui' ji na ja uañi'ñ nam tu' silhkam soi'm ilhdhai buiñor ba ti jüñdha' guch Xoi'kam. Pui' ku chich ba' aach tu' silhkam soi'ch ilhdhak buiñor ti jüñ nach jix aagit nach uañdha' guch ua'tulhdhara' gu Dios, cham tu'ch mi' pui' ka tu daa'ñchu' na ji'k jax tu aagix, na gu' dhi' cham ji'xkat jich palhbuidha'.

¹⁷ Gu' ba' aach nach gaagim nach jax ja'k jix bhai' bi'ya' buiñor gu Dios bhaankam guch Xoi'kam, gu' ji nam gu' jai' pui' ilhii'ñ nach aach ji ba'r di' gux u'ua'tulhdhix kam, ¿ja'p

kai'ñkam jup kai'chdha'm aa ba' na guch Xoi'kam ua'tulhdhara' bhaan jup tui'dhi'? Chaam tu' ji matgim.

¹⁸ Na gu' dhi' ja'pni na jax gu tu' no' ñich xi iarak nañ pui' ilhii'ñ na cham tu' bhai', gu' ji no' ñich gu' gatuuk gio mi'p kii, dhi' bhaan jix maati' ka' na cham jir am pui' nañ jax tu bua. ¹⁹ Aañ nañ gu' cham tu' mi' pui' ka tu daa'ñchu' na ji'k jax tu aagix gu bijik dir kam, ja'p ji buusan nañ muukix buiñor dhi'. Kuñ ji gu' dua ji buiñor gu Dios, nañ gu' dai pui' pix ja'k ba tu duñiim na jax jix aa', cham tu' kia' na jax ja'k tu aagix.

²⁰ Biima'n muu ñich gu' guch Xoi'kam jano' na mit pai' dhuuk mua. Ba' na ñich pai' dhuuk biima'n duadik giop bam, cham jañ kar pu chu'm nañ jax jir tu'm kat biipi' dir, bar jumai iñ. Guch Xoi'kam pix jiñ a'm pup kio ba' mi' dhir, dai ba' nañ soi'ñ ilhdhat pix buiñor ba ti jügi'ñ, nat gu' xiñ joi'mdak jiñ a'mkam muu. Dhi'r di' gu' gu Maraa'n gu Dios. ²¹ Ba' aañ ti jügi'ñ dhi' pui' nat jax ja'k tu duu gu Dios xich joi'mdak, na gu' cham kam aa' nach mi' pui' ka tu duñiidha' na jax tu aagix. Na gu' no' pui' ja'k xich joi'mdat jich a'm ti ñiidhidha' git gu Dios nach mi' pui' tu duñiidha' na ji'k jax tu aagix, jir tu' kub ka' git pix ba' guch Xoi'kam nat ba muu bhaan gu u'uux na gai biit.

3

Na pui' ba ja tñda' gu Paablo no'm mi' pui' jimia' na jax chu aagix gu bijik dir kam piam ku gu' nam silh pix ba ti jügi'ñdha' soi'm ilhdhat buiñor guch Xoi'kam

¹ Ja'p moo cham am buatu' pim aapi'm na pim Galaasia oi'dha' na pim ti buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam! ¿Jaroo bix aixim jam titdaimik maakam jam iatgi na jax cham jir silhkam? Maaxik jam aa'ñ jachich gu' nat jax ja'k jum duu guch Xoi'kam nat muu bhaan gu u'uux na gai biit. ¿Ja'p cham jam jur bia' pim panaas! ² Jano' nat jam a'm jum tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mdaga'n gu Dios, ¿na

pim mi' pui' jiiim aa na ji'k jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak kut ba' jam a'm jum tajaa, ka' na pimit ti jii'ñ aa nar silhkam pui' na pimit jax ja'k kai gux bhaim kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam? ¿Jia na gu' na pimit ti jii'ñ na maaxik jir silhkam pui' na jax jum kai'ch? Jiñ aagi'ñdha' pim. ³ Ja'p cham ji'x jam jur bia' pim panaas ku pim ba' pui'm bua! Ti' na pim gu' bii'pi' dir ka xix aa'nda' na jam a'm jup tui'ngit jam palhbui'ñchu'nda' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda' na pim jax ja'k mi' pui' jiiimda', gu' ji na pimit gu' xib ja'p xi dhuuk, diilh japim pix mi' pui' ba tu duiñchu' na pim jax pix ilhii'ñ. Ya' pix jup jir ja duiñ gu' gu ja'tkam dhi' na pim jax chu'm bhaan ba tu daa'ñchu'. ⁴ Bix aixim japimit ti xi chu maat panaas na pim jax ja'k mi' pui' jiiimda' git na jax jix aa' gu Dios, gu' pix ji na pimit gu' bak pu cham tu' maat. Cham ilhii'ñ iñ na pimit moo cham tu'p maat. ⁵ Jano' na jam a'm jam tajaan'ñdha' gu Dios gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda', gio na bix aixim jix bhaim duukam jup tu buada' jam bui na pim tu' cham pai' dhuuk pui' ti ñii'ñdha', dhi' cham tu' pu kai'ñkam pui' tu buada' na pim mi' pui' jiiimda' na jax tu aagix, gu' ja'pji na pim silhkam ti jii'gi'ñdha' na maaxik jir pui' na jax jum kai'ch gux bhaim kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam.

⁶ Pui'm duu gu' bijik gu Abraam, nat tu' silhkam ti jii'ñ pix buiñor gu Dios, pui' kut ba' gu Dios bhammi dir bha ja'k pui'p ti nar jix kii' maa'nkam. ⁷ Gu' ba' gui' nam tu' silhkam jir bopxi'ñ ka' gu Abraam, jum aa' nam pu'ñi tu' silhkam ti jii'gi'ñdha' soi'm ilhdhat buiñor gu Dios. ⁸ Gio gu' pui'p tu ua'ñix maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam gu ñio'ki'ñ gu Dios na saak sia gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam jix kiki' ja'tkam ja tigia' gu Dios, dai pix no'm tu' silhkam soi'm ilhdhat buiñor ba ti jii'gi'ñ. Pui' ku ba'p titda gu Dios gu Abraam: “Jix bhaim tu ja jimia' bix gu ja'tkam aap

jum a'mkam.” ⁹ Ba' bhaankam gu Abraam, gu Dios bix jix kiki' ja'tkam ja tigia' gui' nam ji'k soi'm ilhdhai tu' silhkam buiñor ba ti jii'ñdha', ja'p nat jax soi'm ilhdhak tu' silhkam buiñor ti jii'ñ diilh gu Abraam.

¹⁰ Gu' ba' gui' nam ji'k mi' pui' jiiimda' na ji'k jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak nam pui' jim aagit na git dhi' ki'n jix bhaim tu ja jimia', dhi' cham tu' bhaim tu ja jimia'. Na gu' ja'pnim kai'ch: “Ba' gu jaroi' na cham bix pui' tu duñia' na ji'k jax tu aagix dhi' na ba tu ua'ñix, gu Dios pui' ti'ya' na dhi'm tulhii'ña' sia pik nar jax ka' git. Siat chi moo maa'n kap pix cham am bua, na gu' ja'p ji buusnia' na pu bix maa'n jimdam cham am bua' na ji'k jax tu aagix ka'.”

¹¹ Gu' ba' na gu' cham ji'xdha' jaroi'x bhaim bi'ya' buiñor gu Dios dhi' ki'n na jax tu aagix na tu ua'ñix, pui' kut ba' ja'pnip tu ua'nak maadit gu bijik dir kam: “Gu jaroi' na soi'm ilhdhat tu' silhkam buiñor ti jii'gi'ñdha' gu Dios, diilh gu Dios pui' ba ilhdha' nar jix kii' maa'nkam.” ¹² Gu' ba' no'ch jix bhaim bi'iidha' git buiñor gu Dios nach mi' pui' tu duñiidha' na ji'k jax tu aagix na tu ua'ñix, dai pui' pix ja'k jach jup tu duñiidha' git, ba' cham tu'm aa'nda' git nach silh pix soi'ch ilhdhat buiñor ti jii'gi'ñdha' gu Dios. Na gu' ja'p iam ja'pnip jum kai'ch nat tu ua'nak gu Moisees na jax ja'k tu aagix ka': “Gu jaroi' na bix mi' pui' tu duñiidha' na ji'k jax tu aagix dhi' na ba tu ua'ñix, dhi' ki'n jix bhaim tu jimia' buiñor gu Dios.”

¹³ Gu' ba' guch Xoi'kam mi' dhir jich boosolh nach pai' cham ji'xdha' mi' pui' jimia', mi' dhir jich boosolh nat pai' gu Dios pui' ba ti'ik nach jich chulhii'ña' git, nach gu' cham tu' bix mi' pui' tu duñiidha' na ji'k jax tu aagix ka'. Guch Xoi'kam ba' ja'p ji buus nat diilh mi' ja'k ji bii, jich a'mkam ba' cham bhaim tu jii. Na gu' ja'pnip tu ua'ñix ja'p iam mi' na pai' tu daa na jax ja'k tu aagix: “Gu jaroi' na bhaan mukia' gu u'uux na gai biit, dhi' bhaan jix maati' ka' nat ge'kam

ki'n jix buam tu duu.” ¹⁴ Ba' dhi' pui' ja'k tum duu na ba' bhaankam guch Xoi'kam jai' ja a'm jup bi'ya' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam dhi' nat tu' iimchuxdhak gu Dios gu Abraam, dai pix no'm soi'm ilhdhat tu' silhkam buiñor ba ti jügiñ. Gio na ba' pu'ñi bix jich a'm jich chajaañdha' gu Dios gux Dhuudu' kam jix Uañ Li'mdaga'n aach nach ji'k buiñor ti jügiñdha' guch Xoi'kam, pui' nat jax ti'ik bijik.

Na bhaan ba tu a'ga' gu Paablo na ji'k jax chu aagix gio gui' nat tu' tu iimchuxdhak gu Dios gu Abraam

¹⁵ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, ya' kam dhi' oi'ñga'n jañ bhaan xi chu jam a'gidha' na pim ba'x maati' jiñ kaaya' nañ jax kai'ñkam jup kai'ch. Pui' na pim jax bax maat, no' mit gook maap xi chu a'gak gu ja'tkam nam jax ja'k duñia gu tu', jum aa'nda' nam u'uan ta'm tu ua'na', bitaa'n jam ba' mi'p xi dharsa' nam jax tii' na ba' dhi' bhaan jix maati' ka' na pui' tu tui'ka'. Ba' cham ji'xdha' jaro'i' gio maakam jup ka duñia' pui' na jax ja'k ba tu ua'ñix ka', pui' ja'k pup tui'ka'. ¹⁶ Ba' pu'ñi ip gu Dios na mit gook dit maa'n ñi'ook jup duu gu Abraam bijik. Gu Dios pui' ja'k tii'n gu Abraam nax bhai' tu jimia' dñilh gio gu bopxi'ñ nam jai'chdñilhia' gatuuk. Ba' dhi' nam jir bopxi'ñ ka' gatuuk, cham tu' ja'p kai'ñkam jup kai'ch na dñilh pix jix bhai' tu ja jimia', gu' ja'pji na maadi' mi' dñir jup jai'chdñilhia' nam ba' dhi' bhaankam jix bhai' tu jimia', dhi' ba'ch Xoi'kam nat xib ya' ba jai'chdñir. ¹⁷ Kani nañ jix bhai' xi jam aagi'ñdha' na jax pik ja'k tu tu'ii' dhi'. Pui' nat jax ja'k tii'n gu Dios gu Abraam, tu' silhkam ki'n pui' tii'n na pui' tu duñia', ba' cham tu' na gio maakam jup ba kai'chdha', sia kut bap duu gu maakob sianto daman maa'n oo'm mambhix oi'dha' nat ba' mi' dñir jup ba jai'chdñir na jax ja'k tu aagix ka' nat tu ua'nak gu Moisees. ¹⁸ Na gu' no' gu Dios git jix bhai' ja duñiidha' dai gui' nam mi' pui' tu duñiidha' na ji'k jax tu aagix, dhi'

cham tu' pui' ja'k ka duiñchu'nda' git nat jax ja'k tii'dak gu Abraam. Na gu' jano' nat pai' dhuuk pui' tii'n gu Dios, cham pai' jax titda na tu' jax xi dhuñia' na ba' pui' tu duñia' nat jax tii'n.

¹⁹ ¿Gu' tu' ji chi ba'x bhaai' pui' na ji'k jax tu aagix? Aa dho bñipi' dir nat pui' xi chii'dak gu Dios gu Abraam nax bhai' tu ja jimia' ip gu bopxi'ñ, gu Dios pix dñilh gatuuk jich maa dhi' pui' na ji'k jax tu aagix nach ba' dhi' bhaan pix jix mat ka' nach tu' bhaan jich ua'tulhi'ñdha', ba' jano' juugit pix tu'x bhaai'n ka' na pai' dhuuk pu'ñi jai'chdñilhia' maadi' gu boxii'ñ gu Abraam, dhi' na bhaankam jix bhai' tu ja jimia' gu jai' bopxi'ñ. Ba' dhi' pui' na ji'k jax tu aagix, gu noonbi'ñ gu Dios jamit maa gu Moisees nat bha ja joot dñilh gu Dios, mi' dñir ba' gu Moisees dñilh jup jich aagi'ñ nach ba' mi' pui' jii'mda' git. ²⁰ Gu' ji na gu' jano' nat pai' dhuuk maa'n ñi'ook jup duu gu Dios bñima'n gu Abraam, cham tu' jumai pix pu' tii'n gu Dios na ba' mi' dñir pui'p tii'da' gu Abraam, gu' ja'pji dñilh maaxik nat pu' tii'n. Ba' xib cham tu' kam aa' nach mi' pui' ka tu daa'ñchu'nda' na jax tu aagix, nat gu' dñilh guch Xoi'kam ya' øøk jich boi'ñxi nach jax ja'k mi' pui' jimia' na ba'x bhai' tuch jimia', na gu' ja'xbui'p jir gø'kam na gu Dios.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nat tu' ki'n jich palhbui pui' na jax chu aagix

²¹ ¿Ja'p kai'ñkam jup kai'ch iñ aa ba' panaas na pui' nat jax tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka', dhi' bhaan jix maati' na cham tu' pui' ka tu duñia' gu Dios nat jax tii'dak gu Abraam, na gu' pui' xib cham tu' ka bhai' nat jax tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka'? Chaam tu' ji matgim. Na gu' no' pui' ja'k jix bhai' tuch jimda' git nach mi' pui' jii'mda' pix na ji'k jax tu aagix, jum aa'nda' git nach dai dhi' bhaan jup tu daa'ñchu'nda' nach ba'x bhai' bi'iidha' buiñor gu Dios. ²² Gu' ji na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik

dir kam na gu ua'tulhdhara' bix ja daam jup tu'ii' gu ja'tkam. Gu' ba' gui' nam ji'k pu'ñi tu' silhkam buiñor ba ti jii'ñdha' guch Xoi'kam, mi' dhir ba ja bubuaxdha' gu Dios, na gu' dhi' pu'ñir jum duukam nat jax tiddak gu Abraam.

²³ Bii'pi' dir nach chakui tu' silhkam buiñor ti jii'ñdha' guch Xoi'kam, ja'p ji buusandat na mu pai'ch kuupka' ja'p na gux i'xkum dhi' na jax ja'k tu aagix ka'. Ya' juugit jich kuu nat pai' dhuuk jum ai nach soi'ch ilhdhai tu' silhkam buiñor ti jii'ñdha' guch Xoi'kam. ²⁴ Ba' dhi' pui' na ji'k jax tu aagix ka', ja'p jup ji buus na panaas bhai' puch bai'ñchu', yammí ba' xich dho'ñcho na pai' guch Xoi'kam. Ja'p na jax maadit gu tujuandam na ja aa'ñdhidha' gu a'aalh nam jax ja'k tui'ñgida', nam pai' bar gè'gèr ja'tkam ka' nam ba' mi' dhir diilh bax mat ka'. ²⁵ Gu' ji na gu' xib nat bam ai na dai guch Xoi'kam pix bax bhaai' nach buiñor soi'ch ilhdhat tu' silhkam ba ti jii'ñdha', cham tu' kam aa' na pui kar jich boi'tu'nda' dhi' pui' na ji'k jax tu aagix, cham kam aa' na kach aa'ñdhidha' nach jax ja'k tui'ñgida'.

²⁶ Pui' na jax aapi'm xib, bar maamra'n japim gu Dios, na pimit gu' soi'm ilhdhak tu' silhkam buiñor ba ti jii'ñ guch Xoi'kam, ²⁷ na pimit gu'm bopko suudai' ki'n. Dhi' ba' bhaan matgir ip na pimit maa'n tuuku'p duu maap guch Xoi'kam, xib ba' pui' ja'k jup ba tu jim japim na jax gui'. ²⁸ Ba' ya' dir ja'p ja'k, cham tu' jax ka bua sia chi maadit jir Israel kam maa'nkam piam ku gu' cham, piam sia kur tujuandam pui' pix cham namkidhat am piam ku gu' namkidhix kam jir tujuandam, piam ku gu'r chio'ñ piam kur ubii, pix ji no' pim bix soi'm ilhdhat tu' silhkam buiñor ti jii'ñ guch Xoi'kam. Bix maap jup tui'ñgida' pim biima'n guch Xoi'kam sia pik nar jax ka' git, panaas ku pim jir maa'n maa'nkam pix ka' biima'n. ²⁹ Gu' ba' no' pim gu' pu'ñi biima'n jup tui'dhi' guch Xoi'kam, dho aapi'm ba'r di' na pim

tu' silhkam jir bopxi'ñ gu Abraam. Jai'p tu jam makia' ba' gu Dios gui' nat tu' iimchuxdhak gu Abraam jano'.

4

¹ Ja'pniñ ja'k jup xi chu jam a'gidha' na pim ba'x maatit jii'ñ kaaya' nañ jax kai'ñkam jup kai'ch. No' gu jax chu'm jix chumñigam maa'n tu mar, gu' ji no' gu' kar alhii gu maraa'n, chakui bhaan jup tu tui'ka' gu bixchuga'n gu taata'n, dai na tu iimchudhix ka' pix. Gio no' pu'ñi kar alhii, pui' pix jup jir tu'm ka' na jax maadit gu tujuandam, sia ku gu' gatuuk bix bhaan ji chu bi'ya' na ji'k tu' tu bia'ka' gu taata'n. ² Gio jai' gu ja'tkam nam jix bhai' buada', bha bhidhidha' am gu tu' na aa'nda'. Na pai' dhuuk diilh gu taata'n xi ñii'ñdha' na bar am ka' na ba' ba tu makia' gu bixchuga'n. ³ Pu'ñi ip ba' aach nach ji'k ba ti jii'ñ xib buiñor guch Xoi'kam. Bijik nach chakui buiñor ti jii'ñdhat, mi' ja'k jich bhidhdhatu'nda' na jax ja'k ilhii'ñdha' gux buam jum duukam na ya' dhi oi'ñga'n bixchu'x bhaai' na pu tu duñia', aach ba' mi' pui'p tu duñiidha' ja'p na tu' a'aalh. ⁴ Gu' ji na gu' yammí nat pai' dhuuk jum ai nat pai' pix juugit tu dai diilh gu Dios, bhai' ba joot gu Maraa'n nat ba' ya' maaxir bhaan dir maa'n gu ubii, dhi' na mi' pui' tu daa'ñchu'nda' na ji'k jax tu aagix ja bui bix gu Israel kam ja'tkam. Ba' diilh mi' pui'p tu duu na ji'k jax tu aagix dhi Maraa'n gu Dios, ⁵ mi' dhir ba' dai nat bach boosolh nach cham mi' pui' ka tu daa'ñchu' nam aa'ndat nach mi' pui' tu duiñchu'nda' bix na ji'k jax tu aagix ka'ch bui aach nach ji'k jir Israel kam ja'tkam. Ba' xib nat bach boosolh, maamra'n bach ilhii'ñ gu Dios.

⁶ Ba' mi' dhir diilh gu Dios jup jich chajaan gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'ch jujur am nach ba' dhi' bhaan machia' nach silhkam bar maamra'n, pui' nat jax jup tajaan diilh gu Maraa'n. Ba' dhix Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui'ch jurtu'nka'

nach pui' kai'chdha' na gu Dios jir jich Gi'kora'. ⁷ Ba' aapi'm cham tu' pui' ka ji buan na jax gu ja'ppix tu-juandam, gu' ja'pji bar maamra'n japim aapi'm gu Dios. Gu' ba' na pim gu' aapi'm bar maamra'n, cham kam aa' na pim mi' pui' tu duiñchu'nda' bix na ji'k jax tu aagix, na gu' tu jam makia' ip jai' gu bixchuga'n na pim pai' dhuuk buiñor aaya'.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nax buam jum aa' ja a'mkam guch Xoi'kam jügi'ñdham Galaasia kam

⁸ Bipi' dir na pim chakui maatit dhi' na jax chu'm silhkam jir Dios, jir tu ja juandam tuk ka' pim gu didios jup duiñxim ya' kam dhi oi'ñga'n. ⁹ Gu' ba' xib na pim ti bax maat gui' na jax chu'm silhkam jir di' gu Dios, sia ku gu' ja'kbui' kat jix bhai' xi jam maat na pim jax jir tu'm, ¿jax ku pimit ba' gio mi'p ja jii'ñ gux buam jum duu'nkam nam jam daam jimia', nam bixchu'x bhaai' nam pu tu duña' ya' dhi oi'ñga'n? Pu cham tu' bhaai' am gu' ti buiñor gu Dios. ¹⁰ Pui pim bix aixim tu'm bhaan tu piastat gu', jix ñbhidhat japim tu piastatda' jax chu'm masaa'n nam aajidha', piam jax chu'm tanoolh, piam jax chu'm oidha'. ¹¹ Jix buam tu tatda' ba' nat moo pui' pik cham jam a'm jup baap gu ñio'ki'ñ gu Dios na ñich ti tu jam a'gi.

¹² Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ soi' jam titda na pim soi'm ilhdha' ja'p na jax aañ na ñich soi'ñ ilh jam bui jano' nañ jam bui oilhimik. Cham tu'ñ ja'p kai'ñkam jup kai'ch na pimit tu' bhaan mañ ko'ktulh, ja'pji nañ soi' pix jam titda na pim mi' pui' jimia' na ñich aañ jax tu jii jano'. ¹³ Na gu' na pim jax bax maat jano' na ñich tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na bhaan tu a'ga na pim jax ja'k dui cham jum tulhiiña', jix ka'ooktugit jañich tu jam a'gi. ¹⁴ Ba' sia ku jax jix xijai ka' aañ jiñ bui nañ jix ka'ooktu'nda', aapi'm maa'n na pim jax joidham xiñ kügalhi'ñdha', cham pai'x buam jiñ ñii'ñdha' pim, ni

ku pim cham jiñ oo'nda'. Joidham jix bhai'ñ aichdhidha' pim nai' ja'p jam ki'aam ja'p na panaas maa'n gu nobii'ñ gu Dios piam ja'p na duih guch Xoi'kam. ¹⁵ Joidham japim jix bhai'm taat ka' jano', cham bhaai'n ka' na pim jax pik xim buada' na pim joidham jix bhai'm taat ka'. Sia gu jam buupui pim xiñ chaiñbuidhak ka'. ¿Gu' xib japimit ba' jax jum duu na pim jix bhai' kam taatit jiñ bui? ¹⁶ Panaas ku pimit dhi' ki'n bañ bhaamki na ñich xi jam aa'ñ na tu'r silhkam.

¹⁷ Gu ja'tkam dhi' nam bix aixim maakam jam iatgi'ñ, joidham xi jam da'dat jix bhai' jam titda am, gu' nam jax dhui jumai boi bhaan jam bhichdhatu' na mu ja'k bhix na pai'r tu tulhiiñara'. Jix aa' am na pim cham tu'ñ bui kap tui'ñgida', nam gu'x aa' na pim dai gui' pix mu ja'k ba ja kaichgida'. ¹⁸ Jir am ip dho nañ jix ja da'da' gu ja'tkam no'm gu'r jiñ ja'tkam tuk tu' bhaan, dai pix ji no'ñ mi' ja'k ja bhichdhatu' na pai' ja'k jix bhai' tu ja jimia', cham tu' mu ja'k na pai' cham bhai' tu ja jimia'. Gu' ba' no' pim gu' aapi'm silhkam xiñ kügalhdhat jiñ buip tui'dhi', gammiji pim pu xiñ kügalhi'ñdha' sia kuñ cham jam buip tu'ii', cham tu' na dai no'ñ jam buip tu'ii' na pim ba' xiñ kügalhi'ñdha'. ¹⁹ Aañ ya' dir mu ja'k ja'p jam ilhii'ñ gu' na pim panaas jir jiñ maamar, gammijiñ ba' pux buam jiñ aa'nda' no' pim cham mi' pui' jimmi nat jax ja'k tu jii guch Xoi'kam, jix ko'kom jix buam tu tatda' gu' xib ja'p na jax maa'n gu ubii no't kia'pix ba maaxir gu maraa'n. ²⁰ Ti dhox aa' iñ nañ git xib jam bui bap tui'ka' nañ ba' maakam tu't jup tu jam a'gidha' na pim jax ja'k jix bhai'x maatit jiñ kaaya', na pimit gu' chi cham bhai' maatit jiñ kai na ñich jax ti tu jam a'gi.

Gu Paablo na bhaan ba tu a'ga' gu Agaar gio gu Saara

²¹ Ea nañ aapi'm jup xi chu jam a'gidha' na pim mi' pui' tu daa'ñchu' na ji'k jax jum kai'ch na jax tu ua'ñix na tu aagix. Ja'p tu'm japim xiñ

aagi'ndha': ¿Aapi'm aa cham ji'xkat jiñkai'ñ gu u'uuan gui' na mit bijik dir kam tu ua'na? ¿Pu cham maat japim aa na jax jum kai'ch maa'n kap na pai' bhaan tu a'ga gu Abraam? ²² Ja'pnim kai'ch na sap gook tu maa-mar kat gu Abraam, maa'n bhaan gu tujuandam tugi'ñ, gio ba' jumai bhaan ip gu diilh binga'n. ²³ Gu maraa'n gui' nat tii gu tujuandam tugi'ñ, ja'ppix maa'nkam maaxir. Gu' ba' gui' nat tii gu diilh binga'n, dhi' pu kai'ñkam maaxir nat jax tiidak biipi' dir gu Dios diilh gu Abraam na saak pu'ni maa'n makia' gu alhii. ²⁴ Dhi'ch bhaan jix bhai' xich ga'ngada' na jax ja'k ji chu busaak. Gu Agaar gio gu Saara ja'p ji buan am nam jir di' nat jax ja'k tii gu Dios na tu tui'ka' ja bui biix gu ja'tkam. Ba' gu Agaar ja'p ji buusan na dhi'r di' na jax ja'k tu aagix biix nat ji'k tu ua'nak gu Moisees, nat jax aa'ndhak gu Dios bhaan gu oidha' na Sinaii tii'. Ba' gui' nam ji'k pu'ni pui mi' pui' jiiim na ji'x jax tu aagix, ja'p ji buusan nam jir maamra'n gu Agaar, ba' pui'p jir tujuandam am. ²⁵ Sia gui' nam ji'k Jerusaleen oi'dha' xib, na Judea bhaan bipio' gu dibiiir, nam gu' dhi' sia pui mi' pui'p tu daa'ñchu' nat ji'k jax tiidak gu Dios gu Moisees na tu aagix ka' jano' nat ñio'ki bhaan gu oidha' na Sinaii tii', na Araabia bhaan jup bipio' gui' gu dibiiir. ²⁶ Ba' gu Saara ja'p ji buusan na dhi'r di' gu ge' kiicham jix dhaam kam na pui'p tii' Jerusaleen. Ba' aach nach ji'k buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam, dhi'r maamra'n ich. Cham tu'ch ba' tujuandam ki'n oipo, gu' ja'pji ja'p pix nach oipo jix bhai'ch chaatit. ²⁷ Jup jum kai'ch gu' maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam:

Jix bhai'p jum taat ka' aapi' ubii na cham jir jum ai gu a'aalh.

Xi jiiñakda' ap jix bhai'm taatit nap cham tu taat na jax jix chu ko'k no'p ja nini'ñ.

Jix io'm mui' ja tigia' gu' gu a'aalh gu ubii gui' nar diilhdhim ka',

cham tu' pui' na jax aap sia kup tii ti biina'.

²⁸ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aach nach ji'k buiñor ba ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam, jir bopxi'ñ ich gu Abraam, nat gu' gu Dios diilh pui' tiidak gu Abraam na saak mui' tu bopxicha' bhaan dir gu Isaak. Gu' ba' na gu' guch Xoi'kam jir boxii'ñ gu Isaak, aach jai'p jir jich boxii. ²⁹ Gu' ba' gu Ismael nat ja'ppix maa'nkam maaxir, bhai' ji bhaamki gu sipdhi'ñ Isaak nat pik bhaan ti tii gu Dios. Pu'ni bap tuch bua aach xib, gui' nam mi' pui' tu daa'ñchu' na ji'k jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak, xich bhaamki'ñ am aach nach jir di' gu bopxi'ñ gu Isaak. ³⁰ Gu' ji na gu' ja'pnip jum kai'ch ja'p iam mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam nap titda gu Dios gu Abraam: "Mai' jootsa' ap mi' dhir jum ki'aam dhim tujuandam tuk, biima'n jap mai' jootsa' gu maraa'n. Na gu' dhi tujuandam gu maraa'n, cham jir am na jai' bhaan jup tu bi'ya' gui' na tu' bhaan bipio' gu maraa'n gum biina'." ³¹ Ba' aañ pu jam titda aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na cham jir am nach aach pui mi' pui' ka tu daa'ñchu'nda' na jax tu aagix gui' nat gu Moisees tu ua'nak, nach gu' aach cham tu' gu tujuandam jir maamra'n, gu' ja'pji gui' ji na pik jir binga'n gu Abraam.

5

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nat guch Xoi'kam jich palhbui

¹ Guch Xoi'kam pix diilh mi' dhir bach bubuax nach pai' pui' ka tu daa'ñchugit na jax tu aagix na tu ua'ñix gu bijik dir kam. Pui' ku ba'm aa' na pim aapi'm mi' pui' xi jiiimda' bhaan dhi boi nat pai' ja'k bach chuttu. Cha'pim gio mu ja'k jup ka bhíbhída', na pim gu' ja'p jum duñia' ip gio na jax gu tutuur nam yuu' ta'm buuplhichgida'. Pui' pim dho tu't biipi' dir.

² Kani na pim jix bhai' xiñ kaaya' nañ jax jam tiida'. Aañ Paablo ya' jam aagi'ñ na cham tu' dhi' ki'n jam

uañdha' gu Dios gu jam ua'tulhdhara' sia ku pim tii ja matgilhi'ñ gu jam maamar nam jir Israel kam. Na gu' no'r pui' ka' git, jir tu' kub pix ka' git ba' nat jich a'mkam ba muu guch Xoi'kam. ³ Na gu' gu jaroi' no' tu' bhaan mi' pui' tu daa'ñchu' nat jax tu ua'nak gu Moisees, pui' na jax nam jum matgilhi'ñdha' nam jir Israel kam, ja'p ji buusanda' na bix bhaan tu daa'ñchu'nda' na ji'k jax tu aagix ka' nat ji'k jax tu ua'nak gu Moisees, sia ku tii panaas dai maa'n bhaan tu daa'ñchu'. Jum aa'nda' ba' na bix mi' pui' tu daa'ñchu'nda' na ji'k jax tu aagix. ⁴ Aapi'm jañ jup jam titdat jup kai'ch na pim ji'k jix joojoi'ñ na pim pui' mi' pui' jiiim na jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak, na pim gu' ja'p jum aa' na pim pui' ja'k cham ka u'ua'tulhdhix ka'. Gu' ji na gu' cham tu'r pui', ja'p xi dhuuk japim'it gu' guch Xoi'kam, pu cham jam a'm ti niidhim ba' gu Dios. ⁵ Gu' ji na gu' aach maa'n nach jax tu' silhkam buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam, na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui'ch jurtu'n. Pui' ja'k ti jii'gi'ñ ich nach cham tu' ka u'ua'tulhdhix nach kax u'ua'tulhdhix kat. ⁶ Na gu' aach nach bax maat nach buiñor jup tui'dhi' guch Xoi'kam, jich a'm ti niidhim sia kuch cham kach matgilhi'ñ. Na gu' guch Xoi'kam cham tu' dhi' bhaan jich a'm ti niidhidha' no'ch matgilhdhix piam ku gu' cham, gu' ja'pji no'ch tu' silhkam buiñor ti jii'ñdhat xich jajoi'gi'n.

⁷ Aapi'm tii moo mi' pui' ka jiiim'it. ¿Jax ku pimit ba' moo mi'p ja jii'ñ gui' na mit jam iatgi? ⁸ Na gu' cham tu' diilh gu Dios nat pui' jam jurтуда na pim gio ja'k jup suulhgia'. Jax dhuu' nat gu' gu Dios ba' tii mi' dhir jam boosolh na pim pai' bap tu'ii' ip gio xib. ⁹ Maadit ji gu' gu jaroi' na bhai' oirit maakam jam aagi'ñ gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam bix na ji'k jax jum kai'ch. Dhi' ja'pni ji buusan na jax gui' na ki'n jappukar gu paan na palhip pix jum aa' nam mi gii'ñxidha' gu tui', gē'p

jum duñia' na bhai' ji jabka'. ¹⁰ Iam git mu gamimmim tulhiiña' gu jaroi' nat jam iatgi, sia chi moor jaroi' pik ka' git. Aapi'm git ba' moo cham mi ja jii'ñdhat xi gu'kgida' na jax jix aa' guch Xoi'kam.

¹¹ No'ñ git aañ pu pui' ja'k ja mamtuxdhidha' gu ja'tkam gui' nam cham jir Israel kam nam moo jano'm matgilhdhidha' nam jax ti jii'ñdhidha' buiñor guch Xoi'kam na ba' bhaan jix maati' ka' nam jai'p bar Israel kam, sia ku gu' gu maaxik ja tutku' bhaan cham tu'r Israel kam am, cham tu'ñ bhaamki'ñdha'm git gui' nam jir Israel kam ja'tkam nam cham ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, nam gu' cham tu' jax ilhii'ñ no'ñ ja'p pix tu a'ga nat jax jum duu nat muu guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit. ¹² Iam git pu bix maa'n jimdam ja i'kia' am mi' nam pai' matgilhdhix gui' nam bha ja'p oipot jam iatgi'ñ na ba' cham ka bhaai'n ka' nam tu a'gada' bhaankam gu Dios, nam gu' buam pix jam aagi'ñ.

¹³ Ba' aapi'm jiiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, diilh pix gu Dios jam a'm ti tii'gik mi' jam tuttu na pim mi' pui' ba jimia' nat jax ja'k tu dai na tu tui'ka' ya' dir ja'p ja'k, na cham tu' pui' ja'k kia' nat jax tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka'. Cham tu' pu kai'ñkam jam a'm ti tii na pim pu tu duñia' na pim diilh jax ilhii'ñ. Xim jajoi'mdat japim jup jum papalhbui'ñdha' bix ji'ma'n, ¹⁴ na gu' bix gu jai' na ji'k jax tu aagix, dhi'ñi bhaan jim titmo na ja'pnim kai'ch: "Jix joi'mdaip jix bhai' duñia' gu jaroi' no' tu' bhaan jum tulhiiñ, sia moo nar jaroi' ka' git, panaas ku moo aap pix jir di' ka' gu jaroi' nam tulhiiñdha'." ¹⁵ Ba' aañ pu jam titda na pim jix bhai' kai'chit, cha'pim jum ko'kdat, na gu' cham bhai' tu jam jimia' no' pim daim ko'kda.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na sia jaroi' bixchu' bhax chu aa'nda' no' pix dua tuuku' bhaan

¹⁶ Ba' jam guguuxi'ñ iñ na pim dai pui' pix ja'k tu duiñchu'nda' na jax pix jam jurtudidha' gux Dhuudu' kam

jix Uañ Ii'mda'. Cha'pim gaagidha' na pim pu tu duñia' na pim dñil jax ilhi'iñ, na gu' jam mai'chia' gux buam jum duukam. ¹⁷ Cham tu'm kikigalhi'iñ am gu' gux buam jum duukam gio gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', dhi' bhaan ba' cham jir am na pim pu tu buada' na pim dñil jax ilhi'iñ, sia pim chi moo tu' tii jax jix dhuñiik. ¹⁸ Na gu' no' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' jam a'm jup tui'ngit pui' jam jurtudim na pim jax ja'k tu duiñchu'nda', cham tu'm aa' na pim mi' pui' ka tu duñiidha' na jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak.

¹⁹ Jix bhaxi'x maati' am gu' ja'tkam gui' nam jix buam tu jim, na ja daam jup tui'dhi' gux buam jum duukam. Pui' na jax gui' nam mui' ja bñim boppo gu u'uub, gio gu u'uub nam mui' ja bñim boppo gu chichio'iñ, gam bñix aixim kum pu tu bua na jax cham jir ki'. ²⁰ Gio nam tu' ka'm niidhat daanda' sia tu' na pix nam pui' ji ilhdhat nar dios, sia ku gu' cham tu' maaxik jir di' gu silhkam Dios. Gio nam jix jiipoiñar ka'. Gio nam jix chu bhaamki'iñdha', gio nam jix chi jijigak ka', gio nam palhñip pix niirda' nam bhaaku'. Gio nam jix aichu'n ka' nam jax ja'k ja kokdhichdha' gu ja'tkam. ²¹ Gio nam jai' pui'p jix chu aa'nda' nam git pu chu'm jup xi bia'ka' gu tu' nam jax chu'm ni'iñxi'iñ ka' gu jaroi'. Gio nam jix maik ka', gio nam gammiji pix gè'gèr tu kua'da' cham aagix kam, gammiji bñix aixim na tu' cham jir ki' kum pu tu buidha'. Dhi' pu chu'm gu ja'tkam cham ji'xkat aaya' am buiñor gu Dios na pai' dñir jix io'm jir gè'kam, aañ moo jam aagi'iñ, na gu' cham ja kikigalhi'iñ gui' nam pui' ja'k tu jim.

²²⁻²³ Ba' no' jaroi' bhaan ta-jaañixchu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', jix chu joi'gi'nda' pix sia tu' na pix bhaan ja bui gu ja'tkam, na gammijix bhaxi'm taatit ja palhbui'iñdha' sia nar pai' dhuuk ka' git. Gio na cham bhaamdar ka', nax chu nakoo'nda' pix sia tu' na pix ki'n. Gam na dñil jum palhbui'iñka' na

jax ja'k cham tu' bhaan mai'chia' gux buam jum duukam. Na gammiji soi'm ilhdhat tu' silhkam ti jiiñdhat buiñor guch Xoi'kam mi' pui' jimda' na jax jix ki' ka'm ni'iñ. No' jaroi' gammiji pu'iñi mi' pui' tu duiñchu', cham jum aa' na jaroi' aagi'iñdha' na jax ja'k tu aagix, na gu' pu'iñi pix ja'k jum aa' nam tui'ngida' git bñix gu ja'tkam. ²⁴ Na gu' aach nach ji'k buiñor ba ti jii'gi'iñ guch Xoi'kam, bñix bñkam sissapa mit guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai bñit na ji'x jich a'm jup tu't guch u'ua'tulhdhara', gam sia bñix nach ji'k tu'x buam jum duukam kap tu duñia' git. ²⁵ Ba' no'ch gu' xib mi' pui' tu daa'iñchugit mi' pui' tu duñiim na jax jich jurtudim gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', dho gammijich mi' pui' tu daa'iñchugit mi' pui' jii'mda' na jax jich jurtudidha'. ²⁶ Gio nach cham tu' gè'gèrkam jich chaat ka', soi'ch pix jich ilhi'iñdha'. Ni kuch cham ja kokdhichu'nda' gu ja'tkam, ni kuch cham xich jijigak ka' aach dñil nach ji'k ba ti jii'gi'iñ buiñor guch Xoi'kam.

6

Gu Paablo na pui' ba ja tñda' guch Xoi'kam jii'gi'iñdham nam xim papalh-buidhat bñix ji'ma'n nam jax ja'k jix bhaxi' mi' pui' jii'mda'

¹ Ja'p jañ jup xi jam tñdam jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, no't jaroi' tu' bhaan mam ua'tulh, xi palhbuidha' pim aapi'm na pim mi' pui' jii'm, xi aagi'iñdha' pim jix bhaxi' pix na jax ja'k jix bhaxi' mi' pui' jimda'. Gio aapi'm dñil mi' pui'p xi jii'mit, xi gaagidha' pim na jax ja'k cham jam mai'chia' gux buam jum duukam. ² Xim papalh-buidhat japim bñix ji'ma'n na pim jax ja'k mi' pui' jii'mda' na jax jix aa' guch Xoi'kam. Ja'p ji buusan gu' nach bñix ji'ma'n jix bñipit tu kuuksiop, pui' ku ba'm aa' nach jich papalhbui'iñchu'nda' nach ba' bñix mi' pui' jii'mda'.

³ Gu jaroi' no' tu' ka'm jum ilhi'iñ sia ku tiir cham tu', dñil tu daam

jimiidha'. ⁴ Jum aa' ba' na pim biix ji'ma'n xim ga'ngada' na pim jax ja'k mi' pui' jiim. Ba' no' pim gu'x bhai' mi' pui' jiim, cha'pim jax jum aa'nda'. Cha'pim pui' ja'k jup tu jimda' nam jax tu jimda' gu jai', gu' ja'pji aapi'm dñlh na pim xim ga'ngidhat na jax ja'k jir am nañ jax ba kai'ch. ⁵ Dñlh pix japim jix mat ka' na pim jax ja'k jix bhai' ji bubuakidha' buiñor gu Dios, na gu' ja'p ji buusan nach biix ji'ma'n tu kuuksiop guch bixchu', ba' dñlh jach soi'ch buidhat aaya' nach pai' ja'k jiim.

⁶ Gio gu jaroi' na tum mam-tuxi'ndha' gu ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, jum aa' na tu' ki'n palhbui'ndha' gu jaroi' na tu mamtuxi'ndha', na gu'm aa'nda' na tu' ki'n duaka' ya' dhi oi'ñga'n bhaan.

⁷ No' pim biix aixim jix buam xi chu bua't gio na pim sap pik ba' mi' pui' xi jiim na jax jix aa' gu Dios, dhi' na pim jax dhui jaaxmagi'ndha' pix gu Dios. Cham tu'm jaaxmagi'ñ gu' gu Dios, na gu' cham jaroi'r jupaabkamu'n. Ba' pui' na pim jax chu'm ti ixia' xib ii'mda' bhaan, pu chu'm tu oraa' pim ip gatuuk. ⁸ Na gu' gu jaroi' nax joojoidhat daix buam jum duukam jup tu buada', ja'p ji buusan na pu chu'm ti isda'. Ba' na mu ba aaya' na pai' bam tulhiiña', ja'p ji buusnia' na pu chu'm ba tu oraa'. Ba' gu jaroi' nax joojoidhat mi' pui'p tu duñiidha' na jax pix jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', dhi' pui'p ji buusan na pu chu'm jup ti isda'. Ba' na pai' dhuuk ba aaya' buiñor gu Dios na gammiji buiñor bap tui'ka', ja'p jup ji buusnia' na pu chu'm jup tu oraa'. ⁹ Gammijich jix kii'p jum duukam xip tu duñiidha' cham jich o'joldhat. Na gu' no' chich cham jich o'jollh, jix kii'p jum duukam tu oraa' ich na pai' dhuuk jum aaya'. ¹⁰ Jum aa' nach biix jix bhai' ja buada' gu ja'tkam gui' nam jum tulhiiñdha', gui' pik jach jix io'm jix bhai' ja buada' nam pui'p ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam ja'p na jax aach, nam gu' dhi' ja'p ji buan nam jix io'm mia'n jir jich jaaduñ.

Gu Paablo na ba ja aagi'ndha' guch Xoi'kam jügi'ndham nam jax kai'ñkam maakam ja iatgi'ñ jai' bhai' ji oipot, mi' dñir ba' dai na ba ja tabuimgidha'

¹¹ Aañ dhi'ñi dñlh jir jiñ u'uan nar gè'gèr. ¿Jia nañ gè'gèr tu u'uan na pim xi ñii'ñ? ¹² Gu ja'tkam nam jam chian na pim jum matgilhdha' na pim ba' jai'p bar Israel kam ja'tkam ka', dhi' pu kai'ñkam pix pui' ja'k bua am nam ba' jax dhuix bhai' bi'iidha' ja bui gui' nam cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, nam gu' cham aa' nam jai' bhai'p ji ja o'bhai'ndha' no'm bhaankam jup ba tu a'gim guch Xoi'kam na mit jax kai'ñkam mua bhaan gu u'uux na gai biit. ¹³ Gio gu' pui' pix cham tu' biix mi' pui'p tu duiñchu' am na ji'k jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak gui' nam ji'k tiim matgilhi'ñ. Dhi' ba' bhaan jix maati' nam jax dhui pix bhaan gè'gèrkam jum taat ka' no' pimit jum matgilh, nam gu' mi' dñir pui' ba kai'chdha' ba' na mit gui' pix pui' jam chia. ¹⁴ Aañ cham tu' pui' ja'k tu jim na jax gui' am, aañ daipu' pix bhaan jix bhai'ñ chaat nañ jiñ chulhiiñ bhaankam guch Xoi'kam gui' na mit sissapa bhaan gu u'uux na gai biit. Na gu' nañ jix maat aañ, pu kai'ñkam pix muu guch Xoi'kam nañ ba' mi' dñir jumai maa'nkam jup jiñ dhuñia' ii'mda' bhaan, cham tu' pu chu'm kia' nañ jax jir tu'm kat. Ba' xib cham tu' ka jai'ch iñ nañ jax jir tu'm kat biipi' dñir, ni buiñor gux buam jum duukam kuñ kax jai'ch. ¹⁵ Aañ jix maat na pu cham tu' bhaai' sia ku jaroi' ti matgilhdhix piam ku gu' cham, gu' ja'pji nañ cham tu'x buam ka tu buada', dhi' pik ji nam aa', na jumai ii'mda'ñ a'm bap tui'ngida'. ¹⁶ Ba' na pim ji'k mi' pui' jiim dhi' nañ jax jam aagi'ñ na pim ji'k maap jum jumpadat daan gu Dios, gammiji pim git moox bhai'm taatit tu oi'ñka' gio na pim xim ja joi'mdat biix ji'ma'n.

¹⁷ Cha'pim mi' ka ja jügi'ndha' gui' nam bhai' oipot maakam jam iatgi'ñ na jax cham jir pui', nañ gu' aañ ba'x io'm jiñ chulhiiña' no' pim gan mi ja

jiigi'ñ. Diilh kat gè'gèr bax bapaiñmi'
guñ chuuku', sia ku gu' dhi' bhaan
jup jix maati' nañ tu' silhkam jir tu-
juandam tugi'ñ guch Xoi'kam.

¹⁸Ja'pni pix jiñ jaaduñ jich Xoi'kam
bhaan ku ba' diilh pix gu Gè'kam
jich Xoi'kam jam a'm ti niidhidha'
gammiji biix ji'ma'n aapi'm. Ja'pni tu
tui'ka'.

**GU UA'NA'N GU PAABLO
NAT TU JA UA'ÑXI GUI'
NAM TI JHGI'Ñ BUIÑOR
GUCH XOI'KAM NAM
EEPESO OI'DHA'**

Na baja ñio'kdha' gu Paablo

¹ Aañ jir Paablo, jir nobii'ñ iñ guch Xoi'kam, nat gu' gu Dios pui' ja'k jix aagak pu chu'm ki'n jiñ dhai. Aañ mu tu jam ua'ñxi'ñ bhaan dhi'ñi u'uau aapi'm na pim mi' oi'dha' Eepeso na pim buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam, na pim gu' aapi'm Dios bar ja'tkam tugi'ñ. ² Ba' gu Dios jich Gi'kora' gio gu Gê'kam jich Xoi'kam pîx xi jam joi'mdat jam a'm ti ñidhidha' am na pim ba' gammijix bhai'm taatit tu oi'ñka'.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nach dai gu Dios taxchaabgi'ñdha'

³ Taxchaabgi'ñdha' ich gu Dios gui' nar Gi'korga'n gu Gê'kam jich Xoi'kam, nat gu' guch Xoi'kam bach ua'p jix dhaam ñir gui' na tu' ki'n jix bhai' ba tuch jimda'ch i'ii'mda' ir bhaan, nach gu' buiñor ba ti jügi'ñ. ⁴ Gu Dios pu bijik ñir jich a'm ti tii nach jir ja'tkam tugi'ñ ka' bhaankam guch Xoi'kam, pux io'm bijik ñir nat ba' moo bap duu dhi oi'ñga'n. Jich a'm pu ti tii nach pu'ñi gatuuk cham tu' buiñor kax u'ua'tulhdhix ka'. Joidham xich joi'gilh gu' gu Dios gê'kam ki'n, ⁵ pui' kut ba' bha joot guch Xoi'kam na ba' dhi' bhaankam maamra'n jich ilhdha', pu bijik ñir pui' ja'k pum aa gu Dios na tu duña'. ⁶ Pu kai'ñkam pui' ja'k duu gu Dios nach ba' aach pu'ñi dhi' bhaan taxchaabgidhat ba gê'kamtu'nda' gammiji nat gê'kam ki'n xich joi'mdak jich a'm ba ti tii, gam nat jix bhai' ba duu nat bhai' bach joochxi gu Maraa'n na ba' ya'ch palhbuidha'. ⁷ Gê'kam ki'n xich joi'mdak pui' tu duu gu Dios na dai pîx gu i'ra'n gu Maraa'n nat jaax, dhi'

ki'n pu bach uañ guch ua'tulhdhara', ba' cham tu' mu ja'k ka jiim ich nach pai' gammiji mi' pup jich chulhiñdha' git. ⁸ Dhi' bhaan jix maat ich ip nat gu Dios xich joi'mdak jich a'm ti tii nat jich chajaañ gu matda' nach ba' ki'n jix maatit kaaya' gu ñio'ki'ñ na jax jir jum duukam. ⁹ Jix maatit ba kai chich ba' xib nat jax ja'k jum aa bijik na tu duña' pu'ñi gatuuk, bak na pu'ñi bha jimda' guch Xoi'kam na ba' dhi' bhaankam ya' pu tu duña' na jax jix aa'. ¹⁰ Ba' jano' na pai' dhuuk bîix pui' tum duña' nat jax ja'k tu dai ñilh gu Dios na tu duña', bîix maap tu jumpadai na ji'k tu'x chu jai'ch jix dhaam gio ya' dhi oi'ñga'n pu ja tida' nar ja gê'kam tuk guch Xoi'kam.

¹¹ Ba' gu Dios bhaankam guch Xoi'kam xich joi'mdak jich a'm pu ti tîx io'm bijik nach pu'ñi gatuuk jir ja'tkam tugi'ñ ka'. Gu' ba' nach pai' bar ja'tkam tugi'ñ ka', dai na ba tuch makia' nat tu' pu tu dai bijik na tuch makia'. Pu tu duña' gu' gu Dios jax ña ilhdhai pu ti'ya'. ¹² Gu Dios pîx ñilh pui'x aa na aach nach jir Israel kam ja'tkam bîipi' soi'ch ilhdhai buiñor ti jüñdha' guch Xoi'kam nach ba' mi' ñir dai gui' ba gê'kamtu'nda', nach gu' pu'ñi bax mat ka' na dai gui' bîxchu'x bhaai' na pu tu duña' na jax ilhii'ñdha'. ¹³ Mi' ñir ba' aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam jup ba ti jüñ buiñor guch Xoi'kam soi'm ilhdhak, na pimit gu'p ti jüñ pui' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ. Ti jüñ japimit na dhi'r silhkam pui' na jax jum kai'ch, guch Xoi'kam pîx ba'p tu duu na pim ba' xib jai'p bar ja'tkam tugi'ñ gu Dios. Ba' gu Dios jup jam tajaañ gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nat ñilh pui' pu ti bijik nach chajaañdha' aach nach ji'k bar ja'tkam tugi'ñ ka'. ¹⁴ Ba' dhix Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nat bach chajaañ gu Dios, dhi' bhaan jix maati' na ka tuch makia' ip gui' na tu' ka bi'iix na tuch makia', dai pîx no't bîix mi' bach chuttu na pai'x aa' gui' ñilh aach nach ji'k jir ja'tkam tugi'ñ ka'. Dhi' bhaan jach ba'

gammiji gɛ'kamtu'nda' dai gu Dios, na gu' dai gui'r Gɛ'kam.

Na pui' ba ja tɛda' gu Paablo na tu daan buiñor gu Dios ja a'mkam

¹⁵ Pui' ti kai ñich na pim sap aapi'm tu' silhkam buiñor ti jüigi'ñ gu Gɛ'kam jich Xoi'kam, jix ja joi'gi'n japim sap ba' bixx gui' nam jir ja'tkam tugi'ñ gu Dios. ¹⁶ Ba' dhi' bhaan gammiji ba jam t'iñcho' iñ nañ pai' dhuuk ba ji chu dañia' buiñor gu Dios, xi taxchaabgi'ñdha' iñ ba' na gui' jam palhbui'ñchu' na pim buiñor ti jüigi'ñ guch Xoi'kam. ¹⁷ Gio pui' soi'p titdatu' iñ gu Dios, dhi' nar Gi'korga'n gu Gɛ'kam jich Xoi'kam, na jam tajaan'dha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na ba' dhi'x bhai' jam aa'ñdha' na jax pik ja'k jir tu'm kam dñlh gu Dios, na gu'r matda' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. ¹⁸ Pui' ja'k soi'p titda iñ gu Dios na gui' pix jam mattuda' na pim ba' machia' nach tu' nñra na gatuuk jup tuch makia' dñlh gu Dios, gio na pim ba' machia' na cham tu' ja'p pix pui'm kai'ch na guch Xoi'kam mi' dñir baabu' gu jaroi' bhaan ñir gu boi na mu ja'k bhixx na pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', dhi' mi' dñir ja boosgaim gu' gu Dios gui' nam ji'k jir ja'tkam tugi'ñ ka'. ¹⁹ Pui' ja'k soi'p titdatu' iñ gu Dios na jam mattuda' ip na pim jix bhai' machia' nax io'm bixchu'x bhaai' na pu tu duñia' dñlh, na gu' dhi' ba' bixchu' pix ki'n jich palhbui'ñ aach nach ji'k buiñor ti jüigi'ñ guch Xoi'kam. Bixchu' pix jix bhaai' gu' na pu tu duñia' gu Dios cham aagix kam. Dhi' pix ki'n pui' tu duu ²⁰ jano' nat dua'ñdhak giop busai' guch Xoi'kam mu ñir koi'ñga'n ñir nat ba' mi' dñir ki'n ñir xi chia na daibu' bhammìx dhaam na pai' daa dñlh gu Dios, bhai' na pai' dñir jir Gɛ'kam. ²¹ Gio dhi' ki'n pix na jax chu'm ki'n bixchu'x bhaai' na pu tu duñia' dñlh gu Dios, dhi' pix tajaan' guch Xoi'kam na ba' ja daam bap tui'ka' gui' nam i'ii'mda' bhaan jix chu jai'ch, nam pui' tii bixchu'x bhaai' ip nam pu tu duñia' nam jax

ilhii'ñdha', sia bixx na ji'k tu' ya'x chu jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan giox dhaam.

²² Bixx na ji'k tu'x chu jai'ch, bitaa'n ji chu bii mit buiñor guch Xoi'kam, ba' cham tu'r jupaabkamu'n am. Gu Dios pix dñlh jup dai guch Xoi'kam nar Gɛ'kam ka' bixx jich bui nach ji'k buiñor ti jüigi'ñdha', ja'p ji buusan na dhi' ba'r jich mo'. ²³ Aach ba' ya' ñir mu ja'k ja'p jup ji buusan nach jir tukga'n, nach gu' buiñor ti jüigi'ñ. Bixx nach ji'k buiñor ti jüigi'ñ, gui' bhaan jix o'jo' ich. Sia bixx na ji'k tu'x chu jai'ch, bhaan jup tu tu'ii' guch Xoi'kam sia pik nar jax ka' git.

2

Na pui' ba t'ya' gu Paablo nat gu Dios xich joi'mdak jich palhbui

¹ Bii'pi' ñir na pim chakui buiñor ti jüi'ñdhat guch Xoi'kam, ja'p tui'kat japim panaas na pim ko'iix kat buiñor gu Dios, na pim gu'x buam tu buada' na tu'r ua'tulhdhara'. ² Mi' pui' tu daa'ñchugit japim nam jax jix buam tu jimda' gu ja'tkam nam ya' dhi oi'ñga'n dai bhaan tit'iñcho, jix jüigi'ñdhat japim na jax jam jurtu'nka' gui' na ii'mda' bhaan jix jai'ch na bixchu'x bhaai' na pu tu duñia', dhi' na jai' i'ii'mda' pui' ja daam jup tu'ii' nam pui' cham jup jir kiki'. Dhi' ba' mik ja'k ja bhüichdhatgida' gu ja'tkam na dñlh jax ilhii'ñ gui' nam ji'k cham mi' pui' jii'mda' na jax jix aa' gu Dios. ³ Aach sia pui' ja'k jup tu jimdat nach pui' chakui buiñor jup ti jüi'ñdhat guch Xoi'kam, mi' pui' tu duñiidha' ich jax no' tu tatda'ch chutku' bhaan, piam jax nach jich aa'nda', xich jüigi'ñdha' ich panaas aach dñlh nach jix buam jum duukam jup jix chu duñiik ka' na tu'r ua'tulhdhara'. Gu' ba' dhi' nach tu' bhaan jich ua'tulhi'ñdha', cham tu'ch joi'mdaich chulhiiñchuda' git gu Dios no'ch pui mi' pui' tu daa'ñchu'nda' git, ja'xbui' pui'p jich chulhiiñchuda' git na jax ja tulhiiñchuda' gui' nam cham mi' pui' jimia' na jax jix aa'. ⁴ Gu' ji na gu' joidham jir jix chu joi'gi'n gu Dios, gɛ'kam ki'n xich

joi'mdak jich chii ba' aach. ⁵ Tii' nat jich dhudua'ndhak jich baapmi' jano' nat pai' dhuuk dua'ndhak giop bamii' guch Xoi'kam mi' dhir koi'nga'n tir, sia kuch gu' ko'iix kat ki'n guch u'ua'tulhdhara' nach jix buam tu buada'. Ba' xib cham tu' mu ja'k ka jiiim ich nach pai' gammiji mi' pup jich chulhii'ndha' git, sia ku gu' mi' ja'k jum aagit ti nach bhiiya' git na chich gø' bach ua'tulhdhak. ⁶ Jano' nat pai' dhuuk gu Dios dua'ndhak giop bamii' guch Xoi'kam mu dir koi'nga'n tir, ja'p ji buus nat aach jano' maap jich dhudua'ndhak biiima'n jich baapmi' nach ka ko'iix kat. Mi' dhir ba' maa'n kap jich bi' diih gu Dios jix dhaam nach pai' aaya' gatuuk, nach mia'n bap tui'ka' buiñor. ⁷ Ba' pu kai'ñkam pui' ja'k duu na ba' dhi' bhaan jup jix maati' ka' nax io'm xich joi'mdaix bhai'ch dhuñia' ip gatuuk, na gammijix io'm pu ba xich joi'gi'nda', cham tu' dai xib. Ja'xbui'p xich joi'gi'nda' nat ji'x pu ba xich joi'gilh xib bhaankam guch Xoi'kam. ⁸ Ba' na pimit ti jii'ñ aapi'm nat gu Dios tu' silhkam ba xich joi'gilh, dhi' bhaan cham tu' mu ja'k ka jiiim japim bhaan gu boi na mu ja'k bhix na pim pai' gammiji git mi' pup jum tulhii'ndha'. Cham tu' pimit tu' bhaan tu juanak ma'iich dhi', gu' ja'pji pui' pix nat xi jam joi'mdak ja'p ja'k jam tuttu gu Dios. ⁹ Ba' cha'pim tu' ka'm jup bam ilhii'ndha' na pim cham tu' mu ja'k ka jiiim na pim pai' gammiji git mi' pup jum tulhii'ndha', na pimit gu' cham tu' tu' bhaan tu juanak pu chu'm ma'iich. ¹⁰ Gio gu' aach jup jir dunii'ñ pix gu Dios, gui' pix pui'ch dhuu bhaankam guch Xoi'kam nach aach dai gux kii'p jum duukam bap tu duñiidha' ya' dir ja'p ja'k, cham tu' kia' gux buam jum duukam nar ua'tulhdhara'. Pu bijik pui' ja'k pu ti gu' gu Dios na tu duñia'.

Na pui' ba t'ya' gu Paablo nat guch Xoi'kam pix pui' tu duu nach ba' bix maa'n ñi'ook bap duuka' nach jik buiñor ti jii'gi'ndha'

¹¹ Aapi'm na pim jik cham jir Israel kam ja'tkam, gui' nam jir Israel kam ja'tkam jup jam tii'ti' am: Gu ja'tkam cham jum matgilhdhadam. Ba' diih gu Israel kam ja'tkam jup jum tii'ti' am: Aach ja'tkam jich matgilhdhadam. Ba' dhi' nam pui' jam tii'ti', ja'p kai'ñkam jup kai'chdha' am na pim aapi'm cham tu'r kiki' ja'tkam, pu cham jam a'm ti niidhim gu Dios. Diih sap ba' ja a'm ti niidhim panaas nam jum matgilhi'ñ ja tutku' bhaan. ¹² Gu' pix ji na gu' maaxik aapi'm cham tu' buiñor jup ti jii'ndhat guch Xoi'kam, dilhkob jup tui'kat japim, cham tu' ja biiim gu Israel kam ja'tkam. Ba' pui' cham tu' jam a'm jup bipio'dat gui' nat tu' ja iimchux pu bijik gu Dios gu Israel kam ja'tkam, nam jaroi'r ja'tkam tugi'ñ. Cham tu' pim pui' ja'k tu jimdat nat jax ja'k maa'n ñi'ook jup duu gu Dios ja bui gu Israel kam ja'tkam, ja'p pix japim duduakat ya' dhi oi'nga'n bhaan. Pu cham buiñor ti jii'gi'ndha' pim gu Dios, pu cham mat ka' pim sia na pim pa ja'k jiiimda'. ¹³ Ba' sia ku pim mik jup tui'kat buiñor gu Dios, xib na pim maap bap tui'dhi' guch Xoi'kam na pim buiñor ba ti jii'gi'ñ, mia'n ba ai pimit, pu kai'ñkam jich a'mkam muu gu' guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit. ¹⁴ Guch Xoi'kam pix pui'ch dhuu nach cham kach bhabhaakui'ndha'. Nat muu pix bhaan gu u'uux na gai biit, dhi' ki'n pui' ba tu duu nach mi' dhir maa'n ñi'ook bap duuka' jam bui aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam, gio aapi'm mu dir bha ja'k jich bui aach nach jir Israel kam ja'tkam. Panaas kut iar gu tu' na pui'ch dhuukat, ba' xib ja'p ji buusan nach maap bar jich oi'dhagam. ¹⁵ Guch Xoi'kam pix nat muu bhaan gu u'uux na gai biit nach ba' cham tu' pui' ja'k ka tu jim na jax tu daaxix na tu aagix, nach pu'ñi tu' pix ja ilhii'ndha' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, ja'p ji buus nat daam dir mim jaax gu i'ra'n na ba' cham ka maax ka' pui' na jax ja'k tu aagix kat. Ba' xib ja'p ji buusan na pu

cham pai' ka maati' gu pui' ja'k aach jich bui, maap pix bar jich oi'dhagim ich xib, nach gu' maap buiñor bap tui'dhi' guch Xoi'kam. Diihl guch Xoi'kam pix pui'ch dhuu nach cham kach bhabhaakui'ñdha'. ¹⁶ Daipu' nat muu pix guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit, mi' jotmoda' cham kach bhabhaakui'ñ ich. Cham ka jam bhaamki'ñ ich aach ya' dir mu ja'k jam bui aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam, gio aapi'm mu dir bha ja'k pui' cham jup kach bhaamki'ñ aach nach jir Israel kam ja'tkam. Maap jach pix jix bhai' ba kai'ch, nat gu' maa'n maa'nkam pix jup jich dhuu.

¹⁷ Guch Xoi'kam bhach bhidhak gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga nach jax ja'k cham kach bhabhaakui'ñdha', nach jax ja'k maa'n ñi'ook bap duuka', pui' na jax aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam na pim mik jup tu't buiñor gu Dios, gio aach nach jir Israel kam ja'tkam nach pu mia'n jup tu'ii' buiñor gui'. ¹⁸ Gio nat muu pix guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit nach ba' maa'n ii'mda' pix bap duuk. Aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam jach jam bui maa'n ii'mda' bap duuk, gio aapi'm mu dir bha ja'k pui' maa'n ii'mda' pix bap duuk jich bui aach nach jir Israel kam ja'tkam. Ba' maa'n ii'mda'p duiñchugit jach amuub bap tu'ii' buiñor gu Dios jich Gi'kora'. Ba' pu'ñi nach jax maa'n ii'mda' bap duiñchu', maap bix jach buiñor aaya' gu Dios. ¹⁹ Ba' xib cham tu' pim kar jai' ja'tkam buiñor gu Dios, cham tu' pui' kam tiiti' pim na pim cham jir Israel kam ja'tkam, na pim gu' xib pui'p bar Israel kam ja'tkam, maap bar jum oi'dhagim japim gui' nam jir Israel kam ja'tkam. Gio jai'p bar ja'tkam tugi'ñ japim gu Dios, pui'p tu jam makia' ba' na jax tu ja makia' gui' nam pur Israel kam ja'tkam. ²⁰ Aapi'm na pim ji'k buiñor ba ti jügi'ñ guch Xoi'kam, ja'p ji buan japim na jax gu joodai na daam dir mui' ba bhi'ñbakchix ka'

bhaan gu jai' joodai na bitaa'n jup darka'. Gu joodai na bitaa'n darka', dhi' pui' ji buan am na jax gui' nam ji'k jir noonbi'ñ guch Xoi'kam, piam gui' nam bhaankam tu a'ga gu Dios. Ba' diihl guch Xoi'kam ja'p ji buusan na dhi'r di' gu jodai na bix bhaan jum siisap dhi' dhi bhi'ñbak. ²¹ Ba' na pim saalh kaapakaim na pim buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam, ja'p ji buusan na diihl guch Xoi'kam saalh tiimuim dhi' dhi bhi'ñbak, dai pix no' pim bix maa'n ñi'ook jup duiñchugit buiñor xip tui'dhi'. ²² Na gu' no' pim aapi'm bix buiñor xip tui'dhi' guch Xoi'kam, bix jir bhi'ñbaki'ñ ka' pim, mi' ba'r mi' ka' na pai'p tui'ka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' bhaamkamu'n gu Dios.

3

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nat tu' bhaan ti ti gu Dios na bhaankam tu juana'

¹ Aañ Paablo, pu kai'ñkam ya' kuup iñ nañ jir tujuandam tugi'ñ pix guch Xoi'kam, ku gu' mi' pui' tu duñiim iñ ji na jax ja'k jix bhai' tu jam jimia' aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam. ² Bax maat japim dho nat gu Dios pix pu chu'm ki'n jiñ dhai nañ pu'ñi jam aagi'ñdha' nat tu' bhaan xich joi'mdak jix bhai'ch dhuu, pui' nat jax pu ti bijik na tu duñia'. ³ Gu Dios diihl jiñ mattuda gu' nañ ba'x maatit ba kēē nat jax ja'k tu dai pu bijik na cham jaroi' maatit kēēkēt. Dhi' ba'r di' na ñich jax ja'k mu tu jam ua'ñ ji'k daam biipi' dir. ⁴ Ba' no' pimit gu'x bhai' jiñkaidhak jix maatit kai dhi' na ñich jax mu tu jam ua'ñ, bax maat japim nañ jax ja'k jix maatit kēē pui' nat jax ja'k tu daasak gu Dios nat jax pum aa bijik na cham jaroi' maatit. Guch Xoi'kam gu' na bhaan tu a'gat jup kai'ch, pui' ba tu duu xib nat jax ja'k tu dai bijik. ⁵ Dhi' nat tu' jax ba duu xib gu Dios, nat bijik pui' ja'k pum aa na tu duñia', dhi' pu cham tu' ja mattudak guch

bopxi kat gui' nam bijik ya' tu dudu-akat. Ba' xib bhaankam gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ba ja mattuda gu Dios gui' nam jir noonbi'ñ guch Xoi'kam nam bhaankam tu a'gat jix u'uañ ki'n ya' oipo. ⁶ Nat jax ja'k jum aagak tu dai gu Dios bijik na tu duñia' pu'ñi gatuuk, jir dhi'ñi: Na sap pu'ñi bhaankam guch Xoi'kam bax bhaai'n ka' bix gui' nam ji'k cham jir Israel kam ja'tkam ka' nam pui'p ba bubuakia' mi' dhir bhaan gu boi nam bhaan mu ja'k jiim nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. Gio na bax bhaai'n ka' ip na jai'p tu ja makia' gu Dios na tu' ja bi'ii'ñ gui' nam jir Israel kam ja'tkam, dai pix ba' nam aa' nam ti' jii'ñdha' na maaxik jir silhkam pui' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam.

⁷ Jix bhai'ñ dhuu aañ gu Dios, ti' nat jiñ dhai nañ aañ ba'r di' ka' nañ pui' nai' ja aagi'ñdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, na gu' bixchu'x bhaai' na pu tu duñia'. Ti' cham tu'r am kat na dhi' ki'n jiñ dha'ñsada', ⁸ nañ gu' tiir cham tu', gampai' tu'm iñ ja bui gui' nam pui' Dios jup jir ja'tkam tugi'ñ. Gu' ji nat gu' gui' xiñ joi'mdak jiñ dhai nañ aañ jir di' ka' nañ nai' tu ja a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, nañ ja aa'ñdha' na bhaankam guch Xoi'kam jix bhai' ba tuch jim. Bix aixim bhaan jix bhai' ba tuch jim na jaroi' pu cham ji'xdha' tiimo' sia ku ti' ba tu ja'kilhi'ñ. ⁹ Bix pu chu'm ki'n jup jiñ dhai gu Dios nañ ja mattuda' na jax ja'k pui' tu duñiim nat jax ja'k ilhdhak tu daasak bijik. Diilh gu Dios nat pui' ja'k ilhdhak tu dai bijik, dhi' nat jaroi'p tu duu bix na ji'k tu'x chu maax ya' dhi oi'ñga'n giox dhaam ja'k. Mui' oidha' bap duu nat pui' ja'k ilhdhak pu tu dai na tu duñia' pu'ñi gatuuk. ¹⁰ Ba' xib gui' nam i'ii'mda' bhaan jix chu jai'ch, pui' na jax gu noonbi'ñ gu Dios gio gu jai' bix aixim nam jix chu jai'ch, na bixchu'x bhaai' nam pu tu duñia', nam xi ja

ñii'ñdha' gui' nam ji'k buiñor ba ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam, dhi' bhaan ba machia' am na gu Dios bixchu' bhaan joidham jix chu matda'. ¹¹ Pu'ñi ja'k pum aa gu Dios na tu duñia' jano' bijik nat jax pui'm aagik pui' ja'k tu dai, ba' xib maaxik ya' pui' ba tu duu bhaankam gu Gɛ'kam jich Xoi'kam. ¹² Ba' taxchaabgi'ñ ich guch Xoi'kam nat jix bhai'ch dhuu, dhi' nach jaroi' buiñor ti jii'gi'ñ, na gu' xib bax bhaai' nach mia'n aaya' buiñor gu Dios cham tu' bhaan ji chotdonit. ¹³ Ba' cha'pim jum o'jolhdhat buiñor xi chi jii'gi'ñdha' guch Xoi'kam. Soi'ñ jam titda na pim cham tu' dhi' bhaan jum o'jolhi'ñdha' nañ giilhim jiñ chulhiiñ aañ, na gu' dhi' nañ jax jiñ chulhiiñ, jam a'mkam aapi'm jañ pui'ñ chulhiiñ. Gu' ja'pji na pim jix bhai'm taatit mi' pui' xi jiimda' nañ kapbhai' jam a'mkam jiñ chulhiiñ.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nat ji'x ki'n xich joi'gilh guch Xoi'kam

¹⁴ Ba' bix dhi' pu kai'ñkam jañ jiñ o'lhia ki'n kikat gammiji buiñor tu daan gu Dios, dhi' nar Gi'korga'n gu Gɛ'kam jich Xoi'kam, ¹⁵ dhi' nat jaroi'p tu duu bix na ji'k jix chu jai'ch ya' dhi oi'ñga'n giox dhaam. ¹⁶ Gio ja'p jañ soi'p titda gu Dios, na bixchu' bhaan jir jix chumñigam bhammix dhaam na pai' dhir jix io'm jir Gɛ'kam, na git bhaankam gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n pui' jam duñia' na pim jix io'm buiñor xi chi jii'gi'ñdha' guch Xoi'kam, na dhi' pix pui' jam guguuxdha'. ¹⁷ Bix jañ pui' soi'p titdatu' gu Dios na diilh guch Xoi'kam pix jam jujur am ba kioka', dai na pim aapi'm pui' ja'k buiñor ti jii'gi'ñdha'. Gammiji pim ba' joidham jix kii'galhdhat gu Dios mi' pui' xi jiimda' na jax jix aa', gio na pim jix ja joi'mdat jix bhai' xi ja bua't gu jai' ja'tkam ¹⁸ na pim ba' dhi' bhaan bhai' ji machia' nat ji'x gɛ'kam ki'n xich joi'mdak jix bhai'ch dhuu guch Xoi'kam bix nach ji'k buiñor ba ti jii'gi'ñ. ¹⁹ Pui' ja'k soi'p titdatu' iñ ba' gu Dios na gui' pix jam mattuda'

na jax kai'ñkam jup jum kai'ch no'ñ maa'n jix kùgalhi'ñ gio no'ñ maa'n jix joi'gi'n. Jix io'm jir gè'p jum duukam gu' dhi' na pui'm kai'ch, cham tu' nach jì'x ilhii'ñ aach dhii'lh. Ba' no' gu' dhi' jam a'm bap tui'dhi', mi' dhir dai na pim jix bhái' ba machia' na jax jir tu'm kam gu Dios.

²⁰ Gu Dios jich makia' gu tu' nach aach taanda'. Jix io'm gè'ch makia' gu tu', cham tu' nach aach jì'x ilhii'ñdha' na panaas jich makia'. Piam no'ch jax chitda na tu' bhaan jich palhbuidha', jix io'm gè'ch palhbuidha', cham tu' ja'xbui' nach aach jì'x ilhii'ñdha', na gu' gu Dios jix io'm gè'x bhaai' na pu duñia' gu tu'. ²¹ Ba' bix nach jì'k buiñor ti jùgi'ñ guch Xoi'kam, jum aa' nach gammiji buiñor tu daanda' gu Dios sia pik nar jax ka' git. Pu'ñi git moo tu tui'ka'.

4

Na pui' ba ja tìda' gu Paablo nam maa'n ii'mda' pìx jup duiñchu'nda' bix nam jì'k buiñor ti jùgi'ñ guch Xoi'kam

¹ Ba' aañi' nañ ya' kuup, pu kai'ñkam pìx nañ jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam. Aañ soi'ñ jam tìda na pim mi' pui' tui'ñgida' na jax ja'k bhaan jix maati' ka' nat jam a'm ba ti tii' gu Dios, jam a'm ba ti niidhim gu' aapi'm. ² Soi' pim pìx bam ilhii'ñdha', bar jix bhabhai'kam ka' pim, cha'pim ka bhaa'mna' ka', xim jajoi'mdat japim pìx bam papalhbui'ñdha' sia tu' na pìx bhaan. ³ Xi gaagidha' pim na pim jax ja'k ti git cham bhakkurda' ja bui' gu jai' nam pui'p ti jùgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na pim ba' gammiji maa'n ii'mda'p duiñchu'nda', pui' na jax ja'k jam jurtu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. ⁴ Maa'n tuuku' pim pìx jup duiñchu'nda' gio maa'n ii'mda', pui' nat jax bix maap jam boosolh gu Dios mi' dhir bhaan gu boi na pim bhaan mu ja'k jii'mit na pim pai' gammiji git mi' pup jum tulhii'ñdha'. ⁵ Maa'n pìx jix jai'ch gu' guch Gè'kam tuk, ba' dai dhi'ch buiñor ti jùgi'ñdha', gio dai dhi'ch buiñor jich bopkonda'. ⁶ Maa'n pìx

jix jai'ch gu Dios, dhi' bix dhìt jir jich Gi'kora', na gu' bix dhìt jir jich Gè'kam tuk. Tu' no't jax ba ji dhuuch bui, bix jich bui pui' tu duñia', na gu' bix pìx jich a'm ti nai'ñ.

⁷ Ku gu' guch Xoi'kam bix jì'ma'n jich dharai ji nach tu' jax dhuñia' bhaankam, ba' dhi' bhaan jix joojoidhaich mi' pu duñia'. Pu chu'm kì'n jich dharai guch Xoi'kam nat jax chu'm ilh dii'lh, ⁸ pui'm kai'ch gu' maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijk dir kam, jup jum kai'ch:

Nat pai' dhuuk giop tis jix dhaam, mui' xi ja buuprak xi ja u'uuk gui' nat ja bui tu kokda,

jai' ba' ya' xi ja chianik nam jì'k tu' jax dhuñia' bix jì'ma'n.

⁹ ¿Gu' tu' ba' ku ba' pui'm kai'ch chi nat pui' giop tis jix dhaam? Dho na ja'pni kai'ñkam jup jum kai'ch dho nat guch Xoi'kam bhammi dir bha tim ya' dhi oi'ñga'n bhaan. ¹⁰ Ba' dhi' nat bhammi dir bha tim, maa'n na jax jir dhi' pìx nat gio mui'p tis. Jix io'm daam dir ji bii na jì'k kap jix jai'ch gux dhaam. Dhi' ba'r di' na ja daam jup tu'ii' bix na jì'k tu'x chu jai'ch.

¹¹ Ba' dhi' pìx jup jir di' nat jai' dhìt ja darai nam pu'ñi mia'n jir noonbi'ñ ka', nam ba' mi' dhir bhaankam nai' pu tu duñia' na jax ilhii'ñdha'. Gio jai' dhìt jup ja darai nam bhaankam tu a'gada' na jax ja jurtu'nka'. Gio jai' dhìt jup ja darai nam nai tu a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ na dii'lh bhaan tu a'ga' guch Xoi'kam. Gio jai' dhìt jup ja darai gui' nam maap ja jumpadat daich Xoi'kam jùgi'ñdham ja jii'kaixdhat ja aagi'ñdha' gu ñio'ki'ñ na jax jir jum duukam, gio ba' nam maap tu daanda'. Gio jai' ja darai ip gui' nam ja mamtuxi'ñdha' gu daich Xoi'kam jùgi'ñdham nam jax ja'k mi' pui' jii'mda'. ¹² Ba' dhi' nat bix aixim tu'm kì'n ja darai, pu kai'ñkam dhi' kì'n ja darai nam ba'x joojoidhat mi' dhir pui' duñia' na jax jix aa'. Aach pu chu'm kì'n jich dharai bix jì'ma'n nach jì'k buiñor ti jùgi'ñ, nach ba' ya' dir pui'p tu ja a'gidha' gu jai' ja'tkam nam ba' mui'dha' gui' nam buiñor

ti jüigi'ñdha', gio nach ba' mi' dhir ja aagi'ñdha' nam jax ja'k tui'ñgida'. Na gu' nañ jax ba kai'ch nach aach ja'p ji buan nach jir tukga'n guch Xoi'kam, ¹³ nach ba' mi' dhir büx maa'n nach jax jix io'm buiñor ti jüigi'ñdha', gio nach büx maap mi' pui' jiidma' na jax jix aa', büx jix bhai' bax mat ka' ich gu' na jax ja'k jir tu'm kam gu Dios. Ba' ja'xbui' mi' pui'p ba jiidma' ich nat jix mi' pui' jii guch Xoi'kam, chakui jupaaban bhii chich gu' na jix jum aa'. ¹⁴ Ba' cha'ch pui' ja'k ka tu jimda' na jax gu a'aalh. Na gu' gu alhii jax ñam aa'nda' na tu duñia', ja'xpix maakam jup bam aa'nda', cham tu' pui' ka tu duñia' na jax tii xim aaga' büpi' dir. Gio ba' na cham tu'x bhai' xim ga'ngada' gu jaroi' no' ba iatgi'ñ, ja'p pix ti jüi'ñdhai mi' pui' ba duñia' jax ña iatgidha'. Jix jai'ch am gu' gu ja'tkam nam büx aixim tu'm ki'n tu iatgi'ñ, gu' ja'pji nach pui' ja'k ba tu jimda' na jax no'ch jir gè'gèr ja'tkam. ¹⁵ Maa'n ii'mda'p duiñchugit jach mi' pui' tu a'gada' na jax jir silhkam, xich jajoi'mdat ich büx jima'n. Mi'ch pui' ba tu duiñchu'nda' nat jik jax tu duu guch Xoi'kam nach ba' ja'xbui' mi' pui'p ba jiidma', na gu' dhi'r jich Gè'kam tuk büx nach jik buiñor ti jüigi'ñ. ¹⁶ Guch Xoi'kam pix dülh mi' kisa' gu jaroi' ja bui gui' nam buiñor ti jüigi'ñdha' no't mi' pui' ba jii na jax jix aa'. Gio gui' pix jich Xoi'kam pui'p ja duñia' büx gui' nam buiñor ti jüigi'ñdha' nam büx maap jix bhai' kai'chit mi' pui' tu duñia' na jax jix aa', nam ba'x io'm mui'dha' gio nam jix io'm bax chu joi'gi'nda'.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nach jumai ii'mda' ba ua' nach jik buiñor ti jüi'ñ guch Xoi'kam

¹⁷ Ba' ja'p jañ jam titda bhaankam guch Xoi'kam jich Gè'kami' na pim cham tu' pui' ja'k ka tu jimda' nam jax chu jim gu jai' ja'tkam nam cham buiñor ti jüigi'ñ guch Xoi'kam, nam gu' dhi' pui' ja'k tu jim nam jax pix ilhii'ñ dülh, pu cham tu' bhai' pui' nam jax ja'k tu jim. ¹⁸ Cham tu mamatda' am

gu' dhi' dhi ja'tkam, gio nam cham maatit tē kēē sia ku jaroi' tii tu ja a'gi'ñ na jax ja'k jir joidham, pu cham maat am ba' na joidham jir jix kii' pui' na jax jix aa' gu Dios. ¹⁹ Jir jix kaapak am dhi' dhi ja'tkam kum ba' cham maatit tē kēē, büx aixim pix ba tu buim am na tu' cham jir kii', na tu' cham bhaigit nam pu buada' nam pu tu buim. Ni jix kum iam xim ga'nga' no'r am gu pui' ka' ba' cham. ²⁰ Ba' aapi'm cham tu' pui' ja'k tu jim, na mit gu' cham tu' pui' ja'k jam aa'ñ gui' na mit tu jam a'gi bhaankam guch Xoi'kam. ²¹ Dai guch Xoi'kam bhaan tu jam a'gi mit, gio jam aagi'ñ am ip na jax ja'k jix aa' na pim mi' pui' jiidma'. Dai pui' ja'k jir jix kii' gu' gio nar silhkam nat jax ja'k jich aa'ñ guch Xoi'kam. ²² Ba' cha'pim gio ja'k jup ka sulhii'nda' mu ja'k na pim pai'x buam tu jimdat büpi' dir, na pai' gux buam jum duukam pui' jam duiñchu'nda' na pim jix buam tu buada' na tu' cham jir kii'. ²³ Cha'pim pui' ja'k kam aa'nda', dai pui' ja'k japim pix bam aa'nda' na jax ja'k jir jix kii'. ²⁴ Bar jai' ja'tkam ka' pim, cham tu' pu chu'm kia' na jax gu büpi' dir kam. Jix u'uañ ki'n japim xi gu'kgida' pui' na jax jir tu'm gu Dios, na ba' dhi' bhaan jix maati' ka' nat gui' jam pataasak jai'p jam duu. Mi' pui' pim ba jiidma' na jax ja'k silhkam jir mi' pui'.

²⁵ Cha'pim ba' nai' kam i'iatgi'ñdha', silhkam japim tum a'a'gi'ñdha' büx jima'n, nach gu' büx maa'n tuuku' pix jup duuk nach buiñor ti jüigi'ñ guch Xoi'kam.

²⁶ Ba' no' pimit gu' jax dhuukat tu' bhaan ma bhaak, cha'pim jum ua'tulhi'ñdha', xi ñakoo'nda' pim, gio gu' cham tu' na pim bix chanoohl jix bhaak ka'. ²⁷ Cha'pim jix jüigi'ñdha' gu ja'ook no' pui' jam jurtu'n na pim jum ua'tulhdha' no' pimit pu'ñi tu' bhaan ma bhaak. Dhi' bhaan ba jam mai'chia' gu' no' pimit bam ua'tulh.

²⁸ Gu jaroi' no' büpi' dir kax ixbi' kat, ya' dir ja'p ja'k cham tu' ka ti iixi'ñdha'. Ba tu juanda' pix na ba'

diih noonbi'ñ ki'n mai'chit gu tumiñ jai' ja maakda' gui' nam cham bhaai' nam jax dhui tu juana'.

²⁹ Giox bhai' pim tu ñiokda', cham tu' na pim giilhim kai'chdha'. Pui' pim ja'k tu ñiokda' na jax ja'k ja palhbui'ñchu'nda' nam mi' pui' jii'nda' gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham, gio nam cham dhi' bhaan jix buam jum aa'nda'. Dhi'x io'm jum aa' na pim jix bhai' tu ñiokda', ³⁰ na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui'x buam jup jum aa'nda' no' pim jix buam tu ñiok. Jum aa' ba' na pim cham jix buam tu ñiokda'. Dhix Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gu' na jam a'm tajaanix, ja'p ji buusan nat dhi' ki'n jam matgilh gu Dios na ba' dhi' bhaan jix maatit jam tigia' ip gio gatuuk na pim aapi'm cham tu' mu ja'k bhüya' na pim pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha'.

³¹ Cha'pim büx aixim bhaan jix buam jum aa'nda', ni ku pim cham bhaak ka'. Cha'pim giilhim ja titdat ja jiiñkai'ñdha' gu ja'tkam. Ja'p japim xi dhui büx gux buam jum duukam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios. ³² Bar jix bhabhai'kam ka' pim pix, jix ja joi'mdat japim jix bhai' xi ja bua't gu jai'. Xi chum u'uañdhat japim no' pimit tu' cham am bua, pui' nat jax xi jam joi'mdak tu jam uañ gu Dios bhaankam guch Xoi'kam.

5

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nam jax ja'k mi' pui' jii'mda' gui' nam jir maamra'n gu Dios

¹ Jir maamra'n japim aapi'm gu Dios, ba' joidham xi jam da'. Xi gaagidha' pim na pim jax ja'k tii git pui'p xi chu jimda' na jax gui', mi' pui' pim xi jii'mda' na jax jix aa'. ² Jix ja joi'gi'nda' pim gu jai' sia tu' na pix ki'n, ja'p na jax guch Xoi'kam nat xich joi'mdak jich a'mkam muu. Na gu' guch Xoi'kam nat muu, ja'p ji buus buiñor gu Dios nat jaroi' kubhioñxi gui' na ki'n joidham uub. Dhi' bhaan ba' xich joi'mdak jich chii.

³ Gu' ba' kapbhai' na pim aapi'm jai'p bar ja'tkam tugi'ñ gu Dios, cha'pim bhaan ka titii'ñchoka' na pim git jai' ja büm xi boppoda' gu u'uub nam cham jir jam bipna', gam jai' büx aixim gu tu' na pui'p jir ua'tulhdhara', pui' na jax ña pim cham tu' ja'p pix büx aixim bhax chu aa'nda' na pim git xi chu bia'ka'. ⁴ Gio na pim cham tu' giilhim ka tu ñiokda'. Cha'pim jix ñanaanbim kai'chdha'. No' pim giilhim bax chi'iik, xi chu dañia' pim buiñor gu Dios, xi gë'kamtuda' pim, cham tu' na pim giilhim ti'ya'.

⁵ Giox maat japim ip na ja'pniip tu tu'ii': Na gu jaroi' no' ganai' pix ja büm boppo gu u'uub sia ku tii ti büna', piam no' büx aixim tu bua gu tu' na pui'p jir ua'tulhdhara', piam no' cham am jum ju'ngi'ñ sia ku tii bar jix chumñigam, no' gu' ja'p pix bhax chu aa' na git büx aixim xi chu bia'ka', dhi' cham tu' buiñor aaya' guch Xoi'kam na pai' dhir jir Gë'kam büma'n gu Dios jich Gi'kora'. Na gu' no' jaroi' büx aixim ja'p pix jix aa' na git xi chu bia'ka', jir jix buam jum duukam buiñor gu Dios, na gu' dhi' ja'p ji buusan na buiñor tu daanda' gu jax chu'm didios jum tii'gidam ja'ppix jup duiñxim. ⁶ Xim gaagidha' pim nam jax ja'k cham jam iatgidha' gui' nam nai' oipot maakam tu iatgi'ñ, na pu cham tu' mim nini'ñ buiñor gu Dios. Jix io'm ja tulhiñchuda' gu' gu Dios gui' nam nai' pui' tu iatgidhidha', nam gu' dhi' cham tu' mi' pui' jii'mda' na jax jix aa'nda'.

⁷ Jam aagi'ñ iñ ba' na pim cham tu' mi ja jügi'ñdha' dhi' pu chu'm gu ja'tkam, ni ku pim am ja bipnatda'.

⁸ Gu jaroi' no' cham maat na jax jir tu'm kam gu Dios, ja'p ji buusanda' nax chu tukgam kir oirida', pui' na jax aapi'm na pim jix chu tukgam kir oipot büpi' dir na pim chakui maatit na jax jir tu'm kam gu Dios. Ba' xib na pim bax maat, jix chu maax kir ja'k ba oipo pim, jum aa' ba' na pim mi' pui' jii'mda' na jax jix aa' gu Dios na ba' dhi' bhaan jix maati' ka' na pim bax maat na jax jir tu'm

kam. ⁹ Gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n pix gu' diilh gu Dios jich mattudidha' nach jax ja'k mi' pui' j-imda', nach jax ja'k jix chu joi'gi'nda', gio nach jax ja'k mi' pui' j-imda' na jax jix kii' ka'm nii'ñ gio na jax jir silhkam. Gu' ba' no'ch gu' dhi' bix mi' pui' tu duiñchu', dhi' bhaan jix maati' ka' nach jix chu maax kir j-imchu'. ¹⁰ Xi gaagidha' pim na pim jax ja'k ti' git mi' pui' xi j-imda' na jax jix aa' gu Dios. ¹¹ Cha'pim jai' ja palhbui'ñdha' gu tu' nam jax buada' gui' nam cham maat ni ji'x na jax jir tu'm kam gu Dios, na gu' nam ji'k tu' jax buada', pu cham tu' mi' nini'ñ am. Ja'kbui' kat ji na pim ja aagi'ñdha' na cham jir am pui' nam jax ja'k tu' bua. ¹² Jix xi'iraam gu' sia no'ch am jai' pu chu'm jup tu' a'ga aach nach ji'k jix chu maax kir bap tu'ii', nam gu'x chu tukgam kir jup tu't pui' tu' bua gui'. ¹³ Ba' no'm gu' iam mi' ja'k xi baapkia' git na pai'x chu maax, jix bhai' bhai' ji machia' am git na maaxik cham tu'r pui' nam jax tu' bua, giox bhai' ba machia' am na jax ja'k jir silhkam. ¹⁴ Pui' ku ba'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu' ua'nak gu' bijik dir kam: Gor xi ñiñña, cha'pim ka kookos ka'. Xi baapmigia' pim mi' dhir koi'ñga'n tir na ba' jam bi'ñxidha' guch Xoi'kam. ¹⁵ Ba' xi gaagidha' pim ip na pim jax ja'k tu' jimda' aapi'm diilh. Pui' pim ja'k tu' jimda' na jax ja'k bhaan jix maati' ka' na pim jix bhai' jam jur bia', na pim gu'r jix chu mamatda'. Cha'pim ja'p pix tu' jimda' na jax gui' nam cham ja' jur bia' ni ji'x. ¹⁶ Gammiji pim tu' jax xi buada' na tu'r jix kii'p jum duukam, cha'pim gam irdat darka', na gu' cham tu' gammijir jix kii' tanoolh ka'. ¹⁷ Cha'pim pui'm ilhii'ñdha' na pim panaas pu cham jixdha' machia' na jax ja'k jix aa' gu Dios, na gu' dhi' pui' ji buusanda' na pim pu cham jum jur bia'ka' no' pim pui'm aa', gu' ja'ppi na pim xi gaaga' na pim jax ja'k jix bhai' mi' pui' j-imda'. ¹⁸ Gio na pim cham

tu' maikkorda', na pim gu' bix aixim jix buam tu' buada' no' pim cham jam jur ka' bia', gu' ja'ppi ja'kbui' kat na pim xi baidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na gè' jam a'm jum tajaana' na ba' dhi' jam jurtudidha' na pim jax ja'k tu' duñidha' gu tu'. ¹⁹ Gio na pim pai' dhuuk tu' daanda' buiñor gu Dios, ki'n japim xim guguuxdhat xi chu jiñkaidhat bhaan Saalmos ta'm, gio mi' dhir japim xi boosgat na pim laala'nda', piam sia jax ña pim ja'k jix mat ka' na pim laala'nda', dai nax dhaam kam bhaan tu' a'gada'. Dhi' pu'ñi ja'k japim bhaan gè'kamtu'nda' gu Dios bix jam jujur ki'n. ²⁰ Gammiji pim taxchaabgi'ñdha' gu Dios jich Gi'kora' na bixchu' pix ki'n jix bhai'ch bua, bhaankam japim taxchaabgi'ñdha' gu Gè'kam jich Xoi'kam.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nam jax ja'k tu jimda' daim bipnagim gio ja bui gu ja maamar

²¹ Tu' ka'm japim xim niniidhat bix ji'ma'n, cham tu' na pim gè'gèrkam jum taat ka', na gu' pu'ñi ja'k bhaan jup jix maati' ka' ba' na pim tu' ka'm nii'ñ guch Xoi'kam.

²² Gu u'uub gui' nam ti bipna', jum aa' nam tu' ka'm ja' nii'ñdha' gu ja bipna', pui' nam jax tu' ka'm nii'ñ guch Xoi'kam. ²³ Na gu' gu chio'ñ pik bhaan jup tu' tu'ii', cham tu' gu ubii. Ja'p na jax guch Xoi'kam na gui' pik bhaan jup tu' tu'ii' bix nach ji'k buiñor ti jii'gi'ñ. Gio gu' dhi' pix jich Xoi'kam gammijich palhbui'ñchu'nda' sia tu' na pix bhaan, na gu' nañ jax ba kai'ch nach jir tukga'n pix. ²⁴ Jum aa' ba' na gu' ubii tu' ka'm nii'ñdha' gu binga'n sia pik nar jax ka' git, ja'p na jax aach nach ji'k buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam nach gu' tu' ka'm nii'ñ.

²⁵ Gio gu' chichio'ñ gui' nam ti bipna', pui' tu' ka'm jam jup ja' naidhat jix ja' joi'gi'nda', ja'xbui' pui'p jix ja' joi'gi'nda' am nat ji'x xich joi'gilh guch Xoi'kam aach bix nach ji'k buiñor ba' ti jii'gi'ñ xib. Gè'kam ki'n xich joi'mdak jich a'mkam muu gu'.

26 Ba' nat xich joi'mdak jich a'mkam muu, dhi' pu chu'm nai' pup tum a'ga, dhi' nat ba' aach jax chu'm ki'n uana guch ua'tulhdhara' binkam na chich jich bopko suudai' ki'n. Gui' diilh pui' ja'k tu duu nach ba' bar ja'tkam tugi'ñ ka', 27 diilh jich kii'mpi nach ba' joidham jix kiki' buiñor jup tui'ka' na xich nii'ñdha', na ni ji'x ku iam palhup jich a'm jup tui'ka' gux buam jum duukam. Ja'p pix jach tui'ka' na jax gu ipuur gui' nax io'm jix chua ka', na pu cham pai' pix am jix ikoora' ka', ni ku cham pai' pix am jix xo'solhik ka', ni palhup ku pix am jax tui'ka'. 28 Gu chio'ñ ja'pni ja'k jup jix joi'gi'nda' gu binga'n na jax gu diilh tukga'n. Na gu' gu jax chu'm chio'ñ no'x joi'gi'n gu binga'n, ja'p ji buusanda' na diilh xim joi'gi'nda'. 29 Na gu' cham jaroi' jai'ch gu maa'nkam na gampai' pix ilhii'ñdha' gu tukga'n, gu' ja'ppi gammiji nam jix ja joi'mdat jix bhai' ja buada' gu ja tutku', tu ja maakda' am gio bix aixim nam jix bhai' ja buada'. Ba' pu'ni xich joi'mdat gammijix bhai'ch bua guch Xoi'kam aach nach ji'k buiñor ti jügi'ñ. 30 Na gu' pui' nañ jax ba kai'ch, bix ji'ma'n nach ji'k buiñor ti jügi'ñ, ja'p ji buusan nach jir tukga'n. 31 Pui' ku ba'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: "Gu chio'ñ no't maa'n ba bhii gu ubii, mi' dhir ba jimia' ja bui gu gi'korga'n, na gu' dilhkob ja'k ba tu kiicha' bima'n gu binga'n. Ja'p ji buusnia' ba' nam maa'n maa'nkam pix jup jum duña' gook dit." 32 Ba'r gø'p jum duukam dhi' pui' na jax ja'k tu tu'ii' nam tu' chakui maat mui' gu ja'tkam. Guch Xoi'kam gio gui' nam ji'k buiñor ti jügi'ñ jañ ja aagit jup kai'ch. 33 Bix dho ba' na pim ji'k jir chichio'ñ na pim ti bipna', jum aa' na pim jix ja joi'gi'nda' gu jam bipna'. Gio bix na pim ji'k jir u'uub na pim jup ti bipna', jum aa' ip na pim tu' ka'm ja nii'ñdha' gu jam bipna' chichio'ñ.

6

¹ Ba' aapi'm na pim ti gi'gi'kora', tu'

ka'm japim jup xi ja niidhat, na pim gu' aapi'm buiñor bap tui'dhi' guch Xoi'kam, pui' ja'k jam a'm jum aa' ba' na pim duiñchu'nda'. 2 Dhi' bii'pi'm aa' nach pui' duña' na ba'x bhai' tuch jimda' nat jax tu daasak gu Dios na tu aagix ka', nat ba' mi' dhir jup tu ua'na gu Moisees, ja'pnim kai'ch: "Tu' ka'm jap niidhat mi' pui' jimda' na jax jum tiidaidha' gum taat gio gum naan³ na ba'x bhai' tum jimda' gio nap ba' mik duaka' ya' dhi oi'ñga'n bhaan."

⁴ Ba' aapi'm na pim tu maamar, cha'pim tu' bhaan ja bhakkutu'nda' gu jam maamar, cha'pim buam pix ja titdada'. Ja'kbui' kat japim xi ja mamtuxdha' nam jax ja'k jir jix kiki' ja'tkam ka', xi ja aagi'ñdha' pim na jax ja'k jix aa' guch Xoi'kam.

⁵ Gio aapi'm na pim pui' pix jir tujuandam nam cham jam namki'ñ, tu' ka'm japim ja niidhat mi' pui' xi chu duñiidha' jax ñam jam tiidaidha' gui' nam jir jam gø'gø'rkam tuk ya' dhi oi'ñga'n bhaan, jix ja ibhidhat japim mi' pui' tu duñiidha' gu tu' nam jam chiñiidha'. Gio cham tu' na pim jix oodat parban pu buada' gu tu', gu' ja'pjix bhai', panaas ku pim guch Xoi'kam pix tujuañxi'ñdha'.

⁶ Gammiji pim jix bhai' tu ja juañxi'ñdha' sia no'm cham jam nii'ñ, cham tu' na dai no'm jam nii'ñ na pim ba'x bhai' mi' pu duña' gu tu', na pim gu' aapi'm jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam, jum aa' ba' na pim mi' pui' tu duñiidha' na jax jix aa' gu Dios. 7 Cha'pim o'jodat mi ja'p pui' xi chu duñiidhat nañ jax ba kai'ch. Pui' pim pix xim aagat na pim gu Dios pix tu juañxi'ñ, cham tu' gu jam gø'gø'rkam tuk ya' kam dhi oi'ñga'n.

⁸ Bax maat japim gu' na gu Dios tu ja makia' bix gu ja'tkam gui' nam ji'k buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam na tu'r ja mai'chik ka', ja'xbui' tu ja makia' nam ji'x tu'x bhai'm duukam jup tu duña' ya' dhi oi'ñga'n, cham jax bua sia kum jai' dhit pu'ñir tujuandam kat pui' cham ja namkidhat piam ku gu' cham, na gu' gu Dios maa'n na jax pix ja ilhii'ñ.

⁹ Ba' aapi'm na pim jir g'e'g'er kam, cha'pim buam pix ja buada' gu jam tujuandam tuk nam pui' pix tu jam juañxi'ñ cham ji ja namkidhat, jir jix bhabhai'kam ka' pim ja bui. Ti'ñchokat japim na jumaip jix jai'ch gui' nax io'm jir g'e'kam, jir jam g'e'kam tuk aapi'm gio gu jam tujuandam tuk, na pim gu' buiñor jup tui'dhi'. Gu Dios jañ dho aagit jup kai'ch nax dhaam jup tu'ii', gui' na maa'n na jax pix ja ilhii'ñ bix gu ja'tkam.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na jax jir tuutu'm gui' nam ki'n tu kokdada' buiñor gux buam jum duukam gui' nam buiñor ti jügi'ñdha' guch Xoi'kam

¹⁰ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, xi chañia' pim guch Xoi'kam na jam makia' gui' na ki'n bix aixim jix bhaai'n ka' na pim pu duñia' gu tu'. ¹¹ Gio dhi' ki'n japim jum palhbui'ñka' nat tu' ba tu jam maa gu Dios, dhi' ki'n cham jax jam dooda' gu ja'ook sia kut tii ba ji jam oi. ¹² Nach gu' aach cham tu' tu kokda' ja bui gu ja'tkam gu ya' kam nam jix maax, gu' gui' ji nam i'ii'mda' bhaan jix chu jai'ch nam cham maax, nam jix dhaam ja'p oipo, nam jir jix buam jum duu'nkam. Pui' bixchu'x bhaai' ip nam pu tu duñia' nam jax ilhii'ñdha', gu' pix ji na gu' dai ya' dhi oi'ñga'n bhaan, na gu' dai ya' pix nam g'e'g'er kam jum ilhii'ñ. ¹³ Pui' ku ba'm aa' na pim xi ja da'ngia' bix dhi' nat Dios ba tu jam maa na pim ki'n jum palhbuidha' na pai' dhuuk tii ji jam mai'chia' gux buam jum duukam. Maa'n ba' na pim jax mi' pui' jii'mda' na jax jix aa' gu Dios, na gu' cham ji'xdha' jax jam dooda' sia pik jax ka' git no' pim aapi'm xi gu'ki'. ¹⁴ Ba' gammiji' pim mi' pui' xi jii'mit na jax jix aa' gu Dios, dai dhi' pim bhaan tu daa'ñchu'nda' na jax jir silhkam, na jax jir mi' pui'. Dhi' ba' ja'p ji buusanda' na pim jum ti'ii'ñka' gu baiñum kutuun na pim ki'n jum taa'bi'ñka' na cham jam jur am jam aaya' gux buam jum duukam

na bhai'ji jam mumuuya'. ¹⁵ Gammiji' pim jix kii'm duuka' na pim ba' cham xijaichdha' na pim nai' tu a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na bhaan tu a'ga nach jax ja'k jix bhai'ch chaatit tu oi'ñka'. Ba' dhi' ja'p ji buusanda' na pim aa'nka' gu sussak gui' nam jax chu'm sandaarui'x ja a'da. ¹⁶ Ba' na pim tu' silhkam soi'm ilhdhat ti jügi'ñdha' gu Dios, dhi' ja'p ji buusanda' na pim daa'nka' gu baiñum komaarak na pim ki'n sosbhidha' gu u'uu'n gu ja'ook na pai' dhuuk mui' ji jam mumuuya' xi mimiichdhai na pai' dhir jix mu'muk. ¹⁷ Gu' ba' na pim cham tu' mu ja'k ka jii'm na pim pai' gammiji' git mi' pup jum tulhii'ñdha', dhi' ja'p ji buusan na pim jam moom am ja baapas gu bapaiñum bopnam na pim ki'n taa'bi'ñ, na ba' cham bhai' ja'k jam aaya' gux buam jum duukam na bhai' ji jam mumuuya'. Ba' na pim jix mat ka' na ji'k jax tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios, dhi' ja'p ji buusnia' na jax no' pim daa' maa'n gu t'eb kuxiir na pim ki'n jup jum palhbui'ñka', gui' nat jam maa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. ¹⁸ Gammiji' pim jup ti'ñchokat na pim tu daanda' buiñor gu Dios, pui' pim ja'k tu daanda' na jax ja'k jam jurtudidha' gux Dhuudua' kam jix Uañ Ii'mda', sia gu tu' na pim taanda'. Gio soi' pim jum ilhdhat, gio na pim cham tu'm o'jolhi'ñdha', ja'pji na pim xi bua'tgida' na pim mi' pui' xi jii'mda'. Ja a'mkam japim tu daanda' ip sia bix gui' nam ji'k jir ja'tkam tugi'ñ gu Dios. ¹⁹ Sia aañ japim jiñ a'mkam xi chu daanda', pui' pim xi chitdada' gu Dios na gui' pix jiñ guguuxdhatgida' nañ nai' tu a'ga dhi' bhaan nat jax ilhdhak bijik xib ya' pui' ba tu duu, na diil pix pui'x chu maatit. ²⁰ Gu Dios pix gu' diil nai'ñ joot nañ pu'ñi nai' tu a'ga' dhi' pui' nat jax ilh pu bijik nat xib ba' ya' pui' ba tu duu, dhi' nañ ba' ki'n ya' kuup xib. Pui' pim soi' xi chitdada' gu Dios nañ aañ cham tu' bhaan too'nnit nai' xi chu a'gidha' dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam.

Na ba ja tabuimgidha' gu Paablo

²¹ Ba' gu Tiikiko nach joidham jix kii'galhi'ñ nar jich jaduun' jich Xoi'kam bhaan, gam na joidham jir jix kii' tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam, dhi' mu jimia' jam bui na ba' jam aagi'ñdha' nañ jax jiñ ilhii'ñ aañ gio nañ ji'k tu' jax bua. ²² Mui'ñ xi jam joochxidha' na jam aagi'ñdha' nach jax jich ilhii'ñ na pim ba' bhaan jum guguuxdha'.

²³ Ba' gu Dios jich Gi'kora' gio gu Ge'kam jich Xoi'kam pix jam ta-jaañdha' am gui' na pim ki'n joidham jix bhai'm taatit tu oi'ñka', ²⁴ gio ba' nam gammiji git pix ba' moo xi jam joi'mdat jam a'm ti niidhidha' biix na pim ji'k buiñor jup tui'dhi' gu Ge'kam jich Xoi'kam.

**GU UA'NA'N GU PAABLO
NAT TU JA UA'ÑXI GUI'
NAM TI JHGI'Ñ BUIÑOR
GUCH XOI'KAM NAM
PILIPOS OI'DHA'**

Na ja ñio'kdha' gu Paablo

¹ Aañ Paablo biima'n gu Timoteo nach gook dit jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam, mu tu jam ua'ñi'ñ ich aapi'm na pim mi' oi'dha' Piliipos na gè' daa'ñxim jir kiicham, na pim gu'r ja'tkam tugi'ñ gu Dios na pim buiñor bap tui'dhi' guch Xoi'kam Jesusus. Biix jañ jam aagit jup kai'ch na pim ji'k maap jum jumpadat daan gu Dios, sia gui' nam biipi' dir gu'kat tu jam a'gi'ñ gu ñio'ki'ñ, gam gui' nam ja'ppix jir tujuandam mi' jam bui. ² Ba' gu Dios jich Gi'kora' gio guch Xoi'kam Jesusus nar gè'kam pix jam a'm ti ñidhidha' am gammiji na pim ba'x bhai'm taatit tu oi'ñka' biix ji'ma'n aapi'm.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo na gammiji ja a'mkam tu daan

³ Aañ gammiji taxchaabgi'ñdha' gu Dios nañ ba jam ti'ñcho', ⁴ gio nañ pai' dhuuk tu daanda', jix bhai'ñ chaatit jañ jai' jam a'mkam jup xi chu daña' biix aapi'm. ⁵ Nañ gu'x maat nach maap tu a'gichu' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, jano' dir jach maap puch dhaa'ñchu' na pimit dir ti ji'ñ, sia pui xib. ⁶ Tu' silhkam ki'n ti jügi'ñ iñ aañ na gu Dios pix dñlh gammiji jam palhbui'ñchu'nda' na pim ba'x bhai'm duukam jup tu duiñxidhidha' dai gui', nat gu' pu chu'm ki'n jam a'm ba ti ti, pui' pu jam palhbui'ñchu'nda' jano' juugit na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam Jesusus ya' dhi oi'ñga'n bhaan. ⁷ Cham tu'r ja'p ja'k dhi' pui' nañ ji'k jax jiñ aa' jam bui biix aapi'm, nañ gu' joidham xi jam joi'gi'n, ja'xbui' pui' jam a'm jup ti ñidhim gu' gu Dios na jax aañ sia kuñ ya' kuup. Jiñ a'm ti ñidhidha' sia

ja bui gu gè'gèrkam no' mit jiñ aich, nañ gu' mi' bhaankam nokia' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, jix bhai'ñ xi ja aagi'ñdha' na jax pik jir jum duukam. ⁸ Jix maat gu Dios nañ ti xi jam tiigim biix ji'ma'n aapi'm, nañ gu' xi jam joi'gi'n bhaankam guch Xoi'kam. ⁹ Jam a'mkam tu daan iñ ip na pim ba'x bhai' machia' na pim jax ja'k joidham jix chu joi'gi'nda', cham tu' ja'xbui' na pim ji'x jix chu joi'gi'n xib, gio na pim jix chi bhíbhí'ñ ka' na pim ba'x mat ka' gu tu' na pim jax jix dhuñiik ka', ¹⁰ na pim dai gux kii'p jum duukam jup tu duñiidha' na ba'x u'uañ ka' gu jam i'ii'mda' na pim ya' ka xip tu'ii' dhi oi'ñga'n bhaan, ba' cham tu'x buam jum duukam jam ti'ñxidha' guch Xoi'kam na gio bhai'p jimda'. ¹¹ Na gu' dhi' xib ja'p ji buusan na pim oraim biix aixim tu'm gux bhai'm duukam na pim jup tu bua, jano' pim ba' ba ti'ñchuda' guch Xoi'kam na gio bhai'p jim. Gui' pix jam palhbuidha' na ba' pui' ji chu buusnia', ba' bhaan gè'kamtuda' pim gu Dios nax io'm jir gè'kam.

Na pui' ba ja tñda' gu Paablo na pu kai'ñkam pix dua tuuku' bhaan na dai guch Xoi'kam tu juanxi'ñdha'

¹² Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ jam aagi'ñ na pim cham jax jum aa'nda', nat gu'x bhai'm duu na mit jiñ kuu, nat gu' ya' ba' bhai'p ji chum a'ga gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga nam jax ja'k dui cham jimia' gu ja'tkam nam pai' gammiji mi' pup jum tulhii'ñdha'. ¹³ Biix nam ji'k ya'r tujuandam ja bui gu gè'gèrkam gam jai' gu ja'ppix ja'tkam, biix jix maat am nañ pu kai'ñkam ya' kuup nañ buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam. ¹⁴ Ba' mui' guch Xoi'kam jügi'ñdham nam jiñ ñidhat nañ aañ kuup, bhaan jum gu'nguxdhak nai' ji chu a'ga mit gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam cham tu' bhaan ji chotdonit, jix io'm jamit pix buiñor

xim biiñkadak guch Xoi'kam nar gɛ'kam.

¹⁵ Ji nam gu' jì'ma'n jup tu a'ga bhaankam guch Xoi'kam nam jix chí jii'mut, gam jai' nam ja'p jum aa' nam jix io'm jix bhai' xi bua. Ba' jai' jix bhai'p tu a'ga am na jax jir mi' pui', ¹⁶⁻¹⁷ nam gu' silhkam jix ja joi'mdat gu ja'tkam tu a'ga ja'p na jax aañ, nam gu'x maat nat dhi' kì'n jiñ dhai gu Dios nañ bhaan tu a'ga'da' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam nach aagi'ñ nach jax ja'k cham jich chulhiiña' gatuuk. Gui' nam tu a'ga bhaankam guch Xoi'kam nam dñilh jax jup ilhii'ñ, dhi' na sap ba'x bhai' tu ja jimda' dai gu maaxik bhaan, sia ku gu' ja i'ii'mda' bhaan xiñ jügak kat tu a'ga am. Jix io'm jiñ chulhiiñchu'n am ba' dhi' pui' nam jax ja'k tu jim, daman pup nañ jiñ chulhiiñ nañ ya' kuup. ¹⁸ Ba' cham jax bua sia jax ñam kai'ñkam tu a'gada', ku gu' aañ jix bhai'ñ chaat ji nam tu a'ga bhaankam guch Xoi'kam, nam gu' kɛɛjim gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ.

Jix io'm jañ jix bhai' kañ ilhdha' gatuuk, ¹⁹ nañ gu'x bhai'x maat pui' na jì'k jax tuñ dhuiñchu', dhi' na jax dui pìx jix bhai' tuñ jimia', na gu'ñ guguuxdhatu' gux Dhuudu'kam jix Uañ Ii'mdaga'n guch Xoi'kam, gio aapi'm na pim jiñ a'mkam tu daan. ²⁰ Gio gu' bix jiñ jur kì'n jup ti jügi'ñ iñ nañ mi' pui' tu kuugalhdha' na jax jix aa' gu Dios, na gu'ñ palhbui'ñchu', ba' dai nañ jix io'm xi chu ja a'gidha' gu ja'tkam sia nam jir jaroì' cham tu' bhaan jax jiñ aagìt. Ba' dhi' bhaan jiñ a'm matgilhidha' gammiji nax io'm jir gɛ'kam guch Xoi'kam, na pim jax pu bax maat bii'pì' dir nañ a'm pu matgilhim. Ba' sia no' ñich ba muu, piam kuñ pui' dua, puñ a'm jix maati' ka'. ²¹ Nañ gu' aañ dai guch Xoi'kam tu juañxi'ñdha' nañ jì'x duaka' dhi tuuku' bhaan. Ba' no' ñich ba muu, dai nañ ba tu mai'chia' na tu'ñ a'm bipio' na tuñ makia' guch Gi'kora'. ²² Gio gu' no'ñ jax dhuukat duatgìt dhi tuuku' bhaan maa'n nañ jax

tu juantu' bhaankam guch Xoi'kam, maa'n na jax jix bhai' tuñ jimda'. Ba'x xijai nañ machia'. ²³ Cham maat iñ no'ñ mukia' piam kuñ gu' duaka'. Na gu' no' ñich ba muu, dai nañ ba jimia' nañ buiñor bap tui'ka' guch Xoi'kam. Jix io'm jix bhai' ji chu buusnia' gu pui' ja'k aañ jiñ bui. ²⁴ Gu' ji nañ gu' pui'p xiñ aa' nax io'm jix bhai' ji chu buusnia' aapi'm jam bui nañ duatgìt jam palhbui'ñchu'nda' tu' na pìx bhaan. ²⁵ Ku gu'x bhai'x maat iñ ji aañ nañ pui ka xi dhuatu' dhi tuuku' bhaan, ba' mu ja'k jiñ chí'ñcho iñ jam bui nañ jam guguuxdhara' na pim xi gu'ki'nda' na pim mi' pui' jii'mda' na jax jix aa' guch Xoi'kam, gio na pim ba'x io'm jix bhai'm taatit jix biiñak ka' buiñor. ²⁶ Ba' aapi'm joidham jix bhai'm ilhdha' nañ gio mup ba aaya' jam bui, nañ gu' mi oirìt ba jam guguuxi'ñdha' bhaankam guch Xoi'kam.

²⁷ Ba' ja'p jañ jup xi jam tñdam jiñ jaaduñ, xim ga'ngada' pim no' pim mi' pui' jii'm na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. Na gu' no' ñich moo mui' ma jii piam ku gu' cham, pui'x chu maachim ka' iñ sia nar jax ka' gìt no' pim mi' pui' jii'm, gio no' pim dñilh xim gu'nguxdhat na pim jax ja'k jix io'm jum biiñkadim buiñor guch Xoi'kam, pui' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ook nach aagi'ñ nach jax dhuña' nach ba' cham jich chulhiiña' gatuuk. ²⁸ Gam na pim cham tu' ji ja ñbhidhat gui' nam xi jam bhaamki'ñ, na gu' dhi' bhaan jix bhai'x maati' ba' na pim aapi'm cham mu ja'k ka jii'm na pim pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha' gìt, gio gui' nam xi jam bhaamki'ñ jix bhai'x maati' ip nam mu ja'k jii'm nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', nat gu' gu Dios pui' ja'k duu na tu tui'ka'. ²⁹ Na gu' no' pim ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, cham tu' dai jam a'm jum aa' na pim ja'p pìx ti jügi'ñdha' buiñor, gu' ja'pji sia na jam a'm jum aa' na pim bhaankam jum tulhiiñdha'. ³⁰ Maa'n na jax pìx chu'm jich a'm jum aa' nach nakga' aañ gio

aapi'm, sia ku gu' jax jix xijai. Na pim jax bax maat na ñich jiñ chulhiiñaimik nakoo maa'nnim, sia xib japim jix maat nañ jax jiñ chulhiiñ, gu' pix ji nañ gu' nakoo'.

2

Na pui' ba ja tida' gu Paablo nat soi'm duu dñlh guch Xoi'kam sia ku jax jix io'm jir g'e'kam

¹ Aapi'm jiñ jaaduñ, no' pim bax maat na guch Xoi'kam pix jam guguxi'ñ bix aixim bhaan, gio no' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' jam a'm tajaanix, gio no' pim jix maat na jax ja'k jum bua no' pim nii'ñ na maadit mi' pai'm tulhiiñ, ² jam a'm jum aa' ip na pim jix bhai' kai'chit tu oi'ñka'. Bix na pim xim ja joi'gi'nda' maa'n na ji'x. Gio jax ña pim jum aa'nda', bix maap na pim pui' ja'k jum aa'nda', cham tu' na maadit maakam jum aa'nda', sia gu tu' na pim jax jix dhuñiik ka'. Aañ joidham jix bhai'ñ chaat ka' no' pim bix pu'ñi tu duiñchu'. ³ Cha'pim g'e'gerkam jum taatit bix aixim tu buada' na pim dñlh jax ilhii'ñ, na gu' dhi' dai na pim jax dhui bhaan pix jix bhaak ka', gu' ja'pji na pim soi'm ilhdhat tu' jax buada' nar jix bhai'm duukam. Pui' pim ja bia'ka' gu jai' nam jix io'm mui' namik, cham tu' pui' na aapi'm. ⁴ Na gu' cham jir am no' jaroi' gan gaagim na ja'p jim aagit na dñlh joidham jix bhai' tu jimda', gu' ja'pji bix maa'n jimdam na pim maap gaa'ñchu'nda' na jax ja'k jix bhai' tu jam jimda'.

⁵ Pui' pim ja'k jup jum aagit tu jimda' na jax guch Xoi'kam na ya' xi oilhimik. ⁶ Ja'pni ja'k bo nat tu jii: Sia ku gu' ja'xbui'p jir g'e'kam na gu Dios, cham ji'xdha' ja'xbui' g'e'kam jum ilh. ⁷ Ja'p xi dhuuk na dñlh jax jir tu'm nat ba' mi' dñir tujan-dam ki'n ji bii nat maa'nkam jup jim duuk maaxir ya' aach jich bui. ⁸ Ba' soi' pix jum ilhii'ñdha' na ji'x ya' oilhimik tuuku' bhaan, mi' dñir ba' dñlh maaxik xim ki na mit mua, na gu' tu' ka'm niidhat mi' pui' jim na jax jix

aa' guch Gi'kora'. Pui' ja'k tii mit na giilhim jix buam tu jim, bhaankam jix xi'irak mua mit bhaan gu u'uux na gai bit. ⁹ Pu'ñi dhuuk ba' gu Dios dñlh jix io'm g'e'kam ki'n dai nat pai' dhuuk giop tis jix dhaam, cham jax chu'm jumai ja'xbui' joidham kaidha' na jax gui'. ¹⁰ Ba' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, ja o'lhia ki'n gu'kuya' am buiñor gu Jesus bix gui' nam ji'k jix dhaam jup tu'ii', sia gui' nam ya'p tui'ka' dhi oi'ñga'n bhaan, sia gui' nam ka ko'iix ka'. ¹¹ Bix bhai' ji machia' am na dai gu Jesus jich Xoi'kam jix io'm jir g'e'kam, pu'ñi dhuuk ba' g'e'kamtuda' am gu Dios jich Gi'kora'.

Gu Paablo na ba ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam jügi'ñdham nam ja'p ji buan nam ti bigii'ñ ya' dhi oi'ñga'n

¹² Ja'p jañ ba' xi jam tidadam jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan. Ti'ñcho iñ na pim tu' ka'm jiñ ñiidhat mi' pui' duñiidha' jax ñañ jam titdada' jano' nañ mup tu't jam bui. Aañ ba' xib jup jix aa' na pim jix io'm tu' ka'm jiñ chügi mi' pui'p xi dhuñia' nañ jax jam titda, nañ gu' mik jup tu'ii'. Dñlh japim mi' pui' xi jii mit na pim jax ja'k cham mu ja'k bhüya' na pim pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', tu' ka'm japim xi chi niidhat sia tu' na pix bhaan na ba'x bhai' tu jam jimda'. ¹³ Na gu' gu Dios dñlh pui' jam jurtudidha' na pim ba' dai gux kii'p jum duukam bhaan titi'ñchot pui' tu duiñchu'nda', na gu' gui'x aa' na pim jix bhai' ji bubuakia' buiñor.

¹⁴ Bix na pim ji'k jix bhai'm duukam jup tu buada', cha'pim bhaan ñiokboda', ni ku pim pix am bhaan tu a'gada' ¹⁵ na ba' cham tu'x buam jum duukam jam a'm jup tui'ka' nam xi jam ni'ñdha' gu ja'tkam gui' nam cham tu' ka'm ti ni'ñ. Pui' pim ja'k tu jimda' nam jax ja'k jix maatit jam ni'ñdha' na pim jir maamra'n gu Dios. Na gu' aapi'm ja'p ji buan na pim mimim ya' dhi oi'ñga'n ja bui gui' nam cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, ja'p na jax gu

chiichia' nam mimiimda' tukaa' ja'k bha ja'p jix dhaam. ¹⁶ Ba' dhi' bhaan jix maati' ka' nar jix bhaim duukam gux bhaim kai'chdham ñi'ook dhi' na sia jaroi'x kii' ii'mda' tigia' no't bhaan ti jii'ndhak mi' pui' ba jii na jax jum kai'ch. Aa'ñ ba' cham pai' jax jii' aa'nda' jano' na guch Xoi'kam gio ya'p aaya' dhi oi'ñga'n bhaan no' pimit pu'ñi mi' pui' jii nañ jax jam titda, na gu' cham tu'r ja'p pix ka' ba' nañ ji'x nai' oilhia' nañ bhaankam tu juana' guch Xoi'kam. ¹⁷ Ba' cham jax bua sia mit mañ mua, na gu' dhi' ja'p ji buusnia' nañ aa'ñ ba' bix mui' xi chi tikia' na ji'x ka jam bi'iix na pim ti tikiim, na gu' pu'ñi ja'k ji buusan na pim jum tulhiinat mi' pui' jiiim na jax jix aa' gu Dios tu' silhkam ti jii'ndhat buiñor. Aa'ñ joidham jix bhain' chaat dhi' bhaan, ti pui'p jix aa' iñ na pim git aapi'm ja'xbui' pui'x bhain'p jum taat ka' na jax aa'ñ. ¹⁸ Gi no' pimit moo aapi'm jix bhain'p xim ilh pui' na jax aa'ñ, pui' pim ja'k xim ilhdha' na panaas aa'ñ pix jir aapi'm ka'.

Na ba ja aagi'ndha' gu Paablo na mu ja joochxidha' gu Timoteo gio gu Epafrodito guch Xoi'kam jügi'ndham nam Piliipos oidha'

¹⁹ Aa'ñ mu jam joochxidha' gu Timoteo na mu jam tii'mira' na ba'ñ ua'pdha' na pim jax jum ilhii'ñ nañ ba' bhaan jix bhain' ilhdha', ku gu' no'x aa'nda' git ji guch Xoi'kam nar ge'kam. Aa'ñ gui' pix buiñor jix biiñak. ²⁰ Na gu' cham jaroi'x jai'ch na jax gu Timoteo na pui'x buam jup jum aa' jam a'mkam ja'p na jax aa'ñ. Cham jaroi' jax xim aa' iam no'x bhain' tu jam jim ka' ba' cham. ²¹ Na gu' jai' dhit nam pui' tiip ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, diilh pix nam jax ilhii'ñ nam mi' pui' jiiim, cham tu' na jax ilhii'ñ guch Xoi'kam. ²² Dai gu Timoteo nax bhain' mi' pui' jim. Jix maat japim sia aapi'm na jax ja'k tu jim jano' na puñ oi'ñchu' na chich bhammi dir tu jam a'gi gux bhaim kai'chdham ñi'ook, bix aixim tu'm ki'n jii' palhbuidhim

ja'p na jax maa'n gu alhii no' joidham jix jügi'ñ gu taata'n. ²³ Dhi'ñ ba' mijii xi jam joochxidha' nañ jax pix xi machia' na jax ja'k tuñ jimia' nañ ya' kuup, ²⁴ sia kuñ gu' aa'ñ diilh buiñor jix biiñak kat ti nira na diilh pix pu ti'ya' guch Xoi'kam nañ jootom diilh mu jimii jam tigia' na pim jax jum ilhii'ñ.

²⁵ Gu' ba' xib nañ mui' xiñ ga'nga, bix jup jum aa' nañ mu jam joochxidha' gu Epafrodito na pui'p jir jich jaduun' jich Xoi'kam bhaan, sia ku pimit gu' aapi'm bhammi dir bhañ joochxi nach ba' pu'ñi ya' maap ba tu juan bhaan gux bhaim kai'chdham ñi'ook dhi' nach ki'n jich chulhiinat xi ñakoo'. ²⁶ Tii xi jam tii'gim sap bix aapi'm na pim jax jum ilhii'ñ, gio sap nax buam jum aa' na pimit pui' ti kai nat tu ai. ²⁷ Maaxik jup tu ai dho, tiip muu, gu' ji nat gu' siamri diilh gu Dios jix joi'mdak ma tii, sia aa'ñ xiñ joi'mdak jii' chi nañ ba' cham jumai pup bhaan jix buam jii' aa'nda', daipu' nañ tu' pix pu bhaan jix buam bañ aa'. ²⁸ Mijii'ñ ba' moo xi jam joochxidha' na pim ba' cham jax kam aa'nda' na pimit giop ba tii, dai na pim joidham jix bhain' bam taat ka', jootom moo bhammi dir ba ji buusnia'. ²⁹ Joidham japim jix bhaim ilhdhai aichdha' na bhammi ba aaya', ja'p japim ilhdha' na jax gu mia'n jam jaduun', na gu' pui'p ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Jix io'm japim tu' ka'm ja niidhat jix ja joi'g'i'nda' gui' nam pu'ñi ja'k tu jimda' na jax dhi'. ³⁰ Tii' na gu' dhi' tiip mumkim, pu kai'ñkam pix na jai'p jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam. Cham jaroi' maadiit aapi'm iam bha jimik jax kai'ch gu' na pim tu' bhaan xiñ palhbuidha' nañ a'm tum aagim ya' nañ pai'p tu'ii', dai dhi' na ya' ja'k giixchu'nda'.

3

Gu Paablo na ba ja aagi'ndha' nax io'm jum aa' nach mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' gu Dios, cham tu' nach jax ja'k tu jimda' aach diilh

1 Aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jix bhai' pim jum taat ka' buiñor guch Xoi'kam. Maa'n nañ jax jam titda xib, na gu' aañ jiñ bui cham jax bua siañ pix mi'ji dir bhai' ji kiksa, pui' na ñich jax tu jam ua'ñxi bi'pi' dir, na gu' aapi'm bhaan maachim na pim jax ja'k mi' pui' jii'mda' na ba'x bhai' tu jam jimda'. 2 Cha'pim mi ja kəkəkədat gu ja'tkam nam buam pix tu jim, nam gu' ja jikiakkichulhi'ñdhat ja i'ki a'lhich gu ja tutku' gu ja'tkam nam sap ba' bhaan jix maati' ka' nam jir Israel kam. 3 Jax dhui na gu' gui' nam silhkam matgilhdhix ka' nam jir Israel kam ja'tkam, jum aa' nam pui' ja'k tu jimda' na jax aach nach tu daan buiñor gu Dios, pui' na jax pix jich jurtu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', jix bhai'ch chaat ich ba' nach buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam. Dhi' bhaan tu daa'ñchu' ich aach, cham tu' gu tu' na daam dir jich chutku' bhaan jix maax ka'. 4 Maaxik dho aañ pui' ja'k jup jir tu'm kat bijik nañ chakui ti jii'ñdhat buiñor guch Xoi'kam. Cham jaroi' pui' ja'k jup tu jii jano' na jax aañ. 5 Na gu' na ñich jax maaxir, jix jum baik tanoolh ki'n jiñ matgilh jamit na ba' bhaan jix maati' ka' nañ jir Israel kam maa'nkam, nam gu'r Israel kam guñ gi'kora', gio mi' dhir ja'k jim iñ na pai' gu bopxi'ñ gu Benjamiin, ba' aañ jai'p jir jiñ boxii. Gu' ba' nañ jax ja'k jix maati' kəkəkə' na ji'k jax tu aagix ja bui gu Israel kam ja'tkam, mu ja'k jañich maa'n ñi'ook jup duu ja bui gui' nam pariseos jum tii'ti'nda'. 6 Ba'x io'm jix joojoidhat mi' pui' jimda' iñ nam jax ja'k tu jimda', cham jaroi' jai'ch ka' na tu' bhaan jax jiñ chiida', nam gu' biix pix jix mat ka' nañ mi' pui' jimda'. Ba' dhi' bhaan gə'kam jiñ chaati' bhai' ji ja tulhiiñchuda ñich gui' nam ba ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. 7 Jix io'm gu' nañ tu' ka'm ilhii'ñdha' pui' nañ ji'k jax tu jimda'. Ba' xib nañ buiñor ba ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam, ja'p xi dhuuk jañich, na gu' pu cham tu' bhai' na ñich ba maat. 8 Ja'p pix gu' nañ mi' pui' jimda' bak sia kuñ cham

tu' mi chii'gim jiñ ii'mda' bhaan, gu' guch Xoi'kam ji nar gə'kam nax io'm jum aa' nañ machia' nar tu'p tu'm da'. Dhi' bhaan jañ ba' gampai' pix ba ilhii'ñ nañ ji'k jax tu jimdat bi'pi' dir, dai guch Xoi'kam jañ pix bax dhaan gio nañ buiñor bax biiñak, na gu'ñ a'm ti niidhim, 9 ba' gammijiñ buiñor jup tui'ñgida'. Na gu' cham ji'xdha'x bhai' bi'ya' iñ git buiñor gu Dios no'ñ git maa'n nañ jax mi' pui' jimda' na jax pix tu aagix ja bui gu Israel kam ja'tkam, gu' ja'pji na ñich buiñor tu' silhkam ti jii'ñ na ñich ba'x bhai' ji bii. 10 Ba' xib dai nañ jix io'm jix maachim na jax pik ja'k tu jim guch Xoi'kam. Jix aa' iñ nañ ja'xbui' pui' bixchu'p jix chu aichu'nda' na jax gui' nat diilh duadi'k giop buus mu dir koi'ñga'n tir na mit tii yaas. Ja'xbui' pui'p jix aa' iñ nañ jiñ chulhiiña' nat jax jum tulhii gui', gio pu chu'm ki'n jup jix aa' iñ nam jiñ bhaamkidhaiñ mu'aa' na mit jax chu'm ki'n bhaamkidhak mua, 11 nañ gu' pui'p jix aa' nañ duadi' giop bamgia' mi' dhir koi'ñga'n tir nat jax jum duu gui'.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nach xi gu'ki'nda' nach mi' pui' jii'mda' na jax jix aa' gu Dios nach ba' buiñor aaya'

12 Ku gu' cham tu' ji nañ pui' kai'ñkam jup kai'ch nañ bar pu chu'm nañ jax chu'm bhaan tu a'ga, ni kuñ cham pui' ja'k kai'ch nañ jix uañ ki'n ba kii'k. Jax dhui na ñich gu' chakui ai na pai' juugit tu daaxix nañ aaya', ba'ñ a'm jum aa' nañ pui' mi' ka pup xi jimda' cham jiñ o'joldhat nañ ba' pu chu'm ba mai'chia', nat gu' pu chu'm ki'n jiñ a'm ti tii guch Xoi'kam nañ a'm jum aa' nañ aaya' sia nar jax ka' git. 13 Cha'pim pui' ja'k jum aa'nda' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nañ moo pui' bar tu'm. Chakui ji matgam. Ku gu' cham tu' bhaan ka tii'ñcho iñ ji nañ jax jir tu'm kat bi'pi' dir, ja'p xi dhuuk jañich biix. Ba' dai nañ biix jiñ jur ki'n ti jii'ñdhat mi' pui' jim na jax jix aa' guch Xoi'kam. 14 Bhaan jurchichu iñ nañ tu mai'chia' buiñor gu Dios na tuñ

makia' na tu'ñ a'm bipio', na gu'ch bai'ñ na tuch makia' bix nach jik jich chulhiinat mi' pui' jium nach ti jigiñ buiñor guch Xoi'kam Jesuus.

¹⁵ Bix nach jik bhaan ba xich maat nach ti jigiñ buiñor guch Xoi'kam, bix dhít jach mi' pui' duiñchu'nda' na jax ja'k jum aa'. Ba' no' maadit cham maatit maakam jum aa' na jax cham jir mi' pui', gu Dios diilh pui' ja'k jurtuda' na jax jir mi' pui'. ¹⁶ Ba' pu'ñi ja'k bix maap mi' pui' ba duiñchu'nda' ich nach jik tu' bax maat nach a'm jum aa' nach mi' pui' duñiidha' gammiji.

¹⁷ Mi' pim pui' tu daa'ñchugit mi' pui' jiumda' na pim jax jiñ ñi'ñ aañ nañ mi' pui' jim, piám gui' pim xi ja ñiidhat nam jik mi' pui' ba jium na chich jax ja'k jam aa'ñdhak jano' nach bhammip tu't jam bui. Aañ pu jam titda aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan. ¹⁸ Nam gu' mui'x jai'ch gu ja'tkam nam ti pui'p ti jigiñ buiñor guch Xoi'kam, dai ji nam gu' pui' ja'k tu jim na jax ja'k bhaan jix maati' nam cham jix ñiidham gu u'uux na gai biit nat bhaan muu guch Xoi'kam. Mui' kim jañich bhaan ba tu jam a'gi dhi' bhaan jiñ jaaduñ, ba' gioñ pui'p xi jam titdax buam jiñ aagit. ¹⁹ Ja'p ilhiiñdha' am gu ja boopok na jax gu Dios nam ba' dai gu tu' gaa'ñchu'nda' nam gaamdha'. Gio gu tu' nam git bhaan jix xi'irda', ja'kbui' kat dhi' bhaan g'g'erkam jum taat ka' am, gio nam dai bhaan jujurtika' gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch. Ku gu' dhi' pu chu'm gu ja'tkam mu ja'k bhaya' am ji gatuuk nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. ²⁰ Aach ba' dai nach ba iimchudhix nach buiñor aaya' gu Dios. Ba' jix dhaam dir pix jup ñira' ich na bha jimda' gu g'erkam jich Xoi'kam nax bhaai' na jaroi' na pix baabu' mi' dhir bhaan gu boi na mu ja'k bhix na pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. ²¹ Ba' ya'ch pataaxdhai guch chutku' na cham ki', pui' ja'k duña' na jax diilh gu tukga'n na joidham tanoor, na gu' bixchu'x aichu'n na pu tu duña', sia tu' na pix

cham xijai kam ilhiiñ, na gu'x io'm jir g'erkam.

4

Gu Paablo na pui' ba ja tida' nam gammijix bhai'm taat ka'

¹ Ba' ja'p jañ xi jam tidam ip jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan aapi'm nañ jix io'm xi jam joi'mdat xi jam da', gam nañ ti xi jam tiggim. Na gu' aapi'm jir jiñ mai'chik, jix bhai'ñ chaat iñ ba' jam bui. Mi' pim pui' xi jiumda' na pim jax mi' pui' ba jium na jax jix aa' guch Xoi'kam nar g'erkam.

² Gu Eboodia gio gu Siintike, aañ soi' ja tida nam iam maa'n ñi'ook xip duña', nam gu' ti jigiñ buiñor guch Xoi'kam. ³ Ba' aap Siisigo nap jir jiñ jaaduñ guch Xoi'kam bhaan, iam jap mi' dhir xi ja palhbuidha' nam jax ja'k maap maa'n ñi'ook jup duña', aañ pum titda, nap gu' dai aap mi' pui' duiñchu' git tu juan ja'p na jax aañ. Jum guguuxdhak jiñ palhbui mit gu' dhi' gook u'uub jano' na ñich bhammi dir tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga nam jax ja'k dui cham mu ja'k bhaya' gu ja'tkam nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. Sia bix gu Klemeente gio jai' jikchi pup na mit jup jiñ palhbui, ba' aañ jix maat nam dhi' bix ba ua'ñix jix dhaam bhaan gu u'uan nam pai' ja daasaim gui' nam jik gammiji buiñor bap tui'ka' gu Dios.

⁴ Ba'x bhai' pim jum taat ka' gammiji buiñor guch Xoi'kam. Gioñ moo pui'p xi ch'ya': Jix bhai' pim jum taat ka'. ⁵ Cha'pim ja bhaamkidhat gu ja'tkam, jir jix bhabhai'kam ka' pim pix ja bui. Na gu' guch Xoi'kam bar mia'n na gio ya'p aaya', ba' cham jir am no'm jax jam a'ga gu ja'tkam na pim cham jir jix bhabhai'kam.

⁶ Cha'pim bixchu'x buam jum aagit bhaan titiñchoka', gu' ja'ppi na pim xi aagiñdha' pix gu Dios buiñor ji chu daanit na tu' jam a'm jum aa'nda'. Xi taxchaabgidhai pim ba' na pim pai' dhuuk pu'ñi xi aa'ñdhai. ⁷ Ba' diilh jam tajaañdha' gui' na pim ki'n jix

bhai'm taatit tu oi'ñka' gammiji, na gu' diihl jix bhax maat na jax ja'k jich guguuxdhatu'nda', sia kuch gu' aach diihl cham maat. Ba' gui' pix pui' jam jurtudidha' na pim ba' dai bhaan titii'ñchoka' na tu'r jix bhax duukam, ba' bhaan jix bhax maat ka' pim, na pim gu' maap maa'n ñi'ook jup duuk guch Xoi'kam Jesusus.

Gu Paablo na pui' ba ja tida' nam dai bhaan titii'ñchoka' gu tu' nar jix bhax duukam

⁸ Ja'pniñ ba' moop xi jam tidadam jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan. Dai gu tu' nar jix kii'p jum duukam japim bhaan titii'ñchot mi' pui' jiidma' na jax jix aa' gu Dios. Pui' pim ja'k tu jimda' nam jax ja'k pix jix bhax jam aa'nda' gu ja'tkam na pim jir jix kiki' ja'tkam. Bix aixim japim tu' ka'm xi chi niidhat.

⁹ Pui' pim ja'k mi' pui' xi jimia' na ñich jax jam aa'ñ gio na pimit jax ja'k jiñ chi na ñich mi' pui' jii jano' nañ bhammi dir jup tu't jam bui, pui' nañ jax ja'k tu a'gada' na pim jiñ kexex', gio na ñich jik tu' jax dhuu. Na gu' no' pim bix pui' tu duiñchu', jam a'm jam tajaandhidha' gu Dios gui' na pim ki'n gammijix bhax maatit tu oi'ñka'.

Gu Paablo na ba ja taxchaabgidha' na mit mui' ba joochxi gu tuumiñ

¹⁰ Aañ jix bhax ñ chaat buiñor guch Xoi'kam na pimit giop mañ chi'ñcho. Ku gu' cham tu' ji nañ ja'p kai'ñkam jup kai'ch na pim moo pu cham jix jiñ chi'ñchokat, ja'pji nañ ja'p kai'ñkam jup kai'ch na pimit siamrix bhax ma duu na pimit mañ palhbui ki'n gui' na pim tu' ilhii'ñ nañ a'm jum aa'. ¹¹ Dhi' sia cham pui' kai'ñkam jup kai'ch iñ na moox io'm jiñ a'm bam aagit dhi' na pimit tu' ki'n bañ palhbui. Jax dhui nañ aañ cham jax kar jiñ aa'ndam sia kuñ palhup pix bia' gu tu', nañ gu' bhaan ba xiñ maat. ¹² Siax maat iñ nañ jax ja'k tu jimda' no'ñ pu cham tu' bia' ni jix, gio no'ñ gex' bia' gu tu', pui'p jix maat iñ nañ jax ja'k jup tu jimda'. Sia tu' na pix nañ dhaam jimidha' bhaan ba xiñ maat iñ. Pui'

na jax no'ñ uamaim, bhaan ba xiñ maat iñ nañ jax ja'k nakga'. Gio no'ñ bia' nañ tu' jugia', jix maat iñ ip nañ jax ja'k jup tu jimda'. ¹³ Bix aixim cham tu' bhaan jax jir jiñ aa'ndam iñ kia', na gu' guch Xoi'kam pix nañ a'm ti niidhidhat jiñ palhbui'ñchu' nañ ba' bix aixim bhaan jix chu nakoo'nda'. ¹⁴ Ku pim ti gu' siamrix bhax duu ji na pimit bhax bañ joochxi na pim pui' jim aagit na bixchu'ñ a'm tum aa' nañ ya'ñ chulhiñ.

¹⁵ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aapi'm na pim bhax oi'dha' Piliipos na pim jik maap jum jumpadat daan guch Xoi'kam, dai aapi'm jix bhax duu na pimit bhax joochxi gu tuumiñ na pimit maap xi jumpadak jik na cham jam a'm kam aa', na pim gu'x bhax maat na ñich jam ua'p gux kii'p jum duukam jam i'ii'mda' ir bhaan na ba'x bhax ba tu jam jim. Jano' bhax bañ aichulh jamit na ñich kia'pix bhax dhir ba ji jii Masedoonia na ñich maakam ja'k ba ji chu a'gam gux bhax kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga nam jax ja'k dui cham kam tulhiña' gu ja'tkam. ¹⁶ Gio gama ja'k Tesaloonika nañ bap tu'ii', gio pimit bhax xiñ joochxi jikchi kim pup gu tuumiñ na jik cham jam a'm kam aa' maap ji jumpadak, nañ ba' ki'n tu saba'da' tu' nañ a'm jum aa'. ¹⁷ Ku gu' cham tu' ji nañ moo dai dhi' bhaan jurtikat jix aa' na pim pix bhax jiñ joochxi'ñdha' gu tuumiñ, gu' ja'pji nañ tu' pik jix aa' aañ, ja'pji na pim aapi'm jix io'm gex' jum duukam tu mai'chia' buiñor gu Dios gatuuk. ¹⁸ Aañ xib cham tu'ñ a'm jum aa' gu', kapup bia' iñ aixim na jik jiñ a'm tum aa', jai' pup xiñ bipio'. Pui' dhi' pix jir di' na pimit bhax joochxi buiñor gu Epafrodito. Ba' dhi' ja'p ji buus na pimit tu kubhio ki'n gui' na joidham uub, gio na pimit ti tii buiñor gu Dios nat ba'x kii'p jum duukam ki'n tii. ¹⁹ Gui' pix ba' gammiji xi jam joi'mdat tu jam maakidha' na jik tu' jam a'm jum aagidha', na pim gu' buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam. Na gu' guch Gi'kora' bixchu' bhaan jix io'm jir tu

bia' kam, ²⁰ ba' dai gui' pix jix bhai' nach gø'kamtu'nda' gammiji. Pu'ñi ba' moo tu tui'ka'.

Na ba ja tabuimgidha' gu Paablo

²¹ Mi' dhir japim bix jñ a'mkam xi ja ñio'kdha' gui' nam ji'k ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Ya' dir mui'p jam ñio'ki'ñ am guch Xoi'kam jügi'ñdham nam ya'ñ bñm jup tu'ii'.

²² Sia bix mu jam ñio'ki'ñ am guch Xoi'kam jügi'ñdham gui' nam ji'k ya ja'p maap jum jumpadat daan guch Gi'kora', gui' pik nam jir tujuandam tugi'ñ gux io'm gø'kam Rooma kam.

²³ Ja'pni tu tui'ka' ku ba' moo guch Xoi'kam nar gø'kam pix gammiji jam a'm ti ñidhidha' bix ji'ma'n aapi'm.

**GU UA'NA'N GU PAABLO
NAT TU JA UA'ÑXI GUI'
NAM TI JHGI'Ñ BUIÑOR
GUCH XOI'KAM NAM
KOOLOSAS OI'DHA'**

Na ba ja ñio'kdha' gu Paablo

¹ Aañ jir Paablo, jir nobii'ñ iñ guch Xoi'kam, nat gu' gu Dios pui' ja'k jix aagak pu chu'm ki'n jiiñ dhai. Ba' tu jam ua'ñxi'ñ ich gook dit guñ jaduun' jich Xoi'kam bhaan na Timoteo tii'. ² Tu jam ua'ñxidha' ich aapi'm na pim pui'p jir jich jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim bhammi dir oi'dha' Koloosas, Dios buiñor jup tui'dhi' pim. Ba' gui' pix jich Gi'kora' Dios git jam a'm ti niidhidha' na pim ba'x bhai'm taatit tu oi'ñka'.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na gammiji ja a'mkam tu daan buiñor gu Dios

³ Aañ gammiji jam a'mkam tu daan buiñor gu Dios gui' nar Gi'korga'n gu Gek'am jich Xoi'kam, taxchaabgi'ñdha' iñ gammiji, ⁴ nach gu' pui' tē kēē na pim sap tu' silhkam bix jam jujur ki'n buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam, xim jajoi'gi'n japim sap bix ji'ma'n na pim Dios buiñor jup tui'dhi'. ⁵ Ba' xib dai na pim ti niira na pim maa'n kap aaya'x dhaam nat pai' gu Dios ba tu jam bi' na pim aaya'. Ba' dhi' na pim ba ti niira na pim maa'n kap aaya' buiñor gu Dios, gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam nat pui' jam duu, na pimit gu' cham jax ji chi'ñk kēēk mi' pui' ba jii na jax jum kai'ch, na pimit gu' maat nar silhkam, cham tu' nar iatda'. ⁶ Dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na mit tu jam a'gi, jum gi'lhdhim bix kap na ji'x oi'ñga'n, pix ja'x ji ti jii'ñdhim am mui' gu ja'tkam, ja'p na jax aapi'm bhai' dhir na pimit ba mui'dha, sia ku mit gu' tii ji'k pix kēēk ti jii'ñ na jax jix chu joi'gi'n gu Dios, maat japimit na tu' silhkam jix chu joi'gi'n, cham tu' na pui' pix jum

kai'ch. ⁷ Guch jaduun' Epaapas pui' tu jam a'gi na pu chu'm ka'm jup tu jax ja'p na jax aach, na pim aapi'm jaroi' pui' bia' nar jix kii' tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam. Gio aach pui'p jix kii'galhi'ñ dhi' dhich jaduun' jich Xoi'kam bhaan, ⁸ nat gu' dhi' ba' yach aichulh gu ñi'ook na pim jax tu jim bhammi dir, pu'ñi sap xim ja joi'gi'n japim bix ji'ma'n na jax jam jurtu'n gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda'.

⁹ Ba' aach moo jano' na chich jax pui' ti kai, jam a'mkam jachich pu tu daan buiñor gu Dios, jano' dir jach cham ji'x mik ka buppa nach jam a'mkam tu daan. Pui' soi' titdatu'nda' ich gu Dios na jam makia' gu matda' na pim ba'x bhai' machia' na jax pik ja'k jix aa' na pim mi' pui' jimia', sia gu ii'mda' bhaan na pim tu machia' na jax ja'k tu tu'ii'. ¹⁰ Na gu' mi' dhir ba' no' pim pu'ñix bhai' bax maat, mi' pui' ba duiñchu'nda' pim na jax ja'k jum aa' no'ñ pu'ñi buiñor bap tui'dhi' guch Xoi'kam, dai gux kii'p jum duukam japim bap tu duñidha' gu' na jax pix jix aa' gui'. Saalh japim pu'ñix kii'p jum duukam bhai' jip tu duñia', mikkat jix io'm, na pim gu'x bhai' ba machia' na jax ja'k jix aa' gu Dios na pim mi' pui' jii'mda'. ¹¹ Gio pui' soi'p titdatu'nda' ich gu Dios na gui' pix pui' jam duñia' na pim bix aapi'm jix chu nakoo'nda', na pim cham tu' jax jir jum aa'ndam ka', na gu' gu Dios joidham bixchu'x bhaai' na pu tu duñia'. ¹² Dai ba' na pim taxchaabgi'ñdha' gu Dios jich Gi'kora' joidham jix bhai'm taatit nat ba tu jam bi' na pim pai' buiñor aaya', na pai' joidham jix chu maax, nat gu' gu Dios diilh pui' pu ja tiidak guch bopxi kat na pu'ñi maa'n kap ja aichdha' nam buiñor aaya' gui' nam jir ja'tkam tugi'ñ ka'. ¹³ Gu Dios mi' dhir jich boosolh na pai'ch dhaam kap tu' gux chukgam, mi' ja'k ba'ch chuttu na pai'r gek'am gu diilh Maraa'n, gui' nax io'm jix dha'. ¹⁴ Dhi' dhi Maraa'n bhaankam xich joi'gilh ip aach nat ba'ch boosolh mi' dhir nach pai' mu ja'k ba jii'mit nach pai' gammiji git mi'

pup jich chulhiiñdha', dhi' bhaankam jich uañ bix guch ua'tulhdhara'.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na chich jix bhai' ba bii buiñor gu Dios bhaankam guch Xoi'kam nat jich a'mkam muu

¹⁵ Guch Xoi'kam jir di' pix gu Dios nat maa'nkam jup jim duuk ya' xi oilhimik jich bui. Na gu' gu Dios tii cham maax, jir iimda' pix. Pu bii'pi' dir bap tui'dhi' dhi Maraa'n nar jich Xoi'kam nat ba' mi' dhir bap tu duu bix nach ji'k tu' ti nii'n. ¹⁶ Gu Maraa'n pix bhaankam jup tu duu gu Dios bix na ji'k tu'x chu jai'ch jix dhaam ja'k gio dhi oi'nga'n bhaan, pui' na jax gui' na tu' cham maax. Jup ja duu gui' nam i'ii'mda' bhaan tu dudua na bix aixim jix bhaai' nam pu tu duña' nam jax ilhii'ñdha'. Dhi' bix jup tu duu gu Dios bhaankam guch Xoi'kam, pu kai'ñkam pix jup tu duu na ba' guch Xoi'kam pix bhaan tu bi'ya'. ¹⁷ Gu' ba' na gu' guch Xoi'kam jix io'm bijik dir pu bax jai'ch nat ba'p ba tu jai'chdhir bix aixim, gui' pix bhaan jup tu tu'ii' na ba' pui' tu tui'dhi' na jax jir joidham dhi' na ji'k tu'x chu jai'ch. ¹⁸ Gio gu' guch Xoi'kam pui'p ji buusan nar jich mo' aach nach ji'k buiñor ti jügi'ñ. Gio bii'pi' duadik jup bam koi'nga'n tir dir ja'p na jax nax io'm bijik dir pu bax jai'ch nat ba'p ba tu jai'chdhir bix aixim, pu kai'ñkam bii'pi' duadik bam na ba' pu'ni bix bhaan ji chu bi'ya' na ji'x tu'x chu jai'ch. ¹⁹ Na gu' guch Xoi'kam pu bijik dir dhi' pix jir di' gux Uañ I'imdaga'n gu Dios, ²⁰ bhaankam ba' guch Xoi'kam pui' tu duu nax bhai' tu bi'ya' buiñor na cham mi' pui' ka tu tui'ngit na jax jix aa' bix nat ji'k tu'p tu duu na ji'k tu'x chu jai'ch, pui' na jax na ji'k tu'x chu jai'ch jix dhaam ja'k gio na ji'k tu'p jix chu jai'ch ya' dhi oi'nga'n. Jix bhai' tu bii bix buiñor gu Dios nat jaax pix gu i'ra'n guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai bit.

²¹ Aapi'm cham tu' jam kügalhdhat bii'pi' dir gu Dios, na pim gu' cham tu'r Israel kam ja'tkam ka' jam jujur am bhaan, daix buam jum duukam

japim jup tu buada' na tu' cham jir kü'. ²² Gu' ji na gu' xib gu Dios pix diilh pui' jam duu na pim jix bhai' bi'ya' buiñor na ba' xi jam joi'mdat jam a'm ba ti niidhim, pui' jam duu bhaankam guch Xoi'kam nat jum tulhii tuuku' bhaan na ya' xi oilhimik. Pu kai'ñkam pui' duu gu Dios nax aa' na pim buiñor aaya' cham tu' bhaan u'ua'tulhdhix kam, dappaam jix u'uañ pix na pim buiñor aaya'. ²³ Ba' no' pim gu' aapi'm jix aa' na pim buiñor aaya', dai na pim mi' pui' xi jii'mda' tu' silhkam ti jii'ñdhat buiñor guch Xoi'kam, maa'n na pim jax mi' pui' tu daa'ñchu'nda' na pimit jax ja'k kai gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, na mit tu jam a'gi na bhaan tu a'ga na pim jax ja'k dui cham mu ja'k bhüya' na pim pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. Dhi' ji' ji pu chu'm dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na bix kap nai' tum a'ga na ji'x jir oi'nga'n. Ba' aañi' Paablo dhi' pu chu'm ki'n jup ja palhbui'ñ gu jai' nam nai' tu a'ga, aañ pui'p tu a'gichu'.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nat dhi' bhaan ti ti gu Dios nax bhai' tu ja aagi'ñdha' gui' nam buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam

²⁴ Ba' aañ xib jam a'mkam pix jiñ chulhiiñ. Jix bhai'ñ chaat iñ nañ jam a'mkam jiñ chulhiiñ, jam a'mkam ba tii muim iñ ip sia na ji'x tii ka bi'iix nam jum tulhiiña' bix gui' nam ji'k ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Diilh guñ chuuku' ki'n jañ ja a'mkam ba tii muim, katti ba' iam jix bhai' tu ja jimia' diilh, pui' nat jax jup jum tulhii guch Xoi'kam jich a'mkam aach nach ji'k buiñor ba ti jügi'ñ. ²⁵ Gu Dios pu chu'm ki'n jiñ a'm ti tii nañ jix bhai' ja duña' gui' nam ji'k pu'ni buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam na ba'x bhai' tu ja jimia', nañ jix bhai' ja aa'ñdhidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na jax pik jir jum duukam. ²⁶ Gui'ñ aagit jup kai'ch nañ jix bhai' jam aagi'ñdha' nat diilh gu Dios jax ja'k tu dai na tu duña' pu'ni gatuuk.

Jix io'm mui' oidha'p duu nat dir pui' ja'k tu daasak, pu cham jaroi' maatit kɛkɛ' na jax jir jum duukam ka'. Xib ba'x bhai' ka matgir na jax jir jum duukam, nat gu' diilh gu Dios pix jich aa'n nach jik jir ja'tkam tugi'n. ²⁷ Gu Dios diilh jix aa na pu'nich aagi'ndha' aach nach jik jir ja'tkam tugi'n nat jax ja'k tu daasak bijik na pu cham jaroi' maatit kɛkɛ', nach ba' mi' dhir bhaan machia' nax aa' gu Dios na joidham jix bhai' tu ja jimia' bix gu ja'tkam, pui' na jax sia gui' nam pu'ni cham jir Israel kam. Ba' dhi' nat jax ja'k tu daasak gu Dios na pu cham jaroi' maatit kɛkɛ', guch Xoi'kam ti pu aagit jup kai'ch na pu'ni gatuuk ya' aaya', dhi' na jam a'm ti niidhim xib, gam dhi' na pim jaroi' buiñor ti jii'ndhat jix aik na pai' joidham jix chu abhaar.

²⁸ Ba' aach bix jich jujur ki'n jix bhai' xich ga'ngidhat tu a'gim na jax ja'k tu tu'ii' buiñor guch Xoi'kam, nach ba'x bhai' bi'ya' buiñor jano' nach pai' dhuuk buiñor aaya'. ²⁹ Dhi' bhaan jañ gammiji tu juantu' aañ, cham jañ pai'n o'jolhi'n, na gu'n a'm ti niidhim guch Xoi'kam na ba' bixchu'x bhaai' nañ pu tu duñia'.

2

¹ Ti'nchoka' pim jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nañ aañ jix io'm jiñ dhikoo'ndhatu' jam a'mkam aapi'm na pim jik Laodiisea oi'dha', bix sia gui' nam cham jiñ maat, nam pu cham pai' dhuuk jiñ ñii'n maaxik. ² Jiñ dhikoo'ndhatu' iñ ja a'mkam nam ba'm guguuxdhai ja jujur am bhaan gammiji xim jajoi'gi'nda' bix jima'n. Jiñ dhikoo'ndhatu' iñ ip nam ba'x bhai' machia' nat jax ja'k ti gu Dios bijik na tu' jax dhuñia'. Gu Dios jir dhi' pix guch Xoi'kam. ³ Ba' guch Xoi'kam pix bhaan jix jai'ch gu matda', dhi' buiñor bhaan jup tu tu'ii' sia pik nar jax ka' git. ⁴ Aañ jam aagi'n na pim ba' cham jaroi' jii'ndha' sia chi moo ti joidham jix bhai' xi bua na xi chu a'ga. Na gu'

dhi' na mi' pix jam iatgi'ndha', jix mamatdagim xi kai'chdha' am gu' gui' nam iatda'. ⁵ Gammiji jam ti'ncho iñ gu' aañ sia kuñ gu' cham jam buip tu'ii' gu maaxik, ba' aañ jix bhai'n chaat nañ jix maat na pim aapi'm mi' pui' jii'm na jax jix aa' guch Xoi'kam, na pim gu' sap tu' silhkam buiñor ti jii'ndha'.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nax kii' ii'mda' ba ua'ka' gu jaroi' no't buiñor ba ti jii'ndha' guch Xoi'kam

⁶ Ba' gammiji pim mi' pui' xi jii'mit na jax jix aa' guch Xoi'kam, na pimit gu' pu kai'nkam buiñor ti jii'n. Jir jam gɛ'kam tuk ba' xib. ⁷ Mi' pim pui' tu daa'ñchu'nda' nam jax ja'k jam aagi'n nax aa' guch Xoi'kam, maa'n na pim jax mi' pui' tu duñiidha' na pim ba' pu dhi' bhaan jix io'm kaa-paka'. Gammiji pim taxchaabgi'ndha' gu Dios.

⁸ Cha'pim mi ja kɛkɛ'nda' gui' nam jix mamatdagim xi kai'chdha', nam gu' jam iatgi'ndha' pix. Jir pui' ka' dho panaas nam jax kai'chdha', gu' pix ji na gu' cham tu'r silhkam ka'. Na gu' diilh pix nam jax ilhii'ndha' nam pu kai'chdha' na jax ja jurtu'nka' gux buam jum duukam ya' kam dhi oi'ñga'n, cham tu' nam mi' pui' tu daa'ñchu'nda' na jax jix aa' guch Xoi'kam.

⁹ Guch Xoi'kam maa'n na jax pix jir di' gu Dios. ¹⁰ Ba' guch Xoi'kam jir gɛ'kam ja bui gux buam jum duu'nkam nam jix chu jai'ch ii'mda' bhaan, cham tu'r jupaabkamu'n am. Jix bhai' tu jam jim ba' aapi'm na pim jik buiñor ti jii'ndha'. ¹¹ Gu Israel kam ja'tkam jum matgilhi'n am na ba' dhi' bhaan bax maati' ka' nam dhi'r di' gu ja'tkam tugi'n gu Dios. Ba' aapi'm sia ku pimit cham pui' ja'k duu, na pimit buiñor ti jii'n guch Xoi'kam, gu Dios pui' ja'k ba jam duu na pim pui'p bar ja'tkam tugi'n ka' ja'p na jax gu Israel kam ja'tkam. Mik ba' jam bui'ñchulh na pim ba' cham ua'tulhdhara' bhaan ka titii'ndha', ba' dhi' pu'ni ja'k ja'p ji buus na pimit jum matgilh ja'p na jax gu Israel

kam ja'tkam na pim ba' bar ja'tkam tugi'ñ gu Dios. ¹² Na pimit pai' dhuuk jum bopko suudai' ki'n, dhi' ja'p jir jum duukam na pimit biima'n jum yaas guch Xoi'kam jano' na mit pai' dhuuk yaas na mit xi mu'aak. Ba' nat pai' dhuuk duadik giop buus mi' dhir koi'nga'n tir, aapi'm pui' biima'n dududik jup baapam, na pimit gu' ti jii'ñ na dai gu Dios bixchu'x bhaai' na pu tu duñaia'. ¹³ Na gu' biipi' dir ja'p ji buusandat na pim ko'iix kat, na pim dai ua'tulhdhara' bhaan jum tukgi'ñka', cham tu'r ja'tkam tugi'ñ ka' pim gu Dios. Ba' xib ba bubua pimit biima'n guch Xoi'kam, gu Dios pix diilh biima'n jam dudua'ñ, ba uañchudhix xib gu jam ua'tulhdhara'. ¹⁴ Biix na ji'k jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees, cham tu'ch palhbuidhat nach ji'k jax tii chu buada', dai na mu ja'k jich bhichdhatu'ndat nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiñdha', gu' pix ji nat gu' guch Xoi'kam tu soo'm nat muu bhaan gu u'uux na gai biit. ¹⁵ Ba' bhaankam guch Xoi'kam, gu Dios ja xi'rbo biix gui' na bixchu'x bhaai' nam pu tu duñaia', nam i'ii'mda' bhaan jix chu jai'ch. Cham tu' ki'n ji bii mit nam xi ja ni'ñ gu jai' nam jup jix chu jai'ch, nat gu' xi ja u'uuk ja saagi'ñ ja tuttuk biix pu tii nam cham tu' ka bhaai', guch Xoi'kam pix nat muu bhaan gu u'uux na gai biit.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nach dai gaagidha' nach jax ja'k tu mai'chia' gux dhaam kam

¹⁶ Cham jir am no' jaroi' cham jam kügalhi'ñ na pim kua' gu tu', piam gu tu' na pim io', piam no' pim cham tu piastat gu jax chu'm tanoolh na pai' dhuuk jum aa'nda', pui' na jax na kia'pix bhai' dhir ja'p ba gixia' gu masaa'n, piam na pai' dhuuk cham tum juanda'. ¹⁷ Jax dhui na gu' dhi' ja'p pix ji buusan nar ikgiga'n guch Xoi'kam, dhi' bhaan pix jum ua'rgi'ñ nam jax ja'k tu jimda' gu ja'tkam. Gu' ba' guch Xoi'kam pik bhaan jup tu tu'ii' dhi' biix. ¹⁸ Ba' cha'pim jaroi' jii'gi'ñdha' sia ku jaroi' jax kai'ch na

pim jum ua'tulhi'ñ, sia chi moo soi'm ilhdhat tii tu daan panaas ja bui gu noonbi'ñ gu Dios. Pui' xi kai'chdha' am moo nam jix dhuduu'nkam ja ni'ñ jix dhaam kam, gu' ji nam gu' iatda' nam jax dhui pix bhaan g'e'gerkam jum taat ka', dai gux buam jum duukam nam bhaan titii'ñchoka' gu' na tu' cham jir kii'. ¹⁹ Cham tu' buiñor jup tui'ka' am gu' guch Xoi'kam dhi' pu chu'm gu ja'tkam, guch Xoi'kam pix gu' nar g'e'kam ja bui dhi' nam buiñor ti jii'gi'ñdha', dhi' ba' ja guguuxdha' nam jix io'm mi' pui' xi jii'mda' na jax jix aa'. Guch Xoi'kam pix sia ja maak na tu' ja a'm jum aa'nda' gui' nam buiñor ti jii'gi'ñdha', sia guch Xoi'kam pix diilh mi' ja tuttu' gui' nam buiñor ti jii'gi'ñ na pai' jax jix aa' gu Dios nam tuutka'.

²⁰ Ba' aapi'm buiñor bap tui'dhi' guch Xoi'kam xib, na pim gu' ba ti jii'gi'ñ nat jich a'mkam muu, cham tu' pim ja bui kap tui'dhi' gui' nam ii'mda' bhaan ya'r g'e'gerkam dhi oi'nga'n bhaan. Gu ba' no' pim gu' cham ja bui kap tui'dhi' dhi', jax ku pim ba' pui pui' ja'k tu jim ja'p na jax no' pim panaas ja buip tui'dhi'? Pui pim ja jii'gi'ñ gui' nam jup jam titdada': ²¹ "Ja'p tu'm jir ua'tulhdhara' no' pim gan da'ngi. Ja'p tu'm jir ua'tulhdhara' no' pim gan kua'. Ja'p tu'm jir ua'tulhdhara' no' pim gan di'nka." ²² Dhi' ya' pix gu' nam diilh jax ilhii'ñdha' gui' nam pui' kai'chdha', na gu' dhi' saalh pui' ja'k tii pup xi chu jimdat am gu ja'tkam mikkat maakam jup ba tu duiñchu'nda', cham tu' nam gammiji pui' pu tu jimda'. ²³ Tii dhor am ip pui' nam jax kai'chdha', nam gu' tu ja aagi'ñdha' nam jax ja'k soi'm ilhii'ñdha' gu ja'tkam gio nam jax ja'k jix bhai' tu jimda'. Ja aagi'ñdha' am nam tulhiiñchuda' gu ja tutku' na ba'x bhai' tu ja jimia', gu' pix ji na gu' dhi' pui' ja'k cham ji'xkat jich palhbuidha' nach jax ja'k dui nakga' nach biix aixim jix buam jix chu duñiik ka'ch chutku' bhaan.

3

¹ Gu' ba' na pimit gu' aapi'm ko'ik giop ba dudua biima'n guch Xoi'kam, jum aa' na pim gaa'ñchu'nda' na pim jax ja'k daix dhaam ja'k tu mai'chia', na gu' guch Xoi'kam jix dhaam daa, kiin' dir ja'k daa na pai' gu Dios. ² Dai gux dhaam kam japim bhaan titi'ñchoka', cham tu' gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix jai'ch. ³ Na pimit gu' aapi'm ja'p ji bubua na pimit koi buiñor gux buam jum duukam, ba' xib ja'p ji buusan na pim buiñor ba ulhñix gu Dios biima'n guch Xoi'kam. ⁴ Guch Xoi'kam pix jir jam ii'mda' aapi'm, na gu' na pai' dhuuk maaxik jam buim maaxdha', aapi'm pui' buiñor jup jum maaxdha', ba' dai na pim buiñor ja'k ji aaya', gammiji pim ba' pu buiñor bap tui'ka' na pai' dhir jix io'm jir gø'kam.

Gu Paablo na bhaan ba tu a'ga' nach jax jir tu'm kat bïpi' dir gio xib nach buiñor ba ti jügi'ñ guch Xoi'kam

⁵ Ba' kapbhai' nat ja'p ji buus na pim ba ko'iix buiñor gux buam jum duukam, cha'pim ka kïsaidha' na pim jix buam jum duukam jup tu buada'. Cha'pim nai' pix ja biim ka boppoda' gu u'uub no'm cham jir jam bïpna'. Cha'pim pui' ja'k jix buam tu jimda'. Xi ñakoo'nda' pim sia ku jax jix buam tu tatda' na pim jix buam jix chu duñiik. Cha'pim jix aa'nda' sia na pim git ja'p pix mui' xi bia'ka' gu tuumiñ, na gu' dhi' pui' pix jup ji buusan na jax no'ch ja bui tu daan gui' nam didios jir jum titgidam jup duiñxim. ⁶ Na gu' dhi' pu chu'm ki'n ba' ja tulhiñchuda' gu Dios gu ja'tkam gui' nam cham jix kïgalhdha'. Na gu' gui' nam cham kïgalhi'ñdha' gu Dios, dai pu'ñi ja'k nam tu buada', cham tu' ka'm ni'ñdha' am. ⁷ Aapi'm pu'ñi ja'k jup tu jimdat gu' bïpi' dir na pim chakui ti jü'ñdhat buiñor guch Xoi'kam. ⁸ Ba' xib cha'pim kam bhabhaakui'ñdha'. Cha'pim ka ga'ngada' na pim jax ja'k jix buam ja dooda' gu jai' ja'tkam, cha'pim giilhim ka ja titdada'. Cha'pim jix buam

jum duukam kap tu buada' na ba' cham giop bhaamu' gu Dios jam bui. Cha'pim tu' kap jum buixi'ñdha' biix dhi' pui'. ⁹ Cha'pim kam i'iatgi'ñdha' tu' na pix bhaan. Ba do'ñcho pimit gu' aapi'm na pim jax ka tu jimdat bïpi' dir, cham tu' pim pui' ja'k ka tu jim. Kam ua'tulhi'ñdha' pim gu' bïpi' dir, ¹⁰ xib maakam japim ba tu jim, mi' pui' ba jïim japim na jax jix ki' ka'm ni'ñ gu Dios. Saalh japim pix mi' pui' ji jimim na jax ja'k tu jim gu Dios nat jaroi'p tu duu biix na jik tu'x chu jai'ch, na pim gu' saalh pix jix bhai' maachim na jax ja'k tu jim gu Dios. ¹¹ Cham tu' ba'm aa' kia' sia ku jaroi'r Israel kam maa'nkam piam ku gu' cham. Piam sia ku matgilhdhix nar Israel kam maa'nkam piam ku gu' cham. Piam sia kur mi' pai' kam gu jaroi' nam pai' oi'dha' gux chutumñigam, piam ku gu' maakam ja'k kam nam pai' oi'dha' gui' nam cham tu tumñi'. Piam ku gu'r tujuandam pui' cham namkidhat, piam ku gu' namkidhix kam jir tujuandam. Jax dhui na gu' biix pix ja a'm ba ti niidhidha' guch Xoi'kam, dai no'm soi'm ilhdhat buiñor ba ti jügi'ñ. Ba' dai guch Xoi'kam jix bhaai' na ja palhbuidha' biix gu ja'tkam sia nar jaroi' ka' git.

¹² Jix io'm xi jam joi'gi'n aapi'm gu Dios, ba' mi' jam tuttu ja bui gui' nam jir ja'tkam tugi'ñ na pim ba' aapi'm pui'p bar ja'tkam tugi'ñ ka'. Dai ba' na pim mi' pui' ba jïimda' na jax ja'k jum aa' na pim mi' pui' jïimda' na pim bar ja'tkam tugi'ñ. Xix jajoi'mdat japim gu jai', jir jix bhabhai'kam ka' pim. Soi' pim jum ilhi'ñdha', cha'pim nai' tu kokdada'. ¹³ Xi ñakoo'nda' pim no't jaroi' maadit tu' cham am bua jam bui, cham tu' na pim tukgi' pui'p dooda'. Tu uañi'ñka' pim pix, ja'p na jax guch Xoi'kam nat tu jam uañ na pim buiñor jix u'ua'tulhdhix kat. ¹⁴ Dhi' pik jix io'm jum aa' na pim jix io'm xim jajoi'gi'nda' biix jima'n, na gu' no' pim xim jajoi'gi'n, biix maa'n ni'ook jup duiñchu'nda' pim. ¹⁵ Pu kai'ñkam jam a'm ti ti

gu' gu Dios na pim maa'n tuuku' p̄ix buiñor bap tui'ñgida' bhaan gu tukga'n guch Xoi'kam. Jix bhai' pim jum taatit tu oi'ñka', na gu' dhi' guch Xoi'kam pui' ja'k jix aa', pui' ja'k jam jujurtu'nka' na pim jix bhai'm taat ka'. Jix bhai'm taat ka' pim ip ba' buiñor guch Xoi'kam nax bhai' jam bua.

¹⁶ Cha'pim mik buppada' na pimit tu' ba maat nat jam aa'ñ guch Xoi'kam, na gu' dhi' joidham jir jix k̄ip jum duukam. Gio na pim pai' dhuuk tum a'aagi'ñdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, piam na pim pai' dhuuk jum sisilhka'nda' sia tu' na p̄ix bhaan, b̄ipi' pim xim ga'ngim̄i na pim jax ja'k ti'ya' na pim ba'x bhai' ja aagi'ñdha'. Xi laala'ñxidhat japim gu Dios, bhaan japim dir xi boosgat Saalmos ta'm, piam sia jax ña p̄ix chu'm, dai nax dhaam kam bhaan tu a'gada'. Dhi' pim ba' bhaan taxchaabgi'ñdha' gu Dios gio na pim bhaan ḡekamtu'nda' b̄ix na j̄i'x jam jujur ki'n. ¹⁷ Gio b̄ix na pim j̄i'k jax kai'chdha', piam na pim j̄i'k tu' jax buada', pui' pim ja'k buada' na jax ja'k bhaan jix maati' ka' na pim aapi'm silhkam kaichu' guch Xoi'kam nar Ḡekam. Xi taxchaabgidhat japim ip ba' gu Dios jich Gi'kora' nat jix bhai' ba duu jam a'mkam guch Xoi'kam.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam jax ja'k tu jimda' nam buiñor ba ti j̄iḡi'ñ guch Xoi'kam

¹⁸ Aapi'm u'uub na pim ti b̄ipna', tu' ka'm japim xi ja niidhat gu jam b̄ipna'. Jum aa' na pim pu'ñi ja'k duiñchu'nda' na pim buiñor ba ti j̄iḡi'ñ guch Xoi'kam. ¹⁹ Gio aapi'm chichio'ñ na pim jup ti b̄ipna', xix jajoi'mdat japim ip gu jam b̄ipna', cha'pim giilhim ja titdat. ²⁰ Ba' aapi'm na pim ti gi'kora', tu' ka'm japim xi ja niidhat gu jam tataat gio gu jam nanaan, sia na pim jir a'aalh, piam ku pim jir biipibop, piam ku pim jir ḡe'ḡer ja'tkam, na gu' pui' ja'k jix aa' guch Xoi'kam. ²¹ Ba' aapi'm

na pim jir ja gi'kora', cha'pim ja bhakkutu'nda' gu jam maamar nam ba' cham tu' bhaan jum o'jolhi'ñdha'. ²² Gio aapi'm na pim pui' p̄ix jir tujuandam cham ji jam namkidhat, pui' pim tu' ka'm jup ja niidhat gui' na pim tu' ja juañxi'ñ. Gammiji pim mi' pui' ja duiñxidhidha' gu tu', cham tu' dai nam pai' dhuuk xi jam ni'ñdha' no' pim mi' pui' tu duñim. ²³ B̄ix na pim j̄i'k tu' jax buada', cha'pim jum o'joldhat pu buada', gu' ja'pji b̄ix jam jujur ki'n, panaas ku pim guch Xoi'kam p̄ix pu buixi'ñdha' gu tu', cham tu' gu ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n. ²⁴ Bax maat japim gu' na gu Dios jam makia' gui' nat tu' bijik pu ja iimchux na ja makia' gui' nam pu'ñir ja'tkam tugi'ñ ka'. Bhaankam tu juan japim gu' guch Xoi'kam dhi' na pik jir jaroi' ga'n b̄ix na j̄i'k jix chu jai'ch. ²⁵ Na gu' gui' nam jix buam tu duñia' ya' dhi oi'ñga'n, cham tu' pu chu'm tu mai'chia' am, ja'xbui' ka'm jum tulhiiña' am nam j̄i'k tu'x buam tu duñia', na gu' gu Dios cham tu' jai' ja'p p̄ix jix ja k̄igalhdhai ja aichdha' buiñor, gu' ja'pji gui' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa'.

4

¹ Ba' aapi'm na pim j̄i'k ja bia' gu tujuandam pui' cham ji ja namkidhat, jix bhai' pim ja bua't, jix bhai' pim ja titdat, cham tu' na pim buam p̄ix ja buada'. Ti'ñchot japim na jumaip jix jai'ch gu ja ḡekam tuk nax dhaam jup tu'ii', jam tikka' ba' na pimit jax ja'k tu jii ja bui. Jich Xoi'kam dhor di' gu ja ḡekam tuk.

² Gammiji pim tu daanda' buiñor gu Dios, taxchaabgi'ñdha' pim sia tu' na p̄ix bhaan, cha'pim dai gam irdat darka'. ³ Jich a'mkam japim sia tu daanda', pui' pim xi ch̄itdada' gu Dios na cham tu' tu'x buam jum duukam tu sosbhi'ñdha' nach nai' tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, nach jix bhai' ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nat jax pik kai'ñkam bha jii ya' dhi oi'ñga'n. Dhi' ki'n ya' kuup iñ aañ nañ tu a'ga p̄ix dhi' pu chu'm.

4 Pui' pim xi chitdada' gu Dios na gui' pix jiñ palhbui'ñchu'nda' nañ ba'x bhai' ja aa'ñdhidha' gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na jax jir mi' pui'.

5 Diih japim xim ga'ngada' ip na pim jax ja'k tu jimda' ja bui gui' nam cham buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam. Gammiji pim tu ja a'gi'ñdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, cham tu' na pim jax chu'm tanoolh gam irdat darka'. 6 Dai gux kii'p jum duukam ip na pim tu ja a'gi'ñdha' gammiji na tu' joidham jum kai'ch. Gio bii'pi' dir japim pu bam ga'ngada' na pim jax ja'k tiida' maa'n gu tu' na ba jam tikkada', cham tu' na pim ja'p pix mui' ba nokia' cham bhai' ji kii'ji na tu' pik jix maachim ka'.

Gu Paablo na ba ja tabuimgidha'

7 Gu Tiikiko nar jich jaduun jich Xoi'kam bhaan, joidham jir jix kii' tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam, gammiji puñ palhbui'ñchu' nañ ji'k tu' jax bua. Dhi'ñ a'mkam mummi tu jam a'gidha'. 8 Mu jam joochxidha' iñ na ba'x bhai' jam aagi'ñdha' nach jax jich ihii'ñ aach ya', gio na jam guguuxdha' na pim cham tu' bhaan jum o'joldhat mi' pui' xi jiidma' na jax jix aa' guch Xoi'kam. 9 Bii'x mui'p jimda' bii'ma'n gu Oneesimo na pui'p jir jich jaduun jich Xoi'kam bhaan. Jix kii'galhi'ñ ich dhi' dhich jaduun, na gu' mi' pui' xi jim na jax jix aa' guch Xoi'kam ja'p na jax aapi'm. Bax maat japim nar jiroi'dha', na gu'r mi' kam jam bui. Dhi'm ba' jam aagi'ñdha' na ji'k tu' jax jum bua ya ja'p.

10 Mu jam ñio'ki'ñ dhi u'uan ta'm bhaan guñ jaduun jich Xoi'kam bhaan Aristaarko, nach maap ya' kuup. Gio gu Maarkos pui' mui'p jam ñio'ki'ñ, nam iampix mia'n jir jum jajaa'nim gu Bernabee. Bax maat japim na pim joidham jix bhai' tiidai aichdha' dhi Maarkos no't jax dhuuk mummi ja'p ba ji buus jam bui. 11 Bii'x gu Jesus mui'p jam ñio'ki'ñ, nam Juusto ki'n jup jix maat

ka' jai' dhit gu ja'tkam. Dai dhi baik gammijiñ bii'm jup tui'ñgida' am nam jiñ palhbuidhidha' bii'x aixim nañ tu a'ga na jax ja'k duix joi'mdat ja a'm ba ti ñiidhidha' gu Dios gu ja'tkam. Daipu' dhi'ñ palhbui'ñchu'nda' am sia kum gu' ti jai'p jix jai'ch gui' nam pui' buiñor jup ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam nam pui'p jir Israel kam ja'tkam. Ba' dhi'ñ ja a'm jiñ guguuxi'ñ. 12 Sia gu Epaapras mu jam ñio'ki'ñ, dhi' na pui'p jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam. Dhi' pui'p jix maat japim, na gu'r mu kam jam bui. Gammiji soi'm ilhdhat tu daanda' jam a'mkam aapi'm na ba' gu Dios jam a'm ti ñiidhidha' na pim mi' pui' jiidma' na jax jix aa', na pim cham tu' bhaan jum o'joldhat sia nar jax ka' git. 13 Nii'ñ iñ aañ na tu' silhkam jix buam jum aa' jam a'mkam guch jaduun Epaapras, sia ja a'mkam jix buam jum aa' guch jaaduñ gui' nam Iaraapolis oi'dha' gio gui' nam Laodiisia oi'dha'. 14 Sia gu Deemas ya' dir mu jam ñio'ki'ñ, gio gu Luukas, dhi' nax maatit tu ja julhii'ñ gux kako'kkam. Joidham jix kii'galhi'ñ ich aach dhi Luukas.

15 Aapi'm ba'ñ a'mkam jup xi ja ñio'kdha' bii'x gui' nam ji'k buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam nam Laodiisia maap jum jumpadat tu daan. Bii'x japim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Nipas, gam bii'x gui' nam ji'k buiñor jum jumpadat maap tu daan buiñor gu Dios. 16 Ba' na pim pai' dhuuk tiimo' na pim jiñkuidha' dhi'ñi u'uan nañ mu tu jam ua'ni'ñ, ja do'ñchi'ñpu' pim gui' nam Laodiisia maap jum jumpadat tu daan buiñor gu Dios nam ba'p jiñkuidha'. Aapi'm ba'p xi jiñkuidha' gu u'uan gui' nam bhai'p jam joochxidha', gui' na ñich mui'p tu ja ua'ñ bii'pi' dir. 17 Ja'p japim tiida' gu Arkiipo nax bhai' mi' pui' xi dhuñiidha' nat jax kai'ñkam bhaan ti ti gu Gekam jich Xoi'kam, jix bhai' na xi chu juañxidhidha'.

18 Ba' aañ Paablo, diih jiñ ñob ki'n jañ ya' xi chu ua'na', ja'p jañ ya' xi chu jam ua'ñdha'. Xiñ chi'ñchokat japim nañ ya' kuup. Bii'x jiñ jur ki'n jañ

aañ pui'ñ aa' na git gu Dios p̄ix jam
tjaañdha' gui' na pim ki'n jix io'm
xim jajoi'gi'nda' b̄ix ji'ma'n.

**GU BHPI' KAM UA'NA'N
GU PAABLO NAT TU JA
UA'ÑXI GUI' NAM TI
JHGI'Ñ BUIÑOR GUCH
XOI'KAM NAM
TESALOONIKA
OI'DHA'**

Gu Paablo na ba ja ñio'kdha'

¹ Aañ Paablo bii'ma'n gu Silbaano gio gu Timoteo, mu tu jam ua'ñxi'ñ ich aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim Tesaloonika dibii'r bhaan jup tu'ii' na pai' mui' pa' daa'ñxim jir kikcham, bhai' na pim pai'm jumpadat daan gu Dios jich Gi'kora' gio guch Xoi'kam nar Gø'kam, na pim gu' buiñor bap tui'dhi'. Ba' gui'm pix jam a'm ti niidhidha' bix ji'ma'n aapi'm na pim ba'x bhai'm taatit tu oi'ñka' gammiji.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nam gammiji tu daanda' ja a'mkam

² Aach gammiji jam ti'ñchot taxchaabgi'ñdha' gu Dios na pim xi gu'ki' na pim buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam, tu jam daa'ñxi'ñ ich na ba' cham tu' jam a'm jum aa'nda' jam i'ii'mda' bhaan gio jam tutku' bhaan. ³ Pui'ch jich aagit taxchaabgi'ñdha' gu Dios jich Gi'kora' na pimit ji'x xim biiñkadak buiñor guch Xoi'kam pu duu na jax jix aa', gio na pimit ji'x jix kigalhdhak tu juañxi sia pui' jim tulhiiñaimik, na pim gu'x io'm buiñor jix biiñak. Cham jax jum aa' pim ba' na pim pui' jim aagit na gui' pix jam palhbui'ñchu'. ⁴ Aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, gu Dios xi jam joi'mdat jam a'm ti ni'ñ. Jix maat ich nat gui' pix jam a'm ti tügik pui' jam duu na pim dai gui' pix ba daanda'. ⁵ Na gu' na chich pai' dhuuk tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam nax bhaai' na mi' dhir baabu' gu jaroi' na mu ja'k ka jimda' na pai' gammiji git mi' pup jum tulhiiñdha', cham tu' dai aach

diih pix nach jax kai'ch, gu' ja'ppi gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nach a'm jup tui'dhi' nat jich guguux na chich ba'x gi'm jix oo' ki'n pu jam ti'n na maaxik jir silhkam pui' na jax jum kai'ch. Gaa chich nach jax ja'k tu jimia' jam bui' na pim ba'ch chügi' pui' ja'k jup ba tu jimda' jai' ja bui. Jix bhai'x maat japim dho na chich pui'ch dhuu.

⁶ Ba' na pimit jax ja'k jich chügi'k nach tui'dhi', pui' ja'k jup ji chu jii pimit, na gu' pui' ja'k jix aa' guch Xoi'kam. Cham jax ji chi'ñik joidham jix bhai'm taatit kai pimit gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na pui' jam jurtu'n, sia ku pimit gu' mi' dhir giilhim bam tulhii. ⁷ Ba' aapi'm jir ja booi'chu' bix guch Xoi'kam jügi'ñdham gui' nam Masedoonia dibii'r bhaan oi'dha' gio gui' nam Akaaya dibii'r bhaan jup oi'dha', nam gu' mi' pui'p ba tu daa'ñchu' nam jax ji che'ke'ket na pim tu jim. ⁸ Ba' cham tu' dai Masedoonia gio Akaaya nam pui' te'ke'ke' na pim jax ja'k tu jim, gu' ja'ppi sia jai' kap mui' kap nam pai' jax cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, bax maat am na pim buiñor jix biiñak gu Dios. Ba' aach cham tu'ch a'm kam aa' nach jax kai'chdha', ⁹ ja'kbui' kat diih pui' tu a'ga am na chich aach pu chu'm tu jam a'gi bha ja'p ji jam paxiarak. Sia pui' tu a'ga am na pimit joidham jix bhai'ch aich cham jax ji chi'ñik. Bix pui'p xi kai'ch am na pimit cham tu' kap jum buix ja bui gu didios nar jup ja duiñ gu ja'tkam, dai gu silhkam Dios duakam japimit bhaan ba jujurti, dai gui' pim pix bar tujuandam tugi'ñ. ¹⁰ Gio nam pui'p xi kai'ch na pim jax ja'k tu't niira na gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam, Maraa'n gu Dios, nat Dios pix diih dua'ñdhak mi' dhir buusai' koi'ñga'n tir. Gu Jesus jir di' nach palhbui'ñ nach ba' cham jich chulhiiña' na cham xiim jum aaya' nam jix io'm jum tulhiiña' gui' nam cham mi' pui' jimia' na jax jix aa'.

2

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nat jax ja'k tu jii ja bui

¹ Aapi'm jix maat jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na chich cham tu' tu' kub pix tu a'ga gux bhaim kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios jano' nach bha ja'p tu jam a'gidhim, ² sia kuch gu' biipi' dir jup xich chulhiiñaimik bhammi Piliipos na pim jax jup bax maat. Giilhim jamit biix aixim jich chitdaimik jich gibiimik, gu' ji nat gu' gu Dios jich palhbui nach ba' aapi'm jup jam aagi'ñdha' gux bhaim kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga na jax ja'k jix bhaim na pim duñia', na pim ba' cham mu ja'k ka jiimda' na pim pai' gammiji git mi' pup jum tulhiiñdha'. Cham jax jich aagik jachich tu jam a'gi sia kum mui' dhit tiich o'bhagi'ñ nam cham jich kügalhdhat. ³ Nach gu' aach maaxik jix maat nach mi' pui' tu a'gim na jax jir silhkam, cham tu'r gama ja'k. Ni kuch cham iam maakam ja iatgidhat gu ja'tkam tu' mi' tiigim na ba' aach dailh jich a'm ji chu bi'iidha'. ⁴ Jax dhui na gu' gu Dios pux maatit jich ñii'ñ nach jax jir tuutu'm. Jix kiki' ja'tkam jich chigik pu chu'm ki'n jich dharai nach nai' tu a'ga' gu ñio'ki'ñ na bhaan tu a'ga nam jax ja'k duñia' gu ja'tkam, nam ba' cham mu ja'k ka bhaya' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. Dai ba' pu'ñi pix jach tu a'gim, cham tu' jumai tu' pup kui'mgi'ñ ich, ni ku chich cham aa ip nam pix jix bhaim taatit joidham jich aa'nda' gu ja'tkam, nach gu' aach jix aa' na dai gu Dios jix bhaim taat ka' aach jich bui, gui' nax bhaim maat nach jax jich aa' jich jujur am bhaan. ⁵ Gio cham pai' dhuuk mu pai' giilhim biix aixim xi bua ich nach tu jam a'gi'ñ na pim jax ja'k joidham jich keeji pix jix bhaim aa'nda' git, jix maat japim dho. Ni ku chich cham pai' dhuuk mu pai' bixchu' bhaan tu a'gimik ma'iich gu tuumiñ. Jix bhaim maat sia gu Dios na chich cham tu' pui' tu jii. ⁶ Pu cham jich ko'raaro gu' na jaroi' gegerkam jich bia'kat

pix jix bhaim aa'nda', ni jaroi' dho moo, ni aapi'm. ⁷ Jix bhaigit ip dho nach pui' ja'k tu jimia' na jax gu gegerkam, nach gu' bhaankam tu a'ga guch Xoi'kam nach jir noonbi'ñ. Gu' ji na chich gu' ja'p pix tu jii jam bui na jax gu a'aalh, gio ja'p na jax maa'n gu ubii nax ja da'dat jix bhaim ja buada' gu maamra'n. ⁸ Pu'ñich jup jam ilhii'ñ aach na pim panaas jir jich maamar. Joidham xi jam da'dat xi jam joi'gi'n ich, cham tu' na chich dai gu ñio'ki'ñ gu Dios pix xi chu jam a'gidhak, gu' ja'ppi sia guch i'ii'mda' na jam a'm jup tu'ii'. Joidham tu' silhkam ki'n xi jam da' ich gu! ⁹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, sia ti'ñcho pim dho chi nach jix io'm tu juanaimik nach ba' mai'chikda' gu tu' nach a'm jum aa'nda'. Tu juanda' ich nabap tanoolh gio nabap tukaa', nach gu'x mat ka' nax xijai ka' aapi'm jam bui na pim tu' ki'n jich xiispa' nach bha ja'p tu jam a'gi'ñ gux bhaim kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios.

¹⁰ Aapi'm dhox bhaim maat gam sia gu Dios na chich mi' pui' tu jii na pim jax ja'k joidham jix kiki' ja'tkam jich chii. Jix bhaim ñiidhix kam jachich pu tu duu jam bui aapi'm na pim ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. ¹¹ Gam na chich jam gu'nguxdhimik na pim jax bax maat ip, jam aa'ñdhimik ich biix ji'ma'n na pim jax ja'k tui'ñgida', ja'p na jax maa'n gu maa'nkam no' tu ja aagi'ñ gu maamra'n. ¹² Jup xi jam tiidak jachich na pim pui' ja'k duñia' na jax ja'k bhaan jix maati' ka' na pim Dios bar ja'tkam tugi'ñ, na gu' aapi'm bar dhi' na pim ba iimchudhix na pim buiñor aaya' na pai' dhir jix io'm jir gerkam na joidham jix chu abhaar.

¹³ Pui'ch jup taxchaabgi'ñ gammiji gu Dios na pim cham jax ji chi'ik keek mi' pui' jii na jax jum kai'ch gux bhaim kai'chdham ñio'ki'ñ na chich tu jam a'gi. Ti jii'ñ japimit na maaxik Dios jir ñio'ki'ñ, cham tu' gu ja'tkam. Na gu' maaxik Dios bhaan tu a'ga gux bhaim kai'chdham ñi'ook nach bhaan tu a'ga. Aapi'm jam a'm jix maati' na tu'p jir tu'm da' na pim

ji'k dhi' bhaan ti jii'gi'ñ. ¹⁴ Aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jano' na mit gu bhai' kam ja'tkam jam tulhiiñchuda sia ku pim tii bhai' maap oi'dha' bhaan gu dibii; pu'ñip tu ja dooda guch jaaduñ Judea kam nam pui'p ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam tii mi ja'p maap jum jumpadat jup tu daanda'. Gu mi' kam ja'tkam nam jup ja bua, jir Judea kam am ip pui', gu' ji nam gu' gui' cham ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. ¹⁵ Dhi Judea kam ja'tkam jir dhi' am na mit mua gu Gè'kam jich Xoi'kam, pui'x maat am gu' na mit mui' ba ja koi gui' nam bhaankam tii tu a'gada' gu Dios. Sia aach mi' dhir mai' bach aadi mit. Ni ji'x ba' kum xim ga'ngada' no'x bhai'm taat gu Dios ja bui ka' ba' cham. Giox bhaak ka' am tu' na pix ki'n, ¹⁶ na gu' no'ch tii xix chu ja a'gidham gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam ba' cham jup jum tulhiiña', gui' cham aa'nda' am nach gan tu ja a'gi'ñdha'. Pu'ñi dhuuk jamit ba' bam ua'tulh ja'p gè'kam ki'n, ba suuda' ja i'ii'mda' bhaan. Ba' dai na cham xiim jix io'm ja tulhiiñchuda' cham ja joi'mdat gu Dios.

Gu Paablo na tii giop jix ja tii'miram ka'

¹⁷ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aach gammiji jam ti'ñcho bii'x jich jur ki'n, sia kuch gu' mik cham pai' ka jam nii'ñ maaxik. Tii'ch jich ga'ngada' nach jax dhui mu jam tii'mpo' git ip gio. ¹⁸ Maa'nnim jachich tii mui' ma ji jam tii'gim, aañi' Paablo tii mui'kim ji tu dai nach mu jam tii'mpo' git, gu' ji na gu' gu ja'ook mi' gaim titka. ¹⁹ Na gu' aapi'm ba'r di' nach ji jam niidhat jich gu'nguxi'ñ nach jix bhai'ch chaat. Jix bhai' tu tatda' ka' nach xi jam ti'ñchoka', na gu' jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam, aapi'm pix jir di' ka' na pim bii'pi'ch chuttu'. ²⁰ Pui' kuñ ba'p kai'ch nach aapi'm ji jam niidhat jix bhai'ch chaat, cham tu' bhaan jax jich aa' ich ba'.

3

¹ Ba' nañ gu' cham nakgaim nañ jix maachim na pim jax tu'ii', pui' ma tii ñich nañ aañ mi' pix ka oirida' Ateenas, ² gu Timoteo ñich ba' miji xi joot nañ a'mkam mu jam tii'mira' na pui'p jir jich jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, gio na pui' bhaankam jup tu jua gu Dios, na tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam. Jup xi chidak jañich na bhammi jam guguuxdha' na pim ba' mi' pui' tu daa'ñchugit ti jii'gi'ñdha' dhi' na pimit tu' ba maat nar joidham. ³ Gio na pim ba' bii'x cham jum o'jolhdhat xi gukgida' sia pui' bii'x aixim bhaan jim tulhiiñaidhat, na gu' dhi'm aa' nach pu'ñi bii'x aixim jich chulhiiña' na pim jax bax maat. ⁴ Pu jam aagi'ñ ich jano' nach bhammi xip tu't jam bui na pu'ñi bii'xchu' bhaan bhai' jim tulhiiña' pim ip aapi'm na pimit ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, ba' pui'p ji chu buus. Ti'ñcho pim dho chi nach pui' jam titda. ⁵ Pu'jani nañ jiñ aagit ba' cham nakgaim nañ jix maachim na pim jax tui'dhi'. Pui' ku ñich ba' miji tu joot nam jam tikka' no' pim pui' mi' pui' tu daa'ñchu' na pimit tu' maatik ti jii'ñ jano' na chich bhammi tu jam a'gi. Nañ gu'x choo'nnit jam ti'ñchoka' tii no't jax dhuuk tu' bhaan ji jam mai'chik gu ja'ook mu ja'k jam iabu ip gio ua'tulhdhara' tir, nañ gu' cham aa' nar tu' kub ka' guch magooñi' na chich bhammi ja'p ba bhii.

⁶ Ba' xib bhammi dir ja'k ba gi gu Timoteo Tesaloonika na pim pai' oi'dha', joidham jix chu guguuxdham kai'chim. Mi' pui' tu daa'ñchugit jix bii'ñak japim sap na pimit tu' tu maat, jix chu joi'gi'n japim sap sia tu' na pix bhaan ki'n. Sia aach japim sap tii'ch chii'ñchoka', xich chii'gik ka' pim sap tii maaxik ja'p na jax aach ya' dir mu ja'k nach pui' tii joidham jup xi jam tii'gik. ⁷ Ba' dhi' bhaan aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, gè'kam ki'n jachich jix bhai'ch ilh nam pui' bach chitda na pim mi' pui' jii'mit jix bii'ñak buiñor guch Xoi'kam, sia

kuch gu' aach bix aixim bhaan jich chulhiñ. ⁸ Panaas ku chich mi' pai' dhir kia'pix bhai' ji dhudua ko'iix kat nam pui' bach chitda na pim mi' pui' jiiim na jax jix aa' gu Gekam jich Xoi'kam. ⁹ Cham bhaai' dho nach jax pik ja'k moox bhai'ch chaatit xi taxchaabgi'ñdha' git gu Dios na pim mi' pui' tui'dhi' na jax jix aa', ¹⁰ dai nach soi' titdatu' nabap tanoolh gio nabap tukaa' na iam pu ti'ya' nach mu jimia' nach ba' maaxik jam tigia' ip gio, gio nach ba'x io'm jix bhai' xi jam aagi'ñdha' na jax ja'k tu tu'ii' dhi' nach jax ja'k tu jim na pim ba' cham tu' bhaan jax jim aagit jix bhai' bhaan ti jiiigi'ñdha'.

¹¹ Jix aa' ich tii na git gu Dios jich Gi'kora' gio gu Jesus jich Gekam tuk jich palhbuidha' nach jax dhui mu jimia' nach jam tii'mpo'. ¹² Gio ba' na gui' pix Dios jam maakidha' matda' na pim jax ja'k jix io'm maachidha' na pim xim jajoi'gi'nda' bix ji'ma'n, ja'p na jax aach nach xi jam joi'mdat tii jam ti'ñcho. ¹³ Gio gu Dios pix git ip ba' moo pui' ja'k duiñchu'nda' gu jam jujur na pim jax ja'k mi' pui' jiiimda' na jax jix aa', na pim jix u'uañ jup tui'ñgida', na ni jax chu'm ua'tulhdhara' ku jam tii'ñxidha' gu Dios jich Gi'kora' jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jim gu Jesus jich Gekam tuk ja biiim bix gui' nam ji'k buiñor jum biiñkada'. Moo git pui' tu tui'ka'.

4

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam jax ja'k tu jimda'

¹ Ba' xib aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, soi'ñ jam titda bhaankam gu Jesus jich Gekam tuk na pim gammiji mi' pui' jiiimda' na chich jax jam aa'ñdhak na pim duiñchu'nda' na ba'x bhai'm taat ka' gu Dios jam bui, pui' na pim jax ja'k ba duiñchu' xib.

² Jix bhai'x maat japim gu' na jax ja'k jum aa' na pim duñia', na chich gu' xi jam aa'ñdhak bhaankam guch Xoi'kam gui' nax io'm jir gekam.

³ Dai pui' pix ja'k jix aa' gu' gu Dios na

pim jix u'uañ jup tui'ka' gui' buiñor gammiji. Cha'pim nai' pix ja biiim boppoda' gu u'uub no'm cham jir jam bipna', ⁴ daipu' ji gui' nam jir jam bipna' ka' na pim jix ja da'dat. Tu' ka'm japim ja nii'ñdha', cham tu' na pim jax ña pim pix ja alhiosda' na jax cham jir am. ⁵ Ni ku pim cham bix aixim jix buam jum aagit ja nii'ñdha' ja'p nam jax ja'k tu jim gui' nam cham maat gu ñio'ki'ñ gu Dios. ⁶ Ni ku pim cham jix joidhat nii'ñdha' gu jax chu'm jich Xoi'kam jiiigi'ñdham gu binga'n, ni jaro'i' jax chu'm jumai. No' jax dhuukat jaro'i' pui' ja'k tu jim, Dios dhox io'm tul-hiiñchuda' cham joi'mdai, nach gu' tii pu ba jam aagi'ñdha'. ⁷ Nat gu' gu Dios pu kai'ñkam jich a'm ti tii nach ba' mi' pui' ba jiiimda' na jax jix aa', nach jix u'uañ jup tui'ka' gui' buiñor, cham tu' nach bix aixim tu buada' na tu' cham jir kii'. ⁸ Pu'jani nax abhaaruix. Gu jaro'i' na tu' pix ilhii'ñdha' dhi' nañ ji'k jax kai'ch na jax jim aagit na maa'nkam jup jir dunii'ñ, cham tu' gu jax chu'm maa'nkam na cham kii'galhi'ñdha', gu' ja'pji gu Dios nat jam a'm tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'.

⁹ Ba' na pim jax ja'k xim jajoi'mdat jix bhai'm buada' diilh daich Xoi'kam jiiigi'ñdham, cham jum aa' nañ pui' ja'k tu jam ua'ñi'ñdha' bhaan dhi u'uan, nat gu' diilh gu Dios ba jam aa'ñ na pim jax ja'k xim jajoi'gi'nda' bix ji'ma'n. ¹⁰ Pui' ja'k tu jim japim sap gu' ja bui guch Xoi'kam jiiigi'ñdham bix gui' nam ji'k Masedoonia dibiiir bhaan oi'dha', ku gu' aach jam aagi'ñ ji soi'ch ilhdhat na pim jix io'm xim gi'lhhdhidha' na pim xim jajoi'gi'nda'. ¹¹ Ba' dai dhi' bhaan japim jup jum tukgi'ñka' gu tu'x bhai'm duukam na pim jup tu buada', cham tu' na pim bix aixim jum aa'nda' gu tu' na cham jum aa'. Diilh jam boorda' ki'n japim tu bia'ka' gu tu', na chich jax pui' pu xi jam tiidak moo ba pui', ¹² nam ba' pu'ñi ja'k pix jix bhai' jam aa'nda' gui' nam cham ti jiiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gio na ba' cham tu' jam a'm

jum aa'nda' aapi'm dñlh.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na jax ja'k gio bhai'p jim guch Xoi'kam

¹³ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, xi jam aagi'ñdha'ch ip nam jax jum duñiim jai' dhit nam ko'iim ja tutku' bhaan guch Xoi'kam jüigi'ñdham, nach gu'x aa' na pim jix mat ka' na pim ba' cham bhaan jix buam jum aa'nda' ja'p na jax gui' nam pu cham maat ni jix nam jax jum duñia' nam pai' dhuuk ko'ya'. ¹⁴ Pui' nach jax ti jüigi'ñ xib nat muukik giop dua guch Xoi'kam, pu'ñip ti jüigi'ñ ich na gu Dios pix dñlh ja dudua'ñdhai ja baapmi'ñdha' nam jimia' buiñor guch Xoi'kam ji'k nam buiñor ti jüi'ñdhai ko'ya'.

¹⁵ Ja'pni ja'k tu tu'ii' na pim ba'x mat ka', guch Xoi'kam jich Gê'kam tuk pix ya'ch aagi'ñ dhi'. Aach nach ji'k duduaka' tutku' bhaan jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam, cham tu'ch bñipi' kat baasi'n namkia'. ¹⁶ Na gu' jano' na pai' dhuuk jum aaya' gu tanoolh, bhammi dir pui' ba tim ti'ya'x gi'm ki'n gio gê' ki'n. Sia gu ja gê'kam tuk bñix gu noonbi'ñ gu Dios gê' ki'n pui'p ba ti'ya', gio gu Dios gu kuichdhakaru'n bam kuichdha'. Ba' guch Xoi'kam nar Gê'kam bhammi dir bhai' ji jimia' jix dhaam, ba' gui' nam ji'k buiñor ti jüi'ñdhai ko'iix ka', bñipi' duduadii bhai' ji baapmigia' am. ¹⁷ Ba' gui' nach ji'k duduaka' nach pui'p ti jüigi'ñdha' buiñor, maap jach bhai' ba bhñiya' nach ba namkipu' bhammi tibaa'ñ cha'm gui' na bhaan bha jimda', gammijich ba' buiñor pu bap tui'ka' guch Xoi'kam. ¹⁸ Pu'ñi pim xi kai'chit bñix ji'ma'n cham jax jum aagit mi' pui' xi jiidma' na jax jix aa' guch Xoi'kam.

5

¹ Ba' na jax ja'k ba tum buidha', piam na tu' tanoolh ba' pik gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam, cham jum aa'ñ jaaduñ nañ pu chu'm ya'p jam aagi'ñdha', ² na pim gu' bax

maat na guch Xoi'kam gio bhai'p jim na cham jaroi' pum aa'nda'. Ya' pix ba aaya' ja'p na jax maa'n gux ixkum na mu pai' aaya' ba'k chir jax ña pix chu'm tukaa'. ³ Nam pai' dhuuk gu ja'tkam jup kai'chdha': "Ja'p moo joidham cham tu' jax jum bua xib, joidham jix bhai' tuch jim", ba' jotmoda' cham jum ilhdham pix ja daam ba jimia' gux buam jum duukam, ja'p tu ja dooda' na jax maa'n gu ubii na bax chñigim ka' gu alhii nax io'm joi'mdam jum buada'. Pu cham bhaai'n ka' nam jax dhuim palhbuidha'. ⁴ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ cham tu'x chukgam tir kap tu'ii', ba' cham tu' totdoña' pim na pai' dhuuk ya' pix ba kika' guch Xoi'kam ja'p na maa'n gux ixkum. ⁵ Jix chu maax kir bap tui'dhi' pim, tanoor joidham na pim pai' jax oipo, pu cham jix jich a'm jup tu'ii' gux chukgam. ⁶ Pui' ku ba' aach cham jich a'm jum aa' nach mu pai' kookos ka' ja'p nam jax tu'ii' gui' nam cham ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gu' ja'pji nach ti ni'ñdha', joidham jach jix bhai'ch jur bia' kam jup tui'ka'. ⁷ Na gu' gui' nam kookos ka', tukaa' buujidha' am kum ba' kookos ka', gio gui' nam jix maik ka', pui' tukaa' buujidha' am ip kum ba'x maik ka'. ⁸ Gu' matgim aach nach ji'k jix chu maax kir bap tui'dhi', jum aa' ji nach gammiji pix jich chiti'ñcho kam jix bhai'ch jujur bia' kam oipoda', gio nach jix bhai' bhaan jix biiñak kat tu' silhkam bhaan ti jüigi'ñdha' pui' nach jax ja'k tu jim. Xich jajoi'mdat ich tu' silhkam ki'n, gam nach tu' silhkam ki'n ti jüigi'ñdha' nach cham tu' mu ja'k ka jim nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiiñdha'. Dhi'ch ba' bhaan jich palhbui'ñchu'nda' sia tu' na pix ki'n. ⁹ Na gu' gu Dios cham tu' mi' ja'k ka tich ñii'ñchu'n nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiiñdha', gu' ja'pji bhaankam guch Xoi'kam nar Gê'kam mi' dhir jich boosgak maakam ja'k jich chuttu nach pai' ja'k cham kach chulhiiña'. ¹⁰ Nat gu' guch Xoi'kam jich a'mkam muu, ba'

cham jax bua sia kuch jai' dhit dudua tutku' bhaan piam ku mit jai' dhit ba koi, pui' pix maap buiñor jup oi'ñcha' ich gu' gatuuk. ¹¹ Pui' ku pim ba' cham jax jum aagit dhi' bhaan xim gu'nguxdhat mi' pui' xi jiidma' na jax jix aa' guch Xoi'kam, pui' na pim jax ja'k pu ba tui'dhi' xib.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam jax ja'k tui'ñgida'

¹² Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jam aagi'ñ ich ip soi'ch ihdhat na pim siamri tu' ka'm xi ja niidhat gui' nam mi' tu juan jam bui bhaankam guch Xoi'kam, sia gui' nam tu jam aagi'ñ na pim jax ja'k tui'ñgida' na pim mi' pui' jiidma' na jax jix aa' gu Gè'kam jich Xoi'kam. ¹³ Jum aa' na pim jix ja joi'mdat ja niidhat jix bhai' ja buada', na gu'r jix bhai'm duukam pui' nam ji'k tu' jax bua. Joidham japim jix bhai' kai'chit tu oi'ñka' ip bix ji'ma'n.

¹⁴ Ja'p jach jup xi jam tidam jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, gui' nam cham tu juanak ka', xi ja aagi'ñdha' pim na ja a'm jum aa' nam tu juanda'. Xi ja guguuxdhat japim ip gui' nam jix buam jum aa'nda' tu' na pix ki'n. Gio gui' nam cham maat nam jax pik ja'k mi' pui' jiidma' na jax jix aa' gu Dios, xi ja aagi'ñdha' pim. Jir jix bhabhai'kam ka' pim sia jaroi' na pix buiñor.

¹⁵ Cha'pim ja'k buppi'ñdha' gu jaroi' no't jax jam alhio, siat chi moo jax jix buam jam alhio. Ja'kbui' kat ji na pim jix bhai' buada' sia jaroi' na pix, sia ku cham ti jigi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

¹⁶ Gammiji pim jix bhai'm taatit tu oi'ñka', cham tu' na pim jix buam jum aa'nda' tu' na pix ki'n. ¹⁷ Tu daanda' pim gammiji. ¹⁸ Taxchaabgi'ñdha' pim gu Dios sia bix aixim bhaan jax ña tu jam jimda', na gu' pu'ñi ja'k jix aa' gu Dios na pim taxchaabgi'ñdha' aapi'm na pim ba ti jigi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

¹⁹ Cha'pim tussada' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na jam a'm miim.

²⁰ No' maadit tu a'ga gu tu' nar jix bhai'm duukam, no' aapi'm jix maat

na Dios pui' ja'k jurtu'n, tu' ka'm japim xi chigii mi' pui' xi jimii na jax kai'chdha'. ²¹ Bix aixim jax ña tum a'gada' piam gu tu' na jax jum buada', xim ga'ngada' pim dhi' bhaan no' moor jix kii'p jum duukam piam ku gu' cham. Dai gu tu' nar jix kii'p jum duukam japim bi'aidha' jam jujur am, ²² gux buam jum duukam japim ba' ja'p xi dhuñiidhat, na gu' bix aixim tu'm jix jai'ch.

²³ Ba' gu Dios na buiñor jix bhai' tu tatda' pix jup tu duñia' na pim jax dhuix io'm jix u'uañ bap tui'ñgida' gui' buiñor, gio na jam a'm ti niidhidha' na ba' cham jax chu'm jix buam jum duukam jam daam jimia', sia jam i'ii'mda' bhaan, sia na pim jax ja'k jum aa'nda', sia jam tutku' bhaan, na ba' cham tu'x buam jum duukam jam ti'ñxidha' gu Gè'kam jich Xoi'kam jano' na gio bhai'p jim. ²⁴ Silhkam jup kai'chdha' gu' guch Xoi'kam jax no't ba ti, gui' nat jam a'm ti ti na pim buiñor jup tui'ñgida', cham tu' na pui' pix xi chi'ji. Pui' ba' ji chu buusnia' nat jax xi chi'ik.

Na ba ja tabuimgidha' gu Paablo

²⁵ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jich a'mkam japim tu daanda' gammiji.

²⁶ Bix japim xim a'aa'ñdha' nach xi jam joi'mdat mu jam ñio'ki'ñ bhaan dhi u'uan.

²⁷ Ba' bhaankam jañ pui'p jam titda gu Gè'kam jich Xoi'kam na pim bix xim jijiñkuixdha' dhi u'uan na pim ji'k buiñor ti jigi'ñ.

²⁸ Ba' gu Gè'kam jich Xoi'kam pix jam a'm ti niidhidha' gammiji bix ji'ma'n aapi'm.

**GU GATUUK KAM
UA'NA'N GU PAABLO
NAT GIOP TU JA UA'ÑXI
GUI' NAM TI JHGI'Ñ
BUIÑOR GUCH XOI'KAM
NAM
TESALOONIKA
OI'DHA'**

Na ba ja ñio'kdha' gu Paablo

¹ Aañ Paablo bii'ma'n gu Silbaano gio gu Timoteo, mu tu jam ua'ñxi'ñ ich aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim bhai' oi'dha' na pai' mui' pa' daa'ñxim jir kikcham na Tesaloonika bhaan bipio' gu dibii'r, bhai' na pim pai' maap jum jumpadat daan gu Gê'kam jich Xoi'kam gio gu Dios jich Gi'kora', na pim gu' gui' ja bui bap tui'dhi'. ² Ba' gu Dios jich Gi'kora' gio gu Gê'kam jich Xoi'kam pix jam a'm ti niidhidha' am bii'x ji'ma'n aapi'm na pim ba'x bhai'm taatit tu oi'ñka' gammiji.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na gu Dios ja tulhiiñchuda' gux u'ua'tulhdhix kam jano' na gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam

³ Aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aach gammiji maa'n nach jax taxchaabgi'ñchu' gu Dios na pim ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na gu'ch a'm jum aa' nach dhi' bhaan jam siispatgida'. Jix bhai' ba maachim japim gu' na jax jir jum duukam dhi' pui' nach jax ja'k tu jim, ba'x io'm jix bhai' bhaan ti jii'ñdhat jum biiñkadim japim, gio na pim jix io'm jum gi'lhdhim na pim xim ja-joi'gi'n. ⁴ Ba' aach jix bhai'ch ilhdhat ya' dir ja'p ja'k jup ja aagi'ñ gu jai'ch jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nam jai' kap maap jum jumpadat tu daan. Ja aagi'ñ ich na pim jix bhai' bhaan ti jii'ñdhat jix biiñak nach ji'k jax tu jim, xi gu'ki' pim sia kum giilhim jam titdat jam tulhiiñchu'n gu ja'tkam. ⁵ Ba' dhi' bhaan jix maati' na aagix

na jax ja'k jum aa' nam tu jimia' gui' nam jix jimiik ka' buiñor gu Dios. Jix bhai' bax maati' na pim aapi'm ba iimchudhix na pim buiñor aaya' na pai' dhir bii'x kap jir gê'kam, na pim gu' pui' ja'k tui'ñgit mai'chim na pim jum tulhiiñ.

⁶ Ba' gui' nam jam tulhiiñchu'n, ja bi'chulhi'ñ gu Dios na pui'p ja tulhiiñchuda', na gu' pui' ja'k ja a'm bi-pio'. ⁷ Aapi'm ba' dai na jam jii'kgitdai ba jam jii'pdhatda' na pim jum tulhiiñ, sia pui' na jax aach. Dhi' jano' pui' ja'k tum duñia' na gu Gê'kam jich Xoi'kam gio bhai'p jimda' ja bii'm gu noonbi'ñ gu Dios nam bixchu'x bhaai' nam pu tu duñia', gê' ton-nichgida' ja'p na gu tai no' pai' gê' miim na bhai' ba jimda' jix dhaam dir. ⁸ Pu kai'ñkam pix bha jimia' na ya' ja tulhiiñchuda' gui' nam cham tu'p jum buixdha' na jax jum kai'chdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ, na bhaan tu a'ga nam jax ja'k dui cham kam tulhiiña' git, nam dai tu' pix ilhdha' gu Dios. ⁹ Dhi' pu chu'm gu ja'tkam, cham pai' bhai' pai' mia'n aaya' am na pai' dhir jix io'm jir gê'kam gu Dios, mik ja'k pu ja iabu' pai' nam ja'k gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. ¹⁰ Jano' pui' tum duñia' na guch Xoi'kam gio bhai'p jimda', na bam aaya' nam pai' dhuuk jix bhai'm ilhdhai gê'kamtuda' bii'x gui' nam ji'k ti jii'ñdha' buiñor. Aapi'm jir dhi' ka' na pim gê'kamtuda', na pimit gu' ti jii'ñ na chich jax jam ti'n, jix bhai' ba tu jam jim ba' xib.

¹¹ Tu daan ich buiñor gu Dios na cham tu'r tu' kub ka' nat jam a'm ti ti. Jam palhbui'ñchu'nda' pix na ba'r jix bhai'm duukam ka' bii'x na pim ji'k jax jum aagidha', gam na ba' pui' ji chu buusnichgida' jax ña pim jim aagai pu duñia' gu tu' tu' silhkam ti jii'ñdhat na pui' ji chu bu-usnia'. ¹² Ba' sia jaro'i na pix pu kai'chdha' nar gê'kam guch Xoi'kam nam ji jam niidhat na pim jix bhai'm duukam jup tu buada'. Ba' diilh gu Dios bii'ma'n gu Gê'kam jich Xoi'kam

tu' ka'm jam ilhii'ñdha' am ji'x nam xi jam joi'mdat jam nii'ñ.

2

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na jax ja'k ba tum buidha' na bar mia'n ka' na gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam

¹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, bhaan jañ jup xi chu jam a'gidha' na jax ja'k ba tum buidha' jano' nach pai' dhuuk baasi'n ba namkia' guch Xoi'kam na gio bhai'p jim. Aach soi' jam titda ² na pim siamrix bhai' xim ga'ngada' bhaan jax ña tum kai'chdha', cham tu' na pim jotmoda' pix ba ti jii'gi'ñdha', sia moo ku jaroi' jax kai'ch nax Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' bhaan jup tui'dhi'. Cha'pim totdon ka', ni ku pim jix ja iibhi'ñdha'. Piam kut jaroi' ba jam ua'p gu jax chu'm u'uan jax ji kai'chidhat na aach jir jich u'uan, no' gu'p jum kai'ch gu u'uan nat bix pui' ba tum duu na jax tu daaxix na tum duña', ba' dai nach ba ñira pix na cham xiim ya' aaya' guch Xoi'kam, ³ cha'pim ja jii'gi'ñdha' dhi' nam pu'ñi kai'chdha'. Na gu' jano' na pai' dhuuk bar mia'n ka' na bha jimda' guch Xoi'kam, ba jai'chdhilhia' am gu ja'tkam nam cham tu' buiñor ka' ti jii'gi'ñdha' gui' na silhkam jir Dios, ja'p xi dhuuji am na jax ja'k jix aa'nda' tii nam tui'ñgida' git. Maadit jai'chdhilhia' gu maa'nkam na pui' ja'k ja mam-tuxdha'. Dhi' dhi maa'nkam dai gux buam jum duukam na bhaan jurtika', mu ja'k ti nii'ñchudhix na pai' gammiji pup jum tulhiiñdha'. ⁴ Diih jum aagidha' nar Dios ka' dhi' dhi maa'nkam jix buam tomaatim, pu ja titdaidha' gu ja'tkam nam dai gui' pix ba daanda', na gu' sap cham tu' jumaip jix jai'ch ka' na bhaan jup tu tui'ka' bix na ji'k tu'x chu jai'ch. Mi' pai' jax chu'm chiop e'ji bii'pi' dir daakat bhai' ba tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam, sia ku gu' tix chu xidhuu na silhkam Dios jup duiñxidhix ka' gu chiop.

⁵ Pui pim dho chi ti'ñcho nañ pui' jam titda jano' nañ bhammi

jam buip tu't. ⁶ Jix maat japim na maadit tu' ki'n tu soobhi'ñ na ba' cham bii'pi' dir jai'chdhilhia' dhi' dhi maa'nkam na chakuim aaya' na pai' dhuuk pik tu daaxix. ⁷ Ba tu daaxix ii'mda' bhaan na tu'x buam jum duukam jup tum duña' jano', dai dhi' pix ba aa' na tu soobhi'ñ na gai dhir xim kiisa', ⁸ na ba' mi' dhir ba jai'chdhilhia' gu maa'nkam na Dios jum ilhii'ñdha'. Ba' guch Xoi'kam na pai' dhuuk gø' tonnichgit ya' aaya', pu biimsa' maa'n jimdam, bhai' pix xi buxchana'. ⁹ Bhaan ti niidhidha' gu ja'ook dhi maa'nkam na pui'm ilhii'ñdha' nar Dios. Bix aixim jix bhai'm duukam xip tu buidha' na tu' jaroi' cham pai' dhuuk pu chu'm ti nii'ñdha', dai na cham tu'r silhkam ka'. ¹⁰ Bix aixim jix buam jum duukam bhaan ja iatgidha' gu ja'tkam gui' nam pui' mu ja'k jup ti nii'ñchudhix nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', gui' nam cham soi'm ilhdhai mi' pui' jimia' na jax jum kai'chdha' dhi' na silhkam bhaan tum a'ga nam ba' cham mu ja'k bhiiya' git. ¹¹ Cham tu'p jum buixdha' gu Dios ja bui dhi ja'tkam sia ku mit bhaan ba suulh na tu' cham jir silhkam, xi ja nii'ñdha' pix nam dhi' bhaan ti jii'ñdha' ¹² na ba' maa'n nam jax mu ja'k pu ti nii'ñchudhix ka' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', sia gui' nam ji'k xib cham aa' nam mi' pui' jimia' na jax jir silhkam, nam dai gux buam jum duukam bhaan jix bhai'm taat.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nat Dios ja a'm ti tii

¹³ Dhi' bhaan ba' aach jich a'm jum aa' nach gammiji taxchaabgi'ñdha' gu Dios nat jam a'm ti tii aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, nat gu' pu kai'ñkam pix jam a'm ti tii na pim ba' aapi'm bii'pi' ba boosgix ka' mi' dhir bhaan gu boi na mu ja'k bhix nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha' gui' nam pui dhi' bhaan jiim, nat gu'x u'uañ bap jam duu gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', na pim gu' mi' pui' jii bhaan gui' na tu'r silhkam.

14 Jam bai gu Dios ki'n gux bhaim kai'chdham ñio'ki'ñ na bhaan tu a'ga na pim jax ja'k dui cham gammiji kam tulhiiñdha', dhi' nach aach tu' bhaan tu a'ga. Jix dhaam ja'k ba ti nii'ñchudhix japim na pim buiñor aaya', na pai' dhir jix io'm jir gɛ'kam guch Xoi'kam.

15 Ba' cha'pim jax jum aa'nda' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, dai na pim mi' pui' xi jiiimda' xi chi'ñchot nach jax jam titda jano' nach jam buip tu't, gio dhi' nach jax mu tu jam ua'ñi'ñ. 16 Ba' gu Gɛ'kam jich Xoi'kam biima'n gu Dios jich Gi'kora' nat xich joi'mdak jich bai nach buiñor bap tui'ñgida', gam nat bach aa'ñ nach gammiji cham tu' bhaan jax jich aagit dai gui' buiñor ti jii'ñdhat jix biiñak ka', 17 gui' pix pui' jam jujurtudidha' am na pim jum guguuxdhidhat mi' pui' jiiimda' na jax jir silhkam, na pim dai gux bhaim duukam jup tu buada' gio na pim jax kai'chdha'.

3

Na pui' ba ja tida' gu Paablo nam mu dir bha ja'k ja a'mkam tu daanda'

1 Palhijp pix jañ ba tu jam a'gidha' bhaan dhi u'uan aapi'm jiñ jaaduñ na ba' moo bar daipu' ka'. Jich a'mkam japim tu daanda' buiñor gu Dios na ba' gux bhaim kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam jotmoda' biix kap aaya', gio nam ba' cham jax ji chi'ji joidham kɛɛji mi' pui' ba jimia' gui' nam kaaya', ja'p na jax aapi'm na pimit cham jax ji chi'jik kɛɛk mi' pui' jii. 2 Pui' pim xi kai'chdha' sia buiñor gu Dios nam cham jich juanda' gu ja'tkam nam jix buam tomaat nam cham tu' ka'm ti nii'ñ, nam gu' cham tu' biix pui'p ilhii'ñdha' nach jax kai'chdha' aach. 3 Ku gu' na gu'r gɛ'kam guch Xoi'kam, pui' tu duña' jax no't ba ti. Jam palhbui'ñchu'nda' sia aapi'm na pim jax ja'k mi' pui' jiiimda' na jax jix aa', gio na ba' cham tu'x buam jum duukam jam daam jimia'. 4 Guch Xoi'kam pix nar Gɛ'kam buiñor jix bhaim ch chaat

ich na jam palhbui'ñchu' na pim mi' pui' jiiim na chich jax jam aa'ñdhak, gui' pix jam palhbui'ñchu'nda' na pim gammiji mi' pui' jiiimda'. 5 Sia guch Xoi'kam pix jam palhbuidha' na pim ba' ja'xbui'p jix chu joi'gi'nda' na jax gu Dios, gio na pim ba' ja'xbui'p jix ñakoo'nda' gu tulhiiñara' nat jax jix ñakoo dñlh guch Xoi'kam.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na ja a'm jum aa' nam tu juanda'

6 Aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jix gi'm jañ ja'pnip xi jam tiidam bhaankam gu Gɛ'kam jich Xoi'kam. Cha'pim mi bipnatda' gu jax chu'm jich Xoi'kam jii'gi'ñdham no' cham tu juanam, piam no' cham mi' pui' tu daa'ñchu' nach jax jam aagi'ñ na pim tui'ñgida'. 7 Jix maat japim gu' na jax ja'k jum aa' na pim mi' pui' jiiimda', na pimit gu'ch chi' aach na chich jax ja'k mi' pui' jii nach jam buip tu't na pim ba' aapi'm mi' pui'p tu dagia'. Tu juanda' ich gammiji, cham tu' nach mi' pai' pix pu darka'. 8 Ni kuch pui' pix jam taanit tu kua'da' gu tu', gu' ja'pji nach jam saba'nda'. Jax dhui nach gu' gammiji tu juanda' nabap tanoolh gio nabap tukaa', nach gu'x mat ka' nax xijai ka' aapi'm jam bui na pim tu' ki'n jich xiispa'. 9 Sia ku gu' maaxik jum aagit ip na pim jich xiispa' sia tu' na pim bhaan jum gu'nguxi'ñdha' git, gu' ji nach gu' cham pai' jax jam titda. Dñlh jach tu juanat duduaka', pu kai'ñkam jach pix dñlh tu juanda' na pim ba' aapi'm jich ñiidhat mi' pui'p tu daa'ñchu'nda'. 10 Jano' nach bhammip tu't jam bui, ja'pni chich xi jam tiidak na tu tui'ka': Jaroi' nax cho oodat cham aa'nda' na tu juanda', pui' mu oirida' cham tu kua'dat. 11 Ba' aach pui' tɛ kɛɛ na pim aapi'm jai' dhit pu cham tu juan, dai na pim gam darka' sap. 12 Dhi' pu chu'm gu ja'tkam, aach ya' dir pu ja titda bhaankam gu Gɛ'kam jich Xoi'kam nam tu juanda' cham tu' bhaan jax jim aagit nam ba' mai'chidha' tu' nam aa'nda' nam jix duduaka'.

¹³ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, cha'pim jum o'johdhat jix kii'p jum duukam xip tu duñiidhat gammiji.

¹⁴ No' jaroi' maadit cham pu bua nach ji'k jax kai'ch dhi u'uan ta'm bhaan, jix xi'iraam japim xi ñiidhat cham mi bipnatda' na ba' bhaan maachidhat jix xi'iraidha' ip diilh. ¹⁵ Ku gu' cham tu' ji na pim moop jix bhaamki'ñdha', iimda' pim ji nar jam jaduñ jich Xoi'kam bhaan na ba' cham xi' pik jix buam jum aa'nda'.

Na pui' ba ja tñida' gu Paablo nax bhai' tu ja jimda', mi' dhir dai na xi ja tabuimgidhai

¹⁶ Ba' gu Dios jich Gi'kora' na buiñor jix bhai' tu tatda' pix jam a'm ti ñiidhidha' gammiji na pim ba'x bhai'm taatit tu oi'ñka', sia bix aixim bhaan nax bhai' tu jam jimda'. Gui' pix jam bim jup tui'ñgida' gammiji.

¹⁷ Aañ Paablo, diilh jiñ ñob ki'n jañich ya' tu ua'na dai dhi'ñi nañ bhaan jam tabuimgi'ñ. Dhi' ba' bhaan jix maati' ka' nañ aañ mu jam joochxi'ñ dhi u'uan. Pui' ja'k bua iñ gu' bix na ji'k aañ jir jiñ u'uan, diilh jañ mi'p xi chu ua'na' na pai'm tñimo'.

¹⁸ Ba' gu Gø'kam jich Xoi'kam pix jam a'm ti ñiidhidha' gammiji bix ji'ma'n aapi'm.

GU BHPI' KAM UA'NA'N GU PAABLO NAT TU UA'NXI GU TIMOTEO

Gu Paablo na ba ñio'kdha' gu Timoteo

¹ Aañ Paablo nañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam, nat gu' gu Dios jiñ a'm ti tii'gik pu chu'm ki'n jiñ dhai, dhi' nat jaroi'ch uañ guch ua'tulhdhara' gook dit guch Xoi'kam, dhi' nach jaroi' buiñor jix biiñak xib. ² Ba' aañ tum ua'ñxidha' bhaan dhi'ñi u'uan aapi' Timoteo nañ ja'p jum ilhii'ñ nap jir jiñ mar, na pich gu'ñ a'm dir maat na jax ja'k jix bhaai' nap buiñor jix biiñak ka' guch Xoi'kam, ba' pui' mi' pui' tu daa'ñchu' ap na jax aañ. Ba' guch Gi'kora' Dios gio gu Ge'kam Jesus jich Xoi'kam xim joi'mdat jum a'm ti niidhidhat jum tajaañdhidha' am jum jur am gui' nap ki'n jix io'm jum biiñkadidha' ja bui, gio gui' nap ki'n jum guguuxdhat cham jax jum aagit jix bhai'm taatit oirida'.

Gu Paablo na ba aagi'ñdha' gu Timoteo na jax ja'k tu duñia' mu Eepeso

³ Aap mi' pix ka oirida' Eepeso na ñich jax soi' xim tiidak na ñich ba jii Masedoonia ja'k. Aap bhai' ka ja soo'mchulhi'ñka' jai' dhit guch Xoi'kam jii'gi'ñdham nam cham maakam ja iatgidha' gu jai'. ⁴ Ja'p jap ja titdada' nam cham tu'p jum buixi'ñdha' nam jax tu jimdat gu bijik dir kam jich bopxi, na gu' dhi' bhaamdara' pix ba ua'. Bhaan ji ñiokboi pix cha'tak jimia' am gu' no' mit bhaan ba ji chu a'ga, cham tu' na iam ja palhbuidha' nam jax ja'k bhaan xim guguuxdhaix io'm mi' pui' ba jii'mda' na jax jix aa' gu Dios.

⁵ Jax dhui na cham tu' kam aa' nach bhaan tii'ñchoka' gu tu' bijik dir kam, ja'pji dai nach xich jajoi'gi'nda' bii'x ji'ma'n. Dhi' pu chu'm tu ua'pu no'ñ jix kii'p jum duukam bhaan jurtikat pui' ba duñiim, nañ cham tu' gux

buam jum duukam bhaan ka jurtika', gio nañ silhkam ti jii'gi'ñdhat buiñor jix biiñak ka' guch Xoi'kam. ⁶ Jai' dhit gui' nach maap tii kach dhaa'ñchugit pu'ñi bii'x aixim jim aagik bhaan pix ba ñiokbo am, pu cham tu' mi chii'gim am siam tii bhaan ñiokbo maakam ji chi ilhdhat, bhaan pix mai' ba suulh jamit. ⁷ Jix maatim xi kai'chdha' am tii nam pai' dhuuk ba ji chu a'ga na jax chu aagix na tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios, gu' ji nam gu' pu cham maatit kii'ket jup kai'chdha'. Pui' tii xi ja titdada' am gu ja'tkam na maaxik jir silhkam pui' nam jax ilhii'ñ, gu' ji na gu'r gama ja'k ka'.

⁸ Jix maat ich dho nam aa' nach mi' pui' jimia' na ji'k jax tu aagix na tu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios, dai ji na gu' mi' pui' na jax pik kai'ñkam jup jum kai'ch, cham tu' nach jax ilhii'ñdha' diilh. ⁹ Kani nach jix bhai' xich ga'ngada' na cham tu'm aa' na jaroi' ja aagi'ñdha' na jax ja'k tu aagix gui' nam cham tu'x buam tu bua, gu' gui' ji nam aa' nam ja aagi'ñdha' nam jix buam tu bua, gui' nam cham mi' pui' jimiik ka', nam cham ti jii'gi'ñdha', nam gammiji pix jum ua'tulhi'ñ, gio nam pu cham tu' ka'm nii'ñ gu Dios, gio na ni jax chu'm jai'x xidhuan kam na nai'x chu jai'ch kum cham tu' ka'm ti nii'ñ. Gio gui' nam ja tataat ja koo'n piam gu ja nanaan, bii'x gui' nam ji'k jir tu koo'n kam. ¹⁰ Gio gui' nam mui' ja bii'm boppo gu u'uub, piam gu u'uub gui' nam mui' ja bii'm boppo gu chichio'ñ. Gio gui' nam dai chichio'ñ maap boppo nam pui' ji dhui na maadit jir ubii ka', piam gui' nam dai u'uub maap boppoda' nam pui' ji dhui ip na maadit jir chio'ñ ka'. Gio gui' nam ti iixdhat gu jai' ja'tkam maakam ja'k ja ga'ra' nam tu ja juantu'nda' pui' cham ji ja namkidhat. Gio gui' nam jix ia'tbi' nam pui' xi kai'chdha' nar silhkam, sia kum gu'x maat na cham jir silhkam. Sia gui'ñ ja aagit jup kai'ch nam mi' dhir maakam duñiidha' na jax cham jir silhkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na silhkam tu

a'ga. ¹¹ Dhix bhaim kai'chdham ñi'ook na silhkam tu a'ga, dhi'r di' gu ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. Diih guch Xoi'kam jich aagi'ñ nach jax ja'k duña' nach ba' cham jimia' mu ja'k nach pai' gammiji pup jich chulhiñdha', dhi' nañ jax chu'm bhaan tu a'ga aañ, nat gu Dios jix dhaam kam jiñ chia nañ nai' tu a'ga'.

Gu Paablo na ba taxchaabgidha' gu Dios

¹² Taxchaabgi'ñ iñ aañ gu Gê'kam jich Xoi'kam, nat gu'x kii' maa'nkam jiñ chigik tujuandam tugi'ñ ki'n jiñ dhai, gio ba' nat jiñ guguux nañ pu tu duña' na ji'k jax jix aa', ¹³ sia kuñ gu' bii'pi' dir giilhim jix bhaamut ka a'gada', ganai' bii'x aixim jañ ai'chuxdhat a'gada' na jax cham jir am kat nañ pu kai'chdha'. Gam nañ ja da'ngit ja kukpada' gui'nam buiñor ti jii'gi'ñdha', giilhim jañ xi ja titdat. Gu' ji nat gu' siamri xiñ joi'mdak jiñ chii' gu Dios sia pu chu'm giilhim jix ua'tulhdhix kam, nañ gu' chakui ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, pu cham mat ka' iñ no'ñ jix buam jum duukam bhaan jup tui'ka'. ¹⁴ Gu' ji nat gu' gu Dios gê'kam ki'n xiñ joi'mdak jiñ a'm ti tii, jiñ chajaan' gui' nañ ki'n buiñor bax biiñak ka', gio gui' nañ ki'n bax jajoi'gi'nda' gu jai'. Sia aap pu chu'm jum a'm tajaa, nach gu' buiñor ba ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam, maap maa'n ñi'ook jup duuk ich ba'.

¹⁵ Jum aa' nam bii'x gu ja'tkam ti jii'gi'ñdha' na silhkam maaxik ja'pni tu tu'ii': Guch Xoi'kam pu kai'ñkam pix bha jii ya' dhi oi'ñga'n na ba' ya' ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam nam ba' cham ka jimia' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha'. Aañ pik jir di' kat nañ giilhim jix io'm jix ua'tulhdhix kat. ¹⁶ Pu'ñi dhuuk ba' gu Dios xiñ joi'mdak jiñ chii' na ba' dhi' bhaan matgilhia' nat guch Xoi'kam pu kai'ñkam jum tulhii. Aañ ba' ja'p ji buusan nañ jir ja booi'chu' gu ja'tkam, na mit gu'ñ chigik jup ba ti jii'ñ jai' dhit gui' nat ji'k Dios ja a'm ti tii nam ti jii'ñdha', nam ba' mi' dhir

buiñor bap tui'ka' gammiji. ¹⁷ Jum aa' ba' nach dai dhi' buiñor tu daandat gê'kamtu'nda' gammiji cham aagix kam, na gu'x io'm jir gê'kam, cham tu mumki, gio na cham maax. Gio daipu' dhi'x jai'ch gu Dios. Maaxik jir pui' moo.

¹⁸ Ba' aap Timoteo nañ ja'p jum ilhi'ñ nap jir jiñ mar, xim guguuxdha' ap nap jix io'm xim biiñkada' buiñor guch Xoi'kam. Xi kii'gi'nda' ap nap mi' pui' xi jimda' na jax jix aa', na gu' dhi' ja'p ji buusan nap bhaan tu kokdatu'. Pui'p ja'k duiñchu'nda' na pich jax ja'k ja kai na mit tum daañxi buiñor gu Dios guch Xoi'kam jii'gi'ñdham. ¹⁹ Jai' dhit nam ti buiñor kax biiñak kat guch Xoi'kam, xib cham tu' kap jum buixi'ñ am buiñor, na gu' dai na mit maakam jim aagik mu ja'k bhaan ba tu daa'ñchu' na tu' cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios. ²⁰ Gu Imeneo gio gu Alijaanru pui' ja'k tu ja duiñchu'. Aañ xi ja nii'ñ pix na pu ja dooda' gu ja'ook nam ba' mi' xi machia' na cham bhai' nam giilhim ai'chuxdhat a'gada' gu Dios.

2

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' nach ja a'mkam tu daanda' bii'x gu ja'tkam

¹ Bii'x jañ pu jam titda na pim ji'k buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam na pim siamri soi'm ilhdhat ja a'mkam tu daanda' buiñor gu Dios bii'x gu ja'tkam, sia gui' nam cham ti jii'gi'ñ buiñor, na ba' cham tu' bii'x aixim ja a'm jum aa'nda'. Xi taxchaabgidhat japim ip ba' na bha tuch joochxi'ñ gu tu' nach pu'ñi taanda'. ² Bii'x japim tu ja daañxi'ñdha' nam jix bhaim taatit tu oi'ñka' gui' nam gê'gê'kam ki'n daraa ya' dhi oi'ñga'n nam ba' cham ti jigialhchu'nka', gio ba' nam cham jich juanda' aach nach buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam, nach ba' cham tu' bhaan jax jich aagit mi' pui' jimda' na jax jix kii' ka'm nii'ñ gu Dios. ³ Pui' ja'k jix aa' gu' gu Dios gui' nat jich boosolh nach mu ja'k ba bhichgit nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiñdha', nach pu'ñi bii'x

pix ja a'mkam tu daanda' gu ja'tkam. ⁴ Na gu' gu Dios jich Gi'kora'x aa' nam bix gu ja'tkam mi' pui' jimia' na jax jum kai'ch gu ñio'ki'ñ na silhkam tu a'ga na ba'x bhai' tu ja jimia'. ⁵ Na gu' maa'n pix jix jai'ch gu Dios, cham tu' mui'. Gio maa'n pix jup jix jai'ch guch Xoi'kam na pui' ja duña' bix gu ja'tkam nam maa'n ñi'ook bap duuka' buiñor gu Dios, ba' mi' dhir gammiji buiñor bap tui'ñgida' am. ⁶ Nat gu' guch Xoi'kam diil maaxik jum kii na mit mua, pu'ñi ja'k jich a'mkam tu namki guch ua'tulhdhara' gui' nach ja'k pu'ñi mi' pui' jiiim na jax jix aa', ba' cham tu' mu ja'k ka bhaya' ich nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiñdha'. Yamm pu' dhuuk pui' tu duu gu Dios nat pai' dhuuk tu dai diil na pui' duña'. ⁷ Dhi' pu' chu'm jañ ba' aañ bhaan tu a'ga, nañ gu'r nobii'ñ guch Xoi'kam. Gui'ñ chia nañ pui' ja'k nai' tu ja a'gidha' gu ja'tkam gui' nam cham jir Israel kam, pui' ja titdaim iñ nam dai gui' buiñor pix ja'k bax biiñak ka'. Jir silhkam nañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam, cham tu' nañ pui' pix kai'ch.

⁸ Ba' aañ pu' kai'ch nam gu chichio'ñ tu daanda' buiñor gu Dios pai' na pix dhir maap jim jumpadai, xi baapmi'ñdhat am gu ja noonob, gio nam cham jix buam jum duukam bhaan jujurtikat, ni kum cham bhaak ka' jai' ja bui, ni kum cham tu' bhaan ñiokboix ka'. ⁹ Ba' gu u'uub aañ jix aa' ip nam ja'xchudhix kam pix jix bhai'm duuka', na ba' dhi' bhaan jix maati' ka' nam soi'm ilhii'ñdha'. Nam pai' dhuuk jum gaxbuda', ja'xchudhix kam pix nam jix bhai' buada' gu ja kuup, cham tu' na xi bhai'bchixim. Gio cham jir am nam tu xialhich ka' gux dha'ram namkim, ni gu jajannulh kum tu aa'nka' gux dha'ram namkim. ¹⁰ Gu' ja'pji nam bix aixim jix bhai'm duukam xip tu duñiidha' na jax jix kii' ka'm nii'ñ gu Dios, ba' dhi' pui' bam kai'ch nam jix bhai'm duuk. Pui'm ja'k xi chu duña' gu u'uub na jax ja'k bhaan jix maati' ka' nam dai gu Dios pix buiñor soi'm

ilhii'ñ ja i'ii'mda' bhaan. ¹¹ Gio ba' nam tu' ka'm ja nii'ñdha' gu chichio'ñ jax ñam kai'chdha', tē kēkē'm pix, ¹² cham tu' nam ja'kbui' kat tu ja aagi'ñdha' nam jax ja'k tui'ñgida'. Na gu' no'm ja'kbui' kat tu ja aagi'ñ, dhi' bhaan gampai' pix ba ja ilhii'ñdha' am, gu' ja'pji nam cham ñiokda' no'm tu a'ga gu chichio'ñ. ¹³ Nat gu' gu Dios biipi'p duu gu Adaan, cham tu' gu Eeba. ¹⁴ Ni kut cham gu Adaan tu'm da'p duu na mit ba'm ua'tulh, gu' gui' ji Eeba nat iatgidhak ma'iich gu ja'ook. ¹⁵ Ku gu' cham tu' mu ja'k bhaya'm ji gu u'uub nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha' no'm mi' pui' xi jiiim na jax ja'k jum aa' nam mi' pui' jiiimda' nam jir u'uub, gio ba' no'm mi' pui' xi jiiim buiñor jix biiñak guch Xoi'kam, nam jix u'uañ jup tui'ñgida', gio nam jix chu joi'gi'nda'.

3

Gu Paablo na ba tu aa'nda' na jax ja'k jum aa' nam tu jimda' gui' nam biipi' dir gu'kat ja guguuxi'ñdha' guch Xoi'kam jügi'ñdham

¹ Jir silhkam dho na ja'pni tu tu'ii': No' jaroi' pui'm aa' na biipi' dir kii'kat ja guguuxi'ñdha' guch Xoi'kam jügi'ñdham, dhi' joidham jir jix kii'p jum duukam gu jaroi' no' pui'm aa'. ² Dai nam aa' na joidham jir jix bhai'kam ka', nam cham jix bhaamki'ñdha' gu ja'tkam. Gio ba' na maa'n pix ti biina' ka', daipu' gu jax chu'm na biima'n jum tiimo' gu ubii. Gio bixchu' bhaan na tu' ka'm ti niidhat mi' pu' tu duñiidha', gio nax gi'm tu a'gada'. Gam nax bhai' ja titdat ja tibiaptudidha' gu ja'tkam no'm paxiaraim kia'mi'ñ. Gam nax joojoi'ñdha' na tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam gu ñio'ki'ñ gu Dios. ³ Gio ba' na cham maimmukda', ni ku cham ja kokdada' gu ja'tkam, gu' ja'pji nar jix bhai'kam ka' pix ja bui, jix ja joi'mdat pix ja nii'ñdha'. Gam na cham tu' bhaan jup jum buixi'ñdha' gu tu' tuumiñ. ⁴ Gio ba' nax bhai' titdat gu binga'n na jax jix kii' ka'm nii'ñ gu Dios, gio gu maamra'n na tu

ja a'gi'ndha' nam jax ja'k jix bhai' mi' pui' jiidma', nam tu' ka'm ti nii'ndha' gio nam jix chø køkøkø'. ⁵ Na gu' no'ñ aañ dñilh cham maatit ja silhka'n guñ ki'aam kam, cham jir am nañ mu pai'p ba ja silhka'nda' guch Xoi'kam jügi'ndham. ⁶ Gio na cham jir am na jaroi' jotmoda' pu chu'm ki'n ba daaka' na jax kia'pix ti jüi'ndha' buiñor guch Xoi'kam. Na gu' cham maati' ka' no' gammiji maa'n na jax mi' pui' jimda' na jax jix aa' gu Dios, ka' ba' gu' moo jano' gø'kam jim taati pum ua'tulhdha' ja'p nat jax chu'm ki'n jum ua'tulh gu ja'ook. ⁷ Gam nam aa' ip na tu' ka'm ja nii'ndha' gu ja'ppix ja'tkam nam cham ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam nam ba' mu dir bha ja'k jix kii' ka'm jup nii'ndha', pu'ñi ja'k ba' cham tu' bhaan mai'chia' gu ja'ook.

Gu Paablo na ba tu aa'nda' na jax ja'k jum aa' nam jup tu jimda' gui' nam mi' tu juanda' ja bui guch Xoi'kam jügi'ndham

⁸ Gio gui' nam mi' tu juanda' ja bui guch Xoi'kam jügi'ndham, jum aa' ip sia nam jir jix kiki' ja'tkam ka', nam jir jix bhabhai'kam ka' bix pix ja bui. Gam nam silhkam tu a'gada' jax ñam kai'chdha'. Ni kum cham jix maik ka'. Ni kum cham ja'p pix mui'x mai'chik ka' gu tuumiñ nam dñilh ki'n xim tu tumñigamtak ka'. ⁹ Gio nam mi' pui' tu daa'ñchu'nda' na jax jir silhkam nach aach jax chu'm bhaan ti jügi'ñ, nach gu'x maat nar silhkam, dai gux kii'p jum duukam nam bhaan jujurtika'. ¹⁰ Bii'pi'm aa' nam tu' jax xi dhuñia' no'm moo mi' pu bua gu tu' nam aa'nda' nam jax dhuñia' nam ba' mi' dñir tujuandam ki'n ba darka' ja bui guch Xoi'kam jügi'ndham. ¹¹ Sia gu u'uub no'm jix aa' nam tujuandam ki'n baapkia' ja bui guch Xoi'kam jügi'ndham, jum aa' nam tu' ka'm ti nii'ndha' ip sia. Silhkam nam tu a'gada' jax ñam kai'chdha', cham tu' nam iatda'. Jix gi'm nam tu a'gada', gam nam mi' pui' xi chu dhuñiidhat tu'nam aa'nda' nam pu duñia'. ¹² Jum aa' ip na maa'n pix ti biina' ka' gu

jaroi' nar tujuandam ka' ja bui guch Xoi'kam jügi'ndham, pu daipu' gu ubii gu jax chu'm na bima'n jum timo'. Gio nax bhai' ja mamtuxi'ndha' gu maamra'n, nam cham buam tu'm tu maachidha', sia gu binga'n jix bhai' titdat. ¹³ Na gu' gu jaroi' na pu chu'm bhaan ba tu juanda', no'x bhai' mi' pu tu duñiim na tu'm aa'nda' na pu duñia', jix kii' maa'nkam tigiix io'm tøkob ba daasa' am guch Xoi'kam jügi'ndham, pix jix bhai' ba aa'nda' am ba' na silhkam buiñor jix biiñak ka' guch Xoi'kam.

Gu Paablo na ba tu aa'nda' na pu dhi' bhaan jix bhai'x maati' na pui' ja'k jir silhkam nam jax ja'k tu daan guch Xoi'kam jügi'ndham

¹⁴ Jootom jañ mui' bam tii'mira', dai nañ bii'pi' mu tum ua'ñxi'ñ ¹⁵ na ba' no' ñich cham ob mu ai, aap bax mat ka' na jax ja'k jum aa' na tui'ñgida' gu jaroi' ja bui guch Xoi'kam jügi'ndham. Na gu' dhi' ja a'm ti niidhat ja nuuka'n gu Dios maaxik duukam, nam ba' mi' pui' tu a'gada' gu ñio'ki'ñ na jax jir silhkam. ¹⁶ Aach dñilh jix bhai'x maat nar gø'p jum duukam dhi' nach tu' bhaan jix biiñak kat pui' ja'k tu jim, na gu' ja'pni tu tu'ii':

Guch Xoi'kam ya ai dhi oi'ñga'n bhaan maa'nkam jup jim duuk.

Bix aixim jix bhai'm duukam jup tu buimik,

na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na bhaan tajaanixchu'.

Gu noonbi'ñ gu Dios joidham jix kii' maa'nkam tii mit,

sia nai' pu chu'm ba tum a'ga ja bui gui' nam cham jir Israel kam,

jai' dñit ba ti jügi'ñ am buiñor.

Ba' ya' dir giop jii jix dhaam ja'k na pai' dñir jir gø'kam xib bix kap.

4

Na pui' ba t'ya' gu Paablo nam gatuuk jai' dñit cham mi' pui' ka jimda' na jax jix aa' gu Dios

1 Gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'p kai'ch na sap jano' na pai' dhuuk bar mia'n ka' na ba ji chum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, mui' cham mi' pui' ka tu daa'ñchu'nda' am na jax jix aa' gu Dios. Mu ja'k pix ba ja kaichgida' am gui' nam maakam tu mamtuxi'ñdha' gu ñio'ki'ñ gu Dios, diilh pix jam pui' ba tu buidha' nam jax ilhii'ñdha'. Pu cham jir silhkam ka', na gu' gu cham kikii' i'ii'mda' ja a'm bap tui'ñgida' dhi' dhi ja'tkam, dhi'm ba' pui' ja jurtu'nka' nam cham silhkam ka tu a'gada'. 2 Pu cham mi' pui' jiidma' am diilh nam jax ja'k ja aagi'ñdha' gu jai', dai gux buam jum duukam nam bhaan jujurtika' diilh, ja'p ji buusanda' nam pui' ja'k bapai'ñmichdhix ka'. 3 Dhi' pu chu'm gu ja'tkam jup kai'chdha' am na cham jir am na gan ti bina' ka' gu jaroi' no' ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Sia ji'ma'n gu koi' ua'tulhdhara' ilhii'ñdha' am, aagix ka' pix na jax chu'm jix bhaai' nam kua'da'. Jax dhui nat gu' gu Dios jup tu duu bix na ji'k jir tum kua'dam nam ba' pu'ñi tu kua'da' gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, dai nam xi taxchaabgidhat gu Dios. 4 Nat gu' gu Dios tum kua'dam jup tu duu gu koi' bix na ji'k jix chu jai'ch, cham tu' nach gu' aach ba' ya' dir pui'p ba duña' na cham jir tum kua'dam ka', dai ji nach tu kua'da' xi taxchaabgidhat gu Dios. 5 Na gu'x uañ jup jum duña' gu koi' nañ xi taxchaabgidhai gu Dios tu jugia', nat gu' diilh gu Dios pui' pu tii nax bhaai' nach tu kua'da'.

Gu Paablo na ba tu aa'nda' na jax ja'k jir tu'm ka' gu jaroi' na tu' silhkam jir tujuandam tugi'ñ ka' guch Xoi'kam

6 Ba' no'p gu' aap pu'ñi dai gux kii'p jum duukam ja aagi'ñ guch Xoi'kam jügi'ñdham, gio no'p mi' pui' tu daa'ñchugit jum biiñkadat bhaan jum guguuxi'ñ na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Xoi'kam na silhkam tu a'ga, gio ba' no'p maa'n nap jax mi' pui' jim

gammiji, jir jix kii' tujuandam tugi'ñ ka' ap guch Xoi'kam. 7 Cha'p mi ja kəkəkədat gui' nam bixchu' iatda' ganai' sapooki'ñ tu a'gada'. Cham tu' mim nini'ñ gu pu chu'm, gio gu' dai gui' nam cham ja jur bia' nam ba' pu chu'm tu a'gada'. Aap cham tu'p jim buixdhat xim guguuxdhatgida' nap jix io'm xi gaa'ñchu'nda' nap jax ja'k mi' pui' jimda' na jax jix aa' gu Dios. 8 Na gu' dhi' ja'pni ji buusan na jax ya' maaxik jich chutku' bhaan nam aa'nda' nach ja'p xi oipoda' nach jich xüsisda' na ba'x bhai' tu tatda' ka', sia ku gu' cham pik jum aa' dhich chutku' nach jix bhai' ja buada'. Gu' matgim guch i'ii'mda'x io'm ji nam aa' nach jix bhai' ja duña' na ba'x bhai' tuch jimda' ya' nach ka dudua dhich chuuku' bhaan gio gatuuk jich i'ii'mda' bhaan. 9 Jir silhkam dhi' nañ ji'k jax tu a'ga. Jum aa' nam bix dhit ti jügi'ñdha' na maaxik jir silhkam. 10 Jich dhakoo'ñdhatu'ndat tu a'gichu' ich aach gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, sia kum cham jich kii'galhi'ñ gu ja'tkam nach buiñor jix biiñak gu Dios duakam, gui' nat mi' dhir jich boosolh nach ji'k ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam nach mu ja'k ba bhichgit nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhii'ñdha', gui' na sia pui'p jix bhaai' na ja boosga' mi' dhir gui' nam jix aa'nda' nam ba' cham jum tulhiiña'.

11 Pu'ñip xi ja aa'ñdhai xi ja chiña' nam mi' pui' jimia' guch Xoi'kam jügi'ñdham. 12 Cha'p jum do'ñchoka' nam tu' pix jum ilhii'ñdha' nap jir bi-apma', ja'kbui' kat ji nap aap jir ja booi'chu'nda' nam jax ja'k mi' pui' jiidma' bix guch Xoi'kam jügi'ñdham. Cha'p ji'x ja'p ti kiissapda' nap jax ba jim, jix bhai'p tu ñiokda', gio nap jix chu joi'gi'nda', gammiji nax chu uañ kir jup tui'ñgida' gum ii'mda' nap mui' xim ga'ngada'. 13 Ba' ampik nañ aañ mu aaya', aap ka ja jiñkaixi'ñdha' guch Xoi'kam jügi'ñdham gu ñio'ki'ñ gu Dios na tu ua'ñix, xi ja guguuxi'ñdha' ap nam mi' pui' jimia' na ji'k jax jum kai'ch. 14 Pui'p xi chu

duñia' nap jax ja'k jix chaat jum jur am bhaan, nat gu' gu Dios dhi' bhaan jum a'm ba ti ti. Nap gu'p kai'ch nap bhaankam jix chu juanam gu Dios, pui' ku mit ba' pui' ja'k tum daañxi bhai' xim daagik gui' nam bijik dir ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

¹⁵ Mi'p pui' xi jimia' nañ jik jax jum titda nam ba' xim ni'ñdha' gu jai' nap jix io'm jum biiñkadim buiñor guch Xoi'kam. ¹⁶ Xim nuukdat ap nap cham ua'tulhdhara' tir gixia'. Xim ga'ngada'p ip no'p moo mi' pui' ja aagi'ñ gu jai' na jax jir silhkam. Gammijip mi' pui' xi jimdat na jax jix kii' ka'm ni'ñ gu Dios, na gu' no'p mi' pui' duiñchu', cham mu ja'k bhüya' ap nap pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', sia gui' nap jik pui' ja mam-tuxdha'.

5

Gu Paablo na ba tu aa'nda' na jax ja'k jum aa' nach tu jimda' ja bui gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham

¹ Cha'p bhaamda' ki'n tu ja a'gi'ñdha' gu chichio'ñ jagi'gir nap pai' dhuuk tu ja a'gi'ñdha'. Tu' ka'm jap ja niidhat tu ja a'gi'ñdha', nam gu' gu pu'ñim taati'm ja'p ji buanda' na jax gum taat. Gio gum bipna' biipibop jap pui'p ja ilhii'ñdha' na jax gu mia'n jum jaaduñ, tu' ka'm jap ja niidhat tu ja a'gi'ñdha'. ² Gio gu u'uub jagi'gir jap pui' tu' ka'm jup xi ja niidhat, nam gu' gu pu'ñim taati'm pui'p ji buanda' na jax gum naan. Gio gu titüya pui'p jup ja ilhii'ñdha' na jax gu mia'n jum jaaduñ, tu' ka'm jap ja niidhat jup tu ja a'gi'ñdha'.

³ Jix bhai'p xi ja bua't gu u'uub di'dilhdhim nam ba ko'iix gu ja bipna', na gu' cham jaroi' ka jai'ch nax bhai' ja duñia'. Xi ja maakat ap gu tu' na ja a'm jum aa'nda'. ⁴ Gu jax chu'm diilhdhim ubii no't muu gu binga'n, gu' ji no'm gu' dudua gu maamra'n piam gu a'buila'n, dhi' ji nap ja aagi'ñdha' nam aa' nam bipi'x bhai' ja duñia' gui' nam maap jir jum oi'dhagam ka', nam ba' mi' dhir gu jai'x bhai'p ba ja duñia'. Jum aa'

gu' nam pui'x ja joi'mdaix bhai'p ja duñia' ja'p na jax gui' na mit jix ja joi'mdak jix bhai' ja buimik ja gi'gilh, pui' ja'k jix aa' gu' gu Dios, na gu'r jix bhai'm duukam. ⁵ Gio gu' gu ubii gui' na silhkam pui'm tiiti'nda' nar diilhdhim, soi'm ilhdhat tu daanda' buiñor gu Dios gammiji nabap tanoolh gio nabap tukaa'. ⁶ Gu' ji no' gu' nai' bix aixim tu bua na jax cham kii' ka'm ni'ñ gu Dios sia ku tir diilhdhim, dhi' dho gi gu' pu muukix ka' ji i'mdagaram bhaan. ⁷ Pui'p ja'k xi ja chiñia' nam duiñchu'nda' gammiji bix guch Xoi'kam jügi'ñdham, na gu' cham tu' jaroi' tu' bhaan jax ja titdada' no'm gammiji mi' pui' jüm. ⁸ Na gu' gu jaroi' na cham ja joi'gi'nda' gui' nam maap jix bhai' kai'chdha', ni gu jajaa'nni'ñ na pik tiix io'm jum aa'nda', dhi' bhaan jix maati' ka' na cham tu' buiñor jix biiñak ka' guch Xoi'kam. Jix io'm cham jir kii' maa'nkam ka' ba', cham tu' pui' na gui' nam cham ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam.

⁹ Ja daasa' ap gu di'dilhdhim u'uub gui' na silhkam jum aa'nda' nap jix bhai' ja duñia'. Dai gui' na mit jima'n pix ja bim tu kiichak gu chichio'ñ, gio dai gui' nam baik oo'm oidha' bia'ka' gammiji ja'k. ¹⁰ Gio ba' nam bix pix jix mat ka' no't jix bhai' ja mamtuxd-himik ja gi'gilh gu maamra'n. Gam no'r jix bhai'kam kat ja tibiapputu'n kia'mi'ñ gui' nam paxiaraidha'. Gio no' soi'm duukat ja palhbui'ñ guch Xoi'kam jügi'ñdham bix aixim tu' na ja a'm jum aa'nda'. Gio gui' nam bix aixim tu'm bhaan jum tulhiiñ no'x bhai' ja bua, no' dai gux kii'p jum duukam bhaan ji bamgim nap tu bua.

¹¹ Cha'p ja da'nsada' gu di'dilhdhim u'uub nam gook alh oidha' bia'ka', na gu' cham am ka gixia' no'm jax dhuuk gio maakam jup ba ilhii'ñ gatuuk. Ja'p xi dhui am ba' guch Xoi'kam nam bax ja oidhak ka' ip gio jai' gu ja'tkam, ¹² bam ua'tulhdha'm ba', nam gu' cham mi' pui' jimia' nam jax ti xi chi'ya' nam jax jum

daasa'. ¹³ Piam nam nai' pix jiimit ba tu a'gidha' kikcham na tu' cham bhai'm kai'ch, piam nam iataidha', piam nam bax chu o'jo'nda'. ¹⁴ Ba' ja'pni ja'k jix bhai', nam gu xixibkam di'dilhdhim u'uub jai' xi ja oidhai gu chichio'ñ, xi chu oi'ñchaim jix bhai' xi ja dui gu ja maamar no' mit ji'k ja tii. Ba' pu'ñi ja'k cham tu' tu' bhaan jax jich chitdada' am gui' nam xich bhaamki'ñ aach nach ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. ¹⁵ Jai' dhit gu di'dilhdhim u'uub cham tu' mi' pui' ka jiiim am na jax jix aa' gu Dios, mu ja'k pix bhaan bax chutkagix am na jax ja jurtu'n gu ja'ook.

¹⁶ No' maadit guch Xoi'kam jüigi'ñdham, cham jax bua no'r chio'ñ piam kur ubii, no' tu jaaduñ ji'k gu u'uub di'dilhdhim na mit koi gu ja bipna', jum aa' na diilh jix bhai' ja duñia' na ba' cham xi'x xijai ka' ja bui bix guch Xoi'kam jüigi'ñdham nam jup ja palhbui'ñdha' gu jai' na pu cham jaroi' jai'ch ka' nax bhai' ja duñia'.

¹⁷ Guch Xoi'kam jüigi'ñdham nam jix io'm bax maat nam jax ja'k tu ja aagi'ñ gu jai'ch Xoi'kam jüigi'ñdham, dhi'x io'm jum aa' ip na pim jix bhai' ja buada'. Gook ja'kbui' kim japim ja maakda' gu tu' nam aa'nda', gui' pik nam jix io'm tu a'gat tu mam-tuxi'ñdha' gu ñio'ki'ñ gu Dios. ¹⁸ Na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: "Jum aa' na kua'da' gu tuur gu tu' nar magooñga'n ka'." Gio ja'p iam ja'pnip tu ua'ñix, iam pix pui'p jum kai'ch: "Jum aa' nam maakda' gu tu' na bhaan jup bipio'da' gu tujuandam."

¹⁹ Ba' no' jaroi' maadit jax jum titda na maadit gui' nam tu a'ga gu ñio'ki'ñ gu Dios cham mi' pui' duiñchu' na jax ja'k jum aa' na tui'ñgida', aap cham jüigi'ñdha'. Jii' ji no'm jix jai'ch ji'k gook piam ji'k baik nam maaxik ni'ñ. ²⁰ Ba' no'm jai' dhit pu'ñi kiasaim nam jum ua'tulhi'ñ, ja ñiokdha' ap nam pai' dhuuk bix maap jup tui'ka' guch Xoi'kam jüigi'ñdham nam ba' jai'p tē kēkēt jix chotdonit cham pui'p jum ua'tulhi'ñdha'. ²¹ Ja kaichdhat jañ ya'

pum titda gu Dios gio guch Xoi'kam, gio gui' nat pu pui' ja'k ja a'm ti tii bijik gu Dios nam jir noonbi'ñ ka', nap gammiji pu'ñi duiñchu'nda'. Maa'n nap jax pix jup ilhii'ñdha' sia nar jaroi', na gu' cham jir am no'p jai' cham ja juan sia kum jum ua'tulhi'ñ. ²² Gu jaroi' nap bax dhaasam ka' na bii'p' dir kikat ja aagi'ñdha' gu ñio'ki'ñ gu Dios guch Xoi'kam jüigi'ñdham, bii'p'p xi ni'ñdha' no'x joojoi'ñ na mi' pui' jim na jax jix aa' gu Dios. Na gu' no't jax dhuukat cham mi' pui' ka jii, aap jum a'm ji chi gixia'. Dai gux kii'p jum duukam jap bhaan jum tukgi'ñka' nap xip tu duñiidha'.

²³ A'lhich jap mui'p xi io'dat gu uubas gu barga'n gux o'jo' pa' na ba' jotmoda' duadhidha' gum book na saak jix ko'k, cham tu' dai suudai'.

²⁴ Jai' dhit gu ja'tkam jix bhai'x maati' pu ya' nam tu' bhaan jix u'ua'tulhdhix, sia kut chakuim ai na pai' dhuuk ja aagi'ñdha' gu Dios. Ba' jai' na cham maati' ya' nam tu' bhaan jix u'ua'tulhdhix, jano'x bhai' matgilhia' nam tu' bhaan jix u'ua'tulhdhix ka'. ²⁵ Ba' gui' nam jix bhai'm duukam jup tu buada', ji'k pix ip nax bhai'x maati' pu ya', gu' ba' gui' na ji'k cham maati', gatuuk jix bhai' matgilhia'.

6

¹ Jai' dhit guch Xoi'kam jüigi'ñdham nam tu ja juantu'n pui' cham ji ja namkidhat, jum aa' nam tu' ka'm ja niidhat mi' pui' xi dhuñiidha' tu' nam ja chianda' gu ja gē'gērkam tuk nam ba' bix pix jix bhai' aa'nda' gu Dios gio gu ñio'ki'ñ dhi' nach aach bhaan tu a'ga. ² Ba' no'm gu' pui'p ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam gu ja gē'gērkam tuk, jum aa' nam jix io'm tu' ka'm ja niidhat mi' pui' xi dhuñiidha' jax ñam ja tūdaidha'. Giox bhai' nam mi' pui' xi dhuñiidha', cham tu' parban, na gu' ja'p ji buusanda' nam mia'n jir jum jajaa'nnim ka' nam maap ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Gio gu' guch Xoi'kam jüigi'ñdham pik nax io'm jum aa' nach jix bhai' ja buada'.

Xi ja aagi'ndha' ap bix nam pui' ja'k duiñchu'nda'.

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' na cham jir am na jaroi' bixchu' bhax chu aa'nda' na git xi chu bia'ka'

³No' jaroi' maadit jix io'm maakam xi bua na tu ja a'gi'ñ guch Xoi'kam jüigi'ñdham na jax ja'k cham pui'm kai'ch gu silhkam ñio'ki'ñ guch Xoi'kam dhi' nach tu' bhaan ti jüigi'ñ aach, ⁴dhi' na jax dhui bhaan pix g'kam jum taat ka' ku ba'p kai'chdha', cham tu' nax mat ka'. Na gu' gu jaroi' na gammiji bix aixim kai'chdha' na jax ilhii'ñ dñlh, dhi' ja'p ji buusan na pu chu'm ki'n jix ka'ook ka', mi' dñir ba'p ja ia'ñdhidha' gu jai'. Mi' dñir jum gigi'lhi'ñ ip gu jü'moda', gio gu bhaamdara', gam nam nai' pix ba tu a'gada', gio nam cham ka ti kügalhi'ñdha'. ⁵Bar ko'kdhicham ka' pix ba', gammiji bix aixim pix bam buidha' am dai ja'p tuutu'm nam cham ji maatit na jax pik ja'k jir silhkam. Nam gu' bax ia'ñdhix ka' gu tu' na cham jir kü' ka', bhaan pix jum tutumñigamtaidha' am nam jax ja'k tu jimda'. Cha'p mi ja kékéda' pu chu'm gu ja'tkam. ⁶Jir pui' dho ip nax io'm jum tumñigamta' gu jaroi' ii'mda' bhaan no' dhi' ki'n jix bhai'm taat na ji'x pix maakidha' gu tu' gu Dios nam aa'nda', na gu' buiñor ti jüigi'ñdha'. ⁷Nach gu' aach pu cham tu' ua' na chich pai' dhuuk maaxir ya' dhi oi'ñga'n bhaan, ni kuch pu cham tu' xi bhii nach pai' dhuuk giop ko'ya'. ⁸No'ch bia' nach tu' kua' gio nach tu'ch chi tii'ñ, dhi' ki'n jach jix bhai'ch chaat ka', cham tu' nach bhaan jix buam jich aa'nda' gu tu' na pu cham jum aa'nda'. ⁹Na gu' gui' nam jix aa'nda' nam jir jix chutumñigam ka', dhi' bhaan bix aixim tu'm ki'n bhai' ji chu ja mai'chii mu ja'k bhaan pix bax chutkagix ka' am, bix aixim pix bam aa'nda'm ba'. Dhi' pui' ja'k tu bua nam ba' cham ji'xkat mi' pui' jimia' gu ja'tkam na jax jix aa' gu Dios, dhi' ba' ki'n jup ba ja tulhiiñchuda' gatuuk. ¹⁰Na gu' gu jaroi' no't bhaan ba ji

jurti gu tuumiñ, dhi' mi' dñir bhai' jim gi'lhdha' bix aixim gu tu'x buam jum duukam. Jai' dñit nam tii mi' pui' ka tu daa'ñchugit na jax jix aa' gu Dios, cham tu' mi' pui' ka jiiim am, nam gu' dai bhaan pix bax chutkagix nam jum ga'nga nam jax dhui bix aixim tu'm xi chu bia'ka' git, dai nam bam tulhiiñ pix ba' ja i'ii'mda' bhaan.

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' nam aa' nach mi' pui' jümda' na jax jix aa' gu Dios

¹¹Ba' aap nap bhaankam tu juan gu Dios, cha'p pu chu'm bhaan jum tukgidhat mi' pui' xi jimda' na jax jix aa'. Soi'p jum ilhdhat jix ja joi'gi'nda' gu jai' gammiji. Mi'p pui' tu daa'ñchugit xi kükgida' nap tu' bhaan jix biiñak kat ti jüigi'ñ bix jum jur ki'n. ¹²Ja'p ji buusanda' nap tu kokdatu'nda' nap mi' pui' tu daa'ñchu'ndat xi küki'nda'. Xim do'ñcho' ap nam a'm ti nüidhidha' gu Dios gammiji, na gu' dhi'r jix bhai'm duukam. Gio gu' pu kai'ñkam jum a'm ti tii nap ba' mi' pui' tu duñia' na jax jix aa', pui' na pich jax tii jano' nam mui' tē kēē guch Xoi'kam jüigi'ñdham nap saak buiñor jix biiñak guch Xoi'kam bix jum jur ki'n. ¹³Ba' gu Dios na ja maak ii'mda' bix nam ji'k tu' nai' tu dudua, gio guch Xoi'kam nat aa'ñ gu Poonsio Pilaato nar tu'p tu'm da', aañ dhi' ja kaichdhat jum chian ¹⁴nap mi' pui' xi dhuñia' nañ jax jum titda. Cha'p pataasat nañ ba' cham tu' bhaan jax jum titdada'. Gammijip ba' moo pui' pu duiñchu'nda' jano' juugit na pai' dhuuk bha jimda' guch Xoi'kam nax io'm jir g'kam. ¹⁵Na gu' gu Dios pui' tu duñia' na pai' dhuuk dñlh pu ti'ya', na gu' dai gui'r Dios nax io'm jir g'kam. Jir ja g'kam tuk gui' nam jix io'm jir g'g'erkam ya' dhi oi'ñga'n, sia gui' nam a'llich ki'n jir g'g'erkam. ¹⁶Dai gui'x jai'ch na cham tu mumki. Maa'n kap kio na pai' joidham jix chu abhaar gio nax chum tua kat tum tanoor. Pu cham jaroi' nüi'ñ maaxik, ni ku cham ji'xdha' jaroi' tigia', na gu' pu cham jaroi' mia'n a'ji bhai' na pai'p tu'ii'.

Pui' kuch ba' dai gui' gɛ'kamtu'nda',
na gu' bixchu'x bhaai' na pu tu duña'.
Ee ku pui' tu tui'ka'.

¹⁷ Gui' nam jir jix chutumñigam
ya' dhi oi'ña'n bhaan, ja'p jap ja
tiida' nam cham tu' ja tumñi' bhaan
jujurtika', ni kum cham dhi' bhaan
gɛ'gɛ'kam jum taat ka', na gu' pu
cham tu' bhaai' sia ku jaroi' ti giil-
him jir jix chumñigam ya' dhi oi'ña'n
bhaan. Ja'p jap ja tiida' na dai gu
Dios jix bhaai' nam buiñor jix biiñak
kat jix bhai'm taat ka', na gu' gui' pɪx
na tuch maak bix aixim tu' nach a'm
jum aa'nda' nach ba' aach ya' dir ki'n
jup jich guguuxi'ñdha' dhich chutku'
bhaan. ¹⁸ Xi ja aagi'ñdha' ap nam
jix joojoidhat jix chu onbai'ñdhar ka'
gu tu' nam bia' na ba' pu'ni ja'k
silhkam pui' bam kai'chdha' nam jir
jix chutumñigam, nam gu'x bhai'm
duukam jup tu buada'. ¹⁹ Jix bhai'
tu ja jimda' ba', na gu' ja a'm ba ti
niidhidha' gu Dios. Gatuuk dai na ba
ja baidhika' nam buiñor bap tui'ka'
gammiji, nam gu' xib dir buiñor pu
bam tutumñigamtaidha'.

*Gu Paablo na ba guguuxdha' gu
Timoteo na cham ja kɛkɛɛda' gui' nam
maakam ja mamtuxi'ñdha' gu ja'tkam*

²⁰ Ba' aap Timoteo, diilh jap mi'
pui' xi dhuiñchu'nda' na pich tu' ba
maat nar joidham. Cha'p ja kɛkɛɛdat
gui' nam bix aixim tu'm tu a'ga
na tu' ya' dhi oi'ña'n jax jum bua,
na gu' pu cham tu' mim nini'i'ñ.
Diilh pɪx nam jax ilhii'ñdha' nam pu
kai'chdha', cham tu' na pui' ja'k jix
aa' gu Dios. ²¹ Na gu' jai' dhit nach tii
maap kach dhaa'ñchugit, na mit pai'
dhuuk pu'ni bix aixim tu'm ba ji chu
a'ga, pu cham mi' pui' ka tu daa mit
na jax jix aa' guch Xoi'kam.

Ja'pni tu tui'ka' ku ba' moo guch
Gi'kora' git pɪx gammiji jam a'm ti
niidhidha' bix ji'ma'n aapi'm.

GU GATUUK KAM UA'NA'N GU PAABLO NAT GIOP TU UA'NXI GU TIMOTEO

Gu Paablo na ba ñio'kdha'

¹ Aañ Paablo nañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam nat Dios bhach joochxi ya' dhi oi'ñga'n, nat gu' bijak dir pui' ja'k pu tu dai na ba' mi' dhir pu'ñix bhai' ba tuch jimda' gammiji, na gu' guch Xoi'kam pix bhaan jup tu tu'ii' nat jix bhai' dhuu. ² Ba' aañ ya' tum ua'ñxidha' aapi' Timoteo nañ joidham xim da', ja'p ji buusan nap jir jiñ mar. Guch Gi'kora' Dios gio gu Gē'kam jich Xoi'kam pix git ba' moo xim joi'mdat jum a'm ti ñiidhidha' am na ba' cham jix buam jum duukam jum daam jimiidha'.

Gu Paablo na ba aagi'ñdha' na cham xi'rdat ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nar tu'p tu'm da' guch Xoi'kam

³ Aañ gammijim ti'ñchot taxchaabgi'ñdha' gu Dios nañ tu daanda' buiñor nabap tanoolh gio nabap tukaa', nañ gu' aañ dai gui'r tujuandam tugi'ñ nañ pu duñiim na tu'r jix kii'p jum duukam, ja'p na jax guñ bopxi kat na mit pui'p tu juañxidhak gu Dios. ⁴ Ja'p jañ chi moo joidham jix bhai'ñ ilhdha' no' ñich jax dhuuk giop jum ti maaxik, ti xim tiigim iñ gu'. Pui ti'ñcho iñ na pich susua, cham mik buppa iñ. ⁵ Ti'ñcho iñ sia nap jix bhai' buiñor jix biiñak guch Xoi'kam. Bii'pi' buiñor jum biiñakai gum abuil Loida gio gum naan Euniise, pui' kuñ ba' aañ jix maat nap ja'xbui'p jix biiñak na jax gui' am.

⁶ Ba' aañ jum aagi'ñ nap jix io'm xim guguuxdhai pui' xi dhuñia' nat tu' bhaan jum a'm ti ti gu Dios jano' na ñich bhai' xim daagik tum daañxi. ⁷ Nat gu' gu Dios cham tu'ch a'm tajaa gu jax chu'm ii'mda' na bhaan jich eka' gu too'nni', gu' gui' ji na tu guguuxi'ñ, gio na tu maak joi'mdara', gio nañ mattu'nka' no'ñ

moox bhai'm duukam jup tu bua. ⁸ Jum jur jap xi dhaasai nai' xi ja mattuda' gu ja'tkam nar tu'p tu'm da' guch Xoi'kam, cha'p xi'irdat. Ni kup cham jiñ a'mkam xi'irda' nañ pu chu'm ki'n ya' kuup, gu' matgim ja'pji ji'x nam guguuxi'ñ gu Dios jap cham jax ji kai'chit pui'p xim tulhiña' ki'n gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. ⁹ Nat gu' gu Dios mi' dhir bach boosolh nach pai' mu ja'k ba jii'mit nach pai' gammiji mi' pup jich chulhiñdha' git, xib ba' dai nach aach diilh mi' pui' ba jii'mda' na jax jix aa'. Xi dho'ñchidha' ich guch ii'mda' na ba' gui' diilh pui' ja'k duiñchu'nda' na jax jix aa'. Gio gu' aach cham tu' tu'x bhai'm duukam jup duu gu tu' nat ba'x bhai'ch dhuu gu Dios, gu' ja'pji diilh pix nat jix bhai'ch dhuu, na gu' pux maat na pui' ja'k jix bhai' ji chu buusnia'. Xich joi'gilh bhaankam guch Xoi'kam pu bii'pi' dir nat chakuip duuk dhi oi'ñga'n. ¹⁰ Xib jix bhai' kach mattuda na tu' silhkam xich joi'gi'n, bhaan maat jachich nat bhach joochxi guch Xoi'kam nat ba'ch boosolh nach mu ja'k ba jii'mit nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiñdha'. Ma'iich guch Xoi'kam gu muuki' na ya' tu daam kikat dhi oi'ñga'n bhaan. Ba' ja'p ji buus nat jix chu maax jup tum duu nach ba'x bhai' ti ñiidhat mi' pui' jii'mda' na jax jix aa' gu Dios, gammijich ba' buiñor bap tui'ñgida'.

¹¹ Aañ dhi' pu chu'm ki'n jir nobii'ñ gu Dios nañ ja aa'ñdham gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, pu chu'm jiñ aa'ñdhak nai'ñ joot nañ nai' jimdat ja mamtuxdhidha'. ¹² Dhi' pu chu'm ki'n ba' ya' bañ chulhiñ iñ. Ku gu' cham tu' ji nañ moo dhi' ki'n jup bax xi'ir, nañ gu' aañ jix maat nañ jaro'i' buiñor jix biiñak. Cham jax jiñ aa' iñ ba', nañ gu'x maat na gui'ñ palhbui'ñchu' nañ ba' bix tu kuugalhdhim na ji'k tanoolh tu daaxix nañ ya' pui' tu duñia' nat ji'k tuñ chia, na gu'r gē'kam.

¹³ Aap ba' mi' pui'p xi dhuiñchugit

na ñich jax ja'k tum aa'ñ. Gammijip jix biiñak ka' buiñor guch Xoi'kam gam nap jix ja joi'mdat gu jai', gook ðit maa'n ñi'ook jup duuk ich gu' buiñor guch Xoi'kam. ¹⁴ Dai dhi'p bhaan tu daa'ñchu'ndat mi' pui' jimda' nap tu'x chaat nar jix kii'p jum duukam, na gu' gu Dios pix na dhi'x aa'nda' nap bhaan tu daa'ñchu'nda', na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n nam palhbui'ñchu'nda' nach a'm tajaanix.

¹⁵ Ba' pui' nap jax jup bax maat na mit ja'p xiñ dhuuk guch jaaduñ nam pui' tiip ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam gui' nam Aasia dibür bhaan oi'dha', jai' dhät jir di' am gu Pijeelo gio gu Ermoojenes. ¹⁶ Gu Onesiiporo dho gi gu' mui'kim ya' ba ji ai ji nañ guguuxi'ñ nañ cham tu' bhaan jax jiñ aa'nda'. Cham pai' jax kai'ch no'p jix xi'ir jiñ a'mkam nañ ya' kuup. Guch Xoi'kam pix git ba' moo ja a'm ti niidhidha' bix nam ji'k maap jir jum oi'dhagim. ¹⁷ Jum dikoo'ñ nat jiñ gaa nat jax ya' ai Rooma, pu cham ji'x jum jip. Nat pai'ñ chii nat ba'x bhai'm ilh. ¹⁸ Gu Dios git pix ba' moox joi'mdat tigia' jano' na pai' dhuuk tu kuugalhdha'. Jix maat ap dho nat bixchu' bhaan gè'kam ki'n jich palhbui nach maap mu oipimik Eepeso.

2

Gu Paablo na pui' ba tida' nar jix kii' sandaarui'x chugi'ñ ka' guch Xoi'kam

¹ Aapi' nañ pui'm ilhii'ñ nap jir jiñ mar, ðilh jap xim guguuxdhai mi' pui' xi jimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam, na gu' gui' xich joi'mdat jich a'm ti niidhim. ² Jai'p pui' xi ja tida' gu chichio'ñ nam pui'p ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam mi' dhir gammiji ja'k ja aagi'ñdha' gu ja'tkam na pich jax ja'k jiñ kai nañ kai'ch jano' nam mui'ñ kèè, ku gu' gui' ji nap pu ja tida' nap jaroi'x ja mat ka' nam silhkam pui' duña', gio nam jix joojoi'ñdha' nam tu mamtuxdha'.

³ Cha'p tu' bhaan jax jim aagit xim do'ñcho' nap jum tulhiiña', na

gu' dhi' bhaan jix maati' ka' no'p jir jix kii' sandaarui'x chugi'ñ guch Xoi'kam. ⁴ Na gu' gu jax chu'm sandaarui'x no'r jix kii', cham tu' tu' jumai bhaan titii'ñchoka', dai na mi' pui' tu duñiidha' na jax ja'k tu aagix ka' ja bui gu sandaarui'x, na gu'x aa'nda' nax bhai' bi'iidha' buiñor gu gè'kam tugi'ñ. ⁵ Piam pui' na jax gui' nam titbia, no't maadit cham pui' ja'k titbia na jax ja'k aagix ka' nam titbia', cham ji'xkat makia' am gu tu' nam ti iimchuxdha' bii'pi' dir nar mai'chikga'n ka'. ⁶ Piam gu jaroi' no't mi' pai' ti ii na gu'm aa'nda' nax bhai' duña' na ba' tu' mi'p oraa'. Na gu' no't cham bhai' duu, cham ji'xkat tu' mi oraa'. ⁷ Jix bhai'p bhaan xim ga'ngada' dhi' nañ ji'k jax jum titda, guch Xoi'kam ba' ðilh pui'm jurtuda' na jax pik jir jum duukam bix.

⁸ Ti'ñchokat ap nat guch Xoi'kam muukik gio duadik jup buus mi' dhir koi'ñga'n tir. Jir boxii'ñ kat gu Dabii gui' nax io'm jir gè'kam kat bijik. Dhi'ñ ba' ja aagi'ñ gu ja'tkam na jax jir jum duukam. Ba' gui' nam ji'k ti jii'ñdhim, cham ja tulhiiñchuda' gu Dios gatuuk. ⁹ Dhi' ba' pu chu'm ki'n ya'ñ chulhiiñat tu nakoo' iñ. Jiñ buupur am bapai'ñum kii'ki'ñxim ki'n, ja'p tu'ii' iñ na jax gui' nam giilhim jix buam tomaat. Ku ba' gu' na gu' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios cham tu' buupulh. ¹⁰ Pui' kuñ ba' cham jax jiñ aagit xi kii' nañ tu nakoo' nam ba' bhaan jum guguuxdhai pui'p ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gui' nat ji'k Dios ja a'm ti tii. Ba' cham ji'xkat mu ja'k ka bhiiya' am nam pai' gammiji git mi' pup jum tulhiiñdha', dai nam jimia' na pai' joidham jix chu abhaar, dai pix no' mit ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam. ¹¹ Jir silhkam dho maaxik na ja'pni tu tu'ii':

Ja'p ji buus na chich bima'n koi guch Xoi'kam jano' na mit pai' dhuuk mua.

Ba' nat pai' dhuuk duadik giop buus, pui'p ji buus na chich pui' bima'n duduadik jup bubua.

12 Ba' no' chich jich chulhii,
jir jich mai'chik ka' nach buiñor jimia'
na pai' dhir bix kap jir g'kam.
Ba' no' chich ja'p xi dhuuk,
gui' ja'p jup xich dhunai.

13 Gio no'ch aach jix cham mi' pui'
jiim na jax gui',
diihl maa'n na jax mi' pui' jimda',
na gu' diihl cham jixkat jum
o'jolhdha'.

*Gu Paablo na ba aagi'ndha' nax
bhai' ja aagi'ndha' gu ja'tkam na jax jir
silhkam*

14 Jix gi'm jap xi ja aagi'ndha' guch
Xoi'kam jii'ndham na cham jir am
nam bhaan tu a'gada' gu tu' na pu
cham tu' bhai'. Na gu' dhi' dai nam
bhaan pix ba ñiokboda', jix buam jum
aa'nda' am ba' jai' dhit nam tē kēkē'.

15 Diihl jap xim guguuxdhai mi' pui'
xi jimia' na jax jix aa' gu Dios, cha'p
xi'irdat. Silhkam jap tu a'gada' na jax
jir mi' pui' gux bhaim kai'chdham
ñi'ook. 16 Aap diihl cham jup tu a'gat
gu tu' na pu cham tu' bhai' nam
jax chu'm tu a'ga gu ja'tkam ya' dhi
oi'nga'n. Na gu' gui' nam pu chu'm
ba ji chu a'ga', saalh pui' pu chu'm
ji chu a'gimii gammiji mikkat cham
kar kiki' ja'tkam ka' am, maakam
pix ba kai'chdha' am. 17 Mi' dhir
ba' pui'p ja mamtuxdhidha' am gu
jai', saalh pix ji ja ia'ndhidha' ja'p na
jax gu ko'kdai' gui' na cham duadhi'
na saalh ja'k tu a'ji. Pui' ja'k tu ja
duiñchu' gu Imeneo gio gu Pileeto.

18 Maakam sap pix ba tu a'ga am
na jax cham jir silhkam, ja'p sap
kai'chdha' am na cham jixkat gio
mi'p ka baapkia' guch i'ii'mda' bhaan
guch chutku' nach ba' gio duduadiip
baapmigia'. Mui'm sap pui' ja'k
bhaan ba ti jii'ndha' nam jax ja aagi'ñ.

19 Ku ba' gu' na gu'p jum kai'ch maa'n
kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir
kam: "Diilh jix maat guch G'kora'
nam jik silhkam buiñor jup tui'dhi'."
Gio ja'p iam ja'pnip tu ua'ñix: "Gui'
nam silhkam daan gu G'kam Dios,
jum aa' nam cham tu'x buam jum
duukam bhaan ka titi'ñchoka'." Dhi'
bhaan jich aagi'ñ gu Dios nach ba'

diihl xich ga'ngada' no'ch mi' pui' jiim
piam ku gu' cham.

20 Mi' pai' no' g'er kiicham, cham
tu' dai mix jai'ch ka' gux u'uam piam
jix chooto bapaiñum jix a'bhar tot-
bikdam jup duñixim i'lhich jup jum
duu'nkam, gu' matgim ja'pji sia gu
u'uux jup duiñxim na mix chu jai'ch
ka' gam bhi'ñ. Ba' jik pix nam jix
dha'ram ja ilhii'ndha', jax chu'm nax
io'm jix a'bhar ka'. 21 Aach ba' pu'ñi
ip buiñor guch G'kora' no'ch jix aa'
nax dha'ram jich ilhii'ndha', gio no'ch
jix aa' nach tu'x bhaai'n ka' buiñor,
jum aa' nach jix u'uañ oipoda', nach
cham tu'x buam tu buada'. Pu'ñi ja'k
dho gi gu' tu'x bhaai'n ka'ch ji buiñor
guch G'kora', jich dharsa' ba' tu' na
pix bhaan nach jix bhaim duukam
jup tu duñia'.

22 Ja'p jap xi buusnichgida' no'
bixchu' bhaan xi chum mai'chim nap
jir biapma'. Xi kii'kgida' ap nap mi'
pui' jimda' na jax jix kii' ka'm nii'ñ
guch Xoi'kam, gammijip jix biiñak ka'
buiñor, xix ja joi'mdat ap gu ja'tkam.
Jix bhaim jum taatit oirida', ja bii'm
ap gui' nam mi' pui' jiimdat bix ja
jujur ki'n pui'p iim guch G'kora'.

23 Cha'p mi' ja bipnatdat gui' nam dai
ñiokboda' bixchu' bhaan ji chu a'gat
na pu cham tu' mim nini'ñ, na gu'
dhi' dai gu bhaamdara' tu ua'pu nap
jax bax maat. 24 Na gu' no'ñ jir tu-
juandam tugi'ñ guch G'kora', cham
jir am nañ ja kokdada' gu ja'tkam, gu'
ja'pji nañ jir jix bhaim ka' bix pix
ja bui, gio nañ jix joojoi'ndha' nañ tu
ja a'gi'ndha'. Cham bhammukda' iñ
sia kum jai' dhit jax jii'ñ chitda. 25 Soi'ñ
ilhdhat jañ pix xi ja aagi'ndha' gui'
nam jix bhaamki'ndha' gux bhaim
kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios. Gu Dios
ba' diihl jix maat no' pui' ja duñia'
nam buiñor ti jii'ndhai machia' na jax
jir silhkam, aach dai gui' pix buiñor
jix biiñak ka'. 26 Na gu' ja'p ji buusnia'
nam bhaim ji ñiñña' no' mit jix bhaim
ba maat na jax jir silhkam, ba machia'
am gu' na tii'ngikar tir ja bia'ka' gu
ja'ook. Mi' dhir ji boopoya' am ba',
na gu' mi' ba' ja bia'kat ja iatgi'ndha'

na ba' pui' ja duiñchu'nda' na diih jax ilhii'ñdha'.

3

Gu Paablo na ba tu aa'nda' nam jax jir tu'm ka' gu ja'tkam jano' na pai' dhuuk bam aajidha' na tum kuugalhdha'

¹ Bix jañ jup xim aa'ñdham nap ba'x mat ka' na jax ba tum buidha' no' bar mia'n na tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ña'n. Jix xijaim pix ba tum buidha' bix aixim. ² Gu ja'tkam bax aa'nda' am nam mui' bia'ka' gu tuumiñ nam ba' bhaan tu' pix ja ilhii'ñdha' gui' nam cham tu' bia'ka', ge'gerkam jum taat ka' am. Sia gu Dios tu' pix ba ilhii'ñdha' am, jax ñam pix ai'chuxdhat ba a'gada'. Ni kum cham tu' ka'm ka ja nii'ñdha' gu ja tataat, tu' pix ba ja ilhii'ñdha' am. Ni kum cham tu' ka'm ka ti nii'ñdha' gu xidhuu'n kam nax chu jai'ch, ja'p jam pix xi dhuukat sia kum tiix maat. ³ Ni kum cham joi'mdat ka aa'nda' gu jaroi', gam nam jix ia'tbi' ka'. Pu cham ka bhaai'n ka' nam jax dhui mik bua' pui' nam jax chu jimda'. Cham ti jüigi'ñdha' am sia ku jaroi' tii tu ja a'gi'ñ na tu'r jix bhai'm duukam. Cham kaim ka' am, dai nam jix bhaak ka' pix. ⁴ Gio nam cham jixkat pu duña' nam jax tii xi chi'ya', sia ku mit tii silhkam pui' xi chi' nam pu duña' gu tu' nar jix bhai'm duukam, dai gu tu' nar jix buam jum duukam dho gi gu' pu duña'm ji no' mit ba ilh. Ge'gerkam jum taatit gaagidha' am gu tu' nam ki'n jix bhai'm taat ka' diih, iam nam gaagidha' git nam jax ja'k mi' pui' jiidma' na jax jix aa' gu Dios. ⁵ Pui' xi kai'chdha' am nam Dios buiñor ti jüigi'ñdha', gu' pix ji na gu' nam jax ja'k tu jimda', dhi' bhaan jix maati' ka' nam cham tu' mi' pui' jiidma' na jax ja'k jix aa' gu Dios nam tui'ñgida'.

Cha'p mi ja bipnatdat dhi' pu chu'm gu ja'tkam. ⁶ Nam gu' dhi'x ja oi'ñ gui' nam nai' jiidmit ja iatgidhidha' gu u'uub mu ja'p nam jax oi'ñka' nam sap pik ba' tii ñio'ki'ñ gu Dios xi chu

a'gidha', gu' ji na gu' diih nam jax pix ilhii'ñdha', pu cham jir silhkam ka'. Gui'm jup ja jüigi'ñdha', nam gu' cham mat ka' no' moor silhkam. Dai gu tu' nar ua'tulhdhara' ka' gu' nam bhaan jujurtika' ip dhi' dhi u'uub. ⁷ Bix aixim tu'm tii bax chu mat ka' am, ji nam gu' pu cham mat ka' gui' na pik tu'r silhkam ka'. ⁸ Ja'p na jax gux jiipoiñar kam Jannes gio gu Jamres na mit tii ma'iich gu Moisees, pu'ñi ip xib dhi ja'tkam nam bix aixim tu'm tu a'ga. Tii cham aa' am na tum a'gada' na tu'r silhkam, nam gu' daix buam jum duukam bhaan tii'ñcho na tu' cham jir kii', pu cham buiñor biiñak am gu Dios. ⁹ Ku gu' cham mi'kidha' ji nam ba ja machia' gu ja'tkam nam jax ja'k jir tu'm. Cham ja jur bia' kam pix ba ja bia'ka' am mi' dhir gammiji ja'k, pui' nat jax tu ja dooda gu gook jiipoiñar kam nam tii pup mamai'chimik gu Moisees.

Gu Paablo na daipu' pix ba aagi'ñdha' na jax ja'k tui'ñgida'

¹⁰ Aap dho gi gu' mi' pui' tu daa'ñchu' ji nañ jax ja'k tu mamtuxi'ñ aañ, nañ jax ja'k tu jim, nañ tu' jax bua, nañ jaroi' bhaan jix biiñak, gio nañ jix jix ñakoo' gu bhaamdara', gio nañ jax jix chu joi'g'n, gio nañ jax ja'k jiñ guguuxdhat jix ñakoo' nañ nai'ñ chulhiiñaim ¹¹ nam cham jiñ kii'galhi'ñ gu ja'tkam. Jix maat ap dho nat jax tuñ dhoda mu Antiokiya, gio gama ja'k Icoonio, gio mi' amuub ja'p ja'k na pai' Listra ti tii'. Giilhim na mit jiñ bhaamkidhak jiñ dhaagik jiñ chulhiiñchuda, ji nat gu' guch Xoi'kam jiñ palhbui. ¹² Jir silhkam gu' nam pu'ñix ja bhaamkidhat ja tulhiiñchu'nda' gui' nam jik buiñor bap tui'ñgida' guch Xoi'kam. ¹³ Ba' gui' nam gammiji pux buam jum duukam jup tu buada', gio gui' nam silhkam xi kai'chdha' nam iatda', jix io'm cham bhai' tu ja jimia' gatuum, sia ku gu' xib palhup pix cham bhai' tu ja jim. Gammiji pup ja iatgidhidha' am gu ja'tkam, gio diih nam pui'p iatgidhix ka'.

¹⁴ Xi kii'kgida' ap aap na pich jax ja'k ba tu maat. Dhi'p pi'x ja'k bhaan bam o'to'nka', na gu' pui' ja'k bam guguux japich diil' nam jax ja'k silhkam jum aagi'ñ gui' na mit jaroi' tum mamtux. ¹⁵ Ihi'ch dhim dir bax maat ap na jax jum kai'ch gux uañ ñio'ki'ñ gu Dios na tu ua'ñix. Dhi' maa'n na jax mi' pui'm bhichdhatu'nda' nap ba' cham mu ja'k bhaya' nap pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha'. Gio nap jix bhai' buiñor jix biiñak ka' guch Xoi'kam. ¹⁶ Na gu' bix na ji'k jax tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios na mit tu ua'nak gu bijik dir kam, gu Dios diil' nat pui' ja'k ja jurтуда nam tu ua'na' nach ba' bhaan tuch mamtuxdhai mi' dhir pui'p ja mamtuxdha' gu jai'. Gio gu'x gi'm na mi' pui'm kai'ch nach ba' aach mi' dhir jix gi'm jup ja aagi'ñdha' gu jai'. Gio nach aagi'ñ na tu' cham bhaai' nach pu buada', nach ba' aach ya' dir ja'p ja'k jup ja aagi'ñdha' gu jai' na tu' cham jir kii' nam pu buada'. Gio ba' nach ja aagi'ñdha' nam jax chu't mi' pui' jiidha' na jax jix kii' ka'm nii'ñ gu Dios, ¹⁷ na ba' gu' gu jaroi' na silhkam buiñor jup tui'ka' gu Dios, jix bhai'x mat ka' na jax ja'k duña' sia tu' na pi'x nar jix kii'p jum duukam.

4

¹ Ba' gu Dios gio guch Xoi'kam na gio bhai'p jim jix io'm gè'kam ki'n, na ba' gu ja'tkam gui' nam duduka' gio gui' nam ko'iix ka' ja tutku' bhaan, ya' ja aagi'ñdha' no' mit jix bhai'm duukam jup tu duu piam ku gu' dai gu tu' nar ua'tulhdhara', aañ dhi' ja kai'chdhat ya' pui'm tida' ² nap siamri xi chu a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. Cham jax bua sia kum cham kaik piam kum gu'x kaik, na cham ji'x ikix ka' nap tu a'gada'. Jix bhai'p ja aagi'ñdha' nam jax ja'k jix maatit jum kè'kè' nam ba'm jii'gi'ñdha'. Gu jaroi' no' buam pi'x tu bua, xi aagi'ñdha' ap jix gi'm na cham pui' ja'k tu jimda'. Xi ja guguuxdhat ap nam ba' cham jum o'jolhi'ñdha'. Cha'p bhaamda'

ki'n jup tu ja mamtuxi'ñdha'. ³ Kam aajim nam pai' dhuuk jai'chdhi'lia' gu ja'tkam nam cham ji'x ka kaim ka' dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na silhkam tu a'ga. Diil' pi'x ba ja ga'ngada' am gui' nam tu ja mamtuxi'ñdha' dai pui' ja'k nam jax jix aa'nda' diil'. Dai dhi' kè'kè' am jaroi' na ja ko'raarda' na jax chu'm tu a'gada'. ⁴ Ja'p jam xi dhuuji na tu' pi'k jir silhkam ka', dai gu tu' nar sapooki'ñ ka' nam jix io'm jix joojoi'ñdha'. ⁵ Aap gammiji mi' pui' xi jimdat na jax jix kii' ka'm nii'ñ gu Dios, cha'p tu' bhaan jum ua'tulhdhat. Xim guguuxdhaip xi chu a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na bhaan tu a'ga na jax ja'k dui cham ja tulhiñchuda' gu Dios gu ja'tkam. Jix bhai'p xi chu juana' dhi' bhaan, sia kup jim tulhiñat, xi ñakgat ap.

⁶ Na gu' chi moo ba miamlhim nam pai' dhuuk jiiñ mu'aa', aañ dhi' pui' pi'x ilhi'ñ nañ buiñor bañ makgixidha' gu Dios, ba' dai nax bhai' bam ilhdha'ñ bui. ⁷ Na ñich gu' mi' pui' jii na jax jix aa' sia pui' jiiñ chulhiñaidhat, ja'p na jax maa'n gu sandaarui'x no't mu pai' tu kokdarak na pai' cham jaroi' ilhi'ñdha' na gio duakam ja'k jup ka gixia'. Panaas kuñ milhchu' git ip ja'p na jax gui' nam pu chu'm ka'm titbia, biipi' ñich ai na pai' juugit daaxix. ⁸ Xib ba' dai nañ bi'chulhi'ñ guch Xoi'kam maa'n gu kuruun jix abhaar nañ kixdha' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n. Na gu' gui'x uañ kat jir gè'kam, cham ji'xdha'x buam jum duukam jup tu duña'. Ba' cham tu' dai aañ jiiñ bi'chulhi'ñ gu kuruun, gu' ja'pji sia gui' nam ji'k soi'm ilhdhat niirada' na gio bhai'p jimda'.

Gu Paablo na ba aagi'ñdha' na ji'k tu' jax duña'

⁹ Xim ga'ngada' ap nap jax ja'k dui jootom bhañ chi'mira'. ¹⁰ Nat gu' gu Deemas ya' xiñ buak ba jii Tesaloonika ja'k, na gu' dai bhaan jurtik gu tu' na ya'x chu jai'ch dhi oi'ñga'n

bhaan. Gu Kresente maa'n kap jup jii na pai' Galaasia bhaan bipio' gui' gu dibiiir. Ba' gu Tiito bhai' dhir ja'k jup bhii maa'n kap na pai' Dalmaasia bhaan bipio' ip gui' gu dibiiir. ¹¹ Dai ba' gu Luukas ya'p tu'ii'ñ biiim. Xi gaagai ap gu Maarkos bhai' xi baidhai, katti jai'ñ palhbuidha' nañ tu' jax bua. ¹² Gu Tiikiko ñich mu ja'k joot na jimia' Eepeso. ¹³ Nap pai' dhuuk bhai' ba jimda'p ti'ñchokat nap bha ja'p xi bhiijidhat Troas nap bhai' xiñ bhiiidhai gux kabook jiñ kutuun bhai' buiñor gu Karpo na ñich ka daasak, biiix gux koopok jiñ u'uan. Gu jajoo'ñ u'uan pik jap ti'ñchokat, na gu' dhi' pik jix io'm jum aa'ñ bui.

¹⁴ Gu Alijaanru na bapaiñum ta'm tu juan, cham jup kañ kiiigalhi'ñ. Guch Gi'kora' dñilh makia' gu tu' nar mai'chikga'n ka'. ¹⁵ Cha'p tu'p jum buixi'ñdha' sia ku jax kai'ch, na gu' dhi' cham tu' mi' pui' ka tu daa'ñchu' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam dhi' nach bhaan tu a'ga, jix bhaamki'ñ pix ba'.

¹⁶ Pu cham jaroi'ñ palhbui jano' na mit jax jiñ iattulh gu ja'tkam ja bui gu gè'gèrkam. Dñilh na ñich jiñ palhbui, na mit gu' biiix ja'p xiñ dhuuk nach ji'k tii maap jich dhaa'ñchugit. Iam git dhi' bhaan cham tu'p jum buixi'ñdha' gu Dios. ¹⁷ Guch Gi'kora' dho gi gu'ñ palhbui ji, nat gu' gui'ñ guguux na ñich ba' siamri kuugalh na ñich tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na bhaan tu a'ga nach jax ja'k duñia' nach ba' cham mu ja'k bhiiya' nach pai' gammiji pup jich chulhiiñdha' git. Biiix kai mit gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, na gu' guch Gi'kora' pix dñilh pui' ja'k jix aa' nañ tu duñia', pui' kut ba' gè'kam ki'n jiñ palhbui, ja'p tu tatda' nat panaas mabii'ñ ba jiñ jugiokak. ¹⁸ Ba' puñ palhbui'ñchu'nda' gammiji na cham jiñ dhaam jimia' gux buam jum duukam, na gu'ñ bi'chulhi'ñ nañ buiñor aaya' na pai' dhir biiix kap jir gè'kam. Pui' ku ba'm aa' nach dai gui'

gè'kamtu'nda' gammiji cham aagix kam. Moo git pui' tu tui'ka'.

Gu Paablo na pui' ba tñda' na mi' dhir bhaankam xi ja ñio'kdha' guch Xoi'kam jiiigi'ñdham

¹⁹ Mi' dhir jap jiñ a'mkam xi ja ñio'kdha' gu Priiska gio gu Akiila, sia gu Onesiporo nam ji'k maap jir jum oi'dhagim. ²⁰ Gu Erasto bhai' dhir pup oiri Koriinto. Gu Troopimo ñich ba' baasi'n dir xi dho'ñchok Mileeto, nat gu' ma tu ai. ²¹ Biipi' dir jap bhai' xim dikoo'ñdha' nap bha jimia' na chakui jiiipdha', na gu' bax xijai ka' no't ba jiiipdha. Ya' dir mum ñio'ki'ñ gu Eubulo, gio gu Pudente, gio gu Liino, gio gu Klaudia, gio ba' biiix guch Xoi'kam jiiigi'ñdham nam ji'k ya'p tu'ii'.

²² Ba' pu'ñi pix tu tui'ka' ku ba' moo gu Gè'kam jich Xoi'kam pix jum biiim jup tui'ñgida', gio gu Dios jich Gi'kora' pix jam a'm ti ñiidhidha' biiix ji'ma'n aapi'm.

GU UA'NA'N GU PAABLO NAT TU UA'ÑXI GU TIITO

Gu Paablo na ba ñio'kdha' gu Tiito

¹ Aañ Paablo nañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam nat pu chu'm ki'n jiñ dhai gu Dios nañ tu juañxidha'. Jiñ joot nañ ja aa'ñdhara' gu ja'tkam nam jax ja'k dai buiñor bax biiñak ka' gui' nat ji'k dñilh ja a'm ba ti tii, ba' bhai' ji machia' am na pui' ja'k jir silhkam nach jax ja'k tu jim. ² Jum aa' na pu'ñi ja'k tu jimia' gu jaroi' na ba'x bhaai'n ka' na buiñor jimia' gu Dios na ba' gammiji buiñor bap tui'ka'. Gu Dios dñilh pu pui' tii bñipi' dir nat ba' moo bap duu dhi oi'ñga'n na pu'ñi ja baidhika' gu ja'tkam gui' nam ji'k soi'm ilhdhai buiñor jum biiñkadai ti jii'ñdha'. Ba' dhi' pui' ji chu buusnia', na gu' gu Dios cham ji'xkat iata'. ³ Yammi pu duuk jix bhai' kach aagi'ñ na tu' pik aagit jup kai'ch bhaan gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ, nat gu' dñilh yammi pu dhuuk tu dai. Bhaan maat jachich jai' dhit nam jich aagi'ñ nam pu chu'm ki'n bhaan tu juan, dhi' nat tu' aañ jiñ a'm ji bii ip nañ pu tu duñia'. Nat gu' gu Dios pu chu'm ki'n jiñ dhaasak jiñ chia, dhi' nat bach boosolh nach mu ja'k ba bhichgit nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiñdha'. ⁴ Ba' aañ tum ua'ñxidha' bhaan dhi'ñi u'uan aap Tiito, nañ ja'p jum ilhi'ñ nap jir jiñ mar, nap gu' ja'xbui' pui'p jix biiñak buiñor guch Xoi'kam na jax aañ. Ba' moo gu Dios jich Gi'kora' gio guch Xoi'kam Jesus pix git jum a'm ti niidhidha' am nap ba' gammijix bhai'm taat ka'.

Gu Paablo na ba aagi'ñdha' gu Tiito na jax ja'k tu duñia' mi Kreeta

⁵ Jano' na ñich jax bhammi dir xim do'ñchok Kreeta, jup xim tiidak jañich nap aap ba'r di' ka' nap ti tiimo' nat ji'k tu' tu bii nach jax ka tu bua't. Gio ba' nam pai' jax jum jumpa'n guch Xoi'kam jii'gi'ñdham, saak jap

ji'ma'n nai' ja darsa' gui' nam tu ja a'gi'ñdha' nam jax ja'k mi' pui' jii'mda' gammiji. Gio nar mi' kam ka' ja bui gui' am gu jaroi' nap daasa', gam na mui' tanoolh ba ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. ⁶ Gu jaroi' nap daasa', jum aa' na joidham jir jix bhai'kam ka', nam cham ji'x bhaamki'ñdha' gu ja'tkam. Gio ba' na maa'n pix ti bñina' ka', pu daipu' gu jax chu'm na bñima'n jum tiimo' gu ubii. Gio gu maamra'n nam bñix ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, cham tu' nam jax ja a'gada' gu ja'tkam nam jix buam tu jim gio nam cham tu' ka'm ti nii'ñ. ⁷ Na gu' gu jaroi' na tu ja a'gi'ñdha' guch Xoi'kam jii'gi'ñdham, dhi' gu Dios na bhaankam mi' pui' tu buada'. Pui' ku ba'm aa' na tu' ka'm ti niidhat mi' pui' jimda' na jax jix aa', na cham tu' dñilh pix xim joi'gi'nda', ni ku cham bhammukda', ni ku cham maimmukda', ni ku cham joojoi'ñdha' na ja giibda' gu jai', ni ku cham jix mai'chim ka' gu tuumiñ na ki'n jix chu saba'dam ka' gu tu' na pu cham tu' mim nini'ñ buiñor gu Dios. ⁸ Gu ja'ppi ja'kbui' kat nax bhai' ja buada' bñix pix gu ja'tkam, jum aa' na joidham jix bhai' tiidai tibiaptuda' gu jaroi' na paxiaraidha'. Dai gux kii'p jum duukam na bhaan jum tukgi'ñka' nap tu buada', dñilh xim guguuxdhatgida' na mi' pui' jimda' xim ga'ngidhat na jax ja'k jix aa' gu Dios. ⁹ Gam na gammiji maa'n na jax mi' pui' tu daa'ñchu'nda' nat jax ja'k ba maat gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na silhkam tu a'ga, na ba' gu' mi' dñir gammiji ja'k pu chu'm ja aa'ñdhat bhaan ja guguuxi'ñdha' gu jai', gam na ba'x bhai' ja aagi'ñdha' gui' nam maakam ilhdhat kēē gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam nam ba' mi' pui' jimia'.

¹⁰ Nam gu' mui'x jai'ch gui' nam maakam ilhdhat kēē gu ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, ja'p jum aa' am nam pui' mi' pui' tu daa'ñchu'nda' na jax gu bijik dir kam Israel kam, nam ja matgilhdhat gu a'aalh chichio'ñ nam kia'pix maaxilhidha' na ba' bhaan jix maati' ka' nam jir Israel kam ka'.

Gam bix aixim tu'm nam tu a'ga na ni jaroi' kux maatit kex na jax jir jum duukam, jai' dhit gu ja'tkam ja jigi'n am nam jax kai'ch. ¹¹ Ja soo'mchulhdha' ap dhi' pu chu'm gu ja'tkam nam cham pu chu'm tu a'gada'. Bix mu ja'k ji ja kaajidha'm gu' nam ji'k maap jir jum oi'dhagim ka' no't maadit ba iatgi mi' pai' jax chu'm kiicham. Mi' dhir ba' bix maap aixim ba ja titdada' am na jax ja'k pu cham jir silhkam ka', nam jax dhui bhaan mai'chikda' pix ba' gu tuumiñ.

¹² Maadit gu mi' kam kat Kreeta nax chu matdagich, bix aixim tu'm tu ua'na. Ba' maa'n jix jai'ch gu u'uan nap jum kai'ch: "Gammiji pix iatda' am gu ja'tkam ya' oi'nkam Kreeta, gam nam jix chu o'jo'n. Nam g'e'g'er tu kua'da' dho gi gu' giilhim ji, daman ja'p tu jim am na jax gu j'ngiarum nam mu ja'p jix jai'ch gampix." Gu mi' kam pix na ja aagit jup kai'ch gu ja'tkam. ¹³ Maaxik jir pui' dho nat jax tu ua'nak, sia xib pui' pui' ja'k tu jim am. Jix gi'm jix oo' ki'n jap xi ja aagi'ndha' nam dai dhi' bhaan ti jii'ndhat mi' pui' tu duñiidha' nach jax ja'k tu jim aach, na gu' dai dhi'r jix kii'p jum duukam. ¹⁴ Ni kum cham mi' ja jigi'ndha' gui' nam bijik dir kam bhaan tu daa'ñchugit tu a'ga, na gu' diilh pix nam jax ilhii'ñ nam pui' tu jim. Ja'p xi dhuukat am gui' na pik tu'r silhkam, silh pix nam ja chianda' gu ja'tkam nam pu duñia' sia ku ti cham jir silhkam.

¹⁵ Na gu' gu jaroi' na daix kii'p tum duu'nkam bhaan jurtika', bix jir jix kii'p tum duu'nkam ka' ip na ji'k tu' nai'x chu jai'ch. Gu' ji no' gu' pu cham ji'x ti jigi'ñ nax jai'ch gu tu' nar jix kii', dho pu cham ji'xdha' jai'chdhihia', na gu' dai pui' pix ja'k jum aa'nda'. Pui' na jax gui' nam cham ti jigi'ñ bui'ñor guch Xoi'kam nam daix buam tum duu'nkam bhaan jujurtik. ¹⁶ Pui' xi kai'chit am nam mi' pui' jiiim na jax jix aa' gu Dios, gu' pix ji na gu' nam jax ja'k tu jim, pu dhi' bhaan jix bhai'x maati' nam ja'p xi dhuukat

na jax pik ja'k jum aa' nam tui'ñgida'. Jix ja bhaamki'ndha' am gu ja'tkam, gio nam cham ti jigi'ñ na tu' pik jir silhkam, ni kum cham ji'x iam xim gu'nguxi'ñ nam xip tu duñia' gu tu' nar jix kii'p jum duukam.

2

Gu Paablo na ba aagi'ndha' gu Tiito na jax ja'k ja aagi'ndha' guch Xoi'kam jigi'ndham

¹ Ba' aap nap pai' dhuuk tu ja a'gi'ndha' nap ja guguuxdha' guch Xoi'kam jigi'ndham, dai gu tu' nar silhkam jap bhaan titii'ñchokat tu ja a'gi'ndha'. ² Gio gu chichio'ñ nap saak ja darsa' nam tu ja a'gi'ndha' guch Xoi'kam jigi'ndham, jum aa' nam jix gi'm tu a'gada' gio silhkam, gam nam tu' ka'm ja nai'ndha' gu jai'. Xim ga'ngidhat am diilh nam jax ja'k mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' gu Dios, gio nam gammiji bhaan tu daa'ñchugit mi' pui' jiiimda' dhi' nach tu' bhaan jix bii'ñak kat ti jigi'ñ. Gam nam jix chu joi'gi'nda', gio nam jix ñakoo'nda' gu tulhii'ñara' nam ba' nakga' na pai' dhuuk ja daam ji jimia'. ³ Gio gu u'uub nap saak pui'p ja darsa' nam tu ja a'gi'ndha' ip gu jai' u'uub, jum aa' sia nam pui' ja'k jup tu jimda' na jax jix kii' ka'm nai'ñ gu Dios. Cham jir am nam nai' bix aixim tu'm tu a'gidha' na tu' cham jir silhkam, ni kum cham jix buam ja a'gada' gu ja'tkam, ni kum cham jix maik ka'. Gu' ja'pji nam jix bhai' tu jimda' nam ba' pui'p ji ja niidhat mi' pui'p tu daa'ñchu'nda' gu jai'. ⁴ Xi ja aagi'ndha' ap nam xix ja da'dat gammiji gu ja bipna' gio gu ja maamar. ⁵ Diilh jam pui'p xim ga'ngidhat nam jax ja'k mi' pui' jiiimda' na jax jix kii' ka'm nai'ñ gu Dios, nax u'uañ jup tui'ñgida' gammiji gu ja i'ii'mda'. Gio nam jix bhai' tu bua't mu ja'p ja kiikia' am, gio nam jix chu joi'gi'nda', gam nam jix ja kexket gu ja bipna'. Pu'ñi ja'k jum aa' nach tu dui'ñchu'nda' na ba' cham jaroi' buam a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios.

⁶ Ba' aap dñlh jup xi ja guguuxd-hatu'nda' gu biipibop nam gammiji dñlh xim ga'ngidhat nam jax ja'k mi' pui' jiidma' na jax jix aa' gu Dios. ⁷ Na gu' aap ja'p ji buusanda' nap jir ja booi' ka', nam gu'm niidhat nap jax ja'k tui'ñgida' mi' pui'p tu daa'ñchu'nda'. Ba' nap pai' dhuuk tu ja a'gi'ñdha' nam jax ja'k tui'ñgida', jix gi'm nap pu ja titdada', cham tu' jaaxmada' bhaan. ⁸ No'ch bñx pui' tu dui'ñchu' dhi' nañ ji'k jax kai'ch, cham jaroi' buam jich a'gada', nam gu'ch ni'ñdha' nach jix bhai' tu jimda', jix xi'iraam jum aagat jich ñi'ñdha' am pix.

⁹ Ba' gu tujuandam nam pui'p ti jii'gi'ñ bui'ñor guch Xoi'kam, xi ja aagi'ñdha' ap nam cham jax ji kai'chit mi' pui'p xi dhu'niidhat gu tu' na ja chianda' gu jaroi' nam tu juañxi'ñdha'. Na gu' cham jir am no'm jix bhaakut pix tu' kai'ch tu' na ja chianda', jir jix bhabhai'kam ka'm pix bui'ñor. ¹⁰ Gio nam cham ti ñxi'ñdha', ba' dhi' bhaan bhai' ji machia' am gu ja'tkam na gu Dios jix bhaai' na pataasa' gu ii'mdaga'n gu jaroi' no't soi'm ilhdhak bui'ñor mi' pui' ba jii na jax jum kai'ch gu ñio'ki'ñ, ja'p na jax aach nat bach boosolh nach mu ja'k ba bhichgit nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhi'ñdha'.

¹¹ Nat gu' gu Dios maaxik xich joi'mdak jich chii, pui' kuch ba' ti jii'gi'ñ na gu Dios pui'x joi'mdaip tiigi' baabu' gu jaroi' bhaan dir gu boi na mu ja'k bhix na pai' gammiji mi' pup jum tulhi'ñdha', dai pix no't soi' bam ilh bui'ñor. ¹² Ba' pui' nat jax xich joi'mdak jich chii, pu'ñip jum aa' nach mi' pui' jimia' na jax jix aa', nach cham tu' kap tu buada' gux buam jum duukam na tu' dhi oi'ñga'n jich aagi'ñ, dai gux kii'p jum duukam pix nach bhaan bach chukgi'ñka'. Dñlh jach xich ga'ngidhat na jax jir joidham, gio ba' nach soi'ch ilhdhat dai gui' ti'ñchoka'. ¹³ Pu'ñi ja'k jach tu dui'ñchugit jix bhai'ch chaatit niirada' gu Dios jich Xoi'kam na gio bhai'p jim jix io'm gē'kam ki'n giox abhaar

bhaan. Na gu' dhi'r di' nat jich boosolh mi' dhir bhaan gu boi na mu ja'k bhix nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhi'ñdha', na gu'x io'm jir gē'kam. ¹⁴ Guch Xoi'kam dñlh jum do'ñcho na mit mua nat ba' pu duuk bñx jich uañchuda guch ua'tulhdhara' nach a'm jup tu't jano' nach chakui ti jii'ñdhat bui'ñor, ja'p ji buus nat jich boosgak ja'p ja'k jich chuttu mi' dhir na pai'x chu ua'tulhdhix. Ba' aach dñlh xich guguuxdhai mi' pui' ba jimia' na jax jix aa', dai gui' bui'ñor pix ja'k jach bap tui'ñgida'.

¹⁵ Ba' aap mi' dhir pu'ñip ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam jii'gi'ñdham, bñx aixim jap bhaan xi ja guguuxi'ñdha' nam jax ja'k mi' pui' jiidma'. Ja ñioki'ñdha' ap no'm jai' cham mi' pu bua, nap gu' ja'p ji buusanda' nap aap jir gē'kam ka' ja bui. Cha'p gan ja do'ñchoka' nam tu' pix jum ilhi'ñdha'.

3

Gu Paablo na ba aagi'ñdha' gu Tiito na jax ja'k jum aa' nam tui'ñgida' gui' nam ti jii'gi'ñ bui'ñor guch Xoi'kam

¹ Gammijip ja ti'ñchoxi'ñka' guch Xoi'kam jii'gi'ñdham nam tu' ka'm ja niidhat gu gē'gē'kam jix kakai' ganai' bñx aixim nam tu' ki'n tu daraa, xix ja kē'kē'et am jax ñam kai'chdha'. Biip'i'm jup xim ga'ngada' no' moor jix kii'p jum duukam gu tu' nam ja chianda' gu gē'gē'kam. ² Cham jir am nam buam ja a'gada' gu ja'tkam, ni kum cham bhaa'mna' ka', jix chu joi'gi'nda'm pix. Pui'm ja'k tu jimda' nam jax ja'k jix maatit ja ni'ñdha' gu ja'tkam nam soi'm ilhi'ñ ja jujur am bhaan.

³ Pui' dhor tu'm kat ich ji biipi' dir nach chakui ti jii'ñdhat bui'ñor guch Xoi'kam, bñx aixim tu buada' ich na tu' cham jir kii', nach gu' pu cham tu' ka'm ni'ñdha' gu Dios, ja'p ji buusanda' pix nach jir tujuandam tugi'ñ ka' gux buam jum duukam. Mai' suulhgix kat ich tu' silhkam ki'n, dai nach xich jii'gik ka' tu' na pix bhaan nach jax dhuix bhaak ka'. ⁴ Ba' aach na chich ji'k bui'ñor soi'ch ilh,

gu Dios xich joi'mdak jich chüigik jich boosolh mi' dhir bhaan gu boi nach pai' bhaan mu ja'k ka jiiimit nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiiñdha'. ⁵ Ba' cham tu' na chich moo tu' gë'kam ki'n jix bhai' duiñ gu Dios kut ba' xich joi'mdak jich boosolh mi' dhir nach pai' ja'k jich chulhiiñdha' git, gu ja'pji diihl pix nat xich joi'gilh. Uana biix guch ua'tulhdhara', ja'p ji buus nat jich bopko suudai' ki'n nach jix i'kora' kat, gio na chich panaas kia'pix ba maaxir. Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nat jich a'm jum tajaa, dhi' pui'ch jurtu'nka' nach jix mat ka' na tu'r jix ki'p jum duukam nach ba' mi' pui' jiiimda'. ⁶ Ba' diihl pix gu Dios jich palhbui'ñ bhaankam guch Xoi'kam nat ba'x io'm gë'ch a'm tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. ⁷ Ba' mi' dhir dai nach ba jimia' nach gammiji buiñor bap tui'ka' nach jax ba' tu'm ti niira xib, nat gu' bach uañ guch ua'tulhdhara' nat xich joi'mdak jich chi.

⁸ Ba' aañ jix aa' nap gammiji dai dhi' bhaan tu a'gada' ja bui guch Xoi'kam jüigi'ñdham nam ba'x ki'p jum duukam bhaan jum tukgidhidha' nam jup tu duñiidha'. Na gu' dhi'r jix ki'p jum duukam, jaroi' na pix palhbui'ñchu'nda' na jax ja'k mi' pui' jimda'. ⁹ Cha'p tu'p jum buixi'ñdha' no'm jai' dhit bhaan ñiokbo gu tu' na pu cham tu' mim niniñ, pui' na jax no'm bhaan tu a'ga gu bijik dir kam sapooki'ñ nam jax tu jimdat guch bopxi kat, na gu' dhi' bhaan pix jix bhaak ka' am bhaan ji chu a'gat na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees. Gu' dhi' cham tu' kam aa' xib, pu cham jañ maat nam jax kai'ñkam pui' ja'k tu daa'ñchu'.

¹⁰ No' jaroi' maadit mi' pai' maakam ja aagi'ñ guch Xoi'kam jüigi'ñdham, diihkob jap xi baidhai xi chu a'gidha' na cham jir am na jax ja'k tu jim. Ba' no' cham jum jüigi'ñ, ja'p jap tiida' na buusnia' mi' dhir ja bui guch Xoi'kam jüigi'ñdham, cham tu' na mi' oirit maakam ja aagi'ñdha'.

¹¹ Na gu' no' cham ji'x jum kékéké nap

jax ti titdada', dhi' bhaan jix mat ka' ap na cham ji'xkat mi' pui' ka jimia' na jax jir silhkam, diihl ba' gu ua'tulhdharga'n tulhiiñchuda'.

Gu Paablo na ba aagi'ñdha' gu Tiito na ji'k tu' jax dhuñia'

¹² Aañ mum joochxidha' gu Arteemas piam gu Tiikiko nam a'mkam mi' ka oirida' nap aap yammi ka jimia' Nikoopolis nap bhañ chi'mira'. Xim gaaga' ap nap jax dhui mi'p tui'ka', nañ gu' aañ mi'x buusaidham gux jüip na ba miamlhim. ¹³ Aap ba' xi palhbuidha' gu abogaa'n Seenas gu tu' na a'miram jum aa'nda', gio gu Apoolos. Sia tu' nap bhaan pui' pup jum duuka'p ki'n xi ja palhbuidha', na gu'x io'm jum aa' na jaroi' ja palhbuidha' na ba' cham tu' ja a'm jum aa'nda' nam nai' ja palhbuidhim guch Xoi'kam jüigi'ñdham. ¹⁴ Xi ja aagi'ñdha' ap guch Xoi'kam jüigi'ñdham na pui'p jum aa' nam ja palhbuidha' tu' na pix ki'n nam ba' pui' maachidha'. Na gu' pu'ñi jaroi' na pix bam aa'nda' nam palhbuidha' guch Xoi'kam jüigi'ñdham.

Gu Paablo na pui' ba tiida' gu Tiito na bhaankam xi ja ñio'kdha' guch Xoi'kam jüigi'ñdham

¹⁵ Biix ya' dir mu tum guguuxi'ñ am guch Xoi'kam jüigi'ñdham nam ji'k ya'ñ biim jup tu'ii'. Aap ba' mi' dhir gammiji ja'k pui'p xi ja tiida' gui' nach maap jix biiñak guch Xoi'kam nach aach ya' dir mu tu ja guguuxi'ñ. Ja'pni ku ba' gu Dios jich Gi'kora' pix git jam a'm ti ñiidhidha' gammiji biix ji'ma'n aapi'm.

GU UA'NA'N GU PAABLO NAT TU UA'ÑXI GU PILIMOON

Gu Paablo na ba ñio'kdha' gu Pilimoon

¹ Aañ Paablo nañ pu kai'ñkam kuup nañ buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam, tum ua'ñxidha' iñ bii'ma'n guñ jaduun Timoteo aapi' Pilimoon nach joidham xim kügalhi'ñ, nap gu' pu chu'm ka'm jup tu juaan na jax aach. ² Bii'x jañ tu ja ua'ñi'ñ gui' nam mi'm ki'aam maap jum jumpadat daan guch Xoi'kam, pui' na jax gu Aapia gio gu Arkiipo nach maap jich dhakoo'ñdhatu' nach jax ja'k mi' pui' jiim na jax jix aa' guch Xoi'kam. ³ Ba' gu Dios jich Gi'kora' bii'ma'n guch Xoi'kam pix jam a'm ti niidhidha' am na pim ba'x bhai'm taatit tu oi'ñka' bii'x ji'ma'n aapi'm.

Gu Paablo na ba aagi'ñdha' gu Pilimoon na joidham jix chu joi'mdat jix bhai' ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam

⁴ Aañ gammiji taxchaabgi'ñ gu Dios nañ jim ti'ñchoi jano' pik nañ pai' dhuuk tu daanda' buiñor, ⁵ nañ gu' pui' tē kēē nap sap joidham jix ja joi'mdat jix bhai' ja bua bii'x guch Xoi'kam jügi'ñdham na pim ji'k maap jum jumpadat daan gu Dios, gam nap sap tu' silhkam ki'n ti jii'ñdhat buiñor jix bii'ñak guch Xoi'kam. ⁶ Ba' aañ tu daan buiñor gu Dios jum a'mkam nax io'm jum makia' gu matda' nap ba'x bhai' machia' bii'x nat tu'ch a'm ji bii' bhaankam guch Xoi'kam, nap gu' aap pu chu'm jup tu a'ga nach aach jax chu'm bhaan ti jii'ñdhat jix bii'ñak kat mi' pui' jiim. ⁷ Joidham jix bhai'ñ chaat iñ ba' nap jix ja joi'mdat jix bhai' ja bua guch jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, joidham jiñ guguux jañich na ñich pui' ti kai. Cham tu' bhaan jax kam aa' am ip sap ba' bii'x guch Xoi'kam jügi'ñdham na pim ji'k maap jum jumpa'n, na mit gu' ba maat na tu'r jix kü'p jum duukam.

Gu Paablo na pui' ba tida' gu Pilimoon nax bhai' aichdha' gu Onesimo na mu joochxidha'

⁸ Ba' sia kuñ moo ti ja'p ji buusan nañ jir gē'kam nañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam, ba'x bhaaigit nañ jix gi'm jix oo' ki'n tum chiñia' jax ñañ ilhii'ñdha', gu' ji nañ gu' aañ dñlh cham pui' ilhii'ñ. ⁹ Xim joi'mdat soi'ñ ilhdhat jañ pix pui' xim tñdam, aañ Paablo nañ bax maat na jax ja'k jix bhai' ji chu buusnia' nap pu tu duñia', nañ gu' aañ mi' dñir ba jim, jagi'kat jañ jup jum tñda. Ba' pu kai'ñkam ya' kuup iñ nañ ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. ¹⁰ Aañ bhaankam ñiok gu Onesimo nat ii'mda' bhaan ja'p ji buus na bar jiñ mar, nat gu' ba tu maat gux kü'p jum duukam nañ tu a'gi'ñdha' ya' pui' nañ ji kuupich.

¹¹ Bii'pi' dir gu Onesimo cham tu'x kü' tujuandam buus jum bui. Xib jix kü' tujuandam ba buus na ba' bii'x gook bar jich chujuandam tuk ka', aap gio aañ. ¹² Ba' xib jañ miji xim joochxidha' ip gio, pui'p ja'k ilhdha' na panaas aañ pix jir gui' ka' na bhammi ba aaya'. ¹³ Aañ tiix aa' nam a'mkam ya' daakat jiñ palh-bui'ñdha' git bii'x aixim na tu'ñ a'm jum aagidha', na gu' aañ dñlh cham bhaai' nañ tu' jax duñia' nañ kuup pu kai'ñkam pix nañ tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñi'look na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam. ¹⁴ Gu' ji na gu' cham jir am pui' nañ jax ilhii'ñ aañ, pui' kuñ ba' mum kēkēē nap ba' aap dñlh jiñ aagi'ñdha' no'p pui'p ilhii'ñ nañ jax kai'ch. Ku gu' cham tu' ji na moo nañ jum chianit jup kai'ch, gu' ja'pji aap dñlh no'p pui'p ilhii'ñ. ¹⁵ Ja'p ji buus nat pu kai'ñkam pix mi' dñir jum o'ñxidhak mai' mi' ji'k tanoolh gu Onesimo na ba' mi' dñir na gio mup aaya', gammiji jum bii'm pu bap tui'ka'. ¹⁶ Ba' pui' pix ja'k jap jup ba ilhdha' na jax gu jai'ch jaaduñ jich Xoi'kam bhaan. Jix joi'mdat jap ñii'ñdha', cham tu'p pui' ja'k ka ilhii'ñdha' na jax bii'pi' dir nap tujuandam ki'n ka bia'ka' pui' cham ji namkidhat. Jix kügalhi'ñ iñ gu' aañ.

Aap jum a'm jum aa' nap jix io'm jix dha'ram ilhii'ndha', cham tu' pui' na aañ, na gu' bar jix kii' maa'nkam, gio na pui'p bar jum jaduun na ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

¹⁷ Ba' nañ jax ba kai'ch, pui'p ja'k ilhdhai aichdha'm ki'aam na panaas aañ pix jir gui' ka', no'p dho ji pui'ñ ilhii'ñ nañ aañ jir jum jaduun jich Xoi'kam bhaan. ¹⁸ No't tu'x buam jum duiñ, piam ku tu' bhaan jum ua'tu'n, jiñ aagi'ndha' ap nañ aañ jum namkidha'. ¹⁹ Silhkam jañ jum namkidha', cham tu' nañ pui' pix kai'ch. Aañi' Paablo nañ ya' tu u'uan dhi u'uan ta'm bhaan ya' pui' kai'ch. Sia ku gu' aap ja'p ji buusan nap jix io'm gè'ñ ua'tu'n, cham tu' ja'xbui' nañ j'x jum chian nap puñ dhuiñdha' xib, ku gu' nañ gu' aañ dhi' bhaan cham tu'p kañ buixi'ñ. ²⁰ Ea nap pu duñia'ñ jaduun jich Xoi'kam bhaan. Soi'ñ ilhdhat jañ pum titda nap iam puñ dhuiñdha' nañ jax jum titda, nap gu' bax maat na jax ja'k jum aa' nach pu duñiidha' no'ch ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Dhi' bhaan jap xiñ guguuxdha' nañ cham jax jiñ aa'nda'ñ jur am bhaan, nach gu' pu kai'ñkam bar jich jajaa'nnim jich Xoi'kam bhaan.

²¹ Jix maat iñ jiñ jur am bhaan nap mi' pui' tu duñia' nañ jax jum titda, pui' kuñ ba' mu tum ua'ñi'ñ. Jix maat iñ nap jix io'm jix bhai' mi' pu duñia', cham tu' pui' nañ jax jum aagi'ñ. ²² Gio ja'p jañ jup xim tiidam nap mi' dhir jix kii' xi chuñ dhuiñdha' mi ja'p pai'm ba'gir nañ mi aaya', na ba' gu' no't jotmoda' ma aa gu Dios nañ mu jam ti'mira', bax maati' ka' nañ pai' aaya', na pim gu' pui' ja'k soi' titda gu Dios.

Gu Paablo na ba tabuimgidha' gu Pilimoon

²³ Ya' dir mum ñio'ki'ñ gu Epaapras nach maap kuup pu kai'ñkam pix nach buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam.

²⁴ Biix gu Maarkos ya' dir mum ñio'ki'ñ, gio gu Aristaarko, gio gu Deemas, gio ba' gu Luukas, nam pui'p

jiñ palhbui'ñ nach bhaankam tu juaan guch Xoi'kam.

²⁵ Ba' guch Xoi'kam nar gè'kam pix jam a'm ti niidhidha' gammiji biix ji'ma'n aapi'm.

**GUX BHAI'M
KAI'CHDHAM ÑIO'KI'Ñ
GU DIOS NA MËT TU JA
UA'ÑXI
GU ISRAEL KAM
JA'TKAM
NAM TI JHGI'ÑDHA'
BUIÑOR GUCH XOI'KAM**

*Guch Xoi'kam na pui'p jir tu'm na
jax gu Dios*

¹ Bijik mui'kim bha ja ñio'kdhak gu Dios bëx aixim ja'k gui' nam ji'k bhaankamu'n tu a'gat gu ñio'ki'ñ, jai' tii'ki' cha'm, jai' ba' maaxik ja bui jim maaxdhai. Gui' ba' mi' dhir bha ja'k jup ja mattu'nka' am guch bopxi kat nam jax ja'k tui'ñgida' bëx ji'ma'n. ² Ba' aach xib dai guch Xoi'kam jup jich mattu'n na jax ja'k jix aa' gu Dios nach tui'ñgida' bëx ji'ma'n, pui' ba' nat jax ja'k xi chu daasak na jax ya' xi oilhimik. Dhi' pix jir di' gui' nat jaroi'p duu dhi oi'ñga'n gio dhix dhaam bhaankamu'n gu Dios. Ba' bëx na ji'k tu'x chu jai'ch jir tu gui' ga'n xib, nat gu' bëx bhaan ji chu bii. ³ Ba' xib jix bhai' bax maat ich na jax jir tu'm kam gui' na pui' tii' Dios nar jich Gi'kora', nach gu' bax maat na jax jir tu'm kam gu Maraa'n. Na gu' gu Maraa'n jich Xoi'kam pui' pix jup jir tu'm na jax diilh gu Dios, ja'xbui'p jir gè'kam, gio na ja'xbui' bixchu'p jix chu aichu'n. Dhi' ba' xich joi'ndak mach palhbui nach jax ja'k cham mai' suulhgix ka', tii' nat bha jimik jich a'mkam muu kuruus ta'm na ba' pu'ni duuji tu namkix ka' guch ua'tulhdhara'. Mi' dhir ba' pu jii ip gio jix dhaam, bhammi ji dhaibu sonpan gu Dios kii'n dir ja'k.

*Gu Maraa'n gu Dios nax io'm
jir gè'kam, cham tu' pui' na jax gu
noonbi'ñ*

⁴ Guch Xoi'kam gui' nar Maraa'n gu Dios, jix io'm jir gè'kam, cham tu' pui' na jax gu noonbi'ñ, nat gu' dai gui'x

io'm gè'kam ki'n dai gu Dios, cham tu' pui' nat ji'x gè'gèrkam ki'n ja darai gu noonbi'ñ. ⁵ Nat gu' gu Dios cham pai' dhuuk maa'nnim jax tiidak maadit gui' nam ji'k jir noonbi'ñ ja'p na jax jum kai'ch gu ñio'ki'ñ mi' na pai' tu ua'ñix, na ja'pni mui' ji kiksa:

Aap jir jiñ mar,

gè'kam ki'n jum a'm ba ti niidhim iñ.

Aañ jir jum gi'kora'.

Ni ku cham pai' dhuuk jax kai'ch na maadit gui' nam jir noonbi'ñ aagit jup kai'ch na jax jup jum kai'ch jumai kap gu ñio'ki'ñ na ja'pnip jum kai'ch:

Aañ jir Gi'korga'n ka',

gui' ba'r jiñ mar ka'.

⁶ Ba' jano' nat pai' dhuuk ya' ai dhi oi'ñga'n bhaan gu Maraa'n jich Xoi'kam, jup ja titda bëx na ji'k noonbi'ñ, pui' na jax jup ba tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ nap jum kai'ch:

Tu daanda' pim buiñor guñ mar bëx na pim ji'k jir jiñ ñoonob.

⁷ Ba' jumai kap ja'pnip tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'ga gu noonbi'ñ:

Jix bhaai' nañ jibiih jup ja duñia' dhi' nam ji'k jir jiñ ñoonob no'ñ xi ilhii'ñ,

jai' ba' tai.

⁸ Gio ba' jumai kap ja'pnip jum kai'ch gu ñio'ki'ñ na gu Maraa'n jich Xoi'kam aagit jup kai'ch:

Aap gammiji pur Dios sia nar pai' dhuuk,

cham pai' ju'ka' nap jir gè'kam.

Jix bhai' ti silhka'n ap na jax pik ja'k jum ko'raar aap diilh.

⁹ Jix kii'galhi'ñ ap gui' na ji'k tu'r jix kii'p jum duukam,

gui' ba' na ji'k tu'r jix buam jum duukam cham kii'galhi'ñ ap.

Pui' kuñ ba'p kai'ch nap aap pui'p jir Dios ja'p na jax aañ,

na ñich gu' pu chu'm ki'n jum a'm ti tii. Ba' xib dai nap joidham gè'kam ki'n

jix bhai' bam taat,

cham jaroi' pui'.

¹⁰ Gio ba' moo jumai kap ja'pnip jum kai'ch gu ñio'ki'ñ na sia guch Xoi'kam aagit jup kai'ch:

Aapi' Dios jiñ Gi'kora',

bixchu'x aichu'n ap nap pu tu duñia'
ge'ger jup tum duu'nkam.

Tii' na pich jup duu dhi oi'nga'n bijik
na chakui jai'ch kat,
sia dhix dhaam japich bix jup duu.

11 Ba' aap gammiji pux jai'ch ka'n
Gi'kora',

cham tu' pui' na jax dhi oi'nga'n gio
dhix dhaam na pich jup tu duu,
na gu' alhio pix yax chu jai'ch ka'.

Na gu' dhi' cham xiim kikh'i'ñchai nai'
jim xichui'dha',

ja'p na jax gu tu' jannulh na
kilhii'ñchai nai' ji saaskia'.

12 Nap gu' aap bix tu kuugalhdha' ya'
dhi oi'nga'n,

ja'p ji buusnia' na jax no' pich ba
nansapa gu jax chu'm jannulh,
piam pui' na jax gu jaroi' no't jai'
ba tim tii' gu jajannulhi'ñ xixi-
ibkam,

ba' dai na mai' ba tu iabo' gu
kikh'i'ñga'n.

Aap pu'ñip tu dooda'ñ Gi'kora' ya'
dhi oi'nga'n gio bha'ñi ja'p jix
dhaam,

na gu' kai'ñkam alhio pix yax chu
jai'ch ka'.

Dai aap ji nap ba' gammiji duakat pux
jai'ch ka',

ni kup cham pai' dhuuk jum pataasa'.

13 Gio jumai kap pui'p tu ua'ñix gu
ñio'ki'ñ gu Dios nat sap gui' cham pai'
dhuuk maa'nim jup tiidak maadit
gui' nam jir noonbi'ñ:

Ya'ni ki'n dir jiñ xanoop jap ka
xi dhaibu' nañ aañ ka xi ja
tulhii'ñchuda' gui' nam xim
bhaamki'ñ.

14 Nam gu' gu noonbi'ñ gu Dios jir
ja'ppix tujuandam tugi'ñ, ja'pni pix
jir tuutu'm am na gu jibiih, na tu
ja chianda' pix. Pui' na jax na bha
ja jootosda' ya ja'p ja bui gui' nam
ji'k ti jii'ñdhidha' buiñor guch Xoi'kam
nam ja nuuka'nda' na ba' cham jax ja
dooda' gux buam jum duukam.

2

*Na jax ku ba'm aa' nach jix bhai'x
mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu
a'ga guch Xoi'kam*

1 Ba' dhix bhai'm kai'chdham
ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam
na mit ba tuch a'gi, jix io'm jich
a'm jum aa' nach tu' ka'm niidhat
mi' pui' jii'mda' na jax jum kai'ch,
cham tu' nach gampai' pix ilhdhat
ja'p xi dhuukat, nach ba' cham gama
ja'k pix bhiichgida' na pai' ja'k jir
tu tulhiiñara' no'ch ja'p xi dhuukat.

2 Na gu' kai'ñkam dhi'x io'm jum aa'
nach tu' ka'm ni'ñdha', ti pik aa' na
mit gu' ja tulhiiñchudak gu bijik dir
kam jich bopxi kat na mit cham tu'
ka'm tiigik na jax tii' tu daaxix ka' gu
ñio'ki'ñ gu Dios na mit ja aa'ñdhak
gui' nam jir noonbi'ñ pix, nam cham
tu'x io'm jir ge'gerkam. 3 Gu' gi ba'

dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook na
xib ya ja'p tum a'gichu', nat diih bha
jimik guch Gi'kora' maa'nkam jup
jum duuk ya' xi chu daasak na jax
ja'k tu aagix ka' jich bui, ¿cham aa' gu'x
io'm jum aa' nach bix jich jujur ki'n
ti jii'ñdhai buiñor mi' pui' ba jimia'?'
Na gu' no'ch aach ja'p xi dhuukat
cham ti jii'gi'ñ nat tuch uañ nach jix
u'ua'tulhdhix kat, am ti'ñchoka' ich
nax io'm jich chulhiiñchuda', na gu'
dhi' cham tu'r jaaxmada', ni ku cham
tu'r iatda'. Gu' dhi' matgam maaxik
keejimik am ji gui' nam maap oipimik
jano' guch Gi'kora', jix maatit jam
ba' mi' dhir bha ja'k pui'p ba tuch
a'gi'ñ. 4 Gio gu'x bhai'x maati' na

silhkam jir di' gu Dios na ya' oilhimik
jich bui, na gu' bixchu'p tu buimik
jix bhai'm duukam nach tu' cham
ji'xkat pui' ti niidhat. Sia xib jix
bhaai' nach bhaankamu'n gui' jix
bhai'm duukam jup tu duñia' nach
ji'k ba ti jii'gi'ñ buiñor, sia ku cham
ya' kap tu'ii' jich bui, nat gu' xich
chajaañdhak gux Dhuudu' kam jix
Uañ Ii'mdaga'n na ba' pui' ja'k jich
jurtudidha' nach ji'k tu' jax dhuñia'
bhaankamu'n bix ji'ma'n.

*Guch Xoi'kam na pui'p jir tu'm na
gu ja'tkam*

5 Bijik nat jax jup duu gu Dios dhi
oi'nga'n, cham tu' gu noonbi'ñ ya' tu
daam kiika'm git. 6 Jumai ji, na gu'

ja'pnim kai'ch mi' pai' u'uan ta'm na tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ:

¿Tu'p ba' pik moop ilhdhat gu maa'nkam ku pich ba' tii gɛ'kam ki'n daasak ya' dhi oi'ñga'n?

Pur cham tu' gu' tii.

⁷ Tii' na pich gu' bix tii tu iimchudak na pich ji'k tu'p tu duu ya' dhi oi'ñga'n,

sia ku gu'r ja'ppix maa'nkam, pu cham iam pui'p jir tu'm kat gu' na jax gui' nam jir jum noonob.

⁸ Bix tii tu daam kiikat na ji'k tu'x chu jai'ch,

na pich gu' tii gɛ'kam ki'n daasak. Dho jaiñ, maaxik dhor pui' na jax bam kai'ch mi' u'uan ta'm nat tii bix tu iimchudak gu Dios gu biipi' kam maa'nkam nar jich boxii kat gui' na ji'k tu'x chu jai'ch. Gu' ji nat gu' cham pui' ji chu buus, nat gu'm ua'tulh. Ba' xib cham ka bhaai' nach tu daam kiika' ya' dhi oi'ñga'n. ⁹ Pui' kut ba' bha joot gu Maraa'n jich Xoi'kam na ya'ch a'mkam mukia' na ba' pu'ni duuji tu namkix ka' nach ba' cham ka u'ua'tulhdhix ka', nat gu' gɛ'kam ki'n xich joi'gilh gu Dios. Saak ba' nat ya' dir bhammi ai jix dhaam, pu gɛ'kam ki'n dai guch Gi'kora', nat gu' pui' tu kuugalh nat ji'k jax tiidak bha joot. Sia ku gu' na jax ya' xi oilhimik, jir ja'ppix maa'nkam kat na jax aach, ni ku cham pai'r gɛ'kam kat ya' dhi oi'ñga'n, xib gu'x io'm ji na gɛ'kam ki'n ba daa.

¹⁰ Gu Dios bix jup tu duu na ji'k tu'x chu jai'ch bix kap nat tu' ilh diilh, na jax bar tu gui' ga'n ba' gu xib sia nar tu'. Ba' tiix aa' na gu ja'tkam nat jup ja duu bix dappaam bhammi aaya' am git jix dhaam na pai'p tu'ii' nam bar maamra'n ka', na gu' tiix ja joi'gi'n, na ba' bix jai' ja a'm jup tu bi'ya' gui' na ji'k jir tu gui' ga'n. Ba'm aagat na pu'ni maadit bha jootsa' bhammi dir jix dhaam, nat jax bhai' ba joot ba' gu Maraa'n jich Xoi'kam. Ku gu' pui' ja'k duuji gu Dios na pui'p xim tulhiñdha' gu Maraa'n ya' dhi oi'ñga'n nam jax jum tulhiñ

gu ya' kam ja'tkam, na bhaan matgilhia' no't moo cham jum o'johdhak pu maa'n jimdam jum ua'tulh, na sap ba' no't cham jum o'johdhak jum ua'tulh, mi' dhir jix bhaai'n ka' na ja a'mkam mukia' bix gu ja'tkam. ¹¹ Ba' gui' nam ji'k ti jii'ñdhat buiñor guch Xoi'kam mi' pui' ba jiiim na jax jix aa' guch Gi'kora', pui' bam tiiti' am nam jir maamra'n gu Dios, pui' ip na jax guch Xoi'kam gui' nat tu ja namkix gu ja ua'tulhdhara' nar Maraa'n gu Dios. Ba' cham pai' jax ilhii'ñ guch Xoi'kam sia ku jajaa'nni'ñ ja iim gu ja'tkam nam ba ti jii'gi'ñ buiñor, na gu'x maat nam gui' pui'p bar maamra'n gu Dios na jax diilh. ¹² Pui' tu ua'ñix gu' gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' u'uan ta'm, jup jum kai'ch:

Ja aagi'ñdha' iñ guñ jaaduñ nap jax jir tu'm kam jiiñ Gi'kora',

ja biiim jañ jup jum laala'ñxi'ñdha' gu alabaa'n mu nam pai'm jumpadat tu daanda' aap jum bui.

¹³ Gio ba' moo ja'pnip jum kai'ch:

Aañ dai guñ Gi'kora' pxi buiñor jix biiñak ka'.

Gio ba' moo ja'pni ip:

Ya' ja biiim oiri iñ guñ jaaduñ nam pui'p jir maamra'n gu Dios nam bañ kaichu'.

¹⁴ Na gu' guch Xoi'kam jir maa'nkam kat jano' na ya' xi oilhimik, pu chu'm kat ip gu tukga'n na jax gu aach jich chutku', gio ti i'hir kat ip na jax aach. Ja'pni na jax ba' gu jaroi' no' gook tu maamar, na gu'r maa'n nam jax chuutu'm ka' bix gook, pu'ni ip guch Xoi'kam. Cham tu' na pim jax jum aa'nda' nar maakam tu'm kat, na gu' dai pu'ni ja'k jix bhaigit na duuji jich a'mkam mukia' na ba' mi' dhir ba mai'chia' gu ja'ook gui' na jaroi' giilhim xich bhaamkidhat mu ja'k xich bhichdhak kat na pai' giilhim jir tu tulhiñara'. ¹⁵ Ba' xib joidham jix bhai'ch chaatit jix jikgim bap tu'ii' ich, nat gu'x bhai' ba duu guch Xoi'kam nat xich joi'ndak mach palhbui nach jax dhuì cham mu ja'k ka bhiiya'

na pai' giilhim jir tu tulhiiñara'. Xib cham tu' ka totdon ich, nach gu' bax maat nach jix dhaam ja'k ba bhüichu'. ¹⁶ Nat gu' guch Xoi'kam pu kai'ñkam pix bha jii ya' dhi oi'ñga'n nat bha ja palhbuidham gu ja'tkam nam jir bopxi'ñ gu Abraam, cham tu' gui' nam jir noonbi'ñ gu Dios. ¹⁷ Ba'm aagit na pu chu'm jup jum duñia' na jax gu ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n, na ba' mi' dhir bax bhaai'n ka' na ja palhbuidha' nam jax dhui cham mai' ka suulhgix ka'. Pui' kut ba' maa'nkam jup jum duuk ya' øøk jich bui, ba' ya'm makgirta jich a'mkam na ba' pu'ñi duuji tuch uañdha' gu Dios bix guch ua'tulhdhara', nat gu'ch a'mkam ba muu guch Xoi'kam. Dhi'r di' ba' xib gui' nach a'mkam ñiok buiñor gu Dios, na pui' tiñtu'nda' gammiji na tuch uañi'ñka' guch ua'tulhdhara' nach gammiji pix jich ua'tulhi'ñ. Pui' ji buusan na jax gu ja gø'kam tuk gui' nam bhai' gø' chiop tu ja daañxi'ñdha' gu ja'tkam gio nam ja palhbui'ñdha' nam tu daanda' buiñor gu Dios, na joidham jix chu joi'gi'n. ¹⁸ Ba' jano' na ya' xi oilhimik jich bui guch Xoi'kam, pui'p jum tulhiiñaimik nach jax jich chulhiiñ aach xib. Mui'kim ti ji ma'iich gu ja'ook na sap ba'm ua'tulhdha' git, gu' ji nat gu' cham jixdhat ma'iich. Ba' xib gui' xich joi'ndat jich palhbui'ñka' no't tu' bhaan ba jich chulhiiñchuda gu ja'ook na bhaan xich mai'chim ka', na gu' gui' bax maat na giilhim jix chu xijai ya' dhi oi'ñga'n nach mi' pui' jiidma' na jax jix aa' gu Dios.

3

Guch Xoi'kam nax io'm jir gø'kam, cham tu' pui' na gu Moisees

¹ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim bar maamra'n gu Dios, nat gø'kam ki'n xi jam joi'ndak jam a'm ti ti, jam a'm jum aa' na pim bix jam jujur ki'n ti jii'ñdhat jix biiñak ka' buiñor guch Xoi'kam. Gu Dios pu kai'ñkam pix bha joot na ya' pui'

ba ji buusanda' na jax gu ja gø'kam tuk gui' nam bhai' gø' chiop ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios. ² Dhi' pu chu'm ki'n dai, nat gu' mi' pui' tu kuugalh nat jax tiidak bha joot na pu'ñi ya'ch palhbuidha' nach jax dhui cham kach chulhiiña' gatuuk. Ja'pni na jax bijik gu Moisees nat pui' tu' ka'm jup tiigik pui' tu duu na ji'k jax titda gu Dios, jano' nat chia na ja palhbuidha' gu Israel kam ja'tkam na ja boosga' mi' dhir nam pai' giilhim tu ja juantu'nda'. ³ Ku gu' gu Jesus jich Xoi'kam jix io'm tøkob ji bii ji, cham tu' pui' na gu Moisees, nat gu'x io'm jix kügalh gu Dios nat ji'k tu' jax dhuu, sia ku mit gu' bix gook mi' pui' tu kuugalhdhak nat jax ja chia gu Dios. Na gu' dhi' ja'pni jia na jax ba' gu jaroi' no't mi' pai' kii gu ba'aak jix abhaar, nam gu'x io'm gø'kam bia'ka' gu ja'tkam gui' na jaroi' mi' kisa', cham tu' pik buiñor gui' na mi' tu juanda' na nuuka'nda'. ⁴ Na gu' gu ba'aak cham jixdha' diilh jup jum duñia', jum aa'nda' ji gu jaroi' na kisa'. Guch Xoi'kam dhor di' nat kii gui' gu ba'aak bhaankamu'n gu Dios nat jaroi'p tu duu bix na ji'k tu'x chu jai'ch. ⁵ Nat gu' gu Moisees mi' pui' xi chu duu nat ji'k tu' chia gu Dios, ja palhbui gu Israel kam ja'tkam nam jax dhui bubuakia' mu dir nam pai' giilhim tu ja juantu'nda'. Xi ja aagi'ñ ip na ji'k tu' jax dhuñia' gatuuk gu Dios ja bui bix nam ji'k jir Israel kam, pui' nat ji'k jax tiidak mu joot. Pui'p tu kuugalh ba' gu Moisees ja'p nax kii' tujuandam na nuukdaimik gu ba'aak. ⁶ Ba' gu Jesus jich Xoi'kam nar Maraa'n gu Dios, jix io'm gø'kam ki'n dai ya' aach jich bui jano' dir nat pui' xi chu kuugalhdhak nat jax tiidak bha joot. Ja'p ji buus nat gui' bhaan ji bii gu ba'aak nat kii bhaankamu'n gu Dios na nuuka'ndat gu Moisees, na gu'ch palhbui'ñchu' bix aixim bhaan aach nach ji'k buiñor bap tui'dhi' gu Dios. Ba' gammiji pu bach palhbui'ñchu'nda' no'ch aach cham oodat buiñor ti jii'ñdhat mi' pui' xi dhuiñchu'

na jax jix aa' jix bhai'ch chaatit.

Nach mi' pui' xi jii'mda' na jax jix aa' gu Dios tu' ka'm niidhat

⁷ Gu jaroi' no' cham tu' ka'm nii'ñ gu Dios, dhi' ba' pui' ba ji buusnia' na jax ba tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios na mi chu a'ga gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' nap jum kai'ch:

Aapi'm na pim xib kēē gu ñio'ki'ñ gu Dios,

⁸ xi moimkada' pim gu jam jujur na pim ba'x maatit kaaya' na jax kai'ñkam jup jum kai'ch.

Cha'pim kaapaka'nka' na mit jax jum duu bijik gu jam bopxikat mummu gampix jix chu gak kir na mit cham tu' ka'm tii'gik jum ua'tulh buiñor gu Dios,

sia kuñ tii ja aagi'ñdha' na jax ja'k jix aa' guch Gi'kora' nam tui'ñgida'.

⁹ Cham jiñ jii'gi'ñdha' am siañ jax tii ja titda.

Tii ja palhbui'ñchu'nda' iñ ki'n gu tu' na ja a'm jum aagaidha',

gam nañ jix bhai'm duukam tiip tu buada' ja nii'ñchudat gook oo'm oidha' juugit,

nam ba' pu'ni duuji jum biiñkada' git buiñor guch Gi'kora'.

Gu'ji na mit gu' cham ji'xdha' tu' ka'm tii.

¹⁰ Aañ ba'p ja titda,

nañ gu' bax bhaam na ni ji'x ku ja a'm baapak nañ alh tii ja aagi'ñ nam jax ja'k tui'ñgida':

“Aapi'm chi cham ji'xdha' mi' pui' jimia' ji nañ ji'k jax tiix aa' na pim tui'ñgida',

sia kuñ tii jax jam titda.

Tii' nar maa'n na pim jax jum ua'tulhi'ñ jiñ bui,

cham aa' pim na pim mi' pui' jimia' nañ jax jix aa'.

¹¹ Ba' xib tu' na jax tui'ka',

cham ji'xdha' aaya' pim bhammi dir na pim pai'x jii'kgim bap tui'ka' git.

Ya' pim pu bam tulhiiñdha' na pim jax bam tulhiiñ.”

¹² Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jix bhai' pim,

cha'pim bii'x aixim tu'm bhaan titii'ñchoka' nar jix buam jum duukam, na pim cham mik bua' na jax jix aa' gu Dios na pim tui'ñgida'. Jix io'm japim pix mui' xix biiñak ka' buiñor. ¹³ Jix joi'ndat japim xi guguuxi'ñdha' no' jaroi' maadit cham pik mi' pui' ka jim na jax jix aa' gu Dios, kapbhai' na xia'lhidhat kapup tu maaxilhim, na jax bam kai'ch mi u'uan ta'm, na pim ba' cham jum ua'tulhdhai maakam ja'k pix ba bhii'chgida' na pai' ja'k jir tu tulhiiñara'.

¹⁴ Na gu' na ba'ch baidhika' gu Jesus jich Xoi'kam jix dhaam ja'k, jum aa' nach mi' pui' jimia' na ji'k jax tu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios, gio nach gammijix biiñak ka' buiñor nach jax bax biiñak jano' dir na chich jax ti jii'ñ buiñor.

¹⁵ Na gu'p jum kai'ch mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios:

Xib nam kapbhai' kapup tu jam a'gi'ñ gu ñio'ki'ñ gu Dios na xia'lhidhat kapup tu maaxilhim,

xi moimkada' pim gu jam jujur na pim ba'x maatit kēēji mi' pui' ba jimia' na jax jum kai'ch.

Cha'pim kaapaka'nka' na mit jax jum duu bijik gu jam bopxikat mummu gampix jix chu gak kir.

¹⁶ Jix maat japim aa nañ jaroi' ja aagit jup kai'ch na mit cham ji'xkat mi' pui' jii na jax tiix aa' gu Dios, sia kum tii ja aagi'ñdha'? Aa dho gu Israel kam ja'tkam nat mu dir bha ja boosolh Ejipto gu Moisees nam mi' ja tulhiiñchudat. ¹⁷ Ba' jai' dhit na mit xi'x io'm bam ua'tulh, pu maa'n jimdam ja koi diilh gu Dios, na mit gu' gē' bam ua'tulh nam cham ji'x jum biiñka'n buiñor, sia kut gook oo'm oidha' tii ba ja palhbui mummu gampix jix chu gak kir. Cham ti jii'gi'ñdha' am sia jax tii ja titda. ¹⁸ Pui' kut ba' maa'n jimdam ja koi nam ba' cham aaya' bhammi nat pai' tii ba tu ja iimchudak nam pai'x jii'kgim bap tui'ka' git, nam cham tu' bhaan kam tulhiiñdha', dai nam jix bhai'm taatit

bam jii'pi'ñka' git, na mit gu' cham ji'xdha'm biiñkadak mi' pui' jii na jax tii pup ja titdaimik. ¹⁹ Pui' dho ba' pu cham bhammi dir ai mit Kanaan nat pai' tii ba ja maakak gu dibiiir, na mit gu' cham ji'xdha' mi' pui' jii na jax jix aa'.

4

¹ Xib pu'ñi ip aach jich bui, tuch iimchuda gu Dios maa'n kap nach aaya' nach pai' joidham jix jijikgim bach jii'pdha', nach cham pai' tu' bhaan kach chulhiiñdha'. Ba' aapi'm jiiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, mui' pim xix biiñak ka' buiñor guch Xoi'kam cham jum o'joldhat, na pim gu' cham ji'xdha' aaya' nat pai' tu jam iimchuda gu Dios no' pimit dai ba jim o'jold ja'p nat jax tu ja dooda jano' guch bopxi kat. ² Bax maat ich gu' nach jax ja'k dui bhammi aaya' nach pai' tu iimchudhix, nam gu' bach aagi'ñ, ja'p na jax jano' guch bopxi kat nam gu' tii pup ja aa'ñdhimik nam jax ja'k duñia' nam ba' bhammi aaya' git Kanaan. Gu' ji na mit gu' cham pu duu sia kum tii bax maat. Ja'p xi dhuuk jamit, nam gu' pu cham pai' biiñak ka' buiñor gu Dios, ni gu jai' kum cham iam ja jii'gi'ñdha' sia kum tii ja guguuxi'ñ nam bix ja jujur ki'n bam biiñkada' buiñor. ³⁻⁴ Aach dho gi' gu' aaya' ji bhammi nach pai' gammijix jijikgim bap tui'ka', nach pai' gammiji bach jii'pi'ñka', gio nach pai' cham tu' bhaan kach chulhiiñdha', nach gu' aach bix jich jujur ki'n ti jii'ñdhat bax biiñak buiñor guch Xoi'kam. Sia ku gu'p jum kai'ch mi' pai' u'uan ta'm na tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios:

Ba' xib tu' na jax tui'ka',
cham ji'xdha' aaya' pim na pim pai'
gammijix jijikgim bap tui'ka'
git,

nañ gu' bax bhaam na pim cham jiiñ
jii'gi'ñ nañ jax tii jam titda.

Gio jumai kap na pai' ja'pnip jum kai'ch na bhaan tu a'ga nat pai' dhuuk jum jii'p gu Dios nat xi chii'mok nat jup duu dhi oi'ña'n:

Ba' buimgidhak na bar xijum gook tanoolh,

dai nat bam jii'p gu Dios nat xi chii'mok nat jup duu dhi oi'ña'n.

⁵ Gio ba' mi' nañ pai' jax ba jam aagi'ñ bii'pi' dir na ja'pnim kai'ch:

Ba' xib na tu' jax tui'ka',
cham ji'xdha' aaya' pim bhammi
dir na pim pai'x jijikgim bap
tui'ka' git.

⁶ Dhi' gu bijik dir kam jich bopxi kat ja aagit jup kai'ch na mit cham ji'xkat mi' pui' jii tu' ka'm tii'gik na jax tii pup ja titdaimik guch Gi'kora', pui' ku mit ba' cham ji'xdha' bhammi dir ai Kanaan nam pai'x jijikgim bam jii'pdha' git. ⁷ Ku ba' gu' xib pu kapup jix bhaai' ji no' jaroi'x jimiiim jix dhaam na pai' gammijix jikgim bap tui'ka', ja'pji dai na mi' pui' xi jimia' na jax tum a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, pui' nat jax tu ua'nak gu Dabii jix io'm gatuuk nat pai' dhuuk pu'ñi ja'k tu ja jii guch bopxi kat, na ja'pnim kai'ch:

No'm tu jam a'gi'ñ gu ñio'ki'ñ gu Dios,
xi moimkada' pim gu jam jujur na
pim ba'x maatit ke'ji na jax
kai'ñkam jup jum kai'ch mi'
pui' ba jimia'.

⁸ Gu' na pai' ja'k tu aa' xib gu Dios nach aichdha' nach pai'x jijikgim bach jii'pdha', cham tu' mu ja'k ka tu aa' ji Kanaan na mit pai' ai gu Israel kam ja'tkam xi ja koodak gu mi' oi'ñkam jix io'm gatuuk nam mu xim tulhiiñaimik gampix jix chu gak kir. Na gu' no' mi' pix tu aagit jup kai'chdha' git, xib cham tu' ja'p ja'k jup ka tuch iimchu'nda' git. ⁹ Gu' xib aach pui'ch chitda ji na jumaip jix jai'ch nach pai' gammijix jijikgim bach jii'pi'ñka' nach ji'k ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, nach pai' cham tu' bhaan kach chulhiiñdha', na pai' joidham jix chu uañ. ¹⁰ Na ba' gu jaroi' no't bhammi ba ai, gammijix jikgim bam jii'pi'ñka', cham pai' tu' bhaan ka magoonka', ni ku pai' ka tu juanda', ja'p na jax gu Dios nat gu' pum jii'p jano' nat xi chii'mok nat jup duu dhi oi'ña'n. ¹¹ Ba' aañ jam

guguuxi'ñ jiñ jaaduñ na pim cham oodat mui' xi bua'tgida' na jax jix aa' guch Gi'kora' na pim ba' bhammi aaya' na pim pai' gammijix jjikgim bap tui'ka', na cham pui'p tu jam dooda' na jax guch bopxi kat Israel kam ja'tkam na mit cham ji'xdha' bhammi dir ai nat pai' tii ba tu ja iimchudak gu Dios nam pai'x jjikgim bam jipi'ñka' git, na mit gu' cham mi' pui' jii na jax jix aa'.

¹² Na gu' dhix bhaim kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na tum a'ga xib, tu maak iimda' nañ ki'n gammiji pu ba duaka'x bhain' chaatit, gio na bixchu'x aichu'n na pu tu duña'. Ja'p ji buusan nax io'm jix mu'uuk, cham tu' pui' na jax gu tēb kuxiir na bixxik dir jix mu'muk. Dhix bhaim kai'chdham ñi'ook jix bhaim ch mattu'nka' na jax jir tu'm ka' guch iimda', gio nach jax jich aa'nda', gio ba' nach tu' jax jix dhuñiik ka', gio bix jix bhaim ch mattu'nka' na cham jir am nach tu' jax bua't oipoda'. ¹³ Cham ji'xkat tu' ixchoidha' ich gu Dios, sia kuch pui'ch aa' na chi cham maat nach tu' jax bua. Jax gi dhui na gu' gui' bix ti niidhat jup tu'ii' nat ji'k tu'p tu duu. Kagit na gu' ka ja aagi'ñdha' bix gu ja'tkam nam tu' jax buimik nam duduakat ja tutku' bhaan no't ba tum kuugalh ya' dhi oi'ñga'n, na gu' kai'ñkam bix jix bhaim x mat ka' nam tu' jax buada'.

Gu Jesus jich Xoi'kam na pui' ji buusan na jax gu ja gē'kam tuk gui' nam bhaim gē' chiop tu juan bhaankam gu Dios

¹⁴ Gu Jesus jich Xoi'kam nar Maraa'n gu Dios, pui' ji buusan na jax gu ja gē'kam tuk gui' nam bhaim gē' chiop ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, na bhammi ba daax dhaam sonpan gu Dios, nach a'mkam ñiok. Jum aa' ba' nach dai gui' pix buiñor jix biiñak ka' gammiji. ¹⁵ Gui'ch palhbui'ñka' no'ch tu' bhaan cham ka xi ja buatu', na gu' guch Xoi'kam na pui' ji buusan na jax gu ja gē'kam tuk gui' nam

bhaim gē' chiop tu juan, jix bhaim x maat na giilhim jir tulhiiñara' ya' dhi oi'ñga'n, na gu' dñilh pui'p jum tulhiiñaimik jano' na ya' xi oilhimik. Tii mamai'chimik gu ja'ook na sap ba'm ua'tulhdha' git, gu' ji nat gu' cham ji'xkat ma'iich. Ba' cham tu' bhaan jum ua'tulhdhak guch Xoi'kam, pui' kuñ ba'p kai'ch nax maat na giilhim bixchu' bhaan tu mamai'chik gu ja'ook ya' dhi oi'ñga'n. ¹⁶ Ba' aañ jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ na pim jix io'm mui' xim biiñkada' buiñor gu Dios jich Gi'kora' na bhammi daax dhaam, na jaroi' joidham jix chu joi'gi'n, na ba'ch palhbui'ñka' no't tu' bhaan tii ba jich ma'iich gux buam jum duukam, na gu' gui' joidham xich joi'gi'n bix ji'ma'n.

5

¹ Gu jaroi' nar ja gē'kam tuk ka' gui' nam bhaim gē' chiop ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, pu kai'ñkam mi daaxix ka' na ja a'mkam ñiokda' gu ja'tkam jix dhaam ja'k buiñor gu Dios, gam na tu makgixi'ñdha' gu sasoi' ja a'mkam gu ja'tkam, na ba' pu'ñi duuji tu ja uañi'ñka' gu Dios gu ja ua'tulhdhara'. ² Gammiji soi' tii'ntu'nda' gu Dios ja a'mkam bix gu ja'tkam na siamri tu ja uañi'ñka' gu ja ua'tulhdhara', na gu'x ja joi'gi'nda', na gu'x mat ka' nax chu xijai nañ duaka', tu' nañ pix bhaan gai ba gixia' gu'. ³ Pui' ku ba' gui' na pu'ñi mi' tu juanda' chiop, gammiji nabap tanoolh tu makgixi'ñdha' gu sasoi' gu Dios ja a'mkam bix gu ja'tkam gio dñilh, na ba' pu'ñi duuji tu ja uañi'ñka' gu Dios gu ja ua'tulhdhara'.

⁴ Ku ba' gu' dhi' gu Dios ji no't pu chu'm ki'n bhaan ba ti tii gu jaroi' na ba' pu'ñi bar ja gē'kam tuk ka' gui' nam bhaim gē' chiop tu juanda', cham tu' na dñilh pix no'x aa' pai' na duuk ilhii'ñdha'. Ja'p na jax bijik gui' na Aroon tiigich, nat gu' Dios pu chu'm ki'n bhaan ti tiigik dai na pu'ñir ja gē'kam tuk ka' gui' nam mi' tu juanda' irban dir gu jannulh

ba'aak nam ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu makgixi'ñdha' gu sasoi' gu Dios, cham tu' dñil pix.

⁵ Gu' ba' gu Jesuus jich Xoi'kam pu'ñi ip xib, gu Gê'kam Dios pu chu'm ki'n bhaan ti tii na ba' xib pui' ji buusanda' nar ja gê'kam tuk ka' gui' nam bhai' gê' chiop tu juan, cham tu' nat pai' dhuuk ilh dñil nat pu chu'm ki'n jum dai. Na gu' ja'pnim kai'ch mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios na dhi' aagit jup kai'ch:

Aap jir jiñ mar,

gê'kam ki'n jum a'm ba ti ñiidhim iñ.

Aañ jir jum gi'kora'.

⁶ Gio ba' moo jumai kap ja'pnip jum kai'ch:

Ya' dir ja'p ja'k gammiji pui' ba ji buusanda' ap na jax gui' na Melkasidek tñgich na ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios.

⁷ Jano' na ya' xi oilhimik guch Xoi'kam, palhbui gu Gê'kam Dios na bixchu'x aichu'na na pu duñia' na jax dhuu nakga' nam bax mu'aak gu ja'tkam, na gu' gê'kam ki'n soi'm ilhdhat suakit soi' tñntu'nda' na palhbuidha'. Palhbui ip ba' gu Dios gu Maraa'n jich Xoi'kam, na gu' mi' pui' tu kuugalhdhim nat jax tñdak bha joot. ⁸ Ba' sia kut jax giilhim jum tulhiñaimik guch Xoi'kam, bñix mi' pui' tu kuugalhdhak na ji'k jax jix aa' guch Gi'kora'. Na gu' na bar maa'nkam, ba maat na jax ja'k tu' ka'm jum ninil'ñ gu Dios, sia ku gu' pu bijik dir jix maat, na gu'r Maraa'n. ⁹ Gu' ba' nat gu' cham jixdha' pai' dhuuk tu' bhaan jum ua'tulhdhak buiñor gu Dios, bñix mi' pui' tu kuugalh na jax jix aa', ba' pui' ja'k duu gu Dios nar am na ja a'mkam mukia' gu ja'tkam, na tu ja namkixdha' gu ja ua'tulhdhara', na ba' mi' dhir pu'ñi duuji bax bhaai'n ka' nam jimia' jix dhaam nam pai' gammijix jixkgim bap tui'ka', gui' dho ji nam ji'k soi'm ilhdhai ti jññdha' buiñor gio nam mi' pui' jimia' na jax jix aa'. ¹⁰ Gio pu chu'm ki'n jup dai ip gu Dios gu Maraa'n jich

Xoi'kam na ja'p ji buusanda' na gu ja gê'kam tuk gui' nam bhai' gê' chiop tu juanda', ja'p na jax jir tu'm kat gui' na Melkasidek tñgich.

Nach jax ja'k jix io'm machia' gu ñio'ki'ñ gu Dios

¹¹ Mui' ka bi'iix ji gu' gui' nañ ji'k ti xi chu jam a'gidham jiñ jaaduñ, gu' ji na gu'x xijai nañ jam aagi'ñdha' na pim jax ja'k jix bhax'x maatit kaaya', na pim gu' cham bñix maatit kaaya' no'ñ mui' pix tiip xi jam aagi'ñ. ¹² Tii bar am kat ji gu' na pim jix bhax' bax mat ka' git dhi ñio'ki'ñ gu Dios na jax pik kai'ñkam jup jum kai'ch, am jai' ba tu mamtuxi'ñdha' pim git, nat gu' dhi' mui' ba jur jano' dir na pim it pai' dhuuk kèk dhix bhax'm kai'chdham ñi'ook ti jññ buiñor guch Xoi'kam. Gu' ji na gu' cham, pui' jam a'm jum aa' ji gu' na jaro' jam aagi'ñdha' na jax pik kai'ñkam jup jum kai'ch dhix bhax'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios. Ja'pni pix ji buan japim kia' na jax gu' a'aalh gui' nam jix io'm kar a'lhich ka', nam pu chakui io'gi'ñdha' gu timkahl, dai bii'm nam io'da'. ¹³ Ja'pni dho moo ji buan japim na jax gu' a'aalh gui' nam kia'pix maaxilhia', nam chakui mat ka' na tu'r jix buam jum duukam gio na tu'r jix kñp jum duukam. ¹⁴ No'm bar gè'gèr ja'tkam gu'x bhax' bax mat ka' am ji gui' nar jix buam jum duukam gio gui' nar jix kñp jum duukam, nam gu' bixchu' ba tu machia'. Gio gu' bñix aixim tu'm ba tu kua'da' am gu' koi', cham tu' dai bii'm kia' na jax nam jir a'lhich kat.

6

¹ Jiñ jaaduñ, ja'pji nach jix io'm mui' xich mamtuxdha' gux bhax'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios jax chu'm nach chakui maat, nach ba' mi' dhir jix bhax' ba gi'lhia' guch i'ii'mda' bhaan. Aañ tii cham tu' bhaan ka xi chu jam a'gidham ji na mit jax tuch a'gi jano' na chich ba' ba ti jññ buiñor guch Xoi'kam, pui' na jax nach saak cham jix buam ka tu buada' na tu'r ua'tulhdhara', gio nañ jax ja'k jix io'm mui' xix

biiñak ka' buiñor gu Dios. ² Piam pui' na jax nach jax ja'k saak jich bopkonda' suudai' ki'n no' chich ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, piam nach jax ja'k tu ja daañxi'ñdha' guch Xoi'kam jii'gi'ñdham. Gio tii cham kam aa' nach pui pu chu'm jup tu a'gada' nam cham xiim bix duduadii baapmigia' gu koi'ñga'n, nam ba' mi' dhir bhammi ba aaya' na pai' daaka' guch Xoi'kam na ja aagi'ñdha' nam tu' jax buimik nam duduakat ja tutku' bhaan, nach gu' dhi' bix jix bhai' bax mat ka' git nach bijik dir ba ti jii'gi'ñ. ³ Gu' xib jai' ji nach bhaan jup ba tu a'gada' git gu ñio'ki'ñ gu Dios nach chakui maat, saalhiom ji chi ba', no' pui'p jix aa'nda' git guch Gi'kora'.

⁴ Ba' gui' nat ji'k ja a'm bam ta-jaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nam jix chu maax kir bap tu'ii', nat ji'k jix ja joi'ndak ja a'm ti tii gu Dios, ⁵ gio na mit joidham kex gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, nam gu' bax maat na bixchu'x aichu'n, gammiji mi' pui' jii'mda' am na jax jix aa gu Dios. ⁶ Gu' ji no' mit gu'x oodak gio ja'k jup suulh nam giox buam jup ba tu buada', dhi' pu chu'm gu ja'tkam cham ji'xdha' mi' pui' ka jimia' am na jax jix aa' gu Dios, sia jaroi' tii giop ba ja guguuxi'ñ, nam gu' cham tu' pui' soi' kam ilhii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Tu' pix ba ilhii'ñdha' am no' pui' tii xi chu ja a'gi'ñ gu jaroi', ba' ja'p ji buusnia' nam giop ba sissapa' kuruus ta'm guch Xoi'kam, nam gu' gilhim bix aixim pix ba ai'chuxi'ñdha' ja kaixdhat gu jai' ja'tkam na jax jano' na mit pai' dhuuk mua. ⁷ Ja'pni pix ba ji buusan na jax dhi dibir na mi' pu bhaan baapkidha' gu suudai' na pai' dhuuk bha duukda'. Na gu' no' joidham dai gux kii'p jum duukam mix joi'ñ, joidham jir jix kii' dibir ka'. ⁸ Gu' ji no' gu' dai gu tu'x bii u'uux jix joi'ii' mix joi'ñ na cham tu'r jix kii' sai', dhi' dho gi gu' cham tu'x kii' dibir ka' ji. Ba' gu jaroi' no' pu'ñi pix ja'k ji buusan, am ti'ñchoka' nam mu bua' tai chir.

Nach jix biiñak ka' buiñor guch Xoi'kam nach ba' bhammi aaya' jix dhaam

⁹ Ku ba' gu' aañ ilhii'ñ ji na pim aapi'm cham tu' mu ja'k jup tui'dhi'ñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pai' ja'k mai'x chi gixi'. Silh bhichu' pim ji na pim pai' gammijix jii'kgim bap tui'ka', cham jum aagat nañ pu'ñi chu'm tu jam a'gi'ñdha'. ¹⁰ Tii' na pim gu' joidham jir jix bhabhai'kam, jix ja joi'ndat ja palhbuli'ñ japim gu jai' nam pui'p ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam ki'n gu tu' na ja a'm jum aagaidha'. Dhi' ji ba' bhaan bax maati' na jam a'm ti ñii'ñ gu Dios na joidham jix chu joi'gi'n. ¹¹ Ba' aañ jam guguuxi'ñ jii'ñ jaaduñ na pim cham mik buppada' na pim jax ba duiñchu' xib jano' juugit na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n. Dai na pim pix am ti ñiirda' na pim jimia' na pim pai' tu iimchudhix na pim saak pai'x jii'kgim bap tui'ka'. ¹² Gammiji pim cham oodat pix bhaan ji baapmigidha' na pim jax ba duiñchu', mi' pim pui'p xi bhichgida' nam jax tu jim gui' nam tu' silhkam tu' ka'm ñiidhat gu Dios mi' pui' ba jii'm na jax jix aa', nam ji'k jix aik jix dhaam nat pai' tu ja iimchuda guch Gi'kora' gui' nam ji'k pu'ñi tu' ka'm tigia'.

¹³ Jano' nat tu daax gu Dios gu Abraam na saak mui' bopxichuda', diilh xi chum daaxdhak na pui' tu duñia', na gu' cham tu' jumaip jix jai'ch ka' gux io'm gè'kam na jai'p jix mat ka' na pui' tu duñia'. ¹⁴ Ja'pni bo na titda: "Aañ mui'm bopxichuda' cham daaxix kam. Ba' joidham jix bhai' tu ja jimia'." ¹⁵ Ba' gu Abraam cham pai' jax kai'ch na pui' ji' titda gu Dios, dai na soi'm ilhdhat pix ti ñiir na pui' ji chu buusnia' na jax titda. Pui' dho ji chu buus mikkat na jax titda. ¹⁶ Ya ja'p gu ja'tkam no'm jix aa' nam silhkam jup kai'chdha' gu tu', jum aa'nda' nam bhaankamu'n pu kai'chdha' gu jax chu'm gè'kam na ba' bhaan jix maati' ka' nar silhkam ka', ba' pui' tu tui'ka' no't pix pu'ñi jax ba tii. ¹⁷ Ba' jano' nat

pai' dhuuk pu'ñi tu daaxdhak gu Dios gu Abraam, bhaankamu'n dñil pu titda na ba' bhaan jix maati' ka' na silhkam pui' tu kuugalhdha' nat jax ba ti'n, gio na silhkam ja makia' gu bopxi'ñ no' mit ba mui'dha gui' nat tu' ba ja iimchuda. ¹⁸ Xib jach dho ba' bax maat jin jaaduñ na gu Dios jich Gi'kora' cham ji'xdha' iat, jir pui' ka' jax no't ba ti. Dhi'ch ba' bhaan jix bhai'ch chaat ka' nach ji'k buiñor ba ti jii'gi'ñ, na gu' cham tu' pix jap kai'ch nat tuch iimchuda na bhammich aichdha' nach pai' gammijix jikgim bap tui'ka', gio nap kai'ch na gammijich nuukdaidha' nach ji'k ya' ka oipo dhi oi'nga'n bhaan. ¹⁹ Ba' cham jax jich aa' ich kia' gu xib, jir maa'n nach jax bix jich jujur ki'n jix biiñak kat buiñor guch Xoi'kam ti nñir nach baidhika' nat pai' ja'k tuch iimchuda nach aichdha' gatuuk, bhammi na pai' joidham jix chu uañ. Dhi'ch ba' bhaan cham ji'xdha' kuu' ka jimia', pui' nach jax bax biiñak ka' buiñor. Dhi' dhi ñi'ook ja'pni ji buusan aach jich bui na jax gui' na ki'n bulhka' gu kanuub na cham maakam ja'k nui'ññika' gu jibñil. ²⁰ Jix dhaam nach pai' tu iimchudhix, jir bhai' nat pai' ja'k bhii guch Xoi'kam nat ya' dir miji ji dhuu. Aach bhammi pix jup ji bubuakia' nach pai' dhuuk ya' dir mui'p ji jimia'. Guch Xoi'kam xib bhammi daakat jich a'mkam ñiok buiñor guch Gi'kora', na gu' pui' ba ji buusan na jax gu ja gè'kam tuk gui' nam bhai' gè' chiop tu juanda' nam ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, ja'p na jax jir tu'm kat gui' na Melkasidek tii'gich bijik.

7

Guch Xoi'kam na pui' ji buusan na jax gui' na tu ja daa'ñxi'ñdha' gu ja'tkam na jax jir tu'm kat gui' na Melkasidek tii'gich bijik

¹ Gui' na Melkasidek tii'gich bijik, Saleem ti tii'gim jir gè'kam kat, gio ba'

na tu ja daa'ñxi'ñdha' gu ja'tkam jix dhaam buiñor gu Dios. Ba' maa'nnim na gu Abraam kia'pix ja'k ba gi'xchu' nat tu kokdarak ja bui ji'kchi gu gè'gèrkam, gui' ji' Melkasidek nammi gama ja'k namkik xi chu daa'ñxidhak nax bhai' tu jimia'. ² Ba' gu Abraam xi chu maa gu Melkasidek gui' na ji'k bhaan bipio' gu Dios gui' nat tu ja boosgi gu gè'gèrkam nam ba tu ua'kat nat xi ja ko'ktulhdhak. Ba' gu pui' na jax tii'gich Melkasidek ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch: Gu gè'kam nax bhai' ja silhka'n gu ja'tkam na jax pix jir am. Gu' ba' mi' na pai'r gè'kam ka' na Saleem ti tii'ka', ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch ip: Gu gè' kiicham nam pai'x jikgim jup tu'ii' gu ja'tkam. ³ Ku gu' gui' gu jaduñ pu cham jaroi' maati' ji nat pai' dhir ja'k buus, ni nat pai' ba maaxir, gio na jaroi'r taata'n kat, gio ba' na jaroi'r di'ñ' kat, ni ku cham maati' nam jaroi'r kukuulsi'ñ gio nam jaroi'r bopxi'ñ. Ni ku cham pai' kaidha' no't muu piam ku dua. Panaas ba' ku pui mu pai' dua sia gu xib na ja palhbui'ñ gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam na tu ja daa'ñxi'ñ, iam pix pui' ja'k jup ba ji buus na jax guch Xoi'kam na bhaankamu'n ya' oilhimik gu Dios na gammiji pu dua.

⁴ Ku gu' gu Melkasidek cham tu'r ja'ppix maa'nkam kat ji, ni ku cham pai' jaroi' tu' pix ilhdhat. Tii' nat guch boxii kat Abraam tu' ka'm tii'gik xi chu maa gui' na ji'k bhaan bipio' gu Dios gui' nat tu ja boosgi gu gè'gèrkam nam ba tu ua'kat nat xi ja ko'ktulhdhak. ⁵ Mi' nat pai' tu ua'nak bijik gu Moisees nat aa'ñdhak gu Dios, jup jum kai'ch na sap dai gui' nam ji'k jir bopxi'ñ gu Lebi nam mi' tu juan chiop nam ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu makgixxi'ñdha' gu sasoi' gu Dios, jix bhaai' nam tu ja maakidha' gui' na ji'k Dios bhaan bipio'da' gu tu' nam tu mai'chikda' gu ja'kam, nam gu' pui'p jir bopxi'ñ gu Abraam na jax gui' nam jir ja'ppix ja'tkam nam cham tu' mi' tu juan chiop. ⁶ Gu' gu Melkasidek tii' cham

tu'r boxii'ñ ji gu Lebi. Tii' nat guch boxii kat Abraam xi chu maa gui' na ji'k Dios bhaan bipio' gui' nat tu ja boosgi gu gɛ'gɛrkam. Ni gu Abraam kur ja'ppix maa'nkam kat, nam gu'x bhai' maap jum kɛkɛɛ gu Dios, pui' kut ba' pui' tu daax na gɛ'p jum duukam buiñor jup tu duña'. Ba' gu Melkasidek xi chu daa'ñxidhak ip gu Abraam nax bhai' tu jimia'. ⁷ Dhi' ba' bhaan jix maati' na cham tu'r ja'ppix maa'nkam gu Melkasidek. Na gu' gui' na tu daa'ñxi'ñdha' gu jaroi', jix io'm tɛ'kob jup tui'ka', cham tu' pui' na gui' nam tu daa'ñxi'ñdha'. ⁸ Gui' nam xib bhai' tu juan gɛ' chiop nam tu ja daa'ñxi'ñ gu ja'tkam gio na ja a'm bi'iim gui' na ji'k bhaan bipio' gu Dios gui' nam tu mai'chik gu ja'tkam, jir tu ko'dam am pix ba'. Gu' mi' pai' u'uan ta'm na tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios pui' ja'k pix iam jum kai'ch ji na sap gui' ji' na Melkasidek tii' gammiji pu dua, na gu' cham pai' kaidha' no't jup muu. ⁹ Ba' gui' nam xib bhai' tu juan gɛ' chiop na ja a'm bi'iim gui' na ji'k bhaan bipio' gu Dios gui' nam tu mai'chik gu ja'tkam, nam jir bopxi'ñ gu Lebi, ja'p ji buus ji na mit biix tu maa gu Melkasidek gui' na ji'k bhaan bipio' gu Dios gu tu' nam tu mai'chik, nat gu' guch boxii kat Abraam ja a'mkam pu ba tu maa, ¹⁰ na gu' dhi'r boxii'ñ gu Lebi gio gu jai'. Pu bhaan bap tui'dhi' am gu Abraam jano' nat gu Melkasidek mui' xi ñam na ja'k ba gixchu' nat tu kokdarak, sia ku mit gu'x io'm gatuuk ba' ka maaxir, na gu' jano' pu pui' ba titda gu Dios na mui' tu bopxicha' cham daaxix kam.

¹¹ Bijik gui' nam bhai' gɛ' chiop tu juanda' nam ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu makgirxi'ñdha' gu sasoi' gu Dios, nam jir bopxi'ñ gui' na Aroon tīgich, na dhi Aroon tīgim Lebiip jir boxii'ñ kat, tu daasak jamit bhaankamu'n gu Dios na jax ja'k tu aagix ka' ja bui biix gu Israel kam ja'tkam nam mi' pui' xi jiidma'. Gu' ji na gu' dhi' pui' na mit jax tu daasak jano' dhi' ji' nam jir bopxi'ñ gu Aroon, cham ji'xdha'ch

aichdha'x dhaam sia kuch tii mi' pui' xi jiid na jax jum kai'ch. Ba'm aa' na jumai jai'chdhilhia' gui' na mi' tu juanda' chiop na ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, na cham tu' kar boxii'ñ ka' gui' na Aroon tīgich, ja'pji gui' ji Melkasidek. ¹² Na gu' no't pu'ñim pataasa gui' na jaroi' ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, biix jup jum pataasa' gu ñio'ki'ñ gu Dios, na gu' maakam ba tu daasa', ba' cham tu' pui' ja'k ka tu aagix ka' na mit jax tu daasak gui' na biipi' dir. ¹³ Gu Gɛ'kam Jesus jich Xoi'kam jañ dho aagit jup kai'ch na jaroi' aagit jup kai'ch mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios na saak jir boxii'ñ ka' maadit gui' nam ji'k jir maamra'n gu Israel, na cham tu' maadit bhai' tu juan gɛ' chiop gui' gu bopxi'ñ. ¹⁴ Gui' dho na Judaa tīgich jir boxii'ñ gu Gɛ'kam jich Xoi'kam. Biix gui' nam ji'k jir bopxi'ñ gu Judaa, cham tu' maadit mu ja'p tu juan chiop na ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam na tu ja daa'ñxi'ñdha', na gu' gu Moisees cham pai' jax kai'ch no'x bhaai' nam mu ja'p tu juanda' chiop gui' nam ji'k jir bopxi'ñ ka' gu Judaa.

¹⁵ Ba' dhich Xoi'kam na pui' ji buusan na jax gui' na mu ja'p tu juan chiop na ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam na tu ja daa'ñxi'ñdha', pui' ja'k jir tu'm pix iam na jax gu Melkasidek gui' na tu ja daa'ñxidhat bijik gu ja'tkam, ¹⁶ na pu cham jaroi' maat na jax chu'm jir boxii'ñ kat gui' nam ji'k jir maamra'n gu Israel, gio na pu cham jaroi' maat no't muu, ka' ba' pui' mu pai' dua. ¹⁷ Na gu' ja'pnim kai'ch mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios na guch Xoi'kam aagit jup kai'ch:

Aap xib dir ja'p ja'k gammiji pui' ba ji buusanda' na jax gu Melkasidek gui' na tu ja daa'ñxidhat gu ja'tkam bijik.

¹⁸ Ba' nat ji'k jax chu daasak bijik gu Moisees na tu aagix ka', biix mi' pix ja'p ji bii. ¹⁹ Na gu' dhi' na jax

ja'k tu daaxix, cham ji'xdha' uana' git guch ua'tulhdhara', na gu' cham tu' bhaai'. Xib gu' na chich ji'k keek gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios mi' pui' ba jiiim, ba uañchudhix ji guch ua'tulhdhara', ba' dai nat ba tuch iimchuda gu Dios na bhammich aichdha' nach pai' gammijix jijikgim bap tui'ka'.

²⁰ Diih gu Dios pui' ja'k tu dai na gu Maraa'n jich Xoi'kam gammiji pui' ji buusanda' na ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam na tu ja daañxi'ñdha'.

²¹ Gu' gui' nam bijik bhai' tu juanat gè' chiop, cham pai' tu' pui' ti'ik ji gu Dios no'm gammiji ya' pu ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gam nam tu ja daañxi'ñdha'. Gu' jano' na pai' dhuuk bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, silh pu tu aa' ji na gammiji pui' ji buusanda' na jax gui' na ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam na tu ja daañxi'ñdha'. Pui'm kai'ch gu ñio'ki'ñ mi' na pai' tu ua'ñix na ja'pnim kai'ch: Ja'pni kai'ch guch Gi'kora':

“Aap gammiji pui' ji buusanda' na jax gui' nam bhai' gè' chiop tu juanda' nam ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam nam tu ja daañxi'ñdha'.”

Cham pai' dhuuk ka pataasa' gu Dios gu pui' nat jax ba ti.

²² Pui' ku ba' xib gu Jesus jich Xoi'kam pui'ch chitda aach nach ba ti jiiigi'ñ buiñor na xib ba' bax bhaai' nach aaya' buiñor gu Dios. ²³ Gu' gui' nam bijik ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam nam tu ja daañxi'ñdha', cham tu' pui' ja'k kai'chit am jia, gio gu mui' jai'chdhirik jamit, cham tu' na tu' maa'n, nam gu' pix ji ko'iidha', nam gu'r tu ko'dam kat pix. ²⁴ Gu' gu Jesus jich Xoi'kam na xib pui'p ji buusan, cham pai' dhuuk ka mukia' ji, gammiji pu jai'ch ka', cham pai' dhuuk jum pataasa'. ²⁵ Ba' dhi' ya' dir ja'p ja'k pu gammiji bax bhaai'n ka' na ja baidhika'x dhaam buiñor

gu Dios ji'k nam mux jimiik ka', na gu' dhi' ya' dir ja'p ja'k gammiji pu ba jai'ch ka', nach a'mkam ñiokda' buiñor gu Dios.

²⁶ Dhi' ji' ji pu'ñi chu'm nach a'm jum aa' na pui'm tiiti'nda' nar ja gè'kam tuk gui' nam bhai' gè' chiop ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam nam tu ja daañxi'ñdha' na jax jir tu'm guch Xoi'kam, na joidham jir jix uañ, cham pai' tu' bhaan jix ua'tulhdhix, ni ku cham pai'x buam tu bua na tu' cham jir ki', na xib bhammi ba daax dhaam jix io'm Gè'kam ki'n nat ya' dir maaxir ja bui gu ja'tkam jix u'ua'tulhdhix kam. ²⁷ Ku gu' gui' cham tu' pui' ja'k jup tu bua ji nam jax chu bua't gui' nam bijik jir ja gè'gè'kam tuk kat gui' nam bhai' gè' chiop tu juanat nam ja koodat gu sasoi' makgirxi'ñdha' gu Dios gammiji nabap tanoolh, na ba' tu ja uañi'ñka' gu diih ja ua'tulhdhara' gio ba' gu ja ua'tulhdhara' bix gu Israel kam ja'tkam. Gu' dhich Xoi'kam nañ jaroi' bhaan tu a'ga cham ji, maa'nnim pix ji nat tu makgirxi gu Dios, pu daipu'. Dhi' ki'n pu gammiji ba tu ja uañdhix gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam, nat gu' diih tukga'n makgirxi gu Dios, cham tu' gu sasoi'. ²⁸ Na gu' gui' nam bijik ja palhbuidhimik gu ja'tkam nam tu makgirxi'ñdha' gu sasoi' gu Dios gam nam tu ja daañxi'ñdha' nat ja darsak gu Moisees, cham ji'xdha' uañchudak jamit ji gu diih ja ua'tulhdhara', gammiji pix jum ua'tulhi'ñdha' am ja'p na gu ja'ppix ja'tkam. Ba' na gu' tiix aa' gu Dios na maadit git jax chu'm na cham ua'tulhdhix ka' na pu chu'm ki'n daaka', ba' gu Maraa'n jich Xoi'kam nat cham pai' dhuuk jum ua'tulhdhak jano' na ya' xi oilhimik, pu chu'm ki'n dai guch Gi'kora' na sap pu'ñi gammiji pui' ji buusanda' na jax gu ja gè'kam tuk gui' nam bhai' gè' chiop tu juanda' na tu ja daañxi'ñdha' gu ja'tkam gio na ja palhbui'ñdha' nam tu daanda' buiñor gu Dios.

8

Nax io'm jir jix kii' guch Xoi'kam na xib pui' ji buusan na jax gu ja gɛ'kam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop ja palhbui'ndha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam nam tu ja daañxi'ndha'

¹ Na tu'x io'm jir joidham dhi' nach ji'k tu' bhaan tu a'ga xib, dho nach maadit ba bia' gui' na ja'p ji buusan nar ja gɛ'kam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop tu juanda', na bhaami ba daa jix dhaam sonpan gu Dios kii'n dir ja'k, na gammiji jich a'mkam ñiok, dhi' ji'x io'm jir joidham aach jich bui. ² Gu Jesus jich Xoi'kam jañ dho aagit jup kai'ch na bhammi ba daa nat pai' kii gu chiop guch Gi'kora' na joidham jix chu uañ, cham tu' pui' na jax ya ja'p nam pai' tu chi-chiopi' gu ja'tkam. ³ Na gu' ya' dhi oi'nga'n gui' nam bhai' tu juanda' gɛ' chiop, pu kai'ñkam pix mi darka' am nam tu ja daañxi'ndha' gu ja'tkam gio ba' nam ja palhbui'ndha' nam tu makgixi'ndha' gu sasoi' gu Dios. Ba' gu Jesus jich Xoi'kam na pui' ji buusan na jax gui' nam bhai' gɛ' chiop tu ja daañxi'ndha' gu ja'tkam gio na ja palhbui'ndha' nam tu makgixi'ndha' gu sasoi' gu Dios, jum aagit ji na tu' xi makgixidha' gu Dios. ⁴ No' git pui ya' oirida' dhi oi'nga'n bhaan gu Jesus jich Xoi'kam, cham tu' pui' bia'ka'm git gu ja'tkam no' gui' ja'p jup ji buusan na jax gui' nam bhai' gɛ' chiop tu ja daañxi'ñ gu ja'tkam gio na ja palhbui'ñ nam tu makgixi'ndha' gu sasoi' gu Dios. Nam gu' mui'x jai'ch gui' nam bhai' gɛ' chiop tu ja daañxi'ñ gu ja'tkam gio nam ja palhbui'ñ nam tu daanda' buiñor gu Dios, daipu' gui' na jax chu'm pix ja aa' mi' nat pai' tu ua'nak gu Moisees nar am nam pu chu'm ka'm tu juanda'. ⁵ Ba' bix nam ji'k tu' jax bua gui' nam ya' darka' gui' nam bhai' gɛ' chiop tu ja daañxi'ndha' gu ja'tkam gio nam ja palhbui'ndha' nam tu daanda' buiñor gu Dios, iam pix pui' ja'k tii xi chu bua am nat jax aa'ndhak bijik gu Dios gu tjuandam tugi'ñ Moisees, nar pu chu'm na jax

tum bua bhammix dhaam, pui' na jax tu tu'ii' bhai' na pai' tu chiopi' gu Dios. Na gu' jano' nat pai' dhuuk chia gu Dios gu Moisees na kiisa' gu jannulh ba'aak mi' na pai' dhir mu daanda', nax io'm jix chu xidhuu ka', jup titda: "Pu chu'm jap moop duñia' gu chiop mi' na pim pai' dhir bha tu daanda' jiñ bui na ñich jax chu'm jum tii'ñchoda bhammi oidha' ta'm nach pai' xi chu a'gimik." ⁶ Gu' dhi' na jaro' ba daaxix xib nar ja gɛ'kam tuk ka' gui' nam bhai' gɛ' chiop tu ja daañxi'ndha' gu ja'tkam gio nam ja palhbui'ndha' nam tu makgixi'ndha' buiñor gu Dios, jix io'm jir jix kii' ji, gio gu' pui' ja'k ba duu na ya' dir ja'p ja'k maakam ba tu aagix ka', cham tu' nat jax ja'k tii tu ja daaxdhak gu Moisees biipi' dir. Gu xib gu' pui' ja'k duu ji nach jax ja'k jix bhai' maa'n ñi'ook bap duuka' gook dit gu Dios, gam nach a'm ba tu bi'ya' gui' nat tu' tuch iimchuda.

⁷ Na gu' bijik nat tii tu ja daaxdhak gu Moisees gu Israel kam ja'tkam nam jax ja'k tui'ngida', ja'p ji buusan na dai daaman pix tu ja uañi'ñka' gu Dios gu ja ua'tulhdhara', irban dir ja'k ba' pu cham, siam chi moo mi' pui' tii xi chu kuugalhdhidha' git. Maakam aagit na duñia' gu Dios na ba' pu'ñi duuji bix dappaam tu ja uañdhix ka' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam, ba' ja'p ji buusnia' na sia irban dir ba tu ja uañdha'. ⁸ Gio ji nam gu' cham tu'x bhai' mi' pui'p jiidma' gu Israel kam ja'tkam nat jax ja'k tii tu ja daaxdhak gu Moisees. Tii dho mi' pui' xi chu buada' am ji'x na jax ja chianda', gu' ji na gu' pui' nam jax bam ua'tulhi'ndha'. Ba' pui' ja'k tii gu Dios na jax chu'm tanoolh pui' ma tu duñia' na jax ja'k jix bhaai' na tu ja uañdha' pu bix dappaam gu ja ua'tulhdhara', pui' na jax bam kai'ch gu ñio'ki'ñ mi' na pai' tu ua'ñix na ja'pnim kai'ch:

Kam aajim moo nañ pai' dhuuk maakam tu jam daaxdha' na pim tui'ngida' aapi'm na pim jir Israel kam ja'tkam gio

aapi'm na pim jir bopxi'n gu
Judaa,

maakam ba tu aagix ka' mi' dhir ja'p
ja'k.

⁹ Ku gu' cham tu' pui' ja'k ji kia' nat
jax ja'k tu ja daaxdhak gu Moisees
jiñ a'mkam nam tui'n'gida'
gu jam bopxi kat bijik na mit
cham ji'xkat mi' pui' jii,

sia ku ñich tii ja palhbui nam bha
bubuakia' mu dir Ejipto nam
pai' tu ja juantudat.

Pui' kuñ ba' cham ja a'm ti ñiidhidhat
ji'k tanoolh.

¹⁰ Gu' dhi' matgam nañ jax ja'k ilhii'n
xib nañ tu daasa' jam bui
aapi'm Israel kam ja'tkam na
tu aagix ka',

cham tu' pui' ji kia' na jax jano'.

Xib jañ ji jam jujur am ua'na' ji guñ
ñi'ook,

ba' gammiji ti'ñchot mi' pui' jii'mda'
pim nañ jax jix aa'.

Aañ jam buip tui'n'gida' gammiji,
gio aapi'm mu dir bha ja'k jiñ buip
tui'n'gida'.

¹¹ Cham kam aa'nda' na pim jum
a'aagi'ñdha' bix ji'ma'n nañ jax
jir tu'm kam piam nañ jax ja'k
jix aa' na pim tui'n'gida',

na pim gu' bix ji'ma'n jix bhai' bax
mat ka' guñ ñi'ook.

Jix bhai' bax mat ka' pim ip nañ jax jir
tu'm kam,

bix jam jix mat ka' na ji'k ja'tkam,

sia gui' nam jir g'e'g'er kam gio gui' na
cham.

¹² Gio gammiji pix jañ ba tu jam
uañi'ñka' gu jam ua'tulhdhara',
sia pim chi moo jax g'e'kam ki'n jum
ua'tulhi'ñ,

panaas ku pim moo pu cham pai'm
ua'tulhi'ñdha'.

¹³ Ba' na pui' kai'ch gu Dios na
maakam ba tu daasa', dhi' bhaan jix
maati' na cham tu' ka bhaai' nat jax
chu daasak gu Moisees b'ipi' dir, ba'
cham xiim cham pai' maati' ka' na jax
ja'k tu aagix kat.

9

*Na jax tu tu'ii' bhai' g'e' chiop nam
pai' dhir tu daan gu ja'tkam buiñor gu
Dios gio bhammix dhaam na pai' tu
chiopi' gu Dios*

¹ Gu Dios aa'ñdhak bijik gu Moisees
nam jax ja'k bua't mu daanda' gu
Israel kam ja'tkam jix dhaam ja'k na
pai'p tu'ii', gio na jax ja'k tu tui'ka'
mi' nam pai' dhir tu daanda'. ² Maa'n
chia na k'isa' gu jannulh ba'aak,
irban ba' sa'iich gu jannulh na ki'n
tu kuupka'. Ba' mi' dhir nañ jax mu
baakidha', jix chu xidhuu kam tim
tiiti'nda'. Maa'n mi k'ik gui' na bhaan
mimimda' gu tai na ki'n ti bi'ñdhix
ka' miji irban dir, gio ba' moo maa'n
gu mees na bhaan jum tua'ba gux
xidhuu kam paan. ³ Gu' ba' mi' na pai'
s'e' gu jannulh miji b'ipgan dir, jix io'm
jix chu xidhuu kam tim tiiti', na cham
pik jaroi' miji bapki. ⁴ Maa'n mi'p k'ik
gui' na bhaan tum kubhion nar jix
uam totbikdam nax dha'ram namik,
gio ba' gux xidhuu kam kaaja mi'p
daa na bix kap juulhdhix gux uam
totbikdam. Miji irban dir ba' gaamix
maa'n gu alhi'ch ja'aa na pui'p jir jix
uam totbikdam na bhaan mi jim gu
koi' na manaa jum tiiti' na ja'p tu'm
na gu jabook kib. Gio ba' moo gu
oxia'n gu Aroon mi'p jim jix xidhuu
kam kaaja ta'm na joidham jix iipun,
gio gu ko'kmarak joodai na bhaan
tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios. ⁵ Ba'
bha daam dir gu kuuparga'n bha tuut
am jup duiñxim gook gu noonbi'ñ gu
Dios, pix am iin am ja kakarbo ki'n gu
kuuparga'n gu kaaja. Dhi' ba' bhaan
jix maati' na g'e'kam ki'n mi' ti ni'iñ
gu Dios. Ku gu' chi dhi' cham pik jum
aa' ji nañ bix jam aagi'ñdha' na ji'k tu'
miji ja'p jix chu jai'ch kat irban dir gu
jannulh ba'aak, ku gu' pu'jani ja'k tu
duu mit jano' gu Israel kam ja'tkam.

⁶ Ba' gammiji nabap tanoolh mi
baapakda' am gui' nam pu'ñi chu'm
ki'n darka' nam tu ja daañxi'ñdha' gu
ja'tkam buiñor gu Dios, ku gu' dai ji
mi' dhir nañ jax mui' ji bakia', cham
tu' bix tuukab dir na pai' tu kuup, na

gu'x io'm jix chu xidhuu. ⁷ Dai ji dũlh gui' nar ja gɛ'kam tuk gui' nam mi' tu juanda' chiop nam tu ja daaŋxi'ñdha' gu ja'tkam gam nam ja palhbui'ñdha' nam tu makgĩrxi'ñdha' gu sasoi', na ba'x bhaai' na mu bapkada' bhijimmi dir jix io'm tuukab dir na pai'x io'm jix chu xidhuu, ku gu' maa'nnim pĩx ji nabap oidha'. Ba' gammiji na pai' dhuuk mu bakia', ua'da' gu sasoi' ja i'ĩr na makgĩrxidha' gu Dios, na ba' ki'n tu ja uañi'ñka' gu ja ua'tulhdhara' bĩx gu Israel kam ja'tkam gio dũlh gu ua'tulhdharga'n, nam pu cham j'i'x mat ka' nam tu' bhaan jum ua'tulhi'ñdha'. ⁸ Ba' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' pui' ja'k jich mattu'n na sia ku tii ba jai'ch nam pai' dhir ja a'mkam nokia' gu ja'tkam bui'ñor gu Dios gui' nam mi' tu juan, pui' pĩx cham jup bhaai' nam mu baapkia' miji dir na pai'x io'm jix chu xidhuu. ⁹ Gu' ba' gu xib ya' pu'ñi ip aach jich bui, cham jixdha' bĩx dappaam uañchudhix ka' guch ua'tulhdhara' sia kuch aach mi' pui' tii tu daa'ñchugit tu makgĩrxi'ñdha' gu Dios gu sasoi' nam jax tu jimdat gu bijik dir kam, gam siach tii tu maak gui' na j'i'k bhaan bipio' gu tu' nach tu mai'chik. ¹⁰ Na gu' dhi' ja'p pĩx nach pui' ja'k tu buada', koi' pĩx nach mi'x bhai' buada' gam gu tu' nach i'ya' na pu cham tu' bhaai'n ka' sia kuch tii jax chu bua, panaas ba' kuch bhaan pĩx ti nĩrada' na j'i'x juugit pu'ñi maakam tu daasa' gu Dios na tu aagix ka' ya' dir ja'p ja'k, cham pai' nach iam uañchudidha' guch ua'tulhdhara' pu chu bua't.

¹¹ Ku ba' gu' xib nat ya' ba ai guch Xoi'kam, cham tu' pui' ji kia' na jax bĩpi' dir, nat gu' gui' ja'p ba ji buus xib na jax gu ja gɛ'kam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop tu juanda' nam tu ja daaŋxi'ñdha' gu ja'tkam gio nam ja palhbui'ñdha' nam tu makgĩrxi'ñdha' bui'ñor gu Dios. Ba' dhi' pu gammiji bar pu chu'm ka', na gu' bhammi ba daa jix dhaam, bhai' na pai' tu chiopi' gu Dios na joidham jix chu uañ, cham tu' pui' na jax ya' ja'p nach pai' tu

chichiopi' aach. ¹² Guch Xoi'kam maa'nnim pĩx mu baa bhammi dir tuukab dir na pai'x io'm jix chu xidhuu nat mu tu makgĩrxi'ñmirak gu Dios gu dũlh i'ra'n, cham tu' kia' gu kakarbax ja i'ĩr gam bhe'mser. Pu daipu' maa'nnim pĩx nat tu makgĩrxi, dhi' ki'n pu gammiji ba tuch uañdhix guch ua'tulhdhara', bax bhaai' ba' xib nach bhammi aaya' jix dhaam bui'ñor gu Dios. ¹³ Na pim jax bax maat jiñ jaaduñ na saak gu ja i'ĩr gu tutuur gam karbax no' ñich makgĩrxi gu Dios, dhi' ki'n tuñ uañdha' guñ ua'tulhdhara' sia gu palhĩp. ¹⁴ Gu' gi ba' gu i'ra'n guch Xoi'kam nax io'm jir gɛ'p jum duukam, pu gammiji ji nat ba tuch uañ gu Dios guch ua'tulhdhara' nat pai' dhuuk makgĩrxi guch Xoi'kam. Gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' na gammiji bhaan tajaani'xchu'ndat guch Xoi'kam guguux nach a'mkam jum makgĩrta' bui'ñor gu Dios, na cham tu' bhaan ua'tulhdhix, na ba' pu'ñi duuji dappaam tuch uañdhix ka' guch ua'tulhdhara'. Ba' aach dai nach kaichgit gammiji mi' pui' ba jiidma' na jax jix aa' guch Gi'kora' na gammiji pur Dios.

¹⁵ Jano' nat pai' dhuuk pu'ñi ya' xi ɛ'ɛk jich a'mkam muu guch Xoi'kam, pui' ja'k xi chu daasak na mi' dhir ja'p ja'k bax bhaai'n ka' nach a'm tu bi'ya' gui' nat tu' tuch iimchudak bijik gu Dios. Pui' ja'k duu ip na mi' dhir ja'p ja'k pu ba tuch uañdhix ka' na chich j'i'x gɛ' bach ua'tulhdhak, sia kuch gu' pui' tii duiñchugit nat jax ja'k tu daasak gu Moisees bĩpi' dir. Ba' gu xib dai nach a'm ba tu bi'ya' gu gɛ'gɛr jup tum duu'nkam nat tuch iimchuda gu Dios. ¹⁶ Na gu' dhi' ja'pni jia na jax tum buada' ya' ja'p maaxik, pui' na jax gu jaroi' no't tu iimchuda gu maraa'n bĩx na j'i'k tu' bia'ka', pui' ja'k tu daasa' u'uan ta'm. Ku gu' chakuir tu gui' ga'n ka' ji no' pui' ka dua gu taata'n, no't ba muu ji na ba' bhaan ba tu bi'ya'. ¹⁷ Chakuir tu gui' ga'n ka' gu bixchu' no' gu' pui' ka dua gui' nat tu iimchuda, nañ jax

ba kai'ch, daipu' nar iimdharga'n ka' p̄ix. ¹⁸ Pui' ku ba' moo jano' nat jax tu ja daax gu Dios gu Israel kam ja'tkam nam jax ja'k tu buada' buiñor, gu Moisees ja koodak gu sasoi' makḡirxi na ba' pu'ñi duuji jix bhaai'n ka' na tu ja uañi'ñka' gu ja ua'tulhdhara' sia gu palh̄ip. Ba' dhi' pui' ji buusan na jax gu jaroi' no't bhaan ba tu bii gu b̄ixchu' na tu iimchudhix. ¹⁹ Ba' nat pai' dhuuk xi ja aa'ñdhak gu Moisees gu ja'tkam gu ñio'ki'ñ gu Dios nam jax ja'k tui'ñgida', mi' dh̄ir ba' baxbhat gu ja i'ñir gu sasoi' ki'n ja jupsusda' b̄ix na ji'k gu Israel kam ja'tkam suudai' palh̄ip xi b̄ipnadat, b̄ix sia ki'n jupsusda' gu ko'kmarak joodai na bhaan tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios. ²⁰ Jup ja titda ba': "Dhi i'ñir na ñich ki'n ba jam jupsussa, ja'p jir jum duukam na gu Dios jix aa' na pim pui' ja'k tu kuugalhdhidha' na ji'k jax jix aa' na ba' tu jam uañi'ñka' gu jam ua'tulhdhara'." ²¹ Gio ba' mu ja'k jup tu jupsusda' gu Moisees gam gui' na mi'ji tu daraa irban dir gu chiop nam bhaan tu'x buada' gui' nam mi' tu juanda' nam tu ja daañxi'ñdha' gu ja'tkam gio nam ja palhbui'ñdha' nam tu makḡirxi'ñdha' gu sasoi' gu Dios. ²² Pui' dho tu duu gu Moisees na jax ja'k titda gu Dios, na sap jum aa' nam i'ñir ki'n ja jupsusda' gui' nam ki'n tu daanda' buiñor na ba'x kiki' ka', na gu' sap cham bhaai' na ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam no'm cham b̄ix makḡirxi'ñ gu ja i'ñir gu sasoi'.

Guch Xoi'kam jix bhaai' na tuch uañdha' guch ua'tulhdhara' nat gu'ch a'mkam bam makḡirta

²³ Gu chiop nat k̄isak bijik gu Moisees, iam p̄ix jir pu chu'm kat na jax chu'm gux dhaam kam chiop, sia gu tu' na mi'jix chu jai'ch irban dir. Pui' kut ba' gu Moisees ja koodak gu sasoi' baxbhak gu ja i'ñir ki'n tu jupiis mi'ji irban dir bhaan gui' na mi'ji tu daraa nam bhaan tu'x buada' gui' nam mi' tu juanda' na sap ba'x uañ kir tu bi'ya'. Dho jaiñ na gu' ya ja'p dhi

oi'ñga'n tum makḡirtar gu sasoi' bhai' ḡe' chiop na sap ba'x chu uañ ka', gu' bhammi gi ba'x dhaam na pai'x io'm jix chu xidhuu, jix io'm ḡe'p jum duukam ji na aa' na tum makḡirta', cham tu' gu sasoi'. ²⁴ Bhai' ji' nañ tu aaḡit jup kai'ch nat baa guch Xoi'kam nax io'm jix chu xidhuu, cham tu' pui' na jax ya ja'p nach pai' tu chichiopi' aach, na gu' gui' Dios jir chiopga'n, cham tu' gu ja'tkam. Ti' iam p̄ix pu chu'm xip duu mit gu ja chichiopi' gu ja'tkam na jax chu'm gux dhaam kam. Bhai' ji' ba' daakat jich a'mkam ñiok xib guch Xoi'kam buiñor gu Dios, na pu ti'ntu'n na tuch uani'ñka' guch ua'tulhdhara'. ²⁵ Maa'nnim p̄ix bhai' tu makḡirxi guch Xoi'kam gu Dios, cham tu' na mui'kim nam jax chu buada' ya ja'p dhi oi'ñga'n gu ja ḡe'ḡerkam tuk gui' nam bhai' ḡe' chiop tu juanda', nam gammiji nabap oidha' mui' ba ji b̄iika' gu sasoi' ja i'ñir mi'ji na pai'x io'm jix chu xidhuu nam ki'n jupsusda' gux xidhuu kam kaaja, na ba' dhi' ki'n tu ja uañdix ka' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam. ²⁶ Na gu' no' mui'kim ji chu makḡirxidha' git guch Xoi'kam gu Dios, ¿cham aa gu' ji'k na kim ba mukia' git dhi' jano' dir nat pai' dhuuk jup duu gu Dios dhi oi'ñga'n, kux ba' gu' tu' maa'nnim p̄ix? Dai xib na ya' ba miamlhim na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n nat ba' bhai' xi jim̄ik ya' aach jich bui xim makḡirtak jich a'mkam, pu daipu' maa'nnim p̄ix. Dhi' ki'n pu gammiji ba tu uañdix ka' guch ua'tulhdhara'. ²⁷ Na gu' dhi' ja'pni jia na jax ya ja'p gu ja'tkam, nam gu' cham tu' ko'dat gio duduardat ya ja'p oipo, ja'pji no't p̄ix ba muu, pu cham pai' ka dodhia', dai jano' na ba tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n nam ba' duduadii giop bhai'p ji baap-migia' na bam aaya' na pai' dhuuk ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam nam tu' jax buim̄i nam duduakat gu ja tutku' bhaan. ²⁸ Pu'ñi ip guch Xoi'kam jano' nat ya' xi e'ek, maa'nnim p̄ix jum makḡirta jich a'mkam, dhi' ki'n pu ba tu namkix b̄ix maa'n jimdam

nam jix u'ua'tulhdhix gu ja'tkam ya' dhi oi'nga'n. Ba' xib na gio bhai'p jimda', cham tu' na gioch a'mkam jup ka mukia' na tuch ñamkixdha' guch ua'tulhdhara', ja'pji daipu' na bha ja bai'ñmira' pix gui' nam ji'k pu'ñi ti nñira na bha ja bai'ñmira' mi' pui' ji jiiimit na jax jix aa'.

10

¹ Gu Moisees pui' ja'k tu daasak bhaankamu'n gu Dios ja bui gu Israel kam ja'tkam nam sap tu makgixi'ñdha' gu sasoi' gu Dios na ba' ki'n tu ja uañi'ñka' gu ja ua'tulhdhara'. Ba' dhi' ji' nat ji'k jax tu daasak, iam pix pui' ja'k ip na ji'k jax jum duña' guch Xoi'kam no't pu'ñi ya' ba ai, na ba' mi' dhir pu bñix dappaam tu ja uañdhix ka' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam. Na gu' gu pui' nat ji'k jax tu daasak gu Moisees nam pui' tu makgixi'ñdha' gu sasoi' gu Dios, cham bhaai' na dhi' ki'n pu bñix dappaam tu ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara', sia kum gu' tii gammiji nabap oidha' pix miji dir ji bapo' nam tu makgixi'ñ gu sasoi', pui' nam jax bax u'ua'tulhdhix ka'.
² Ba' pux mat ka' am gu Israel kam ja'tkam na cham tu' bhaai' na pu bñix maa'n jimdam tu ja uañdha' gu Dios gu ja ua'tulhdhara', sia kum gu' tii tu koodat gu sasoi' makgixi'ñ nat jax tu daasak gu Moisees, pui' nam jax bax u'ua'tulhdhix ka' nam xim taat ka'. Ba' tii pix miji dir ji bapo'da' am nam tu makgixi'ñdha' gu sasoi'.
³ Ku gu' dhi' pu ja'p pix ji ba' nam tii xi chu makgixi'ñdha', panaas ba' nam jax dhui pix bhaan ti'ñchoka' gammiji nabap oidha' gu ja ua'tulhdhara', na gu' cham pai' iam pu bñix dappaam ja uañdhidha' gu Dios,
⁴ na gu' gu ja i'ñir gu tutuur gam kakarbax cham ji'xkat bñix dappaam uañchuda' gu ua'tulhdhara'.

⁵ Pui' ku ba' nat pai' dhuuk ya' ai guch Xoi'kam ya' dhi oi'nga'n, jup titda gu Dios jich Gi'kora' jix dhaam: Cham ka aa' ap jiñ Gi'kora' nam jum makgixi'ñdha' gu ja'tkam gu

sasoi' ja i'ñir, pui' ku pich ba' maa'n jiñ maa gu tuuku' nax io'm jir gø'p jum duukam nañ jum makgixidha' ja a'mkam.

⁶ Nap gu' cham ji'xdhat bñix dappaam tu ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara' siam chi moo tiim mimi'i'ñxi'ñ gu sasoi' gam nam jum makgixi'ñ.

⁷ Ba' nañ jax ba kai'ch jiñ Gi'kora', ya'ñ bap tu'ii' ba' xib dhi oi'nga'n bhaan nañ pui' tu kuugalhdha' na pich jax jiñ chñidak bhañ joot gam nap jax jix aa', na ba' pui' ba tum kuugalhdha' na jax tu ua'ñix gum ñi'ook mi u'uan ta'm.

⁸ Dho jaiñ na jax kai'ch guch Xoi'kam. Bñip' dir jup xi chi'ñik na gu Dios cham ji'xdha' bñix dappaam tu ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam siam chi moo tii makgixi'ñ gu sasoi' gam bñix aixim tu'm nat jax tu daasak gu Moisees nam saak tu buada', na ba' dhi' ki'n tu ja uañi'ñka' gu ja ua'tulhdhara' sia gu palhñip.
⁹ Mi' dhir ba' moo ja'pnip xi chi: "Ya'ñ bap tu'ii' ba' xib dhi oi'nga'n bhaan jiñ Gi'kora' nañ pui' tu kuugalhdha' na pich ji'k jax jiñ chñidak bhañ joot." Dhi' ja'p kai'ñkam jup kai'ch na mi' dhir ja'p ja'k maakam ba tu aagix ka' ja bui gu Israel kam ja'tkam, cham tu' kia' nat jax tu ua'nak gu Moisees bhaankamu'n gu Dios nam saak tu makgixi'ñdha' gu sasoi'.
¹⁰ Gu' ba' nat pai' dhuuk pu'ñi dñilh jum makgirta guch Xoi'kam jich a'mkam, pu bñix dappaam tuch ñamkix guch ua'tulhdhara'. Daipu' maa'nnim pix nat jum makgirta jich a'mkam, pu dhi' ki'n gammiji ba tuch uañi'ñka' gu Dios guch ua'tulhdhara'.

¹¹ Cham pui' na jax gui' nam bhai' tu juan gø' chiop nam ja a'mkam tu daanda' gu ja'tkam, nam gammiji nabap tanoolh ba ji chu makgixidha' gu sasoi' gu Dios na sap ba' pu'ñi duuji tu ja uañi'ñka' git gu ja ua'tulhdhara'. Gu' ji na gu' pui' pix cham jup bhaai' na bñix dappaam ja

uañdha' nam ji'x jix u'ua'tulhdhix, sia kum gu' tii pix bhaan ji baapmigim nam tu makgirxi'ñ. ¹² Guch Xoi'kam gu' kai'ñkam maa'nnim pix ji nat xi makgirxidhak gu Dios gu diih tukga'n, pu daipu'. Mi' dhir pu jiix dhaam, bhammi ji dhaibu sonpan gu Dios kii'n dir ja'k. ¹³ Ba' bhammi pix dhaakat ti nira na bix ka xi ja tulhiiñchuda' gu Dios gui' nam ji'k jix bhaamki'ñ. ¹⁴ Ba' sia kut maa'nnim pix jum makgirta jich a'mkam guch Xoi'kam, dhi' ki'n pu gammiji ba tu ja uañi'ñka' gu Dios gu ja ua'tulhdhara' dai gui' nam ji'k soi'm ilhdhai ti jii'ñdha' buiñor. ¹⁵ Pui' ja'k jich jurtu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na bix aach jich aagit jup kai'ch mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios na ja'pnim kai'ch:

¹⁶ Jano' nañ pai' dhuuk maakam tu daasa' na tu aagix ka' ja bui gu Israel kam ja'tkam,

ja jujur am jañ ua'na' guñ ñi'ook, nam ba' gammiji ti'ñchokat mi' pui' jii'mda' nañ jax jix aa'.

¹⁷ Dappaam jañ tu ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara' sia mit jax gè' bam ua'tulh,

gio nañ gammiji pix ba tu ja uañi'ñka' no'm jum ua'tulhi'ñ,

panaas kum moo pu cham pai'm ua'tulhi'ñdha'.

¹⁸ Dho jaiñ nat jax ja'k ji chu buus jiñ jaaduñ, pu bix ba tuch uañdhix guch ua'tulhdhara' xib. Cham kam aa' nach gammiji nabap tanoolh tu makgirxi'ñdha' gu sasoi' gu Dios nach jax tu bua't bii'pi' dir, nat gu' guch Xoi'kam na jax ya' xi oilhimik jum makgirta jich a'mkam na ba' pu'ñi duuji bix dappaam tuch uañdhix ka' guch ua'tulhdhara'.

Nach gammiji tu daanda' buiñor gu Dios

¹⁹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, xib dho gi bax bhaai' ji nach diih ba tu daanda' buiñor gu Dios cham tu' bhaan ji chotdonit, cham kam aa' na jaroi' tuch dhaañxi'ñdha' na jax bii'pi' dir. Ja'p ji buusan ba' xib na bax bhaai' nach diih mu baapkia' miji

irban dir gu chiop mi' na pai'x io'm jix chu xidhuu, sia kuch jir ja'ppix ja'tkam. Tu' gi nat gu' guch Xoi'kam ba makgirxi gu Dios gu diih i'ra'n na ba' pu'ñi bax bhaai'n ka' nach ya' dir ja'p ja'k silh ba tu daanda' buiñor. ²⁰ Na gu' nat pai' dhuuk

muu guch Xoi'kam jich a'mkam, pu irban sar gu jannulh na mi' sè' irban gu gè' chiop na Jerusaleen kii'k, na ki'n tu kuup na ba' cham jaroi' mu bakia' bhijimmi dir soosna'n na pai'x io'm jix chu xidhuu. Ba' dhi' ja'p ji buus nat jich kupio'k bhai' nach pai' dhir mu baapkia', na gu' bach aagi'ñ nach jax ja'k dui silh ba tu daanda' buiñor gu Dios aach diih.

²¹ Gu Jesus jich Xoi'kam ba' pui' ba ji buusan xib na jax gu ja gè'kam tuk gui' nam bhai' gè' chiop tu juan, na xib bhammi ba daa jix dhaam na pai' tu chiopi' gu Dios, ba' bhai' dhir soi' tii'ntu' na tuch uañi'ñka' guch ua'tulhdhara'. ²² Bax bhaai' ba' xib nach silh buiñor tu daanda' gu Dios soi'ch ilhdhat, nach gu' ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam gui' nat jaroi' tuch ñamkix guch ua'tulhdhara'.

Ja'p ji buus nat jich batbich joidham jix kii' suudai' ki'n, nat gu' bix uañchuda nach ji'x jix u'ua'tulhdhix kat. ²³ Xib gu' dai ji nach jix bii'ñak kat buiñor guch Xoi'kam pix ba ti nira' nach bhammi aaya' na pai'p tu'ii' gu Dios. Cham jach tu' bhaan jax kach aa'nda', na gu' gu Dios cham xiim pui' tu kuugalhdha' nat ji'k jax ba tu dai jich bui.

²⁴ Ja'pji dai ji nach ba xich ja joi'gi'nda' bix ji'ma'n, joidham nach jix bhai' kai'chit jich papalhbui'ñdha' tu' na pix ki'n, gio nach jix bhai'm duukam xip tu buada' bhaankamu'n.

²⁵ Jum aa' ip nach gammiji mu jii'mda' pai' nach jich jumpa'nda' nach tu daanda' buiñor gu Dios, cham tu' nach am irdat oipoda' na jax jai' nam pu cham jimmi mu ja'p nam pai' jax jum jumpa'n nam tu daanda' buiñor gu Dios. Aach gu' jii'mchu'nda' ji mu ja'p nach pai' jax jich jumpa'nda' nach tu daanda', na gu' pu'ñi ja'k

jix aa' guch Gi'kora' nach gammiji mu daañchu'nda'. Jix io'm jach mui' ba xi dhaañchu'nda' xib, na gu' bar mia'n na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, na pai' dhuuk ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam nam tu' jax buimik bix gu ja'tkam nam dud-uakat ja tutku' bhaan.

²⁶ Na gu' no'ch aach am irdat daraat jich ua'tulhi'ñ ja'p xi dhuukat guch Xoi'kam sia kuch tix maat na jax jum kai'ch gux bhaim kai'chdham ñio'ki'ñ, cham jixdha' tuch uañdha' gu Dios guch ua'tulhdhara', nach gu' pu cham soi'ch ilhii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nat tix a'mkam muu kuruus ta'm. ²⁷ Ba' no'ch gu' aach pu'ñi pix tu'ii', dai nach am ti'ñchoka' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n na xich aa'ñdhai guch Xoi'kam na chich tu' bhaan jich ua'tulh mu ja'k xich jootsa' na pai' g'e' maim gu tai na gammiji cham tu'tki, mi' na pai' ja tulhiiñchuda' gu Dios gui' nam jik jix bhaamki'ñ. ²⁸ Mi' nat pai' tu ua'nak gu Moisees bhaankamu'n gu Dios, jup jum kai'ch nam sap pu maa'n jimdam mu'aa' gu jaro' no' cham tu' ka'm ni'ñ nat jax tu daasak gu Dios, dai pix no'm jik baik ni'ñ nat pai' cham am bua, ti'ñchoka' nat ja'xbui' pix ti tii. ²⁹ Dho jaiñ, ¿gu' gi ba' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, jax japim ilhii'ñ na tu ja dooda' gui' nam jik tu' pix ilhii'ñ guch Xoi'kam Maraa'n gu Dios nat tix ja joi'ndak ja a'mkam muu kuruus ta'm, nat g'e' jaax gu i'ra'n nat ki'n tu ja namkix gu ja ua'tulhdhara'? Jix io'm ji na ja tulhiiñchuda' gu Dios, cham tu' na tu' palhup, gam nam gu' tu' pix ilhii'ñ guch Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na tix ja tajaanhdham gu Dios nax ja joi'gi'n. ³⁰ Na gu' pui' pu kai'ch gu Dios mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ na jax ja duña' gui' nam cham tu' ka'm tigia', jup jum kai'ch: "Aañ diih jix maat ji nañ jax ja dooda' gatuuk gui' nam jik cham jiiñ kigalhdhai cham tu' ka'm jiiñ chigia'. Ja makia' iñ na jax ja'k ja a'm bipio'da' gu pu chu'm gu ja'tkam." Gio

ba' jumai kap ja'pnip jum kai'ch: "Gu Dios jich Gi'kora' diih ja aagi'ñdha' gatuuk gu ja'tkam nam tu' jax buimii bix jima'n, no'm jix bhaim duukam jup tu buimik piam ku gu'x buam jum duukam." ³¹ Ja'p moox bhidham ji na tu ja dooda' jik no'm jaaxmam pix ilhii'ñ gu Dios na gammiji pur g'e'kam!

³² Ba' aapi'm jiiñ jaaduñ, jam guguuxi'ñ iñ na pim cham jax jum aa'nda' no't tu' jax ba ji jam duu, ja'p na jax jano' na pimit jax ti jiiñ buiñor guch Xoi'kam, na pimit nakoo nat pai' dhuuk bix aixim jix buam jum duukam bhaim jam daam ji jii, pui' na pim jax bax biiñak buiñor. ³³ Jai' dhit aapi'm jamit bix aixim jam ai'chuxdhak gam na mit jam ko'ktulh gui' nam xi jam bhaamki'ñ ja ni'ñchodat gu mui' ja'tkam. Ba' jai' dhit cham jax ilh japimit sia ku mit tii pui' bhaim ji jam tulhiiñchuda nam jax ja tulhiiñchu'n gu jai' nam jix io'm jix biiñak buiñor gu Dios nam ba' cham jax jum aa' sia kum jax ja bua. ³⁴ Gam na pimit jix ja joi'ndak ja tigi'k ja palhbui gu jai'ch Xoi'kam jii'ñdham na mit ja kuu, gio na pim cham pai' jax jum aa' sia ku mit ba tu jam boosgi gu jam bixchu' gu g'e'gerkam na pim tu bia'kat na pim ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, na pim gu' pui' pix xim aa' nax dhaam buiñor gu Dios no' pimit ba ai, jix io'm mui' jam a'm tu bi'ya' gu bixchu', na pu cham tu' jax jum bua, ni ku cham ti kikhi'ñchar. ³⁵ Ba' jam guguuxi'ñ iñ jiiñ jaaduñ na pim cham oodat jix io'm mui' xix biiñak ka' buiñor gu Dios, na ba' jam a'm bi'ya' gu g'e'ger jup tum duu'nkam. ³⁶ Cha'pim jax jum aa'nda' sia ku pim bixchu' bhaan jum tulhiiñ ya' dhi oi'ñga'n. Xi ñakgat japim mi' pui' xi chu kuugalhdhidha' na jik jax jix aa' gu Dios, na pim ba' pu'ñi duuji tu mai'chia' gu g'e'ger jup tum duu'nkam nat tu jam iimchuda na tu jam makia' bix jima'n no't ya' ba ai, na gu' dhi' cham xiim bha jim. ³⁷ Pui'm kai'ch jia gu ñio'ki'ñ mi' na pai' tu ua'ñix na ja'pnim kai'ch:

Alh moo cham xiim ya' aaya' gui' na saak bha jimda',

cham tu' ka miikidha'.

³⁸ Ba' gui' nam ji'k bix ja jujur ki'n ti jii'ndhat jix biiñak buiñor gu Dios,

joidham jix bhai' tu ja jimia'.

Gu' no' mit jix oodak gio ja'k jup suulh mu ja'k na pai'r tu ua'tulhdhara',

dho gi gu' am ti'ñchoka' am ji na ja tulhiiñchuda' gu Dios.

³⁹ Jaiñ na jax jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios. Ku ba' gu' nach gu' aach bix jich jujur ki'n ti jii'ndhat jix biiñak buiñor guch Xoi'kam, cham ji'xdha' ja'k suulhgia' ich sia ku jax jix buam tuch jim, nach gu'x maat nach baidhika' gu Dios jix dhaam nach pai' joidham jix jijkim bap tui'ka' gammiji, cham pui' na jax gui' nam gio ja'k jup suulhi' mu ja'k na pai'r tu tulhiiñara'.

11

Nañ jax ja'k bix jiñ jur ki'n ti jii'ndhat jix biiñak ka' buiñor gu Dios

¹ No'ñ silhkam bix jiñ jur ki'n ti jii'ndhat jix biiñak buiñor gu Dios, pui'p ti jii'ndha' iñ na pui' tu kuugalhdha' nat jax tu dai na saak tu duñia' gatuuk, sia kuch gu' cham maat na jax ba' ja'k ba ji chu duñia' na pui' ba ji chu kuugalhdha'. ² Ja'p na jax bijik guch bopxi kat nam joidham bix ja jujur ki'n ti jii'ndhat jix biiñak kat buiñor gui', ba' joidham jix ja kii'galh, nam gu' tu' ka'm niidhat mi' pui' jii'mit na jax jix aa' nam tui'ngida'.

³ Bix jup ti jii'ndha' ich nat gu ñio'ki'ñ ki'n jup duu gu Dios dhi oi'nga'n binkam gui' na ji'k tu' yax chu jai'ch gam gu jai' oi'nga'n na mik ja'k daraa, na chakui tu'x chu jai'ch kat, dai na pui' pix xi kai'ch.

⁴ Jaiñ gui' na Abeel tiigich bijik, joidham jix kii'galh gu Dios gui' nat tu' makgirxi gio diilh, cham tu' pui' na gu xio'gi'ñ Kayiin, na gu'x maat nat bix juraa'n ki'n soi'm ilhdhak pui' tu duu, na gu' tu' silhkam ki'n tu' ka'm niidhat jix biiñak ka' buiñor. Ba' cham jax bua sia kut mui' oidha' ba

jur jano' dir nat muu, xib gu' ja'p ji buusan ji na pui' ya' oirit pui' na jax bax biiñak buiñor gu Dios, nach ba' aach niidhat pui'p jich biiñkada' buiñor guch Gi'kora'.

⁵ Gio gui' na Enok tiigich, pu bix tukga'n binkam bhik gu Dios jix dhaam, mi' pix pu cham pai' ka matgir, na gu' pui' bix juraa'n ki'n jup ti jii'ndhat jix biiñak kat buiñor gu Dios, gam na mi' pui' jimda' na jax jix aa', pui' kut ba' joidham jix kii'galhdhak baidhak pu bix tukga'n binkam. ⁶ Ba'm aa' nach aach pu'ni bix jich jujur ki'n ti jii'ndhat jix biiñak ka' buiñor gu Dios no'ch baabui' silhkam ba kaichu', na gu' gui' cham tu' ja kii'galhi'ñ gui' nam cham ti jii'ndhat jix biiñak ka' buiñor. Silhkam nach ti jii'ndha' bix jich jujur ki'n nax jai'ch ji gu duakam Dios nax dhaam jup tu'ii', gio na silhkam jich baidhika' gatuuk bhammi na pai'p tu'ii'.

⁷ Gio ba' pui' na jax gu Noee ip, pui' bix juraa'n ki'n ti jii'ndhat jup jix biiñak kat buiñor gu Dios. Jii'ndha' ip jano' nap titda na tisaa'ndha' gu suudai' bix kap na ji'x oi'nga'n, pui' kut ba' jotmoda' cham jax ji chi'ik jup duu gu g' kanuub nat ji'x chia gu Dios, na sap ba' bhaan jum o'ñcho' diilh gu Noee ja bii'm gu jajaa'nni'ñ na pai' dhuuk bhai' ji dhuudu' gio na bhai' ji chisdia' gu suudai'. Pui'm duu dho, dai gu Noee ja bii'm gu maamra'n gio gu ja bipna' mit bhaan tiitis gui' gu kanuub, na gu' dai gui' nam tu' ka'm niidhat jix biiñak ka' buiñor gu Dios, gu jai' ja'tkam dho gi gu' pu bix koi mit ji bhai'kok.

⁸ Gio guch boxii kat Abraam pui' bix juraa'n ki'n jup jix biiñak kat buiñor gu Dios. Ti' nat tu' ka'm tiigik pui' tu duu jano' nap titda na jimia' mi' dhir kia'mi'ñ mu ja'k na pai' ja makia' saak gu dibir gu bopxi'ñ nam mui'dha'. Gu Abraam mui' pix pu jimchu' na pai' ja'k aa'ndhim gu Dios na bhaya', na gu' dai gui' pix buiñor jix biiñaktu', diilh pu cham maat gu' na pai' ba' silh ba ji aaya', dai ba' na

pix ti n̄iraim na aagi'ñdha' gu Dios na pai'. ⁹ Mummu ba' ji kiicha na pai' tu aagi'ñ, na gu'p titda na mi' ji' ja makia' gu dibiir gu bopxi'ñ no' mit ba maaxir. Cham tu' bhaan ji choo'nnit ba' mi'p xi kioka' gu Abraam cham ja ìbhidhat gu mi' oi'ñkam, dai nat jax mi ja'p tu tuttu gu jajannulh ba'bhak, na gu' dai gu Dios pix buiñor jix biiñak ka' b̄ix juraa'n ki'n. Gio mi' dhir gu maraa'n Isaak nat maaxir pui' ip, gio gu kuulsi'ñ Jakob, pui' jajannulh ba'bhak chir jam pix jup tu oi'ñkat, nam gu' pui' dai gu Dios buiñor jup jix biiñak kat, na gu' pui'p ja titda gu Dios na mui' ja bopxichuda'. ¹⁰ Gu Abraam b̄ix juraa'n ki'n jix biiñak kat buiñor gu Dios pu ti n̄irada' na jax chu'm tanoolh bhammi aaya' na pai' joidham jix a'bhar tuut gu ba'bhak nat d̄ilh bhai' ja tuttu gu Dios.

¹¹ Gio jano' nat chakui maa'n ba ji ch̄i gu alhii gu Saara, gu Abraam dai gu Dios pix buiñor xix biiñak ka', ti j̄igi'ñdha' b̄ix juraa'n ki'n na gui' pui' tu kuugalhdha' nat jax tu daax b̄ipi' dir, nap titda nam saak maa'n t̄igia' gu alhii sia kum jax bar jagi'gir, na ba' mi' dhir dhi' bhaan mui' tu bopxicha' gu Abraam. Pui'm duu dho, gu Dios d̄ilh ja palhbui nam jax dhui t̄igia' gu alhii, na gu'x maat nam tu' silhkam jix biiñak buiñor. ¹² Ba' pui' ji chu buus na jax titda gu Dios gu Abraam, jix io'm mui' tu bopxicha cham daaxix kam, cham jum ilhdham ji gu', na mit gu' dakoo pix ji ch̄i gu alhii daim b̄ipnagim nam pux io'm bar jagi'gir, nam cham ka ilhii'ñ, na gu' am tii pup pu am bax muukim gu Abraam nax io'm bar jagi' ka'. Gui' ji' ba' gu alhii na mit t̄i bhaan mui' tu bopxicha gu Abraam, ja'pni pix jum duu mit na gu chiichia' na bha'ñi ja'p daraa jix dhaam, gio ja'pni ip na jax gu o'ya na mu ja'p kaat suudai' jugii'ñ. Pu cham jaroi' maat nam ji'k aix.

¹³ B̄ix ji'ma'n dhi' nañ jaroi' ja aa' nam tu' silhkam jix biiñak kat buiñor gu Dios, chakui ja a'm tu bi'ik gu ḡep jum duukam nat Dios ja iim-

chudak na mit koi. Ku gu' nam gu'x biiñak kat buiñor, ja'p ji buus ji na mit sia gu mik dir mu ti t̄igik bhammi jix dhaam na pai' ja makia' gu Dios gu ḡep jum duukam. Ba' joidham jix bhai'm taat am, pux maat am nam cham tu' gammiji ya' pu oi'ñka' dhi oi'ñga'n bhaan, nam gu'x maat nam cham jir ya' kam. Pui' kum ba'x biiñak kat buiñor gu Dios ti n̄irda' na jix dhaam ja'k pui' tu kuugalhdha' nat jax tu ja daax. ¹⁴ Ba' pui' kum ba'p kai'chdha' pix jano' nam ya' ka oipoda' dhi oi'ñga'n bhaan nam cham tu'r ya' kam, nam gu' pux maat na kam aajim gu tanoolh nam pai' dhuuk aaya' ja'p iam nam pai' gammiji bhai' pu ba oi'ñka' dho gi ji ba', nat pai' tu ja iimchuda gu Dios nam saak oi'ñcha'. ¹⁵ No'm git cham pai' maakam ja'k jum t̄iñchoka' nam pai' gammiji bhai' pu ba oi'ñka', çcham aa gu' mi' pu cham joiñat daraaka' am git nam pai' jax ba oi'ñkat no'm pui'm aa'nda' git nam jir ya' kam dhi oi'ñga'n? Piam kum palh̄ip ja'p xi jim̄i ji'k tanoolh gio mup ba aaya' git nam jir pai' kam. ¹⁶ Gu' ji nam gu'x maat nam cham tu'r ya' kam, ba' ja'p ja'k jix aik am nam pai' gammiji bhai' pu ba oi'ñka' nax dhaam ja'k kat jup jum kai'ch. Ba' gu Dios cham pai'x xi'iraam jum ilhii'ñ sia ku pui'm t̄iti' nar ja Dios tuk dhi' ji', nam gu' b̄ix ja jujur ki'n jix biiñak kat buiñor, dai nax ja aichdham jix dhaam nam pai' gammiji bhai' pu ba oi'ñka' joidham jix a'bhar ba'pki chir.

¹⁷ Gio jano' nap titda gu Dios gu Abraam na sap mua'ji makgixidha' gu maraa'n Isaak na mi' pix bhaan machia' no' sap moo silhkam jix biiñak buiñor piam ku gu' cham, gu Abraam cham jax ji ch̄i'ik pui'p tu duu na jax titda gu Dios, na gu' b̄ix juraa'n ki'n ti j̄i'ñdhat jix biiñak ka' buiñor. Pui' ku ba' b̄ix juraa'n ki'n jix aa' na makgixidha' gu Dios gu maraa'n Isaak, cham jax bua sia ku daipu' maa'n tu mar, ¹⁸ sia ku gu'p titda b̄ipi' dir na saak bhaan dhi' dhi maraa'n Isaak mui' tu bopxi-

cha' cham daaxix kam. ¹⁹ Na gu' pux bhaxi'x maat gu Abraam na gu Dios jix io'm jir gɛ'kam, bixchu'x aichu'n na pu tu du'nia', sia koi'nga'n jix bhaai' na ja dudua'ndhai giop ja baapmi'ndha'. Ba' pui' pɪx jum aa' na cham jax bua siat mu'aak makgirxi gu maraa'n Isaak, na gu' gui' giop dua'ndha'. Gu Dios pux bhaxi'x maat ip na gu Abraam tu' silhkam bix juraa'n ki'n jix biiñak buiñor, ba'p titda na sap cham ka mumua'da' gu maraa'n na bax mu'aam. Ku gu' pui' ji buus ji nat ti mua gu Abraam gu maraa'n Isaak, gu' ji nat gu' gu Dios giop dua'ñ.

²⁰ Gio mi' dhir gu Isaak nat pai' dhuuk gi'hir, bix juraa'n ki'n ti jii'ndhat jup jix biiñak kat buiñor gu Dios, pui' ku ba'p ja titda gu gook maamra'n, Jakob gio Esauu, na sap joidham jix bhaxi' tu ja jimia'. ²¹ Gio pui' na jax gu Jakob, pui' bix juraa'n ki'n jup jix biiñak kat buiñor gu Dios, mi' pui'p jimdat na jax jix aa'. Pui' ku ba' jano' na pux io'm bar jagi', na pu bar mia'n na mukia', pui' ja'k xi chu ja daaxdhak gu gook maamra'n gu Josee na sap jix bhaxi' tu ja jimia'. Gio sia ku cham ka oo' na kika' nax io'm bar jagi', gu oxia'n bhaan xim siispak nat tu daani buiñor gu Dios, na gu' kai'ñkam tu' silhkam jix biiñak kat buiñor. ²² Gio gu Josee pui' ip, bix juraa'n ki'n jix biiñak kat buiñor gu Dios. Pui' ku ba' jano' nat pu ba ji muu, na pu palhip pɪx ba ñiok, jup xi ja tɪdak gu jajaa'nni'ñ na sap jikchi oidha' ki'n gu Dios ja palhbuidha' nam bubuakia' mi' dhir Ejipto. Ba'p xi ja tɪdak nam sap xi bhiji gu tukga'n no' mit ba jii mi' dhir, na gu' bix juraa'n ki'n ti jii'ndha' na pui' tu kuugalhdha' gu Dios jax no't ba ti.

²³ Gio ja'pni ip na jax gu gi'korga'n gu Moisees nam pui' bix ja jujur ki'n jup jix biiñak kat buiñor gu Dios. Pui' ku mit ba' cham tu' bhaan ji chotdonik ixchu baik masaa'n gu Moisees nat jax maaxir, sia kum gu'x maat nat pui' ja'k tu dai gu gɛ'kam mi' kam Ejipto nam pu bix ja koodaidha'

gu a'alh Israel kam nam jax maaxilhidha' no'm jir chichio'ñ. Na gu' nam xi ñii'ñ, joi'mdam tu'm gu alhii, gio nam gu' pui' pɪx xim aa' na ja palhbuidha' gu Dios, nam gu' buiñor jix biiñak ka'. ²⁴ Gio mi' dhir nat gi'hir gu Moisees, pui'p jum biiñakai buiñor gu Dios, bix juraa'n ki'n ti jii'ndhat mi' pui' jimda' na jax jix aa'. Pui' ku ba' cham ka aa' na pui' pui'm tɪti'nda' nar gi'lhga'n gu maraa'n gui' na mi'r gɛ'kam Ejipto. ²⁵ Na gu' cham aa' na pui' ja'k jup tu jimda' nam jax tu jim gu mi' kam Ejipto nam bix aixim tu buada' na jax cham jir am, sia gui' nar di'hi'n tu'm, pui' ku ba' cham ka aa' na kaichgida'. Pui'm aa' ba' nar am na mu ja'k ba ja binta' gu Israel kam ja'tkam na mia'n jir jajaa'nni'ñ, cham jax bua sia ku mit pui' bhaxi'p ji chulhiiñchuda nam jax ja tulhiiñchu'nda' gu Israel kam ja'tkam. ²⁶ Pui'm duu ba', buus gu Moisees mi' dhir ja bui gu Ejipto kam ja'tkam, na gu'x aa' na ja bix jum tulhiiña' gu Israel kam ja'tkam, cham tu'p jum buixdhak sia chi jax kar jix chumñigam kat. Jix aa' gu' na ja'xbui'p xim tulhiiña' na jix jum tulhiiña' guch Xoi'kam no't pu'ñi ya' ba ai, na gu' pux maat na gɛ'p jum duukam makia' gu Dios jix dhaam no't ba ai, na gu' bix juraa'n ki'n jix biiñak ka' buiñor. ²⁷ Pu mai' mɪba' mi' dhir Ejipto cham tu' bhaan ji choo'nnik sia ku jax giilhim jix bhaam gu gɛ'kam mi' kam, na gu'x maat na gɛ'kam ki'n bhaan ti niidhim gu Dios sia ku cham pai' nii'ñ maaxik.

²⁸ Mi' dhir ba' dai nat ba tu juu gu paan gakhdi'ñchix kam bhaan Paaskua ta'm ja bix gu Israel kam ja'tkam, na bhaan jix maati' ka' nam jix io'm jix biiñak kat buiñor gu Dios ti jii'ndha' na gui' ja palhbuidha' nam bubuakia' mi' dhir Ejipto. Gio ba' nat ja chia bix ji'ma'n nam sap i'hir ki'n mamxidha' gu kiki'ngob mu ja'p nam pai' jax chu ba'bhak, na sap ba' cham mi' aaya' gu nobii'ñ gu Dios na pai' dhuuk bix kap ja kooda' gu bii'p kam ja maamar gu Ejipto kam ja'tkam. ²⁹ Ba' buimgidhak na mit ba

jii mi' dhir Ejipto, ja palhbui gu Dios nam jax dhui mi' bhiiya' irban gux Bi' Suudai', nam gu' biiix ja jujur ki'n jix biiñaktu'nda' buiñor. Joidham jix chu gak kir bhii mit, nat gu' joidham irban nai' ji ii gu suudai'. Gu' ba' gu Ejipto kam ja'tkam nam mui' tii ja ardim gu Israel kam ja'tkam, mi' pu koi mit na mit pai' dhuuk mui' tiip ji bubua, nat gu' jotmoda' am xim kuu ip gio gu suudai' na mit mu ji bhii irban.

³⁰ Gio gatuuk nam mummu ja'k jup ba tu kokda na pai' Jerikoo ti tii', diihl pix nai' ji ia'ri gu bhibhii'ñbak, dai na mit biiix xikoolh dhir pix xi jii sakaalh gu Israel kam ja'tkam xijum gook tanoolh juugit, nam gu' biiix ja jujur ki'n jix biiñaktu'nda' buiñor gu Dios, pui' kut ba' gui' pix jup tu duu.

³¹ Gio pui' na jax gui' na Raab tiigich bijik, pui'p ti jii'ndhat jix biiñak kat buiñor gu Dios, sia ku gu' biiipi' dir jir ganai' pix kat. Pui' kut ba' cham muu ja biiim gu mi' oi'ñkam nat pai' dhuuk ja koi gu Dios, nat gu'x joi'gilh nat ja palhbuidhak ja tibiaptuda gu gook ja'tkam na mit mu ja joot gu Israel kam ja'tkam nam ti tii'mpu' nam jax tu't tu oi'dha' mi' Jerikoo.

³² Jax jañ pik ja'k moop xi jam tiiida' git na pim ba'x maatit kaaya'? Tii mui' ka bi'iix am ji gu' na ñich chakui ja aa nam pui'p jix biiñak kat buiñor guch Gi'kora', dai ji na gu' chix io'm tēb jup jum bua no' ñich biiix mui' ji jam aa'ñ nam jik jax tu buimik na bhaan jix maati' nam jix biiñak kat buiñor gu Dios. Dai nam jax tiigich jañ pix mui' xi jam aa'ñdha', pui' na jax gui' na Gedeon tiigich, gio ba' gu Barak, gio ba' gu Sansoon, gio ba' pui' na jax gu Jepte nam pui'p jix biiñak kat buiñor gu Dios. Gio gu Dabii gui' na bijik jir gē'kam kat, gio ba' gu Samuel, gam gui' nam bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios. ³³ Biiix ja jujur ki'n ti jii'ndhat jix biiñak kat am buiñor gu Dios dhi' dhi ja'tkam, pui' kum ba' jai' dhit ja daam kiikat gu jai' ja'tkam, jai' dhit ba' nam jix bhai' ja silhkadimik gu ja'tkam nam pai'

dhuuk jir gē'gē'kam kat na jax jix aa' gu Dios. Jai' dhit ba' nat ja a'm tu bii gui' nat tu' tu ja iimchuda gu Dios. Gam jai' dhit nat cham jixdhat ja jugiokak gu maapi'ñ sia ku mit miji tii ja iabo nam pai' kuup, nat gu' ja palhbui gu Dios nam buiñor jix biiñak ka'. ³⁴ Gio ba' jai' dhit na mit tii tai chir ja iabok, cham jixdhat ja midhak sia ku giilhim jix choiñ, nat gu' ja palhbui gu Dios na ja buip tui'ñgit. Gio gam jai' dhit na mit cham jixdha' mia'n ja bhii na mit jiboil'ññor nam tii bax ja koodak tē'tēb kukxir ki'n. Ku ba' gu' gatuuk na mit gio mui'p ji chu kokda, pu tu ma'iich jamit ji, nat gu' ja palhbui gu Dios nam buiñor jix biiñak ka'. Cham jixdha' ba' jax ja dooda mit gui' nam jix ja bhaamki'ñdha'. ³⁵ Jai' dhit dhi' nañ jaro' ja aa', jix bhai'm duukam jup tu duuk jamit ja bui gu di'dilhdhim u'uub, ja dudua'ñdhak bhaankamu'n gu Dios giop ja baapmi' mit gu ja maa-mar nam ba ko'iix kat.

Jai' dhit moo xi'x io'm jix biiñak kat am buiñor guch Gi'kora', pui' ku mit ba' cham jax ilh na mit gi-ilhim ja tulhiiñchudaimik ja koi nam xi chuut nam gammiji pu kaichgida' gu Dios sia kum tii ja chian nam sap cham ka kaichgida', nam gu'x aa' nam ba jimia' nam pai' cham tu' bhaan kam tulhiiña'. ³⁶ Jai' dhit nam ja gibimik giilhim biiix aixim xi ja ai'chuxdhimik, gio jai' dhit na mit ja buuprak bapaiñum titropiñ ki'n ja kuu nam tii xi chu ja a'gi'ñdha' gu ñio'ki'ñ gu Dios. ³⁷ Jai' dhit jamit joodai ki'n ja ma'yasimik ja koi, jai' dhit ba' na mit i'rapan ja i'ki sirruuch ki'n, gam jai' dhit nam ja sixximik kukxir ki'n. Biiix dhi' nañ jik ja aa', jai' dhit cham pai' tu oi'ñkat am, mui' kap oipimik am, kakasnir jajo' tim ti'ii'ñka' am gam kakarbax jajoo', nam gu' cham tu'r jix chutumñigam kat, gampai' tuutu'm kat am. Bixchu' bhaan jum tulhiiñaimik am, gam na mit ja ko'ktulhdhimik. ³⁸ Biiix pix gu ja'tkam jix ja bhaamki'ñdha' am sia kum tii mi ja'p jix chu oi'ñchak ja biiim.

Ba jimia' am ba' mu ja'p gampix jix chu gak kir na pai' cham jaro'i' oiri, gam bha ja'p gə'gər oi'dha' ta'm. Mu ja'p jam ba tibiapka' ji'x na pai' chichio' gio na pai' jax gə'gər ti dūdi'.
³⁹ Ku ba' gu' siam jix io'm jix biiñak kat buiñor gu Dios, cham tu' pui' tu kuugalh ji nat jax tu ja daaxdhak,
⁴⁰ na gu' pui' pum aa' gu Dios na xib ba' pui' ka tu kuugalhdha' nat jax tu ja daaxdhak gui' nach pai' dhuuk aach ya' ba oipoda' pu'ñi, na ba' bix maap maa'n jimdam tuch uañdha' guch ua'tulhdhara', na ba' mi' dhir bax bhaai'n ka' na sia aach jich a'm tu bi'ya' gu gə'gər jup tum duu'nkam nat ja iimchuda gui'.

12

Nach cham jax jich aa'nda' sia kuch pui'p jich chulhiñ nax jum tulhii guch Xoi'kam

¹ Dho jaiñ nam jax pik joidham bix ja jujur ki'n ti jiiñdhat jix biiñak kat buiñor gu Dios gu bijik dir kam jich bopxi kat. Aach dho pu'ñi ip jiñ jaaduñ, ja'p jach xi dhui bix nach ji'k tu' bhaan jich chukgi'ñ, ba' dai nach bix jich jujur ki'n bach biiñkada' buiñor gu Dios. Cham jach bhaan ka titi'ñchoka' gu tu' nar ua'tulhdhara', dai ji nach pix bhaan ji baapmiglia' nach mi' pui' ba tu kuugalhdhidha' na jax jix aa' guch Gi'kora'.
² Mi'ch pui' ba jimia' nat jax xi chi'ik guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimik, gui'ch pix buiñor jix biiñak ka' gammiji. Gui' diilh jich palhbuidha' no't tu' ba jich dhuu, gio nach guguuxi'ñdha' nach ba' cham jax jich aa'nda', gam na tuch uañi'ñka' no' chich tu' bhaan cham am bua, nat gu' gui' pui'p jum tulhiiñak jano' na mit gibiimik sissapa kuruus ta'm. Ku gu' cham pai'x xi'iraam jum ilh ji nam pui' bax dhoodak, ni ku pai'x buam jum aa', na gu' pux bhai'x maat na alhio pix ya' xim tulhiiñai mi' dhir ja'p ja'k gammijix jikgim bap tui'ka', pui' na jax xib na gu'x jikgim bhammi pix daa sonpan gu Dios ki'n dir ja'k.

³ Aapi'm pu'ñi ip jiñ jaaduñ, mi' pim pui'p xi chu daa'ñchu'nda' nat ji'k jax tu duu guch Xoi'kam nam pai' dhuuk tulhiiñchudimik gu ja'tkam jix u'ua'tulhdhix kam. Cham tu' na pim moo maa'n jimdam totdoni pu ja'k suulhgia' no'm jax ba xi jam doodak gu ja'tkam na pim ba kaichu' guch Xoi'kam, piam ku gu' na cham bhai' tu jam jim, gu' ja'pji na pim jix bhai' pix jum taat ka' ji.
⁴ Na gu' dhi' cham pik jir tu' no' pim tu' bhaan jum tulhiiñ, piam no'm pu'ñi jax ba xi jam doodak gu ja'tkam, no' mit gu' chakui jam koi na mit jax dhooda guch Xoi'kam.
⁵ Ba' aapi'm cham tu' dhi' bhaan kuu' jimmida' no' pimit ba jim tulhii, na gu' pai' ji' Dios pix jir jup dunii'ñ ka'. Ti'ñchokat japim gu ñio'ki'ñ mi' na pai'p jum kai'ch na saak ja tulhiiñchudat ja silhka'nda' gui' nam ji'k moo tu' silhkam ba kaichu', nam bar maamra'n, na ja'pnim kai'ch:

Moop cham jix buam jum aa'nda' ni nap jix bhaam ka' no'm tulhiiñchudat jum silhka'n gu Dios,

piam kut jum ñiok no'p mi' pai' cham pu duiñchu' na jax jix aa',

na gu' xim joi'ndat pix jup jum buada'.

Cham tu' nap moo dhi' bhaan pu ja'k gixia'.

⁶ Na gu' gu Dios silhka'nda' gu jax chu'm maraa'n no'x dha', tulhiiñchuda' ip no' cham mi' pui' jim na jax jix aa'.

⁷ Aapi'm pu'ñi ip jiñ jaaduñ, cha'pim jax jum aa'nda' no' pimit tu' bhaan ba jim tulhii, na gu' xi jam joi'ndat pix jup jam buada' gu Dios na pim jir maamra'n, na pim ba' pu'ñi duujir maa'n na pim jax jix biiñak kat buiñor mi' pui' bhichgida' na jax jix aa'. Na gu' dhi' ja'pni jia na jax ya ja'p gu ja'tkam, nam gu' ja gibdat ja silhka'nda' gu ja maamar no'm buam pix tu bua.
⁸ Na gu' no' cham jam tulhiiñchudat jam silhka'n gu Dios no' pim buam pix tu bua, dhi' bhaan jix maati' ka' na cham

tu' maamra'n jam ilhii'ñ, na gu' na ji'k tu' silhkam maamra'n ja ilhii'ñ, ja silhka'nda' na jax ja'k jix aa'. ⁹ Ja'p na jax aach bijik nach jir a'aalh kat, nam gu'ch chulhiiñchudat jich xilhkadimik guch gi'kora', tu' ka'm ja nii'ñdhat ja kèkè' ich ip ba' no'm jax jich chitda nach cham pu buada' gu tu'. Gu' gi ba' gu Dios nax io'm jir gè'kam nax dhaam jup tu'ii', çcham aa gu'x io'm jum aa' nach tu' ka'm naidhat mi' pui' xi jiiimda' na jax jix aa'? Nach ba' gu' pu'ñi duuji bhammi aaya' gatuuk na pai'p tu'ii'. ¹⁰ Mi' pix jich xilhka'nda' jia gu Dios na ba'ch chulhiiñchu'nda' no'ch cham mi' pui' jiiim na jax jix aa', nach ba' cham pik moo ja'p xi' pik xich ua'tulhi'ñdha'. Na gu' no' mi' pix xich ñii'ñ nach jich ua'tulhi'ñ, dhi' bhaan jix maati' ka' na cham jich joi'gi'n, na gu' cham bhai' tuch jimia' ba' gatuuk. Pui' ku ba' tiich xilhka'nda' na xich joi'ndat, ja'p na jax aach nach jir a'aalh kat na mit gu'ch gi'bak jich xilhkadimik guch gi'kora' kat nam jax ja'k ilhii'ñ nach jix kikii' ja'tkam bi'ya', na ba'x bhai' tuch jimia' nach ji'x juugit ya duduaka', nam pu'ñi xich joi'gi'nda'. ¹¹ Maaxik dho gu' cham tu'r jix kii'p jum duukam gu tulhiiñara' no't jiñ a'm ba gi, na gu'x buam tu tatda' nañ jiñ chulhiiñdha'. Ku gu' mi' dhir no' ñich ba buus nañ xiñ chulhiiñaimii, ba machia' iñ ji na tu' cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios. Ba' mi' dhir dai nañ jix jikgim pix bap tui'ka', gio nañ cham tu'x buam ka tu buada' na tu' cham jir kii', nañ gu' ba too'nnia'.

Na cham bhai' tu jimia' gu jaroi' no't cham mi' pui' jii na jax jix aa' gu Dios

¹² Ba' aañ jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ na pim jix io'm mui' xim biiñkada' buiñor gu Dios na ba' ja'p ji buusnia' na pim giop ba o'jo'nta', na gu' xib ja'p ji buusan na pim it ba momgo na pim tii jiiimchu', pu'ñi duuji pim ba' giop o'jo'nta'. ¹³ Mui' pim ba' moo xi gaa'ñchu'nda' na pim jax ja'k jix bhai' mi' pui' jiiimda' na jax pik ja'k

jix aa' gu Dios na pim tui'ñgida'. Ja'p ji buusnia' na pim dai mi' bhiihçgida' na pai'x chi kii', na ba' gu jai' nam chakuix bhai'x biiñak ji jam tiigii jix io'm soi'm ilhdhai mi' pui'p ba jimia' am na jax jix aa' gu Dios.

¹⁴ Jam guguuxi'ñ iñ ip na pim joidham jix bhai' kai'chit jix jijikgim tu oi'ñka', cha'pim tu' ki'n jum kokdat, gu' dai ji na pim soi'm ilhdhat mi' pui' xi jiiimda' na jax jir am. Cha'pim kam ua'tulhi'ñdha', na gu' gu jaroi' no' daim ua'tulhi'ñ, cham ji'xdha' aaya' bhammi buiñor gu Dios. ¹⁵ Jam aagi'ñ iñ mooñ jaaduñ na pim siamri bii'x tu' ka'm xi ñiidhat gu Dios. Na gu' no' pim jai' dhit am irdat oipo, cham tu' bhai' tu jam jimia' gatuuk. Ni ku cham tu'r am na pim jai' dhit tu' bhaan ba ji ja ko'kdhichdha' gu jai', nam gu' mi' dhir ba' bii'x bhai' jim kooda' na ji'k guch Xoi'kam jii'gi'ñdham. Ba' ja'p ji buusnia' gui' na tu ko'kdhichdha' na jax gu jax chu'm i'ix nax maimdagim tē bhēē na ja maikkutu'n gu ja'tkam no' mit xi juu. ¹⁶ Gio jam guguuxi'ñ iñ ip na pim cham jai' dhit ja bii'm boppoda' gu jai' u'uub no' pim cham maap tii'mui'x. Ni ku pim cham tu' mik bua' ji tu' pix ba ilhii'ñdha' gu Dios nat tii xi jam joi'ndak tu jam uañ gu jam ua'tulhdhara'. Pui' dhom duu ji gui' na Esauu tiigich bijik, na pu'ñi moo gampai' pix ti ilhii'ñdha'. Tii' nat ga'ra nar bii'pi' kam kat, maa'n jooxia' gu bhab gisaar jamit pix xi maa, ja'p ji buus ba' nar gatuuk kam pix ba'. ¹⁷ Ba' gatuuk na tii ba chian gu taata'n na tu daa'ñxidha' nax bhai' tu jimia', nap jum aa' na gui' bhaan bipio' nar bii'pi' kam na jax tu daaxix, cham tu' tu daa'ñxi gu taata'n, nat gu' pu bii'pi' dir ba maa gu sipdhi'ñ na saak gui' ja'p ji buusnia' nar bii'pi' kam ka'. Ba' tii ma susua ja'p io'm pa', cham ji'xdha' bhaan ka bii gui' na a'miram bipio'dat nar bii'pi' kam, nat gu' ga'ra, ja'ppix ba ji buusan gu' nar gatuuk kam.

¹⁸ Aapi'm chi gu' cham pai' dhuuk pu chu'm ti tiigik ji na mit jax ti

tüigik guch bopxi kat bhammi gë' oidha' ta'm na pai' Sinaii ti tüi', jano' nat maaxik bha eëk gu Dios. Giilhim übhidham ji nat tum duu jano', bhai' ji gi'nduki gu oidha', gio nat giilhim jix chukgam jup tum duu, gio gu tai na pix nammi kikka bhai' na ji'x jir oidha' ta'm. ¹⁹ Gio nat gë' ki'n bhai' ji chum kuich, pix am joiñchu'n gu dibüir, nat ba' mi' dhir bhai' ba tu ja a'gi gu Dios guch bopxi kat na jax ja'k tu daaxix ka' ja bui. Ba' guch bopxi kat jix chotdonit tüip kai'ch am na ja'xbui' pix tu a'ga' gu Dios, ²⁰ nam gu'x maat na cham ji'xdha' jaroi' nakga' na ji'k jax kai'ch, nam gu'x übhidhat këë nap kai'ch: "Pu maa'n jimdam japim moo mu'aa' ma'yasimii joodai ki'n piam kuxiir ki'n gu jaroi' no't gan yammi tis oidha' ta'm nañ pai'p tu'ii', sia gu jax chu'm soi'." ²¹ Giilhim ji nax übhidham tum bua jano', cham tu' pui' pix. Sia gu Moisees tüix choodon na bhammip tu'ii' oidha' kuu am, jup kai'ch: "Giilhim jañ jix io'm gi'bok nañ jix choodon."

²² Aapi'm gu' ba jam kupio'kdhix ji bhammüx dhaam na pai' joidham jix a'bhar gu ba'bhak na pai'p tu'ii' guch Gi'kora' na gammiji pur Dios, na pim ba' jüimüt aaya' bhammi na pim pai' iimchudhix na pim saak oi'ncha', bhammi na pai' ja'p ji buusan nar xibkam gë' kiicham na Jerusaleen ti tüi', nam mui' bhai'p tu'ii' gu noonbi'n gu Dios nam gammiji gë'kamtu'n. Cham tu' kax chi übhidhara' ka' nach pai' dhuuk bhammi aaya' buiñor, cham pui' na jax jano' nat bha eëk Sinaii. ²³ Jai' dhit jam bhammi bap tu'ii' xib buiñor gu Dios na mit ji'k tu' silhkam mi' pui' jii na jax jix aa' ja'p na maamra'n, nat ji'k pu ja dai nam pu'ñi bhammi aaya' buiñor. Ba' aapi'm pu'ñi xib jiiñ jaaduñ, cham xiim japim bhammip ji bubuakia', na pim gu' aapi'm mi' pui' ba jüim na jax jix aa' gu Dios gui' na ja aagi'n'dha' gatuu gu ja'tkam nam tu' jax buimii nam duduakat ja tutku' bhaan, nat gu' ba tu jam uañ bix dappaam gu

jam ua'tulhdhara', ²⁴ jano' dir pix nat guch Xoi'kam ya' eëk maakam tu dai na tu aagix ka', nat guch a'mkam muu, na ba' pu'ñi duuji bix tuch uañdhix ka' guch ua'tulhdhara'. Nat gu' pu kai'ñkam pix jaax gu i'ra'n bhaan gu kuruus na ba' dhi' ki'n pu'ñi tuch uañdhix ka', cham tu' na ja'p pix na jax bijik gui' na Abeel tüigich nat pui' ti gë'p jaax gu i'ra'n na mit pai' dhuuk mua.

²⁵ Ba' aapi'm jiiñ jaaduñ, mi' pim pui' xi jüimüt na jax jam tüidaidha' gu Dios, cha'pim gampai' pix ilhii'n'dha'. Na gu' no' pim gampai' pix ilhii'n jax no' tüi jam tüida, jam tulhiiñchuda' ja'p nat jax ja dooda bijik guch bopxi kat nat pu maa'n jimdam ja tulhiiñchuda' gui' na mit ji'k cham tu' ka'm tüi nat jax tüi ja tüi'n. Aach pu'ñip tuch dhooda' no'ch am irdat oipo no' tüich a'gi'n nach jax ja'k tui'n'gida'. ²⁶ Jano' nat maaxik tu ja a'gidhak gu Dios guch bopxi kat bhammi Sinaii, jix io'm gi'nduki gu dibüir nat ji'x müikim tu a'ga. Ba' dhi' cham xiim jum aaya' na pai' dhuuk giop joiñchuda' gu dibüir, pui' tu ua'ñix gu ñio'ki'n, jup jum kai'ch: "Maa'nnim jañ pix ba joiñchuda' dhi oi'n'ga'n, bix sia dhi' na tu' bha'ñi ja'p jix maax jix dhaam." ²⁷ Ba' gu dhi' pui' na kai'ch na pui' maa'nnim pix ba joiñchuda' dhi oi'n'ga'n, ja'p kai'ñkam jup kai'ch na bix tu kuugalhdha' nat ji'k tu'p tu duu, na cham tu' bhai', na pu'ñi ampix tu gi'ndukda', na ba' mi' dhir dai gui' pix bax chu jai'ch ka' na cham jax jum bua, ni ku pai' joiñdha'. ²⁸ Jix dhaam ja'k kat jup jum kai'ch dhi' na pai'p tu'ii' gu Dios, bhammi ja'k dho gi cham pai' dhuuk joñia' ji gu oi'n'ga'n no't bhammi bach aich gu Dios. Na gu' gui'x io'm jir jix kii' ka', cham tu' pui' na dhi' nach bhaan oi'dha' xib. Pui' kuch ba' gammijix bhai'ch chaatit mui' xi dhaañchu'nda' bhammi ja'k na pai'p tu'ii' tu' ka'm nüidhat. Gammiji nach mu gë'kamtu'nda' cham oodat na jax ja'k jix aa', na ba'ch baidhika'. ²⁹ Na gu' no' chich jax dhuuk cham tu' ka'm

tii, am ti'ñchoka' ich nax io'm jich chulhiñchuda', na gu' gui' ja'p ji buusan na gu tai gui' nax io'm jix choiñ na tu' na pix ja'ngichu'n.

13

Nach jax ja'k tu jimda' na ba' xich kãgalhi'ñdha' gu Dios

¹ Jam guguuxi'ñ iñ ip jiñ jaaduñ na pim joidham jix bhai' kai'chit xim jajoi'gi'nda' na jax ja'k jum aa' no'ch ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Cha'pim tu' bhaan jum bhabhaakuidha' ni na pim jum kokdada', gu' ja'pji na pim joidham jir jix bhabhai'kam ka' ji pix. ² Gio no'm jam paxiaraim gu ja'tkam, joidham japim jix bhai' ja tii'dai ja aichdhai ja tibiaptuda' jix bhai'm taatit, cham tu'x oodam. Jai' dhit gu bijik dir kam nam pu'ñi joidham jir jix bhabhai'kam kat, gu noonbi'ñ gu Dios jamit ja tibiaptudak nam cham pum aa', na gu' pu'ñi jaroi' nam pix tibiaptudidha'. Aapi'm pu'ñi ip jiñ jaaduñ, cham maati' ka' gu' nar tu'p tu'm da' ka' gui' na mi' jam paxiaraidha'.

³ Jix ja joi'ndat japim soi' pix jum ilhii'ñdha' ja a'mkam guch jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nam jum tulhiiñ mu nam kuup, panaas ku pim moo aapi'm bix mup kuupka' ja bii'm. Sia gui' nam ja'p pix ja tulhiiñchu'n japim pui' soi'p jum ilhii'ñdha' ja a'mkam, panaas kum moo aapi'm bix jup jam tulhiiñchu'nda', na pim ba' gu' cham jax ilhii'ñdha' no' mit pui' bhai'p ji jam dooda ja'xpix.

⁴ Gio ba' jam guguuxi'ñ iñ ip na pim cham jir ganai' pix ka'. Cha'pim jai'x bhai' ja titdadat ja bii'm boppoda' gu u'uub, dai ji gui' na pim maap tii'mui'x na jax tu daaxix. Na gu' pui' pix jam tii'da' gu Dios jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n na pim jix u'ua'tulhdhix no' pim pu'ñi jai'x bhai' ja tii'da gu u'uub. Ba' pui' xi jam tii'dai mu ja'k xi chu chiñia' nam jam iabu' na pim pai' gammiji mi' pup mii'jidha'.

⁵ Jam guguuxi'ñ iñ ip jiñ jaaduñ na pim cham tu' bhaan jum tutkagi'ñka'

gu tuumiñ ni ku pim jix aa'nda' na pim mui' bia'ka'. Dhi' ki'n japim jix bhai'm taat ka' ji'k na pim bia'ka'. Dios diilh jix maat na pai' dhir tu jam maakidha' gu tu' na jam a'm jum aagaidha' no' pim cham ka bia', na gu'p jum kai'ch gu ñio'ki'ñ mi' u'uan ta'm na tu ua'ñix: "Aañ gammijim a'm ti niidhidhat jum palhbui'ñchu'nda' ki'n gu tu' nam a'm jum aagaidha'. Cham ji'xdha' pai' dhuuk diilh jum bua' iñ." ⁶ Jaiñ na gu' jax pik joidham kai'ch gu Dios jich Gi'kora', ja'pji dai nach buiñor jix biiñak kat pix ti'ñchoka' mi' ja'k na pai' ja'pnip tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ:

Cham jañ pai' dhuuk tu' bhaan jix choodon ka',
na gu' cham ji'xkat jaroi' jax jiñ dhooda',

na gu' gu Dios gammiji xiñ joi'ndat jiñ a'm ti niidhidhat jiñ palhbui'ñchu' tu' na pix bhaan.

⁷ Gammiji pim ti'ñchokat mi' pui' xi chu daa'ñchu'nda' na mit jax tu jii gui' na mit ya ja'p tuch a'gi gu ñio'ki'ñ gu Dios, nam joidham bix ja jujur ki'n ti jii'ñdhat jix biiñak kat buiñor.

⁸ Guch Xoi'kam bijik dir pux jai'ch, cham pai' dhuuk jum pataas. Gio ya' dir ja'p ja'k gammiji pux jai'ch ka', cham pai' dhuuk jum pataasa'.

⁹ Pui' ku pim ba' dai gui' pix buiñor ti jii'ñdhat jix biiñak ka' gammiji. Cha'pim tu'p jum buixdhat na ji'k jax tu daaxix gu ya' maaxik, pui' na jax gu koi' na jax chu'm jir jum kua'dam gio na jax chu'm cham. Na gu' dhi' cham ji'xkat tu' ki'n jich palhbuidha' sia kuch tii mi' pui' tu daa'ñchu' na jax tu daaxix. Ja'pji dhi' nax io'm jum aa' nach mi' pui' xi chu kuugalhdhidha' nat jax tu daasak guch Xoi'kam, nach ba' bhammi aaya' jix dhaam buiñor gu Dios.

¹⁰ Na gu' guch Xoi'kam pui' ji buusan na jax gu xibkam sasoi' mimi'ñkar, cham tu' pui' na jax gu bajik kam na jax chu'm jai'ch mi' nam pai' tu juan gui' nam tu ja daa'ñxi'ñdha' gu Israel kam ja'tkam. Dai pix nam aa' nach buiñor jix biiñak

ka', na ba' pui' ji buusanda' nach tu makgixi'ñ gu Dios. ¹¹ Piam pui' na jax gu ja gɛ'kam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop tu juanda' nam tu ja daañxi'ñdha' gu ja'tkam, na baxbhat gu ja i'ir gu sasoi' mummu ki'n tu jupsusda' na pai'x io'm jix chu xidhuu ka', na ba' dhi' ki'n tu ja uañi'ñka' gu Dios gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam. Gu ja bakxi'm ba' mik ja'k ja u'tikat ja mimi'ñdha', na pai'r gampix na cham jaro' oiri. ¹² Ba' jano' nat ya' ɛɛk guch Xoi'kam pu'ñip jum duu, dɛrap dir gu gɛ' kiicham jamit baidhak tulhi'ñchudimik mua, gu i'ra'n nat jaax ki'n ja uañchuda bix dappaam gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam. ¹³ Aach ba' xib pui' cham jax jup jich aa'nda' sia ku mit pui' bhai'p jich chulhi'ñchuda' na mit jax dhoda guch Xoi'kam, jix bhai'ch pix jix chaat ka', dai ji nach jix io'm mui' xix biiñak ka' pix buiñor, ja'p jach xi dhui bix na ji'k tuch chukgi'ñ ya' dhi oi'ñga'n, ¹⁴ nach ba' aaya'x dhaam nach pai' gammiji bhai' pu ba oi'ñka'. Na gu' ya' nach pai' oi'dha' xib cham tu' gammiji ya' pu oi'ñka' ich, pui' kuch ba' ti gaa'ñchu' xib dir nach jax dhui ja'p iam oi'ñcha' nach pai' gammiji bhai' pu ba oi'ñka'. ¹⁵ Ba' aañ jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ nach gammiji mu daañchu'nda' guch Gi'kora' jix dhaam, gam nach taxchaabgi'ñdha' nat jix bhai' ba duu nat bha joot guch Xoi'kam na pu'ñi ya' tuch ñamkixdha' guch ua'tulhdhara', ja'p ji buusanda' nach mu tu makgixi'ñdha' gui' na ki'n tuch uañi'ñka' guch ua'tulhdhara'. ¹⁶ Jam guguuxi'ñ iñ ip na pim cham mik buppat jix bhai'm duukam xip tu buada' bhaankamu'n gu Dios, gam na pim jix ja joi'ndat xi chu ja maakat gu jai' gu tu' no' ja a'm jum aagaidha', na gu' dhi' pu'ñi ja'k jix ki' ka'm nii'ñ gu Dios, ja'p ji buusanda' na pim tu makgixi'ñdha'.

¹⁷ Gio gui' nam biipi' dir gu'kat jam aagi'ñ gu ñio'ki'ñ gu Dios japim siamri tu' ka'm jup xi ja niidhat, cha'pim gampai' pix ja ilhi'ñdha'. Na

gu' ja'p ji buusan nam gui' gammiji jam nuuka'n na cham tu' jam duñia', nam gu' gammiji tu jam daañxi'ñdha' buiñor gu Dios na jam nuuka'nda'. Gu Dios diil pu chu'm ki'n ja darai nam pu'ñi jam nuuka'nda' gu jam i'ii'mda' bhaan, na ba' no't ba tum kuugalh ya' dhi oi'ñga'n, joidham jix bhai'm taatit pu ti'ya' am na pimit jix bhai' tu jii bix ji'ma'n. Jix bhai'm duukam japim xip tu buada', nam ba'x bhai'm taatit gammiji biipi' dir gu'kat jam aagi'ñdha' gu ñio'ki'ñ gu Dios. Na gu' no' pim buam pix tu bua na tu'r jix buam jum duukam, jix buam jum aa'nda' am, na gu'x xijai ka' nam jix bhai' jam tuttu' na jax ja'k jix ki' ka'm nii'ñ gu Dios.

¹⁸ Bhai' pim xi chuch dhaañxi'ñdha'ñ jaaduñ, nach ba' gammijix bhai' tu a'gada' dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios. Jix aa' ich nach jix bhai' mi' pui' tu kuugalhdhidha' na jax jix aa' guch Gi'kora'. ¹⁹ Gio jam taan iñ ip na pim pui' ja'k tu daanda' buiñor gu Dios nañ palhbuidha' nañ jax dhui jootom gio mui'p jam paxiarmira' mu ja'p na pim jax tu oi'dha' nañ mu jam ti'mira'.

Na ba timo' na tu a'ga gui' nat mu tu ja ua'ñxi gu Israel kam ja'tkam gio ba' na tu ja daañxidha'

²⁰ Ba' gu Gɛ'kam Dios gui' nat dua'ñdhak giop bamii' guch Xoi'kam mu dir koi'ñga'n tir, gui' na xib pui' ji buusan nar jix ki' bipia'dam, xi jam joi'ndat tu jam uañi'ñka' gu jam ua'tulhdhara' ki'n gu i'ra'n nat jaax, ²¹ gam nax kiki' ja'tkam jup jam duñia' bix ji'ma'n, na pim ba' gammijix biiñak kat mi' pui' jii'mda' na jax jix aa'. Gu Dios ba' diil jix maat mi' dhir ja'p ja'k na tu' jax dhuñia' jam bui na pim ba ti jigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Gammijich ba' moo gɛ'kamtu'nda'. Ja'pni pix tui'ka'.

²² Ba' jam guguuxi'ñ iñ jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim cham oodat xi chu jiñkuidhai dhi' na ñich mui' ba tu jam ua'ñxi, na gu' cham pik moo ja'p jup jir gɛ', palhip ji, nañ ji'x

pix bhaan jam guguuxi'ñ na pim jax ja'k gammijix biiñak ka' buiñor guch Gi'kora'. ²³ Gio ba' xi jam aa'ñdham iñ ip nat kia'pix ba buus na kuupich gu Timoteo nar jich jaduun jich Xoi'kam bhaan. Ba' pui' tii ilhii'ñ iñ no't jootom ya' ai nach maap mu jiim nach mu jam paxiarpu' mu ja'p na pim pai' tu oi'dha'.

²⁴ Miji ja ñio'ki'ñ iñ guñ jaaduñ nam biipi' dir gu'kat jam aagi'ñ gu ñio'ki'ñ gu Dios, gio gui' nam ji'k ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam no'm jix bhai'm ilhii'ñ. Aañ ya ja'p siamri jix bhai'ñ ilhii'ñ ji sia gu palhüp. Gu ya' kam Itaalia guch Xoi'kam jügi'ñdham mijip xi jam ñio'ki'ñ am no' pim sap jix bhai'm ilhii'ñ.

²⁵ Ja'pni pix ba' moo tui'ka' ku ba' gu Dios jich Gi'kora' pix gammiji xi jam joi'ndat jam a'm ti niidhidha' biix ji'ma'n.

GU UA'NA'N GU SANTIAGO

Gu Santiago na mui' ba ja ñio'kdha' gu Israel kam ja'tkam mu ja'p nam jax oi'dha'

¹ Aañ Santiago nañ jir tujuandam tugi'ñ gu Dios jich Gi'kora' gio gu Jesus jich Xoi'kam jañ ya' dir mu jam ñio'ki'ñ jiñ jaaduñ na pim mummu ja'p oi'dha' mui' kap na ji'x oi'ña'n, na pim jir ja bopxi gu mambhix gook gu maamra'n gu Jakob, na pim ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

Na jax ja'k bua't jum mamti gu ñio'ki'ñ gu Dios

² Aañ ya' dir mu jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim gë'kam ki'n jix bhai' pix jum taat ka' no't tu'x buam jum duukam jam a'm ba ji chu jii na panaas ku cham nakgam tu tatda'. Xi ñakoo'nda' pim, ³ na gu' no' pim pu'ñir maa'n na pim jax jix biiñak buiñor guch Gi'kora', sia ku pim bixchu' bhaan jum tul-hiiñ, pui' ba machia' pim. Mi' dhir cham tu' jax ka ilhii'ñdha' pim sia tu'x buam jum duukam jam a'm jimim, panaas ku pim moo pu cham tu'm tul-hiiñdha', na pim gu' pui' ja'k ba kaa-paka'. ⁴ Dai ji na pim gu'x bhai' xim ga'ngidhat mi' pui' duiñchu'nda' na jax moox ki' ka'm nii'ñ guch Gi'kora', dhi' pim bhaan ba' pu'ñi mui' xim ot-datgida' cham tu' bhaan jax jim aagit. Dhi' ba' bhaan bax maati' ka' na pim silhkam jix biiñak buiñor gu Dios, mi' dhir ba'x io'm bhai' ji machia' pim na jax ja'k jix aa' gui' na pim tui'ñgida'.

⁵ Ba' no' pim gu' jai' dhit aapi'm jix bhai'x maachik na jax pik ja'k moox aa' gu Dios na pim tui'ñgida', soi'm ilhdhai pim mui' xi chaña' gu Dios. Gui' jam makia' maa'n jimdam gu matda' cham jax ji chi'ji, gë' cham daaxix kam, na pim ba' mi' dhir ki'n bhai' ji machia' pu'ñi na jax pik ja'k jix aa' na pim tui'ñgida'. ⁶ Dai ji na gu'm aa' na pim bix jam jujur

ki'n jix biiñak kat pu tiida' na pim ba ilhii'ñdha' na pui' ji chu buusnia', bix jam jujur ki'n na pim ti jügi'ñdha' na silhkam jam makia' gu Dios na pim pai' dhuuk mu taña'. Na gu' no' pim aapi'm pix bap xi chitda pu cham ji chi' jü'ñdhat bix jam jujur ki'n na pui' ji chu buusnia', cham tu' jam makia' gu Dios gu matda'. Na gu' no' pim pu'ñi cham bix jam jujur ki'n ti jügi'ñ na pui' ji chu buusnia' na pim jax ilhii'ñdha', ja'p pix ba ji bubuakia' pim na jax gu suudai' na gu'ngukidhat mu ja'k jup jimda' pai' na ja'k bhida' gu jibiih, ja'p ja'k gio ja'p ja'k. ⁷ Ba' gu jaroi' no' pu'ñi ja'k pix jir tu'm, cham ji'xdha' makia' gu matda' guch Gi'kora', sia ku tiix maachim na jax ja'k jix aa' gu Dios, ⁸ na gu'x mat ka' na cham tu'x biiñak kat jup titdada', pix bap na ti xi chaanda'. Ni ku cham tu' gammiji nabap tanoolh pu chu'm bhaan titii'ñchoka', na gu' buimgidhak maakam tu'm bhaan jup ba titii'ñchoka', gio buimgidhak maakam ip. Mikkat mi' pu cham ka ti'ñchoka' na pin tu' ka taanit gu Dios, pu cham tu' kap jum buixdha'.

⁹ Ba' gu jax chu'm jiñ jaduun jich Xoi'kam bhaan no' gampai' pix tu'ii' na cham tu' bia', jix bhai' pix jum taat ka' buiñor gu Dios, na gu' bhammi dir bha ja'k jix chumñigam ilhii'ñdha' gu Dios, na gu' bhaan ti nii'ñdha'. ¹⁰ Gu' ba' gu jax chu'm jiñ jaduun jich Xoi'kam bhaan no'r jix chumñigam, gu' ji no't gu' nai' ji chu juu gu tu' na bia'kat, jix bhai' pix jum taat ka' ip sia buiñor gu Dios, na gu' gu Dios pui' na jax bhaan ba ti niidhidha', pui' na jax bar jix chumñigam ka' buiñor, sia ku gu' ya' gu maaxik bhaan pui' ji bii. Gio na gu' cham tu' gammiji ya' pur jix chumñigam ka' gu jaroi' no'r jix chumñigam. Ja'p pix ji buusan jia na jax gu yooxi' na alhio pix mu pai'yoota', ni ji'x ku iam moo gammiji mi' pu yootda'. ¹¹ Na gu' no't jix io'm bhai' xi chon, bhaatai pu nai' ji gakia' bix binkam gu toona'n, jix gak mi ja'p pup katka', mi' pu diba' cham pai' ka matgilhia'. Pu'ñi ip gui' nam jir jix

chutumñigam, jotmoda' pix cham pai' matgilhia' no't tu' ma duu, gio gu' pu nix chu' ip ku bhiika'.

Najaxja'kjix bhaai' nañ dhuñia' no' cham bhai' tuñ jim

¹² Ja'p moo joidham jix bhai' ba tu jimia' gu jaroi' no' xi ñakgat gammiji pux biiñak buiñor gu Dios, sia kut giilhim bix aixim jix buam jum duukam bhai' a'miram ji chu jii, na gu' gatuuk na pu'ñi xim tulhiiñaimi, mi' dhir dai na ba baidhika' guch Xoi'kam jix dhaam ja'k na pai' gammiji jix jikgim bap tui'ka', na joidham jix chu abhaar. Ba' pui' ji buusnia' na ba mai'chia' gu kuruun na joidham jix abhaar nax dha'ram namik, gui' nat jax chu'm ja iimchuda guch Xoi'kam na saak ja makia' gui' nam ji'k pu'ñi mi' pui' jimia' na jax jix aa'. ¹³ Gu' ba' gu jaroi' no' ampix pui'x buam jix chu duñiim na jax ja'k cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios, cham tu' jax jum aa'nda' na gu Dios pui' ja'k jurtu'n ku ba' pui' tu tatda'. Jax dhui na gu Dios cham j'xdha' pui' ja'k jurtu'nda' gu jaroi' nax buam tu duñia', na gu' cham tu'x buam jum duukam a'miram dir busaak. ¹⁴ Ja'pji diilh jura'ram dir na buusnia' gu jaroi' na pu'ñi bix aixim bam aa'nda', na mi' ba ji kaaya' na jax ja'k jurtu'nka' gux buam jum duukam na ba'x buam bax chu duñiim ka' na jax ja'k cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios. ¹⁵ Mi' ba' na pu'ñi xim aagaimi, dho gu' dai na pui' ba duñia' dho na jax cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios, ba' dai na bam ua'tulhdha'. Mi' dhir ba' no't cham soi' kam ilh buiñor gu Dios na tu uañdha', muuki' chir bap tui'ñgida' gu ii'mdagaram bhaan, na gu' gatuuk dai na ba tulhiiñchuda' gu Dios.

¹⁶ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, cha'pim pui' ja'k kam aa'nda' na gu Dios pui' ja'k jam jurtu'nka' na pim ba' pu'ñi buam pix jix chu duñiim ka' na jax ja'k cham kii' ka'm nii'ñ gui'. ¹⁷ Jax dhui na gu Dios cham tu' a'miram dir busaak gu tu' nar jix buam jum duukam, dai ji gui' na ji'k tu'r jix kii'p jum

duukam. Bix gui' na ji'k tu'ch a'm jimiim nar jix kii'p jum duukam, Dios jir jup dunii'ñ, gui' nax dhaam jup tu'ii' nat jaroi'p duu dhi chiichia' na bha'ñi ja'p daraa jix dhaam gio dhi tanoolh na bix kap tu toonni'ñ. Gu Dios gammiji pur Dios jia, cham pai' dhuuk maakam jup bar tu'm, pu maa'n na jax pix jir tu'm na jax bar tu'm. ¹⁸ Ba' xich joi'ndat tai xich baidhikam jix dhaam na pai'p tu'ii' nach pai' gammiji jix jikgim bap tui'ka', dai sap nach mi' pui' xi jiidma' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ. Joidham jix bhai'ch chidai jich aichdha'x dhaam dai aach nach ji'k mi' pui' jimia'.

Nañ jax ja'k tui'ñgida' no'ñ silhkam ba ti'jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam

¹⁹ Ja'pniñ ba' moo tiip xi jam tiidam jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, na pim siamri xi ñakgat no' jaroi' giilhim jam titda na jax cham jir am. Cha'pim juanda', xi kēēkē' pim pix sia ku jax kai'ch. ²⁰ Cham tu' na pim moo maa'n jimdam bhaakui giilhim mui'p tiida' ya' dir mu ja'k, na gu' dhi' pu'ñi ja'k cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios. ²¹ Gu ja'pji na pim soi'm ilhdhat mi' pui' xi jiidma' ji na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, gui' na bhaan jich aagi'ñ na jax ja'k jix bhaai' nach duñia' nach ba' cham jich chulhiiña' gatuuk, na pim gu' bax maat. Ja'p japim xi dhui bix na ji'k tu'r jix buam jum duukam na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch na pim ba' cham dhi' bhaan jum ua'tulhi'ñdha'.

²² Ku gu' dhi'm aa' ji na pim tu' silhkam mi' pui' xi dhuiñchu'nda' na ji'k moo jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, cham tu' daipu' na pim jix mat ka' pix. Na gu'r ba pui' pix ip sia pim tiix maat no' pim gu' cham pu bua na jax jum kai'ch, diilh japim ua'tulhdhara' tir jum iabuda', na pim gu' cham am bu-atgida'. ²³ Na gu' gu jaroi' no' tiix maat na jax ja'k jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, gu' ji no' gu' cham pu bua, dhi' ja'pni pix ba ji

buusan na jax gu jaroi' no'm nini'iñ nax maachim na jax moo tu'm ba ti nini'iñ, piam no' cham jix ja'kkulhi'.²⁴ Ba' dai mi' na ka ti'ñchoka' na kam nini'iñdha', mi' dhir na ja'p ti tigia', pu cham tu' ka ti'ñchoka' na pin jax chu'm ti nini'iñ. Pu'ñi ip ba' dhi'.²⁵ Gu' ba' gu jaroi' no' kēēkēt gux bhaim kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios mi' pui' xi dhuiñchu' na ji'k jax jum kai'ch na bhaan jich aagi'ñ nach jax ja'k dui cham kach chulhiiña', dhi' dho gi gu' joidham jix jikgim bap tui'ka' ji gio nax bhai' ji chu buusnidha' na ji'k tu' jax buada', na gu' joidham bhaan ti niidhidhat palhbui'ñchu'nda' gu Dios.

²⁶ Ba' gu jaroi' no' mi' pui' ti xi jim na jax moo tu aagix gu ñio'ki'ñ gu Dios na ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gu' ji no' gu' buam pix tu ñiok na jax cham jir am na cham kii' ka'm nini'iñ gu Dios, pur cham tu' ka', sia ku gu' ti pui'm aa' na mi' pui' bhichu' na jax tu aagix, jir ja'p pix ka' ba' na pui'm tiiti'nda' nar jich Xoi'kam jügi'ñdham, na gu' giilhim tu ñiokda'.²⁷ Gu' dhi' matgam no'ñ tu' silhkam mi' pui' ba bhichu' na jax tu aagix gu ñio'ki'ñ gu Dios nañ ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, cham tu' ji nañ kañ ua'tulhi'ñdha' ki'n gu tu' ya' kam dhi oi'ñga'n, pui' na jax nañ jix buam tu ñiokda' gam nañ giilhim ja titdada' gu ja'tkam, gu' ja'pji nañ jix ja joi'gi'nda' ji gio nañ ja palhbui'ñdha' gu a'alh nam alh jir di'dir koi', gio gu di'dilhdhim u'uub nañ xi ja maakidhat gu tu' na ja a'm jum aagaidha'.

2

Nañ jax ja'k jix bhai' ja buada' gu ja'tkam sia jaroi' na pix

¹ Ja'pni ja'k jañ ba' moo tiip kai'chit jiñ jaaduñ na pim ba ti jügi'ñ buiñor gu Gē'kam jich Xoi'kam, na pim cham tu' ji'k pix jix ja joi'ndat jix bhai' ja buada' gu ja'tkam, jai' ba' tu' pix ja ilhii'ñdha' pim.²⁻³ Pui' na jax mu pai' no' pim jum jumpa'n na pim tu daanda' buiñor gu Dios, no't gu' maa'n mi' ba ai gu maa'nkam jix chumñigam na bixchu' bapaiñum

jix u'uam totbikdam xi chu baap-satu' noonbiram, gio nax kikii' xi chi ti'chu' jix dha'ram namkim, ba' aapi'm pix jix bhai' titdak jax chitda: "Jam jüip jiñ jaduun ya'ni ja'k dhix kii' atooxkor ta'm." Gu' ba' no't gu' ja'x dhir mi'p ba ai jumai gu maa'nkam na alh gampai' pix chu'm nax xaasak ti ti'chu' giox i'k suuskam, ba' aapi'm jax chitda pix: "Aap baasi'n jap pix ka kii'ka' soosna'n, piam kup mi' ja'p xi dhaibu' dñrap no'p jix oo'n nap kii'k."⁴ Dhi' ji' no' pim pu'ñi ja'k pix tu bua pui' bam kai'ch na pim ji'k pix jix ja kigalhdhat jix bhai' ja bua gu ja'tkam, jai' ba' cham. Dhi' cham tu'r am gu pui' ja'k. Bix ji sia nar jaroi' na pim jix bhai' ja buada'.

⁵ Dho gu' dhi' ji ba' pik jix io'm jix ja joi'ndat ja a'm ti nini'iñ gu Dios gui' nam alh gampai' tu'ii' nam cham tu' bia', nam gu' gammiji pix soi'm ilhii'ñdha' buiñor. ¿Tu'm gi bhaan gē'gē'kam jum ilhii'ñdha'? Dai nam jix io'm jix biiñak ka' pix buiñor gu Dios. Dhi' ji ba' pik ja baidhika' jix dhaam ja'k nat pai' ja'k ja iimchuda na saak ja aichdha' gui' nam ji'k mi' pui' jimia' na jax jix aa'.⁶ Gu' ji na gu' aapi'm dhi' ba' pik tu' pix ja ilhii'ñdha', gampai' pix ja ilhii'ñ japim na pim ja nini'iñ nam alh cham tu' bia', dai gux chutumñigam na pim ba'x ja kigalhdhat jix bhai' ja buada'. Gu' dhi' jim ba' pik tu xi bua no' mit bach o'bhai', jich ui'ka' am dho buiñor gu gē'kam nam jich chulhiiñchuda' no' chich palhüp am cham am bua mi' pai'.⁷ Gio nam gu' dhi' ba' pik cham kigalhi'ñ gu ñio'ki'ñ gu Dios na ti tum a'ga, tu' pix ilhii'ñ am gux bhaim kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam gui' nach jaroi' buiñor ba ti jügi'ñ.

⁸ Gu' dhi'm aa' ji na pim mi' pui' xi chu daa'ñchu'nda' na jax jum kai'ch mi' pai' u'uan ta'm na tu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios nap jum kai'ch: "Jix ja joi'ndat jap jix bhai' ja buada' gu ja'tkam sia jaroi' na pix, ja'p nap jax xim joi'ndat jix bhai' buada' aap diilh." Dhi' ji' no' pim pu'ñi ja'k duiñchu' na pim ba' bhaan pui' ba

ihii'ndha' na pim mi' pui' bhichu' na jax jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios. ⁹ Gu' ji no' pim gu' pu'ñi ji'k pix jix ja kügalhi'ndhat jix bhai' ja bua gu ja'tkam, jai' ba' tu' pix ja ihii'ñ japim, cham tu' mi' pui' duiñchu'nda' pim na jax ja'k tu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios. Ba' dhi' bhaan bam ua'tulhdha' pim, na gu' dai na pim diih jax ihii'ndha' pix na pim pu tu buada', cham tu' na jax jix aa' gu Dios. ¹⁰ Gu ba' no' pim bix mi' pui' ti ka duiñchu' na ji'k jax tu daaxix gu ñio'ki'ñ, gu' ji no' pimit gu' mi' pai' maa'n kap am cham am xi bua, mi' pimit dho bam ua'tulh gè'kam ki'n, ja'p ji buusnia' na pim moo pu bix cham am bua' na ji'k jax tu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios, sia ku pimit gu' maa'n kap pix ti cham am bua. ¹¹ Pui' na jax mi' pai' maa'n kap nap jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios: “Cha'p bima'n boppoda' gu ubii no'p cham dhi' bima'n timui'x”, gio jumai kap nap jum kai'ch: “Cha'p ja koo'nda' gu ja'tkam.” Ba' no' gu' gu jaroi' ti cham tu' bima'n boppo gu jumai ubii na cham tu' bima'n timui'x, gu' ji no't gu' maa'n ma mua gu maa'nkam, dhi' dho ki'n gè'kam ki'n bam ua'tulh, ja'p ji buusnia' na pu bix cham am bua' na ji'k jax tu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios. ¹² Ba' aapi'm pu'ñi ip jiñ jaaduñ, mi' pim pui' xi jiidma' na jax jix aa' gu Dios. Cha'pim buam pix ka tu ñiokda' na jax cham kü' ka'm ni'ñ guch Gi'kora', gu' ja'ppi na pim mi' pui' xi bhichgida' ji, panaas ku moo bar bhaan ka' na pai' dhuuk jam aagi'ndha' gu Dios no' pimit mi' pui' jii na jax jum kai'ch guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ na bhaan jich aagi'ñ nach jax ja'k duñia' nach ba' cham mu ja'k bhaya' nach pai' gammiji mi' pup jich chulhiindha', piam ku chich gu' cham mi' pui' jii. ¹³ Na gu' no' pimit aapi'm cham ja palhbuij ja joi'ndak gu ja'tkam ki'n gu tu' na ja a'm jum aa'nda', gu Dios pui' cham jup jam joi'nda' aapi'm, gu' ja'ppi na jam tulhiinchuda' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n, dai na pui' xi jam tiidai

na pimit cham bhai' ja duu jix ja joi'ndak gu ja'tkam. Gu' ba' gui' nam ji'k jix bhai' ja buimai jix ja joi'ndat gu ja'tkam sia jaroi' na pix, dhi' dho gi gu'x bhai' tu ja jimia' ji, jix bhai' ja tiidai ja aichdha' guch Gi'kora' na pai'p tu'ii'.

Gu Santiago nap kai'chdha' nam aa'nañ pui' xi chu duñidha' nañjax ja'k jix biiñak ka'

¹⁴ Gio ba' no'ch aach jax kai'ch nach bix jich jujur ki'n jix biiñak kat ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gu' ji no' gu' ni ji'x kuch iam pui' xi bua na jax ja'k bhaan jix maati' nar pui', pu bar iatda' ka' dho, pix jap kai'chdha' ich pix ba'. Ba' dhi' pu cham ji'xdhat jich palhbuidha' jano' na pai' dhuuk jich aagi'ndha' guch Gi'kora' na chich cham tu' mi' pui' jii na jax jix aa', sia kuch gu' aach ya'x baabui'm kai'ch xib nach pui' kai'ch nach bix jich jujur ki'n ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, no'ch gu' cham mi' pui' bua gu maaxik bhaan na jax jix aa'. ¹⁵ Na gu' dhi' ja'pni ja'k ji buusan jia na jax no' maadit gu jax chu'm jich jaduun jich Xoi'kam bhaan cham ka bia' gu koi' na tu' jugia' ni gu jajannulhi'ñ na ti ti'ya', no' gu' pui'x dhaapak pix ba oiri. ¹⁶ Ba' no' gu' maadit aapi'm mu jimik jax chitda: “Moo git alh joidham jix bhai' tum jimda'ñ jaduun tu' na pix bhaan, gè' bia'ka' ap gu koi' nap tu kua'da', gio gum jajannulh jap git moop tu bia'ka' nap ti ti'ka' nap ba' cham gibkaidha'.” Gu' ji no' gu' ni ji'x ku pich iam xi onbai' gui' na tu' a'miram jum aa' nap ni'ñ, ¿tu' gi ki'n jup palhbuidha' sia kup aap mi' joidham ti xi chitda? ¹⁷ Pu'ñi ja'k pix jup ji busaak ba' sia kuñ aañ pui' ti xi kai'ch nañ bix jiñ jur ki'n jix biiñak kat ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Pur ja'p pix ka' ba' nañ pui' kai'chdha' nañ sap pik ba' ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam no'ñ gu' cham pui' xi bua gu maaxik bhaan na jax jix aa' guch Gi'kora', pui' ji buusanda' ba' nañ pu cham pai' ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

18 Jaiñ no' jaroi' jax jum titda mu pai' jim namkik: "Na ba' aap moo ni ji'x kup iam jix bhai'm duukam xip tu bua na jax ja'k jix kii' ka'm nii'n gu Dios, na saak aap ba' pik bix jum jur ki'n jix biiñak kat ti jügi'n buiñor guch Xoi'kam. Aañ iam jix bhai'm duukam jup tu bua ji, sia kuñ cham ti jügi'n buiñor guch Xoi'kam. Pui' kai'chdha' ap na saak jum aa' nañ bix jiiñ jur ki'n jix biiñak kat ti jügi'n buiñor guch Xoi'kam na ba'n baidhika' jix dhaam ja'k, gu' ji na gu' ni ji'x kup iam jix bhai'm duukam xip tu bua na jax jix aa' gu Dios na bhaan jix maati' ka' git nap silhkam bix jum jur ki'n jix biiñak kat mi' pui' jim na jax jix aa'. Aañi' ji na ba' pui' bam kai'ch nañ panaas tu' ka'm niidhat mi' pui' jim na jax jix aa' gu Dios. Ti' nañ gu'x bhai'm duukam xip tu bua na jax jix kii' ka'm nii'n." 19 ¿Ka' na pim bax maat aa nax io'm jir g'e'kam gu Dios gam na daipu' maa'n jix jai'ch na bixchu'x aichu'n ku pim ba' ilhii'n na pim dai pui' pix ja'k bhaan jix biiñak kat bix jam jujur ki'n? Chaam ji gu'n jaaduñ, na gu' dhi' cham pik xijai jia nañ ti jügi'n dhat jix mat ka' na jax jir tu'm kam gu Dios. Sia dho gu' jajo'k jix maat am na jax jir tu'm kam gu Dios, jix maat am ip na ja tulhiiñchuda' gatuu'k, ba' tiix chotdon am xib, nam gu'x maat nam jum tulhiiña'. 20 Moo pim siamri jam jujur xi bia'kat xim ga'ngada' na jax pik ja'k jix aa' gu Dios na pim tui'n gida', jam moom am japim xi baapsai dhi' nañ ji'k jax jam titda. Na gu' kai'nkam pui' pix cham tu' ki'n jup jam palhbuidha' sia pim aapi'm ti bix jam jujur ki'n jix biiñak kat ti jügi'n buiñor guch Xoi'kam, no' gu' ni ji'x ku pim iam jix bhai'm duukam xip tu bua ja bui gu' ja'tkam na jax ja'k jix kii' ka'm nii'n gu Dios, pur ja'p pix ka' ba' na pim pui'm titi'nda' na pim jir jich Xoi'kam jügi'n dham. 21 ¿Jax japim gi bax maat nat tu jii bijik guch boxii kat Abraam? Jaiñ nat ti pup makgixi gu Dios gu maraa'n Isaak, sia ku daipu' maa'n tu mar. Ba' joid-

ham jix kii'galh gu Dios, na gu'x maat na dhi' joidham tu' ka'm niidhat mi' pui' jim na jax jix aa'. 22 ¿Jia na gu' gui' tu' silhkam bix juraa'n ki'n jix biiñak kat ti jügi'n dhat buiñor gu Dios? Ti' na gu' moo mi' pui' xi chu buidha' na ji'k jax tiidaidha', jix bhai'm duukam xip tu buada' gu maaxik bhaan, cham tu' na daipu' bix juraa'n ki'n jix biiñak kat ti jügi'n dha' pix buiñor gu Dios. Dhi' ji' ji ba' bhaan ba matgir na tu' silhkam tu' ka'm niidhat mi' pui' jimdat na jax ja'k moox aa'. 23 Pui' dho mi' pai' tu ua'nix u'uan ta'm dhi' nat jax tu duuk gux boxii kat Abraam, mi' na pai' tu ua'nix gu ñio'ki'n gu Dios nap jum kai'ch: "Gu Dios jix io'm jix kii'galhdhak gu Abraam, nat gu' bix juraa'n ki'n ti jügi'n dhat mi' pui' tu dunaak na ji'k jax tiidaidha'." Pui' ja'k jam ba' pup jix maat gu ja'tkam na sap gu Abraam gio gu Dios maap jix bhai'm daa' am, nam gu' maap maa'n ñi'ook jup duuk.

24 Dho jaiñ nat jax ja'k tu jii guch boxii kat Abraam. Pu'ni ip ba' aach xib, jum aa' nach jix bhai'm duukam xip tu buada' gu ya' maaxik bhaan na jax jix kii' ka'm nii'n guch Gi'kora', gio ba' nach pu'ni bix jich jujur ki'n xi chi jügi'n dhat buiñor, na ba' gu Dios pui' bach ilhii'n dha' nach tu' silhkam mi' pui' ba duiñchu' na jax jix aa', ba'x kiki' ja'tkam bach bia'ka'. 25 Gio ja'pni ip nat jax tu jii bijik gui' na Raab tiigich nar ganai' pix kat. Ti' nat joidham jix kii'galh ip pui' gu Dios nat bix juraa'n ki'n ti jügi'n dhat buiñor jix bhai' ja duu nat ja palhbuidhak ja tibiaptuda gu gook ja'tkam nat mu ja joot gu Josue. Gio buimgidhak nat xia' na mit giop ba jii, nat ja'p ja'k gabiih ja joot nam bhiiya', cham tu' mi g'e' boi cha'm nam sap ba' cham ja tigia' gu mi' oi'nkam. 26 Aach pu'ni ja'k jich a'm jup jum aa' nach xi chu buada' no'ch baabui' silhkam mi' pui' ba jiiim na jax jix aa' gu Dios. Na gu' no'ch cham pu bua, pur ja'p pix ka' siach ti pui'ch titi' nach jir jich Xoi'kam jügi'n dham. Ja'pni na jax ba' jia gu maa'nkam na gu' muukix

ka' no' cham bhaan kap tui'dhi' gu ii'mdaga'n, dai no' bhaan jup tui'dhi' na ba' duaka'.

3

Gu Santiago nap kai'chdha' na cham jir am nach giilhim pix tu ñiokda'

¹ Moo pim alh jix bhai'ñ jaaduñ, cha'pim bix pix jix aa'nda' na pim bipi' dir gu'kat ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam jigi'ñdham gu ñio'ki'ñ gu Dios, na gu' dhi' cham tu'r jaax-mada'. Jum aa' gu' nañ bipi' jix bhai'x mat ka' gio ba' nañ mi' pui' xi jimda' na jax pik ja'k moox aa' gu Dios nañ ba' bar pu chu'm ka', nañ ba' gu' cham maakam pix ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam jigi'ñdham. Na gu' no'ñ mi' pai' maakam pix ja aagi'ñ, no' gu' cham tu' pui' kai'ñkam jup jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios, dhi' ñich dho bhaan gē'kam ki'n bañ ua'tulh buiñor, ba' dai na bañ chulhiñchuda'. ² Na gu' tu' nañ pix bhaan bañ ua'tulhdha' sia tu' palhup jup jum duukam mi ja'p no'ñ cham bhai' maat, sia no' ñich mi' pai' maakam pix tii na cham pui' tum ñiok, dhi' ki'n jañich dho pu bañ ua'tulh buiñor gu Dios. Na gu' dhi' bipi'm aa' nañ jix bhai' tu ñiokda' nañ ba' ilhii'ñdha' nañ a'm ti niidhidha' gu Dios, nañ cham tu' giilhim ka tu ñiokda' na jax cham jir am na cham kii' ka'm ñi'ñ. Dhi' pix no'ñ pu'ñi ja'k ba duiñchu', cham j'xdhat pui' ka tu duñia' dhiñ chuuku' na dñlh jax ilhii'ñdha' nar jix buam jum duukam, na gu' ja'p ji buusnia' nañ mi' bhichdhatgida' na pai' jax jir am. ³ Ja'pni na jax ba' jia gu kabai piam gu tu' maachu', nañ gu' bhai' xi baaxdhai chiñi'ram gu piriiñ no' ñich pai' ba jii nañ ba' ki'n silh bhichdhatgida' pai' nañ ja'k jimda', gam nañ ki'n kiksaidha' gammiji bix boi no'ñ bax chimñim. Na gu' no' cham tu piriiñchu', gammiji pup jimda' pai' na ja'k ilhii'ñdha' dñlh. ⁴ Gio ja'pni ip na jax gu gē'gēr kaknub na mu ja'p bhaan tum oiri gē' suudai' dhaam. Jaiñ jir ilhich gu u'uux nam ki'n palhup jax xi chu

bhijidha' gui' nam bha daraichgida', silh ja bhichdhatgida' am pai' nam ja'k ilhii'ñdha' sia ku gu' jax jir gē'gēr gu kaknub, gio sia jax jix io'm jix jibir. ⁵ Pu'ñi pix jup ji buusan dhiñ ñin na yiji kii' jiiñ chiñ am, jir ilhi'ch jup jum duukam tii na palhup ja'p joiñdha' nañ ba' tu a'gada'. Gu' ji na gu' dhi' ba' pik jix io'm xi chu xi bua na pai' dhuuk mui' ji ñokia', ja'p na jax gu tai no't palhup mi ja'p pai' gi nax chi midha', pu giilhim ji'x na gē' ti miiya' pai' na juugit jix chi midha' ka'. ⁶ Dhiñ ñin na yiji kii' jiiñ chiñ am, pu'ñip ji buusan na jax gu tai, na gu' na pai' dhuuk bhai' ji joñia', jix bhaai' na giilhim ti'ya' na jax cham pui' tum ñiok na sia gu Dios cham kii' ka'm ñi'ñ. Aañ ba' bhai'ñ a'm ji jimia' gu ua'tulhdhara' na pai' dhuuk pu'ñi giilhim ti'ya' dhiñ ñin binkam guñ chiñ no'ñ cham soo'mchulhi'ñ, na gu' nañ jax ba kai'ch, na kai'ñkam dhiñ ñin pui' ji buusan na jax gu tai. Ba' na pai' dhuuk giilhim ti'ya', ja'p ji buusnia' na bhai' pu ji miiya' bix dhiñ chuuku', na gu'ñ a'm ba jimia' gu ua'tulhdhara'. Ku gu' dhi' mummu kat jup jum kai'ch ji na pai' cham tutki gu tai nañ pu ba mijidhat jup tui'ka' nañ pai' gammiji mi' pup jiiñ chulhiñdha', dhiñ ñin na tu'm da'p duñia' no'ñ cham soo'mchulhi'ñ. Ku ba' gu' chi na gu'x xijai nañ ba' soo'mchulhdha' no' jax jix chi'iim, ⁷ cham pui' na jax gu jaroi' no'x ja sasoi'ntam gu jingiarum sasoi', pui' na jax gu u'ji', piam gu kooko', piam gu maapi'ñ, piam sia jax chu'm, daipu' na ja da'ngii ja mamaansutdai ja mamtuxdha' jax ña ilhii'ñdha', pui' ja'k machia' am. ⁸ Gu' matgam dhiñ ñin gio dhiñ chiñ chi gu' moox xijai ji nañ aa'ñdha' gio nañ soo'mchulhdha' na jax jup ilhii'ñdha', ja'ppi na pu ti'ya' na jax jup jix chi'iim ka', na gu' dhi' cham tu'r jix kii'p jum duukam bak. Dhi' ja'p ji buusan ji na bhaan dir jum gē'gē'li'ñ dai gu tu' nax io'm jix maimda'. ⁹ Jaiñ gu' dhiñ ñin gio dhiñ chiñ jañ ki'n pix jup gē'kamtu'nda' tii gu Dios jich Gi'kora' nax dhaam

jup tu'ii', gu' ji nañ gu' dhi' ki'n pix giilhim jup ja tida' gu jai' ja'tkam nañ jix maat nat Dios jup ja duu, na saak jir pu chu'm am ip na diilh, na jax aa' kuñ pu ja titdaimi nañ jax ilhii'ñ na cham ki' ka'm nii'ñ gu Dios. ¹⁰ ¿Jax ba' ja'k jup tu'ii' dhi'ñ jaaduñ nach ba' gu' dhich chiichiñ ki'n pix jup gɛ'kamtu'nda' gu Dios gio ba' moo nach giilhim jup ja titdada' gu ja'tkam na jax aa'? Panaas gu' moo dhi' cham tu' am gi'nsi ji gu pui' jiñ jaaduñ. ¹¹ Na gu' dhi' ja'pni jia na jax ba' pai' no' diibon gu suudai', ¿paa pim duuk nii'ñ na ji'x jix i'oob mi' dhir jup ba buan, ji'x ba' moox xibu'? ¿Jia na gu' cham? ¹² Gio ja'pni ip na jax gu iigix, na gu' cham ji'xdha' turaasno iibhai'ñcha', nix chu' gu uubas ku cham ji'xdha' iigix iibhai'ñcha', na gu' cham tu'r pu chu'm ka' gu toona'n. Pu'ñi ip ba' dhi'ñ jaaduñ, aañ cham pai' dhuuk ti nii'ñ ji pai' na diibon gu suudai' na ji'x jix xibu' mi' dhir jup ba buanda', ji'x ba' moox i'oob ip.

Nañ jax ja'k tu jimda' no'ñ silhkam jix bhai' bax maat na jax ja'k jix aa' gu Dios

¹³ No' jaroi' maadit jix bhai' bax maat na jax pik ja'k moox aa' gu Dios na tui'ñgida', jum aa' nar jix bhai'kam ka' gio nax bhai' xi chu jimda' ja bui gu jai', na ba' dhi' bhaan jix maati' ka' na silhkam jix bhai' bax maat gu ñio'ki'ñ gu Dios. Ba'x io'm pix bhai' ji maachidha' no' pui' ja'k duiñchu'. ¹⁴ Gu' ji no' gu' dai gɛ'kam jum taatit nai'x ja bhaamki'ñ gu jai' na pui' jim aagit nax io'm jix chu maat sia tu' na pix, gam sia na jax ja'k jix aa' gu Dios, cham tu'r di' ka' gu matda' gui' na Dios tu maak. ¹⁵ Na gu' gui' cham tu' pu chu'm tu maak jia gu matda' na ba' gu jaroi' ki'n gɛ'kam jim taatit nai'x ja bhaamki'ñdha' gu ja'tkam na palhup bar jix aixkam. Gu' dhi' ya' kam pix ji dhi oi'ñga'n na bhaan jup tui'ñgida' gu matda' gu jaroi' na pu'ñi ja'k pix jir tu'm ka' na jax ja'k jurtu'nka' pix gu ja'ook, pui' ku ba' gɛ'kam jim taatit nai' pix

jix chu bhaamki'ñdha'. ¹⁶ Pai' no'm mui' jai'ch gu pu chu'm gu ja'tkam, gammiji pix jum daa'ngichgida' am tu' na pix bhaan nam xim jijigak kat ki'n gu tu' nam bia'ka' biix ji'ma'n. Jum koo'nda' am jai', jai' ba' nam jum kokdadat jum ko'ktolhi'ñdha', gammiji na jax cham ki' ka'm nii'ñ gu Dios. ¹⁷ Matgam gu' gui' nam moo tu' silhkam bax maat na jax ja'k jix aa' gu Dios nam tui'ñgida', nat ba ja tajaan gu matdaga'n, mi' pui' ji nam xi jiidma' na jax ja'k jix ki' ka'm nii'ñ. Cham pai' tu' bhaan jum ua'tulhi'ñdha' am, ni kum cham pai' dhuuk tu' ki'n ja bhaamki'ñdha' gu ja'tkam, dai ji nam jir jix bhabhai'kam kat jix bhai' ja titdada', gio ba' nam jix ja joi'mdat ja palhbui'ñdha' tu' na pix bhaan. Dhi' ji' ji na ba' pui' bam kai'ch nam silhkam jix maati' mi' pui' ba bhiichu' na jax ja'k jix aa' gu Dios no'm pu'ñir jix bhabhai'kam sia jaroi' na pix buiñor. ¹⁸ Ba' gu ji'k nam pu'ñi jix maati' gu ñio'ki'ñ gu Dios jix bhai' pix ja tida' gu ja'tkam, nam cham pai' dhuuk tu' ki'n ja kokda, dhi' ja'p ji buusnia' nam jix ki'p jum duukam ja a'm ti is gu ja'tkam. Pui' na jax nam jax ja'k dui cham tu' bhaan jax ji kai'chit tu oi'ñka', ni kum cham pai' dhuuk tu' ki'n jum kokdada', dai ji nam jix jijikim jix bhai'm taatit mi' pui' jiidma' na jax ja'k jix aa' gu Dios.

4

Gu Santiago nap kai'chdha' na cham jir am nach bhaan titi'ñchoka' gu tu'ya' kam dhi oi'ñga'n

¹ ¿Paa pim dir ilhii'ñ nam gigi'lhi'ñ gu bhaamda' na pim ba' ba jim ñiñiokboixdha' tu' na pix bhaan gam na pim ba jim kooda'? Dho bhai' dhir jam jujur am bhaan na pim biix aixim jix chu duñiik ka' na tu' cham jum aagaidha', gam na pim bhaan titi'ñchoka' gu tu'ya' kam dhi oi'ñga'n. ² Tix aa'nda' pim na pim jai'p bia'ka' gu tu' na pim nii'ñxi'ñka' na bia' gu jumai. Ji'x japim ti bax chu kokdak

ka', piam ku pim bax mu'aam ka' gu jaroi' na pim ba' pu'ñi duuji ba bia'ka' git gu tu' na pim jix aa'nda' na pim bia'ka'. Gu' ji na gu' cham, na gu' ni jix ku pim soi'm ilhdhat jup xi chaanda' gu Dios na jam makia', dai na pim pu'ñix bhaamut ja ti'ñchoka' gu jai', gam na pim jix ja jügak ka' tu' na pix bhaan. ³ Gio ji na gu' sia ku pim ti taan gu Dios na jam makia' gu tu' na pim jix aa'nda' na pim bia'ka', cham tu'p jam maakda', na gu'x bhax'x maat ka' na pim bhaan pix g'g'erkam jum taat ka' gio na pim ki'n bhax aixim jix chu duñiik ka' na jax ja'k cham ki' ka'm ni'ñ, cham tu' na pim ki'n jix bhax'm duukam jup tu buada'. ⁴ Ja'p japim pix ba ji buan jiñ jaaduñ na jax gu jax chu'm ubii no' ti bhama'n tiumui'x maa'n gu chio'ñ, no' gu' jumai bhama'n boppo. Dhi' pu chu'm gu ja'tkam cham tu' ja kügalhi'ñ gu Dios, na pim gu'x maat na gu jaroi' no' pu'ñi pix ja'k tu jim, no' dai bhax aixim tu bua na jax cham jir am, cham tu' bhaan ti niidhidha' gu Dios, jir ki'darga'n ka' pix, na gu' cham mi' pui' jimda' na jax jix aa'. ⁵ Na gu'p jum kai'ch gu ñio'ki'ñ nax io'm xich joi'ndat xich dha' aach, nat gu' tich a'm ba ta-jaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nach ba' kaichgit mi' pui' xi jümnda' git na jax jix aa', cham tu' nach maakam tu buidha'. ⁶ Jumai kap jup jum kai'ch ip gu ñio'ki'ñ na sap jix kügalhdhat jix joi'gi'nda' gu Dios gu jaroi' na gampai' pix jum ilhii'ñdha', gu' ba' gui' na g'kam jum taat ka', gampai' pix bia'ka', ni ku cham kügalhi'ñdha'. ⁷ Ba' aañ jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ na pim mui' xix biñak ka' buñor gu Dios bhax jam jujur ki'n. Cha'pim mu ja'k k'ek' gu ja'ook. Xi ñiokdhai pim bhaankamu'n guch Xoi'kam, ka na gu' pu jimiññolia', ba' cham tu' maakam ka jam jurtu'nka'. ⁸ Soi' pim bam ilhdha' buñor guch Gi'kora' na ba' xi jam joi'ndai gio jam a'm jup ba ti niidhidha'. Ja'p ji buusnia' na pim jix bhax' bam i'koimdha' gio na pim ba uana' gu jam jujur, na gu' ba tu

jam uañdha' gu Dios no' pimit soi'm ilhdhak pui' ba ti'n na pim cham pui' ka tui'ka', sia ku pim gu' pui' ti kam aagit na pim bhax gok kap jup tui'ka' git, pui' na jax na pim kaichgida' gu Dios gio ba' na pim pu'ñi bhax aixim tu buada' git na jax cham ki' ka'm ni'ñ. ⁹ Na gu' cham kügalhi'ñ gu Dios gu pui' ja'k, gu' ji na pim soi' pix bam ilhii'ñdha' ya' dir ja'p ja'k. Cha'pim jix bhax'm taatit ka jümnda', ni na pim g'g'erkam jum taat ka', ja'pji na pim soi'm ilhdhat ba suanda' ji pui' xim aagit na pim g'kam ki'n cham am buatu' gu pui' na pim jax ja'k tu jim. ¹⁰ Gio na pim gampai' pix bam ilhii'ñdha' buñor gu Dios, cham tu' na pim bhaan ka tiñi'ñchoka' gu tu' ya' kam dhi oi'ñga'n, na ba' mi' dhir pu'ñi xi jam joi'ndai gio jam a'm jup ba ti niidhidha', gam na ba jam palhbui'ñchu'nda' tu' na pix bhaan.

Gu Santiago nap kai'chdha' na cham jir am nach pu'ñi guch jaduun jich Xoi'kam bhaan na cham tu' mi' pui' jim na jax jix aa'

¹¹ Gio ja'pniñ ba' moo tiip kai'chit jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, na pim git cham tu' bhaan jax ji kai'chit tu oi'ñka'. Cha'pim jum a'a'gat, gio na cham jir am na pim jax tiida' gu jax chu'm jich jaduun jich Xoi'kam bhaan na cham tu' mi' pui' jim na jax tu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios. Nap gu' cham tu' dhi' pu chu'm ki'n daaxix ka'ñ jaduun nap mi' dhir ja aagi'ñdha' gu jai' no'm mi' pui' jim ka' ba' cham, ja'pji nap mi' pui' xi jimda' aap diil cham tu'p jum buixdhat nam jax ja'k jup tui'ñgida' gu jai'. Na gu' no'p pu'ñi ja'k duiñchu', pui'r jum duukam ka' nap g'kam jum taat, cham tu' nap mi' pui' jim na jax jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios. ¹² Na gu' dai gu Dios jich Gi'kora' jix maat na jaroi' mi' pui' jimchu' na jax jum kai'ch gux bhax'm kai'chdham ñio'ki'ñ gio na jaroi' cham tu' mi' pui' jim. Gui' ba' diil ja aañdhai na mit pai' cham am bua ja tulhiñchuda' gatuuk gu ji'k nam cham mi' pui' jimia'. Gu'

ba' gu j'k nam mi' pui' jimia', dai na ba ja baidhika'x dhaam na pai'p tu'ii'. Ja'pni ja'k dhi'n jaaduñ, ba' cham bhaai' nach aach moo jax jup ja titdada' guch jaaduñ nam cham mi' pui' jiiim, nach gu' cham pu chu'm ki'n dalhxix ka'. Ja'pji aach diilh nach mi' pui' xi jiiimda' nax io'm jum aa'.

Gu Santiago nap kai'chdha' na cham bhaai' nach diilh g'e'gerkam jich chaatit pux chu duñiik ka' nach diilh jax ilhii'ndha'

¹³ Jix bhai' pim xiñ kaaya' aapi'm na pim joidham ti ilhdhat jup kai'chdha': "Maik jach tu juanpu' mummu ja'p na jax jix bhai' tum namki'n. Maa'n oidha'ch mu juruñdha', joidham jach mui' xi mai'chi gu tuumiñ bhai'p ba jimia', tu' gi. Ja'xñich moo gamai' ji jimia' piam kabuimuk, xi chu bhiiñorai ich gu tu' nach tu ga'raidha' nach ba'x io'm mui' mai'chia' gu tuumiñ."

¹⁴ Jaiñ gu' ni ku pim jix mat ka' na tu' jax jam duñiidha' gu mi' jotmoda', sia ku pim aapi'm joidham ti ti ilhii'n na pim tu duña'. Pu cham mat ka' pim no' pim moo pui'p ka duduaka' buimgidhak ka' ba' gu' cham, gui' dho ji nach gu' cham tu' gammiji joodaip jich dhuukat ya' pai' darka'. Jax dhu' nach gu' aach ja'pni pix ji buan na jax gu jikoom na mu ja'p se'ka' kabuimuk ja'k. Alhio pix mi' pui' tui'ka', na pai' dhuuk bhai' ji chu juuka' pix cham pai' matgilhia'.

¹⁵ Gu' dhi' b'pi'm aa' ji nach jix biiñak ka' buiñor guch Gi'kora' gui' na jaroi'ch chaiñbui'n gu ii'mda' nach ki'n dudua. Ja'pjani nach kai'chdha' no'ch jax jup ilhii'n: "Mooñ ja'pni tu duña' kabuimuk gio ja'pni, no' moo pui' ja'k jup jix aa'nda' git dho ji guch Gi'kora' na jaroi'ch palhbui'n b'ix aixim bhaan." ¹⁶ Gu' ji na gu' aapi'm diilh pix g'e'gerkam jim taatit b'ix aixim jum aa'nda' na pim tu duña', ni ji'x ku pim iam jix biiñak kat buiñor gu Dios. Dhi' pu'ni chuutu'm gu ja'tkam, cham tu' ja' k'galhi'n guch Gi'kora', na gu' cham kii' ka'm nii'n

no'm diilh g'e'gerkam jum taat. ¹⁷ Pu'ni ja'k jañ dho ba' pix jam titdañ jaaduñ, jam guguuxi'n iñ na pim siamri mi' pui' xi jiiim na jax ja'k jix kii' ka'm nii'n guch Gi'kora'. Na gu' moop jir ua'tulhdhara' ji bo no'ch aach ja'p xi dhuukat na jax ja'k jix aa' gu Dios maakam tu buim, no'ch gu' tiix maat na jax ja'k jix aa'.

5

Nam jax ja'k tui'ñgida' gui' nam jir jix chutumñigam

¹ Ba' aapi'm na pim jir jix chutumñigam, soi' pim bam ilhdha' buiñor guch Gi'kora', na gu' bam aajim na pai' dhuuk cham bhai' tu jam jimia'. ² Cha'pim mu ja'k bhaan ka jujurtika' gu tu' na pim bia' na pim ki'n jir jix chutumñigam, na gu' dhi' ja'p ji buusan na bax dhibaalh, na pu cham tu' ka bhai'. Gio dhi jam jajannulh jix dha'ram namkim na pim ti ti', pui' cham tu'p ka bhai', na gu' ja'p jup ji buusan na ampix bam bhii nax io'm bax dhibaalh.

³ Gux uam totbikdam gio gux chua totbikdam na pim bia' nax io'm jix dha'ram namik, ja'p ji buusan nax io'm jix kuukum pix ba' gam na bax konbi'n, na gu' pur cham tu' buiñor guch Gi'kora', sia ku gu' panaas jix io'm jix dha'ram namik na pim pui' xim aa'. Aapi'm chi gu' ja'p jum aa' na pim pui' pix jup jimia' jix dhaam ja'k sia ku pim ja'x ji chi k'saim na pim jumpadaim dhix dha'ram namkim xib na ya' bar mia'n na pai' dhuuk tum kuugalhdha'. Ja'kbui' kat ja'p ji buusnia' ji na dhi' ba' mu ja'k xi jam iabu' tai chir na pai' cham tutki, na gu' dhi' bhaan jam tulhiiñchuda' gu Dios na pim dai jumpadim gux dha'ram namkim, iam gu' mi' pui'p ba ji jii pimit na jax jix aa' na pim ba' pu'ni duuji jimia' git buiñor. ⁴ Daman gu jam tujuandam tuk japim pui' pu cham ja namkidha' pai'ji, sia kum alh tiix bhai' bua nam jam ixii'ndha' gio nam tu orda'. Tu' pix ja ilhii'ndha' pim, ni ji'x ku pim jix ja joi'gi'nda'. Ku ba' gu' na gu' gu Dios jix bhai' ja

kəp nam gə'kam kɪ'n tii soi'm ilhii'ñ buiñor na pim ja tulhiiñchu'n, gui' ba' dɪlh jup bax maat na jax dhui ja palhbuidha', ⁵ sia ku pim gu' aapi'm cham tu'p jum buixdhat gə'gərkam jum taatit bɪx aixim tu bua na jax cham kɪi' ka'm nɪi'ñ guch Gi'kora', dai gu' na pim bɪx aixim tu bua na pim dɪlh jax ilhii'ñ. Ja'p ji buusan na pim jum gii'ñchudaim na ba' mi' dhir ja'p tu jam dooda' na jax gu saso'i nam ja gii'ñchudat ja koodat ja kua'da', ⁶ na pimit gu' gə' bam ua'tulh na pimit bɪx ja tulhiiñchudak ba ja koi gui' nam cham tu' bhaan kuiñcha bia'kat.

Gu Santiago nap kai'chdha' nach sap cham jax jich aagit ti nɪrka' na pai' dhuuk bha jim guch Xoi'kam

⁷ Aapi'm moo cham tu' bhaan jax jim aagit ti nɪrka'ñ jaduun jano' na pai' dhuuk bha jim guch Xoi'kam, Dios japim pɪx buiñor jix biiñak ka' cham jim o'joldhat. Ja'pni na jax ba' gu jaroi' no't ti ii, na gu' soi' pɪx jum ilhii'ñdha' na ba' bha duukda' na kɪ'n tu kaibhaidha', mi' dhir ba' ti nɪrda' na pai' kabka' na ba' pik ba tu oraa', cham tu' gu mi' jotmoda' nax aa'nda' na git ba tu oraa'. ⁸ Aapi'm pu'ñi ip jiiñ jaaduñ, cha'pim jax jum aa'nda' na cham ob pai' aajim guch Xoi'kam na pim tii xi chi nɪra, Dios japim pɪx buiñor jix biiñak ka' cham jax jim aagit nañ jax ba jam titda. Pu ka na gu' jootom ya' pɪx ba kɪka' cham jum ilhdham, dai ji nach cham oodat pɪx am ti nɪrda'. ⁹ Aapi'm jix bhai' xi chu jimda' dai. Cha'pim bɪx aixim jum i'iattulhdhat jum ñiñiokboixi'ñdha', ni ku pim cham jum bhabhaakui'ñdha', na ba' gu' cham pui' jam tɪdai jam tulhiiñchuda' guch Xoi'kam no't ya' ba ai. Na gu' no' pim aapi'm pu'ñi ja'k pɪx tu jim, pui' ji jam tɪda' na pim dhi' bhaan kuiñcha bia', pui' jam tɪda' na pimit dhi' bhaan cham tu' mi' pui' jii na jax jix aa', ba' dai na ba jam tulhiiñchuda'. Alh moo cham jɪ'x ka miikidha' ji gu' na ya' pɪx ba aaya' guch Xoi'kam, am bha mia'n bam kɪsap ji gu' na bhai' bar jimdam. ¹⁰ Aapi'm gu' mi' pui' xi jiimdat ji

na jax jix aa' jix biiñak ka' buiñor, cha'pim jax jim aagit sia ku jax giilhim cham bhai' tu jam jim xib bɪx aixim bhaan. Mi' pim pui' xi chu daa'ñchu'nda' nat jax tu ja jii gui' nam bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik guch Gi'kora' nam pu'ñi giilhim jum tulhiiñaimik bɪx aixim bhaan nam tii tu a'gada' gu ñio'ki'ñ. ¹¹ Aapi'm ba' pu'ñi ip, na gu' aach nach jɪ'k ba ti jɪgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gammiji jich a'm ti nɪdhidhat jich palhbui'ñchu' guch Gi'kora' nach ba' gammijix bhai'ch chaatit jix jɪjɪgim jup tui'ka' guch i'ii'mda' bhaan, sia kuch pu'ñi bɪx aixim bhaan jich chulhiiñ. Jax japim gi bax maat nat tu jii bijik gui' na Job tɪgich? Jaiñ nat giilhim jum tulhii bɪx aixim bhaan, ku gu' mi' nat xi ñakoo sia ku jax giilhim jix buam tu tatda', joidham jix bhai' tu jii ji, gə'p jum duukam jup tu duu gu Dios buiñor, jix joi'ndat palhbui, na gu' bhaan ti nɪdhidhat jup tui'ka'. Aach ba' pu'ñi ip jiiñ jaaduñ no'ch xi ñakoo' siach pu'ñi giilhim jich chulhiiñ tu' na pɪx bhaan, gui' dhoch palhbuidha', na gu' gui' joidham jir jix bhai'kam, dai pɪx ji no'ch jix biiñak buiñor.

¹² Gio ja'pniñ ba' moo tiip kai'chit jiiñ jaduun jich Xoi'kam bhaan na pim tui'ñgida' git, na pim cham pai' dhuuk jax kai'chdha' dho na dhix dhaam bhaan jix maati' ka' nar pui' ka' jax na pim kai'chdha', piam dhi oi'ñga'n, piam sia gu tu' ya' kam dhi oi'ñga'n, na pim pui' jim aagit na dhi' ba' jam palhbuidha' piam ku jam tulhiiñchuda' no' jax dhuukat cham jir pui' jax na pim kai'chdha'. Ja'pji daipu' na pim pu tɪ'ya' pɪx na cham no' pim jix maat na cham jir pui'. Piam no' pim jix maat nar pui', dho daipu' na pim pu tɪ'ya' pɪx na jəp'. Daipu' dhi' nax aa' guch Gi'kora' nach silhkam tuch a'a'gi'ñdha' na ba' cham dhi' bhaan jich chulhiiñchuda' gatuuok no't ba tum kuugalh.

¹³ Gu' ba' no' moo maadit aapi'm cham bhai' tu jim na tu' na pɪx bhaan jum tulhiiñ, jum aa' na soi'm ilhdhai

pu tii'da' gu Dios na palhbuidha' na ba' mi' dhir cham kam tulhiiñdha'. Piam ku gu'x bhai' tu jim, ba'x jikgim jup tu'ii' nax bhai' tu tatda', dho gu' dai dho na laala'ñxi'ñdha' gu alabaa'n buiñor gu Dios na taxchaabgi'ñdha'.
 14 Piam ku gu' jaroi' maadit e'e gu jax chu'm kokdai' na ki'n jix ka'ook, dai na ja umua'ñdha' dho guch Xoi'kam jii'gi'ñdham gui' nam ji'k bijik dir ba ti jii'gi'ñ nam tu daa'ñxidha' buiñor gu Dios na dua'ñdha' xi juulhdhai am palhiip gu asait. 15 Dua'ñdha' dho guch Gi'kora' no' mit bix ja jujur ki'n soi'm ilhdhak buiñor tu daa'ñxi, tu ua'ñdha' ip no't tu' bhaan jum ua'tulh buiñor. 16 Pu'ñi ja'k jum aa' na pim duiñchu'nda'ñ jaaduñ. Xi chu a'gat japim xi chum uañdhat maa'n ñi'ook xip bua't no' pimit tu' bhaan mam ua'tulh dai aapi'm jam bui, na ba' gu'p jam ke'ke'ke' gu Dios na pim pai' dhuuk pu'ñi soi' ba titdada' na pim tum daa'ñxi'ñdha' bix ji'ma'n na jam dudua'ñdha' no't ba ji jam ai gu jax chu'm ko'kdai', sia gu jam i'ii'mda' bhaan. Na gu' gu jaroi' no' moo mi' pui' xi dhuiñchu' na jax ja'k moox aa' guch Gi'kora', bixchu'x bhai'm duukam jix bhaai' na pu tu duña' bhaankamu'n, na gu' ke'ke'ke' na pai' dhuuk mui' ba taanda'. 17 Ja'pni na jax gu Eliiyas gui' na bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik guch Gi'kora'. Jaiñ na ti pui' pix jup jir tu'm kat na jax aach, cham tu' mu pai'r tu'p tu'm da'kat. Ti' na ke'ke'ke' gu Dios na pai' dhuuk taanda' gu tu', na gu'x mat ka' na mi' pui' jimda' na jax jix aa'. Jaiñ jano' nat soi'm ilhdhat pu ti'ñ gu Dios na cham tu duukchuda' baik oidha' daman taak mi' na ji'x jir Israel. Pui' dho ji chu buus, kai gu Dios nat ji'k jax ti'ñ. 18 Gio mi' dhir nat xi buus gu ja'kbui' baik oidha' daman taak, gio soi'm ilhdhak pui'p xi chi'ñ gu Dios nax bhaai' na ba tu duukchuda'. Pui' giop ji chu buus, giop ba duu'n mi' na ji'x jir Israel na mit ba' giop ba ti i'sa gu ja'tkam. Pu'ñi ip ba' aach no'ch moox biiñak buiñor guch Gi'kora'.

19 Gu' ba' no' moo jax dhuukat jaroi' maadit cham tu' kap jim buix buiñor gu Dios, no' gu' maakam pix ba tui'dhi' na jax cham pui' ja'k aa', ba' no't gu' jaroi' maadit jix joi'ndak tiigik guguux na gio mi' pui'p ba jimia' na jax jix aa' gu Dios, 20 dhi' g'e'kam ki'n jix bhai' ba duña', na gu' guguuxdhaimi na jax ja'k dui giop bax biiñak ka' buiñor guch Gi'kora', ba' bix pu tu ua'ñdha' ip gio gu Dios na ji'k ua'tulhdharga'n. Mi' dhir ba' cham tu' mu ja'k ka bhichgi'da' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha' git.

GU BHPI' KAM UA'NA'N GU PEEGRO

*Na mui' ba ja ñio'kdha' gu Piegro
guch Xoi'kam jii'gi'ñdham*

¹ Aañ Piegro nañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam, ya' ñir mu tu jam ua'ñxi'ñ iñ aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim mummu ja'p oi'dha' mui' kap na pai' jai' dippir bhaan bipio', pui' na jax aapi'm jiñ jaaduñ na pim mummu ja'k oi'dha' na pai' Ponto dibir bhaan bipio', gio aapi'm na pim mummu ja'k jup oi'dha' na pai' Galaasia dibir bhaan jup bipio', gio ba' moo aapi'm ip na pim mummu ja'k oi'dha' na pai' Kapadoosia dibir bhaan bipio', gio ba' aapi'm na pim mummu ja'k oi'dha' na pai' Aasia dibir bhaan jup bipio', gio aapi'm na pim mummu ja'k jup oidha' na pai' Bitinia dibir bhaan bipio'. ² Nat gu' bijik ñir pu chu'm ki'n jam a'm ti ti gu Dios na pim pu'ñi ti jii'ñdha' buiñor gu Maraa'n jich Xoi'kam, gio ba' nat bix ji'ma'n jam tajaan gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n na pim ba' kaichgit mi' pui' xi bhichgida' na jax ja'k jam jurtudidha', gam na jam mattu'nka' nat guch Xoi'kam tu jam uañ gu jam ua'tulhdhara' jano' nat pai' dhuuk jaax gu i'ra'n bhai' bhaan gu kuruus na mit sissapa, na pim ba' mi' ñir cham tu' ka ua'tulhdhix ka'. Ja'pni, moo git ba' gu Dios pix jam a'm ti ñiidhidha' na pim ba' gammiji cham tu' bhaan jax jim aagit jix jijkim jup tui'ka'ñ jaaduñ.

*Nach jax ja'k dui mai'chia' gux kii'p
jum duukam na cham jax jum bua*

³ Ja'p moor ge'kam ji gu Dios jich Gi'kora' gui' nat bha joot gu Jesus jich Xoi'kam ya' dhi oi'nga'n, tu daanda' ich buiñor jiñ jaaduñ na gu'r jix bhai'kam. Ti' nat jix bhai' duu nat xich joi'ndak tuch uañ guch ua'tulhdhara' nach jix u'ua'tulhdhix kat, nat tuch ñamkix guch Xoi'kam

jano' nat muukik duadik giop bam mu ñir koi'nga'n tir na mit pai' ti yaas. Ba' xib ja'p ji buus na chich giop ba maaxir nach ji'k ba ti jii'gi'ñ buiñor, xib ba' gu' dai ji nach jix bhai'ch chaatit pix am ti ñirda' nach a'm tu bi'ya' gui' nat tuch iimchuda gu Dios, ⁴ nap kai'ch na saak jich makia' gatuuk gu ge'ger jup tum duu'nkam no' chich bhammi ba ai na pai'p tu'ii', gui' na cham ji'xdha' jax jum duña' ni gu cham pai' dhuuk kilhii'ñchai nai' ji dhibaa'. Ka git na gu' pui' ji chu buusnia' nañ jax jam titda, ⁵ na pim gu' bix jam jujur ki'n bax biiñak buiñor gu Dios, ge'kam ki'n jam a'm ba ti ñidhim ba' gu xib. Ba' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n, dai na ba jam baidhika'x dhaam na pim pai' gammijix jijkim bap tui'ka', cham tu' mu ja'k na pai'r tu tulhiiñara'.

⁶ Ba' aapi'm dhi' ki'n jix bhai' pix bam taat ka'ñ jaaduñ na pim ba tu iimchudhix, cha'pim kuu' jimida' sia ku ji'x cham bhai' tu jam jim tu' bhaan. Mui' pim xix biiñak ka' buiñor guch Gi'kora' na gu' gatuuk joidham jix bhai' tu jam jimia'. ⁷ Na gu' dhi' cham pik jir tu' sia ku pim jum tulhiiñ tu' na pix bhaan, na gu' bhaan pix jix maati' ka' no' pim moo tu' silhkam bix jam jujur ki'n jix biiñak buiñor guch Gi'kora'. Ja'pni na jax ba' jia gux uam totbikdam nax dha'ram namik, nam gu' xi mimi'ñdha' tai chir nam mi' pix mamtida' no' moor di' gux kii', piam ku gu' gui' na cham pik tu' bhai'. Aapi'm ba' pu'ñi ip jiñ jaaduñ, mi' pix bhaan jix maati' ka' no' pim moo silhkam jix biiñak buiñor guch Gi'kora' no' pim pu'ñi tu' bhaan jum tulhiiñ. Ba' no' pim pur maa'n na pim jax jix biiñak, ja'p ji buusnia' buiñor gu Dios na pim aapi'm jir di' gui' nax dha'ram namik. Jix io'm tu' ka'm jam ilhii'ñ gu Dios, cham tu' pui' na jax gux uam totbikdam, na gu' dhi' pui' pix jup jum xichui'dha' saalhiom. Ba' jano' na pai' dhuuk ya' ba aaya' guch Xoi'kam, joidham pix jix bhai' jam tidai jam baidhika'

buiñor, na gu'x mat ka' na pim aapi'm gammijix biiñak kat buiñor sia ku pimit jum tulhii.

⁸ Na pim gu' aapi'm buiñor ti jiiñdhat tu' ka'm niidhat guch Xoi'kam mi' pui' ba jiim na jax jix aa', sia ku pimit cham tu' maaxik tiigik na ya' xi oilhimik. Jix maat in na pim bix jam jujur ki'n jix biiñak buiñor, sia ku pim jix maat na cham tu' ya' kap tu'ii' dhi oi'nga'n bhaan, gam na pim ge'kam ki'n jix bhai'm taatit buiñor jix jijikgim jup tu'ii' na pu cham bhaai' na pim jax xim buada' ni na pim jax xi chitdada', ⁹ na pim pui' xim aa' nat ge'kam ki'n jix bhai' ba duu nat tu jam uan gu jam ua'tulhdhara' na pim ba' mi' dhir cham tu' kam tulhiiña', dai na ba jam baidhika'x dhaam nat pai' tu jam iimchuda. Pui' ku pim chi ba' cham jax jum aagit mui' xix biiñak buiñor bix jam jujur ki'n sia ku pim jum tulhiiñ tu' bhaan.

¹⁰ Na gu' gui' nam bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, pui' tu a'gimik am gio na mit pui' tu ua'nak na sap pu'ni jax chu'm tanoolh jix joi'ndat jam tiigai gu Dios tu jam uan'dha' gu jam ua'tulhdhara' na pim ba' cham jum tulhiiña' gatuuk. ¹¹ Diilh guch Xoi'kam pui' ja'k ja jurtu'nka' gui' ji' nam bhaankamu'n tu a'gada' gu ñio'ki'ñ jano', na ji'k jax tu duña' no't pu'ni ya' ba ai dhi oi'nga'n bhaan, gam na jax ja'k jum tulhiiña' ja a'mkam na ba' mi' dhir jix io'm ge'kam ki'n ba daasa' guch Gi'kora'. Tii ba' xim ga'ngada' am ja jujur am bhaan nam jix maachik ka' na jaroi' ba' pui'r jich Xoi'kam ka', na pai' dhir buusni ba' pui' ba ja palhbuidha' gu ja'tkam, gam na pai' dhuuk ba' pui' tum duña' gu pui' na jax ja jurtu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uan Ii'mda'. ¹² Ba' diilh gu Dios ba ja mattuda gui' ji' nam bhaankamu'n tu a'gada' na cham tu' jano' pui' tu kuugalhdha' na pui' tu ja uan'dha' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam nam pai' dhuuk mi' kapup oipoda' gui'. Ja'ppi sap jix io'm gatuuk ji na ba'

pui' ba tu kuugalhdha', xib bak ba' nach pai' dhuuk pu'ni ya' ba oipoda' aach. Jain, pui' dho ba tum kuugalh ba' xib na mit ji'k jax tu ua'nak gui' ji' nam bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik guch Gi'kora'. Ya' dho pek guch Xoi'kam pui' xi chu duuk nat tu' ki'n bha jii. Xib ba' dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook nai'p ba tum a'gichu' na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, nat ji'k ja a'm tajaa gu Dios gux Dhuudu' kam jix Uan Ii'mdaga'n gui' na ja a'm tajaañixchu'ndat gui' nam bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik, na ba' ja mattudidha' nam jax ja'k tu a'gada', piam nam ki'n machia' gu tu' no'm jix maachik sia moo jax jix xijai, nam sia gu noonbi'ñ gu Dios cham ji'xdha' machia' siam tiix maachik.

Gu Piegro nap kai'chdha' nach sap jix chu uan kir bap tui'ka' na jax gu Dios

¹³ Ba' aan jam guguuxi'ñ jiiñ jaaduñ na pim siamri mi' pui' xi jiiimit na jax jix aa' guch Gi'kora' pix am ti niirda' jano' na pai' dhuuk ya' aaya' guch Xoi'kam na ba' mi' dhir ba jam makia' gu ge'ger jup tum duu'nkam nat jam iimchuda gu Dios na jam makia'. ¹⁴ Cha'pim mu ja'k bhaan ka titi'ñchoka' gu tu' ya' kam dhi oi'nga'n na pim jax tu buimik jano' na pim chakui ti jiiñdhat buiñor guch Xoi'kam, na pim gu' aapi'm xib bar maamra'n gu Dios. ¹⁵ Gu' ja'ppi dai ji na pim pix bhaan ji baapmigia' na pim mi' pui' xi jiiimda' na jax ja'k moox aa' guch Gi'kora' na pim ba' pu'ni duujix chu uan kir bap tui'ka' ja'p na jax gui' nat jaroi' xi jam joi'ndak jam a'm ti ti na joidham jix uan. ¹⁶ Na pim gu' bax maat na jax jum kai'ch gu ñio'ki'ñ mi' pai' u'uan ta'm na tu ua'ñix nap jum kai'ch bo: "Joidham japim jix chu uan kir jup tui'ka' ja'p na jax aan nañ joidham jix uan."

¹⁷ Gu' ba' gu xib jum aa' na pim siamri soi'm ilhdhat mi' pui' xi jiiimda' na jax ja'k jix ki' ka'm ni'ñ gu Dios, gui' na pim pui' ba iim xib nar

jam Gi'kora', na pim ya' kapup dudua dhi oi'nga'n dhi jam tutku' bhaan, na ba' jam baidhika' jix dhaam ja'k. Na gu' gui' cham ji'xdha' jaroi' joi'nda' no'x maat nat cham mi' pui' jii na jax jix aa' jano' na pai' dhuuk jum aaya' na ja aagi'ndha' bix gu ja'tkam nam tu' jax buimii nam duduakat. Bix ji na mi' pui' xi ja tida' nam silhkam kuiñcha bia' na mit cham mi' pui' jii nat jax tu daasak, cham tu' na gu' ji'k ba'p jix ja joi'gi'nda' sia ku mit cham tu' ka'm tii. ¹⁸ Ba' aapi'm jii jaaduñ cham pu chu't, tu' ka'm japim xi ñiidhat gu Dios, nat gu'x bhai' ba duu nat tuch uañ guch ua'tulhdhara' nach buam pix tu jimdat nam jax tu jimdat guch bopxi kat gam jich kukuulsi kat, nat bha joot guch Xoi'kam na ya' tuch ñamkixdha' ki'n gui' nax io'm jix dha'ram namik, cham tu' ki'n gu tu' ya' kam dhi oi'nga'n na sap pik ba' pui' tiix dha'ram jup namik, pui' na jax gux uam totbikdam gio gux chua totbikdam na nai' pix jim xichui'dha' mikkat. ¹⁹ Gu' ja'pji gu i'ra'n guch Xoi'kam nat jaax bhaan gu kuruus nax io'm jix dha'ram namik nat ki'n tuch ñamkix nach jix u'ua'tulhdhix kat, na mit mua sissapak kuruus ta'm na ba' mi' dhir pu'ni duuji tuch uañdhix ka' guch ua'tulhdhara'. Ja'p jum duu na jax maa'n gux ki'x dhuakam gu kasnir nam ba makgirta' bhaan gu sasoi' mimii'ñkar. ²⁰ Gu Dios bijik dir na chakui ya'r oi'nga'n ka' pu pu chu'm ki'n dai jia guch Xoi'kam na sap ba' pu'ni bha jimii ya'ch a'mkam jum tulhiiña' na tuch ñamkixdha' nach jix u'ua'tulhdhix, nach ba' mi' dhir cham mai' ka suulhgia'. Dho jaiñ, pui' tum duu dho, ya' dho xi eek pui' xi chu kuugalhdhak. Ja'p moo joidham iam, tii' na gu' jano' pik nach pai' dhuuk ya' ba oipo aach, jix bhai' tuch jii dho gu', nat gu' ba tuch uañ gu Dios guch ua'tulhdhara'. ²¹ Jix bhai' duu dho guch Xoi'kam nat tuch ñamkix, nach gu' mi' dhir ba' pu'ni duuji dai gu Dios pix buiñor bax biiñak ka', gui'

nat jaroi' dua'ñdhak giop bamii' guch Xoi'kam mu dir koi'nga'n tir na mit pai' tii yaas gu ja'tkam xi mu'aak nat ba' mi' dhir jix io'm g'kam ki'n ba dai bhammix dhaam. Ba' xib dai gui' pim pix buiñor jix biiñak kat ti nirda' na pui' tu kuugalhdha' nat jax tuch dhaaxdhak.

²² Na pim gu' aapi'm jix chu uañ kir ba'p tu'ii' ba' xib, na pim gu' keket gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios mi' pui' ba bhichu' na jax jix aa' ti jii'ndhat buiñor guch Xoi'kam, nat gu' ba tu jam uañ gu jam ua'tulhdhara', gio na pimit ba maat na pim jax ja'k dui jix bhai' kai'chit xim jajo'gi'ndat tu oi'ñka' bix ji'ma'n gammiji. Ba' dhi' pu'ni ja'k japim duiñchu'nda' gammiji nabap tanoolh, cha'pim tu' bhaan jum kokdada', gu' ja'pji na pim joidham jix bhai' kai'chit jix bhai' xim ti titdat xim ja joi'gi'nda' ji bix ji'ma'n bix jam jujur ki'n gio na pim ji'x jup jum taat.

²³ Na gu' aapi'm na pim mi' pui' ba jiiim na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, ja'p ji buus na pimit giop ba maaxir gu jam i'ii'mda' bhaan, cham tu' gu ya' maaxik na jax na pimit pai' dhuuk maaxir dhi tuuku' bhaan. Gu ja'pji na pim mi' pui' ba jiiim ji na jax jix aa' guch Gi'kora' na jax bam kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ, nat gu' ba pataasa gu jam i'ii'mda', cham tu' pui' ja'k ka tu jim japim na pim jax chu jimdat. Ba' dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na pim kaichgit mi' pui' ba jiiim, cham pai' dhuuk jum pataasa' ni ku cham pai' dhuuk jugia', gammiji ya' pui' pu tu daaxix ka' na jax ba tu ua'ñix. ²⁴ Pui' na jax ba tu ua'ñix maa'n kap gu ñio'ki'ñ gu Dios nap jum kai'ch:

Bix na ji'k gu ja'tkam ja'pni pix ji buan am na jax gu sai' na mu ja'p tuut.

Ba' nam pai' dhuuk bar g'g'kam ka', ja'p pix jup ji buanda' am na jax gu yooxga'n.

Ba' na pai' dhuuk bhaatai nai' ji gakia' gu sai',

bix gu yooxga'n pix cham pai' mat-
gilhia',
na gu' ba gokia' gu toona'n.
25 Pu'ni ip gu ja'tkam ya' dhi oi'nga'n,
alhio pix nam ya' oipoda',
gu' matgam gu ñio'ki'ñ gu Dios cham
pai' dhuuk jugia' ji,
gammiji ya' pui' pu tu daaxix ka' nat
jax ba tu dai na tu aagix ka',
ni ku cham pai' dhuuk jum pataasa'.
Ba' dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook
na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam na
jax jir tu'm kam na xib mui' kap tum
a'gichu', jir di' pix gu ñio'ki'ñ gu Dios
na gammiji pui' pup tu aagix ka'.

2

1 Ba' aapi'm jiñ jaaduñ, mi' pim pui'
xi jiimit na jax jix aa' guch Gi'kora',
cham tu' na pim pui' pix xim tütgat
na pim jir jich Xoi'kam jügi'ñdham
pu cham tu' ka'm ñi'ñdha' na jax jix
aa', sia ku pim gu' pui' ti xi chu
bua nam jax ja'k bhaan pui' jam
ilhi'ñdha' gu ja'tkam na pim jir jich
Xoi'kam jügi'ñdham. Gu' ja'pji na pim
silhkam tu' ka'm ñi'ñdha' ji. Cha'pim
bix aixim jix buam jum duukam
kap tu buada', ni ku pim cham jum
i'iatgi'ñdhat, silhkam japim tu a'gada'.
Ni ku pim cham tu' ka' jügak ka' maa'n
no' tu' bia', gam na pim cham nai' ka
tu a'gada'. 2 Gu' ja'pji dai ji na pim
joidham bax maachik ka' na jax pik
ja'k jix aa' gu Dios na pim tui'ngida',
na pim ki'n joidham jix kokba'n ka'
gu jam i'ii'mda' bhaan, ja'p na jax
gu a'aal gu' nam kia'pix maaxilhia'
nam gu' joidham gammiji pix kax
xi'ik ka'. Pu'ni ip aapi'm jiñ jaaduñ,
mui' pim xi gaa'ñchu'nda' na jax pik
ja'k jix aa' guch Gi'kora' na pim ba'
cham mu ja'k ka bhüichgida' na pim
pai' gammiji mi' pup jum tulhi'ñdha'
git, 3 no' pim dho ji moo baabui'
pui' bax chu maat na joidham jir jix
bhai'kam gu Dios piam ku gu' cham.

*Guch Xoi'kam na ja'p ji buusan na
jax maa'n gu jodai gui' nax io'm jix ki'*

4 Mui' pim xix biiñak ka'x io'm
buiñor guch Xoi'kam jiñ jaaduñ, na
gu' gui'x io'm jir gø'p jum duukam

buiñor gu Dios, pui' kut ba' gø'kam
ki'n bhaan ti tügik bha joot ya' dhi
oi'nga'n. Gui' ja'p ji buusan jia na
jax maa'n gu jodai gui' nax io'm jir
jix ki' na mit tu' pix ilhdhak ja'p xi
dhuuk gu ja'tkam cham kügalhdhak.

5 Ba' aapi'm no' pim moo bix jam ju-
jur ki'n ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam,
gu Dios pu chu'm jup jam duña' na
jax gu jodai gux kiki' joidham, mi'
dhir ba' ki'n küisa' gux abhaar gu
chiopga'n. Piam na pu chu'm jup jam
duña' na jax gui' nam mi'r gø'gø'kam
ka' jax chu'm chiop, nam mi' oipot
tu makgirxi'ñdha' gu Dios gam nam
tu kubhioñxi'ñdha' na gammiji gui' na
joidham jix kügalhdhidha'. Aapi'm
pu'ñip ji bubuakia'ñ jaaduñ no' pim
moo pix bhaan ji baapmigim na pim
mi' pui' jiimit jix biiñak buiñor guch
Xoi'kam nar gø'p jum duukam buiñor
gu Dios, 6 pui' na jax bam kai'ch mi'
pai' u'uan ta'm na pai' tu ua'ñix gu
ñio'ki'ñ gu Dios nap jum kai'ch:

Maa'n jañ mu jootsa' gui' nañ
a'mkam ja palhbuidha' gu Sion
oi'ñkam nar gø'p jum duukam
aañ jiñ bui.

Gui' ja'p ji buusan na jax maa'n gu gø'
jodai nax io'm jum aa' nam mi'
daasa' gu bhühii'ñbakchadam
nam pai' bhaan jum o'to'nka'
gu jai' jodai.

Ba' gu jaroi' no't soi'm ilhdhak ti jii'ñ
buiñor,
gø'kam ki'n jix bhai' ba tu jimia'
gio nañ ba palhbui'ñchu'nda'
gammiji.

7 Aapi'm dho pui'p bax maat nar
gø'p jum duukam gui' ji' na ja'p ji
buusan na jax gu jodai gux ki' joid-
ham, na pim gu' ba ti jügi'ñ buiñor
bix jam jujur ki'n. Gu' ba' gui' nam
ji'k cham kügalhdhat cham ti jügi'ñ
buiñor, dhi' bhaan pix pui' ba tum
kuugalhdha' nat jax tum ua'nak bijik
nap jum kai'ch:

Gu jodai na mit mai' ti xi buak gu
bhühii'ñbakchadam,
xib mi' daa na pai'x io'm jum aa' nam
bhaan jum o'to'n gu jai' jodai.

8 Gio jumai kap ja'pnip jum kai'ch ip:

Dhi' ji' dhi jodai bhaan jutbui ia'lhia' am gu ja'tkam.

Maaxik dho pui' ba ji buusan nam ba ia'lhix jutbuk bhaan dhi jodai gui' nam ji'k cham tu' ka'm nii'n guch Gi'kora', na gu' dai na ba ja tulhiiñchuda' gatuuk nam cham ti jii'n'dha' buiñor guch Xoi'kam na ti tum a'ga gu ñio'ki'n. Dhi' ba' pu'ñi ja'k ja bi'chulhi'n.

⁹ Aapi'm nat gu' xi jam joi'ndak jam a'm ti ti gu Dios na pim ba' pu'ñi tu' ka'm niidhat mi' pui' jii'mda' na jax jix aa' na ba' jam a'm ti niidhidha', gio na pim ba' pui' bar tuutu'm ka' na jax gui' nam mu ja'p tu juanda' chiop bhaankamu'n gu Dios, gam na pim sap ba' joidham jix chu uañ kir bap tui'ka' gammiji na jax gui', na pim gu' mi' pui' jii'mda' na jax jix aa'. Pu chu'm ki'n jam a'm ti ti ip gu Dios jiñ jaaduñ na pim joidham tu' ka'm niidhat nai' xi jimia' biix kap na pim tu a'gapu' gux bhaim kai'chdham ñio'ki'n na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, na pim ja aa'ñdhidha' gu ja'tkam nat gui' xi jam joi'ndak jam boosolh mu dir jix chu tukgam tir na pim pai'p tu't, na pim ba' mi' dhir pu'ñi joidham jix chu maax kir bap tui'ka'. ¹⁰ Na gu' jano' na pimit chakui ti jii'gi'ñdhak buiñor guch Xoi'kam, cham tu' jam a'm ti niidhat gu Dios, ni ku cham pai' xi jam joi'gi'ndat. Gu' matgam xib na pim ba kaichu', gè'kam ki'n ji na jam a'm ti niidhidhat xi jam joi'gi'n, na pim gu' buiñor bap tui'dhi' mi' pui' jii'mit na jax jix aa'.

Nach jax ja'k bhaankamu'n tu juanda' gu Dios

¹¹ Ja'pniñ ba' moo tiip kai'chit jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, na pim gammijix bhai' pix jum taat ka', na pim gu' cham xiim ba jimia' maakam ja'k na pai' joidham jix chu abhaar. Na gu' xib ja'p ji buusan na pim ya' pix ja'p bhichu' dhi oi'ñga'n bhaan, ja'p na jax pai' no'ñ cham jir mi' kam. Pui' ji buusan na pim cham tu'r ya' kam dhi oi'ñga'n, ba'm aa' na pim siamrix bhai' xi chu jimdat na jax jix

kaa' ka'm nii'n guch Gi'kora' na pim ba' jimia' jix dhaam. Cha'pim pui' ja'k jup tu jimda' nam jax tu jim gu ya' kam dhi oi'ñga'n nam cham tu' ka'm nii'n gu Dios. Xi ñakoo'nda' pim sia ku pim ti pui'p jix chu duñiik. ¹² Jix bhai' pim xi chu jimda' na jax jix aa' gu Dios mi' ja bui gui' nam cham ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Na ba' jano' na pai' dhuuk jum aaya' na ja aagi'ñdha' gu Dios biix gu ja'tkam nam tu' jax buimii nam duduakat, ba machia' am na pimit aapi'm silhkam tu' ka'm tiigik guch Xoi'kam, nam gu' xi jam nii'n'dha' na pix jix bhai' jam tiidai jam aichdha' na pai'p tu'ii'. Ba' dai nam ba gè'kamtuda' gu Dios, sia kum gu' xib ka xi jam bhaamki'n nam jam nii'n na pim maakam pix tu jim na jax cham ja ko'raar.

¹³ Jam guguuxi'n iñ ip jiñ jaaduñ na pim tu' ka'm xi ja niidhat gu gè'gèrkam ya' kam dhi oi'ñga'n, pui' na jax gux io'm gè'kam Rooma kam. Pu'ñi ja'k jix kii' ka'm nii'n gu' gu Dios na pim tu' ka'm ja nii'n'dha' gu gè'gèrkam. ¹⁴ Sia gui' pim tu' ka'm ja niidhat nat jix kakai' ki'n mu ja'p ja darai jam bui na gè'gèr jir kikcham na ba' bhaankamu'n ja silhka'nda' gu ja'tkam, gio nam ja tulhiiñchu'nda' gu ji'k nam buam pix tu buada' na jax cham jir am. Dai ba' gui' nam tu' ka'm ti niidhat jix bhai' tu jimda'x kiki' ja'tkam ja bia'ka' am. ¹⁵ Na gu' guch Gi'kora' pui' ja'k jix aa' na pim tu' ka'm ti niidhat jix bhai' xi chu jimda' na jax ja'k jir am, nam ba' cham tu' bhaan jax jam a'gada' gui' nam cham tu' ka'm ti nii'n. ¿Jax jam gi bia' nam ba ji chi'ya' jam biibhi' dhir no' pim gu'x bhai' xi chu jim?

¹⁶ Ku pim ji gu' cham pik moo ja'p xi' pik jup ka xim ua'tulhi'ñdha' ji jiñ jaaduñ na pim pui' jim aagit na gammiji tu jam uañi'ñka' guch Xoi'kam nat ba tu jam namkix bhaan gu kuruus, gu' ja'ppi na pim jix bhai' ba tu jimda' ji ya' dir ja'p ja'k, dai na pim jix bhaim taatit bhaankamu'n ba tu juana' gu Dios. ¹⁷ Soi'm ilhdhat japim tu' ka'm xi niidhat gu Dios,

sia gux io'm gø'kam Rooma kam nañ jax ba jam titda bii'pi', sia gui' nam jir ja'ppix ja'tkam nam cham ti jii'gi'n buiñor guch Xoi'kam, gam sia gui' nam bar jich Xoi'kam jii'gi'ndham japim jix ja joi'ndat ja palhbuidhat ki'n gu tu' na ja a'm jum aagaidha'.

Gu Peegro nap kai'chdha' nach ja'xbui' pui'p xich chulhii'ndha' nat jax jum tulhii' guch Xoi'kam

18 Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim nai' ja'p jir tujuandam, jam guguuxi'n in ip na pim tu' ka'm xi ja niidhat gui' na pim ja bui tu juan. Mi' pim pui' xi dhuñiidhat jax ña jam tiidaidha', sia ku cham pik jir ki' maa'nkam gu jaroi' na pim buiñor tu juanda' no' cham jir jix bhai'kam. Cham tu' na gu' moo dai no'r jix bhai'kam na pim ba'x bhai' tu juañxi'ndha', ja'pji sia ji no'r jax chu'm. 19 Cham jax bua sia kum jam tulhii'ndha', na gu'r joidham aach jich bui nach ba ti jii'gi'n buiñor guch Xoi'kam no'm pu'ñich chulhii'ndha' ja'p pix sia kuch cham tu' jax bua gu tu' nar jix buam jum duukam, dai nach jix bhai'ch chaatit mui' xix biiñak ka' pix buiñor gu Dios. Gui' diilh jich guguuxi'ndha' na ba' cham pik moo jax xi chu tatda' ka', na gu'ch a'm ti niidhat jup tui'ka', gio na gu'x mat ka' nam ja'p pix jich chulhii'ndha'. 20 Gu' ji no' chich gu' diilh tu' jax dhuu nar jix buam jum duukam, ¿jax jach dhuix bhai'ch chaatit tu nakoo'nda' no' mit pu'ñi bach chulhii'ndha', no' chich gu' diilh cham am ji buak ja bui? Pui' pix chu'm jich a'm bam aa'nda' gu', nach gu' bach ua'tulhdha'. Gu' ji no'ch gu' ti moo cham tu' jax bua gu tu' nar jix buam jum duukam, no' mit bhai' jich chulhii'ndha', dhi' ji' ji nax abhaaruix buiñor gu Dios, jix bhai'm taat ka' ip no'ch aach cham jax jich aagit xi ñakoo' no'm pu'ñi bach chulhii'ndha'. 21 Pu'ñi ja'k aa' nach tui'ngida'ñ jaaduñ, mi'ch pui'p xi chu daa'ndha'nda' nat jax jum duu guch Xoi'kam jano' nat jum tulhii' jich

a'mkam, nat gu' xich joi'ndak ba tuch uañ guch ua'tulhdhara'. Dai ba' nach pu'ñi mi' pix pui'p ji bhiiya' nat jax tu jii' gui', 22 nat cham pai' dhuuk tu' bhaan jum ua'tulhdhak, ni nat cham pai' dhuuk iatda' tu a'gak, silhkam tu ja a'gi'ndha' gu ja'tkam. 23 Jaiñ na gu' jano' na mit mi' ja'p daasak giilhim titdaimik na jax aa', gam nam giilhim ai'chuxdhimik, cham pai' jax kai'ch, ni kut iam mu dir bha ja'k giilhim bhai'p ja ti'n na jax aa', mi' pix ji na pu tu'ii'. Gio na mit pai' dhuuk bhai' ji chulhii'ndha', na mit bhai' ji giimi, cham pai' jax xim bua na git xim palhbuidha', ni ku pai' xim o'to'n, daipu' na soi' xim ilhii'ñ buiñor gu Dios bhammi ja'k jix dhaam na pai'p tu'ii', na jaroi'x bhai'x maat no' kui'ndha' bia' ka' ba' cham. 24 Guch Xoi'kam dho ba' ti bhik bix guch ua'tulhdhara' jano' na mit pai' dhuuk pu'ñi xi chulhii'ndha' gu ja'tkam ba sissapa kuruus ta'm, nach sap ba' mi' dhir cham tu' ka u'ua'tulhdhix ka', nat gu' bix bhammi ja'k ji bii tukgaran guch Xoi'kam guch ua'tulhdhara'. Xib ba' dai nach pix bhaan ji baapmigia' nach mi' pui' xi jii'ndha' na jax jax aa' nach tui'ngida'. Guch Xoi'kam pui' kai'ndha' pix jum tulhii' jia jich a'mkam nach ba' aach ba duduadhia' nach jix kako'k kat ki'n guch ua'tulhdhara', na ba' mi' dhir jich a'm ba ti niidhidha'. 25 Nach gu' aach ja'pni pix tu't na jax gu kakaasnir no' cham jaroi' jai'ch na ja bipia'da', nam gammiji' pix cha'tak jii'ndha', jai' ja'p ja'k gio jai' ja'p ja'k. Gu' matgim xib bax maat ich ji na jaroi'r jix ki' bipia'dam, guch Xoi'kam dho nach jaroi' buiñor ti jii'ndha' bax biiñak. Gui' ji na ba'ch a'm ti niidhidhat jich nuukdaim nach ba' gammijix jikgim bap tui'ka', nach gu' cham tu' mai' ka suulhgix.

3

Nam jax ja'k tu't tu oi'ñka' gui' nam jir jum bipnagim

1 Gio aapi'm u'uub jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim ti bipna', jam

guguuxi'ñ iñ ip na pim siamri tu' ka'm xi ja naidhat gu jam bapna' na pim maap tu oi'dha', na ba' gu' no'm jax dhuukat jai' dhit cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, saalhiom bhai' ji chi jü'ñdha' am, dai nam xi jam nai'ñdha' pix no' pim aapi'm joidham jir jix bhabhai'kam ja bui. Cham pik jum aa'nda' ba' na pim gammiji tu ja a'gi'ñdha' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ² daipu' nam xi jam nai'ñdha' pix na pim aapi'm joidham jix bhai' tu jim na jax ja'k jix abhaaruix, gam no' pim joidham tu' ka'm ti nai'ñ. Mi' dhir ba' pui' jim aaga' am na bak gu'r joidham ji no'ñ ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. ³ Gio ba' na pim pai' dhuuk jum iamtu'nda', cha'pim pik moo ja'p jix a'bhar tim titi'ñdha' gu jajannulh na jax chu'm jix dha'ram namik, am buixim japim pix jix bhai'm buada'. Sia na pim jum gaxbuda', ja'xchudhix kam pix, cham tu'x io'm jix bhai', ni ku pim cham pik tu baapasda' gui' nax io'm jix dha'ram namik nar jix uam totbikdam. ⁴ Gu' ja'ppi gu jam i'ii'mda' bhaan ji na bapi'm aa' na pim jix bhai'm duuka'. Ja'p ji buusnia' na pim gammijix a'bhar tim ti'ii'ñka' gux dha'ram namkim na pu cham jax jum bua, na pim gu' gammiji soi' pix jum ilhdhat mi' pui' jiidma' na jax jix aa' guch Gi'kora'. Ba' mi' dhir dai na jam a'm ba tajaanixchu'nda' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na jam guguuxi'ñdha' na pim ba' gammiji cham tu' bhaan jax jim aagit jix jikgim jup tui'ka'. Dhi' ji' ji nax io'm jix ki' ka'm nai'ñ gu Dios. ⁵ Gui' nam bijik ya' oipimik gu u'uub nam pu'ñi buiñor ti jü'ñdhat guch Gi'kora', pu'ñi ja'k tu jimdat am ji nañ jax ba jam titda, nam gu'x io'm mi' pui' jiidma' na jax jix aa' gu Dios. Cham pai' tu'x io'm jix bhai'm duuka' am, am buixim pix, gio nam joidham tu' ka'm ja nai'ñdha' gu ja bapna', cham tu' nam pu tu'ñiidha' nam diilh jax ilhii'ñdha'. ⁶ Pui' na jax gui' na Saara tügich, jaiñ na joidham tu' ka'm nai'ñdha' gu binga'n Abraam nam maap tu oi'ñka',

gø'kam tugi'ñ xi iimit, na gu' gampai' pix jum ilhii'ñdha' buiñor, cham pai' tu' na diilh gø'kam jum taat ka'. Aapi'm ba' pu'ñi ip u'uub jiiñ jaaduñ, tu' ka'm japim xi ja naidhat jix bhai' xi chu jimda' ja bui gu jam bapna'. Mi' pim pui' xi chu daa'ñchu'nda' nat jax chu jii bijik gu Saara na ba' ja'p ji buusnia' na pim jir maamra'n, na pim gu' pui' ja'k jup xi chu jimda' nat jax tu jii. Ba' no' pim pu'ñi ja'k duiñchu' nañ jax jam titda, cham pai' dhuuk tu' bhaan jix chotdon ka' pim ja bui gu jam bapna', na pim gu' tu' ka'm ja nai'ñdha'. ¿Tu'm gi bhaan bhaaku' jam bui?

⁷ Gu' ba' aapi'm na pim jir chichio'ñ, jam guguuxi'ñ iñ ip na pim siamrix bhai'p xi ja titdat gui' nam jir u'uub nam jir jam bapna'. Cha'pim ja bhaamki'ñdha', xi ja palhbuidhat japim tu' nam jax buada' mi ja'p. Na gu' gu ubii cham tu' ja'xbui' pui'x oo' na jax gui' nar chio'ñ, pui' ku ba'm aa' na pim jix ja joi'ndat ja palhbui'ñdha' na ba' gu' pui'x bhai' tu tatda' ka'. Gio na gu' gu Dios ja'xbui' pui'p jix ja joi'gi'n gui' nam jir u'uub na jax aapi'm, pui'p ja baidhika' gatuuk jix dhaam ja'k nat pai' jam iimchuda aapi'm na jam aichdha', nam gu' pui'p ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Na ba' no' pim pu'ñix bhai' kai'chit maa'n ñi'ook jup duuk na pim jir jum bapnagim, jam køkøkø' gu Dios tu' na pim mui' ba taanda' soi'm ilhdhat.

Nam jax ja'k tu jimda' gui' nam ja tulhiiñchu'nda' siam cham tu' jax bua gu tu' nar jix buam jum duukam

⁸ Ba' bix na pim ji'k ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, jam guguuxi'ñ iñ na pim joidham jix bhai' kai'chit tu oi'ñka'. Joidham japim maa'n ñi'ook xip duukat bix dhit xim ja joi'gi'nda' bix ji'ma'n, panaas ku pim moo jir maa'n na pim jax pix ilhii'ñdha' bix ji'ma'n, cham tu' jai' maakam. Gam na pim joidham jir jix bhabhai'kam ka' ja bui gu jai', gio na pim gampai' pix jum ilhii'ñdha'. ⁹ Tu uañi'ñka' pim gu jaroi' no't tu' jax ma jam duiñ,

cham tu' na pim ya' dir mu ja'k pui'p dooda'. Sia no't jaroi' giilhim jam tii'n na jax cham jir am, tu uañi'ñka' pim sia, cham tu' na pim moo pui' giilhim mui'p tida' ya' dir mu ja'k na jax cham jir am. Xi chu daañxi'ñdha' pim pix buiñor gu Dios nax bhai' tu jimda' sia ku buam pix jam bua, na ba' jam a'm ti niidhidha' ip aapi'm gu Dios, na pim gu'r jix bhabhai'kam ka'. ¹⁰ Pui' na jax bam kai'ch mi' pai' u'uan ta'm na tu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios nap jum kai'ch:

Gu jaroi' no'x aa' na gammijix jikgim bap tui'ka' gio na joidham jix bhai' ba tu tatda' ka', jum aa' nax bhai' ba tu ñiokda' na jax jir am, cham tu' na giilhim pix kai'chdha' na jax cham pui' tum ñiok, gio na cham tu' iatda' ka tu a'gada', ja'pji silhkam na tu a'gada' na jax jir pui'.

¹¹ Gio ba' na cham tu' bix aixim jix buam ka tu buada' na jax cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios, gu' ja'pji dai ji na pix bhaan ji bamgidha' nax bhai'm duukam bap tu buada' na jax jix aa', na ba' pu'ñi duuji gammiji cham tu' bhaan jax jim aagit jix jikgim bap tui'ka',

gammiji na pu'ñi ja'k duiñchu'nda', cham tu' pai' pix.

¹² Na gu' gu jaroi' no' moo pu'ñi tu' ka'm niidhat mi' pui' xi jim na jax jix aa' guch Gi'kora', gè'kam ki'n bhaan ti niidhidhat ba nuukdaidha' na ba' cham tu' duña',

gio na maa'n jimdam kaaya' na pai' dhuuk soi'm ilhdhat mu taanda' gu tu',

makia' ip.

No' gu' pu cham mi' pui' jim na jax jix aa',

no' gu' dai na buam pix tu bua na jax cham kii' ka'm nii'ñ,

pu cham tu' dho bhaan ti niidhidha', dai na ba bi'chulhi'ñka' na tulhiiñchuda' gatuuk.

¹³ Ba' aapi'm cham pu chu't jiñ jaaduñ, mi' pim pui' xi jiimit na jax jix aa' gu Dios. ¿Jaroo gi jax jup jam dooda' ya' dhi oi'ñga'n no' pim aapi'm tu' ka'm niidhat mi' pui' xi bhii'chu' na jax jix abhaaruix? Na gu' jam a'm ti niidhidhat jam palh-bui'ñchu'nda' guch Gi'kora'. ¹⁴ Piam no' mit gu' moo sia bhai' ji jam tulhiiñchuda gu ja'tkam sia ku pim jix bhai' tu jim na jax jir am, jix bhai' pim pix jum taat ka'. Cha'pim jax jum aa'nda', ni ku pim cham pai' tot-don ka' siam jax ba xi jam doodak nam xi jam bhaamkidhat. ¹⁵ Mui' pim pix xix biiñak ka' soi'm ilhdhat buiñor guch Xoi'kam, tu' ka'm japim xi niidhat, na gu'x io'm jir gè'kam gam na jam a'm ti niidhim. Gu' ba' no' jax dhuukat jaroi' maadit bhai' ba jam tikka' na pim jax kai'ñkam ba' pui' ti jii'ñdhat buiñor guch Xoi'kam maakam ba tu jim, na tu' ba' mim nini'ñ nañ pui' ja'k tu jimda', aapi'm silhkam xi ja aagi'ñdha' cham jax ji chi'ji na jax kai'ñkam. Xi ja aagi'ñdha' pim na pim jix jimiik jix dhaam ja'k nat pai' jam iimchuda guch Xoi'kam na jam aichdha', pui' ku pim ba' ti jii'ñdhat mi' pui' ba jii'm na jax jix aa'.

¹⁶ Ku gu'x bhai' pix ji na pim xi ja aagi'ñdha' soi'm ilhdhat gio tu' ka'm ja niidhat, cham tu' na pim gè'gè'kam jim taatit, ni ku pim jix bhaakut. Pu ka git nam gu'x xi'i'ra' gui' nam xi jam bhaamkidhat bix aixim jam ai'chuxi'ñ, nam xi jam nii'ñdha' na pim aapi'm joidham jir jix bhabhai'kam gio na pim tu' ka'm niidhat jix bhai' tu jim na pim jik ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam. ¹⁷ Ba' cha'pim jax jum aa'nda'ñ jaaduñ sia ku mit gu' moo bhai'p ji jam tulhiiñchuda sia ku pim cham tu' jax bua gu tu' nar jix buam jum duukam, no' moo pui' ja'k jup jix aa'nda' git gu Dios na pim jum tulhiiña'. Jix bhai' pim pix jum taat ka' buiñor. Ba' no' pimit gu' diil cham am bua mi' pai', pui' dho pix chu'm jam a'm ba jimida' nam jam tulhiiñchuda'.

¹⁸ Gu' matgim cham jax bua ji siam

jam tulhiiñchu'n no' pim gu' tii cham tu' jax bua. Pui' kam dho no'ch ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Jaiñ sia diih guch Xoi'kam pu'ñi pik jum tulhii jano' nat pai' dhuuk tuch ñamkix guch ua'tulhdhara' pu daipu' maa'nnim pìx, na ba' mi' dhir pu gammiji ba tuch uañdhix ka'. Gui' tii cham tu' pai'x buam tomaatit dho, ni nax ua'tulhdhix kat, cham tu' kuiñcha bia'kat nam pui' dooda' git. Gu' ja'pji na gu' aachi' nach jix u'ua'tulhdhix, nat xich joi'ndat ba' pui'm duu jich a'mkam, na sap ba' mi' dhir bax bhaai'n ka' nach bhammi aaya'x dhaam na pai'p tu'ii' gu Dios. Ba' sia ku mit tii mua, gu ii'mdaga'n gu' pui' ji na jax ba dua, ¹⁹ mummu ja'k pu oiri gu ii'mdaga'n na ji'x ka muukix gu tukga'n nam pai' kuupich jum tulhiiñ gu ja i'ii'mda' gu ja'tkam nam ba ko'iix. Mu ja'p xi chu ja a'gidhimik gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios. ²⁰ Jir di' pìx am gu ja i'ii'mda' gui' na mit jano' cham ji'xkat ti jii'ñ buiñor gu Dios na tii pup tu ja a'gidhimik gu Noee jano' nap duñiidha' gu gè' kanuub. Tii pup xi ja nairaimik ip gu Dios nam git soi'm ilhdhai mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' ampik na timo' gu Noee nap duñiim gu gè' kanuub, na ba' bax bhaai'n ka' nam bhaan jum o'ñcho' git na pai' dhuuk jix io'm duudui bhai' ji chisdia' gu suudai'. Gu' ji na gu' cham, tu' pìx ilh jamit. Xijum baik jamit ba' pìx bha ttitis bhaan gui' gu kanuub nat pai' dhuuk bhai' ji chis gu suudai' na mit ji'k ti jii'ñdhak mi' pui' jii na jax jix aa' gu Dios, gu jai' pu bix koi mit. ²¹ Ba' gu xib nach ya' dir mui' xich ga'nga, ja'p ji buus nat jum bakua gu Noee gui' gu suudai' ki'n nat tis jano', na gu' soi'm ilhii'ñ buiñor gu Dios, pui' kut ba' cham muu bhai'muk. Aach ba' pu'ñip ba ji bubua xib, nach gu' cham tu' mai' ka suulhgix, na chich gu'ch bopkonak suudai' ki'n pui' ba tii'n guch Xoi'kam nach gammiji ba kaichgida'. Nañ jiiñ bakuana' suudai' ki'n, cham tu'r pui' na jax nañ batbia' no'ñ bax ikoora', gu' ja'pji na bhaan

jix maati' ka' ji nañ mi' dhir ja'p ja'k soi' bañ ilhii'ñdha' buiñor gu Dios, gam nañ mi' pui' ba jimda' na jax ja'k jix aa' nañ tui'ñgida', gio ba' nañ pui' xi chiida' guch Xoi'kam na gammiji ba tuñ uañi'ñka' guñ ua'tulhdhara', nat gu' xiñ joi'ndak jix bhai' ba duu nat jiiñ a'mkam muukik giop bam mu dir koi'ñga'n tir, ²² gui' na jaroi' ya' xi oilhimik giop tis bhijimmini ja'k jix dhaam, na xib bhammi sonpan ba daa gu Dios ki'n dir ja'k. Ba' bix pìx tu' ka'm ni'ñ am gui' nam bhammir noonbi'ñ gu Dios, sia gui' nam bhammi gè'gè'kam ki'n dalhxix.

4

Nañ bhaankamu'n tu juanda' gu Dios jax ña ja'k jiiñ a'm ti tigia'

¹ Ba pui' na pim jax bax maat jiiñ jaaduñ, nat guch Xoi'kam jix io'm jum tulhii bo jano' na ya' xi oilhimik tuuku' bhaan, jaiñ na cham pai' jax jum aa'. Aapi'm pu'ñi ip jiiñ jaaduñ, cha'pim jax jum aa'nda' sia pimit bhai' jim tulhii tu' na pìx bhaan, jix bhai' pim pìx jum taat ka'. Na gu' no' pim pu'ñim tulhiiñ, gammiji soi' pìx jum ilhii'ñdha' pim, cham pai' tu' bhaan ka xim ua'tulhdha'ka' pim, ² dai ji na pim gammiji pìx bhaan ji baapmigidha' na pim mi' pui' tu kuugalhdhidha' na jax pìx ja'k jix aa' gu Dios na pim tui'ñgida'. Cham tu'x buam jum duukam kap jix chu duñiik ka' pim nar ya' kam dhi oi'ñga'n, ni na pim diih jax ilhii'ñdha', na pim gu' kai'ñkam soi' pìx bam ilhii'ñdha' buiñor no' pim xim tulhiiñ. ³ Sia ku pimit gu' gè'm ua'tulhdhak buiñor gu Dios na pim chakui ti jii'ñdhat buiñor guch Xoi'kam, na pim bix aixim tu bua't na pim diih jax ilhii'ñdha' nar ya' kam pìx dhi oi'ñga'n bhaan, pui' na jax na pim jix maik ka' gè'gè' xi chu kua'dat mi ja'p pai' maap jim jumpadat, gam na pim bixchu' bhaan jum tutkagi'ñka' na pim jup tu duñia' nar jix buam jum duukam, gio na pim tu daanda' ja bui gu didios jum tittigdam nam jir jup duñiixim pìx, na

tu' ni jì'x ku cham kùgalhi'ñ gu Dios gui' nax dhaam jup tu'ii'. ⁴ Ba' gu xib na pim cham pui' ja'k ka tu jim na pim jax tu jimdat, xi jam bhaamkidhat bix aixim jam ai'chuxi'ñ am gui' nam cham tu' ka'm nai'ñ gu Dios nam cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na pim cham ka ja bipnat nam jix buam tu bua na jax cham kii' ka'm nai'ñ gu Dios, na pim gu' aapi'm maakam ba tu jim. ⁵ Ku ba' gu' aapi'm cham jax jum aa'nda' ji jiiñ jaaduñ siam xi jam bhaamki'ñ na pim cham ka ja bipnat, na gu' dhi' kam aajim na pai' dhuuk ja aagi'ñdha' gu Dios na mit cham tu' bhai' tu jii gu pui' nam jax ja'k tu jim xib, jano' nam pai' dhuuk bix maap jum jumpada' gu ja'tkam, sia gui' nam ba ko'iix gio gui' nam ka duduaka', na ja aagi'ñdha' gu Dios na mit jax tu jii bix jì'ma'n, no' mit tu' ka'm tügik piam ku gu' cham. ⁶ Na gu' gu ja i'ii'mda' gu ja'tkam gui' nam pu bii'pi' dir ba ko'iix nat chakui muukik guch Xoi'kam, mu jimik bix pui' ba tu ja a'gi dülh nat jax kai'ñkam jum tulhii ja a'mkam, na sap ba' jì'k nam ti jii'ñdhai soi'm ilhdha' buiñor dai jano', jimia' am jix dhaam buiñor gu Dios nam pai' gammijix jijikgim ba'p tui'ka', sia ku mit gu' cham tu' ka'm tügik gu Dios nam ka duduakat gu ja tutku' bhaan.

⁷ Ba' aapi'm jiiñ jaaduñ, mi' pim pui' xi jii'mit na jax jix aa' gu Dios, gammiji pim soi'm ilhdhat tu daanda' buiñor, na gu' dhi' ya' bar mia'n na pai' dhuuk tum kuugalhdha'. ⁸ Gampai' pim pix jum ilhii'ñdha' bix jì'ma'n, joidham japim xim jajoi'gì'ndat bix jì'ma'n jix bhai' kai'chit. Xi chum uañdhat japim no' pimit tu' bhaan mam ua'tulh dai aapi'm jam bui, na gu' pu'ñi ja'k jum bua no'ñ tu' silhkam jix chu joi'gì'n, nañ tu uañi'ñka' gu jaroi' siat jax jiiñ dhooda. ⁹ Gio na pim joidham pix jix bhai' tii'dai aichdha' gu jaroi' cham jax ji chi'ji no' jam paxiaraim mu ja'p na pim jax oi'dha'. Xi ja tibiaptudidhat japim jix ja joi'ndat, gio na pim xi chu ja onbai'ñdhat no' pim pup bia' gu

koi'. ¹⁰ Na gu' aapi'm xi jam joi'ndat jam a'm ba ti niidhim gu Dios, pui' ku pim ba' aapi'm pui'p jix ja joi'ndat xi chu ja maakidhat gu jai' gu tu' na jam maakidha' xi jam joi'ndat guch Gi'kora'. Pui' pim xi chu duñiidha' jax ña pim ja'k jix joojoi'ñdha' na pim bhaankamu'n tu juana' gu Dios, nat gu' bix jì'ma'n ba jam maa na pim jax tu duñia' bhaankamu'n. ¹¹ Pui' na jax no' gu jaroi' maadit jix joojoi'ñ na bhaankamu'n tu a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, dho dhi'r di' ka', dai ji na ba oidhidha' na ba tu a'gichgida'. Na gu' gu Dios dülh aa'ñdhidha' na jax ja'k ti'iidha', na gu' bhaan ti niidhidha'. Piam ku gu' jaroi' maadit jix joojoi'ñ pix na bhaankamu'n ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam gu tu' na ja a'm jum aagaidha', pui'p jir am dho, na gu' dülh gu Dios guguuxdhatgida' na ba' cham oodat pix bhaan ji bamgidha' nax bhai' ja buada'. Dhi' pim ba' pu'ñi ja'k tu bua't bhaan gè'kamtu'nda' gu Dios na pim jix bhai'm taat ka' nat jix bhai' duu guch Xoi'kam nat tu jam uañ gu jam ua'tulhdhara'. Gammiji pim ba' moo tu daañchu'nda' buiñor, na gu' gui' gammijir gè'kam. Ja'pni ba' pix tui'ka'.

Gu Peegro nap kai'chdha' nach cham jax jich aa'nda' sia kuch jich chulhiiñ aach nach ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam

¹² Gio ba' pui' nañ jax ba jam titdañ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, na pim alh moo xi chu nakoo'nda' sia ku pimit jax jix io'm bhai' jim tulhii na pim ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Cha'pim jix buam ilhii'ñdha', ¹³ nat gu' dülh guch Xoi'kam pu'ñi pik jup jum tulhiiñak. Pui' ku pim ba' aapi'm gè'kam kì'n jix bhai' pix jum taat ka' na pim pui'p jum tulhiiñ nat jax jum tulhii gui' jich a'mkam jano' na ya' xi oilhimik gu tuuku' bhaan, na ba' jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' jix io'm gè'kam kì'n, joidham jix bhai'm ilhdha' pim buiñor, na gu' pix jix bhai' jam tii'da' na pimit pui'p

tu jii na jax gui'. ¹⁴ Sia no' jaroi' gi-
ilhim jam ai'chuxi'ñ piam ku giilhim
jam titda na jax aa' na pim maakam
ba tu jim na pim ba ti jügi'ñ buiñor
guch Xoi'kam, gø'kam ki'n japim jix
bhai' pix jum taat ka' sia, na gu'
aapi'm gø'kam ki'n jam a'm ti niidhim
gu Dios pui' ji chu't, na gu' jam a'm
ba tajaanix gux Dhuudu' kam jix Uañ
Ii'mdaga'n. ¹⁵ Cham tu'r jix xi'iraam
jia no'm jam tulhiiñchu'n na pim ba
ti jügi'ñ pix buiñor guch Xoi'kam. Ji'
ji no' pimit tu' jax dhuu nar jix buam
jum duukam, pui' na jax no' pimit
maa'n mua gu maa'nkam, piam ku
pimit tu' ti ñix, piam ku pimit tu' jax
ja duiñ gu jai'. Dhi' ji na ba'r jix
xi'iraam no'm pu'ñi chu'm ki'n mu
pai' bañ chulhiiñchu'n. ¹⁶ Gu' cham ji
no' gu' na pim ti jügi'ñ pix buiñor guch
Xoi'kam nam ba jam tulhiiñchu'n,
cham dho jax bua. Xi gø'kamtu'nda'
pim pix gu Dios jix bhai'm taatit nam
pui' jam bua, cha'pim xi'irda'.

¹⁷ Na gu' xib ya' aach jich bui nach
ji'k ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam,
bar bhaan na pai' dhuuk matgilhia'
nach ji'k moo jimia' jix dhaam ja'k
buiñor gu Dios. Pui' ku ba'm aa'
nach jich chulhiiña' xib nach ya' ka
dudua dhi tutku' bhaan, na ba' bhaan
jix maati' ka' no'ch silhkam buiñor ti
jügi'ñ, piam kuch gu' pix jap kai'ch.
Dho jaiñ nach gu' aach pui'p xich
chulhiiña' palhüp sia kuch ba ti jügi'ñ
buiñor guch Xoi'kam nach ba' pik
ba jimia' nach pai' ja'k cham kach
chulhiiña'. ¿Gui' gi ba' nam pu cham
kügaldhat pu cham ti jügi'ñ buiñor
sia kum tii tu ja a'gi'ñ gu ñio'ki'ñ,
jax japim ilhii'ñ na ji chu buusnia'
ja bui? Dho dai na xi ja aagi'ñdha'
dho na mit pu cham mi' pui' jii na
jax jix aa', mi' dhir dai na ba ja tul-
hiiñchuda'. ¹⁸ Jaiñ no' gu' aach nach
tii ti jüñdhat mi' pui' jii na jax jix
aa' guch Xoi'kam, jich chulhiiñaimik
ich na chich ba' pik ba jüix dhaam
na pai'p tu'ii' gu Dios. ¿Gui' gi ba'
nam pu ni ji'x kum Dios ti'ñchokat bix
aixim tu bua na jax cham kii' ka'm
ñi'ñ, nam gammiji' pix jum ua'tulhi'ñ,

jax japim ilhii'ñ na ja dooda' gu Dios
jano' na pai' dhuuk ba tum kuugal-
hdha' ya' dhi oi'ñga'n? Dho dai dho
na ba ja tulhiiñchuda' pix, cham tu'
na pui' pix ja ñi'ñdha'. ¹⁹ Pui' kuñ
ba'p jam titdañ jaaduñ na pim aapi'm
cham tu' jax jum aa'nda' sia ku pimit
bhai' jim tulhii bix aixim bhaan, no'
gu' moo pui' ja'k jup jix aa'nda' git
dho ji gu Dios, na gu' alhio pix na pim
jum tulhiiña'. Aapi'm gu' mi' pui' xi
jiimit na jax jix aa' jix bhai'm duukam
xip tu buada' ji jüñ jaaduñ, Dios japim
pix ti'ñchoka' gammiji' nat jaroi'p jam
duu bix ji'ma'n. Gui' dñil jam palh-
bui'ñchu'nda', na gu' gammiji' jam a'm
ti niidhidha', cham ji'xdha' pai' dñil
jam iabu'.

5

*Nam jax ja'k tui'ñgida' gui' nam
büpi' dir gu'kat tu ja aagi'ñdha' guch
Xoi'kam jügi'ñdham*

¹ Ba' aapi'm jüñ jaaduñ na pim jix
io'm bijik dir ba ti jügi'ñ na pim bax
maat gu ñio'ki'ñ gu Dios, palhüp jañ
jup xi chu jam a'gidham na pim jax
ja'k tui'ñgida' nañ kapbhai' bax maat
pa' na jax ja'k jix bhai'. Nañ gu' aañ
pui' pix am jup bax maat gu ñio'ki'ñ
gu Dios na jax aapi'm, nañ gu' pui'
bijik dir jup ba ti jügi'ñ, gio na ñich
gu'x bhai' tügik jüñ buupui ki'n guch
Xoi'kam nat jax jum duu jano' nat
jum tulhiiñak jich a'mkam bhaan gu
kuruus. Ba' pui'x bhai'p jüñ ilhdha' iñ
jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda'x
io'm gø'kam ki'n na pim jax jix bhai'm
ilhdha' aapi'm, na gu' maap bach
baidhika'. ² Ja'p jañ ba'p xi jam
tüdam jüñ jaaduñ na pim bhaan bax
kaapak gu ñio'ki'ñ gu Dios, na pim
joidham jix bhai'm taatit mui' xim
guguuxdhatgida' na pim ja aagi'ñdha'
guch Xoi'kam jügi'ñdham gux bhai'm
kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios. Ja'p ji
buusnia' na pim ja bipia'da', nam
gu' ja'p ji buan nam jir jam kakaas-
nira'. Ku gu' cham tu' ji na pim
bhaan pix jix mai'chik ka' gu tuumiñ
ku pim ba'm dakoo'ñdhatgida' na pim
ja aagi'ñdha', sia ku pim jix oo'n no'

pim gu' cham joojoi'ñ gu pui' ja'k. Gu' ja'pji na pim joidham jix bhai'm taatit ji, dñlh pñx na pim joidham jix aa'nda' na pim pu'ñi ja'k bhaankamu'n tu juanda' guch G'kora'. ³ Ni na pim gè'gèrkam jum taatit jix bhaakut mu ja chianda' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios na pim pui' jim aagit na pim jix io'm bax maat gu ñio'ki'ñ. Ja'pjix bhai' pñx ji na pim ja aa'ñdhat xi ja guguuxi'ñdha', gio aapi'm dñlh na pim jix bhai' mi' pui' xi jii'mda' na jax jix aa' gu Dios nam ba' jam ñiidhat mi' pui'p bhñichgida'. ⁴ Na ba' jano' na pai' dhuuk jich baidhika' guch Xoi'kam gui' na jaroi'r jam gè'kam tuk na pim tu bipi'ñxi'ñ gu kakaasnir ga'n, joidham jix bhai'm ñldha' pim buiñor, na gu' pñx jix bhai' jam tñdai ba jam tuttuidha' bñx ji'ma'n gu kuruun nax io'm jix dha'ram namñik, na pu cham jax jum bua, dhi' ba' ki'n jix io'm gè'kam ki'n jix bhai' bam ñldha' pim.

⁵ Gu' ba' aapi'm jiñ jaaduñ na pim kar biipibop, jam guguuxi'ñ ññ ip na pim siamri tu' ka'm xi ja ñiidhat gui' nam jam aagi'ñ gu ñio'ki'ñ gu Dios, nam gu' gui'x io'm bax maat, nam gu' bijik dir ba ti jñgi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Jam guguuxi'ñ ññ ip na pim jix bhai' xi kai'chit bñx ji'ma'n, cha'pim jai' dhit gè'gèrkam jum taatit tu' pñx ja ñhii'ñdha' gu jai'. Ja'pji gampai' pñx na pim jum ñhii'ñdha' bñx ji'ma'n, na gu' ja'pnim kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' na pai' tu ua'ñix:

Cham tu' ja kñgalhi'ñ gu Dios gui' nam gè'gèrkam jum taatit giilhim xim ñhii'ñdha',
ni ku ja a'm ti ñii'ñdha',
dai gui' nam jik gampai' pñx jum ñhii'ñdha' na ba' joidham jix ja joi'ndat ja a'm ti ñiidhidhat ja palhbui'ñchu'nda' tu' na pñx bhaan.

⁶ Ba' aapi'm pu'ñi ip jiñ jaaduñ, cha'pim gè'gèrkam jum taat ka', soi' pim pñx jum ñhii'ñdha' buiñor guch G'kora' na ba' jam a'm ti ñiidhidhat jam palhbui'ñchu'nda' tu' na pñx bhaan, na ba' cham xi' gampai' xi

chu tatda' ka'. ⁷ Sia xib no' pim tu' bhaan jix buam jum aa' na cham bhai' ji buusnim, soi'm ñldhai pim pui' xi chñda' gu Dios na jam palhbuidha'. Na gu' gui' joidham xi jam joi'gi'n bñx ji'ma'n, pu moo jano' jam palhbuidha' no' tu' ba jam duiñchu', dai ji na pim mui' xix biiñak ka' pñx buiñor.

⁸ Moo pim alh jix bhai'ñ jaaduñ, cha'pim am irdat darka'. Tu daanda' pim buiñor gu Dios, cha'pim kooksit darka', na ba' cham jax jam dooda' gu ja'ook. Na gu' giilhim xi jam bhaamki'ñ na pim ba kaichu' guch Xoi'kam, giilhim nai' mimra na tu ga'nga no' jaroi' pai' am irdat daa, na ba' mi' pu xi mai'chi maakam ja'k bhñichdha' na pai' ja'k mai'x chi gñxi'. Na gu' gui' ja'p ji buusan na jax gu mabii'ñ no' giilhim bax bhio' na gè' ki'n jñrkit nai' ti ñii'ñdha'. ⁹ Aapi'm xi ñakgat maa'n na pim jax mi' pui' xi jii'mda' na jax jix aa' guch G'kora' no't tñ bhai' ji jam tulhiiñchuda gu ja'ook tu' na pñx bhaan. Mui' pim pñx xix biiñak ka' buiñor gu Dios, nam gu' sia pu'ñim tulhiiñ guch jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nam nai' ja'p oi'dha' na jix oi'ñga'n na bñxchu' bhaan ja tulhiiñchu'n gu ja'ook. ¹⁰ Ku ba' gu' aapi'm cham jax jum aa'nda' ji jiñ jaaduñ, na gu' nañ jax ba jam titda na sia ku pim palhñp jum tulhiiñ ya' dhi oi'ñga'n, gatuuk joidham jix bhai' tu jam jimia'. Na gu' gu Dios gui' na joidham jir jix bhai'kam jam baidhika' jix dhaam ja'k na pim pai' gammiji joidham jix jikgim bap tui'ka'. Gio na gu' no' pim moo mui' xix biiñak pñx buiñor gu Dios, gammiji jam a'm ti ñiidhidhat jam palhbui'ñchu'nda', gam na jam guguuxi'ñdha' na pim jix ya' kapup oipo na ba' cham pik moo xi'x buam xi chu tatda' ka' no' pim jum tulhiiñ, na pim gu' aapi'm ba ti jñgi'ñ buiñor guch Xoi'kam. ¹¹ Dai gui'ch ba' pñx moo gè'kamtu'nda' gammiji sia nar pai' dhuuk, na gu'r gè'kam. Ja'pni ba' pñx tui'ka'.

*Gu Peegro na ba ja tabuimgidha'
guch Xoi'kam j#gi'ndham*

¹² Miji ñich ba' xi joot guñ jaduun Silbaano nañ jaroi'x maat na joidham b#x juraa'n ki'n ti j#i'ndhat mi' pui' jim na jax jix aa' guch Gi'kora', na mu jam do'ñchi'ñmira' dhi u'uan na ñich bhaan mi' tu dai na pim jax ja'k mi' pui' jiidma' na jax jix aa' gu Dios, gio nañ bhaan jam guguuxi'ñ na pim jix j#ikgim jup tui'ka', gam na pim ba' bhaan jix mat ka' na gu Dios joidham xi jam joi'gi'n b#x ji'ma'n. B#x jañich mi'p xi chu dai na pim jax ja'k gammiji'x bhai' kai'chit tu oi'ñka', gio na pim xim ja joi'gi'nda'.

¹³ Ba' guñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nam ya' oi'dha' Babiloonia, nat pui'x ja joi'ndak ja a'm jup ti t#i gu Dios na jax aapi'm, mu jam ñio'ki'ñ am no' pim jix bhai'm ilhii'ñ. B#x gu Maarkos mui'p xi jam ñio'ki'ñ na pim jax jum ilhii'ñ, dhi' nañ jaroi'ñ mar ilhii'ñ guch Xoi'kam bhaan. ¹⁴Ja'pniñ ba' p#x jam titdañ jaaduñ. Moo git ba' gammiji' p#x jix j#ikgim jup tui'ka' pim b#x ji'ma'n na pim ba' kaichu' guch Xoi'kam. Xim ñiñio'kdhat japim ba' xim kookmikik na pim pai' dhuuk bam titgia', jix bhai' pim jum taatit na pim ba' ti j#i'ñ buiñor guch Xoi'kam.

GU GATUUK KAM UA'NA'N GU PEEGRO

Gu Peggro na mui' ba ja ñio'kdha' guch Xoi'kam jügi'ñdham

¹ Aañ Simoon Peggro nañ jir tujuandam tugi'ñ gu Jesus jich Xoi'kam, mu jam ñio'ki'ñ iñ jiñ jaaduñ bhaan dhi'ñi u'uan no' pim miji ja'p pai'x bhai'm ilhii'ñ, nañ gu'x bhai'ñ chaat na pim aapi'm pui'p ti jü'ñdhat jix biiñak buiñor gu Dios jich Xoi'kam na jax aach, gui' nat jaroi' joidham xich joi'ndak tuch uañ guch ua'tulhdhara' nach ba' mi' dhir ja'p ja'k cham mai' ka suulhgix ka'. ² Moo git ba' gammiji jam a'm ti niidhidha' gu Dios na ba'x bhai' tu jam jimda' tu' na pix bhaan, gio na pim ba' gammijix jijikgim jup tui'ka' cham tu' bhaan ji chotdonit, na pim gu'x maatit mi' pui' ba jiim na jax jix aa' guch G'kora' gio gu Jesus jich Xoi'kam na pim jaroi' buiñor ba ti jügi'ñ.

Nañ mi' pui' xi jimda' na jax jiñ chüdaidha' gu Dios

³ Na gu' gu Dios nax io'm jir gë'kam xich joi'ndak tuch uañ guch ua'tulhdhara' nach ba' mi' dhir jix bhai'ch chaatit ba tu daanda' buiñor cham tu' bhaan jax jich aagit, gio ba' nach joidham jix bhai' ba tu jimda' na jax jix aa', nach gu' bax maat nat gë'kam ki'n jix bhai'm duukam jup tu duu aach jich bui nach ba' cham mai' ka suulhgia'. ⁴ Mi' dhir ba' xich aagi'ñ ip na jax ja'k jich palhbui'ñchu'nda' bix ji'ma'n nach ji'k tu' ka'm ba ni'ñ, nach ba' mi' dhir pu'ñi duuji pui' ja'k jup xi chu jimda' na jax gu Dios, ba' cham tu' bhaan kach chutkagi'ñka' ich gu tu' nar ya' kam dhi oi'ñga'n, ni nach jix buam kax chu duñiik ka' na jax cham kii' ka'm ni'ñ. ⁵ Ba' gu xib kapbhai' nat xi jam joi'ndak ba jam palhbui gu Dios, jam a'm jum aa' na pim tu' ka'm niidhat gammiji ti jü'ñdhat jix biiñak ka' buiñor gui',

jix bhai' na pim xi chu jimda' na jax ja'k jix kii'galhi'ñ na pim ba' mi' dhir bhai'x maatit ji kaaya' gu ñio'ki'ñ gu Dios. ⁶ Mi' dhir ba' no' pimit jix maatit ba kai gu ñio'ki'ñ, bhai'p ji machia' pim na jax pik ja'k jix aa' na pim tui'ñgida', ba' dai na pim jix maatit mi' pui' ba jiimda' diilh jam jujur ki'n, cham kam aa'nda' na jaroi' jam aagi'ñdha'. Gu' ba' no' pim pu'ñi ja'k ba duiñchu', cham pik jax kam aa'nda' pim sia cham ob pui' ji chu buusnim jax ña pim ilhii'ñdha', gio na pim bax ñakoo'nda' no't tu' ba ji jam duu, dai na pim jix bhai'm taatit xi gë'kamtu'nda' pix gu Dios. ⁷ Mi' dhir ba' bhai' ji machia' pim ip na pim jax ja'k tu' ka'm ja niidhat jix ja joi'gi'nda' gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham, nat gu' jam a'm bam tajaa gux chu joi'gi'n na pim ba' ki'n gammiji bax chu joi'gi'nda'.

⁸ Dhi' ji' bix no' pim pu'ñi ja'k ba duiñchu' nañ jax tu jam a'gi'ñ, dho gi ba' gu'x bhai' ba machia' pim ji na pim jax ja'k tui'ñgit mi' pui' ji-imda' na jax ja'k jix aa' gu Gë'kam jich Xoi'kam, cham tu' na pim ja'p xi dhuukat am irdat darka' sia ku pim tiix maat. ⁹ Na gu' gu jaroi' no' cham pu'ñi ja'k duiñchu' nañ jax jam titda, dhi' ja'p pik ba ji buusnia' na jax gu jaroi' no' cham ñia, piam no' cham mik ñia. Ba' dhi' bhaan bax maati' ka' na ja'p xi dhuukat sia ku tiix maat nat jix bhai' duu gu Dios nat tu uañ gu ua'tulhdharga'n na gë'x ua'tulhdhix kat, gio na cham aa' na tu' ka'm ni'ñdha'. ¹⁰ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, mui' pim xim dikoo'ñdhatgida' na pim mi' pui' xi jimii nañ ji'k jax jam titda na ba' bhaan jix maati' ka' na gë'kam ki'n xi jam joi'ndat jam a'm ba ti niidhim gu Dios. Ba' mi' dhir cham tu' ja'k jix xuulhgik kam ilhii'ñdha' pim na pim jax tu jimdat bii'p' dir na pim chakui ti jü'ñdhat buiñor guch Xoi'kam. ¹¹ Pu'ñi ja'k no' pimit duu nañ jax kai'ch, joidham cham tu' bhaan jax ji chi'ji jam aichdha' gu Gë'kam jich Xoi'kam bhammix dhaam na pai' dhir nai'r

gê'kam, gui' nat jaroi' xich joi'ndak tuch uañ guch ua'tulhdhara' na ba' mi' dhir pu'ñi bax bhaai'n ka' nach baidhika'.

¹² Aañ gammiji pu'ñi ja'k tu jam a'gi'ñdha'ñ jaaduñ nañ jax ba jam titda na pim ba' bhaan ti'ñchoka' na pin jax ja'k jix aa' guch Gi'kora', sia ku pim gu' bix jam jujur ki'n ti jii'ñdhat buiñor bax biiñak, gam na pim jix maatit mi' pui' ba jii'm na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ na mit ba tu jam a'gi. ¹³ Nañ ji'x ya' kapup duañ jaaduñ, pu'ñi ja'k jañ tu jam a'gi'ñdha' gammiji na pim ba' ti'ñchokat mi' pui' xi jii'mda' na jax jix aa' gu Dios, sia kuñ gu' alhio pix ya' bap tu'ii' dhi oi'ñga'n. ¹⁴ Na gu' pui' kam tu tatda' nañ jootom ba mukia' panaas, diilh gu gê'kam jich Xoi'kam pui' ja'k jiñ jurtu'n na jootom bañ baidhika'. ¹⁵ Pui' kuñ ba' tiñ dhikoo'ñdhatu' nañ tu jam a'gi'ñ dhi' pui' nañ jax ba jam titda na pim ba'x bhai' machia', na ba' sia ku ñich aañ am xi muu, aapi'm ti'ñchokat pui' na pim jax mi' pui' jii'mda' na jax jix aa' guch Gi'kora'.

Nañ jax ja'k jix bhai'x mat ka' nax io'm jir gê'kam guch Xoi'kam

¹⁶ Na gu' dhi' na chich ji'k jax ba tu jam a'giñ jaaduñ bhaankamu'n gu Dios nach jup kai'ch nar gê'kam kat bixchu'x aichu'n gu Gê'kam jich Xoi'kam, gam nach jup kai'ch na gio bhai'p jimda' gatuuk, cham tu'r iatda' pix dhi', ni ku chich diilh pui' ja'k xi duuk nai' ja'p pu chu'm ba tu a'gim, ni ku cham tu'r sapooki'ñ. Ja'pjir silhkam ji dhi', maaxik jachich tiich buupui ki'n gu Gê'kam jich Xoi'kam nax bhai'm duukam jup tu buimik na ya' xi oilhimik kuch ba' pui' ba tu jam a'gi'ñ. ¹⁷ Jix bhai' kai' chich ip guch Gi'kora' maa'nnim nat bhammi dir ba ñio jix dhaam na gê'kamtu'n guch Xoi'kam nach maap jii'm, jup kai'ch: "Dhi'r jiñ mar nañ jix io'm jix dha', gê'kam ki'n jañich bhaan ti tiigik mu joot. Jix bhai'ñ chaat iñ ip ba' buiñor." ¹⁸ Jix bhai' ti'ñcho ich na pu'ñi

bha kai'ch guch Gi'kora' bhijimmi dir jix dhaam jano', nach gu' pu maap jii'm gu Gê'kam jich Xoi'kam bhammi maa'n kap oidha' ta'm nat pai' dhuuk bhai' ba tum ñio. Dhi' ji' jich ba' bhaan pui' kai'ch nar gê'kam ji guch Xoi'kam.

¹⁹ Ba' aañ jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ na pim kèkèkè mi' pui' xi jii'mda' nach jax tu jam a'gi'ñ dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na ba' bhaan jix maati' ka' na cham tu'r ja'p pix na mit jax tu ua'nak gui' nam bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios nam dhi' pix aagit jup kai'ch guch Xoi'kam na pu'ñi bha jimda'. Dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook ba' pui' ji buusan na joidham gê' tanoor, na tu tonni'ñka' pai' no'x chukgam. Gammiji ya' pu gê' tanoorda' dhi ñio'ki'ñ gu Dios nammi juugit na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam. Jano' guch Xoi'kam ja'p ji buusnia' na jax gu gê' chi'ii' gui' na katukgab bha tissa'n na ba' mi' dhir diilh ba jam bi'ñxi'ñka' bix ji'ma'n jam jujur am bhaan. ²⁰ Gio ja'pniñ ba' moop xi jam tiidam jiñ jaaduñ, na pim cham tu' maakam ilhdhat kèkèkè' dhi ñio'ki'ñ gu Dios no'm tu jam a'gi'ñ, sia ku cham tu' pui' ja'k kai'ñkam jup jum kai'ch. Na gu' no'ch aach diilh pix tiix maachik nach jir ja'tkam, maakam pix ilhdhat kèkèkè' ich no'ch gu' cham taan gu Dios nach mattuda'. ²¹ Na gu' gui' nam bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, cham tu' diilh na mit jax ilh nam pui' tu a'gimik, gu' ja'pji na jax ja'k jix aa' ji gu Dios, na gu' bix ji'ma'n ja a'm tajaanixchu'nda' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n na ja mattudidha' nam jax ja'k tu a'gada' gu ñio'ki'ñ, nam gu' tu' ka'm niidhat mi' pui' jii'mda' na jax jix aa'.

2

Nam jax jir tu'm kam gui' nam nai' tu iatgidhidha'
(Juudas 4-13)

¹ Ba' mui' gui' nam tiip ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam bhai' ji

jai'chdhilhia' am nam bix aixim bhai' ji chu jam a'gidha' nam sap pik ba' tii Dios ñio'ki'ñ xi chu a'gada', gu' ji na gu' maakam pix na jax cham jir pui'. Pu chu'm jai'chdhilhia' am na mit jax chu'm jai'chdhirik bijik ya' ja bui gu Israel kam ja'tkam. Bix aixim jam tu a'gidha' na jax ja'k cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios, nam jax dhui pix bhaan bam tulhiiña' gatuuk. Sia gu Gø'kam jich Xoi'kam jam bix aixim jix bhaamut a'gada' nat jaro' tix ja joi'ndak ja palhbuidhak ja boosolh mu dir jix chu tukgam kir. Ku gu' dhi' dai ji ba' nam pix am ti'ñchoka' na pu maa'n jimdam ja tulhiiñchuda' gu Dios mu nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'.² Mui' gu ja'tkam joidham ilhdha' am nam jax ja'k tu a'gidha' dhi' pu chu'm gu ja'tkam, nam gu' pui' tu ja a'gidhidha' na cham tu'r ua'tulhdhara' ka' siam chi bix aixim tu bua na jax cham jir am. Ba' bhai' ji bhaamkidha' am gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios dhi' na tii silhkam tum a'ga, nam gu' maakam ba ja aagi'ñdha' gui' nam nai' jiiimit maakam tu iatgidhidha' pui' xi kai'chit nam Dios bhaankamu'n tu a'gada'. Ba' gui' nam chakui ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, bix aixim bhai'p ji ai'chuxdha' am gu ñio'ki'ñ gu Dios, iatda' pix ba ilhii'ñdha' am.³ Ku gu' dhi' nam bhaan pix xi jam boosgidhak ka' ji gu jam tumñi' nam ba' pu'ñi mu ja'p jiiimit maakam jam iatgidhidha', cham tu' nam silhkam ñio'ki'ñ gu Dios tu a'gidha' joidham jix joojoidhat. Ku ba' gu' dhi' kam aaya' ji gu tanoolh nam pai' dhuuk jum tulhiiña' ja'p io'm pa', nat gu' gu Dios pu bijik dir tu dai na pu'ñi ja tulhiiñchuda' gu pu'ñi chu'm gu ja'tkam.

⁴ Ja'pni nat jax ja dooda' jano' gu noonbi'ñ na mit jum ua'tulh buiñor. Ti' nat moo jano' tu chia nam ja da'ngii ja buuprai mu ja'k xi ja iabu' na pai'r tu tulhiiñara', na giilhim jir jix chukgam kir, cham tu' nat pai'p tu ja uañ na mit jum ua'tulh buiñor.

Xib dho gu' dai nam pix am ti nür jano' nam pai' dhuuk bhammi aaya'x dhaam na pai' ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam na mit tu' bhaan jum ua'tulh nam ba' bam tulhiiñ. ⁵ Gio ja'pni ip na jax gui' nam bijik ya' oipimik gu ja'tkam nat cham jixdhat tu ja uañ gu Dios nam pu'ñi giilhim bix aixim jix buam tu buada' na jax cham kii' ka'm nii'ñ, gu' ja'ppi nat pu maa'n jimdam ja koi ji suudai' ki'n jano' nat jix io'm tu duukchuda nat ba' mi' dhir bhai' ji chis gu suudai' na mit ba' ki'n ba koi bhai'kuk. Daipu' gu Noee jix joi'ndak palhbui na cham mukia' bhai'mui ja bix gux xijum gook gu jajaa'nni'ñ. Na gu' gu Noee mi' pui' jimda' na jax jix aa', gam na bhaankamu'n tii pup tu ja a'gidhimik gu ja'tkam, gu' ji na mit gu' cham jixdha' tu' ka'm tii gu Dios. ⁶ Gio pui' na jax gui' nam bijik mu oi'ñkat Sodooma gio ja'pni ja'k na pai' Gomorra ti tügich nam pu'ñi cham tu' ka'm niidhat gu Dios, bix aixim tu buada' am na jax cham kii' ka'm nii'ñ. Jaiñ nat pui' cham jup ja joi'gilh gu Dios, pu maa'n jimdam ji nat ja koi tai ki'n, mataip ja dooda bix dappaam. Dhi'm sap ba' bhaan jix mat ka' gu jai' ja'tkam nam jai'chdhilhia' gatuuk na pu'ñip tu ja dooda' no'm jax dhuukat cham tu' ka'm nii'ñ pu'ñi, no'm gu' bix aixim tu bua na jax cham kii' ka'm nii'ñ. ⁷ Jano' maa'n pix gu maa'nkam Lot tügim mi' pui' jimda' na jax jix aa' gu Dios bhai' ja bui gu Sodooma oi'ñkam, sia ku gu' tix buam ja nii'ñdha' nam jax ja'k tu jimda'. Pui' kut ba'x joi'mdak palhbui gu Dios na ba' cham bhai' miya' binkam gu jai' nat pai' dhuuk ja mi'ñ. ⁸ Na gu' mi' pui' xi jimda' na jax jix aa'nda' gu Dios sia diilh, xi ñakgat sia ku tix buam ja nii'ñ nam bix aixim tu buada', gio nam bix aixim kai'chdha' gu mi' oi'ñkam gammiji nabap tanoolh. ⁹ Ba' pu'ñi ip aach no'ch moo tu' silhkam tu' ka'm niidhat mi' pui' xi jiiim na jax jix aa' gu Dios, gui' dhoch palhbuidha' no't ba jich ma'iich gux buam jum duukam. Gu' ba' gui' nam bixchu'

bhaan jum ua'tulhi'ñ xib, dai na ba ja bi'chulhi'ñ na ja tulhiiñchuda' xi ja aa'ñdhai na mit tu' bhaan jum ua'tulh jano' na pai' dhuuk jum aaya' nam buiñor aaya' guch Xoi'kam.

¹⁰ Bix ja tulhiiñchuda' gu Dios gui' nam tu' pix ilhii'ñ gu ñio'ki'ñ na tii tum a'ga, nam dai bixchu' bhaan titii'ñcho nar jix buam jum duukam, nam gu' ja'p moo cham tu' ka'm ti nii'ñ gu ja'tkam, gē'gērkam jum taatit bix aixim tu buada' am, gam nam bix aixim jix buam xi ja ai'chuxdhat ja a'ga gu noonbi'ñ gu ja'ook. ¹¹ Gu noonbi'ñ gu Dios cham tu' moo pui' pik gē'gērkam jup jum taat am, sia kum gu'r gē'gērkam pa', cham pai' dhuuk tu' pix ja ilhdhat bix aixim ja ai'chuxi'ñ am gu noonbi'ñ gu ja'ook, ni nam pai' xi ja iattulhi'ñ buiñor guch Gi'kora'.

¹² Gu' matgam dhi' dhi ja'tkam ni ji'x ji kum iam ja jur bia', ni ji'x nam xim ga'nga na jax ja'k jix aa' gu Dios nam tui'ñgida'. Ja'p pix nam dudua ja'p na jax gu sasoi' nam pu cham ja jur bia', ja'p pix nam mikkat ja koodai ba ja bioma'. Dhi' pu'ñi ja'k pix ji buan am, gammiji pup kai'chidha' am nam jax aajidha' nam sia diil pu cham maatit kēkē'. Ku ba' gu' dhi' pu chu'm gu ja'tkam am ti'ñchoka' am ji na ja'p tu ja jimia' na jax gu sasoi' nam ja koodat ja kua'da' gu ja'tkam.

¹³ Na mit gu' dhi' giilhim gē' bam ua'tulh nam bix aixim bhaan ja tulhiiñchu'n gu ja'tkam. Pui'm dho ka xi chu bua xib nam diil jax ilhii'ñ nam bhaan jix bhai'm taatit gē'gērkam jum taat ka'. Ja'p chi moox buam gio nax xi'iraam no' pim aapi'm jai' mijimmip xi oipo pai' nam tu piastatda' dhi' dhi ja'tkam, nam gu' bix aixim jum buada' mi' pui' ji chu bua't.

¹⁴ Nam gu' kai'ñkam gammiji pix jum ua'tulhi'ñ jia. Sia tu' ubii no' mi ja'p pai' oiri dho gu'x joidhat nii'ñdha' am ji, maakam jum aagit nii'ñdha' am. Dhi'm ba' ji ja niidhat pui' ja'k jup ti bhijidha' gu jai' nam cham jir pu chu'm, gio gu' bixchu'x aa'nda' am nam tu bia'ka' jix dha'ram namkim.

Dhi' ba' ki'n pui' bam kai'ch nam cham tu'r jix kiki' ja'tkam. ¹⁵ Ba' dhi' pu mai' ba suulhgix kat jup tu'ii' am, nam gu' cham tu' mi' pui' jium na jax ja'k jix aa' gu Dios nam tui'ñgida', dai diil pix nam jax ilhii'ñ. Pui' pix ja'k jup tu jim am gu' nat jax tu jii bijik gui' na Balaam tīgich, maraa'n gu Beor, na tii ti jii'gi'ñdha' buiñor gu Dios, gu' ji na gu' pu'ñi mui'x mai'chim ka' gu tuumiñ nam namki'ñdha' gu ja'tkam, sia ku gu'r jix buam jum duukam gu tu' nam chianda' na jax dhuñia' na jax cham pui' ja'k aa' gu Dios. ¹⁶ Gu' ji nat gu' maa'nnim cham pui' ka ji chu buus na jax tii ka ti ilhii'ñchu'ndat. Mummu pai' boi cha'm na ka jim, mi' ma juraap gu bhuru'xi'ñ na bhaan jim. Jotmoda' bhaamda' ki'n bhai' ba ñio, ba' mi' dhir too'nnik pu ja'k gi' gu Balaam, nat gu' dhi' bhaan ba maat na cham jir am gu pui' na jax jum aa'ntugit mui' ka jim.

¹⁷ Dhi' pu chu'm gu ja'tkam ja'pni pix ji buan am na jax no' tii mu ja'p pai' gē'gēr kakolhbixdhix gu suudai', gu' ji no' gu' pu cham mi suu'n, jir ja'p pix ka' ba' na mi kakolhbixdhix ka'. Piam ja'pni ip na jax gu tibiaa' no' bha ja'p pai' ka daraa, gu' ji no't gu' jotmoda' mui' ji jib, pu cham pai' matgilhia', na gu' pai' na ja'k jax ja dooda'. Pu'ñi pix ja'k jup ji bubuakia' am dhi', nam gu' dhi' ba bi'chulhdhix nam mu ja'k bhaya' na pai' giilhim jix chu tukgam, na pu cham tu maax ni ji'x. ¹⁸ Nam gu' giilhim gē'gērkam jum taatit bix aixim kai'chdha' dai, cham pai' dhuuk gampai' pix jum ilhdhat tu a'ga' am. Gam nam ja iatgidhat ja chianda' nam jix buam jum duukam jup tu duñia' gui' nam kia'pix bax mat ka' na jax ja'k jix aa' gu Dios nam tui'ñgida'. ¹⁹ Pui' xi ja titdat am nam dai pu'ñi ja'k jix jijikgim jup tui'ka' no'm pui' xi chu bua nam jax ja'k tu jimda' diil, gio sap nam cham tu'm tulhiiña' sia kum pu'ñi ja'k tu jim. Gu' ji nam gu' pu diil mai' suulhgix kat jup tui'ka' nam giilhim bix aixim tu buada' na jax cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios. Bax bhai'

ba ja dagia' gux buam jum duukam, nam gu' mi' pui' xi chu buidha' na jax ja chianda'. Iam gu' nam tu' ka'm nii'ndha' git gu Dios. ²⁰ Ba' gui' nam pu'ñi tii ba ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, nam bax mat ka' nat ja a'mkam muu kuruus ta'm nam ba' cham kam tulhiiña', gu' ji no' mit gu' gio ja'k jup suulh mu ja'k na pai'r tu ua'tulhdhara' nam giox buam jup ba tu buada' na jax cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios, jix io'm jix buam tu'm pix ba bi'ya' am, cham tu' pui' kia' na jax bii'p' dir nam chakui ti jii'ndhat buiñor guch Xoi'kam. Jix io'm jix buam pix ba tu buada' am na jax cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios. ²¹ Jir am kat nam pu cham mamtida' git na jax jir tu'm kam guch Xoi'kam nam ba' cham pu'ñix io'm bam ua'tulhdha' no' mit alhio pix xi chi jii'ndhak buiñor guch Xoi'kam gio ja'k jup suulh mu ja'k na pai'r tu ua'tulhdhara' ja'p xi dhuuk na jax ja'k tiix aa' guch Xoi'kam nam tui'ñgida' git. ²² Dhi' pu chu'm gu ja'tkam pui' pix ja'k ba tu jimda' am na jax gu gagoox no't mi ja'p pai' ma bio, ja'xpix giop xi jugai gu bioxi'ñ. Piam pui' na jax gu tooxkolh no' mit tiix bhai' batbich jix kii' suudai' ki'n, nam pai' dhuuk xi dho'ñcho', giop xi dhai'ñña' nam bakchira' mu na pai'x chu jaraam, pui' na jax jix ikoora' mi ja'p ba oirida'. Pu'ñi pix ja'k tu jimda' am gui' nam ja'k suulhgii giop bam ua'tulhdha', sia kut tii ba tu ja uañdhak guch Xoi'kam.

3

Na jax tum duña' jano' na pai' dhuuk gio ya'p aaya' guch Xoi'kam

¹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ ya' dir gio mui'p tu jam ua'ñxi'ñ, dhi' ki'n ba' moo bar gookim. Bii'x gook ka'm dhi' u'uan jir maa'n na ñich jax pix mi' tu jam ua'ñxi nañ bhaan jam guguuxi'ñ na pim jax ja'k jir maa'n na pim jax mi' pui' tu daa'ñchu'n na jax jix aa' gu Dios na pim ba' cham maakam ba jim aaga' na jax cham kii' ka'm nii'ñ.

² Ti'ñchokat japim mi' pui' xi jiidma' na mit jax tu ua'nak gui' nam bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, gio nat jax ja'k jup xi chi'ik gu Gè'kam jich Xoi'kam gui' nat jaroi'ch a'mkam muu na ya' xi oilhimik, gam na mit jax tu jam a'gi gu noonbi'ñ nam biima'n oipimik.

³ Ja'pniñ ba' moop xi jam tiidam jiñ jaaduñ na pim ba' moo ti'ñchokat, na jano' na pai' dhuuk ba miamlhidha' na tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ña'n, bii'x aixim pix ba tu buada' am gu ja'tkam nam diilh jax ilhii'ndha' na pu cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios, gam nam bii'x aixim bhai' ji jam tiida' nam bhaan pix jam asda' aapi'm na pim ba kaichu' guch Xoi'kam. ⁴ Jup jam titdada' am: “¿Jax jum duu na saak gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam na pim jup kai'chdha', nat ba' moo cham pai' ba ji ai? Ja'p moo na pur iatda' ji bak. Bijik dir pu chu'm ba tum a'ga, yammí pui' ba koi mit guch gi'kora' kat pu chu'm jup xi ché kè'ejimik. Gio gu' ni ku cham pai' iam maakam jup ba tum duñiim no' moo tum pataasaim, pui' na jax pix ba tu tu'ii' na jax pu ba tu tu'ii' nat dir jup jum duu dhi oi'ña'n. Ja'p moo na pur iatda' ji dhi'.”

⁵ Pu'ñi ja'k jam titdada' am jai' dhit gu ja'tkam, nam gu' cham mat ka' nax io'm bijik dir nat jax jup duu gu Dios dhi oi'ña'n gio dhix dhaam, chakui pai'x maax kat gu dibir na jax xib. Na gu' suudai' pix ya suu'n kat bii'x kap na ji'x oi'ña'n moo jano' nat jax jup duu gu Dios, cham pai' maa'n kap jix chu gak kat. Gu' ji nat gu' diilh gu Dios pix jup tu duu nat ba' ji'ma'n kap pix jim tua gu suudai', pui' kut ba'x chu gak kir jup tum duu jai' kap. ⁶ Gio xib pa' nat tum surnik ya' dhi oi'ña'n nat gè' tis gu suudai', gu Dios pix jup tu duu ip, na gu' bixchu'x aichu'n. ⁷ Gu' ba' gu xib na ya' ba miamlhim ip na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ña'n, gu Dios na jaroi' bixchu'x aichu'n na pu tu duña', pui' ja'k ba tu dai na tai ki'n midhai timo' dhi oi'ña'n. Gio ba' na tai chir ja tulhiiñchuda' gui' nam

ji'k buam pix tu buada' na jax cham kii' ka'm nii'n, daipu' na xi ja aa'ndhai na mit tu' bhaan jum ua'tulh jano' nam pai' dhuuk bhammim jumpada' gu ja'tkam buiñor.

⁸ Ti'ñchokat japim na gu Dios cham tu' xijaichu'n na pu tu duñia', ni na mik kam ti ilhii'n siat chi mambhix jix cha'tmam oo'm oidha' ba jur. Maa'n tanoolh dho pix ti ilhii'n gu ja'kbui' oidha', sia ku gu' aach jich bui mambhix jix cha'tmam oo'm oidha' ba jur. ⁹ Cham tu' ji na moo nar saalhiom gu Dios na pui' tu kuugalhdha' nat jax tu dai na pui' saak gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam, sia kum pui' kai'ch jai' dhit gu ja'tkam na pur iatda'. Gu' ja'pji na ti ja nür pix ji nam git bix gu ja'tkam kēēji gu ñio'ki'n mi' pui' ka xi jimia' na jax jum kai'ch nam ba' cham jum tulhiña'. Na gu' bix na ji'k ja'tkam tix ja joi'gi'n gu Dios, pui' ku ba' cham ob bha jimim ya' dhi oi'nga'n, na mit gu' chakui bix kai gu ñio'ki'n.

¹⁰ Ku ba' gu' na pai' dhuuk jum aaya' na bha jimda' gu Gē'kam jich Xoi'kam, ya' pix ji na ba kika' cham jum ilhdham, cham jaroi' mat ka' na jax chu'm tanoolh. Ja'pni na jax ba' gu jax chu'm jix xkum no' pai' bax chi ñxdham ba'k chir na gu' pu cham aagi'ndha' gu mi kiokam, mi' pix ba bakia'x xilhim. Pu'ñi ja'k jup ji buusnia' guch Xoi'kam na pai' dhuuk bha jimda', dai na jotmoda' pix giilhim ba tim ti'ya'. Ba' pu cham pai' matgilhia' dhix dhaam, gio gu chiichia' bhai' nai' ji miya' gam gui' na ji'k tu' bha ja'p tu daraa. Gio dhi oi'nga'n bix pu miya' maa'n jimdam binkam gu tu' na ya'x chu jai'ch, na gu' jano' bar bhaan ka' na pai' dhuuk ja aagi'ndha' gu Dios gu ja'tkam nam tu' jax buimi nam duduakat ja tutku' bhaan.

¹¹ Dho jaiñ, bax maat japim dhoñ jaaduñ na jax jix ñbhidham tum duñia' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n bhaan, na pai' dhuuk bha jimda' guch Xoi'kam. Ba' mi' pim pui' xi jimit na jax jix aa' gu Dios, cha'pim jix buam ka tu

buada', na pim gu' bax maat ba' xib na jax chu ja dooda' gui' nam ji'k cham tu' ka'm tigia' gu Dios. ¹² Gu' dai ji na pim mi' pui' jimit na jax jix aa' pix ti nürda' jano' na pai' dhuuk bha jimda'. Gammiji pim pu chu'm bhaan titi'ñchokat pui' xi chu duñiidha' na jax jix aa' na ba' jotmoda' bha jimda'. Ba' jano' na pai' dhuuk bar bhaan ka' na bha jimda' guch Xoi'kam, pu maa'n jimdam bhai' pu miya' dhix dhaam na bha'ñi ja'p binkam gui' na ji'k bha ja'p tu' daraa. Pu cham pai' tu matgilhia', na gu' pu bix ti miya', na gu' giilhim nammi ka'n kikkidha' gu tai. ¹³ Ku ba' gu' aach nach ji'k ba ti jigi'n buiñor guch Xoi'kam jimia' ich ji na pai' gu xibkam oi'nga'n gio na pai' gu xibkam jix dhaam, nat pai' tuch iimchuda gu Dios nach aichdha' na pai' dhuuk pu'ñi ba tum kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n. Bhammi ja'k dho gi' cham tu' ka jai'ch ka' ji gu ua'tulhdhara', cham pai'x buam ka tum buada' na jax cham jir am.

¹⁴ Pui' kuñ ba'p jam titdañ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim cham jax jim aagit mi' pui' xi jimda' na jax jix aa' gu Dios cham jim o'joldhat, na ba' na pai' dhuuk ya' aaya' guch Xoi'kam, pu jam baidhika' maa'n jimdam, na pim gu' cham tu' bhaan u'ua'tulhdhix ka'. ¹⁵ Pu'jani pix kai'ñkam ba' cham ob pai' aajim guch Xoi'kam ya' dhi oi'nga'n bhaan, na gu'x aa' nach bix'p'x bhai' mi' pui' ka xi jimia' na jax jix aa' na ba' bhai' ba jimda', ba' mi' dhir dai na bach baidhika'x dhaam nach pai' gammijix jijigim bap tui'ka'. Gu Paablo gui' na pui'p jir jich jaduñ jich Xoi'kam bhaan, dhi' pix bhaan jup tu a'ga mi' u'uan ta'm nat pai' tu jam ua'ñxi nañ tu' bhaan tu jam a'gi'ñ aañ xib, daipu' na ji'k jax jurtudim gu Dios na mu tu jam ua'ñxi'n. ¹⁶ Bix moo nat ji'kim ba tu jam ua'ñxi, dhi' pix pu chu'm bhaan tu a'ga nañ jax chu jam a'gi'ñ aañ, na pui' bhaan jup jam guguuxi'ñ na pim jax ja'k tui'ngida', sia ku ji'ma'n kap jix io'm jix xijaim tu a'ga na cham pik moo

jaroi' maatit xi kaaya' na jax jir jum duukam. Ku gu'x maatit kaaya' am ji gui' nam bix ja jujur ki'n jix biiñak buiñor gu Dios. Gu' ba' jai' dhit nam cham pik buiñor jix biiñak kat gu Dios tu jiñkui'ñdha' dhi ua'na'n gu Paablo, maakam pix ilhdhat kɛkɛ' am, cham tu' pui' na jax kai'ñkam jup jum kai'ch. Ba' no' mit gu' cham bix ja jujur ki'n xim gaa na jax pik kai'ñkam jup jum kai'ch, pu cham ji'xdha' maatit kaaya' am, maakam pix ilhdhat kɛkɛ' am. Sia gu jai' ñio'ki'ñ gu Dios na cham jir ua'na'n gu Paablo bhai' maakam ji dhuñia' am nam jax pix ja'k ilhdhat kɛkɛ' dñih, cham tu' na jax pik kai'ñkam jup jum kai'ch, nam gu' cham bix ja jujur ki'n jix biiñak kat buiñor gu Dios tu jiñkuidha'. Ku ba' gu' dhi'x io'm ja tulhiiñchuda' ji gu Dios no' mit jax dhuuk maakam duu.

¹⁷ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, ti niidhat japim nam cham jam iatgidhai mu ja'k jam aichdha' ja bui dhi' pu chu'm gu ja'tkam, nañ gu' ba jam aagi'ñ nam kai'ñkam mui' cham maatit kɛkɛ' na jax pik kai'ñkam jup jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios. Sia kum gu' ti tu jiñkui'ñ, maakam pix ilhdhat kɛkɛ' am, nam gu' cham bix ja jujur ki'n xim ga'ngada' na jax pik kai'ñkam jup jum kai'ch. ¹⁸ Aapi'm gu' dai ji na pim jix io'm mui' xi gaagidha' na pim jax ja'k jix bhai' machia' na jax jir tu'm kam gu Gɛ'kam jich Xoi'kam gui' nat jaroi' xich joi'ndak tuch ñamkix guch ua'tulhdhara' bhammi kuruus ta'm, gio ba' na pim jix bhai' machia' na pim jax ja'k joidham jix chu joi'gi'nda'. Gammijich ba' moo tu daanda' buiñor sia nar pai' dhuuk ka' git. Ja'pni pix tui'ka'.

**GU BHPI' KAM UA'NA'N
GU
JUAN
NAR NOBII'Ñ GUCH
XOI'KAM**

*Gu Juan nap kai'chdha' na guch
Xoi'kam jir di' pix gui' na tu maak gu
ii'mda'*

¹ Miji ja'p tu jam ua'ñxi'ñ iñ jiñ jaaduñ na pim pai' jax tu daraa nañ bhaan tu jam a'gi'ñ na jax jir tu'm kam guch Xoi'kam gui' na bijik dir pux jai'ch. Aach jai' dhit jix bhai' maatik na jax jir tu'm kam, na chich gu' maaxik tīgik jich buupui ki'n, ñio'kdhak jachich, kēējimik ich ip na jax tu a'gimik. Dhi' pix jir di' gui' na bijik dir bhaan ba tum a'ga, jir di' pix ip gui' na tu maak gu ii'mda'. ² Ba' dhi' ji' na jaroi' tu maak gu ii'mda', maaxik ya' xi oilhimik maa'nkam jup jum duuk. Aach jix bhai' tīgik jai' dhit, jix maatit jach ba' ya' dir pu chu'm jup ba tu jam a'gi'ñ jiñ jaaduñ na pim ba' moo mui' xim guguuxdha' na pim jix io'm mui' xix biiñak ka' buiñor na ba' jam makia' gu ii'mda' na pim ki'n gammiji pu ba duduaka' bhammi ja'k jix dhaam. Na gu' dhi' nañ jaroi' bhaan tu jam a'gi'ñ jiñ jaaduñ, cham tu'r ya' pai' kam dhi oi'ñga'n, matgim gu' dhi' bhammi dir ji nat bha jii jix dhaam na pai'p tu'ii' gu Dios, nat pai' ja'k giop bhii na jax ya' xi oilhimik. ³ Ba' aach xib bhaankamu'n gui' jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ na pim bix jam jujur ki'n ba ti jii'ñdha' buiñor. Na gu' dhi' cham tu'r iatda' nach jax tu jam a'gi'ñ, gu' aach maaxik tīgik ji jich buupui ki'n nañ jax ba jam titda, jix bhai' kēējimik ich na jax tu a'gimik. Ba' jam guguuxi'ñ ich na pim bix jam jujur ki'n ti jii'ñdhai mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' nach ba' maap maa'n ñi'ook bap duuka' jam bix, ja'p na jax aach nach maap maa'n ñi'ook bap duuk gu Dios gio gu Maraa'n jich Xoi'kam,

nach gu' bix jich jujur ki'n ba ti jii'gi'ñ buiñor. ⁴ Bix dhi' pu'ñi ja'k jañ mu tu jam ua'ñxi'ñ jiñ jaaduñ, nañ gu' gē'kam ki'n jix bhai' bañ chaat buiñor guch Xoi'kam, na pim ba' aapi'm pu'ñi dhuuji pui'x bhai'p jum taat ka' buiñor.

*Gu Juan nap kai'chdha' na gu Dios
joidham gē' tanoor*

⁵ Jano' nach maap oipimik guch Xoi'kam, pui' tuch a'gidhimik na gu Dios joidham gē' tanoor bhammi na pai'p tu'ii', cham pai' dhuuk jix chukgam kir jup tu'ii'. Ba' aach ya' dir pu chu'm jup ba tu jam a'gi'ñ jiñ jaaduñ na jax jir tu'm kam gu Dios nat jich aa'ñdhak guch Xoi'kam. ⁶ Ba' no'ch aach jax kai'ch nach silhkam ti jii'ñdhat mi' pui' ba jii'm na jax jix aa', gu' ji no'ch gu'x chu tukgam tir jup tu'ii' pui' xi kai'chit, ba iatda' ich pix, cham tu' pai' silhkam ti jii'gi'ñdha' ich buiñor. ⁷ Gu' no'ch silhkam bix jich jujur ki'n ti jii'ñdhat mi' pui' ba jii'm na jax jix aa', dho gi gu' pui' bam kai'ch ji nach tu' silhkam jix chu maax kir jup tu'ii', na gu' tiich bi'ñxi'ñka' gu Dios no'ch tu' ka'm ñii'ñ. Gio gu' joidham jix bhai' kai'chit maa'n ñi'ook bap duuka' ich nach ji'k ba ti jii'gi'ñ buiñor gu Dios, ba' gammiji ba tuch uañi'ñka' no'ch jich ua'tulhi'ñ ki'n gu 'ra'n gu Maraa'n jich Xoi'kam nat jaax bhammi kuruus ta'm.

⁸ Ba' cham jir am no'ch aach jax kai'ch nach cham ka u'ua'tulhdhix, na gu' cham ji'xdha' jaroi'x uañ ki'n pu ba kika' ya' dir ja'p ja'k, na gu' ya'x chu ua'tulhdhix. Pui' kuñ ba'p kai'ch na cham jir am no' jaroi' pui'm aa' na cham ka ua'tulhdhix, na gu' cham tu'r mi' pui' ka' na jax jir silhkam, diilh pix na pui' ilhii'ñdha'. ⁹ Jēē' ji no'ch maaxik jax kai'ch nach gammiji pix jich ua'tulhi'ñ na ba'r pui' ka' na jax jir silhkam. Tuch uañi'ñka' ip gu Dios no'ch soi'ch ilhdhat jax chitda na tuch uañdha' no' chich tu' bhaan mach ua'tulh. ¹⁰ Sia cham jir am no'ch jax kai'ch nach cham pai' dhuuk tu' bhaan jich ua'tulhi'ñ, na gu' pui' pix

ba ji buusnia' ba' gu Dios nar jix iatkum, na pui' kai'ch nach b̄ix p̄ix jix u'ua'tulhdhix nach j̄i'k ja'tkam, maaxik jup jir pui' gu' nach b̄ix p̄ix jix u'ua'tulhdhix. Ba' no'ch pui' kai'ch nach cham pai' dhuuk tu' bhaan jich ua'tulhi'ñ, dhi' bhaan bax maati' ka' nach cham tu' b̄ix jich jujur ki'n ti j̄igi'ñ buiñor gu Dios.

2

Guch Xoi'kam jich a'mkam ñiok buiñor gu Dios

¹ Ba' aañ dhi' pu'ñi ja'k p̄ix mi' tu jam ua'ñxi'ñ jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nañ bhaan jam guguuxi'ñ na pim mi' pui' xi j̄imda' na jax jix aa' gu Dios, na pim ba' moo cham kam ua'tulhi'ñdha'. Piam kut gu' moo jax dhuuk jaroi' maadit mam ua'tulh cham jum ilhdham, maadit bia' ich ji gu' matgim gui' na jaroi'x bhaai' nach a'mkam nokia' buiñor gu Dios jich Gi'kora', na ba' tuch uañi'ñka' nach jich ua'tulhi'ñ. Gui' dho Jesus jich Xoi'kam jañ aagit jup kai'ch na jaroi'x uañ ki'n k̄ik, ² nat jaroi' jich a'mkam jum makgirta bo jano' bhaan gu kuruus na ba' pu'ñi dhuuji tu namkix ka' b̄ix nach j̄i'x jix ua'tulhdhix. Ku gu' cham tu' ji na dai nach j̄i'k jir ya' kam dhi Israel nat tuch ñamkix, ja'ppi dappaam ji na j̄i'x oi'ñga'n kam gu ja'tkam.

³ Ba' no'ch mi' pui' xi j̄im na jax jix aa' gu Dios, dhi' bhaan bax maati' ka' nach tu' silhkam b̄ix jich jujur ki'n ti j̄i'ñdhat tu' ka'm ba ni'ñ, ba' pui' bam kai'chdha' nach jix bhai' bax maat na jax jir tu'm kam. ⁴ Gu' ji no'ch gu' pu cham tu' mi' pui' j̄im na jax jix aa', sia kuch gu' pui' ti xi kai'ch nach b̄ix jich jujur ki'n ba ti j̄igi'ñ buiñor, p̄ix jap kai'chdha' ich, cham tu'r pui' ka'. ⁵ Gu' matgim gu jaroi' no't moo tu' silhkam ba maat na jax jir tu'm kam gu Dios, joidham ji na tu' ka'm niidhat mi' pui' jimda' na jax jix aa'. Dhi' ba' bhaan bax maati' ka' na b̄ix juraa'n ki'n ba ti j̄igi'ñ buiñor, ba' maap bam k̄ek̄e am gu Dios. ⁶ Ba' no' jaroi' jax kai'ch nam maap maa'n ñi'ook bap

duuk gu Dios, jum aa' na pui' ja'k jup xi chu jimda' nat jax tu jii guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimik na ba' bhaan jix maati' ka' nar silhkam.

Na jax ja'k tu aagix ka' ya' dir ja'p ja'k

⁷ Ba' dhi' nañ j̄i'k tu' mu tu jam ua'ñxi'ñ jiñ jaaduñ, jir di' p̄ix gu ñio'ki'ñ gu Dios na pim bijik dir pu ba k̄e na pu chu'm tum a'ga, nat pu bijik dir pui' ja'k tu dai gu Dios. Cham tu' na pim jax jum aa'nda' na dhi' ba' bar xibkam nañ aañ mui' ba tu jam ua'ñxi'ñ. ⁸ Ku ba' gu' dhi' nañ j̄i'k tu' mu tu jam ua'ñxi'ñ jiñ jaaduñ, ja'p ji buus ji nar xibkam ñio'ki'ñ gu Dios, sia ku gu' bijik dir pu chu'm bhaan ba tum a'ga, nat gu' kia'p̄ix pui' tum kuugalh na jax ya' xi oilhimik guch Xoi'kam. Dhi' ba'r di' ba' xib gui' na joidham ḡe' tanoor ya' dhi oi'ñga'n.

⁹ Ba' no' gu' maadit jax kai'ch nax chu maax kir bap tu'ii' na pui' jim aagit na ba ti j̄igi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gu' ji no' gu'x bhaamki'ñ gu jumai na pui'p ti j̄igi'ñ buiñor guch Xoi'kam, cham tu'x chu maax kir jup tui'ka', puis chukgam kir kap tui'ka'. ¹⁰ J̄i' ji no' gu' joidham jix joi'ndat p̄ix jix bhai' titda gu jumai na pui'p ti j̄igi'ñ buiñor guch Xoi'kam, dhi' j̄i' ji na ba' pui' bam kai'ch na joidham jix chu maax kir bap tui'dhi', ba' cham j̄i'xdha' tu' bhaan jutbui ilhia'. Ja'p jañ kai'ñkam jup kai'ch na cham j̄i'xdha' mai'chia' gux buam jum duukam. ¹¹ Gu' ji no' gu' daix bhaamki'ñ gu jumaich Xoi'kam j̄igi'ñdham, dhi' dho gi gu' puis chu tukgam kir jup tui'ka' ji, ba' pu cham mat ka' na pai' ja'k bhichgida', pui' p̄ix ba ji buusnia' na jax maa'n gu cham ñiakam.

¹² Ja'pniñ ba' moo ya'p tu jam ua'ñxi'ñ jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim jix bhai' p̄ix jum taat ka', nat gu' ba tu jam uañ gu Dios b̄ix gu jam ua'tulhdhara' nat jix bhai' duu guch Xoi'kam nat tuch ñamkix. ¹³ Ba' aapi'm na pim j̄i'k bar ḡe'ḡe' ja'tkam, mu tu jam ua'ñxi'ñ iñ ip nañ

jix bhain'ñ chaat na pimit pui'p ba maat guch Xoi'kam gui' na bijik dir pux jai'ch, na gammiji pur g'e'kam. Gio aapi'm na pim ji'k jir tu biipibop, pui'ñ mui'p tu jam ua'ñxi'ñ nañ jix bhain'ñ chaat na pim cham ka kaichu' gux buam jum duukam, na pim gu' ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

¹⁴ Pu'ñi ja'k jañ dho ba' pix tu jam ua'ñxi'ñ jiñ jaaduñ nañ bhaan jam guguuxi'ñ na pim jix bhain'ñ bam taat ka', na pim gu' bax maat ba' xib na jax jir tu'm kam gu Dios jich Gi'kora'. Gio aapi'm na pim ji'k jir g'e'ger ja'tkam, pu'ñi ja'k pix jañ mui'p tu jam ua'ñxi'ñ na pim ba' moox bhain'ñ pix jup bam taat ka' na pimit pui'p ba maat guch Xoi'kam gui' na bijik dir pux jai'ch. Bix sia aapi'm na pim jir tu biipibop jañ pu'ñi pix ja'k mui'p tu jam ua'ñxi'ñ, nañ gu'x bhain'ñ chaat na pim bhaan bax o'jo' ba' xib buiñor guch Xoi'kam, na pim gu' ba ti jügi'ñ buiñor, ba' cham ji'xdha' jax ka jam dooda' gu ja'ook.

¹⁵ Jam guguuxi'ñ iñ ip jiñ jaaduñ na pim siamri mik ba bua' gu tu' nar ya' kam dhi oi'ñga'n. Cha'pim bhaan kam tutkagi'ñka', ni ku pim pui' ja'k jup ka tu jimda' nam jax tu jim gui' nam chakui ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Na gu' gu jaroi' no' dai mu ja'k bhaan titi'ñcho gu tu' nar ya' kam dhi oi'ñga'n, dhi' bhaan jix maati' ka' na cham tu' bix juraa'n ki'n ti jii'ñdhat tu' ka'm nii'ñdha' gu Dios.

¹⁶ Na gu' cham tu' gu Dios na pui' ja'k jurtu'nka' no'x buam bax chu duñiim na jax cham kii' ka'm nii'ñ, ya' dir pix ji bhaan dhi oi'ñga'n na pu chu'm busaak. Bix nam ji'k tu' jax bua gu ja'tkam nar jix buam jum duukam, jir ya' kam pix dhi oi'ñga'n bhaan, pui' na jax nam g'e'gerkam bam taat ka' no'm bar jix chutumñigam, piam nam bixchu' bhax chu joi'ñdha' jix dha'ram namkim, gam nam jai' bhax ja joi'ñdha' gu u'uub. ¹⁷ Ku gu' dhi' alhio pix ji nam ya' pui' xi chu buimi dai ya' dhi oi'ñga'n bhaan, iam gu' gammiji ki'n ya' pux bhain'ñ taat ka' am git. Na gu' na pai' dhuuk jum

timo' dhi oi'ñga'n, bix pu cham pai' matgilhia' gu tu' na ya'x chu jai'ch. Gu' matgim gu jaroi' no't ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, gammiji ji na pux jikgim bap tui'ka', na gu' pu baidhika' bhammi ja'k jix dhaam na buiñor bap tui'ka'.

Nam jax ja'k tu jimda' gui' nam jix bhaamut a'gada' guch Xoi'kam

¹⁸ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, ya' moo ba miamlhim na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n bhaan. Ba' na pim jax bax maat jiñ jaaduñ na pui' tum kai'ch bo na saak maa'n jai'chdhihia' gui' nax bhaamut a'gidha' guch Xoi'kam na pai' dhuuk pu'ñi bar mia'n ka' na tum kuugalhdha'. Dho gu' xib mui' ji nam pu chu'm ba oipo gu ja'tkam nam jix bhaamut a'ga guch Xoi'kam. Dhi'ñ ba' bhaan pui' ba kai'ch na bar mia'n ji na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n.

¹⁹ Dhi' dhi ja'tkam nam xib nai' jümit jix bhaamut a'gim guch Xoi'kam, ya' maap jich jumpadat ich nach chu daandat buiñor guch Xoi'kam, nam gu' panaas ka ti jügi'ñdha' buiñor. Gu' ji na mit gu' mikkat ya' dir ji jii jich bui, mummu ja'p jam pix jix bhaamut ba a'gim guch Xoi'kam. Dhi' ba' bhaan ba matgir nam bak gu' pu cham kügalhi'ñ ji sia pu bijik dir, nam gu' chi pu cham ti jügi'ñdha' buiñor bix ja jujur ki'n. Na gu' no'm pux kügalhi'ñdha' git pu bijik dir, puich bim jup tui'ñgida'm git sia gu xib.

²⁰ Aapi'm na pim gu' bix jam jujur ki'n ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, ba' bix ji'ma'n jam a'm ba tajaanix gux Dhuudu' kam jix Uañ Li'mdaga'n. Dhi' bax bhain'ñ jam mattu'n na jax jir tu'm kam guch Xoi'kam, gio na jax ja'k jix aa' na pim tui'ñgida'.

²¹ Pui' kuñ ba' miji tu jam ua'ñxi'ñ jiñ jaaduñ, nañ gu'x bhain'ñ chaat na pim jix bhain'ñ maati' tu' ka'm ba nii'ñ guch Xoi'kam, gam na pim bix jam jujur ki'n ba ti jügi'ñ buiñor. Ba' gui' nam ji'k pu'ñix bhain'ñ bax mat ka' na

jax jir tu'm kam guch Xoi'kam, cham tu'x bhaamut aa'nda' am.

²² Gui' nam ji'k pui' kai'chdha' na gu Jesus cham tu'r di' guch Xoi'kam nat Dios bha joot jix dhaam dir na ba' ya'ch a'mkam mukia', dhi'r di' ka' am gui' nam jix bhaamki'ndha' guch Xoi'kam. Ba' pui' bam kai'chdha' nam tu' silhkam jir jix iatkum ka', nam gu' nai' jii'mit tu iatgidhidha' nam jix bhaamut a'gidha' guch Xoi'kam, ja'p jum aa'nda' am na gu' ja a'm ti niidhidha' gu Dios nam chi sap pik ba' panaas ti ti jii'gi'n gui' bui'nor. Jax gi dhuu ip nam gu' maap jup tui'dhi' gu Dios gio gu Maraa'n jich Xoi'kam. Ba' gu jaroi' no' tu' pix ilhdhat ja'p xi dhuukat gu Jesus jich Xoi'kam, cham tu' bhaan ti niidhidha' gu Dios, na gu' pui' ji buusanda' na bix jix bhaamki'ndha' no' tu' pix ilhi'n gu Maraa'n jich Xoi'kam.

²³ Na gu' kai'nkam nañ jax ba kai'ch, na gu jaroi' no' tu' pix ilhdhat ja'p xi dhuukat gu Jesus jich Xoi'kam, cham tu' bhaan ti niidhidha' gu Dios, sia ku gu' kai'nkam ti ti jii'gi'n dai gu Dios bui'nor. Jii' ji gu jaroi' no' ti jii'gi'n bix juraa'n ki'n bui'nor gu Maraa'n jich Xoi'kam na ba' bhaan ti niidhidha' gu Dios jich Gi'kora', nam gu' kai'nkam maap jum kekex gu Dios gio guch Xoi'kam.

²⁴ Ba' aañ jam guguuxi'n na pim cham tu' mik buppada' dhix bhai'm kai'chdham ni'ook na pimit jano' dir pu maat na pimit pai' dhuuk ti jii'n bui'nor guch Xoi'kam. Jam jujur am japim xi baapsai na pim ba' gammiji ti'ñchokat mi' pui' tu daa'ñchu'nda' na pim jax ba jii'm, na ba' bhaan jix maati' ka' na jam a'm ti niidhidha' gu Dios jich Gi'kora' gio gu Maraa'n jich Xoi'kam. ²⁵ Na ba' no'ch pu'ni mi' pui' xi dhui'chu' na ji'k jax jix aa' guch Xoi'kam, dai na bach baidhika' bhammi ja'k jix dhaam nat pai' tuch iimchuda na saak jich aichdha'. Diilh pui' xich chidak gu' guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimik.

²⁶ Pui' kuñ ba' tiin dhakoo'ndhatu' nañ mu tu jam ua'ñxi'n jii' jaaduñ

nañ bhaan pix jam aagi'n nam jax jir tuutu'm gui' nam pu'ni nai' jii'mit jix bhaamut a'gidha' guch Xoi'kam, gam nam maakam tu iatgidhidha', na pim ba' moo cham ja kekexda' aapi'm jii' jaaduñ no'm pu chu'm mi ja'p pai' ba gu'nguk, jir maa'n na pim jax ti niidhidha' na pim pai' jax ba jii'm.

²⁷ Na gu' aapi'm jam a'm ba tajaanix gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', dai dhi' ji na pim pix kaichgida' na jax ja'k jam jurtudidha'. Cham kam aa' na jaroi' pai' dhir jimdat jam aagi'ndha' na pim jax ja'k tui'ngida'. Gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na jam a'm ba tajaanix bix ji'ma'n, jir di' na pui' ja'k jam jurtudidha' na pim jax ja'k tui'ngida', gam na jam mattudidha' na jax pik ja'k jix aa' gu Dios. Gu' ba' no' pim mi' pui' xi bhichu', dhi' bhaan jix maati' ka' na pim silhkam bix jam jujur ki'n ti jii'ndhat tu' ka'm ni'n guch Xoi'kam.

²⁸ Ba' aañ jam guguuxi'n jii' jaaduñ na pim mui' xix bii'nak ka' bui'nor guch Xoi'kam cham tu'p jum buixdhat sia ku mi ja'p jax tum a'ga. Na gu' no' chich jax dhuuk cham mi' pui' jii na jax jix aa', jix xi'rai nai' gampai' jich dhu'nia' ich jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda'. Gu' dai ji nach jix bhai'ch chaati' baasi'n ba namkia' no' chich mi' pui' jii, ²⁹ nach gu' tu' silhkam bar maamra'n ka'. Na gu' na pim jax bax maat jii' jaaduñ nap kai'ch bo gu Dios na gu jaroi' no't tu' ka'm tiigik mi' pui' jii na jax jix aa', dhi' ba' pui' bam kai'chdha' na silhkam jir maraa'n ka', ja'p na jax guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimik nat gu' tu' ka'm tiigik gu Dios.

3

Gu Juan nap kai'chdha' nach aach bar maamra'n gu Dios nach ji'k ba ti jii'gi'n bui'nor guch Xoi'kam

¹ Dho jaiñ na jax pik jir jix bhai'kam gu Dios, bix pui'ch bia' nach sap bar maamra'n, na gu' joidham xich joi'gi'n. Maaxik dho silhkam bar maamra'n ich, nach gu' ba ti jii'gi'n

buiñor gu Maraa'n jich Xoi'kam. Gu' ba' gui' nam ji'k cham ti jügi'ñ buiñor, pu cham maat am nach jir tu'p tu'm da', nach jax kai'ñkam ba' pui' bach chiiti' nach bar maamra'n gu Dios, nam gu' cham ti jüñdhat buiñor xim ga'nga bix ja jujur ki'n nam iam ba machia' git na jax jir tu'm kam gu Dios nach jaroi' buiñor bap tu'ii'.² Aach dho gi nach gu' bax maat nach tu' silhkam bar maamra'n gu Dios nañ jax ba jam titdañ jaaduñ, sia kuch gu' chakui pik moo maat gu xib nach jax moo tu'm jup jich dhuñia' jano' nach pai' dhuuk buiñor bap tui'ka' guch Xoi'kam no't bach baidhak ya' dir dhi oi'ñga'n. Daipu' nach jix maat nach saak pui' tuutu'm jup jich dhuñia' na jax jir tu'm gui', nach gu' maap bap tui'ka'.³ Gu' ba' gu jaroi' no'x aa' na bhammi aaya' na pai'p tui'ka' guch Xoi'kam, jum aa' nax bhai' xi chu jimda', na cham tu'x buam ka tu buada' na tu'r ua'tulhdhara'. Na gu' cham jixdha' jaroi' bhammi aaya' no'x ua'tulhdhix, na gu' gui'x uañ ki'n kiik na pai'p tu'ii'.

⁴ Na gu' gu jaroi' no' bix aixim tu bua na jax cham jir am, jum ua'tulhi'ñdha' buiñor gu Dios, na gu' gui' cham kii' ka'm nii'ñ gu pui' ja'k.⁵ Pu kai'ñkam dho bha jii guch Xoi'kam ya' dhi oi'ñga'n na ba' ti bhika' gu ua'tulhdhara' ya' dir dhi oi'ñga'n. Nat gu' gui' cham pai' dhuuk jum ua'tulhdhak, pui' kut ba'ch a'mkam jum makgirtak ti bhik.⁶ Ba' no'ch tu' silhkam pui' ja'k ba ti jügi'ñ bix jich jur ki'n buiñor guch Xoi'kam, jum aa' nach cham tu' bhaan kach ua'tulhi'ñdha'. Gu' no'ñ gu' puiñ ua'tulhi'ñ pui' xi kai'chit nañ ba ti jügi'ñ buiñor, cham tu' ti jügi'ñdha' iñ, pix jap kai'chdha' iñ.⁷ Ja'pniñ ba' moop jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim siamri xi chi niidhat na cham jaroi' pai' dhir jimdat maakam jup ba jam iatgidha' na jax cham jir pui' na jax jix aa' gu Dios. Aapi'm cham tu' ji kekēdat jir maa'n na pim jax mi' pui'

xi jiidma' na jax jix aa' gu Dios na ba' bhaan jix maati' ka' na pim dai gui' tu' ka'm nii'ñ.⁸ Gu' no' pim gu' dai bix aixim tu bua na tu'r ua'tulhdhara', dhi' bhaan jup bax maati' ka' na pim dai mu ja'k kaichgit gu ja'ook mi' pui' tu kuugalhdhim na ji'k jax jam tiidaim. Na gu' gu ja'ook gammiji dhi' bhaan tu juan, bijik dir pum ua'tulhi'ñ nat dir jup duu gu Dios. Pu kai'ñkam ba' pix bha joot gu Dios gu Maraa'n jich Xoi'kam na ba' ya'ch palhbuidha' na pu'ñi tuch uañdha' guch ua'tulhdhara', na ba' mi' dhir cham jixdha' jax kach dhooda' gu ja'ook na jax ti ka ilhdhat.

⁹ Na gu' gu jaroi' no' silhkam bar maraa'n gu Dios, cham tu' kam ua'tulhi'ñdha'. Jix bhai' pix ba tu jimda', na gu' bhaan jup tui'ñgida' gu Dios.¹⁰ Pux bhai'x maati' ka' jia nam jax ja'k tu jimda' gui' nam silhkam jir maamra'n ka' gu Dios gio gui' nam jup jir maamra'n gu ja'ook. Pui' na jax gui' nam bix aixim tu buada' na jax cham jir am, na jax cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios, gio nam jix ja bhaamki'ñdha' gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham, dhi' cham tu' Dios jir maamra'n ka' am, gui' ji ja'ook.

Gu Juan nap kai'chdha' nach xich jajoi'gi'nda' bix ji'ma'n

¹¹ Ja'pni ja'k jup xi chi'ik guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimik, sap nach xich jajoi'gi'nda' bix ji'ma'n na pim jax ba tē kekēñ jaaduñ jano' dir na pimit jax ti jüñ buiñor.¹² Cham tu'ch mi' pui'p ka tu daa'ñchu'n nat jax tu jii bijik gu Kayiin nat cham tu' kii' maa'nkam buus. Tii' nat bhaamkidhak mua gu sipdhi'ñ Abeel nat jax ja'k jurtuda gu ja'ook na bhaan jup tui'ñgit. ¿Jax japim ilhi'ñ nat kai'ñkam jup dooda'? Dho nax jügam dho, na gu'x maat na gu sipdhi'ñ tu' ka'm niidhat mi' pui' jimda' na jax jix aa' gu Dios, ba' joidham jix kii'galhi'ñdha'. Diih gu' gu Kayiin pu cham tu' mi' pui' jimda' na jax ja'k jix kii' ka'm nii'ñ gu Dios, ba'

pu cham kũgalhi'ñdha', na gu' buam p̄ix tu buada'.

¹³ Jam guguuxi'ñ iñ ip jiñ jaaduñ na pim cham tu' bhaan jax jum aa'nda' sia kum xi jam bhaamki'ñ gu ja'tkam na pim bar jich Xoi'kam jũgi'ñdham. ¹⁴ Na gu' aach nach j̄i'k ba ti jũgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, cham tu' mu ja'k ka bh̄ichu' ich nach pai' gammiji mi' pup jich chulhiiñdha' ḡit. Xib gu' dai ji nach silh ba bh̄ichu' nach pai' gammijix j̄i'kgim bap tui'ka', ja'p ji buus nach ko'iix kat gio duduadik jup ba baapam. Pui' kuch ba' xib joidham bax ja joi'gi'n guch Xoi'kam jũgi'ñdham, na gu' pu'ñi ja'k jia no'ch silhkam ba dua guch ii'mda' bhaan, gu' no'ch pui ka ko'iix guch i'ii'mda' bhaan, dai ji nach jix chu bhaamki'ñdha'. ¹⁵ Ba' gu jaroi' no'x bhaamki'ñ gu jumai na pui'p ti jũgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, ja'p ji buusnia' na ba mu'aa', na gu' gu jaroi' na pu'ñix chu bhaamki'ñdha', ja'p ji buusanda' nar tu mua'kam ka', ba' cham j̄i'xdha' ja baidhika' guch Xoi'kam jix dhaam nam pai' gammijix j̄i'kgim bap tui'ka'. ¹⁶ Aach dho gi gu' nach j̄i'k b̄ix jich jujur ki'n ba ti jũgi'ñ buiñor guch Xoi'kam jix bh̄ai' bax maat ji nach jax ja'k tu buada' no'ch silhkam jix chu joi'gi'n, nach gu' mi' pui' tu daa'ñchu' nat jax tu duu guch Xoi'kam jano' nat joidham xich joi'ndak jich a'mkam muu nach ba' pu'ñi duuji cham kach chulhiiña'. Aach ba' pu'ñi ip jiñ jaaduñ, pui'ch jup xix chu joi'gi'nda' nat jax xich joi'gilh guch Xoi'kam, cham jax bua sia mit chi mach koi ja a'mkam gu jai', nach gu'x ja joi'gi'nda'. ¹⁷ Dhi' j̄i' pu'ñi ja'k no'ch xi dhuiñchu' na ba' pui' bam kai'ch nach bax maat na jax kai'ñkam pui'm kai'ch nach jix chu joi'gi'nda'. Gu' ji no' gu' pui' na jax gu jaroi' no' t̄ir jix chumñigam, ba' no' gu' t̄i n̄i'ñ na tu' a'miram jum aa' gu jax chu'm jich Xoi'kam jũgi'ñdham, ji no't gu' pu cham pai' iam jix joi'ndak xi maa, dhi' pu cham tu'x mat ka' na jax kai'ñkam pui'm kai'chdha' nañ jix chu joi'gi'n, na gu'

bak pu cham mat ka' na jax jir tu'm kam gu Dios. ¹⁸ Ba' aapi'm cham pu chu't jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, ja'pji nach xi ja palhbuidhat guch jaaduñ ki'n gu tu' na ja a'm jum aagaidha' na ba' bhaan jix maat' ka' nach silhkam bax chu joi'gi'n, cham tu' nach pui' p̄ix kai'chdha'.

Nach jax ja'k tui'ñgida' na ba'ch a'm ti n̄idhidha' gu Dios

¹⁹ Dhi' p̄ix no'ch pu'ñi ja'k xi dhuiñchu' bhaan bax maat' ka' nach tu' silhkam bax maat na jax ja'k jum aa' nach tui'ñgida' no'ch pui' ba ti jũgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, ba' pui' ba ilhii'ñdha' ich nach a'm ti n̄idhidha' gu Dios. ²⁰ Nach gu' cham j̄i'xkat tu' ixchuidha' gu Dios, sia kuch gu' jax jich aa' na chi cham maat no'ch mi' pai' maa'n kap cham mi' pui' j̄iim na jax jix aa'. Jax gi dhu na gu' gui' b̄ix jix chu maat sia nar tu', pux bh̄ai'x mat ka' no'ch jich ua'tulhi'ñ. T̄i pik aa nach gu' aach sia d̄ilh jix mat ka' no'ch mi' pai' cham pu duiñchu' na jax jix aa', gu' gi ba' gui' nar ḡe'kam. ²¹ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, xim ga'ngada' pim jam jujur am bhaan no' pim moo mi' pui'p duiñchu' na jax pik ja'k moox aa' gu Dios, piam ku gu' cham. Ba' no' pim gu' moo panaas mi' pui' bh̄ichu' na jax jix aa' na pim mui' xim ga'nga, dho gu' dai dho ba' na pim joidham p̄ix jix bh̄ai'm taat ka' buiñor, na pim gu' bhaan bax mat ka' na jam a'm ti n̄idhim gui'. ²² Ba' gui' xi jam joi'ndat tu jam maakidha' b̄ix na pim j̄i'k tu' mu taanda' bhammi ja'k na pai'p tu'ii', na gu'x mat ka' na pim tu' ka'm n̄idhat mi' pui' bh̄ichgida' na jax chu daaxix gux bh̄ai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gam na jax pik ja'k jix aa'. ²³ Gux bh̄ai'm kai'chdham ñio'ki'ñ na tu daaxix, jir di' p̄ix gui' na bhaan tu a'ga gu Maraa'n jich Xoi'kam na pui'm kai'ch nach sap ti j̄i'ñdha' buiñor na ba' pu'ñi duuji uañchudhix ka' guch ua'tulhdhara'. Mi' d̄hir sap ba' dai nach ba xich jajoi'gi'nda' b̄ix j̄i'ma'n ja'p na jax guch Xoi'kam

nat xich joi'gilh, dñlh sia pui'p xich chñdak na ya' xi oilhimik. ²⁴ Dhi' jì' ba' no'ch bñx mi' pui' xi dhuiñchu' pui' bam kai'chdha' nach mi' pui' tu kuugalhdhim na jì'k jax chu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios. Ba' gui'ch a'm ba ti ñiidhidha', gio aach ya' dir mu ja'k buiñor jup tui'ñgida' ip, nach gu' maap bach kèkèkè'. Ba' pux bhai'x mat ka' ich no'ch a'm ti ñiidhim gu Dios, na gu'ch mattu'nka' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mdaga'n nat jich a'm tajaa.

4

Nach jax ja'k duujix mat ka' nam jax chu'm silhkam Dios bhaankamu'n tu a'gada'

¹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, moo pim siamri xi chi ñiidhat na cham jaroi' pai' dñr jimdat maakam jam iatgidha' pui' xi kai'chidhat na Dios bhaankamu'n tu a'gada'. Bñpi' pim xi mamtida' no' moo silhkam Dios jir tujuandam tugi'ñ piam ku gu' cham, nam gu' xib mui' nai' oipichu' gui' nam maakam tu iatgi'ñ pui' xi kai'chidhat nam sap pik ba' Dios bhaankamu'n tu a'gim. Ba' aapi'm cham tu' maa'n jimdam ja kèkèji mu ja'k jup ji ja kaaya', ka xi mamtida' pim. ² Jix maati' ka' am jia gui' nam silhkam Dios jir tujuandam tugi'ñ gio gui' na cham. Gui' nam silhkam Dios bhaankamu'n tu a'ga, pui' ja'k kai'chidha' am nat guch Xoi'kam maa'nkam jup jum duuk ya' ai dhi oi'ñga'n bhaan. ³ Ba' no' gu' cham tu' pui' ja'k kai'chim, dhi' cham tu'r di' ka' gui' na silhkam Dios bhaankamu'n tu a'ga, gui' ji ja'ook na bhaankamu'n tu a'gidha', gui' pix na pui' ja'k kai'chidha', na gu'x bhaamki'ñ guch Xoi'kam. Nam gu' saak pu chu'm jai'chdhilhia' gu ja'tkam nam pu'ñix bhaamut a'gidha' guch Xoi'kam na pim jax ba tè kèkè. Dho gu' dhi' pu xib ji nam pu chu'm ba oipichu', cham tu' na pai' dhuuk.

⁴ Ku gu' aapi'm jiñ jaaduñ, cham jì'xdha' jam iatgidha'm ji dhi' pu chu'm gu ja'tkam sia kum ti

ilhi'ñdha' git, na gu' aapi'm jam a'm ti ñiidhidhat jam nuukdaim gu Dios, na pim gu' bñx jam jujur ki'n ba ti jii'gi'ñ buiñor. Gio na gu'x io'm jir gè'kam gui' na jam buip tui'dhi' aapi'm, cham tu' pui' na jax gui' na ja buip tui'dhi' gui' nam pu'ñix bhaamut a'gidha' guch Xoi'kam. ⁵ Na gu' dai gu tu' nar ya' kam dhi oi'ñga'n nam bhaan tu a'gidha' na jax ja'k ja jurtu'nka' gux buam jum duukam, cham tu' gu ñio'ki'ñ gu Dios. Ba' joidham ja kèkèkè' am gui' nam cham tu' ka'm nii'ñdha' gu Dios, na gu' bñx ja ko'raarda' nam jax ja'k tu ja a'gi'ñdha', na gu'r ya' kam ka' pix dhi oi'ñga'n bhaan. ⁶ Ku gu' aach nach jì'k ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, cham tu' kach bñpnat ji siam jax tñch iatgi'ñ gu dhi' pu chu'm gu ja'tkam, nach gu' aach jix bhai' bax maat na jax pik ja'k jir silhkam, dai ji gui' nam cham tu' ka'm nii'ñ gu Dios nam ba' joidham ja kèkèkè'. Aach ba' no'ch tiip xi chu ja a'gi'ñ gui' nar silhkam ñio'ki'ñ gu Dios, pu cham kaim ka' am, na gu' cham ja ko'raarda', dai ba' gui' nam tu' ka'm nii'ñ gu Dios nam ba' joidham jup jix kaik ka'. Pu'ñi ja'k japim ba' duujix mat ka' jiñ jaaduñ nam jax chu'm silhkam Dios bhaankamu'n tu a'gidha' gio ba' na jax chu'm cham.

Gu Juan nap kai'chdha' na gu Dios jir jix chu joi'gì'n

⁷ Jam guguuxi'ñ iñ ip jiñ jaaduñ na pim siamri xim jajoi'gì'nda' bñx jì'ma'n na ba' bhaan jix maati' ka' na Dios jam a'm ti ñiidhim, na gu' gui' joidham jix chu joi'gì'n. Ba' gu jaroi' no' pu'ñi joidham jix ja joi'gì'n gu jai', dhi' bhaan jix maati' ka' na bax maat na jax jir tu'm kam gu Dios, ba' pui' bam kai'chdha' na Dios bar Maraa'n. ⁸ Gu' no' ampix jix ja bhaamki'ñ gu jai', dho gi gu' bhaan jup bax maati' ka' ji na pu chakui maat na jax jir tu'm kam gu Dios, na gu' bak pu cham ti jii'gi'ñdha' buiñor. Na gu' no' ti jii'gi'ñdha' git, pui'p jix chu joi'gì'nda' git jia na jax gu Dios na joidham jix

chu joi'gi'n. ⁹ Na gu'x bhaxi'x maati' jia na joidham jix chu joi'gi'n gu Dios. Ti' nat moo bha joot gu dai maa'n Maraa'n ya' aach jich bui, nat xich joi'gilh na sap ba' no' chich ti jii'n buiñor, jich baidhika'x dhaam nach pai' joidham jix jii'kgim bap tui'ka'. ¹⁰ Diihl pix nat xich joi'gilh gu Dios, sia kuch chakui mi' pui' jii'mda' na jax jix aa', dai pix nax mat ka' nach mu ja'k bhichu'n nach pai' gammiji mi' pup jich chulhiiñdha'. Pui' kut ba' bhaxi' ma joot gu Maraa'n jich Xoi'kam na ya'ch a'mkam jum makgirta' na ba' pu'ñi duuji tu namkix ka' nach ji'x jix u'ua'tulhdhix.

¹¹ Dho jaiñ na jax pik jir jix bhaxi'kam gu Dios, g'e'kam ki'n xich joi'gilh nach mai' ba suulhgix kat. Aach ba' mi' pui'p xi chu daa'ñchu'nda'ñ jaaduñ na jax gui', joidham jach xich jajoi'gi'nda' bix ji'ma'n. ¹² Na ba' no'ch pu'ñi xich jajoi'gi'n bix ji'ma'n, gammijich a'm ba kioka' guch Gi'kora', gam nax io'm ba xich joi'gi'nda'. Sia kuch gu' cham nii'ñ gu maaxik bhaan na jax chu'm, ku gu' ya'p tui'ka' ji jich bui no'ch pu'ñi ja'k xi dhuiñchu'. ¹³ Jix bhaxi'x maati' nach a'm ti niidhim gu Dios, gio aach ya' dir mu ja'k nach buiñor jup tui'dhi', na gu' pui' ja'k jich mattu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nat jich a'm tajaa bix ji'ma'n. ¹⁴ Bax maat ich ip nat guch Gi'kora' bha joot gu dai maa'n Maraa'n ya' dhi oi'ñga'n na ba' ya'ch palhbuidha' bix nach ji'k ja'tkam nach ba' cham kach chulhiiña' gatuuk. Dhi' bix pu'ñi ja'k jich mattu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. ¹⁵ Gu jaroi' no' ti jii'gi'ñ nat gu Dios bha joot gu Maraa'n jich Xoi'kam, dhi' bhaan ti niidhidha', na gu' bix juraa'n ki'n ba ti jii'gi'ñdha' nar silhkam, gio gui' ya' dir mu ja'k buiñor jup tui'ñgida' ip.

¹⁶ Ba' aach nach ji'k ba ti jii'gi'ñ bix jich jujur ki'n buiñor guch Xoi'kam, jix bhaxi' bax maat ich na gu Dios joidham xich joi'gi'n, na gu'r di' pix gux chu joi'gi'n. Ba' gu jaroi' no' pui'p jix chu joi'gi'n na gui', dhi' bhaan

bax maati' ka' na silhkam bax maat gu Dios, ba' pui' bam kai'chdha' na bhaan ba ti niidhim. ¹⁷ Ba' no'ch aach pui'p jix chu joi'gi'n na gu Dios, cham pai' totdon ka' ich jano' na pai' dhuuk jum aaya' na ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam bix gu ja'tkam nam tu' jax buimi nam duduakat ja tutku' bhaan, nach gu' pui' xich aa'nda' nach pui' ja'k jup tu jimdat nat jax tu jii' duihl jano' na ya' xi oilhimik. ¹⁸ Na gu' no'ñ moo joidham xix chu joi'gi'n na jax gu Dios, cham tu' bhaan toodon ka' iñ, dai nañ joidham jix bhaxi' pix jii' chaat ka', pu pai' na ja'k jax jum duña' gu too'nni'. Gu' dai ji no'ñ cham pui'p jix chu joi'gi'n na gu Dios nañ ba' tiix choodon ka', nañ gu'x mat ka' nañ bañ chulhiiña' pix ba', nañ gu' dhi' bhaan cham am buatu'nda'.

¹⁹ Aach tu' ka'm niidhat mi' pui' ba jii' ji ba' xib na jax jix aa' gu Dios, nat gu' gui' bii'pi' dir xich joi'gilh ampik nach ba' aach tu' ka'm jup ba nii'ñdha', cham tu' nat gatuuk xich joi'gilh nach aach pu tu' ka'm ba nii'ñ. ²⁰ Ba' no' gu' jaroi' maadit jax kai'ch: "Aañ dho gi tu' ka'm niidhat mi' pui' jim ji na jax jix aa' gu Dios", gu' ji no' gu'x bhaamki'ñ gu jumai na pui'p ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, pix jap kai'chdha', cham tu' silhkam tu' ka'm nii'ñdha' gu Dios. Na gu' no' pu'ñi cham tu' ka'm niidhat jix joi'gi'n gu jumai Xoi'kam jii'gi'ñdham na ya' nii'ñ maaxik, ¿jax dhu' tu' ka'm jup tigia' gu Dios na cham maax? ²¹ Gu' dhi'm aa' ji na pui'p xix jajoi'gi'nda' gu jai'ch Xoi'kam jii'gi'ñdham no' baabui' tu' ka'm niidhat mi' pui' ba jim na jax jix aa' gu Dios, pui' nat jax ja'k xi chu daasak guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimik nap kai'ch bo: "Gu jaroi' no' tu' ka'm niidhat mi' pui' ba jim na jax jix aa' gu Dios, jum aa' na tu' ka'm niidhat jix joi'gi'nda' ip gu jumai na pui'p ti jii'gi'ñ aañ jii' bui."

5

Na cham ji'xkat jax jii' dhooda' gux

buam jum duukam no'ñ bix jiñ jur ki'n ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam

¹ Gu jaroi' no' bix juraa'n ki'n ti jügi'ñ na gu Jesus jir di' guch Xoi'kam nat Dios bha joot, dhi' j' pui' bam kai'chdha' na Dios jir Maraa'n. Ba' no' pui' bam tütü' na Dios bar Maraa'n, jum aa' nax ja joi'ndat jix bhai' ja titdada' gu jai' nam pui'p jir maamra'n gu Dios. ² Ba' aach no'ch tu' silhkam tu' ka'm niidhat mi' pui' ba jüim na jax jix aa' guch Gi'kora', jich a'm jum aa' nach jix ja joi'ndat tu' ka'm ja niñdha' gu jai' nam pui'p ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, nam gu'r maamra'n guch Gi'kora'. ³ Nañ mi' pui' xi jimda' na j'k moo jax jix aa' gu Dios na ba' pui' bam kai'ch nañ tu' ka'm niñ. Cham xijai ip nañ mi' pui' tu kuugalhdhidha' nat jax tu dai, ni ku pai'x magooñi'. ⁴ Gio na gu' no'ñ silhkam bar maraa'n gu Dios, cham tu' bhaan ka tütü'ñchoka' iñ jia gu tu' nar ya' kam dhi oi'ñga'n, ni kuñ tu' bhaan ka xiñ ua'tulhdham ka', nañ gu' bix jiñ jur ki'n ba ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ba' cham j'xdha' jax jiñ dhooda' gux buam jum duukam. ⁵ No'ñ ti jügi'ñ dho siamri bix jiñ jur ki'n na gu Jesus jich Xoi'kam Dios jir Maraa'n nat bha joot na ba' cham jax jiñ dhooda' gux buam jum duukam, na gu' bañ palhbui'ñchu'nda' gu Dios nañ ba' cham ka xiñ ua'tulhdham ka'.

Nach jax ja'k duix mat ka' nat silhkam Dios bha joot guch Xoi'kam

⁶ Jano' na ya' xi oilhimik guch Xoi'kam dhi oi'ñga'n bhaan, suudai' ki'n jum bakuanak, gio mikkat na mit pai' dhuuk mua na mit sissapa kuruus ta'm, g'e' jaax gu i'ra'n. Dhi'ch ba' bhaan jix mat ka' na silhkam ya' oilhimik. Bix gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui'x chu maat nat pu'ñim duu guch Xoi'kam, ba'm aa' nach jügi'ñdha' na pai' dhuuk pu'ñi ja'k jich jurtu'nka'. ⁷⁻⁸ Ba' pui' ji busan nam baik pui'x chu maat nat silhkam ya' e'ek guch Xoi'kam, pui' na jax gux Dhuudu' kam jix Uañ

Ii'mda', gio ba' gu suudai', gio ba' gu i'ra'n ip. Ba' dhi' dhi bix baik xi chuutam nam pui' kai'ch nat silhkam ya' e'ek ji guch Xoi'kam, ba'm aa' nach ti jügi'ñdha' no'm pui' ba tuch a'gi'ñ. ⁹ Na gu' ja'pni jia na jax ba' gu jaroi' no' ya'ni ja'p pai' kikat jax tuñ a'gi'ñ, nañ gu' joidham pix jix dhappaam jügi'ñdha' no' jax kai'ch. Gu' dhi' gi ba' na Dios jir ñio'ki'ñ, pu moo jano' ji nach joidham k'e'ji ba ti jüñdha' no'm pui' ba tuch a'gi'ñ, nam gu' pui'ch chitdaidha' na guch Xoi'kam Dios jir Maraa'n nat bha joot bhammi dir jix dhaam. Dhi ñio'ki'ñ gu Dios g'e'p jum duukam bhaan tu a'ga, cham tu' tu' palhip jup jum duukam. ¹⁰ Ba' gu jaroi' no' bix juraa'n ki'n ti jügi'ñ na guch Xoi'kam silhkam Dios jir Maraa'n nat bha joot, cham tu' iatda' ilhi'ñdha' no' jaroi' pui' ba tu a'gi'ñ. Gu' no' gu' cham ti jügi'ñ na Dios jir Maraa'n guch Xoi'kam, iatda' dho pix ilhi'ñdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'ga na guch Xoi'kam jir Maraa'n nat bha joot bhammi dir jix dhaam, pui' ba' pix ba ji buusnia' nax iatbi' gu Dios. ¹¹ Gu' gu Dios pui' tii ba tii ji na sap jich baidhika'x dhaam nach pai' gammijix jüjkgim bap tui'ka', ku gu' sap no'ch ti jüñdha' ji buiñor gu Maraa'n jich Xoi'kam. No'ch gu' sap cham ti jüñdha', cham tu' dhoch baidhika'. ¹² Na gu' dai gu jaroi' no' ti jügi'ñ buiñor gu Maraa'n gu Dios na ba' jimia'x dhaam na pai'p tu'ii'. No' gu' pu'ñi cham ti jügi'ñ buiñor, dho gi gu' cham tu' jimia' ji, ya' pup bi'ya' na pai'r tu tulhiñara'.

Na baja tabuimgidha' gu Juan guch Xoi'kam jügi'ñdham

¹³ Ba' aapi'm jix bhai' pix jum taat ka'ñ jaaduñ, na pim gu' aapi'm jimia'x dhaam na pim pai' gammijix jüjkgim bap tui'ka', na pim gu' aapi'm bix jam jujur ki'n ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam nar Maraa'n gu Dios.

¹⁴ Na gu' aach nach j'k ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, dai gu Dios jach pix buiñor bax biiñak, nach gu'x maat

nach kɛɛkɛ' nach pai' dhuuk soi'ch ilhdhat mu taanda' gu tu' nach a'm jum aa'nda', no'x maat na silhkam jich a'm jum aa'. ¹⁵ Ba' dai nach pix ti n̄irda' na gui'ch makia' maa'n jimdam gu tu' nach mu tañia' nach a'm jum aa', no'ch dho ji baabui' ti j̄igi'ñ na gui'ch kɛɛkɛ' nach ji'k tu' mu taanda' soi'ch ilhdhat.

¹⁶ Gioñ ba' moo ja'pnip xi jam t̄idam jiñ jaaduñ, no' pim maadit n̄i'ñ gu jax chu'm jich jaduñ jich Xoi'kam bhaan na cham pik mi' pui' jim na jax jix aa' guch Gi'kora', no' gu' pui' ti j̄igi'ñ buiñor guch Xoi'kam, tu daañxi'ñdha' pim buiñor gu Dios na tu uañdha' gu ua'tulhdharga'n na ba' cham ka tulhiiñchuda' gatuuk. No' gu' pu cham ka ti j̄igi'ñ buiñor guch Xoi'kam, dho gi gu' cham ji'xdha' tu uañdha' ji gu Dios, sia ku pim aapi'm ti tu daañxi'ñ buiñor na tu uañdha' gu ua'tulhdharga'n, na gu' pu cham pai' soi'm ilhii'ñdha', ba' dai na ba tulhiiñchuda' gatuuk. ¹⁷ Na gu' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, tu' nach pix bhaan bach ua'tulhdha' ji bo, ku ba' gu' no'ñ moo ti j̄i'ñdhat buiñor guch Xoi'kam soi'ñ ilhii'ñ, tuñ uañdha' ji gu Dios guñ ua'tulhdhara', ba' cham tu' kañ chulhiiñchuda' gatuuk.

¹⁸ Gu' ba' gu jaroi' no' Gi'korga'n ba iim gu Dios, cham ka joojoi'ñdha' nam ua'tulhi'ñdha', na gu' palh-bui'ñchu'nda' guch Xoi'kam na ba' cham mai'chia' gux buam jum duukam.

¹⁹ Aach nach ji'k moo ba ti j̄igi'ñ buiñor guch Xoi'kam, Dios buiñor jup tui'dhi' ich, na gu'ch a'm ti n̄idhim. Gu' ba' gui' nam ji'k tu' pix ilhii'ñ guch Xoi'kam nam cham ti j̄igi'ñ buiñor, dhi' dai b̄ix ja daam k̄ik gu ja'ook.

²⁰ Aach nach gu' bax maat gu silhkam Dios na jaroi'x io'm jir gɛ'kam, nat gu' bach mattuda gu Maraa'n jich Xoi'kam nat bhammi dir bha joot jix dhaam na pu'ñi ya'ch aagi'ñdha' na jax jir tu'm kam guch Gi'kora'. Pui' kuch ba' aach xib dai guch Xoi'kam buiñor ti j̄i'ñdhat mi' pui' bh̄ichu' na jax jix aa', nach gu'

bax maat nar di' gu silhkam Dios nax io'm jir gɛ'kam, gio nax bhaai' nach baidhika' gatuuk jix dhaam ja'k nach pai' gammijix j̄ijikgim bap tui'ka'. ²¹ Dai gu Dios japim ba' tu' ka'm n̄idhat mi' pui' j̄imda' na jax jix aa' jiñ jaaduñ. Cha'pim mu ja'k ja daanda' gup duñiixim didios. Ja'pniñ ba' pix jam guguuxi'ñ.

**GU TF'IRAB KAM UA'NA'N
GU
JUAN
NAR NOBII'Ñ GUCH
XOI'KAM**

Gu Juan na ja guguuxi'ñdha' guch Xoi'kam jügi'ñdham nam jax ja'k mi' pui' xi jümda' na jax jir silhkam gam nam jax ja'k xim jajo'i'g'i'nda'

¹ Miji ja'p tu jam ua'ñxi'ñ iñ jiñ jaaduñ na pim ji'k joidham maap jum jumpadat tu daan buiñor gu Dios jich Gi'kora' mi' pui' jümit na jax jix aa' tu' ka'm niidhat, nañ gu' aañ joidham jix bhai'ñ chaatit aapi'm jam bui xi jam joi'gi'n bix ji'ma'n. Bix siañ büm jix bhai'm taatit xi jam joi'gi'n am gu ya' kam jiñ jaaduñ nam pui'p kaichgit guch Xoi'kam mi' pui' ba jüm na jax jix aa' guch Gi'kora'. ² Ba' aach ya' dir ja'p ja'k cham ji'xdha' mik ka bua' dhi' nach tu' bax maat xib, nach gu' bix jich jujur ki'n ba ti jügi'ñ na dhi'r silhkam, cham tu' nar iatda'. Pui' kuch ba' xib joidham jix bhai' bach chaat aapi'm jam bui na pim pui' bix jam jujur ki'n jup ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Jam guguuxi'ñ iñ ba' na pim cham tu' mik ka buppada' dhi' na pimtit tu' ba maat. ³ Ja'pni ku ba' gu Dios jich Gi'kora' biima'n gu Maraa'n jich Xoi'kam xi jam joi'ndat jam a'm ti niidhidha' am gammiji na ba'x bhai' tu jam jimda', gam na pim ba' joidham jix jüjkgim jup tui'ka' cham tu' bhaan jax jim aagit, gio na pim ba' mi' pui' jümit na jax jix aa' xim jajo'i'g'i'nda' bix ji'ma'n.

⁴ Joidham gë'kam ki'n jañich jix bhai'ñ ilh aapi'm jam bui na ñich pui' ba ti kai na pim joidham bix jam jujur ki'n ti jüñdhat buiñor guch Xoi'kam mi' pui' ba jüm na jax jix aa' gu Dios jich Gi'kora'. ⁵ Ba' aañ pui' ti jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ na pim siamri cham jum kokdat, joidham japim xim jajo'i'g'i'nda' pix bix ji'ma'n, na gu' pui' ja'k aagix jia gu

ñio'ki'ñ gu Dios na pim jax ba tē kēē jano' dir na pimtit pai' dhuuk ti jüñ buiñor guch Xoi'kam. Cham tu' na dhi'r xibkam nañ aañ mui' ba tu jam ua'ñxi'ñ, pu dhi' pix ji na jax bhaan ba tum a'ga bijik dir. ⁶ Na gu' no'ñ moox aa' nañ tu' silhkam tu' ka'm ni'ñdha' gu Dios jich Gi'kora', jum aa' nañ bix mi' pui' tu kuu-galhdhidha' na ji'k moo jax jix aa', cham tu' nañ maa'n kap cham mi' pui' duiñchu'nda'. Ba' aach na chich pai' dhuuk dir ti jüñ buiñor guch Xoi'kam, pui' puch chitda nach sap jix ja joi'g'i'nda' gu jai', sia jaroi' na pix.

Nam jax jir tu'm kam gui' nam jix bhaamki'ñdha' guch Xoi'kam

⁷ Moo pim xi chi niidhat jiñ jaaduñ, nam gu' xib jix io'm mui' nai' oipichu' gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n nam pui' tu iatgidhim nat sap guch Xoi'kam cham tu' silhkam maa'nkam jup jum duuk ya' ēēk, nam gu' dhi' cham tu'r jix kikii' ja'tkam. Dhi' jim ba' bar di' gui' nam tu' silhkam jix bhaamki'ñ guch Xoi'kam, pu cham ti jügi'ñ am gu' nat ya' ēēk, gu' chi ba' pik nam jup ba ti jüñdha' buiñor. ⁸ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ cham pu chu't, ni ku pim cham ja kēēēda' gu dhi' pu chu'm gu ja'tkam no'm jax jam iatgi'ñ. Jir maa'n na pim jax tu daa'ñchu'n na pim pai' jax ba bhichu' na ba' jam a'm tu bi'ya' gu gē'gēr jup tum duu'nkam na saak tu jam makia' gu Dios. No' pimtit gu' mu ja'k ji ja kai, dho gi gu' cham tu' jam makia' ji.

⁹ Ba' gu jaroi' no' jai' pup mi' xi baapsaim na dñlh jax ilhii'ñdha' na pai' dhuuk ti sap pik ba' tu a'gada' gu Dios ñio'ki'ñ, cham tu' bhaan ti niidhidha' gu Dios. Jü' ji no' daaxix kam pix tu a'ga, daipu' nat jax pix xi chu daasak guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimik na ba' bhaan ti niidhidha' gu Dios gio gu Maraa'n Jesus. ¹⁰ Ba' no' jaroi' maadit mu ja'p pai' jimdat jam ki'aam jax ba tu jam a'gidhim, no' gu' cham tu' pui' ja'k kai'chim nat jax tu daasak guch Xoi'kam, sia ku gu' pui' kai'chim na Dios ñio'ki'ñ tu a'gim, cha'pim ja kēēēda', ni ku

pim cham tu' p̄ix jix bhai' ja t̄idai ja aichdha'. ¹¹ Na gu' no' pimit aapi'm p̄ix jix bhai' ja t̄idak ja aich, dhi' bhaan pui' bam kai'chdha' na pim jai'p ba ja b̄intatu' gui' nam jix bhaa-mut a'gada' guch Xoi'kam.

Na ba t̄imo' na tu a'ga gu Juan

¹² B̄ix aixim ji gu' nañ t̄i xi chu jam a'gidham j̄iñ jaaduñ dhi u'uan ta'm, gu' ji nañ gu' chi moo ja'xbui' p̄ix mu tu jam ua'ñxidha' gu xib. D̄iilh jañ mu jim bhammi d̄ir jam bui nañ ba' maaxik mi ja'p daibui jam aagi'ñdha' nañ j̄i'k jax ka xi chu jam a'gidham, nach ba' mi' d̄hir ja'p ja'k b̄ix d̄hit joidham jix bhai' bach chaat ka'.

¹³ Ja'pniñ ba' p̄ix mu tu jam ua'ñxi'ñ j̄iñ jaaduñ. Ba' m̄iji ja'p jam ñio'ki'ñ am gu ya' kam jich Xoi'kam j̄i'gi'ñdham no' pim jix bhai'm ilhii'ñ, nam gu'x bhai'm taat nax ja joi'ndat pui' ja a'm jup ba ti ñidhim gu Dios na jax aapi'm.

**GU GATUUK KAM
UA'NA'N GU
JUAN
NAR NOBII'Ñ GUCH
XOI'KAM**

Gu Juan na guguuxi'ñdha' gu Gaayo

¹ Mu tum ua'ñxi'ñ iñ jiñ jaduun Gaayo, nañ gu' gə'kam ki'n xim joi'gi'n, nach gu' gook dīt maa'n ñi'ook jup duukat jix bhai' maap jich dhaa'.

² Aañ gammijim a'mkam tu daañchu'nda'ñ jaduun buiñor guch Gi'kora' nañ pui' tii'ntu'nda' nam a'm ti niidhidhat jum palhbui'ñchu'nda' na ba'x bhai' tum jimda' gu maaxik bhaan, nax bhai' ji buusnidha' gu tu' nap jax buada', ja'p na jax jix bhai' tum jim gum ii'mda' bhaan.

³ Joidham gə'kam ki'n jix bhai'ñ ilh jañich nam pui' ba tuñ a'gi'ñ ji'kchi guñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nam bhiji dir jiiim, nap sap joidham jir maa'n nap jax mi' pui' jim na jax pik ja'k moox aa' guch Gi'kora' ⁴ ja biiim gu jai'ñ jaaduñ nam ji'k ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Ba' gammiji pix joidham jix jikgim jup tu'ii' iñ nañ pui' xiñ aagit na pim jir maa'n na pim jax mi' pui' xi jiiim na pim pai' jax ba bhichu'.

⁵ Aap dho gi tu' silhkam jix biiñak kat buiñor guch Gi'kora' jir jix bhai'kam ji jiñ jaduun. Tii' nap gu' joidham jix ja joi'ndat jix bhai' ja bua gu jai'ch jaaduñ nam mik dir ja'k tu jimda' nam mi' aajidha' jum ki'aam, nam mi ja'p tu a'gidha' guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios.

⁶ Dhi'm ba' ya ja'p pui' ba tu a'gim nap jax jir tu'm kam jiñ jaduun, nap sap pu'ñi joidham jix ja joi'ndat jix bhai' ja buada' na mit ji'kim bhai' ba ai jum ki'aam. Biiix jam pui' bax chu maat gu ya' kam jich Xoi'kam jügi'ñdham. Ba' aañ jum guguuxi'ñ jiñ jaduun nap siamri pu'ñix bhai' xi ja bua't guñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan no'm bhai' aajim jum ki'aam,

xi ja palhbuidhat ap ki'n gu tu' na ja a'm jum aagaidha', na gu' pu'ñi ja'k jix kii' ka'm nai'ñ gu Dios. ⁷ Nam gu' dhi' tu juanaidhat jup tui'ñgida' jia buiñor guch Xoi'kam nam tu a'gidha' guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ, cham tu' nam ja'p pix mu ja'p jiiimda', na gu' sap cham jir am nam ja taanda' gui' nam cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam gu tu' na ja a'm jum aagaidha'. ⁸ Aach ba'ch a'm jum aa' nach ji'k ba ti jügi'ñ nach pu'ñi xi ja palhbuidhat guch jaaduñ no'm jich aajim ki'n gu tu' na ja a'm jum aagaidha' nam ba' ki'n jum guguuxdhatgida' nam tu a'gidha' guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios. Ba' pui' bam kai'chdha' nach aach biiix jup jir tujuandam tugi'ñ guch Gi'kora' no'ch ja palhbui'ñ.

Na jax jir tu'm kam gu Diotrepes gio gu Demetrio

⁹ Maa'nnim jañich miji tii tu ja ua'ñxi guch Xoi'kam jügi'ñdham nañ ja aagi'ñ na jax ja'k jix aa' gu Dios nam tui'ñgida'. Gu' ji nañ gu' ja'p tē kēē nax bhaam gu Diotrepes nat mu bam aich gu u'uan, panaas ku gə'kam jum taat. Tiiix aa' nam diilh kaichgida' git guch Xoi'kam jügi'ñdham, pui' ku ba' cham aa' nañ aañ ya' dir jax jup ka ja titdada' guñ jaaduñ, na gu' tiix aa' na ja daam kiika' git. ¹⁰ Kuñ ji gu' aañ siamri xi aagi'ñdha' ji nañ pai' dhuuk mu jimda' na cham bhai' na pui' ja'k tu jimda', na gu' dhi' cham tu'r am buiñor gu Dios. Gio gu' biiix aixim jich a'ga biiix nach ji'k ti jügi'ñ ya ja'p buiñor guch Xoi'kam, sia ku cham jir pui', na pui' pix jich buixi'ñ na xich bhaamkidhat. Gio ja'p jup tē kēē iñ na sap cham ji'xdha' ja tibiaptuda' guch Xoi'kam jügi'ñdham nam mik dir mi' tii aajidha' kia'mi'ñ nam bhaankamu'n tu a'gidha' guch Xoi'kam. Piam no'm jai' dhit gu mi' kam jich Xoi'kam jügi'ñdham tiix ja tibiaptudak, ja soo'mchulhi'ñka'. Ba' no't jaroi' maadit xi ja tibiaptuda, pu mai' ardimia' sap mi' dhir nam pai' tu daanda'. Ja'pni ja'k dho pix kaidha'.

¹¹ Ba' aap jiñ jaduun cham pu chu't. Jix bhai'p xi chu jimda' na jax ja'k jix kii' ka'm nii'nñ guch Gi'kora' cham tu'p jum buixdhat sia kum jai' jax jup tu jim. Na gu' cham tu' bhaan ti niidhidha' jia saak gu Dios gu jaroi' no'x buam pix tu jim na jax cham kii' ka'm nii'nñ, jee' ji gu jaroi' na joidham jix bhai' xi chu jimda' na ba' joidham bhaan ti niidhidha'.

¹² Gio guñ jaduun Demetrio pui' joidham jup kaidha', bix pix jix bhai' aa' am, jup kai'ch am na sap joidham jir jix bhai'kam. Ti jii'gi'nñ in dho nar silhkam na jax kaidha', nañ gu'x maat na gui' tu' ka'm niidhat mi' pui' jim na jax jix aa' guch Gi'kora', nap jax bax maat jiñ jaduun.

Na ba tii'mo' gu Juan na tu a'ga

¹³ Ja'xbui'nñ pix mu tum ua'nxi'nñ jiñ jaduun. Bix aixim ji gu' nañ mui' tii xi chum ua'nxidham kat, ji na gu' chi moo ja'xbui' pix gu xib. ¹⁴ Diih jañ mu jim nañ mum paxiarmira'nñ jaduun mu nap pai' kio, muñ ba' moo bam aagi'ndha' dho gi ji ba' nañ ji'k jax ka xi chum a'gidham.

¹⁵ Ja'pniñ dho ba' pix mu tum ua'nxi'nñ jiñ jaduun. Moo git ba' joidham gammiji pix jix jikgim jup tui'ka' ap. Ba' ya' dir mum ñio'ki'nñ am gum jaaduñ jich Xoi'kam bhaan no'p jix bhai'm ilhii'nñ, gio aañ ya' dir mijip ja ñio'ki'nñ gu mu ja'p kam jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nam jax jum ilhii'nñ, nap ba' mi' dhir jiñ a'mkam ja ñio'kdha'.

GU UA'NA'N GU JUUDAS NAR NOBII'Ñ GUCH XOI'KAM

*Na mui' ba ja ñio'kdha' gu Juudas
guch Xoi'kam jügi'ñdham*

¹ Aañ Juudas nañ jir ja'nni'ñ gu Santiago gio nañ jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam, mu tu jam ua'ñxi'ñ iñ jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan mu ja'p na pim jax tu oi'dha' na ji'k xi jam joi'ndat jam a'm ba ti niidhim gu Dios jich Gi'kora' na pim ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam no' pim siamri miji ja'p pai'x bhai'm ilhii'ñ. ² Moo git ba' gè'kam ki'n jam a'm ti niidhidhat xi jam joi'gi'nda' gu Dios na pim ba' gammijix jijikgim pix jup tui'ka' biix ji'ma'n, gam na pim xim jajoi'gi'nda'.

*Nam jax jir tu'm kam gui' nam tu
iatgi'ñdha'*

(2 Peggio 2:1-17)

³ Bijik dir jañ miji tii xi chu jam ua'ñxidham ka'ñ jaaduñ, nañ tii bhaan xi chu jam a'gidham ka' nat ji'k tu' jax dhuu guch Xoi'kam jano' nat tuch ñamkix guch ua'tulhdhara' nach ba' cham kach chulhiiña' gatuuk. Ku ba' gu' xib jumai bhaan xi chu jam a'gidham iñ ji, cham tu' dhi'. Xib gu' dai ji nañ pui' tii xi jam tiidam dhi u'uan ta'm jiñ jaaduñ na pim mui' xim guguuxdhatgida' na pim jix biiñak kat biix jam jujur ki'n mi' pui' xi jiiimda' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Gi'kora', nat jich chianik nach saak mi' pui' tu kuugalhdhidha' na ji'k xich joi'ndat jich a'm ba ti niidhim. ⁴ Tiix buam jiñ aa' iñ gu' na mit bhiji ba ji kai'ñcha jam bui gui' nam tu iatgi'ñ, nam pui' kai'ch na sap cham tum aa' nach tu' ka'm ni'ñdha' guch Xoi'kam, na gu' sap pur cham tu'. Gam nam pui' kai'chit oipo na sap cham ji'xdha'ch chulhiiñchuda' gu Dios sia kuch jix buam tu bua na jax cham ki' ka'm ni'ñ, na gu' sap

gui'r jix bhai'kam, cham ji'xdha' na moop ba jich chulhiiñchuda'. Ku ba' gu' dhi' am ti'ñchoka' am ji nax io'm ja tulhiiñchuda' guch Gi'kora', na mit gu' giilhim gè' bam ua'tulh buiñor. Pui' ja'k tu daaxix gu ñio'ki'ñ mi' nat pai' tum ua'nak bijik na jax ja dooda' gu pu'ñi chu'm gu ja'tkam. Cham jir am gu' gu pui' nam jax kai'chit oipo bhaan xim iatat nam sap pik ba' ti jügi'ñ nat gu Dios jix ja joi'ndak ja palhbui, gu' na jax dhuu pix bhaan cham maati' ka' ji nam cham kigalhdhat jix bhaamut aa' guch Xoi'kam, gam nam biix aixim tu bua na jax cham ki' ka'm ni'ñ.

⁵ Na gu' dhi' ja'pni jia nat jax tu ja dooda bo bijik guch bopxi kat. Pu kani git nañ moo palhüp bhaan xi chu jam a'gidha'. Jano' nam bhammi dir tu ja juantu'nda' Ejipto gu Israel kam ja'tkam, gu Dios ja palhbui na mit ba' bha bubua yammi dir ja'k Kanaan. Yammi dir nat ja aichdhak ba' moo dai nat jup ba ja koi gui' na mit ji'k cham tu' ka'm tii na jax tiix aagat. Dhi' pu'ñip tu ja dooda'. ⁶ Gio ja'pni ip na jax gu noonbi'ñ gu Dios jano' na mit gè'kam ki'n jum ua'tulh buiñor, na mit dai diilh gè'gèrkam ba jim ilh, gio na mit pui' ba ji chu duu nam diilh jax ilhii'ñ. Jaiñ nat cham tu' tu ja uañ gu Dios, pu moo jano' ji nat tu chia nam ja buuprai bapaiñum titropiñ ki'n miji ja'p ka xi ja kuupa' mi' maa'n kap na pai'x io'm jix chu tukgam, jano' juugit na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n na xi ja aa'ñdhai na mit tu' bhaan cham am bua na ba' moo mu ja'k xi ja iabu' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. ⁷ Gio ja'pni ip na pim jax bax maat nat tu ja dooda bijik gui' nam mu oi'ñkat Sodooma, gio ja'pni ja'k na pai' Gomorra ti tii', gio mi' dhir ja'p biix xikoolh na jax a'lhich jir kikcham kat, nat tai ki'n ja koi bo gu Dios nam cham tu' ka'm ni'ñdha'. Pu'ñi biix aixim tu buada' am na jax cham ki' ka'm ni'ñdha', gam nam giilhim mui' ja biim bopoda' gu u'uub, gam sia diilh dai chichio'ñ. Gammiji nam jax aajidha'

nam pu tu buichgida', ja'pni kai'ñkam ba' ja mii'ñ gu Dios, na mit gu' giilhim gø' bam ua'tulh buiñor. Sia xib jam dho pui miijim mu na pai' gø' miim gu tai na cham ji'xdha' tukia', ba' dhi' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha' am. Dhi'ch ba' bhaan ti'ñchoka' xib na pu'ñip tuch jimia' aach no'ch jax dhuuk cham tu' ka'm tigia' gu Dios.

⁸ Ba' dhi' dhi ja'tkam nañ jaro'i' ja aa' na mit bha ja'p maakam ba ji jam iatgi, pu'ñi ja'k jup tu ja dooda', na mit gu' pui' gø'p bam ua'tulh bixchu' bhaan, gam nam pui' kai'chit oipo na cham tu'r jich Gø'kam tuk guch Xoi'kam. Gio gu' cham tu' ka'm nii'ñ am pui' xi kai'chit, daman tu' pix ja ilhii'ñ am gui' nam ya ja'p jir gø'gørkam. Sia gu noonbi'ñ gu Dios gampai' pix ja bia' am, dai nam giilhim xi ja ai'chuxdhat, nam gu' ja'p moo tu' nam pix bhaan gø'gørkam jum taat ka'. ⁹ Cham pui' na gu Migial gui' nar nobii'ñ gu Dios, na cham pai' moo ja'p pu'ñi pik gø'kam jum taat sia kur ja gø'kam tuk bix na ji'k noonbi'ñ gu Dios. Jaiñ na cham pai' jax xi chitda gu ja'ook diilh gø'kam jum taatit na jax ilhii'ñ jano' nat joot gu Dios na baabuidhai yaaspa' gu tukga'n gu Moisees nat ba muu. Jup titda pix soi'm ilhdhat: "Dho gu' gu Dios jich Gi'kora' ji nam aagi'ñdha' na jax jup ilhii'ñ. Aañ nañ gu'r tujuandam tugi'ñ pix, cham bia' iñ nañ jax jum tiida'." ¹⁰ Gu' dhi' dhi ja'tkam ja'pji nam moo pu cham ja jur bia', ja'p pix ji nam moo gø'gørkam jim taatit bix aixim kai'chdha' nam sia diilh pu cham maatit køø nam jax kai'ñkam jup kai'chdha'. Silh pix nam gammiji pup kai'chidha' nam jax ilhii'ñdha', ja'p pix ji buan am na jax gu sasoi' na ni ji'x kum ja jur bia'. Dhi' ba' pui' pix ba ji buusan nam diilh gaa'ñchu' nam jax dhui mu ja'k suulhia' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'.

¹¹ Tiix buam jiñ aa' iñ ja a'mkam, na gu' dhi' cham bhai' tu ja jimia', nam gu' buam pix tu bua na jax cham kii' ka'm nii'ñ guch Gi'kora'. Pui' ja'k jup

xi chu jim am gu' nat jax tu jii bijik gu Kayiin nat mua gu sipdhi'ñ. Gam nam bix aixim jix buam jum duukam bhaan mui'x mai'chik gu tuumiñ, ja'p nat jax tu jii ip bijik gui' na Balaam jup tiggich, na pu'ñi dai tuumiñ mui'x mai'chim kat. Ba' dhi' saalhiom dai na ja'pni pix ba tu ja dooda' nat jax jum duu bijik gui' na Koree tiggich, nat bhaa gu dibir nat gø'kam ki'n bam ua'tulh buiñor gu Dios. ¹² Ja'p chi alh moox xi'iraam no'm jai' mijimmip xi dharaa pai' na pim tu piastatda' daich Xoi'kam jii'gi'ñdham na pim jix bhai'm taat ka' buiñor gu Dios. Nam gu' dhi' dhi ja'tkam cham tu' ka'm ti nii'ñ, ni nam jix maatit tu xi'ira, gø'gørkam bha chu koi'mii am nam ji'x ilhii'ñdha', nam jax dhui pix ba' mi'ba jam ia'ñdha' nam jax jir tuutu'm no' pim gan ja biim tu kua'. Nam gu' mu dir bha ja'k pu cham xi jam joi'gi'nda', dai diilh pix nam xim joi'gi'n. Dhi' ja'pni pix ji buan am jia na jax no' tii pix jix chuk sai'chu' gu tibiaa', gu' ji no' gu' cham bha duuk, dai na pix ji jim gammiji pai' na ja'k ua'ka' gu jibiih. Piam ja'pni ip na jax gu jax chu'm iix no' cham i'bhai'ñchar sia kut tii bam ai na pai' dhuuk iibhai'ñchai ba bhaaya' git. Ja'p ji buusan nam pu ba ko'iix dhi' dhi ja'tkam, nam gu' cham xiim bam tulhiiña'. ¹³ Gio ba' ja'pni ja'k pix jup ji buan am dhi' na jax gu gø' suudai' na giilhim bha silh gu'ngukda' no'x jibir. Gu ja ua'tulhdhara' ba' ja'pni ip na jax gu tokso' na mi' dir ja'p katka' bix suudai' jugii'ñ, jix ikoora' giox chanaara' na jax aa' gu pu chu'm, nam gu' dhi' dhi ja'tkam giilhim bixchu' bhaan jum ua'tulhi'ñ. Ja'pni pix jup ba ji buan am na jax gu chiichia' no'm gammiji pix pup jiiim, na gu' dhi' ba ja bi'chulhdhix nam mummu ja iabu' maa'n kap na pai' giilhim jix io'm jix chukgam, nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'.

¹⁴ Moo pu pui' ba kai'ch ji gu' gui' na Enok tiggich na bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, na mik dir pa'r kuulsi'ñ gu Adaan, na sap jax tu ja

jimia' gu dhi' pu chu'm gu ja'tkam, nap kai'ch: "Alh moo jootom bhái' ka jim gu Dios jich Gi'kora' ja b̄im mui' cham daaxix kam gu noonbi'ñ ¹⁵ na bam aaya' na pai' dhuuk ja aagi'ñdha' b̄ix na ji'k ja'tkam nam tu jax buimii nam duduakat gu ja tutku' bhaan. Ba' mi' d̄ir dai na ba ja tulhiiñchuda' gui' nam ji'k b̄ix aixim jix buam tu buimii na jax cham k̄i' ka'm nai'ñ, gam gui' nam b̄ix aixim ai'chuxdhat jix bhaamut a'gimii gu Dios." ¹⁶ Ba' pu'ñi ja'k tu ja jimia' dhi' dhi' ja'tkam nañ jaroi' bhaan tu a'ga, nam gu' giilhim buam pix tomaat na jax cham pui' ja'k aa' gu Dios. Jix bhái'x mat kam xim ilhii'ñdha' am gu ñio'ki'ñ gu Dios, ḡe'ḡerkam jum taatit gampai' pix ja ilhdhat jix bhaamut ja aa'nda' am ba' gui' nam silhkam tu a'gada' gu Dios ñio'ki'ñ pui' xi ja ai'chuxdhat nam cham tu' maat, nam sap ba' dai gui' pix mu ja'k ja kaichgida' gu ja'tkam. Jix bhái'm taat ka' am ba' no' mit mu ja'k ji ja kai, nam gu' mi' pix ja iatgi'ñdha'.

Gu Juudas na ja guguuxi'ñdha' guch Xoi'kam j̄igi'ñdham nam jax ja'k tui'ñḡit gammijix b̄iñak ka' buiñor guch Xoi'kam

¹⁷ Ti'ñchokat japim jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nam jax tu jam a'gidhimik gu noonbi'ñ gu Ḡe'kam jich Xoi'kam, ¹⁸ nam jup jam titda bo na saak pu'ñi na pai' dhuuk ba miamlhia' na tum kuu-galhdha' ya' dhi oi'ñga'n, mui' bhái' ji jai'chdhilhia' am gu ja'tkam nam pu'ñi b̄ix aixim tu buada' nam d̄ilh jax ilhii'ñdha', gio gam nam b̄ix aixim xi ja ai'chuxdhat tu' pix ja ilhii'ñdha' gui' nam bhaankamu'n tii tu a'gada' guch Gi'kora'. ¹⁹ Dho gu' dhi' jim ba' bar di' nam bha ja'p ba oipo jam bui nam ba xi jam kokdhichdhak na pim joidham maap maa'n ñio'ook jup duukat kax b̄iñak buiñor guch Xoi'kam, na pim sap ba'm ji'dilhkadai mu ja'k ji ja binta' na pim jai' pui' ja'k jup ba tu jimda' nam jax tu jim d̄ilh. Pui' kai'ñkam pix jam ba' maakam ba xi jam iatgidhak, na gu' dhi' dhi

ja'tkam cham tu' ja a'm tajaanix jia gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na pui' ja'k ja jurtudim nam ba' xi jam iatgidhak, d̄ilh pix ji nam ḡe'ḡerkam jim taatit.

²⁰ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, cha'pim ja k̄e'k̄e'eda' no' mit jax ba ji jam iatgi dhi' dhi ja'tkam. Dios japim pix buiñor jix b̄iñak ka' mi' pui' jiimit na pim pai' jax ba bh̄ichu'. Gammiji pim tu daanda' buiñor gu Dios na ba' jam aagi'ñdha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na pim jax ja'k tui'ñgida'. ²¹ Joidham japim tu' ka'm niidhat mi' pui' xi jiimda' pix na jax pik ja'k jix aa', dai ji na pim pix ti n̄irda' jano' na pai' dhuuk bha jim gu Ḡe'kam jich Xoi'kam, gui' na jaroi'x io'm xich joi'gi'n, na ya' d̄ir jich baidhika' bhammi ja'k jix dhaam nach pai' gammijix j̄ijikgim bap tui'ka'.

²² Jix ja joi'ndat japim jix bhái'p xi ja aagi'ñdha' gui' nam chakui b̄ix ja jujur ki'n ti j̄igi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam ba' maatii jum b̄iñkada' buiñor. ²³ Gio jai' d̄it nam chakui pai' k̄e' gux bhái'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, jix ja joi'ndat japim xi ja aagi'ñdha' nam jax ja'k duñia' nam ba' cham mu ja'k ka bh̄ichgida' na pai' giilhim ḡe' m̄im gu tai, nam pai' gammiji mi' pup m̄ijidha'. Ku pim ji gu'x bhái' ji nam cham ja'kbui' kat mu ja'k jam bh̄ichdha' nam jax ja'k tu jim d̄ilh nam giilhim b̄ix aixim bhaan jum ua'tulhi'ñ. Ja'p ji busnia' na cham bhaai' na pim gan da'ngida' gu ja jajannulh no' mi ja'p pai' daraa na cham jam ia'ñdha' gu ja ua'tulhdhara', na gu' giilhim ḡe' mi bhi'sap.

Gu Juudas na ḡe'kamtu'nda' gu Dios

²⁴ Ku ba' gu' gu Dios jich Xoi'kam d̄ilh jam palhbuidha' ji na pim jax d̄hui cham gai suulhgia' tu' na pix bhaan, gui' nat jaroi' bha jimik tuch ñamkix guch ua'tulhdhara'. Gui' tu jam uañi'ñka' gammiji no' pim soi'm ilhii'ñ buiñor, na pim ba' cham

u'ua'tulhdhix ka' jano' na pai' dhuuk
ya' aaya', ba' dai na pim joidham jix
bhai'm taattugit ba' oidha' bhammi
ja'k jix dhaam. ²⁵ Dai gu Dios jach
ba' pix buiñor tu daanda' gammiji nat
jaroi' xich joi'ndak jich boosolh mu
dir na pai'r tu tulhiiñara', na gu' gui'x
io'm jir gè'kam, bixchu'x aichu'n na
pu tu duñia'. Joidham jix chu joi'gi'n
ip, tii' nat bhach joochxi gu Gè'kam
jich Xoi'kam na ya'ch palhbuidha'
nachjax dhui cham mai' ka suulhgia'.
Gammijich ba' moo tu daanda' buiñor
sia nar pai' dhuuk ka' git. Ja'pni ba'
pix tui'ka'.

NAT JAX TI TH GU JUAN

Gu Juan nat jax ti tii nat mattuda guch Xoi'kam na jax tum duñia' gatuuk

¹ Bix na jik jax ya' tu ua'nix dhi u'uan ta'm, ya'ch aagiñ gu Jesus jich Xoi'kam nach jik ba kaichu' na jax tum duñia' gatuuk, pui' na jax ja'k jup mattu'n gu Dios. Ba' guch Xoi'kam mu joot maadit gu nobiiñ gu Dios mummu buiñor gu tujuandam tugiñ Juan na sap ba' mattuda' na jik jax tum duñia' gatuuk. ² Ba' gu Juan pui'p tu ua'na bix nat jik jax ti tii nat pai' dhuuk mattuda guch Xoi'kam bhaankamu'n gu Dios na tu' jax dhuñia'. Cham pai' maa'n kap tu ua'na na diih jax ihiiñ, daipu' nat jax pix ti tii gio nat jax ti kai.

³ Ba' joidham jix bhai' tu ja jimia' gui' nam jik tu jikaidhai mi' pui' ba jimia' na jik jax ya' tu ua'nix dhi u'uan ta'm gux bhaim kai'chdham ñio'kiñ gu Dios, bar mia'n gu' na pai' dhuuk pui' tum kuugalhdha' na jik jax ya' tu daaxix.

Gu Juan na mui' ba tu ja ua'ñxidha' guch Xoi'kam jügiñdham mu ja'p xijum gok kap nam pai' jax jum jumpa'n nam tu daanda'

⁴ Aa'ñ nañ Juan tii' mu tu jam ua'ñxiñ iñ jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan mu ja'p xijum gok kap na pim pai' jax jum jumpadat tu daan buiñor guch Gi'kora' na Aasia dibir bhaan bipio', nañ mu jam ñio'kiñ no' pim jix bhaim ihiiñ. Gammiji git ba' xi jam joi'ndat jam a'm ti niidhidha' gui' na bijik dir pux jai'ch, gio na ya' dir ja'p ja'k gammiji pux jai'ch ka', gam na gio bhai'p jim gatuuk, gio ba' gux xijum gok jix dhuudu' kam jix u'uañ i'ii'mda' nam bhammip tu'ii' sonpan na pai' daa, ⁵ gio ba' gu Jesus jich Xoi'kam ip gui' nat duadik giop bam mu dir koi'ñga'n tir, na xib jix io'm gè'kam ki'n ba daa ja bui bix gu gè'gè'kam ya' dhi

oi'ñga'n. Guch Xoi'kam gè'kam ki'n xich joi'gi'n jia, pui' kut ba' bha jimik tuch ñamkix guch ua'tulhdhara' ki'n gu i'ra'n nat jaax kuruus ta'm, na ba' pu'ñi duuji tuch uañdha' gu Dios. ⁶ Ba' mi' dhir pui' ja'k duu na gatuuk gè'gè'kam ki'n jich dharsa' nach ja silhka'nda' gu jai', gio ba' nach bhai' ba tu juanda' na pai' tu chiopi' gu Dios jich Gi'kora'. Jaiñ na jax pik joidham. Gè'kamtu'nda' pim guch Xoi'kam, na gu'x io'm jir gè'kam sia nar pai' dhuuk.

⁷ Ba' jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam, tibaañ cha'm bhaan bhijimmini dhir bhai' ji chimña'. Bix tigia' am gu ja'tkam na jix oi'ñga'n kam, sia gui' na mit tulhiiñchudak sissapa kuruus ta'm jano' na ya' xi oilhimik. Ba'x buam jum ilhdhai bhai' ji susuaña' am tii gui' na mit jik cham ti jiiñ buiñor nam ba tigia' na bhai' ba jimda', nam gu' pui' xim aa'nda' na mit cham mi' pui' jii na jax jix aa'. Kani git na pui' tum duñia'.

⁸ Gui' nax io'm jir gè'kam, na bijik dir pur Dios, gio na ya' dir ja'p ja'k gammiji bar pu chu'm ka', gam na saak gio bhai'p jimda', ja'pni kai'ch: "Aa'ñi' nañ bijik dir pux jai'ch, jup tu duu ñich bix na jik tu'x chu jai'ch. Aa'ñ ba' giop tu kuugalhdha', dai ba' aa'ñ gammiji pu jai'ch ka'."

Na ba tigia' gu Juan na jax jir tu'm kam guch Xoi'kam

⁹ Aa'ñ pui'p jir jam jaduun guch Xoi'kam bhaan, nañ gu' aa'ñ pui'p ti jügiñ buiñor, pui' kuñ ba' miji tu jam ua'ñxiñ, pui' bhammip aaya' iñ buiñor gu Dios na pim pai' ja'k bhichu' aapi'm. Gio ja'xbui' pui'p jiñ chulhiñ iñ bixchu' bhaan na jax aapi'm, gu' ji na gu' guch Xoi'kam jiñ palhbuidhat jiñ guguuxiñ nañ jax dhui nakga'. Xib jañ yammi dir ja'k jup tu'ii' suudai' iraab na pai' alhi'ch jir dibir na Patmos ti tii', na mit jiñ dhaagik yammi dir ja'k jiñ aich gu Rooma kam nam cham aa' nañ bha ja'p tu a'gada' gux

bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam. ¹⁰ Ba' maa'nnim maa'n tumiñku ta'm nañ ka tu daan buiñor gu Dios, g'e'ñ a'm bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Ba' miji dir ja'p pai' bhai' ji chum ñio jiñ biibhi' dhir jix io'm g'e' ki'n, ja'xbui' na ji'x tu kuu gu kuichd-hakar, ¹¹ jup tum kai'ch:

—Tu ua'na' ap u'uan ta'm bix nap ji'k jax ti tigia' nañ tim ti'ñchoda', mu ja joochxidha'p ba' gui' nam jiñ bui ti jigi'ñ mu ja'p xijum gok kap nam pai' jax jum jumpada' nam tu daan jiñ bui na Aasia dibir bhaan bipio', pui' na jax mu na pai' Eepeso ti tii', gio ba' jumai mu ja'k jap jup tu jootsa' na pai' Esmirna ti tii', gio ba' moo jumai mu ja'k ip na pai' Peergamo jup ti tii', gio ba' moo mu ja'k ip na pai' Tiatira ti tii', gio pui' na jax mu ja'k na pai' Sardiis jup ti tii', gio ba' moo mu ja'k Piladelpia ip, gio ba' mu ja'k Laodiisia.

¹² Ba' na ñich pai' dhuuk mui' ji chi tii nañ jix maachim na jaro' ba' miji pai' dhir bha tuñ a'gi'ñ, mi ja'p tuut xijum gook gui' na bhaan jum tuttu gu kañdhiir nar jix uam totbikdam. ¹³ Mi' irban ba' kik maa'n gu maa'nkam, pui' kam tu'ii' na gu Jesus jich Xoi'kam. T'eb jum ti'ii'ñ gu jannulh, diirap xi ju', gio ba' maa'n gu bhispara' bha ja'p jup xi bur bhaasturam na pui'p jir jix uam totbikdam.

¹⁴ Gu kuupa'n joidham jix chuam maaxi'ñ ja'p na gu jabook kib, piam ja'p na jax gux chua bapoo, gio gu buupui'ñ g'e'ger mimim ja'p na tai.

¹⁵ Gio gu tootna'n jix io'm jix mimim ja'p na jax tui'ka' gu baiñum no' tai chir baaxich, na giilhim bax mim ka' nax io'm bax choiñ ka'. Ba' na xi chu a'ga, giilhim g'e'x kaidha', am tiroon, ja'p na jax kai'chdha' gu sudai' pai' no' g'e' mir na pu'ñi am tiroonda' na saskakda'. ¹⁶ Ba' ja'pni ki'n dir ja daa' xijum gook gu chiichia', gio ba' na chiñi'ram dir busaak maa'n gu t'eb kuxiir na bixxik dir jix mu'muk. Gio gu buibsa'n giilhim jix o'jo' tanoor, ja'p na jax gu tanoolh no'x dhaam ba

daa.

¹⁷ Ba' aañ na ñich pu'ñi tii, mukxi kam jañich panaas mi ja'p pu gi' tootnaram na ñich tu kaam, na ñich gu' giilhim jix choo'n. Ba' gui' bhai' xiñ dhaagik ki'n gu ki'n dir kam nobii'ñ jup jiñ chitda:

—Aap moo cham toodon ka'ñ jaduun. Aa'ñi' pix jir di' nañ bijik dir pu jai'ch na ñich jup tu duu bix na ji'k tu'x chu jai'ch. Aa'ñ ba' giop tu kuugalhdha', dai aañ ba' gammiji pu jai'ch ka'. ¹⁸ Aa'ñ pix jir di' na ñich duadik giop bam mu dir koi'ñga'n tir. Ba' ya' dir ja'p ja'k jañ gammiji pu ba duaka', cham jañ pai' dhuuk ka mukia'. Aa'ñ ba tu daam kik ba' xib mu nam pai'm tulhiñ gu koi'ñga'n, ja'p ji buusan nañ aañ ba ua' ba' xib gui' na ki'n jum kukpio'k gu ki'ngob na pai' dhir mu tum bapki, cham tu' kia' gu ja'ook. ¹⁹ Ba' aañ pui' ilhi'ñ nap tu ua'na' bix nap ji'k jax ti ñii'ñ xib gio nap ji'k jax ka ti tigia'. ²⁰ Ba' xim aagi'ñdha' iñ na jax jir jum duukam dhix xijum gook chiichia' nañ ja daa' gio dhix xijum gook na bhaan jum tuttu gu kañdhiir nap ya' ñii'ñ. Dho dhix xijum gook chiichia', jir di' am guñ chujuandam tuk gui' nam mu ja'p biipi' dir gu'kat ja aagi'ñ gux bhai'm kai'chdham jiñ ñi'ook gui' nam bañ kaichu'. Gu' ba' dhix xijum gook na bhaan jum tuttu gu kañdhiir, dhi' pix pui' ja'k jum maaxi'ñ mu ja'p xijum gok kap nam pai' jax jum jumpa'n nam jiñ dhaanda' gui' nam ba ti jigi'ñ aañ jiñ bui.

2

Gu Juan na mui' ba tu ja ua'ñxidha' guch Xoi'kam jigi'ñdham mu nam pai'm jumpadat tu daan buiñor na Eepeso ti tii'

¹ Mu tu ua'ñxidha' ap guñ chujuandam tuk na mu tu juaan Eepeso jiñ a'mkam ja bui gui' nam ti jigi'ñ jiñ bui. Ja'pnip ja'k mi chu daasa': “Gui' na ja daa' gux xijum gook chiichia', na mi' irban kik na pai' xikoolh tuut gui' na bhaan jum tuttu gu kañdhiir nar jix uam totbikdam, nap sap ba'

mi' dhir ja aagi'ndha' gui' nam ti jügi'n buiñor, ja'pni kai'ch: ² Jix bhax'x maat iñ na pim jax ja'k tu dudua aapi'm na pim jiñ bui ti jügi'n, gio na pim jik tu' jax bua't oipo. Jix maat iñ ip na pim pui' na pim jax bax biiñak aañ jiñ bui, sia ku pim bixchu' bhaan jum tulhiiñ, gam nam bix aixim jam titdada' gui' nam jix buam tomaat. Siax bhax'x maat iñ na pim cham ja kəkəkə gui' nam maakam tu iatgi'n mi ja'p oipot pui' xim titgit nam aañ jir jiñ chujuandam tuk, na pim gu' bax maat nam bhaan pix tu iatgi'n. ³ Jix maat iñ ip nar maa'n na pim jax ti jügi'n jiñ bui sia kum giilhim jam tulhiiñchu'n gu ja'tkam na pim bañ kaichu'. ⁴ Maa'n kap dai cham pui' ka duiñchu' pim nañ jax jix aa', cham tu' bix jam jujur ki'n jix biiñak kat tu' ka'm kañ ñi'ñ japim, ja'p na jax moo jano' na pimit jax ti jü'ñ jiñ bui na pim joidham bix jam jujur ki'n jix biiñak kat. Xib ampix pui'x oodam ti jügi'n japim jiñ bui. ⁵ Ba' aañ pui' ilhii'ñ xib na pim gio soi'p jum ilhdhai mi' pui' ba jimia' na pim jax ja'k tui'ñgit bipi' dir, na pim joidham tu' ka'm niidhat mi' pui' jümit na jax jix aa' gu Dios. Piam ku pim gu' cham pu tu duña' nañ jax jam titda, ja'k bhaya' iñ gui' na tu jam biñxi'ñ na pim ba'x chu maax kir jup tu'ii', ba' pui'x chukgam kir ji bi'ya' pim, nañ gu' xi' pik cham ka xi ñakgaim na pim jax tu jim. ⁶ Siamri dho maa'n kap mi' pui' duiñchu' pim nañ jax ilhii'ñ aañ, na pim cham ja kaichgit pui' ja'k jup tu bua nam jax tu jim gui' nam Nikolaitas jum titi', pui' cham jup ja kügalhi'ñ japim na jax aañ. ⁷ Ba' gu jik nam kəəji mi' pui' jimia' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpadat tu daan jiñ bui gui' nam bañ kaichu', ja baidhika' iñ bhammi ja'k na pai' joidham jix chu abhaar, na bixchu' bha ti i'xchix. Ja chiña' iñ ba' nam jugia' gu bhaidha' na bhax'p kik nam ki'n gammiji pu ba duduka'x jikgim, sia gui' nam nakgair maa'n nam jax jix biiñak ka' aañ jiñ

bui sia kut jax bix aixim jix buam jum duukam bhax' jam daam ji chu jii, nam gu' bhammi ja'k gammijix jikgim bap tui'ka'."

Gu Juan na mu ja'k jup ba tu ja ua'ñxidha' guch Xoi'kam jügi'ndham na pai' Esmirna ti ti'

⁸ Mu ja'k jap jup tu ua'ñxidha' gu jumiñ chujuandam tuk na mu ja'k jup tu juan jiñ a'mkam na pai' Esmirna ti ti' ja bui gui' nam bañ kaichu'. Ja'p jap tida': "Gui' na bixik dir pux jai'ch, gio na gammiji pu bax jai'ch ka' ya' dir ja'p ja'k, nat maa'nnim duadik giop bam mu dir koi'ñga'n tir na mit ti mua, nap sap ba' mi' dhir ja aagi'ndha' gui' nam ba ti jügi'n buiñor, ja'pni kai'ch: ⁹ Jix bhax'x maat iñ na pim giilhim bixchu' bhaan jum tulhiiñ mi ja'p na pim jax tu oi'dha', gam na pim gampai' pix tu'ii' na pim cham jir tu bia' kam. Ku ba' gu' aapi'm cham jax jum aa'nda' ji, na gu' kam aajim na pai' dhuuk jam a'm tu bi'ya' gu gə'gər jup tum duu'nkam bhammi ja'k jix dhaam, sia ku pim gu' xib cham tu' bia'. Jix maat iñ ip nam xi jam bhaamkidhat giilhim jam a'ga gui' nam pui'm aa' na gə'kam ki'n ja a'm ti ni'ñ gu Dios, nam gu'r Judea kam, nam gu' paa gi mi' pui'p jüim na jax jix aa' gu Dios pui' xi kai'chit. Na jax ja'k jix aa' gu ja'ook dho gi gu' jə'ji, pui' xi chu buim am dho na jax ja tiddaim. ¹⁰ Ba' aapi'm cham tu' bhaan jax jim aagit gammiji mui' xix biiñak ka' buiñor gu Dios. Cha'pim jax jum aa'nda' sia kut bix aixim jix buam bhax' ji chu jam jii. Xi ñakoo'nda' pim sia no' mit bhax' ji jam tulhiiñchuda gu ja'tkam bhaankamu'n gu ja'ook, na gu' jax chu'm tanoolh pui' ja'k ja jurtuda' nam jam tulhiiñchudai jam kuupa', ku gu' dhi' na bhaan pix matgilhia' ji no' pim moox biiñak jiñ bui piam ku gu' cham. Gio gu' cham tu' mui' tanoolh jum tulhiiña' pim, mambhix tanoolh pix. Ba' no' pimit nakoo sia ku pim pu'ni giilhim jum tulhiiñ, jam makia' iñ gu gə'gər jup tum duu'nkam nar jam namki' ka'.

11 Na gu' gu jik nam keeji mi' pui jimia' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpadat tu daanda' gui' nam bañ kaichu', cham tu'm tulhiiña' am gatuuk mu nam pai'm tulhiiña' gui' nam cham tu' ka'm tigia' gu Dios.”

Gu Juan na mu ja'k jup ba tu ja ua'ñxidha' guch Xoi'kam jügi'ñdham na pai' Peergamo ti tii'

12 'Xib jap ba' moo mu ja'k jup tu ua'ñxidha' guñ chujuandam tuk na mu tu juan jiñ a'mkam na pai' Peergamo ti tii' ja bui gui' nam bañ kaichu'. Ja'pni mi chu daasa' u'uan ta'm: “Ja'pni kai'ch gui' na chiñi'ram dir busaak gu tēb kuxiir na bixxik dir jix mu'muk: 13 Jix maat iñ na pui' na pim jax bax biiñak bix jam jujur ki'n jiñ bui sia ku mi' tu daam kiik gu ja'ook na pim pai' oi'dha', ni ku pim cham tu' bhaan jax jum aa' sia kut mua gu ja'ook guñ chujuandam tuk Antiipas na mi' pui' jimdat nañ jax jix aa', na cham aa' na mi ja'p tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham jiñ ñi'ook, na gu' mi' kia'mi'ñ ti ilhii'ñ na j'x Peergamo ti tii'. 14 Dai maa'n kap moo cham jiñ ko'raar na pim jax ja'k duiñchu', na pim gu' jai' dhit pui' ja'k tu bua nat jax tu jii bijik gui' na Balaam tiggich, nax ixchuixim aagi'ñ gu Balak na jax ja'k duña' nam ba'm ua'tulhdha' gu Israel kam ja'tkam na cham ja kigalhi'ñdha'. Pui' ku mit ba' saalh pui' mu ja'k ji ja binnat gu mi' kam ja'tkam na pai' kio gu Balak, jai'p ba tu daanda' am ja bui gu ja didios tuk jup duñiixim, gam nam tu kua'da' gu koi' nam ja titki'ñdha' gu ja didios tuk, gio ba' nam jix bhai' ja titdat ja bñm boppoda' gu mi' kam u'uub. Ku ba' gu' gu Balaam ji nat tu'm da'p duu. 15 Gio jai' dhit dhi' nam jiñ bui ti jügi'ñ nam pui' ja'k pix iam jup tu daa'ñchu' nam jax tu jim gui' nam Nikolaitas jum tii'ti'. Dhi'jani bhaan jañ ba' pui' kai'ch na pim cham tu' bix pui' tu kuugalhdhim nañ jax jix aa'. 16 Ba' aañ pui' ilhii'ñ na pim siamri soi'm

ilhdhai mi' pui' xi jimii nañ jax jix aa', ja'p japim xi dhui na pim jax ja'k tu jim xib. Piam ku gu' cham, mu jimiiñ jam tulhiiñchuda' jam bindai dhi' nam Nikolaitas jum tii'ti'. Ja'p ji buusnia' nañ jam kooda' ki'n dhi tēb jiñ kuxiir nañ chiñ am dir busaak. 17 Ja'pni ku pim ba' siamri mi' pui' xi jimii nañ jax jam titda, na gu' no' pimit moo mi' pui' xi jii nañ jax jix aa' cham tu' bhaan jax jim aagit sia ku pimit bixchu' bhaan bhai' jim tulhii, aañ bhammi ja'k jam aichdhaix dhaam jam makia' gux ki' koi' na manaa jum tii'ti' na pim ki'n gammijix jijikgim bap tui'ka'. Gio ba' moo gu a'lhich ko'kmarak joodai sopkoñxim ip na joidham jix chooto na bhaan mi ua'ñixchu'nda' na pim jax ja'k ba tii'ka' mi' dhir ja'p ja'k. Cham jaroi' mat ka', dai aapi'm diilh. Gu ba' no' jaroi' maadit jix kaim gu ñio'ki'ñ gu Dios, bix juraa'n ki'n xi kee'ke' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpadat tu daanda' gui' nam jiñ bui ti jügi'ñ.”

Gu Juan na mui' ba tu ja ua'ñxidha' gu Tiatira kam jich Xoi'kam jügi'ñdham

18 'Xib jap ba' moo mu ja'k jup tu ja ua'ñxidha' gu Tiatira oi'ñkam nam jiñ bui ti jügi'ñ, buiñor guñ chujuandam tuk na mi' tu juan ja bui, na ba' mi' dhir ja aagi'ñdha'. Ja'pni ja'k mu tu ua'ñxidha': “Ja'pni kai'ch gui' na gē'gēr mimiim gu buupui'ñ, gio ba' gu tootna'n nax mimiim ja'p na jax gu baiñum toiñdhichdix kam: 19 Jix bhai'x maat iñ na pim jax ja'k tu dudua mi' na pim pai' oi'dha'. Jix maat iñ ip na pim joidham bix jam jujur ki'n tu' ka'm niidhat jix biiñak aañ jiñ bui, gam na pim joidham jix ja joi'ndat jix bhai' ja bua't ja palhbui'ñ gu jai' ki'n gu tu' na ja a'm jum aa'. Gio xib joidham bax chu joi'g'i'n japim, cham tu' pui' na bñpi' dir. 20 Gu' ji na gu' cham jiñ ko'raar na pim jai' dhit pui' ja'k jup tu daa'ñchu' na jax tu jimdat bijik gu ubii na Jesabeel tiggich, pui' kai'chdha' pim

na pim Dios bhaankamu'n tu a'gada' ja'p na jax kai'chdha' gui'. Paa gip jir silhkam, pu cham tu' ka'm nai'n japim gu Dios pui' xi kai'chit. Ti' na pim jai'x bhai' ja titdat ja biim boppo gu u'uub, gam na pim tu kua' gu koi' na tikdhix kat gu didios jup duñiixim, pui' ip na jax ja'k tu buada' bijik gu Jesabeel. Dhi'jani bhaan jañ ba' cham tu'x bhai'n chaat jam bui. ²¹ Biix gui' nam pu'ñi ja'k tu jam a'gi'ñdha' na jax tu jimdat gu Jesabeel, tiix ja joi'ndat ja nairka' iñ nam soi'm ilhdhai mi' pui' ba jimia' git na jax jix aa' gu Dios, biix sia aapi'm na pim ji'k pui' ja'k ba tu jim. Gu' ji na pim gu' cham tu' soi' xim ilhdhak buiñor gu Dios, pui' na pim jax bam ua'tulhi'ñ, na pim jai'x bhai' ja titdat ja biim boppo gu u'uub, gam na pim tu daan ja bui gu didios jup duñiixim. ²² Ba' gu xib na tu' jax tui'ka', jam tulhiiñchuda' iñ ko'kdai' ki'n, cham jax bua sia pimit jai' dhit ma koi no' pimit cham nakoo. Ba' no' pim gu' sia cham soi'm i'lh'i'ñ buiñor gu Dios, dho gi ba' gu'x io'm ba jam tulhiiñchuda'ñ ji, no' gu'r maa'n na pim jax pui' ja'k tu jim nat jax chu jii gu ubii na Jesabeel tiigich, ²³ nam ba' dhi' bhaan jix chotdon ka' biix nam ji'k jiiñ bui ti jii'gi'ñ nam mui' kap jum jumpadat tu daan, na gu' pu'ñi ja'k jup tu ja jimia' no'm jai' pui' ja'k jup tu jim. Gio nam ba'x mat ka' nañ aañ biix jix mat ka' nam ji'k jax jum aa'nda' gu ja'tkam, gam nam jax tu buada', gio nam tu' jax jix dhuñiik ka'. Ba' bhaan jup ba machia' am ip nañ aañ tu maak na jax ja'k ja a'm bipio'da' gui' nam pu'ñi tu' pix ilhdhat cham tu' ka'm nai'ñdha' gu Dios. ²⁴ Gu' ba' aapi'm na pim ji'k cham pui' ja'k tu jim na jax tu jimdat gu Jesabeel, cham jañ jam tulhiiñchuda', na pim gu' cham tu' pui' ja'k jup tu bua na jax tu bua't gui', na gu' dhi' ba' bhaan bax maati' ka' git na pim pui'p kaichu' gu ja'ook na jax gui'. ²⁵ Dai nañ jam guguuxi'ñ na pim cham mik buppat gammiji ti jii'gi'ñdha' aañ jiiñ bui jano' juugit nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda'. ²⁶ Gio

no' pimit mi' pui' jii nañ ji'k jax jix aa', gam no' pim pu gammijix biiñak jiiñ bui sia kut tu'x buam jum duukam bhai' jam daam ji jii, g'e'gerkam ki'n jam darsa' iñ ja bui biix gu ja'tkam na pim ja silhka'nda', ²⁷ ja'p na jax aañ nat g'e'kam ki'n jiiñ dhai guñ Gi'kora' biix kap na ji'x oi'ñga'n. Aapi'm pu'ñi ip gatuuk, ji'ma'n japim ja daada' ka' gu bapaiñum o'xia, aapi'm ba' ja aagi'ñdha' biix gu ja'tkam na mit tu' bhaan cham am bua nam duduakat ja tutku' bhaan, ba' ja'p ji buusnia' na pim ja jaisa' ki'n gu jam o'xia ja'p na bhi'ñ jaja'. ²⁸ Gio ba' pu'ñi ja'k tu'm ki'n jam darsa' iñ na jax gu g'e' chi'ñ na katukgab bha tissa'n. ²⁹ Gu ba' gu jaro'i' no' tu' silhkam jix maachim gu ñio'ki'ñ gu Dios, jum aa' na biix juraa'n ki'n xi k'e'ke' na jax tu a'ga gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpa'n gui' nam bañ kaichu'."

3

Gu Juan na mu ja'p jup ba tu ja ua'ñxidha' guch Xoi'kam jii'gi'ñdham na pai' Sardiis ti ti'

¹ Xib jap ba' moo mu ja'k jup tu ua'ñxidha' guñ chujuandam tuk na mu ja'k jup tu juan jiiñ a'mkam na pai' Sardiis ti ti' ja bui gui' nam bañ kaichu'. Ja'p jap tiida': "Ja'pni kai'ch gui' na ja daa' xijum gook gu chiichia' gio gux xijum gook jix dhuudu' kam jix u'uañ i'ii'mda', nap sap ba' mi' dhir ja aagi'ñdha' gui' nam ba kaichu': Jix bhai'x maat iñ na pim jax ja'k tu dudua mu ja'p na pim pai' oi'dha'. Cham tu' mi' pui' jiiim japim nañ jax jix aa', pui' xi kai'chit japim na pim ti jii'gi'ñ buiñor gu Dios, gu' paa gi' tu' ka'm jup nai'ñ japim pui' xi kai'chit. Ba' dhi' ka daasaim na pai' dhuuk jam tulhiiñchuda'. ² Ku ba' gu' no' pimit moo soi'm ilh pu xib na kapbhai' xia'lhidhat kapup tu maaxilhim, cham tu' jam tulhiiñchuda' ji. Jix io'm japim mi' pui' xi jimia' na jax ja'k jix aa', cham tu' palh'ip pix na pim jax tui'dhi' xib. Alhi'ch pix ba aa' gu' na ba jam tulhiiñchuda' gu Dios

no' pimit chakui soi'm ilh, ba' dhi' ja'p ji buusnia' na jam kooda', na gu' cham tu' kii' ka'm nii'n gu' pui' na pim jax ja'k tu' jim. ³ Siamri pim moo mi' pui' xi jimii na ji'k jax jix aa' gu' Dios, ja'p na pim jax ja'k tui'nigut moo jano' na pimit jax ti jii'n aañ jiñ bui na pim joidham bix jam jujur ki'n tu' ka'm jiñ ñiidhat. Soi' pim bam ilhdha' ip gio, cha'pim kooksit darka'. Na gu' no' pim aapi'm cham tu'p jum buixdhat am irdat oipo, cham tu' jam baidhika' iñ bhammi ja'k nat pai' tu' jam iimchuda gu' Dios na saak jam aichdha', nañ gu' aañ jotmoda' pix mi' pix ba' kika' cham jum ilhdham nañ pai' dhuuk mu jimda'. Pu' cham jaroi' mat ka' na pai' dhuuk, ja'p na jax ba' gu' jax chu'm jix ixkum pai' no't ba' tu' o'bhai' jax chu'm ba'k chir na ti' xidha', na gu' cham tu' na mu pai'p ja' aagi'ndha' gu' mi' oi'nkam, mi' pix ba' bakia'. Pu'ni ip ba' aañ nañ pai' dhuuk mu jim. ⁴ Dai ba' gui' nam ji'k jiñ ñir jañ xi ja' baidhai, pui' na jax gui' nam ji'k mi' pui' jiiim na jax jix aa' gu' Dios mi' dhi' Sardiis, nam cham pai' dhuuk tu' bhaan jum ua'tulhi'n. Ba' gammijiñ biiim oipoda' am bhammix dhaam joidham jix chooto ji chim tiidhat. ⁵ Bix gui' nam ji'k mi' pui' jimia' nañ jax jix aa', pu'ni chu'm jañ tu' ja' tiidha' joidham jix chooto, gio ba' nañ mi' xi ja' daasa' u'uan ta'm nam jax chii' nañ pai' ja' daasaim gui' nam ji'k tu' ka'm jiñ ñiidhat mi' pui' ba' jiiim nañ jax jix aa' nañ ba' gatuuk pu' silh ja' baidhika' bhammi ja'k jix dhaam nam pai' gammijix jijkim bap tui'ka'. Aa'ni' pu' tiida' jano' gu' Dios ja' kaixdhat bix gu' noonbi'n na ñich aañ bix tu' ja' uañ gu' ja' ua'tulhdhara' gui' nam ji'k tu' ka'm jiñ chigia' xib. ⁶ Ba' no' jaroi' tu' silhkam jix maachim gu' ñio'ki'n gu' Dios, jum aa' na mu jimii bix juraa'n ki'n xi kexkex' na jax tu' a'gada' gu' Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpa'nda' gui' nam ti' jii'ndhat jiñ bui nam tu' daanda' buiñor gu' Dios."

Gu Juan na mu ja'k jup ba tu ja ua'ñxidha' gu Piladelpia kam jich Xoi'kam jügi'ndham

⁷ Xib jap ba' moo mu ja'k jup tu' ua'ñxidha' guñ chujuandam tuk na mu ja'k tu' juan jiñ a'mkam na pai' Piladelpia ti' ti' ja' bui gui' nam ba' ti' jii'ndhat aañ jiñ bui. Ja'pniip mu tu' ua'ñxidha': "Gui' nar Maraa'n gu' Dios, na joidham jix uañ ki'n kii'k gio nax io'm jir g'kam, cham tu' pui' na ji'x jir g'kam kat gu' Dabii, gam na cham ji'xdha' jaroi' soo'mchulhdha' no' tu' jax jix dhuñiim, pui' tu' kuugalhdha'. Ja'pni kai'ch nap sap ba' mi' dhir ja' aagi'ndha' gui' nam ba' kaichu': ⁸ Jix bhaxi'x maat iñ na pim jax ja'k tu' dudua ip aapi'm. Jix bhaxi' mi' pui' jiiim japim nañ jax jix aa' cham tu' bhaan jax jim aagit, sia ku pim jum tulhiiñ bixchu' bhaan. Ba' aañ pui' ilhii'n nañ jix io'm g'kam ki'n jam a'm ba' ti' ñiidhidha' ya' dir ja'p ja'k, cham ji'xdha' jaroi'n soo'mchulhdha' nañ ji'x g'kam ki'n xi jam joi'gi'n, dai ji' no' pim jix biiñak pix aañ jiñ bui. ⁹ Aañ pui' ja'k tu' duña' nam xi jam ñibhidhai tu' ka'm jam tigia' bix gui' nam kaichu' gu' ja'ook, gui' nam pui'm aa' na g'kam ki'n ja' a'm ti' ñiidhim gu' Dios nam jir Israel kam, nam ba' machia' nañ aapi'm xi jam joi'ndat jam a'm ti' ñiidhim, nam gu' gui' cham tu' mi' pui' jiiim nañ jax jix aa', dai na jax ja'k ja' tiidaim pix gu' ja'ook. ¹⁰ Aapi'm ji' na pim ba' bix jam jujur ki'n tu' ka'm jiñ ñiidhat jix biiñak jiñ bui, ti' na pim gammiji mi' pui' jiiim nañ jax jix aa'. Ba' aañ xi jam joi'ndat jam a'm ti' ñiidhidhat jam palhbui'ñchu'nda' na pai' dhuuk bhaxi' ja' daam ji' jimia' gu' tulhiiñara' bix gu' ja'tkam na ji'x oi'nga'n, na bhaan pix matgilhia' nam ji'k moo tu' silhkam jix biiñak ka' aañ jiñ bui, gio na ji'k cham. Aapi'm jañ ba' dai jam palhbuidha', na pim gu' gammijix biiñak jiñ bui. ¹¹ Ba'm aa' na pim pu'ni gammiji ti' jii'ndhat jix biiñak ka' aañ jiñ bui na ba' jam a'm tu' bi'ya' gu' g'g'er jup tum duu'nkam jano' nañ pai' dhuuk jam baidhika' bhammi

ja'k jix dhaam. Na gu' no' pim am ir, jumai bhaan bi'ya'. Bar mia'n gu' nañ pai' dhuuk mu jim nañ mu ja bai'ñmira' ji'k nam jiñ ñira. ¹² Ba' gui' nam pu'ñi mi' pui' jimia' nañ jax jix aa', gə'gərkam ki'n ja darsa' iñ bhammix dhaam, ja'p ji buusnia' nam gui' bhai' siisap ka' gu chiop ga'n gu Dios. Gammiji bhai' pu bap tui'ka' am, cham tu' ji'x juugit. Ja a'm ua'na' iñ na jax chii' gu Dios gio na jax ti tii' bhai' na pai' dhir nai'r gə'kam, nax io'm gə'r kiicham, na xibkam Jerusaleen jup ti tii', gio ba' nañ jax jup ba tii'ka' ip aañ mi' dhir ja'p ja'k. ¹³ Ba' no' jaroi' tu' silhkam jix maachim gu ñio'ki'ñ gu Dios, jum aa' na bix juraa'n ki'n xi kə'kə' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpa'nda' gui' nam ba ti jügi'ñ aañ jiñ bui nam tu daanda' buiñor gu Dios."

Gu Juan na mu ja'k jup ba tu ja ua'ñxidha' guch Xoi'kam jügi'ñdham nam mu ja'k jup oi'dha' na pai' Laodiisia ti tii'

¹⁴ 'Xib jap ba' mu ja'k jup tu ua'ñxidha' gu jumaiñ chujuandam tuk na mummu ja'k tu juan jiñ a'mkam na pai' Laodiisia ti tii' ja bui gui' nam jiñ bui ti jügi'ñ. Ja'pnip mi' tu daasa' bhaan gu u'uan nap mu joochxidha': "Gui' nat jup duu dhi oi'ñga'n biima'n gu Dios gio na ji'k tu'x chu jai'ch, na joidham jix uañ ki'n kiik, gam na pui' tu kuugalhdha' jax no't ba tii, ja'pni kai'ch nap sap ba' mi' dhir ja aagi'ñdha' gui' nam ba kaichu': ¹⁵ Jix bhax'x maat iñ na pim ji'k tu' jax bua't tu dudua mu ja'p na pim pai' oi'dha'. Jix maat iñ ip na pim cham tu' bix jam jujur ki'n tu' ka'm jiñ ñidhat jix biiñak aañ jiñ bui. Cham tu'x bhax' mi' pui' jiiim japim nañ jax jix aa', palhəp pəx. Ja'p pəx ji buan japim na jax gu suudai' no'x juuk pəx, na cham tu'x io'm jix choiñ ka' piam na cham io'm jix jüpi'ñ ka'. Ba' aañ jiñ bui cham tu'r am gu pui' na pim jax tui'dhi', ja'ppi no' pim jix aa' na pim jiñ kaichgida',

bix jam jujur ki'n ip na pim tu' ka'm jiñ ñidhat mi' pui' jiiimda' nañ jax jix aa', cham tu' palhəp pəx. Piam no' pim jup jix oo'n na pim tu' ka'm jiñ ñii'ñdha', cha'pim pui' kai'chdha' na pim jiñ kaichu'. ¹⁶ Gu' ba' gu xib na tu' jax tui'ka', cham tu'ñ jam a'm ti ñidhidha', na pim gu' cham tu' bix jam jujur ki'n tu' ka'm jiñ ñidhat mi' pui' jiiim nañ jax jix aa', sia ku pim gu' pui' kai'ch na pim jiñ kaichu'. Ja'p ji buusnia' nañ jam biñbo' ya' dir jiñ chiñ am, na pim gu' pui' pəx ji buan na jax gu suudai' no'x juuk na pu cham i'oob no'ñ tii xi io'. ¹⁷ Pui' kai'chdha' pim gu' na pim jir jix chutumñigam, na pim saak bix tu bia' na tu' jam a'm jum aa' jam i'ii'mda' bhaan gio gu maaxik bhaan, gam na saak gammijix bhax' tu jam jim, gio na bix jix bhax' ji chu buusnidha' gu tu' na pim jax buada'. Gu' aañ jiñ bui, paa gip jir jix chutumñigam japim. Cham tu' bix tu bia' pim na tu' jam a'm jum aa'. Ja'pni pəx ji buan japim na jax gui' nam alh gampai' tu'ii', nam cham jir tu bia' kam. Ja'p ji buusan ip na pim pui'x dha'npakat oipo, gio na pim cham ñiñña, sia ku pim gu' aapi'm pui' kai'ch na pim jir jix chutumñigam, pui' ku pim ba' cham Dios ka ti'ñcho. ¹⁸ Paa gip jir pui' na pim jax jum aa'. Cham tu' bia' pim gui' nax io'm jix dha'ram namik. No' pim jix aa' na pim bia'ka' dhi' nax io'm jix dha'ram namik, jum aa' na pim aañ jiñ chaña', na ba' dhi' ki'n pui' bam kai'chdha' na pim jir jix chutumñigam. Daipu' aañ bia' jia dhi' ji' nax io'm jix dha'ram namik. Ba' no' pimit jiñ chaa, cham tu'x dha'npakat ka oipoda' pim gu jam i'ii'mda' bhaan, ja'p ji buusnia' gu' na pim ba tim tii'dha' joidham jix chooto gu jajannulh, gio na pim ba tum juulhia' gui' na dudua'ñdha' gu jam buupui na pim cham ñiñña'. ¹⁹ Ja'p jañ dho kai'ñkam jup jam titda, na pim soi'm ilhdhai mi' pui' ba jimia' nañ jax jix aa', cha'pim kam ua'tulhi'ñdha'. Piam ku gu' cham, jam tulhiiñchuda' iñ na pim ji'x pəx

juugit soi'm ilhdha' aañ jiñ bui, nañ gu' tii xi jam joi'gi'n. Pu'ñi ja'k jañ ja bua't ja silhka'n jia gui' nañ ji'k jix ja da'. ²⁰ Tiix aa' iñ nañ bix jam a'm jup tui'ngida' git, ja'p ji buusan nañ mi' dhir ki'ngob kiikat mu tu son na pim pai' jax chu oi'dha'. Ba' no't jaroi' maadit jiñ kupio'kdhak jiñ chia nañ mu bakia' rban dir, mui'ñ dhop ji bakia' cham jax ji chi'ji, ba' mi' dhir dai nach maap daraibui ba tu jugia'. Pu'ñi ja'k jum aa' na duña' gu jaroi' no'x aa' nañ bhaan jup tui'ngida'. ²¹ Gu' ba' gu ji'k nam jiñ buix biiñak kat mi' pui' tu kuugalhdhim nañ ji'k jax jix aa' cham tu' bhaan jax jim aagit sia tu' ba ji ja duu, aañ gē'gērkaam ki'n ja darsa' ya' nañ pai' Gē'kam ki'n ba daa sonpan gu Dios, nam jai'ñ a'mkam ja silhka'nda' gu ja'tkam. ²² Gu' ba' no' jaroi'x bhax maachim gux bhaxi'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, jum aa' na mu jimai bix juraa'n ki'n xi kē'kē' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpadat tu daanda' buñor gu Dios gui' nam ji'k ba ti jūgi'ñ aañ jiñ bui."

4

Na ba tum daanda' buñor gu Dios bhammīx dhaam

¹ Ba' mi' dhir bix dhi' pui', bhammi ja'k jup ba tum maax jix dhaam. Maa'n kap gē' kiidha' na pai' bix xikoolh dhir kuup na pai' tuut gu ba'bhak, kupio'kix ji gu', cham tu' kuup. Ba'p jiñ chitda ip gio gui' na mi' tuñ a'gi'ñ, nax io'm gē' tu ñiok ja'xbui' na ji'x tu kuu gu kuichdhakar:

—Bhai' xi jīm yammīni ja'k nañ pai'p tu'ii', nañ tim ti'ñchoda' na jax chum duña' jano' nañ pai' dhuuk tu kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n.

² Ba' nat gu' gē'ñ a'm bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', bhammi ñich ba ai jix dhaam. Ba' bhaxi' kiik maa'n gu atookkor nam jax chu'm bhaan daraaka' gui' nam jix io'm jir gē'gērkaam. Jaroi' maadit ba' bhaxi' dhaa bhaan dhi' dhi atookkor. ³ Joidham jix a'bhax totbik gu ti'dhar

ga'n gio dñlh, ja'p na jax chu'm totbikda' gu joodai gui' nax io'm jix dha'ram namik ya' dhi oi'ñga'n. Gio maa'n gui' na ja'p tu'm na ki'oor bhaxi'p kiik daam dir na pai' daa, pui' bix aixim tu'm ki'n jup mimiim joidham jix a'bhax. ⁴ Gio ba' moo bix xikoolh dhir jup tuut ip jai' maa'n oo'm daman maakob gu a'toxkar nam jax chu'm bhaan jup dadarri gui' nam cham pik jir gē'gērkaam ka'. Bix ji'ma'n dhi a'toxkar bhaan daraa am maa'n oo'm daman maakob gu ja'tkam nam bar jagi'gir pa', nam jir tujuandam tugi'ñ gu Dios. Jix chooto ti ti' am bix ji'ma'n, gio nam ja tuttu gu kukrun jix u'uam totbikdam. ⁵ Ba' giilhim gē' tim tiroon mi' na pai' daa gux io'm Gē'kam, ja'p na jax kai'chdha' gu duuk no' tirooñ, gio ba' na gē' ki'n tum a'ga. Amuub ja'pni bñpi' dir ba'p mimiim gui' na ja'p tuutu'm na kañdhiir xijum gok kap, dhi' pix pui' ja'k jum maaxi'ñ gux dhuudu' kam jix u'uañ i'ii'mdaga'n gu Dios. ⁶ Gio ba' gu suudai' mi ja'p jup suu'n joidham jix ki'x uañ, cham pai' ikoora'.

Gio ba' moo bix xikoolh dhir mi' na pai' daa gux io'm Gē'kam gio gu jai' nam jir tujuandam tugi'ñ, mi'p guguuk am maakob gu sasoi' kam tuutu'm nam jir dudua kam gio nam pui' ja jur jup bia' na jax gu ja'tkam, bix kap tu buupui am na ji'x jir ja tutku'. ⁷ Maa'n ja'p tu'm na gu mabii'ñ, jumai ba' ja'p tu'm na gu tuur, gio ba' moo gu jumai ja'p tu'm ip na gu maa'nkam, gio ba' moo gu jumai ja'p tu'm ip na gu bha'aa' na jax tui'ngida' no' dai'chu'. ⁸ Bix ji'ma'n dhi sasoi' xijum maa'n tu kakarbo am, sia bix kap tu buupui am na ji'x jir ja kakarbo, daam dir gio bitaa'n dir. Ba' gammiji cham jum jñpi'ñka' am nam laala'nda' nam gē'kamtu'nda' gu Dios, jup kai'chdha' am:

Ja'p moox uañ ki'n kiik ji dhi Dios jich Gi'kora' na ya' daa.

Joidham bixchu'x aichu'n na pu tu duña',

na gu'x io'm jir gɛ'kam.
 Dhi'x io'm bijik dir pux jai'ch na
 chakui jai'ch kat gu oi'ñga'n,
 gio xib ya' dir ja'p ja'k gammiji pux
 jai'ch ka'.
 Dhi' ba' diih giop kuugalhdha' gu
 oi'ñga'n.

⁹⁻¹⁰ Ba' gammiji gu maakob sasoi',
 nam pai' dhuuk gɛ'kamtu'ndat tax-
 chaabgi'ñdha' gui' na bhai' daa gɛ'
 atookkor ta'm na gammiji pu dua
 sia nar pai' dhuuk, gu maa'n oo'm
 daman maakob gu ja'tkam nam bix
 xikoolh dhir daraa, jotmoda' ja o'lhia
 ki'n gu'kit tu daanda'm ip buiñor, nam
 pui'p gɛ'kamtu'nda', xi ja kookosat
 am gu ja kukrun mu xi ja daraasdat
 ja'pni biipi' dir na pai' daa gu Gɛ'kam.
 Jup kai'chdha' am:

¹¹ Dai aap jix bhai' nam tu' ka'm
 jum niidhat jum gɛ'kamtu'nda'
 gammiji Dios jich Gi'kora',
 nap gu'x io'm jir gɛ'kam,
 gio nap bixchu'x aichu'n nap pu tu
 duña'.
 Ti' na pich jup tu duu bix na ji'k tu'x
 chu jai'ch,
 sia gui' nam jir tu dudua kam,
 aap ja taiñbui'ñ gu ii'mda' nam ki'n
 dudua xib.

5

*Gui'na ja'p ji buusan na gux kii' kas-
 nir na ba silhñai' gu u'uan bhiibgixim*

¹ Ba' gux io'm Gɛ'kam na bhai' daa
 atookkor ta'm, ja'pni kii'n dir daa'
 maa'n gu u'uan bhiibgixim na bixxik
 dir mi tu ua'ñix, xijum gok kap ba'
 bhiibhi'sap ki'n gui' nax kabkam tu
 bhibhi'sap, na sap ba' cham jaroi'
 silhñai' tigia' na jax jum kai'ch. ² Ba'
 maadit gu nobii'ñ gu Dios bha ja'p
 kii'kat jup kai'ch gɛ' ki'n na ji'x tu
 jiiñak:

—¿Jaroo chix bhai' na bhi'spio'kai
 silhñai' tigia' na jax jum kai'ch dhi
 u'uan bhiibgixim?

³ Pu cham jaroi' jai'ch gu' nax bhai'
 na bhi'spio'kai silhñai' tigia' gu u'uan
 na jax mi tu ua'ñix gui' nam ji'k
 bhammi ja'p jup tu'ii' jix dhaam nam
 jir noonbi'ñ gu Dios, gio gui' na mu

ja'p jix chu jai'ch na ji'x oi'ñga'n, piam
 sia chi moor pa ja'k kam ka' git.
⁴ Ba' aañ jix buam jiñ aagit ma susua
 nat moo pui' pik cham jup jai'chdhir
 gu jaroi' nax bhai' na bhi'spio'kai
 silhñai' tigia' gui' gu u'uan. ⁵ Gu' ji
 na gu' maadit gu maa'n oo'm daman
 maakob nam mi' daraa bix xikoolh
 dhir na pai' daa gux io'm Gɛ'kam, jup
 jiñ chitda:

—Aap moo cham jax jum aa'nda'ñ
 jaduuiñ, ba jikgi ap. Matgam ya'
 pai' jai'ch ji maadit nax bhai' na
 bhi'spio'kai silhñai' tigia' na jax jum
 kai'ch dhi u'uan bhiibgixim, nat
 gu' gui' ba ma'iich gux buam jum
 duukam. Gui'ñ dho aagit jup kai'ch
 nar boxii'ñ gu Judaa, na xib jix
 io'm gɛ'kam ki'n ba daa, sia bix jai'
 bhaankamu'n gu Dabii, na gu' pui'p
 jir boxii'ñ.

⁶ Ba' gui' nat ja'p ji buus na gux
 kii' kasnir mi'p kii' ja'pni biipi' dir na
 pai' daa gux io'm Gɛ'kam, mi' irban
 nam pai' bix xikoolh dhir daraa gu
 ja'tkam nam jir jagi'gir pa' gio gu
 maakob sasoi' nam bix aixim tu'm,
 xijum maakob tu a'aa', gio gu bu-
 upui'ñ ja'kbui' ip. Dhi' pix kat jup
 jum kai'ch gux xijum gook jix dhu-
 udu' kam jix u'uañ i'ii'mdaga'n gu
 Dios nat mui' kap ja joot bix kap
 na ji'x oi'ñga'n. Gui' ji' na pui' ji
 buusan na gux kii' kasnir, bix kap
 jix bapaiñmi' gu tukga'n nam pai' jax
 giimik jano' nat jum makgirta, ⁷ ba'
 mu jimik bhai' ji dhaa gu u'uan bhi-
 ibgixim na ja'pni kii'n dir daa' gux
 io'm Gɛ'kam na bhai' daa atookkor
 ta'm. ⁸ Gu' ba' gu maakob sasoi'
 nam bix xikoolh dhir guguuk, gio
 gu maa'n oo'm daman maakob gu
 ja'tkam nam bix xikoolh dhir jup
 daraa, mi' ja o'lhia ki'n ji guguu mit
 ja'pni biipi' dir na pai' kii' gui' ji'
 na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir,
 bix ji'ma'n ja daada' am gu sasaas-
 bikar gio gu a'lhich jaja' jix u'uam
 totbikdam, susdagim mi jim gui' na
 joidham uub na jax chu'm jum kub-
 hioñxi'ñ gu Dios. Dhi' pix pui' ja'k
 jum maaxi'ñ gui' nam ji'k ba tu daan

buiñor gu Dios nam ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na gu' pui' ji buu-sanda' nam tu kubhioñxi'ñdha' nam pai' dhuuk tu daanda' buiñor. ⁹ Ba' bii'x dhit bhai' ji laalagi mit maa'n gu xibkam alabaa'n na ja'pnim kai'ch:

Dai aap jix bhai' nap bhi'spio'kai silhñai tigia' na jax jum kai'ch dhi u'uan bhiibgixim nap mi' daa',

na pich gu' pu kai'ñkam jum tul-hiiñaimik jum makgirta jano' nat gè' jaax gum i'ñir bhaan gu kuruus ja a'mkam bii'x dappaam gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n,

nam bii'x aixim tu'm tu ñiok gam bii'x aixim tuutu'm,

na pich gu' bii'x ja saba'lh ki'n gum i'ñir na pich ki'n tu ja namkix gu ja ua'tulhdhara' na ba' mi' dhir bax bhai' ka' nam yammi aaya' na pai'p tu'ii' gu Dios.

¹⁰ Ba' xib pui' ja'k ba duu pich nam jai' dhit ba tu daam kii'ka' na ji'x oi'ñga'n,

gam jai' nam nai' ba tu a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios,

nam pui' ja titdaidha' gu ja'tkam nam ba ti jii'ñdha' soi'm ilhdhai aap jum bui.

¹¹ Ba' mi' dhir mui' cham daaxix kam mi' bam maax jamit gu noonbi'ñ gu Dios bii'x xikoolh dhir mi' na pai' daa gux io'm Gè'kam, gio nam pai' daraa gu maa'n oo'm daman maakob gu ja'tkam gio ba' gu maakob sasoi'.

¹² Jup kai'ch am gè' ki'n:

Gè'kamtu'nda' ich dhi' na pui' ji buu-san na gux kii' kasnir,

nat gu'm makgirta kuruus ta'm.

Na gu' xib jix io'm gè'kam ki'n ba daa, bii'x bhaan ba tu bii' gu tu' nax chu jai'ch,

pui' na jax gu gè'gèr jup tum duu'nkam gio gu a'lhich jup tum duu'nkam.

Xib dhi' bax bhai' na pu tu duñia' jax ña ilhii'ñdha' ja bui bii'x gu ja'tkam.

Ja'pni kuch ba' moo gammiji tu' ka'm niidhat gè'kamtu'nda'.

¹³ Ba' mi' dhir bii'x gui' nat ji'k tu'p tu duu gu Dios na bhammi ja'p jix chu jai'ch jix dhaam, gio ba' mu ja'p na ji'x oi'ñga'n bhaan, gam mu ja'p suudai' chir, jup kai'ch am ip:

Gammijich moo tu' ka'm niidhat tu daanda' buiñor gux io'm Gè'kam na bhai' daa atookor ta'm gio dhi' nat ja'p ji buus na gux kii' kasnir nat jum makgirtak,

nam gu' gammiji pur gè'gèrkam sia nar pai' dhuuk ka' git.

¹⁴ Ba' gu maakob sasoi' nam bii'x xikoolh dhir guguuk mi' na pai' daa gux io'm Gè'kam jup kai'ch am ip:

—Pui' dho.

Gu' ba' gu maa'n oo'm daman maakob gui' nam bii'x xikoolh dhir daraa, na mit jax ja o'lhia ki'n guguu bhai' ji chu daani mit buiñor.

6

Na ba bhiibhi'spio'ka' guch Xoi'kam gu u'uan bhiibgixim

¹ Ba' gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, maa'n kap xi bhi'spio' gui' ji' u'uan bhiibgixim na daa'. Ba' maadit gu maakob sasoi' jup jii'ñ chitda gè' ki'n, pix am nammi ja'p tu baapkichu'n:

—Pu kani muni ja'k xi chi tii'.

² Ba' na ñich mui' xi chi tii, maadit mu kii' gu maa'nkam jix chua kabai cha'm gaat ji dhaagit. Ba' maa'n xi kii'x jamit gu kuruun na bhaan jix maati' nat ba tu ma'iich nat tu kok-darak ja bui gui' nam jix bhaamki'ñ, gio ba' na bhaan jix maati' ka' ip na mi' dhir ja'p ja'k gammiji tu daam ba kii'ka'.

³ Ba' nat jumai kap jup xi bhi'spio' gu u'uan bhiibgixim gui' ji' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, jup jii'ñ chitda ip jumai maadit gu maakob sasoi':

—Mi'ñi ja'k jup xi chi tii'.

⁴ Ba' na ñich mui' xi chi tii, maadit mu ja'k jup kii' gu maa'nkam jix bi' kabai cha'm. Ba' maa'n xi maa mit gu

təb kuxiir na bixxik dir jix mu'muk, gio ba' na mit xi chia na ja kokd-hichdha' gu ja'tkam bixx kap na ji'x oi'nga'n na pui' ja'k tu duña' nam diilh pix bhai' jim kokda', nam cham maa'n ñi'look kap duuka'.

⁵ Ba' nat pai' dhuuk jumai kap jup xi bhi'spio' gu u'uan bhiibgixim na ba' moo baik kap ba bhiibhi'spio'kix ka', jumai bhai'p ji ñio maadit gu maakob sasoi', jup jiñ chitda ip:

—Muni ja'k jap jup xi chi tigia'.

Ba' na ñich mu ja'k jup xi chi ti, jumai mu ja'k jup kix gu maa'nkam jix chuk kabai cha'm ji ua'dat maa'n gui' na bhaan jix maati' ka' na ji'x jix bit ka' gu tu'. ⁶ Ba' mi' irban nam pai' bixx xikoolh dhir guguuk gu sasoi', bhai' ji chum ñio, jup tum kai'ch:

—Ya' dir ja'p ja'k gook kiilo pix ba aix ka' gu juun na ji'k mai'chia' gu maa'n tanoolh no't tu jua gu jaro', piam baik kiilo gu tiriik. Pu'ni ku pim ba' siamri cham xi buada' gu asait gio gu uubas baraa', na pim gu' pu'ni cham tu' gammiji gə' bia'ka'.

⁷ Ba' nat pai' dhuuk jumai kap jup xi bhi'spio' gu u'uan bhiibgixim gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kas-nir, na ba' moo maakob kap ba bhi-ibhi'spio'kix ka', jumai bhai'p ji ñio gu maakob sasoi', jup jiñ chitda:

—Mi'ni ja'k jap jup xi chi tigia'.

⁸ Ba' aañ mu ja'k jup xi chi ti na pai' ja'k tuñ aagi'ñ. Mu kix ip jumai gu maa'nkam jix uam kabai cha'm, Muuki' sap tii' gui' gu maa'nkam. Ba' dhi' jumaip oi'ñchu' gu maa'nkam na Tulhiiñara' tii', na dhi' pix kat jup jum kai'ch mi' nam pai'm tulhiiña' gatuuk gu ja'tkam. Ba' bixx gook jup ja titda am nam sap ja kooda' gu ja'tkam nam ji'k daaxix mui' kap na ji'x oi'nga'n, nam pui' ja'k tu duña' nam diilh pix bhaakui bhai' ji chijigialhchuda' nam jax dhui pix ko'ya', gam jai' nam ua'mai, nam ja a'm jimiichdha' gu bhio'gi', gio jai' ko'kdai' ki'n, gam jai' nam ja jugioka' gu gampix kam sasoi' nam jix bhaa'mna'.

⁹ Ba' nat jumai kap jup xi bhi'spio' gu u'uan bhiibgixim na ba' moox

chamaam kap ba bhiibhi'spio'kix ka', mi sonpan gu sasoi' mimi'ñkar na mi ja'p kix, ba ti ñich nam mi'm maaxi'ñ gu ja i'ii'mda' gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios na mit ja bhaamkidhak ja koi gu ja'tkam nam cham aa' nam tu a'gada'. ¹⁰ Ba'p kai'ch am mi' ji gu'kat gə' ki'n:

—Aapi' Gə'kam Dios jich Gi'kora', nap joidham bixchu'x aichu'n gio nap joidham jix uañ ki'n kix, gam nap pui' tu kuugalhdha' jax no' pich ba ti, ɔpaa duuk jum aaya' nap saak ja aagi'ñdha' bixx gu ja'tkam nam tu' jax buimik gu ja tutku' bhaan kup ba ja tulhiiñchuda' gui' na mit jich bhaamkidhak jich koi nach mu ja'p jum a'mkam ka tu a'gat gux bhai'm kai'chdham jum ñi'look?

¹¹ Ba' bixx ji'ma'n dhi' nam mi' guguuk sonpan gu sasoi' mimi'ñkar, xi ja ti' mit gu jajannulh joidham jix chooto, gio ba' nam jup ja titda nam sap ka xim ñira' alhi'ch pix ba', nam bixx bhammi ka xi aaya' gui' na mit chakui ja koi, nam pui ka tu a'gichu' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios bixx kap na ji'x oi'nga'n nam ji'k daaxix nam pu'ni ja kooda', na ba' mi' dhir pui' ba tu kuugalhdha' gu Dios nam jax kai'ch.

¹² Ba' nat pai' dhuuk jumai kap jup xi bhi'spio' gu u'uan bhiibgixim, giilhim gə' bhai' ji chim tir, gio gu tanoolh bhai' pix ji chukuur, jix chuk bhai' pup daa, ja'p na gu jax chu'm jannulh no'x chukuum jix chuk, gio gu masaa'n jix bi'p jum duu ja'p na i'ñir. ¹³ Gio gu chiichia' nat mui' ji ii' mu ja'k oi'nga'n bhaan, ja'p na jax gu iibhai'nga'n gu iigix na giilhim mui' mu pix titronia' dirap no't jix io'm bhai' xi jib. ¹⁴ Gio gux dhaam pix cham pai' matgir, ja'pni pix jum duu na jax gu u'uan no't jotmoda' xim bhiib. Gio ba' nat giilhim jix io'm bhai' ji gi'ndoki gu oi'nga'n, pix cham pai' matgir gu oi'dha' na mui' kap ka daraat na ji'x oi'nga'n, gio gu a'lhich dippir na mu ja'p dir kax maaxich suudai' iraab. ¹⁵ Ba' gui' nam nai' ja'p daraa nam jir gə'gə'kam

na jì'x oi'ñga'n, ma jiboi'ññor jamit bha ja'p oi'dha' ta'm na jax chiichio', jai' bha ja'p na jax ti d̄idi' na mit bam o'ñchom, ja biim gu jaja'tkam tuk gam gu ja tujuandam tuk, pui' na jax gu ja ḡ'ḡerkam tuk gu ja sandaarui'x chuk, b̄ix sia gui' nam jir jix chutumñigam, sia gui' nam jix io'm jix o'jo', gam sia gui' nam jir ja'ppix ja'tkam. ¹⁶ Ba'p ja titda am gu oi'dha' bhiji ja'p ji baapxich chiichio' gam bha ja'p na jax ti d̄idi':

—Iam gor bhai' xi ia'lh jich a'm, xich ixchu' pim, na cham jich chigia' gui' nax io'm ḡ'kam ki'n daa bhamm̄ix dhaam, gio gui' na ja'p ji buusan na gux k̄i' kasnir, na gu' giilhim jix bhaam jich bui. ¹⁷ Bam ai gu' na pai' dhuuk jich chulhiiñchuda' aach na chich cham mi' pui' jii na jax jix aa', gam gu jai'. ¿Jaroo gip jix ñakoo' nax io'm jum tulhiiña'?

7

Na ba ja matgilhdha' gu Dios xijum gook oo'm daman maakob miil gu Israel kam ja'tkam nam mi' pui' jium na jax jix aa'

¹ Gio ba' moo mi' dhir ja'pni ñich jup ti t̄i, maakob sap gu noonbi'ñ gu Dios maakob kap guguuk am na jì'x oi'ñga'n, na mit pui' ja'k ja t̄idak mu ja joot nam jix io'm ti jilhbichdha' b̄ix kap na jì'x oi'ñga'n na ba' tum xichui'dha' b̄ix na jì'k tu'x chu jai'ch b̄ix kap, sia mu ja'p suudai' chir. ² Ba' jumai ja'pni jurnip dir ja'k mui'p ba jim gu nobii'ñ gu Dios ji ua'dat gui' na ki'n ja matgilhchu'n gu Dios gui' nam jì'k kaichgida'. Ba' mui' xi ja jiiñkai gu jai' noonbi'ñ nam mu ja'p guguuk maakob kap na jì'x oi'ñga'n, na mit ja chia nam tu xichui'dha' jib̄ilh ki'n b̄ix kap na jì'x oi'ñga'n, jup ja titda:

³ —Chakui pim jix io'm ti jilhbichu'nda', nam gu' b̄ix pu ko'ya' gui' nam jì'k tu dudua na jì'x oi'ñga'n, sia b̄ix pum xichui'dha' gu tutua gam sai' gio gu suudai', nach gu' ka ja matgilhdha' gui' nam jì'k tu' ka'm niidhat mi' pui' tu kuugalhdhim na

jax jix aa' guch Gi'kora'. Dai nach ka xi ja matgilhdha' na pim ba' moo mui' ba ti jilhbichdha'.

⁴ Ba' gu nobii'ñ gu Dios xi ja matgilh ja kokobtai' am gui' nam jì'k tu' ka'm nii'ñ gu Dios nam jir Israel kam ja'tkam, xijum gook oo'm daman maakob miil (144,000) ja matgilh. ⁵ Mambh̄ix daman gook miil ja matgilh gui' nam jir bopxi'ñ gu Judaa, gio gui' nam jir bopxi'ñ gu Rubeen ja'kbui' ip mambh̄ix daman gook miil, gio gui' nam jir bopxi'ñ gu Gaad mambh̄ix daman gook miil ip, ⁶ gio ba' gui' nam jup jir bopxi'ñ gu Aseer ja'kbui' mit jup ja matgilh mambh̄ix daman gook miil, gio ba' gui' nam jir bopxi'ñ gu Neptalii ja'kbui' mit jup ja matgilh mambh̄ix daman gook miil, gio gu bopxi'ñ gu Manasees mambh̄ix daman gook miil ip, ⁷ gio gui' nam jir bopxi'ñ gu Simeon mambh̄ix daman gook miil ip, gio ba' moo gui' nam Lebiip jir bopxi'ñ ja'kbui' mambh̄ix daman gook miil jamit jup ja matgilh, gio gui' nam jir bopxi'ñ gu Isakaar ja'kbui' mambh̄ix daman gook miil jamit jup ja matgilh, ⁸ gio ba' moo gui' nam jì'k jir bopxi'ñ gu Sabuloon ja'kbui' ip mambh̄ix daman gook miil ip, gio ba' gui' nam jir bopxi'ñ gu Josee mambh̄ix daman gook miil ip, gio ba' gui' nam jup jir bopxi'ñ gu Benjamiin ja'kbui' mit jup ja matgilh mambh̄ix daman gook miil.

Gu Juan na ba ja t̄igia' mui' gu ja'tkam jix chooto ti t̄i' kam

⁹ Ba' mi' dhir mui' mi' bam maax jamit gu ja'tkam cham daaxix kam, ja'pni b̄ipi' dir na pai' daa gux io'm Ḡ'kam gio gui' na ja'p ji buusan na gux k̄i' kasnir, pu cham jaroi' maat nam jì'k aix, pui' pix tu'ii' am. B̄ix kap dir mi' guguuk am gu ja'tkam na jì'x oi'ñga'n kam, nam b̄ix aixim tu'm tu ñiok gam b̄ix aixim tuutu'm. Jix io'm mui' dho ba' ji gu ja'tkam nam mi guguuk, nam pu cham jì'xdha' jaroi' ja t̄imo' siat t̄i ma ja ja'kilh. B̄ix jix chooto ti t̄i' am, gio nam jì'ma'n ja

daada' gu ko'kmarak jaaja'. ¹⁰ Ba'p kai'ch am gɛ' ki'n:

¡Ja'p moo gɛ'kam ki'n jix bhai' duu ji dhi Dios jich Gi'kora' na bhai' dhaa atookor ta'm nat jich uañ guch ua'tulhdhara',
nat gu' mu joot dhi' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir na ba' pu'ñich a'mkam jum makgirta' na ba' ki'n tu namkix ka' guch ua'tulhdhara'!

Gammijich jix bhai'ch chaatit tu daanda' buiñor,
na gu'r jix bhai'kam.

¹¹ Ba' gu mui' cham daaxix kam gu noonbi'ñ gu Dios nam bix xikoolh dhir guguuk mi' na pai' daa, gio mi' nam pai' bix xikoolh dhir daraa gu maa'n oo'm daman maakob gui' nam jir jagi'gir pa', gio gu maakob sasoi', ja o'lhia ki'n gu'kik bhai' ji chu daani mit buiñor gu Dios na mi' daa irban.

¹² Jup kai'ch am:

Maaxik dhor pui' nam jax kai'ch dhich jaaduñ,
gammijich dho tu' ka'm niidhat gɛ'kamtu'nda' dhi Dios jich Gi'kora' na ya' gɛ'kam ki'n daa,
na gu' maaxik jix io'm jir Gɛ'kam,
bixchu'x aichu'n na pu tu duña'.

Gammijich gɛ'kamtu'ndat tax-chaabgi'ñdha' sia nar pai' dhuuk ka' git.

Ja'pni tu tui'ka'.

¹³ Ba' maadit gui' nam mi' bix xikoolh dhir daraa nam jir jagi'gir pa' jup jiñ chitda:

—¿Jaroom da' dhi ja'tkam jix chooto ti ti' kam nam ya' guguuk? ¿Paam dir ja'k jiim?

¹⁴ Ba' aañ jup titda:

—Cham ji nañ maat. No' pich mi' dhir iam jiñ aa'ñ jiñ jaduun nap jix maat.

Ba' gui' xiñ aagi'ñ ip, jup jiñ chitda:

—Jir di' am dho gui' nam giilhim jum tulhiiñaimik mu ja'p oi'ñga'n bhaan nam duduakat gu ja tutku' bhaan, gio nam gammiji pux biiñak kat buiñor gu Dios siam jum tulhiiñ. Ba' xib yammi ja'k bap tu'ii' am jix bhai'm taatit, nat gu' bix dappaam

tu ja uañ gu ja ua'tulhdhara' guch Xoi'kam, dhi' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, ki'n gu i'ra'n nat jaax bhaan gu kuruus, na mit gu' soi'm ilhdhak ti jii'ñ buiñor. ¹⁵ Ya' ji' bar di' nam pai' gammiji bii'ma'n bap tui'ka' gu Dios joidham jix jii'kgim, ja'p ji buusnia' nam gammiji ya' pu ba tu juanda' na pai' tu chiopi' gu Dios. Dhi' ba' diilh ja buip tu't ja nuuka'nda'. ¹⁶ Ya' dir ja'p ja'k cham pai' dhuuk kax bhio'n ka' am, ni nam cham pai' dhuuk ka tanook ka', ni gu tanoolh ku cham pai' dhuuk ja a'm ka tonnia', ba' cham pai'x chatoiñ kir kam tulhiiña' am. ¹⁷ Ba' xib ya' dir ja'p ja'k gammiji ya' pu ba oi'ñka' am jix bhai'm taatit, cham tu' bhaan jum tulhiiñat ka suanda' am nam jax jum tulhiiñaimik mu ja'p oi'ñga'n bhaan, na gu' ya' gammijix bhai' tu tatda' buiñor dhich Gi'kora', gio na gu' gammiji ja bii'm oirida' dhi' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, ja'p ji buusnia' na ja bipia'da' ja'p na kakasnir, gio na gammiji ja i'chu'nda' gux kii' suudai' nam ki'n gammijix bhai'm taat ka'.

8

Na jumai kap jup ba bhi'spioka' gu u'uan bhiibgixim guch Xoi'kam

¹ Ba' nat pai' dhuuk jumai kap jup xi bhi'spio' gu u'uan bhiibgixim gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir na ba' ki'n bix ba bhiibhi'spio'kix ka' na ji'k kap bhiibhi'sap kat, pix cham tum ñio bix kap na ji'x jir jix dhaam, miikim pa' moo na cham tum ñiok.

² Ba' gux xijum gook gu noonbi'ñ gu Dios nam ja'pni bii'pi' dir guguuk mi' na pai' daa, xi ja maa mit ji'ma'n gu kukuichdhakar. ³ Ja'xpix ba' moo jumai mi'p ba ai na pui'p jir nobii'ñ gu Dios alhi'ch kubhioñkar ji kusbiot nar jix uam totbikdam, ba' mi' ji kikbo sonpan gu gɛ' kubhioñkar na ja'p tu'm na sasoi' mimi'ñkar. Ba' gɛ' xi maa mit gui' na joidham uub na sap ba' kubhioñxidha' gu Dios bhaan gu kubhioñkar na mi' kik ja'pni bii'pi' dir na pai' daa, maap xi bindai gui' na mit

tu kubhioñxi gui' nam ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na pui' ji buusan nam tu kubhioñxidhimik nam tu dañiimik buiñor tu' ka'm niidhat. ⁴ Ba' nat pai' dhuuk bhai' ji chu kubhiona, silh mu ja'k bhii gu kuu'mxiga'n na pai' daa gu Dios, maap jum bindak gui' nam tu kubhioñxi'ñ guch Xoi'kam jii'gi'ñdham. ⁵ Mi' dhir ba' nat jax daa ip gio gu alhi'ch kubhioñkar, mi' xi suuduidhak gu tuupalh bhai' dhir bhaan gu gè' kubhioñkar mijimmi xi bua oi'ñga'n bhaan. Ba' bhai' pu ji gi'ndoki gu oi'ñga'n, gio na gè' tim tiroon ja'p na jax kai'chidha' gu duuk tirnidam.

Gu noonbi'ñ gu Dios nam ba tu kuichdha'

⁶ Gu' ba' gux xijum gook noonbi'ñ gu Dios nam ji'ma'n ja daada' gu kukuichdhakar, jix kii' bam duu mit nam ba tu kuichdha'.

⁷ Ba' nat pai' dhuuk maadit xi chu kuich, jix dhaam dir mui' pu ji ii' gu chia mu ja'p oi'ñga'n bhaan, gio ba' gu tai ip binkam gu i'ñir. Ba' pu mii alhi'ch gu dibii' binkam gu tutua gam sai' na mi ja'p ka tu tuutit na ji'x pix aagix na ti miiya'.

⁸ Mi' dhir ba' nat pai' dhuuk jumaip xi chu kuich gu nobii'ñ gu Dios, maa'n jix dhaam dir mui' xi jibua mit gè' gui' na ja'p tu'm na oidha', dai na bii'x maimtu', silh mummu gi' irban gu gè' suudai'. Ba'x bi'p jum duu taak dir gu suudai' ja'p na i'ñir na ji'x pix aagix na bi'lhia'. ⁹ Ba' koi mit gu boptop gam gu jai' nam mi' ka tu oipot mi' nat ji'x bigiir gu suudai' na ji'k aagix nam ko'ya'. Gio gu ja'tkam nam mi ja'p ka oipot kaknub ta'm pui'p koi mit nam ji'k pix jup aagix, bii'x pu baap gu ja kaknub.

¹⁰ Ba' nat pai' dhuuk jumaip xi chu kuich gu nobii'ñ gu Dios na ba' ki'n bar baik ka', jix dhaam dir mui' ji jigii maa'n gui' na ja'p tu'm na chi'ii', ba' mu ja'p gi' ji'kchi kap gè'gèr jir a'kki'n na pai' mir gu suudai' gio mu ja'p na jax jir biipiatam, na ji'k kap aagix na gixia'. ¹¹ Jix Xibu' sap tii' gui' gu chi'ii', ba' bii'x nat ji'k kap a'kki'n

gi', jix xibu'p jum duu gu suudai'. Ba' mui' koi mit gu ja'tkam na mit ji'k ii gui' gu suudai' na ji'k pix aagix nam ko'ya', nat ja maimtuda gu suudai' na gu' giilhim jix xibu'.

¹² Ba' nat pai' dhuuk jumaip xi chu kuich gu nobii'ñ gu Dios na ba' ki'n bar maakob ka', ti pup irban juugit nai' ji chuu gu tanoolh, gio gu masaa'n, gio ba' gu chiichia'. Cham tu'x bhai' ka tu tonni'ñ gu tanoolh, gio gu masaa'n palhii'p pix ba tum masbagi'ñ gio gu chiichia', ba'x chukgam jup tum duu jai' kap na ji'k kap aagix na tum tukgamta', tataab ja'k gio tukaa' ja'k.

¹³ Ba' maa'n gu bha'aa' bhammi ja'p ji dhede'dat jix dhaam jup kai'ch gè' ki'n:

—Ja'p moo joi'ndam jum duñia' am gu ja'tkam bii'x na ji'x oi'ñga'n nam pai' dhuuk xi chu kuichdha' dhi baik noonbi'ñ gu Dios nam ka bi'ii'x nam tu kuichdha'.

9

¹ Ba' nat pai' dhuuk jumaip xi chu kuich gu nobii'ñ gu Dios na ba' ki'n bar jix chamaam ka', maa'n jix dhaam dir mui' ji jigii gu chi'ii' mummu oi'ñga'n bhaan, ba' xi maa mit gui' na ki'n jum kukpio'k mu na pai' gè' ti di' na cham pai' ju'. ² Ba' xi kupio' mi' dhir na pai' kiidha', giilhim gè' mijii dir ji buus gu kuubhix iibhidham jix chuk jix kubha'biñ, ja'p na jax chu'm kuubhisda' gu tii'ñkar no' jaroi' bax chu mamaim. Ba' ja'xpix bhai' pix ji chim iika bii'x kap na ji'x oi'ñga'n, nat gu' ba taa'bi gu tanoolh gu kuubhix, na gu' giilhim jix chuk nat mijii dir buus na pai' gè' ti di'. Sia gu jibii'lh cham tu' ka kii', nat gu' bii'x ba ia'ñ gu kuubhix. ³ Ba' bhiji dir ja'p bhaan gu kuubhix bhai' ji bubua mit mui' gu sossoi, bii'x kap ba oipo am na ji'x oi'ñga'n, dai nam pui'x io'm jup jix bhaa'mna' na jax gu nankasir. ⁴ Pui' ja'k ja tii'dak mu ja joot jamit nam ja ki'mna' gu ja'tkam na ji'k cham daaxdhix ka' ja kokobtai' am gui' na ki'n tu matgilhchu'n gu Dios

na bhaan jix maati' nam gui' kaichu', gio nam cham jax ja buada' gu tutua gam sai' na mi ja'p tu tuut, daipu' nam jax pix ja titda. ⁵ Gio ba' moop ja titda am ip nam sap cham tu' pu ja koodaidha' gu ja'tkam nam ji'k ja ki'mna', ja'pji dai nam ji'x pix bhaan jum tulhiiña'. Ba' dhi' ji' nam ja'p tuutu'm na sossoi, bhai' ji ja ki'mna mit bix gu ja'tkam jix chamaam masaa'n juugit, pui' ja'k ti kiki' am na nankasir. ⁶ Ba' na mit pai' dhuuk bhai' jim tulhii gu ja'tkam na mit bhai' ji ja ki'mna gu sossoi, mui' tiix aa' am nam ba ko'ya' git nam cham mi' pum tulhiiñdha', gu' ji nam gu' cham ko' siam chi moo jax jum bua't ti muuki' dhaan, ja'p ji buus gu' nat mai' mi gu muuki' mi' dhir ja bui.

⁷ Gu sossoi ja'p tuutu'm am na gu kakbai, gio nam pui'x ja joiñi' nam nai' xi bapo' nam jax xim buada' gu kakbai pai' no'r jigialhi'. Dai nam bix ji'ma'n ja'p tu'm tu moom na ja'tkam, gio nam bix ji'ma'n ja tututu' gui' na ja'p tu'm na kuruun. ⁸ Gu ja kuup ba' ja'xbui'r tɛ'tɛb nam ji'x tu kuup gu u'uub, gu' ba' gu ja taatam ja'p tu'm ip na gu mabiiñ gu taatmu'n. ⁹ Bix kap na ji'x jir ja tutku' tu baapsatu' am gu ko'kmarak bapaiñum nam ki'n jum soo'mdhatu'. Ba' nam xi a'ngib ja'p tum kai'ch na jax no'm pai' dhir mui' mu boopo' gu kakbai ji ja tibiopat gu kakret no't ba ji chum kokda. ¹⁰ Gu' ba' gu ja bhaabhai ja'p tu'm na gu bhai'ñ gu naksir, kukgaram mi chuut gui' na ki'n ti kiki'. Dhi' ba' ki'n ja ki'mna mit gu ja'tkam jix chamaam masaa'n juugit. ¹¹ Gu ja gɛ'kam tuk dhi sossoi, Abadoon ti' gu ebreo ñi'ook ki'n, gu' ba' gu griago ñi'ook ki'n Apolion. Dhi' pix jir di' gui' na mu ja'k jup jir gɛ'kam na pai' giilhim gɛ' ti di'.

¹² Ja'pni ja'k tum bua, ku gu' gook ka bi'iix ji gu tulhiiñara' na ja a'm ka jimia' gu ja'tkam, cham tu' daipu'. Dhi' ki'n kia'pix maa'n ba jim.

¹³ Gu' ba' nat pai' dhuuk xi chu kuich gu jumai nobiiñ gu Dios na ka bi'iix, bhai' ji chum ñio bhai' dhir

bhaan gu kubhioñkar nar jix uam totbikdam na mi' kiik ja'pni bii'p' dir na pai' daa gu Dios, ¹⁴ jup titda gu nobiiñ gu Dios nat kia'pix tu kuich:

—Mi' dhir jap ja do'ñchora' gu maakob noonbi'ñ gu Dios nam mummu buupulh gɛ' akki'n na Eupraates ti ti'.

¹⁵ Ba' gu nobiiñ gu Dios mu jimik jup xi ja do'ñcho gu jai' noonbi'ñ nam mummu buupulh ak jugiiñ, nam sap ba' ba ja kooda' ji'kchi gu ja'tkam na ji'k aagix, nam gu' pu pu kai'ñkam mi' buupulh nam pu'ni tu duña' na pai' dhuuk jum aaya' gu tanoolh gio gu oidha' na pui' tu kuugalhdha'. ¹⁶ Ba' gu ja sandaarui'x chuk gook jix cha'tmam oo'm miyoones ja aa am nam aix, bix kakbai cha'm jiiim am.

¹⁷ Bix ji'ma'n gu ja sandaarui'x chuk nam bha daraichu' kakbai cha'm, ji'ma'n ja baapsatu' am gu ko'kmarak bapaiñum nam ki'n jum soo'mdha', dai na gɛ' miimtu' ja'p na tai, taak dir jix chiidu'm maaxiñ, taak dir ba'x uam. Gu' ba' gu ja kakbai' ja'p tu'm tu moom am na jax chu'm tu mo' gu mabiiñ, ba' ja chiichiñ am dir busaak gu taix io'm jix choiñ kuubhix binkam. ¹⁸ Ba' mui' ja koi mit gu ja'tkam ki'n gu tai nam ji'k pix aagix nam ja kooda'. ¹⁹ Gu ja bhaabhai ba' ja'p tuutu'm na kooko', tu moom kukgaram dir na jax chu'm gu ko'. Dhi' ki'n jamit ba' mui'p ja ki'mna gu ja'tkam.

²⁰ Ba' gui' na mit bii na mit cham koi ki'n gu tai na ja chiichiñ am dir busaak gu kakbai, gio na mit cham ja ki'mna, cham pai' iam soi' ba jim ilh jamit buiñor gu Dios sia kum jax ti niiñ, pui' nam jax ba tu bua na jax cham kii' ka'm niiñ. Jix io'm ba xi jii mit nam tu daan ja bui gu cham kiki' i'ii'mda' nam jir noonbi'ñ gu ja'ook, gam ja bui gu didios jum titgidam nax uam totbikdam ki'n jup duñiix, gam jai' gui' nax chooto totbik, gio jai' bix aixim tu'm, gio gam jai' gui' nar u'uux jup duiñxim nam pu cham tu oipo sia kum ti tu tooton, ni nam tɛ kɛɛ sia kum ti tu naanak, gio nam

cham ñiñña sia kum tii tu buupui, nam gu' pu cham tu' dudua, nam gu'r jup duñixim pix. ²¹ Gio ba' nam mui' ja bia'kat gu u'uub ja bïm boppo, gio nam ti ïxi'ñ, gam nam ja koo'n gu ja'tkam, gio ba' nam nai' tu jiboïñ.

10

Gu nobii'ñ gu Dios na ua'ka' gu u'uan

¹ Ba' maa'n gu nobii'ñ gu Dios jix dhaam ñir mui' ba jurnim mu ja'k oi'ñga'n bhaan joidham tibaa'ñ cha'm. Gê'kam kam tui'dhi' gui' gu nobii'ñ gu Dios, ki'oor bïx xikoolh xi bhichdhixchu' bha mo'r daam, gio gu buibsa'n na gê' miimtu' ja'p na gu tanoolh, gio gu tootna'n pui' ip, ² maa'n daa'ñchu' gu u'uan silhñixim na bïxxik ñir mi chu ua'ñix. Ba' mummu ji kïkbo oi'ñga'n bhaan, maap ñir suudai' chir ti kïis gu kï'n ñir kam toona'n kï'n, gu o'nsop ñir kam toona'n ba' dibïr ta'm ti kïis. ³ Ba' xi jiiñ gê' kï'n, ja'p ti na gu mabii'ñ no' gê' kï'n jïrok. Ba' mu pai' dhir bhai' ji chum ñio gê' kï'n gio nat tim tir, jix xijum gook tii na mit bha ñio maap maa'n jimdam. ⁴ Ba' aañ ba ji chu ua'nak nam ji'k jax kai'ch gui' nam mu pai' dhir bha ñiok, gu' ji nat gu' jotmoda' bhai' ba tum ñio bhammi ñir jix dhaam, jup jiñ chitda:

—Dhi'p dai cham tu' u'uanda' nam jax kai'ch dhi' nam mu ñiok, dïlh jap pix pui'x chu mat ka'.

⁵ Ba' gu nobii'ñ gu Dios na mu kïk oi'ñga'n bhaan, na maap ñir suudai' chir ti kïisap, xi bamii'ñdhak gu kï'n ñir kam nobii'ñ ⁶ jup kai'ch bhaankamu'n gui' na bijik ñir pux jai'ch, gio na mi' dhir ja'p ja'k gammiji pux jai'ch ka', gam nat jup tu duu bïx na ji'k tu'x chu jai'ch:

—Ja'xbui' pix juugit ti ñira gu Dios, ⁷ na gu' xib na pai' dhuuk xi chu kuichdha' dhi jumai nobii'ñ nat chakui tu kuich, bïx pui' ba tu kuugalhdha' nat ji'k jax ja tïdak gui' nam bijik bhaankamu'n tu a'gimik bïx kap na ji'x oi'ñga'n.

⁸ Ba' gui' na bhammi ñir bha tuñ a'gi'ñ jix dhaam, jup jiñ chitda ip gio:

—Taañmir gu u'uan na daa' gu nobii'ñ gu Dios na mu kïk oi'ñga'n bhaan, na maap ñir suudai' chir ti kïisap, ja'p jap tïda' nam makia'.

⁹ Ba' aañ mu jimik bhai'p ba taan gu u'uan na daa', ba' gui'p jiñ chitda:

—Ya' dho, dai ji nap gu' bha jugia'. Joidham jix maikak ka' nap mui' ji jugia', irban ñir gum book ba' bhai' jim maimtuda'.

¹⁰ Ba' aañ bhai'p xi juu gu u'uan nat pai' dhuuk bhai' xiñ maa gu nobii'ñ gu Dios. Pui' dho joidham jix maikak ja'p na mïbat na ñich mui' ji juu, nat pai' dhuuk irban ñir jum gaam ji guñ book nat ba' giilhim bhai' jiñ maimtuda. ¹¹ Ba' gui' na bhammi ñir bha tuñ a'gi'ñ jix dhaam jup jiñ chitda ip gio:

—Jum aa' nap giop ka tu a'gara' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, nap ja aagi'ñdha' bïx gu ja'tkam na tu' jax dhuñia' gatuuk. Bïx kap jap aaya' na ji'x oi'ñga'n, na gu' bïx jum aa' nam pui' tu machia' na ji'k ja'tkam, sia nam jir jax chu'm, siam jir pa ja'k kam, piam siam jai' maakam tu ñiok, bïx jap pui' tu ja a'gi'dha', sia gui' nam jir tē gē'gērkam.

11

Gu gook tujuandam tugi'ñ gu Dios

¹ Ba' mikkat maa'n xiñ maa mit gu jupaabdakar ja'p tu'm na tootkom, mi' dhir ba'p jiñ chitda am:

—Jupaabda' ap dhi' kï'n gu chiopga'n gu Dios gio gu sasoi' mimii'ñkar na bhaan tum makgirxi'ñ gu Dios, gio ba' nap ja ja'kilhdha' gu ja'tkam nam ji'k aix nam mi chu daan irban ñir. ² Dai mu ja'p dïrap ñir gu chiop jap cham jupaaba'nda', na gu' dhi' mi' dhir ja'p ja a'm bipio' gui' nam cham ti jügi'ñ aañ jiñ bui. Na gu' dhi' ja'p jir jum duukam nam bïx tu' pix ja ilhdha' gui' nam ji'k ba ti jügi'ñdha' aañ jiñ bui baik oidha' daman taak juugit. ³ Ba' aañ gook mu ja jootsa' guñ chujuandam tuk nam

jiñ a'mkam tu ja a'gidha' guñ ñi'ook bix gu ja'tkam baik oidha' daman taak juugit. Gampai' pix tui'ngida' am, jix xaasak ti tii'chgida' am na bhaan jix maati' ka' nam soi' pix jum ilhii'ñchu'nda'.

⁴ Gui' ji' gook tujuandam tugi'ñ gu Dios, dhi' pix pui' ja'k jum maaxi'ñ am gu gook oliibos na ja'pni bii'pi' dir tu't bhai' na pai' daa gu Dios, gio gu gook na bhaan jum tuttu gu kañdhiir.

⁵ Ba' nat pai' dhuuk mu ja' joot gu Dios gu gook tujuandam tugi'ñ nam tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam, cham ji'xdha' jax ja dooda mit gu ja'tkam sia kum tiix ja bhaamki'ñ, na gu' bixchu'x bhai' nam pu tu duña', ja chiichiñ am dir busaak gu tai. Ba' jai' dhit nam tiix ja koodam, pu ja mii'ñ jamit. ⁶ Siax bhai' na mit pui' tu duu nat cham duu'n baik oidha' daman taak na mit ji'x juugit tu ja a'gi' gu ja'tkam gu ñio'ki'ñ gu Dios na jax ja'k tu duña' gatuuk, gio na mit i'hir jup duu gu suudai', gio ba' na mit pui' ja'k tu duu nam bixchu' bhaan bhai' jim tulhiiña' gu ja'tkam na mit ji'x juugit ilh.

⁷ Gu' ba' nat pai' dhuuk jum ai na ji'x juugit daaxix nam tu a'ga', na mit bix kap ba tiimo nam tu a'gimik gu Dios ñio'ki'ñ, maa'n gu nobii'ñ gu ja'ook nax ibhidham tu'm miji dir buusnik na pai' gè' ti di' bhai' ji chu kokda ja bui, ja mai'chik pu ja koi. ⁸ Mi' pix ja'p bii' am ba'bhak sanoop, mi' irban gu gè' kiicham na Jerusaleen ti tii', na mit pai' gibiimik sissapa ip kuruus ta'm guch Xoi'kam jano' na mu xi oilhimik, mi' na pai' ja'p ji buusan na gook ki'n ti tii': Sodooma gio ba' Ejipto, nam gu' pui' ja'k jup tu jim gu mi' oi'ñkam Jerusaleen na jax gu Sodooma kam gio gu Ejipto kam. ⁹ Baik tanoolh daman taak mi' pu bii' gu ja tutku' gu gook tujuandam tugi'ñ gu Dios. Bix na ji'k ja'tkam ja tii mit nam mi' pix ja'p ko'iix, sia gui' nam mik ja'k oi'dha', gio jai' gui' nam maakam tu ñiok. Bix kap dir na ji'x oi'ñga'n ja tii mit, ba' pu cham jaroi'm guguux na ja yaaspa', mi' pix xi ja nii'ñ am, nam gu' tu' pix ja ilhii'ñ. ¹⁰ Dai na

mit joidham jix bhai' bhai' jim ilh bix na ji'k ja'tkam na mit ba ja tii na mit ba koi gui' ji' gook tujuandam tugi'ñ gu Dios, pix am tum a'onbaga'ñ am bix ji'ma'n gux dha'ram namkim, nam gu' pui' xim aa' na mi' dhir ja'p ja'k joidham jix bhai' ba tu ja jimia', cham tu' bhaan kam tulhiiña' am, na mit gu' ba koi gui' nam pui' ja'k ka tu bua't. ¹¹ Ba' mi' dhir nat xim ai gu baik tanoolh daman taak, gu Dios giop ba ja dudua'ñ gu gook tujuandam tugi'ñ, ba baapam jamit mi' dhir nam pai' ka bii'tit. Ba' giilhim bhai' ji chooto'n jamit bix na ji'k ja'tkam na mit ba ja tii gu gook ja'tkam na mit giop ba dudua nam ka ko'iix kat. ¹² Ja'xpix bhammix dhaam dir mui' ba tum ñio gè' ki'n, jup ja titda am gu gook tujuandam tugi'ñ gu Dios:

—Bhai' gor bi jiim.

Ba' gu gook tujuandam gamai'p ji chii'tis jamit joidham tibaa'ñ cha'm na mit ba jii bhammi ja'k jix dhaam buiñor gu Dios ja nii'ñchudat bix gu ja'tkam nam jix ja bhaamki'ñ. ¹³ Ba' mi' dhir jix io'm bhai' ji gi'ndoki gu oi'ñga'n na mit jax pix bhammi ji bhi-ibhi'ñ gu gook tujuandam tugi'ñ gu Dios, ba' ji'kchi ia'ri gu ba'bhak na ji'k daaxix na ia'lhia' gui' gu tanoolh, gio gu ja'tkam xijum gook miil jup koi mit nat ja tiim gu ba'bhak. Ba' gui' na mit ji'k bii, jix chotdonik ma tu daani mit buiñor gu Dios nax dhaam jup tu'ii'.

¹⁴ Gook moo ba jim gu tulhiiñara', maa'n pix ba bii na pui' tum kuugalhdha'.

Na jumaip ba tu kuichdha' gu nobii'ñ gu Dios nam ba' ki'n bar daipu' ka'

¹⁵ Ba' nat pai' dhuuk jumaip xi chu kuich gu nobii'ñ gu Dios nam ba' ki'n bar daipu' ka', mui' dhit bhai' ji chum ñio gè' ki'n bhammi dir jix dhaam, jup kai'ch am:

Dhi Dios jich Gi'kora' bii'ma'n guch Xoi'kam,

bix kap bar gè'gèrkam am na ji'x oi'ñga'n,

ba' gammiji pu bar gè'gèrkam ka' am sia nar pai' dhuuk ka' git.

16 Ba' gu maa'n oo'm daman maakob gu ja'tkam nam jir jagi'gir pa', nam bix xikoolh dhir daraa mi' na pai' daa gu Dios, na mit jax ja o'lhia ki'n guguu, nai' ji mumgia mit, dirap xi chu sissap gu ja moom, bhai' ji chu daani mit buiñor, ¹⁷ jup kai'ch am:

Taxchaab Dios jich Gi'kora' nap jix io'm jir gɛ'kam kat bixchu'x aichu'n nap pu tu duña',
gio nap bijik dir pux jai'ch na chakui jai'ch kat dhi oi'ña'n,
nap gu' aap bix kap bar gɛ'kam ba' xib na ji'x oi'ña'n gam sia nar pa ja'k.

18 Mui' jai' dhit gu ja'tkam na ji'x oi'ña'n nam cham ti jigi'ñ aap jum bui,

tiix bhaak am nap bix kap bar gɛ'kam na ji'x oi'ña'n.

Ku ba' gu' nap gu' ba ja tulhiiñchuda', ya' bar bhaan gu' nap pai' dhuuk ja aagi'ñdha' bix na ji'k ja'tkam nam tu' jax buimik nam dudukat ja tutku' bhaan,

no'm jix kii'p jum duukam jup tu buimik piam ku gu'x buam jum duukam.

Xib jap ba' ampix tu ja makia' gui' na tu' ja a'm bipio' gui' nam bijik jum a'mkam tu a'gimik gum ñi'ook,

gio gui' nam jum a'mkam tu jua-naimik,

gam gui' na mit ti jii'ñdhak mi' pui' jii nap jax jix aa'.

Gio gui' na mit ji'k cham tu' ka'm jum ti,

pui'p jup ja makia' na tu' ja a'm jup bipio',

siam chi moor jix chutumñigam piam siam cham tu' bia'.

Sia ja makia' ap na tu' ja a'm bipio' gui' nam tu ko'ktulhdhimik bix kap na ji'x oi'ña'n.

19 Ba' ja'xpix bhai' jim kupio' gu ki'ngob bhai' na pai' tu chiopi' gu Dios. Ba' nañ mui' xi chi ni'ñ, bhijimmi pix daa irban dir gux xidhuu kam kaaja. Ba' mi' dhir gɛ' bhai' ji chim tir, gio nat bhai' ji gi'ndoki gu oi'ña'n, gam nat bhai' ji ii' gu chia.

12

Gu Juan na ba tigia' gu ubii gio gu ja'ook na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook

¹ Ba' mi' dhir maa'n bhammi ja'p bam maax jix dhaam gu ubii ji chi'kat maa'n gu jannulh na gɛ' tanoor, ja'p na ji'x tu tonni'ñ gu tanoolh, maa'n xi kiis gu kuruun na mambhix daman gook bha daraa gu chiichia', amuub bitaa'n ja'p ba' daa gu masaa'n na pai' kii' gu ubii. ² Jir alhi'ch kii'kam ji gu' gu ubii, ba' mi' dhir gɛ' ki'n bhai' ji saraa nat bhai' jix chu ko'kor nat bam ai na pai' dhuuk tigia' gu alhi na bia'.

³ Ba' ja'xpix ja'p ja'k jup bam maax gu ja'ook, dai na giilhim ñbhidham tu'm gu tukga'n, ja'p tu'm na tirook dai na gɛ' gio nax bi', xijum gook tu moom, mambhix ba' tu a'aa', ba' bix na ji'k moomoram ji'ma'n ja tuttutu' gu kukrun. ⁴ Mi' dhir ba' gu bhai'ñ ki'n ja gibio'rak xi ja ii'ñxich mui' gu chiichia' na bha ja'p daraa na ji'k pix aagix, mummu ja'k xi ja iabu oi'ña'n bhaan. Mi' dhir ba' mui' ji ai mu ja'k na pai' gu ubii na kia'pix ba duduar alhi ki'n, na sap ba' mi' pu jugioka' gu maraa'n na jax maaxilhia'.

⁵ Gu alhi nat ti gu ubii, jir chio'ñ. Dhi' sap ba'r ja gɛ'kam tuk ka' gu ja'tkam bix na ji'x oi'ña'n, nax oo' ki'n ja silhka'nda' ki'n gu baiñum oxia. Ba' moo jano' nat jax maaxir gu alhi mi' dhir pum bhik baasi'n ja'k jix dhaam buiñor gu Dios, nam bhammi ja'k gɛ'kam ki'n daasa'. ⁶ Diih mi' pup bii gu ubii, di'hi'n gu alhi. Ba' mai' ba mii mu ja'p gampix na pai' cham jaroi' oiri na ba' cham jaroi' jax dhoda', silh pu bhii mummu maa'n kap na pai' tu aagi'ñ gu Dios na aaya', nat gu' pu pui' ja'k ba duu bii'pi' dir nam gu mi' oi'ñkam ka tu maakda' gu koi' na ki'n duaka' baik oi'dha' daman taak juugit.

⁷ Ba' gatuuk jup ma jigialhich bhammiz dhaam, gu nobii'ñ gu Dios nar ja gɛ'kam tuk gu jai' noonbi'ñ na Migial ti', ma tu kokda ja bii' gu sandaarui'x chugi'ñ buiñor gu ja'ook na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook. Gu ja'ook tiix io'm tu kokda ja bii'

gu noonbi'ñ na ilhdhat na moo ja mai'chia' git gu noonbi'ñ gu Dios. ⁸ Gu' ji nat gu' cham tu' jax ji dhuu, tu' pix dooda mit, ba' pu mai' ardi mit bhammi dir jix dhaam. ⁹ Mu ja'k jamit xi ardi oi'ñga'n bhaan binkam gu noonbi'ñ, ba' xib bix kap na ji'x oi'ñga'n oirit ja iatgi'ñ gu ja'tkam. Dhi' pix jir di' gu ko' na bijik dir pu jai'ch nat dir dhi oi'ñga'n jup jum duu, na gook ki'n ti': Ja'ook gio ba' Dhiabur.

¹⁰ Ba' mikkat bhammi dir jix dhaam bhai' ba tum ñio gē' ki'n, jup tum kai'ch:

—Xib ba' ya' bam ai na pai' dhuuk saak jix ja joi'ndai gu Dios tu ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n. Bix kap bar gē'kam ba' xib gu Dios ja bui gu ja'tkam, nat gu' guch Xoi'kam pui' ba tu kuugalh nat jax tiidak mu joot mu oi'ñga'n bhaan, mai' ba ardi gu' gu ja'ook na ya' mimrat ka ja iattulhi'ñdha' gu ja'tkam, gammiji ya' kiika' kia' na ja iattulhi'ñchu'nda' buiñor gu Dios jich Gi'kora'. ¹¹ Xib na mit gu' mai' ba ardi, ba' ya' dir ja'p ja'k cham ka bhaai' ka' na jax ja iattulhdha' gu ja'ook dhich jaaduñ, nat gu' ba tu ja namkix gu ja ua'tulhdhara' guch Xoi'kam gui' na ja'p ji buusan na gux ki' kasnir, jano' nat jaax gu i'ra'n bhaan gu kuruus na ba' pu'ñi duuji bix dappaam tu ja uañdhix ka' gu ja ua'tulhdhara'. Ba' cham jax ka ja dooda' xib gu ja'ook, nam gu' dhi' ba kaichu' guch Xoi'kam. Pui' ku ba' na mit pai' dhuuk ti jii'ñ buiñor, mi' dhir nai'p ji jii mit na mit tu ja a'gidham gu jai' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios cham tu' bhaan ji chotdonik sia mit chi ja bhaamkidhak ja koi, nam gu' bix ja jujur ki'n bax biiñak buiñor guch Xoi'kam. ¹² Ba' aapi'm na pim ji'k ya ja'p tu oi'dha'x dhaam, gē'kam ki'n japim jix bhai' pix bam taat ka' na mit ya' ba ai dhich jaaduñ na mit mi' pui' jii na jax jix aa' guch Gi'kora' nam jich bim ba oi'ñka'. Dai aapi'm na pim ji'k mu ja'p jup tu'ii'

bix kap na ji'x oi'ñga'n dho gi gu' gē'kam ki'n jix buam jum aa'nda' ji, na gu'x io'm jam tulhiiñchuda' gu ja'ook bix aixim bhaan nat ya' dir miji xi mi, sia aapi'm na pim ji'k mu ja'p oipo suudai' dhaam kaknub ta'm, gam na jam iatgidhai mu ja'k jam bhichdha' na pai'x io'm jum tulhiiña' diilh, na gu'x maat na bar mia'n nam pai' dhuuk daagi tulhiiñchuda'.

¹³ Ba' na mit pai' dhuuk mu ja'k xi ardi gu ja'ook na ja'p tu'm na tirook oi'ñga'n bhaan, mu gē'kam bax mu'aam gu ubii gui' nat kia'pix ti gu alhii, na gu' giilhim jix bhaamtu'. Gu' ji nat gu' jimiññor gu ubii, gu ja'ook ba' gatuuk dir mui'p ji ardi. ¹⁴ Ba' gu Dios xi a'ngatuda' gu ubii ja'p tu'm na gu bha'aa' gu a'nga'n na sap ba' dē'ji nakga' gu ja'ook, gio na ba' jotmoda' aaya' mummu gampix nat pai' joot nam o'ñcho' baik oidha' daman taak juugit, na ba' cham mu'aa' gu ja'ook.

¹⁵ Ba' gu ja'ook chiñi'ram dir mui' xi nua gē' gu suudai' na sap ba' bi'ñña' git gu ubii nax mu'aam, ¹⁶ gu' ji nat gu' gu dibir jotmoda' xim kupio' na mui' ba milhiim gu suudai' mu na pai' gu ubii, miji ja'k pix ji baap gu suudai' dibir bita', pix cham pai' matgir, pu cham jax dhooda. ¹⁷ Giilhim tiix bhaam ji gu' gu ja'ook buiñor gu ubii nat cham jax dhooda. Ba' gatuuk na mit pai' xi mui'dha gu bipsalhi'ñ gu ubii, bhai' ji chu kokda ja bui. Gu bipsalhi'ñ gu ubii, dhi' pix kat jup jum kai'ch am gui' nam ji'k ti jii'ñdhat buiñor guch Xoi'kam mi' pui' ba jii na jax jix aa' gu Dios, gio nam gammijix biiñak buiñor. ¹⁸ Ba' gu ja'ook na ja'p tu'm na gu tirook, mi' pix ji kikbu ju'ñdharam gu gē' suudai'.

13

Gu gook noonbi'ñ gu ja'ook nam pui'x i'bhidham tuutu'm jup tu tutku'

¹ Ba' mikkat maa'n miji dir ba ji buus suudai' iraab gui' nar nobii'ñ gu ja'ook, pui' i'bhidham tu'm jup tu tuuku', xijum gook jup tu moom, mambhix ba' tu a'aa'. Ba' bix ji'ma'n ka'm gu a'ga'n ja tuttutu' gu

kukrun, bha moomoram ba' mui' bha ua'ñixchu' gu ñiñio'k na jax ja'k cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios. ² Gu tukga'n gui' ji' nobii'ñ gu ja'ook nat mijì dir ji buus suudai' iraab, ja'p tu'm na di'nbalh, gu tootna'n ba' ja'p tu'm ip na gu booji gu tootna'n, gu chiñii'ñ ba' ja'p tu'm na gu mabii'ñ gu chiñii'ñ. Gu' ba' gu ja'ook gui' na ja'p tu'm jup tu tuuku' na gu tirook, gè'kam ki'n ba dai gui' ji' nat mijì dir buus suudai' iraab nar nobii'ñ, na sap ba' ja'xbui'p bar gè'kam ka' na di'lh, gam na bixchu'x aichu'n na pu tu duña'. ³ Gu' ji na gu' panaas ja'p tu'ii' na maa'n muukixchu' gu ma'oo'n gui' ji' nobii'ñ gu ja'ook, panaas kux io'm jix ko'ktolhdhix, cham ji'xdha' ka dodhia' kam tu'ii', gu' ji nat gu' mi' jotmoda' bhài' ji dhua cham jum ilhdham. Ba' bix gu ja'tkam na ji'x oi'nga'n na mit tii' nat ba dua gu ma'oo'n gui' nar nobii'ñ gu ja'ook, joidham jix bhài'm ilhdhak mu ja'k ji kai mit. ⁴ Ba' dai nam ba tu daanda' buiñor gu ja'ook gui' na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook dai na gè', nam gu' bix ba kaichu' gui' na mia'n jir nobii'ñ nat pu pu kai'ñkam gè'kam ki'n dai na ba' pu'ñi ja iatgidhai bix gu ja'tkam ja chiña' nam tu daña' buiñor. Tu daanda' am ba' gu ja'tkam buiñor gu ja'ook gio buiñor gu nobii'ñ jup xi kai'chit:

—Ja'p moo tu' silhkam jir gè'kam ji dhi' nach jaroi' kaichgit ba tu daan buiñor! Cham ji'xdha' jaroi' jax dhoda' sia pik jax ka' git, na gu' cham tu' jumaip jai'ch na ja'xbui'p jir gè'kam na dhi'.

⁵ Ba' gui' ji' nar nobii'ñ gu ja'ook jup ja titda bix gu ja'tkam na sap dhi'r di' gu Dios, na gu' pu'ñi ja'k aagi'ñ di'lh gu ja'ook. Ba' bix ja daam kikat gu ja'tkam na ji'x oi'nga'n baik oidha' daman taak juugit. Jup titda ip gu ja'ook na sap bix aixim ai'chuxdha' gu Dios na jax cham kii' ka'm nii'ñ. ⁶ Ba' pui'p duu gu nobii'ñ gu ja'ook nat jax chia, jix bhaamut bhài' ji a'ga gu Dios, bix aixim ba ai'chuxi'ñ na jax cham kii' ka'm nii'ñ ja bindat sia

gu noonbi'ñ nam bhammi ja'p jup tu'ii'x dhaam. ⁷ Gio ba' nat bhài' ji ja tulhiiñchuda gui' nam ji'k ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, nat gu' sia dhi' pu'ñi ja'k chia gu ja'ook na tu duña'. Ba' ji'kchi ja koi nam ji'k kaichgit gu Dios, na gu'x aa' nam dai gui' kaichgida'. Bix ja daam kika' na ji'k ja'tkam, sia nam jir pa ja'k kam, piam siam jai' maakam tu ñiok. ⁸ Ba' bix kap na ji'x oi'nga'n gu ja'tkam ba tu daan am buiñor gu nobii'ñ gu ja'ook nat ji'k pu cham ja dai gu Dios jix io'm bijik dir na ba' moo dhi oi'nga'n jup ba jai'chdhihia', bhaan gu u'uan nam pai' daaxix nam ji'k bhammi aaya'x dhaam, nam pai' gammijix jijigim bap tui'ka', na pai' ja daasaim xib gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir nam ji'k ti jii'ñdhim buiñor.

⁹ Gu jaroi' no'x aa' na bix jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, jum aa' na bix mo'ram baapsa' mi' na pai' ja'pnim kai'ch: ¹⁰ “Bix gui' nam ji'k daaxix nam ja da'ngii ja kuupa', pui' ja dooda' am, gio gui' nam ji'k jup daaxix nam tèt'eb kukxir ki'n ja kooda', pui'm jup ja dooda', ba aagix am nam jaroi' pui' ja dooda'. Dhi' ba' bhaan matgilhia' na jaroi' moo tu' silhkam bix juraa'n ki'n jix biiñak buiñor gu Dios, no'm moo pui' nam jax bax biiñak buiñor siam jax ja bua.”

¹¹ Ba' ja'xpix jumai ja'p dir ja'k dibii' bita' bhài'p ji buus gu nobii'ñ gu ja'ook na pui' i'bhidham tu'm ip gu tukga'n, gook tu a'aa' ja'p tu'm na gu kasnir gu a'ga'n, pui' ja'k tu ñiok na di'lh gu ja'ook na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook. ¹² Ja'xbui' gè'kam ki'n jup daaxix na gu jumai nobii'ñ gu ja'ook nax xijum gook tu moom. Bix kap ja daam jup ba kii' gu ja'tkam na ji'x oi'nga'n, ja chia nam sap tu daanda' buiñor gu jumai nobii'ñ gu ja'ook nax xijum gook tu moom, gui' nat kia'pix dua gu ma'oo'n na ka muukix kat maa'n, sia ku gu' cham ji'xdha' ka dodhia' kam tu't. ¹³ Gio na joidham jix bhài'm duukam xip tu bua ja nii'ñchudat bix na ji'k ja'tkam, tai bhammi dir ja'p jix dhaam bhài'

ji il'ñxichu'n. ¹⁴ Ba' na mit tii bix gu ja'tkam na jix oi'nga'n na joidham bixchu'x aichu'n na pu tu duña' nam tu' cham ilhii'ñ, bix jix bhai'm ilhdhak mu ja'k jup ji kai mit, nat gu' dhi' ki'n ba ja iatgi. Ba' mi' dhir dai nat ba ja chia nam sap jup duña' gui' na pui'p tu'm ka' na gu jumai nobii'ñ gu ja'ook nax xijum gook tu moom, gui' na mit tii sii tɛb kuxiir ki'n, gu' ji nat gu' cham tu' muu. ¹⁵ Ba' na mit pai' dhuuk tii mo na mit jup duu, gu nobii'ñ gu ja'ook gui' nat tu chia nam jup duña', xi dhua'ñ gup duñiixim na sap ba' dñil ba tu oirida' gio na tu ñiokda'. Ja chia ba' bix gu ja'tkam nam sap tu' ka'm niidhat tu daanda' buiñor gup duñiixim. Ba' gui' nam jik cham aa' nam tu daña' buiñor, pu bix ja koi. ¹⁶ Gio nat ja chia nam sap jum matgilhdha' bix na jik ja'tkam ja kokobtai' am piam gu kii'n dir kam ja noonob am, na bhaan jix maati' ka' nam buiñor jup tui'dhi' gu ja'ook. Bix jamit ba'm matgilh gu ja'tkam na jix oi'nga'n, pui' na jax gui' nam jir jix chutumñigam gio gui' na cham, sia gui' nam jir tujuandam gio gui' na jik cham, gam bix gu a'aalh nam kia'pix maaxilhim, gio gui' nam jix io'm bar jagi'gir. ¹⁷ Ba' pu cham bhaai' nam tu saba'da' gio nam tu ga'ra' gui' nam jik cham bha daaxdhix ja kokobtai' am gui' na bhaan jix maati' nam buiñor jup tui'dhi' gu ja'ook piam na jik ja'kilhi'ñ bia', nam gu' ja o'bhagi'ñ. ¹⁸ Ya' ba' moox io'm matda' jum aa' gio na pim jix bhai' xim ga'ngada' na pim ba' machia' na jax chii' gui' na ñbhidham tu'm bhaan dhi'ñi ja'kilhi'ñ na ya'ni daa: Xijum maa'n jix cha'tmam oo'm daman baik oo'm xijum maa'n (666). Dhi' pim ba' bhaan machia'. Ku gu' na jax chii'ka', jir pu chu'm ka' ji nam jax chii' gu ya ja'p kam ja'tkam.

14

Nam ba laala'nda' gux xijum gook jix cha'tmam oo'm daman maakob

miil gu ja'tkam nam ti jigi'ñ buiñor guch Xoi'kam

¹ Ba' gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, bhammi kii'k gɛ' oidha' ta'm na pai' Sion ti tii' ja bii'm xijum gook jix cha'tmam oo'm daman maakob miil (144,000) gu ja'tkam. Bix ji'ma'n bha ua'ñix ja kokobtai' am na jax chii' gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir gio na jax chii' gu Dios. ² Ba' ja'xpix gɛ' ki'n bhai' ji chim tir bha ja'p jix dhaam, ja'p tum kai'ch na jax no' tiroon gu duuk, piam pai' no' gɛ' mir gu suudai', gio ba' na jax jup tum kai'chdha' no'm pai' tu sab mui' dhit gu sasabdam kikchar ki'n. ³ Ba' gu mui' ja'tkam nam bhai' guguuk bii'ma'n gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, laala'n am maa'n gu xibkam alabaa'n mi' ji gu'kat ja'pni bii'pi' dir na pai' daa gux io'm Gɛ'kam, nam pai' bix xikoolh dhir daraa gu ja'tkam nam jir jagi'gir pa' gio gu maakob sasoi'. Ku gu' cham bhai' ji na jaro'i machia' dhi' dhi alabaa'n, daipu' gux xijum gook jix cha'tmam oo'm daman maakob miil na mit mi' pui' jii na jax jix aa' guch Xoi'kam nam duduakat gu ja tutku' bhaan, ⁴ nam cham tu' bix aixim tu buimik na jax cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios, ni nam cham tu' mui'x bhai' ja titdaimik ja bii'm boppimik gu u'uub, dai ji nam tu' ka'm niidhat mi' pui' jii mit na jax jix aa' gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir. Ja'p ji buus na mit jum makgirta buiñor gu Dios nat pai' dhuuk ja tulhiiñchudak ja koi gu ja'ook. ⁵ Cham pai' dhuuk tu' bhaan jum ua'tulhdhak jamit, ni na mit cham pai' dhuuk iatda' tu a'gak.

Gu baik noonbi'ñ gu Dios nam ba tu a'ga' bhaankamu'n

⁶ Ba' maa'n gu nobii'ñ gu Dios bhammi ja'p dɛdɛ' irban gux dhaam, jir di' pix gui' na bix kap na jix oi'nga'n tu ja a'gi'ñ gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam. Bix na jik ja'tkam tu ja a'gi'ñ, siam jai' maakam tu ñiok, piam sia kum jir jax chu'm,

gam sia kum jir pa ja'k kam. ⁷ Jup kai'ch gɛ' ki'n:

—Tu' ka'm japim naidhat gɛ'kamtu'nda gu Dios, na gu'x io'm jir gɛ'kam. Xib ya' bam ai na pai' dhuuk saak ja aagi'ndha' gu ja'tkam nam tu' jax buimik nam duduakat gu ja tutku' bhaan. Dhi' pɪx jir di' gui' nat jup duu dhi oi'nga'n gio dhix dhaam, gio gu suudai' na mu ja'p suusu'n mui' kap.

⁸ Gio ba' moo mi' dhir jumai bhai'p ji ñio gu nobii'ñ gu Dios, jup kai'ch ip:

—Xib dho gi ba' am xi ko'ya' am ji gu Babilonia oi'ñkam, na mit pai' dhir pui' ja mamtux bɪx gu ja'tkam na jɪ'x oi'nga'n nam jax ja'k gɛ'kam ki'n jum ua'tulhdha', gam nam jax ja'k ja daanda' gu didios jum tɪitgidam jup duñiixim nam jax ja'k tu jim dɪilh. Ja'p ji buus na mit ja i'iich gu biiñ nam ki'n jum ua'tulhdha' buiñor gu Dios.

⁹ Mi' dhir ba' moo jumai bhai'p ji ñio gu nobii'ñ gu Dios na ba' ki'n bar baikim ka', jup kai'ch ip gɛ' ki'n:

—Gu jaroi' no't tu daani buiñor gu ja'ook na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tɪrook, gio gup duñiixim na pui'p tu'm, gam no't jum matgilh bha kobtagi'ñ piam gu kɪ'n dir kam nobi'ram na bhaan jix maati' na ba kaichu' gu ja'ook, ¹⁰ am tɪ'ñchoka' nax io'm tulhiiñchuda' gu Dios mu na pai' mɪim gu tai nax io'm jix choiñ ja nɪi'ñchudat bɪx na jɪ'k noonbi'ñ gio gui' na ja'p ji buusan na gux kɪ' kasnir, ja'p ji buusnia' na ja i'chdha' gui' nax io'm jix xibu' nax maimda'. ¹¹ Mi'm ba' pu mɪijidha' gammiji sia nar pai' dhuuk ka' git, na gu' cham pai' dhuuk tukia' gu tai, nam gu' gɛ'kam ki'n cham am bua no' mit jax dhuuk tu daani buiñor gu ja'ook, gio gui' nar jup duñiixim na pui'p tu'm, gio no' mit jum matgilh na bhaan jix maati' ka' nam gui' ba kaichu'. ¹² Ba' gui' nam jɪ'k ti jɪgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, jum aa' nam nakga' siat pu'ñix io'm bhai' ji ja tulhiiñchuda' gu ja'ook, dai nam mi' pui' xi chu kuugalhdhidha' pɪx na jax jix

aa' gu Dios. Dhi' ba' bhaan ba matgilhia' nam silhkam bɪx ja jujur ki'n jɪx biiñak buiñor guch Xoi'kam.

¹³ Mikkat ba' moo bhammɪx dhaam dir bhai' ba tuñ a'gi mit, jup jɪñ chɪtɪda am:

—Ja'pni ja'k jap mi'p xi chu daasa' u'uan ta'm: “Ja'p moo joidham jix bhai' ba tu ja jimia' gui' nam jɪ'k ti jɪi'ñdhai ko'ya' buiñor guch Xoi'kam!” Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' jup kai'ch ip: “Jɛ' dho. Cham pai' dhuuk magooñi' ja a'm ka jimia', nam gu' cham pai' dhuuk ka tu juana', ni nam tu' bhaan kam tulhiiñna', dai nam gammijɪx jɪjɪkgim bap tui'ka'. Dhi' ba'r ja mai'chik ka' nam jix bhai'm duukam jup tu buimɪi bhaankamu'n gu Dios.”

Na ba tum oraa' bɪx kap na jɪ'x oi'nga'n

¹⁴ Ba' mi' dhir bɪx dhi' pui', maa'n gu maa'nkam bha ja'p daa joidham jix chua tibaa'ñ cha'm, kuruun maa'n xi kɪis nar jix uam totbikdam, gio ba' juus maa'n jup xi dhaa' joidham jix mu'uuk. ¹⁵ Ba' maadi' gu nobii'ñ gu Dios bhiji dir buusnik na pai' tu chiopi' gu Dios jup tɪtɪda gɛ' ki'n gu maa'nkam na bhammɪ daa tibaa'ñ cha'm:

—Ba kabka ba' xib gu tiriik mu ja'p oi'nga'n bhaan. Bar am nap ti bhiji ki'n dhim juus ba tu kaipga'. Bar bhaan gu' na pai' dhuuk tim bhɪ.

¹⁶ Ba' gui' na bhai' daa tibaa'ñ cha'm nat jax pui'p ti kai, ba ti bhim gu tiriik mu ja'p oi'nga'n bhaan. Bɪx kap ti bhɪ na jɪ'k kap ti ix.

¹⁷ Mikkat ba' moo jumai bhiji dir jup ji buus chiop gu nobii'ñ gu Dios, pui' juus jup xi dhaa'ñchu' joidham jix mu'uuk. ¹⁸ Gio ba' moo jumai bhai' dhir jup ji buus bhaan gu kubhioñkar na ja'p tu'm na sasoi' mɪmɪi'ñkar, na pui' ja'k gɛ'kam ki'n daaxix na mɪidha' sia tu' na pɪx. Ba'p tɪtɪda gɛ' ki'n gu jumai nobii'ñ gu Dios na ua' gu juus:

—Ba ti i'kmira'p ba' xib gu uubas mu ja'p na ti ix bɪx kap na jɪ'x oi'nga'n

ki'n dhim juus nap daa'. Bar am gu' na pai' dhuuk jum u', na gu' bax bhai.

¹⁹ Ba' gu nobii'n gu Dios nat jax pui'p ti kai, xi mi' nat ti i'kim gu uubas mu ja'p oi'nga'n bhaan, biix i'kik mu xi iicha bhaan gu g'e' na bhaan jum baki' gu barga'n gu uubas na mi ja'p kiik nam ba' bakii'nna'. Dhi' gu ja'tkam kat jup jum kai'ch nam pui' ji buan na gu uubas, ba' na pai' dhuuk jix io'm ja tulhii'nchuda' gu Dios, ja'p ji buusnia' na ba ja bakii'nna'. ²⁰ Ba' nat pai' dhuuk xim baki' gu uubas nat mi' iicha gu nobii'n gu Dios gui' na bhaan jum baki' na mu ja'p kiik ju'ndharan gu g'e' kiicham, i'hir pix bhai' ji mi' gu barga'n, giilhim g'e'p jum duu, bhammi ja'p xi juu ja chiichi'n am gu kakbai nam mi ja'p guguuk, gio nat mik ja'p juugit mi', chi ji'k baik simaan ki'n jum a'ji gu pui' nañ jimda'.

15

Gux xijum gook noonbi'n gu Dios nam ba ja tulhii'nchuda' biix aixim bhaan gu ja'tkam biix kap na ji'x oi'nga'n

¹ Gio ba' moop ja ti' nich xijum gook gu noonbi'n gu Dios nam pui' ja'k tu'm ki'n dalhxix biix ji'ma'n nam biix aixim bhaan ja tulhii'nchuda' gu ja'tkam biix kap na ji'x oi'nga'n bhaankamu'n gu Dios, na ba' moo bar daipu' ka'.

² Gu' ba' gu suudai' mi ja'p jup suu'n g'e', joidham jix ki'x uañ, dai na biina' gui' na g'e' miim ja'p na tai. Mi ja'p gai dhir dhi g'e' suudai'm ba' guguuk ji'kchi gu ja'tkam ji chu daa'ngit gu ja kikchar. Jir di' am gui' na mit ma'iich gu ja'ook nax i'bhidham tu'm tu tuuku', gio gup duñiixim na pui'p tu'm, na mit cham tu'm matgilh ja kokobtai' am, gio na mit cham tu daani bui'nor sia ti' pup ja chi'niimi. ³ Ba' mi' ji gu'kat laala'n am maa'n gu alabaa'n gui' na jax chu'm laala'nda' bijik gu Moisees gui' na bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, gio na jax chu'm jup laala'nda' gui' na

ja'p ji buusan na gux ki' kasnir jano' na ya' xi oilhimik, nap jum kai'ch:

iJa'p moo tu' silhkam jix io'm jir g'e'kam ap ji bak jich Gi'kora', gio nap bixchu'x aichu'n nap pu tu duña' jix bhai'm duukam gio g'e'g'er jup jum duu'nkam!

Biix kap jir g'e'kam ap na ji'x oi'nga'n, gio nap biix kap ja silhka'n gu ja'tkam nap jax pix jix aa' aap diilh.

⁴ Biix pix gu ja'tkam tu' ka'm jum niidhat tu daan am aap jum bui Dios jich Gi'kora',

na gu' dai aap nap jix io'm jix uañ ki'n kiikat jix io'm jir g'e'kam.

Biix na ji'k ja'tkam tu' ka'm jum tiigi' tu daña' am aap jum bui,

nam gu' ba machia' nap aap joidham jir jix bhai'kam kat jix bhai' ja silhka'n gui' nam bam kaichu'.

⁵ Ba' ja'xpix bhai' jim kupio' gu chiopga'n gu Dios na bhammi kiik jix dhaam, bhai' na pai'x io'm jix chu xidhuu. ⁶ Ba' bhiji dir bhai' ji bubua mit xijum gook gu noonbi'n

gu Dios nam pu chu'm ki'n dalhxix nam ja tulhii'nchuda' gu ja'tkam biix aixim bhaan biix kap na ji'x oi'nga'n. Jix chooto ti' ti'chu' am biix ji'ma'n, jix kiki' ji gu'x u'uañ gu ja jajan-nulh, gio nar jix dha'ram namkim,

ko'kmarak bhibhispara' nar jix uam totbikdam jam bha ja'p jup xi chu buupratu' ja bhabhaastu am. ⁷ Ba' maadit gu maakob sasoi' nam biix xikoolh dhir guguuk mi' na pai' daa gu Dios, ji'ma'n xi ja maa gu a'lhich

jaja' nar jix uam totbikdam gux xijum gook noonbi'n gu Dios na mit bhiji dir ji bubua chiop. Dhi jaja' bhaan mi jim gui' na tu' ki'n jix io'm ja tulhii'nchuda' gu Dios na jaroi' gammiji pux jai'ch

biix na ji'k ja'tkam nam cham tu' ka'm ni'i'n, na gu'x io'm jix bhaam ja bui. ⁸ Ba' ja'xpix mi' dhir bhai' ji bam gu kuubhix na pai' daa gu Dios, bhijimmi

ja'k ji baa na pai' tu chiopi', bhiji jim timo irban dir. Ba' dhi' bhaan jix maati' na chakui jaroi' bhaai' na mu bakia' na pai' tu chiopi' gu Dios, na mit gu' chakui tu tulhii'nchuda gux xijum gook noonbi'n. No' mit pui' ba tu

kuugalh na ba' bax bhaai'n ka' nam mu baapkia'. Gu kuubhix dhi' pix pui' ja'k jum maaxi'n na jax ja'k jir gɛ'kam gu Dios.

16

Gux xijum gook noonbi'n gu Dios nam ba ja tulhiiñchuda' gu ja'tkam

¹ Ba' ja'xpix gɛ' ki'n bhai' ji chum ñio bhiji' dir na pai' tu chiopi' gu Dios, jup ja titda gux xijum gook noonbi'n gu Dios nam ji'ma'n ja daada' gu jaja':

—Nua'pu' pim mu ja'p oi'nga'n bhaan dhi' na ki'n tu tulhiiñchu'n gu Dios na mi jim dhi jaja' ta'm na pim ja daada'.

² Ba' maa'n biipi' mu jii mu oi'nga'n bhaan nat ba nu'aam gui' na mi jim ja'aa ta'm. Ba' nat mu ɛɛk mi ja'p xeeñ ñua dibir ta'm. Biix gui' nam ji'k matgilhdhix ja kokobtai' am na bhaan jix maati' nam kaichu' gu ja'ook na ibhidham tu'm gu tukga'n, gam nam tu' ka'm niidhat tu daan buiñor, sia gup duiñxim na pui'p tu'm, bhai' ji ja ai' gui' na ja'p tu'm na bipri'x na giilhim jix ko'k.

³ Mi' dhir ba' moo jumai mijip ji dhuu gu nobii'n gu Dios ua'dat gu ja'aa nat ba nu'aam ip mu ja'p oi'nga'n bhaan gui' na mi jim. Ba' mu ɛɛk mi' xi ñua gɛ' suudai' chir. Fir jup jum duu gu suudai' biix na jix juugit suu'n, ja'p tu'm na jax gu i'ra'n gu jaroi' no' mit mua. Pu biix koi mit gu dudua kam nam mi' ka tu oipo nat pai' dhuuk i'ir jup jum duu gu suudai'.

⁴ Mi' dhir ba' moo jumai mijip ji dhuu gu nobii'n gu Dios ua'dat gu ja'aa, baik ba' moo ba jim. Ba' mu ja'p xi ñua a'kki'n na pai' mir gu suudai' gui' na mi jim ja'aa ta'm gio mu ja'p na jax jir biipiatam, i'ir jup jum duu ip gu suudai'. ⁵ Ba'p kai'ch gu nobii'n gu Dios gui' na mu ja'p nuuka'n gu suudai':

—Aap dho gi ja maak ji Dios jich Gi'kora' nap jix uañ ki'n kii'k na tu' ja a'm bipio' dhi ja'tkam nam cham tu' ka'm jum nii'n aap nap bijik dir pux jai'ch gio nap gammiji pu jai'ch

ka' ya' dir ja'p ja'k, ⁶ na mit gu' dhi' gɛ'kam ki'n jum ua'tulh aap jum bui. Ti' na mit giilhim ja tulhiiñchudaimik ja koi gui' nam jum bui ti jiiñdhat gio gui' nam jum a'mkam tu a'gimik bijik gum ñi'ook. Xib jam ba' mi' xi aaya' nam i'ya' gu i'ir nam ba' mi' xi machia' na jax tu tatda' gu pui' na mit jax ja dooda gui' nam jum kaichgit gio gui' nam jum a'mkam tu a'gat. Pui' dho tu'm ja a'm bipio'.

⁷ Gu' ba' bhai' dhir bhaan gu kubhioñkar na ja'p tu'm na sasoi' mimiñkar, bhai'p ji chum ñio, jup tum kai'ch:

—Pui' dho aapi' Dios jich Gi'kora' nap bixchu'x aichu'n nap pu tu duñia'. Maaxik dho ja maak ap na jax ja'k ja a'm bipio' dhi ja'tkam, nap gu'x maat na mit gɛ'kam ki'n cham am bua aap jum bui.

⁸ Ba' gu jumai nobii'n gu Dios mu jimik bhammi ja'k jup xi ñua bhaan gu tanoolh gui' na mi jim ja'aa ta'm na ua'. Ba' dhi' ki'n jix io'm jix choiñ bhai' ji chon gu tanoolh, ba ji ja mi'iñ gu ja'tkam. ⁹ Ti' pup koi mit ki'n gu tanoolh nat ja a'm ton, na gu' giilhim jix choiñ, gu' ji na gu' ni jix ku mit iam soi' ba jim ilh buiñor gu Dios sia ku jax ja tulhiiñchu'n. Jano' mit dho ba' giilhim bhaak ji buiñor, biix aixim bhai' ji ai'chux jamit na jax cham kii' ka'm nii'n. Cham pai' na mit iam soi'm ilhdhak ba tu daani buiñor ku cham ka ja tulhiiñchu'nda' git.

¹⁰ Ba' mikkat gu jumai nobii'n gu Dios mui'p ji jii, mi'p xi ñua gui' na mi jim ja'aa ta'm na pai' dhir jir gɛ'kam gu nobii'n gu ja'ook nax xijum gook tu moom, jix chukgam jup tum duu mi' na pai' daa. Ba' gu ja'tkam nam kaichu', giilhim pix sasrak biit am nam jum tulhiiñ, ¹¹ na ja ɛɛ gui' na ja'p tu'm na bipri'x nax io'm jix ko'k. Gu' ji na gu' sia kum jax jum tulhiiñ, cham pai' iam soi' ba jim ilh jamit buiñor gu Dios, pui' nam jax jix buam ba tu bua na jax cham kii' ka'm nii'n, gio nam giilhim jix bhaamut biix aixim ai'chuxi'n gu Dios nax dhaam jup tu'ii'.

12 Ba' mi' dhir jumai mui'p ji jii gu nobii'n gu Dios ua'dat gu ja'aa, xijum maa'n ba' moo ba jim. Silh jim mu g'e' akki'n na pai' Eupraates ti tii', na pai' g'e' mir gu suudai'. Mu e'ek mi' xi nua suudai' chir gui' na mi jim ja'aa ta'm. Ba' nai' pix ji gaa gu suudai', cham pai' ka mir, na ba'x bhaai'n ka' nam mu bubuakia' baasi'n dir ja'k gu g'e'gerkam nam mu dir ja'k mu jii xia'lhui.

13 Ba' gu ja'ook na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook dai na g'e', gio gu nobii'n na pui' giilhim tu'm jup tu tuuku' nax xijum gook tu moom, gio ba' gui' na bhaankamu'n tu a'ga, bhiji dir ji bubua mit ja chiichi'n am gu cham kiki' i'ii'mda' ja'p tu'm na sosbha'n, 14 nam jir noonbi'n gu ja'ook, nam bixchu'x aichu'n nam pu tu du'nia'. Ba' dhi' dhi cham kiki' i'ii'mda' mu ja'p ja joot gu ja'ook ja bui bix gu g'e'gerkam na ji'x oi'nga'n nam pui' ja'k ja jurtu'npoi' nam bix maa'n ni'ook jup dui tu kokda' bui'nor gu Dios nax io'm jir g'e'kam. 15 Ba' aapi'm jii jaadu'n na pim ba kaichu' guch Xoi'kam, cha'pim jax jum aa'nda' sia jax tum bua, na gu'p kai'ch guch Xoi'kam: "Ja'p moo joidham jix bhai' tu jimia' gu jaroi' no' gammiji pu ti jigi'n aa'n jii bui, ni na cham pai' dhuuk koosit daaka'. Na gu' no' cham tu'p jum buixdhat am irdat daa, ja'p ji buusanda' nax dhaapkat oirida', ba' giilhim jix xi'iraa' nañ pai' dhuuk mu jimda'. Gu' cham ji no' gu' gammiji soi'm ilhii'n, ja'p ji buusanda' ji na tim ti'ii'nka', ba' cham xi'iraam jum ilhdha' nañ pai' dhuuk mu aaya'. Nañ gu' aa'n jotmoda' mi' pix ba kika' cham jum ilhdham, ja'p na jax gu ixkum no' pai' bax chi ixdham jax chu'm ba'k chir, na gu' jotmoda' pix mu jimii mi bakia', pu cham mat ka' gu kiokam na jax chu'm tukaa' mu jim." 16 Ba' gu cham kiki' i'ii'mda' pui' ja'k ja jujurtuda mit bix na ji'k gu g'e'gerkam na ji'x oi'nga'n nam maa'n ni'ook jup dui mummim jumpadat na pai' Armagedoon ti tii' gu ebreo

ni'ook ki'n, na g'e'x gio'.

17 Mi' dhir ba' moo jumai mui'p ji jii gu nobii'n gu Dios na ba' moo bar daipu' ka'. Mu ja'p jup xi nua gui' na mi jim ja'aa ta'm bhaan gu jibih. Ba' bhiji dir chiop na pai' daa gu Dios bhai' ji chum nio g'e' ki'n, jup tum kai'ch:

—Xib dho gi gu' pu bix dappaam ba tum kuugalh ji.

18 Ba' mi' dhir bhai' ji chim bipgi bha ja'p jix dhaam, gio nat g'e' ki'n bhai' ji chim tir, gam nat jix io'm bhai' ji gi'ndoki gu oi'nga'n, na cham pai' dhuuk pu'ni pik jix io'm joi'dhat.

19 Ba' mi g'e' kiicham na pai' Babiloonia ti tii', baik kap bhai' ji jai gu dibir. Ba' pu bix nai' ji ia'ri gu ba'bhak, sia bix kap na ji'x oi'nga'n na jax jir kikcham kat, nat gu' bix kap joi gu dibir, ba' mui' koi mit gu ja'tkam. Ba' gui' nam Babiloonia oi'nkak, jix io'm ja tulhii'chuda gu Dios, na gu' pu ja bi'chulhi'n na pu'ni ja dooda' jax chu'm tanoolh, na mit gu' g'e' bam ua'tulh bui'nor, ja'p ji buus nat ja i'ich gu bii'n nam ki'n ko'ya'. 20 Sia bix pix cham pai' matgir gu a'lhich dippir na mu ja'p ka daraat suudai' iraab, gio gu oi'dha', nat gu'x io'm joi gu oi'nga'n. 21 Gio ja'xpix jix dhaam dir bhai' ji ii' gu chia g'e'ger, chi ji'k gook oo'm kiilos jix bipit bix ji'ma'n. Ba' gu ja'tkam giilhim jix bhaak am bui'nor gu Dios, bix aixim ai'chuxi'n am na jax cham ki' ka'm nii'n, na gu' giilhim ja tulhii'chu'n ki'n gu chia.

17

Nam ba tulhii'chuda' gu ubii gui' nar ganai' pix

1 Ba' maadit gux xijum gook noonbi'n gu Dios nam ja daada' gu jaja', bha jimik jup jii chitda:

—Bhai' xi jim ya'ni ja'k nañ jum ti'ichuda' nam jax ja'k tulhii'chuda' gu ubii gui' nax io'm jir ganai' pix ka', na bix kap tu daam kika' na ji'k kap suusu'n gu suudai'. 2 Dhi' dhi ubii ja'p ji buusan na bix jix bhai' ja titdat ja bim boppo gui' nam jir g'e'gerkam mu ja'p na ji'x oi'nga'n, nam gu' pui'

ja'k jup ba tu jim na jax gui', bix jai'p ba tu daan am ja bui gup duñixim didios jum títgídam, bix sia gui' nam jir ja'ppix ja'tkam ja'p ji buus nat ja i'iich gu biiñ na pui' ja'k tu bua.

³ Ba' nat gəl'ñ a'm bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', bañ baidhak gu nobii'ñ gu Dios mummu pai' maa'n kap gampix. Ba' mi' oiri maa'n gu ubii bhaan gu tu'x buadam jix bi' na ïbhidham tu'm, jix xijum gook tu moom, mambhix ba' tu a'aa'. Bix kap na j'x jir tukgaram bha ua'ñixchu' gu ñiñio'k na jax ja'k cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios. ⁴ Gu ubii ba' joidham jix abhaar jup xi chi' tii'chu', jix bi' kat jix muraa'nma' gu jan-nulhi'ñ, jix uam totbikdam ki'n bha ja'p jup xi oi'chdhix gio gu joodai gui' nax a'bhar totbik. Ba' maa'n ua' gu ja'aa na suu'ngim mi jim na jax ja'k jir tu'm diilh, pui' na jax nax io'm jir ganai' pix gam na jax ja'k cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios, gio pui' na jax na mui' tu didiosi' jup duiñxim. ⁵ Gio ba' bha kobtagi'ñ bhai' xi chu ua'ñixchu' palhii'p na ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch: "Mi gəl' kiicham na pai' Babiloonia ti tii', ja'p ji buusan na dhi'r ja naan bix gu u'uub gui' nam jir ganai' pix, na gu' mi' dhir na mit pui' ja mamtux gu ja'tkam nam jix buam tu buada' na jax cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios, ja'p moo joidham." ⁶ Gu' ji na gu'x maimtu' gu ubii ki'n gu ja i'hir gui' nam ti jii'ñdhat buiñor gu Dios gio gui' nam bhaankamu'n tu a'gat. Ba' aañ mi' pix pui' ba tu'ii', ⁷ ba' gu nobii'ñ gu Dios jup jiñ chitda:

—¿Jax kup ba' mi' pui' pup tu'ii'? Xib jañ jum aagi'ñdha' na tu' pui' ja'k jum maaxi'ñ dhi ubii gio dhi' na bhaan jim nax xijum gook tu moom, gio ba' na jax jir jum duukam kum ba' pui' tu'ii'. ⁸ Dhi' nax ïbhidham tu'm nax xijum gook tu moom na bhaan jim dhi ubii, dhi' maadit jir di' gu nobii'ñ gu ja'ook. Ku gu' cham tu' ya' ka oiri ji xib, dai bijik na jax ya' xi oilhimik, ku ba' gu' cham xiim gio ya'p aaya' ji, mu dir ja'k jimda' na pai' gəl' ti di' na cham pai' ju'. Daipu' pix

ya' xi gəl'ji, nam gu' mi' dhir daagii mu ba bua' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. Ba' gu ja'tkam gui' nat ji'k pu cham ja dai gu Dios bhaan gu u'uan mi' na pai' ja daasaim gui' nam ji'k ti jii'ñdhim buiñor biipi' dir na ba' moo bap duñia' dhi oi'ñga'n, giilhim bhai' ji chotdonia' am nam ba tigia' na gio mi'p ba aaya' gu nobii'ñ gu ja'ook, sia ku gu' xib cham pai' maati'.

⁹ Xib jap ba' moox io'm bix jum jur ki'n xiñ kaaya' nañ jum aagi'ñdha' na jax jir jum duukam gu pui' na jax ja'k tu'm gu nobii'ñ gu ja'ook: Gux xijum gook moomo'n gui' nax ïbhidham tu'm, jix xijum gook gu gəl'gərkam kat jup jum kai'ch, gio ba' xijum gok kap ip na pai' jax tu daam kii' gu ubii na bhai' daa bhaan gu nobii'ñ gu ja'ook.

¹⁰ Ba' dhix xijum gook gəl'gərkam, jix chamaam jamit jum gəl'gərkamtak ba koi. Maa'n pix ya'r gəl'kam xib, maa'n ba' moo chakuim gəl'kamta. Ku ba' gu' no't ya' bam gəl'kamta gu maa'n na ka bi'iix nam gəl'kamta', cham tu' mik ya'r gəl'kam ka' ji, alhio pix. ¹¹ Ba' gu jumai gəl'kam na mi' dhir bhai'p ji jai'chdhilhia', jir di' ka' gu nobii'ñ gu ja'ook nax xijum gook tu moom na bhaan daa dhi ubii, na gu' jano' gio ya'p ba aaya' na pu'ñi giop bam gəl'kamta', sia ku gu' bijik pui'p jir gəl'kam kat. Ku gu' maadit jir di' ka' ji gux xijum gook nam biipi' dir jum gəl'gərkamta', daipu' maa'nnim pix bam gəl'kamta', nam gu' mi' dhir daagii mu ba bua' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'.

¹² 'Gu' ba' gu mambhix gu a'ga'n dhi' nar nobii'ñ gu ja'ook, mambhix gu gəl'gərkam kat jup jum kai'ch, dai nam chakui jai'ch gu xib. Ku ba' gu' ka jai'chdhilhia' am ji dhi' dhi gəl'gərkam, ku ba' gu' alhio pix ji nam maap jum gəl'gərkamta' gu nobii'ñ gu ja'ook nañ aa' biipi'. ¹³ Ba' nam pai' dhuuk pu'ñi bam gəl'gərkamta' gu mambhix nañ ja aa', maa'n ñi'ook jup dui gəl'kam ki'n daasa' am mi' ja bui gu nobii'ñ gu ja'ook nax xijum gook tu moom gui' na bhaan jim gu ubii. ¹⁴ Gio ba' nam palhbuidha' na

tu kokda' buiñor guch Xoi'kam na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir. Gu' ji nam gu' cham ji'xkat jax dhooda', na gu' guch Xoi'kam na mu dir bhai'p ji chu kokda' ja biim gui' nam kaichu', pu maa'n na jax tu' pix dooda' gu nobii'ñ gu ja'ook gio gu gə'gərkam nam kaichgida'. Na gu' guch Xoi'kam cham ji'xdhat jaroi' jax dhooda', na gu' gui'r ja gə'kam tuk gui' nam nai' ja'p jir gə'gərkam. Biix oi'ñdha' am jano' gui' na mit ji'k ti jii'ñdhak buiñor mi' pui' jii na jax jix aa'.

¹⁵ Gio ba' moo ja'pnip jiñ chitda gu nobii'ñ gu Dios:

—Ba' dhi suudai' na mui' kap usu'n nap nii'ñ, na pai' jax tu daam kii'k dhi ubii nar ganai' pix, dhi' biix gu ja'tkam nam pui' ja'k jum maaxi'ñ, sia nam jir pa ja'k kam, sia gui' nam maakam tu ñiok, biix nam ji'k jai'ch ya' dhi oi'ñga'n. ¹⁶ Ba' gu mambhiix gu gə'gərkam nam jai'chdhihia' ya' dhi oi'ñga'n, gio gu nobii'ñ gu ja'ook, bhai' ji bhaamkidha' am dhi ubii nar ganai' pix. Biix tu boosgidha' am gu tu' na bia', sia gu jajannulhi'ñ na ti tii'chgida'. Mi' dhir jam ba' bhai' ji jugia' gu tukga'n, ba' gu ji'x na bi'ya', mu xi miidha' am tai chir. ¹⁷ Ba' diilh gu Dios pui' ja'k ja jurtuda gu mambhiix gə'gərkam ya' kam dhi oi'ñga'n nam pu'ñi biix dhit maa'n ñi'ook jup dui gə'kam ki'n daasa' gu nobii'ñ gu ja'ook ja bui, na jax dhuu pix ba' gui' pui' tu kuugalhdha' nat jax ja'k tu dai diilh gu Dios na tum buimii tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n. ¹⁸ Ba' dhi ubii nar ganai' pix nap ya' nii'ñ, dhi' pix pui' ja'k jum maaxi'ñ gu gə' kiicham mi' nam pai' mui' oi'dha' gu ja'tkam, na gu' gu mi' kam gu gə'kam, biix ja daam kii'k gu jai' gə'gərkam na ji'x oi'ñga'n, sia gu ja'ppix ja'tkam. Pui' ja'k jam ba'p ba tu jim na jax gu mi' oi'ñkam gə' kiicham, na mit gu' pui' ba ja mamtux.

18

Nam ba ko'ya' gu Babiloonia oi'ñkam

¹ Ba' mi' dhir biix dhi' pui', maa'n gu nobii'ñ gu Dios bhammi' dir jix dhaam bhai' ba jurnim, na gə'kam ki'n daaxix, gə' tonnichu', biix kap tu maaxir na ji'x oi'ñga'n, ² jup kai'chim gə' ki'n:

—Am xi koi mit ba' xib gu Babiloonia oi'ñkam. Biix pu ia'ri gu ja ba'bhak, jajo'k jam pix mi' ba oi'dha' nam pai' oi'ñkat, gam gu cham kiki' i'ii'mda', gio gu u'ji' gux bupuichik nam jax chu'm cham kiki' ja nii'ñ gu ja'tkam. ³ Nam gu' giilhim cham bhai' tu jimdat dhi' dhi ja'tkam, biix pui' ja mamtux jamit gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n nam jax ja'k jix io'm jum ua'tulhdha' nam ba' pui'p ba tu daanda' ja bui gu didios jup duñiixim, gam jai' biix aixim tu'm na cham kii'galhi'ñ gu Dios, sia gui' nam biix kap jir gə'gərkam na ji'x oi'ñga'n. Ja'p ji buus na mit bha ja i'ich gu biiñ gui' na pui' ja'k tu bua nam ba' pu'ñi biix aixim bhai' ji chu duñia' na jax cham jir am. Biix na ji'k ja'tkam na ji'x oi'ñga'n nam bixchu' tu ga'ra, jix chutumñigam jup jum duu mit, nam gu' mi' dhi gə' kiicham tu ja saba'nda' gu tu' nam mu tu ga'raidha'.

⁴ Ba' bhammi' dir jix dhaam jup tum kai'ch ip:

—Aapi'm na pim ji'k ba kaichu' gu Dios, ja'k japim jimia' mi' dhir dhi gə' kiicham na cham jam ia'ñdha' gu ja ua'tulhdhara' gu mi' oi'ñkam, gio na ba' cham jai' jam daam jimia' gu tulhiiñara' na pai' dhuuk ja a'm gixia'. ⁵ Na mit gu' dhi' giilhim gə' bam ua'tulh buiñor gu Dios, ja'p ji buusan nat yammii ba ai jix dhaam gu ja ua'tulhdhara' mi' nam pai' jumpadim. Ba' biix ji'ma'n nam ji'k mi' oi'dha' dhi gə' kiicham, ja bi'chulhi'ñ gu Dios nax io'm ja tulhiiñchuda'. ⁶ Xib na tu' jax tui'ka', aapi'm na pim jir tujuandam tugi'ñ, xi ja tulhiiñchuda' pim gu mi' oi'ñkam dhi gə' kiicham na ji'x ja a'm bipio' gu tulhiiñara' na mit gan ja iatgidhak buam ja mamtux gu ja'tkam, ja'p ji buusnia' na pim gookim bha ja i'chdha' gu biiñ gui' na giilhim jix

xibu' nax maimda' na mit jax ja dooda diilh gu jai' ja'tkam. ⁷ Aañ pu jam titda bhaankamu'n gu Dios na pim siamri xi ja ti'ñchoixdha' dhi' dhi ja'tkam na mit gə'kam ki'n cham am bua buiñor, giilhim gu' nam gə'gə'rkam jum taat ka' tu' na pix bhaan, gio ba' nam mui' tu bia'kat gux dha'ram namkim bhaan jum ua'tulhi'ñdha', jup kai'chdha' am ba': "Bix pix tu' ka'm jich ñi'ñ am gu ja'tkam dai aach nach jir ya' oi'ñkam Babiloonia, gu' chi nach gu'r jix chutumñigam. Bix tu bia' ich na tu'ch a'm jum aa', gio na joidham jix bhai' tuch jim. Ba' cham pai' dhuuk tu' bhaan jich chulhiña' ich." ⁸ Ku ba' gu' xib ya' bam ai ji na pai' dhuuk ja a'm jimia' gu tulhiñara' nam tu' cham n̄rat. Bhiogi' ja a'm jimia', gio ba' muuki' ip. Diilh gu Dios nax io'm jir gə'kam pu'ñi ja'k ja tulhiñchuda' dhi' dhi ja'tkam, mi' dhir ba' mu ja'k xi ja iabu' na pai' gə' m̄im gu tai, nam pai' gammiji mi' pup m̄ijidha'.

⁹ Ba' gui' nam jir gə'gə'rkam bix kap na ji'x oi'ñga'n, nam jai' pui'x buam jup tu buim̄i nam jax ji ja n̄idhat dhi' dhi ja'tkam, joi'ndam ja t̄igi bhai' ji susuaña' am nam mu pix m̄ijidha' tai chir gu Babiloonia oi'ñkam. ¹⁰ Ba' totdon̄i nam cham pui'p ja tulhiñchuda' ja bindai, diilhkob ja'k xi gu'kia' am, ba'p kai'chdha' am mui' ji ja n̄idhat nam jum tulhiñdha':

—Cham pum aagit japim na jax jup ba tu jam buidha' aapi'm Babiloonia oi'ñkam, na pim bix kap tu daam k̄ikat na ji'x oi'ñga'n, gu' ji nat gu' jotmoda' pix cham jum ilhdham ba jam tulhiñchuda' gu Dios na pim cham pum aa'.

¹¹ Sia gui' nam bixchu' mi' ka tu ga'rat bix kap dir na ji'x oi'ñga'n, bhai' ji susuaña' am nam joi'ndam ja n̄i'ñdha' nam jum tulhiñdha' gu Babiloonia oi'ñkam, gam nam pui' xim aa'nda' na cham jaroi' ka jai'ch ka' na tu ja saba'da' gui' nam tu ga'ra nax dha'ram nam̄ik. ¹² Pui' na jax gux uam totbikdam, gio ba' gux chua totbikdam, gam gu jai' na pui'x a'bhar

jup totbik nax dha'ram jup nam̄ik. Gio pui' na jax gu jajannulh gui' na bix aixim tu'm na pui'x dha'ram jup nam̄ik, pui' na jax gui' nar jix chooto na joidham am totbikda', gio gux mumra'nma', gio ba' gux ñankabma', gam jai' bix aixim tu'm. Gio ba' pui' na jax gu bixchu' nam jup tu bua nar u'uux sobkoñxim na pui'x dha'ram jup nam̄ik, gio ba' gui' nar bapaiñum nax io'm jix kaapak, gio gui' nax mamoi'k pa'. ¹³ Gio ba' pui' na jax bix aixim gui' na joidham uub, pui' na jax gui' nam jum jurda' gu ja'tkam nam ki'n joidham uubka', gio ba' gui' nam ki'n tum kubhion, gam jai' bix aixim tu'm. Gio gu biiñ gui' nax dha'ram nam̄ik, gio pui' na jax gu tiriik gio gu ariin nar tum kua'dam, gio gu asait. Sia pui' na jax gu bix aixim tu'm gu sasoi', pui' na jax gu kakbai gam mamchus na bhaan tum bhii'mñor, gio ba' gu karretas, gio gam kakasnir, ganai' tujuandam nam tu ja juantu'nda' pui' cham ji ja namkidhat. ¹⁴ Ba'p kai'chdha' am ip ti mui' ji ja n̄idhat gu Babiloonia kam nam bam tulhiñdha':

—¿Xib ba' jaroo ka tuch saba'da' dhi' nach tu' tu ga'ra? Na gu' dai aapi'm na pim jir jix chutumñigam kat gio na jam ko'raarot na pim tu bia'ka' gux dha'ram namkim. Xib ba' gu' cham jax kax bhaai' ji, na gu' mi' na pim pai' bam tulhiñ xib, cham pai' dhuuk kam tutumñigamta' pim.

¹⁵ Ba' dhi' na mit ji'k mi' tu ga'raim̄ik ja bui gu Babiloonia kam jum tutumñigamta, totdon̄i diilhkob ja'k xi gu'kia' am nam ba' cham pui'p ja tulhiñchuda' ja bindai, ti joi'ndam ja n̄idhat xi suanda' am ¹⁶ jup ji kai'chit:

—Ja'p moo joi'ndam jup bua pim na pim jum tulhiñ aapi'm na pim Babiloonia oi'ñkat! Cham pum aagit japim na jax jup ba tu jam buidha'. Bix ti tu daam k̄ikat japim na ji'x oi'ñga'n, gio na pim jir jix chutumñigam kat, jix a'bhar jix dha'ram namkim japim xi chi ti'ka' gu jajannulh na bix aixim tu'm

ki'n mamxidhix, pui' na jax gux mumra'nma', gio gux ñankabma' na pix am oi'chdhix ka' ki'n gux uam totbikdam nax dha'ram namik, gam jai' gui' na bix aixim tu'm totbik. ¹⁷ Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk bhai' ji jam tulhiiñchuda, bix pu cham pai' matgir dhix dha'ram namkim na pim ka tu bia'kat, ni nat tu' ki'n jam palhbui.

Sia mik ja'k xi guguu mit gui' nam gammiji mu ja'p oipo suudai' dhaam kaknub ta'm na mit pai' dhuuk bhai' ji ja tulhiiñchuda gu Babiloonia oi'ñkam, gui' na mit pui'p jum tutumñigamta nam mi'p tu ga'raimik gu boptop ganai' bix aixim tu'm ja bui. ¹⁸ Ba'p kai'ch am gè' ki'n nam xi ja nii'ñ na mu pix mijim tai chir:

—Dai dhi' nam ji'k mi' oi'ñkat Babiloonia nam bix kap tu daam kikkat na ji'x oi'ñga'n, gio nam dai dhi'r jix chutumñigam kat. Cham pai' dhuuk pu chu'm ka jai'chdhilhia' am chi ba' gu ja'tkam ya' dir ja'p ja'k.

¹⁹ Ba' bhai' xim buidhak ja moom am gu matai gè'gèr ki'n bhai' ji sasra mit jix buam jum aagit nam joi'ndam ja nii'ñ gu Babiloonia oi'ñkam nam ja tulhiiñchu'n, jup xi kai'chit am:

—Ja'p moo siamrix iibhidham ja dooda mit dhi' nam Babiloonia oi'ñkat! Ti' cham tu'r ja'ppix ja'tkam kat am. Mi' dhir gu' na chich jich chutumñigamta gui' ja bui, nach mi' ja ga'lhidhimik gu boptop ganai' bix aixim tu'm aach nach ji'k ja bia' gu kaknub, nam gu' dai dhi'x io'm jir jix chutumñigam kat. Gu' ji na mit gu' ya' jotmoda' cham pai' matgir, sia gu tu' nam bia'kat nax dha'ram namik.

²⁰ Ba' bix aapi'm na pim ji'k bhammi ja'p jup tu'ii'x dhaam, jix bhai' pim jum taat ka', nat gu' ba ja tulhiiñchuda gu Dios gui' nam mi' oi'ñkat Babiloonia, nam giilhim jix buam tomaatit. Bix sia aapi'm jix bhai' pix jum taat ka' na pim ti' jigi'ñ buiñor gu Dios na pim bhammi bap tu'ii'x dhaam, gio aapi'm na pim ji'k bhaankamu'n tu a'gimik guch Gi'kora' mu ja'p na ji'x oi'ñga'n, na

gu' xib ba ja tulhiiñchu'n gui' na mit jam tulhiiñchudak jam koi jano' na pim duduakat gu jam tutku' bhaan. Xib ba' ja a'm ba gi' gui' na tu' ja a'm bipio'.

²¹ Ba' maa'n gu nobii'ñ gu Dios na bixchu'x aichu'n na pu tu duña', nat jax daa maa'n gu gè' komarak jodai ja'p tu'm na jax gui' na ki'n jum tua' gu tiriik, mijimmi xi bua irban gu gè' suudai', mi' dhir ba'p kai'ch:

—Ja'pni ji bubuakia' pim aapi'm na pim ji'k mi' oi'dha' na pai' Babiloonia ti' ti' na pai' dhuuk jam kooda' gu Dios, ba' cham pai' dhuuk ka jam tigia' am gu ja'tkam. ²² Ya' dir ja'p ja'k cham pai' dhuuk ka jai'chdhilhia' am gu sasabdam nam bix aixim tu'm sasaasbikar ki'n tu sab mi' na pim pai' oi'dha' xib, gio nam cham pai' dhuuk mi' ka tu ga'ra' gux dha'ram namkim bix kap dir na ji'x oi'ñga'n. ¿Jaroo gip ka tu jam saba'da'? Sia gui' na pim bhaan tua' gu tiriik, cham pai' matgilhia', sia aapi'm na pim bix aixim tu'm ka'm tu juan, bix sia cham pai' matgilhia' pim. ²³ Ampix ji chu jugia' mi' na pim pai' oi'dha', gampix jup tum duña'. Tukaa' ja'k cham pai' ka miimda' gui' na ki'n jix chu maax ka', ni ku cham pai' dhuuk mi' pai' kar bhoo'n ka' na jax chum bua xib na gè' ki'n tum sabda' pai' no' mit bam timo, na pimit gu' gè'kam ki'n cham am bua na pimit pui' ja mamtux gu ja'tkam bix na ji'x oi'ñga'n nam jax ja'k ja daanit gu cham kiki' i'ii'mda' nai' tu jiboiñdha'. Nai' xi ja jootsat japim gu jam tujuandam tuk bix kap na ji'x oi'ñga'n nam tu ga'rapu' gux dha'ram namkim.

²⁴ Ba' pu'ñi ja'k ja dooda gu Dios gui' nam mi' oi'ñkat gè' kiicham na pai' Babiloonia ti' tiigich, nam gu' giilhim jix buam tomaatit. Ti' na mit ja tulhiiñchudaimik ja koi gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu ñio'ki'ñ, gio jai' gui' nam buiñor ti' jii'ñdhat, gam jai' ja'ppix nam ja koodaimik bix kap na ji'x oi'ñga'n.

19

¹ Ba' mi' dhir mui' dhit bhai' ji chum ñio gɛ' ki'n bhammi dir jix dhaam, jup tum kai'ch:

jJa'p moor gɛ'kam ji dhi Dios jich Gi'kora'!

Gammijich tu daanda' buiñor tu' ka'm ni'dhat,

na gu'r gɛ'kam kat jir jix bhai'kam.

Tii' nat jix bhai' duu nat tu ja uañ gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam mu ja'p oi'ñga'n bhaan,

pui' kuch ba' dai dhi' tu' ka'm niidhat gɛ'kamtu'nda' gammiji.

² Na gu' dhi' niidhix kam ja tul-hiiñchu'n gu ja'tkam nam ji'k kuiñcha bia',

cham tu' na sia gui' nam jix bhai' tu jim.

Pui' ba' nat jax ba ja dooda gui' nam mi' oi'ñkat gɛ' kiicham na pai' Babilonia ti tii'gich,

na mit gu' dhi' maaxik gɛ'kam ki'n cham am bua buiñor,

na mit pui' ja mamtux bix gu ja'tkam na ji'k oi'ñga'n nam jax ja'k bix aixim tu buada' na tu'r ua'tulhdhara' buiñor gu Dios,

gam nam tu daanda' ja bui gu didios jup duñiixim,

gio na mit ja tulhiiñchudaimik ja koi gui' nam mu ja'p tii pup tu ja a'gidhimik gu ñio'ki'ñ gu Dios.

Pui' kut ba' ja koi,

na mit gu' gɛ' bam ua'tulh.

³ Mi' dhir ba' moop kai'ch am ip gio gu mui' nam bhammi dir bha ñio'k jix dhaam:

—Gɛ'kamtu'nda' ich gu Dios jich Gi'kora', na gu'x io'm jir gɛ'kam,

gio na bixchu'x aichu'n na pu tu duñia'. Jaiñ nat jax ja dooda gui' nam mu oi'ñkat gɛ' kiicham Babilonia ti tii'gim. Dhi' gammiji mi' pup mii'jidha' am tai chir sia nar pai' dhuuk ka' git.

⁴ Ba' gu maa'n oo'm daman maakob gu ja'tkam nam jir jagi'gir pa' nam bix xikoolh dhir daraa mi' na pai' daa gu Dios, gio ba' gu maakob sasoi' nam bix xikoolh dhir jup guguuk, na mit jax ja o'lhia ki'n guguu, nai' ji mumgia mit, diirap xi chu sissap gu ja moom, bhai' ji chu

daani mit buiñor gu Dios, jup kai'ch am:

—Jɛ'ɛ', pui' dho. Bix dhit jach dho gɛ'kamtu'nda' dhi Dios jich Gi'kora' na ya' daa.

⁵ Ba' ja'xpix bhai' dhir bhai'p ji chum ñio sonpan na pai' daa gu Dios, jup tum kai'ch:

Tu daanda' pim buiñor gu Dios bix aapi'm na pim ji'k mu ja'p oi'dha' dhi oi'ñga'n bhaan na pim jir tɛ' gɛ'gɛ'rkam,

gio aapi'm na pim jir ja'ppix ja'tkam, sia aapi'm na pim tu' ka'm niidhat bhaankamu'n tu juan,

na gu'x io'm jir gɛ'kam.

Na bar piasta ka' bhammix dhaam na pai' ja'p ji buusnia' na bam tii'mo' guch Xoi'kam

⁶ Mi' dhir ba' panaas ku mit mui' dhit bhai' ji ñio gu ja'tkam, pix jap tum kai'ch na jax pai' no' gɛ' mir gu suudai' na sasbakda', piam ja'p na jax chum kai'chdha' no' tim tiroon, jup kai'ch am:

Bix dhit jach tu' ka'm niidhat gɛ'kamtu'nda' guch Gi'kora', na gu'r gɛ'kam kat bixchu'x aichu'n na pu tu duñia'.

Xib ya' dir ja'p ja'k bix kap sia bar gɛ'kam ka' na ji'x oi'ñga'n gam sia nar pa ja'k.

⁷ Joidham jach bix jich jujur ki'n jix bhai'ch chaatit buiñor gɛ'kamtu'nda'.

Gio na gu' xib ya'r bhoo'n ka', bam ai gu' na pai' dhuuk jum tii'mo' dhi' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir.

Ya' bap tu'ii' gui' na bii'ma'n jum tii'mo',

⁸ ba titii' mit gux chua jannulh na joidham jir jix kii' gio nar tot-bikdam.

Gux chua jannulh, dhi' pix kat jup jum kai'ch na mit joidham jix bhai' tu jii na jax jix aa' gu Dios nam duduakat gu ja tutku' bhaan gui' nam ji'k ti jii'ñ buiñor.

⁹ Ba' maadit gu nobii'ñ gu Dios jup jiiñ chitda:

—Ja'pnip mi'p xi chu daasa' u'uan ta'm: “Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jimia' gui' nam ji'k baidhix nam tu jugia' gu bhoo'n, nam gu' bix dhít bii'ma'n jum tii'mo' dhi' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir! Ba' ya' dir ja'p ja'k gammijix jii'kgim bap tui'ka' am.”

Gio ba' moo ja'pnip xi chii:

—Dhi' nañ ji'k jax jum titda, bhaankamu'n gu Dios jañ pui'm titda, cham tu' aañ diih. Silhkam jup kai'ch gu dhi' pui' na jax kai'ch.

¹⁰ Ba' aañ na ñich jax jiñ o'lhia ki'n kikbo, ba ji chu daani ñich buiñor gu nobii'ñ gu Dios na mi' tuñ a'gi'ñ, gu' ji na gu' gui'p jiñ chitda:

—Cha'p tu daanda' aañ jiñ bui, nañ gu' aañ pur cham tu'. Jir tujuandam tugi'ñ iñ pix gu Dios ja'p na jax aap jiñ jaduun gio gu jai' nam ji'k tu' ka'm niidhat mi' pui' ba jiim na jax chum a'ga gux bhaim kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam. Gui' ji Dios nap xi dhañia'.

Na gu' bix nam ji'k bhaankamu'n tu a'ga gu Dios, bix ja jujur ki'n ba ti jii'gi'ñ am na jax jum kai'ch gux bhaim kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam.

Na ba tu mai'chia' gui' nax chua kabai cha'm jimda'

¹¹ Ba' ja'xpix bhai' jim kupio' gux dhaam, ba' bhammi bam maax maa'n gu maa'nkam jix chua kabai cha'm, na ja'pni tii': Na pui' tu kuugalhdhidha' jax no't ba tii, gio na silhkam jup kai'chdha'. Na gu' gui'x bhai' ja silhka'n gu ja'tkam, gio na niidhix kam tulhiiñchuda' gu jaroi' no't tu' bhaan cham am bua buiñor. Piam no't jaroi' jax ba ji dhooa, tu kokda' ip buiñor.

¹² Gu buupui'ñ g'e'g'er miimim ja'p na tai, gio na mui' ja tuttutu' gu kukrun. Ba' bha kobtagiñ maa'n bhai' xi ua'ñixchu' gu ñi'ook na pu cham jaroi' maat na jax kai'ñkam jup jum kai'ch, dai gui' diih pix jix maat. ¹³ Ba' gu jannulh na tii'chu', i'ñir ki'n mamxidhix, jix chukuum jix bi'. Gio ba' moo ja'pni ja'k jup tii'

dhi' ji' nax chua kabai cha'm jim: Gu ñio'ki'ñ gu Dios. ¹⁴ Mui' oi'ñchu' am ji gu' gu sandaarui'x chugi'ñ gu Dios pui'x chooto kakbai cha'm ip, gio ba' nam jix chooto titii'chu', jix kiki'x u'uañ gu ja jajannulh gio nar totbikdam. ¹⁵ Ba' maa'n chiñi'ram dir busaak gu t'eb kuxiir na bixxik dir jix mu'muk. Dhi' ba' ki'n tu kokda' bix kap na ji'x oi'ñga'n ja bui gui' nam jix bhaamki'ñ. Mi' dhir ja'p ja'k ba' bar ja g'e'kam tuk ka' bix na ji'k ja'tkam, gio nax bhai' ja silhka'nda' ki'n gu baiñum oxia'n, gio ba' na ja aagi'ñdha' bix nam ji'k tu' jax buimik nam duduakat gu ja tutku' bhaan. Mi' dhir ba' dai na ba ja tulhiiñchuda' gui' nam ji'k cham mi' pui' jimia' na jax jix kii' ka'm ni'ñ, ja'p ji buusnia' na jax gu uubas no't xi ba kai' tootna'n ki'n, gio ba' na bha ja i'chdha' gu biiñ gui' na giilhim jix xibu' gio nax maimda', na jax chu'm ki'n tu tulhiiñchu'n gu G'e'kam Dios na bixchu'x aichu'n na pu tu duñia'. ¹⁶ Ba' bha ja'p jannulhram gio toonaram bhai' xi ua'ñixchu' na jax chii', jup jum kai'ch: Gu ja g'e'kam tuk gui' nam bix kap jir g'e'g'er kam sia nar pa ja'k.

¹⁷ Ba' ja'xpix maadit gu nobii'ñ gu Dios bhammi ji kikbok bhaan gu tanoolh jup ja titda bix gu u'ji' nam bha ja'p nini'x dhaam:

—Bhai' gor sap jiim na pim tu jugia' gu koi' na tu jam makia' gu Dios. ¹⁸ Na gu' g'e' jai'chdhih'lia' gux kii' bakaax na pim tu jugia', nar ja tutku' gui' nam bix kap jir g'e'g'er kam na ji'x oi'ñga'n, gio gu ja g'e'g'er kam tuk gu ja sandaarui'x chuk, gam jai' gui' nam jix o'jo' nam giilhim jix maatit tu kokda, gio gu ja tutku' gu ja'tkam gui' nam kakbai cha'm jiim gam gu ja bakxi' gu ja kakbai', gio ba' gu ja tutku' gui' nam jir tujuandam gio ba' gui' nam cham, gam gui' nam palhiip g'e'g'er kam ki'n dalhxix, gio ba' gui' nam jir ja'ppix ja'tkam.

¹⁹ Ba' gu nobii'ñ gu ja'ook na giilhim tu'm tu tuuku' gio nax xijum gook tu moom, ja bii'm gui' nam jir

gê'gêrkam bîix kap na jî'x oi'nga'n, gio gu ja sandaarui'x chuk, maap bam ju-maap jamit nam ba tu kokda' buiñor gui' nax chua kabai cha'm jim ja bîim gu sandaarui'x chugi'ñ. ²⁰ Gu' ji nat gu' cham tu' ma'iich gu nobii'ñ gu ja'ook, nat gu' tu' pix dooda gui' nax chua kabai cha'm jim. Ba' pu daa mit gu nobii'ñ gu ja'ook bîima'n gui' na bhaankamu'n ja iatgidhimik gu ja'tkam na bîix aixim jix bhaim duukam jup tu buimik ja ni'ñchudat nat bhaan pix ja iatgi nam ba' aaga' nam jum matgilhdha' ja kokobtai' am na bhaan jix maati' ka' nam ba kaichu' gu ja'ook, gio nam ba' tu daña' buiñor gui' nar jup duiñxim na pui'p tu'm na gu nobii'ñ gu ja'ook. Ba' ja u'uuk mummu xi ja iabu mit pui' dudua kam na pai' gê' mîim gu tai, na giilhim jix mîim nax io'm jix choiñ. ²¹ Gu jai' ba' nam kaichgit gam gu sandaarui'x chugi'ñ, ja koi diilh gui' nax chua kabai cha'm jim ki'n gu tēb kuxiir na bîixik dir jix mu'muk na chiñi'ram dir busaak. Ba' bîix gu u'ji' bhai' ji chu juu mit gu ja tutku', tu koi'mik am jum ju' mit.

20

Nam buuprai ba kuupa' gu ja'ook mambhîix jix cha'tmam oo'm oidha' juugit

¹ Ba' mikkat maadit gu nobii'ñ gu Dios bhammi dir bhai' ba jurnim jix dhaam ji ua'dat gui' na ki'n jum kupio'k mu na pai' gê' ti di' na cham pai' ju' gio maa'n gu baiñum tirbiñ sarbhak. ² Ba' daagik xi buupra ki'n gu baiñum tirbiñ gux bhangim, nar di' pix gu ja'ook na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook dai na gê', jir di' pix ip gu ko' gui' na bijik dir bax jai'ch, kupupa' ba' buuplhix kam mambhîix jix cha'tmam oo'm (1000) oidha' juugit. ³ Ba' mi' dhir nat xi buuprak, kupio'kak mi' na pai' gê' ti di' mijimmi xi bua, gio mi'p xi kuu gu ki'ngob jix kabkam na ba' cham buusni cham nai' ka ja iatgi'ndha' gu ja'tkam. Mi' ba' na xim aaya' gu mambhîix jix cha'tmam oo'm oidha', giop ka xi

dho'ñcho' am gu ja'ook, dai na gu' alhio pix, cham tu' mik.

⁴ Ba' maa'n kap daraa am mui' gu ja'tkam bhaan gu a'toxkar nam jax chu'm bhaan daraaka' gui' nam jir gê'gêrkam pa'. Pui' ja'k gê'gêrkam ki'n dalhxix am nam ja aagi'ndha' bîix gu ja'tkam nam jax ja'k tui'ngida' nax kii' ka'm ni'ñ gu Dios nam jî'x juugit ya duduaka' dhi oi'nga'n bhaan. Jir di' pix am gui' na mit ja tulhiiñchudaimik ja koi ja i'kchulhdhak gu ja kuukxiopo jano' nam duduakat gu ja tutku' bhaan, nam xi chuut nam gammiji pu kaichgida' guch Xoi'kam nam ti ja chian nam jum matgilhdha' ja kokobtai' am piam ja noonob am na bhaan jix maati' ka' git nam kaichu' gu ja'ook. Ba' cham tu'm matgilh jamit, gio na mit cham tu' tu daani buiñor gu nobii'ñ gu ja'ook gio gup duiñxim na pui'p tu'm. Ba' duduadik baapmigik ba jii mit bhammi ja'k jix dhaam nam ba' gatuuk gio bhai'p jimii maap bar gê'gêrkam ka' guch Xoi'kam ya' dhi oi'nga'n ja bui gu ja'tkam mambhîix jix cha'tmam oo'm oidha' juugit. ⁵ Ku gu' dai gui' ji nam jî'k ti jii'ndhat buiñor guch Xoi'kam na mit ba' baapmigik jii bhammi ja'k buiñor. Ba' gui' nam cham ti jii'gi'ñ, cham tu' dudua mit, mi' pup ko'iix am, nat pai' xim ai gu mambhîix jix cha'tmam oo'm oidha' na mit ba' duduadik bhai'p ji baapam. Gui' nam jî'k ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, bii'pi' baapam jamit. ⁶ Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jimia' gui' nam jî'k bii'pi' duduadii baapmigia', cham tu' gatuuk no't bam ai gu mambhîix jix cha'tmam oo'm oidha'! Nam gu' mi' dhir ja'p ja'k gammijix jijikgim bap tui'ka', nam gu' bar maamra'n ka' gu Dios. Cham pai' dhuuk mu ja'k bhîya' am nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha' git, nam gu' bhammi ja'k bap tui'ka' buiñor, ja'p ji buusnia' nam bhammi tu juanda' na pai' tu chiopi' gu Dios gio guch Xoi'kam, nam gu' bîima'n jir gê'gêrkam ka' bîix kap na jî'x oi'nga'n nam ja aagi'ndha' gu jai' ja'tkam na jax ja'k jix aa'

gu Dios nam tui'ngida' mambhix jix cha'tmam oo'm oidha' juugit.

Nam ba tulhiiñchuda' gu ja'ook

⁷ Mi' dhir ba' nat xim ai gu ja'kbui mambhix jix cha'tmam oo'm oidha', giop xi dho'ñcho mit gu ja'ook na kupkat. ⁸ Ba' giop xi mi bix kap na jix oi'nga'n nat giop ba ja iatgidham gu ja'tkam nam ba' pui' tu duña' na jax ilhii'ñ. Bipi' bhai' ji ja iatgi gui' nam mur g'e'gerkam na pai' g'e'ger jir kikcham na Goog ti ti', gio ja'pni ja'k na pai' Magoog jup ti ti', nam pai' dhir bix ja daam kiik gu ja'tkam na jix oi'nga'n. Ba' bix maap ja jumaap gu sandaarui'x nam jik jai'ch na jix oi'nga'n, ja'p pix tu'ii' am na jax gu o'ya, pu cham jaroi' maat nam jik aix. ⁹ Mi' dhir ba' nai' ji jii mit bix kap na jix oi'nga'n na mit ba ja gaagam gui' nam ti jii'ndhat mi' pui' jiiim na jax jix aa' gu Dios nam ja kooda'. Ba' maa'n kap pix ji ja ti mit nam bix maap oi'dha' na pai' g'e'r kiicham na g'e'kam ki'n ja a'm ti ni'ñ gu Dios. Ba' nam pai' dhuuk bax ja koodam, tai bhammi dir bha jigisik jix dhaam ja a'm gi gu sandaarui'x, pu bix jaa mit. ¹⁰ Gu' ba' gu ja'ook nat ja iatgi, daagik mu xi bua mit na pai' g'e' miim gu tai na giilhim jix io'm jix choiñ, mi' na mit pai' bua gu nobii'ñ gio gui' na bhaankamu'n tu a'gimik na pui'p ja iatgidhimik gu ja'tkam. Mi'm ba' pup jum tulhiiñdha' tai chir nam mijidha' gammiji sia na pai' dhuuk ka' git.

Gu Dios na ba ja aagi'ndha' bix gu ja'tkam nam tu' jax buimik nam duduakat gu ja tutku' bhaan

¹¹ Ba' nañ mui' xi chi ni'ñ bhammix dhaam, bhammi pix dhaa gui' nax io'm jir g'e'kam jix chua atookkor ta'm. Ba' gu oi'nga'n gio gux dhaam na bha ja'p jix maax jotmoda' pix cham pai' matgir. ¹² Ba' ja'xpix ja'pni bipi' dir na pai' daa gui' ji' g'e'kam, mi' bam maax jamit gu ja i'ii'mda' bix gu ja'tkam nam jik jai'ch kat na jix oi'nga'n, sia gui' nam jir jix chutumñigam kat gam gui' nam jir gampai' tuutu'm kat. Ba' gu Dios xi

ja chia gu noonbi'ñ nam xi chigia' gux kakbok u'uan na bhaan mi chu daaxix na mit jax chu jii gio nam tu' jax buimik bix ji'ma'n gu ja'tkam nam duduakat gu ja tutku' bhaan. Mi' dhir ba' gu jumai u'uan jup xi chu chia nam xi chigia' nam bhaan daaxix nam jax chii' gui' nam jik jimia'x dhaam nam pai' gammijix jijkim bap tui'ka', na mit ti jii'ndhak buiñor guch Xoi'kam mi' pui' jii na jax jix aa'. Ba' gu Dios xi ja aagi'ñ bix gu ja'tkam nam tu' jax buimik bix ji'ma'n jano' nam duduakat gu ja tutku' bhaan, gio nam tu' bhaan kuiñcha bia' jai', mi' xi niidhat gu u'uan na bhaan mi chu daaxix na mit jax chu jii. ¹³ Bix jamit sia baapmigik bhammi ai gui' na mit mu ja'p koi bhai'kok g'e' suudai' chir, sia gui' nam jik mu ja'k jup tu't nam pai' aajidhat gui' nam ko'iidhat cham ji chi jii'ndhai buiñor guch Xoi'kam. Xi ja aagi'ñ ip gu Dios na ja tulhiiñchuda', nam gu' g'e'kam ki'n kuiñcha bia' na mit gu' cham mi' pui' jii na jax jix kii' ka'm ni'ñ. ¹⁴ Ba' dhi' ji' nam mu ja'k jup tu't nam pai' ja'k aajidhat gui' nam ko'iidhat cham ji chi jii'ndhai buiñor guch Xoi'kam, mijimmi xi ja iabu mit na pai' g'e' miim gu tai nax io'm jix choiñ, dai na mit xi ja a'ndhak nam tu' bhaan kuiñcha bia', mi' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', ja'p ji buusnia' nam giop ba ko'ya'. ¹⁵ Bix jamit sia mu ja'k xi ja iabu gui' nam cham mi buan u'uan ta'm nam jax chii', mi' nam pai' buan gui' nam buiñor bap tui'ka' gu Dios jix jijkim, na mit gu' buiñor ti jii'ndhak guch Xoi'kam mi' pui' jii na jax jix aa'.

21

Gu Juan na ba tigia' gu xibkam oi'nga'n gio gu xibkam jix dhaam

¹ Ba' mi' dhir bix dhi' pui', ja'p ja'k jup bam maax gu xibkam oi'nga'n gio gu xibkam jix dhaam, na gu' gu kilhii'nga'n oi'nga'n gio gux dhaam pai' nat ja'k jax jum duu, cham pai' ka matgir binkam gui' na mix chu jai'ch kat bhaan. ² Ba' ja'xpix bhammi

dir jix dhaam buiñor gu Dios bhai' ba timñim gu gɛ' kiicham na joidham tu tu'ii', jir di' pix gu xibkam Jerusaleen. Joidham jix chu abhaar ji gu', ja'p ji buusan na jax maa'n gu tiyaa no't joidham jix chua ba tim tii' no't ba jim timo biima'n gu chio'ñ. ³ Mi' dhir ba' gɛ' ki'n bhai' ji chum ñio bhai' dhir na pai' daa gu Dios, jup tum kai'ch:

—Xib ya' dir ja'p ja'k gammiji buiñor bap tui'ka' am gu Gɛ'kam Dios dhich jaaduñ nam ya' bap tu'ii', gio gu Dios mu dir bha ja'k gammiji ja biim jup tui'ka' ip, nam gu' bar maamra'n. ⁴ Cham pai' dhuuk tu' bhaan jix buam jum aagit ka suanda' am ya' dir ja'p ja'k, ni na cham pai' dhuuk ka ja aaya' gu jax chu'm ko'kdai', gio nam cham tu' bhaan jum tulhiiña', ni nam pai' dhuuk ka ko'ya', na gu' ya' cham tu' pui' kia' na jax mu ja'k nam pai'p tu't biipi' dir.

⁵ Ba' gux io'm Gɛ'kam na bhai' daa atookor ta'm jup kai'ch:

—Biix jañich ba tu pataasa, cham tu' pui' kia' na jax biipi' dir.

Mi' dhir ba'p jiñ chitda aañ:

—Biix jap dhi' mi' xi dhaasa' nañ jax kai'ch, nañ gu' silhkam jup kai'ch.

⁶ Gio ba' moo mi' dhir jup jiñ chitda ip gio:

—Biix jañich pui' ba tu kuugalh ba' xib na jax tu daaxix kat, aañ nañ bijik dir pux jai'ch gio nañ ya' dir ja'p ja'k gammiji pu jai'ch ka' sia nar pai' dhuuk ka' git. Ba' gu jaroi' no'x chanoom gu ii'mdagaram bhaan, aañi' dho makia' pui' pix gux kii' suudai' mi' dhir baxbhixim bibiatam na pai' cham ga'ki, na ki'n gammijix jikgim bap tui'ka' mi' dhir ja'p ja'k, gio na ki'n cham pai' dhuuk ka tanoom ka'. ⁷ Dhi' ji' pu chu'm jañich ja iimchuda nañ ja makia' gui' nam ji'k gammiji pux biiñak ka' biix ja jujur ki'n aañ jiñ bui, sia kut tu'x buam jum duukam ja daam ba ji jii. Ba' gammiji ya'ñ biim bap tui'ka' am, nam gu' bar jiñ maamar ka', aañ pur ja Dios tuk ka' gammiji sia nar pai' dhuuk. ⁸ Dai gui' nam ji'k cham jum guguuxi'ñ nam ti jii'ñdha' aañ jiñ bui,

sia kum tii ba kɛɛ guñ ñi'ook, cham tu' ja makia' iñ, sia gui' nam cham biix ja jujur ki'n jix biiñak ka' aañ jiñ bui sia kum tii ba ti jii'ñ, ni sia gui' nam nai' pix jix chu bhaamki'ñdha', sia gui' nam jix buam tu bua, pui' na jax gui' nam ja koo'nda' gu ja'tkam, gio gui' nam jai' ja bia'kat gu u'uub ja biim boppda' nam cham maap timoi'x, gio gui' nam jir u'uub no'm jai' ja biim boppo gu chichio'ñ, gio ba' gui' nam nai' tu jiboiñdha' na ja a'm jup tui'ñgida' gu cham kii' ii'mda', sia gui' nam ja bui tu daanda' bha ja'p ja tut-tut gu didios jum tiitgidam nam jir jup duñiixim, gio ba' gui' nam jix ia'tbi' na pu cham jir silhkam ka' jax no'm kai'ch, gam sia gui' nam biix aixim tu bua na tu'r ua'tulhdhara'. Biix dhi' ji' nam pu'ñi ja'k jir tuutu'm gu ja'tkam, mu ja'k xi chu chiña' iñ nam ja iabu' na pai' giilhim gɛ' miim gu tai gio nax io'm jix choiñ, mi'm ba' pup jum tulhiiñdha' nam miijidha' gammiji sia nar pai' dhuuk ka' git, ja'p ji buusnia' nam giop ba ko'ya'.

Gu Juan na ba tigia' gu xibkam Jerusaleen

⁹ Ba' maadit gu nobii'ñ gu Dios nam ja daada' gu jaja' na bhaan mi jimdat gui' nat ki'n ja tulhiiñchuda gu Dios gu ja'tkam, bha jimik jup jiñ chitda:

—Bhai' xi jim ya'ni ja'k nañ jum ti'ñchuda' gui' na biima'n jum timo' gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kas-nir.

¹⁰ Ba' nat gu' gɛ'ñ a'm bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', mummu pai' chich ba ai gook dit gu nobii'ñ gu Dios na muñ bai'ñchu', maa'n kap gɛ' oidha' ta'm na mik ja'p jix chu maax. Ba' bhammix dhaam dir na pai'p tu'ii' gu Dios, bhai' ba timñim gu gɛ' kiicham na joidham jix chu abhaar, jir di' pix gu xibkam kiicham na pai' Jerusaleen ti tii'. ¹¹ Joidham gɛ' tum tanoor ji gu' biix kap na ji'x jir kiicham, na gu' gɛ' tanoor gu Dios na bhai' daa, ja'p tu'm miim na jax chu'm totbikda' gu jodai gui' nax io'm jix dha'ram

namik gio na joidham ja'k dir jix chu maax. ¹² Ba' bix xikoolh dhir t'kob kuup gu g'e' kiicham, mambhix gok kap ba'r kiki'ngob, bix ji'ma'n kap ba' bha ua'nix nam jax chi' gu mambhix gook gu maamra'n gu Jakob. ¹³ Baik moo ja'pni xia'lhbui dhir ja'k bipio' gu kiki'ngob, baik ba' moo ja'pni o'nsop dir ja'k, gio ba' moo ja'pni jurnip dir ja'k baik ip, gio ba' moo tai' dhir ja'k baik ip. ¹⁴ Ba' bix xikoolh dhir daraa mambhix gook gu joodai g'e'ger na bhaan kik gui' na ki'n kuup bix xikoolh dhir gu g'e' kiicham. Bix ji'ma'n bhaan dhi joodai bha ua'nix nam jax jup ti' gu mambhix gook gu noonbi'n guch Xoi'kam na ja'p ji buusan na gux ki' kasnir.

¹⁵ Ba' gu nobii'n gu Dios na mu ja'p jin bai'nchu', maa'n ua' gu jupaabdakar nar jix uam totbikdam na ki'n jupaabda' na ji'x moor g'e' gu g'e' kiicham, gam gu kiki'ngobga'n, gio ba' gui' na ki'n tu kuup bix xikoolh dhir. ¹⁶ Ba' xi jupaabai, mambhix gook jix cha'tmam oo'm miil (12,000) kilometros jir t'eb maap dir gu g'e' kiicham, bix maakob kap dir jir maa'n na ji'xi'n, cham pai' maap dir jir t'eb. Gio na ji'x jir t'et'eb gu ba'bhak, ja'kbui' ip mambhix gook jix cha'tmam oo'm miil kilometros. ¹⁷ Mi' dhir ba' gui' na bix xikoolh dhir ki'n kuup jup xi jupaabai, maa'n oo'm daman mambhix maakob obrasaa'n jir t'kob. Pui' ja'k jupaabai nam jax ja'k tu jupaaba'n gu ja'tkam ya' kam dhi oi'nga'n.

¹⁸ Gui' na bix xikoolh dhir ki'n kuup gu g'e' kiicham, jix a'bharr joodai ki'n bha bhi'n'bakchix na bix aixim tu'm totbik gio nax dha'ram namik, gu' ba' gu ba'bhak na irban dir tuut, jix uam totbikdam nax dha'ram namik ki'n jup du'niix, na joidham ja'k dir jix chu maax. ¹⁹ Gu' ba' gu g'e'ger joodai na bitaa'n dir daraa na bhaan kik gui' na ki'n tu kuup bix xikoolh dhir gu g'e' kiicham, bix aixim tu'm totbikdam bha bhi'ibhi'spidhix. Maa'n gui' na bix aixim tu'm totbik bha bhi'spidhix, gu jumai

ba' gui' nax chukuum jix chi'do' totbik bhai'p bhi'spidhix, gio ba' moo gu jumai gui' nax io'm bix aixim tu'm totbik bha bhi'spidhix, gio gu jumai na ja'p iam jup daa, jix mondora' totbikdam bhai'p bhi'spidhix. ²⁰ Gu' ba' gu jumai na ja'p ja'k jup daaxdhix, gui' na bix aixim tu'm totbikdam bha bhi'spidhix, gio ba' gu jumai na ja'p ja'k, jix chukuum jix bi' totbikdam bhai'p xi bhi'spidhix, gio ba' moo gu jumai na ja'p ja'k iam jup daa, jix uam totbikdam bhai'p bhi'spidhix, gio ba' gu jumai na ja'p ja'k, gui' nax mondora' kat jix chi'do' totbik, gio ba' gu jumai na ja'p iam jup daa, gui' nax bi' kat jix uam totbik bhai'p bhi'spidhix, gio ba' moo gu jumai na ja'p ja'k jup daaxdhix, jix mondora' totbikdam bha bhi'spidhix, gu jumai ba' moo gui' nax bi' kat jix uam totbik, gio ba' moo gui' na ja'p dir ja'k jup daaxdhix, gui' nax muraa'nma' kat jix chi'do' totbik bhai'p bhi'spidhix. ²¹ Gu' ba' gui' na ki'n jum kukpa' gu kiki'ngob, jir joodai sobko'xim gui' nax io'm jix kaapak gio nax a'bharr jix dha'ram namkim. Ba' gu komaarak boi na mu bhix irban gu g'e' kiicham, dai gux kuga'n gux uam totbikdam ki'n jup du'niix nax io'm jix dha'ram namik, na gu' joidham ja'k dir jix chu maax.

²² Ba' bhai' dhi g'e' kiicham, cham tu' ka jai'ch gu chiop na pai' dhir tum daan, na gu' ja'p ji buusan na gu Dios bima'n guch Xoi'kam bhai'r chiop, na gu' bhai'p tu'ii' bix kap na ji'x jir kiicham. ²³ Ba' cham tu' kam aa' gu tu' na tu tonni'n ka' bix kap na ji'x jir g'e' kiicham, pui' na jax gu tanoolh gio gu masaa'n, na gu' gu Dios na bhai' daa joidham g'e' tanoor, bix kap tu tonni'n na ji'x jir kiicham, gux chu maax jir di' guch Xoi'kam. ²⁴ Joidham jix chu maax kir jam jup tui'ka' gu ja'tkam nam bhammi aaya' bix kap dir na ji'x oi'nga'n bhai' dhi g'e' kiicham. Gio gui' nam jir g'e'gerkam kat bix kap na ji'x oi'nga'n na mit mi' pui' jii na jax jix aa', tu' ka'm tiigi xi chu makia' am gux dha'ram

namkim gu Dios. ²⁵ Cham pai' dhuuk jum kukpa' gu kiki'ngob bhai' na pai' dhir mu tum bapki miji ja'k na pai'r kikcham, gammiji pu kukpio'kix ka', na gu' cham pai' dhuuk tukgia', gammiji pur tataab ka'. ²⁶ Ba' biix na ji'k gu ja'tkam na mit tu' ka'm ti gu Dios, bhammi eji tu daña' am buiñor, ja'p ji buusnia' nam tu makia' gux dha'ram namkim gio gu tu' na joidham jix a'bhar. ²⁷ Bhai' cham tu' ka jai'ch ka' am gui' nam jix buam tomaat na jax cham ki' ka'm ni'iñ gu Dios, ni sia gui' nam bixchu' bhaan jum ua'tulhi'ñdha' gam nam nai'x chu bhaamki'ñdha', gio gui' nam nai' pix tu iatgi'ñdha', dai ji gui' nam mi daaxix ka' nam jax chi' bhaan gu u'uan na pai' ja daasaim guch Xoi'kam gui' nam ji'k ti jii'ñdhidhat mi' pui' jiiim na jax jix aa' nam ba' bhai'p tui'ka'.

22

¹ Ba' mi' dhir ja'p ja'k jup jiñ baidhak gu nobii'ñ gu Dios, maa'n kap jiñ aich na pai' gē' mir gu suudai' joidham jix ki', jir di' pix gui' na ki'n gammijix jikgim bap tui'ka' gu jaroi' no't xi ii. Joidham jix ki'x uañ ji gu', cham pai' palhup pix am jix ikoora', bhai' dhir ja'k bha mir na pai' daa gu Dios gio guch Xoi'kam dhi' na ja'p ji buusan na jax gux ki' kasnir. ² Silh mi' irban gu gē' kiicham buusan gu ak na bhaan mir gux ki' suudai', bixxik dir juu'ñdharam gu ak ba i'xchix gu bhaidha' na gammiji bhēē nabap masaa'n. Dhi' ki'n sia gammijix jikgim bap tui'ka' gu jaroi' no't ba juu, gu jaaga'n ba'x bhaai' nam ki'n jum duduadhi'ñdha' no'm jix kako'k gu ja'tkam nam mu ja'p oi'dha' na ji'x jir oi'ñga'n. ³ Bhai' dhi gē' kiicham cham tu' ka jai'ch ka' gu tu' nam bhaan jum tulhiña' gu ja'tkam no'm bhammi bap tu'ii', na gu' gu Dios gio guch Xoi'kam bhai'p tui'ka' ja biim na ja a'm ti ni'i'ñdha', dai ji nam jix bhai'm taatit tu daanda' buiñor. ⁴ Maaxik ba ni'i'ñdha' am gu' ja buupui ki'n na jax jir tu'm kam

gui' na pui' ti' Dios, gio na bhai' ba ua'ñix ka' ja kokobtai' am na jax chi'. ⁵ Cham pai' dhuuk xia'lhidhat ka jurnidha' mi' dhir ja'p ja'k, gammiji pur tataab ka'. Gio na cham kam aa'nda' gu tu' nam ki'n ti bigii'ñka' piam gu tu' na tu tonni'ñka', pui' na jax gu tanoolh gio gu masaa'n, na gu' gu Dios jich Gi'kora' gē' miimda' na bhai'p tui'ka'. Biix kap tu tonni'ñka' gu' na ji'x jir kiicham, gui' ba' nam ji'k bhammi bap tui'ka', ja silhka'nda' am gu ja'tkam na mummu ja'p tu oi'ñka' oi'ñga'n bhaan.

Gu Juan nap kai'chdha' na bar mia'n na bha jim guch Xoi'kam

⁶ Ba' gu nobii'ñ gu Dios jup jiñ chitda ip gio:

—Biix na ji'k jax jum titda gu Dios, silhkam jup kai'ch, cham tu' na pix jap kai'ch, na gu' gu Dios jich Gi'kora' gammiji pui' tu kuugalhdhidha' jax no't ba ti. Jir di' pix gui' na ja tajaani'ñka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gui' nam ji'k bhaankamu'n ja aagi'ñdha' gu ja'tkam na jax tu duña' gatuuk. Aañ ba' bhai'p xiñ joot nañ sap pu'ni biix ja mattuda' gui' nam ji'k bhaankamu'n tu a'ga gu ñio'ki'ñ na jax tu duña' jootom, na cham ka mi'kidha'.

⁷ Guch Xoi'kam jup kai'ch ip:

—Jootom jañ moo mui' ba jim. Ba' joidham jix bhai' tu jimia' gu jaroi' no' ti jii'gi'ñ na jax mi' chu ua'ñix dhi u'uan ta'm nañ jax chu duña' gatuuk, na gu' dai na pix bhaan ji bamgidha' na mi' pui' ba jimda' na jax jix aa' gu Dios.

⁸ Pu'ni ja'k jañich ti kai gio na ñich ti ti aañ nañ Juan ti' nañ jax ba tu jam a'gi'ñ jiñ jaaduñ. Ba' nat pu'ni tiñ chi'ñchuda gu nobii'ñ gu Dios, jiñ o'lhia ki'n kikbok ba ji chu daani ñich buiñor, ⁹ gu' ji nat gu' gui' puñ xoo'mchulh, jup jiñ chitda:

—Cha'p tu daanda' aañ jiñ bui, nañ gu' aañ jir ja'ppix tujuandam tugi'ñ gu Dios ja'p na jax aap gio gu jai' nam pui' bhaankamu'n jup tu a'ga, gam gui' nam ji'k ti jii'ñdhat buiñor guch

Xoi'kam mi' pui' ba jiim na jax ya' tu ua'ñix dhi u'uan ta'm. Dai ji gu Dios buiñor nap tu daanda'.

¹⁰ Gio ba' moo ja'pniip jiñ chitda gu nobii'ñ gu Dios:

—Xib ba' moo dai nap bñix kap ja aagi'ñdha' gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n dhi' na pich ji'k tu' tu ua'na dhi u'uan ta'm, nam ba' bñix pui' ba tu machia' na tu' jax dhuñia' gu Dios, na gu' dhi' cham xiim pui' tu kuugalhdha'. Cham tu' nap dñilh pix pui'x chu mat ka'. ¹¹ Cham jax bua sia kum jai' cham aa' nam mi' pui' jimia'. No'm bñix aixim jix buam tu bua na jax cham jir am, cha'p ja soo'mchulhi'ñka', sia gui' nam bñix aixim tu'm bhaan tñi'ñcho nar jix buam jum duukam. Dai gui' nam ji'k ti jñi'ñdhat mi' pui' ba jiim na jax jix aa' guch Gi'kora', nam jix bhai'm duukam bap tu bua na jax jix kñi' ka'm nñi'ñ, xi ja guguuxdha' ap nam jix io'm jix bhai'm duukam xip tu buada' bhaankamu'n gu Dios. Piam gu jaroi' no' bñix juraa'n ki'n ba ti jñigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, pui'p jup xi guguuxdha' nax io'm mui' xix bñiñak ka' buiñor gu Dios.

¹² Ba'p kai'ch ip gio guch Xoi'kam:

—Cham xiim jañ mui' ba jim. Moo pim pix ti nñirada'. Pu tu ua'da' iñ gui' nañ tu jam makia' nar jam mai'chik ka', na tu' jam a'm bipio'da' na pim tu' jax buimñiñ a'mkam na pim duduakat gu jam tutku' bhaan. ¹³ Aañ bijik dir pux jai'ch, gio ya' dir ja'p ja'k gammiji pu jai'ch ka' iñ sia nar pai' dhuuk ka' git. ¹⁴ Ba' joidham jix bhai' tu jimia' gu jaroi' no' cham tu' bñix aixim ka tu bua na tu'r ua'tulhdhara', na ja'p ji buusanda' nax kñi' tim ti'i'ñka' gu jajan-nulhi'ñ, nam gu' dhi' ba' pix jix bhai' tñidai mu baasa' bhai' dñir na pai' mu tum bapki miji ja'k gñi' kiicham, ba' dai nam ba chiñia' na tu jugia' gu bhaidha' na mu kiik irban gu gñi' kiicham na ki'n gammijix jikgim bap tui'ka'. ¹⁵ Dai gui' nam bixchu' bhaan jix u'ua'tulhdhix ka'm mu dir ja'p pup bi'ya' dñirap dir, pui' na jax gui' nam bñix aixim tu buada' na jax cham

kñi' ka'm nñi'ñ gu Dios, gio gui' nam giilhim nai' ja jiboiñdha' gu ja'tkam, gio ba' gui' nam jai'x bhai' ja titdat gu u'uub ja bñim boppoda', gio gui' nam jir u'uub no'm jai' ja bñim boppo gu chichio'ñ, sia gui' nam ja koo'nda' gu ja'tkam, gio ba' gui' nam tu daanda' ja bui gup duiñxim didios, gam gui' nam jix ia'tbi' nam nai' pix tu iatgi'ñdha'.

¹⁶ 'Aañi' Jesus ya' dir mu joot jañich gui' nar nobii'ñ gu Dios mummu buiñor guñ chujuandam tuk Juan na ba' pui' tu mattuda' nañ ji'k jax tu duñia' jootom, na ba' mi' dñir gu Juan bñix kap ba ja aagi'ñdha' gui' nam ba ti jñigi'ñ aañ jiñ bui na ji'x oi'ñga'n nam ba' pui' tu machia'. Aañ pui' ji buusan na jax gu gñi' chi'ñi' gui' na katukgab bha tissa'n. Jir di' pix iñ gu boxii'ñ gu Dabii' gui' na bijik jir gñi'kam kat.

¹⁷ Gu' ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gio gui' na ja'p ji buusan nar bñinga'n guch Xoi'kam, jup kai'ch am ip:

—Jum nñira ich nap jootom bhai' xi jimda' Jesus jich Xoi'kam.

Pu'ñi ip ba' gu jaroi' no' ba ti jñigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, no'x aa' na jimia' bhammi ja'k buiñor, jum aa' na tu' ka'm niidhat nñirka', gio na xi bai'ñdha' na jotmoda' bha jimda'. Piam no' jaroi' maadit jix chanoom gu iimdagaram bhaan, guch Xoi'kam dho pui' pix toi'dha' gux kñi' suudai' na ki'n cham pai' dhuuk ka tanoom ka' gio na ki'n gammijix jikgim bap tui'ka'.

¹⁸ Ja'pniñ ja'k ba' moop kai'ch bhaankamu'n gu Dios ja bui gui' nam ji'k jix aa' nam tu jiñkuidhai mi' pui' jimia' na jax ya' tu ua'ñix dhi u'uan ta'm: Na cham jir am no't jaroi' jai' mi'p baapai gu ñi'ook na dñilh jax ilhii'ñ ya' na pai' tu daaxix dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook, na gu'x io'm tulhiiñchuda' gu Dios mu na pai' ja tulhiiñchuda' gui' nam ji'k cham tu' ka'm tigia', pui' na jax ba tu ua'ñix dhi u'uan ta'm na mi chu a'ga na pai' ja'k ja tulhiiñchuda'. ¹⁹ Gu' ba' gu jaroi' no't jai' boosolh dhi ñio'ki'ñ

gu Dios na ji'k ya' tu daaxix u'uan ta'm, piam ku ja'p xi dhuukat, gu Dios pui'p baabo' na mi' ka daaxix ka' na jax chi' bhaan gu u'uan na pai' ja daasaim gui' nam ji'k bhammi aaya' gɛ' kiicham, na pai' joidham jix chu abhaar, bhai' na pai' gammijix jikgim bap tui'ka', pui' na jax tu a'ga bhaan dhi u'uan. Ba' cham tu' ka jugia' gu bhaidha' na bhammi kiik na ki'n gammijix bhai' ba tu tatda' ka' git.

²⁰ Ba'p kai'ch ip gio guch Xoi'kam:
—Jix io'm jootom mu jimda' iñ no'

pimit xim jotma'n na pim bix kap ja aagi'ñdha' gu jai' ja'tkam dhi' na ji'k mi chu ua'ñix u'uan ta'm.

Aañ ba'p titda:

—Ea nach pui' tu duñia' nap jax kai'ch Jesus jich Xoi'kam nap ba' moo jootom bha jimda'.

²¹ Ja'pniñ ba' pix jam titdañ jaaduñ. Moo git ba' gu Gɛ'kam jich Xoi'kam xi jam joi'ndat jam a'm ti niidhidhat jam palhbui'ñchu' tu' na pix bhaan bix ji'ma'n aapi'm.